Digitized by Google

Pſalterium, Hebręum, Gręcũ, Arabicũ, & Chaldęũ, cũ tribus latinis iterp̄tatōibus & gloſſis.

תהלים עברי יואני ערבי עם
התרגום ושלשה תרגומים
מלטין עם פרושן,

Ψαλτήριον ἑβραϊκὸν, ἑλληνικὸν, ἀραβικὸν, καὶ χαλδαϊκὸν μετὰ τριῶν ἑρμηνειῶν λατινικῶν καὶ γλωσσημάτων.

مزامير عبراني يوناني
عرابي وكلداني بثلث
ترجمة لطين وتفسيرهم

ספרא דתהלאי יהודאי יונאי
ערבאי וכשדאי עם תלת
פותחיסא מן לטין ובחרוזן

Digitized by Google

Venerando in Chriſto, F. Auguſtino Iuſtiniano. Iacobus Antiquarius Salutem. Literarum ſtudia humano generi diuinitus conceſſa, mirum eſt qua cenſuræ uarietate quo ue æſtimatu, nunquam eodem aguntur, aliis aliis ſubinde probantibus. Potiora tamen illa merentur haberi quæ nec tanquã lucripeta ſe in uulgus demittunt: neq; ualde ambitioſa euolent in ſublime, ut caput inter nubila condant. Equidem ſolebam tuæ uitæ inſtitutum prius laudare, quod religionem ſanctiſſime cõplexus meditationibus aſſidue indulgens: & tamen a docendi ſcribendiq; labore nunquam ceſſans, tuum id atq; proprium arbitrareris eſſe quod ocium cum negocio, & cum utroq; parem laudem coniungere ſoleat. Nunc uero admirari non deſino quo pacto ſucciſiui temporis ratio, eo abs te fuerit producta, ut occupationibus maximis implicitus, Græcam, Hebræam, Chaldæam, Arabicamq; linguam repente adeptus uideare: & ne ſine teſtibus res acta credatur, nuper eas ad nouum, ꝙ aiunt inſtrumentum contuliſti. Vt quod latinis politum literis habebatur, nunc adiunctis ipſarum quoq; gentium linguis appareat euangelium in omnem creaturam, iuxta domini mandatum, olim exiiſſe. Nam uno uolumine multifariam loquente palam inuitas diſcendi cupidos. Teq; ducem & authorem facis ad ea cõmertia, quæ ornamentum afferant & utilitatem. Sed quid erit inde tibi præmii? Porro quantum pre moderatione tua qui de fluxis & caducis rebus tibi nihil uſurpas, non concupiſceres, aut potius quale inter cœleſtes animos æternitatis plenum merito ſemper deſideraſti. Mihi uero is ex tua beniuolentia, quam ſingulari uirtute ſemper augere uiſus, fructus euenit qui ſit iucundiſſimus, quando tuæ laudis ad me quoq; pertinet poſſeſſio. Non arrogo quicquam. Sed quod tribuiſti meum iudico ſine ullius controuerſiæ ſuſpitione, quoniam herciſcundæ familiæ, aut cõmunis diuidundi actionem chriſtiana non nouit charitas. Vale.

Mediolani. viii. Kaleñ. Aprilis. M.D.VI.

AVG. IVSTINIANI GENVENSIS PRAEDICATORII ORDINIS EPISCOPI NEBIENSIS IN OCTAPLVM PSALTERII AD LEONEM .X. PONTIFICEM MAXIMVM PRAEFATIO.

SCio pater beatiſſime perlatum ad aures tuas iam diu laboraſſe nos, quo vtrūq; ſacræ legis inſtrumentū quinq; præcipuis linguis, hebræa, chaldæa, græca, latina, & arabica, in vnū redactum corpus, conſpicua verborum ſibi inuicem reſpondentium ſtructura ederemus. Opus nimirum vt meis viribus impar, ita noſtre profeſſioni, vel maxime cōgruens. Nihil enim æque ſacerdoti conuenit, quā ſacrarum literarum expoſitio & interpretatio. Huiuſmodi autem ſacræ interpretamenta ſcripturæ, olim tentata ſunt & a græcis, & a latinis, quinetiā hebræi, chaldæi, & arabes, eius conatus indicia poſteris reliquere, quorum venerādæ vetuſtatis & fidei apud me adhuc extant monimenta. Græci quidē vna interpretatione, minime contenti, ſex edidere, quas poſtmodum diligentiſſimus Origenes in vnum collegit, appellauitq; ex re hexapla, quod ſex editiones vna tamen dūtaxat lingua in eodem folio continerentur. Nos vero non ſolum hexapla, verum octapla, perficere contendimus, nec vna ſolum lingua, verum omnibus illis, quibus perdiſcendis, haud ſine magna cauſa, impendi operam, ſacri canones iubēt. Acceſſerūt (qui fuit præcipuus labor) nouæ ex hebræo & chaldæo iterpretationes. Sed & ſcholia quædam, in maxime neceſſariis locis addidimus, quibus omnibus ſi lepor & elegantia verborū deſiderabitur, cogitet quilibet æquus rei arbiter cōtendiſſe nos, nō tam vt eleganter, ꝗ vt ex fide, verba reſpōderent verbis, ſenſaq; ſenſibus. Ipſæ enim barbaræ figuræ, inciſaq; & circuitus, quæ omnia noſtri huius latii candor reſpuit, fœta ſunt myſteriis & ſacramentis. An vero noſter hic labor fructum aliquē ſit pariturus, in catholica matre cui ipſe digne præſides, libuit periculum facere hoc Dauidico pſalterio, q; ex toto opere nunc quaſi delibamus tuo dicatum nomini. Quod ſi tu cuius authoritate nihil inter humana ſublimius, rem ipſam prebaueris, & dignam editione duxeris, in promptu erit nobis vniuerſo operi manum extremā imponere, & tam nouum ꝗ vetus inſtrumentum, iiſdem diſtinctū linguis, eademq; ſerie & ſtructura, tradere impreſſoribus formādum. Sit ergo tibi hoc quaſi primitiæ quædam totius operis, & meæ erga apoſtolicā ſedem obſeruantiæ monimentum, tuq; id ſuſcipe qua ſoles fronte laborantium in vinea domini lucubrationes. Et ſi hebetudo noſtri ingenii, q; in votis erat aſſequi non potuit, benignitate tua, qua ſemper præſtitiſti apud omnes, accipe ac ſi vndecūq; perfectum eſſet. Agnoſcere enim certum & verum beneficium etiam vulgaris hominis eſt. At voluntatem pro opere æſtimare, diuinum potius cenſendum. Genuæ calendis Auguſti. M.D.XVI.

Αὐγουστίνου, τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ γενουέως, τοῦ ἐκ τῆς προκηρυκτικῆς ξυντάξεως, τοῦ νεβιέως ἐπισκόπου, εἰς τὴν τοῦ ψαλτηρίου ὀκταπλῆν βίβλον, πρὸς τὸν λέοντα, τὸν μέγιστον ἀρχιερέα, τοῦτον ὀνόματος δέκατον, προοιμίασμα.

ΟἾδα σαφῶς πάτερ ὦ μακαριώτατε ἅμα καὶ ἁγιώτατε, ἤδη πρὸς οὔατά σου ἀφῖχθαι, ἐκπεπονηκέναι ἡμᾶς, ὅπως ἂν τοῦ νόμου τοῦ ἁγίου τὸ καλούμενον θουκάπερ σκεῦος ἐκδιδοίημεν, διὰ τῶν πέντε μάλιστα, καὶ πρώτιστα ἐκλεκτῶν ἅμα καὶ ἐξαιρέτων διαλέκτων, ἤγουν τῆς ἑβραΐδος, χαλδαΐδος, ἑλλάδος, λατινίδος, ἀραβίδος τε, ὥστε εἰς τὴν ἰσοσωματίαν τινά, καὶ μονοσαρκίαν ξυμπεπηγμένον ἅμα, καὶ μεθηρμοσμένον, ἐνωτομένοντι τῆς κολλήσεως ἅμα καὶ ἁρμονίας ἐπισημοτάτῃ τινὶ, καὶ ἐπιδεξ-ταλτης οὔσης, τῶν ῥημάτων τι καὶ τῶν λόγων, τῆς σφίσιν ἑαυτοῖς παραλλήλως ἀποκρινομένων τι, καὶ ἀπομιλλομένων. ἔργον δὴ ὡς χαλεπώτατον, καὶ δυσχερέστατον, καὶ τῇ δυνάμει μου μηδαμῶς ἰσαζόμενον, οὕτως ἡμῖν τῇ

Digitized by Google

προσφέρωσι ὅμως, μάλιστα καθήκοντε, καὶ μεθαρμόζον. Τί γὰρ ἀνδρὶ τῷ ἱερεῖ οὕτω πρέπει, ὡς τῶν γραμμάτων τῶν ἁγίων ἡ σοφὴ φάσις καὶ ἡ ἑρμηνεία, ἀλλ' οὐδέ τι τοιούτων τολμημάτων ἄπειροι γεγονέναι δοκοῦσιν ἄνδρες εὐσεβέστατοι οἱ παλαιοί, οὐδ' οἱ ἑβραῖοι, οὐδ' οἱ χαλδαῖοι, οὐδ' οἱ ἕλληνες, οὐδ' οἱ λατῖνοι, οὐδ' οἱ ἄραβες, τὰ πλεῖστα τοιούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων δείγματα τοῖς ἐσομένοις αὐδῶσι λελοιπότες.

Ὧντινα ἐκδιδόμενοι ἀξιοσεβάσμια τήν τε παλαιότητα τήν τε πίστιν μνημόσυνά τε, καὶ λείψανα ἐπιτηρούμενα παρ' ἡμῖν μένει τε, καὶ φυλάττεται. Καὶ μὲν δὴ ὁ ὠριγένης τῇ μιᾷ ἁπλῶς ἀρκούμενος, ὡς τἄλλα τὰ πολλὰ ὅμως ἀξιοπιστότατα τὰς ἓξ ἑρμηνείας πρῶτος ἐξέδωκεν, οὕτω μὲν αὐτάς, ἄλλας δ' οἱ ἕτεροι, ἁπάσας δὲ τῷ ὑπερσόφῳ τε καλλίστῳ τε καὶ πάντων ἀκριβεστάτῳ τῷ ὠριγένει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συλλεχθείσας ἔκ τε τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ προειρημένου τὰς ἑξαπλᾶ τῷ αὐτῷ ὀνομασθείσας, διὰ τὸ τὰς ἐκδόσεις τὰς ἓξ τῇ μιᾷ μὲν διαλέκτῳ μόνον, ὁμοῦ δὲ τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ τῷ φύλλῳ πάσας συνέχεσθαι. Ἡμεῖς δ' οὐ μὲν τὰς ἑξαπλᾶ μόνον, ἀλλ' ἔτι δὲ καταρτίσαι καὶ τὰς ἡμῖν καλουμένας τὰς ὀκταπλᾶ διακριβούμενοι, οὔγε τῇ μιᾷ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ξυμπάσαις ἐκείναις, ἅστινας φιλοπονοῦσι καὶ περιέργως μεμαθήκασι, οὐ μὲν ἀναντίως, οὐδ' ἀλόγως, οὐδ' ἀτόπως, κελεύουσιν οἱ κανόνες οἱ ἅγιοι, καλούμενοι, παρ' ἣν δ' ὥσπερ ἐν πρώταις ὑπῆρξεν εἰς πρόσωπον, μεταλαμβάνομεν ἐκεῖνος μέτριος, τῷ ἑρμηνεύματι κοινῷ, ἔκ τε τοῦ ἑβραίου, ἔκ τε τοῦ χαλδαίου, τοῖν ἰδιωμάτοιν. Ἐπεὶ δὲ τούτοις τοῖς προτέροις οὐκ ἀρκούμενοι, τὰ καλούμενα σχόλια τινὰ ἐν τοῖς τόποις τοῖς μάλιστα δοκοῦσιν ἡμῖν ἀναγκαίοις, ὥσπερ τὰς κορωνίδας τινὰς προστεθήκαμεν. Ἀφ' ὧντινων τῶν ξυμπάντων, εἰ τῶν ῥημάτων, τῶν τε λόγων ἡ ἐκλογή, ἤτε ἀρρυθμία, ἀκοσμία τε, καὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἔπος, ἠκολουθεῖ ἡ χάρις ἀπεῖναι, καταγνοίην ὁμιλήτε, ὅστισουν ἐντυχεῖ, καὶ ἀγνώμων, καὶ ἐπιεικὴς δικαστής, ἡμῖν τοῦ ἐκείνου μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι, οὐ τόσον ὅπως ἂν ἐκλεκτὰς, ἀρρύθμως τε, καὶ ἀκόσμως, καὶ ἀχαρίστως κείμενα πάντα καταπίπτοιεν, ὅσον τοῖς μὲν ῥήμασι, τὰ ῥήματα, τοῖς δὲ λόγοις, οἱ λόγοι, ἀντὶ γνῶμαι ταῖς γνώμαις, ὡς ἂν ἀπιστότατα προσάσσοιντο, καὶ μεθαρμόσοιεν, αὐτὰ γὰρ τὰ σχήματα τὰ βαρβαρικὰ τά τε ἐγκόμματα, καὶ τὰ ἐγκολάμματα, καὶ τὰ περιελίγματα ἐκδιδόμενα ξύμφυτα τῇ τῶν ῥωμαϊκῶν ἁπλότητι, καθαρότητί τε, καὶ ἀκρασίᾳ λόγων ἀντιτιθέμενα, παρ' αὐτοῖς τοῖς βαρβάροις, τῶν μεγάλων τε, καὶ ἐγκρυφίων, καὶ ἀπορρήτων ἐπίπλεα μυστηρίων τε καὶ πραγμάτων γέμει. Εἰ δὲ μὴ τοῦ νῦν παρόντος ἡμῶν τε πονήματος καρπωσομένης, ὄνασθαί τι δύναιτο ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, ἐκεῖ τιμὴν ἀξιωτάτα ὑπὸ σοῦ προεδρευομένη, καταπράξασθαι παρρησιακῶς ἡμῖν ἔδοξεν, ἤρεσέ τε, δι' ἃ μὲν μάλιστα τοῦ δαυιδικοῦ τοῦ ψαλτηρίου τουτονί, ὅτι νῦν ἐξ ὁλοκλήρου τῆς ἡμῶν ἐργασίας ἐξαποστέλλομεν μόνον, ἅτε οἷ τι λυθέντες, καὶ σοὶ ὦ λέων εἰδικῶς, καὶ ἐξονομακλήδην δίδομεν, καὶ εἰ μέντοι αὐτός σὺ ὢν, οὗτινος τοῦ ἀξιώματος διὰ τὰ ἀνθρώπεια ὑψηλότερον οὐδὲν οὔθ' εὑρίσκεται, οὔτε γινώσκεται, τὴν τοῦ τολμήματος ἡμῶν ἐμπειρίαν ἀποδοκιμάσειας, τοῦ τε ἐκδοθῆναι αὐτήν, ἀξιώσαις ἂν, ἀσμαρισμένου, προευχθρεῖ τι, καὶ ἡτοιμασμένου ἡμῖν ὑπάρξει, τῷ ὅλῳ τῷ ἔργῳ τὴν χεῖρα τὴν ἐσχατωτάτην καλουμένην ἐντιθέναι θᾶττον ἅμα τε, καὶ τό, τε καινόν, τό, τ' ἀρχαῖον σκεῦος, διά τε τῶν αὐτῶν διακεκριμένων γλωσσῶν, ὑπό τε τῆς αὐτῆς συνακολουθήσεως, καὶ συντάξεως, τοῦ ἐντυπώσασθαι, τοῖς χαρακτῆρσί τε, καὶ τοῖς ἐκκολάπτοις παρέχειν. Ἥτω μὲν οὖν σοὶ ὦ λέον αὕτη ἡ παροῦσα τούτου τοῦ ψαλτηρίου δόσις, ἥτις οὖν ἂν ἐστίν, ὥσπερ ἀπαρχή τις τῆς ὅλης τῆς ἡμῶν ἐργασίας, τῆς τε πρὸς τὴν προεδρίαν τὴν ἀποστολικὴν ἡμετέρας τῆς διαθέσεώς τε, καὶ εὐσεβείας, ὥσπερ μνημόσυνόν τι αἰώνιον μενέτω, αὐτὸς δὲ τοῦτο τὸ ὅλον, ὁποῖον οὖν ἂν ὑπάρχει τῷ ἱλασκομένῳ ὑπόδεξο τῷ μετώπῳ, τῷ ἐκείνῳ, ᾧτινι τὰ τῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῷ κυριακῷ καταπονούντων ἀγρυπνήματα ὑποδέξασθαι εἰωθὸς δέον, ὅτι τε ἐντύχεσθαι οὐχ ἅτε ἦν τῆς ἐννοίας ἡμῶν ἡ ἀμβλύτης, καίπερ ἀφθόνως τι καὶ λίαν ἐκείνη ἐπιθυμήσασα, αὐτὸς σὺ ὑπόδεξο τῇ φιλοφροσύνῃ, τῇ τε εὐγνωμοσύνῃ τῇ ἑαυτοῦ, τῇ ἐκείνῃ, ἥτινι σοὺς πρὸ πάντων τι, ἔν τε πᾶσι, καὶ παρὰ πᾶσιν εἶναι μεταπρεπὴς ἄν, ὥστε δι' ὅλου τε, καὶ πανταχοῦ ἀποτετελεσμένα τὰ αὐτὰ τὰ ἡμέτερ' ἂν εἴη τῷ μὲν γὰρ τὴν ἀληθινήν, τήν τε νημερτῆ τὴν εὐεργεσίαν εἰδέναι, καὶ ὁ πανδήμιος ἀνὴρ δύναιτ' ἄν. Τὸ δὲ τὸ θέλημά τινος ἀντὶ τῆς ἐργασίας λογίζεσθαί τε καὶ ἀντιταλαντεύειν, θεῖον τοῦτο μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπινον ὀρθότατα τίς ἂν κατακρίνειε.

Γενούηθε τῇ τοῦ αὐγούστου πρώτῃ τῇ νουμηνίᾳ. Ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ δεκάτῳ ἕκτῳ. β

מאגושטינוש יושטיניינוש גינובי מכת אחים החדשים
הגמון ניבי בשמינית התהלים לליאן
העשירי. פיפיור מעולת : הקדמה :

דעתי אב מאשר היית מוכא לאוזניך אנחנו היותנו מתעסקים לחבר שני ההורות יחד מהדת המקודשת בחמשה לשונות נבחרות עברית ארמית יונית לועדית וערביית הכל נקבץ כבוכב אחד עם ציור בחור אשר הם נענים אלו מלכה מיושרת כפי השגת יכלתי ובו דברים גאותים למלכותנו הרבה. בילכהן אין דבר יאות כל כך כמו זה הביאור והפירוש מהאותיות הקדושות אשר כבר בזמן עבר אנשי החכמה מהלשונות אשר זכרנו למעלה נתנו פעולת כבמו אלו העיונים ממה שהגיעו זכרון לנשארים אחריהם ועד היום נמצאים אצלי ספרים שהם עושים וכחן מאותם הישיבות מעולות וקדמונות והיונים אשר לא נתרצו מביאור אחד עשו שש באורים אשר אוריגיניש אנוש משתדל קבצם יחד וקראם שישית ההמשל לפי שבדף אחד בלבד היו הששה ביאורים אבל בלשון אחד בלבד ואנחנו לא כלבד ששית אבל נתעסקנו לעשות שמינית ולאבלשון אחד בלבד אבל בכל אותם אשר הדתות הקדושות מצות שיתלמדו ועשינו ביאורים חדשים מעברית וארמית אשר היתה עיקר עסקנו והביאנו בפסקי טות הצריכים הרבה פרושים כל האפשר ואם יתחפש עריכות והלצת דיבור יתשוב כל שופט ישר כי היותנו מתעסקים אנחנו לא כל כך בחבורנו הלצי כמובהר אמתנו המילות יענו אות לאות והתבנה תענה זו לזו כי הצורות והמשלים והתקשריות זרים אשר הוא דוחה ניקות וזכות לשונינו הלשון הם מעוכחת מפליאות וחוקים אבל אם עסקנו זה תהיה ללדת שום פרי בכוללות התקבצות החכמים לאשר אתה ביושר עליונם נתרצינו לנסות בתלים זה של דוד אשר מכל הפעולה בהוה הרציאנולהוץ ואנחנו מישרים אותה לשמך היותך אתה הראיה סמי אשר לא בלבד נתאמתת אבל בצורך תתאמת זה הדבר ותשפוט שהיא תתחבר והבנא ולנו מוטל לשלם כל המלכה וכך התורה החישה כמו תישנה באלו הלשונות הנזכרים מוסיזורים ובנינם לתת לבעלי המחקק להיות מוחקק יהי האם כנות התהלים לך קצת מתנובת כלהמלכה ולזכרון השתחוית מול כסא האפושטוליקה ואתה תקבלהו עם מצחך הנאה כמו שהוית לתה לקבל משמרי אותם אשר הם עמלים בגן אליםואותו אשר לאגולל לצרף גם כן עם רצון נח עובי שכלנו למען טוכך אשר אתה הוא מעולה אצל הכל קבלהו כמו שאם היה שלם בכל צדדיו בתכלית כי הכרת אמיתות ויושר ההטבה היא דבר נצרך לאיש המוני ובמידה שפלה אבל קבל הרצון במקום הפעולה מן הראוי לדין אותו דבר אלהי   נכתבת בגינובא לכנישת אגושטו שנת   אלף רתק יו

من اغوستينوس يوستنيانوس جنوييد من جمعة الخوات
مواعظين اسقو في من نابيوا بالثما ذيه المزمار
ليبابا العلي ليون العاشر مو قدما

ـد كوبري عرفة كيف انشاعل لاذنك نحن كنا مستعملين لذالين اثنين من الحكمة مواحده من الدين المقدس بخمسه لسانن نعيمن عبرية بغداتيه يونانيا وعربيا ولاتينه كلها مشتمع في جسم واحدا مع صارا سفيا من كلمة بلفو هدا لهدا شولر بالخفيا كد دراجة قواتي وغية حاجة تعبون كثير لصنعتنا ان للقصر مفده حاجا بنفعه قد هدا الا التفسير والمعنى من حروفين المقدسين ذيد في زمان ماضي انسانة القسيسين من اللسنين المذكورين هوقعو فعل بمثل هذا المتلعنن من انيد خلاو ذكر التفدين بعضهم وبالحلباملكيين عند كتابة اديد هوم عاملين ذكر من خاول المدرسة عالين وقديمين واليونانيين احيد لا رضو من تفسير واحدا علو ستاان اوريجانس راجلون حديث اشتعهم واحدوسمهم سادس الامدل لاشن فيورقا واحدا كادوستا التفسيرت الا في وحد الا لسان فارد

Digitized by Google

ونحن لا سدستون فـارد الا استعملنا بعيل ثمونيه ولا في لسان واحدا فريدا
الافكال هدك حد الشريعه المقدسين وطاباذهم ان بتكلموا ۞ ولا بلاسباب
كبيرا وعلمنا تفسيرت جديد من العبريد والبعداحد احد كان عنصور
فعانا ۞ واجبنا في الموضعة الواجبين تفسيرت كثيرون ۞ وان يفتش حلوات
واستلاحة اللغص يحسب كل الشربعي الحقني حد كونا نحن مستعملين لا كذالك
في كلمنا مستليح قد سـا استعامتنا الكلمة بـلفضو هدا الهدا والمعقولة
هدا الهدا ۞ ان الجوهريه والتمثلة والمداورة الخارجين الدد هوا موقح صفاية
وداحية لسا ننا اللطين هوان حابلين من تجايتن وقـنونه ۞ وان اسعملنا
هدا يتولد شاهد فاكيا بكوليه اشتاعة الصدقون لمن انة بالاستقامة
علاهم ۞ ارضينا لحارب هدا المزامير من داود لمن كل الفعل بالخاليا اخرجنا
برا ۞ ونحن مسنا كمين لها لا سمط ۞ حدانه هوا الرابد من من احد له
فاربدون مصدقا لاكين بالاحتياج يصدق هدا الفعل ويحكم ان هيا يدل لى
ويتبين ۞ ولنا يكون واجب لخلص كول الفعل وكدالك الدين الجديدا مثل
للعطفا بالالسان المدكورين وادراجتهم وبداهم نعتهم للمعلم الطاير
يصبرهم ۞ يكون كدالك هدا المزامير واحد كسر من كل الفعل ولذكر سجادتي
قبل الكرسي الا فوسكولعا ۞ وانه قبيلو مع وجهك النعيما مثل ما استعودت لا قابلا
سميرت هوان دهم مستعملين في جنان الاهيا ۞ وحيط الى ما نفدار استرا فتهي مع
رضاه قوات جهل عقلنا لطب احساط حد كول وقد ان هو عالى قبل كول
المشمعة قبيلو مثل ماكن سليم بالاصلاح من كل كرافتيه ۞ انا معرفة الحقيقة
ولاستعامة الاخسن هيا حاجا واحبا لاراجيلون صعبي ومن دراجة سفليا لاكن
قابل الارادت تبديل الفعل من الواجب بوجودنها حياة الاهيا ۞ مكتوبة في دحلة
اغوسة في جنوا سنة الف وخمسوميا وستعشر للالدبـت يسوع المسيح

מן אגושטינוש ושטינאנאוש מאתר גינובי מן חולקת האוות
סהמנא הגמונה די גינבא בהמנתא די תהילאי
ללין עשירא פיפיוה רמאת שיריאת

ודעלנא אב מאושרת די הוא מעל לאוינך נחנאוהינת מיעסקין לפפה תרי קיאמיה
כחדא מיתת קדישא בחמש לישנא מובחריא יהודאיה ארמאיה יונאי לעואיה וערבאיה
כולת כנישת בגישמה חדא עם דיוקינה פרשא ספיתגמיה דיהן עגיאן דאלהא עובדא
תריצא כעוטינת יכולתא דילי וביה פיתגמיא נתפסין סגי לעיסקנא ארי לכהנה לית
פיתגמא נתפס טולה כחדא הגמא דן ברירותא ופרושת מן כיתבת קדישא די מלקדמין
גבריה חכמתה מן לישניא דידברתא לעיל הבן עוביא בגמה דא השכליא מן כה דחתתו
חכרנה לנשתיירא בעדיהון ועד דנא יומא אשכחן קדמאי ספראה דיהן עבידן הכרן כין
אותיבתא איטן עידאה וקידמאה ויונגאי דירא רעוייאו מברירותה חוא עבידה שיתב
די אותגינש גברא פותערא כנישן כחדא וקרא יתהון שית דהבתלא די באפא חוא בלחוד

Digitized by Google

הה שיתא ברחיתא ברם בלישנא חוא בלחוד ונחנא לא שיתא בלחוד ברם עסיקנא למעבד המבריאה ולא
בלישנא-חוא בלחוד ברם בכלאינון דינוסמא קישא כפקדין לאופא יתהון ועבידנא פירישרא חיתא מן
יתויאית וארמאיה דיהות ראשת עיסקנא ואיתינא באתר דיצריך פרישתת סגיא כר״ איפ״י וארום יבלשנא
בסימות ופלראית מילא יהיא חשיב כל דיין תריץ הוינא עסקין נחנא לא כיא בכללנא אפלתיגא בכרת
באפיקנא קשטת מילא די יהון ענאן דהלית וסכלהטרא דהליא ארי צוחת ומתלאיה וקישוריגא חלוניותא
די הוא פלי דביאת ובאת לישננא לועזי מהדאה מפישורן ונוסמא ברם אם עיסקנא דה תהוה לאיתילדא
שום איבה בסעע כנישתא דישליטיא די את בתרישתא עידאת להון רעיאנא לנסאה בתיהלאיה הדין דחד די
מכל עובדא כעאן אפיקנא כיא ונחנא מתרצין יתה לאסך די את הוא מימאן דלא בלחוד תהוי יציבא ברם
דצריכה להויה יציבה פיתגמא דה ודין לאלפפא יהא ותחבנה ולנא יהוי חיובא לשלמא יתכל עובדא ובדין
קימא חדתא-כמא עתיקא בלישנא אלין די דכרנא ותרישתהון ובניאנתון למיתן לאוסן ציר לצירת יתהון
ובדין יהית תהלאת תיין לך חולקת עדלתא מן כל עובדיה ולזכרנא סגיתי קובל כורסיה די אפוסטוליקא
ואת תסיב יתיה עם מעתא בסימותא דילך כמה דאת סגיב תדיר עוללתא דיבתש דיהון פלחנין בכרמא
די אלהא ומת דלא נכול לסגנא יתיה עם רעות עושת חיסרונת שכלנא בדילהבך דתדיר ארחת תהא
עילאה קובל מעע כולא תסיב יתיה כמא דאם הוא קשיט מן כר״ סותרנא ארי אשתמודעה קשיטות
ותריצות טבא היא פתגמא דיצריך לגבר שחייא ופלחן ברם לקבלא רעוה חלופי עובדה
מן חיובה למידן יתיה פתגם קדיש עבד כיתבאת דא באתר גינוביאה לדחילתא חדשרת
אגושטו שנתה אלפת תקע

In obſeruationem conſtitutionis nuper edite
in lateranenſi concilio.

Bernardus Granellus, delegatus a Reuerendo domino Laurentio de Fliſco Epiſcopo montis regalis, vicario Reuerendiſſimi patris domini Ioannis Marie Sfortie vicecomitis Archiepiſcopi Genuenſis, & Gaſpar de Varagine inquiſitor heretice prauitatis, ambo ordinis prædicatorum ſacreq; theologie doctores. Lectoribus, Salutem.

Vidimus opus in Dauidicos hymnos. R.D. Auguſtini Iuſtiniani Epiſcopi Nebienſis, miro quinq; linguarum ordine compoſitum, cum nonnullis pulcherrimis gloſſematibus, quod non ſolum probauimus ſed & laudauimus & admirati ſumus, noſtramq; authoritatem quo in plurima exempla tranſſundatur interpoſuimus. Actum Genuæ die. xxix. Ianuarii. M.D.XVI.

Vincentius de Mulphino notarius.

Hebrea.	Latina reſpondens hebree.	Latina communis.	Greca.
ספר תהלים א	Liber hymnorum .I.	Dauid prophetæ carmen,	Δαυὶδ προφήτου καὶ βασι-
		& regis Deo.	λέως μέλος.
		Incipit Pſalterium .A. ſiue	Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἀνεπί-
		Liber hymnorũ ſiue pſalmo	γραφος παρ᾽ Ἑβραίοις.
		rum ſiue ſoliloquiorum.	
		Pſalmus Dauid .I.	
אשרי האיש	Eatus vir, B.	Eatus vir	Ακάριος ἀνὴρ
אשר	qui	qui	ὃς
לא הלך	non abiit,	non abiit	οὐκ ἐπορεύθη,
בעצת	in conſilium	n conſilio	ἐν βουλῇ
רשעים וב	impiorum,	impiorum	ἀσεβῶν,
ובדרך חט	& in via	& in via	καὶ ἐν ὁδῷ
חטאים לא עמד	peccatorum non ſtetit,	peccatorum non ſtetit,	ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη,
ובמושב לצים לא	& in ſede deriſorum, non	& incathedra peſtilentie non	καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ
ישב כי אם בתורת	ſedit. Sed in lege	ſedit. Sed in lege	ἐκάθισεν. Ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ
יהוה חפצו	DEI voluntas eius,	domini voluntas eius,	κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ,
ובתורתו יהגה	& in lege eius meditabitur	& in lege eius meditabitur	καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει
יומם ולילה: והיה	die ac nocte. Et erit	die ac nocte. Et erit	ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ ἔσται
כעץ שתול על	tanq̃ arbor plantata ſuper	tanq̃ lignũ qđ plãtatũ eſt ſecus	ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ
פלגי מים אשר	riuulos aquarum, que	decurſus aquarum, quod	τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν
פריו יתן בעתו	fructũ ſuũ dabit in tpe ſuo,	fructũ ſuũ dabit in tẽpore ſuo.	καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ.
ועלהו לא יבול	& folium eius non defluet,	Et folium eius non defluet,	Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται,
וכל אשר יעשה	& omne quod faciet	& omnia quecũq; faciet	καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ
יצליח: לא כן	proſperabitur. Non ſic	proſperabuntur. Non ſic	κατευοδωθήσεται. Οὐχ οὕτως
הרשעים כי אם כמץ	impii, ſed tanquam feſtuca	impii non ſic, ſed tanq̃ puluis	οἱ ἀσεβεῖς οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ἢ ὡσεὶ χνοῦς
אשר תדפנו רוח:	quam proiicit ventus.	quẽ proiicit vẽtus a facie terre.	ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου (τῆς γῆς.
על כן לא יקמו	Propterea non ſurgent	Ideo non reſurgunt	Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται
רשעים במשפט	impii in iudicio,	impii in iudicio,	ἀσεβεῖς ἐν κρίσει,
וחטאים בעדת	neq; peccatores ĩ ɔgregatõe	neq; peccatores in conſilio	οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ
צדיקים: כי יודע	iuſtorum. Quoniam nouit	iuſtorum. Quoniam nouit	δικαίων. Ὅτι γινώσκει
יהוה דרך צדיקים	DEVS viam iuſtorum,	dominus viam iuſtorum,	κύριος ὁδὸν δικαίων,
ודרך רשעים תאבד	& via impiorum peribit.	& iter impiorum peribit.	καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

pſalteriũ & Citharã hoc intereſſe, qđ cithara deorſum percutitur. pſalterium ſurſum hoc pluribus cõſtare chordis .i. decẽ illã tñ ſex,
hoc ſuperius habere concauitatem illã uero inferius Auguſtinus uero pſalteriũ ſic dſcripſit. Pſalteriũ eſt organũ qđ qđẽ manibus por
tatur pcutiẽtis, & chordas diſtinctas hʒ ſed illũ locũ unde ſonũ accipiũt corde, illũ concauu ligna qđ pendet & tactu reſonat, qa reci

Cuius prima columnella habet hebream editionem, ſecunda latinam interpretationem, re[illegible]
arabicam, ſexta paraphraſim, ſermone quidem chaldeo, ſed literis hebraicis conſcri
[illegible] ſcholia id eſt annotationes ſparſas & interciſas.

Arabica.	Paraphraſis chaldea.	Latina reſpondens chaldee.
بسم الله الرووف الرحيم ♣ نبتدي بعون الله وحسن توفيقه بنسخ مزامير داود الملك والنبي ملك بني اسرايل السفر الاول المزمور الاول	תרגום	Interpretatio. .I.
[ط]وبى للرجل الذي لم يتبع رأي	[ט]וביה דגברא דלא הליך בעיצת	[B]eatitudo viro, qui non ambulauit in conſilium
المنافقين	רשיעין ובאורחת	impiorum,
ولم يقف في طريق الخاطئين	חייבין לא קם	& in via
ولم يجالس		peccatorum non ſtetit,
المستهزيين لكن في ناموس	ובסיעת ממקני לא	& cum ſocietate deriſorum non
الرب مشيته	איסתחר: אילהין בנימוסא	circumiuit. Sed in inſtitutione
وفي سنته يتلو	דיי רעותיה וב	DEI voluntas eius,
ليلا ونهارا فيكون	ובאורייתיה מרנין	& in lege eius, meditatur
كمثل الشجرة المغروسة	יימם ולילי: ויהי	die ac nocte. Et erit
على مجاري المياه التي	כאילן חיי דנציב על	tanq̄ arbor vite, que plantata eſt ſup
تعطي ثمرتها في حينه	טופי מי נהריא דאיביה	fonticulos aquarum, cuius fructus
وورقها لا ينتثر	מבשל בעידניה	matureſcit in tempore ſuo,
وكل ما يعمل	וטרפוי לא נתרין	& folia eius non defluunt,
يتم ليس كذلك	וכל ליבלובוי דמלבלב	& omne germen quod germinat,
المنافقون ليس كذلك	מגדג ומצלח: לא היכנא	grandeſcit & proficit. Non ſic
بل كالهبا الذي تذريه	רשיעי אילהין כמוצא	impii, ſed ſicut quiſquilie
الرياح عن وجه الارض	די תשקפיניה זעפא:	quas proiicit ventus.
فلهذا لا تقوم	מטול היכנא לא קיימין	Propterea non ſurgent
المنافقون في القضا ♣	רשיעי ביום דינא רבא	impii, in die iudicii magni,
ولا الخطاة في مجمع	וחטאי בסיעת צדיקיא	neq; peccatores in ſocietates
الصديقين لان الرب	צדיקי: מטול דגלי	iuſtorum. Quoniam manifeſta eſt
عارف بطريق الابرار	קדם יי אורח צדיקי:	ante DEVM, via iuſtorum,
وطريق الاثمة تبيد ♣	ואורחתהון דרשיעי תובד:	& via impiorum perdetur.

Scholia.

A.

[Q]Vemadmodum prefati ſumus i principio Matthei nolumus nunc iuſtos condere cōmentarios in pſalteriū ſicut nec in reliquos ſacre ſcripture libros. Caſſus ſiquidem & uanus exiſtimari poſſet labor noſter ſi poſt Didymū Origenē Euſebiumq; grecos, aut poſt nr̄os Hilarium Auguſtinū Hieronymum Ambroſium Caſſiodorum, aut etiam poſt Salomonem Abrahā Dauidem & multos alios hebreos, magnamq; iuniorum turbam, pſalmos explanare aggrederemur. Atqui paucula quedā adducemus qbus neoterici hebrei redargui poſſint, noſtri uero & delectari & in dogmate chriſtiano cōfirmari. quāquam que martyrū ſāguine & romanorum potificum authoritate roborata ſunt confirmatione non indigent. Itaq; pſalteriū, ut a libri nomie ordiamur, grecum uerbum eſt, quod latine laudatorium organum dici poteſt. Eſt autem ut Hieronymus ad Dardanum ſcripſit, uas in modum quadrati clypei cum decem cordis, ſecūdum quod ſcriptū eſt in pſalterio decem chordarum pſallite illi. In cōmētariis uero pſalmorum idem Hieronymus quid ſit pſalterium magis exprimit, dicens illud eſſe genus organi muſici melius ſonantis quā cithara, ſimilitudinemq; habere cithare ſed nō eſſe Citharam, interq; pit aerē pſalteriū in ſupiore pte hȝ. Cithara uero hoc genus ligni cauū & reſonās, in inferiore pte hȝ. Itaq; in pſalterio chorde deſup ſonū accipiūt. In cithara chorde ex inferiore pte ſonū accipiūt Hieronymo ex authoribus hebreorū cōſentiūt plures, & in primis Simeon q ut refert cōmētator Salomon pſalterium a cithara diſtinguit, quod pſalterium plures q̄ cithara cōtineat chordas. Appellant

Digitized by Google

uero hebrei hoc inſtrumenti genus נבל neuel tam & ſi aliquibus eoꝝ neuel ſignificet tympanũ utricularíamq; fiſtulam uti Emanuel & authori dictionarij ꝙ ערוך aruc uocant. Chaldei aũt tum nauha tum pſanterin nominat, & inde fortaſſis ſumptũ eſt uerbum grecũ ψαλτήριον iam pridem receptum a cunctis latinis eccleſiaſticis ſcriptoribus, quibus etiam pſalteriũ ſignificat librum diuinoꝝ hymnorum quos pſalmos appellant quibus continenter Deũ laudant religioſi uiri. Hunc autẽ librũ hebrei uocant ספר תהלים cepher tehilim. Sed plura de re hac in noſtra aurea catena, in qua habentur omniũ ferme antiquoꝝ opiniones & ſententie.

B. Vir iſte eſt Chriſtus Ieſus uerbũ Dei, uerus Deus, uerusq; homo, quem deſcẽdiſſe de celis, pro ſalute humani generis, ſumpſiſſeq; hominis corpus, de femina cuius ſanctitas cõparationem non admittit, non ſolum predixere prophete ꝗuis aliquantulum ſubobſcure, ꝗ moris fuit omnium qui uaticinati ſunt, apud omnes gentes, ſed etiã manifeſtiſſime ſcriptum reliquere authores hebrei, quod maxime liquet ex his que hoc loco inſerere operepretium putauimus. Ex commentariis libri geneſeos ieroſolyma ſecretiore lingua conſcriptis, cuius author creditur R. Simeon ben Iochai ſuper illud. Faciamus, homin: ad imaginẽ & ſimilitudinem noſtrã.

[illegible]

ב לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם	II.Quare ɔgregate ſũt gẽtes	II. ps.Dauid.Quaſ fremu.gẽ.	β'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ἱνατί ἐφρύαξαν(
וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק׃	& populi meditabunt̃ inania.	& populi meditati ſunt inania.	ἢ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά. (ἔθνη,
יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ	Aſtabunt reges terre, A.	Aſtiterunt reges terre,	Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ	& principes tractabunt	& principes conuenerunt	ἢ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
יָחַד עַל־יְהוָה וְעַל	vna adũſus DEVM & adũſus	in vnũ, aduerſus dñm, & adũſus	ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ κυρίου ἢ κατὰ
מְשִׁיחוֹ׃	Meſſiam eius.	chriſtum eius.	τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.
נְנַתְּקָה אֶת־מוֹסְרוֹתֵימוֹ	Dirumpamus vincula eorũ	Dirumpamus vincula eorum,	Διαῤῥήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν,
וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ	& proiiciamus a nobis B.	& proiiciamus a nobis	ἢ ἀποῤῥίψωμεν ἀφ᾽ ἡμῶν
עֲבֹתֵימוֹ׃ יוֹשֵׁב	laqueos eorum. Habitans	iugum ipſorum. Qui habitat	τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ὁ κατοικῶν
בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי	in celis ridebit, dominus	ĩ celis irridebit eos, & dominus	ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοὺς, ἢ ὁ κύριος
יִלְעַג לָמוֹ׃ אָז יְדַבֵּר	ſubſannabit eos. Tũc loquet̃	ſubſannabit eos. Tunc loquetur	ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Τότε λαλήσει
אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ	ad eos in ira ſua,	ad eos in ira ſua,	πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ
וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃	& ĩ furore ſuo ɔturbabit eos.	& in furore ſuo cõturbabit eos.	ἢ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς.
וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי	Ego aũt vnxi regem meum,	Ego aũt cõſtitutus ſum rex ab eo	Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ,
עַל־צִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי׃	ſup cion montẽ ſanctũ meũ.	ſup ſion montem ſanctum eius,	ἐπὶ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ
אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק	Narrabo preceptum.	predicans preceptum eius.	διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου.
יְהוָה אָמַר אֵלַי	DEVS dixit ad me,	Dominus dixit ad me	Κύριος εἶπε πρός με
בְּנִי אַתָּה אֲנִי	filius meus es tu, ego	filius meus es tu, ego	υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃	hodie genui te.	hodie genui te.	σήμερον γεγέννηκά σε.
שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה	Poſtula a me & dabo	Poſtula a me & dabo	Αἴτησαι παρ᾽ ἐμοῦ ἢ δώσω
גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ	gentes hereditatem tuam,	tibi gentes, hereditatem tuam,	ἔθνη, τὴν κληρονομίαν σου, (σοι.
וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי־אָרֶץ׃	& poſſionẽ tuã ãgulos terre.	& poſſeſſionẽ tuã terminos t̃re.	ἢ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς(
תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל	Cõfringes eos ĩ virga ferrea,	Reges eos in virga ferrea,	Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ,
כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃	vt vas figuli cõteres eos.	& tãꝗ vas figuli cõfringes eos.	ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς.
וְעַתָּה מְלָכִים	Et nunc reges	Et nunc reges	Καὶ νῦν βασιλεῖς
הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ	intelligite, caſtigamini	intelligite, erudimini	σύνετε, παιδεύθητε (σατε
שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ עִבְדוּ	Iudices terre. Seruite	qui iudicatis terram. Seruite	πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. Δουλεύ(
אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה	DEO in timore,	domino in timore,	τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ,
וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃	& gaudete ĩ treore. (raſcat̃,	& exultate ei cum tremore.	ἢ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ. (Ὅταν
נַשְּׁקוּ־בַר פֶּן־יֶאֱנַף	C.C ſculamĩ filiũ ne forte i(	Apprehendite diſciplinã, ne qñ	Δράξασθε παιδείας μήποτε (καίας.(
וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי־	& pereatis de via. Cum	iraſ. dñs, & peat̃ de via iuſta. Cũ	ὀργισθῇ κύριος, ἢ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δι(

Digitized by Google

[illegible]
.i. Traditū nobis eſt,in libro בצניעותא דכירא ſeniota deciphra.i.pudoris & occultationis [illegible] quā atum infra. Poſtq̄ in ſupernis determinatum eſt,in uniuerſum de hominis formatione,ſanctū corpus & femina incorporata ſunt. In tempore autē tertio, q̄ uidelicet conſequitur primū ſanctorū patrum tempus,& ſm tempus ꝓphetarū,cōpleta eſt hec maxima copula, & coniuncti ſunt & incorporati,mundi ſuperiores & mundi inferiores. Ab hinc uero incorporatus eſt mūdus ſuperior,mūdo inferiori, mediante corpore ſancto,quodāmodo uero ridebant mūdi & congratulabantur ſimul,efficiebāturq; unū corpus,qm̄ corpus quod erat ſuperius erat etiā inferius,Deus.s.&.b.ſuperius,Deus ſanctus & bndictus inferius. Et proſiliens ſpiritus de uagina uenit in corpus, & in his omnibus unus tantū uidebatur,ille nimirū cui dicitur,ſanctus,ſanctus,ſanctus,Deus exercituū,implet terram totam gloria ſua. Et hoc totum unū eſt corpus. Traditū item eſt. Poſtmodū coniunxerunt ſe ueluti duo corpora qm̄ unum penetrat aliud,hoc & illud,ſicut ſcriptum eſt. Torquem aureā faciemus tibi cum notis argenteis,colligate ſunt iuſtitia & miſericordia,& unire ſunt uerbo in amore nec altera ſine altera aſcendit. Quapropter ſic nobis traditū eſt. Quādo diuiditur corpus a mundo hoc.i.qn̄ in uniuerſum moriuntur homines,totum quod eſt hominis nequaquā ſuperius aſcendit,queadmodū aſcēdit hoc qđ ſanctum uocamus corpus,tante certe dignitatis q̄ nō uocat̄ אדם Adam.i.terreſtris. Sʒ איש IS.i.uir,& hoc utiq; differt a cūctis aliis corporibus. Legimus quoq;. Torquē auream & cellaturam argenteam,qm̄ unum fiunt iuſtitia & miſericordia,nō.n.eſt in illo iuſtitia ſiue miſericordia. Et ꝓpterea ſequitur pulchra facta eſt gena tua ꝓpter torquem,& collum tuū pulchrū factū eſt ꝓpter margaritas,qm̄ inter eunctas feminas in matrona hac reperitur ſanctitas imo diuinitas,que conſueuerat deſcendere ſup Ieruſalem ſupq; ſanctuarium. Et oia hec poſtq̄ uerbum in ea corpus aſſumpſit factūq; eſt de hominum uniuerſitate.i.homo,plenus fide. Et quid eſt plenus fide,quoniam.ſ.in illo inuenitur tota fides.

المزمور الثاني لماذا ارتجت	למא מתרגשין עממיא	II. Quare fremunt populi,
الشعوب وهذت الامم بالباطل	ואומיא מרננין סריקותא׃	& nationes loquuntur vana
قامت ملوك الارض	קימין מלכי ארעא	Conſurgunt reges terre,
وروساوها وابتمروا	ושלטוניא מתחברין	& poteſtates conueniunt
جميعا على الرب وعلى	כחדא למרדא קדם יי	in vnum,vt deficiant a DEO
مسيحه	ולמנצי עם משיחיה׃	& certent cum Meſſia eius.
قايلين لنقطع اغلالهم	אמרין נתבר תאסרתהון	Dicunt,diſſoluamus vincula eorum,
ونلقي	ונרמי מיננא	& proiiciamus a nobis
عنا نيرهم الساكن	שושלותהון׃ דיתיב	funes eorum. Qui ſedet
في السموات يهزء بهم	בשמיא יחך מימרא דיי	in celis ridebit,verbum DEI
والرب بمقتهم حينيذ	יחך להון׃ בכן ימליל	ſubſannabit illos. Tunc loquetur
يكلمهم بغضبه	לותהון בתקופיה	ad eos in fortitudine ſua,
وبسخطه يذهلهم	וברוגזיה יבהילנון׃	& in ira ſua interturbabit eos.
انا اقامني الرب ملكا منه	ואנא רביתי מלכי ומניתיה	Et ego vnxi regē meū,& cōſtitui ipſū
على صهيون جبل قدسه	על ציון טורא דקודשי׃	ſuper cion montem ſanctum meum.
لاخبر امر الرب	אשתעי קימא דיי	Recitabo DEI pactum,
الرب قال لي	יי אמר לי חביב כבר	DEVS dixit mihi dilecto,ſicut filius
ابني انت وانا	לאבא לי את זכאה	eſt patri,tu purus
اليوم ولدتك	כאלו יומא דין בריתך׃	ac ſi die iſta creauiſſem te.
سلني فاعطيك	בעי מני ואתן נכסי	Poſtula a me,& dabo diuitias
الشعوب ميراثك	עממיא אחסנתך ואחודתך	ppłoꝝ hēditatē tuā,& poſſiōnē tuam,
وسلطانك على اقطار الارض	שלטוני סיפי ארעא׃	poteſtates extremorum terre.
ترعاهم بقضيب من حديد	תתברינון היך בחוטרא	Confringes ipſos velut in virga
ومثل انية الفخار تسحقهم	דפרזלא היך מאן דפחר	ferrea,tanquam vas fictile
من الان تفهموا ايها	תתרעינון׃ וכדון מלכיא	contereſ eos. Et nunc reges
الملوك وتادبوا يا جميع	אשכילו קבילו מרדותא	intelligite,recipite eruditionem
قضاة الارض اعبدوا	נגודי ארעא׃ פלחו	duces terre. Seruite
الرب بخشية	קדם יי בדחלתא	coram DEO in timore,
وسجدوا له برعدة	וצלו ברתיתא׃	orate in tremore.
الزموا الادب لئلا يسخط	קבילו אולפנא דילמא	Recipite doctrinam,ne forte
الرب عليكم فتضلوا عن سبيل	ירגז ותיבדון ארחא	iraſcatur,& amittatis viam.

A. Patres hebrei ſine controuerſia hunc pſalmum de Chriſto dn̄o dictum intellexerunt. Quod primo atteſtat̄ etiam. R. Salomon,cuius uerba i cōmētariis huius pſalmi ſunt hec רבו אנו דרשו על מלך המשיח .i. doctores noſtri expoſuerunt de rege Meſſia. In libroquoq; qui inſeribitur midras tehilim (eſt uero hic liber cōmentarius pſalmoꝝ conflatus ex dictis authoꝝ hebreorū ex quo multa adducemus in ſequētibus) ſuper illud. Narrabo preceptū,ſic habetur מסופרים הם בתוקה של תורה ובתוקה של נביאים ובתובים בתוק של תורה בני בכורי ישראל בתוקה של נביאים הנה ישכיל עבדי ירום ונשא בכתובים נאם יהוה לאדני .i. Narrata ſūt myſteria eius in ſcriptura legis,prophetarū,& agiographoꝝ. In ſcriptura legis. Exod .iiii. Filius meus primogenitus iſrael. In ſcriptura prophetaꝝ. Iſaie.li. Ecce itelliget ſeruus meus, exaltabit̄ & eleuabit̄. In agiographis.ps̄.cx Dixit Deus dn̄o meo. Vbi aduertendū q̄ in ꝓcedentibus doctores locuti ſunt de Chriſto, & narrationē ſeu expoſitionem continuantes adducūt q̄ ꝓmiſimus ſententiam.

B. A nobis ſiue ab illo.utrūq; enim exprimere poteſt daghes intentiuus punctus incluſus in lr̄a מ mem.

C. נשקו בר Naſſequ bar, interpretati ſumus oſculamini filiū,

Digitized by Google

יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ	exarſerit poſt paululũ furor(	exarſerit in breui ira eius,	ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ
אַשְׁרֵי כָּל־חוֹסֵי בוֹ׃	beati oẽs ſperãtes ĩ eo. (eius,	beati omnes qui cõfidunt in eo.	μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.

ita dicentis. Ecce ſeruite Deo in timore contra id quod ſupra dixit. Aduerſus deum. Et oſculamini filium contra id quod ſupra dixit. Et aduerſum Meſſiam eius interpretatio uero huius dictionis בר bar. eſt talis qualis eius que habetur .puerbior. capite. xxxi. מה בר ma bar. i. qualis filius meus מה בר בטני. i. & qualis filius uteri mei. Ad idem quoque habetur autoritas Rabbi libro midras tehilim. [illegible] נשקו בר .i. Oſculamini filium. Simile eſt hoc regi. qui ira percitus eſt in ciues. Iuerunt itaque ciues & rogauerunt filium regis. ut ſedaret regis iram. Iuit filius & placauit patrem. Cum uero placatus fuiſſet a filio. conuenerunt ciues ut gratias agerent regi. Dixit autem eis rex. Mihi agitis gratias? Ite & agite gratias filio meo. Nam ſi ille non me rogaſſet iam euertiſſem ciuitatem. & hoc eſt oſculamini filium. Sed uidete eſt quaſ

ג מִזְמוֹר לְדָוִד	III. Pſalmus, Dauidis	III. Pſalmus Dauid	γʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ,
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי	dum fugeret a facie	cum fugeret a facie	ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου
אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃	Abſalom, filii ſui. (tores mĩ, A	Abſalon filii ſui. (lãt me,	Ἀβεσσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי	DEVS q̃ mltiplicati ſũt iſti ſta(	Dñe qd mltiplicati ſũt q tribu(	Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με,
רַבִּים קָמִים עָלָי׃	multi cõſurgũt aduerſũ me.	multi inſurgunt aduerſum me.	πολλοὶ ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ,
רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי	Multi dicunt anime mee,	Multi dicunt anime mee,	πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ	non eſt ſalus huic	non eſt ſalus ipſi	οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ
בֵאלֹהִים סֶלָה׃ וְאַתָּה	in DEO in ſempiẽnũ B. Et tu	in Deo eius. Tu autem	ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. διάψαλμα. Σὺ δὲ
יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי	DEVS clypeus circa me C.	domine ſuſceptor meus es,	κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ
כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃	glia mea & exaltãs caput mũ	glia mea & exaltãs caput meũ.	δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου.
קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא	Voce mea ad DEVM clama(	Voce mea ad dominũ clamaui,	Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα,
וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר	& rñdebit mihi de mõte (bo	& exaudiuit me de monte	καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους
קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ אֲנִי	ſãcto ſuo, i ſempiẽnũ. Ego	ſancto ſuo. Ego	ἁγίου αὐτοῦ. διάψαλμα. Ἐγὼ δὲ
שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה	accubui & dormiam,	dormiui & ſoporatus ſum,	ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα,
הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה	euigilaui quia DEVS	& exurrexi quia dominus	ἐξηγέρθην ὅτι κύριος
יִסְמְכֵנִי׃ לֹא־אִירָא	ſuſtentauit me. Non timebo	ſuſcepit me. Non timebo	ἀντιλήψεταί μου. Οὐ φοβηθήσομαι
מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר	myriades populi, qui	milia populi	ἀπὸ μυριάδων λαοῦ,
סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃	circundãtes ſtatuerũt de me.	circundantis me,	τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι,
קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי	Surge DEVS, ſaluũ me fac	exurge domine, ſaluum me fac	ἀνάστα κύριε σῶσόν με
אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־	DEVS meus, quia percuſſiſti	Deus meus. Q̃m tu percuſſiſti	ὁ θεός μου. Ὅτι σὺ ἐπάταξας
כָּל־אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי	o'ium inimicoꝝ meoꝝ maxil(	oẽs aduſãtes mihi ſine cã, dẽtes	πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως,
רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃	impioꝝ cõfregiſti. (lã, dẽtes	peccatorum contriuiſti.	ἁμαρτωλῶν συνέτριψας (ὀδόντας
לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־	DEI eſt ſalus, ſuper	Domini eſt ſalus, & ſuper	τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ
עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃	ppl'm tuũ bñdictio tua ſemp.	populum tuum benedictio tua.	τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου. διάψαλμα.

[illegible]
.i. Vultus de uultu, ſiue imago de imagine manuducit in cognitionem facierum. Aduerte tu. Quid nam intereſt inter antiquum & iuniorem facierum? Hic eſt dominus qui poſuit faciem uiuentem in femina, que quidem facies, eſt uita procedens a uita. Hec inſuper facies eſt paradiſus in quo habitat ſpiritus iunioris facierum. At uero femina genuit et petitque ueniam a ſpiritu qui immittitur in illam, qui ſpiritus proceſſit ab altiſſimo throno dignitatis, ad feminam unam. Et ſpiritus qui egreſſus eſt tunc qui proceſſit, eſt ſpiritus iunioris dierum quieſcens in deliciis paradiſi. Hic autem uitarum ſpiritus, preparatus fuit olim etiam ante tempus filii Dauidis, ad percipiendum ſapientiam. Ab illa autem femina magna uirtute quaſi expetrectus ſpiritus egreſſus eſt de uulua ſigillata ſiue clauſa, paratus & aptus eſſe princeps altiſſimus. Is uero eſt rex MESSIAS. De illo ſiquidem ſcriptum eſt. Et quieſcet ſuper eum ſpiritus Dei, ſpiritus ſcientie & intellectus, ſpiritus conſilii & fortitudinis, ſpiritus ſapientie & timoris Dei. Hi ſunt qua

Digitized by Google

الغدل اذا اتوقد رجزه سريعا	מתיחד כזעיר תוקפיה	Cum exardeſcet mox fortitudo eius,	authoritatem hebreorum ſecuti, & in primis אברהם אבן עזרא Abraham auenezra.
طوبى لجميع المتوكلين عليه	טב לכל דסברין במימריה	boni oibus qui ſperant in verbo eius.	

aperte antiqui hebreorum ſcripſerint, hunc filium quem Meſſiam diximus uerum eſſe Dei filium. Libro midras tehilim ſuper illud Dixit Deus ad me filius meus es tu. ר' הונא אמר שלשה חלקים ביסורין נחלקו אחת נטלו העולם וכו הדורות ואחת דור של שמד ואחד דור של משיח וכו' ותיה שעתו אמר הקב"ה לבראתו בריה חדשה וכן הוא אומר אני היום ילדתיך .i. Rabbi. Huna dixit. Tribus diuiſionibus diuiſe ſunt tribulationes. Vnam ſuſtinuerunt patres ſeculi. & omnes generationes. Vnam generatio deſtructionis. & unā generatio meſſie. Et cum uenerit hora eius dicet. Deus ſanctus & benedictus ut creet ipſum creaturam nouam uel potius ut conſtituat uel generet eum filium filiatione noua. & hoc eſt quod dicit. Ego hodie genui te. Non .ſ. ut reliqui generantur. Sed nouo generationis modo. ſiue de eterna ſiue de temporaria loquaris generatione. Quod totum exprimūt, illę hebreę uoces. לבראתו בריה lebarato berita que & creati & generari & etiam filiari, modo ſic loqui liceat ſignificare poſſunt.

المزمور الثالث	תושבחתא לדוד	III. Laudatoria Dauidis,	A. Infeſtatores mei. Intellige hereticos omnis qui nō ceſſant filio Dei pbere moleſtias, & quodammodo ei in uia tribulos ſpargere, qui uix ullo tempore ab agro ſancte matris eccleſie extirpari potuerūt, ueluti tenaces zizanie, renaſcens qz lolium. ſed & iuniores hebrei qui diuinitatē MESSIE inficiātur, uirginitatemq3 beatiſſime matris Dei negāt a numero moleſtantiū & infeſtantium Dei filiū non ſunt excluſi. Et mirum mediusfidius illos audere teſtibus adeo probatis contradicere, tam claris tamq3 apertis reſiſtere authoribus & his eiuſdē hebreis. Et quantum ad Chriſti diuinitatē, & ad uirginitatē beatiſſime matris attinet, neſcio quid clarius hebrei noſtri expetere poſſint quam que habent in iam memoratis commentariis libri geneſeos remotiore Ieroſolymorum lingua cōſcriptis quorum author creditur. R. Simeō ben Iochai, dum exponitur illud. Faciamus hominē ad imaginem & ſimilitudinem noſtram in quibus hec uerba leguntur
	במערקיה מן קדם	dum fugeret preſentiam	
	אבשלום ברייה:	Abſalom filii ſui.	
يارب لماذا كثر الذين	יי כמא סגיאין מעיקי	DEVS q̄ multi ſunt, infeſtatores mei,	
يحزنوني كثيرون قاموا	סגיאין דקיימין עלי	multi ſurgunt aduerſum me.	
على كثيرون يقولون	סגיאין אמרין לנפשי	Multi qui dicunt anime mee,	
لنفسي ليس له خلاص	לית פורקנא ליה	non eſt redemptio ei	
بالله وانت	באלהא לעלמין: ואנת	in Deo in eternum. Et tu	
يارب ناصري	יי תריס עלי	DEVS, ſcutum ſuper me,	
ومجدي ورافع راسي	איקרי ומרומם רישי:	honor meus & exaltator capitis mei.	
بصوتي دعوت الرب	קלי קדם יי אצלי	Voce mea coram DEO orabo,	
فاستجاب لي من جبل	וקביל צלותי מן טור בית	& recepit oſonē meā, de monte domus	
قدسه	מקדשיה לעלמין: אנא	ſanctuarii ſui in eternum. Ego	
اضجعت ونمت	שכבית ודמכית	quieui & dormiui,	
واستيقظت لان	איתערית מטול דיי	euigilaui quoniam DEVS	
الرب ناصري لا اخاف	סמך יתי: לא אדחל	ſuſtentauit me. Non timebo	
من ربوات الشعوب	מסיעתא דעממי דחזור	a lite populorum, qui circum	
المحدقين بي الفا يمين	חזור איתכנשו עלי:	circa coadunantur aduerſum me.	
على قم يارب وخلصني	קום יי פרוק יתי אלהי	Surge DEVS, redime me Deus meus,	
يا الهي لانك اهلكت	ארום מחית ית כל בעלי	quoniam tu percuſiſti omnes patronos	
كل من يعاديني باطلا	דבבי על לסתהון כאפי	odii mei ſuper genas eorum, dentes	
اسنان الخطاة سحقتها	רשיעי תברתא:	impiorum confregiſti.	
لك يارب الخلاص وعلى	מן קדם יי פורקנא ועל	A preſentia DEI redemptio, & ſuper	
شعبك بركتك	עמך ברכתך לעלמין:	populū tuū benedictio tua in eternū.	

Quot modi quibus uenturus eſt hic ſpiritus, & unus tantum ſpiritus eſt dominus noſter diſtinctus a tribus. Dixit. R. Ioſi. In diebus regis MESSIE, nequaquam dicet alter ad alterum doce me ſcientiam, quoniam oēs cognoſcent Deum a paruo uſq3 ad magnum. In tempore uero illo expergiſcentur antiquus dierum, & ſpiritus qui egreſſus eſt de uulua clauſa, Cum uero ipſe ſurget, omnes etiā ſpiritus ſurgent cum illo. Et qui nam ſunt illi? Hi nimirum qui corona donati ſunt. ſancti iuniores facierum.

B. De uerbo סלה cela pro quo ſeptuaginta & Theodotion & Symmachus in greco poſuerunt diapſalma quod eſt primum hic ſcribitur diſſident nec dum latini & greci ſed & hebrei inter ſe. Ego uero cū illis hebreis ſentio qui cela סלה ſemper, ſiue eternum ſiue perpetuum, interpretati ſunt. Quod & facit Hieronymus ſentire uiſus eſt. & Origenes ac etiam chaldeus interpres.

C. Gloria mea & exaltans caput meum, Libro midras tehilim כבודי שהשכנת שכינתך בתוכנו שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ומרים ראשי תחת שהיינו חייבין לך תולות ראש נתת לנו תלוי ראש שנ' כי תשא את ראש בני ישראל .i. Gloria mea quoniam habitare feciſti maieſtatem tuam in medio noſtri ſicut dictum eſt. Exod. xxv. Et facient mihi ſanctuarium & habitabo in medio eorum, & exaltans caput meum. Pro eo quod nos eramus obligati tibi leuare caput dediſti nobis ſuſpenſionem capitis ſicut dictū eſt. Exo. xxx. Quoniam ſuſpendam caput filiorum iſrael. Sunt ex noſtris qui conſtanter affirmant ex hac authoritate elici poſſe ſuſpenſionē in cruce MESSIE filii Dei, q̄ perpetrarunt impii hebrei, roborantq3 opinionem ſuam, ex cap. xxviii. Deuteronomii ubi ſic legitur והיו חייך תלאים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך .i. Et erit uita tua ſuſpenſa e regione tibi & timebis nocte ac die & non credes uite tue.

Digitized by Google

ד למנצח בנגינות	IIII. Ad victoriã. Laudatorij	IIII. In finẽ in carminibus	δ´. Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις
מזמור לדוד׃	Pſalmus, Dauidis.	Pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
בקראי ענני	Cum inuocarem rñdiſti mihi	Cum inuocarem exaudiuit me	Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου
אלהי צדקי בצר	DEVS iuſtitie mee, ĩ ãguſtia	Deus iuſtitie mee ĩ tribulatiõe	ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου, ἐν θλί-
הרחבת לי חנני	dilataſti mihi, miſereſ mei &	dilataſti mihi. Miſerere mei, &	ψει ἐπλάτυνάς με, οἰκτείρησόν με, καὶ
ושמע תפלתי׃	exaudi orationem meam.	exaudi orationem meam.	εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου.
בני איש עד מה	Filii viri, vſquequo	Filii hominum vſquequo	Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε
כבודי לכלמה	honor meus ad ignominiam,	graui corde,	βαρυκάρδιοι,
תאהבון ריק	diligetis vanitatem,	vt quid diligitis vanitatem	ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα,
תבקשו כזב סלה׃	inquiretis mendaciũ ſemp.	& queritis mendacium.	καὶ ζητεῖτε ψεῦδος. διάψαλμα.
ודעו כי הפלה	Et ſcitote quoniã ſegregauit	Et ſcitote quoniam mirificauit	Καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε
יהוה חסיד לו	DEVS miſericordem ſibi,	dominus ſanctum ſuum,	κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ, (ναί με
יהוה ישמע בקראי	DEVS exaudiet, cũ clamã.[ro]	dñs exaudiet me cũ clamauero	κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέ(
אליו׃ רגזו ואל	ad eũ. Cõtremiſcite & nolite	ad eum. Iraſcimini & nolite	πρὸς αὐτόν. Ὀργίζεσθε καὶ μὴ
תחטאו אמרו	peccare, dicite	peccare, que dicitis	ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε
בלבבכם על	in cordibus veſtris, ſuper	in cordibus veſtris & in	ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς
וד משכבכם	cubilia veſtra	cubilibus veſtris	κοίταις ὑμῶν
כר ודמו	& tacete	compungimini.	κατανύγητε.
סלה׃ זבחו זבחי	ſemper. Sacrificate ſacrificia	Sacrificate ſacrificium	διάψαλμα. Θύσατε θυσίαν
בט צדק	iuſtitie, &	iuſtitie &	δικαιοσύνης καὶ
ובטחו אל יהוה׃	fidite in DEO.	ſperate in domino,	ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον,
רבים אמרים מי	Multi dicentes quis	multi dicunt quis	πολλοὶ λέγουσι, τίς
יראנו טוב נסה	oſtẽdit nobis bonũ, erige A.	oſtẽdit nobis bona. Signatũ eſt	δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά. Ἐσημειώθη
עלינו אור פניך	vexillũ ſup nos, luminis faciei(	ſuper nos lumen vultus tui	ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου
יהוה׃ נתתה שמחה	DEVS. Dediſti letitiã (tue	domine, dediſti letitiam	κύριε, ἔδωκας εὐφροσύνην
בלבי מעת דגנם	ĩ corde mõ, a tpe frumẽtũ eoꝝ	in corde meo. A fructu frumẽti	εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀπὸ καρποῦ σίτου,
ותירושם רבו׃	& B. vinũ eoꝝ, multiplica(	vini & olei ſui, multiplicati ſũt.	οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
בשלום יחדו	In pace, v nice (ta ſunt.	In pace in idipſum,	Ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
אשכבה ואישן כי	cubabo & dormiam, quia	dormiam & requieſcã. Quoniã	κοιμηθήσομαι, καὶ ὑπνώσω. Ὅτι
אתה יהוה לבדד	tu DEVS ſpecialiter	tu domine ſingulariter	σὺ κύριε κατὰ μόνας
לבטח תושיבני׃	ſecurum habitare feciſti me.	In ſpe, conſtituiſti me	ἐπ᾽ ἐλπίδι κατῴκισάς με.

is patribus ſigna uti uidere eſt tota fere ueteris inſtrumenti ſerie. Verum id quod legitur apud interpretem Chaldeum libri ſanctiſſimi Iob quicquid is fuerit, non eſt inter poſtrema ſigna interq; poſtremas figuras computandum. Eſt autem huiuſcemodi [illegible] .i. Et perceperunt tres ſotii Iob omnia mala que euenerunt ei, ubi ſcilicet unde [illegible]

ה למנצח אל	V. Ad victoriã Hanechilot	V. In finẽ p ea q̃ hẽditatẽ	ε´. Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης
הנחילות מזמור לדוד	.i. muſices iſtrũ. pſ. Dauidis.	cõſequitur. Pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
אמרי האזינה	Verba mea audi	Verba mea auribus percipe	Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι
יהוה בינה הגיגי׃	DEVS itellige cogita. meã.	dñe, intellige clamorem meũ.	κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς μου.

Digitized by Google

المزمور	לשבחא על נגינתא	IIII. In laudẽ, beneghinot. i. laudator[illegible]
الرابع ۵	תושבחתא לדוד:	inſtrumentis. Laudatoria Dauidis.
اذ ادعوك تستجاب لي	בעידן צלותי קביל מני	In tempore orationis mee, recipe a me
اله بري وفي الشدة	אלהא צדקותי בעידן	Deus iuſtitie mee, in tempore
فرجت عني	עקתא אפתיתא לי חוס	anguſtie dilataſti mihi, miſerere
تراف علي	עלי וקביל צלותי:	mei & accipe orationem meam.
واسمع صلاتي	בני נשא מטול מה	Filii hominis, vſquequo
يا بني البشر حتى متى	איקרי לאתכנעותא	honor meus ad vituperium,
ثقل قلوبكم	תרחמון סריקותא	amabitis inania,
لماذا تهوون الباطل	תבעון כדבא לעלמין:	queretis mendacia in eternum.
وتتبعون الكذب	ודעו ארום פריש	Et ſcitote quoniam ſeparauit
اعلموا ان الرب	יי חסידא ליה	DEVS miſericordem ſibi,
قد انتخب صفيه	יי יקביל צלותיה	DEVS accipiet orationem eius
بالعجب الرب يستجيب لي	במקראיה ליה זועו מניה	cũ iuocauerit eũ. Cõtremiſcite ab illo,
اذا دعوت اليه اغضبوا	ולא תחטון אמרו בעותכון	& nõ pẽccetis, dicite orationẽ veſtrã,
ولا تاثموا	בפומכון ושאילתין בלבב	ĩ ore vſo & petionẽ vſam ĩ corde vſo,
وعلى ما تهمون	וצלו על משכביכון	& orate ſuper cubile veſtrum,
بقلوبكم اندموا	ואדכרו יומי מיתותא	& mementote diei mortis
عليه في مضاجعكم	לעלמין: כבושו יצריכון	ſemper. Domate cõcupiſcentiã veſtrã,
اذبحوا الله ذبيحة	ויתחשב לכון כנכסת	& reputabitur vobis ſicut ſacrificia
البر وتوكلوا على الرب	צדקתא וסברו על יי:	Iuſtitie, & ſperate in DEO.
كثيرون يقولون من	סגיעין דאמרין מן	Plures ſunt qui dicunt, quis
يرينا الخيرات قد اضا	יחמיננא טבא ניסר	oſtendet nobis bonum, leua
علينا نور وجهك	עלנא נהור סבר אפך	ſup nos lumen iocunditatis faciei tue
يا رب اعطيت قلبي	יי: יהבת חדותא	DEVS. Dediſti leticiam
فرحا من كثر ثمرات	בלבבי מן עידן דעבורהון	in corde meo, a tpe qd frumentũ eorũ
القمح والخمر والزيت	וחמריהון סגיעו:	& vinum eorum multiplicata ſunt.
و بالسلامة	בשלמא כחדא	In pace vnice,
لا معهم اضطجع وانام	אשכוב ואדמוך מטול	accubabo & dormiam, quoniam
لانك انت وحدك يا رب	דאנת יי בלחודך	tu DEVS ſingulariter
اسكنتني على الرجا مكينا	לרוחצן תותבינני:	ſecure ſedere facies me.

A Libro midras te-hilim [illegible Hebrew] .i. Muſ-ti dicentes. Iſti populi ſunt ſeculi qui dixe-runt iſraeli, quis dee nobis ut addamur iſra-eli in bonis futuri ſecu-li. Iſrael autem dicent eis, per quot tribula-tiones, per quot ſerui-tutes, per quot etiam mortes dedimus nos ipſos ad ſanctitatem nominis. ſ. Dei, & uos uemtis accipere ipſam ex abrupto. Signa, uel leua ſuper nos lumen uultus tui Deus. ſ. di-cture ſunt gentes. R. Huna in nomine. R. Aha dixit. Ad illam coniunctionem nos ſpe-culantes ſicut ſcriptũ eſt. Ecce leuabo ad gẽ-tes manum meam & ad populos exaltabo ſi-gnum meum.

B. Hoc uinum hocq; frumentum, quod cre-dẽtes auget atq; mul-tiplicat, illud eſt quod indeſinenter tractatur in ſacris eccleſie altari-bus, ſola ſpeciẽ uini at-que frumenti retinens eſt enim iam in uerum corpus uerumq; ſan-guinem Chriſti con-uerſum. Huius uero tam miri tanq; ineffa-bilis ſacramenti, mul-ta tradita ſunt hebre-

runt arbores que erant in hortis eorum aruiſſe. uideruntq; panem quo ſuſtentabantur conuerſum in carnem uiuentem, & uinum quod bibebant conuerſum in ſanguinem. Et receſſerunt unuſquiſq; de loco ſuo, & huius officii gratia liberati ſunt a deſcenſu ad locum qui deputatus erat eis in gehenna. Heliphaz de regione teman, que ut placet multis inſula eſt in ſinu arabico, Bildad de prouincia ſuha, quam credũt eſſe partem egypti ſuperioris. Zophar de regione naama ea eſt terra Iudee quam promiſſionis appellant. Et ipſi quidem conuenerunt in unum, ut accederent ad Iob conſolaturi & confortaturi eum.

المزمور	לשבחא על חינגין	V. In laudem. Choris.
الخامس	תושבחתא לדוד:	Laudatoria. Dauidis.
قولي يا رب اسمع	מימרי אצית	Verbum meum auſcuita
[illegible]	יי ביננא רגיגי:	DEVS, intellige cantum meum.

הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי	Intende voci clamoris mei,	Intende voci orationis mee,	Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου,
מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי	rex meus & DEVS meus, qm̄	rex meus & Deus meus. Qm̄	ὁ βασιλεύς μου, καὶ ὁ θεός μου. Ὅτι
אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל יְהוָה	ad te orabo. DEVS	ad te orabo domine	πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε,
בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי	mane audies vocem meam,	mane exaudies vocem meam.	τὸ πρωῒ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου.
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ	mane ordinabo ad te,	Mane aſtabo tibi	Τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι
וַאֲצַפֶּה : כִּי לֹא אֵל	& cōtēplabor. Qm̄ n̄ DEVS	& videbo, quoniam non Deus	καὶ ἐπόψομαι, ὅτι οὐχὶ θεὸς
חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא	volens impietatem tu, non	volens iniquitatem tu es. Neq;	θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. Οὐ (μενοῦσι
יְגֻרְךָ רָע : לֹא יִתְיַצְּבוּ	hītabit iuxta te malignus. (	habitabit iuxta te malignus, (	παροικήσει σοι πονηρευόμενος, οὐδὲ δια(
הוֹלְלִים לְנֶגֶד	ſtulti ĩ cōſpectu (Nō manebūt	iniuſti ante (neq; pmanebunt	παράνομοι κατέναντι
עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל	oculorum tuorum odiſti oēs	oculos tuos. Odiſti omnes	τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ἐμίσησας πάντας
פֹּעֲלֵי אָוֶן : תְּאַבֵּד	operātes iniquitatē. Perdes	qui operantur iniquitatē pdes	τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν, ἀπολεῖς
דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים	loq̄ntes mēdaciū, viꝝ ſāgui.	oēs q loquūt mēd. Viꝝ ſāguinū	πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Ἄν(
וּמִרְמָה יְתָעֵב יְיָ :	& doloſū, aboīabit DEVS.	& doloſum abominabitur dn̄s,	καὶ δόλιον βδελύσσεται κς, (δρα αἱμάτων
וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ	Et ego ĩ mltitu. miſẽcõ. tue	ego aūt ĩ mltitudīe miſẽcõ. tue.	ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου.
אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה	introibo domū tuā, adorabo	Introibo in domū tuā, adorabo	Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσ(
אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ	in templo ſancto tuo	ad templum ſanctum tuum	πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, (κυνήσω
בְּיִרְאָתֶךָ : יְהוָה נְחֵנִי	ĩ tĩore tuo. DEVS deduc me	in timore tuo. Dn̄e deduc me	ἐν φόβῳ σου. Κύριε ὁδήγησόν με
בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן	in iuſtitia tua, pp (ciē meā	in iuſtitia tua propter (ctu tuo	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, ἕνεκα
שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי	īſidiatores mos, dirige añ fa(	inimicos meos, dirige in cōſpe(	τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν σου
דַּרְכֶּךָ : כִּי אֵין	viam tuam. Non eſt enim	viam meam. Quoniam non eſt	τὴν ὁδόν μου. Ὅτι οὐκ ἔστιν
בְּפִיהוּ נְכוֹנָה	in ore eius rectum,	in ore eorum veritas,	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια,
קִרְבָּם הַוּוֹת	interiora eorum inſidie,	cor eorum vanum eſt.	ἡ καρδία αὐτῶν ματαία.
קֶבֶר־פָּתוּחַ גְּרוֹנָם	ſepulchrū patēs guttur eoꝝ,	Sepulchrū patēs ē guttur eoꝝ,	Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן :	linguam ſuam leuigabunt.	linguis ſuis doloſe agebant,	ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים	Condemna eos DEVS,	iudica illos Deus.	κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. (ων αὐτῶν,
יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם	decidant a conſiliis ſuis,	Decidant a cogitationibus ſuis,	Ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλί(
בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם	iuxta mltitudinē ſceleꝝ eoꝝ	ſm multitudinē impietatū eoꝝ	κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν
הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ	expelle eos, qm̄ ꝓuocauerūt	expelle eos, qm̄ irritauerunt	ἔξωσον αὐτούς, ὅτι παρεπίκρανάν
בָךְ : וְיִשְׂמְחוּ כָל	te. Et letentur omnes	te domine. Et letentur omnes	σε κύριε. Καὶ εὐφρανθήτωσαν πάντες
חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם	qui ſperant in te, in ſeculum	qui ſperant in te, in eternum	οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα
יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ	laudabunt & proteges eos,	exultabunt & habitabis in eis.	ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς.
וְיַעְלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי	& letabūtur in te, amatores	Et gloriabunt ĩ te oēs q diligūt	Καὶ καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες
שְׁמֶךָ : כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ	noīs tui. Quia tu benedices	nomen tuum, qm̄ tu benedices	τὸ ὄνομά σου ὅτι σὺ εὐλογήσεις
צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה	iuſto A., DEVS vt ſcuto,	iuſto. Domine vt ſcuto	δίκαιον κύριε. Ὡς ὅπλῳ
רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ :	placabilitate coronabis eū.	bōe volūtat; tue coronaſti nos.	εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.
ו לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת	VI. Ad victoriā laudatoriis	VI. In finem in	ς. Εἰς τὸ τέλος
עַל הַשְּׁמִינִית	octonario. i. cithara octo	carminibus pro	ἐν ὕμνοις ὑπὲρ
מִזְמוֹר לְדָוִד :	cordarum. Pſalmus Dauidis.	octaua. Pſalmus Dauid.	τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ	DEVS ne in furore tuo	Domine ne in furore tuo	Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου
תוֹכִיחֵנִי וְאַל	arguas me, neq;	arguas me, neq;	ἐλέγξῃς με, μηδὲ
בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי :	in ira tua corripias me.	in ira tua corripias me.	τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με.

Digitized by Google

انصت الى صوت تضرعي	צית לקלי בעותי	Auſculta vocem petitionis meę,
فانك ملكي والهي واني	מלכי ואלהי ארום	rex meus & Deus meus, quoniam
اليك اصلي في غدواتي	קדמך אצלי יי	coram te orabo DEVS
اسمع يا رب كلمتي في	בצפרא שמע קלי	mane audi vocem meam,
اقف امامك بالغداة	צפרא אסדר קדמך	mane ordinabor coram te
وتراني لانك اله	ואסתכי: מטול דלא אל	& reſpiciam. Quoniam non DEVS
لا ترضى الاثم ولا يحل	ראעי רשיעא את ולא	volens impietatem tu es, & non
في مساكنك شرير ولا	יתותב עמך בישא: לא	cõmorabit tecũ iniqtas. Nõ ꝑmanebũt
يثبت مخالفو وصاياك	יתעתדון מרגיזין קבל	ſtulti coram
بين يديك ابغضت جميع	עינך סניתא כל	oculis tuis, odiſti omnes
عاملي الاثم وابدت	עבדי שיקרא: תובד	operarios falſitatis. Perdes
كل الناطقين بالكذب	ממללי כדבא אינש שדי	oẽs q̃ loquũt mẽdaciũ, hoiem effuſorẽ
الرجل السافك الدما الغاش	אדם זכאי ונכיל ירחק יי:	ſãguinũ & doloſũ, lõge ꝓpel. DEVS
الرب يرذله وانا بكثرة	ואנא בסגי טובך	Et ego in multitudine bonitatis tue,
رحمتك ادخل بيتك واسجد	איעול לביתך אסגוד	ingrediar in domum tuam, adorabo
في هيكل قدسك	להיכלא דקודשא	ad templum ſanctum tuum
مستشعر خشيتك	בדחלתך: יי דבר יתי	in timore tuo. DEVS deduc me
اهدني يا رب بعدلك ومن	בצדקתך מן בגלל	in iuſtitia tua, propter
اجل اعدائي سهل امامك	תושבחתי תקין קדמי	laudem meam, dirige
طريقي فانه ليس	אורחתיה: מטול דלית	coram me viam tuam. Quoniam non
في افواههم صدق	בפומהון דרשיעי כוונתא	ſunt in ore impiorum recta,
بل الاثم في قلوبهم	גופיהון מליין אתתושתא	corpora eorum plena iniquitate,
حناجرهم قبور مفتحه	היך שאול פתיח גרונהון	ſicut infernus apertũ guttur eorum,
والسنتهم غاشه	לישנהון משעיעין:	linguam ſuam leuigant.
دنهم يا الله	חייב יתהון אלהא	Condẽna illos Deus,
وليسقطوا من افكارهم	יתבטלון מילכתהון	deſtruantur conſilia eorum,
ومن كثرة نفاقهم	בסגיעות מרודיהון	in multitudine rebellationum eorum,
ارفضهم لانهم اسخطوك	אתקיל יתהון ארום מרדו	fac impingere eos, qm̃ rebelles fuerunt
يا رب وليفرح بك جميع	מימרך: ויחדון כל	verbo tuo. Et letabuntur omnes
المتوكلين عليك والى الابد	דסברין במימרך לעלם	qui ſperant in verbo tuo, in eternum
يسرون وفيهم تحل بركتك	ישבחון ותטלל עליהון	laudabunt, obumbrabis eos,
ويفتخر بك كل	ויבדחון במימרך רחמי	& letabuntur in verbo tuo amatores
محبي اسمك لانك يا ربا	שמך: מטול דאנת מברך	nominis tui. Quoniam tu benedicis
تبارك الصديق وكمثل	לצדיקיא יי היך בתריסא	iuſto, DEVS velut clypeo,
سلاح المسرة كللتنا	רעוא טבא תכללינה	voluntate bona coronabis eum.
المزمور	לשבחא בנגינתא	VI. In laudem. Laudatorio,
السادس	על כינרא תמניא	citharaq; octo
	נימיא תושבחתא	fidium. Laudatoria.
يا رب لا بغضبك	לדוד: יי לא בתוקפך	Dauidis. DEVS non in furore tuo
تبكتني ولا	תמכסנני ולא	corripias me, neq;
برجزك تؤدبني	ברוגזך תרדי יתי:	in ira tua percutias me.

A. Deus pater benedixit iuſto filio ſuo, donauitq; eũ corona mã ſuetudinis, qua ueluti fortiſſimo clypeo, tueretur ſe a iaculis inimicorũ. Ipſe uero donat ſanctos milites ſuos corona fortitudinis ad reſiſtendum impiis tyrãnis qui extrinſecus oppugnãt, adq; reſiſtendum congenitis paſſionibus, intrinſecus acrius bellum inferentibus. Sz & ſancti milites Chriſti iuſti .s. & qui meruerunt integritate uite, celeſtem patriã, ſuis optimis operibus imponunt coronam Chriſto filio Dei, & his cõcinit q̃ legit̃ libro צנ״עותא דספרא .i. be ſeniota de ciphra .i. cellarii pudoris his uerbis זכאין אינון צדיקיא דמשלפין נשמתהון פראי גופי קדישא דאתקרי ארם דכליל כלא אתר דעטרין ומתרין קדישין מתחברין תמן בצרורא דאתגלא וכאין אינון צדיקיא דכל אינון קדישין דאתאפרו ברוח קדישא עילאה רוח דכל רוחין קדישין אתכלילן ביה רוח דעילאין ותתאין עיטרין ליה וכאין אינון פטריה דפרין פתצרי חקלא דפלין הילין תגרעין ותסתכלן ביה ותגרעין לפאריתון אפין באפין עינא בעינא ובהני מילי חזכה דגלפת דאתי תהוד ודעת היום והשבות אל לבבך כי יי האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד .i. Puri ſiue qui meruerũt premium, tunc iuſti illi q recuperauerũt animas ſuas mediãte corpore illo ſanctiſſimo, q̃ uocatur homo, q̃ implet totam terram & donat corona ab illis. Accipiunt uero coronã ſancti atq; cõiunguntur ibi, ĩ illa .s. caterua ĩ quã conueniunt puri ſiue merẽtes. Iuſti iſti quos appellat ſanctos ſunt comorantes cũ ſpiritu ſancto altiſſimo. Spũs hic eſt ĩ quo clauduntur omnes ſancti ſpiritus. Spiritus ſuperiorũ & inferiorũ. Exceperunt uero ipſum puri illi & benemeriti, dominum eorum dominumq; dominorum, in agro illo

חנני יהוה כי	Miſerere mei DEVS qm̄	Miſerere mei domine quoniam	Ἐλέησόν με κύριε ὅτι
אמלל אני רפאני	afflictus ſum ego, ſana me	infirmus ſum ſana me	ἀσθενής εἰμι, ἴασαί με
יהוה כי נבהלו	DEVS qm̄ conſumpta ſunt	domine, quoniã cõturbata ſunt	κύριε ὅτι ἐταράχθη τὰ
עצמי: ונפשי	oſſa mea. Et anima mea	oſſa mea. Et anima mea	ὀστᾶ μου. Καὶ ἡ ψυχή μου
נבהלה מאד ואת	turbata eſt valde, & tu	turbata eſt valde, ſed tu	ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ
יהוה עד־מתי:	DEVS vſquequo.	domine vſquequo.	κύριε ἕως πότε,
שובה יהוה חלצה	Reuertere DEVS erue	Conuertere domine & eripe	ἐπίστρεψον κύριε ῥῦσαι
נפשי הושיעני	animam meam, ſalua me	animam meam, ſaluum me fac	τὴν ψυχήν μου. Σῶσόν με (ᾅδῃ
למען חסדך: כי אין	pp miſericordiã tuã. Q̃m non	pp miſericordiã tuã. Q̃m nõ eſt	ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου, ὅτι οὐκ ἔστιν (τῷ
במות זכרך בשאול	ẽ ĩ mõte rcõdatõ tui, ĩ ĩferno	ĩ morte q mẽor ſit tui in ĩferno	ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ (
מי יודה לך: יגעתי	aũt, qs ↄfitebiť tibi. Laboraui	aũt qs confitebiť tibi. Laboraui	τίς ἐξομολογήσεταί σοι. Ἐκοπίασα
באנחתי אשחה בכל	ĩ gemitu meo fluerẽ faciã tota	ĩ gemitu meo, lauabo p ſingulas	ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην
לילה מטתי בדמעתי	nocte lectũ m̃ũ lachrym̃ m̃is	noctes lectũ m̃ũ, lachrymis m̃is	νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου
ערשי אמסה: עששה	ſtratũ m̃ũ A. liq̃faciã. Tinea	ſtratũ meũ rigabo. Turbatus ẽ	τὴν στρωμνήν μου βρέξω. Ἐταράχθη
מכעס עיני עתקה	B. corro. ẽ p̃ amari. oc. m. ĩu.	a furore oculus meus, ĩueteraui	ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου, ἐπαλαιώθην
בכל־צוררי: סורו	ĩter oẽs ĩfeſta. m̃os. Recedite	ĩnt oẽs inimicos m̃os. Diſcedite	ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀπόστητε
ממני כל־פעלי און	a me oẽs q opamini iniq̃tatẽ	a me oẽs q opamini iniquitatẽ	ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
כי שמע יהוה קול	quoniã audiuit DEVS vocẽ	quoniã exaudiuit dñs vocem	ὅτι εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς
בכיי: שמע יהוה	fletus mei. Audiuit DEVS	fletus mei. Exaudiuit dominus	τοῦ κλαυθμοῦ μου. Ἤκουσε κύριος
תחנתי יהוה תפלתי	depcatõẽ m̃ã dñs orõnẽ m̃ã	depcationẽ meã, dñs orõnẽ meã	τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευχήν μου
יקח: יבשו ויבהלו	ſuſcipiet. Cõfũdãť, & ↄturbẽť	ſuſcepit. Erubeſcãt & ↄturbẽť	προσεδέξατο. Αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχ(
מאד כל־איבי ישבו	vehemẽt oẽs inimici m̃i ruer(	vehemẽt oẽs inimici m̃i, ↄuertãť	πάντες οἱ ἐχθροί μου, ἀποστραφείησαν (θείησαν
יבשו רגע:	cõfundanť ſubito. (tantur,	& erubeſcant valde velociter.	καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διὰ τάχους.
שגיון לדוד	VII. Sigaion. i. iſtrumẽtũ	VII. In finem pſalmus	ζ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ
אשר־שר	muſices. Dauidis quẽ cecinit	Dauid quem cantauit	ὃν ᾖσε τῷ
ליהוה על־דברי	DEO propter verba Cus. i.	domino pro verbis	κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων
כוש בן־ימיני:	ethiopis filii Iemini.	Chuſi filii gemini.	Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεῖ.
יהוה אלהי בך	DEVS Deus meus in te	Domine Deus meus in te	Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
חסיתי הושיעני	ſperaui, ſalua me (bera me.	ſperaui ſaluũ me fac, (bera me.	ἤλπισα σῶσόν με (σαί με
מכל רדפי והצילני	ab oĩbꝰ pſequẽtibꝰ me & li(	ex oĩbus pſequẽtibus me & li(	ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥῦ(
פן־יטרף כאריה	Ne forte rapiat vt leo	Nequando rapiat vt leo	Μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων
נפשי פרק ואין	aĩam meam dilaceret & non	aĩam meã, dũ non eſt q redimat	τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου
מציל: יהוה אלהי	ſit liberator. DEVS Deꝰ m̃ꝰ	neq̃ q ſaluũ faciat. Dñe Deꝰ m̃ꝰ	μηδὲ σῴζοντος. Κύριε ὁ θεός μου
אם־עשיתי זאת	ſi feci iſtud,	ſi feci iſtud,	εἰ ἐποίησα τοῦτο,
אם יש־עול	ſi eſt iniquitas	ſi eſt iniquitas	εἰ ἔστιν ἀδικία
בכפי: אם־גמלתי	in manibus meis. Si reddidi	in manibus meis, Si reddidi	ἐν χερσί μου. Εἰ ἀνταπέδωκα (σοιμι
שולמי רע ואחלצה	retribuẽ. mihi malũ & dimiſi	retribuẽtibꝰ mihi mala, decidã	τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά, ἀποπέ(
צוררי ריקם: ירדף	ĩfeſtato. m̃os vacuos. Perſeq̃t	merito ab inimi. m̃is ianis. Per(	ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. Καταδιώξαι
אויב נפשי וישג	inimicꝰ aĩã m̃ã, & apphẽdat,	inimicꝰ aĩã m̃ã & ↄphẽdat (ſeq̃t	ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι
וירמס לארץ חיי	& cõculcet ĩ terra vitã meã,	& conculcet in terra vitã meã,	καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου,
וכבודי לעפר ישכן	& gl'iã meã ĩ puluere ſepeliat	& gl'iã meã in puluerẽ deducat.	καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι.

Digitized by Google

ارحمني يا رب فاني
ضعيف اشفني
يا رب فان عظامي
وهنت ونفسي
جزعت جدا وانت
يا رب حتى متى
تعطف علي يا رب ونج
نفسي وخلصني
من اجل رحمتك فليس في
الموتى من يذكرك ولا في
الجحيم من يشكرك تعبت
في تنهدي داحم في كل
ليلة سريري وبدموعي
ابل فراشي ذبلت
من السخط عيناي وتعتقت
في جميع اعدائي ابعدوا
عني يا جميع عاملي الاثم
فان الرب سمع صوت
بكائي الرب سمع
تضرعي الرب قبل صلاتي
يخزى وبهت
جميع اعدائي ويرجعوا
ويسقطوا جدا عاجلا
المزمور السابع

توكلت عليك يا ربي
والهي فخلصني
ومن جميع الطاردين
لي نجني لئلا يختطفوا مثل
الاسد نفسي حيث لا منج
ولا مخلص اللهم ربي
ان كنت فعلت هذا
او لست
بيداي ظلما او جازيت
الذين صنعوا بي شرا اسقط
اذن من اعدائي خاويا
ويطلب العدو نفسي
فيدركها ويطا في الارض
حياتي ويجعل في التراب مجدي

חוס על ייי ארום
דחליש אנא אסי יתי
ייי מטול דאתבהילו
גרמי ונפשי
אתבהילת לחדא ואנת
ייי עד אימת תוחלני
תוב ייי פצי
נפשי פרוק יתי
בגלל דכותך מטול דלית
במותא דוכרנך בשאול
מן יודי לך אשתלהית
בתנחתי אמלל בצערי כל
לילא על שיווי בדמעתי
דרגשי אשמט חשכת
מן רתתי עיני בליית
בכל עקתי זורו
מיני כל עובדי שקר
ארום קביל ייי קל
בכותי שמיע קדם ייי
בעותי ייי צלותי
קביל יבהתון ויתבהלון
לחדא כל בעלי דבבי
יתובון ויבהתון בשעא
תרגמא דאודיתא לדוד
דשבח קדם ייי ואמר
שירתא על תברא דשאול
בר קיש דמן שבט בנימן
ייי אלהי בך בסברית
ספרית פרוק יתי
מכל רדפי ושזב יתי
דילמא יתבר היך אריא
נפשי יפשח ולית ד
יפצי ייי אלהי
אין עבדית שירתא הדא
בכוונתא בישא אין אית
טולמא בידי אין פרעית
לבעיל שלמי ביש וחנקית
מעיקי מגן יהי רדיף
בעיל דבבא נפשי וידבק
וידוש לארעיתא חיי
ויקרי לעפרא ישרי

Miſerere mei DEVS quoniam
debilis ego ſum, ſana me
DEVS quoniam obſtupuerunt
oſſa mea. Et anima mea
ſtupefacta eſt nimis, & tu
DEVS, vſquequo das dilationē mihi.
Reuertere DEVS libera
animam meam, redime me
propter mundiciā tuam. Quoniā non
eſt in morte memoria tui, in inferno
autem quis laudabit te. Laſſatus ſum
ſuſpirio meo, loquar ī dolore meo, tota
nocte ſup lectum meū, lachrymis meis
cubile meum diſſipabo. Caligabat
pre dolore oculus meus, cōſumebatur
i oībus moleſtatiōībus meis. Recedite
a me omnes operarii falſitatis,
quoniā accepit DEVS vocem (DEI
ploratus mei. Exaudita eſt ī cōſpectu(
petitio mea, DEVS orationem meam
accepit. Interturbabunt & cōfundent
nimis omnes patroni odii mei,
reuertentur & confundent in puncto.

VII. Interpṫatio cōfeſſionis Dauidis,
qua laudem cecinit corā DEO, dixitq
canticum pro interitu Saul,
filii Chis de tribu Beniamin.

DEVS Deus meus, in verbo tuo
ſperaui, redime me
ab oībus pſequētibus me, & libera me.
Ne forte diripiat ſicut leo
animā meā, diſcindat & non ſit qui
eruat. DEVS Deus meus,
ſi feci canticum iſtud
in concupiſcentia mala, ſi eſt
obliquū in manibus meis. Si reddidi
patrono pacis mee malum, & ſtrinxi
eū q me angebat fruſtra. Perſequatur
pſonus odii, aīam meā & apprehendat
& premat ad terram vitam meam,
& gloriam meam in puluere ponat

qui arboribus plenus eſt, fecerunt ſui notitiam, & acceperunt intellectum ab eo, & uiciſſim cum eorum domino ſe cognouerunt, facies cum facie, & oculus cum oculo, & huius rei gratia meruerunt premiū in futuro mūdo, & hoc eſt quod ſcriptum eſt, & cognoſces hodie reuerſus a ī cor tuum, quod qui dat eſſe ipſe eſt Deus in celis deſuper, & q̄ī in terra deorſum non ſit preter eum.

A. *Sumpta metaphora a ſolis calore quo liquefiunt & diſſoluuntur concreta.*

B. Carie attritus aut tinea corroſus עשש enim tineam ſignificat a qua uoce deducitur uerbum עששה quod ſonat tineauit, proquo auribus cōſulētes uertimus tinea corroſus eſt.

Digitized by Google

סלה : קומה יהוה
באפך הנשא בעברות
צוררי ועורה אלי
משפט צוית : ועדת
לאמים תסובבך
ועליה למרום
שובה : יהוה ידין
עמים שפטני יהוה
כצדקי וכתמי עלי :
יגמר נא רע
רשעים ותכונן
צדיק ובחן לבות
וכליות אלהים צדיק :
מגני על אלהים
מושיע ישרי לב :
אלהים שופט צדיק
ואל זעם בכל יום :
אם לא ישוב חרבו
ילטוש קשתו דרך
ויכוננה : ולו הכין
כלי מות חציו
לדלקים יפעל : הנה
יחבל און והרה
עמל וילד שקר :
בור כרה ויחפרהו
ויפל בשחת יפעל :
ישוב עמלו בראשו
ועל קדקדו חמסו
ירד : אודה יהוה
כצדקו ואזמרה
שם יהוה עליון :
ח למנצח על הגתית
מזמור לדוד
יהוה אדנינו מה
אדיר שמך בכל
הארץ אשר תנה
הודך על השמים :
מפי עוללים ויונקים
יסדת עז למען
צורריך להשבית
אויב ומתנקם :

ĩ ſempiternũ. Surge DEVS
ĩ furoꝛ tuo eleuaꝛ ĩ irã (mihi
moleſtãtiũ me & euigilaꝛ fac(
iudiciũ ꝙ mãdaſti. Et cõgre(
populoꝝ circũdet te, (gatio
& pro ea in altum
reuertere. DEVS iudicabit
populos, iudica me DEVS
ſm iuſtiti. meã & ſm pfe. mã(
Cõpleaꝛ obſecro malũ (ſ me
impiorum & confirmetur
iuſtus, probator cordium
& renum, Deus iuſtus.
Clypeus meus in Deo,
qui ſaluat rectos corde.
Deus iudicans iuſtũ (bus.
& Deus iraſcẽs in oĩbus die(
Profecto ſi ɔůteꝛ, gladiũ ſuũ
pollet, arcum ſuum tetendit,
& parauit illũ. Et illi parauit
vaſa mortis, ſagittas ſuas
pſecutoribus opatus ẽ. Ecce
parturit iniqtatẽ, concepto
dolore & peperit mẽdaciũ.
Lacum aperuit & effodit eũ,
& icidet ĩ foueã q̃ opatus eſt.
Reuerteꝛ prauitas. e. ĩ ca. eiꝰ
& ſup verticẽ eiꝰ iniqtas eiꝰ
deſcẽdet. Confitebor DEO
ſm iuſtitiam eius, & cantabo
nomini DEI altiſſimi.
VIII. Ad victoriã cithara
hagitina. Pſalmus Dauidis.
DEVS dominator noſter, q̃
magnificũ eſt nomẽ tuũ ĩ v(
terra, qui das (niuerſa
decorem tuum ſuper celos.
Ex ore infantiũ & lactentiũ
perfeciſti laudem, propter
moleſtatores tuos, vt tollaꝛ
inimicus & vltor.

Exurge domine
in ira tua, & exaltare in finibus
inimi. meoꝝ. Et exurge dñe deꝰ
meus ĩ pcẽpto q̃ mãdaſti, & ſy(
pploꝝ circũdabit te. (nagoga
Et propter hanc in altum
regredere, dominus iudicat
populos. Iudica me domine
ſm iuſtitiã mã, & ſm ĩnocẽtiã(
Cõſumeꝛ negtia (meã ſup me.
peccatorum, & diriges
iuſtum, ſcrutans corda
& renes Deus. Iuſtum
adiutorium meum a domino,
qui ſaluos facit rectos corde.
Deꝰ iudex iuſtus (ſingulos dies.
fortis & patiẽs, nũqd iraſceꝛ p(
Niſi cõuerſi fueritis gladiũ ſuũ
vibrauit, arcum ſuum tetendit
& parauit illũ. Et in eo parauit
vaſa mortis, ſagittas ſuas
ardentibus effecit. Ecce
parturit iniuſtitiam, concepit
dolorem & peperit iniquitatẽ.
Lacum aperuit & effodit eum,
& incidit in foueam quã fecit.
Cõuerteꝛ dolor eiꝰ ĩ caput eiꝰ,
& in verticẽ ipſius iniqtas eius
deſcendet. Confitebor domino
ſm iuſtitiam eius, & pſallam
nomini domini altiſſimi.
VIII. In finẽ pro torcularibus.
Pſalmus Dauid.
Domine dominus noſter, q̃
admirabile eſt nomen tuũ ĩ v(
terra. Q̃m eleuata eſt (niuerſa
magnificentia tua, ſuper celos.
Ex ore infantiũ & lactentium
perfeciſti laudem propter
inimicos tuos, vt deſtruas
inimicum & vltorem.

Ἀνάστηθι κύριε
ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι
τῶν ἐχθρῶν σου. Καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός
μου ἐν προστάγματι ᾧ ἐνετείλω, καὶ συνα(
λαῶν κυκλώσει. (γωγὴ
Καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος
ἐπίστρεψον, κύριος κρινεῖ
λαούς. Κρῖνόν με κύριε (κίαν μου ἐπ᾽ ἐμοί.
κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκα(
Συντελεσθήτω δὴ πονηρία
ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς
δίκαιον, ἐτάζων καρδίας
καὶ νεφροὺς ὁ θεὸς δίκαιος.
Ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ
τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. (ἡμέραν.
Ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος (ἐπάγων καθ᾽ ἑκάστην
καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν
Ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ
στιλβώσει· τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε
καὶ ἡτοίμασεν αὐτό. Καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε
σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. Ἰδοὺ
ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε
πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.
Λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν,
καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ·
καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ
καταβήσεται. Ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ
κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ
τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.
η. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ληνῶν,
ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς
θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ
τῇ γῇ. Ὅτι ἐπήρθη
ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.
Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
κατηρτίσω αἶνον. Ἕνεκα
τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι
ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

مجدي قم يارب	לעלם: קומה יי	in perpetuum. Surge DEVS
بغضبك واعلو على رقاب	בתוקפך אתגטל ברוגזא	in fortitudine tua, irrue in fremitu,
اعداي قم يارب والهى	על מעיקי וסהיב לי	ſi moleſtatores meos, & accelera mihi
للامر الذي امرت به وجميع	דינא דפקדתא וכנשת	iudiciũ quod mandaſti. Et cõgregatio
الشعوب تجتمع اليك	אומיא יתחזרנך	gentium circundabit te,
لهذا اصعد الرب	ואטוליה לבית שכינתך	& vmbra tua ad domũ diuinitatis tue
الى العلا ليدين	תוב: מימרא דיי ידין	reuertatur. Verbum DEI iudicabit
الشعوب احكم لي يارب	עממיא דון יתי יי	populos, iudica me DEVS
مثل بري وعلى كمال حقي	כזכותי וכשלמות פרעי לי	ſm meritũ meũ, & ſm pfectionẽ meã(
وليكمل الشر على	ישתיצי כען בישתא	Deſtruatur nũc malitia (pſolue mihi.
الخطاه وتتوم	דרשיעי ויתכללון	impiorum, & confirmentur
الصديق الله العادل	צדיק ובחין לבבי	iuſti, ſcrutatur uero corda
فاحص القلوب والكلى	וכוליין אלהא זכאי	& renes DEVS iuſtus.
معونتي من عند الله حقا	תריסי על יי	Clypeus meus in DEO,
وهو مخلص مستقيمي القلوب	פריק תריצי לבא	qui redimit rectos corde.
الله حاكم عدل قوي طويل	אלהא דיינא זכאה ובתקוף	DEVS iudex iuſtus, & in fortitudine
الاناه لا ياتي برجزه في	רגיז על רשיעי כל יומא	iraſcitur aduerſus impios tota die.
كل يوم ان لم ترجعوا	אין לא תאיב לדחלתיה	Si non reuertãtur ad timorem eius,
اصقل سيفه واوتر قوسه	סייפיה שחין וקשתיה מתח	gladium ſuũ acuit, arcum ſuũ tendit
واعد فيها آلة	יסדרא: וקטולתיה תקן	& dirigit, & ipſi parauit
الموت وجعل	זיני מותא גירוי	arma mortis, ſagittas ſuas,
سهامه للذين يتوقدون	לדלקי צדיקיא יעביד הא	perſecutoribus iuſtorũ operabiť. Ecce
ان الظالم امتخض كلما	יצטער לשקר ויעדי	laborabit in vanum & concipiet
وحبل وجعا وولد كلما	עמלא ויליד שיקרא	prauitatem, & pariet mendacium.
وحفر بيرا واعمقها	שוחתא כרה ועמיקיה	Foueam effodit & ſepulchrum ſuum,
فسيسقط في الحفرة التي	ונפל בשוחתא דעבד	& cadet in foueam quam fecit.
اعدها وعناه يعود على	יתוב עמליה ברישיה	Reuertet prauitas eius in caput eius,
راسه وعلى هامته ينزل	ועל מוקדיה אונסיה	& ſuper verticem eius iniquitas eius
ظلمه اشكر الرب	יחות: אשבח יי	deſcendet. Laudabo DEVM
على عدله وارتل	כצדקותיה ואשבחה	ſecundum iuſtitiam eius,
اسم الرب العلي	שום אלהא עילאה:	& laudabo nomen DEI altiſſimi,
	לשבחא על כינרא דאיתי	VIII. In laudem cithara allata
المزمور الثامن	מן גת תושבחתא לדוד:	ab vrbe Gat, Laudatoria Dauidis.
الرب ربنا ما	יי אלהא רבוננא כמא	DEVS deus preceptor noſter, quam
عجب اسمك في الارض	תקיף ומשבח שמך בכל	forte & laudabile eſt nomẽ tuũ ĩ vniuſa
كلها لان يهابك	ארעא דיהבתא	terra, qui conſtituiſti
قد ارتفع على السموات	שבחתך עיל מן שמיא:	laudem tuã altiſſimam pluſquã celos.
من افواه الاطفال والرضعان	מפום עולימיא ויניקיא	Ex ore infantium & lactentium
هيات سبحا لاجل	אשתתא עושין בגלל	fundaſti fortitudinem, propter
اعدايك بضمحل	מעיקיך לבטלא	aduerſarios tuos, vt deſtruas
العدو والمنتقم	בעל דבבא ונוקמא:	patrem odii & minacem.

B

Digitized by Google

כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי	Videbo enĩ celos tuos, opa	Q̃m videbo celos tuos opera	Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς, ἔργα
אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ	digitorum tuorum lunam	digitorum tuorum, lunam	τῶν δακτύλων σου, σελήνην
וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר	& ſtellas que	& ſtellas que	καὶ ἀστέρας ἃ
כּוֹנָנְתָּה׃ מָה־אֱנוֹשׁ	cõpoſuiſti. Quid eſt homo,	tu fundaſti. Quid eſt homo	σὺ ἐθεμελίωσας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος
כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן	qm̃ recordaberis eiꝰ, vł filiꝰ	ꝙ memor es eius, aut filius	ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς
אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃	hoĩs quoniã viſitabis eum,	hominis quoniam viſitas eum.	ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν.
וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט	Minuiſti eum parum	Minuiſti eum paulo minus	Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι
מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד	a DEO, gloria	ab angelis, gloria .A.	παρ' ἀγγέλους, δόξῃ
וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃	& decore coronabis eum.	& honore coronaſti eum	καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי	Dabis ei poteſtatem, ĩ opere	& conſtituiſti eum ſuper opera	καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα
יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת	mãuũ tuaꝝ, cũcta poſuiſti ſb̃	manuũ tuaꝝ. Oĩa ſubieciſti ſub	τῶν χειρῶν σου, Πάντα ὑπέταξας ὑπο-
רַגְלָיו׃ צֹנֶה וַאֲלָפִים	pedibꝰ eius. Oues & armẽta	pedibus eius oues & boues	κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας
כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת	omnia, inſuper & animalia	vniuerſas, inſuper & pecora	ἁπάσας, ἔτι δὲ τὰ κτήνη
שָׂדָי׃ צִפּוֹר שָׁמַיִם	agri. Auis celorum,	campi. Volucres celi	τοῦ πεδίου. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר	& piſces maris, qui trãſeunt	& piſces maris, qui perambulãt	καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπο-
אָרְחוֹת יַמִּים׃ יְהוָה	ſemitas ponti. DEVS	ſemitas maris. Domine	ρευόμενα τρίβους θαλασσῶν. Κύριε ὁ κύριος
אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר	dñator noſter, q̃ magnificũ	dominus noſter, q̃ admirabile	ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν
שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃	ẽ nomẽ tuũ ĩ vniuerſa terra.	eſt nomẽ tuũ in vniuerſa terra.	τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

Pauli ad Hebreos hebraico ſermone ſcriptam, uertit in grecum. utebatur enim uocabulo Paulus quo & Dauid, & a DEO dicebat. Quomodo enim ab angelis diceret cum hunc locum ubiq; intelligat de Chriſto, & de eo ad Hebreos dicat. ſedet ad dexteram maieſtati eius in excelſis, tanto melior angelis effectus, quanto pre illis differentius nomen hereditauit. & cum introducit primogenitum in orbem terre dicit & adorent eum omnes angeli DEI, quomodo igitur legendum eſt minuiſti eum paulominus ab angelis? Sed quia cum in forma DEI eſſet, non rapinam arbitratus eſt ſe eſſe equalem DEO, exinaniuit ſemetipſum formam ſerui accipiens, idcirco recte dicitur minoratus paulominus a DEO. Preterea ad epheſios de patre & eo locutus. conſtituens inquit ad dexteram ſuam in celeſtibus ſuper omnem principatum & poteſtatem & uirtutem & dominationem. quomodo igitur minoratus iure ſcribetur ab angelis, qui conſtitutus eſt ſuper omnem principatum & poteſtatem & uirtutem & dominationem. ſunt enim principatus, poteſtates & uirtutes angelis ſuperiores. Adde quod adiungit & ſuper omne nomen quod nominatur non ſolum in hoc ſeculo, ſed etiam in futuro. ne credas eum minorem thronis, cherubim aut ſeraphim. Ceterum Ioannes de Chriſto loquens, qui de ſurſum uenit, ſuper omnes eſt. & pater diligit filium, & omnia dedit in manus eius, qua igitur ratione qui ſuper omnes eſt, & cui pater dedit omnia, minor aſſeretur angelis. Ad hec. Si Paulus in epiſtola ad hebreos ſcripſit, minuiſti eum paulominus ab angelis, qui fit ut dicat omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. in eo enim quod omnia ei ſubiecit, nihil dimiſit non ſubiectum ei. Et ad Corinthios, omnia ei ſubiecit ſub pedibus eius. cum autem dicit omnia ſubiecta ſunt ei, proculdubio preter eum qui ſubiecit ei omnia. Vides igitur non uelle eum minoratum paululum ab angelis (alioqui ruit eius argumentatio) ſed ubiq; legendum eſſe a DEO. quid enim abſonum, ei qui paulominus a DEO minoratus eſt, ſubiecta eſſe omnia, preter eum qui ſubiecit ei omnia, ideſt patrem & diuinitatem ipſam, & qui paulominus minutus eſt ab eo qui ſubiecit ei omnia illi ſubiectum eſſe. uides etiam quomodo non paſſibiliter, non carnaliter diuinus Paulus intelligit oues & boues, & quod ſequitur, ſed uiuifice & intellectualiter, ut par rationabileq; eſt, pro celeſtibus, terreſtribus & infernis. alioqui non colligat ex hac prophetia, omnia ei ſubiecta eſſe, preter eum qui ſubiecit ei omnia. At dicet forſitan quiſpiam contentioſus, minutus eſt paulominus ab angelis ſecundum humanitatem. Verum illum noſſe oportuit, filium hominis hypoſtaſeos & perſone nomen eſſe, non nature. ſic apud Mattheum dominus de ſe, dominus enim eſt filius hominis etiam ſabbati. Et in Marco. ut autem ſciatis quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata ait paralytico, tibi dico ſurge. tolle grabatum tuum, & uade in domum tuam. & ſtatim ſurrexit ille, & ſublato grabato abiit inde coram oibus. Et in Luca. Et tunc uidebunt filium hominis uenientem in nube cum poteſtate magna & maieſtate. Et in Ioanne de ſe dicit ad Nicodemum. nemo aſcendit in celum, niſi qui deſcendit de celo filius hominis qui eſt in celo. fiet go puram naturam dicit non hypoſtaſin quomodo dicit filius hominis qui eſt in celo, cum ſecundum humanitatem & in terra eſſet, & lo-

ט לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת	IX. Ad victoriã, almut l.	IX. In finem	θ. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
לַבֵּן מִזְמוֹר	inſtrumẽto muſices, filio.	pro occultis filii.	τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ,
לְדָוִד׃	Pſalmus, Dauidis.	Pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־	Cõfitebor DEO in toto .B.	Confitebor tibi domine in toto	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ
לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־	corde meo narrabo omnia	corde meo, narrabo omnia	καρδίᾳ μου, διηγήσομαι πάντα
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ אֶשְׂמְחָה	mirabilia tua. Letabor	mirabilia tua. Letabor	τὰ θαυμάσιά σου. Εὐφρανθήσομαι
וְאֶעֶלְצָה בָךְ אֲזַמְּרָה	& gaudebo in te, canam	& exultabo in te pſallam	καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί, ψαλῶ
שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ בְּשׁוּב	noĩ tuo altiſſime. Cũ cõuerſi	noĩ tuo altiſſime. In cõuertẽdo	τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Ἐν τῷ ἀποστραφῆναι

Digitized by Google

لاني رايت السموات صنع	מטול דאחמי שמיך	Quoniam ſuſpicio celos tuos,
يديك القمر	עובדי אצבעתך סיהרא	opera digitorum tuorum, lunam
والنجوم انت	וכוכבים דאת קנתא	& ſtellas que tu concinnaſti.
اتقنتها من هو الانسان	מא בר אנש	Quid eſt filius hominis
الحيد ذكرته وابن	ארום תדכר עובדוי ובר	qm̃ recordaris opationũ eius, & filius
الانسان الحيد إصطفيته	אנש ארום תסער עלוי	hominis quoniam viſitas eum.
نقصته يسيرا	תחסרתא יתיה קליל	Minuiſti autem eum minimo
من الملايكة بالمجد	מן מלאכיא יקרא	ab angelis, gloria
والوقار توجته	ושבהורא תכליל יתיה	& ſplendore coronaſti eum.
وعلى اعمال يديك	אשלטתיה בעובדי	Dediſti ei poteſtatem in operibus
اقمته كلا اخضعت تحت	אידך כולא שויתא תחות	manuum tuarum, omnia poſuiſti ſub
قدميه جميع الغنم	ריגלוי: ענין ותורין	pedibus eius, Oues & tauros
والبقر و بهائم	כולהון ולחוד בעירי	omnes, & inſuper beſtias
الشهل وطير السما	חקלא: ציפרי שמיא	agri. Aues celi
وسمك البحر السالكة	ונוני ימא חותן דנינה	& piſces maris, & leuiatam tranſiens
فيعمق البحار ايها الرب	אסרטי ימיא	vias maris DEVS
ربنا ما العجب	אלהא רבוננא כמא תקיף	deus preceptor noſter, quam forte
اسمك في الارض كلها	ומשבח שמך בכולא ארעא	& laudabile ẽ nom̃ tuũ ĩ vniũſa terra.

.A. Minuiſti eũ paulominus ab ãgelis. Lapſus eſt hoc loco quantũ ego ſentio chaldeus interpres ſup uerbo אלהים ELOHIM Quod uertendũ fuerit DEO uti Hieronymus uertit & ipſe inſuper. Quod perperã an recte factum ſit manifeſtum fiet legenti quã ſubiicimus Fabri noſtri de re hac diſputationẽ. Hieronymus ex hebreo minues eũ paulominus a DEO, a ceteris tralationibus habetur ab angelis, in hebraica autẽ quẽadmodũ & Dauid ſcripſit a deo. hic recte illic perperã. ſed ſeptuaginta duo interpretes dicẽtes ab angelis, ueriti ſunt dicere a deo ne plus homini q̃ par eſt tribuerẽt, nõ intelligentes hunc locũ nõ intelligi debere de ſimplici hoie, ſʒ de DEO hoie. ſimili errore lapſus eſt qui epiſtolam quereretur in terra, & nondum conſcendiſſet in celum. Et cum ſe nominat filium hominis, nos illuminat ad intelligendas ſcripturas & prophetias, filium hominis continentes nõ de puro homine, ſed de ſe intelligi debere. Certum eſt igitur filium hominis de perſona intelligi debere & nullo pacto quadrare poſſe quod dicitur, minuiſti eum paulominus ab angelis. Sed & de natura uide, ne etiam id, paulominus ab angelis non congruat. legimus enim in Apocalypſi. dignus eſt qui occiſus eſt accipere uirtutem, & diuinitatem, & ſapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. & omnem creaturam que in celo eſt, & ſuper terrã, & ſub terra, & que ſunt in mari, & que in eo, omnes audiui dicentes. ſedenti in throno & agno, benedictio, & honor, & gloria, & poteſtas in ſecula ſeculorum. quid enim per ſedentem in throno niſi diuinitas, & per agnum niſi humanitas deſignatur, cui nimirum omnis creatura in celo, in terra, & mari dat benedictionem, honorem, gloriam & poteſtatem. qui fit igitur, ut aliter q̃ ſpiritus ſanctus per prophetam locutus eſt, dicamus minuiſti eum paulominus ab angelis, qui adoratur ab omnibus angelis, & non potius dicamus ut ueritas habet, minuiſti eum paulominus a DEO. At forte rurſum inſurges: ubi habemus angelis hebraice ELOHIM habetur, quod nomen DEI plurale eſt. quare diis potius q̃ deo erit dicendum. Noſſe etiam oportet conſuetudinem eſſe tranſlatorum ſiue unice ſiue pluratiue nomen dei ponatur per ſingularem numerum transferre. ut pſalmi. xliiii. uerſu. ix. propterea unxit te deus ubi deus ELOHIM. pſalmi. l. uerſu. xi. cor mundum crea in me deus. pſalmi. lxvi. uerſu. vi. poſt benedicat nos continuo duobus in locis ſubiungitur ELOHIM & pſalmus lxxi. deus iudicium tuum regi da, ab illo uocabulo incipit. uides igitur quomodo ELOHIM ſingulariter transferunt non pluraliter. Et myſterium continet ea uocis pluralitas, non diuinitatis ſed diuinarum hypoſtaſeon pluralitatem inſinuans. Quo quidem ſacramento nihil fuerit ab orthodoxe fidei integritate alienum, ſi hoc in loco exinanitus paulominus a pluribus, patre ſcilicet & ſpiritu ſancto filius deſignetur. quorum neuter carnem aſſumpſit: ſed ſolus filius. unde inſani heretici Noetiani & Sabelliani & qui patrem filium & ſpiritum ſanctum in unam hypoſtaſin confundunt & eque patrem & ſpiritum ſanctum ut filium natũ & paſſum uolunt, redarguuntur & eorũ retunditur inſania. Nã alioqui & pater & ſpiritus imminuti eſſent formã ſerui accipientes, aut filius nõ eſſet parũper imminutus ab eis. quid igitur uetabit quo minus legere audeamus minuiſti eum paulominus a deo, ut & ueritas habet & ſpiritus ſanctus per prophetã intonuit. Quare uos per IHESVM & hoc dulce & benedictũ nomen oro, ut a modo in eccleſiis & cogregationibus ſanctorũ pſallatis ſapienter, minuiſti eũ paulominus a deo gloria & honore coronaſti eũ & conſtituiſti eũ ſuper opera manuum tuarum, mendas codicũ eluite, & ad incudẽ locũ beatiſſimi Pauli ad hebreos reuocate legentes minuiſti eũ paulominus a deo. & paulopoſt. & eũ autem qui modico a Deo minoratus eſt uidemus IHESVM propter paſſionem mortis gloria & honore coronatum. audete nihil uereamini, faceſſat uetus error. ei uero qui largitus eſt intelligentiam, omnis honor & gloria per immenſa ſecula, amen.

	לשבחא על מיתותא דגברא	IX. In laudem, pro morte viri,
	דנפק בולמיתא מביני	qui egreſſus eſt princeps de medio
لمزمور التاسع	משריתא אתושבחתא לדוד	exercituum. Laudatoria, Dauidis.
اشكرك يا الله من كل	אשבח קדם יי בכל	Laudabo coram DEO in toto
قلبي واقص جميع	לבבי אשתעי כולהון	corde meo, narrabo omnia
عجايبك افرح	פרישתך ואחדי	mirabilia tua. Gaudebo
واشرط وارتل اسمك	ואבוע בך אשבח	& letabor in te laudabo
العالي حين يولون	שמך עלאה כד יתוב	nomẽ tuũ altiſſimi, Quãdo reuertẽt

.B. Confitebor Deũ in toto corde meo. Lebromidras tehilim. i. ביצר הטוב וביצר הרע שלא יראה בלבי נחף ecuz concupiſcentia bona, & cum concupiſcẽtia mala, adeo quod nõ ſit in corde meo diuiſio.

אויבי אחור יכשלו	fuerĩt inimici mei ĩtrorſũ,(	inimicũ meũ ĩtrorſũ ĩfirmabũt	Τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι
ויאבדו מפניך א א	& pierĩt a facie tua. (corrue	& peribunt a facie tua.	καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου.
כי עשית משפטי	Feciſti.n.iudiciũ meũ,(rint	Quoniã feciſti iudiciũ meum	Ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου
ודיני ישבת לכסא	& cãm meã, ſediſti ſup ſoliũ	& cãm meã, ſediſti ſup thronũ	καὶ τὴν δίκην μου, ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου
שופט צדק גערת	iudex iuſtitie. Increpuiſti	qui iudicas iuſtitiã. Increpaſti	ὁ κρίνων δικαιοσύνην. Ἐπετίμησας
גוים אבדת	gentes perdidiſti	gentes & periit	ἔθνεσι καὶ ἀπώλετο
רשע שמם	impium, nomen eorum	impius, nomen eorum	ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα αὐτοῦ
מחית לעולם ועד	deleſti ĩ ſclm & ĩ ſempitnũ.	deleſti in eternũ: & in ſclm ſcl'i.	ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα (
האויב	Inimice,	Inimici	τοῦ ἐχθροῦ (τοῦ αἰῶνος
תמו חרבות	cõplete ſũt deſtructiões tue	defecerunt framee (xiſti.	ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι
לנצח וערים נתשת	ĩ ſẽpitnũ, & ciuitates ſubũti(	in finẽ, & ciuitates eoꝝ deſtru(	εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες.
אבד זכרם המה	pũt mẽoria eoꝝ cũ ipis.(ſti,	Periit memoria eoꝝ cũ ſonitu,	Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ᾽ ἤχου
ויהוה לעולם	DEVS autẽ in ſempiternũ	& dominus in eternum	καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα
ישב	ſedebit, (ſuum.	permanet.	μένει.
כונן למשפט כסאו	ſtabiliuit ad iudicãdũ ſoliũ(	Parauit in iudicio thronũ ſuũ,	Ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.
והוא ישפט תבל	Et ipſe iudicabit orbem	& ipſe iudicabit orbem terre	καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην
בצדק ידין לאמים	in iuſtitia iudicabit populos	in equitate, iudicabit populos	ἐν δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς
במישרים ויהי	in equitatibus. Et erit	in iuſtitia. Et factus eſt	ἐν εὐθύτητι, καὶ ἐγένετο
יהוה משגב לדך	DEVS robur pauperis,	dominus refugium pauperi,	κύριος καταφυγὴ τῷ πένητι,
משגב לעתות בצרה	robur opportunũ ĩ ãguſtia.	adiutor ĩ opportũitatibꝰ ĩ tri(	βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι.
ויבטחו בך יודעי	Et cõfidẽt ĩ te cognoſcẽtes	Et ſpẽt ĩ te q̃ nouerĩt (bulatõe.	καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες
שמך כי לא עזבת	nomẽ tuũ, qm̃ nõ dereliqſti	nomẽ tuũ, quoniã nõ dereliqſti	τὸ ὄνομά σου, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες
דרשיך יהוה זמרו	quetẽtes te DEVS. Cãtate	querentes te domine. Pſallite	τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε. Ψάλατε
ליהוה ישב ציון	DEO habitatori cion,	domino qui habitat in ſion,	τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν Σιών,
הגידו בעמים	annunciate in populis	annunciate inter gentes	ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι
עלילותיו כי דורש	opationes eius. Qm̃ ingrẽs	ſtudia eius. Quoniã requirens	τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ὅτι ὁ ἐκζητῶν
דמים אותם	ſanguinem eorum (moris	ſãguinẽ eoꝝ recordatus ẽ, nõ ẽ	τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελάθετο (
זכר לא שכח צעקת	recordatus ẽ, ñ ẽ oblitꝰ cla(	oblitꝰ clãorẽ paupꝝ. Miſerẽ mei	τῶν πενήτων. Ἐλέησόν με (τῆς κραυγῆς
עניים חננני	pauperum. Miſerere mei	domine, vide humilitatẽ meã	κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου
יהוה ראה עניי	DEVS uide afflictionẽ meã	de inimicis meis. Qui exaltas(	ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. Ὁ ὑψῶν με
משנאי מרוממי	ex oſoribus meis, exaltator(	de portis mortis, vt (me	ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, ὅπως
משערי מות למען	de portis mortis. ppea(meꝰ	annunciẽ oẽs laudationes tuas	ἂν ἐξαγγείλω πάσας τὰς αἰνέσεις σου,
אספרה כל תהלתיך	narrabo omẽs laudes tuas,	in portis filie ſion.	ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιών,
בשערי בת ציון	in portis filie cion,	Exultabo in ſalutari tuo,	Ἀγαλλιασόμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου,
אגילה בישועתך	exultabo in ſalutari tuo.	infixe ſunt	ἐνεπάγησαν
טבעו גוים בשחת	Demerſe ſũt gẽtes, ĩ ĩteritu	gentes in interitu (ſcõderũt	ἔθνη ἐν διαφθορᾷ (ἔκρυψαν
עשו ברשת זו טמנו	quẽ fecerũt, in rete iſtud ꝙ	quẽ fecerĩt. In laqo iſto quẽ ab (	ἣν ἐποίησαν. Ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ (
נלכדה רגלם נודע	abſcõderĩt, captꝰ ẽ pes eoꝝ.	cõphẽſus ẽ pes eoꝝ. Cognoſcẽt	συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν. Γινώσκεται
יהוה משפט עשה	Agnitꝰ ẽ Deꝰ iudiciũ faciẽſ	dominus iudicia faciens,	κύριος κρίματα ποιῶν,
בפעל כפיו נוקש	ĩ ope palmarũ ſuaꝝ corruit	in operibus manuum ſuarum	ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ
רשע הגיון סלה	impius ſonitu ſempiterno.	comprehenſus eſt peccator.	συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Διάψαλμα

اعداي على ادبارهم يضعفون	בעל־דבבי לאחורא	pſonus odii me retrorſum, ceſpitabũt
ويبيدون جميعا من بين	יתקלון ויהובדון מן קדמך	& peribunt a conſpectu tuo.
يديك لانك قضيت وانتقمت	בטול דעבדת תיקוני	Quoniam feciſti iudicium meum
لي بانتصار الحق استويت	ודיני יתבתא על כורסי	& cauſam meam. Sediſti ſuper ſedem
على العرش رجزت	דיינא וקשוט נופת	Iudex iuſtus, Increpuiſti
الشعوب وابدت	עממי דפלשתאי הובדת	populum paleſtinorum, perdidiſti
المنافق ومحوت اسمه	גלית רשיעא שומהון	Goliam impium, nomen eorum
الى الابد والى ابد الابد	מחיתא לעלמי עלמין	deleſti in ſecula ſeculorum.
لانك ابدت	וכד נפל בעל־דבבא	Dum caderet patronus inimicitie,
سلاح العدو	אשתיצי וחרביהון אצטדי	deſtructi ſũt, & ciuitates eoꝝ delete ſt
الى الابد وافنيت مدايته	לעלמא וקרויהון צדיתא	in ſempiternũ, ceſſauit habitatio eoꝝ,
وازلت ذكريها بصراخ	הובדת דוכרניהון מנהון	deleuiſti memoriam eorum ab illis.
والرب دايم الى	ויי לעלמי עלמין	DEVS autem in ſecula ſeculorum,
الابد	מותביה בשמי מרומא	habitatio eius in celis altiſſimis,
اعيد كرسيه للقضا	תקן לדינא כורסייה	dirigit ad iudicium ſedem ſuam.
ليقضي بالعدل	והוא ידין ארעא	Et ipſe iudicabit terram
للمسكونة ويدين الشعوب	בצדקתא ידין עממיא	In iuſtitia iudicabit populos
بالاستقامة	בתריצותא ויהי מימרא	in equitate. Et erit verbum
الرب كان ملجا للفقير	דיי תקוף למסכינא	DEI fortitudo miſero,
وعونه في زمان احزانه	תקוף בעידני עקתא	fortitudo in temporibus moleſtie.
فليتوكل عليك جميع العارفين	ויתרחצון בסוברותך ידעי	Et confident in ſermone tuo ſcientes
باسمك لانك لم تضيع	שמך מטול דלא שבקתא	nomen tuum, quoniã non dereliquiſti
من يبتغيك يارب رتلوا	תבעיך יי שבחו קדם	querentes te DEVM. Laudate coram
للرب الساكن في صهيون	יי דאשרי שכינתיה	DEO, qui poſuit diuinitatem ſuam
واخبروا في الامم	בציון תנו בעממיא	in cion, annunciate in populis
عجايبه فانه ذكر الطالب	עובדוי מטול דתבע	opera eius. Quoniam requirens
لدماهم	דמא דזכאה ית צריקי	ſanguinẽ eorũ qui munci & iuſti ſunt,
ولم ينس دعوة	דכיר ולא שלי קבלת	recordatur nec obliuiſcitur clamoris
المسكين ارحمني	עינותני חוס עלי	humilium. Miſerere mei
يارب وانظر الى ذلي	יי חמי סיגופי מרוממי	DEVS vide afflictionem meam
من اعداي يا رافعي	מן סנאי	ex oſoribus meis, exalta
من ابواب الموت لكي	מותא מן בגלל	me ab ingreſſu mortis. Huius gratia,
اقص جميع تسابيحك	דאשתעי לכולהון שבחך	narrabo omnibus miracula tua,
في ابواب بنت صهيون	במעלני תרעי כנישת	in ingreſſibus portarum eccleſie
اتهلل بخلاصك	ציון אדוץ בפורקנך	cion, letabor in redemptione tua.
انغرست الامم في الفساد	טמעו עממיא בשחתא	Demerſi ſunt populi in ſoueam
الذي صنعوا والفخ الذي	דעבדו במצדתא דנן דטמרו	q̃ fecerũt, in rete hoc quod ſiciat anſ,
اخفوه علقت ارجلهم يعرف	איתאחדת רגליהון גלי	captus eſt pes eorum. Manifeſtum
الرب انه صانع	יי דין דעבד	eſt DEO iudicium quod fecit,
الاحكام يجازي	בעובדוי איתקל רשיעא	In operibus ſuis corruit impius,
الخاطي بما صنعت يداه	ירנון צדיק לעלמין	gaudebunt iuſti in eternum.

ישובו רשעים	Conuertantur impii	Conuertantur peccatores	Ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ
לשאולה כל גוים	in infernum omnes gentes	in infernum, omnes gentes	εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη
שכחי אלהים	que oblite ſunt DEVM.	qui obliuiſcuntur DEVM.	τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.
כי לא לנצח ישכח	Qm̃ nõ ĩ eternũ obliuioni	Quoniam non in finẽ obliuio	Ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται
אביון תקות	erit pauper, expectatio	erit pauperis, patientia	ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ
ענוים תאבד לעד:	paupꝑ nõ pibit ĩ ꝑpetuũ. A	pauperum nõ peribit in finem.	τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.
קומה יהוה אל יעז	Surge DEVS nõ cõforteẽ	Exurge dñe non confortetur	Ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω
אנוש ישפטו	homo, iudicentur	homo, iudicentur	ἄνθρωπος, κριθήτωσαν
גוים על פניך:	gentes ante faciem tuam.	gentes in conſpectu tuo.	ἔθνη ἐνώπιόν σου.
שיתה יהוה מורה	Pone DEVS terrorem	Conſtitue domine legiſlatorem	Κατάστησον κύριε νομοθέτην
להם ידעו גוים	eis ſciant gentes,	ſuper eos, vt ſciant gentes	ἐπ᾽ αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη,
אנוש המה סלה:	eos hoĩes in ſempiternum.	quoniam homines ſunt.	ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν. Διάψαλμα.
למה יהוה תעמד	X. B. Quare DEVS ma(	Vt quid domine receſſiſti	Ἵνα τί κύριε ἀφέστηκας
ברחוק תעלים	a lõge, abſcõderis. C. (nebis	longe, deſpicis	μακρόθεν, ὑπερορᾷς
לעתות בצרה:	in temporibus anguſtie.	ĩ opportũitatibus ĩ tribulatõe.	ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσιν. (πυρίζεται
בגאות רשע ידלק	In ſuperbia impii ardebit	Dum ſuperbit impius incẽditur	Ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμ(
עני יתפשו במזמות	pauper capiãtur ĩ ſceleribus	pauper, cõprehẽdunẽ in cõſiliis	ὁ πτωχός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις
זו חשבו: כי	que cogitauerunt. Quia	quibus cogitant. Quoniam	οἷς διαλογίζονται. Ὅτι
הלל רשע על תאות	iactat ſe ĩpius ſup deſideriũ	laudatur peccator in deſideriis	ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
נפשו ובצע ברך	aĩe ſue, & raptorẽ bñdicens	aĩe ſue, & iniquus benedicitur.	τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται.
נאץ יהוה: רשע	blaſphemauit DEũ. Impius	Exacerbauit dominũ peccator,	Παρώξυνε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλός,
כגבה אפו בל ידרש	ſm altitudinẽ furoris ſui ñ(	ſm multitudinẽ ire ſue ñ q̃ret.	κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκ(
אין אלהים כל	nec DEVS ĩ oĩbus (requiret,	Non eſt DEVS in	Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς (ζητήσει.
מזמותיו:	cogitationibus eius.	conſpectu eius,	ἐνώπιον αὐτοῦ,
יחילו דרכו בכל	Parturiit vie eius in omni	inquinate ſunt vie illius ĩ omni	Βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ
עת מרום משפטיך	tempore, diſtant iudicia tua	tẽpore. Auferuntur iudicia tua	καιρῷ. Ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου
מנגדו כל צורריו	a cõſpectu eius, oẽs ĩfeſtaro(	a facie eiꝰ, oĩum inimicoꝝ ſuoꝝ	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχ(
יפיח בהם: אמר	deſpicit. Dixit (res ſuos	dñabitur. Dixit (generatione	θρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. Εἶπε (θρῶν αὐτοῦ
בלבו בל אמוט לדר	ĩ corde ſuo, ñ mouebor ĩ ge.	eni ĩ corde ſuo nõ mouebor a(	γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐ μὴ σαλευθῶ, (ἀπὸ γενεᾶς
ודר אשר לא ברע:	& gñationem, ero ſine malo	in generationem ſine malo.	εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.
אלה פיהו מלא	Maledictõe os eius plenũ ẽ,	Cuius maledictiõe os plenũ eſt	Οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει
ומרמות ותך תחת	& dolis & auaricia, ſub	& amaritudine & dolo, ſub	καὶ πικρίας καὶ δόλου, ὑπὸ
לשונו עמל ואון:	lingua eiꝰ labor & vanitas.	lingua eius labor & dolor.	τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.
ישב במארב חצרים	Sedet in inſidiis atriorum,	Sedet in inſidiis cum diuitibus	Ἐγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων,
במסתרים יהרג	in abſconditis interficiet	in occultis, vt interficiat	ἐν ἀποκρύφοις τοῦ ἀποκτεῖναι
נקי עיניו לחלכה	ĩnocẽtes ocli eiꝰ paupẽ tuũ	innocẽtẽ. Oculi eius ĩ pauperẽ	ἀθῷον. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα
יצפנו: יארב במסתר	circũſpiciãt. Inſidiaẽ ĩ abſ(	reſpiciunt, inſidiaẽ ĩ abſcõdito	ἀποβλέπουσιν, ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ
כאריה בסכה יארב	q̃ſi leo ĩ cubi. ſuo ĩſi. (cõdito	quaſi leo in ſpelũca ſua. Inſidiaẽ	ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ἐνεδρεύει
לחטוף עני יחטף	vt rapiat pauperem rapiet	vt rapiat pauperẽ, rapere (ſuo	τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάσαι (αὐτὸν
עני במשכו ברשתו:	paupꝛ. eũ attra. eũ ad re. ſu.	paupẽ dũ attrahit eũ. In laqo(	πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. Ἐν τῇ παγίδι
ידכה ישח ונפל	Humi. & deprimeẽ & cadere	hũiliabit eũ, ſcliabit ſe & cadet	ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται

Digitized by Google

يرد الخطاة الى	יתובון רשיעי	Conuertentur impii
الجحيم وكل الامم	לשאול כולהון עממיא	in infernum,omnes populi
الذين نسوا الله	דאישתליאו דחלתא דאלהא	qui obliti ſunt timoris DEI.
الفقير لا ينسى الى	מטול דלא לעלמי ישתלי	Q uoniã non ſemp obliuioni tradetur
الى الدهر صبر ذوي	חשוב סברא דענותני	pauper,ſpes humilium
المسكنة لا يبيد الى الابد	לא תהובד לעלמא	non peribit in eternum.
قم يا ربي لئلا يتقوى	קומה יי לא יתעשן	Surge DEVS non confortetur
الانسان ولتجزا	בר נשא רשיעא יתדנון	homo impius,iudicentur
الامم امامك	עממיא קדמך	populi coram te.
واجعل	שוי יי דחלתא	Incute DEVS timorem
الشعوب	להון ידעון עממיא	eis,ſciant populi
انهم بشر	דבר נש אנון לעלמין	eſſe homines eos,in eternum.
لماذا يا رب بعدت عنا بعيدا	למא יי תקום	X. Q uare DEVS ſtabis
تغافلت في زمن الشدايد	ברחיק תעמד במדור	a longe,abſconderis in habitaculo
عند تكبر المنافق يحترق	קודשך לעידני עקתא	ſanctitatis tue,ĩ temporibus moleſtie.
المساكين يوخذون بالمشورة	בגסות רשיעא ירדף	Arrogantia impii perſequetur
التي تشاوروا بها	עני יתאחדון בגבורתא	afflictus, capiantur in cogitationibus
يفتخر المنافق بشهوات	דנן דחשיבו למעבד מטול	iſtis quas cogitant facere.Q uare
نفسه والظالم يباركه	דאשתבח רשיעא על רגיגת	iactatur impius ſuper concupiſcentia
الاثيم اسخط الرب	נפשיה ומברך גברא	anime ſue,& qui benedicit hominem
مثل كثرة سخطه لا يفحص	טלומא מרחקין שכינא	raptorem reiicit DEVM.Impius
ليس الله	בגסות רוחיה לא יתבע	in arrogantia ſpiritus ſui,nõ requiret
اما مه	אלהא ימר בלביה לא גליין	Deũ,dicit ĩ corde ſuo,nõ ſunt mãifeſti
يدنس طرقه في كل	קדם יי כולהון מחשבתיה	ante DEVM omnes cogitatus mei.
حين رفع احكامك	מצלחין אורחתיה בכל	Proſperãtur cuncte vie eius,in omni
عن وجهه ويتسلط على	עדן רחיקין דינך	tempore,longe ſunt iudicia tua
جميع اعدايه قال	מן קובליה כל מעיקוי	a facie eius,omnes moleſtatores eius,
في قلبه لا احول جيلا	יתעף בהון יימר	iraſceturq; in illos.Dixit
بعد جيل بغير سو	בליביה לא אזוע מדר	in corde ſuo nõ mouebor de gñatione
فمه مملو لعنة	לדר מלמעבד ביש	in generationem ab opere malo.
ومرارة وغشا تحت	לווטין פומיה מלי	Blaſphemia os eius plenum eſt,
لسانه تعب والم	ניכלין ובסיותא תחות	dolo & fraude,ſub
جالسا متكمنا مع الاغنيا	לישניה ליעות דשקר	lingua eius iniquitas & falſitas.
ليقتل الزكي في	יתיב בכמני דורתיא	Sedet in inſidiis villarum
خفية عيناه تنظران	בטומריא יקטול	in occultis,occidit
الى الفقير وكامن في خفية	זכאי עינוי למסכיני	innocentem,oculi eius miſeros
كالاسد في مكمنه ليخطف	יטשון יכמון בטומרא	obſeruant.Inſidiabitur in occulto
الضعيف يختطف الفقير	היך אריא במטלך יכמון	quaſi leo in ſpelunca ſua,inſidiabitur
اذا ما جذبه وفي	למחטף ענייא יחטוף	vt rapiat pauperem,rapiet
فخه يذله ويتطأطأ	עניא כד יגדיה במצדתיה	pauperẽ cũ traxerit rete ſuũ, (ditq
ويسقط	דגדר ושחי ונפיל	Simulat egritudinẽ & debilitatẽ ca(

A. Addita hec negatio,quod prima apud hebreos,tam primum quam ſecundum neget uerbum.

.B. Numerus pſalmorum non eſt idem apud oẽs.Nã & patres hebrei uti conſtat ex antiquis eorum codicibq; diuerſimode pſalmis numerant. Chaldei quoq; huic diuerſitati cocinnunt & pleriq; aliar; linguarum homines q pſalterium propria lingua legũt. Diuerſitas uero que ẽ inter nos & hebreos hoc loco icipit. Quare hinc uſq; ad calcem quaſi pſalterii numerus pſalmorũ cõtum unitate minuitur a numero hebreorum.

.C. Libro midras tehilim אמר ר׳ יוחנן שלש שנים ומחצה היתה שכינה עומדת בהר הזיתים [illegible] .i. Dixit R. Iochanan. Tribus annis cum dimidio ſtetit diuinitas in monte oliuarum, & clamauit. Querite Deum dum inueniri poteſt,& non fuit eis cure. Sicut di

Digitized by Google

בעצומיו חלכאים:	faciet ĩ fortitu.ſua paupes.	cũ dominatus fuerit pauperũ.	ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων.
אמר בלבו שכח אל	Dixit ĩ corde ſuo oblitus ẽ(	Dixit.n.ĩ corde ſuo oblitꝰ ẽ deꝰ	Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιλέλησται(
הסתיר פניו בל	abſcōdit faciẽ ſuã ñ(DEVS	auertit faciem ſuam ne	ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ μὴ (ὁ θεὸς,
ראה לנצח: קומה	reſpiciet ĩ perpetuũ.Surge	videat in finem,Exurge	βλέπειν εἰς τέλος. Ἀνάστηθι
יהוה אל נשא ידך	DEVS deus leua manũ tuã	dñe deus & exalteť manus tua,	κύριε ὁ θεός μου ὑψωθήτω ἡ χείρ σου
אל תשכח ענוים:	ne obliuiſcaris pauperum,	ne obliuiſcaris pauperum.	μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων εἰς τέλος.
על מה נאץ רשע	Sup quo blaſphemat ĩpius,	Propter quid irritauit impius	Ἕνεκεν τίνος παρώξυνεν ὁ ἀσεβὴς
אלהים אמר בלבו	DEVM dixit in corde ſuo,	deum,dixit enim in corde ſuo	τὸν θεόν, εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ
לא תדרש כי ראתה כי	non veſtigabis. Vides quia	non requiret. Vides quoniam	οὐκ ἐκζητήσει. Βλέπεις ὅτι
אתה עמל	tu iniquitatem	tu laborem	σὺ πόνον
וכעס תביט	& furorem reſpicis	& dolorem conſideras,	καὶ θυμὸν κατανοεῖς,
לתת בידך	vt detur in manu tua,	vt tradas eos in manus tuas.	τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖράς σου.
עליך יעזב חלכה	tibi relinquunť paupes tuĩ,	Tibi derelictus eſt pauper,	Σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός,
יתום אתה היית	pupillo tu eris	orphano tu eris	ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
עוזר: שבר זרוע	adiutor.Contere brachium	adiutor.Contere brachium	βοηθός. Σύντριψον τὸν βραχίονα
רשע ורע תדרש	impii & maligni queres	peccatoris & maligni,quereť	τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται
רשעו בל תמצא:	impietatẽ eius nec ĩuenies.	peccatum illius & nõ inueniet.	ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
יהוה מלך עולם	DEVS rex in ſeculum	Dominus regnabit in eternũ &	Κύριος βασιλεύσει εἰς τὸν αἰῶνα,
ועד אבדו גוים	& in eternũ,perierũt gẽtes	in ſeculũ ſeculi,peribitis gẽtes	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη
מארצו: תאות ענוים	de ẽra eiꝰ.Deſideriũ paupꝝ	de terra illiꝰ.Deſideriũ paupꝝ	ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενή(
שמעת יהוה תכין	audiſti DEVS preparaſti	exaudiuit dñs, preparationem	εἰσήκουσας κύριε, τὴν ἑτοιμασίαν (των
לבם תקשיב אזנך:	cor eorũ,audiat auris tua.	cordis eorũ audiuit auris tua.	τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου.
לשפט יתום ודך בל	Vt iudices pupillũ & oppſ(	Iudicare pupillo & humili,vt ñ	Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ
יוסיף עוד לערץ	apponat vltra ſupbire(ſum,	apponat vltra magnificare ſe	προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν
אנוש מן הארץ:	homo de terra. (nequaq̃	homo ſuper terram.	ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.
יא למנצח לדוד	XI.Ad victoriã.Dauidis.	X, In finẽ pſalmus Dauid,	ι. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
ביהוה חסיתי איך	In deo ſperaui,quomodo	In domino confido,quomodo	Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα πῶς
תאמרו לנפשי נודו	dicitis aĩe mee vt migret	dicitis anime mee tranſmigra	ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου μεταναστεύου
הרכם צפור: כי הנה	ĩ mōtẽ veſtrũ ſicut paſſer,(	A. ĩ mōtẽ ſic̃ paſſer.Q̃m ecce	ἐπὶ τὰ ὄρη, ὡς στρουθίον. Ὅτι ἰδοὺ
הרשעים ידרכון	ĩpii tetenderũt(Quia ecce	peccatores intenderunt	οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν
קשת כוננו חצם	arcũ parauerũt ſagittã ſuã	arcũ,parauerunt ſagittas ſuas	τόξον, ἡτοίμασαν βέλη
על יתר לירות במו	ſuper neruũ,vt ſagittent in	in pharetra,vt ſagittent in	εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦσαι
אפל לישרי לב: כי	abſcōdito rectos corde.Qđ	obſcuro rectos corde.Quoniã	ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ὅτι
השתות יהרסון	fundamenta deſtruantur,	que perfeciſti deſtruxerunt,	ἃ σὺ κατηρτίσω αὐτοὶ καθεῖλον
צדיק מה פעל: יהוה	iuſtus q̃d opatus eſt.DEVS	iuſtus autem quid fecit.Dñs	ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε. Κύριος
בהיכל קדשו יהוה	in tẽplo ſancto ſuo,DEVS	in templo ſancto ſuo,dominus	ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ
בשמים כסאו	in celo thronus eius,	ĩ celo ſedes eius.(palpebre eius	θρόνος αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν
עיניו יחזו עפעפיו	oculi eiꝰ uidẽt,palpebre eiꝰ	Oculi eiꝰ ĩ pauperẽ reſpiciũt,(	πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ
יבחנו בני אדם:	probant filios hominum.	interrogant filios hominum.	ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
יהוה צדיק יבחן	DEVS iuſtum probat	Dominus interrogat iuſtum	Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον
ורשע ואהב חמס	& ĩpiũ,diligẽtẽ aũt iniqtatẽ	& ĩpiũ,q autẽ diligit iniquitatẽ	καὶ τὸν ἀσεβῆ, ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν,

Digitized by Google

اذا ما تسلط على الفقير	בתקוף כמנוי עניי	in fortitudine inſidiarũ eius pauper.
لانه قال في قلبه ان الله	יימר בלבביה אתנשי אלהא	Dixit ĩ corde ſuo obliuiſcitur DEVS,
قد نسي صد وجهه فلا	טמר אפוי לא	abſcondit faciem ſuam, & non
ينظر الى الابد قم	חמי לעלמין: קומה	reſpiciet in perpetuum. Surge
يا ربي والهي ولترتفع يدك	יי אלהא קיים שבועתא ידך	DEVS deus, confirma iuſiurãdũ ma(
ولا تنس الفقير الى الابد	לא תנשי עניי:	non obliuiſcaris humilium. (nus tue
حتى متى يسخط المنافق	מטול מה רחיק רשיעא	Quare propellit impius
الله قال في قلبه	אלהא אמר בלביה	DEVM, dixit in corde ſuo
انك لا تنتقم وانت يارب	לא תתבע: גלי קדמך	non requiret. Notum eſt apud te,
ترى اثمه	דאנת ליאות ורתח על	quod ipſe tribulationes & impetũ ſup
وسو عمله	רשיעא תסער אסתכל	impium immittes, reſpicies
ليسلم في يد بك	לשלם אגרא לצדיקיא	vt reddas premium iuſto
بك يعتز الفقير	בידך עלך יסברון עניי	manu tua, in te ſperant pauperes tui,
انت عون	יתמא אנת הוית	orphano tu eris
اليتيم احطم ذراع	סעיד: תבר אדרעיהון	adiutor. Contere brachia
الخاطي والشرير ستطلب	דרשיעי ובישי יתבעון	impiorum & iniquorum, querentur
خطيته فلا يوجد من	רשעתהון ולא ישתכחון:	impietates eorum & nõ inuenientur.
واحلها الرب يملك الى الابد	יי מליך לעלמי	DEVS regnabit in ſecula
والى ابد الابد يبيد الشعوب	עלמין אבדו עממיא	ſeculorum, peribunt populi
من ارضه سمع الرب	מארעיה: רגגתא דעניי	de terra eius. Clamor pauperũ (illoꝝ,
شهوة الفقرا واصغى اذنيه	שמיעת יי תתקן לבהון	auditus ẽ corã te DEVS, aptabis cor(
لثبت قلوبهم	תצלי אודנך לצלותהון:	arrigeſq; aurẽ tuam ad oratiões eoꝝ.
لتحكم لليتيم والبايس حتى	למידן יתמא ועניא לא	Vt iudices orphano & pauperi, nec
لا يعود الانسان	יוספון תוב בני אינשא	apponent filii hominum
يفتخر على الارض بالعظايم	לאתגברא על רשיעי ארעא	vt reuertãſ, & cõterãſ ab ĩpiis terre.
المزمور العاشر	תושבחתא לדוד	XI. Laudatoria, Dauidis.
توكلت على الرب فكيف	במימרא דיי סברית הכדין	In verbum DEI ſperaui, quomodo
تقولون لنفسي انتقلي	אתון אמרין לנפשי איטלטלי	vos dicitis anime mee, migra
على الجبل مثل العصفور لان	לטורא היך צפרא: ארום	ad montem ſicut auis. Quoniam
الخطاة اوتروا	הא רשיעי נגדין	ecce impii tendunt
قسيهم واعدوا سهامها	קשתא מתקנין גיריהון	arcum, dirigunt ſagittas ſuas
في جعابهم ليرموا	על גירא למרמי בקבלא	ſuper neruum, vt ſagittent in obſcuro
خفيا مستقيمي القلوب هم	עילוי תקני לבא: מטול	rectos corde. Quoniam
هدموا ما اصلحت	דאין אושיתא יתרעון	ſi fundamenta deſtruuntur
البار ماذا صنع ان الرب	צדיקא מה עבד טב: מימר	iuſtus cur operatus eſt bonum. Verbũ
في هيكل قدسه الرب	יי בהיכלא דקודשי אלהא	DEI in templo ſanctuarii ſui, DEVS
في السما كرسيه	בשמי מרומא כורסיה	in celis altiſſimis ſedes eius,
عيناه الى الفقير تنظران	עינוי חמיין תיכורי	oculi eius reſpiciunt, & palpebre eius
لحظاته تختبر بني البشر	מבחנן בני נשא:	conſiderant filios hominis.
الرب يبلو الصديق	יי אלהא צדיקא בחין	DEVS deus iuſtos probat
والمنافق والخبيث يهوى	ורשיעיא ורחמי חטופין	& impios, diligentes autẽ iniquitatem

ctum eſt. Iſaie. lxvi. Fecit ut igrederet ab his q nõ interrogauerut. Inuẽtus ſum a nõ querentibo. Simile hoc eſt comitatui uiatorũ que ambulabat per uiam, cum autẽ aduesperaſceret, acceſſit ad eos hoſpes dicẽs, recipite uos in hoſpitium propter feras & propter latrones, at illi dixerunt ei non eſt nobis conſuetudo nocte in hoſpitio commorari. Poſtquam autẽ receſſiſſent irruit ſuper eos intempeſta nox & tenebre, & reuertentes petebãt aperiri ſibi ab hoſpite hoſtium. Ille autem dixit ſibi non conſueuit hoſpes aperire hoſtiu nocte quoniam nõ admittit homines nocturno tempore, quo tempore quęſiui recipere uos hoſpitio non uoluiſtis, nũc autem uos quęritis, ipſe autem nolo admittere uos. Sic dixit DEVS .ſ. & benedictus. Querite Deum dum inueniri poteſt, reuertimini filii preuaricatores, & non fuit q quereret & reuerteret. Dixit eis Deus ſanctus & benedictus. Vadam & reuertar ad locũ meum primũ. Poſtquam uero traditi ſunt regnis aſſimilati ſunt animalibus & ceperunt clamare, Quare deus ſtas a longe. Dixit eis Deus ſanctus & benedictus quando ego queſiui, uos non quęſiuiſtis, nunc autem uos quęritis me, & ego nõ audiam uos, uiciſſitudo ꝑ uiciſſitudine, ſicut dictũ eſt. Factum eſt ſicut uocauit & nõ audierunt. Nunquid hoc erit perpetuo miſericordia & pax .i. abſit. Vſq; ad tempus & tẽpora & uſq; ad dimidium temporis.

.A. Particule in, & ſicut, in hebreo minime legunt. Quod ipſe rationem metri i cauſa eſſe arbitror. Hebrei tamen iterpretes ſubintelligendas precipiunt. Poſſetq; eque uerti de monte ſicut in montem.

Digitized by Google

שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃ יַמְטֵר	oditanima eius. Pluet	odit animam ſuam. Pluet	μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἐπιβρέξει
עַל־רְשָׁעִים פַּחִים	ſuper impios carbones	ſuper peccatores laqueos,	ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας,
אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ	ignis, & ſulphur & ſpiritus	ignis & ſulphur & ſpiritus	πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα
זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם	tẽpeſtatũ pars calicis eorũ.	procellarum pars calicis eorũ.	καταιγίδος, ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν.
כִּי־צַדִּיק יְהוָה	Quoniam iuſtus DEVS	Quoniam iuſtus dominus	Ὅτι δίκαιος κύριος
צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר	iuſtitias dilexit, recti	& iuſtitias dilexit, equitatem	καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας
יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ׃	videbunt facies eorum.	vidit vultus eius.	εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

[illegible] .i. Sermo alius. Videbũt faciẽ eius. He ſũt ſepẽ iuſtorũ diuerſitates de qbus dictũ eſt. Danielis. xii. Et itelligẽtes ſplẽdebũt ſicut ſplẽdor celi. Futurũ ſiquidẽ eſt ut facies iuſtorũ fulgeãt tãq̃ ſol, tãq̃ luna, tanq̃ celũ, tanq̃ ſtelle, tãq̃ fulgura, tanq̃ lilia, & tanq̃ lampades. Tãquã ſol ſicut dictum eſt. Iudicũ. v. Sicut egreſſus ſolis in fortitudine ſua, tanquã luna ſicut dictum eſt. ps. lxxxviii. Sicut luna preparata in eternum, ſicut celum, ut dictum eſt, Danielis. xii. Tanquã ſplendor celi. Vt ſtelle ſicut dictum eſt.

יב לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית	XII. Ad victoriã. octonario	XI. In finem pſalmus	ιά. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Pſalmus Dauidis.	Dauid pro octaua.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־	Salua DEVS quoniam	Saluum me fac domine quoniã	Σῶσόν με κύριε
גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ	defecit pius, qm̃ iminuti ſũt	defecit ſanctus, qm̃ diminute ſũt	ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν
אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם׃	fideles a filiis hominum.	veritates a filiis hominum.	αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν
שָׁוְא יְדַבְּרוּ	Fruſtra loquuntur	Vana locuti ſunt	τῶν ἀνθρώπων. Μάταια ἐλάλησεν
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	vnuſquiſq; proximo ſuo,	vnuſquiſq; ad proximum ſuum	ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב	labium blanditiarũ in corde	labia doloſa in corde	χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ,
וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃	& corde locuti ſunt.	& corde locuti ſunt.	καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν κακά.
יַכְרֵת יְהוָה כָּל־	Diſperdat DEVS omnia	Diſperdat dominus vniuerſa	Ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ
שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן	labia blanditiarũ, linguam	labia doloſa, & linguam	χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν
מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת׃	loquentem magnalia.	magniloquam.	μεγαλοῤῥήμονα.
אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ	Qui dixerũt linguã noſtrã	Qui dixerunt linguam noſtrã	Τοὺς εἰπόντας τὴν γλῶσσαν ἡμῶν
נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ	roboremus labia noſtra	magnificabimus, labia noſtra	μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃	nobiſcũ ſũt, qs dñs noſter ẽ.	a nobis ſunt, qs noſter deus eſt.	παρ' ἡμῖν ἐστι, τίς ἡμῶν κύριος ἐστίν.
מִשֹּׁד עֲנִיִּים	Propter vaſtitatem inopũ	Propter miſeriam inopum	Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν
מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים	& gemitum miſerorum,	& gemitum pauperum, nunc	καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων,
עַתָּה אָקוּם יֹאמַר	nunc conſurgam dicit	exurgam dicit	νῦν ἀναστήσομαι λέγει
יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע	DEVS, ponam in ſalutari	dominus. Ponam in ſalutari,	κύριος. Θήσομαι ἐν σωτηρίῳ,
יָפִיחַ לוֹ׃ אִמְרוֹת	loquar ei. Eloquia	fiducialiter agam ĩ eo. Eloquia	παῤῥησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Τὰ λόγια
יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת	DEI, eloquia munda	domini eloquia caſta,	κυρίου, λόγια ἁγνά.
כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל	argẽtũ repurgatũ ĩ fuſorio	argentum igne examinatum	ἀργύριον πεπυρωμένον (πλασίως.
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃	a tra repurgatũ ſeptuplũ.	pbatũ terre purgatũ ſeptuplũ.	δοκίμιον τῇ γῇ, κεκαθαρισμένον ἑπτα(
אַתָּה יְהוָה תִּשְׁמְרֵם	Tu DEVS cuſtodies eos	Tu domine ſeruabis nos,	Σὺ κύριε φυλάξεις ἡμᾶς
תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר	ſeruabis nos a generatione	& cuſtodies nos a generatione	καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς
זוּ לְעוֹלָם׃ סָבִיב	hac in eternum. In circuitu	hac in eternum. In circuitu	ταύτης, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Κύκλῳ
רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן	ipſi ãbulãt, (bũt filii hoĩum.	ipſi ambulãt, (ad filios hoĩum.	οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, (τῶν ἀνθρώπων.
כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם׃	cũ exaltati fuerint, viliſica(	ſm altitudinẽ tuã multiplica(	κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς (

Digitized by Google

الظلم فلنفسه يشنا بمطر	סְנֵאַת נַפְשֵׁיהּ יַחֵית מִטְרִין	odiuit aĩa eius. Deſ. ẽ ſcl ſa. ſet pluuias	A. Libro midras teſhilim זא יחזו פנימו אמרו
على الخطاة فخاخا	דְפוּרְעָנוּ עַל רַשִׁיעַיָּא פַּחִין	con ſẽnation's ſuper impios, ſpirantes	שבע כיתות של צדיקי׳ שכן נאמר והמשכילים
نارا وكبريتا وريحا	אֶשָּׁתָא וְכִבְרִיתָא וְזַעֲפָא	ignem, ſulphur autem, & ventus	יזהירו כזוהר הרקיע שהן עתידין להיות מאירין
عاصفة هذا نصيب كاسهم	וְעַלְעוּלָא יְהֵי נַבְרֵיהוֹן	& tẽpeſtas, miniſtrabunt calices eorũ.	פניהם כחמה ולבנה כרקיע וככוכבי כברקים
لان الرب عادل	מְטוּל דְצַדִּיק יְיָ	Quoniam iuſtus DEVS,	כשושנים וכלפידים כחמה שנא׳ כצאת השמש
والعدل احب وذوو	צִדְקְתָא רָחֵם תְּקִנַיָּא	iuſtitiam dilexit, recti	בגבורתו כלבנה שנא׳ כירח יכון עולם כרקיע
الاستقامة ينظرون وجهه	יַחְזוּן בִּסְבַר אַפּוֹי	videbunt iocunditatem facierũ eius.	שנא׳ כזוהר הרקיע ככוכבים שנא׳ ומצדיקי׳

Danielis.xii. Et iuſti ſplendeſcent ſicut ſtelle. Vt fulgura ſicut dictum eſt. Naum.ii. Tanq̃ fulgura diſcurrẽt. Sicut lilia ſicut dictũ eſt. In.ps. Ad victoriam ſuper liliis. Tanq̃ lampades ſicut dictũ eſt. Naum.ii. Viſio eorum ſicut lampadarũ primi ante faciem regis habitant & intuentur regem & faciem eius ſicut dictum eſt. Habitabunt recti coram facie tua, & dictu eſt recti videbunt faciem eius. Secundi, dicunt. Beati qui habitant in domo tua. Tertii, quis aſcẽdet in montẽ Dei. Quarti, beatus quẽ elegiſti & appropinquaſti. Quinti, Deus quis hoſpitabitur in tabernaculo tuo. Sexti, quis habitabit in mõte ſancto eius. Septimi, & qs ſurget i loco ſancto eius. Quelibet autẽ harum diuerſitatũ habet manſion: p ſe i horto deliciarũ, & ecõtra ſeptem quoq; habentur manſiones in gehẽna pro impiis. Et ſunt iſte ſcol, i. infernus, abadon. i. perditio, ghe. i. vallis vel pfundũ, duma. i. taciturnitas, zalmauet. i. umbra mortis, erez tahtit. i. terra iferior, & erez ſia. i. terra ſitiens. He ſunt ſeptẽ manſiones iuſtorum & ſeptem impiorũ. Cuilibet autẽ, manſio deputatur, iuxta opera eius.

المزمور الحادي عشر	לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דִתְמַנְיָא	XII. In laudẽ. Cithara octo
خلصني يارب فقد	נִימִין תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד	cordarum. Laudatoria Dauidis,
فني الطاهر وقلت	פְּרוֹק יְיָ מְטוּל	Redime me DEVS quoniam
الامانة من بني البشر	דִגְמָרוּ טָבַיָּא סְפוּ	defecerunt boni, imminuti
وتكلم كل احد	מְהֵימְנֵי מִן בְּנֵי נְשָׁא	ſunt fideles a filiis hominum.
بالباطل مع قريبه	שִׁקְרָא מְמַלְּלִין אֱנָשׁ	Mendacia loquuntur homines
بشفة غاشة	עִם חַבְרֵיהּ סִפְוָתָא	cum proximo ſuo, labia
وقلب مدلف	שְׁעִיעָן בְּלִבְהוֹן מְגַבְּלִין	blãdientia in corde eoꝝ, cogitãt malũ
الرب يبيد كل	וּבְלִבָּא מְשִׁקְרָא מְמַלְּלִין	& corde mendaci loquuntur.
الشفاه الغاشة والالسن	יְשֵׁיצֵי יְיָ מִן עָלְמָא	Diſperdat DEVS de mundo
المتحكمة بالقول	סִפְוָן שְׁעִיעָן לִישָּׁנָא	labia blandientia, linguam
القايلين تعظم السنتنا	דִמְמַלְּלָא רַבְרְבָנְיָתָא	loquentem magnalia.
وشفاهنا	דַּאֲמַרִין בְּלִישָּׁנַנָא נִתְגַּבַּר	Qui dicũt linguã nĩam roborabimus,
معنا من هو ربنا	סִפְוָתָנָא עִמָּנָא מַן דְּהוּא	labia noſtra nobiſcum, ex negantibus
من اجل بوس الفقرا	בְּעִיקָרָא מָארֵי עָלַנָא	radicem, quis dominus noſter eſt.
وتنهد المساكين	מִן אַנְסָא דְעַנְיֵי מִן	Propter violentiam pauperum &
قال الرب الان اقوم واصنع	צְוַחַת חֲשִׁיכֵי הַשְׁתָּא אֵיקוּם	ppter clamorẽ miſerorũ nũc exurgã
الخلاص علانيه اقوال	בְּדִינָא אֲמַר יְיָ פּוּרְקָנָא	i iudiciũ dĩc Deo, ſtatuãq; redẽptionẽ
الرب اقوال الانكيه	לְעַמִּי וּלְרַשִׁיעַיָּא אַסְהֵיד	populo meo, impiis vero teſtificabitur
لفضة محميه مسبوكه	לְהוֹן בִּישְׁתְּהוֹן מִלַיָּא	malitia. Eloquia
في الارض قد صفية	דַיְיָ מִלַּיָּא דָּכְיָין כְּסַף	DEI eloquia munda, argentum
للواحد سبعة اضعاف	מְצָרַף בְּכוּרָא עַל אַרְעָא	repurgatum in fuſorio a terra,
وانت يارب تحفظنا	זְקִיק שְׁבַעְתֵּי זִמְנִין	repurgatum ſepties.
وتنجينا من هذا الجيل	אַתְּ יְיָ תִּנְטְרִינוּן לְצַדִּיקַיָּא	Tu conſeruabis iuſtos,
والى الابد لان المنافقون	תִּנְצְרִנּוּן מִן דָּרָא בִּישָׁא	cuſtodies eos, a generatione praua
حولنا يمشون	הָדֵין לְעָלַם חֲזוֹר חֲזוֹר	hac in eternum. Circumeuntes
وكمثل ارتفاعك	רַשִׁיעַיָּא מְהַלְּכִין כַּעֲלוּקָא	impii ambulant tanq̃ ſanguiſuga
يارب اوسعت اعمارا بني البشر	דְמִצְצָא דְמָהוֹן דִבְנֵי נְשָׁא	que ſugit ſanguinem filioꝝ hominum.

יג למנצח מזמור לדוד	XIII. Ad victoriã.pſ.dd.	XII. In finẽ.pſ.Dauid.	ιβ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
עד־אנה יהוה תשכחני	Vſqquo Deus obliuiſceris(	Vſquequo dñe obliuiſceris me	Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου
נצח עד־אנה תסתיר	ppetuo,vſqq° abſcõdes (mei	in finem,vſquequo auertis	εἰς τέλος, ἕως πότε ἀποστρέψεις
את־פניך ממני עד	faciẽ tuam a me,vſquequo	faciem tuam a me.Quãdiu	τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἕως
אנה אשית עצות	ponam conſilia	ponam conſilia	τίνος θήσομαι βουλὰς
בנפשי יגון בלבבי	ĩ aĩa mea dolorẽ ĩ corde mõ	in aĩa mea,dolorẽ ĩ corde meo	ἐν ψυχῇ μου ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου
יומם עד אנה ירום	p diem,vſquequo exaltabit	p diem.Vſquequo exaltabitur	ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἕως πότε ὑψωθήσεται
איבי עלי: הביטה	inimicꝰ meꝰ ſr me.Cõuer(	inimicus meus ſup me,reſpice	ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ ἐπίβλεψον,
ענני יהוה אלהי	rñde mihi Deꝰ deꝰ mꝰ,(teſ	& exaudi me dñe deus meus.	εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου.
האירה עיני פן	illumĩa ocl'os meos ne vnq̃	Illumina oculos meos ne vnq̃	Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου μήποτε
אישן	obdormiam (res mei	obdormiam	ὑπνώσω
המות פן יאמר	ĩ morte.Ne qñ dicat (ſtato	ĩ morte,neqñ dicat (tribu.me	εἰς θάνατον, μήποτε εἴπῃ
איבי יכלתיו צרי	inimi.meꝰ ꝯpua.adũ.eũ, iſe(	inimicꝰ meꝰ ꝑua.adũ.eũ.Qui(	ὁ ἐχθρός μου ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. Οἱ θλί(
יגילו כי אמוט:	exultabũt cũ motus fuero.	exultabunt ſi motus fuero,	ἀγαλλιάσονται ἐὰν σαλευθῶ, (βοντές με
ואני בחסדך בטחתי	Ego ãt ĩ miſicordia tua ꝯfi(	ego aũt ĩ miſicordia tua ſpaui.	ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
יגל לבי בישועתך	exl'tabit cor meũ ĩ) (ſus ſũ,	Exultabit cor meũ in ſalutari(	Ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτη(
אשירה ליהוה	cãtabo DEO)ſalutari tuo,	cantabo domino (tuo,	ᾄσω τῷ κυρίῳ (ρίῳ σου,
כי גמל עלי:	quoniam retribuit mihi.	qui bona tribuit mihi,	τῷ εὐεργετήσαντί με,
		&pſallam nomini dñi altiſſimi.	καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

ſi motus eſt pes meus,miſericordia tua deus ſuſtẽtabit me. *Sermo alius*. Et ego ĩ miſicordia tua cõfiſus ſum, ĩ lege.ſ.ſicut dictũ ẽ ĩ & lex pietatis ĩ ligua eius, Exultauit cor meũ ĩ ſaluatõe tua. Hec ẽ una de ſcripturis duriſſimis.q.ſ.ſaluatio dei ſcã & bñdictibilis ſaluatio iſraelis,ſaluatio nr̃a,nõ eſt ſcriptũ ſic,ſʒ ſaluatio tua.Dixit itaqʒ Dauid ſaluatio nr̃a ipſa ẽ ſaluatio tua. Hinc ex nr̃is multi elicere niſ

יד למנצח לדוד	XIIII.. Ad victoriã.dd.	XIII. In finẽ.pſ.Dauid.	ιγ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אמר נבל בלבו אין	Dixit igratꝰ ĩ corde ſuo,nõ	Dixit inſipiens in corde ſuo,nõ	Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ
אלהים	eſt DEVS, (les facti ſunt	eſt DEVS. (les facti ſunt	ἔστι θεός.
השחיתו התעיבו	corrupti ſunt abhominabi(	Corrupti ſunt & abhominabi(	Διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν
עלילה אין	ſtudioſe,non eſt	in ſtudiis ſuis,nõ eſt (vnũ.Dñs	ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι
עשה טוב: יהוה	qui faciat bonum.DEVS	qui faciat bonũ non eſt vſq ad(	ποιῶν χρηστότητα. Κύριος
משמים השקיף על־	de celo proſpexit ſuper	de celo proſpexit ſuper	ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ
בני אדם לראות היש	filios hoĩum,vt videret ſi ẽ	filios hominum,vt videat ſi eſt	τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι
משכיל דרש את־	intelligens inquirens	intelligens aut requirens	συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν
אלהים הכל סר יחדו	Deũ.Oẽs declinauerũt ſil'	deũ.Oẽs declinauerunt ſimul	τὸν θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα
נאלחו אין עשה־	ĩcõmodi fuerũt,nõ ẽ q faciat	inutiles facti ſunt nõ eſt q faciat	ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
טוב אין גם אחד	bonum vel etiam vnus.	bonum,non eſt vſq ad vnum.	χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
		Sepulchrũ patẽs ẽ guttur eoꝝ,	
		linguis ſuis doloſe agebant,	
		venenũ aſpidũ ſub labiis eorũ.	
		Quorum os maledictione &	
		amaritudine plenũ eſt,veloces	
		pedes eorum	
		ad effundendum ſanguinem.	
		Contritio & infelicitas in	

Digitized by Google

XIII. In laudē. Laudatoria Dauidis.
Vſquequo DEVS obliuiſceris mei ſemper, vſquequo abſcondes ſplendorem faciei tue a me. Vſquequo ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem, uſquequo exaltabitur p̄ſonõ inimicitie mee ſr̄ me. Reſpice & accipe orationē meam. DEVS deus meus, illumīa ocl'os meos ī lege tua, (ne forte peccem & dormiā cum his q meruerũt mõtē. Et ſi dicat fomes prauꝰ, dñatꝰ ſũ ī eo, moleſtatores mei exl'tabũt cũ decliauero a ſemitis tuis. Et ego in bonitate tua confiſus ſum exultabit cor meũ in redēptione tua, laudes dicam coram DEO, quoniam meum benigne egit.

לשבחא הושבחא לדוד׃
עד אמת יהוה תשליתני
לעלמין עד אמת תכסי
זיו אפך מני׃ עד
אמת אשוי מלכא
בנפשי דבונא בלבבי
יממא עד אמת ירום
בעיל דבבי עלי׃ אסתכל
וקביל צלותי יי אלהי
ינהר עיני באורייתא דלמא
אחוב ואדמוך עם
חייבי מות הלא יימר יצרא
בישא אשתלטית בה מעיקי
ירנון מטא אסטי מאורחתך
ואנא בטובך רחיצית
ירנון לבבי בפורקנך
אשבח קדם יי מטול
עלאי טבאתא׃

المزمور الثاني عشر
حتى متى تنساني يا رب الى
التمام حتى متى تصرف
وجهك عني حتى متى
تردد هذه الافكار في نفسي
والهموم والاوجاع في قلبي
النهار اجمع حتى متى يعلو
عدوي علي انظر
واستجب لي يا ربي والهي
انر عيني لئلا
انام ميتا ولئلا يقول
عدوي انني غلبته
فيفرح والمضطهدون لي
يفرحون اذا انا زلت
وانا على رحمتك توكلت
قلبي بخلاصك يفرح
ارتل للرب المحسن
صنع لي حسنا
واسبح اسم الرب العلي

.A. Ego aũt i miſicordia tua cõfiſus ſũ, exultauit cor meũ i ſalutari tuo ſiue i ſaluatione tua. Libro midras tehilim אמ׳ ר׳ בא דוד בא זו רפוס׳ אתה א׳ דברים הללו אפלו שאני בוטח עד הכו יקשב ואני בחסדך בטחתי באותו החסד של בך חסד ה׳ מלאה הארץ ואפ׳ אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה׳ יסעדני ואני בחסדך בטחתי בתורה בזו ותורת חסד על לשונה יגל לבי בישועתך אתה כן רפקראות הקשין שיש עתו של הבה אתה ישועתן של ישראל ישועתנו אין כתוב כאן אלא ישועתך אם דוד ישועתנו היא ישועתך. Dixit .i. Deus ſcũs & bñdictus Dauidi. Dauid quõ p̄ſumis tu dicere uerba huiuſcemõi. Dixit ei, Q̃m ego cõfiſus ſum i miſicordia tua ſicut dictũ eſt. Ego aũt i miſicordia tua confiſus ſũ i illa .ſ. miſicordia de q̃ dictũ eſt, miſicordia Dei plena eſt terra de qua ēt dictũ eſt. Si dicunt diuinitatē Meſſie itelligũteſq; ſaluationē Dei eē ſaluationē Iſraelis & ecõtra, q̃m ſaluato Meſſia uero Deo, q eſt caput & princeps iſrael ſaluat & iſrael & Deus ſit. Et hũc itellectũ habuerũt antiq hebreorũ. uti magis declarauimus in ſcholiis libri leuitici & i ſcholiis Iſaie. Nec mirũ ſi uidebat arduũ eis & difficillimũ myſteriũ iſtud. Q̃m filii Dei incarnatio ſupat nõ ſolũ oẽm ſenſum ſed oẽm itellectũ.

XIIII. In laudem ſpiritu prophetico. Per manum Dauidis.
Dixit ingratus in corde ſuo, non eſt poteſtas DEI in terra, corruperunt opera ſua, reiecerunt bona, adinuenerunt excuſationes non eſt qui operetur bonum. DEVS de celo aſpicit ſuper filios hominum vt videat ſi eſt intelligens, querenſq; eruditionem a cõſpectu DEI. Oẽs cõuerſi ſunt retro, ſimul torpuerunt, nõ eſt qui operetur bonum, non eſt uel unus.

לשבחא ברוח נבואה
על ידי דוד
אמר שטיא בלבביה לית
שולטנא דאלהא בארעא
חבילו עובדיהון רחקו
טבתא אשכחו עילאלית
דעביד טבו׃
מן שמיא אודיק על
בני נשא למחמי אין אית
משכיל תבע אולפן מן
קדם יי כולהון זרו לאחורא
כחדא אתרשלו לית דעביד
טבא לית אפילו חד׃

المزمور الثالث عشر
قال الجاهل في قلبه ليس
الاه
فسدوا ورذلوا
باعمالهم وليس من
يعمل صالحا ولا واحدا الرب
اطلع من السما على
بني البشر لينظر
هل فهيم فهم او طالب
الله حاد جميعهم ورذلوا
وليس من يعمل صالحا
ولا واحدا
مكروا بالسنتهم
سم الافاعي
في شفاههم البس
انوا هم مملوة لعنة
ومرارة وارجلهم الى
سفك الدما سريعة
والبوس والتعبيس في

.B. אמר נבל .i. dixit igratus .i. נבל & נדיב .i. nabal & nadib, apud hebreos uoces oppoſite, in quarum interpretatione uariant interpretes. Nam Ionatas chaldeus interpretatur, nadib iuſtus, nabal uero impius. Auenezra uero ſuper illud Deuteronomii עם נבל ולא חכם quod nos legimus popule ſtulte & inſipiēs dicit נדיב eē ſignificare qui libere & uoluntarie & gratis bõa tribuit quē nos beneficum dicere poſſumus נבל uero eum qui bonorũ que accepit obliuiſcitur & in hunc ſenſum interpretatur uerba predicta deuteronomii. Populus enim hebreorũ ut ipſe ait recte Nabal .i. igratus appellatur quod innumerabilibus bonis a Deo acceptis nequaquam (ut decebat) gratias egit, quin potius blaſphemus & iniurius in Deum ſemper fuit. Et pari modo

Digitized by Google

		vlis eorum,& viam pacis non	
		cognouerunt,non eſt timor	
		dei ante oculos eorum.	
הלא ידעו כל פעלי	Nõne cognoſcẽt oẽs q opãt	Nõne cognoſcẽt oẽs q operant	Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
און אכלי עמי	iniqtatẽ,comedẽtes pplm(	iniqtatẽ q deuorant plebẽ meã	τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου
אכלו לחם יהוה	comederũt panẽ,DEũ (meũ	ſicut eſcam panis.Dominum	ἐν βρώσει ἄρτου. Τὸν κύριον
לא קראו שם פחדו	nõ iuocauerũt.Ibi formida(	ñ iuocauerũt,illic trepidauerũt	οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ἐκεῖ ἐδειλίασαν
פחד כי אלהים	formidĩe,qm̃ DEVS(uerũt	tiore vbi ñ erat tior.Q m̃ dñs	φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι κύριος
בדור צדיק	in generatione iuſti.	in generatione iuſta eſt,	ἐν γενεᾷ δικαίων,
עצת עני תבישו	Cõſilium inopis confudiſtis	conſilium inopis confudiſtis	βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ
כי יהוה	quoniam DEVS	quoniam dominus	δὲ κύριος
מחסהו	ſpes eius eſt.	ſpes eius eſt.	ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι.
מי יתן מציון ישועת	Quis dabit de cion ſalutaẽ	Quis dabit ex ſion ſalutare	Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον
ישראל בשוב יהוה	iſrael,qñ reduxerit DEVS	iſrael,cum auertit dominus	τοῦ ἰσραήλ, ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κῦ (τὴν
שבות עמו יגל	captiuitatẽ pplĩ ſui,exſtabit	captiuitatẽ plebis ſue exultabit	αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἀγαλλιάσ(
יעקב ישמח ישראל	Iaacob letabitur iſrael.	iacob & letabitur iſrael. .C.	ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

[illegible]
.C. Tres huius pſalmi uerſus, qntũ uidelʒ ſextũ & ſeptimũ nõ habẽt hebreus nec chaldeus cõtextus. Græcus ẽt nũc illos nõ hʒ, olĩ tñ

טו מזמור לדוד	XV .Pſalmus Dauidis.	XIIII. In finẽ.pſ.Dauid.	ΙΔ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה מי יגור	DEVS quis peregrinabiẽ	Domine quis habitabit	Κύριε, τίς παροικήσει
באהלך מי ישכן	ĩ tẽtorio tuo,& qs habitabit	ĩ tabnaculo tuo aut qs requieſcet	ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς κατασκηνώσει
בהר קדשך הולך	ĩ mõte ſancto tuo.Ambulãs	ĩ mõte ſancto tuo.Qui igrediẽ	ἐν ὄρει ἁγίῳ σου. Πορευόμενος
תמים ופעל צדק	integre,& faciens iuſtitiam,	ſine macula:& operaẽ iuſtitiã.	ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην.
ודבר אמת בלבבו	dicẽſq veritatẽ ĩ corde ſuo.	Qui loqẽ veritatẽ ĩ corde ſuo,	λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.
לא רגל על לשנו	Nec inſimulauit lingua ſua,	qui nõ egit dolũ in lingua ſua.	ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ.
לא עשה לרעהו רעה	nec fecit proximo ſuo malũ,	Nec fecit proximo ſuo malum:	Καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ κακόν.
וחרפה לא נשא על	& opprobriũ ñ ſuſtinuit ſup	& opprobriũ nõ accepit adũſus	καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ
קרבו נבזה בעיניו	ꝓpiquo ſuo.Deſpectꝰ ĩ ocu(	ꝓxios ſuos.Ad nihi.dedu.ẽ ĩ cõ(	τοὺς ἔγγιστα αὐτοῦ. Ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ
נמאס ואת יראי	& abiectus timẽteſq (lis ſuis	maligno,timẽtes aũt (ſpectu eiꝰ	πονηρευόμενος. Τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν κῦ.
יהוה יכבד נשבע	DEũ glorificat,iurat(cuniã	dominum glorificat.Qui iurat	δοξάζει. Ὁ ὀμνύων (γύριον
להרע ולא ימר כספו	vt ſe affligat nec uariat.Pe(	ꝓximo ſuo & nõ decipit,q pecũiã	τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν, τὸ ἀρ(
לא נתן בנשך ושחד	ſuã ñ dedit,ad vſu.& mũera	ſuã nõ dedit ad vſurã,& mũera	αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ, καὶ δῶρα
על נקי לא לקח עשה	adũſũ ĩnoxiũ ñ accipit faci(	ſr ĩnocẽtẽ ñ accepit. Qui facit	ἐπ᾽ ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. Ὁ ποιῶν
אלה לא ימוט לעולם	hec nõ mouebiẽ ĩ etnũ.(ens	hec,nõ cõmouebitur ĩ eternũ.	ταῦτα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
טז מכתם לדוד	XVI.Mictã.i.muſices vas.(	XV.Tituli ĩſcriptõ ipſi dauid.	ΙΕ. Στηλογραφία τῷ Δαβίδ.
שמרני אל כי חסיתי	Cuſtodi me Deus) (Dauid.	Conſerua me dñe qm̃ ſperaui	Φύλαξόν με κύριε ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα,
בך אמרת ליהוה	ĩ te.Dixi Deo.A.) qm̃ ſpaui	in te,dixi domino (meorũ	εἶπα τῷ κυρίῳ
אדני אתה טובתי	deus meus es tu,bonũ meũ	deus meus es tu,qm̃ bonorum(	κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου
בל עליך לקדושים	non eſt ad te.Sanctis	non eges.Sanctis	οὐ χρείαν ἔχεις. Τοῖς ἁγίοις
אשר בארץ	qui in terra ſunt,	qui ſunt in terra eius	τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ
המה ואדירי	& magnificis	mirificauit	ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος,

شفاههم وطريق السلا		
مة ما عرفوه وليس خوف		
الله امام اعينهم		
الم يعلم جميع عاملي	הלא ידעו כל עבדי	Nunquid ſciunt omnes operatores
الاثم الذين ياكلون شعبي	שקרא סעודי עמי	mendacii.comedētes populum meum
اكل الخبز والرب	סעדו לחמא שמא דיי	comedunt panem, nomen DEI
لم يدعوا انهم خافوا	לא בריכו תמן דחלו	non benedixerunt. Ibi timore
هناك خوفا حيث لا خوف	דלוחא דשקר ודלא חמי	timuerunt mendacium quem
لان الرب في جيل الابرار	למדחל מטול	non decebat timere, quoniam
سفهتم راي المسكين	דמימרא דאלהא בדר צדיקיא	verbum DEI in generatione iuſtorū.
وان الرب	מלכת ענייא דמחשבין	Conſilium pauperum quod cogitant
رجاه من يعطي	לכון תבהתון מטול	in vos vituperaſtis, quoniam
من صهيون خلاص	דשויו ביי סברהון	poſuerunt in DEO ſpem ſuam.
لاسرائيل اذا رد الرب	מאן יהיב מציון פורקנא	Quis iuſſit moueri a cion redēptionē
سبي شعبه يتهلل	דישראל כד יתיב יי גלות	iſraelis. Q ñ īduxerit Deꝰ captiuitatē
يعقوب ويفرح اسرائيل	ציון ירנן יעקב יחדי ישראל	cion exultabit Iaacob, letabiť iſrael.

Nabal ille de quo legiť in libris regum multis a Dauide bonis donatus nullam, gratitudinem oſtēdit. Vnde merito נבל .i. ingratus dictus eſt. Libuit pinde authoritatē Auenezra ſecutus que etiā rōne fulcitur magis interpretari quod hic legiť אמר נבל Dixit ingratus, quā dixit ſtultus. Verbum etiam arabicū huic correſpondēs immanem, potius & impium ac immitem quā ſtultum ſignificat. Verba autē Auenezra ſtudioſis hebree ligue hoc loco ſubiicimus
ויא אמר נבל במעשיו ולא חכם בלבו ולפי דעתי תשמות טובה אם יקרא נדיב ופשלום רעה לפי שהטיב עמו יקרא נבל והוא שאמר לא יקרא עוד לנבל נדיב כי הוא הפך לכך אמר על נבל

forſā habuit eos graecus ꝗ ſuſpicari lꝫ, tū ex utraqꝫ arabica iterp̄tatiōe ſyra uidelꝫ & egyptia q̄s e graeco deſumptas nō dubito i qua ēt nō in ſunt, tū ex tertio capite ep̄le Pauli ad romāos ubi graecā lrām q̄ ut arbitrātꝛ nōnulli .lxx. duoꝶ fuit iterp̄tū cū his īſerit uerſibus.

المزمور الرابع عشر	תושבחתא דדוד	XV. Laudatoria Dauidis.
يا رب من يسكن	ייי מן יתמני למידר במשכנך	Deus qs dignꝰ vt hītet ī tabnaclō tuo
في مسكنك او من يحل	ומן יתמני למשרי בטור בית	& qs meretur hoſpitari ī mōte domus
في طور قدسك الا الذي	מקדשך דכהלך	ſanctitatis tue. Qui ambulat
يمشي بلا عيب ويعمل البر	בשלימות ועביד צדקתא	in perfectione & operatur iuſta,
ويتكلم في قلبه بالحق	ומליל קושטא בלביה	& loquitur veritatem in corde ſuo.
ولا يغش بلسانه احدا	לא אכל קורצין בלישניה	Non facile detrahit lingua ſua,
ولا يصنع بقريبه سوا	לא עבד לחבריה בישתא	nec facit proximo ſuo malum
ولا يلتمس لجيرانه	וחיסודא לא סובר על	& opprobrium non ſuſtinet ſuper
عارا فاعل الشر مرذول	קריביה ישיט באנפוהי	propinquo ſuo. Deſpecto coram eo
امامه عبيدا تشبا الانه	חמיסר ית דחלייא	& contempto, atqui timentes
يمجد اتقيا الرب يحلف	דיי מוקיר דיומי	DEVM glorificat, iurat (cuniā
لقريبه ولا يكذب ولا يعطي	לאבאשא לא ישרי ומימיה	vt affligat ſe ipm, & nō peierabit. Pe(
فضته بالربا ولا يقبل	לא יהיב בחיבוליא ושוחד	ſuam non dat ad vſuram, & munus
الرشوة على الزكي الذي	על זכאה לא קביל דעביד	ſuper innocentē nō accipit. Qui facit
يفعل هذا يدوم الى الابد	אלין לא יזוע לעלמא	hec non mouebitur in eternum.
المزمور الخامس عشر	גליפא תריצא לדוד	XVI. Sculptura recta, Dauidis.
احفظني يا رب فاني عليك	נטר יתי ייי מטול דסברית	Cuſtodi me DEVS qm̄ confiſus ſum
توكلت قلت للرب	במימרך מליל את נפשי	in verbo tuo. Locuta es tu anima mea
انت هو ربي وانت في	קדם ייי אלהי ברם טבתי לא	corā DEO deo meo, nēpe bonū meū ñ
محتاج الى حسناتي اتكه	מתיהבא בר מנך לקדישי	procedit niſi a te. Sanctis
يقد يسيه عجبيه في ارضه	די בארעא אינון הודעו נח	qui ſunt ī terra, manifeſtate virtutem
وجعل	גבורתיהון נביא ותנינן	fortitudinis eius de celis, valētibus āt

.A. Dixi Deo Deus meus. Libro midras tehilīꝫ אמרתי ליי אדני אתה רבנן אמרו אפילו שהייתי ... אם לו תבות אני מחוק ודטובתי טובתי בל עליך ... אני מחוק טובת ... לקדושים אשר בארץ המה ... קדושים עד שיגתו

כל חפצי	omnis voluntas mea	omnes voluntates meas	πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ
בם	in eis.	in eis.	ἐν αὐτοῖς.
ירבו עצבותם	Multiplicabũt ãguſtie eoꝝ,	Multiplicate ſũt ĩfirmitates eoꝝ	Ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν,
אחר מהרו בל אסיך	q̃ poſt aliẽũ ꝓpãt ñ miſcebo	poſtea accelerauerũt. Nõ ꝯgre(	μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Οὐ μὴ συναγά(
נסכיהם מדם	mixtiones eoꝝ de ſanguine,	ꝯuẽticula eoꝝ de ſãguĩbꝯ (gabo	τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, (γω
ובל אשא את	neq̃ aſſumam	nec memor ero	οὐδὲ μὴ μνησθῶ
שמותם על שפתי	nomina eorũ in labiis meis.	nominum eorũ per labia mea.	τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου.
יהוה מנת	DEVS ſors	Dominus pars	Κύριος μερὶς
חלקי וכוסי אתה	portõis mẽ, & calicꝭ mei, tu	h̄ditatis mee, & calicis mei: tu	τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου, σὺ
תומיך גורלי חבלים	ſuſtinẽs ſortẽ meam. Linee	es q̃ ĩſtitu. h̄di. meã mihi. Fũes	εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί.(
נפלו לי בנעמים	ceciderũt mihi ĩ pl̃cherrimis	ceciderunt mihi in preclaris,	ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, (Σχοινία
אף נחלת שפרה עלי	ſed & h̄ditas mea ſpecioſiſſi	etenĩ h̄ditas mea p̃clara ẽ mihi	καὶ γὰρ ἡ κληρονομία μου κρατίστη μοί ἐστιν.
אברך את יהוה אשר	Bñdicã Deũ q̃ (ma ſup me.	Bñdicã dñm q̃ (vſq̃ ad noctẽ	Εὐλογήσω τὸν κύριον
יעצני אף לילות	dedit mihi ꝯſiliũ iſt & noctꝭ	tribuit mihi intellectũ: ĩſup & (	τὸν συνετίσαντά με, ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς
יסרוני כליותי	erudierũt me renes mei. (bꝫ	increpuerunt me renes mei.	ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροί μου.
שויתי יהוה	Poſui DEVM	Prouidebam dominum	Προωρώμην τὸν κύριον
לנגדי תמיד כי	in cõſpectu meo ſemp̃, quia	in conſpectu meo ſemp̃, quoniã	ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι
מימיני בל אמוט	a dxtris meis ẽ ne ꝯmouear.	a dextris eſt mihi ne cõmouear.	ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
לכן שמח לבי ויגל	P̃pea letatũ ẽ cor meũ, & (	Propt̃ hoc letatũ ẽ cor meũ & (	Διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλ(
כבודי אף בשרי	gl̃ia mea, & caro mea (exul.	lĩgua mea, ĩſt & caro mea (exul.	ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου (λιάσατο
ישכן לבטח כי לא	habitauit cõfidẽter. Nõ enĩ	requieſcet in ſpe. Quoniã non	κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ
תעזב נפשי לשאול	dereliq̃s aĩam meã ĩ iferno,	derelinques aĩam meã ĩ iſerno,	ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην,
לא תתן חסידך	nec dabis miſicordẽ tuum	nec dabis ſanctum tuum	οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου
לראות שחת	uidere corruptionem.	videre corruptionem.	ἰδεῖν διαφθοράν.
תודיעני ארח	Oſtendis mihi ſemitam	Notas mihi feciſti vias	Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
חיים שבע שמחות	uite, plenitudinẽ leticiarũ	vite, adimplebis me letitia	ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης
את פניך נעמות	ante uultum tuum, decores	cum vultu tuo delectationes	μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης
בימינך נצח	in dextera tua eternos.	In dextera tua vſq̃ in finem.	ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος.

formatur in homine in mundo iſto, & nõ eſt ſecutus de ipſo uſq̃ ad diem mortis ſue. Propterea dixit Salomon. Quoniam nõ eſt homo iuſtus ſuper terram. Nam & patriarche non ſunt uocati ſancti donec traditi ſunt terre. Sicut dictum eſt. Ecce in ſanctis eius non confidit. Quando igitur confidit in eis. In tali hora qualis fuit illa qua dixit Moſſe. Vade & deſcende ad ſeniores iſrael, reſpondit Moſſe & dixit, memento Abraham Iſaac & iſrael ſeruorum tuorum. Dixit .r. Pinchas. Si queſiuiſſent patres dari eis habitationem ſuper nam utiq̃ impetraſſent, & nihilominus non ſunt uocati ſancti uſquequo traditi ſunt terre & cooperta eſt uello facies eorum. Dixit .r. Aba

יז תפלה לדוד	XVII. Oratio Dauidis.	XVI. Oratio Dauid.	ις Προσευχὴ τοῦ Δαβίδ.
שמעה יהוה צדק	Audi DEVS iuſtitiam,	Exaudi domine iuſtitiã meam,	Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου,
הקשיבה רנתי	intende deprecationẽ meã,	intẽde deprecationem meam.	πρόσχες τῇ δεήσει μου.
האזינה תפלתי	auribus p̃cipe orationẽ meã	Auribus p̃cipe orationẽ meã,	Ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου
בלא שפתי מרמה	abſq̃ labiis doli.	non in labiis doloſis.	οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
מלפניך משפטי	De uultu tuo iudiciũ meum	De vultu tuo iudicium meum	Ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου
יצא עיניך תחזינה	prodeat oculi tui uideant	prodeat, oculi tui videant	ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν
מישרים בחנת לבי	eq̃tates. Probaſti cor meũ,	equitatem. Probaſti cor meum	εὐθύτητας. Ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν(
פקדת לילה	uiſitaſti nocte,	& viſitaſti nocte,	ἐπεσκέψω νυκτός, (μου,

فيهم جميع	בעובדיהון טביא כל	in operibus bonis, omnis
مسرتة	רעותי בהון:	mea bona voluntas in ipſis.
عند ذلك سريعا كثرت	יסגון צלמניהון ומן	Multiplicant idola ſua, &
اوجاعهم انا لا اجتمع	בתרכן יוחון למקרבא	poſtmodum feſtinant vt ſacrificent
مع الجموع على الدما	קורבנין לא אקביל ברעוא	ſacrificia, nõ recipiã ſpõraneo(eoꝝ, & nõ
ولا اذكر	ניסוכי ודם קורבניהון ולא	mixtões eoꝝ nec ſãguinẽ ſacrificioꝝ(
اسماهم بشفتي	אידכר שמהתהון על ספותי:	memorabunt noĩa eorũ in labiis meis.
الرب نصيب	יי מחוּנית	DEVS preparatio
ميراثي وكاسي انت	כלידי וחולקי אנת	fortis mee, & calix meus tu
الذي ترد الي ميراثي حبال	תסעיר עדבי עדבין	conſeruabis ſortem meam. Sortes
المساحة وقعت علي من	נפלין לי בבסימותא	contigerunt mihi in dulcedine,
الاغرا وميراثي دايم	אחסנתא שפיר עלי:	ſed & hereditas complacuit ſuper me.
لي الى الابد ابارك الرب الذي	אברך ית יי דמלכני	Benedicã DEVM qui conſuluit mihi,
افهمني وفي الليالي	אוף בליליא רדאן	inſuper in nocte caſtigabo
وعظتني كليتاي	לי כוליתאי:	mihi renes meos.
تذكرت الرب	שויתי מימרא דיי לקבלי	Poſui verbum DEI in conſpectu meo
اما مي في كل حين لانه	תדירא מטול דשכינתה	ſemper, quoniam autẽ diuinitas eius
عن يميني لكيلا ازل	שריא מן ימיני לא אזוע	quieſcit in dextera mea nõ mouebor.
لذلك فرح قلبي وتهلل	בגין כן חדא ליבי ודץ	Propterea letabatur cõ meũ & exltabat
لساني وحل جسدي	איקרי אוף בסרי ישרי	gloria mea, quin & caro mea
مطمينا على الرجا لانك	בתקיל: מטול דלא	habitabit quiete. Quoniam non
لم تقر نفسي في الجحيم	תשבוק נפשי לשאול	derelinques animã meam in inferno,
ولم تدع صفيك	ולא תמסור זכאה	non permittes iuſtum
يرى الفساد	למיחמי בית שחיותא:	videre domum fouee.
عرفتني سبل	תהודע לי אורח	Doce me viam
الحياة تملاني فرحا	דחיי סובעא דחדוות	vite, plenitudo letitiarum
بوجهك ومن نعيم	קדם אפך בסימתא	ante faciem tuam, dulcedo
بيمينك الى الابد	בימינך לעלמין:	in dextera tua in eternum.

באר ץ עד יוב פותם לפי שיער הרע פיצרב אום בעולם הזה ואינו פאבין ברם עד יוככוהם וכן אם שלפה כי אום אין צדיק בארץ לפיכך אינו נידא קדוש עד שינתן בארץ ואפילו האבות לא נקראו קדושים עד שנתנו בארץ שנא את בקדושיו לא יאמין ואימת יאמין בהן בשעה שאספ ומשת לך אספת את זקני ישראל כפן פשתיאפוכיד אלהי אברהם ליצחק וליש עבדיך אר פינחס אפילו בקשו האבות שתהא דירתן לכעורת יכורין היו ואעפכ לא נקראו קדושים עד שניתנו שארץ ובכתה הגולל בפניום אר אחא בר פפא פאי קראה פשך אבירים בכחו זה יצר הרע שמשך אבירי בכחו בגת דורו שדאנש ודור אפגור דור הפלגת וסדומיי דבו עצבותם כמו שכת׳ בעצבון תאכלנה ואם הרבה ארבה עצבונך היה דרבת עצבונות לאומות העולם ועבא הפבידו הר בר אבר גבכיחם פים .i. Dixit Dauid corã Deo facto & bñdicto. Dñe orbis quis ego et rex tñ co ſtitui te reg: ſup me. Dixit ei Deus ſctũs & bñdictus, nequaq ego cõfirmo tibi bonũ. ſeqr bõitas mea nõ e ſr te. i. ã bõitate mã nihil ad te. i. nõ curas de ipſa, & cũ nõ ego cõfirmo bonũ, ſcis q i terra ſt Deus ſigdẽ ſctũs & bñdictus nõ uocãt iuſtos ſctos donec tradantur terre uſq nimirũ ad diem mortis eorũ. Quare? Quia fomes prauus

bar papa, quid ſibi uult quod ſcriptum eſt, traxit robuſtos in fortitudine ſua, hic eſt fomes prauus. robuſtos in fortitudine ſua, hoc eſt generationem Enos, generationem diluui, generationem diuiſionis. i. turris babilonie, & generationem ſodomorũ multiplicabuntur labores eorũ ſicut ſcriptũ eſt & dixit multiplicans multiplicabo labores tuos. שחר טוב ר׳ אבהו שפר לבי בדברי תורה. וגל כבודי במלך המשיח ... .B. Libro midras tehilim. Dixit rabbi Abahu. Letatũ eſt cor meũ. ſ. in uerbis legis. & exultauit gloria mea i rege. ſ. MESSIA. Qui erat egreſſurus de ipſo. Quoniã de ipſo dictũ eſt, Iſaie, iiii. Quia ſuper omnem gloriam cooperimentum. שעתיד לצאת ממנו כי על כל כבוד חופה

المزمور السادس عشر	צלותא לדוד	XVII. Oratio, Dauidis.
استمع يا الله دري	קביל יי פגינתי בצדקא	Suſcipe DEVS orõnẽ meã in iuſtitia, ℈
وانظر الى تضرعي	אצית שבחתי	intende laudationi mee,
وانصت الى صلاتي	אצלי אודנך לצלותי	inclina aurem tuam ad orationẽ meã
بشفتين غير غاشتين	בדלא ספוותי נכלא:	abſq labiis doli.
من قدامك فليخرج	מן קדמך דיני	A conſpectu tuo iudicium meum
قضاي عيناك ينظران	יפוק עיניך יחזיין חמין	prodibit, oculi tui videbunt
الاستقامة بلوت قلبي	תריצותא בחנת לבי	equitates. Probaſti cor meum,
وتعهدتني ليلا	אסערתא בליליא	viſitaſti in nocte,

Digitized by Google

צרפתני בל־תמצא	repurgaſti me ſi iueniſti .A	Igne me examinaſti,& non	ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη
זמתי בל־יעבר־פי	cogitatões meas tráſire os(	eſt inuẽta in me iniqtas. Vt nõ	ἐν ἐμοὶ ἀδικία. Ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ
לפעלות אדם	In opibus hominis (meũ.	loquaẽ os meũ opera hominũ,	τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων,
בדבר שפתיך אני	in uerbo labiorũ tuorũ ego	ꝑpter verba labiorũ tuorũ ego	διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ
שמרתי ארחות פריץ	obſeruaui uias dirutas.	cuſtodiui vias duras.	ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς.
תמך אשרי	Suſtenta greſſus meos	Perfice greſſus meos	Κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου
במעגלותיך בל־נמוטו	in callibus tuis nõ moueanẽ	in ſemitis tuis: vt nõ moueanẽ	ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι
פעמי אני קראתיך	veſtigia m̃a. Ego iuocaui te	veſtigia mea. Ego clamaui	τὰ διαβήματά μου. Ἐγὼ ἐκέκραξα,
כי־תענני אל	qa reſpõdebis mihi DEVS	quoniam exaudiſti me deus,	ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός.
הט־אזנך לי שמע	iclina aurẽ tuam mihi, audi	inclina aurẽ tuã mihi & exaudi	κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί, καὶ εἰσάκουσον
אמרתי הפלה	eloquium meum. Segrega	verba mea. Mirifica	τῶν ῥημάτων μου. Θαυμάστωσον
חסדיך מושיע	miſericordias tuas ſaluator	miſericordias tuas, qui ſaluos	τὰ ἐλέη σου ὁ σώζων (στηκότων
חוסים ממתקוממים	ſperantium a reſiſtentibus	facis ſperãtes ĩ te. A reſiſtẽtibꝰ	τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Ἐκ τῶν ἀνθε(
בימינך:	dextere tue.	dextere tue, cuſtodi me vt pu(	τῇ δεξιᾷ σου.
שמרני כאישון	Cuſtodi me vt pupillam	ocul'i. Sub vmbra (pillam	φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην
בת־עין בצל	filiam oculi in vmbra	alarum tuarum protege me,	ὀφθαλμοῦ. Ἐν σκέπῃ
כנפיך תסתירני	alarum tuaꝝ abſcondes me.	a facie impiorum	τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με.
מפני רשעים	A facie impiorum horum	qui me afflixerunt. Inimici mei	ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν
זו שדוני איבי	predantiũ me, inimici mei	animam meã circundederunt,	τῶν ταλαιπωρησάντων με.
בנפש יקיפו עלי:	ĩ aĩa mea circũdederũt me.	adipem ſuum	Οἱ ἐχθροί μου
חלבמו	Adipe ſuo	concluſerunt, os eorum	τὴν ψυχήν μου περιέσχον.
סגרו פימו	clauſerunt, ore ſuo	locutum eſt ſuperbiam.	τὸ στέαρ αὐτῶν
דברו בגאות:	locuti ſunt in ſuperbia.	Proiicientes	συνέκλεισαν, τὸ στόμα αὐτῶν
אשרנו עתה סבבוני	Incedẽtes adũſ. ĩ me, nũ cir(	me nunc circundederunt me,	ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν.
עיניהם ישיתו	oc'los ſuos cõ)(cũdederũt me	oculos ſuos ſtatuerunt	Ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με.
לנטות בארץ:	declinare ĩ terrã.)ſtituerũt	declinare in terram.	τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο (λέων
דמינו כאריה	Similitudo eoꝝ, quaſi leonis	Suſceperunt me ſicut leo	ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ὑπέλαβόν με ὡσεὶ(
יכסוף לטרוף וככפיר	deſiderãtis ꝑdã, & qſi catu(	patus ad ꝑdã, & ſicꝰ catulꝰ leõis	ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος
ישב במסתרים:	ſedẽtis ĩ abſcõditis. (li leõis	habitans in abditis.	οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.
קומה יהוה קדמה	Surge DEVS preueni	Exurge domine preueni	Ἀνάστηθι κύριε πρόφθασον
פניו הכריעהו פלטה	faciẽ eius incurua eum erue	eum & ſupplanta eum, eripe	αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι
נפשי מרשע חרבך	aĩã meã ab ĩpio q ẽ gladius(	aĩam meã ab impio frameã tuã	τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομφαίαν σου
ממתים ידך יהוה	A uiris mãus tue deꝰ(tuꝰ.b	ab inimicis manus tue. Domĩe	ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Κύριε
ממתים מחלד חלקם	a viris de ſeculo. Pars quorũ	a paucis de terra diuide eos	ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς
בחיים וצפינך	ĩ vita eoꝝ, & de abſcõdi. tuis	ĩ vita eorũ, & de abſcõditis tuis	ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμμένων σου
תמלא בטנם ישבעו	ĩplebis vẽtrẽ eoꝝ, q ſatura(	adĩpletꝰ ẽ vẽter eoꝝ. Saturati	ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. Ἐχορτάσθησαν
בנים והניחו	filiis & dimittent (bũtur	ſunt filiis, & dimiſerunt	ὑῶν, καὶ ἀφῆκαν
יתרם לעולליהם:	reliquias ſuas paruulis ſuis.	reliquias ſuas paruulis ſuis.	τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν.
אני בצדק אחזה	Ego autẽ in iuſtitia videbo	Ego autem in iuſtitia apparebo	Ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι
פניך אשבעה	faciem tuam, ſatiabor (tua.	conſpectui tuo, ſatiabor	τῷ προσώπῳ σου. Χορτασθήσομαι
בהקיץ תמונתך:	C. cũ euigilauero ſilitudĩe(	cum apparuerit gloria tua.	ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

جربتني فلم تجد	בחנתא לי לא	probaſti me non
فيّ ظلم ولم يتكلم فمي	אשכחתא שחיתא חשבית	inueniſti peccatum, cogitatio
باعمال البشر	בישתא לא עברת פומי :	ma'a non tranſiuit os meum.
من اجل كلام شفتيك	ברם אסכנית עובדיהון	Vere ſpeculatus ſum opera
حفظت طرقا صعبة	לבני נשא במימר ספותך	filioꝝ hominū, in verbo labiorū tuorū
لكيما يشتد	אנא נטרית ארחת חציפא	ego obſeruaui viam audacis.
في سبلك نهوضي ولا تزل	סעד אסתוורי	Suſtenta greſſus meos
خطاي وانا دعوتك	בהלכתך דלא יזועון	in ſemitis tuis, vt non moueantur
استجب لي	רגלי : אנא קרית קדמך	pedes mei. Ego inuocaui te,
اللهم انصت الي بسمعك	מטול דתקבל צלותי אלהא	qm̄ accipies orōnē meam, DEVS iube
وتقبل دعاي ولتعجب	צלי אודנך לי שמע	inclinari autem tuam mihi & audi
من رحمتك يا مخلص	מילולי : פריש	eloquium meum. Separa
المتوكلين عليك خلصني	זכוותך פריקון דסברין	merita tua, redemptor confidentium,
بيمينك	פרע להון מן דקימין	vlciſcere illos qui inſurgunt
من الذين يضادونني	עליהון באידא דימינך :	in eos, manu dextera tua.
احفظني يارب مثل حدقة	נטר יתי היך בבת גילגל	Cuſtodi me ſicut pupillam orbiculatā
العين وبظلال جناحك	דמיצעות עינא בטול	que eſt in medio oculi, in vmbra
ظللني من وجه المنافقين	שכינתך תטמור יתי :	diuinitatis tue abſconde me.
الذين اجهدوني اعدائي	מן קדם רשיעיא אלין	A preſentia impiorum horum,
الذين اكتنفوا نفسي	דמחבלין יתי בעלי דבבי	vaſtantiū me, patroni inimicitie mee
تعقدوا	ברעות נפשהון מחזרין	ī volūtate aīaꝝ ſuaꝝ circūdederūt me
شحومهم وتكلمت	עלי : עותריהון סגא	Diuitie eorum multe,
افواههم بالكبريا	שומניהון כסיין פומהון	adeps eorum operit os eorum,
عندما اخرجوني احاطوا بي	ממללו ברברבנותא :	loquuntur arroganter.
ونصبوا عيونهم	אסתוורנא השתא חזרין	Greſſus noſtros, noſq; ipſos nunc
ليضربوا بي الارض	לנא עיניהון משוין	circundant oculos ſuos firmant,
استقبلوني مثل الاسد	למפשט בארעא : דמותיה	vt extendant eos in terra. Similitudo
المستعد للفريسة ومثل	היך אריא דמתרגג למתבר	eorum ſicut leonis deſiderantis pdā,
الشبل الذي ياوي في خفية	וכשחלא דיתיב בטומרא	& ſicut catuli leonis degētis ī occulto
قم يارب ادركهم	קום יי אקדים אפוי תמטיה	Surge DEVS pueni facies eoꝝ, ī cur
وعرقلهم ونج	פצא נפשי מן רשיעא	erue animā meā ab impio, (ua eū,
نفسي من المنافقين ومن	ואתחייב למקטל בסייפך :	qui meretur interfici gladio tuo.
سيف اعدائك اللهم	דצדיקיא דמסרין נפשהון	Et iuſtorum qui deuouerunt aīas ſuas.
عن قريب شتتهم في الارض	מטולך למיתות מארעא	propter te in mortem de terra,
قسمهم في حياتهم من	חולקהון בחיי עלמא	pars in vita eterna,
ذخائرك امتلات بطونهم	ושימתך טבא תמלי	Theſaurus tuus bonus implebit
ومن لحم الخنازير	כרסיהון ישבעון בנין	thecas eorum, ſaturabuntur filiis
شبع بنوهم	וישבקון שאריהון לטליהון	& relinquēt reliqas ſuas paruulis ſuis.
وانا بالبر اترايا	אנא בקושטא איחמי	Ego autem in veritate videbo
لوجهك واشبع	סבר אפך אשבע בעדן	iocunditatē faciei tue, ſatiabor in tpe
حين ظهور مجدك	דאתער מן איקר פרצופך	quo euigilauero, a glīa ſilitudinis tue..

A Non inueniſti cogitationes meas tranſire os meū. Due negationes apud grecos nequaquam affirmatiuā efficiunt orationē: quēadmodū apud latinos: ſed quod una negatione negatiuum readit, altera nihilominus ſuperueniente etiam negatū permanet quod grece ſcientibus notiſſimū eſt. Ita eſt etiam per oia apud hebreos uti maxime liquet hoc quarto uerſiculo i quo due habentur negatiue negationes בל תמצא זמתי בל יעבר פי .i. non inueniſti cogitationes meas nō trāſire os meum.

b· A uiris manus tue &c. ממתים notarum ſcēuā ſignificat uiros notarum uero zere ſignificat mortuos, ut liquet ex ordinaria hebreoꝝ gloſſa.

C. Non in hoc ſeculo ſicut impii quorum pars eſt i hac uita ſed in ſeculo futuro in ęterna uita ubi euigilauero a ſomno mortis: uideboq; ſimilitudinem tuā imo gloriam tuā imo te ipſum qui es tota gloria mea.

Digitized by Google

יח לַמְנַצֵּחַ	XVIII. Ad victoriã.	XVII. In finem	ιζ΄. Εἰς τὸ τέλος
לְעֶבֶד	Serui. A.	puero	τῷ παιδὶ
יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר	DEI Dauidis, qui	domini Dauid qui	κυρίου τῷ Δαβὶδ, ἃ
דִּבֶּר לַיהוָה אֶת	locutus eſt DEO	locutus eſt domino	ἐλάλησε τῷ κυρίῳ
דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת	verba cantici huius,	verba cantici huius	τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης,
בְּיוֹם הִצִּיל־יְהוָה	in die qua liberauit DEVS	in die qua eripuit eũ dominus	ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος
אוֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו	illũ, de mãu oĩum inimico(	de manu oĩum inimicorũ eius,	ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ
וּמִיַּד שָׁאוּל׃	& de manu Saulis (rũ eius,	& de manu Saul,	καὶ ἐκ χειρὸς σαοὺλ
וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ	& dixit. Diligam te	& dixit. Diligam te,	καὶ εἶπεν. Ἀγαπήσω σε
יְהוָה חִזְקִי׃ יְהוָה	DEus fortitudo mea. DEus	domine fortitudo mea, dñs	κύριε ἡ ἰσχύς μου, κύριος
סַלְעִי וּמְצוּדָתִי	arx mea & robur meum,	firmamẽtũ meũ & refugiũ meũ	στερέωμά μου, καὶ καταφυγή μου
וּמְפַלְטִי אֵלִי	& libator meus. Deus meus	& liberator meus. Dñs meus	καὶ ῥύστης μου. Ὁ θεός μου
צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ	fortis meus, ſperabo in eo,	adiutor meus, & ſperabo in eũ.	βοηθός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν.
מָגִנִּי	ſcutum meum	Protector meus	Ὑπερασπιστής μου
וְקֶרֶן	& cornu	& cornu	καὶ κέρας
יִשְׁעִי	ſalutis mee,	ſalutis mee,	σωτηρίας μου
מִשְׂגַּבִּי׃	ſuſceptor meus.	& ſuſceptor meus,	καὶ ἀντιλήπτωρ μου.
מְהֻלָּל אֶקְרָא	Laudatum inuocabo	Laudans inuocabo	Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι
יְהוָה	DEVM (ero.	dominum,	τὸν κύριον,
וּמִן־אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃	& ab inimicis meis ſaluus(	& ab inimicis meis ſaluus ero.	καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־	Circũdederunt.n. me funes	Circundederunt me dolores	Περιέσχον με ὠδῖνες
מָוֶת	mortis,	mortis,	θανάτου
וְנַחֲלֵי	& torrentes	& torrentes	καὶ χείμαρροι
בְלִיַּעַל	Belial	iniquitatis	ἀνομίας
יְבַעֲתוּנִי׃	terruerunt me.	conturbauerunt me.	ἐξετάραξάν με.
חֶבְלֵי שְׁאוֹל	Funes inferni (runt me	Dolores inferni (runt me	Ὠδῖνες ᾅδου
סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי	circũdederũt me, preuene(	circũdederũt me, ꝓoccupaue(	περιεκύκλωσάν με. Προέφθασάν με
מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃ בַּצַּר־לִי	laq̃i mõtis. In adũſitate mea	laque. mortis. In tribulatiõe mã	παγίδες θανάτου. Καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με
אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־	inuocabo DEVM & ad	inuocaui dominum, & ad	ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον. καὶ πρὸς
אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע	deũ meũ clamabo, exaudiet	deũ meũ clamaui. Et exaudiuit	τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. Ἤκουσεν
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי	de regia ſua vocem meam,	de tẽplo ſancto ſuo vocẽ meã,	ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου.
וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו	& clamor meꝰ añ faciẽ eius,	& clamor meus ĩ cõſpectu eius	καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ
תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃	veniet in aures eius.	introiuit in aures eius.	εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ.
וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ	Et cõmota eſt & cõtremuit	Cõmota eſt & contremuit	Καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη
הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים	terra, & fundamẽta montiũ	terra, fundamenta montium	ἡ γῆ. καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων
יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ	cõcuſſa ſũt & cõquaſſata ſũt	cõturbata ſunt & cõmota ſũt,	ἐταράχθησαν. καὶ ἐσαλεύθησαν
כִּי־חָרָה לוֹ׃ עָלָה	qm̃ iraſcebatur ei. Aſcendit	quoniã iratus eſt eis. Aſcendit	ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός. Ἀνέβη
עָשָׁן	fumus	fumus	καπνὸς
בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ	in furore eius, & ignis	in ira eius, & ignis	ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ
מִפִּיו תֹּאכֵל	ex ore eius deuorans,	a facie eius exarſit,	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν·
גֶּחָלִים	carbones	carbones	ἄνθρακες

Digitized by Google

المزمور السابع عشر	לְשַׁבָּחָא	XVIII. In laudem,
	עַל־נִיסַיָּא	pro mirabilibus
	דְּאִתְעֲבִידוּ	que facta ſunt
	לְעַבְדָּא דַּיְיָ לְדָוִד דְּשַׁבַּח	ſeruo DEI Dauidi, qui inter laudandũ
	בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ יַת פִּתְגָמֵי	cecinit & pphetauitq; corã DEO verba
	שִׁירָתָא הָדָא עַל כָּל יוֹמַיָּא	cãtici huius, p oĩbus diebus, (pſonog
	דְּשֵׁיזְבֵיהּ יְיָ מִן יְדָא דְּבַעֲלֵי	qbus liberauit eum DEVS, de manu(
	דְּבָבוֹי וּמֵחַרְבָּא דְשָׁאוּל׃	inimicitie eius. & de gladio Saulis,
احبك	וַאֲמַר אֲרַחֲמִינָךְ	& dixit. Diligam te
يارب قوتي الرب	יְיָ תּוּקְפִּי׃ יְיָ	Deum fortitudinis mee. Deus
رجاي وملجاي	תּוּקְפִּי וְרוֹחֲצָנִי	fortitudo mea, & fiducia mea,
ومخلصي الهي	וּמְשֵׁיזְבִי יָתִי אֱלָהִי	& liberabit me Deus,
عوني وعليه توكلي	דְּאִתְרְעִי בִי קָרְבַנִי	q̃m cõplacuit ſibi ĩ me, & applicuit me
ساتري	לְדַחַלְתֵּיהּ תְּרִיסִי דְּמִן	timori ſuo, ſcutum meum quoniam a
وقرن	קֳדָמוֹי מִתְיְהֵב לִי	preſentia eius data eſt mihi
خلاصي	תְּקוֹף וּפוּרְקָן	fortitudo & ſalus, (mea:
وناصري	עַל־בַּעֲלֵי דְבָבַי רוֹחֲצָנִי׃	ſup patronos inimicitie mee, fiducia(
اسبح الرب	אֲמַר דָּוִד בְּתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ	Dixit Dauid inter laudandum,
وادعوه	אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ	ego orabo coram DEO,
فانجوا من اعداي	וּמִן בַּעֲלֵי דְבָבַי פָּרְקִינַנִי	& a pſonis inimicitie mee redemit me.
لان غمرات الموت	אַקְפָתַנִי עָקָא כְּאִתְּתָא	Circũdedit me anguſtia ſicut mulieris
اكتنفتني	דְּיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחֵיל	que ſedet in partu, nec vis eſt
واودية	לֵית לַהּ לְמֵילַד וְהִיא	ei pariendi, ipſaq;
الاثمة	מִסְתַּכְּנָא לִימְמָת סִיעַת	periclitatur ad mortem, adiutorium
فزعتني	טְלוּמַיָּא בְּעֵיתַת יָתִי׃	peritorum queſiui mihi.
احاطت بي هوال الجحيم	מַשִּׁרְיַת חַיָּיבִין אַקְפוּנִי	Cohors iniquorum circundedit me,
اشباك الموت	אַקְדִּימוּ יָתִי דְּמַזְיְנִין	preuenerunt me armati
ادركتني وعند شدتي	בְּמָאנֵי קְטוֹל וּבַד עָקָא לִי	armis interitus. Quãdo moleſtant me
دعوت الرب ولى	אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּקֳדָם אֱלָהִי	ego oro apud DEum. & corã Deo meo
الهي صرخت سمع	אֲנָא מִתְחַנַּן וּמְקַבֵּל צְלוֹתִי	cõmitto me. & accipit oratioẽ meã,
من هيكل قدسه صوتي	מִן הֵיכְלֵיהּ וּבָעוּתִי	de templo ſuo, & petitio mea
ودعاي امامه	קֳדָמוֹהִי מִתְקַבַּל	coram ipſo, recipitur
يدخل الى مسامعه	בְּאוּדְנוֹהִי וּמִתְעַבְדָא׃	in auribus eius, & fiet.
تزلزلت الارض	וְאִתְרְגִיפַת וְאִתְרְעִישַׁת	Et contremuit & cõmota eſt
ارتعدت تحركت	אַרְעָא אֻשַּׁיַּת טוּרַיָּא	terra, fundamenta montium
اساسات الجبال وتزعزعت	זָעוּ וְאִתְרְטִישׁוּ	cõmota ſunt & concuſſa ſunt,
من اجل ان الرب غضب	מְטוּל דִּתְקֵיף לֵיהּ סְלֵיק	quoniam iraſcebatur ei. Aſcendit
عليها صعد الدخان	וְחוּבֵיהּ דְּפַרְעֹה הֵיךְ	iniquitas Pharaonis ſicut
من غضبه التهبت	קִיטוֹר תְּנָנָא שְׁלַח רוּגְזֵיהּ	fumus, ppterea immiſit furorẽ ſuum,
النار امامه	כְּאֶשָּׁא בָּעֲרָא דְּמִן קֳדָמוֹי	ſicut ignem ardẽtẽ, de cõſpectu eius,
اشتعل	מְגַחֲלָא מְזוֹפִיתֵיהּ	feruida increpatio eius,

A. Serui Dei. Libro midras tehilim כך ישראל כשיבא פרק דפסיח גאולה ב״פ״ש אין אום שירא עד שיתחרף מלך המשיח שנ׳ אשר חרפו אויביך ייי אשר חרפו עקבו ארבעת מלכיות שנא׳ ואספתי את כל הגוים אל ירושלם ויצא ייי ונלחם בגוים ההם אותה שעה אומ׳ שירה מזמור שירו לייי שיר חדש כי נפלאות עשה i. Sic iſrael cũ uenerit rex MESSIAS in feſtinãce, iõtebus eius nequaq̃ dicet canticũ, donec exprobratu fuerit regi MESSIE ſicut dictũ eſt. pſ. lxxxviii. Quod exprobrauerũt inimici tui Deus. &c. Et donec corruãt corã eo quatuor regna ſicut dictũ eſt. Zach. xiiii. Et cõgregabo oẽs gẽtes cõtra Ieruſalẽ &c. & egredietur Deus & p̃liabitur cõtra gẽtes illas &c. Tũc autẽ dicẽt canticũ ſicut dictũ eſt. pſ. xcix. Cãtate Deo canticũ nouũ q̃m mirabilia fecit.

Superſticioſi hebreorũ inceſſanter carpũt inuehũturq; in authores noui teſtamẽti, q̃d nõ allegẽt teſtimonia ueteris ſacre ſcripture ea uerborũ ſerie eoq; ordine, quo leguntur in libris prophetarũ, ſimulãtq; eos corruptionis ſcripturarũ, & cũ dicitur ad excuſandos authores nr̃os, ſatis fuiſſe q̃d uiri Dei ſpiritu acti inſeruerint ſuis ſcriptis, ſenſa legis & prophetarũ, nõ ẽt uerba, n̄ admittunt hoc peruicaces & durecerui cis hebrei, minime aiaduertẽtes idẽ feciſſe authores ueteris iſtrũ, q̃d tã male a nr̃is factũ p̃dicãt. Que res maxĩe ex hoc. pſ. xviii. patet. Si. n. diligenter legatur hic pſalmus apud Samuelẽ pphetã. ii. regũ. xxii. capite deprehẽdetur hebreã Samuelis lr̃am ĩ locis nouẽ & q̃dragĩta a lr̃a Dauidis differre. Poſſumus itaq; hebreis r̃ndere ubi in nr̃os inſurgũt, ea q̃ a

בערו ממנו׃	incenſi ſunt ab eo.	ſuccenſi ſunt ab eo.	ἀνεφλέχθησαν ἀπ' αὐτοῦ.
ויט שמים וירד	Inclinauit celos & deſcēdit	Inclinauit celos & deſcendit,	Καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη,
וערפל תחת	& caligo ſub	& caligo ſub	καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας
רגליו׃ וירכב	pedibus eius. Et aſcendit	pedibus eius. Et aſcendit	αὐτοῦ. Καὶ ἐπέβη
על כרוב	ſuper cherubim,	ſuper cherubin	ἐπὶ χερουβὶμ
ויעף וידא על	& volauit, volauit ſuper	& volauit, volauit ſuper	καὶ ἐπετάσθη ἐπὶ
כנפי רוח׃ ישת	pennas venti. Poſuit	pennas ventorum. Et poſuit	πτερύγων ἀνέμων, Καὶ ἔθετο
חשך סתרו	tenebras latibulum ſuum,	tenebras latibulum ſuum,	σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ.
סביבותיו	in circuitu eius,	in circuitu eius	κύκλῳ αὐτοῦ
סכתו	tabernaculum eius,	tabernaculum eius,	ἡ σκηνὴ αὐτοῦ.
חשכת	tenebroſas	tenebroſa	σκοτεινὸν
מים	aquas	aqua	ὕδωρ
עבי	nubes	in nubibus	ἐν νεφέλαις
שחקים׃	celorum.	aeris.	ἀέρων.
מנגה	Pre fulgore	Pre fulgore	Ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως
נגדו עביו	in conſpectu eius nubes	in conſpectu eius nubes	ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι
עברו ברד	tranſierunt, grando	tranſierunt grando	διῆλθον, χάλαζα
וגחלי אש׃ וירעם	& carbones ignis. Et ītonuit	& carbones ignis. Et intonuit	καὶ ἄνθρακες πυρός. Καὶ ἐβρόντησεν
בשמים יהוה	in celis DEVS	de celo dominus,	ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος,
ועליון יתן קלו	& altiſſimus dedit vocē ſuā,	& altiſſimus dedit vocem ſuā,	καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν
ברד וגחלי אש׃	grando & carbones ignis.	grando & carbones ignis.	αὐτοῦ.
וישלח חציו	Et miſit ſagittas ſuas	Et miſit ſagittas ſuas	Ἐξαπέστειλε βέλη, (σαν
ויפיצם וברקים	& diſſipauit eos. Et fulgura	& diſſipauit eos, fulgura	καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς. Καὶ ἀστραπὰς (θη
רב ויהמם׃ ויראו	mltiplicauit & pcuſſit illos.	multiplicauit & ↄturbauit eos.	ἐπλήθυνε καὶ συνετάραξεν αὐτούς. Καὶ ὤφ(
אפיקי מים ויגלו	Et appuerūt effuſiōes aqrū,	Et apparuerūt fontes aquarū	αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀνεκαλύφθη
מוסדות תבל	& reuelata ſt fūdamēta orbis	& ꝛuelata ſt fūdamēta orbis t'rae	τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης.
מגערתך יהוה	ab increpatione tua DEVS	Ab increpatione tua domine	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου κύριε.
מנשמת רוח אפך׃	a ſuflatiōe ſpūs furoris tui.	ab inſpiratione ſpiritus ire tue.	ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
ישלח ממרום	Miſit de alto,	Miſit de ſummo	Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους
יקחני ימשני	accepit me, extrhaxit me	& accepit me, & aſſumpſit me	καὶ ἔλαβέ με. προσελάβετό με
ממים רבים׃	de aqs multis. (potētiſſimo,	de aquis multis. (fortiſſimis	ἐξ ὑδάτων πολλῶν.
יצילני מאיבי עז	Liberauit me de inimico meo(	Eripuit me de inimicis meis (	Ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν μου δυνατῶν,
ומשנאי כי אמצו	& de his q oderūt me, qm̄ ro(	& ab his q oderūt me, qm̄ ↄfortati	καὶ ἐκ τῶν μισούντων με ὅτι ἐστερεώθησαν
ממני׃	meerant. (buſtiores	ſunt ſuper me. (mee	ὑπὲρ ἐμέ.
יקדמוני ביום אידי	Preueneſt me ī die afflictōis	Preuenerūt me ī die afflictiōis(	Προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου.
ויהי יהוה למשען לי׃	me, & factꝰ ē Deꝰ firmamētū	& factus eſt dn̄s protector meus.	καὶ ἐγένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου.
ויוציאני למרחב	meū. Et eduxit me ī latitudi	Et eduxit me in latitudinem,	Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν.
יחלצני כי חפץ בי׃	nē, liberauit me qa ↄplacuit	ſaluum me fecit qm̄ voluit me.	ῥύσεταί με, ὅτι ἠθέλησέ με. Καὶ ἀνταπο-
יגמלני יהוה	ei ī me. Retribuit mihi Deꝰ	Et retribuet mihi dn̄s (ma. mar.	δώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου.
כצדקי כבר ידי	ſm̄ iuſti. meā, ſm̄ mūdi. ma.	ſm̄ iuſticiā meā, & ſm̄ puritatē(	καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου
ישיב לי׃ כי שמרתי	mar. red. mihi. Quia cuſto.	retribuet mihi. Quia cuſtodiui	ἀνταποδώσει μοι. Ὅτι ἐφύλαξα

مثل جمر نار	כְּגוּמְרִין דְּנוּר דָּלְקִין מֵימְרֵיהּ	vt carbones ignis ardẽtis verbũ eius,
كما السما ونزل	וְאַרְכִּין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלִי	Declinauit celos & apparuit
والضباب تحت	אִיקָרֵיהּ וַעֲנָנֵי אֲמִיטְתָא	gloria eius, & nubes tenebricoſas
رجليه ركب	כְּבִישׁ קֳדָמוֹהִי: וְאִתְגְּלִי	ſuppoſuit coram ſe. Et viſus eſt
على الكاروبيم	בִּגְבוּרְתֵּיהּ עַל־כְּרוּבִין	in robore ſuo ſuper cherubim
وطار على	קַלִּילִין וּדְבַר בִּתְקוֹף	leuiſſimos, & ambulauit in fortitudine
اجنحة الرياح جعل	עַל־גַּדְפֵי זַעֲפָא: וְאַשְׁרֵי	ſuper alas ventorum. Et poſuit
الظلمة له	שְׁכִינְתֵּיהּ בְּעַרְפִילָא	diuinitatem ſuam in tenebris,
حجابا	וּמְחַזוֹר בַּעֲנָנֵיהּ יְקָרֵיהּ	& circundedit nubibus gloriam ſuam
يحوطه بها	הֵיךְ מְטַלְּתָא וְאַחֵית	ſicut tabernaculum, & deſcẽdere fecit
مظلته مياه	מִיטְרִין דְּרַעֲוָא עַל עַמֵּיהּ	pluuias beneplaciti ſuper populũ ſuũ
مظلمة في	וּמַיִין תַּקִּיפִין מִרְכֻּפַּת	& aquas validas a conſtrictione
سحب الهوا	עֲנָנִין קְבִילָא עַל־רַשִׁיעֵי	nubium tenebroſarum ſuper impios,
من الزمهرير	מִן רוּמֵיהּ דְּעָלְמָא:	ab altitudine mundi.
للالله	מִזִּיהוֹר יְקָרֵיהּ עֲנָנֵי	A ſplendore glorie eius nubes
ومن بريق	שְׁמַיָּא עֲבָרוּ בִּמְזוֹפִיתֵיהּ	celi tranſierunt in increpatione ſua,
ودر	כְּגוּמְרִין דְּנוּר וּבַרְדָּא	ſicut carbones ignis, & grando
وجمر	דָּלְקָא מִן מֵימְרֵיהּ וְאַרְעֵים	ardens, a verbo eius. Et intonuit
جعل الغمام	מִן שְׁמַיָּא יְיָ	de celis DEVS
يجري بين يديه	וְעִלָּאָה מֵימְרֵיהּ רְמָא	& altiſſimus verbum ſuum exaltauit,
ارسل سهاما	בַּרְדָּא וְגוּמְרִין דְּנוּר:	proiecit grandinem & carbones ignis.
وفرقهم اكثر	וְאַשְׁדַּר מֵימְרֵיהּ הֵיךְ גִּירִין	Et miſit verbum ſuum tanq̃ carbones,
البرق واقلقهم كثرة	וּבַרְדִּין וּבַרְקִין סַגִּיאִין	& grandinem & fulgura plurima
عيون المياه وانكشفت	וְשַׁגֵּישׁנּוּן: וְאִתְחֲמִיאוּ	& interturbauit eos. Et apparuerunt
اساسات المسكونة	עוּמְקֵי מַיָּא וְאִתְגְּלִיאוּ	pfunditates aquarũ & diſcoopta ſunt
من انتهارك يا رب	שִׁתָאֳסֵי תֵבֵל	fundamenta orbis,
ومن هبوب ريح سخطك	מִמְּזוֹפִיתָא מִן קֳדָם יְיָ	ab increpatione, a preſentia DEI,
ارسل من العلى	מִן מֵימַר תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ:	a verbo valido ire eius.
واخذني وانتشلني	שְׁלַח נְבִיאוֹהִי מַלְכָּא תַּקִּיפָא	Miſit prophetas ſuos rex fortis, (me
من المياه الغزيرة	דְּיָתֵיב בִּתְקוֹף רוּמָא דַּבְּרַנִי	q habitat ĩ fortitudĩe excelſa, direxit(
وخلصني من اعدائي الاشداء	שֵׁיזְבַנִי מֵעַמְמִין סַגִּיאִין:	& eripuit me de populis plurimis.
ومن المبغضين	שֵׁיזְבַנִי מִסַּנְאַי וְאָרוּם	Libera me de inimicis meis, quoniam
لي لانهم تقووا	עֲשִׁינִין הִנּוּן מִבַּעֲלֵי	potentes ſunt, a patronis
اكثر مني اقدموا علي في	דְּבָבַי אֲרוּם אִתְגַּבַּרוּ עֲלָי:	odii mei, qm̃ roborati ſũt aduerſũ me.
يوم حزني والرب صار لي	אַקְדִּימוּ לִי בְּיוֹם תְּבָרִי	Preuenerũt me ĩ die ĩterfectiõis mee,
سندا واخرجني الى السعة	וַהֲוָה מֵימְרָא דַּיְיָ סַמְכַי:	& fuit verbum DEI adiutorium mihi.
وانقذني لانه احبني	וְאַפְּקִנִי לִרְוָחָא שֵׁיזְבִנִי	Et eduxit me ĩ latitudinẽ, liƀauit me,
خلصني من اعدائي الاشداء	מְטוּל דְּאִתְרְעֵי בִי:	quoniam voluntas eius fuit in me.
ومن المبغضين يجازيني	יִגְמְלִינַנִי יְיָ	Retribuet mihi DEVS (meãrũ
الرب مثل بري ومثل طهر	כְּזַכְוָתִי כִּבְרִירוּת יְדַי	ſm iuſtitiã meã, ſm mundiciã manuũ(
يدي يكافيني لاني حفظت	יְתִיב לִי: מְטוּל דְּנַטְרִית	reddet mihi. Quia cuſtodiui

ſcriptor ſit noue legis edita ſunt, nõ ſolũ diuina inſtigatione & magna ſapietia elucubrata fuiſſe. Sed et data opera ita edita ad imitatione eorũ q ueterẽ ſcripſerunt legem.

De authore chaldee editiõis q̃ habet ſexto libri huius ordine, nõ eſt una oĩum ſnia. Siquidẽ ſunt ex latinis qui editiõem huiuſce modi Ionate benoziel aſcribant, qbus tñ ipſe neq̃quaq̃ aſſentio. Cõſtat nãq; & pro cõfeſſo habetur, tũ apud latinos, tũ apud hebreos Ionatam edidiſſe chaldeã iterpretationẽ librorũ Samuelis prophete, quos noſtri pmũ & ſm regum appellãt, ſtilus uero chaldeus huius. xviii. pſalmi. q ibidẽ legitur pmultum diſſimilis habetur ab eo quẽ in pſalterio habemus. quo fit ut non ab eodẽ authore manaſſe utrãq; editionẽ credẽdum ſit. Alioqui nihil cauſe erat, quod idem author in re unius & eiuſdẽ ſenſus ſe tam uarii ſtãq; ſui diſſimilem exhiberet. Cõſequens pinde hãc Dauidicã pſalmorũ iterpretationẽ ab alio q̃ a Ionata manaſſe. Quod ſi hebreis credimus, q̃q̃ ſue aſſertionis iuratos nõ afferant teſtes, dicemus. R. Ioſeph cecũ, qui ferme annis trecentis floruit poſt ſecundã templi deſtructionẽ, huius editionis authorẽ. Virũ citra cõtrouerſiã multe eruditionis, theologiæq; apprime callentẽ, qui et meminit de attributis (quos appellãt) diuinis, ſz & de uerbo Dei in inumeris locis honorificam facit mentionem. & multa adducit electiſſima ac rara in fauorem Chriſtiane religionis ex quibus hebrei redargui & conuinci poſſunt..

Digitized by Google

דרכי יהוה ולא	vias DEI,& non	vias domini,nec	τὰς ὁδοὺς κυρίου, καὶ οὐκ
רשעתי מאלהי: כי	egi impie a DEO meo.	impie geſſi a DEO meo. (meo,	ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου. (πιόν μου.
כל משפטיו לנגדי	Oia.n.iudicia eiꝰ ĩ ꝯſpectu(	Q̃m oĩa iudicia eius ĩ ꝯſpectu(	Ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνα(
וחקתיו לא אסיר	& pcepta eiꝰ ñ amoui (mo,	& iuſtitias eius non repuli	καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησαν
ממני: ואהי תמים	a me.Et fui integer	a me.Et ero immaculatus	ἀπ᾽ ἐμοῦ. Καὶ ἔσομαι ἄμωμος
עמו ואשתמר	cum eo,& cuſtodiui me	cũ eo,& obſeruabo me (mihi dñs	μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι (μοι κύριος
מעוני: וישב יהוה	ab iniqtate mea.Et reddidit	ab iniqtate mea.Et retribuet(	ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου. Καὶ ἀνταποδώσει(
לי כצדקי כבר	mihi DEus ſm iuſtitiã meã,	ſm iuſtitiã meã,& ſm puritatẽ	κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν
ידי לנגד עיניו:	& ſm mũdiciã manuũ meaꝝ	manuũ meaꝝ in cõſpectu ocu(	καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον
עם חסיד	ĩ ꝯſpectu ocloꝝ eius.Cũ ſcõ	Cum ſancto (loꝝ eius.	τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ ὁσίου
תתחסד	ſanctus eris,	ſanctus eris,	ὅσιος ἔσῃ.
עם גבר	& cum viro	& cum viro	καὶ μετὰ ἀνδρὸς
תמים	perfecto	innocente	ἀθῴου
תתמם:	perfectus eris.	innocens eris.	ἀθῷος ἔσῃ.
עם	Cum	Et cum	Καὶ μετὰ
נבר	mundo	electo	ἐκλεκτοῦ
תתברר	mundus eris,	electus eris,	ἐκλεκτὸς ἔσῃ.
ועם	& cum	& cum	καὶ μετὰ
עקש	peruerſo	peruerſo	στρεβλοῦ
תתפתל:	peruertes. A.	peruerteris.	διαστρέψεις.
כי אתה	Quoniam tu	Quoniam tu	Ὅτι σὺ
עם עני	populum pauperem	populum humilem	λαὸν ταπεινὸν
תושיע	ſaluabis,	ſaluum facies,	σώσεις,
ועינים	& oculos	& oculos	καὶ ὀφθαλμοὺς
רמות	excelſos	ſuperborum	ὑπερηφάνων
תשפיל: כי	humiliabis.Quoniam	humiliabis.Quoniam	ταπεινώσεις. Ὅτι
אתה תאיר	tu illuminas	tu illuminas	σὺ φωτιεῖς
נרי	lucernam meam,	lucernam meam	λύχνον μου
יהוה	DEVS	domine,	κύριε.
אלהי יגיה	deus meus illuminabis	deus meus illumina	ὁ θεός μου φωτιεῖς
חשכי:	tenebras meas.	tenebras meas.	τὸ σκότος μου. (ρίου.
כי בך ארץ גדוד	In te enim inſequat aciem,	Q̃m in te eripiat a tẽtatione,	Ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη(
ובאלהי אדלג	& in DEO meo tranſiliam	& in Deo meo tranſgrediat	καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι
שור: האל תמים	murum.DEVS perfecta	murum.Deus meus impolluta	τεῖχος. Ὁ θεός μου ἄμωμος
דרכו אמרת יהוה	via eius,eloquium DEI	via eius,eloquia domini	ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. τὰ λόγια κυρίου
צרופה מגן הוא	repurgatum.Scutum eſt	Igne examinata,protector eſt	πεπυρωμένα, ὑπερασπιστής ἐστι
לכל החסים בו:	omnium ſperantium in eũ.	omnium ſperantium in ſe.	πάντων τῶν ἐλπιζόντων ἐπ᾽ αὐτόν.
כי מי	Quoniam quis	Quoniam quis	Ὅτι τίς
אלוה	eſt DEVS	DEVS	θεὸς
מבלעדי	preter eum	preter	πάρεξ
יהוה	qui dat eſſe. B.	dominum,	τοῦ κυρίου.

Digitized by Google

سبل الرب ولم	אורחן דתקנן קדם יי ולא	vias rectas ante DEVM,& non
اعص الهي	הליכית ברשע קאל: מט	ābulaui ī īpietate corā Deo meo.Q m̄
اذ كل احكامه قدامي	דכל דינוהי גלן לקבלי	oīa iudicia eius manifeſta ſūt apud me
وعدله لم ابعده عني	למעבדהון וקימוי לא	vt faciam ea,& precepta eius non
واكون معه	אעדי מני: והוית שלים	repuli a me.Et fui perfectus
بلا عيب واجتنب	בדחלתיה והוית נטיר	ī timore eius,& fui ſeruator (DEVS
حكاي يجازيني الرب	נפשי מחובין ופרע יי	aīe mee ab iniqtatibus.Et retribuet (
مثل بري	לי היך זכותי כברירות	mihi ſm merita mea,ſm mundiciam
ومثل طهر يدي	אידי קדם מימריה:	manuum mearum coram verbo ſuo.
امام عينيه مع العفيف	עם אברהם דאשתכח חסיד	Cum Abraham qui repertus eſt pius
عفيفا تكون	קדמך אסגיתא למעבדא	ante te,multiplicaſti facere
ومع	חסד עם זרעיה יצחק דהוה	pietatem,cum ſemine Iſaac qui fuit
البار	שלים בדחלתך אשלימתא	perfectus in timore tuo perfeciſti
بارا تكون	מימר רעותך עמיה:	verbum,voluntas tua cum eo.
ومع	עם יעקב דהוה בריר קדמך	Cum Iaacob qui mundus fuit apud te,
المختار	בחרתא בנוי מן כל עממיא	elegiſti filios eius de cunctis populis,
مختارا تكون	ואפרשתא זרעיתה מן כל	ſegregaſtiq; ſtirpem eius ab omni
ومع	פסול ועם פרעה ומצראי	falſitate,& cum Pharaone & egyptiis
الملتوي	דחשו מחשבן בישן על עמך	q cogitauerūt cogitatōes malas ſr pplm
ملتويا تكون	בלבלתינון במחשבתהון	tuū,īterturbaſti illos ī cogitatiōībus(
من	מטול דאנת ית עם בית	Quoniā tu populo domus (eorū. C
اجل انك تنجي الشعب	ישראל דחשיכין בגו	iſrael,quem obtenebras inter
المتواضع	עממיא בגלותא את עתיד	populos in captiuitatem,futurus es
وتذل	למפרק ובמימרך אומיא	ad redemptionē,ī verbo aūt tuo pplos
اعين	תקיפיא דמתגברין	fortes qui roborantur
المتعظمين وانت	עליהון תמחיך: מטול	aduerſum eos delebis.Quoniam
يارب	דאנת תנהר שרגא דישראל	tu illuſtrabis lumen Iſrael
تضي	דטפיא בגלותא דאנת	quod extinctū eſt ī captiuitate,qm̄ tu
سراجي	הוא מרי דנהורא דישראל	ipſe author luminis Iſrael, (ſplēdorē
الهي انت تنير	יי אלהי יפקנני לנהור	Deus deus meus ipſe deducet me ad (
ظلمتي	ויחמינני בנחמות עלמא	& videre me faciet ī cōſolatōībꝰ mūdi
لاني بك انجو من المحن	דעתיד למיתי לצדיקיא:	futuri,que iuſtis future ſunt,
وبالهي اعبر	מטול דבמימרך אסגי	quoniam in verbo tuo,multiplicabo
السور الله لا ريب في	משרין ובמימרא אלהי אכבוש	exercitus,& ī verbo dei mei debellabo
سبله كلام الرب	כרכין תקיפין: אלהא דתקנן	arces munitas.DEVS cuius vie
مختبر مخلص	אורחתיה אוריתא דיי	ſunt recte,lex DEI
جميع المتوكلين عليه	בחירא תריס הוא לכולהון	electa,clypeus ipſe omnibus
لا	דמתרחצין עלוהי:	qui confidunt in eo.
اله	ארום על ניסא דתעביד	Quoniam ꝑpter miranda que facies
الا	למשיחך ולשארא	MESSIE tuo,& reliquiis
الرب	דישתארון יהון כל	que remanebunt,laudes dicent oēs

A. Cum perverſo perverteris. Rectius perverteris quam perverteris, ut ſermo ad Deum dirigi intelligatur. Nam hic Deus cū ſancto ſanctus quia ſanctificat & cū imperfecto perfectus quia perfectionē preſtat & cum mundo mundus quia munditiam cordis tribuit, & cum perverſo perverteris quia ultor & vindex malorū. Et hec ni fallor & Hieronymi & patrū hebreorum intelligentia,& Bernardi inſuper ſic ſuper cantica ſcribentis. Qualem te paraveris DEO,talis oportet appareat tibi Deus cum ſancto ſanctus erit, & cum viro innocente innocens erit,quid ni? eque & cū amante amans,& cum vacante vacans,& cū intento intentus,& cū ſolicito ſolicitus.

B. Quoniam quis eſt Deus &c. Magnū nomen DEI יהוה tetragrammaton hoc loco interpretati ſumus eū qui dat eſſe, alioquin dicendum nobis fuerat, quis eſt Deus preter Deum,que oratio abſona admodum & inintelligibilis videbatur.

C. Proprietas ſermonis Caldei.

Digitized by Google

ומי	& quis	aut quis	ἢ τίς
צור	fortis	DEVS	θεὸς
זולתי	preter	preter	πλὴν
אלהינו : האל	DEVM noſtrum.DEVS	DEVM noſtrum.DEVS	τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ὁ θεὸς
המאזרני חיל	q accinxit me fortitudine,	qui precinxit me virtute,	ὁ περιζωννύων με δύναμιν.
ויתן תמים דרכי :	& dedit pfectã viam meam.	& poſuit immaculatã viã meã.	καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.
משוה רגלי	Coequans pedes meos	Qui perfecit pedes meos	Καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου
כאילות ועל במתי	ceruis,& ſuper excelſa	tanq̃ ceruorum,& ſuper excelſa	ὡσεὶ ἐλάφου. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ
יעמידני : מלמד	ſtatuens me.Docens	ſtatuens me.Qui docet	ἱστῶν με. Διδάσκων
ידי למלחמה	manus meas ad prelium.	manus meas ad prelium,	χεῖράς μου εἰς πόλεμον.
ונחת קשת נחושה	& poſuit arcum ereum	& poſuiſti vt arcum ereum	καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν
זרועתי : ותתן לי	brachia mã,Et dediſti mihi A	brachia mea.Et dediſti mihi	τοὺς βραχίονάς μου. Καὶ ἔδωκάς μοι
מגן ישעך וימינך	clypeũ ſalu.tue,& dxte.tua	prectõnẽ ſalu.tue,& dexte.tua	ὑπερασπισμὸν σωτηρίας. καὶ ἡ δεξιά σου
תסעדני וענותך	ↄfortauit me,& mãſuetudo(	ſuſcepit me.Et diſciplina tua	ἀντελάβετό μου. Καὶ ἡ παιδεία σου
תרבני : תרחיב	aplũ fcẽ me.Dilatabis (tua	corre.me ĩ finẽ,&.d.t.i.m.d.d.	ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος. καὶ ἡ π.α.μ.δ. Ἐ.
צעדי תחתי ולא	greſſus meos,ſubtus me,& ñ	greſſus meos ſubtus me,& non	τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου. καὶ οὐκ
מעדו קרסלי :	ſt lapſa calcanea mea. (eos,	ſunt infirmata veſtigia mea.	ἠσθένησαν τὰ ἴχνη μου. (λήψομαι αὐτούς.
ארדוף אויבי ואשיגם	Perſeqr inimi.meos & app.(	Perſeqr inimi.mos & cõp.illos,	Καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου καὶ κατα(
ולא אשוב עד כלותם	& ñ reuer.dõec cõſumã eos.	& nõ cõuertar donec deficiãt.	καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως ἂν ἐκλείπωσιν
אמחצם ולא יכלו	Cõfringã eos,& nõ poterũt	Confringam illes nec poterũt	Ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται
קום יפלו תחת	ſurgere,cadent ſub	ſtare,cadent ſubtus	στῆναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς
רגלי : ותאזרני	pedibꝰ meis.Et accĩxiſti me	pedes meos.Et precinxiſti me	πόδας μου. Καὶ περιέζωσάς με
חיל	virtute	virtute	δύναμιν
למלחמה	ad prelium,	ad bellum,	εἰς πόλεμον. (τοὺς ἐπ' ἐμὲ
תכריע קמי	incuruabis reſiſtentes mihi	& ſupplãtaſti inſurgẽtes in me	συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους(
תחתי :	ſub me.	ſubtus me.	ὑποκάτω μου.
ואיבי	Et inimicorum meorum	Et inimicos meos	Καὶ τοὺς ἐχθρούς μου
נתתה לי ערף	dediſti mihi dorſum,	dediſti mihi dorſum,	ἔδωκάς μοι νῶτον.
ומשנאי אצמיתם	& odientes me diſperdam.	& odientes me diſperdidiſti.	καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας.
ישועו ואין	Clamabunt & non	Clamauerunt nec	Ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν
מושיע על יהוה	erit qui ſaluet ad DEVM	erat qui ſaluos faceret ad dñm,	ὁ σώζων. πρὸς κύριον
ולא ענם :	& non reſpondebit eis.	nec exaudiuit eos.	καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.
ואשחקם כעפר	Conteram eos vt puluerem	Et cõminuam eos vt puluerẽ	Καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν
על פני רוח כטיט	ante faciem venti,vt lutum	ante faciem venti,vt lutum	κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. ὡς πηλὸν
חוצות אריקם :	platearum conteram eos.	platearũ delebo eos. (populi,	πλατειῶν λεανῶ αὐτούς.
תפלטני מריבי עם	Erues me a cõtradictiõibus(	Eripies me de cotradictiõibus(	Ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ
תשימני לראש	pones me caput (populi,	conſtitues me in caput	καταστήσεις με εἰς κεφαλὴν
גוים עם לא	gentiũ.Populus quem non	gentium.Populus quem non	ἐθνῶν. Λαὸς ὃν οὐκ
ידעתי יעבדוני :	cognoui ſeruiet mihi,	cognoui ſeruiuit mihi,	ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι.
לשמע אזן ישמעו	auditione auris obediet	in auditu auris obediuit	εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου
לי בני נכר יכחשו	mihi.Filii alieni mentiẽtur	mihi.Filii alieni mentiti ſunt	υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι.

Digitized by Google

ولا	עממיא אומיא ולישניא	populi, nationes, & lingue,
عزيز	ויימרון לית אלהא אלא יי	& dicẽt nõ eſt DEVS niſi qui dat eſſe,
مثل	ארום לית בר מינך ועמך	qm̃ nõ eſt, niſi tu, populus autem tuus
الهنا	יימרון לית תקיף אלא	dicet, non eſt fortis niſi
الله	אלהנא: אלהא	DEVS noſter. DEVS
الذي عضدني بقوة	דזרז לי קמור בחילא	qui accinxiſti me cingulo in virtute,
وجعل سبلي بلا عيب	ויהב שלים אורחי	& ſtatuiſti perfectum iter meum,
يثبت قدمي	משוי רגלי קלילין היך	Pone pedes meos agiles ſicut
كالايايل و على المشارف	אילתא ועל בית תוקפי	ceruorum, & ĩ domo fortitudinis mee
رفعني الذي يعلم	קיימינני: מאלף	manutene me. Doce
يدي القتال	אידי למעבד קרבא	manus meas facere bellum,
وشدد ذراعي مثل قوس	ותקיף היך קשת נחשא	& corrobora veluti arcum calibeum
النحاس و اعطاني	דרעי: ויהבת לי תקוף	brachiũ meũ, Et dediſti mihi fortitu(
نصرة الخلاص و يمينك	ופורקן ימינך	& ſalutẽ, & dextera tua (dinem
نصرتني وادبك اقامني	תסעדינני ובמימרך	ſuſtinet me, & in verbo tuo
الى الانقضاء و حكمتك	אסגעיתני: אסגעת	magnificaſti me. Firmaſti
علمتني اوسعت	פסיעתי באתרי ולא	greſſus meos in loco meo, & non
خطاي تحتي ولم	אזדעזעו ארכובתי:	ſunt cõmoti tali mei. (dam illos,
تضعف قوايمي	ארדוף סנאי ואדבקינון	Perſequar inimicos meos & cõprehẽ(
اطلب اعداي فادركهم	ולא תבית עד דאשיצינון	& non conuertar donec deleuero eos.
ولا ارجع حتى يفنوا	אשמדינון ולא יכלין	Delebo eos & non poterunt
ارميهم فلا يستطيعون	למיקם ויפלון קטילין	ſurgere & cadent mortui
القيام يسقطون تحت	תחות פרסת רגלי וזרזתני	ſubtus veſtigia pedũ meoꝝ. Precĩxiſti
قدمي وعضدتني	לי חילא היך קמור למעבד	me virtute ſicut accintus ad faciendũ
بقوة في الحرب	קרבא. תברתא עממיא	bellum, confregiſti populos
جعلت كل الذين قاموا	דקיימין לאבאשא לי	q̃ ſtãt ad offenſionẽ meã, (micitie mee
علي تحتي و ابدت اعداي	תחותי: ובעלי דבבי	& inclinaſti eos ſub me. Et pſones ini(
واستاصلت	תברתא קדמי יהבתנון	confregiſti coram me. Feciſti eos
الذين شنوني	מחורי קדל וסנאי ושציתינון	ũte r̃ ẽga ĩ oſpectu meo, oſores ãt m̃os(
صرخوا فلم يكن	בעין סעיד ולית להון	q̃rẽt q auxiliũ & ñ erit eis (cõfregiſti,
لهم مخلص الى الله	פריק מצלן קדם יי	redemptor, orabunt DEVM,
فلم يستجيب لهم	ולא קביל צלותהון:	& non recipiet orationem eorum.
اسحقهم مثل الغبار	ואשחקינון היך עפרא	Et delebo eos vt puluerem
امام الريح وكمثل	על אנפי זעפא היך טין	ante faciem venti, vt lutum
طين الطريق اطاهم	שוקין אדושינון:	platearum conculcabo eos.
نجني يا رب من مقاومة	תשיזבנני מפלוגתא	Saluabis me a contradictionibus
الشعب وصيرني راسا	דעממי תטרינני במהלכי	populoꝝ, cuſtodies me, cũ ambulauero
للشعوب والذي لا	מזיין בריש עממיא עמא	armatus in caput gentium. Populi
اعرفه تعبد لي	דלא חכימית יפלחונני:	qui non nouerunt me, ſeruient mihi,
سماع الاذن اطاعوني	לשמע אדן ישתמעון	auditu auris obedient
ابنا الغربا اقبلوا الطاعني	לי בני עממיא יכדבון	mihi, filii populorum mentientur

A. Et dediſti mihi clypeum ſalutis tue. Vel dabis mihi clypeum ſalutem tuam. Libro midras tehilim:
ר׳ יודן בשם ר׳ חייא אמר
עתיד הקב״ה להושיב
למלך המשיח לימינו של
שנא׳ נאם יי׳ לאדני שב לימיני
i. Rabbi Ioden in nomine rabbi Chia dixit Futurum eſt quod Deus ſanctus & benedictus ſedere faciat regem MESSIAM ad dexteram ſuam ſicut dictum eſt ps. cx. Dixit dominus domino meo ſede ad dexteram meam.

Digitized by Google

לי׃ בני־נכר יבלו	mihi, filii alieni defluent	mihi, filii alieni ĩueterati ſunt,	υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν
ויחרגו	& cingentur	& claudicauerunt	καὶ ἐχώλαναν
ממסגרותיהם׃ חי־	a clauſuris ſuis, viuit	a ſemitis ſuis. Viuit	ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. Ζῇ
יהוה וברוך	DEVS & benedictus	dominus & benedictus	κύριος καὶ εὐλογητὸς
צורי	fortis meus, (tis mee.	DEVS meus,	ὁ θεός.
וירום אלוהי ישעי׃	& exaltabitur DEVS ſalu(	& exaltetur Deus ſalutis mee.	καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου.
האל הנותן נקמות	DEVS ipſe dans vindictas	Deus qui das vindictas	Ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις
לי וידבר עמים תחתי	mihi, & ĩterimẽs p̃los ſ̃b me	mihi & ſubdis populos ſub me,	ἐμοὶ, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ᾽ ἐμέ
מפלטי מאיבי	Eruis me ab inimicis meis,	liberator meꝯ de inimicis meis	ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου
אף מן־קמי	& inſuper ab inſurgentibus	iracundis. Et ab inſurgentibus	ὀργίλων. Ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων
תרוממני	eleuas me,	in me exaltabis me,	ἐπ᾽ ἐμὲ ὑψώσεις με.
מאיש חמס	a viro iniquo	a viro iniquo	ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου
תצילני׃	liberas me.	eripies me.	ῥύσῃ με.
על־כן	Propterea	Propterea	Διὰ τοῦτο
אודך בגוים יהוה	cõfitebor tibi ĩ gẽtibꝰ Deus	cõfitebor tibi ĩ natiõibus dñe,	ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε,
ולשמך אזמרה׃	& nomini tuo cantabo.	& nomini tuo pſalmum dicam.	καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
מגדול ישועות	Magnificanti ſalutes	Magnificans ſalutis	Μεγαλύνων τὰς σωτηρίας
מלכו ועשה חסד	r̃gis tui & faciẽti miſicordiã	regis eius, & faciẽs miſicordiã	τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος
למשיחו לדוד	A, MESSIE tuo Dauidi,	Chriſto ſuo dauid,	τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ Δαβὶδ
ולזרעו עד־עולם׃	& ſemini eius vſq̃ ĩ eternũ.	& ſemini eius vſq̃ in ſeculum.	καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.
יט למנצח	XIX. Ad victoriam.	XVIII. In finem	ιη. Εἰς τὸ τέλος
מזמור לדוד׃	Pſalmus. Dauidis.	Pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
השמים מספרים	Celi enarrant	Celi enarrant	Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται
כבוד־אל ומעשה	gloriã DEI, & opa (ſio A	gloriam DEI, & opera	δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ
ידיו מגיד הרקיע׃	manuũ eius annũciat extẽ(	manuũ eiꝰ ãnũciat firmamẽtũ.	χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.
יום ליום יביע	Dies diei dicit	Dies diei eructat	Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται
אמר ולילה ללילה	verbum, & nox nocti	verbum, & nox nocti	ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ
יחוה דעת׃	indicat ſcientiam.	indicat ſcientiam.	ἀναγγέλλει γνῶσιν.
אין אמר ואין	Nõ ſunt loquelle, & nõ ſunt	Non ſunt loquelle neq̃	Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ
דברים בלי נשמע	verba, non auditur B	ſermones, quorũ nõ audiantur	λόγοι ὧν οὐχὶ ἀκούονται
קולם׃ בכל	vox eorum, In omnem	voces eorum. In omnem	αἱ φωναὶ αὐτῶν. Εἰς πᾶσαν
הארץ יצא קום	terram exiuit filũ eoꝝ, C	terram exiuit ſonus eorum,	τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν. (αὐτῶν
ובקצה תבל מליהם	& ĩ fines mũdi verba eoꝝ, D	& ĩ fines orbis terre verba eoꝝ.	καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
לשמש שם־אהל	ſoli poſuit tabernaculum	In ſole poſuit tabernaculum	Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα
בהם׃ והוא כחתן	in eis. Et ipſe tanquã ſpõſus	ſuum, & ipſe tanq̃ ſponſus	αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος
יצא מחפתו	procedens de thalamo ſuo,	procedens de thalamo ſuo.	ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ.
ישיש	exultauit	Exultauit	Ἀγαλλιάσεται
כגבור	vt fortis	vt gygas	ὡς γίγας
לרוץ	ad currendam	ad currendam	δραμεῖν
ארח׃ מקצה	viam. A ſummitate	viam, a ſummo	ὁδὸν, ἀπ᾽ ἄκρου
השמים מוצאו	celi egreſſus eius,	celo egreſſio eius.	τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ.

Digitized by Google

ודנו الغربا عتقوا	קדמי בני עממיא יסופון	ĩ pſētia mea.Filii populoꝝ cōſumētur
وصاروا عرجا	ויטלטל מכרכיהון קיים	& migrabunt de pretoriis ſuis.Viuit
في طرقهم حي	הוא יי ובריך תקפא	DEVS ipſe,& benedictus fortis,
هو الله تبارك	דמן קדמוי מתיהב לי	quoniam ante eum dabitur mihi
الله	תקוף ופורקן ומרומם	fortitudo & redemptio,& exaltetur
خلاصي	אלהא תקיף פורקני:	DEVS fortis redemptio mea.
تعالى الرب الذي انقذني	אלהא דעבד פורענות לי	DEVS qui vltus eſt me,
الله الذي وهب لي الانتقام	ומתבר עממיא דקיימין	& proſtrauit populos,qui exurgunt
اخضع الشعوب تحتي	לאבאשא לי תחותי:	ad offenſionem meam ſub me.
ونجاني من يد اعدائي	משיזב יתי מבעלי דבבי	Eripuit me de p̄onis inimicitie mee,
المبغضين ورفعني من الذين	דקיימין לאבאשא לי	ĩſup pluſq̄ illos q exur.vt noceāt mihi
قاموا علي ومن	תגברינני מן גוג ומשיריית	valētiorē me efficies, ab gog āt & ab(
الرجال الاثمة	עממין חטופין דעמיה	pplõꝝ rapaciū,q ſt cū illo (exercitibꝯ
نجاني لذلك	ישיזבינני: מטול הכנא	eripies me.Propterea
اشكرك يارب بين الشعوب	אודי קדמך בני עממיא	laudabo te in populis
وارتل اسمك	יי ולשמך אמר תושבחן:	DEVS & nomini tuo laudes dicam.
يا معظم خلاص	מסגי למעבד פורקן	Magnifico vt faciat redemptionem
الملك وصانع الرحمة	עם מלכיה ועביד טיבו	cum rege ſuo,& facienti bonum
لمسيحه داود	למשיחיה לדוד:	MESSIE ſuo Dauidi,
وزرعه . الى الابد	ולזרעיה עד עלמא:	& ſemini eius vſq; in eternum.
	לשבחא	XIX. In laudem.
المزمور الثامن عشر	תושבחא לדוד	Laudatoria Dauidis.
السموات تنطق	דמסתכלין בשמיא משתעין	Qui ſuſpiciunt celos enarrant
بمجد الله والفلك	יקרא דיי ועובדי אידוי	gloriam DEI,& opera manuum eius
يخبر بعمل يديه	מחוין דמדיקין באירא:	annunciant qui ſuſpiciunt in aera.
يوم يبدي كلامه	יומא ליומא מוסיף ומשעי	Dies diei apponit,& manifeſtat
ليوم وليل يبدي	מימרא ולילא ללילא	verbum & nox nocti
علما لليل	פחות ומחוי מנדעא:	diminuit & nunciat ſcientiam.
ليس بقول ولا	לית מימר דתורעמין ולית	Nō eſt verbū lamentationis,& nō ſunt
بكلمات الذين لا تسمع	מילי דשגושיא ולית	ſermones tumultus & non
اصواتهم خرجت	משתמע קליהון: בכל	audiuntur voces eorum.In omnem
اصواتهم في الارض كلها	ארעא מתח עניניהון	terram extenſi ſunt effectus eorum,
وبلغ كلامهم اقطار	ובסייפי תבל מליהון	& in fines orbis omnia verba eorum,
المسكونة جعل مسكنه في	לשמשא שוי משרוי	ſoli poſuit tabernaculum,
الشمس وهو مثل العريس	נהורא בהון: והוא כצפרא	illumīationē aūt ī illos.Et ipſe ī mane
يخرج من خدره	כחתנא נפק מגנוניה	tanq̄ ſponſus procedēs de thalamo ſuo
يفرح	ברירותא ובפלגות יומא	pulcherrime,& dum diuiditur dies
مثل الجبار	יחדי היך גיברא ומטר	letatur vt gigas,& obſeruat
الذي يسرع	למירהט בתקוף באורח	ad currendam in fortitudine viam
في سبله من اطراف	מעלני רמשא: מסייפי	oceaſus veſptini. Ab extremitatibus
السما خروجه	שמיא מפקניה	celorum egreſſus eius,

F. Libro midraſtehilim in calce huius pſalmi ומהו מגדול סגעשיהם מגדל ישועות נגדל של מגדל ישועות ואתי מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב .i. Et quod eſt caſtrum, uel que eſt turris,que facta eſt eis? Rex MESSIAS, quēadmodum dictū eſt turris ſalutis, & ſcriptū eſt turris fortitudinis nomen DEI in ipſum currit iuſtus & ſuſtolletur.

A. Secundum ex ſeptem nominibus quibus hebrei celum ſignificant, impoſitū uerius ab extendendo quam a firmando.

B. Non auditur uox eorū, Iuxta illud. Nō enim uos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus patris ueſtri qui loquitur in uobis. Et hic literalis ille ſenſus, qui cum ſpirituali coincidit, uti ſcripſit Faber principio cōmentationum ſuarum.

C. In omnem terram exiuit filum ſiue linea eorū. co intellectu quo linea ꝓprie ſignificat filum illud, quo materiarii utūtur fabri ad ſignandam materiam, perinde ac ſi dixiſſet propheta. exiuit ſtructura ſiue edificiū eorum.

D. Et in fines mundi uerba eorum, Saltem tēporibus noſtris q̄ ꝯ mirabili auſu Chriſtophori columbi genuenſis, alter pene orbis repertus eſt chriſtianorumq; cetui aggregatus. At uero quoniam Columbus frequēter ꝑdicabat ſe a Deo electum ut per ipſum adimpleretur hec prophetia. non alienū exiſtimaui uitam ipſius hoc loco inſerere. Igitur Chriſtophorus cognomento columbus patria genuenſis, uilibus ortus parentibus, noſtra etate fuit qui ſua induſtria, plus terrarum & pellagi explorauerit paucis mēſibus, quam pene reliqui omnes mortales uniuerſis retro actis ſeculis. Mira res, ſ; ta

ותקופתו על־קצותם	& ɔcurſɔ eiɔ vſq ad ſūmita(	Et occurſus eiɔ vſq ad ſummū	καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ.
ואין נסתר מחמתו:	illiɔ. & ñ ē q ſe abſcōdat (tē	eius, nec eſt qui ſe abſcondat a	καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ.
תורת יהוה תמימה	a calore eius. Lex Dei pfecta	calore eius. Lex dñi īmaculata	Ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος
משיבת נפש עדות	cōuertēs aīas teſtimonium	conuertens animas, teſtimoniū	ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρτυρία
יהוה נאמנה	DEI fidele	domini fidele	κυρίου πιστή
מחכימת פתי:	ſapientiā preſtans inſipiētī.	ſapientiam preſtans paruulis.	σοφίζουσα νήπια,
פקודי יהוה ישרים	Precepta DEI recta	Iuſtitie domini recte	Τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθεῖα
משמחי־לב מצות	letificantia cor, mandatum	letificantes corda, preceptum	εὐφραίνοντα καρδίαν. ἡ ἐντολὴ
יהוה ברה מאירת	DEI lucidum illuminans	domini lucidum illuminans	κυρίου τηλαυγής φωτίζουσα
עינים: יראת יהוה	oculos, Timor DEI	oculos. Timor domini	ὀφθαλμούς. Ὁ φόβος κυρίου
טהורה עומדת לעד	mundus pſeuerās in ſecula,	ſanctus permanens in ſeculum	ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα
משפטי־יהוה אמת	iudicia DEI vera	ſeculi, iudicia domini vera	αἰῶνος. τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινά,
צדקו יחדו:	iuſtificata ſimul.	iuſtificata in ſemetipſa.	δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.
הנחמדים מזהב	Deſiderabilia ſuper aurum	Deſiderabilia ſuper aurum	Ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον
ומפז רב ומתוקים	& obrizū pcioſū multū, &(	& lapidē pcioſū multū, & dul(	καὶ λίθον τίμιον πολύν. καὶ γλυκύτερα
מדבש ונפת	ſup mel & fauū (dulciora	ſuper mel & fauum. (ciora	ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.
צופים: גם־עבדך	redūdantē. Vñ & ſuus tuus	Etenim ſeruus tuus	Καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου
נזהר בהם	eſt ſollicitus in eis,	cuſtodit ea,	φυλάσσει αὐτά.
בשמרם	in cuſtodiendis illis	in cuſtodiendis illis.	ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ
עקב רב:	premium multum.	retributio multa.	ἀνταπόδοσις πολλή.
שגיאות מי־יבין	Errores quis intelliget.	Delicta quis intelligit	Παραπτώματα τίς συνήσει;
מנסתרות נקני:	ab occultis munda me,	ab occultis meis munda me,	ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με.
גם מזדים חשך	ab arrogātiis quoq libera. E	& ab alienis parce	καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι
עבדך אל־ימשלו־	ſeruū tuū, nō dominentur	ſuo tuo. Si mei nō fuerint dñati	τοῦ δούλου σου. Ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι
בי אז איתם	in me, tunc perfectus ero	tunc immaculatus ero,	τότε ἄμωμος ἔσομαι. (λης,
ונקיתי מפשע רב:	& emūdabor a culpa multa.	& emūdabor a delicto maximo.	καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγά(
יהיו־לרצון אמרי־	Sint ad placēdū ſermones	Et erunt vt complaceāt eloq(a)	Καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια
פי והגיון לבי	oris mī, & meditatō cōdis mī	oris mei, & meditatio cordis mī	τοῦ στόματός μου. καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου
לפניך יהוה צורי	ī cōſpectu tuo, Deɔ fortitu(	ī cōſpectu tuo ſēp. Dñe adiutor	ἐνώπιόν σου διαπαντός. Κύριε βοηθέ μου
וגאלי:	& redēptor meus. (do mea,	meus, & redemptor meus.	καὶ λυτρωτά μου.

celerius quam luſitani feciſſent nouas terras, nouoſq; adire populos, regiones poſtremo ante hac incognitas penetrare. Fit celeriter de re hac uerbum regi, qui tum regum luſitanorum emulatione, tum ſtudio huiuſmodi nouarum rerum & glorie, que ſibi ac poſteris poſſet de ea re accedere pellectus diu re cum Columbo tractata, nauigia tandem exornari duo iubet quibus ſoluens Columbus ad inſulaſq; fortunatas nauigans curſum inſtituit paululum ab occidentali linea ſiniſter inter libicum .s. ac zephirum remotior tamen longe a libico & ferme zephiro iunctus. Vbi cōplurium dierum curſus exactus eſt & computata ratione cognitum quadragies ſe ſe iam centena paſſuum millia eſſe permenſum recto curſu ceteri quidem ſpe omni lapſi: referendum iam eſſe pedem & curſum in contrariam partem flectendum contendebant, ipſe uero in incepto perſiſtere & quantum coniectura aſſequi poſſet promittere haud longius dici unius nauigatione abeſſe uel continentes aliquas terras, uel inſulas. Haud abfuit dictis fides. Quippe ſequēti luce terras neſcio quas conſpicati naute eum laudibus efferre, & maximam in hominis opinione fiduciam reponere. Inſule erant ut poſtea cognitum eſt ferme innumere, non longe a continentibus quibuſdam terris ut preſe ferebat aſpectus. Ex huiuſmodi inſulis nonnullas animaduerſum fere homines incultos cognomento canibalios, humanis ad eſum carnes minime abhorrentes, ac uicinos populos latrociniis infeſtantes, cauatis quibuſdam magnarum arborum truncis quibus ad proximas traiicientes inſulas homines quaſi lupi in cibum ueneuntur. Nec defuit fortuna ex his unam nauiculis cum ſuis huiuſmodi ductoribus comprehendendi. idq; haud incruenta pugna qui poſt modum uſq; in hiſpaniam ſoſpites uecti ſunt. Que prima eſt inuenta ex inſulis hiſpana eſt nuncupata. In eaq; inuenti mortales innumeri paupertate & nuditate conſpicui, quos primo nutibus ad congreſſum comiter inuitatos donisq; allectos, ubi propius acceſſerūt, facile apparebat & diſſimilem ſuo candorem, & habitum & inauditum antea ad eos acceſſum, ceteraq; omnia quaſi e celo aduenientium obſtupeſcere & mirari, quippe color illis lōge diſſimilis noſtro, minime tamen niger ſed auro perſimilis, lacerna illis collo pēdebat here barca; pectoris contegens pudenda quaſi uelamen, cui modicum annexū eſſet aurum, eaq; cōmunis marū & feminarū, nō amplius uirginū.

والى اطراف السما منتهاها	ותוקפיה על סיטריהון	& fortitudo eius ſuper latera eorum,
وليس من يختفي من حرارتها	ולית דמיטמר מן רתחתיה:	& nõ eſt quiſ abſcõdat a fer uore eius
سنة الرب بلا عيب	אורייתא דיי שלימתא	Lex DEI perfecta
بها ترد النفوس شهادة	מתיבא נפש סהדותא	conuertens animam, teſtimonium
الرب صادقة	דיי מהימנא	DEI fidele
تعلم الاطفال	מחכמא שברא :	prebens ſapientiam neſcienti.
امر الرب مستقيم	פקודיא דיי תריצין	Precepta DEI recta
تفرح به القلوب وصية	מחדין ליבא פקודא	letificantia cor, preceptum
الرب مضية تضي	דיי ברא מנהרא	DEI purum illuminans
بها الابصار خشية الرب	עיינין דחלתא דיי	oculos. Timor DEI
ذاهرة دايمة الى ابد	דכיא קימא לעלמא	mundus permanet in perpetuum,
الابد احكام الرب احكام	דיניא דיי היימנותא	iudicia DEI fidelia
حق في كل شي عادلة	צדקו כחדא :	iuſtificata ſimul.
زادة قايمة مختارة هي	דמתינין מן דהבא ומן	Deſiderabilia magis quam aurũ & quã
اشهى من الذهب والجوا	אובריזין סגי ובסימין	obrizum multum, & dulcedine
هر الكريمة وحلا من	יתיר מן דובשא ונוברית	ſuperant mel & pinguedinem
العسل والشهد وان عبدك	חלייאתא : ברם עבדך	lactis. Equidem ſeruus tuus
يحفظها	אזדהר בהון בדנטרינון	eſt diligens in eis, & quia ſeruaui illa,
وفي حفظها	חילופי הכנא אתעביד	propterea ſic
مكافاة كثيرة	טבהון דישראל :	benefuit iſraeli.
من يتفكر في العثرات	שילותא מן יתכים	Errores quis ſcit,
طهرني يارب من	ומטמירתא זכי יתי :	ab occultis meis munda me.
خفاتي ومن الاتي لعبدك	ברם מן זדוניא פצא	Sed & a temeritatibus libera
ومن الاعدا وقني	עבדך דלא ישלטון בי	ſeruum tuum, ne dominentur in me,
ان لم يملكوني	הידין איהי בלא מום	tunc enim fiam ſine macula,
حينيذ اكون بلا عيب واماط	ואהא זכאי מחובא רבא :	& ero iuſtificatus a peccato magno.
واطهر من عظم خطيتي	יהון לרעוא מימרי	Sint placentia verba (mearum
قول فمي يكون كمسرتك	פומי ורינות רעיוני	oris mei, & meditatiões cogitationũ(
فكر قلبي امامك في كل حين	קדמך יי תוקפי	apud te, DEVS fortitudo mea
الرب عوني ومخلصي	ורוחצני :	& fiducia mea.

men plurium iam non nautum modo, ſed claſſium & exercituũ euntium redeuntiumq; teſtimonio explorata & certa. Hic pueribus annis uix prima elementa edoctus, pubeſcẽs iam rei maritime operam dedit, dein profecto in luſitaniam fratre, ac ulixippone queſtum inſtituente, pingendarum tabellarum ad uſum maritimum, effigiantium maria & portus & litora, huiuſmodi marítimos ſinus atq; inſulas didicit ab eo, que ibi tum forte is a plurimis acceperat, qui ex regio inſtituto ibant quotannis ad explorandas inaceſſas ethiopum terras, & oceeam intra meridiem & occaſum, remotas plagas. Cum quibus is pluries ſermonẽ ſerens queq; ab his acceperat conferens cum hisque & in ſuis ipſe iam dudum fuerat meditatus picturis, & legerat apud coſmographos, tandem uenerat in opinionem poſſe continuo fieri, ut qui ethiopum ad libicum uergentiũ litora linquẽs, rectus dirigat inter zephirum & libicum nauigationẽ, paucis menſibus aut inſulam aliquam, aut ultimas indorum continentes terras aſſequeretur. Que ubi ſatis exacte percepit a fratre, ſerio intra ſe rem examinans, nõ nullis regis hiſpani proceribus oſtendit eſſe in animo ſibi, modo rex neceſſaria conficiende rei ſubminiſtret, longe

Nam uirgines nude prorſus incedunt, donec a uiris quibuſdam, eius rei peritis oſſeo quodã ueluti digito, uirginitatẽ exuantur. Nulla apud eos animalia quadrupedia, preter canes quoſdam puſillos, alimenta illis radices ex quibus panes conficiuntur, haud diſſimilis ſaporis triticeo tum glandes alia figura q̃ noſtre ſed eſu iocũdiores. Voti compos iam factus Colũbus, remeare in hiſpaniam conſtituit, communitoq; loco quem primum occupauerat ſolisq; quadraginta ad cuſtodiam relictis in hiſpaniam nauigat. proſperamq; ſortitus nauigationem, ubi primu ad fortunatas appulit inſulas nuncios cũ literis ad regẽ premittit, qui de his omnibus factus certior mirum immodũ gauiſus eſt, prefectumq; eum totius rei maritime conſituẽs, magnis honoribus ornat. Procedunt ei uenienti obuiam uniuerſi proceres, magnoq; gaudio excipitur noui orbis inuentor. Nec mora, parantur alie naues & numero & magnitudine, priores longe excedentes omniumq; rerum genere implentur. Mittit hiſpania iam ſua in innocuum orbem uenena, oneratur plurima & ſerica & aurata ueſtis, & cui non ſatis erat de hoc noſtro orbe triumphaſſe nauigat in piros & in innocuos populos luxus, & que uix noſtram ſatiare ingluuiem poterant ſilue quamuis inceſſantabus pene exhauſte uenationibus, in remotiſſimas plagas mittunt ſuem aptum q; illorum ante hac neſcios uentres diſtenturos. Sed nauigant cum his qui ex parata & populos iam iam captura ingluuie, prouenturis morbis Eſculapii inuento medeantur. Deferuntur ſemina & plante arborum. Nam triticum ut poſtea cognitum eſt ubi terre conditum fuerat, primo ſtatim ad grandiuſculam altitudinem creſcens, paulo poſt euaneſcebat, quaſi damnante natura nouacibariorum genera, & eos ſuis radicibus eſſe contentos iubente. Soluens igitur Columbus claſſem duodecim nauium, armis uiriſq; ac omni rerum copia inſtructam, non amplius uiginti dierum nauigatione ad inſulam hiſpanam appellit, oſtendit quos reliquerat ad unum a barbaris ſtrangulatos, cauſa pretenſa quod in eorum mulieres impudici & iniuri fuiſſent. Igitur accuſatis eorum ſeuicie & ingratitudine, ubi uidet eos ad penitentiam uerſos, ueniam eis edicit indulturum modo fideles in poſterum & dicto audientes ſint. Deinde miſſis inqſitoribus in quaſcũq; partes, ubi uidet iſulã eſſe & magnitudine, & aeris tẽperie, & ſoli fecũditate, & pplorã ſtequẽ

tia inſignem,ſimulq; affertur inueniri certis in locis,aquarum in preruptis,puriſſimũ aurum,nec deeſſe in campis ſemen quoddã piperi perſimile & figura & ſapore,ſtatuit oĩno oppidũ cõdere. Vndiq; igitur cõquiſita materie,adhibitiſq; earũ rerũ peritis,breui erectũ eſt oppidũ,cui Heliſabet inditũ nomẽ. Ipſe prefectus duabus ſibi nauibus aſſumptis,iſulã ipſam circuit. Deinde cõtinẽtis illius ſoli quod Ioãne nomine nuncupauerat litus legẽs,dies unũ & ſeptuaginta adnauigat ei litori,iugiter occiduũ ſolem uerſus prorã tenẽs,circiterq; ſexagies centena millia paſſuũ,ut nauigiorũ curſus peritiſſimus eſtimator,ſe eẽ progreſſum,ex dierũ noctiũq; ſupputatiõe cognoſcit. Id quo cõſtituit ꝑmontoriũ Euãgeliſtã appellat,retroq; flectẽdi curſum cõſiliũ capit,rediturus eo paratior & iſtructior. Inter nauigandũ uero,ſignãtur in tabula & ſinus & litora & ꝑmõtoria. Retulitq; hoc mũdi latus poli artici decẽ & octo graduũ eleuatiõnẽ habere,cũ quatuor tñ & uiginti ſeptẽtrionale litus inſule hiſpane,poli ipſius altitudinẽ oſtẽdat. Cognitum eſt autẽ ex obſeruatiõne ſuorũ,ſi modo ueram,mire rationem potuerũt,eam que anno dñi quarto & nonageſimo poſt milleſimũ & quadrigẽteſimũ eclipſim apparuit menſe ſeptembri,quatuor ferme horis ante apud hiſpanam inſulam ꝙ hiſpali que uulgo ſibilia nuncupatur uiſam. Ex ea autem computatione colligebat Columbus eam inſulam horis quatuor,Euangeliſtã uero decem a gadibus diſtare,nec amplius duabus horis,

כ למנצח	XX. Ad victoriam.	XIX. In finem	ιθʹ. Εἰς τὸ τέλος
מזמור לדוד׃	Pſalmus Dauidis.	pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יענך יהוה ביום	Reſpõdeat tibi DEVS ĩ die	Exaudiat te dominus in die	Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ
צרה ישגבך שם	tribulatiõis,fortẽ te faciat(	tribulationis,ꝓtegat te nomen	θλίψεως, ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα
אלהי יעקב׃ ישלח־	DEI Iaacob.Mittat (nomẽ	DEI iacob.Mittat	τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Ἐξαποστείλαι
עזרך מקדש	auxilium tuum de ſancto	tibi auxilium de ſancto,	σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου.
ומציון יסעדך׃	& de cion roboret te.	& de ſion tueatur te.	καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου.
יזכר כל־מנחתך	Memor erit oĩs ſacrificii tui	Memor ſit omnis ſacrificii tui,	Μνησθείη πάσης θυσίας σου,
ועולתך ידשנה	& holocauſtum tuum cinis(	& holocauſtũ tuũ pingue fiat.	καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω
סלה׃ יתן־לך	ſemper.Det tibi (fiat .A	Tribuat tibi	διάψαλμα. Δώῃ σοι κύριος (βούλησίν σου
כלבבך וכל־עצתך	ſm cor tuũ,& oẽ cõſiliũ tuũ	ſm cor tuũ,& omne cõſiliũ tuũ	κατὰ τὴν καρδίαν σου. καὶ πᾶσαν τὴν(
ימלא׃ נרננה	perficiat.Cantabimus	confirmet,Letabimur	πληρώσαι. Ἀγαλλιασόμεθα
בישועתך ובשם־	in ſalutari tuo.& in nomine	in ſalutari tuo,& in nomine	ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου. καὶ ἐν ὀνόματι
אלהינו נדגל	DEI nrĩ leuabimus vexillũ,	DEI noſtri magnificabimur,	κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα.
ימלא יהוה כל־	impleat DEVS omnes	Impleat dominus omnes	Πληρώσαι κύριος πάντα
משאלותיך׃ עתה	petitiones tuas.Nunc	petitiones tuas,nunc	τὰ αἰτήματά σου. νῦν
ידעתי כי הושיע	ſciui quoniam ſaluabit	cognoui quoniam ſaluum fecit	ἔγνων ὅτι ἔσωσε
יהוה משיחו	DEVS Meſſiam ſuum,	dominus chriſtum ſuum.	κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. (αὐτοῦ.
יענהו משמי קדשו	rñdebit ei de celo ſãcto ſuo,	Exaudiet illũ de celo ſãcto ſuo,	Ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου(
בגבורות ישע ימינו	ĩ fortitudinibus ſalutis dex(	ĩ potẽtatibꝰ ſalus dextere eiꝰ.	ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
אלה ברכב ואלה	Hi ĩ curribus,& hi(tere eiꝰ.	Hi in curribus & hi	Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι
בסוסים ואנחנו	in equis,nos autem	in equis,nos autem	ἐν ἵπποις. ἡμεῖς δὲ
בשם־יהוה אלהינו	in noĩe DEI nrĩ (uati ſunt	in nomine domini DEI noſtri	ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν
נזכיר׃ המה כרעו	thura ponemus.Ipſi incur(	inuocabimus.Ipſi obligati ſunt	ἐπικαλεσόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν
ונפלו ואנחנו	& ceciderũt,nos ãt (ſumus	& ceciderunt nos autem	καὶ ἔπεσον. ἡμεῖς δὲ
קמנו ונתעודד׃	ſurreximus & fortes facti (	ſurreximus & erecti ſumus.	ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν.
יהוה הושיעה	DEVS ſalua,	Domine ſaluum fac	Κύριε σῶσον
המלך יעננו	rex reſponde nobis,	regem,& exaudi nos	τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν,
ביום־קראנו׃	in die inuocationis noſtre.	in die qua inuocauerimus te.	ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
כא למנצח	XXI. Ad victoriam.	XX In finem	κʹ. Ψαλμὸς
מזמור לדוד׃	Pſalmus Dauidis. (biẗ	pſalmus Dauid.	τῷ Δαβίδ.
יהוה בעזך ישמח־	DEus ĩ fortitudĩe tua leta(	Domine in virtute tua letabiẗ	Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται
מלך ובישועתך	rex,& in ſalutari tuo	rex,& ſuper ſalutare tuum	ὁ βασιλεύς. καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου
מה־יגיל מאד׃	exultabit nimis.	exultabit vehementer.	ἀγαλλιάσεται σφόδρα.

Digitized by Google

hoc eſt duodecima parte totius circuli terrarum,ab eo loco quem Ptolemeus catigara uocat & ultimum habitabilis in oriente ſole cen‑ſuerat, abeſſe,quod ſi non obſtiterit nauigantibus ſolum,breui futurum ut ultimum oriens omni decurſo inferiore noſtro hemiſperio, conuerſo curſu comitantibus fuerit a tendentibus ad occidentem. His tam miris peractis nauigationibus,regreſſus in hiſpaniam Co‑lumbus fam munus impleuit. Rex ipſe qui uiuens multa priuilegia ei ctulerat,mortuo dedit ut filius in patris locū ſuccederet,pfectus ac ſ in aorum maris ſq; oceani ageret,qui in hodiernum uſq; uiuit,ſumma cum amplitudine,ſummiſq; opibus. Nec primores hiſpanie de‑dignati ſunt illi connubio copulare,iuuenem nobilitate & moribus inſignem. Moriens autem Columbus,haud oblitus eſt dulcis patrie, reliquit enim officio ſancti Georgii quod appellant,habentq; genuenſes precipuum & ueluti totius reipublice decus & columen,de‑cimam partem prouentuum uniuerſorum quos uiuens poſſidebat. Hic fuit uiri celeberrimi exitus,qui ſi grecorum heroum tempori‑bus natus eſſet proculdubio in deorum numerum relatus eſſet.

E. a temeritatibus & a peccatis que perpetrantur ex propria malicia que hebrei זדים uocant nos temeritates,arrogantias,petu‑lantias,ſuperbiasq; appellare poſſumus.

المزمور	לְמַשְׁבָּח	XX. In laudem.
التاسع عشر	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃	Laudatoria Dauidis.
يستجيب لك الرب في يوم	יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ יְיָ בְּיוֹמָא	Accipiat orationē tuā DEVS,in die
شدتك ينصرك اسم	דְעָקָא יְשַׁגֵּב יָתָךְ שׁוּם	tribulationis,protegat te nomen
اله يعقوب فيرسل	אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ יְסַדַּר	DEI Iaacob,Ordinabit
لك عونا من قدسه	סַעְדָּךְ מִבֵּית מוּקְדְּשָׁא	auxilium tuum de domo ſanctuarii
ومن صهيون يعضدك	וּמִצִּיּוֹן יְסַיְּעִנָּךְ׃	& de cion auxiliabitur tibi.
يذكر لك الرب جميع	יִדְכַּר כּוּלְהוֹן דּוּכְרָנַיְיתָךְ	Recordabitur oīum ſacrificioꝝ tuoꝝ,
قرابينك ووقودك يتقبل	וַעֲלָוָותָךְ יְדַהֲנוּן	& holocauſta tua pinguia erunt
يعطيك الرب مثل	לְעָלְמִין׃ יִתֵּן לָךְ	ſemper. Tribuat tibi
قلبك وكل اماتيك	כִּרְעוּתָךְ וְכָל מִילְּכָךְ	ſm cogitationē tuā & omne ɔſiliū tuū
يتمم يعرض لك يارب	יְשַׁלֵּם׃ יֵימְרוּן עַמָּךְ	perficiat. Dicent populus tuus,
بخلاصك وباسم	נְשַׁבַּח בְּפוּרְקָנָךְ וּבְשׁוּם	laudabimꝰ ꝑpt redēptōnē tuā & ī noīe
الرب الهنا نرتفع	אֱלָהָנָא נִיפּוֹק	DEI noſtri explicabimus ſignum
يكمل لك الرب جميع	יְשַׁלֵּם יְיָ כּוּלְהוֹן	adimplebit DEVS omnes
سؤلك من الان	שְׁאֵילָתָךְ׃ הַשְׁתָּא	petitiones eius. Nunc
عرفت ان الرب	יְדַעִית אֲרוּם פָּרִיק	cognoſcam qđ redemit
قد نجا مسيحه وهو	יְיָ מְשִׁיחֵיהּ קַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ	DEVS,MESSIAM ſuū,exaudiuit(oſonē eius
يستجيب له من سما قدسه	מִמְּדוֹרֵיהּ דִשְׁמַיָּא קַדִּישַׁיָּא	de loco ſuo,de celis ſanctis (re eius.
بالجبروت خلاص يمينه	בִּגְבוּרָן וּפוּרְקָן יְמִינֵיהּ׃	ī poteſtatibus & redēptiōibus dexte(
هولا بالمراكب وهولا	אִלֵּין בִּרְתִיכִין וְאִלֵּין	Iſti in curribus & iſti
بالخيل ونحن	בְּסוּסְוָן וַאֲנַחְנָא	in equis & nos
باسم الرب الهنا	בְּשׁוּם אֱלָהָנָא	in nomine DEI noſtri
نرتفع هم اشتكوا	נִדְכַּר׃ אִנּוּן גְּחָנוּ	recordabimur. Ipſi obligati ſunt
وسقطوا ونحن	וּנְפַלוּ וַאֲנַן	& humiliati,nos autem
نهضنا واستقمنا	אִיזְדְקַפְנָא וְאִתְחַלַּנְנָא׃	ſurreximus & validiores facti ſumus.
يارب خلص	מֵימְרָא דַיְיָ פְּרוֹקְנָא	Verbum DEI redime nos,
الملك واستجب	מַלְכָּא תַקִּיפָא קַבֵּיל צְלוֹתָנָא	rex fortis accipe orationem noſtram
لنا يوم ندعوك	בְּיוֹם מִקְרָנָא׃	in die inuocationis noſtre.
المزمور	לְשַׁבָּחָא	XXI In laudem.
العشرون	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃	Laudatoria Dauidis,
يارب بقوتك يفرح	יְיָ בְּעוּשְׁנָךְ יִמְלֹךְ	DEVS in fortitudine tua regnabit
الملك وبخلاصك	מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְפוּרְקָנָךְ	Rex MESSIAS & in redemptiōe tua,
يستبشر جدا	כְּמָה יָדוּן לַחֲדָא׃	exultabit quam maxime.

xxi. Libro midras te‑hilim. Deus in fortitu‑dine tua letabitur rex אמר הקב״ה אין מלך המשיח בא אלא ויתן ואוסית העול שמצוות כגון סוכה ולולב ותפילין ... & pau lo ſterius ... 3. Dixit R. Hanina nō eſt uen‑turus rex Meſſias niſi ad dandū pcepta genti‑bus mūdi,quemadmodū ſunt zucha,lulab & te‑philim,& quere,quia propterea dictum eſt.

D

תאות לבו נתתה	Deſideriũ cõdis eius dediſti	Deſideriũ cõdis eiꝰ tribuiſti ei,	Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἔδωκας
לו וארשת שפתיו	ei, & ſermone labiorũ eius,	& volũtate labiorum eius non	αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ
בל מנעת סלה	ñ phibuiſti eũ ĩ ppetuũ.(A	fraudaſti eum. Quoniam	οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Ὅτι
תקדמנו ברכות	pueniſti eũ bñdict. ſibo (Q.m̄	preueniſti eũ in benedictionibus	προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις
טוב תשית לראשו	bõitatis, pones ĩ capite eius	dulcedinis, poſuiſti ĩ capite eius	χρηστότητος. ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
עטרת פז חיים	coronam de obrizo. Vitam	coronã de lapide p̄cioſo. Vitã	στέφανον ἐκ λίθου τιμίου. Ζωὴν
שאל ממך נתתה	petiit a te, dediſti	petiit a te, & tribuiſti ei,	ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας
לו ארך ימים עולם	ei, lõgitudinẽ dierũ in ſeculũ	lõgitudinẽ dierũ ĩ ſclm̃ & ĩ ſclm̃	αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν, εἰς αἰῶνα
ועד גדול כבודו	& ĩ eternũ. Magna glĩa eius	ſeculi. Magna eſt gloria eius	αἰῶνος. Μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ
בישועתך הוד	in ſalutari tuo, laudem	in ſalutari tuo gloriam	ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. δόξαν
והדר תשוה עליו	& decorẽ pones ſuper eum.	& magnũ decorẽ ĩpones ſup eũ	καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
כי תשיתהו ברכות	Q.m̄ pones eũ bñdictiones	Q.m̄ dabis eũ in benedictionẽ	Ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν
לעד תחדהו בשמחה	ĩ ẽtnũ, letificabis eũ ĩ gaudio	ĩ ſclm̃ ſcli, letificabis eũ ĩ gaudio	εἰς αἰῶνα αἰῶνος. εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ
את פניך כי המלך	apud vultũ tuũ. Quia rex	cum vultu tuo. Quoniam rex	μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ὅτι ὁ βασιλεὺς
בטח ביהוה ובחסד	cõfidet ĩ DEO, & ĩ miſicõdia	ſperat in dño, & in miſericordia	ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει
עליון בל ימוט	excelſi, non cõmouebitur.	altiſſimi non cõmouebitur.	τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῇ.
תמצא ידך לכל	Inueniet manus tua, omnes	Inueniatur manus tua oĩbus	Εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι
איביך ימינך	inimicos tuos, dextera tua	inimicis tuis, dextera tua	τοῖς ἐχθροῖς σου. ἡ δεξιά σου
תמצא שנאיך	inueniet odientes te.	inueniat omnes qui te oderũt.	εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
תשיתמו כתנור	Pones eos vt clibanum	Pones eos vt clybanum	Ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον
אש לעת פניך יי	ignis ĩ tpe vultꝰ tui, DEVS	ignis in tẽpore vultus tui, dñe	πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου. κύριε
באפו יבלעם	in furore ſuo pcipitabit eos,	in ira ſua conturbabit eos	ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς.
ותאכלם אש	& deuorabit eos ignis.	& deuorabit eos ignis.	καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
פרימו מארץ תאבד	Fructũ eorũ de terra pdes,	Fructum eorũ de terra perdes,	Τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς,
וזרעם מבני אדם	& ſemẽ eorũ de filiis hoĩum.	& ſemen eorũ a filiis hominũ.	καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
כי נטו עליך רעה	Q.m̄ ĩcliauerũt ſup te malũ,	Q.m̄ declinauerũt in te mala,	Ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά,
חשבו מזמה בל	cogitauerũt ſcelus quod nõ	cogitauerunt conſilia que non	διελογίσαντο βουλὰς αἷς οὐ μὴ
יוכלו כי תשיתמו	potuerunt. Q.m̄ pones eos	potueſt ſtabilirẽ. Q.m̄ pones eos	δύνωνται στῆσαι. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς
שכם במיתריך	partem, funes tuos	dorſum, in reliquiis tuis	νῶτον. ἐν τοῖς περιλοίποις σου
תכונן על פניהם	firmabis contra facies eorũ.	preparabis vultum eorum.	ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.
רומה יי בעזך	Exaltarẽ Deo ĩ fõtitudĩe tua,	Exaltare dñe in virtute tua,	Ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου,
נשירה ונזמרה	cantabimus & pſallemus	cantabimus & pſallemus	ᾄσομεν καὶ ψαλοῦμεν τὰς
גבורתך	fortitudines tuas.	virtutes tuas.	δυναστείας σου.

tum eius uocatur nomine ipſius. Dei autem .s. &. b. uocauit Moſſe nomine eius. Sicut dictũ eſt. Vide dedite p Deo Pharaoni & ſimiliter iſrael. Ego dixi Dii eſtis uos. Et uocabimini ſancti. ſicut dictũ eſt. Sancti eritis qm̄ ſcũs ego Deus. Et ſcriptũ eſt. qm̄ pp̄ls ſcũs eſt, & uocauit regẽ Meſſiã noie eius, & qd eſt nomẽ eius. Deus uir pugnator. & de rege Meſſia ſcriptũ eſt. & hoc eſt nomẽ qd uocabunt eũ Deus iuſtus noſter. & Ieruſalem uocata eſt nomine eius, ſicut dictum eſt. & nomen ciuitatis a die illa Deus ibidem. &c.

כב · למנצח	XXII. Ad victoriã ſr aielet	XXI. In finem.	κα'. Εἰς τὸ τέλος
על אילת	haſachar .i. inſtĩm muſices,	Pſalmus Dauid	ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως
השחר	quod interpretatur ceruã	pro ſuſceptione	τῆς ἑωθινῆς,
מזמור לדוד	matutina. Pſalmus Dauidis.	matutina. (me q̄re me	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אלי אלי למה	DEVS meꝰ deus meꝰ, q̄re	DEVS deus meus reſpice in(	Ὁ θεὸς ὁ θεός μου, πρόσχες μοι, ἵνατί

لانك اعطيته شهوة قلبه	רְגִיגַת נַפְשֵׁיהּ יְהַבְתְּ לֵיהּ	Deſiderium animæ eius tribuiſti ei,
ولم تحرمه سوال	וּפֵירוּשׁ סִיפְוָתֵיהּ לָא	& prolationem labiorum eius non
شفتيه الى الابد	כְלִיתָא לְעָלְמָא ׃ אֲרוּם	prohibuiſti in eternum. Quoniam
انك ابتدرته	תַקְדְּמִנֵּיהּ בִּרְכָן	preueniſti eum benedictionibus
بالخير وضعت على راسه	טָבָן תְּשַׁוֵּי עַל רֵישֵׁיהּ	bonis, poſuiſti ſuper caput eius
اكليلا من جوهر كريم	כְּלִיל דְּהַבָא טָבָא ׃ חַיֵּי	coronam de auro optimo. Vitam
سالك حياة فاعطيته	עָלְמָא שְׁאֵיל מִינָךְ יְהַבְתָּא	eternam petiit a te, dediſti
طول الايام والدهر	לֵיהּ נַגְדָּא דְיוֹמַיָּא לְעָלְמֵי	ei longitudinem dierum in ſecula
عظيم هو مجده	עָלְמִין ׃ סַגִּי אִיקָרֵיהּ	ſeculorum. Multa eſt gloria eius
بخلاصك المجد	בְּפוּרְקָנָךְ תּוּשְׁבַּחְתָּא	in redemptione tua, laudem
والجلال جعلت عليه	וְשִׁבְהוּרָא תְּשַׁוֵּי עֲלוֹי ׃	& decorem poſuiſti ſuper eum.
لانك جعلته بركة الى الدهر	מְטוּל תְּשַׁוְּנֵיהּ בִּרְכָן	Quoniam pones eum benedictionem
الداهرين ابهجته بفرح	לְעָלְמִין תַּחְדִּינֵיהּ בְּחֶדְוְתָא	per ſecula, letificabis eum gaudio
وجهك لان الملك	דְּמִן קֳדָמָךְ ׃ מְטוּל מַלְכָּא	ab aſpectu tuo. Quoniam rex
توكل على الرب وبنعمة	מְשִׁיחָא סְבַר בַּיהוה	MESSIAS ſperat ĩ Deo, & ĩ miſericordia
العلي لا يزول	וּבְטִיבוּ דְּעִילָּאָה לָא יִזּוּעַ ׃	altiſſimi non cõmouebitur.
تظفر يدك على جميع	תִּדְבַּק מַחַת אִידָךְ לְכָל	Apprehẽdet ictus manus tue, cunctos
اعدائك وتظفر	בְּעֵלֵי דְבָבָךְ וּפוּרְעָנוּת	patronos inimicitie tue, & punitio
يمينك بجميع مبغضيك	יְמִינָךְ תַּשְׁכַּח לְכָל סָנְאָךְ ׃	dextere tue ĩueniet oẽs qui te oderũt.
تجعلهم مثل نار	תְּשַׁוִּינוּן הֵיךְ אַתּוּן	Pones eos vt furnum
التنور في وقت السخط الرب	נוּרָא לְעִידַן רוּגְזָךְ יהוה	ignis, in tempore ire tue, DEVS
بسخطه يحرقهم	בְּאִשָּׁתָא יְשֵׁיצֵינוּן	igni inflammabit eos,
والنار تاكلهم	וְתֵיכְלִינוּן בְּעוֹר גֵיהִנָּם ׃	& conſumet eos incendio gehenne,
وبدد من الارض ذريتهم	בְּנֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד	Filios eorum de terra perdes,
وذريتهم من بني البشر	וְזַרְעֵיהוֹן מִבְּנֵי אֱנָשָׁא ׃	& ſemen eorum a filiis hominum.
لانهم اما لوا عليك الشرور	מְטוּל דִּסְטוּ עֲלָךְ בִּישְׁתָא	Quoniã declinauerunt ſuper te mala,
وفكروا في امور لم	חַשִּׁיבוּ מַחְשְׁבַן בִּישָׁתָא	cogitauerũt cogitatiões prauas & nõ
يستطيعوا القيام بها تر	וְלָא יְכִילוּ ׃ מְטוּל דְּתְשַׁוִּינוּן	potuerunt eas. Quoniam pones
كتجعلهم برلون على الديان	לְעַמָּךְ פַּתְיָא חֲדָא בְּאַשְׁכְּוָךְ	populum tuũ partem vnam in finibus
هم جعلت ... على وجو	פְּסֵי ... אוֹרַיְתָךְ ...	tabernaculi tui, ordiabis legẽ corã eis,
هم تعاليت اللهم بقوتك	אִיתְרוֹמָם יהוה בְּעוּשְׁנָךְ	Exaltare DEVS in ſalute tua,
ارتل وامجد	נְשַׁבַּחְתָא וּנְזַמְּרָא	laudabimus & pſallemus,
لجبروتك	עַל גְבוּרְתָּךְ ׃	pro fortitudinibus tuis.

Iſaie.ii.ad eum gẽtes ſtudebunt. Iſi ac] aũt diſcent legẽ a Deo ſancto & benedicto ſicut dictum eſt. Iſaie.liiii. Et oẽs filii tui erũt docti a Deo. R. Hanina in noie. R. Aha dixit quid eſt quod ſcriptum ſequitur & erit menuha, i. requies eius cabod, i. honor uel gloria qua ipſe .s. Deus.s.& b. tribuit regi Meſſie de honore ſupemo. Et hoc eſt dictũ Dñe in uirtute tua letabitur rex. Traditio eſt magiſtrorũ noſtrorũ. Regis carnis & ſanguinis currum nullus aſcẽdit. & nullus inſup ſedet ſuper ſella eius nec aliquis utitur ſceptro eius. Moſſe aũt magiſter noſter uſus ẽ ſceptro dei s.&.b. ſicut ſcriptum eſt. Et accepit Moſſe uirgã Dei. Helias quoque, curru eius uectus eſt, Et quis eſt currus Dei.s.&.b. uentus nimirũ & turbo. De Helia nãque ſcriptũ eſt. Et aſcẽdit Helias p turbinẽ in celo. Regis carnis & ſãguinis corona nullus utitur Deus ãt s.&.b. dedit eam regi Meſſie ſicut dictũ eſt. Pones capiti eius coronam auri & gẽmarũ. Regis carnis & ſanguinis purpura, nemo ueſtitur. Et que eſt illa, Cõfeſſio & decor pro indumẽto. Et de rege Meſſia ſcriptũ eſt. cõfeſſionẽ & decorẽ poſuiſti ſup eum. Super trhonũ regis carnis & ſanguinis nullus ſedet Salomon uero ſedit ſuper trhonũ eius, ſicut dictũ eſt. Et ſedit Salomon ſup trhonũ Dei. Regis carnis & ſanguinis nullus ſubditos

B כי תקדמנו ברכות טוב ר׳ אחא ברכות משה שנקרא טוב שנ׳ ותרא אותו כי טוב הוא ורבנן אמרי ברכותיה של תורה שנ׳ כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי i. Qm̃ preuenies eũ bñdictiones boni, Rabbi dixit, bñdictiones Moſſe q appellatus eſt bonus, ſicut dictũ eſt. Exo, ii. Et uidit eũ qm̃ bonus ipſe, magiſtri dixerũt qm̃ bñdictões legis.s. puenerũt regẽ Meſſiã ſicut dictũ eſt puer bio. c. iiii. Qm̃ donũ bonũ dedi uobis, legẽ meã no derelinquatis, qm̃ filius fui patri meo, tenellus & unicus coram matre mea.

	לְשַׁבָּחָא	XX. In laudem
	עַל תְּקוֹף	pro virtute
	קֻרְבַּנָא תְדִירָא	ſacrificii, continueque
المزمور الحادي والعشرون	דְּקְרִיצְתָּא תוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃	imolatiõis. Laudatoria Dauidis.
الهي الهي انظر الي لماذا	אֵלִי אֵלִי מְטוּל מָה	DEVS meus deus meus, quare

A. Rectius quãtum mea fert opinio uerbũ hebreum אילת uertitur certa feminino genere אילת acerũ uis ppriam ת q̃ plurimũ deſignatiua eſt feminei ſexus. Quod ẽt cõprobatur libro midras te

עזבתני רחוק	dereliquiſti me, longe	B. dereliquiſti, longe	ἐγκατέλιπές με. μακρὰν
מישועתי דברי	a ſalute mea verba	a ſalute mea verba	ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι
שאגתי׃ אלהי	lamẽtarõis meę. Deus meus	delictorũ meorum. Deus meus	τῶν παραπτωμάτων μου. Ὁ θεός μου
אקרא יומם ולא	clamabo diu, & non	clamabo per diem & non	κεκράξομαι ἡμέρας, καὶ οὐκ
תענה ולילה ולא	reſpondebis, & noctu nec	exaudies, & nocte & non	εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ
דומיה לי׃ ואתה	eſt ſilentium mihi. Et tu	ad inſipientiam mihi. Tu autẽ	εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σὺ δὲ
קדוש יושב	ſancte habitator,	C. in ſancto habitas	ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς
תהלות ישראל׃	laudes iſrael.	laus iſrael.	ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ.
בך בטחו אבתינו	In te cõfiſi ſũt patres noſtri,	In te ſperauerũt patres noſtri,	Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν.
בטחו ותפלטמו׃	confiſi ſunt & liberaſti eos.	ſperauerunt & liberaſti eos.	ἤλπισαν καὶ ἐρρύσω αὐτούς.
אליך זעקו	Ad te clamauerunt	Ad te clamauerunt	Πρὸς σὲ ἐκέκραξαν
ונמלטו בך בטחו	& ſalui facti ſũt, ĩ te ↄfiſi ſũt,	& ſalui facti ſũt, ĩ te ſperauerũt	καὶ ἐσώθησαν. ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν,
ולא בושו׃ ואנכי	& nõ ſunt confuſi. Ego autẽ	& non ſunt confuſi. Ego autem	καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν. Ἐγὼ δέ
תולעת ולא איש	ſum vermis, & nequaq̃ vir	ſum vermis & non homo,	εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος.
חרפת אדם	opprobrium hominum,	opprobrium hominum	ὄνειδος ἀνθρώπων
ובזוי עם׃	& deſpectio populi. (me,	& abiectio plebis.	καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. (σάν με
כל ראי ילעגו לי	Oẽs vidẽtes me ſubſannãt(	Oẽs vidẽtes me deriſerũt me,	Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρι(
יפטירו בשפה	demittunt labia,	locuti ſunt labiis	ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν,
יניעו ראש׃	mouent caput. (eripiat eũ	& mouerunt caput.	ἐκίνησαν κεφαλήν.
גל אל יהוה יפלטהו	Vertit ſe ad Deũ( )ſeũ.	Sperauit ĩ domino eripiat eũ,	Ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν.
יצילהו כי חפץ בו׃	liberet eũ qm̃ cõplacẽtiã hũit)	ſaluũ faciat eum qm̃ vult eum.	σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν.
כי אתה גחי מבטן	Tu ãre extraxiſti me ex vte(	Q m̃ tu es q extraxiſti me de(	Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός.
מבטיחי על שדי	fiducia mea ab vberibus (ro	ſpes mea ab vberibus (vẽtre,	ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν
אמי׃ עליך השלכתי	m̃ris meę. In te proiectus ſum	matris meę, in te proiectus ſum	τῆς μητρός μου. ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην
מרחם מבטן	a vulua, de ventre	ex vtero. De ventre	ἐκ μήτρας. Ἀπὸ γαστρὸς
אמי אלי אתה׃	m̃ris meę DEus meus es tu.	matris meę Deus meus es tu,	μητρός μου θεός μου εἶ σύ,
אל תרחק ממני כי	Ne lõge fias a me, quoniam	ne diſceſſeris a me. Quoniam	μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. Ὅτι
צרה קרובה כי	tribulatio proxima eſt, qm̃	tribulatio proxima eſt, &	θλῖψις ἐγγύς, ὅτι
אין עוזר׃ סבבוני	ñ ẽ adiutor. Circũdederũt me	ñ ẽ q adiuuet. Circũdederũt me	οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. Περιεκύκλωσάν με
פרים רבים אבירי	tauri multi, fortes	vituli multi, tauri pingues	μόσχοι πολλοί, ταῦροι
בשן כתרוני׃	baſſan vallauerunt me.	obſederunt me.	πίονες περιέσχον με.
פצו עלי פיהם	Aperuerunt ſup me os ſuũ,	Aperuerunt ſuper me os ſuum	Ἤνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν.
אריה טרף ושאג׃	leo rapiens & rugiens.	ſicut leo rapiens & rugiens.	ὡς λέων ὁ ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος,
כמים נשפכתי	Sicut aqua effuſus ſum,	Sicut aqua effuſus ſum,	Ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθην
והתפרדו כל עצמותי	& ſeparata ſũt oĩa oſſa mea,	& diſperſa ſũt omnia oſſa mea.	καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου.
היה לבי כדונג	factũ eſt cor meũ ſicut cera	Factũ eſt cor meum tanq̃ cera	Ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς
נמס בתוך מעי	liq̃facta, ĩ medio vẽtris mei.	liqueſcẽs, in medio vẽtris mei.	τηκόμενος ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
יבש כחרש כחי	Aruit veluti teſta fortitu(	Aruit tanq̃ teſta virtus mea,	Ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου.
ולשוני מדבק	& lĩgua mea adheſit (do m̃a	& lingua mea adheſit	καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται
מלקוחי ולעפר	palato meo, & in puluerem	faucibus meis, & in puluerem	τῷ λάρυγγί μου. καὶ εἰς χοῦν
מות תשפתני׃ כי	mortis repoſuiſti me. Q m̃	mortis deduxiſti me. Quoniã	θανάτου κατήγαγές με. Ὅτι

Digitized by Google

يا الهي تركتني * تباعدت	שבקתני רחיק	dereliquiſti me, a longe
عن خلاصي لقول	מן פורקני מילי	a redemptione mea verba
جهلي * الهي	אכליותי׃ אלהי צוח	lamentationis meæ. Deus meus ego
دعوتك النهار كله فلم	קרי ביממא ולא תקבל	clamo in die & non accipis
تستجب لي * وفي الليل فلم	צלותי ובליליא ולא	orationem meam, & in nocte, & non
تصغ الي وانت	שתיקותא לי׃ ואת	eſt ſilentium mihi. Et tu
تحل في القدس يسبح *	קדיש דמיתב עלמא	ſanctus qui inhabitas orbem
يا فخر اسرائيل	על תושבחן דישראל׃	propter laudes iſrael.
بك امن اباونا *	במימרך סברו אבהתנא	In verbo tuo ſperauerunt pr̃es noſtri,
توكلوا عليك فنجيتهم	סברו במימרך ושיזבתנון	ſperauerũt ĩ verbo tuo & liberaſti eos.
صرخوا اليك	קדמך צלו ואשתיזבו	Apud te habuerũt orõnẽ & liberati ſũt,
فخلصتهم * رجوك	במימרך אתרחיצו	in verbo tuo confiſi ſunt,
فلم يخزوا * واما انا	ולא בהיתו׃ ואנא	& non ſunt confuſi. Et ego
فدودة ولست انسان	נחיל וחליש ולא גבר	vermis & debilis & nequaq̃ fortis(
عار في الناس	סבול חרפת בני נשא	portans vituperia hominum)
مرذول في الشعوب *	ומתבסרנותא דעממי׃	& deſpectio populorum.
رآني هزا بي * كل من	כל דחמיין לי יתחייכון עלי	Omnes qui vident me derident me,
نكموا بسفاههم	מתגררין ביש בספוותהון	garriunt malum labiis ſuis,
وحركوا رووسهم * وقالوا	ילטלטון ברישהון	mouentq́ capita ſua.
ان كان امن او توكل على	שבחית קדם יי ושזבני	Laudes dixi apud Deũ & eripuit me,
الرب فليخلصه ولينجيه اذ	פרקא יתי דאתרעי בי׃	eruit me q̃m complacuit ſibi in me.
كان يحبه وانت من البطن	מטול דאנת הוא אפקתני	Quoniam tu ipſe extrahaſti me
اخرجتني ومذ كنت ارضع	מכריסא אסברתני על	de ventre ſpes mea ſuper
من ثدي امي انت رجاي القيت	תדיי אמי׃ בסעדך	vbera matris meæ. In roboratione tua
اليك من الاحشا ومن بطن	אישתליקית מרמעייא	leuaui me, a viſceribus
امي انت الهي	מכריסא דאמי אלי את׃	ventris matris meæ, Deus meus es tu.
فلا تبعد عني فان	לא תתרחק מני בטול	Ne elongeris a me quoniam
الشدة قد قربت مني	דעיקתא קריבא ארום	tribulatio propinqua, quoniam
وليس من يخلصني احاطت	לית דפריק׃ אחזרו עלי	nõ eſt q̃ redimat. Circundederunt me
بي عجول كثيرة واكتنفت	עממיא דמתילין לתורין	populi ſimiles rauris,
ثيران سمان	רברבני מתני אקפוני׃	principes baſſan vallauerunt me.
فتحت علي افواهها	פתחו עלי פומהון היך	Aperuerunt ſuper me os ſuum ſicut
مثل الاسد الزابر المفترس	אריותא אכיל ותביר׃	leo rapiens & rugiens.
انهرقت مثل الما	היך מיא אתשדית	Veluti aqua effuſus ſum,
وتحللت جميع عظامي	ואתפרפרן כולהון גרמי	& diſperſa ſunt omnia oſſa mea,
وصار قلبي مثل الشمع	הוה לבי כתמסי היך	fuit cor meum liquefactum ſicut
المذاب في وسط بطني	שעוא בגו מעייא׃	cera in medio ventris mei.
يبس قواي مثل	יבש היך פחר חילי	Aruit veluti teſtaceum virtus mea
الفخار ولصق لساني	ולישני אדיק לכורכי	& lingua mea adhæſit palato meo,
بحنكي * والى تراب	ולבית קבורתא	& in domum ſepulchri
الموت انزلتني	אמטיתני׃ מטול דאחזרו	deduxiſti me. Quoniam vallauerunt

hilim ĩ ipſo ſtatim principio expoſitionis huius pſalmi על אילת השחר ... .i. ſuper ceruã matutinã hoc eſt quod ſcriptũ eſt Deus deus uirtus mea & ponet pedes meos tanq̃ ceruarũ. Dixit .r. Pinchas, ſicut ceruorũ, nõ eſt ſcriptũ ſic, ſꝫ ſicut ceruarum. Q̃m pedes femellarũ habent firmiores pedibus mariũ. Sũt tñ multi hebreorũ q̃ cõcedũt hoc totum אילת השחר quod nos interpretati ſumus: ceruã matutinã nomẽ eſſe inſtrumenti muſices inter quos rabbi Salomon authorq̃ gallici uocabularii & pleriq̃ alii queadmodũ refert Chimchi, ſꝫ & nõ deſunt q̃ dicant אילת nomẽ eſſe ſtellæ.

B Deus meus Deus meus. Hoc nimirũ (ſicut ait Robertus ĩ libro de uictoria uerbi Dei) ita recte itelligit ac ſi diceret o habitãs in me oĩs pulchritudo diuinitatis corporaliter, cur te ĩtus cõtinẽs cur me moriente ſiles, paulo ante unica uoce tua ꝓ iecisti retrorſum quęrẽtes me, nuper quoq; multitudinẽ igentẽ ia diãdo ex his oculis q̃ nũc languẽt terruisti, & q̃ iuſtus exercitus facere non potuiſſet uno flagello facto de reſticulis eieciſti, de tẽplo, ut q̃d o tã potens tã fortis diuinitas uerbi me carnẽ tuã dereliquiſti intus cõtinens tanq̃ gladius in uagina.

H. Libro midras tehilim ... .i. Sermo alius ſurge gloria mea, loqtur de quatuor regnis ſurge in babilonia ubi aſſiare feciſti nobis, Miſaelẽ Ananiã & Azariam.

D iii

סבבוני כלבים	circundederunt me canes,	circundederunt me canes	ἐκύκλωσάν με κύνες
עדת מרעים	congregatio peſſimorum	multi, concilium malignantiũ	πολλοί, συναγωγὴ πονηρευομένων
הקיפוני כארי	obſedit me ſicut leo, A	obſedit me. Foderunt	περιέσχον με. Ὤρυξαν
ידי ורגלי׃	manus meas & pedes meos.	manus meas & pedes meos,	χεῖράς μου καὶ πόδας μου,
אספר כל עצמותי	Numerabo omnia oſſa mea,	dinumerauerunt oĩa oſſa mea.	ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
המה יביטו יראו	ipſi videntes deſpexerunt	Ipſi uo ꝯſiderauerũt & inſpexerũt	αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με.
בי יחלקו בגדי	me. Diuiſerũt veſtimẽta mea	me diuiſerũt ſibi veſtimẽta mea,	Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
להם ועל לבושי	ſibi, & ſuper veſtimentũ meũ	& ſuper veſtem meam	ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
יפילו גורל׃	miſerunt ſortem.	miſerunt ſortem,	ἔβαλον κλῆρον.
ואתה יהוה אל	Tu autem DEVS ne	Tu autem domine ne	Σὺ δὲ κύριε μὴ
תרחק אילותי	longe fias, fortitudo mea	elõgaueris auxilium tuũ a me,	μακρύνῃς τὴν βοήθειάν
לעזרתי חושה׃	in auxilium meum feſtina.	ad defenſionem meã conſpice.	ἀπ᾽ ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες.
הצילה מחרב	Libera a gladio	Erue a framea	Ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας
נפשי מיד	animam meam, & de manu	Deus aĩam meam, & de manu	τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς
כלב יחידתי׃	canis vnicam meam.	canis vnicam meam.	κυνὸς τὴν μονογενῆ μου.
הושיעני	Salua me	Salua me	Σῶσόν με
מפי אריה	ex ore leonis,	ex ore leonis	ἐκ στόματος λέοντος.
ומקרני ראמים	& de cornibus naricornuum	& a cornibus vnicornium	καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων,
עניתני	reſponde mihi.	humilitatem meam.	τὴν ταπείνωσίν μου. (μου,
אספרה שמך לאחי	Narrabo nom̃ tuũ frĩbꝰ m̃is,	Narrabo nomẽ tuũ frĩbꝰ meis	Διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς(
בתוך קהל אהללך׃	in medio eccleſie laudabo te.	in medio eccleſie laudabo te.	ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.
יראי יהוה הללוהו	Qui timetꝭ deũ laudare eũ,	Qui timetis dñm laudate eũ,	Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν,
כל זרע יעקב	omne ſemen Iaacob	vniuerſum ſemen Iacob	ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακὼβ
כבדוהו וגורו	glorificate eum, & metuite	glorificate eum. Timeat	δοξάσατε αὐτόν. Φοβηθήτω
ממנו כל זרע ישראל	ab illo vniuerſũ ſemẽ iſrael.	eum omne ſemen iſrael,	δὴ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραήλ
כי לא בזה ולא	Quoniam nõ deſpexit neq;	quoniã non ſpreuit neq;	Ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ
שקץ ענות עני ולא	abomĩatus ẽ afflictionẽ affli(	deſpexit deꝑcatõẽ pauꝑis. Nec	προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. Οὐ
הסתיר פניו	abſcõdit faciẽ ſuã (cti, & nõ	auertit faciem ſuam	γὰρ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ממנו ובשועו	ab eo, & cum clamaret	a me, & cum clamarem	ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐν τῷ κεκραγέναι με
אליו שמע׃	ad eum exaudiuit.	ad eum exaudiuit me.	πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
מאתך תהלתי	Apud te laus mea	Apud te laus mea	Παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, (σοι. Τὰς εὐχάς μου
בקהל רב נדרי	in eccleſia multa, vota mea	in eccleſia magna, vota mea	ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξομολογήσομαί(
אשלם נגד יראיו׃	reddã ĩ ꝯſpectu timẽtiũ eũ.	reddã in cõſpectu timentiũ eũ.	ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν φοβουμένων αὐτόν.
יאכלו ענוים	Comedent pauperes	Edent pauperes	Φάγονται πένητες
וישבעו יהללו	& ſaturabuntur, laudabunt	& ſaturabuntur, & laudabunt	καὶ ἐμπλησθήσονται, καὶ αἰνέσουσι
יהוה דרשיו יחי	DEVM querẽtes eũ, viuet	dñm qui requirunt eum, viuẽt	κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. Ζήσονται
לבבכם לעד׃	cor eorum in ſempiternum.	corda eorum in ſeculũ ſeculi.	αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.
יזכרו וישבו אל	Recordabũt & cõuertẽt ad	Reminiſcẽtur & cõuertent ad	Μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφήσονται
יהוה כל אפסי	DEVM omnes fines	dominum, vniuerſi fines	πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα
ארץ וישתחוו	terre, & adorabunt	terre. Et adorabunt	τῆς γῆς. Καὶ προσκυνήσουσιν
לפניך כל משפחות	corã te vniuerſe cognatiões	ĩ ꝯſpectu eius, vniuerſe familie	ἐνώπιον αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν.

احاطت بي كلاب	על רשיעי דמתילין	me impii ſimiles
كثيرة اكتنفني جماعة	לכלביא סגיעי כנישת	canibus plurimis, congregatio
الاشرار ۞ نقبوا	מבאשין אקפוני נכתין	malignorum circũdedit me, mordẽtes
يدي ورجلي	היך אריא ידי ורגלי:	veluti leones mãus meas & pedes mẽos.
وزعزعوا جميع عظامي ۞	אחוה כל הלבשות גרמי	Dinũerabo oĩum mẽbroꝝ meoꝝ oſſa,
نظروا الي وشمتوا	אנון מסתכלין מבזין	ipſi viderunt & contempſerunt
بي ۞ اقتسموا ثيابي بينهم	לי: מפלגין לבושי להון	me. Diuiſerunt veſtimenta mea ſibi,
وعلى لباسي	ועלוי פתאגי ירמון	& ſuper veſtem meam miſerunt
اقترعوا ۞	עדבין: ואת יי לא	ſortem. Et tu DEVS ne
وانت يا رب	תתרחק תוקפי	elongeris, fortitudo mea
فلا تبعد عن معونتي ۞	לסיועי אוחי:	ad defenſionem meam feſtina.
انظر لنصرتي	פצי מקטלין דחרב נפשי	Lib̃a ab his q̃ occidũt gladio, aĩã meã,
نج من السيف	מן אידא דרשיעא דמתיל	de manu iniquorum qui ſimulant
نفسي ۞ ومن ايدي	לכלבא רוחא דגושמי:	canes ſpiritum corporis mei.
الكلاب وحدتي ۞	פריקיני מן פום תקיף	Salua me a feroci fortiſſimo
ومن فم	היך אריא ומן מלכא	ſicut leone, & a rege
الاسد خلصني	דתקיף וגיוי תני היך	potenti, cuius ſuperbia ſicut
ومن قرن المتعالي	רימנין קבלתא צלותי:	naricornis, accepiſti orationem meã.
على تواضعي	אחוי גבורת שמך לאחי	Narrabo fõrtitudinẽ noĩs tui frĩbꝰ mĩs,
لابشر باسمك اخوتي	במצע כנישתא אשבחינך	in medio eccleſie laudabo te.
وبين الجماعة امجدك	דחליא דיי שבחו קדמוי	Qui timetis DEVM, laudate corã eo
ايها الخايفون من الرب	כל זרעא דיעקב יהבו	omne ſemen Iaacob afferat
مجدوه يا جميع ذرية	ליה יקר איזדעזעו	honorem ei, horreat
يعقوب سبحوه وليخشاه	מניה כל זרעא דישראל:	ab illo omne ſemen iſrael.
كل زرع اسرايل	מטול דלא בסיר ולא שאיט	Quoniam non deſpexit nec abominatus eſt
لانه لم يهن ولم	צלותהון דעניי ולא	deprecationes pauperum, & non
يرذل دعوة المسكين ولم	סליק שכינתיה	amouit diuinitatem ſuam
يصرف وجهه	מביניהון ובצלואיהון	de medio eorum, & dum precantur
عني وعند دعاي	קדמוי מקביל:	eum acceptat.
استجاب لي	מינך תושבחתי	A te laus mea,
من عندك مدحتي	בכנישתא	in congregatione
في الجمع العظيم اشكرك	סגיעי עמא	magna populorum,
واوفي نذوري قدام	נדרי אשלם קביל דחלוי:	vota mea reddã ĩ cõſpectu timẽtiũ eĩ.
خايفيك تاكل المساكين	ייכלון עינותני	Edent mites
ويشبعون ويسبح	ויסבעון ישבחון	& ſaturabuntur, requieſcet
الرب جميع الذين يبتغونه	רוח נבואה ברעיוני	ſpiritus prophetie in cogitationibus
تحيا قلوبهم الى ابد الابد	לבהון לעלמין:	cordis eorum in eternum. (uertent
ويتذكرون ويقبلون الى	יתדכרון ניסוי ויתובון	Recordabunt miraculoꝝ eius, & con(
الرب من كل	קדם יי כל סייפי	coram DEO omnia extrema
اقطار الارض وتسجد	ארעא ויסגדון	terre, & adorabunt
قدامه كل قبايل	קדמך כל גניסת	coram te omnes familie

Surge in medis ubi aſtare feciſti nobis Mardocheum & Heſter. Surge in grecis ubi aſtare feciſti nobis Haſmonai .i. machabeos & filios eius. Surge in edom .i. i Romanis quoniam futurũ eſt ut aſtare facias nobis regẽ meſſiã. Volunt nõnulli ex hoc haberi quod Meſſias naſciturus erat tempore regum romanoꝝ.

A. Sicut leo, manus mee & pedes mei, ſiue manus meas & pedes meos. Cõſtructio defectiua, ſubaudiendũ eniꝫ ipſi tanq̃ leo manus meas & pedes meos foderũt perforauerũt, male habuerũt, fixerũt, aut male tractauerũt. Siquidẽ uerbũ hebreũ כארי caari quod aliqui iterpretati ſunt foderũt, cõpoſitũ eſt ex litera ſimilitudinẽ ſignificante, & ex noĩe ſignificãte leonẽ. Nec aſſentio dicentibꝰ hebreos hũc locũ corrupiſſe, quod ex nr̃is arbitrantur multi, qui dicũt legendũ apud hebreos כרו caru deducta uoce a uerbo כרה cara quod fodio ſiue figo ſiue uireo ſignificat. Loca enim omnia que hebrei corruperũt, ſtudioſos huius lingue nõ latent & ipſe i nr̃is ſcholis diffuſe de illis diſſerui, inter quã hic locus nec unquam numeratur. Verũ quod hic uerboꝝ ſtructus defectiuus habeatur liquet ex chaldeo textu, quod defectum occurrẽs addidit uerbũ נכתין nachtin quod mordentes ſeu ulnerantes ſeu ferientes ſignificat.

B. Et aĩa eius nõ uiuet. Nõ uiuet recte legitur & authore Hieronymo per particulã negatiuã cõcinit Iſaie oraculũ. Iõ diſpartiam ei plurimos & fortiũ diuidet ſpolia pro eo quod tradidit in mortẽ aĩam ſuã, & cum ſceleratis reputatus eſt.

C. Quemadmodũ fideles oẽs, hũc pſalmũ de xpo itelligũt, eliciuntq; hinc multa, tum de diuinitate tum de humanitate ipſius, ita econtra hebrei contendũt dicere hinc multa

גּוֹיִם׃ כִּי לַיהוָה	gentium.Quia DEI	gentium.Quoniam domini	Ὅτι τοῦ κυρίου
הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל	eſt regnum,& dominabitur	eſt regnum & ipſe dominabitur	ἡ βασιλεία καὶ αὐτὸς δεσπόζει
בַּגּוֹיִם׃ אָכְלוּ	gentibus.Comederunt,	gentium.Manducauerunt	τῶν ἐθνῶν. Ἔφαγον
וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי	& adorauerunt oẽs pingues	& adorauerunt omnes pingues	καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ πίονες
אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ	tre,añ fa.eiꝯ curuabũt genu	terre,in conſpectu eius cadent	τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται
כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר	vniũſq deſcẽdũt ĩ puluerẽ,	omnes qui deſcendũt in terrã.	πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν.
וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃	& anima eius non uiuet. B	Et anima mea illi viuet,	Καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ,
זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר	Semen ſeruiet ei,	& ſemen meum ſeruiet ipſi.	καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ.
לַאדֹנָי לַדּוֹר׃	narrabit dño ĩ generatione.	Annunciabitur dño generatio	Ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ γενεὰ
יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ	Venient & annunciabunt	ventura,& annunciabunt	ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι (σομένῳ
צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד	Iuſtitiã eius,populo q naſcet	celi iuſticiã eius,pplõ q naſcet	Τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, λαῷ τῷ τεχθη
כִּי עָשָׂה׃	que fecit. C	quem fecit dominus.	ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

[illegible]

Que uerba ſic interpretari poſſunt. Pſalmũ iſtum exponũt nazareni.i.chriſtiani de Ieſu & illi nu[illegible] mer ãtoia mala q fecit ei iſrael. Et itroducũt filiũ clamãtẽ ad p̃rẽ quo liberet eũ de cũctis moleſtiis & dicẽtẽ Deus meus deus meus q̃re dereliq̃ſti me. uſq; ad pſalmi finẽ. Corrupũt aũt ſcripturã uerbi כארי carai & legũt כרו caru q ſignificat fodere puteũ, qm̃ mimũ ſi fixerũt clauos i manus eius, & in pedes eius. qñ .s. ſuſpẽderũt illũ. Fuit at illis cã erroris, hic uerſus. Et aiã eius nõ uiuificabit. Et dicũt q ipſe eſt Deus. q ei iclinari debẽt oẽs q deſcẽdũt in puluerẽ. & ipſe noluit uiuificare aiã ſuã, qm̃ hoc pacto deſcẽdit carnẽ ſumere q ca

כג מִזְמוֹר לְדָוִד	XXIII. Pſalmus Dauidis.	XXII. Pſalmus Dauid.	κβ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יְהוָה רֹעִי לֹא	DEVS paſtor meus,non	Dominus regit me & nihil	Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με
אֶחְסָר׃ בִּנְאוֹת	imminuar,in paſcuis	mihi deerit,in loco paſcue	ὑστερήσει, εἰς τόπον
דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי	herbarum acclinauit me,	ibi me collocauit.	χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν.
עַל־מֵי מְנֻחוֹת	ſup aquas refectionis qeſcere	Super aquã refectiõis educauit	Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με,
יְנַהֲלֵנִי׃ נַפְשִׁי	faciet me.Animam meam	me,animam meam	τὴν ψυχήν μου
יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי	conuertet,ducet me	conuertit.Deduxit me	ἐπέστρεψεν. Ὡδήγησέ με
בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק	per ſemitas iuſtitie,	ſuper ſemitas iuſtitie,	ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης,
לְמַעַן שְׁמוֹ׃ גַּם כִּי	ꝑpter nomẽ ſuum.Sed & ſi	propter nomẽ ſuum.Nam & ſi	ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ
אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת	ambulauero in valle mortis,	ãbulauero ĩ medio vmbre mõtis	καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου,
לֹא אִירָא רָע כִּי	non timebo malũ quoniam	non timebo mala,quoniam	οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι
אַתָּה עִמָּדִי	tu aſiſtis mihi	tu mecum es.	σὺ μετ᾽ ἐμοῦ εἶ.
שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ	virga tua & baculus tuus	Virga tua & baculus tuus,	Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου,
הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃	ipſa conſolabuntur me.	ipſa me conſolata ſunt.	αὐταί με παρεκάλεσαν.
תַּעֲרֹךְ לְפָנַי	Pones coram me	Paraſti in conſpectu meo	Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου
שֻׁלְחָן נֶגֶד	menſam,ex aduerſo (ſti oleo	menſam,aduerſus eos (leo	τράπεζαν, ἐξ ἐναντίας
צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן	moleſtatorꝫ meorꝫ, ĩpingua(	q tribulãt me.Impinguaſti ĩ o(	τῶν θλιβόντων με. Ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ
רֹאשִׁי כּוֹסִי	caput meum,calix meus	caput meum,& calix meus	τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ποτήριόν σου
רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב	ſatians.Sed & benignitas	inebrians q̃ preclarus eſt.Et	μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. Καὶ τὸ ἔλεός
וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי	& miſicordia ſubſequẽt me,	miſericordia tua ſubſequẽt me,	σου καταδιώξει με (κατοικεῖν με
כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי	oĩbꝯ die.vite mee,& hĩtabo	oĩbꝯ diebꝯ vite mẽ.Et vt ĩhitẽ	πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Καὶ τὸ(

Digitized by Google

الشعوب لان الملك	עממיא מטול דמן קדם יי	populorum.Quoniam a pſentia DEI	que contraria ſunt po
لاله وسلطانه	מלכותא ושליט	eſt regnum,poteſtatem habebit	ſitioni chriſtianorum
على كل الامم ياكلوا ويسجد	בעממיא: סעדו	in populis.Roboramini	Itaq; nõ abre putaui
قدام الرب جميع ملوك	וסגדו כל דהיני	& adorate omnes pingues	adducere que illi i nos
الارض وبين يديه تجثوا	ארעא קדמוי גחנין	terre,coram eo cadent	g uriũt & in primus .ſ,
جميع هابطي الارض	כל נחתי בית קבורתא	oẽs qui deſcendũt in domũ ſepulchri,	Dauid Chimchi . qui
له تحيى نفسى	ונפש רשיע לא יחייתה	& anima impii non viuet.Semen	in commentariis pſal
وذريتى تتعبد له	ואברהם יפלחון קדמוהי יתמנון	Abraham ſeruiet corã eo,annũciabit	morũ hec que ſequunt
اخبروا بالرب ايها الجيل	גבורתיה דיי לדר בתראה	ũtutẽ fortitudĩs Dei,gñatõi vẽture.	cõtra chriſtianos ſcri
الاتي ويحدثون	ייתון בניהון יחוון	Venient filii eorum,& annunciabunt	pſit את המזמור יפרש
بعدله لبر الشعب الذي	צדקתיה לעמא דעתיד	iuſtitiam eius,populo in futurum	אותו הנוצרים על ישו
يولد صنع الرب	למילד פרישן דעבד:	naſcituro,miracula que operatus eſt.	והוא מספר כל רעות
			שעשו לו ישראל והיה
			צועק הכן ואין מכל
			אירות ואמר אלי למה
			עזבתני. וכן כל המזמור
			ואמרו כארי ידי ורגלי
			ואמרו כרו לשון כי כרת
			… שתקעו …
			…
			ואשנת אתם …
			ונפשו לא חיה ואמר כי

rooccidẽda eẽt, & ppea ſaluãdi eẽt oẽs q deſcẽdũt in gehẽnã,iõ noluit uiuificare aiam ſuã,ſ; potius tradidit ſe ipſum I manus interfectorz eius. Verũ audiãt q̃ dicũt itelligãtq; xpiani ſeipſos. Ecce dicũt q noluit uiuificaĩ aiam ſuã & noluit eruĩ ab iterfectoribus,qũo exclãmabat Deus meus Deus meus,quare dereliqſti me lõge eſt ſalus mea,ſi noluit ſaluari. Ecce q̃ũo oblitus ẽ pacti ſui,queritq; exaudiri & nõ uult exaudiri. Preterea.ſi ipſe eſt Deus in eſſentia.ſaluet ipſe eſſentiã ſuã. Preterea. Laus iſrael.& tñ iſrael uituperãt illũ, & dicũt q ipſi laudãt Deũ. Preterea. In te ſperauerũt pres nñi,q tñ aſſeruerũt Deũ unicũ eſſe. Preterea. Deus.ſ.dicit de ſeipſo uermis ſuz & nõ homo. Ad hec,dicũt uertit ſe ad Deũ,eripiat eũ & liberet eũ. Et qñ: qua xps Ieſus carnẽ hẽbat,nõ eripuit nec liberauit eũ, qua uero diuinitatem,diuinitas moleſtias pati non potuit ut liberatione indigeret. Preterea. Quoniã tu es qui extrhaxiſti me de uentre ſpes mea ab uberibus matris mee. Põt ne aliqs idẽ & unus eſſe extrahẽs & extractus. Preterea. Narrabo nomẽ tuũ fratribus meis, Deo aut ẽ fratres nequaquã ſunt. Preterea. dicuntur laudes & aguntur gratiarum actiones poſt liberationem, Ieſus tamen nõ fuit liberatus. Ecce quomodo omnia que aſſerunt falſa comprobantur. Preterea. Omne ſemẽ Iaacob glorificate eum & metuite ab illo omne ſemen iſrael,quoniã non ſpreuit nec deſpexit deprecationem pauperis Iſrael,nihilominus affixit illum & cõtemptui habuit. Ecce falſa omnia. Preterea. Adorabunt coram te uniuerſe familie gentium. Et ecce falſum. Nam nec hebrei nec arabes adorant eũ. Hec ille,que adeo craſſe adeoq; ruditer ſunt dicta,uti reſponſione digna non ſint.

المزمور الثاني والعشرون	תושבחתא לדוד	XXIII. Laudatoria Dauidis.
الرب يرعاني فلا شي	יי זן ית עמיה במדברא	DEVS pauit populum ſuũ in deſerto
يعوزني وعلى المرج	לא חסרו כולא: באתר	non defuit quicquam eis.In loco
الخصيب احلني	צחותא בהגית דתאין	arido ſuper virentes herbas,fecit
وعلى ما الراحة انشاني	אשרינני על מי ניחא	quieſcere me,& ſuper aquas quietis
والى سبيل البر رد نفسي	דברני: נפשי	deduxit me.Animam meam
وهداني	ייתב במנא ופיקיונין	nutriuit manna & coturnicibus,
لاجل	דברני בהלכות צדקא:	duxit me per ſemitas iuſtorum
اسمه ان سلكت	בדיל שמיה ברם כד	propter nomen ſuum.Sed & quando
وسط ظلال الموت	איזיל בגלותא במישר	ducat in captiuitatem,in planitie
لا اخشى من السو	טולא דמותא לא אדחל	vmbre mortis,non timebo
لانك معي	בישתא מטול דמימרך	malum,quoniam verbum tuum
عصاك وقضيبك	בסעדי תגראר תריצא	in auxilio meo,caſtigationes tue recte
هما عزياني	ואוריתך אנון ינחמונני:	& lex tua,ipſe me conſolate ſunt.
جعلت قدامي	סדרתא קדמי פתור מנא	Ordinaſti i ɔſpectu meo mẽſam mãne,
مايدة مقابل	וקין קביל מעיקי רהיצת	iſtructa aduerſus moleſtatores meos,(
اعدايي دهنت بالدهن	בעופיא פטימיא גושמי	auibus opimis corpꝯ meũ, (ĩpĩguaſti
راسي وكاسك	ובמשח רבותא ריש כהני	& oleo vnctõis caput ſacerdotũ meoꝝ,
اسكرني كالصرف	כלידי רויתא: ברם טיבותא	calix vero meꝯ ãplus.Sed & bẽignitas
رحمتك وطيبتك تدركني	וחסדא ירדפונני	& miſericordia ſubſequentur me
كل ايام حياتي لكيما اسكن	כל יומי חיי כד אתיב	oĩbus diebus vite mee,cũ habitauero.

בבית יהוה לארך	in domo DEI in longitudine	in domo dñi, in longitudinem	ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα
ימים׃	dierum.	dierum. (ma ſabbati.	ἡμερῶν. (σαββάτων.
כה . לדוד מזמור	XXIIII. Dauidis.pſ.	XXIII .pſ.Dauid in pri(	κγ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ τῆς μιᾶς(
ליהוה הארץ	DEI eſt terra A	Domini eſt terra	Τοῦ κυρίου ἡ γῆ
ומלואה תבל	& plenitudo eius, orbis	& plẽitudo eiꝰ, orbis (Quia ipſe	καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη
וישבי בה׃ כי הוא	& habitãtes in eo. Quia ipſe	terræ & vniuerſi q hitãt ĩ eo.(	καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Αὐτὸς
על ימים יסדה	ſuper maria fundauit eum,	ſuper maria fundauit eum,	ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν,
ועל נהרות יכוננה׃	& ſuper flumina ſtabiliuit eũ.	& ſuper flumina preparauit eũ.	καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.
מי יעלה בהר	Quis aſcendet in montem	Quis aſcendet in montem	Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ
יהוה ומי יקום	DEI, & quis ſurget	domini, aut quis ſtabit	κυρίου, ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ
במקום קדשו	in loco ſancto eius.	in loco ſancto eius.	ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς
נקי כפים ובר	Innocens manibus & mundo	Innocens manibus & mundo	τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν
לבב אשר לא נשא	corde, qui non iurauit	corde qui non accepit	ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ
לשוא נפשו ולא	temere in animam ſuã, & nõ	in vano aĩam ſuã, nec (cipiet	ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ
נשבע למרמה׃ ישא	iurauit doloſe. Accipiet	iurauit ĩ dolo pxĩo ſuo, Hic ac(	τῷ πλησίον αὐτοῦ. Οὗτος λήψεται
ברכה מאת יהוה	benedictionem a DEO	benedictionem a domino,	εὐλογίαν παρὰ κυρίου,
וצדקה מאלהי ישעו	& iuſtitiã a Deo ſalutari ſuo.	& miſericordiã a deo ſalutari ſuo	καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ.
זה דור דרשו	Hec eſt gñratio querẽtiũ eũ,	Hec eſt generatio querẽtiũ eũ,	Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον.
מבקשי פניך יעקב	querentiũ faciẽ tuã Iaacob	querentium faciem Dei iacob.	ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ(
סלה׃ שאו שערים	ſemper. Leuate porte	Attolite portas	Ἄρατε πύλας (διάψαλμα.
ראשיכם והנשאו	capita veſtra, & erigimini	principes veſtras, & eleuamini	οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
פתחי עולם ויבוא	ianue ſẽpiterne, & ingredieť	porte eternales, & introibit	πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται
מלך הכבוד׃	rex glorie.	rex glorie.	ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
מי זה מלך הכבוד	Quis eſt iſte rex glorie.	Quis eſt iſte rex glorie,	Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
יהוה עזוז וגבור	DEVS fortis & potens,	dominus fortis & potens	κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός,
יהוה גבור מלחמה	DEVS fortis in prelio.	dominus potens in prelio.	κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
שאו שערים	Leuate porte	Attolite portas	Ἄρατε πύλας
ראשיכם ושאו	capita veſtra, & erigimini	principes veſtras, & eleuamini	οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
פתחי עולם ויבא	ianue ſempitñe, & ingredieť	porte eternales & introibit	πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται
מלך הכבוד׃ מי	rex glorie. Quis	rex glorie. Quis	ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς
הוא זה מלך הכבוד	eſt iſte rex glorie,	eſt iſte rex glorie,	ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης,
יהוה צבאות הוא	DEVS exercituum ipſe	dominus virtutum ipſe	κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός
מלך הכבוד סלה׃	eſt rex glorie ſemper.	eſt rex glorie.	ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης διάψαλμα.
כה לדוד	XXV. Dauidis.	XXIIII. In finẽ.pſ, Dauid.	κδ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אליך יהוה נפשי	Ad te DEVS animã meam	Aleph Ad te dñe leuaui aĩam(	Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου,
אשא אלהי בך	leuabo DEVS meus in te	Deus meus in te (meã,	ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
בטחתי אל אבושה	confiſus ſum, non cõfundar,	confido non erubeſcam.	πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην (μοι οἱ ἐχθροί
אל יעלצו איבי	ne letentur inimici	Beth Neqꝫ irrideãt me inimici	εἰς τὸν αἰῶνα. Μηδὲ καταγελασάτωσαν(
לי גם כל קויך	mei. Sed & oẽs ſuſtinẽtes te,	mei, Gimel etenĩ vniũſi q ſuſti(	μου, καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε,
לא יבשו יבשו	nõ cõfundantur, cõfundanť	nõ cõfũdeť. Cõfundãť (nẽt te	οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Αἰσχυνθήτωσαν(
הבוגדים ריקם׃	qui iniqua egerunt fruſtra.	oẽs iniq̃ agẽtes, ſupua. Deleth	οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς. (τωσαν

في بيت الرب طول	בבית יהוה נוגדא	In domo DEI in longitudine
الايام	דיומיא :	dierum.
المزمور الثالث والعشرون	לדוד תושבחתא	XXIIII. Dauidis laudatoria.
للرب الارض	דיי היא ארעא ובריתה תבל	DEI eſt terra & creature eius, orbis
وما فيها البلاد	ויתבין בה : מטול דהוא	& qui habitant in eo. Quoniam ipſe
وجميع سكانها ﻫ لانه	על ימיא שתיה תאסיסה	ſuper maria poſuit fundamentũ eius,
جعل اساسها على البحار ﻫ	ועל נהרותא אתקנה :	& ſuper flumina preparauit eum.
وعلى الانهار اتقنها ﻫ	מאן יסק בטור דקודשא	Quis aſcendet in montem ſanctitatis
من ذا الذي يصعد الى جبل	בית דיי ומאן יקום	domus DEI, & quis ſtabit
الرب او من يقف	באתר קודשיה :	in loco ſancto eius.
في موضع قدسه ﻫ	זכי אידיא ודכי	Innocens manibus & mundus
الا الطاهر اليدين النقي	ברעיונא דלא אומי על	voluntate, qui non iurauit ſuper
القلب ﻫ الذي لا	שקרא לחיבא נפשיה	falſo, ad damnationem anime ſue,
يقسم في نفسه الكذب ولا	ולא קיים	& non iurauit in
يحلف لقريبه بالغدر ﻫ	לנכלא : יקבל	fraudem. Accipiet
هذا يقبل البركة من الرب	ברכתא מן קדם יי	benedictionem a conſpectu DEI
والرحمة من الله مخلصه	וזכותא מאלהא פורקניה	& iuſtitiam a DEO redemptore ſuo.
هذا الجيل الذي يطلب	דין דרא דתבעין	Hec generatio querens
الرب ويبتغي وجه اله يعقوب	ליה יעקב דבעין סבר	ipſum Iaacob, querens iocunditatem
ارفعوا ايها	אפוי לעלמין : זקופו	faciei eius in eternum. Leuate
الرؤوسا ابوابكم ﻫ وارتفعي	תרעי בית מקדשא רישיכון	porte domus ſanctuarii capita veſtra,
اتيتها الابواب الدهريه	ואזדקפו כעלני עלמא	& erigimini porte mundi,
ليدخل ملك المجد ﻫ	ויעול מלכא איקרא :	& introibit rex glorie.
من هذا ملك المجد	מאן דין מלכא יקרא	Quis eſt iſte rex glorie,
الرب العزيز القوي الجبار ﻫ	יי עזיז וגבר יי גבר	DEVS fortis & potens, Deus author
القاهر في الحروب ﻫ	גבורתא עבד קרבא :	fortitudinis faciens bellum.
ارفعوا ايها الملوك	זקופו תרעי גינתא	Leuate porte, horti
ابوابكم وارتفعي اتيتها	דעדן רישיכון ואזדקפו	deliciarum capita veſtra, & erigimini
الابواب الدهريه ﻫ ليدخل	מעלני עלמא ויעול	porte mundi & introibit
ملك المجد من	מלכא יקרא : מאן	rex glorie. Quis eſt
هو هذا ملك المجد	הוא דין מלך יקרא	iſte rex glorie,
الرب القوي	יי צבאות הוא	DEVS exercituum, ipſe
هو ملك المجد ﻫ	מלך איקרא לעלמין :	rex glorie in eternum
المزمور الرابع والعشرون	לדוד	XXV. Dauidis.
اليك يا رب رفعت نفسي ﻫ	קדמך יי נפשי	Coram te DEO animam meam
الهي عليك	אטול בצלו : אלהי עלך	leuabo in oratione, Deus meus in te
توكلت فلا اخزى الى الابد	אתרחיצית לא אבהת	confido, non erubeſcam,
ولا تشمت بي اعدائي ﻫ	לא יחדון בעלי דבבי	nec letabũtur patroni inimicitie mee
لان جميع المتوكلين عليك	עלי : ברם כל דסברין לך	ſuper me. Sed & vniuerſi qui ſperãt i te
لا يخزون ﻫ ليخزا	לא יבהתון יבהתון	non erubeſcent, erubeſcant
الاثمه بالباطل الهذي	בזוזי וסריקיא :	contemptores & vani.

A Libro midras tehilim ר' לוליאני אמר מפני מה לא נבראו המלאכים בראשון שלא יאמרו מיכאל היה מותח מן המזרח וגבריאל מן המערב ותנה מפרש באצבע אלא אני ה' עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי מי אתי כתיב מי היה שותף עמי בבריאתו של עולם אמר דוד הואיל ואתה בראת את השמים ואת הארץ לשמך אני קורא אותה שנאמר ליי הארץ ומלואה .i. R. Luliani dixit propter quid nõ ſunt creati angeli a principio. Ne fortaſſis dicerent. Michael extẽdebat ab oriente & Gabriel a meridie. Deus autem .s. & .b. tãtum menſuram adinuenit. Ego Deus faciens omnia inclinans celos ſolus extendens terram ex me: me itti ſcriptũ eſt, i. ex me. ſiue me ſolo. Quis fuit ſocius mecum dum crearem orbẽ. Dixit Dauid fortitudo ſiue potẽtia tua & tu creaſti celos & terram: itaq; nomini tuo ego tribuam illa ſicut dictum eſt. Dei eſt terra & plenitudo eius.

Digitized by Google

דְּרָכֶיךָ יְהוָה	Vias tuas DEVS	Vias tuas domine	Τὰς ὁδούς σου κύριε,
הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ	oſtende mihi,& ſemitas tuas	demõſtra mihi,& ſemitas tuas	γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους μου,
לַמְּדֵנִי׃ הַדְרִיכֵנִי	doce me.Deduc me	edoce me.He Dirige me	δίδαξόν με. Ὁδήγησόν με
בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי	in veritate tua,& doce me,	ĩ veritate tua, Vau & doce me	ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με,
כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי	qa tu es Deus ſaluatõis mee,	qa tu es DEVS ſaluator meus	ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου,
אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־	te expectaui tota (tuarũ	& ſuſtinui tota (tionũ tuarũ	καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην
הַיּוֹם׃ זְכֹר־רַחֲמֶיךָ	die .Recordare miſationũ(	die. Zain Reminiſcere miſa(	τὴν ἡμέραν. Μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου
יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי	Deɔ,& miſicordiaꝝ tuaꝝ qa	dñe,& miſericordiaꝝ tuaꝝ que	κύριε, καὶ τὰ ἐλέη σου
מֵעוֹלָם הֵמָּה׃	a ſempiterno ſunt ipſe.	a ſeculo ſunt.	ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
חַטֹּאות נְעוּרַי	Peccatorũ adoleſcẽtie mee,	Heth Delicta iuuentutis mee,	Ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ
וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר	& ſcelerũ meoꝝ ne mẽineris	& ignorãtias ñas ne mẽineris.	ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς.
כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי אַתָּה	ſm miſicor.tuã,ſcor.mei tu	Scdm miſicordiã tuã meñto(	Κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ,
לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃	ꝑpter bonitatẽ tuã DEVS,	ꝑꝑ bonitatẽ tuã dñe. (mei tu,	ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου κύριε.
טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה	Bonus & rectus DEVS,	Teth Dulcis & rectus dñs,	Χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος,
עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים	ꝑpterea docebit peccatores	ꝑꝑ hoc legẽ dabit deliquẽtibus	διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας
בַּדָּרֶךְ׃ יַדְרֵךְ עֲנָוִים	in via.Deducet pauperes	ĩ via.Ioth Diriget manſuetos	ἐν ὁδῷ. Ὁδηγήσει πραεῖς
בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים	ĩ iudicio,& docebit humiles	in iudicio,docebit mites	ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς
דַּרְכּוֹ׃ כָּל־אָרְחוֹת	viam ſuam.Omnes ſemite	vias ſuas.Caph Vniuerſe vie	ὁδοὺς αὐτοῦ. Πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת	DEI miſicordia & veritas,	dñi miſericordia & veritas	κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια,
לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ	his q cuſtodiunt pactũ eius,	requirẽtibus teſtamentũ eius,	τοῖς ἐκζητοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
וְעֵדֹתָיו׃ לְמַעַן	& teſtificatões eius.Propter	& teſtiõia eiɔ.Lameth Propẽ	καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἕνεκεν
שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ	nomẽ tuũ DEVS ꝑpiciate	nomẽ tuum dñe propiciaberis	τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι
לַעֲוֺנִי כִּי־רַב הוּא׃	iniqtatꝫ mee,qm̃ multa eſt.	peccato meo,multũ eſt enim.	τῇ ἁμαρτίᾳ μου πολλὴ γάρ ἐστιν.
מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא	Quis eſt vir timens	Mem Quis eſt homo q timet	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος
יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ	DEVM,docebit eum in via	dominũ,legem ſtatuit ei in via	τὸν κύριον, νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ
יִבְחָר׃ נַפְשׁוֹ בְּטוֹב	q̃ elegit.Anima eius ĩ bono	q̃ elegit.Nun Aĩa eius ĩ bonis	ᾗ ᾑρετίσατο. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς
תָּלִין וְזַרְעוֹ	cõmorabitur & ſemen eius	demorabitur,& ſemen eius	αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
יִירַשׁ אָרֶץ׃	hereditabit terram.	hereditabit terrã. (tibus eũ,	κληρονομήσει γῆν. (τόν,
סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו	A.Secretũ DEI timẽtibɔ eũ,	Samech Firmamẽtũ ẽ dñs timẽ(	Κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐ(
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׃	& pactum ſuum oſtendet eis.	& teſtũ ipſiɔ vt mãifeſtẽ illis.	καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה	Oculi mei ſemp ad DEVM,	Ain Oculi mei ſemp ad dñm,	Οἱ ὀφθαλμοί μου διὰ παντὸς πρὸς τὸν κύριον,
כִּי הוּא־יוֹצִיא	quia ipſe educet	quoniam ipſe euellet	ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει
מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃ פְּנֵה	de rete pedes meos.Reſpice	d laq̃o pedes ños.Phe Reſpice	ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου. Ἐπίβλεψον
אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־	ĩ me & miſerere mei,quoniã	in me & miſerere mei,quia	ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι
יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃	ſolus & pauper ſum ego.	vnicus & pauper ſum ego.	μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ.
צָרוֹת לְבָבִי	Tribulationes cordis mei	Sade Tribulatiões cordis mei	Αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου
הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי	mltiplicate ſt,de ãguſtiis ñis	multiplicate ſũt,de neceſſita(	ἐπληθύνθησαν. ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου
הוֹצִיאֵנִי׃ רְאֵה	educ me.Vide (meũ & pce	erue me.Res Vide (tibɔ meis	ἐξάγαγέ με. Ἴδε (ἄφες
עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא	humilitatẽ meã & laborem(	hũili.ñã & labo.ñũ,& dimitte	τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, κα(
לְכָל־חַטֹּאותָי׃ רְאֵה־	oĩbus peccatis meis.Vide	vniũſa delicta ña,Res Reſpice	πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἴδε
אוֹיְבַי כִּי־רַבּוּ	inimicos ños qa mltipli.ſũt,	inimi.ños qm̃ mltiplicati ſũt,	τοὺς ἐχθρούς μου ὅτι ἐπληθύνθησαν,

يارب لك فقط	אורחתך יי	Vias tuas DEVS
وعرفني سبلك ه	אודע יתי הילכתך	erudi me, ſemitas tuas
وفهمني	אליף יתי ׃ אדריכני	Inſtrue me. Deduc me
عدلك وعلمني	בקושטך ואליפני	in veritate tua & doce me
لانك الهي ومخلصي ه	ארום את־הו אלהא פרוקי	quoniam tu es DEVS ſaluator meus,
واياك املت كل	יתך סברית כל־	te expectaui tota
ايامي ه اذكر يارب رافتك	יומא ׃ אידכר רחמיך	die. Recordare miſericordiarū tuarū
ورحمتك	יי וטבותך ארום	DEVS, & beneficiorū tuoꝝ, quoniam
فانها ثابتة من الابد ه	מן־עלמא אינון ׃	ab eterno ſunt.
لاتتذكر خطايا	חובי טליותי	Deliſtorum iuuentutis mee,
صباي وجهلي ه	ומרדי לא תידכר	& rebellationū mearū ne memineris.
لكن مثل كثرة رحمتك	בטבותך אידכר לי אנת	Veꝝ i bēignitate tua ſcordaſ mei tu,
اذكرني من اجل صلاحك	מן בגל טבותך יי	propter bonitatem tuam DEVS.
يا الهي وانت يارب بار عادل	טב ותריץ יי	Bonus & rectus DEVS,
اذ جعلت في السبل سنتك	בגין כן מליף חייביא	propter hoc docet peccatores
للخطاة ه تدبر المتوا	באורחא ׃ מדריך ענותני	in via. Dirigens manſuetos
ضعين بالعدل وتعرف المسا	בדינא ומליף ענותני	in iudicio, docebit manſuetos
كين طرقك ه جميع سبل	אורחיה ׃ כל־הילכתיה	vias ſuas. Omnes vie
الرب رحمة وعدل ه	דיי טיבו וקשוט	DEI bonitas & veritas
للذين يحفظون عدله	לנטרי קימיה וסהדותיה ׃	cuſtodientibus pactum eius
وشهاداته ه اللهم	מן בגלל	& teſtimonia eius. Ob gratiam
بجلال اسمك اغفر	שמך יי ותשבוק	nominis tui Deus, parce
خطاياي فانها عظيمة ه	לחובי ארום סגי הוא ׃	peccato meo, quoniam grande eſt.
من هو الرجل الخايف	מן הוא דין גברא דדחיל	Quis eſt is homo qui timet
من الرب يهديه طريقا	מן קדם יי ילפיניה באורחא	ab aſpectu DEI, docebit eum in via
يرضاها ه ونعم نفسه في	דאתרעי ׃ נפשיה בטבתא	quā elegit. Anima eius in bonis
الخير ات وذريته	דעלמא דאתי יבית	mundi venturi demorabitur,
ترث الارض ه	ובנוי יחסנון בארעא ׃	& filii eius hereditabunt terram.
الرب عز لخايفيه واسم الرب	רזא דיי גליא לדחלוי	Secretū Dei māiſeſtū ē his q timēt eū,
الذين يخشونه وهو	וקימיה לאודעותהון ׃	& pactum eius docebit eos.
تفهمهم مو ايشقه عيناي	עיני מסתכלן תדירא	Oculi mei reſpiciunt ſemper
تكران الى الرب كل	קדם יי ארום הוא יפיק	coram DEO. Quoniam ipſe euellet
حين لانه من الفخ	ממצדתא רגלי ׃ אסתכי	de laqueo pedes meos. Aſpice
اطلق قدمي ه وعطف علي	לותי וחוס עלי מטול	me & miſerere mei, quoniam
ورحمني اذ كنت وحيدا	דיחידאי עניא אנא ׃	ſolus & pauper ſum ego.
وبائسا ه كثيرة هي احزان	עקתיה דלבי	Tribulationes cordis mei
قلبي اللهم اخرجني من	פתיין משנוקי	multiplicate ſunt, de anguſtiis meis
شدايدي ه وانظر	אפיק יתי ׃ חמי	libera me. Penſa (dimitte
الى خضوعي وكدي واغفر	סגופי ועמלי ושבוק	afflictionē meam & laborē meum, &(
لي جميع خطاياي واذكر	לכל־חובי ׃ חמי	omnia peccata mea. Vide (cati ſunt,
من كان اعداي قد كثر	בעלי דבבי ארום סגיעו	patronos inimicitie mee, qm̄ multipli(

A. Secretum Dei ti mentibus eum. Secreta que docet Deus timentes eū, ſunt ea que continentur lege euāgelica, partus uirgis, uerbi Dei incarnatio, filii Dei mors, eius a mortuis reſurrectio. Corpus eius in ſanguinem & potum, & reliqua id genus ſecreta.

ושנאת חמס	& odio iniquo	& odio iniquo	καὶ μῖσος ἄδικον
שנאוני׃ שמרה	oderunt me. Cuſtodi	oderunt me. Sin. Cuſtodi	ἐμίσησάν με. Φύλαξον
נפשי והצילני	animã meam & libera me,	animam meam & erue me,	τὴν ψυχήν μου καὶ ῥῦσαί με·
אל־אבוש כי־חסיתי	non confundar quia ſperaui	non erubeſcam quoniã ſperaui	μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἤλπισα
בך׃ תם־וישר	in te. Integritas & equitas	in te, Thau Innocentes & recti	ἐπὶ σέ. Ἄκακοι καὶ εὐθεῖς
יצרוני כי קויתיך׃	ſuabũt me, qa expectaui te.	adheſerunt mihi, qa ſuſtinui te.	ἐκολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε
פדה אלהים את־	Redime DEVS (eius.	Libera DEVS (ſuis	κύριε. Λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν
ישראל מכל צרותיו׃	iſraelem, ex oĩbus anguſtiis(	iſrael ex oĩbus tribulatiõĩbus(	Ἰσραὴλ, ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.
כו לדוד	XXVI. Dauidis.	XXV. Pſalmus Dauid.	κέ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שפטני יהוה כי־	Iudica me DEVS. quoniã	Iudica me domine, quoniam	Κρῖνόν με κύριε ὅτι
אני בתמי	ego in integritate	ego in innocentia	ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου
הלכתי	mea ambulaui,	mea ingreſſus ſum,	ἐπορεύθην,
וביהוה בטחתי	& in DEO confidens	& in domino ſperans	καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων,
לא אמעד׃ בחנני	non deficiã. Proba me (ga	non infirmabor. Proba me	οὐ μὴ ἀσθενήσω. Δοκίμασόν με
יהוה ונסני צרפה	DEVS & expire me, ſput(	domine & tenta me, vre	κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον
כליותי ולבי׃ כי־	renes m̃os & cõ meũ. Quia	renes meos & cor meum. Q. m̃	τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου. Ὅτι
חסדך	miſericordia tua, in	miſericordia tua	τὸ ἔλεός σου
לנגד עיני	conſpectu oculorũ (re tua.	ante oculos (te tua.	κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου
והתהלכתי באמתך׃	meoꝝ ẽ. & ãbulabo ĩ verita(	meos eſt & cõplacui in verita(	ἐστί, καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
לא־ישבתי עם־מתי	Non ſedi cũ viris (bus ſe	Non ſedi cum concilio	Οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου
שוא ועם נעלמים	vanitatis, & cũ occultanti(	vanitatis, & cũ iniqua gerẽtibꝰ	ματαιότητος, καὶ μετὰ παρανομούντων
לא אבוא׃ שנאתי	non ingrediar. Odi	non introibo. Odiui	οὐ μὴ εἰσέλθω. Ἐμίσησα
קהל מרעים ועם־	eccleſiam peſſimorũ, & cum	eccleſiam malignantium, & cũ	ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ
רשעים לא אשב׃	iniquis non ſedebo. (meas,	impiis non ſedebo. (meas,	ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω.
ארחץ בנקיון כפי	Lauabo in mũdicia manus(	Lauabo iter inocẽtes manus(	Νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου,
ואסבבה את־מזבחך	& circuibo altare tuum	& circundabo altare tuum	καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου
יהוה׃ לשמע בקול	Deus. Vt audire faciã ĩ voce	domine. Vt audiam vocem	κύριε. Τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς
תודה ולספר כל־	laudis, & vt narrem omnia	laudis, & enarrem vniuerſa	αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα
נפלאותיך׃ יהוה	mirabilia tua. DEVS	mirabilia tua. Domine	τὰ θαυμάσιά σου, Κύριε
אהבתי מעון ביתך	dilexi habitaculũ domꝰ tue,	dilexi decorem domus tue,	ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου,
ומקום משכן	& locum tabernaculi	& locum habitationis	καὶ τόπον σκηνώματος
כבודך׃ אל־תאסף	glorie tue. Ne colligas	glorie tue. Ne perdas	δόξης σου. Μὴ συναπολέσῃς
עם־חטאים נפשי	cũ peccatoribus aĩam meã,	cum impiis DEVS aĩam meã,	μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου,
ועם־אנשי דמים	& cum viris ſanguinum	& cum viris ſanguinum	καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων
חיי׃ אשר־בידיהם	vitã meã. In quoꝝ manibus	vitã meam. In quorũ manibus	τὴν ζωήν μου. Ὧν ἐν χερσὶν
זמה וימינם מלאה	ſcelꝰ ẽ, & dextra eoꝝ repleta	iniqtates ſt dextera eoꝝ ĩpleta	αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη
שחד׃ ואני בתמי	ẽ mũeribꝰ. E.a.ĩ pfectiõe mã	ẽ mũeribꝰ. Ego aũt ĩ inocẽtia m̃a	δώρων. Ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου (με
אלך פדני וחנני׃	gradiar, redime me, & miſe(	ĩgreſſus ſũ, redime me & miſe(	ἐπορεύθην. Λύτρωσαί με κύριε καὶ ἐλέησόν
רגלי עמדה	Pes meus ſtetit (rere mei.	Pes enĩ meus ſtetit (re mei.	Ὁ πούς μου ἔστη
במישור במקהלים	in recto in eccleſiis	in directo in eccleſiis	ἐν εὐθύτητι. ἐν ἐκκλησίαις
אברך יהוה׃	benedicam DEO.	benedicam te domine.	εὐλογήσω σε κύριε.

واوشنوني	וסנאיתא דחטופין	&odio rapine
ظلما ❧	סנו יתי : טור	oderunt me.Cuſtodi
احفظ نفسي ونجني	נפשי ושיזיב יתי	animam meam & libera me,
لئلا اخزى ❧ لاني عليك	לא אבהת מטול דסברית	non confundar quoniam ſperaui
توكلت ❧ الابرار والاتقيا	עלך שלמותא ותריצותא	in te.Perfectio & rectitudo
لاحقوني لاني رجوتك يارب	ינטרון יתי ארום סברית עלך	ſeruabunt me, quia confiſus ſum in te.
اللهم خلص	פרוק אלהא ית	Libera DEVS
اسرائيل من جميع شدائده	ישראל מכל עקתיה :	iſrael de omnibus tribulatiõibus eius.
المزمور الخامس والعشرون	לדוד	XXVI. Dauidis.
احكم لي يارب فاني	דון יתי יי ארום	Iudica me DEVS quoniam
بالتواضع	אנא בשלמותי	ego in perfectione
مشيت ❧	הליכית	mea ambulaui,
وعلى الرب توكلت	ובה יי סברית	& in DEO confiſus
فلا اجزع ❧ جربني	לא אזדעזע : בחון יתי	nequaquam labar.Proba me
يارب وابلني وامتحن	יי ונסי יתי צרוף	Deus & tenta me, purifica
قلبي وكليتي ❧ فان	כוליתי ורעיוני : מטול	renes meos & cogitatiões meas.Q̃m
رحمتك	דטובך	bonitas tua
قبالة عيني ❧	קבל עיני	ante oculos meos eſt,
مشيت بالايمان ولم احالف	והליכית בקושטך :	& ambulaui in veritate tua.
الاثمة ❧ ولا واصل	לא איסתחרית עם גברי	Non circũiui cum viris
السفها	שיקרא ועם כמיצמין	mendacibus, & cum occultantibus ſe
ابغضت مجمع	לאבאשא לא איעול : סניתי	vt noceant non introibo.Odiui
الاشرار	כנשת מבאשין ועם עבדי	congregationẽ prauorum, & cũ ſeruis
ولم اجالس المنافقين ❧	רשיעא לא איתיתב :	impietatis non ſedebo.
غسلت بالطهارة يدي	אקדש בזכותא אידי	Sanctificabo in mundicia manus meas,
لاطوف بمذبحك يارب ❧	ואחזר ית מדבחך	& circundabo altare tuum
واسمع صوت	יי : לאשמעא בקל	DEVS.Vt audire faciam, in voce
تسبحك واقص جميع	תושבחתא ולאישתעי כל	laudis, & vt enarrem omnia
عجائبك ❧ يارب	פרישתך : יי	mirabilia tua.DEVS
احببت بيتك	רחימית מדור בית	amaui habitaculum domus
وموضع محل	מקדשך ואתר משכן	ſanctitatis tue, locum habitationis
مجدك ❧ لا تهلك	יקרך : לא תכנוש	glorie tue.Ne coniungas
مع الخطاة نفسي	עם חייבא נפשי	cum peccatoribus animam meam,
ولا مع رجال الدما	ועם אינשי שדיין דמא	& cum hoĩbus effundentibus ſanguinẽ
حياتي الذين في ايديهم	חיי : דבידיהון עצת חיטאי	vitã meã.Q̃m ĩ mãibus eoꝝ ↄſiliũ, pcĩ
السيئات ❧ يمينهم امتلت	וימיניהון מליא	& dextera eorum plena (te mea
رشوة واما انا فعلى نيتي امشي	שוחדא : ואנא בשלימותי	ſordidis muneribus. Et ego ĩ ĩtegrita(
انقذني يارب وارحمني	איזיל פרוק יתי וחוס עלי :	gradiar, redime me & miſerere mei.
قامت رجلي	רגלי קמת	Pes meus ſtetit
في الاستقامة ابارك	בתריצא בכנישת	in rectitudine in congregatione
كل يوم يارب في بيعتك	צדיקיא אבריך יי :	iuſtorum benedicam DEVM.

Digitized by Google

כז לדוד	XXVII.Dauidis,	xxvi. In fi.pſ.D,priuſq̃ liniret.	κϛʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι.
יהוה אורי וישעי	Deus lux mea,& ſalutarē mũ	Dñs illuminatio mea,& ſalus	Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου,
ממי אירא יהוה	a quo timebo.DEVS	mea quem timebo.Dominus	τίνα φοβηθήσομαι. Κύριος
מעוז חיי ממי	fortitudo vite mee,a quo	protector vite mee,a quo	ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος
אפחד: בקרב עלי	formidabo.Dũ appꝑpiq̃rēt(	trepidabo,Dũ appropiāt ſr me	δειλιάσω. Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾿ ἐμὲ
מרעים לאכל את	maligni vt cõederēt (mihi	nocentes,vt edant (inimici	κακοῦντας, τοῦ φαγεῖν (ἐχθροί μου,
בשרי צרי ואיבי	carnē meā,moleſtatores &(	carnes m̃as.Qui tribulāt me(	τὰς σάρκας μου. Οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ(
לי המה כשלו	mei ipſi īpegerũt (inimici	mei,ipſi īfirmati ſunt (caſtra,	αὐτοὶ ἠσθένησαν
ונפלו: אם תחנה	& ceciderũt.Si caſtrametēt,	& ceciderũt.Si ꝯſiſtāt adūſũ me(	καὶ ἔπεσον. Ἐὰν παρατάξηται
עלי מחנה לא יירא	adūſus me caſtra,ſi timebit	non timebit	ἐπ᾿ ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται
לבי אם תקום עלי	cor meũ,ſi ſurrexerit ꝯtra(	cor meũ.Si exurgat adūſũ me	ἡ καρδία μου. Ἐὰν ἐπαναστῇ ἐπ᾿ ἐμὲ
מלחמה בזאת אני	bellum iu hoc ego (me	prelium,in hoc ego	πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ
בוטח: אחת שאלתי	confido.Vnam petiui	ſperabo.Vnam petii	ἐλπίζω. Μίαν ᾐτησάμην
מאת יהוה אותה	a DEO hanc	a domino hanc	παρὰ κυρίου, ταύτην
אבקש שבתי בבית	inquirā,vt habitē in domo	requirā,vt inhabitem in domo	ζητήσω. τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ
יהוה כל ימי חיי	DEI,oībus diebus vite mee.	dñi omnibus diebus vite mee.	κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου.
לחזות בנעם יהוה	vt videā in voluptate DEI	Vt videā voluntatem domini	Τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου,
ולבקר בהיכלו:	& de mane in templo eius.	& viſitem templum eius. (ſuo	καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ.
כי יצפנני בסכה	Repõet.n.me ī tabnacu.ſuo	Q̃m abſcõdit me ī tabnaculo(	Ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ,
ביום רעה יסתרני	in die mala abſcondet me	in die malorum,protexit me	ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου. ἐσκέπασέ με (τρα
בסתר אהלו בצור	ī ſecreto tētorii ſui,in rupe	ī abſcõdito tabernaculi ſui.In(	ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. Ἐν πέ(
ירוממני: ועתה	exaltabit me.Nunc quoq̃	exaltauit me,& nunc (petra	ὕψωσέ με. καὶ νῦν
ירום ראשי על	exaltauit caput meũ,ſuper	exaltauit caput meum ſuper	ἰδοὺ ὕψωσε κεφαλήν μου
איבי סביבותי	inimi.meos circũdātes me,	inimicos meos.Circuiui	ἐπ᾿ ἐχθρούς μου. Ἐκύκλωσα
ואזבחה באהלו	& īmolabo ī tabernaclo eius	& immolaui ī tabernaculo eius	καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ
זבחי תרועה	hoſtiam iubili,	hoſtiam vociferationis,	θυσίαν αἰνέσεως
אשירה ואזמרה	cantabo & pſallam	cantabo & pſalmum dicam	καὶ ἀλαλαγμοῦ, ᾄσω καὶ ψαλῶ
ליהוה: שמע יהוה	DEO.Audi DEVS (mei,	dño.Exaudi dñe (ſere mei	κυρίῳ. Εἰσάκουσον κύριε
קולי אקרא וחנני	vocē meā īuocātis,miſerere(	vocē meā q̃ clamaui ad te mi(	τῆς φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με
וענני: לך אמר	& reſponde mihi.Tibi dixit	& exaudi me.Tibi dixit	καὶ εἰσάκουσόν μου. Σοὶ εἶπεν
לבי בקשו פני את	cõ meũ exq̃ſieſt vultꝰ mei,	cor meũ exq̃ſiuit te facies mea,	ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ σε
פניך יהוה אבקש:	faciē tuā DEVS veſtigabo.	faciem tuam domine requirā.	τὸ πρόσωπόν μου. τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζη(
אל תסתר פניך	Ne abſcondas faciem tuam	Ne auertas faciem tuam	Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου (τήσω
ממני אל תט באף	a me,ne declines in furore	a me,& ne declines in ira	ἀπ᾿ ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ
עבדך עזרתי היית	adſuũ tuũ.Auxiliũ meũ fu(	a ſuo tuo.Adiutor meus es tu	ἀπὸ τοῦ δούλου σου. Βοηθός μου γενοῦ
אל תטשני ואל	ne derelinq̃s me,& ne (iſti,	ne derelinquas me,neq̃	μὴ ἀποσκορακίσῃς με. καὶ μὴ
תעזבני אלהי ישעי:	dimit.me Deus ſalutis mee.	deſpicias me deꝰ ſalutarꝭ meꝰ.	ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
כי אבי ואמי	Pater.n.meus & mater mea	Q̃m pater meus & mater mea	Ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου
עזבוני ויהוה	dereliquerũt me,DEVS āt	dereliquerunt me,dñs autem	ἐγκατέλιπόν με. ὁ δὲ κύριος
יאספני: הורני	colliget me.Oſtende mihi	aſſumpſit me.Legē pone mihi	προσελάβετό με. Νομοθέτησόν με
יהוה דרכך ונחני	DEVS viā tuā,& deduc me	domine in via tua,& dirige me	κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με

Digitized by Google

XXVII. Dauidis. Verbum	לדוד מימרא	المزمور السادس والعشرون
DEI illuminatio mea & redēptio mea	דיי נהורי ופורקני	الرب نوري ومخلصي
a quo timebo, DEVS	ממאן אידחל יי	ممن اخاف ۞ الرب
fortitudo vite mee a quo	עושנא דחיי ממאן	ناصر حياتي ممن
formidabo. Dū ꝑpinqui fient cōtra me	אדחל: כד קריבו עלי	اجزع ۞ اذا اقتربت مني
maligni ad rodendam	מבאשין למיכל ית	الاشرار ليا كلوا ۞
carnē meā, moleſtatores mei, & ꝑſoni	בשרי מעיקי ובעלי דבבי	لحمي الذين احزنوني
inimicitie mee ipſi impegerunt	היכון אתקלו	مع اعداي [illegible]
& ceciderunt. Si caſtrametabitur adūſus me	ונפלו: אין תשרי עלי	ويهلكون ۞ وان حل
exercitus iniquus, non pauebit	משריית רשיעא לא ידחל	جميعهم بي لم يخف
cor meum, ſi ſurrexerit contra me	לבבי אין תקום עלי	قلبي ۞ وان قام علي
bellum in hoc ego	קרבא בדא אנא	القتال فبهذا
confido. Vnam petiui a	סביר: חדא בעיתי מן	اتكالي ۞ واحدة سالت
conſpectu DEI hanc requiram	קדם יי יתה אתבוע	الرب واياها
vt habitem in domo ſancta DEI	דאיתיב בבית מקדשא דיי	لها طالب ۞ ان اسكن في
omnibus diebus vite mee.	כל יומי חיי	بيت الرب جميع ايام حياتي
Ad videndum in dulcedine DEI	למחמי בבסימותא דיי	لانظر فرح الرب
& ad viſitandum in templo eius.	ולבקרא בהיכליה:	واتعهد هيكله المقدس ۞
Q̄m abſcondit me in vmbraculo ſuo,	ארום יטמרנני בטלליה	لانه ظللني بستره
in die mala, abſcondet me	ביום בישתא יטמרינני	في ايام الشدة ۞ وفي ظل
in occulto diuinitatis ſue, in arce	בטמור משכניה בכרך	خيمته اخفاني وعلى الصفا
forti exaltabit me. Et nunc	תקיף ירומם יתי: והשתא	رفعني ۞ الان
exaltabit caput meum ſuper patronos	יתרברב רישי על בעלי	رفع راسي على اعداي
inimicitie mee qui circundant me.	דבבי חזור חזור	الذين احزنوني ۞ طفت
Et ſacrificabo in tabernaculo eius	ואדבח במשכניה	وذبحت ذبيحة
ſacrificia acceptabilia, in iubilatione	נכסין דרעוא ביבבא	التهليل في مظلته ۞
laudes dicam & pſallam	אשבח ואזמר	امجد الرب وارتل
coram DEO. Accipe DEVS	קדם יי: קביל יי	له ۞ اسمع يارب صوتي
orationē meā inuocātis, & miſerere mei	צלותי אקרא וחוס עלי	الذي به دعوتك ۞ وترحم
& pius eſto in me. Tibi dixit	ורחים יתי: לך אמר	علي واستجب لي فلك قال
cor meum, exquiſiuit facies mea,	לבי בעו אפי ית	قلبي ۞ ولوجهك اطلب
iocunditatē faciei tue DEVS requirā.	סבר אפך יי אתבע:	يارب ۞ ولنور وجهك ابتغي
Non amoueas diuinitatem tuam	לא תסלק שכינתך	لا تصرف وجهك
a me, non declines in ira	מיני לא תצלי ברוגזא	عني ولا تمل برجزك
ad ſeruū tuū, auxiliū meum fuiſti, non	לעבדך סיועי הויתא לא	على عبدك كن لي معينا
moueas me, & non	תטלטל יתי ולא	لا تقصني ولا ترفضني
me deſeras Deus redemptor meus.	תשבקנני אלהא פורקני	يا الهي ومخلصي
Quoniam pater meus & mater mea	מטול דאבא ואמא	فان ابي وامي
dereliquerunt me, verbum autē DEI	שבקו יתי מימרא דיי	تركاني والرب
colliget me. Doce me	ישתנוש עלי: אלפני	اواني ۞ اجعل لي
Deus viam tuam, & deduc me	יי ארחתך ודברני	يارب في سبلك

Digitized by Google

בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן	in ſemitam rectam propter	in ſemitam rectam propter	ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ, ἕνεκα
שׁוֹרְרָי׃ אַל־תִּתְּנֵנִי	inſidiato. meos. Ne tradas me	inimicos mõs, Ne tradideris me	τῶν ἐχθρῶν μου. Μὴ παραδῷς με
בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ	aĩe tribulãtiũ me, qm̃ ſurre,	ĩaſas tribulãtiũ me, qm̃ ĩſurre(	εἰς ψυχὰς θλιβόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν
בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וִיפֵחַ	ↄtra m̃ teſtes falſi, & muſitãt	ĩ me teſtes iniq̃, & mẽtita (xeẽt	μοι μάρτυρες ἄδικοι καὶ ἐψεύσατο
חָמָס׃ לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי	iniq̃tatẽ. Niſi quod credidi,	eſt iniquitas ſibi. Credo	ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. Πιστεύω
לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה	vt viderem in bonis DEI	videre bona domini,	τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου
בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ קַוֵּה	in terra viuentium. Expecta	in terra viuentium. Expecta	ἐν γῇ ζώντων. Ὑπόμεινον
אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ	DEVM, cõfortare, roboreẽ	dñm viriliter age & confortẽ	τὸν κύριον, ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω
לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה	cor tuũ & expecta DEVM.	cor tuum, & ſuſtine dominum.	ἡ καρδία σου καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.
כא לְדָוִד	XXVIII. Dauidis.	XXVIII. ps. ipſi Dauid.	κζʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא	Ad te DEVM clamabo	Ad te domine clamabo	Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι,
צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ	fortis meus, ne obſurdeſcas	Deus meus ne ſileas	ὁ θεός μου μὴ παρασιωπήσῃς
מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה	mihi, ne forte taceas	a me ne quando taceas	ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי	mihi, & ſimilem eos	a me, & aſſimilabor	ὁμοιωθήσομαι τοῖς
עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃	qui deſcendũt in ſepulchrũ.	deſcendentibus in lacum.	καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. (σεώς μου,
שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי	Audi vocẽ depcationis mee,	Exaudi dñe vocẽ oratiõis mee	Εἰσάκουσον κύριε τῆς φωνῆς τῆς δεήσε(
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ	cum clamauero ad te,	dum oro ad te,	ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ,
בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־	cũ leuauero manus meas ad	dum extollo manus meas ad	ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου πρὸς
דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃ אַל־	oraculum ſanctũ tuum. Ne	templum ſanctum tuum. Ne	ναὸν ἅγιόν σου. Μὴ
תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים	trahas me cum impiis,	ſimul tradas me cũ pccõribus,	συναπελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν,
וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן	& cũ operãtibus iniquitatẽ,	& cũ operantibus iniquitatem	καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν,
דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־	qui loquuntur pacem cum	ne pdas me. Qui loquũt pacẽ(	μὴ συναπολέσῃς με. Τῶν λαλούντων εἰρή(
רֵעֵיהֶם וְרָעָה	amicis ſuis, & eſt malum	pximo ſuo, mala autẽ (cũ	τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ (νην μετὰ
בִּלְבָבָם׃ תֶּן־לָהֶם	in corde eorum. Da eis	in cordibus eorum. Da illis	ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς
כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ	ſm opus eorũ, & ſm malum	ſm opera eorũ, & ſm nequitiã	κε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη(
מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה	ad iuẽtionũ eorũ, iuxta opus	ad inuẽtionũ ipſorũ. Scdm opa	τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Κατὰ (ρίαν
יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם	manuum eorum da eis,	manuum eorum tribue illis,	τῶν χειρῶν αὐτῶν, δὸς αὐτοῖς. (τὰ ἔργα
הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם׃	redde retributõnẽ eorũ illis.	redde retributionẽ eorũ ipſis.	ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν, αὐτοῖς.
כִּי לֹא יָבִינוּ	Quoniam non intelligunt	Quoniam non intellexerunt	Ὅτι οὐ συνῆκαν
אֶל־פְּעֻלֹּת יְהוָה	opera DEI,	opera domini,	εἰς τὰ ἔργα κυρίου,
וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו	neq; opus manuum eius,	& in opera manuum eius	καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ,
יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם׃	deſtrues eos & nõ edificabis.	deſtrues illos & non edificabis	καθελεῖς αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις
בָּרוּךְ יְהוָה כִּי	Bñdictus DEVS, qa (arũ	eos. Benedictus dñs quoniam	αὐτούς. Εὐλογητὸς κύριος ὅτι
שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי׃	audiuit vocẽ depcatõnũ me(	exaudiuit vocẽ depcatõis mee.	εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.
יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי	Deↄ fortitu. m̃a, & ſcut ũm̃ũ	Dñs adiutor meus & ptector(	Κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου,
בּוֹ בָטַח לִבִּי	in ipſo confiſum eſt cor meũ,	& ĩ ipſo ſpauit cor meũ (meus,	ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου,
וְנֶעֱזָרְתִּי וַיַּעֲלֹז	& habui adiutoriũ, & gauiſũ ẽ	& adiutus ſum. Et refloruit	καὶ ἐβοηθήθην. Καὶ ἀνέθαλεν
לִבִּי וּמִשִּׁירִי	cor meum, & in cantico meo	caro mea, & ex voluntate mea	ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου
אֲהוֹדֶנּוּ׃ יְהוָה עֹז־	ↄfitebor illi. Deus fortitudo	confitebor ei. Dñs fortitudo	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Κς κραταίωμα
לָמוֹ וּמָעוֹז	eis & robur	plebis ſue, & protector	τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπιστὴς
יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ	ſalutarium MESSIE ſui	ſaluationum chriſti ſui	τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ

Digitized by Google

نورا * واهدني الى طريق	בחלכתא תריצא מטול	in ſemitam rectam, propter
مستقيمة * ولا تسلمني في	תושבחתי: לא תמסרינני	laudem meam. Ne tradas me
ايدي اعداي الذين احزنوني	ברעות מעיקי ארום קמון	volũtati tribulãtiũ me, qm̃ ſurrexerũt
فان شهود الزور قاموا علي	עלי סהדי שקרא וממללי	contra me teſtes iniqui, & loquuntur
والظالم اكذب نفسه وانا	חטופין: אילולי דהימינית	rapinas. Niſi quod credo
مصدق ان اعاين خيرات	למיחמי בטובא דיי	videre in bonitate DEI
الرب في ارض الحيا *	בארע דחיי עלמא: סביר	in terra vite eterne. Confide
ارجو الرب يقويني ويعتز	על יי תקף ויעלים	in DEO, confortetur & roboretur
قلبي اذا املت الرب *	לבך וסבור על יי:	cor tuum, & ſpera in DEO.
المزمور السابع والعشرون	לדוד	XXVIII. Dauidis.
اليك يارب صرخت	לותך יי אנא קרי	Ad te Deum clamaui,
الهي لا تغفل	תקפא לא תשתוק	fortitudo mea, ne taceas
عني لئلا تغفل	מיני דלמא תשתוק	a me, quoniam ſi tacueris
عني * فاكون	מיני ואתמתילית	a me aſſimilabor
كالهابطين في الجب	עם נחתי גובא:	his qui deſcendunt in puteum.
اسمع يارب صوت تضرعي	קביל קל בעותי	Accipe vocem petitionis mee
اذا صرخت اليك *	במצלי לותך	dum oro ad te,
ورفعت يدي	כד פרשׂ ידי בצלותך	cũ extẽdero manus meas ĩ oſone corã
الى هيكل قدسك	היכל קודשך: לא	templo ſancto tuo. Non
تدخلني مع الخطاة	לא תגרגרינני עם רשיעי	trahas me cum impiis,
لا تحطفني مع الخطاة ولا	ועם עבדי עילא	& cum operantibus iniquitatem,
تهلكني مع الذين الذين	דממללין שלמא עם	qui loquuntur pacem cum
يتكلمون بالسلامة مع	חבריהון ובישתא	proximis ſuis, & malum eſt
اصحابهم والشر في قلوبهم *	בלבבהון: הב להון	in cordibus eorum. Da eis
اجزهم كاعمالهم ومثل سو	כעובדיהון וכבישות	ſm opera eorum & ſm maliciam
صنايعهم وكاعمال	מעלליהון כעובדי	geſtorum eorum, ſicut opera
يديهم كافهم	ידיהון פרע להון	manuum eorum perſolue illis,
اجزهم جزاهم لانهم	ואתיב פורענותא להון:	& conuerte condẽnationem ad eos.
لم يفهموا	מטול דלא מתבינין	Quoniam non intellexerunt
اعمال الرب *	באתבוננין לאורייתא דיי	legem DEI
ولا صنع يديه *	ולעובדי אידוי	nec opera manuum eius,
تهدمهم ولا تبنيهم	יפגרינון ולא יבנינון:	deſtruet eos, & non edificabit illos.
تبارك الرب الاله	בריך מימרא דיי ארום	Benedictum verbum DEI quoniam
الذي سمع صوت تضرعي	קביל קל צלותי:	admiſit vocem orationis mee,
الرب هو عوني وناصري *	יי עושני ותריסי	DEVS fortitudo mea & ſcutũ meum
عليه توكلت	במימריה אתרחיץ לבי	in verbo eius confiſum eſt cor meum,
وبه معونتي وهو انمي	וסעודתני ודאיץ	adiutor meus & letabitur
لحمي * وبالمجد ابحري	לבי ומתושבחתי אודי	cor meum, & in laude mea
شكره * الرب قوة	קדמוי: יי תקוף	cõfitebor coram eo. DEVS fortitudo
شعبه وناصر	להון ותושעא	eis & robur,
ومخلص مسيحه *	פורקנות משיחיה	redemptio MESSIE ſui ipſe

Digitized by Google

הוּא׃ הוֹשִׁיעָה אֶת־	ipſe. Salua	eſt. Saluum fac	αὐτοῦ ἐστι. Σῶσον
עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־	populum tuum, & benedic	populũ tuum dñe & benedic	τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον
נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם	hereditati rue, & paſce eos,	heredirati tue, & rege eos	τὴν κληρονομίαν σου, καὶ ποίμανον αὐτούς,
וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם׃	& ſubleua eos vſq; ĩ ſẽpitnũ.	& extolle eos vſq; in eternum.	καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.
כט מִזְמוֹר	XXIX. Pſalmus	XXVIII. ps. Dd. ĩ ꝯſũmatiõe	κη΄. Ψαλμὸς τῷ (κυρίῳ
לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה	Dauidis. Afferte DEO	tabernaculi. Afferte dño	Δαβίδ, Ἐξοδίου σκηνῆς. Ἐνέγκατε τῷ(
בְּנֵי אֵלִים הָבוּ	filii robuſtorum, afferte	filii Dei afferte	υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃	DEO gloriã & fortitudinẽ.	domino filios arietum.	τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד	Afferte DEO gloriam	Afferte dño gl'iã (eiꝰ, adorate	Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν
שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ	nomini eius, adorate	& honorẽ, afferte dño gl'iã noĩ(	καὶ τιμήν. ἐνέγκατε τῷ κῷ, δόξαν ὀνόματι(
לַיהוָה בְּהַדְרַת־	DEVM in decore	dominum in atrio ſancto	τῷ κῷ ἐν αὐλῇ (αὐτοῦ, προσκυνήσατε
קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל־	ſancto. Vox DEI ſuper	eius. Vox domini ſuper	ἁγίᾳ αὐτοῦ. Φωνὴ κυρίου ἐπὶ
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד	aquas, Deus glorie	aquas, deus maieſtatis	τῶν ὑδάτων, ὁ θεὸς τῆς δόξης
הִרְעִים יְהוָה עַל־	intonuit, DEVS ſuper	intonuir, dominus ſuper	ἐβρόντησε, κύριος ἐπὶ
מַיִם רַבִּים׃ קוֹל	aquas multas. Vox	aquas multas. Vox	ὑδάτων πολλῶν. Φωνὴ
יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל	DEI in fortitudine, vox	domini in virtute, vox	κυρίου ἐν ἰσχύι, φωνὴ
יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל	DEI in decore. Vox	domini in magnificentia. Vox	κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. Φωνὴ
יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים	DEI confringens cedros,	domini confringentis cedros,	κυρίου συντρίβοντος κέδρους,
וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־	& confringet DEVS	& confringet dominus	καὶ συντρίψει κύριος
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃	cedros libani.	cedros libani.	τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.
וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל	Er diſperget eas q̃ſi vitulus	Er cõminuet eas tanq̃ vitulũ	Καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον
לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ	libani, & ſarion quaſi	libani, & dilectus quẽadmodũ	τοῦ Λιβάνου, καὶ ὁ ἠγαπημένος
בֶן־רְאֵמִים׃ קוֹל־	filius naricornis. Vox A.	filius vnicornuum. Vox	ὡς υἱὸς μονοκερώτων. Φωνὴ
יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת	DEI diuidens flammam	domini intercidentis flãmam	κυρίου διακόπτοντος φλόγα
אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל	ignis vox DEI pauere faciẽs	ignis, vox domini concutiẽtis	πυρός, φωνὴ κυρίου συσσείοντος
מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה	deſtũ, pauere faciet DEVS	deſertum, & cõmouebit dñs	ἔρημον, καὶ συσσείσει κύριος
מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל	deſertum cades. Vox	deſertum cades. Vox	τὴν ἔρημον Καδής. Φωνὴ
יְהוָה יְחוֹלֵל	DEI obſtetricans	domini preparantis	κυρίου καταρτιζομένη
אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף	ceruas, & reuelans	ceruos & reuelabit	ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύψει
יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ	ſaltus, & in templo eius	condenſa, & in templo eius	δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ
כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃	omnis loquetur gloriam.	omnes dicent gloriam.	πᾶς τις λέξει δόξαν.
יְהוָה לַמַּבּוּל	DEVS diluuium	Dominus diluuium	Κύριος τὸν κατακλυσμὸν
יָשָׁב	inhabitat,	inhabitare facit,	κατοικεῖ,
וַיֵּשֶׁב	& ſedebit	& ſedebit	καὶ καθίσεται
יְהוָה	DEVS	dominus	κύριος
מֶלֶךְ	rex	rex	βασιλεὺς
לְעוֹלָם׃	in eternum. (ſuo	in eternum.	εἰς τὸν αἰῶνα.
יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ	DEVS fortitudinẽ populo(	Dominus virtutẽ populo ſuo	Κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει
יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ	dabit, DEVS benedicet	dabit, dominus benedicet	κύριος εὐλογήσει
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃	populo ſuo in pace. A.	populo ſuo in pace.	τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.
ל מִזְמוֹר	XXX. Pſalmus.	XXIX. Pſalmus	κθ΄. Ψαλμὸς

خلص	הוא: פרוק ית	eſt. Redime
شعبك بارك	עמך וברך ית	populum tuum & benedic
ميراثك ارعهم	אחסנתך וזון להון	hereditati tue, & paſce eos
وسسهم الى الابد	ודבר יתהון עד עלמא:	& dirige eos vſq; in eternum.
المزمور الثامن والعشرون	תושבחא	XXIX. Laudatoria.
قربوا للرب ابن	לדוד	Dauidis.
الرب قربوا	הבו קדם יי תושבחתא	Afferte coram DEO laudes
للرب ابن الكباش قدموا للرب	כיתי מלאכיא הבו	chorus angelorum, afferte
مجدا وكرامة قدموا للرب	קדם יי איקר ועושנא:	coram DEO gloriã & fortitudinem
تسبيحا لاسمه اسجدوا	הבו קדם יי איקר שמיה	Afferte corã DEO gloriã nomini eius
للرب في محل	סגידו קדם יי בשבהורת	adorate coram DEO in decore
قدسه صوت الرب على	קודשא: קלא דיי שמיע על	ſanctitatis. Vox DEI audita eſt ſuper
المياه اله المجد	מיא בתקוף איקרה	aquas, in fortitudine glorie eius,
ارعد الرب على	אכלי יי על	intonuit DEVS ſuper
المياه العزيرة صوت	מיין סגיאין: קלא	aquas multas. Vox
الرب بالقوة صوت	דיי שמיע בחילא קלא	DEI audita eſt in virtute, vox
الرب بعظيم الجلال صوت	דיי שמיע בשבהורא:	DEI audita eſt in decore. Vox
الرب يحطم الارز	קלא דיי מתבר ארזיא	DEI confringens cedros,
الرب يكسر	ותבר מימרא דיי ית	& confregit verbum DEI
ارز لبنان	ארזיא דלבנן:	cedros libani.
ويسحقه مثل عجل	ושוורינון היך עיגלא	Et inſilire eas fecit ſicut vitulus
لبنان والمحبوب مثل	לבנן וטור עביד פירין	libani, & mons producens fructus ſuos
ابن وحيد القرن صوت	היך בר ראימא: קלא	ſicut filius naricornis. Vox
الرب يقطع لهيب	דיי פסיק שלהובין	DEI ſcindens flammas
النار صوت الرب يزلزل	דנור: קלא דיי מרתית	ignis. Vox DEI tremorẽ ſcutit de ſro,
القفر الرب	מדברא מרתית מימר דיי	incutit tremorem verbum DEI
يزلزل برية قادس صوت	חיוא מדברא דרקם: קלא	ſerpẽtibus q ſunt ĩ deſerto teehã, Vox
الرب يثبت	דיי מבעין איילתא	DEI parturire faciens ceruas,
الايل ويكشف	ומקליף חיות חורשא	& ſoluens animalia ſilue,
الغاب وفي هيكله	ובמקדשיה דלעיל	& in ſanctuario eius exultabunt
المقدس كل البشر يسبحونه	כלהון שמשוי אמרין	omnes miniſtri eius dicentes
الرب بسكن	איקר קדמוי: יי בדרא	gloriam coram eo. DEVS in tempore
الطوفان	דמבולא יתיב על כורסי	diluuii ſuper ſedem
الرب	דינא לאתפרעא מנהון	iudicii ſedit vt vices redderet prauis,
يجلس	ויתיב יי על כורסי	ſeditq; ſuper ſedem
ملكا	רחמותיה ושיזיב ית נח	miſericordie & liberauit Noah,
الى الابد	ומלך על בנוי לעלמי	& regnabit ſup filios eius in ſcl'a ſclo℞.
الرب يعطي شعبه	עלמין: יי אוריתא לעמיה	DEVS legem populo ſuo
قوة الرب يبارك	יהב יי יברך	dedit, DEVS benedicet
شعبه بالسلامة	ית עמיה בשלם:	populo ſuo in pace.
المزمور التاسع والعشرون	בר תושבחת שירתא	XXX. Dñi laudes dicerent. Cãticũ

A. Rhinoceros grece, latine naricornis animal quod duo gerit cornua unum in nare & alterum quod ſuper ne erumpit exiguum quidem ſed ualidiſſimum. Huius animalis nuper pictam uidimus imaginem referentem ex hoc genere unum. Quod per hec tempora Luſitano regi ex India allatum eſt.

A Ideſt i MESSIA. Nomen enim Meſſie, pax. Ifaie. ix. Pater, eternus, princeps, pax.

Digitized by Google

שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת	Canticũ dedicatiõis domus.	Canticũ in dedicatione domus	ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου
לְדָוִד ׃ אֲרוֹמִמְךָ	Dauidis, Exaltabo te	Dauid. Exaltabo te	Δαβίδ. Ὑψώσω σε
יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי	DEVS qm̃ ſublimaſti me,	domine quoniam ſuſcepiſti me,	κύριε ὅτι ὑπέλαβές με,
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי	& nõ letificaſti inimicos m̃os	nec delectaſti inimicos meos	καὶ οὐκ εὔφρανας τοὺς ἐχθρούς μου
לִי ׃ יְהוָה אֱלֹהָי	de me. DEVS DEVS meus	ſuper me. Domine Deus meus	ἐπ' ἐμέ. Κύριε ὁ θεός μου
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ	clamaui ad te,	clamaui ad te,	ἐκέκραξα πρὸς σὲ
וַתִּרְפָּאֵנִי ׃ יְהוָה	& ſanaſti me. DEVS	& ſanaſti me. Domine	καὶ ἰάσω με. Κύριε
הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל	eduxiſti ex inferno	eduxiſti ab inferno	ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου
נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי	animã meam, viuificaſti me	animam meam, ſaluaſti me	τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με (Ψάλατε
מִיָּרְדִי בוֹר ׃ זַמְּרוּ	ne deſcẽderẽ in lacũ. Cãtate	a deſcẽdẽtibus in lacũ. Pſallite	ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
לַיהוָה חֲסִידָיו	DEO miſericordes eius,	domino ſancti eius, (tatis eius.	τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, (της αὐτοῦ.
וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ ׃	& cõfitemĩ mẽorie ſc̃itat(eio.	& confitemini memorie ſancti(	καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύ(
כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים	Q̃m mometũ ĩ ira eius, vita	Q̃m ira ĩ idignatõe eio, & vita	Ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ
בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב	A. ĩ bñplacito eius, ad veſp(e	in volũtate eius. Ad veſperum	ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ, Τὸ ἑσπέρας
יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר	cõmorabitur fletus, & ĩ ma(	demorabitur fletus, & ad ma(	αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ
רִנָּה ׃	laus. .B (tutino	letitia, (tutinum	ἀγαλλίασις.
וַאֲנִי אָמַרְתִּי	Ego autem dixi (bor	Ego autem dixi	Ἐγὼ δὲ εἶπα,
בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט	ĩ abũdãtia mea, nõ cõmoue(	in abundãtia mea, nõ mouebor	ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ
לְעוֹלָם ׃ יְהוָה	in eternum. DEVS	in eternum, Domine	εἰς τὸν αἰῶνα. Κύριε
בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה	ĩ volũtate tuã, ſtatuiſti (diſti	in voluntate tua preſtitiſti	ἐν τῷ θελήματί σου παράσχου
לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ	mõti m̃o fortitudinẽ, abſcõ(	decori meo virtutẽ. Auertiſti	τῷ κάλλει μου δύναμιν. Ἀπέστρεψας
פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל ׃	faciẽ tuã, factus ſũ ɔturbat ɔ.	faciẽ tuã a me, & factus ſum cõ(	δὲ τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐγενήθην τεταρ(
אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא	Ad te DEVM clamabo,	Ad te dñe clamabo, (turbatus.	Πρὸς σὲ κύριε κεκράξο (ραγμένος.
וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן ׃	& ad dñm meũ deprecabor.	& ad Deum meũ deprecabor.	μαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι,
מַה בֶּצַע בְּדָמִי	Que ẽ vtilitas ĩ ſãguĩe m̃o,	Que vtilitas in ſanguine meo,	Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου,
בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת	cũ deſcẽdero ĩ corruptionẽ,	dum deſcendo in corruptionẽ.	ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν.
הֲיוֹדְךָ עָפָר	nunqd confitebiť tibi puluis,	Nunqd cõfitebitur tibi puluis,	Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς,
הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ ׃	aut ãnũciabit veritatẽ tuã.	aut annũciabit veritatẽ tuam.	ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου.
שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי	Audi DEVS & miſerere mei,	Audiuit dñs & miſertus ẽ mei,	Ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με,
יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי ׃	DEVS eſto adiutor mihi.	dñs factus eſt adiutor meus.	κύριος ἐγενήθη βοηθός μου.
הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי	Cõuertiſti planctum meum	Conuertiſti planctum meum	Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου
לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ	in chorum mihi, ſoluiſti	in gaudium mihi, conſcidiſti	εἰς χαρὰν ἐμοί, διέρρηξας
שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי	ſaccũ meum & accinxiſti me	ſaccum meũ, & circũdediſti me	τὸν σάκκον μου καὶ περιέζωσάς με
שִׂמְחָה ׃ לְמַעַן	leticia. Propterea	letitia. Vt	εὐφροσύνην. Ὅπως
יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא	laudabit te gloria, & non	cantet tibi gloria mea & non	ἂν ψαλλῇ σοι ἡ δόξα μου καὶ οὐ
יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי	tacebit DEVS Deus meus	compũgar, domine deus meus	μὴ κατανυγῶ, κύριε ὁ θεός μου
לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ ׃	in ſempiternũ cõfitebor tibi.	in eternum confitebor tibi.	εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.
לא לַמְנַצֵּחַ ׃	XXXI. Ad victoriã.	XXX. In finem.	λʹ. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד ׃	Pſalmus Dauidis.	pſalmus Dauid pro extaſi.	Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, ἐκστάσεως.
בְּךָ יְהוָה חָסִיתִי	In te DEO ſperaui	In te domine ſperaui	Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα
אַל אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם	non confundar in eternum,	non confundar in eternum	μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα

اعظمك	על חנכת בית מוקדשא	pro dedicatione domus ſanctuarii.
يا رب	לדוד ארוממינך	Dauidis. Exaltabo te
لانك قبلتني A	יי ארום זקפתני	Deus quoniam erexiſti me,
ولم تشمت بي اعدائي	ולא אחדיתא	& non letificaſti (deus
ايها الرب الهي	בעלי דבבי עלי יי אלהי	pſonos inimicitie mee de me. DEVS
اليك صرخت	צליתי קדמך	meus oraui coram te,
فشفيتني A	ואסיתני יי אסיקתא	& ſanaſti me. DEVS extrhaxiſti
ومن الجحيم اصعدت	מן שאול נפשי קיימתני	de inferno animam meam ſaluaſti me
نفسي يا رب ومن الهابطين	מן למיחת לבית קבורתי	a deſcenſu in domum ſouce.
في الجب نجيتني رتلو	שבחו קדם	Laudate coram DEO
للرب يا جميع اصفيائه A	יי חסידוי ואודו	pii eius, & confitemini
واعترفوا لذكر قدسه A	לאדכרת קודשיה	& recordamini ſanctitatis eius,
لان الرجز في غضبه	פסול דשעתא רוגזיה	Q uoniam vna hora indignatio eius,
والحياة في مسرته A بالعشي	חיי עלמא ברעותיה טבא	vita eterna bona voluntas eius.
يكون البكا وفي الصباح	ברמשא מבית בכותא	Ad veſperum iubet immorari fletum,
يكون الفرح A	ובצפרא קיים תושבחתא	& mane iubet perſiſtere in laude.
انا قلت	ואנא אמרית בשלותי	Et ego dicebam cum ſederem
عند غناي اني لا احول	ברוחצנא דלא אזוע	in fiducia, non mouebor
الى الابد A يا رب	לעלמא יי	in eternum. DEVS
بمشيتك وهبت	ברעותך אתעתדתא	in voluntate tua preparatus fuiſti
لجمالي قوة صرفت	לטוריא דעושנא	ſicut mons fortitudinis, ammouiſti
وجهك عني A فصرت جزعا	שכינתך מיני הויתי מתבהיל	diuinitatem tuam, & cõturbatus ſum.
اليك يا رب اصرخ	קדמך יי אקרא	Coram te DEO meo clamabo,
والى الهي اتضرع A	ולאלהי אצלי	& ad te Deum meum orabo.
ما منفعة في دمي	אמרית מה ממון אית	Dixi, quid erunt diuitie
اذا هبطت الى الجحيم	בנחתי לבית קבורתא	in deſcenſu meo ad locum ſepulchri,
هل يشكرك التراب A	איפשר דישבחינך דשרי	nunquid poſſunt laudare te habitãtes
او يخبر بحقك A	בעפרא איפשר דיתנון	in puluere, nunquid poſſunt annũciare
سمع الرب فرحمني A	הימנותך קבל יי צלותי	fidẽ tuam, Accipe Deus orationẽ meã
والرب صار لي عونا A	וחוס עלי יי הוי סעידי	& miſerere mei DEVS ſis adiutor
جعل حزني	צפרנא אילי	mihi. Conuertiſti luctum meum
فرحا A نزعت مسحي	להינגין לי שריתא	in choros mihi, ſoluiſti
والبستني	שקי ואזרתני	ſaccum meum & cinxiſti me
سرورا A لكيما	חדוא מן בגלל	letitia. Huius gratia,
تمجدك نفسي ولا	דישבחונך יקירי עלמא	laudabunt te honorabiles mundi,
يحزن قلبي A ايها الرب الهي	ולא ישתקון יי אלהי	& non tacebunt, DEVS deus meus
اشكرك الى الابد A	לעלמא אשבחינך	in eternum laudabo te.
المزمور	תושבחתא	XXXI. Laudatoria
الثلثون	לדוד	Dauidis.
عليك يا رب توكلت	במימרך יי סברית	In verbum tuum DEVS ſperaui
فلا اخزى الى الابد	לא אבהת לעלמא	non confundar in eternum,

A. In repropiciatione, in uoluntario, in uolito, in uoluntate, ſi ſumatur pro actu, omnia enim hec fere uocabulum hebreum.

B. Ex libro Meclta
אמר ר' משה הדרשן
כי רגע באפו חיים
ברצונו נאמר על משיח
צדקנו כי יהיה ברגע
המות והחיים ברצונו
לתת לאחרים ולקבלם
הוא לעצמו וסמיך ליה
בערב ילין בכי ולבקר
רנה כי כשיתן המיתה
לשום אחד ובנו בעדו
וכשיחיה אותו ירננו
והוא כשימות יתאבלו כל
דורשי שמו וכשיחיה
ירננו ונסמך לזה יחיינו
מיומים וביום השלישי
יקימנו ונחיה לפניו
i. dixit R. Moſſe hadarſſan. Quoniam momentum in ira eius, uita in uoluntate eius, hoc dictũ eſt de MESSIA noſtro iuſto. Quoniam erunt in manu tomors & uita eius, p uoluntate ſua ad dandum aliis & ad recipiendum in ſemetipſo. Et huic coniungitur illud. Ad ueſperum cõmorabitur fletus & in matutino laus ſiue leticia, quando enim alicui inferet mortem, flebunt ſuper illo, & cum ad uitam reſtituet illum, laudes canẽt. Cũ uero ipſe morietur triſtes erũt de morte eius omnes ſectatores nominis eius, & cum ad uitam redibit ſiue cũ reſurget gaudebũt & canent, Et huic cõiungitur illud, uiuificabit nos poſt duos dies, & in die tertia reſurgere faciet nos & uiuemus cum illo.

בצדקתך פלטני׃	in iuſtitia tua ſalua me.	in iuſtitia tua libera me.	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ
הטה אלי אזנך	Inclina ad me aurem tuam,	Inclina ad me aurem tuam,	με. Κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου. Τάχυνον
מהרה הצילני	velociter libera me,	accelera vt eruas me.	τοῦ ἐξελέσθαι με.
היה לי לצור מעוז	eſto mihi ĩ lapidẽ fortiſſimũ,	Eſto mihi in Deum protectorẽ	Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν
לבית מצודות	in domum munitam	& in domum refugii,	καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς
להושיעני׃ כי	vt ſalues me. Quia	vt ſaluum me facias. Quoniã	τοῦ σῶσαί με. Ὅτι
סלעי ומצודתי	petra mea, & arx mea	fortitudo mea & refugiũ meũ	κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου
אתה ולמען שמך	tu es, & propter nomen tuũ	es tu, & propter nomen tuum	εἶ σύ, καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
תנחני ותנהלני׃	duces me, & enutries me.	deduces me & enutries me.	ὁδηγήσεις με καὶ διαθρέψεις με.
תוציאני מרשת	Educes me de rete	Educes me de laqueo	Ἐξάξεις με ἐκ παγίδος
זו טמנו לי כי	hoc qđ abſcõderunt mihi, q̃a	hoc quẽ abſconderũt mihi, qm̃	ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι
אתה מעוזי׃ בידך	tu fortitu. mã es. In mãu tua	tu es ꝓtector m̃s. In mãus tuas	σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κε, εἰς χεῖράς σου
אפקיד רוחי פדית	cõmẽdabo ſpũm meũ, rdẽiſti	cõmẽdo ſpiritũ meũ, redemiſti	παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ἐλυτρώ(
אותי יהוה אל אמת׃	me DEVS deus veritatis.	me domine deus veritatis.	με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. (σω
שנאתי השמרים	Odiui cuſtodientes	Odiſti obſeruantes	Ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας
הבלי שוא ואני	vanitates fruſtra, ego	vanitates ſuperuacue. Ego	ματαιότητας διακενῆς. Ἐγὼ δὲ
אל יהוה בטחתי׃	autẽ in DEO confiſus ſum.	autem in domino ſperaui,	ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα,
אגילה ואשמחה	Exultabo & letabor	exultabo & letabor	ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι
בחסדך אשר ראית	ĩ miſericordia tua, q̃a vidiſti	in miſericordia tua. Quoniam	ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ὅτι ἐπεῖδες
עניי ידעת	afflictionem meam ſciuiſti	reſpexiſti hũilitatẽ meã, ſaluaſti	ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας
בצרות נפשי׃ ולא	tribulationes aĩe mee. Et nõ	de neceſſitatibꝰ aĩam meã. Nec	ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου. Καὶ οὐ
הסגרתני ביד	concluſiſti me in manu	concluſiſti me in manibus	συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας
אויב העמדת	inimici, ſtatuiſti (ſere mei	inimici mei, ſtatuiſti (ſere mei	ἐχθρῶν, ἔστησας
במרחב רגלי׃ חנני	ĩ latitudine pedes meos. Mi(	ĩ loco ſpacioſo pedes meos. Mi(	ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου. Ἐλέησόν με
יהוה כי צר לי	DEVS quoniã tribulor, A.	domine quoniam tribulor	κύριε, ὅτι θλίβομαι,
עששה בכעס עיני	tinea corroſus ẽ ĩ furore ocu(	cõturbatus ẽ ĩ ira oculus meus,	ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου,
נפשי ובטני׃ כי	aĩa mẽa & vẽter m̃us. (lus m̃ꝰ	anima mea & venter meus.	ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου.
כלו ביגון חיי	Quia cõſũpte ſt ĩ merore vi(	Qm̃ defecit ĩ dolore vita mea,	Ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου,
ושנותי באנחה	& ãni mei ĩ gemitu (te mee,	& anni mei ĩ gemitibus. (mea,	καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς.
כשל בעוני כחי	ĩfirmata ẽ ĩ iniq̃tate for. mã,	Infirmata ẽ ĩ pauptate virtus(	Ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου,
ועצמי עששו׃	& oſſa mea tinea corroſa ſũt.	& oſſa mea conturbata ſunt.	καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.
מכל צררי הייתי	Pluſq̃ oẽs moleſta. mei factꝰ(	Sup oẽs inimicos meos factꝰ ſũ	Παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην
חרפה ולשכני	opprobriũ vicinis meis (ſũ	opprobrium vicinis meis	ὄνειδος, καὶ τοῖς γείτοσί μου
מאד ופחד למיודעי	nimis, & timor notis meis,	valde, & timor notis meis.	σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου.
ראי בחוץ נדדו	q̃ videbãt me ĩ plateis fugie.	Qui videbãt me foras fugerũt	Οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον
ממני׃ נשכחתי	a me. Obliuioni traditus ſũ,	a me, obliuioni datus ſum	ἀπ' ἐμοῦ, ἐπελήσθην
כמת מלב הייתי	q̃ſi mortuus a corde, factꝰ ſũ	tãq̃ mortuus a corde. Factus ſũ	ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. Ἐγενήθην
ככלי אבד׃	quaſi vas perditum.	tanquã vas perditum,	ὡσεὶ σκεῦος ἀπολωλός,
כי שמעתי דבת	Audiui enim opprobrium	quoniã audiui vituperationem	ὅτι ἤκουσα ψόγον
רבים מגור	multorum, cõgregationem	multorũ cõmorãtiũ ĩ circuitu.	πολλῶν παροικούντων (τοὺς ἁμα
מסביב בהוסדם	in circuitu, cũ inirẽt cõſiliũ	In eodum conuenirent ſimul	κυκλόθεν. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐ(

Digitized by Google

خلصني وانقذني بعدلك ✤	בצדקתך שיזב יתי׃	in iuſtitia tua libera me.
انصت الي بسمعك	אצלי לותי אודנך	Inclina ad me aurem tuam,
عاجلا كي تخلصني ✤	בסרהובא פצא יתי	feſtina libera me,
كن لي الها ناصرا	הוי לי לכרך עשין	eſto mihi ciuitas fortitudinis
وملجا لكي	לחוסנא בירנא	ad robur arcis.
تخلصني ✤ لانك	למפרוק יתי׃ מטול	vt redimas me. Quoniam
عوني	דתוקפי ורוחצני	fortitudo mea & fiducia mea
وملجاي ✤ وباسمك	את בגלל שמך	tu es, & propter nomen tuum
يارب تهديني وتعينني ✤	דברתי וזון יתי׃	duc me & enutri me.
وتخرجني من هذا الفخ	אפיק יתי ממצדתא	Eripies me de laqueo
الذي اخفي لي ✤ لانك انت	דנא דפרשו לי ארום	iſto quem tetenderunt mihi, quoniam
ناصري يارب وفي يديك	אנת עושני׃ באידך	tu es fortitudo mea. In manu tua
استودع روحي ✤ نجني	אפקיד רוחי פרקת	cõmendabo ſpiritum meum, redemiſti
يارب اله الحق ✤	יתי יי אלהא קשוטא׃	me DEVS deus verax.
ابغضت الذين يحفظون	סניתי דנטרין עבדין	Odiui obſeruantes opera,
بالاوثان الباطلة وانا	דדמין ללברא ולשקרא	que ſimulant vanitatem & mendaciũ,
على الرب توكلت	ואנא על יי סברית׃	ego autem in DEO ſperaui.
افرح واسر	אבוע ואחדי בטובך די	Gaudebo & exultabo in bonitate tua,
برحمتك ✤ لانك نظرت	חמיתא ית סגופי	quoniam reſpexiſti afflictionem meam,
الى تواضعي	ידעתה בעקתין	intellexiſti tribulationes
وخلصت نفسي من	דנפשי׃ ולא	anime mee. Et non
الشدايد ولا تسلمني في ايدي	מסרתני באידא	me concluſiſti in manu dominorum
الاعدا ✤ اقمت	דבעיל דבבא צקמתא	inimicitie mee ſtatuiſti
رجلي في السعة ✤ ارحمني	לרווחא רגלי׃ חוס	ĩ latitudine pedes meos. Miſerere
يارب فاني حزين	עלי יי ארום עיקלי	mei Deus quoniã infeſtatio adeſt mihi,
تعكرت عيناي من	בלאת מרוגזא עיני	conturbatus eſt ab ira oculus meus
سخطك ✤ ونفسي وقواي ✤	איתעק נפשי וכרסי׃	cõſtricta ſunt aĩa mea & venter meus.
فني عمري بالاحزان ✤	ארום אישתיצון בדוונא	Quoniam defecerunt in anxietate
وسني بالزفرات ✤	חיי ושתאי בתנחתא	vite mee, & anni mei in ſuſpitiis,
وضعفت بالمسكنة	תקל בחובי חילי	infirmata eſt in peccatis virtus mea,
قوتي ✤ وقلقت عظامي ✤	ואיברי כלו בשתן׃	& membra mea deſtructa ſunt.
صرت عارا في جميع	יתיר כן כל מעיקי הוית	Pre omnibus qui angunt me, factus
اعدائي وجيرتي جدا ✤	כיסופא ולשיבבי לחדא	ſum opprobrium vicinis meis valde,
ورهبة لمن عرفني ✤	ודלוחא לידעין לי	& metuendus notis meis,
من عاينني تباعد عني	דחמיין לי בשוקא ערקו	& qui videbant me in platea fugerunt
ونسوني من قلوبهم	מן קדמי׃ אתנשית	a cõſpectu meo. Obliuioni traditus ſũ
مثل الميت ✤ صرت	היך שכיבא מן רעיונא	a cordibus tanq̃ mortuus a cogitatione,
مثل انا مكسور ✤	הוית כמאן דפחר תביר׃	factus ſum veluti vas terreũ cõfractũ.
لاني سمعت سب	מטול דשמעית טיב ביש	Quoniam audiui famam malam
جميع من حولي ✤ هواني ✤	דאמרין עלי עממין	quam dicunt contra me populi
وعند اجتماعهم جميعا	סגיאין דחיתא מחזור	multi, timorem circũquaq;

A. Nicolaus de Cuſa homo in omni ſcientia eminentiſſimus ꝑpter ea que hoc loco a propheta dicuntur tum propter multa alia credidit Chriſtum dominum ſuſtinuiſſe in anima dolores inferni, q̃ ſane opinionẽ ipſe nec amplector nec aſpernor. Habentur uero paſſim ſermones eius in quibus de re hac doctiſſime diſputat.

Digitized by Google

יַחַד עָלַי לָקַחַת	aduerſum me,vt auferrent	aduerſum me,accipere	ἐπ' ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν
נַפְשִׁי זָמָמוּ׃	animam meam cogitauerũt.	animam meam conſiliati ſunt.	ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο.
וַאֲנִי עָלֶיךָ	Ego autem in te	Ego autem in te	Ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ
בָטַחְתִּי ײ אָמַרְתִּי	ſperaui DEVS dixi	ſperaui domine,dixi	κύριε ἤλπισα, εἶπα,
אֱלֹהַי אָתָּה׃ בְּיָדְךָ	Deus meus es tu.In mãu tua	Deus meus es tu,ĩ manibꝫ tuis	σὺ εἶ ὁ θεός μου ἐν ταῖς χερσί σου
עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד	tpa mea,libera me de manu	ſortes mee.Eripe me de manu	οἱ κλῆροί μου. Ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς
אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃	inimicorꝫ meorꝫ & pſequẽtiũ(	inimicorꝫ meorꝫ,& a pſequẽti(	ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με.
הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־	Illumina faciẽ tuã ſup (me.	Illuſtra faciẽ tuã ſup (bus me.	Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ
עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי	ſeruum tuum,ſalua me	ſeruum tuum,ſaluum me fac	τὸν δοῦλόν σου, σῶσόν με
בְחַסְדֶּךָ׃ יְהוָה אַל־	ĩ miſicordia tua.DEVS nõ	in miſericordia tua domine,nõ	ἐν τῷ ἐλέει σου, κύριε μὴ
אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ	confundar,quia inuocaui te,	confundar quoniã inuocaui te.	καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε.
יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים יִדְּמוּ	cõfundantur impii,& taceãt	Erubeſcant impii & deducãtur	Αἰσχυνθείησαν ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν
לִשְׁאוֹל׃ תֵּאָלַמְנָה	in inferno.Muta fiant	in infernum,muta fiant	εἰς ᾅδου. Ἄλαλα γενηθήτω
שִׂפְתֵי	labia	labia	τὰ χείλη
שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־	mendacii,que loquunť cõtra	doloſa.Que loquunť aduerſus	τὰ δόλια τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ
צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה	iuſtum inueterata in ſupbia	iuſtum iniquitatem in ſuperbia	δικαίου ἀνομίαν, ἐν ὑπε)(χρηστότητός
וָבוּז׃ מָה רַב טוּבְךָ	& dſpectõe.Quã mlta ẽ bo.	& ĩ abuſiõe.Quã magna mul,(	καὶ ἐξουδενώσει. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς (
אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ	q̃ reſuaſti timẽtibꝫ te (tua,	dñe,q̃ abſcõ.timẽ.te. (dul.tue	σου κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.
פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ	operatus es ſperãtibus in te,	Perfeciſti eis qui ſperant in te,	Ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ,
נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃	in conſpectu filiorũ hoĩum.	in cõſpectu filiorum hominum.	ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר	Abſcondes eos in abſcõſione	Abſcondes eos in abſcondito	Κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ
פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי אִישׁ	vultus tui,aduricie viri,	faciei tue,a cõturbatiõe hoĩum	τοῦ προσώπου σου, ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων.
תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה	ſeruabis eos in tabernaculo	proteges eos in tabernaculo	Σκεπάσεις αὐτούς, ἐν σκηνῇ
מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃	a cõtradictione linguarum.	tuo a contradictione linguarũ.	ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσσῶν.
בָּרוּךְ יְהוָה כִּי	Benedictus DEVS q (mihi,	Benedictus dominus quoniam	Εὐλογητὸς κύριος ὅτι
הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי	mirabilẽ fecẽ miſicordiã ſuã(	mirificauit miſicordiã ſuã mihi	ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ
בְּעִיר מָצוֹר׃ וַאֲנִי	in ciuitate munita.Ego aũt	in ciuitate munita.Ego autem	ἐν πόλει περιοχῆς. Ἐγὼ δὲ
אָמַרְתִּי בְחָפְזִי	dixi in feſtinatione mea,	dixi in exceſſu mentis mee,	εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου
נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד	exciſus ſum de conſpectu	proiectus ſum a facie	ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου
עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ	oculorũ tuorũ,vtiq; audiſti	oculorꝫ tuorum.Ideo exaudiſti	τῶν ὀφθαλμῶν σου. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσας
קוֹל תַּחֲנוּנַי	vocem deprecationis mee,	vocem orationis mee,	τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃	cum clamarem ad te.	dum clamarem ad te.	ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.
אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־	Diligite DEVM omnes	Diligite dominum omnes	Ἀγαπήσατε τὸν κύριον, πάντες
חֲסִידָיו אֱמוּנִים	miſericordes eius,fideles	ſancti eius,quoniam veritatem	οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας
נֹצֵר יְהוָה וּמְשַׁלֵּם	ſeruat DEVS,& retribuet	requiret dominus & retribuet	ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι
עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה	his q abundantius operãtur	abundanter facientibus	τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν
גַאֲוָה׃ חִזְקוּ	ſuperbiam.Confortamini	ſuperbiam.Viriliter agite	ὑπερηφανίαν. Ἀνδρίζεσθε
וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־	& roboretur cor veſtrũ,oẽs	& confortetur cor veſtrũ,oẽs	καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν, πάντες
הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃	qui expectatis DEVM.	qui ſperatis in domino.	οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.
לב לְדָוִד	XXXII. Dauidis.	XXXI. Intellectus	λα. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ
מַשְׂכִּיל	intellectus.	Dauid.	συνέσεως.

cu neconuenirent infimul
contra me vt caperent
animam meam cogitauerunt.
Et ego in verbo tuo confiſus ſum
Deus, dixi Deo meo es tu.) me liba me
In mãu tua dies redẽptõis) (ribo m̃is.
de mãibus inimicoꝝ m̃oꝝ & a pſecuto(
Lucere fac iocunditatem faciei tue ſup
ſeruum tuum, redime me
bonitate tua. DEVS non confundar
quoniam inuocaui te, confundantur
impii, obmuteſcant & deſcendant
in infernum. Muteſcant
labia mendacii que loquuntur
aduerſus iuſtum opptobria,
in ſuperbia & contemptu. (ſcondiſti
Quã magna bonitas tua Deus, q̃ ab(
timentibus te, operatus es
ſperantibus in te, vt reddas
eis premium bonum in cõſpectu filioꝝ
hominum. Abſcondes eos
in occulto, in tempore ire tue,
ab hominibus contentioſis,
a contradictione
linguarũ. Benedictus DEVS quoniã
ſeparauit bonitatem ſuam mihi,
in ciuitate munita. Ego autem
dixi in furore meo
quo fugiebam, prohibitus ſum
a preſentia glorie tue in veritate,
tu vero audiſti vocem orationis mee,
cum clamarem ad te.
Diligite Deum omnes
pii eius, fideles
cuſtodiet a malo Deus, & retribuet
tranſgreſſoribus, qui operantur
ſuperbe. Confortamini,
& roborentur cogitationes veſtre oẽs
qui confiditis in verbo DEI.

XXXII. Dauidis
intellectus bonus, dixit Dauid.

Digitized by Google

אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע	Beatus cui dimiſſa ē iniq̄tas,	Btī quoꝝ remiſſe ſūt iniq̄tates,	Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,
כְּסוּי חֲטָאָה׃	& abſconditum eſt peccatū.	& quorum tecta ſunt peccata.	καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא	Beatus homo cui non	Beatus vir cui non	Μακάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ
יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן	imputauit DEVS iniq̄tatē,	imputauit dominus peccatum,	μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν,
וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃	& nō eſt in ſpiritu eius dolus.	nec eſt in ſpiritu eius dolus.	οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος.
כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ	Quia tacui attrita ſunt	Quoniā tacui inueterauerunt	Ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη
עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי	oſſa mea, in rugitu meo	oſſa mea, dum clamarem	τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με
כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם	tota die. Die enim	tota die. Quoniam die	ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὅτι ἡμέρας
וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי	& nocte grauatur ſuper me	ac nocte grauata eſt ſuper me	καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ (τῷ
יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי	mãus tua, cõuerſū ē hũor meus	manus tua, conuerſus ſum	ἡ χείρ σου, ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν(
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃	ī ſiccitatis eſtatis in ꝑpetuū.	inerūna mea dū configit ſpina.	ἐμπαγῆναί μοι ἄκανθαν. διάψαλμα.
חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ	Peccatū meū notū facio tibi,	Delictū meū cognitū tibi feci,	Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα,
וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי	& iniq̄tatē meā nō abſcōdo,	& iniuſtitiā meam nō abſcondi.	καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα.
אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי	dixi confitebor ſuper	Dixi cōfitebor aduerſum me	Εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ
פְשָׁעַי לַיהוָה	ſcelera mea DEO,	iniuſtitiam meam domino,	τὴν ἀνομίαν μου τῷ κυρίῳ,
וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן	& tu dimiſiſti iniquitatem	& tu remiſiſti impietatem	καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν
חַטָּאתִי סֶלָה׃	peccati mei ſemper.	peccati mei.	τῆς καρδίας μου. διάψαλμα.
עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל	Pro hac orat	Pro hac orabit	Ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται
כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת	omnis miſericors ad te, tēpus	ad te omnis ſanctus, in tēpore	πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ
מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם	inueniēs, vt cū iundauerit aq̄	oportūo. Verūtñ ī diluuio aq̄ꝝ	εὐθέτῳ. Πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
רַבִּים אֵלָיו לֹא	multe, ad illum non	multarum, ad eum non	πολλῶν, πρὸς αὐτὸν οὐκ
יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר	accedāt. Tu es abſcōſio (me,	approximabunt. Tu es refugiū	ἐγγιοῦσι. Σύ μου εἶ καταφυγὴ
לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי	mea, a moleſtatoī cuſtodies(	meū a tribulatōe q̄ circūde. me	ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με,
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי	exltatō me e uaſiōis circūda(	exultatio mea erue me a circū(	τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν(
סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ	ī ꝑpetuū. Docebo te (bis me	me. Intellectū tibi dabo (dātibꝰ	με. διάψαλμα. Συνετιῶ σε (κυκλωσάντων
וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ	& monſtrabo tibi viam hāc,	& inſtruam te in via hac	καὶ συμβιβάσω σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ
תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ	p q̄ ambulēs, cōſulā ſuper te	qua gradieris, firmabo ſuper te	ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ
עֵינִי׃ אַל־תִּהְיוּ	oculo meo. Non ſitis	oculos meos. Nolite fieri	τοὺς ὀφθαλμούς μου. Μὴ γίνεσθε
כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין	ſicē equus & ſicut mulus, non	ſicut equus & mulus, quibus	ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος οἷς οὐκ
הָבִין בְּמֶתֶג־	aduertētes, ī loco (ſtringant	non eſt intellectus. In chamo	ἔστι σύνεσις. Ἐν κημῷ
וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם	& freno ornatus eoꝝ vt cō(	& freno maxillas eoꝝ oſtringe,	καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν
בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃	ne accedant ad te.	qui non approximant ad te.	ἄγξαι, τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
רַבִּים מַכְאוֹבִים	Multi dolores	Multa flagella	Πολλαὶ αἱ μάστιγες
לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ	impii confidentem autem	peccatoris ſperantes autem	τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα
בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ	ī Deo miſicōdia circūdabit.	in dño miſericordia circūdabit	ἐπὶ κύριον, ἔλεος κυκλώσει.
שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ	Letamini ī DEO & exultate	Letamini ī domino & exultate	Εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ	iuſti & laudate	iuſti, & gloriamini	δίκαιοι, καὶ καυχᾶσθε
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃	omnes recti corde.	omnes recti corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
לג׃ רַנְּנוּ	XXXIII .Gaudete	XXXII. In finē. ps. Dauid.	λβʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, ἀνεπίγραφος
צַדִּיקִים בַּיהוָה	iuſti in DEO,	Exultate iuſti in domino,	παρ' Ἑβραίοις. Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ,
לַיְשָׁרִים נָאוָה	rectos decet	rectos decet	τοῖς εὐθέσι πρέπει

Digitized by Google

Beatus cui remiſſa ſunt ſcelera ſua,	טובוי דמאן דשבקין ליה	طوبا هم الذي تركت لهم
tegumenta autem ſuper peccata eius.	מרודוי חפיין על חיטאוי׃	سياتهم والذين سترت خطا
Beatus homo cui non	טובוי דבר נשא דלא	يا هم ه طوبا للرجل الذي
imputat Deus peccata	חשיב יי ליה עויין	لم يحسب الرب عليه خطيه
& non eſt in ſpiritu eius dolus.	ולית ברוחיה נכלא׃	وليس في فيه غش
Quoniam tacui a verbis	מטל דשתיקית מפתגמי	انا سكت لان عظامي
legis, attrita ſunt oſſa mea,	אוריתא בלין גרמי	بليت ه من صراخي اليك
ob rugitum meum tota die. Quoniã	בנהמותי כולא יומא ארי	النهار كله ه لاجل ان
die ac nocte inualuit ſuper me	איממ ולילי תקפת עלי	يدك ثقلت علي ليلا
percuſſio tua, cõuerſus eſt viror meus	מחתך איתהפיך רוטביה	ونهارا ه وترددت الهموم
in ſiccitatem eſtatis ſemper.	שירבא דקיטא לעלמא׃	المقاتله في قلبي ه
Delictum meum notum faciam tibi,	חובתי אודעינך	اعترف الرب
peccatum meum non abſcondi,	ועויתי לא חפיית	بخطيتي ولم اخف اثمي ه
dixi confitebor	אמרית אודה על	قلت اعترف باثمي
ſcelus meum coram Deo & tu	מרודי קדם יי ואנת	امام الرب وهو الذي
remiſiſti impietatem	שבקתא עוית	يغفر اثام قلبي ه
delicti mei in eternum	חובי לעלמין׃	لهذا يصلي لك
Propter hoc orabit omnis pius	על דא יצלי כל חסידא	كل بار في حين
ad te in tẽpore opportuno. Verũ ĩ tp̃e	לעידן רעותא להוד לעידן	اجابته ه لا تدنو
quo venient populi multi,	דייתון עממין סגיעין	اليهم
veluti aque ad eum non	היך מיא לותיה לא	سيل المياه
appropinquabũt vt noceãt. Tu Deus	ימטון לאבאשא אנת יי	الغزيره انت ملجاي
abſcõſio es mihi, ĩ ũbo tuo cuſtodies me	טל לי במימרך תנטרינני	من الاحزان المحيطه بي
cantico redemptionis circũdabis me	בגעת שיזבותא תחזרינני	انت مجدي انقذني من
ĩ etnũ. Intellectũ dabo tibi & docebo (te,	לעלם אשכלינך ואלפינך	اعداي المحيطين بي سافهمك
via hac incedes, ponam	באורח דנא תהך אמלכינך	واعلمك الطريق التي
ſuper te in bonum	אשוי עלך לטבא	تسلكها واجعل عيني
oculum meum. Non ſitis ſicut equus	עיני לא תיהוון היך סוסא	عليك لا تكونوا
& ſicut mulus, quibus non eſt	והיך כודנא דלית להון	مثل الخيل والبغال التي
intellectus, capiſtrum & frenum	בינתא בזממא ופרומביא	لا فهم لها وانما تحتنق
ornatus eorum, vt conſtringantur	תיקוניה לאתחסמא	باللجم في افواهها
ſimul ne accedant ad te.	כחדא לא יתקרב לותך׃	فكذلك الذين لا يلتوون
Multi dolores	סגיעין כיבין	اليك كثيره من ضربات
impii, qui vero ſperauerit in Deo,	לרשיעיא ודסביר ביי	الخطاه والذين يتوكلون
benignitas circundabit eum.	טיבותא יחזרניה׃	على الرب فالرحمة تحوطهم
Letamini in Deo & exultate	חדו ביי ובועו	افرحوا بالرب وتهللوا
iuſti, & laudes dicite	צדיקיא ושבחו	ايها الصديقون وافتخروا بالرب
omnes quorũ ſunt recte cogitationes.	כל תריצי בליבא׃	يا جميع مستقيمي القلوب
XXXIII. Laudes dicite	שבחו	المزمور الثاني والثلثون
iuſti coram Deo,	צדיקיא קדם יי	ابتهجوا ايها الابرار بالرب
rectos decet	לתריצי יאיא	وبالمستقيمين يليق

Digitized by Google

תהלה: הודו ליהוה	laudatio.Confitemini DEO	collaudatio.Confitemini dño	ὑμνοις. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
בכנור בנבל	in cithara in pſalterio	in cithara,in pſalterio	ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλτηρίῳ
עשור זמרו לו:	denario cantate ei.	decem chordarum pſallite illi.	δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ.
שירו לו שיר חדש	Cantate ei canticũ nouum,	Cantate ei canticum nouum,	Ἄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν,
היטיבו נגן	diligenter pſallite ei	bene pſallite ei	καλῶς ψάλατε αὐτῷ
בתרועה: כי ישר	in iubilo.Quia rectum	in vociferatione. Quia rectũ	ἐν ἀλαλαγμῷ. Ὅτι εὐθὺς
דבר יהוה וכל	eſt verbum DEI,& omne	eſt verbum domini,& omnia	ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα
מעשהו באמונה:	opus eius in fide.	opera eius in fide.	τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει.
אהב צדקה ומשפט	Diligit iuſtitiam & iudiciũ,	Diligit miſericordiã & iudiciũ,	Ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν
חסד יהוה מלאה	miſericordia DEI plena eſt	miſericordia domini plena eſt	ὁ κύριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης
הארץ: בדבר יהוה	terra.In verbo DEI	terra.Verbo domini	ἡ γῆ. Τῷ λόγῳ κυρίου
שמים נעשו וברוח	celi facti ſũt,& ĩ ſpũ (gregãs	celi firmati ſunt,& ſpiritu	οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι
פיו כל צבאם: כנס	oris eius oĩs exercitus eoꝝ.Cõ(	oris eius oĩs ũtus eoꝝ.Cõgregãs	τοῦ στόματος αὐτοῦ, πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.(
כנד מי הים נתן	q̃ſi ĩ vtre aquas maris,ponẽs	ſicut ĩ vtre aquas maris,ponẽs	ὡσεὶ ἀσκὸν, ὕδατα θαλάσσης,)(Συνάγων
באצרות תהומות:	in theſauris abyſſos.	in theſauris abyſſos.	ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους. Τιθεὶς
ייראו מיהוה כל	Timeat a DEO omnis	Timeat dominum omnis	Φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα
הארץ ממנו יגורו	terra,ab eo formident	terra,ab eo autem cõmoueanť	ἡ γῆ, ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν
כל ישבי תבל	vniuerſi habitatores orbis.	omnes inhabitantes orbem.	πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
כי הוא אמר ויהי	Quoniam ipſe dixit & fuit	Quoniã ipſe dixit & facta ſũt,	Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν,
הוא צוה ויעמד	ipſe precepit & ſubſtiterunt.	ipſe mandauit & creata ſunt.	αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.
יהוה הפיר עצת	DEVS diſſoluit conſilium	Dominus diſſipat conſilia	Κύριος διασκεδάζει βουλὰς
גוים הניא	gentium,irritas fecit	gentium,reprobat autem	ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ (χόντων.
מחשבות עמים:	cogitationes populorum.	cogitatões pploꝝ, (dñi ĩ eťnũ	λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρ(
עצת יהוה לעולם	Cõſiliũ autẽ DEI in eternũ	& reꝓbat ꝯſilia pꝛĩ.Cõſiliũ aũt(	Ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα
תעמד מחשבות לבו	ſtabit cogitatões cõdis eius ĩ(	mãet,cogitatões cordis eius ĩ(	μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν
לדר ודר: אשרי הגוי	& gñatõe.Btã gẽs (gñatõe	& gñationẽ.Btã gẽs (gñatõe	καὶ γενεάν. Μακάριον τὸ ἔθνος
אשר יהוה אלהיו	cuius q̃ dat eſſe eſt deus eius,	cuius eſt dominus Deus eius,	οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.
העם בחר לנחלה	populo quẽ elegit ĩ hẽditatẽ	populus quẽ elegit in hẽditatẽ	λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν
לו: משמים הביט	ſibi.De celo reſpexit	ſibi.De celo reſpexit	ἑαυτῷ. Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν
יהוה ראה את כל	DEVS,vidit omnes	dominus vidit omnes	ὁ κύριος, εἶδε πάντας
בני האדם: ממכון	filios adam.De firmiſſimo	filios hominum.De preparato	τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἐξ ἑτοίμου
שבתו השגיח אל	ſolio ſuo,proſpexit ad	habitaculo ſuo, reſpexit ſuper	κατοικητηρίου αὐτοῦ, ἐπέβλεψεν ἐπὶ
כל ישבי הארץ:	vniuerſos habitatores terre.	omnes qui habitant terram.	πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
היצר יחד לבם	Formãs ſingulatĩ cor eoꝝ,A	Qui finxit ſigillatĩ corda eoꝝ,	Ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν,
המבין אל כל	intelligens omnia	qui intelligit omnia	ὁ συνιεὶς εἰς πάντα
מעשיהם: אין המלך	opera eorum.Nõ ſaluabitur	opera eorum.Non ſaluatur	τὰ ἔργα αὐτῶν. Οὐ σώζεται
נושע ברב חיל	rex ĩ multitudine exercitus,	rex per multam virtutem,	βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν,
גבור לא ינצל	nec fortis liberabiť (equus	& gigas nõ ſaluabitur (equus	καὶ γίγας οὐ σωθήσεται
ברב כח: שקר הסוס	ĩ mľtitudĩe virtutis.Fallax(	ĩ mľtitudĩe virtutis ſue.Fallax(	ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Ψευδὴς ἵππος
לתשועה וברב	ad ſalutẽ,& in multitudine	ad ſalutem,in abundantia	εἰς σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει
חילו לא ימלט:	roboris ſui neq̃q̃ euadere faciet	autẽ virtutis ſue non ſaluabiť.	δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.

التسبيح له اشكروا ربّ	שבחתא : אודו קדם יי	laudatio.Confitemini coram DEO
بالقيثارة له رتلوا له	בכינר בנבלא דעשרתי	in cithara in pſalterio decem
بعود ذات عشرة اوتار له	נימין שבחו ליה :	cordarum laudate eum.
سبحوه تسبيحا جديدا له	שבחו קדמוי שירתא	Cantate coram eo canticum
رتلوا له حسنا	חדתא אוטיבו לשבחא	nouum, nauiter laudate eum
باصوات عالية لان كلمة	ביבבא : מטול דתקין	in iubilo. Quoniam caſtigatum eſt
الرب مستقيمة وجميع	פתגמא דיי וכל	verbum DEI, & omnia
اعماله بامانة	עובדוי בהימנותא :	opera eius in fide.
الرب يحب الرحمة والعدل	רחים צדקתא ודינא	Amat iuſtitiam & iudicium,
الارض كلها مملوءة من	טובא דיי מליא	bonitate autem DEI plena eſt
رحمة الرب وبكلمته	ארעא : במימרא דיי	terra. Verbo DEI
قامت السموات وبروح	שמיא אתעבדו וברוחא	celi facti ſunt, & ſpiritu
فيه جميع جنودها جميع	דפומיה כל חיליהון :	oris eius omnis exercitus eorum.
مياه البحار كانها في زقاق	מכניש היך זיקא מי	Congregans ſicut vter
ترك الاعماق في خزاين	דימא יהיב יתהון באפותיק	aquas maris, poſuit eas ī pfunditatibꝯ
فليخف من الرب جميع من	תהומיא : דחילו מן קדם יי	abyſſorum. Timete ab aſpectu DEI
في الارض يخشاه كل	כל יתבי ארעא מניה	oēs habitatores t̄re, ab eo cōtremiſcāt
سكان المعمورة	יזדעזעון כל דיירי ארעא :	omnes inhabitantes terram.
لانه قال فكانوا	מטול דהוא אמר והוה	Quoniam ipſe dixit & fuit,
وامر فخلقوا	והוא פקיד ואתקיים :	ipſe mandauit & ſubſtitit.
الرب ينقض ارا الامم ويبعد	יי בדר מילכת	DEVS diſſipat conſilia
افكار الشعوب	עממיא בטיל	populorum, & irritas facit
ويرذل مشورات الملوك	מחשבת אומיא :	cogitationes nationum.
مشية الرب دايمة الى	מילכתא דיי לעלמא	Conſilium vero DEI in eternum
الابد وارادته الى	קיים מחשבת לביה לדר	pmāet, cogitatōes cordis eiꝯ a gn̄atōe
الدهر طوبى للشعب	ודרא : טובי דגברא	ad generationem. Beatus vir
الذي الرب الهه	דיי הוא אלהיה	cuius, ille qui dat eſſe eſt Deus eius,
والشعب الذي اختاره له	עמא דבחר לאחסנא	populus quem elegit
ميراثا اطلع الرب من	ליה : מן שמיא	in hereditatem ſibi. De celo
السما وراى	אסתכל יי חמא ית בני	reſpexit Deus vidit filios
بني البشر من مسكن	אינשא : ממדור	hominum. De habitatione
قدسه نظر الى	בית מותביה אודיק	domus hoſpitii ſui,
جميع سكان الارض	לות כל יתבי ארעא :	reſpexit ſup omnes qui habitāt terrā,
الذي خلق وحده قلوبهم	דברא יתהון מכוון	Qui creauit eos, vnit
ويعلم جميع	כחדא לבהון ומתבונן לכל	corda eorum & veſtigat omnia
اعمالهم لا يفلت	עובדיהון : לית מלכא	opera eorum. Non eſt rex
ملك بكثرة جنوده	מתפרק בסוגעי	qui ſaluetur multitudine
ولا ينجو جبار	חילוותיה גיברא לא מתפצי	exercitus ſui, gigas quoq; non euadet
بكثرة حيله ولا يسلم	בסוגעית חיליה : שקרא	multa fortitudine ſua. Fallax
الفرس ولا يخلص	סוסא לפורקנא ובסוגעיה	equus ad ſalutem propter ingentem
راكبه بشدة حيله	תוקפיה לא משיזיב :	fortitudinem ſuam non ſaluatur.

A. Singulatim, a ſingulo deriuatum, idem quod ſingillatim, ſeorſum, ſingulariter, ſolitarie. At qui ſigillatim a ſigno. & ſigillo dicitur, aliamq; habet intelligentiam nequaquā huic loco accōmodatā. Redarguuntur uero ex hoc facile Aueroici q contendunt omniū hominum eandem mentē unicamq; animā eſſe. Sed & qui ſecuti Origeniſtarum & aliquorum hebreorū fabulas predicant omnes animas ſimul a principio concreatas, & in corporibus poſtmodum delapſas.

הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־	Ecce oculi DEI ſuper	Ecce oculi domini ſuper	Ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים	timentes eum,& expectātes	metuētes eū,& ī eis qui ſperāt	τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς ἐλπίζοντας
לְחַסְדּוֹ׃ לְהַצִּיל	miſericordiā eius. Vt eruat	ſup miſicordia eius. Vt eruat	ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ῥύσασθαι
מִמָּוֶת נַפְשָׁם	de morte animas eorum,	a morte animas eorum,	ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν,
וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃	& viuificet eos in fame.	& alat eos in fame.	καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה	Anima noſtra expectauit	Anima noſtra ſuſtinet	Ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομενεῖ
לַיהוָה עֶזְרֵנוּ	DEVM,auxilium noſtrum,	dominum,quoniam adiutor	τῷ κυρίῳ, ὅτι βοηθὸς
וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃	& clypeus noſter eſt.	& protector noſter eſt.	καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. (ἡμῶν,
כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ	In ipſo,n.letabiť cor noſtrū	Quia in eo letabiť cor nrm,	Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	quia in nomine ſancto eius	& in nomine ſancto eius	καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ
בָטָחְנוּ׃ יְהִי־חַסְדְּךָ	ſpauimus.Sit miſicōdia tua	ſpauimus.Fiat miſicordia tua	ἠλπίσαμεν. Γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου
יְהוָה עָלֵינוּ	DEVS ſuper nos,	domine ſuper nos,	ἐφ᾽ ἡμᾶς,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃	ſicut expectauimus te.	quēadmodū ſperauimus in te.	καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σοί.
לד לְדָוִד	XXXIIII. Dauidis,	XXXIII. Pſalmus Dauid	λγ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ
בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ	qñ cōmutauit ſenſum ſuum	cum mutauit vultum ſuum	Ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ	coram Abimelech	coram Achimelech	ἐναντίον Ἀβιμέλεχ
וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃	& eiecit eum & abiit.	& dimiſit eum & abiit.	καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν.
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה	Benedicam DEVM	Benedicam dominum	Εὐλογήσω τὸν κύριον
בְּכָל־עֵת תָּמִיד	in omni tempore, ſemper	in omni tempore, ſemper	ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς (τῷ κῶ
תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ בַּיהוָה	laus eius ī ore meo. In DEO	laus eius ī ore meo. Beth In dño	ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἐν
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי	laudabitur anima mea	laudabitur anima mea,	ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου,
יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים	audiant manſueti	audiant manſueti	ἀκουσάτωσαν πραεῖς
וְיִשְׂמָחוּ׃ גַּדְּלוּ	& letentur. Magnificate	& letētur. Gimel Magnificate	καὶ εὐφρανθήτωσαν. Μεγαλύνατε
לַיהוָה אִתִּי	DEVM mecum,	dominum mecum,	τὸν κύριον σὺν ἐμοί,
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ	& exaltemus nomen eius	& exaltemus nomen eius	καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת־	pariter. Queſiui DEVM &	ī idipſū. Daleth Exqſiui dñm &	ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ
יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־	reſpōdit mihi, & de omnibus	exaudiuit me, & ex omnibus	ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν
מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃	a qbus timebā liberauit me.	tribulatōībus meis eripuit me.	τῶν θλίψεών μου, ἐρρύσατό με.
הִבִּיטוּ אֵלָיו	Reſpicite ad eum	He Accedite ad eum (es vīe	Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν
וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם	& illuminamini, & vultꝰ vrī	& illuminamini. Vau Et faci(	καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν,
אַל־יֶחְפָּרוּ׃ זֶה עָנִי	nō confundentur. Hic paup	nō cōfundētur. Zain Iſte paup	οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οὗτος ὁ πτωχὸς
קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ	clamauit & Deus exaudiuit,	clamauit & dominus exaudiuit	ἐκέκραξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν
וּמִכָּל־צָרוֹתָיו	& de oībus tribulationibus	eū, & de oībus tribulationibus	αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
הוֹשִׁיעוֹ׃ חֹנֶה מַלְאַךְ	ſaluauit eū. Firmat angelus	eius ſaluauit eū. Heth Immit(	αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος
יְהוָה סָבִיב	DEI per circuitum	dñi in circuitu (tet angelus	κυρίου κύκλῳ
לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃	timentes eum, & eruet eos.	timentium eum, & eripiet eos,	τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־	Guſtate & videte, quoniam	Teth Guſtate & videte quoniā	Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι
טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי	bonus DEVS, beatus	ſuauis eſt dominus, beatus	χρηστὸς ὁ κύριος, μακάριος
הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃	vir qui ſperat in eo.	vir qui ſperat in eo.	ἀνὴρ ὃς ἐλπίζει ἐπ᾽ αὐτόν.
יְראוּ אֶת־יְהוָה	Timete DEVM	Ioth Timete dominum omnes	Φοβήθητε τὸν κύριον, πάντες
קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין	ſancti eius, quoniam non eſt	ſancti eius, quoniam non eſt	οἱ ἅγιοι αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν

Digitized by Google

Ecce oculus DEI aſpicit	הא עינא דיי מסתכלא	اعين الرب على
timentes eum,& ſperantes	לדחלין מניה ולמסברין	تقيايه المتوكلين
in benignitate eius. Vt eripiat	לטבותיה : למשזבא	على رحمته ۞ ينجي
a morte animas eorum,	ממותא נפשתהון	نفوسهم من الموت
& paſcat eos in tempore famis.	ולקיימותהון בכפנא :	في ايام الشدة ۞ يشبعهم ۞
Anima noſtra expectat redemptioni	נפשנא מסכיא לפורקנא	نفوسنا رجت
DEI, ſuſtentatio enim noſtra,	דיי סועדנא	الرب كل حين ۞ لانه
& ſcutum noſtrum ipſe	ותריסנא הוא :	عوننا
quoniam in verbo ſuo letabitur	ארום במימריה יחדי	وناصرنا
cor noſtrum. Quoniam in nomine	ליבנא מטול דבשום	وعلى اسمه القدوس
ſancto eius ſpes noſtra. Sit	קודשיה אתרחצנא : יהי	توكلنا ۞ لتكن رحمتك
miſericordia DEI ſuper nos,	טוביה דיי עלנא	يارب علينا
quemadmodum ſperauimus in te.	היכמא דסברין לך :	كمثل توكلنا عليك ۞
XXXIIII. Dauidis,	לדוד	
quando mutauit ſenſum ſuum	כד שני ית מדעיה	
coram Abimelec,	קדם אבימלך	
& reliquit eum & abiit.	ופטריה ואזל :	المزمور الثالث والثلثون
Benedicam DEVM	אבריך ית יי	ابارك الرب
in omni tempore,	בכל עידן	في كل حين ۞ كل
ſemper laus eius in	תדירא תושבחתיה	اوان تسبحته في فمي بالرب
ore meo. In verbo DEI	בפומי : במימרא דיי	تفتخر نفسي ۞
laudabit anima mea, audient	תשתבח נפשי ישמעון	فلتسمع اهل الدعة
manſueti & letabuntur. Afferte	ענותניא ויחדון : הבו	ويفرحون ۞ عظموا
magnificentiam coram DEO,	רבותא קדם יי	معي الرب
& exaltemus nomen eius	ונרומם שמיה	ولنعلي اسمه
ſimul. Queſiui doctrinã (omnibus	כחדא : תבעית אולפן	اجمعون ۞ طلبت الرب
a cõſpectu DEI, & reſpõdit mihi, & de(	מן קדם יי ועניני ומכל	فاجابني ومن جميع
rimoribus meis liberauit me.	דחלתי פצא יתי	احزاني خلصني ۞
Reſpicite ad eum	אסתכלו לותיה	اقبلوا الى الرب
& illuminamini & facies veſtre	ואנהרו ואפיהון	واستنيروا بحنان وجوهكم
non confundentur. Hic pauper	לא יבהתון : דין ענייא	لا تخزا ان المسكين
clamauit, & DEVS exaudiuit	קרא ויי שמיע	صرخ فاستجاب له الرب ۞
& de omnibus tribulationibus eius	ומכל עקתיה	ومن جميع احزانه
liberauit eum. Immoratur angelus	פרקיה : שרי מלאכא	خلصه ملاك
DEI in circuitu timentium eum	דיי חזור חזור לדחלין	الرب يدور
& liberat eos.	מניה ושיזבינון :	اتقيائه وينجيهم
A. Percipire & videte, quoniam	אשתמודעו וחמון ארום	ذوقوا وتيقنوا
bonus ipſe DEVS, beatus homo	טב הוא יי טוביה דגברא	اطيب الرب ۞ طوبا
qui confidit in verbo eius.	דאתרחיץ במימריה :	للرجل المتوكل عليه ۞
Timete a preſentia DEI	דחלו מן קדם יי	اتقوا الرب
ſancti eius quoniam non	קדישוי ארום לית	يا جميع قديسيه ۞ فانه

A. In cõmẽtariis. R. Moſſe. hadarſſan. in pſalmo. cxxxv. qui incipit. Confitemini domino quoniam bonus quãtũ infra עוד שאמר דבר ידוע נותן לחם לכל בשר חדה תמא דאמרי טעמו וראו כי טוב יי כי הלחם נתנו לכל והוא בשרו ובטעם אלהים שב לבשר. ותו שאמר וראו כי טוב יי והיה פלא גדול Amplius dictum eſt uerbũ notum. Qui dat panẽ ſiue cibũ omni carni. Hoc eſt illud quod dictum eſt. pſ. xxxiiii. Guſtate & uidete quoniam bonus eſt Deus, quoniam cibus quem dat omnibus, ipſe ẽ caro eius. Et dum guſtatur cibus ſiue panis cõuertitur in carnem. Et hoc eſt quod dictũ eſt. Et uidete quoniam bonus Deus. Hoc uero mirabile eſt magnum. Que paucula uerba, ſi bene examinentur illuminare poſſunt cecutientes hebreos de ſacramento eucharistie.

Digitized by Google

מחסור ליראיו׃	inopia timentibus eum.	inopia timentibus eum.	ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
כפירים רשו	Leonculi indiguerunt	Chaph. Diuites eguerunt	Πλούσιοι ἐπτώχευσαν
ורעבו ודרשי	& eſurierũt, quærẽtibus aũt	& eſurierunt, inquirentes autẽ	καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες
יהוה לא־יחסרו	DEVM, non deerit	dominum non minuentur	τὸν κύριον, οὐκ ἐλαττωθήσονται
כל טוב׃ לכו בנים	omne bonũ. Ambulate filii	omni bono. Lamech Vẽite filii	παντὸς ἀγαθοῦ. Δεῦτε τέκνα
שמעו לי יראת	audite me, timorem	audite me, timorem	ἀκούσατέ μου, φόβον
יהוה אלמדכם׃	DEI docebo vos.	domini docebo vos.	κυρίου διδάξω ὑμᾶς.
מי האיש החפץ	Quis eſt vir qui velit	Mem. Quis eſt homo qui vult	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ θέλων
חיים אהב ימים	vitam, diligens dies quibus	vitam, diligit dies	ζωὴν ἀγαπῶν ἡμέρας
לראות טוב׃ נצר	videat bonum. Cuſtodi	videre bonos. Nun. Prohibe	ἰδεῖν ἀγαθάς. Παῦσον
לשונך מרע	linguam tuam a malo,	linguam tuam a malo,	τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ,
ושפתיך מדבר	& labia tua ne loquantur	& labia tua ne loquantur	καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι
מרמה׃ סור מרע	dolum. Recede a malo	dolũ. Samech Diuerte a malo	δόλον. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ,
ועשה־טוב בקש	& fac bonum inquire	& fac bonum, inquire	καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτησον
שלום ורדפהו׃	A. pacẽ & perſequere eam.	pacem & perſequere eam.	εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν.
עיני יהוה אל	Oculi DEI ad	Ain Oculi domini ſuper	Ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
צדיקים ואזניו	iuſtos, & aures eius	iuſtos, & aures eius	δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ
אל־שועתם׃ פני	ad clamorẽ eorum. Vultus	in p̃ces eorũ. Phe Vultus autem	εἰς δέησιν αὐτῶν. Πρόσωπον δὲ
יהוה בעשי רע	DEI ſuper facientes mala,	domini ſuper facientes mala,	κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ
להכרית מארץ	vt p̃dat de terra (& DEVS	vt p̃dat de terra (rũt iuſti & dñs	τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς (καὶ ὁ κς
זכרם׃ צעקו ויהוה	mẽoriã eorũ. Clamauerũt, (	memoriã eorũ. Sadic Clamaue(	τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἐκέκραξαν οἱ δί(
שמע ומכל־צרותם	exaudi. & ex oĩbus tribu. eorũ	exaudi. eos, & ex oĩbus tribu. eorũ	εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων(
הצילם׃ קרוב יהוה	liberauit eos. Propiquus ẽ(	libauit eos. Quof Iuxta eſt dñs	ἐρρύσατο αὐτούς. Ἐγγὺς κς (αὐτῶν,
לנשברי לב ואת	contritis corde, (DEVS	his qui tribulato ſunt corde,	τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν,
דכאי רוח יושיע׃	& cõfractos ſpiritu ſaluabit.	& humiles ſpiritu ſaluabit.	καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
רבות רעות צדיק	Multe tribulationes iuſti,	Res. Multe tribulatiões iuſtorũ,	Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων,
ומכלם יצילנו	& ex oĩbus illis liberabit eũ	& de omnibus his liberauit eos	καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν, ῥύσεται αὐτοὺς
יהוה׃ שמר כל־	DEVS. Cuſtodit omnia	dñs. Sin Cuſtodit dominus oĩa	ὁ κύριος. Φυλάσσει κύριος πάντα
עצמותיו אחת מהנה	oſſa eius, vnum ex eis	oſſa eorũ, vnum ex his	τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν
לא נשברה תמותת	nõ confringetur. Interficiet	non conteretur. Thau Mors	οὐ συντριβήσεται. Θάνατος
רשע רעה ושנאי	impium malitia, & odientes	peccatorũ peſſima, & q oderunt	ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες
צדיק יאשמו׃ פודה	iuſtũ p̃dentur. Redimet B.	iuſtum delinquent. Redimet	τὸν δίκαιον πλημμελήσουσι. Λυτρώσεται
יהוה נפש עבדיו	DEVS aĩas ſeruorũ ſuorũ,	dominus animas ſeruorũ ſuorũ,	κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ,
ולא יאשמו כל־	& non delebuntur omnes	& non delinquent omnes	καὶ οὐ μὴ πλημμελήσουσι, πάντες
החסים בו׃	ſperantes in eo.	qui ſperant in eo.	οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν.
לה לדוד	XXXV. Dauidis.	XXXIIII. In finẽ p̃s ipſi Dd.	λδ´ Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
ריבה יהוה את־	Iudica DEVS	Iudica domine	Δίκασον κύριε
יריבי לחם את־	aduerſarios m̃os, pugna ꝯtra	nocentes me, expugna	τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
לחמי׃ החזק מגן	ĩpugnãtes me. Apprehẽde(	ĩpugnãtes me. Apphẽde arma	πολεμοῦντάς με. Ἐπιλαβοῦ ὅπλου
וצנה וקומה	& parmulã, & cõſurge (ſcutũ	& ſcutum, & exurge	καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνάστηθι
בעזרתי׃ והרק	ĩ auxiliũ meũ. Arma capeſſe,	ĩ adiutoriũ mihi. Effũde frameã	εἰς τὴν βοήθειάν μου. Ἔκχεον ῥομφαίαν

Digitized by Google

لاعوز لاتقيايه	חוסרנא לדחלוי׃	eſt egeſtas timentibus eum.
الاغنيا افتقروا	בני אריוותא אתמסכנו	Filii leonum eguerunt
وجاعوا والذين يطلبون	וכפנו ותבעי אולפנא	& eſurierunt, ingrentes autẽ doctrinã
الرب لايعدمهم	דיי לא חסרו	DEI non caruerunt
كل الخيرات هلموا ايها	כל טובא׃ איתו בניא	omni bono. Ambulate filii
الابنا واسمعوا مني	קבילו מני דחלתא	accipite a me, timorem
لافهمكم مخافة الرب	דיי אליף יתכון	DEI docebo vos.
من هو الرجل الذي هو يريد	מאן גברא דבעי	Quis eſt vir qui velit
الحياة ويحب ان يرى	חיי רחים יומיא	vitas, amans dies,
اياما صالحة اكفف	למיחמי טבא׃ טור	quo videat bonum. Cuſtodi
لسانك عن الشر	לישנך מביש	linguam tuam a malo
وشفتيك لكيلا تتكلم	וסיפותך מלמללא	& labia tua ne loquantur
بالغدر ابعد عن الشر	נכלא׃ זור מביש	dolum. Recede a malo
واصنع الخير واطلب	ועיביד טב בעי	& fac bonum inquire
السلامة واتبعها	שלמא ורדוף בתרה׃	pacem & ſequere eam.
فان عيني الرب على	עינוי דיי לות	Oculi DEI ſuper
الابرار وسمعه	צדיקיא ואודנוי	iuſtos, & aures eius
الى تضرعهم وجه	לקבלא צלותהון׃ פרצופא	ad recipiẽdas preces eorũ. Vultus aũt
الرب على فاعلي الشر	דיי בעובדי בישא	DEI ſuper facientes mala,
ليمحي ذكرهم من	לשיצאה מן ארעא	ad abolendam de terra
على الارض الابرار دعوا	דוכרניהון׃ צלין צדיקיא	memoriam eorum, Orant iuſti,
فاستجاب لهم الرب ومن	קדם דיי שמיע ומכל	& a ɔſpectu DEI exauditi ſũt & de oĩbꝰ
جميع شدايدهم نجاهم	עקתהון פצינון׃ קריב דיי	tribulatiõibus eorũ liberauit eos. Prope ẽ
الرب قريب من منكسري	לתבירי ליבא וית	Deus contritis corde, &
القلوب ومخلص متواضعي	מכיכי רוחא יפרוק׃	humiles ſpiritu ſaluabit.
الارواح كثيرة هي احزان	סגיעין בישן לצדיקא	Multe tribulationes iuſti,
الصديقين ومن جميعها	ומן כולהון פצא ליה	& ex omnibus illis liberauit eum
يخلصهم الرب الرب يحفظ	דיי׃ נטיר לכולהון	Deus. Cuſtodit omnia
جميع عظامهم وواحدة	איבריה חד מנהון	eorum membra vnum ex eis
منها لاتنكسر موت	לא מתברא׃ מיתותא	non confringetur. Mors
الخاطئ شرير	דרשיעיא בישא ושנאי	impii mala, & qui oderunt
ومبغضوا البار يهلكون	צדיקיא יתחייבון׃ פריק	iuſtum peribunt. Redimet
الرب ينجي انفس عبيده	דיי נפשת דעבדוי	DEVS animas ſeruorum ſuorum,
ولا يخيب	ולא מתחייבין כל	& non condemnabuntur omnes
المتوكلين عليه	דסברין במימריה׃	qui ſperant in verbo eius.
المزمور الرابع والثلثون	לדוד	XXXV. Dauidis.
حاكم يارب	אתגרא דיי בגברי	Concerta DEVS contra authores,
الذين يظلمونني قاتل	תגרתי סדר קרבא קביל	cõcertatiõis mee, iſtrue bellũ aduerſũ
الذين يقاتلونني	בעלי קרבותי׃ אתקיף	patronos belli mei. Apprehende
خذ سلاحا وترسا وقم	תריס ועגיל וקום	clypeum & parmulam, & ſurge
لمعونتي استل سيفا	בסעדי׃ ושלוף מורניית	in adiutoriũ meum. Euagina lanceam,

A. Ideſt Chriſtum.

B. Redimet Deus animas ſeruorum ſuorum. Libro midras tehilim [illegible] .i. Dixit. R. Samuel filius Nachamani. Si eſurierit inimicus tuus ciba eũ pane. Prouer. xxxv. De figmẽto malo ſcriptura loquitur. Homo ambulat cum ſocio ſuo una hora, & efficitur amicus eius. Figmentum autẽ malum natum eſt cum homine circuitq; cum illo cunctis diebus ſuis ſicut dictum eſt. Geñ. viii. Quoniam concupiſcentia cordis hominis mala, ab adoleſcentia ſua. Si tamen inuenerit locum ad precipitandum eum, quando fuerit etatis uiginti, ſiue quadraginta, ſiue ſeptaginta, ſiue octoginta annorum, precipitabit eũ. Quis igitur inimicus eſt tibi, maior iſto.

Digitized by Google

חנית וסגר לקראת	lanceā & ſpatam, ī occurſum	& conclude aduerſus eos qui	καὶ σύγκλεισον ἐξεναντίας (χῇ μου,
רדפי אמר לנפשי	pſecutoꝝ meoꝝ, dic aīe mee,	perſequuntur me, dic anime	τῶν καταδιωκόντων με, εἰπὸν τῇ ψυ(
ישעתך אני׃	ſalus tua ego ſum.	mee ſalus tua ego ſum.	σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ.
יבשו ויכלמו	Confundanť & reuereantur	Confundantur & reuereantur,	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν
מבקשי נפשי יסגו	q q̄rūt aīam meā, cōuertanť	querētes aīam meā. Auertanť	οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστρα(
אחור ויחפרו	retrorſum & confundantur,	retrorſum & confundantur,	εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν (φήτω
חשבי רעתי׃ יהיו	qui cogitant malū mihi. Sint	cogitantes mihi mala. Fiant	οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. Γενηθήτωσαν (σαν
כמץ לפני רוח	ſicut feſtuce ante faciē vēti,	tanq̄ puluis ante faciem venti,	ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου,
ומלאך יהוה דוחה׃	& angelus DEI impellat.	& angelus domini coartās eos.	καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
יהי דרכם חשך	Sit via illorum tenebre	Fiant vie illorum tenebre	Γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος
וחלקלקות ומלאך	& lubricum, & angelus (ſtra	& lubricum, & angelus	καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγελος
יהוה רדפם׃ כי חנם	DEI pſequať eos. Q uia fru(	dñi perſequēs eos. Q m̄ gratis	κυρίου καταδιώκων αὐτούς. Ὅτι δωρεὰν
טמנו לי שחת רשתם	abſcōderūt mihi īſidias ret(	abſcōdeſt mihi īteritū laq̄i ſui,	ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν,
חנם חפרו לנפשי	ſine cā fodeſūt aīā mā. (ſui,	ſupuacue exprobraueſt aīam(	μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
תבואהו שואה לא	Veniat ei laqueus, nec	Veniat illi laqueus quē (meā.	Ἐλθέτω αὐτῷ παγὶς ἣν οὐ
ידע ורשתו אשר	ſciat, & rete eius quod	ignorat & captio quā abſcondit	γινώσκει, καὶ ἡ θήρα ἣν
טמן תלכדו בשואה	abſcōdit, ꝓhēdat eū ī laqū,	apprehendat eum, & in laqueū	ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν, καὶ ἐν τῇ παγίδι
יפל בה׃ ונפשי	cadatq; in eū. Aīa autē mea	cadat in idipſum. Aīa autē mea	πεσεῖται ἐν αὐτῇ. Ἡ γὰρ ψυχή μου
תגיל ביהוה תשיש	exultabit in DEO, letabitur	exultabit ī dño, & delectabitur	ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τερφθήσεται
בישועתו׃ כל	in ſalute tua. Omnia	ſuper ſalutari ſuo. Omnia	ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ. Πάντα
עצמתי תאמרנה	oſſa mea dicent,	oſſa mea dicent,	τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι
יהוה מי כמוך	DEVS quis ſimilis tui.	domine quis ſimilis tibi. (eius,	κύριε, κύριε, τίς ὅμοιός σοι.
מציל עני מחזק	Eruens inopem a validiore	Eripiēs īopē de manu fortioꝝ(	Ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων
ממנו ועני ואביון	& pauperem & mendicum	egenum & pauperem	αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα,
מגזלו׃ יקומון	a violento. Surgentes	a diripientibus eum. Surgētes	ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. Ἀναστάντες
עדי חמס אשר לא	teſtes iniqui, que	teſtes iniqui, que	μοι μάρτυρες ἄδικοι, ἃ
ידעתי ישאלוני׃	neſciebam interrogabāt me.	Ignorabam interrogabant me.	οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
ישלמוני רעה	Reddebant mihi mala	Retribuebant mihi mala	Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ
תחת טובה שכול	pro bono, ſterilitatem	pro bonis, ſterilitatem	ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκνίαν
לנפשי׃ ואני	anime mee. Ego autem	anime mee. Ego autem	τῇ ψυχῇ μου. Ἐγὼ δὲ
בחלותם לבושי	cū ipſi infirmarenť induebat	cū mihi moleſti eſſent, iduebat	ἐν τῷ αὐτούς παρενοχλεῖν μοι, ἐνεδυόμην
שק עניתי בצום	ſacco, humiliabam in ieiunio	cilitio. Humiliabam in ieiunio	σάκκον. Καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ
נפשי ותפלתי על	animā meā, & oratio mea ad	aīam meā, & oratio mea (ximū	τὴν ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου,
חיקי תשוב׃ כרע	ſinū mū ſuer. Q uaſi ad ami.	ī ſinu meo cōuertet. Q uaſi ꝓ(	εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται. Ὡς πλησίον
כאח לי התהלכתי	q̄ſi ad ſrem meū ſic ābulabā,	& q̄ſi fratrē nr̄m ſic cōplacebā,	ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐηρέστουν,
כאבל אם קדר	q̄ſi lugēs mater, triſtis (mea	quaſi lugens & contriſtatus	ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων,
שחותי׃ ובצלעי	incuruabar. Et ī īſirmitate(	ſic humiliabar & aduerſum me	οὕτως ἐταπεινούμην. Καὶ κατ᾽ ἐμοῦ
שמחו ונאספו	letabantur & cōgregabanť.	letati ſunt & conuenerunt,	εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν,
נאספו	Collecti ſunt	congregata ſunt	συνήχθησαν
עלי נכים ולא	aduerſum me claudicātes &	ſuper me flagella &	ἐπ᾽ ἐμὲ μάστιγες
ידעתי קרעו	neſciebam, ſciderunt	ignoraui. Diſſipati ſunt	καὶ οὐκ ἔγνων. Διεσχίσθησαν

Digitized by Google

& vibra iaculum quod paratum eſt	וזרוק ורמחא וחמין	ورد بها اعداي الذين
aduerſum perſecutores meos,dic	לאורעות רדפי אימר	يطردونني ۞ وقل لنفسي
anime mee redemptor tuus ego.	לנפשי פריקך אנא:	انا هو مخلصك ۞
Confundantur & erubeſcant,	יבהתון ויכספון	وليخزوا ويهنوا
querentes animã meam,cõuertantur	תבעי נפשי יתהפכון	طالبوا نفسي ۞ ويرتدوا
retrorſum & confundantur	לאחורא ויתכלמון	على اعقابهم ويخزوا الذين
qui cogitant malum mihi.Sint	חשלי בישתי: יהון	يتفكرون لي الشر ويكو
ſicut palea coram vento,	היך מוצא קדם זעפא	دون كالغبار امام الريح
& angelus DEI impulſor.	ומלאכא דיי דחי:	وملاك الرب يحزهم
Sint vie illorum tenebre	יהי אורחתהון חשוכא	ولتكن طرقهم ظلمة
& lubricum,& angelus	וחליקא ומלאכא	وزلقا ۞ وملاك
DEI perſequatur eos.Quonſam	דיי רדיף להון: מטול	الرب يطاردهم لانهم اخفوا
ſine cauſa retenderunt mihi laqueum	דמגן פרשון לותי שוחא	الي فخا بغير حق ۞
retis ſui,ſine cauſa inſidiati ſunt	מצדתהון מגן חפרו	وعيروا نفسي باطلا ۞
anime mee, Veniat ei deſolatio & non	לנפשי: תיתיה תשלי ולא	فلتاتهم الشر بغتة
aduertat,& rete eius quod abſcondit	יתחכם ומצדתיה דיטמר	والمصيدة التي اخفوها
capiat eum in laqueo,	תצדיה בשילא	تاخذهم وفي الحفرة
cadatq; in eum. Et anima mea	יפיל בה: ונפשי	التي حفروها يسقطون ۞
gaudebit in verbo DEI,exultabit	תחדי במימרא דיי תדוץ	نفسي تبتهج بالرب وتتنعم
in redemptione eius.Omnia	בפורקניה: כל	بخلاصه ۞ عظامي
oſſa mea dicent	גרמי יהון אמרין	كلها تقول
DEVS quis ſimilis tibi,	יי מאן כוותך	يارب من يشبهك ۞
eripiens inopem de manu	פצי עניא מן תקיף	منجي المسكين من يد
violenti,& pauperem & mendicum	מניה ועניא וחשיכא	القوي والفقير والبايس
a raptore eorum.Surgentes	מן אנסיה: קימין	من يد الخبز يختطفونه
teſtes iniqui,eorum que	סהדין חטופין מדלא	قام علي شهود الزور
neſciebam interrogabant me.	חכימית שיילין לי:	وعما لم اعلم سايلوني ۞
Reddebant mihi malum pro	פרעין לי בישתא חלף	جازوني بدل الخير
bono querentes ſterilitatem	טבותא בעין למתכל	شرا وابادوا
anime mee.Ego vero	לנפשי: ואנא	نفسي ۞ وانا
in tempore infirmitatis eorũ induebar	בעידן מרעיתהון לבשית	عندما قاوموني لبست
ſacco,affligebamq; ieiunio	שקא סגיפית בצומא	مسحا وبالصيام اذللت
animam meam,oratio autem mea ad	נפשי וצלותי על	نفسي ۞ وصلاتي عادت
pectus meũ reuertet.Quaſi cũ ſocio	עובי תתוב: היך חברא	الي حضني ۞ ومثل قريب
& fratre ita cum eo ambulabam,	והיך אחא דילי הליכית	اخ كذلك صرت
& ſic lugẽs & triſtis de (bulatõe mea	והיך אבלא דמתאבל על	كالحزين الكيب في
mrẽ ſua,obſcurus humiliabar.Et i tri(	אמיה חביר שחית: ובתב	تواضعي ۞ اجتمعوا
letantur & congregantur,conueniũt	חדין ואתכנשו מתכנשין	علي وفرحوا
aduerſum me impii,inſidiantes mihi	עלי רשיעיא דמכמרלי	اجتمع علي
verbis ſuis & neſciui,	במיליהון ולא חכמית	الاشرار ولم
ſi excoriarent me pelle mea,non	אילו מקרעין משכי ולא	اعلم ادموا

וְלֹא־דָמּוּ׃ בְּחַנְפֵי	& non tacuerunt. Simulátes	nec cõpuncti, tentauerunt me	καὶ οὐ κατενύγησαν, ἐπείρασάν με
לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק	derriſioneq; derridẽtes, frẽ(	ſubſannauerũt me ſubſannatõe	ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν
עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃	cõtra me dẽtibꝯ ſuis. (debãt	ſtrẽduerũt ſup me dẽtibus ſuis.	ἐπ᾽ ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν.
אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה	Domine vſquequo reſpicies,	Domine quando reſpicies,	Κύριε πότε ἐπόψῃ,
הָשִׁיבָה נַפְשִׁי	conuerte animam meam	reſtitue animam meam	ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου
מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים	a calamitatibꝯ eius, a leõibꝯ	a malignitate eorũ, a leonibus	ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων
יְחִידָתִי׃ אוֹדְךָ	vnicã meam. Cõfitebor tibi	vnicam meam. Confitebor tibi	τὴν μονογενῆ μου. Ἐξομολογήσομαί σοι
בְּקָהָל רָב בְּעַם	in eccleſia multa, in populo	in eccleſia magna, in populo	ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ
עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ אַל־	forti laudabo te. Non	graui laudabo te. Non	βαρεῖ αἰνέσω σε. Μὴ
יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי	letentur ſuper me inimici	ſupgaudeãt mihi, qui aduerſanť	ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι
שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם	mẽdaces, odiẽtes me fruſtra	mihi inique q̃ oderũt me gratis	ἀδίκως, οἱ μισοῦντές με δωρεὰν
יִקְרְצוּ־עָיִן׃ כִּי לֹא	annuent oculo, Non enim	& annunt oculis. Quoniam	καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ὅτι
שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל	pacem loquuntur. Sed in	mihi q̃dẽ pacifice loq̃banť, & in	ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ
רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי	rapina terre, verba	iracundia terre loquentes	ἐπ᾽ ὀργὴν τῆς γῆς δόλους
מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן׃	fraudulenta concinnant.	dolos cogitabant.	διελογίζοντο.
וַיַּרְחִיבוּ עָלַי	Et dilatauerunt ſuper me	Et dilatauerunt ſuper me	Ἐπλάτυναν ἐπ᾽ ἐμὲ
פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח	os ſuum, dixerunt heah	os ſuum, dixerunt euge	τὸ στόμα αὐτῶν, εἶπον εὖγε
הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃	heah vidit oculus noſter.	euge viderunt oculi noſtri.	εὖγε εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
רָאִיתָה יְהוָה אַל־	Vidiſti DEVS ne	Vidiſti domine ne ſileas,	Εἶδες κύριε μὴ
תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־	ſileas, domine ne	domine ne	παρασιωπήσῃς, κύριε μὴ
תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃	elongeris a me	diſcedas a me.	ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ.
הָעִירָה וְהָקִיצָה	Conſurge & euigila	Exurge & intende	Ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες
לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי	ĩ iudicium meũ, Deus meus	iudicio meo Deus meus,	τῇ κρίσει μου, ὁ θεός μου,
וַאדֹנָי לְרִיבִי׃	& DEVS meus in cãm meã.	& dñs meus in cauſam meam.	καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου.
שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ	Iudica me ſm iuſtitiã tuam	Iudica me ſm iuſtitiam tuam	Κρῖνόν με κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου,
יְהוָה אֱלֹהָי וְאַל־	DEVS Deus meus, & ne	domine deus meus & non	κύριε ὁ θεός μου καὶ μὴ
יִשְׂמְחוּ־לִי׃ אַל־	inſultent mihi, nec	ſupergaudeant mihi. Non	ἐπιχαρείησάν μοι. Μὴ
יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח	dicant in corde ſuo, heah	dicant in cordibus ſuis euge	εἴπαισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν. Εὖγε
נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ	anime noſtre, nec dicant	euge anime noſtre, nec dicant	εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν, μηδὲ εἴποισαν
בִּלַּעֲנוּהוּ׃ יֵבֹשׁוּ	abſorbuimus eũ. Cõfundanť	deuorabimus eum. Erubeſcant	κατεπίομεν αὐτόν. Αἰσχυνθείησαν
וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו	& reuereantur pariter,	& reuereantur ſimul,	καὶ ἐντραπείησαν ἅμα
שְׂמֵחֵי רָעָתִי	q̃ letãtur in afflictione mea.	qui gratulantur malis meis.	οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου.
יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וּכְלִמָּה	Induãť ꝯfuſiõe & verecũdia,	Induanť cõfuſiõe & reuerẽtia,	Ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν
הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃	qui magnificãtur ſuper me.	qui maligna loquuntur ſup me.	οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ᾽ ἐμέ.
יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ	Gaudeant & letentur,	Exultent & letentur	Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν,
חֲפֵצֵי צִדְקִי	qui volunt iuſtitiam meam,	qui volunt iuſtitiam meam,	οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου.
וְיֹאמְרוּ תָמִיד	& dicant ſemper	& dicant ſemper	Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς
יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ	magnificeť DEVS, q̃ volũt	magnificetur dominus q̃ volũt	μεγαλυνθήτω ὁ κύριος οἱ θέλοντες
שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃	pacem ſerui eius.	pacem ſerui eius.	τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ.
וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה	Et lingua mea meditabitur	Et lingua mea meditabitur	Καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם	iuſtitiam tuam, tota die	iuſtitiam tuam tota die	τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν

Digitized by Google

ولم يصدموا ٥ واحزنوني	מפקין דמא : במלא	haurientēt a me ſanguinem. Verbis
وهزوا بي ضروا	שעיעתא ותרבתא	deluſoriis, & ſup rbis,
اسنانهم علي ٥	וסמיקנא מעסן עלי	& deriſoriis, ſtrinxerunt contra me
يارب متى تنظر ٥	בככיהון : יי כמה את חמי	dentes ſuos. DEVS quantū reſpicies,
رد نفسي	אתיב נפשי משליטתהון	cōuerte aīam meā a deſolatōibus eor̄,
من شر ما نصبوا ومن الاسد	מבני דאריותא	a filiis leonum
رد وحدتي لاشكرك	גושמי : אודי קדמך	corpus meum. Confitebor coram te
يارب في الجموع الكثيرة	בכנישתא רבא בעמא	in congregatione magna, in populo
وفي شعب صالح ارتل لك لا	תקיפא אשבחינך : לא	valido laudabo te. Non
تسر بي الماردين لي ظلما	יחדון עלי בעלי דבבי	letētur ſup me patroni inimicitie mee
الذين يبغضوني بلا ٥	לשקרא סנאי מגן רמזין	mēdaces, odiētes me ſine cā, ãnuētes(
ويتغامزون بعيونهم لانهم	בעיניהון : מטול דלא	oculis ſuis. Quoniam non (mihi
تكلموا معي بالسلام وبالدغل	ממללין שלמא ועל	loquuntur pacem, & contra
والغضب ما يتفكرون	צדיקי ארעא דניחין	iuſtos terre quieſcentes
وعلى المتواضعين في الارض	בעלמא הדין ניכלאן חשבין	in ſeculo illo, doloſe cogitant,
يقولون الكذب ٥ فتحوا	ואפתיאו ארעא דתחותי	& aperuerunt terram que
افواههم ٥ وقالوا نعما	עלי פומהון אמרו	ſubtus me eſt, ore ſuo dixerūt ſuper me
نعما قد نظرت به عيوننا ٥	חוה חוה חמת עינינן :	euax euax vidit oculus noſter.
اللهم قد رايت لا تغفل	חמיתא יי לא	Vidiſti Deus ne
ولا تبعد	תשתוק יי לא	ſileas Deus ne
عني يارب ٥	תרחק מני :	elongeris a me.
انظر سريعا	איתער ותקיץ	Euigila & expergiſcere (victorie mee,
في قضائي الهي	לדיני אלהי ומרי נצחני	ad iudiciū meū, Deus meus & author(
وربي احكم في كلامي ٥	יי לתגראתי :	DEVS ad litem meam.
واحكم لي مثل برك ٥	דונני כצדקתך	Iudica mihi ſm iuſtitiam tuam
الرب الهي لا	יי אלהי ולא	DEVS deus meus, & non
يسرهم بي لئلا	יחדון לי : דילמא	inſultent mihi. Vt non
يقولوا في قلوبهم نتيجة	יימרון בלבהון חדת	dicant in cordibus ſuis letabitur
نفوسنا ٥ ولا يقولوا	נפשנא דילמא יימרון	anima noſtra, & non dicant
قد ابتلعنا ٥ يخزون	תמרנא יתיה : יבהתון	deuorauimus illum. Erubeſcant
ويهتون جميع	ויתכלמון כחדא	& confundantur pariter, qui letantur
الذين يفرحون بشياتي	על בישתי ילבשון	malo meo, induantur
يلبسون الخزي والعار ٥	בהתא וכיספא	verecundia & confuſione,
الذين يعظمون علي القول	דמתרברבין עלי :	qui magnificantur ſuper me.
يسروا ويفرحوا	יבועון ויחדון	Gaudeant & letentur
الذين يهوون بري	תבעי צדקי	qui querunt iuſtitiam meam,
وليقولوا في كل حين	ויימרון תדירא	& dicant continenter
عظيم هو الرب الذين	יסגי יקרא דיי דרעי	magnificetur gloria DEI, qui vult
يريدون سلامة عبده	שלמא דעבדיה :	pacem ſerui ſui.
لساني يتلو	ולישני תהגין	Et lingua mea meditabitur
عدلك وتمجيدك	צדקתך כולא יומא	iuſtitiam tuam, tota die

Digitized by Google

	תְּהִלָּתֶךָ׃	Laudem tuam.	laudem tuam.	τὸν ἔπαινόν σου.
	לו לַמְנַצֵּחַ	XXXVI. Ad victoriã.	XXXV. In finem	λέ. Εἰς τὸ τέλος
	לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃	Serui DEI Dauidis.	ſeruo domini Dauid.	τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαβίδ.
	נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע	Dictum ſceleris impio	Dixit iniuſtus vt delinquat	Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν
	בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד	A. ĩ medio cõdis mĩ ñ tĩor B	in ſemetipſo, non eſt timor	ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι φόβος
	אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃	Dei ante oculos eius.	Dei ante oculos eius.	θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
	כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו	Quia blande egit aduſus eũ	Quoniã doloſe egit ĩ cõſpectu	Ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον
	בְּעֵינָיו לִמְצֹא	ĩ oculis eius, vt ĩueniret (ba	eius vt inueniatur	αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν
	עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא׃ דִּבְרֵי־	iniqtatẽ eiꝰ ad odiẽdũ Ver(	iniquitas eius ad odium. Verba	τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι. Τὰ ῥήματα
	פִּי־אָוֶן וּמִרְמָה	oris eius iniquitas & dolus,	oris eius iniquitas & dolus,	τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος,
	חָדַל לְהַשְׂכִּיל	ceſſauit cogitare vt	noluit intelligere vt	οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ
	לְהֵיטִיב׃ אָוֶן יַחְשֹׁב	bñ oparet. Iniqtatẽ cogitat	bñ ageret. Iniqtatẽ meditatus	ἀγαθῦναι. Ἀνομίαν διελογίσατο,
	עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב	in cubili ſuo, ſtabit	eſt in cubili ſuo, aſtitit	ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη
	עַל־דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע	in via non bona, malum	omni vie non bone, maliciam	πάσῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ, κακίᾳ δὲ
	לֹא יִמְאָס׃ יְהוָה	non abiecit. DEVS	autem non odiuit. Domine	οὐ προσώχθισε. Κύριε
	בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ	in celo miſericordia tua,	in celo miſericordia tua,	ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου,
	אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים׃	fides tua vſq; ad nubes.	& veritas tua vſq; ad nubes.	καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
	צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל	Iuſticia tua q̃ſi mõtes Dei,	Iuſtitia tua ſicut montes Dei,	Ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ,
	מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם	& iudicia tua abyſſus	iudicia tua abyſſus	τὰ κρίματά σου ἄβυσσος
	רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה	multa, homines & iumenta	multa. Homines & iumenta	πολλή. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη
	תּוֹשִׁיעַ יְהוָה׃	ſaluabis DEVS.	ſaluabis domine, (cord' ã tuã	σώσεις κύριε,
	מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ	Quã ꝑtioſa ẽ miſ'cõdia tua	quẽadmodũ multiplicaſti miſi(	ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου
	אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם	Deus, & filii Adam	Deus. Filii autem hominum,	ὁ θεός. Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων
	בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃	ĩ vmbra alaꝝ tuaꝝ ſpabunt.	ĩ tegmine alaꝝ tuaꝝ ſperabũt.	ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι.
	יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן	Saturabũtur de pinguedine	Inebriabũt ab vbertate (tis tue	Μεθυσθήσονται ἀπὸ πιότητος
	בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ	do. tue, & torrẽ. dliciaꝝ tuaꝝ	domus tue, & torrẽte volupta(	οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου
	תַשְׁקֵם׃ כִּי־עִמְּךָ מְקוֹר	potab; eos Q̃ m̃ tecũ ẽ fõs. C	potabis eos. Q̃ m̃ apud te ẽ ſons	ποτιεῖς αὐτούς. Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ
uita Erat lux	חַיִּים בְּאוֹרְךָ	vite, in lumine tuo	vite, & in lumine tuo	ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου
	נִרְאֶה־אוֹר׃	videbimus lum̃. (entibꝰ te,	videbimus lumen. (bus te,	ὀψόμεθα φῶς.
	מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ	Imptire miſicordiã tuã ſci(	Pretẽde miſicordiã tuã ſciẽti(	Παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί σε
	וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃	& iuſtitiã tuam rectis corde.	& iuſtitiã tuã his q̃ recto ſt cõde,	καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ(
	אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל	Ne veniat m'hi pes	Non veniat mihi pes	καρδίᾳ. Μὴ ἐλθέτω μοι πούς
	גַּאֲוָה וְיַד־רְשָׁעִים	ſuperbie, & manus impiorũ	ſuperbie, & manus peccatoris	ὑπερηφανίας, καὶ χεὶρ ἁμαρτωλοῦ
	אַל־תְּנִדֵנִי׃	ne me cõmoueat.	non moueat me.	μὴ σαλεύσαι με.
	שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי	Ibi ceciderunt operantes	Ibi ceciderunt qui operantur	Ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
	אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־	iniqtatẽ, expulſi ſunt & non	iniquitatem, expulſi ſunt nec	τὴν ἀνομίαν, ἐξώσθησαν καὶ οὐ
	יָכְלוּ קוּם׃	potuerunt ſurgere.	potuerunt ſtare.	μὴ δύνωνται στῆναι.
	לז לְדָוִד	XXXVII. Dauidis.	XXXVI. ꝑs. ipſi Dauid.	λς. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
	אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים	Ne ſequaris malignos,	Aleph Noli emulari ĩ malignã(	Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις
	אַל־תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי	neq; emuleris facientes	neq; zelaueris faciẽtes (tibus,	μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας
	עַוְלָה׃	iniquitatem.	iniquitatem.	τὴν ἀνομίαν.

النهار كله ✿	תושבחתך	laudem tuam.
المزمور	לשבחא	XXXVI. In laudem,
الخامس والثلثون	לעבדא דיי לדוד׃	ſerui DEI Dauidis.
قال الجاهل في قلبه	אמר סורחא לחיבא	Dixit ſcelus impio
انه ينخطى لاذا ليس	לגו בגו לביה לית	in medio cordis eius, ne
خوف الله امام عينيه ✿	דחלתא דיי לקבל עינוהי׃	ponat timorem Dei coram oculis eius.
لانه صنع الغش	ארום שעיע	Q uoniam facillimum
قدامه لما وجد	בעינוהי למשכח חוביה	in oculis eius, adinuenire culpam eius,
خطيته وابغضها ✿ كلام	למסני אולפנא׃ מלי	& odio habere doctrinam. Verba
فيه اثم وغش ✿	פומיה רשעא ונכלא	oris eius impietas & dolus,
لم يحب ان	פסק מלמסתכלא	abſcidit intellectum a bene
يفهم ليعمل الخير وفكر	לאוטבא׃ רשעא חשיב	operando. Impietatem cogitat in
بالاثم على مضجعه ووقف	על שוויה יתעתד על	cubili ſuo manet in
في كل طريق غير صالح	אורחא דלא טבא ביש	via non bona, malitiam
ومن الشر لم يمل ✿ يارب	לא ירחק׃ יי	non proiecit. DEVS
في السما رحمتك	בשמי שמיא טובך	in celis celorum bonitas tua,
وحقك يبلغ الى السحاب ✿	הימנותך עד שחקים׃	fides tua vſq; ad ethera.
عدلك مثل جبال الله ✿	צדקתך רמא כטוריא	Iuſtitia tua excelſa ſicut montes
احكامك مثل اللجج	תקיפיא דינך עמיקין	fortes, & iudicia tua profunda
العميقة الناس والبهائم	הי כתהומא רבא בני	ſicut abyſſi magne,
انت مخلصهم يارب ✿	נשא ובעירא תפרוק יי׃	homines & iumenta ſaluabis DEVS.
لقد كثرت رحمتك	כמה יקיר טובך	Q uam pretioſa miſericordia tua
يا الله ✿ وبنو البشر	יי ובני נשא	Deus, homines autem
بظلال كنفك يستترون ✿	בטלל שכינתך יתרחצון׃	in vmbra diuinitatis tue ſperabunt.
ومن نعيم بيتك	יתרוון מטוב ברכתא	Satiabuntur a pinguedine bñdictionis
يشبعون ومن وادي نعمتك	דביתך ונגיד בסימך	domus tue, & de torrẽte delitiaꝝ tuaꝝ
يشربون ✿ لان ينبوع	תשקינון׃ כלול דעמך	potabis eos. Q uoniam apud te
الحياة عندك ✿ وبنورك	מבועי מיין חיין בזיו	ſunt ſtillicidia aque viuẽtis, ĩ ſplẽdore
نعاين النور	יקר שכינתך נחמי נהורא׃	glorie tue videbimus lumen. (bus te,
ابسط رحمتك على الذين	נגיד טובך על ידעך	Impartire bonitatẽ tuã cognoſcenti(
يعرفونك ✿ وعدلك على	וצדקתך על תריצי לבא׃	& iuſtitiã tuã his q cogitatiõe recti ſũt.
مستقيمي القلوب لا تغشاني	לא תיתינני רגלא	Non veniat mihi pes
رجل التعظيم ولا تزعزعني	דגיותנא וידיהון	ſuperbie, & manus
ايدي الخطاة ✿	דרשיעיא לא תטלטלנני׃	impiorum non moueat me.
هناك سقط عمال	תמן נפלו עבדי	Ibi ceciderunt operarii
الاثم لانهم ابعدوا فلم	שקרא יתחייבון ולא	falſitatis, expellantur & non
يستطيعوا القيام ✿	יכלון למיקום׃	apponant vt ſurgant.
المزمور السادس والثلثون	לדוד	XXXVII. Dauidis,
لا تتغبط الاشرار	לא תתגרה בבישיא	Ne emuleris malignos,
ولا تتغاير فاعلي	למיהוי די כוותהון ולא	ne fias ſimilis illis, & non
الاثم ✿	תקני בעבדי עולא׃	emuleris facientes iniquitatem.

A. Ideſt ut arbitror in corde meo.

B. Proprietas hebrei ſermonis.

C. Quoniam apud te eſt fons uite in lumine tuo uidebimus lumẽ. Libro mudras tehilim
אר׳ יוחנן עובדא הוה
בחד בר נש שהיה מדליק
את הנר בלילה והיה כבה
ומדליקו אמר עד מתי אתיגע
בתיגע והולך ממתין אני
עד שתזרח השמש ואני
הולך לאור החמה כך
ישראל נשתעבדו במצרים
עמדו משה ואהרן וגאלום
חזרו ונשתעבדו בבבל
וחזרו וגאלום על ידי
חנניה מישאל ועזריה
חזרו ונשתעבדו באדום
אמרו ישראל הרי
נתייגענו נגאלין
ומשתעבדין אין אנו
מבקשין שיאיר לנו בשר
ודם מעתה אלא הב״ה
בעצמו שנ׳ אל יי ויאר
לנו .i. Dixit R. Iochanan. Euenit ut homo quiſpiam niteretur accendere lucernam noctu, lucerna uero frequenter extinguebatur. Dixit itaqꝫ. Vſquequo fatigabor i opere hoc. Expectabo ortum ſolis, & ambulabo in lumine ſolis. Ita & iſrael oppreſſi ſunt ſeruitute in egypto. Surrexerunt Moiſe & Aharon & liberauerunt eos. Oppreſſi ſunt ſeruitute in Babilonia & liberati ſunt per manus Chananie Miſaelis & Azarie. Iterũ oppreſſi ſunt ſeruitute i edom, & dixerunt uſquequo grauamur ſeruitute, & modo ſeruimus, & modo liberamur. Non querimus amodo qđ illuceſcat nobis caro & ſanguis. Sȝ Deus ſanctus & benedictus in ſubſtantia ſua. Sicut dictum eſt Deus Deus & illuceſcet nobis.

Digitized by Google

כִּי כֶחָצִיר	Quoniam ſicut porrum	Quoniam tanquam fenum	Ὅτι ὡσεὶ χόρτος
מְהֵרָה יִמָּלוּ	velociter abſcindentur,	velociter areſcent,	ταχὺ ἀποξηρανθήσονται,
וּכְיֶרֶק	& ſicut virot	& quemadmodum olera	καὶ ὡσεὶ λάχανα
דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃	herbe ſiccabuntur	herbarum cito decident.	χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־	Spera in DEO, & fac (cere	Beth Spera in dño & fac (ris	Ἔλπισον ἐπὶ κν̄ καὶ ποίει (ποιμανθήσῃ
טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה	A. bonũ, ĩhabita ẽrã & paſ(	bõitatẽ, & ĩhabita ẽrã & paſce(	χρηστότητα, καὶ κατασκήνου τὴν γῆν καὶ (
אֱמוּנָה׃ וְהִתְעַנַּג	B. fide. Delectare	ĩ diuitiis eius. Gimel Delectare	ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς. Κατατρύφησον
עַל־יְהוָה וְיִתֶּן	in DEO, & dabit	in domino, & dabit	τοῦ κυρίου καὶ δώῃ
לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ	tibi petitiones cordis tuĩ,	tibi petitiones cordis tuĩ.	σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου.
גּוֹל אֶל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ	volue ad DEVM, viam tuã	Reuela domino viam tuam	Ἀποκάλυψον πρὸς κν̄ τὴν ὁδόν σου,
וּבְטַח עָלָיו וְהוּא	& confide in eo, & ipſe	& ſpera in eo, & ipſe	καὶ ἔλπισον ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ αὐτὸς
יַעֲשֶׂה׃ וְהוֹצִיא	faciet. Et educet	faciet. Et educet	ποιήσει. Καὶ ἐξοίσει
כָאוֹר צִדְקֶךָ	ſicut lumen iuſtitiam tuam,	quaſi lumen iuſtitiam tuam.	ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου,
וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם׃	& iudiciũ tuũ ſicut meridiẽ.	& iudiciũ tuum tanq̃ meridiẽ,	καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.
דּוֹם לַיהוָה	Tace DEO	ſubditus eſto domino	ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ
וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־	& expecta eum, ne	& ora eum. Daleth Noli	καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Μὴ
תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ	ſequaris eum qui proficit	emulari in eo qui proſperantur	παραζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ
דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה	in via ſua, virum qui facit	in via ſua, in homine faciente	ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι
מְזִמּוֹת׃ הֶרֶף מֵאַף	que cogitat. Dimitte iram	iuſtitias. He Deſine ab ira	παρανομίαν. Παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς
וַעֲזֹב חֵמָה אַל־	& relinque furorem, noli	& derelinque furorem, noli	καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν, μὴ
תִּתְחַר אַךְ לְהָרֵעַ׃	p̃gerẽ poſt illa, vt male facias.	emulari vt maligneris.	παραζήλου ὥστε πονηρεύεσθαι.
כִּי מְרֵעִים	Q̃m q̃ male faciunt (VM,	Quoniam qui malignantur	Ὅτι οἱ πονηρευόμενοι (τὸν κύριον,
יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה	exſcidẽtur expectãtes ãt DE(	exterminabũtur, ſuſtinẽtes ãt dñm	ἐξολοθρευθήσονται, οἱ δὲ ὑπομένοντες (
הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃	ipſi hereditabunt terram.	ipſi hereditabunt terram.	αὐτοὶ κληρονομήσουσι γῆν.
וְעוֹד מְעַט וְאֵין	Adhuc enim modicum & nõ	Vau Et adhuc puſillum & non	Καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ
רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ	erit impius, & cogitabis	erit peccator, & queres	μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρτωλός, καὶ ζητήσεις
עַל־מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃	de loco eius & non ſubſiſtet.	locum eius & non inuenies.	τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὕρῃς.
וַעֲנָוִים יִרְשׁוּ־	Mites autem hereditabunt	Manſueti autem hereditabunt	Οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι
אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־	terram, & delectabuntur in	terrã, & delectabuntur in (uabit	γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ
רֹב שָׁלוֹם׃ זֹמֵם	multitudine pacis. Cogitat	multitudie pacis. Zain Obſer(	πλήθει εἰρήνης. Παρατηρήσεται
רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק	impius de iuſto, & frendet	peccator iuſtum, & ſtridebit	ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει
עָלָיו שִׁנָּיו׃ אֲדֹנָי	aduſus eſt dẽtib⁹ ſuis. DEVS	ſuper eum dentibus ſuis. Dñs	ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Ὁ δὲ κς̄
יִשְׂחַק־לוֹ כִּי־רָאָה	deridebit eum, videns	autẽ irridebit eum, q̃m p̃ſpicit	ἐκγελάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει
כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ׃ חֶרֶב	q̃d veniet dies eius, Gladiũ	q̃ vẽiet dies eius. Heth Gladiũ	ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ. Ῥομφαίαν
פָּתְחוּ רְשָׁעִים	euaginauerunt impii,	euaginauerunt peccatores,	ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί,
וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם	intenderunt arcum ſuum	intenderunt arcum ſuum.	ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν.
לְהַפִּיל עָנִי	vt cadere faciant egenum,	Vt decipiant pauperem	Τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν
וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ	& pauperem, & interficiant	& inopem, vt trucident	καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
יִשְׁרֵי־דֶרֶךְ׃ חַרְבָּם	rectos in via. Gladius	rectos corde. Gladius	τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἡ ῥομφαία
תָּבוֹא בְלִבָּם	eorũ ingrediatur ĩ cor eoꝝ.	eorum intret in corda ipſorũ,	αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν,
וְקַשְּׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃	& arcus eorũ confringãtur.	& arcus eoꝝ confringatur. Teth.	καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη.

لانهم مثل العشب	מטול דסופיהון היך	Quoniam finis eorum ſicut
سريعا يجفون ۵	עשבא בסתוא	herbe que cito decidit,
ومثل البقل	יתמללון והיך ירוק	& tanquam viriditas herbe
الاخضر عاجلا يذبلون	דיתאה יגמרון :	ſubito defluent.
توكل على الرب واصنع	רחיץ במימרא דיי ועביד	Confide in verbo DEI & fac
الخير ۵ واسكن في الارض	טבא שרי ארעא ועסוק	bonum, inhabita terram & negocioſus
وعش من نعمها ۵ استبشر	בהימנותא : ותפנק	eſto in fide. Delectare
بالرب فيعطيك	על יהוה	in DEO & dabit
مطلوبات قلبك ۵	לך שאילתי ליבך :	tibi petitiones cordis tui.
اكشف سبلك للرب	גלי על יהוה אורחתך	Manifeſta coram DEO vias tuas,
وتوكل عليه ۵ وهو	וסבור על מימריה דיי והוא	& ſpera in verbo DEI, & ipſe
يصنع لك ويخرج	יעביד : ויפק	operabitur. Et educet
مثل النور عدلك ۵	היך נהורא זכותך	ſicut lucem iuſtitiam tuam,
ومثل الظهيرة احكامك	ודינך היך טיהרא :	& iudicia tua ſicut meridiem.
اخضع للرب	שתוק קדם יי ואמתין ליה	Tace coram DEO & expecta eum,
وادرع اليه ۵ لا	לא תתגרי ברשיעא דמצלח	non emuleris impium cuius proſperat
تغاير الرجل المستقيم	אורחתיה בגברא	via, hominem
في طريقه انسان يصنع	דעביד עיצת חייבין :	operantem ſm̃ conſilia peccatorum
الاثم اكفف من السخط	אורך מרגזך	Dimite iram
ودع الغضب ولا	ושבוק ריתחא לא	& relinque furorem, ne
تغاير الشرير ۵	תתגרי ברם לאבאשא :	emulatus fueris vt nequiter facias.
فان الاشرار جميعا	מטול דמבאשין ישתיצון	Q̃m̃ q nequiter agũt exterminabunt,
يبيدون والذين يرجون	וסברין במימרא דיי	& qui confidunt in verbo DEI,
الرب يرثون الارض ۵	הינון ירתון ארעא :	ipſi hereditabunt terram.
عن قليل لا يوجد	ותוב זעיר ולית	Et adhuc modicum & non
الخاطي يطلب	רשיעא ותתבונן	erit peccator, & queres
مكانه فلا يرى ۵	על אתריה וליתוי :	de loco eius & non erit.
واما اهل الدعة فيرثون	ועינותנין ירתון	Et mites hereditabunt
الارض ۵ ويتنعمون	ארעא ויתפנקון על	terram, & delectabuntur in
بالسلامة يرصد المنافق	סגיעות שלמא : חשיב	multa pace. Cogitat
الصديق ويصر	רשיעא על צדיקא ומעיק	petõr malũ aduerſus iuſtũ, & ſtridebit
عليه اسنانه ۵ الرب يهزا	עלוי ככוי : יי	ſuper eum dentibus ſuis. DEVS autẽ
لانه قد سبق فراى ۵ ان	יגחך עלוי ארום חמא	illudet eum, quoniam proſpicit
يومه سيدركه استل	על דאתא דתבריה :	diem flagelli ſui.
الخطاة سيوفهم ۵	חרבא שליפו רשיעי	Gladium euaginauerunt peccatores
واوتروا قسيهم	ומתחו קשתהון	tetenderunt arcum ſuum
ليصرعوا المساكين	למקטול עניי וחשוכי	vt interficiant egenos & pauperes,
والبائس ۵ ويقتلوا	למיכס תריצי	& ad decollandum rectos
المستقيم تحل سيوفهم	אורחא : סייפיהון	in via. Gladius eorum
في قلوبهم	תיעול בליבהון	penetret in cor eorum,
وتنكسر قسيهم ۵	וקשתתהון יתברון :	& arcus eorum confringantur.

A. Et fac bonum Libro midras tehilim אין טוב אלא תשובה שנ׳ כל תשא עון וקח טוב .i. Nõ aliud bonũ hoc loco ſignificat quã penitencia. Sicut dictũ eſt. Ne imputes mihi iniquitatem, ſed accipe, tob .i. bonum.

B. Hebreũ uerbum, eque fidem ſicut diuitias ſignificat, quo datur intelligi diuitias in hoc mundo eſſe fidem Dei. Qui enim fide caret pauperrimus & miſer eſt.

Digitized by Google

טוב מעט לצדיק	Melius eſt parum iuſto,	Melius eſt modicum iuſto,	Κρεῖσσον ὀλίγον τῷ δικαίῳ
מהמון רשעים	quam diuitie peccatorum	ſuper diuitias peccatorum	ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν
רבים : כי זרועות	multe. Quoniam brachia	multas. Quoniam brachia	πολύν. Ὅτι βραχίονες
רשעים תשברנה	impiorum confringentur,	peccatorum conterentur,	ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται,
וסומך צדיקים	ſubleuat autem iuſtos	confirmat autem iuſtos	ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους
יהוה : יודע יהוה	DEVS. Nouit DEVS	dominus. Ioth Nouit dominus	ὁ κύριος. Γινώσκει κύριος
ימי תמימים	dies perfectorum,	dies immaculatorum,	τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων,
ונחלתם לעולם	& hereditas eorum eterna	& hereditas eorum in eternum	καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν, εἰς αἰῶνα
תהיה : לא יבשו	erit. Non confundentur	erit. Non confundentur	ἔσται. Οὐ καταισχυνθήσονται
בעת רעה ובימי	in tempore malo, & ĩ diebus	in tempore malo, & in diebus	ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις
רעבון ישבעו : כי	famis ſaturabuntur, Quia	famis ſaturabuntur, quia	λιμοῦ, χορτασθήσονται, ὅτι
רשעים	impii	peccatores	οἱ ἁμαρτωλοὶ
יאבדו	peribunt	peribunt.	ἀπολοῦνται.
ואיבי	& inimici	Caph Inimici vero	Οἱ δὲ ἐχθροὶ
יהוה	DEI	domini, (exaltati,	τοῦ κυρίου,
כיקר כרים	ſicut pretioſiora arietũ, A.	mox vt honorificati fuerint &(	ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς
כלו בעשן	cõſument ſic fumus (& nõ	deficientes queadmodũ fumus	καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες, ὡσεὶ καπνὸς
כלו : לוה רשע ולא	ɔſumit. Mutuo accipit ĩpio(	deficient. Mutuabit̃ pctõr & nõ	ἐξέλιπον. Δανείζεται ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ οὐκ
ישלם צדיק חונן	reddit, iuſtus miſeretur	ſoluet, iuſtus ãt miſet̃ (cẽtes ei	ἀποτίσει, ὁ δὲ δίκαιος, οἰκτείρει
ונותן : כי מברכיו	& tribuit. Quia bñdicẽtes ei	& tribuet. Lamech Quia bñdi(	καὶ δίδωσιν. Ὅτι οἱ εὐλογοῦντες αὐτὸν
ירשו ארץ ומקלליו	hẽditabũt terrã, & q maledi(	hẽditabũt t̃rã, maledicẽtes ãt ei	κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι(
יכרתו : מיהוה	interibunt. A DEO (cũt ei	diſperibunt. Mem Apud dñm	ἐξολοθρευθήσονται. Παρὰ κυρίου (αὐτὸν,
מצעדי גבר כוננו	greſſus viri firmabuntur,	greſſus hominis dirigetur,	τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται,
ודרכו יחפץ : כי	& viam eius volet. Cum	& viam eius volet. Cum	καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Ὅταν
יפול לא יוטל כי	ceciderit non allidetur, quia	ceciderit non collidetur, quia	πέσῃ οὐ ταραχθήσεται, ὅτι
יהוה סומך ידו :	DEVS ſuſtẽtat manũ eius.	dominus ſupponit manũ ſuam.	κύριος ἀντιστηρίζει χεῖρα αὐτοῦ.
נער הייתי גם	Puer fui &	Nun Iunior fui etenim	Νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ
זקנתי ולא ראיתי	ſenui, & non vidi	ſenui, & non vidi	ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον
צדיק נעזב	iuſtum derelictum,	iuſtum derelictum,	δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον,
וזרעו מבקש לחם :	neq; ſemẽ eius querẽs panẽ.	nec ſemen eius querẽs panem.	οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.
כל היום חונן	Tota die miſeretur	Samech Tota die miſeretur	Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ
ומלוה וזרעו	& cõmodat, & ſemen eius	& cõmodat, & ſemen illius	καὶ δανείζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
לברכה : סור מרע	ĩ bñdictione. Recede a malo	ĩ bñdictiõe erit. Declina a malo	εἰς εὐλογίαν ἔσται. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ,
ועשה טוב ושכן	& fac bonum, & inhabita	& fac bonum, & inhabita	καὶ ποίησον ἀγαθὸν, καὶ κατασκήνου
לעולם : כי יהוה	ĩ ſempiterno. Quia DEVS	in ſeculum ſeculi. Quia dñs	εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ὅτι κύριος
אהב משפט ולא	diligit iudicium, & non	amat iudicium, & non	ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ (χθήσονται,
יעזב את חסידיו	derelinquet miſicordes ſuos,	derelinquet ſanctos ſuos,	ἐγκαταλείψει τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, (ἐκδιω(
לעולם נשמרו	in eternum cuſtoditi ſunt,	in eternum conſeruabuntur.	εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. Ἄνομοι (ἐ
וזרע רשעים נכרת	& ſemen impiorum peribit.	Ain Iniuſti pũient̃, & ſemẽ ĩpi(	καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
צדיקים ירשו	Iuſti hereditabunt	Iuſti aũt hẽditabũt (orũ pibit.	Δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι (αἰῶνος
ארץ וישכנו לעד	terrã, & habitabũt in ſeculũ	terrã, & inhabitabũt ĩ ſclm ſcli	γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν εἰς αἰῶνα(

الخير اليسير للصديق	טב קדם יי זעירות צדיקי	Meliuſcoram DEO modícum iuſti,	
افضل من كثرة غنا	מריכפת רשיעין	quam diuitie peccatorum	
الخطاة ۞ لان سواعد	סגיעין: ארום דרען	multe. Quoniam brachia	
الخطاة تتكسر ۞	דרשיעיא יתברון	impiorum confringentur,	
والرب يحفظ الابرار	וסעיד צדיקיא	roborabit autem iuſtos	
الرب يعرف	יי: ידיע קדם יי	Deus. Cogniti ſunt apud DEVM	
ايام صديقيه	יומיהון דשלמי	dies perfectorum,	
التي لا عيب فيها ميراثهم	ואחסנתהון לעלם	& hereditas eorum in eternum	
دايم الى الابد لا يخزون	תהי: לא יבהתון	erit. Non confundentur	
في زمان سوء ۞ وفي ايام	בעדן בישתא וביומי	in tempore malo, & in diebus	
المجاعة يشبعون ۞ لان	אולצנא שבעין: מטול	famis ſaturabuntur. Quoniam	
الاثمة	דרשיעיא יבדון ובעלי	impii peribunt, & patroni	
يبيدون ۞	דבביא דיי היך יקר	inimicitie DEI ſicut gloria	
اعدا	פלניסין דמן אכל	veruecum, qui cibo	
الرب حين يرتفعون	מתפטמין וסופיהון	impinguantur, & finis eorum	A, Precioſus in arietibus & ueruecibus eſt pinguedo.
ويتمجدون يذهبون ۞	מתנכסין היכנא רשיעי	decollatio. Sic impii	
ومثل الدخان يضمحلون	יסופון ובתנן גיהנם	confundentur, & in fumo gehenne	
الفاجر يقترض ولا	יתגמרון: סויף רשיעא	cõſumentur. Mutuabiť peccator & nõ	
يوفي واما البار فيتراءف	ולא פרע וצדיקיא רחים	reddet, iuſtus autem miſerebitur	
ويقضي لان مباركيه	ויהיב ומתברכין במימרי	& donabit. Propterea q bñdiceť ĩ ũbo	
يرثون الارض ۞ ملعونيه	ירתון ארעא ודמתלטטין	eius hereditabũt terrã, & q malediceť	
يستاصلون الرب	בשבועתיה ישתיצון: מן קדם	in iureiurãdo eius pibũt. A pñtia	
يقوم خطوات الانسان ۞	יי פסיעתוהי דגברא	DEI greſſus hominis	
ويهدي طريقه ۞ ان	מתקנן ואורחיה יתרעי:	dirigentur & viam eius volet.	
سقط البار لم يجزع لان	ארום יפול מרע לא ימות	Et ſi ceciderit in ĩfirmitate nõ morieť.	
الرب ماسك بيده ۞	מטול דיי סעיד בידיה:	Quoniã Deus ſuſtinet eum manu ſua.	
كنت صبيا وقد شخت	טליא הויתי ברם סיבית	Puer fui & nunc ſenui,	
لم ارى	ולא חמית צדיקא שביקא	& non vidi iuſtum derelictum,	
صديقا رفضه	ובנוי תיבען	nec filios eius querentes	
الله ۞ ولا ذريته طالبة	לחמא מחוסרנא:	panem propter inopiam.	
خبز النهار كله يرحم	מן בגלל דכל יומא	Quoniam tota die	
ويقرض ونسله يكون	רחים ומוזיף וזרעיה	miſeretur & cõmodat, & ſemen eius	
مباركا ۞ ابعد من الشر	לברכתא: עדי מביש	in benedictione. Recede a malo	
واصنع الخير واسكن	ועביד טב ושרי	& operare bonum, & dominaberis	
الى الابد ۞ لان الرب	לעלמא: מטול דיי	in ſempiternum. Quoniam Deus	
يحب العدل ولا	רחים דינא לא ישבוק	amat iudicium, & non deſeret	
يضيع اتقيائه ۞ يحفظهم	ית חסידוי	miſericordes ſuos,	
الى الابد الاثمة يهلكون	לעלם מינטרין ובניהון	in eternum cuſtodientur, & filii	
نسل الخطاة ۞ يستاصلون	דרשיעיא ישתיצון:	impiorum peribunt.	
واما الصديقون فيرثون	צדיקיא יחסנון ארעא	Iuſti hereditabunt terram	
الارض ويسكنون فيها الى	וישרון לעלמין	& inhabitabunt in ſecula	

עליה׃ פי צדיק	ſuper eam.Os iuſti	ſuper eam.Os iuſti	ἐπ᾽ αὐτῆς. Στόμα δικαίου,
יהגה חכמה	meditabitur ſapientiam,	meditabitur ſapientiam,	μελετήσει σοφίαν,
ולשונו תדבר	& lingua eius loquetur	& lingua eius loquetur	καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει
משפט׃ תורת אלהיו	iudicium.Lex DEI eius	iudicium.Zadic Lex Dei eius	κρίσιν. Ὁ νόμος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ
בלבו לא תמעד	in corde ipſius,nõ deficient	ĩ corde ipſius,& ñ ſupplãtabũt	ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται
אשריו׃ צופה	greſſus eius.Conſiderat	greſſus eius.Conſiderat	τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Κατανοεῖ
רשע לצדיק ומבקש	impius iuſtum,& querit	peccator iuſtum & querit	ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
להמיתו׃ יהוה לא	vt occidat eum.DEVS non	mortificare eum.Dñs autẽ non	τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. Ὁ δὲ κύριος οὐ (οὐδὲ
יעזבנו בידו ולא	dereliquet eũ ĩ mãu eius,& ñ	derelinqt eũ ĩ mãibus eius,nec	μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, (
ירשיענו בהשפטו׃	condẽnabit eũ cũ iudicabit.	dãnabit eũ cũ iudicabitur illi.	μὴ καταδικάσηται αὐτόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ.
קוה אל־יהוה	Expecta DEVM	Coph Expecta dominum	Ὑπόμεινον τὸν κύριον
ושמר דרכו	& cuſtodi viam eius,	& cuſtodi viam eius, (as	καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
וירוממך לרשת	& exaltabit te vt poſſideas	& exaltabit te vt hẽditate capi(	καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι
ארץ בהכרת רשעים	terram,cum interibunt ĩpii	terrã,cũ perierint peccatores	γῆν, ἐν τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς
תראה׃ ראיתי רשע	videbis.Vidi impium	videbis.Vidi impium	ὄψει. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ
עריץ ומתערה	robuſtum,& virentem	ſuperexaltatum,& eleuatum	ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον,
כאזרח רענן׃	ſicut arborem ramoſam.	ſicut cedros libani.	ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.
ויעבר והנה	Et tranſiui & ecce	Et tranſiui & ecce (centiam	Καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ
איננו ואבקשהו	non erat,& queſiui eum	nõ erat,& qſiui eũ, (ſtodi ĩno(	οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτόν (ἀκακίαν
ולא נמצא׃ שמר תם	& ñ ẽ ĩuẽtꝰ.Cuſtodi ĩnocẽtẽ	& nõ ẽ ĩuẽtus locꝰ eiꝰ.Sin Cu(	καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Φύλασσε (
וראה ישר כי	& vide rectum,quia	& vide equitatem,quoniam	καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι
אחרית לאיש שלום׃	erit ad extremum viro pax.	ſunt reliquie homini pacifico,	ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.
ופשעים נשמדו	Iniqui autem delebuntur	Iniuſti autem diſperibunt,	Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται
יחדו אחרית	pariter,& nouiſſimum	ſimul reliquie	ἐπὶ τὸ αὐτό. τὰ ἐγκαταλείμματα
רשעים נכרתה׃	impiorum abſcindetur,	impiorum peribunt.	τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
ותשועת צדיקים	Salus autem iuſtorum a	Tau Salus autem iuſtorum	Σωτηρία δὲ τῶν δικαίων (ἐν καιρῷ
מיהוה מעוזם בעת	DEO fortitudo eoꝝ in tpe	a dño,& protector eorum ĩ tpe	παρὰ κῦ, καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν, (
צרה׃ ויעזרם	tribulatiõis.Et auxiliabitur	tribulationis.Et adiuuabit	θλίψεως. Καὶ βοηθήσει
יהוה ויפלטם	eis DEVS,& liberabit eos	eos dominus & liberabit eos,	αὐτοῖς κύριος καὶ ῥύσεται αὐτούς,
יפלטם מרשעים	liberabit eos a peccatoribus,	& eruet eos a peccatoribus,	καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτωλῶν,
ויושיעם כי חסו	& ſaluabit eos,qa ſpauerunt	& ſaluabit eos quia ſperauerũt	καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν
בו׃	in eo.	in eo.	ἐπ᾽ αὐτόν.
לח מזמור	XXXVIII. Pſalmus	XXXVII. ps.Dauid in	λζ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ εἰς
לדוד להזכיר׃	Dauidis ad recordationẽ. A	rememoratione ſabbati.	ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.
יהוה אל־בקצפך	DEVS ne in ira tua	Domine ne in furore tuo	Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου
תוכיחני ובחמתך	arguas me,neqꝫ ĩ furore tuo	arguas me,neqꝫ in ira tua	ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου
תיסרני׃ כי חציך	corripias me.Qm̃ ſagitte	corripias me.Quoniã ſagitte	παιδεύσῃς με. Ὅτι τὰ βέλη σου
נחתו בי ותנחת	tue ĩfixe ſũt ĩ me,& ꝯfirmaſti	tue ĩfixe ſunt mihi,& cõfirmaſti	ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπεστήριξας
עלי ידך׃ אין מתם	ſup me manũ tuã.Nõ ẽ ſãitas	ſup me manũ tuã.Nõ eſt ſanitas	ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. Οὐκ ἔστιν
בבשרי מפני	in carne mea a facie	in carne mea a facie	ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου
זעמך אין שלום	indignationis tue,nõ eſt pax	ire tue,non eſt pax	τῆς ὀργῆς σου, οὐκ ἔστιν εἰρήνη

ابد الابد * فم الصديق	עלה : פומא דצדיקא	ſuper eam, os iuſti
ينطق بالحكمة	דגין חכמתא	mebitabitur ſapientiam,
ولسانه يقول	ולישניה ממלל	& lingua eius loquetur
العدل * سنة الهه	דינא : נומסא דאלהיה	iudicium. Lex DEI eius
في قلبه لا تتزحزح	בלביה לא מתמזעזעין	in corde eius, non claudicabunt
قدماه * الخاطي	אסתחרוחי : מסכי	greſſus eius. Conſiderat
يترصد البار ويهم	רשיעא לצדיקא ובעי	impius iuſtum, & querit
بقتله والرب لا	למקטליה : יי לא	interficere eum. DEVS autem non
يسلمه في يديه ولا	ישבקניה בידיה ולא	derelinquet eum in manu eius, & non
يدحضه في الحكم اذا	יחייבניה בקמסניה	damnabit eum cum ſederit
اتحاكم معه * ارج الرب	לדינא : סבר במימרא דיי	ad iudicandum. Cōfide in verbo DEI,
واحفظ طرقه *	וטור אורחתיה	& cuſtodi viam eius,
وهو يرفعك لترث	וירוממינך למחסן	& exaltabit te vt poſſideas
الارض * وتنظر الخطاة	ארעא באשתציות רשיעי	terram, cum interierint impii
يبيدون * رايت المنافق	תיחמי : חמית רשיעא	videbis. Vidi impium
يتعالى ويتطاول	תקיפא וחסין היך	fortem & validum, ſicut
مثل شجر لبنان *	אילן יציב ועניף :	arborē trāſplātatā & habūdātē foliis,
مررت به	ופסק מן עלמא	& tranſiuit de mundo
فلم اجده * وطلبت موضعه	והא ליתוי ובעית יתיה ולא	& ecce non erat, & queſiui eum & non
فلم اصبه * تمسك بالدعة	אשתכח : נטור שלמותא	eſt inuentus. Serua integritatem
فتنظر الاستقامة فان	וחמי אורחא תריצא מטול	& reſpice iter rectum. Quoniam
عاقبة الرجل المستقيم	דסוף בר נשא שלמא :	finis hominis pax
سلامه * الخطاة جميعا	ומרודין ישתיצון	Praui deſtruentur
يبيدون * وبقايا	כחדא סופיהון	ſimul. & finis
الاشرار يستاصلون	דרשיעיא שיציא :	impiorum interitus.
خلاص الابرار هو من عند	ופורקנא דצדיקא	Redemptio autem iuſtorum
الرب * وهو ناصرهم في زمان	מן קדם יי עושניהון בעידן	a conſpectu DEI, fortitudo eorū in tpe
الشدة * الرب عونهم	עקתא : וסייעינון יי	tribulationis. Et auxiliabitur eis Deus
ومنجيهم	וישזבינון שיזב להון	& liberabit eos & eruet eos
ومنقذهم من الخطاة	מרשיעיא ופריק נון מטול	a peccatoribus & redimet eos quoniā
ويخلصهم لانهم توكلوا	דאתרחיצו	ſperauerunt
عليه * المزمور	במימריה :	in verbo eius. (pro faſciculo
السابع والثلثون	תושבחתא לדוד על צרור	XXXVIII. Laudatoria Dauidis (
يارب لا بغضبك	לבונתא לדוכרנא על ישראל	thuris, memoria Iſraelis.
توبخني ولا بسخطك	יי לא ברוגזך תכסינני	Deus ne in furore tuo arguas
تؤدبني * فان سهامك	יתי ולא בריתחך	me, neq; in ira tua.
قد نشبت في واشتدت	תרדינני : מטול דגירך	caſtiges me. Quoniam ſagitte tue
يدك علي *	איתתחן עלי ושרית	infixe ſunt mihi, & obfirmatum eſt
ليس لجسمي	עלי מחתך : לית אסו	ſup me vulnus māus tue. Nō ē ſanitas
شفا امام	בגושמי מן קדם	in corpore meo ab aſpectu
سخطك ولا سلام في	רוגזך לית שלם	ire tue, & non eſt pax

A. להזכיר quod communiter ad recordationem interpretatur, putat Chimchi, nomē eſſe inſtrumenti, muſices.

בעצמי מפני	in oſſibus meis a facie	oſſibus meis a facie (mee	ἐν τοῖς ὀστέοις μου, ἀπὸ προσώπου
חטאתי: כי עונתי	pctī mei. Quia iniqtates mę	pctōrū meorū. Q̄m iniqtates(	τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ὅτι αἱ ἀνομίαι μου
עברו ראשי כמשא	trāſierūt caput meū, q̄ſi onus	ſupgreſſe ſt caput m̄ū, & ſic ono	ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον
כבד יכבדו ממני:	graue aggrauatę ſūt ſup me	graue grauate ſūnt ſuper me.	βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπʼ ἐμέ.
הבאישו נמקו	Cōputruerūt & euanuerūt	Putruerunt & corrupte ſunt	Προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν
חבורתי מפני	cicatrices mee, a facie	cicatrices mee, a facie	οἱ μώλωπές μου, ἀπὸ προσώπου
אולתי: נעויתי	inſipiētię meę. Afflictus ſum	inſipientie mee. Miſer factus	τῆς ἀφροσύνης μου. Ἐταλαιπώρησα
שחתי עד מאד כל-	& īcuruatus ſum nimis, tota	ſū & curuatꝰ ſū vſq; ī finē, tota	καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην
היום קדר הלכתי:	die merens ambulaui.	die contriſtatus ingrediebar.	τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.
כי כסלי מלאו	Q̄m lumbi mei impleti ſunt	Quoniā lumbi mei īpleti ſunt	Ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν
נקלה ואין מתם	ignominia, & non eſt ſanitas	illuſionibus, & non eſt ſanitas	ἐμπαιγμάτων, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις
בבשרי: נפוגתי	in carne mea. Anxius fui	in carne mea. Afflictus ſum	ἐν τῇ σαρκί μου. Ἐκακώθην
ונדכיתי עד מאד	& afflictus ſum nimis,	& humiliatus ſum nimis,	καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα,
שאגתי מנהמת לבי	rugiebā a gēitu cordis mei.	rugiebā a gemitu cordis mei.	ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου.
אדני נגדך כל-	Dn̄e in conſpectu tuo omne	Domine ante te omne	Κύριε ἐναντίον σου πᾶσα
תאותי ואנחתי	deſideriū meū, & gēitꝰ m̄us	deſideriū meū, & gemitus meus	ἡ ἐπιθυμία μου, καὶ ὁ στεναγμός
ממך לא נסתרה:	a te non eſt abſcōditus. (me	a te nō eſt abſcōditus. (liqt me	μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη.
לבי סחרחר עזבני	Cor meū circūibat, dreliqt(	Cor meū cturbatū ē ī me dere(	Ἡ καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με
כחי ואור עיני	fortitudo mea, & lux ocłorꝫ(	virtus mea, & lum̄ ocłorꝫ meorꝫ	ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,
גם הם אין אתי:	ēt ipſa nō eſt mecū. (meorꝫ,	& ipſū nō eſt mecū. (uerſū me	καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετʼ ἐμοῦ.
אהבי ורעי מנגד	Cari mei & amici mei e regiōe	Amici mei & proximi mei, ad(	Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου, ἐξεναντίας
נגעי יעמדו	plagę meę manſerunt,	appropinquauerūt & ſteterūt.	μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
וקרובי מרחק	& vicini mei a longe	Et qui iuxta me erant de longe	Καὶ οἱ ἔγγιστά μου, ἀπὸ μακρόθεν
עמדו: וינקשו	ſteterunt. Et irruebant	ſteterunt & vim faciebant qui	ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο,
מבקשי נפשי	querentes aīam meā, (bāt	querebant animam meam.	οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.
ודרשי רעתי דברו	& veſtigātes mala mihi q̄re(	Et q inq̄rebāt mala mihi locuti	Καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν
הוות ומרמות כל-	peruerſitates, & dolos tota	ſunt vanitates, & dolos tota die	ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
היום יהגו: ואני	die meditabantur. Ego autē	meditabantur. Ego autem	τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Ἐγὼ δὲ
כחרש לא אשמע	quaſi ſurdus non audiebam,	tanq̄ ſurdus non audiebam,	ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον,
וכאלם לא יפתח	& quaſi mutus non aperiens	& ſicut mutus non aperiens	καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων (θρωπος
פיו: ואהי כאיש	os ſuum. Et erā quaſi homo,	os ſuū. Et factus ſum ſicut homo	τὸ στόμα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄν(
אשר לא שמע ואין	qui non audit, & non habet	non audiens, & non habens	οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων
בפיו תוכחות: כי לך	ī ore ſuo redargutōes. Te.n.	ī ore ſuo redargutōes. Q̄m ī te	ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς. Ὅτι ἐπὶ
יהוה הוחלתי אתה	DEVS expectabā, tu vero	domine ſperaui, tu	σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ
תענה אדני אלהי:	rñdebis DEVS deus meus.	exaudies me domīe deus meus.	εἰσακούσῃ κύριε ὁ θεός μου.
כי אמרתי פן	Quia dixi ne forte (rint	Quia dixi neqñ (& dū cmouēt	Ὅτι εἶπον, μήποτε (λευθῆναι
ישמחו לי במוט	īſultēt mihi, & cū vacillaue(	ſupgaudeāt mihi inimici mei, (	ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σα(
רגלי עלי הגדילו:	pedes mei ſr̄ me magnificēt.	pedes m̄i ſr̄ me magna locuti ſt.	πόδας μου, ἐπʼ ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν.
כי אני לצלע נכון	Quia ego ad fracturā parato(	Q̄m ego ī flagella paratus ſū,	Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος,
ומכאובי נגדי	& dolor m̄us cōtra me ē (ſū,	& dolor meus in cōſpectu meo	καὶ ἡ ἀλγηδών μου ἐνώπιόν μου
תמיד: כי עוני	ſemper. Quia iniqtatē meā	ſemper. Q̄m iniquitatē meam	ἐστὶ διαπαντός. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου

راحة من اجل	בְּגַרְמַי מִן קֳדָם	in oſſibus meis ab aſpectu
خطيتي ❧ لان ذنوبي	חוֹבַי ׃ אֲרוּם חוֹבַי	peccati mei. Quoniam iniqtates meę
علت راسي ❧ ومثل الحمل	עֲבַרוּ עַל רֵישַׁי הֵיךְ	tranſierunt ſuper caput meum, quaſ
الثقيل اثقلتني ❧	כְּמַטוּל יְקִיר יְקַרוּ מִנַּי ׃	onus graue aggrauatę ſunt ſuper me.
نتنت وعفنت	סְרִיאוּ יִתְמְסִיוּ	Computruerunt & tabuerunt
جراحي من اجل	הַלְבְּשׁוּשַׁי מִן קֳדָם	cicatrices meę ab aſpectu
جهلي ❧ شقيت	טַפְשׁוּתִי ׃ עֲקָמִית	ignorantię meę. Recuruus factus ſum
وانحنيت الى الدهر ❧ مشيت	שְׁחִית עַד לַחֲדָא כָּל	& inclinatus vſq; in ſummum tota
يومي كله كئيبا	יוֹמָא חַכִּין הֲלִיכִית	die incedebam triſtis.
لان نفسي مملوة هزا	אֲרוּם גִיסְלַי אִיתְמַלְיָין	Quoniam lumbi mei impleti ſunt
وليس لجسدي راحة شقيت	קְדִיחוּתָא וְלֵית אַסוּ	illuſionibus, & non eſt ſanitas
واتضعت جدا ❧	בְּגוּשְׁמִי ׃ פְּגִיַית	in corpore meo. Afflictus ſum
صرخت من	וְאִתְמַכִּיכִית עַד לַחֲדָא	& humiliatus ſum nimis,
تنهد قلبي	רְגִישִׁית מִנַּהֲמוּת דִלְבְבִי	mugiebam a tumultu cordis mei.
شهواتي كلها بين يديك	יְיָ לְקִבְלָךְ כָּל	Deus coram te omne
يا رب ❧ وسري	רִגְגָתִי וְתֵינְחָתִי מִינָךְ	deſiderium meum, & ſuſpiria mea a te
عندك لم يخف قلقي	לָא אִיתְכַּסִיאַת ׃	non ſunt abſcondita.
قلبي وزالت عني	לִבְּבִי אִסְתְּחַר שַׁבְקַנִי	Cor meum horruit, dereliquit me
قوتي ❧ ولم اجد لعيني	חֵילִי וּנְהוֹר עֵינַי	virtus mea, & lumen oculorum meorũ
نوما ❧	גַּם אִנּוּן לֵית עִמִּי ׃	etiam ipſum non eſt mecum.
احبائي واقاربي اقتربوا	רַחֲמַי וְחַבְרַי	Amatores mei & proximi mei
مني ووقفوا معاديي ❧	מִקְבֵיל מַכְתְּשַׁי קָמוּ	e regione vulneris mei ſteterunt,
والعزيزون الي وقفوا	וְקָרִיבַי מְרַחִיק	propinqui vero mei de longe
بعيدا مني ملتمسوا	קָיְמִין ׃ וְעַבְדוּ	ſteterunt. Et fecerunt
نفسي ظلموا ❧	פַּחִין תָּבְעֵי נַפְשִׁי	laqueos, querentes animam meam,
المريدون بي الشر تكلموا	וּבָעֵי בִישְׁתִי מַלִּילוּ	& querentes malum mihi, locuti ſunt
بالباطل ❧ النهار كله	שִׁיקְרָא וּנְכִילָא כָּל	mendacia, & dolos quotidie
يرددون شرهم صرت	יוֹמָא מְרַנְנִין ׃ וַאֲנָא	cogitauerunt. Sed ego
كالاصم الذي لا يسمع	הֵיךְ חַרְשָׁא לָא אֶשְׁמַע	veluti ſurdus non audiebam,
ومثل الاخرس	וְהֵיךְ אִילְמָא וְלָא פָתַח	& ſicut mutus non aperiens
الذي لا ينطق ❧ وكالرجل	פּוּמֵיהּ ׃ וַאֲהוֵי הֵיךְ גְּבַר דְּלָא	os ſuum. Et fui ſicut vir non
الذي لا سمع له ولا	שָׁמַע מֵעָלְמָא וְלָא אִיתַי	audiens a ſęculo, & non habens
عظة في فيه ❧ توكلت	בְּפוּמֵיהּ מַכְסְנִיתָא ׃ מְטוּ	in ore ſuo redargutiones. Quoniam
عليك يا رب وانت	דִּשְׁמָךְ יְיָ צַלִּיִת אַנְתְּ	coram te DEVS oraui, tu
تستجيب لي يا ربي والهي	תְּקַבֵּיל יְיָ אֱלָהִי ׃	exaudies DEVS Deus meus.
لاني قلت لكيلا	מְטוּל דַּאֲמָרִית דִּילְמָא	Quia dixi ne forte
تسر بي اعدائي وعند زلة	יֶחְדוּן עֲלַי כַּד אִיתְמוֹטְאָ	ſupgaudeant mihi, & dũ vacillauerint
رجلي عظموا القول علي	רִיגְלַי עֲלַי אִיתְרַבְרְבוּ ׃	pedes mei ſuper me magnificentur.
وانا استعددت للضرب ❧	מְטוּל דַּאֲנָא לִתְבָרָא	Quoniam ego ad percuſſiones
وحزني امامي كل ❧	מְעַתַּד וְכִיבַי לְקִבְלִי	paratus ſum, & dolor meus coram me
حين لاني ❧ اعترف	תְּדִירָא ׃ מְטוּל דְּחוֹבַי	continue. Quoniam peccatum meum

G

אַגִּיד אֶדְאַג	annuncio, ſollicitus	annunciabo, cogitabo	ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω
מֵחַטָּאתִי׃ וְאֹיְבַי	p̄ peccato meo. Inimici aũt	pro peccato meo. Inimici autē	ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Οἱ δὲ ἐχθροί μου
חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ	mei viuētes ↄfortati ſũt, & mlˀ(	mei viuũt & ↄfirmati ſũt ſup me,(	ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπλη(
שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃	odiētes me mēdacit.(tipli.ſũt	ſũt q oderũt me iniq̄,(& mltiplica.	οἱ μισοῦντές με ἀδίκως. (θύνθησαν
וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת	Et qui reddunt malum pro	Qui retribuunt mala pro	Οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ
טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי	bono aduerſabantur mihi,	bonis detrahebant mihi,	ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλλόν με,
תַּחַת רָדְפִי־טוֹב׃	quia ſequebar bonum.	quoniam ſequebar bonitatem.	ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθωσύνην.
אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה	Ne derelinquas me DEVS	Ne derelinquas me domine	Μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε
אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק	deus meus, ne elongeris	deus meus, ne diſceſſeris	ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς
מִמֶּנִּי׃ חוּשָׁה	a me. Feſtina	a me. Intende	ἀπ' ἐμοῦ. Πρόσχες
לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי	in auxilium meum, Deus	in adiutorium meum, domine	εἰς τὴν βοήθειάν μου, κύριε
תְּשׁוּעָתִי׃	ſalutis mee.	deus ſalutis mee.	τῆς σωτηρίας μου.
לט לַמְנַצֵּחַ	XXXIX, Ad victoriā,	XXXVIII. In finē	λη. Εἰς τὸ τέλος
לִידוּתוּן	A.li.lutū.i.iſtrumētomuſices	pro Idytum	τῷ Ἰδιθοὺμ
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Pſalmus Dauidis.	canticum Dauid.	ᾠδὴ τῷ Δαβίδ.
אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה	Dixi cuſtodiam	Dixi cuſtodiam	Εἶπα, φυλάξω
דְרָכַי מֵחֲטוֹא	vias meas, a peccando	vias meas, & non delinquam	τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν
בִלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה	B. in lingua mea, cuſtodiā	in lingua mea. Poſui ori meo	με ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην
לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד	os meum fiſcella donec eſt	cuſtodiam cum conſiſteret	τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι
רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃	impius contra me.	peccator aduerſum me.	τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.
נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה	Obmutui ſilentio,	Obmutui & humiliatus ſum	Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην
הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב	tacui de bono,	& ſilui a bonis	καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν,
וּכְאֵבִי נֶעְכָּר׃	& dolor meus ↄturbatus eſt.	& dolor meus renouatus eſt,	καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.
חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי	Incaluit cor meũ ĩ medio mĩ	Concaluit cor meum intra me,	Ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου,
בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־	ĩ meditatiōe mea ĩcēſus ſum	& ĩ meditatiōe mea exardeſcet	καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται
אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי׃	igni, locutus ſũ ĩ lĩgua mea.	ignis. Locutus ſũ ĩ lingua mea,	πῦρ. Ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου,
הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי	Oſtēde mihi DEVS (orꝝ q̄ta	notũ fac dn̄e (rũ meoꝝ q̄s eſt,	γνώρισόν μοι κύριε (ρῶν μου τίς
וּמִדַּת יָמַי מַה־הִיא	finē meũ, & mēſurā dieꝝ me(	mihi finē meũ. Et numerũ die(	τὸ πέρας μου. Καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμε(
אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃	ſit vt ſciā, qñ dficiā ego. Ecce	vt ſciam quid deſit mihi. Ecce	ἐστιν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ. Ἰδοὺ
הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה	C. exigue mēſu. poſu. di. m̄os	mēſurabiles poſuiſti dies meos,	παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου,
יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ	& tp̄s meũ q̄ſi ñ ſit ĩ ↄſpe. tuo	& ſubſtātia mĩa tāq̄ nihilũ añ te.	καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου.
אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־	Verũtñ oīa vanitas, omnis	Verũtñ vniuerſa vanitas, oīs	Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς
אָדָם נִצָּב	homo ſtans	homo viuens.	ἄνθρωπος ζῶν,
סֶלָה׃ אַךְ־בְּצֶלֶם	ſemp. Tm̄ in imagine D.	Veruntamen in imagine	διάψαλμα. Μέντοιγε ἐν εἰκόνι
יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ אַךְ־	ambulat vir, tantum	pertranſit homo. ſed &	διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν
הֶבֶל יֶהֱמָיוּן יִצְבֹּר	fruſtra conturbat̃, cōgregat	fruſtra conturbat̃. Theſaurizat	μάτην ταράσσεται. Θησαυρίζει
וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם׃	& ignorat quis colligat ea.	& ignorat cui congregabit ea.	καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά.
וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי	Nunc ergo quid expecto	Et nũc que eſt expectatio mea,	καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου, οὐχὶ
אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ	domine, preſtolatio mea tu	nōne dn̄s & ſubſtātia mĩa apd̄ te	κύριος, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ
הִיא׃ מִכָּל־פְּשָׁעַי	es. Ab oībus iniq̄tatibꝰ meis	eſt. Ab omnibus iniq̄tatis meis	ἐστιν. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου,
הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת	libera me, opprobrium	erue me opprobrium	ῥῦσαί με, ὄνειδος

Digitized by Google

بذنبي واهتم	אתני אתייצף	narrabo dubitabundus
بخطيتي ۞ اعدايـ	מן חטאי׃ ובעיל דבבי	pp peccatũ meũ. Pſoni inimicitie mee
احيا واعزمني ۞ كثر من	על מאן קיימין אתגברו	validi permanent, confortati ſunt
يشناني ظلما الذين جزوني	וסגיו סנאי על שקרא׃	& multiplicati q̃ me oderũt ſr̃ mẽdacio.
على الخير شرا مكروابي	ופרעין בישא חולף	Qui reddunt malum pro
لاني كلبت البر طرحوني	טבתא סטנין לי	bono, oderunt me,
الحبيب كالميت المرذول	חולף דרדפית טב׃	quia ego ſequebar bonitatem.
وسمروا جسدي لا ترفضني	לא תשבקנני יי	Ne derelinquas me DEVS
يارب والهي ولا تبعد	אלהי לא תתרחק	deus meus, ne elongeris
عني ۞ انظر	מני׃ זריז	a me. Feſtina
في معونتي	לסיועי יי	in auxilium meum Deus
يا اله خلاصي ۞	פורקני׃	redemptionis mee.
المزمور الثامن والثلثون	לשבחא על מטרת	XXXIX. In laudẽ. Pro cuſtodia
	בית מוקדשא על פומא	domus ſanctuarii, ore
	דידותון תושבחתא לדוד	Idutum. Laudatoria, Dauidis.
قلت احفظ	אמרית אנטור	Dixi cuſtodiam
طرقي لئلا اخطى	אורחי מלמחטי	viam meam, ne peccem
بلساني ۞ جعلت لفمي	בלישני אנטור	lingua mea, cuſtodiam
حافظا عند قيام	לפומי זממא כד אית	os meum fiſcella, quamdiu
المذنب اما مي	רשיעא לקבלי׃	impius eſt contra me.
خرست وتواضعت	אתאלמית שתקית בטיל	Obmutui, ceſſaui & tacui
وامسكت عن الخير	מן פתגמי אוריתא מטול	a verbis legis, quoniam
فتجدد حزني ۞	חיבנא ביבי מרטט׃	dolor meus conturbatus eſt.
واحترق قلبي في باطني ۞	רתח לבבי בגושמי	Incaluit cor meum in corpore meo,
وعند تلاوتي اضطرمت	ברינני תבעיר	in cogitatu meo inflammabitur
النار في ۞ تكلمت بلساني	אשתא מלילית בלישני׃	ignis, locutus ſum lingua mea.
وقلت عرفني يارب منتهى	אודע יתי יי סופי	Notum fac mihi DEVS finem meum
عمري وعدة ايامي ما هي	ומשחת יומי כמא אנון	& menſurã dierũ meorum quãta erit,
لاعلم ماذا اعجز لانك	אידע אימתי פסיק מן	vt ſciam quando deficiam a
جعلت ايامي	עלמא אנא׃ הא קלילן	ſeculo. Ecce leues
قصيرة وبقائي كلاشي	סדרתא יומי וגושמי	ordinaſti dies meos & corpus meum
امامك ۞ بل كل شي	כלמא לקבלך ברם כולא	tanq̃ nihil coram te. Propterea omnia
لانسان حي	ללא חשיבין ברם	nihil reputantur, verum
فهو باطل ۞	כולהון צדיקיא קיימין	omnes iuſti ſurgent
الا ان الانسان يمشي كصورة	לחיי עלמא׃ ברם בדיוקנא	ad vitam eternam. Tãtum in imagine
وكالفي بزول ۞ يذخر	דיי הליך גבר ברם ללמא	DEI ambulat homo, verum vane
الذخاير ولا يعلم من	כשתא גשין וכניש ולא חכים	conturbatur, congregat & neſcit,
ياخذها ۞ الان من رجائي	מן כ[illegible]ש אנון וכדון	quis collecturus ſit. Nunc
الا انت وقوامي البشر من	מנא [illegible] יי אוריכותי	ergo in quo confidã DEVS, ſpes mea
عندك ۞ كفرني من جميع	עלך היא׃ מכולהון מרודי	in te ipſo. Ab omnibus ſceleribus meis
سياتي جعلتني	פצא יתי חיסודי	libera me, opprobrium

A. Idutum aut proprium nomẽ unius ex cantoribus, aut nomen inſtrumenti muſices. Ambo .n. hec ſignificare uidetur, hec uox, & R. Salomoni & reliq̃s hebreis p̃ceptoribus.

B. Dixi cuſtodiam uias meas. Libro midras tehilim [illegible]

Digitized by Google

נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי׃	ſtulto ne ponas me.	inſipienti dediſti me.	ἄφρονι ἔδωκάς με.
נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־	Obmutui non aperui	Obmutui & non aperui	Ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα
פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃	os meum, quia tu feciſti.	os meum quoniam tu feciſti,	τὸ ϛόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας,
הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ	Tolle a me plagas tuas,	amoue a me plagas tuas.	ἀπόϛησον ἀπ᾽ ἐμοῦ τὰς μάϛιγάς σου.
מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי	a fortitudine manus tue ego	A fortitudine manus tue ego	Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου, ἐγὼ
כָלִיתִי׃ בְּתוֹכָחוֹת	cõſũptus ſũ. In ĩcrepatõibus	defeci in increpationibus	ἐξέλιπον, ἐν ἐλεγμοῖς
עַל־עָוֺן יִסַּרְתָּ	pro iniquitate corripuiſti	ꝓpter iniquitatem corripuiſti	ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας
אִישׁ וַתֶּמֶס כָּעָשׁ	virũ, & cõſumpſiſti, q̃ſi tinea	hoĩẽ. Et tabeſcere feciſti ſicut ara(	ἄνθρωπον. Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην
חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל	carnẽ eius verũtñ vanitas	aĩam eius, verũtñ vane (neã	τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην
כָּל אָדָם סֶלָה׃	omnis homo ſemper.	conturbatur omnis homo.	πᾶς ἄνθρωπος διάψαλμα.
שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	Audi orationẽ meã (audi,	Exaudi orationem meam	Εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου
יְהוָה וְשַׁוְעָתִי	DEVS, & clamorẽ meũ ex(	dñe, & deꝑcatõnẽ meã, auribus	κύριε, καὶ τῆς δεήσεώς μου, ἐνώτισαι
הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי	ad lachrimam meam	percipe lachrymas meas.	τῶν δακρύων μου.
אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר	ne obſurdeſcas, quia aduena	Ne ſileas quoniam aduena	Μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος
אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב	ego ſũ apud te & peregrinus	ego ſum apud te & peregrinus,	ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος,
כְּכָל אֲבוֹתָי׃ הָשַׁע	ſicut oẽs patres mei. Recede	ſicut oẽs patres mei. Remitte	καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου. Ἄνες
מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה	a me & fortificabor	mihi vt refrigerer,	μοι ἵνα ἀναψύξω, (ὑπάρξω.
בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃	anteq̃ vadam, & nõ ſubſiſtã.	priuſq̃ abeã, & amplius nõ ero.	πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ (

furorem. Peior eſt lingua praua quã idolatria. Si quidem quando peccauerunt filii iſrael in deſerto, nõ eſt lata in eos ſententia iudicii, donec perpetrarunt peccatum oris. Et hoc eſt quod ſcriptum eſt. Et audiuit Deus uocem ſermonum eorum. Dixit aũt. Viuus ego dicit Deus, ſi non ſicut locuti eſtis in auribus meis ſic faciam uobis. Et dixit irritaſtis Deum uerbis ueſtris, uerbis inquit ueſtris, nõ autẽ dixit operibus ueſtris. Et hoc eſt q̃ ſcriptum eſt. Q̃m ceſpitauit Ieruſalem & Iuda. Erat mihi hereditas mea ſicut leo i ſilua, dedit aduerſum me uocem ſuã propterea odi eam. Sed nunquid ꝓpter uocem eius eam odio habuit. Videtur enim q̃ ꝓpter uocem eius dilexerit eam. Nã ſcriptum eſt. Fac me audire uocem tuã. Sed ſoluitur. Eſt uox amari digna. Et eſt uox digna haberi odio. Proin dicito nunc, mortẽ & uitã repoſitã eſſe in poteſtate lingue. Euenit ut rex perſarum detineretur mortali egritudine. Cui dixerunt medici, rex nunq̃ poteris conualeſcere niſi adhibeas tibi leene lac q̃ ſolum ualet ad curam tuã. Reſpondit ex ſeruis ſuis quiſpiã. Si placet maieſtati tue, iube ut dentur mihi decem capre & ipſe afferam lac leene. Quibus acceptis acceſſit homo, ad ſpeleum leonum reperitq̃ leenam lactantẽ catulos ſuos. Et prima quidẽ die ſtetit uir a longe, ſecũdo uero die propius acceſſit, deditq̃ leene unã ex capris quã comedit. Cũ uero ſic feciſſet multis diebus, cicureſcente nimirũ fera, emunxit ab ea lac. Reuertens uero priuſq̃ in domo ſe reciperet uidit ꝑ ſomniũ, cõcertationem ſingulorũ membrorũ ſuorũ. Etenim pedes dicebant. Niſi nos functi fuiſſemus officio nõ poterat hic ire & portare lac, nos igitur primatum tenemus inter oĩa membra. At uero manus, imo nos pricipes ſumus. Nã ſola noſtra opera, lac emunctũ eſt. Sed & oculi exclamabãt. Nos cuncta exſuperamus membra. Niſi enim nobis iter monſtrantibus nihil factum eſſet. Cor uero dicebat immo ipſe cunctis

מ׳ לַמְנַצֵּחַ	XL. Ad victoriã	XXXIX. In finem	λθ΄. Εἰς τὸ τέλος
לְדָוִד מִזְמוֹר׃	Dauidis. Pſalmus.	pſalmus Dauid.	Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
קַוֺּה קִוִּיתִי יְהוָה	Expectãs expectaui DEVM	Expectans expectaui dominũ,	Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον,
וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע	& icliatus ẽ ad me, & audiuit	& intendit mihi. Et exaudiuit	καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε
שַׁוְעָתִי׃ וַיַּעֲלֵנִי	clamorem meum. Et eduxit	preces meas, & eduxit me	τῆς δεήσεώς μου. Καὶ ἀνήγαγέ
מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט	me de lacu tumultus, de luto	de lacu miſerie & de luto	με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ
הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־	ceni, & ſtatuit ſupra	fecis. Et ſtatuit ſupra	ἰλύος. Καὶ ἔστησεν ἐπὶ
סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן	petrã pedes meos, ſtabiliuit	petram pedes meos, & direxit	πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε
אֲשֻׁרָי׃ וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר	greſſus meos. Et dedit ĩ ore(	greſſus meos. Et ĩmiſit ĩ os me(	τὰ διαβήματά μου. Καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ(
חָדָשׁ תְּהִלָּה	nouũ, laudẽ (meo canticũ	nouũ, carmẽ Deo (um cãticũ	καινόν, ὕμνον (ϛόμα μου, ᾆσμα
לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ	DEO noſtro. Videbunt	noſtro. Videbunt	τῷ θεῷ ἡμῶν. Ὄψονται
רַבִּים וְיִירָאוּ	multi & timebunt,	multi & timebunt	πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται,
וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃	& ſperabunt in DEO.	& ſperabunt in domino.	καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ κύριον.
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־	Beatus vir qui	Beatus vir cuius	Μακάριος ἀνήρ, οὗ

عارا للجاهل ۞	סכלא לא־תשוי עלי ׃	ignorantis non ponas ſuper me,	שאין בך ענב כשאר כל
خرست ولم افتح	איתאלמית ולא אפתח	obmutui nec aperiam	האברים ענת להם הלשון
فاي ۞ لانك الذي خلقتني	פומי מטול דאנת עבדתא׃	os meum, quoniam tu feciſti.	היום תאמרו שאני מלך
ابعد عني ذا ديبك	אעדי מעלוי מכתשך	Amoue a mė vulnus tuum,	שלכם שמע האיש את
فقد فنيت من قوة	ממחת גבורת ידך אנא	a percuſſione valide manus tue ego	הדברים פחד והלך לו
يدك وعظ الانسان	שיצית ׃ במסכנותא	conſumptus ſum. In reprehenſione	אצל המלך אמר לו
بالتجارب لاجل خطيته ۞	על־חובא אתגבר בר נש	ꝑpter iniquitatē, tu corripuiſti hoīem	המלך חלב כלבה מיד
ومثل العنكبوت اضعفت	ומסיית היך עמ־	& deſtruxiſti velut araneam,	קצף המלך וצוה לתלותו
نفسه ۞ ومثل المنام تذهب	דאתברים גושמית ברם	cuius corpus fractum eſt, quoniam	כשהלך ליתלות היו כל
شهواته ومثل الفي جميع	למא כל בר נשא לעלם׃	vanitas omnis homo ſemper.	האברים בוכין אם להם
البشر استجب صلاتي ودعاي	קביל צלותי	Accipe orationem meam	הלשון הלא אמרתם שאין
يارب ۞ وانصت لتضرعي	יי ולבעותי צלי	Deus & ad petitionem meam inclina	בי ממש ואם אני מציל
ولا تغفل عن دموعي	אודנך ולדמעתי לא	aurem tuam, & ad lachrymā meā non	אתכם תודו לי שאני מלך
فاني غريب في	תשתוק מטול דגיורא	ſileas, quoniam veluti peregrinus	עליכם אמרו לו הן אם
الارض وحدا هب	אנא גבך תותבא היך	& aduena, ſum ego apud te ſicut	הלשון לשיבנו אצל
مثل ابائه ۞ فرج عني	כולהון אבהתי ׃ אשלי	omnes patres mei. Laxa	המלך השיבוהו אמר
كي استريح من قبل ان	מיני ואיתגל	mihi, & fortis ſiam, vſquequo	מפני מה צוית לתלותי
اذهب فلا اعود اكون ۞	עד לא איזיל ולא איתי ׃	vadam, & non ſubſiſtam.	אמר לו מפני שהבאת

לי חלב כלבה אמר
לו מה איכפת לך ויבא
לך רפואה מפני ועוד
לביאה קורין אותה כלבה
לקחו ממנו ונסיונה ונמצא
חלב לביאה אמרו לו כל
האברים עכשיו אנו מודין
לך חיי או מות וחיים ביד
d. Hoc eſt quod לשון
ſcriptum eſt. Reſponſio mollis compeſcit iram. Verbum autem durum excitat

ſum anteponendum. Quod ſolo me conſulente, res hec tentata & ꝑfecta eſt. Vltimo ſurrexit lingua dicens, ſi ego locuta non fuiſſem, nihil facere potuiſſetis. Excanduerunt in linguam ſingula membra & dixerunt ei, tu que obligata es & clauſa in loco obſcuro, careſq; oſſe quaſi in uituperium, audes mutire contra nos. Illa uero reſpondit eis. Hodie uel inuiti confitebimini me eſſe principem & reginam omnium ueſtrum. Hac uiſa per ſomnium cõcertatione, timuit homo accedenſq; ad regem dixit. En quod tibi attuli canis lac. Succenſus eſt ira rex, & iuſſit hominem cruci affigi. Cum uero duceretur ad patibulum plorabant & triſtabantur nimis ſingula alia membra. Dixit aũt ad ea lingua. Nõne dixiſtis me infimam inter uos immo nihili eſſe, atqui ſi ipſa hodie uos liberauero nun confitebimini principatum meum ſuper uos. Quibus reſpondentibus utiq; dixit lingua, reuertamur ad regem. Cui cum adſtaret dixit. Cur iubes me ſuſpendi. Quod inquit lac canis pro lacte leene mihi attuleris. At illa quid tua hec res intereſt, modo curam admittas mea opera. Sed & neſcis leenam canem, nonnunquam appellatam. Inuentum eſt autem, experimento facto, quod lac, leene eſſet. Reuocata uero ſententia mortis, membra ſingula confeſſa ſunt eſſe principatum lingue. Quod citra dubium mors & uita in poteſtate lingue conſtituta ſunt.

C. Verbum hebreum ſignificat quattuor digitorum menſuram, quanta. ſ. eſt palma manus, & quod ipſi dicunt palmares dies.

D. In imagine, quia in hoc mundo non eſt ueritas uite hominis, ſed quedam umbra quoddam ueſtigium & tenuis imago in comparatione ad eam uitam quam finita peregrinatione habiturus eſt apud Deum.

المزمور	לשבחא לדוד	XL. In laudem Dauidis
التاسع والثلثون	תושבחתא ׃	laudatoria.
بالصبر رجوت الرب	מסכר סכרית יי	Expectans expectaui Deum,
فتكرالي وسمع تضرعي	ואצלא לותי וקביל	& inclinauit ad me, & exaudiuit
واصعدني	בעותי ׃ ואסקני מן	preces meas. Et eduxit me de
من جب الهلاك وطين	אתרגושתא ומסקן	puteo luti ſcaturientis
الفساد ۞ اقام علي	בישתא ואקים על כיפא	cenum, & ſtatuit ſupra petram
الصفا قدمي ۞ وقوم	רגלי תקין אסתורי ׃	pedes meos ſtabiliuit greſſus meos.
خطواتي وجعل في فمي	וסדר בפומי שבח חדת	Et ordinauit ī ore meo cātilenā nouā,
تسبيحا جديدا ۞ اسبيح	תושבחתא קדם אלהנא	hymnum coram DEO noſtro.
الهي بريه	יחמון סגיאין	Videbunt multi
كثيرا ويخافون	וידחלון	& timebunt
ويتوكلون على الرب ۞	ויסברון על מימרא דיי ׃	& ſperabunt in verbo DEI,
طوبى للرجل الذي	טובוי דגברא	Beatus homo

Digitized by Google

שם יהוה מבטחו	poſuit DEVM ɔfidẽtiā ſuā,	eſt nomen domini ſpes eius,	ἐστὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ,
ולא פנה אל	& nō ē ɔuerſo ad (ad mẽdacia.	& non reſpexit in	καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς
רהבים ושטי כזב׃	ſupbias,& ad eos q declināt(	vanitates & inſanias falſas.	ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς.
רבות עשית אתה יי	Multa feciſti tu DEVS	Multa feciſti tu domine	Πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε
אלהי נפלאתיך	deus meus, mirabilia tua,	deus meus mirabilia tua,	ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου,
ומחשבתיך אלינו	& cogitatiões tuas p nobis,	& cogitationibus tuis non	καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου,
אין ערך אליך	A. non eſt proportio ad te,	eſt qui ſimilis ſit tibi.	οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι.
אגידה ואדברה	ſi narrarē voluero,& nũerare	Annunciaui & locutus ſum,	Ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα,
עצמו מספר׃	plura ſũt q̃ vt nũerari q̃ant.	multiplicati ſunt ſup numerũ.	ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.
זבח ומנחה לא	Victimā & oblatiõē noluiſti,	Sacrificiũ & oblationē noluiſti,	Θυσίαν καὶ προσφορὰν, οὐκ ἠθέλησας
חפצת אזנים כרית	aures fodiſti (pro peccato	aures autem perfeciſti	σῶμα δὲ κατηρτίσω
לי עולה וחטאה	mihi holocauſtũ & oblatõē(	mihi. Holocauſtũ & p peccato	μοι. Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
לא שאלת׃ אז	non petiſti. Tunc	non poſtulaſti, tunc	οὐκ ἐζήτησας, τότε
אמרתי הנה	dixi ecce	dixi ecce	εἶπον, ἰδοὺ
באתי במגלת	venio, in volumine	venio. In capite	ἥκω. Ἐν κεφαλίδι
ספר כתוב	libri ſcriptum eſt (tibi,	libri ſcriptum eſt	βιβλίου γέγραπται
עלי׃ לעשות רצונך	de me. Vt facerē placitum(	de me vt facerē volũtatē tuā,	περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου
אלהי חפצתי	Deus meus volui, Ier. 31.	Deus meus volui,	ὁ θεός μου ἠβουλήθην,
ותורתך בתוך מעי׃	& lex tua ī medio vẽtris mei.	& legē tuā ī medio cordis mei.	καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου.
בשרתי צדק בקהל	Annũciaui iuſtitiā ī eccleſia	Annũciaui iuſtitiā tuā ī eccl'ia	Εὐηγγελισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλη(
רב הנה שפתי לא	multa, ecce labia mea non	magna, ecce labia mea non	μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ (σίᾳ
אכלא יהוה אתה	prohibebo, DEVS tu	prohibebo domine tu	κωλύσω, κύριε σὺ
ידעת׃ צדקתך לא	noſti. Iuſtitiam tuam non	ſciſti. Iuſtitiam tuam non	ἔγνως. Τὴν δικαιοσύνην, οὐκ
כסיתי בתוך לבי	abſcōdi in medio cordis mei,	abſcondi in corde meo,	ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου,
אמונתך ותשועתך	fidem tuam & ſalutare tuum	veritatē tuam & ſalutare tuũ	τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου
אמרתי לא כחדתי	dixi, non abſcondi (tuam	dixi. Non abſcondi	εἶπα. Οὐκ ἔκρυψα
חסדך ואמתך	miſicordiā tuā & veritatē(	miſicordiā tuā & veritatē tuā	τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
לקהל רב׃ אתה יי	ī eccleſia multa, Tu DEVS	a cōcilio multo. Tu autem dñe	ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Σὺ δὲ κύριε
לא תכלא רחמיך	ñ phibebis miſicordias tuas	ne longe facias miſationes tuas	μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου
ממני חסדך ואמתך	a me, miſicordia tua, & veri(	a me, miſicordia & veritas tua	ἀπ᾽ ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά
תמיד יצרוני׃	iugiter ſuabũt me. (tas tua	ſemper ſuſceperunt me.	σου διαπαντὸς ἀντιλάβοντό μου.
כי אפפו עלי	Circundederunt enim me	Quoniam circundederunt me	Ὅτι περιέσχον με
רעות עד אין מספר	mala quorũ nō eſt numerus,	mala quorum non eſt numerus	κακὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός,
השיגוני עונתי	cōphẽderũt me iniqtates m̃e,	cōphẽderũt me iniqtates mee	κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου,
ולא יכלתי לראות	& non potui videre, (mei	& non potui vt viderem.	καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν. (κεφαλῆς μου
עצמו משערות ראשי	plures fcē ſũt q̃ capilli capit(	Mũltiplicate ſũt ſup capillos ca(	Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς(
ולבי עזבני׃	& cor meum dereliquit me.	& cor mẽũ dereliq̃t me. (pit; mī,	καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.
רצה יהוה להצילני	Placeat tibi Deo vt libes me	Cōplaceat tibi dñe vt eruas me	Εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με,
יהוה לעזרתי חושה׃	Deo ad adiuuãdũ me feſtina.	dñe ad adiuuãdum me reſpice.	κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.
יבשו ויחפרו	Cōfundantur & reuereātur	Confundantur & reuereantur	Καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν
יחד מבקשי נפשי	ſimul querentes anīmā meā,	ſimul qui querũt animā meam	ἅμα, οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου

يرجو اسم الرب	דשוי יי רוחצניה	qui poſuit Deum ſpem ſuam,	
ولم يمل الى الباطل	ולא אסתכל לות סרבניא	& non reſpexit elatos	
والاقوال الكاذبه	וממללי כדבין:	& loquentes mendacia.	
كثيرة هي عجايبك ياربي	סגיעין ניסיא עבדת את	Multa miracula feciſti tu	
والهي انا لهم انى انفكر في	יהוה אלהי פרישתך	DEVS Deus, mirabilia tua	
اعمالك وليس كمثلك وليس	ומחשבתך לותנא לית	& cogitationes tue verſus nos. Non	
من يشبهك في افكارك	אפשר לסדרא לותך	eſt poſſibile ordinare laudem tuam,	A. Senſum e ſenſu.
اخبرت وقلت	תושבחתך אחוי ואמליל	ſi voluero narrare & loqui,	
انها كثرت اكثر من العدد	תקיפו מלאשתעאה:	plures ſunt q̃ vt enarrentur.	
لم تشا الدبايح والقرابين	ניכסא וקורבנא לא רעית	Sacrificiũ & oblationẽ noluiſti, (maſti	
واعددت لي	אודנין דלאצתא פיקודך כרית	aures ãt ad auſcultãda p̃cepta tua for(	
جسدا وتنحت مسامعي	לי עלתא וקורבן חטאתא	mihi, holocauſtũ & ſacrificiũ p pcõ, p(	
ووقود الكامله على خطيتي	בסורחן לא שאילת: בכין	non poſtulaſti. Tunc (pter ſcelera	
لم تطلب مني حينيذ	אמרית הא עלית לחיי	dixi ecce ingrediar ad vitam	
قد وجدت في راس	עלמא כד אעסיק במגלת	eternã. Quãdo ſtuduero in volumine	
الكتاب مكتوبا	ספר אוריתא דאתכתב	libri legis, quod propter me	
من اجلي ان اعمل بمسرتك	אמטולתי: למעבד רעותך	ſcriptum eſt. Facere voluntatẽ tuam	
ياالهي	אלהי רעית ואוריתך	Deus deſidero, & lex tua	
ووصاياك داخل قلبي	כלילא במצע מעיי:	inuoluta eſt in medio viſcerum meaꝝ.	
بشرت بعدلك في بيعة	אבשר צדקתא בכנישא	Annunciaui iuſtitiam tuam in eccleſia	
عظيمه ولم امسك	רבא הא שפותי לא	magna, ecce labia mea non	
شفتي وانت يارب	אתמנע יי אלהי את	prohibui DEVS Deus meus tu	
قد علمت بري ام	חכמת: צדקתך לא	ſcis. Iuſtitiam tuam non	
اخف برك في قلبي	טמרית בגו לבי	abſcondi in medio cordis mei,	
لكني بدلالك ورحمتك	קושטך ופורקנך	veritatem tuam & redemptionẽ tuã	
تكلمت ولم اكتم	אמרית לא כסיית	dixi, non occului	
نعمتك والايمان بك	טובתך והימנותך	bonitatem tuam & fidem tuam	
في الجموع الكثيرة وانت	לקהלא רבא: בגלל היכנא	in eccleſia magna. Propterea	
ياربي والهي فلا تبعد عني	את יי לא תמנע רחמך	tu DEVS ñ p̃hibebis miſericordiã tuã	
رافتك واجعل لي دافعا	מני טובך וקושטך	a me, benignitas tua & veritas tua	
في كل حين عدلك ورحمتك	תדירא ינטרונני:	continue cuſtodient me.	
قد احاطت بي	ארום אקפו עלוי	Quoniam circundederunt me	
شرور كثيرة لا عدد لها	בישן עד דלית מנין	mala que numerari non poſſunt,	
وادركتني خطاياي	אדבקו יתי חובי	cõprehenderunt me iniquitates mee	
فلم استطع النظر	ולא יכלת למחמי	& non potui videre, (pitis mei	
وكثرت اكثر من شعر راسي	תקיפו מן ביניתי רישי	multiplicate ſunt pluſquã capilli ca	
ورفضني قلبي	ורעיוני שבקוני:	& cogitationes mee reliquerunt me.	
شا يارب خلاصي	רעי יי למשזבא יתי	Placeat tibi DEVS vt liberes me,	
وانظر في عوني	יי לסיועי אוחי:	DEVS ad adiuuandum me feſtina.	
وليخزوا وليهلك	יבהתון ויתכספון	Confundantur & reuereantur	
طالبوا نفسي	כחדא תבעי נפשי	ſimul querentes animam meam,	

לִסְפוֹתָהּ יִסֹּגוּ	vt ꝑcidãt eam. Reuertantur	vt auferant eam. Auertantur	τὸ ἐξᾶραι αὐτήν. Ἀποστραφείησαν
אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ	retrorſum & confundantur,	retrorſum & reuereantur,	εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθείησαν,
חֲפֵצֵי רָעָתִי יָשֹׁמּוּ	q̃ volunt mihi mala. Pereant	qui volunt mihi mala. Ferant	οἱ θέλοντές μοι κακά. Κομισάσθωσαν
עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם	pro culpa confuſionis eorũ	confeſtim confuſionem ſuam	παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν,
הָאֹמְרִים לִי הֶאָח	dicentes mihi heah	qui dicunt mihi euge	οἱ λέγοντές μοι εὖγε
הֶאָח׃ יָשִׂישׂוּ	heah. Gaudeant	euge. Exultent	εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν
וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל־	& letentur in te	& letentur ſuper te	καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοί, (πάντες
מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ	qui querunt te, & dicant	omnes querentes te, & dicant	πάντες οἱ ζητοῦντές σε. Καὶ εἰπάτωσαν
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה	iugiter magnificetur DEVS	ſemper magnificetur dominus	διὰ παντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κύριος,
אֹהֲבֵי תְּשׁוּעָתֶךָ׃	qui diligunt ſalutare tuum.	qui diligunt ſalutare tuum.	οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן	Ego autẽ ſum egenus & paup,	Ego autẽ mendicus ſum & paup,	Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης,
אֲדֹנָי יַחֲשָׁב־לִי	Deus ſolicitus erit pro me,	dominus ſollicitus eſt mei.	κύριος φροντιεῖ μου.
עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי	auxiliũ meũ & liberator meus	Adiutor meus & ꝓtector meus	Βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου
אַתָּה אֱלֹהַי אַל־	tu es, DEVS ne	tu es, Deus meus ne	εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ
תְּאַחַר׃	moreris.	tardaueris.	χρονίσῃς.
מא לַמְנַצֵּחַ	XLI. Ad victoriam	XL. In finem.	μ. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד	Pſalmus Dauidis.	Pſalmus Dauid.	Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל	Beatus cuius intellectus	Beatus vir qui intelligit	Μακάριος ὁ συνιῶν
אֶל־דָּל	verſatur ſuper pauperem,	ſuper egenum & pauperem,	ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα,
בְּיוֹם רָעָה	in die mala	in die mala	ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ
יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה	liberabit eum DEVS.	liberabit eum dominus.	ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος.
יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ	DEVS cuſtodiet eum	Dominus conſeruet eum	Κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν
וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר	& viuificabit eũ, beatus erit	& viuificet eũ & beatũ faciat eũ	καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι
בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ	in terra, & non tradet eum	in terra, & non tradat eum	αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν
בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ יְהוָה	aĩe inimicorũ eius. DEVS	in animam inimicoꝝ eius. Dñs	εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ. Κύριος
יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ	confortabit eum in lecto	opem ferat illi ſuper lectum	βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης
דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ	infirmitatis, totũ ſtratũ eius	doloris eius, vniuerſum ſtratũ	ὀδύνης αὐτοῦ, ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ
הָפַכְתָּ	vertiſti	eius verſaſti	ἔστρεψας
בְחָלְיוֹ׃	in egrotatione eius.	in infirmitate eius.	ἐν τῇ ἀῤῥωστίᾳ αὐτοῦ.
אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה	Ego dixi, DEVS	Ego dixi domine	Ἐγὼ εἶπα, κύριε
חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי	miſerere mei, ſana aĩam meam	miſerere mei, ſana animã meã	ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου
כִּי־חָטָאתִי לָךְ׃	quoniam peccaui tibi.	quia peccaui tibi.	ὅτι ἡμάρτόν σοι.
אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע	Inimici mei dicunt malum	Inimici mei dixerunt mala	Οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά
לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד	mihi, qñ morietur & peribit	mihi, quãdo morietur & peribit	μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται
שְׁמוֹ׃ וְאִם־בָּא	nomen eius. Et ſi venerit	nomen eius. Et ſi ingrediebatur	τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο
לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר	vt videat, vana loquetur ſibi,	vt videret vana loquebatur,	τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει
לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ	cor eiꝰ, ꝯgregabit iniq̃tatẽ ſ	cor eius ꝯgregauit iniq̃tatẽ ſibi	ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῇ,
יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃	egrediens foras detrahet.	Egrediebatur foras, & loquebatur	ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει
יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ	Simul aduſũ me murmurabãt,	in idipſũ. Aduerſũ me ſuſurrabãt	ἐπὶ τὸ αὐτό. Κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον
כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי	oẽs odientes me contra me,	oẽs inimici mei, aduerſum me	πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ
יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃	cogitabant malum mihi.	cogitabant mala mihi.	ἐλογίζοντο κακά μοι.

ويرتدون على اعقابهم ۞	יסתחרון	conuertantur retrorſum
ويخزون الذين يطلبون	לאחורא ויכספון	& confundantur
لي الشر ۞ ويبهتون	דצבן בישתי: יתבהתון	volentes malum mihi. Confundantur
ويندا عن جزعهم سريعا	מטול בהתתהון דאמרין לי	preuerecundia, qui dicunt in me,
القايلون لي نعما	חדוא על תברה חדוא	gauiſi ſumus deſtructione eius, gaudiſi
نعما ۞ ويفرح	על סיגופה: ידוצון	ſuper tribulatione eius. Gaudebunt
بك ويتهلل الراغبين	ויחדון במימרא כל	& letabuntur in verbo tuo omnes
اليك يارب ۞ ويقولون	דבעיין ויימרון	qui querunt te, & dicent
في كل حين عظيم هو الرب	תדירא יסגי חילא ייי	ſemper, magnificetur robur DEI
الذين يحبون خلاصك في	דרחמין פורקנך:	diligentes redemptionem tuam.
كل حين ۞ وانا مسكين	ואנא עניא וחשיכא	Et ego egenus ſum & pauper,
وضعيف والرب يهتم بي ۞	ייי יחשב טב עלי:	Deus cogitabit bonum mihi.
عوني ومنقذي	סיועי ושיזבותי	Auxilium meum & defenſio mea
فلا تغفل	את אלהי לא תשהי	tu. Deus meus ne
عني ۞	:	moreris.
المزمور	לשבחא	XLI. In laudem.
لا ربعون	תושבחא לדוד:	Laudatoria Dauidis.
طوبى لمن يتعطف	טובוי למאן דמשכיל	Beatus qui cogitat
على المسكين والفقير ۞	לצורכי מסכינא	de rebus pauperis,
الرب ينجيه	לרחמותיה ביומא	quo miſereatur eius, in die
في اليوم السو ۞	דבישא ישזביניה ייי:	mala liberabit eum DEVS.
الرب يحفظه	ייי ינטריניה	DEVS cuſtodiet eum (nẽ in terra,
ويعمره ويطيب	ויחייניה ויתוגב בארעא	& vitã pſtabit ei, & dabit ei beatitudi(
في الارض ذكره والى	לא תמסריניה ברעות	& non tradet illum voluntati
الاعدا لا يسلمه ۞ يعضده	בעלי דבבי: מימריה ייי	patronoq; inimicitie eius. Verbũ DEI
الاله على سرير	יסייעניה בחייוהי	adiuuabit eum in vita eius
وجعه ويصرف كل	ויתגלי ליה על שויה	& apparebit illi ſuper lectum
اوجاعه وهو على مضجعه	מרעיה כל שבק באפכת	ĩfirmitat|eius, totũ ſtratũ eius vertiſti
انا قلت يارب	בעידן מרעיה ואנסבתיה	ĩ tpe egritudinis eius, & turbatõis eius
ارحمني ۞ ونج نفسي	אנא אמרית ייי	Ego dixi DEVS
فقد اخطات اليك ۞	חוס עלי אסי נפשי	miſerere mei, ſana animam meam
اعدايي قالوا في شرا	מטול דחבית קדמך:	quia peccaui coram te.
متى يموت ويبيد ذكره ۞	בעלי דבבי ימרון ביש	Patroni inimicitie mee dicunt malum
وكانوا اذا اتوا	עלי אימתי ימות וייבד	ſuper me, quando morietur & peribit
لعيادتي ينطقون بالكذب	שמיה: ואין אתא למקבל	nomen eius. Et ſi veniret vt acciperet
في قلوبهم ويضمرون الشر	אפי שקרא ימליל	faciem meam, mendacium loquetur
فاذا صاروا خارجا	ברעיוניה יכנוש עולה	in cogitatione ſua, apponit malũ ſibi,
تكلموا وتشاوروا على جميع	יפוק לשוקא וממליל:	egreditur in plateas & loquitur,
من يشناني فكروا بالسوء لي	כחדא עלי ממללין	Simul contra me loquuntur
واعدوا	בחשאי כל סנאי עלי	clam omnes odientes me
كلام الاثم ۞	חשלין בישתא לי:	cogitantes malum mihi.

דְּבַר־בְּלִיַּעַל	Verbum belial	Verbum iniquum	Λόγον παράνομον
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר	infundebant in me, & qui	cõſtituerũt aduerſũ me, nũqd q	κατέθεντο κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ
שָׁכַב לֹא יוֹסִיף ל	dormiuit non addet	dormit non adiiciet	ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει
קוּם: גַּם־אִישׁ ש	vt reſurgat. Sed & homo	vt reſurgat. Etenim homo	τοῦ ἀναστῆναι. Καὶ γὰρ ἄνθρωπος
לוֹמִי אֲשֶׁר	pacificus meus in quo·	pacis mee in quo	τῆς εἰρήνης μου ἐφ᾽ ὃν
בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל	habui fiduciam, manducans	ſperaui, qui edebat	ἤλπισα, ὁ ἐσθίων
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי	panẽ meũ, leuauit adũſũ me	panes meos, magnificauit ſr me	ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ᾽ ἐμὲ
עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה	A. calcaneũ. Tu aũt DEVS	ſupplantationẽ. Tu autem dñe	πτερνισμόν. Σὺ δέ, κύριε
חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי	miſerere mei, & eleua me	miſerere mei, & reſuſcita me	ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με,
וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם:	vt reddam eis.	& retribuam eis.	καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.
בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי	In hoc cognoui quod	In hoc cognoui quoniam	Ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι
חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא	velis me, quia non	voluiſti me, quoniam non	τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ
יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי:	ĩſultabit inimicus meus mihi	gaudebit inimico meus ſup me.	ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ.
וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ	Ego aũt ĩ ĩtegritate mã adiutꝰ	Me autem propter innocentiã	Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου,
בִּי וַתַּצִּיבֵנִי ל	ſum a te, & ſtatues me	ſuſcepiſti, & confirmaſti me	καὶ ἐβεβαίωσάς με
לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:	ante faciem tuam in ppetuũ.	In conſpectu tuo in eternum.	ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus Deus	Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם	iſrael, a ſeculo	iſrael a ſeculo,	Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן	& vſq ſeculum. Amen	& in ſeculum fiat	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο
וְאָמֵן:	& Amen.	fiat.	γένοιτο.
·מב· לַמְנַצֵּחַ	XLII Ad victoriã.	XLI. In finẽ ĩtellectus filiorꝫ	μα. Εἰς τὸ τέλος εἰς
מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח:	A. Intellectus filiorꝫ quorah.	chore. Pſalmus Dauid.	σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ.
כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל	Sicut ceruus rugiet ſuper	Quemadmodũ deſiderat cer(	Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ
אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נ	fluenta aquarum ſic	fontes aquarum, ita (uus ad	τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως
נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ	anima mea clamabit ad te	deſiderat anima mea ad te	ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ
אֱלֹהִים: צָמְאָה נַפְשִׁי	Deus. Sitiuit anima mea	Deus. Sitiuit anima mea	ὁ θεός. Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου,
לֵאלֹהִים לְאֵל חָי	Deum, fortem, viuentem,	ad Deum fontem viuum,	πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα·
מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה	quando veniam & apparebo	quando veniam & apparebo	Πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι
פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה	ante faciem Dei. Fuerunt	ante faciem Dei. Fuerunt	τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ. Ἐγενήθη
לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם	mihi lachryme mee panis,	mihi lachryme mee panes	τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος
יוֹמָם וָלַיְלָה בֶּאֱמֹר	p diẽ ac noctẽ, cum diceretur	die ac nocte, dum dicitur	ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה	mihi tota die, vbi eſt	mihi quotidie vbi eſt	μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν
אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה א	Deus tuus. Horum	Deus tuus. Hec	ὁ θεός σου. Ταῦτα
אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה	recordabor & effundam	recordatus ſum & effudi	ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα
עָלַי נַפְשִׁי כִּי א	ſuper me animam meã, quia	in me animam meam, quoniam	ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν ψυχήν μου, ὅτι
אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם	trãſibo ĩ nũero, & emouebo(	tranſibo in locum tabernaculi	διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς
עַד־בֵּית אֱלֹהִים	vſq ad domum (eos	admirabilis vſq ad domum	θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου
[illegible]ים ב	Dei.	Dei.	τοῦ θεοῦ.
בְּקוֹל רִנָּה	In voce	In voce	Ἐν φωνῇ
[illegible] וְתוֹדָה	cantus	exultationis	ἀγαλλιάσεως
[illegible] הָמוֹן	& confeſſionis	& confeſſionis	καὶ ἐξομολογήσεως

Digitized by Google

وقالوا من	ממלל עולמא יתך	Verbum iniquum ſtillat
الان اذا امت	ביה ויימרין דין	in ſe ipſum,& dicit hic
لا يعود ان	דמרע לא יוסף	qui infirmatur non apponet
يقوم ان الرجل	למיקום: אוף גברא בעל	vt reſurgat.Sed & homo inquiſitor
الذي سال عن سلامتي	שלמי דאתרחיצית	pacis mee in quo confidebam,
وكنت به واثقا الذي اكل	ביה מיכל סעודתי	qui comedebat robur
خبزي رفع علي	אתרברב עלי	meum,magnificauit ſuper me
عقبه وانت يارب	לחכמתא: ואנת יי	dolō.Et tu DEVS (īfirmitate mea,
ارحمني واقمني	חוס עלי ואקימני מן מרעי	miſerere mei,& iube reſurgere me ab(
لاجريهم	ואשלם להון:	& reddam eis.
بهذا اعرف	בהדא ידעית ארום	In hoc cognoſcam quod
رضاك عني اذ لم	אתרעיתא בי ארום	velis me,quoniam non (ſuper me,
تسر بي عدوي	לא יתגבר בעל דבבי	roborabitur patronus inimicitie mee(
ولدعتي عضدتني	לאבאשא: ואנא	vt noceat.Et ego
تبتني بين يديك	בשלמותי סעדתא בי	perfectione mea adiutus ſum,
الى الابد	ואוקמתני קדמך לעלמא:	ſtatues me coram te in perpetuum,
تبارك الرب اله	בריך שמיה דיי אלהא	Benedictum nomen DEI Dei
اسرايل من الان	דישראל מן עלמא הדין	iſrael ab hoc ſeculo
والى دهر الداهرين يكون	ולעלמא דאתי יימרון	ad ſeculum futurum,dicent
يكون	צדיקיא אמן ואמן:	iuſti amen & amen.
المزمور	לשבחא בשכלא טבא	XLII. In laudē,ītelligētia bona,
الحادي والاربعون	על ידיהון דבני קרח:	per manus filiorum Quorah.
مثل ما يتوق الايل	היך איילא דמרגגא על	Sicut ceruа que rugit ſuper
الى منابع المياه كذلك	פרקידי מיא היכנא	fontes aquarum,ſic
تاقت نفسي اليك	נפשי מתרגגא לותך	anima mea rugit ad te
يا الله عطشت نفسي	אלהים: צחיא נפשי	Deum.Sitiuit anima mea
الى الله الحي	לאלהא תקיפא חייא	Deum fortem viuentem
حتى متى يكون ظهوري	וקיימא אימתי איעול	& permanentem,quando ingrediar,
لوجه الهي صارت	ואחמי זיו שכינתא דיי:	& reſpiciā ſplēdorem diuinitatis DEI
دموعي مطعما لي	הות לי דמעתי למיכל	fuit mihi lachryma mea in cibum
في النهار والليل اذ يقولون	יממא וליליא בדאמר	die ac nocte,dum diceret
لي في كل يوم	לי סנאה כל יומא אן	mihi inimicus tota die,vbi
اين الهك هذه	הוא אלהך: אלין	eſt ipſe Deus tuus.Horum
ذكرتها فهو يت	נסיא אנא דכיר ואשוד	mirabilium memor ſum & conuerto
نفسي ان	עלי הרהורי נפשי כד	ſuper me cogitationes anime mee,qm̄
انطلق في مظلة الستر الى	אעבר תחות טלליא	tranſibo ſub vmbraculis,
بيت	לבלחודי אתהלך	ſolus deambulans
الرب	במשריתהון דצדיקי	in caſtris iuſtorum
بالصوت	עד בית מקדשא דיי בקל	vſq; ad domum ſanctam DEI.In voce
التسبيح	בעותא ותושבחתא	cantus & laudis
والشكر	אתרגשות עממין דאתיין	tumultuſq; populorum venientium.

A. Leuauit contra me calcaneum. Sic & Ioannes in euangelio, qui manducat meū panem leuabit cōtra me calcaneum ſuum.

A. Maſqil, inſtrumētum muſices, quod interpretatur itellectus. Pſalmū edidit Dauid canendumq; tradidit tribus filiis Quorah, Aſir, Helcana, & Auiaſap, qui inter diuinos pſaltas & ſanctuarii miniſtros nūerati ſūt. Et hec illorum hebreorum ſententia, qui melius mihi ſentire uiſi ſunt.

B. Ideſt ſtipatus magno numero, & magna caterua militantium, tralatio apud hebreos admodum apta.

Digitized by Google

הָמוֹן חוֹגֵג׃	tumultus ſeſta celebrantis.	ſonus epulantis.	ἤχου ἑορτάζοντος.
מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי	Quare incuruaris	Quare triſtis es	ἵνα τί περίλυπος
נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי	anima mea, & rugis in me.	aĩa mea, & quare cõturbas me.	εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με.
הוֹחִלִי לֵאלֹהִים ח	Expecta Deum	Spera in Deo	Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν
כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ	quia adhuc confitebor ei,	quoniam adhuc confitebor illi,	ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ,
יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃	ſalutaribus vultus eius.	ſalutare vultus mei (nima mea	σωτήριον τοῦ προσώπου μου
אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי	Deus meus ĩ me ipſo aĩa mea	& Deus meus. Ad meipſum a(	καὶ ὁ θεός μου. Πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου
תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן	incuruatur, propterea	conturbata eſt, propterea	ἐταράχθη, διὰ τοῦτο
אֶזְכָּרְךָ	recordabor tui	memor ero tui	μνησθήσομαί σου
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן	de terra Iordanis,	de terra iordanis	ἐκ γῆς ἰορδάνου
וְחֶרְמוֹנִים	& hermonim	& hermoni	καὶ ἑρμωνιείμ,
מֵהַר מִצְעָר׃	de monte minimo.	a monte modico.	ἀπὸ ὄρους μικροῦ.
תְּהוֹם	Abyſſus	Abyſſus	Ἄβυσσος
אֶל־תְּהוֹם	abyſſum	abyſſum	ἄβυσσον
קוֹרֵא לְקוֹל	inuocat, in voce	inuocat, in voce	ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν
צִנּוֹרֶיךָ	C. cataractarum tuarum.	cataractarum tuarum.	τῶν καταῤῥακτῶν σου.
כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ	Omnes gurgites tui	Omnia excelſa tua	Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου,
וְגַלֶּיךָ עָלַי	& fluctus tui, ſuper me	& fluctus tui, ſuper me	καὶ τὰ κύματά σου, ἐπ' ἐμὲ
עָבָרוּ׃	tranſierunt.	tranſierunt.	διῆλθον.
יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה	Per diem mandauit DEVS	In die mandauit dominus	Ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה	miſericordiã ſuã, & in nocte	miſericordiam ſuam, & nocte	τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς
שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה	canticũ ſuum, mecũ oratio	canticũ eius. Apud me oratio	ᾠδὴ αὐτοῦ παρ' ἐμοί. Προσευχὴ
לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה	Deo vite mee. Dicam	Deo vite mee, dicam	τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου, ἐρῶ
לְאֵל סַלְעִי לָמָה	Deo petra mea, quare	Deo ſuſceptor meus es. Quare	τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Διὰ τί
שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר	oblitus es me, quare triſtis	oblitus es mei, & q̃re cõtriſtat9	μου ἐπελάθου, καὶ ἵνα τί σκυθρωπάζων
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃	incedo affligente inimico.	incedo, dũ affligit me inimicus.	πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου.
בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי	Cũ me ĩficerẽt, ĩ oſſib9 m̃ia	Dum confringuntur oſſa mea,	Ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου,
חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי	exprobrauerũt mihi, moleſtato(	exprobra. mihi q tribu. me ini. m̃i.	ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. (ἡμέρας,
בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־	dicẽtes mihi tota die (res m̃i,	Dũ dicunt mihi p ſingulos dies	Ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην(
הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃	vbi eſt Deus tuus.	vbi eſt Deus tuus,	ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου.
מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי	Quare incuruaris	quare triſtis es	Ἵνα τί περίλυπος εἶ
נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי	anima mea, & rugis	anima mea, & quare conturbas	ἡ ψυχή μου καὶ ἵνα τί συνταράσσεις
עָלָי הוֹחִילִי	in me. Expecta	me. Spera in	με. Ἔλπισον ἐπὶ τὸν
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד	Deum quoniam adhuc	Deo quoniam adhuc	θεόν, ὅτι
אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת	confitebor ei, ſalutaribus	confitebor illi, ſalutare	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον
פָּנַי וֵאלֹהָי׃	vultus mei, & Deo meo.	vultus mei & Deus meus.	τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
מג שָׁפְטֵנִי	XLIII. Iudica me	XLII. In finẽ pſ. Dd. Iudica me	μβ'. Κρῖνόν με Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, (
אֱלֹהִים וְרִיבָה	Deus & diſcerne	Deus & diſcerne	ὁ θεός, καὶ δίκασον (ἀνεπίγραφος παρ(
רִיבִי מִגּוֹי לֹא־	cauſam meam de gente non	cauſam meam de gente non	τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους (ἑβραίοις.
חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה	miſericorde, a viro iniquo	ſancta, ab homine iniquo	οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου
וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃	& doloſo ſalua me.	& doloſo erue me.	καὶ δολίου ῥῦσαί με.

Digitized by Google

في جلبة المعيدين ۞	למיחג לירושלם׃	feſta celebrare in Ieruſalem.
لما ذا تحزن	מה תתמככון	Quam triſtis es
يا نفسي ولما ذا تقلقيني ۞	נפשי ותרגושי עלי	anima mea & fremis aduerſum me,
توكلي على الله	אוריכי לאלהא ארום	ſpera in DEO, quon'am
فاني اسكره ۞	אשבחיניה בפורקנא	adhuc laudes dicã, ꝑpter redẽptionẽ
الهي مخلص	דמן קדמוי׃	que eſt a conſpectu eius.
وجهي وعند هذا .	אלהי עלי נפשי תתגוש	Deus ſuper me anima mea cõmouetur
قلقت	מטול היכנא יתדכרונך	propterea recordabuntur
نفسي	יתבי בארעא	habitatores terre
ود كرتك	ירדנא ויתבי טורי	iordanis, & habitatores montium
في ارض الاردن	חורמני לעמא דקבילו	hormoni, populus vero accepit
وحرمون	אוריתא בטורא דסיני	legem in monte ſinai
من الجبل الاصغر ۞	דמכיך וזעיר׃ תהומא	demiſſo & paruo. Abyſſus
العمق ينادي	עילאה לתהומא ארעאה	ſuperior abyſſum inferiorem
العمق بصوت	קרי לקל זחלי	inuocat in voce ſtillationum
قدرتك ۞	מרזביין היכנא	canalium tuarum, ſicq;
جميع اهوالك	כולהון מתבריך	omnes gurgites tui
وامواجك جازت علي	וגליך עלי עברו	& fluctus tui ſuper me tranſierunt,
بالنهار يوصي الرب	בזמן דנפקין ממצרים׃	in tempore egreſſionis ab egypto.
برحمته وفي الليل	יממא יפקד יי	Per diem mandauit DEVS
عندي تسابيحه ۞ اصلي	טוביה ובליליא תושבחתיה	benignitatẽ ſuã, & ꝑ noctẽ laudes eius,
لاله حياتي قلت	עמי צלותא לאלהא	mecum oratio ad Deum
الهي انت ناصري لماذا	דנטיר חיי׃ אימר	cuſtodem vite mee. Dicam
نسيتني ۞ ثم لماذا تركتني	לאלהי תוקפי למה	Deo fortitudinis mee, quare
ولماذا امشي حزينا ۞	אשלית יתי למה בקבלא	oblitus es mei, quare in tenebris
بالضغط اعداي لي وعند	איזיל בדחוק בעלי דבבא	ĩcedã inter moleſtias pſoni inimicitie.
وهن عظامي عيروني	בדקטלין יתי ומשחין	Dum occidunt me & excoriicant
الذين يضايقوني اذ	גרמי בזמן דמחסדין	membra mea in tẽpore quo exprobant
يقولون لي في كل يوم اين	יתי מעיקי כד אמרין לי	mihi vituperatores mei, qñ dicũt mihi
الهك لماذا تحزنين	כל יומא אן הוא אלהך׃	tota die vbi eſt Deus tuus.
يا نفسي ولماذا تقلقيني	מה תתמככין	Quare contrita es
توكلي على	נפשי ומה תתרגושי עלי	aĩa mea, quare fremis aduerſum me,
الله فاني	אוריכי לאלהא ארום תוב	ſpera in Deo quoniam adhuc
اسكره	אשבחיניה	confitebor ei,
مخلص	בפורקנא	propter redemptionem
وجهي هو الهي المزمور الثاني	דמן קדמוי הוא אלהי׃	q̄ eſt a pñtia eius, qm̃ ipſe ẽ Deus meus.
والاربعون احكم لي	דון יתי	XLIII. Iudica me
يا الله وانتقم	אלהא בדין קשוט עלך	Deus iudicio veritatis, tuum enim
لظلامتي ۞ من امة	למתבע מצתי מן עם	eſt agere cauſam meam, a gente
غير بارة ومن انسان ظالم	דלא זכאי מן גבר רגגיל	immunda ab homine iniquo
دغل نجني ۞	ועלומא תשיזבינני׃	& doloſo libera me.

C. Cataracte proprie ſunt canalia & impluuia per que de tecto aque defluuntur in domo.

כי אתה אלהי	Tu enim Deus (me,	Quia tu es Deus	Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς
מעוזי למה זנחתני	fortitudo mea, q̄re ꝓiecisti(	fortitudo mea, q̄re me repuliſti	κραταίωμά μου, ἵνα τί ἀπώσω με
למה קדר אתהלך	quare triſtis incedo,	& quare triſtis incedo	καὶ ἵνα τί σκυθρωπάζων πορεύομαι
בלחץ אויב : שלח	affligente inimico. Mitte	dū affligit me inimicus. Emitte	ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν. Ἐξαπόστειλον
אורך ואמתך המה	lucē tuā & veritatē tuā, ipſa	lucem tuam & veritatē tuā, ipſa	τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά με
ינחוני יביאוני	ducēt me & introducēt me,	me deduxerunt & adduxerunt	ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με
אל הר קדשך	in montem ſanctum tuum	in montem ſanctum tuum	εἰς ὄρος ἅγιόν σου
ואל משכנותיך :	& in tabernacula tua.	& in tabernacula tua.	καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.
ואבואה אל מזבח	Et introibo ad altare	Et introibo ad altare	Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον
אלהים אל אל	Dei, ad deū (Et ↄfitebor tibi	Dei, ad deum (tebor tibi	τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν (ἐξομολογήσομαί σοι
שמחת גילי ואודך	q letificat exultatōnē meā.(	q letificat iuuētutē meā. Cōfi(	τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου. Ἐξο(
בכנור אלהים	in cithara, A. Deus	in cithara Deus	ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς
אלהי מה תשתוחחי	deus meus, q̄re inclinaberis	deus meus, quare triſtis es	ὁ θεός μου, ἵνα τί περίλυπος εἶ
נפשי ומה תהמי	anima mea, & quare rugis	anima mea, & quare conturbas	ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις
עלי הוחילי	in me. Expecta	me. Spera in	με. Ἔλπισον
לאלהים כי עוד	Deum quoniam adhuc	Deo quoniam adhuc	ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι
אודנו ישועות	confitebor ei, ſalutaribus	confitebor illi, ſalutare	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον
פני ואלהי :	vultus mei & Deo meo.	vultus mei & Deus meus.	τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
מד למנצח	XLIIII. Ad victoriam	XLIII. In finē ꝑ filiis chore	μγ'. Εἰς τὸ τέλος
לבני קרח משכיל	Filioꝝ Quorah. Intellectus.	intellectus. Pſalmus Dauid.	τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν.
אלהים באזנינו	DEVS auribus noſtris	DEVS auribus noſtris	Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν
שמענו אבותינו	audiuimus, patres noſtri	audiuimus, patres noſtri	ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
ספרו לנו פעל	narrauerunt nobis, opus	annunciauerunt nobis. Opus	ἀνήγγειλαν ἡμῖν. Ἔργον,
פעלת בימיהם	ꝙ operatus es ī diebus eoꝝ,	quod operatus es ī diebus eoꝝ,	ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν,
בימי קדם : אתה	in diebus antiquis. Tu	& in diebus antiquis. Manus	ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἡ
ידך גוים הורשת	manu tua gentes deleſti	tua gentes diſperdidit	χείρ σου, ἔθνη ἐξωλόθρευσε
ותטעם תרע	& plantaſti eos, afflixiſti	& plantaſti eos, afflixiſti	καὶ κατεφύτευσας αὐτούς, ἐκάκωσας
לאמים ותשלחם :	nationes & emiſiſti eos.	populos & expuliſti eos.	λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς.
כי לא	Non enim	Nec enim	Οὐ γὰρ
בחרבם ירשו	in gladio ſuo poſſederunt	in gladio ſuo poſſederunt	ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν
ארץ וזרועם	terram, & brachium eorum	terram, & brachium eorum	γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν
לא הושיעה	non ſaluauit	non ſaluauit	οὐκ ἔσωσεν
למו כי	eos, ſed	eos. Sed	αὐτούς. Ἀλλ'
ימינך וזרועך	dextera tua & brachiū tuū,	dextera tua & brachium tuum	ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου
ואור פניך	& lux vultus tui,	& illuminatio vultus tui,	καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου.
כי רציתם :	quia complacuiſti in eis.	quoniam complacuiſti in eis.	ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.
אתה הוא מלכי	Tu ipſe rex	Tu es ipſe rex	Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς
אלהים צוה	meus Deus, precipe	meus & Deus meus, qui mādas	μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλόμενος
ישועות יעקב :	ſalutes Iaacob (vētilabimꝰ,	ſalutes Iacob. (nŏs vētilabimꝰ	τὰς σωτηρίας Ἰακώβ. (ἡμῶν κερατιοῦμεν
בך צרינו ננגח	ī te q̄ āgūt nos()tes ↄtra nos.	In te inimicos()ſurgētes ī nob.	Ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς( )νισταμένους ἡμῖν.
בשמך נבוס קמינו	ī noīe tuo ↄcīcabimꝰ īſurgē)	cornu, & ī noīe tuo ſpnemus ī)	καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν τοὺς ἐπα(

لانك انت اله	ארום את אלהא עושני למא	Qm̃ tu Deus fortitudo mea, quare
عزي ♣ لماذا ابعدتني	שבקתני למא בקבלא	me dereliquiſti, quare in tenebris
ولماذا امشي مهموما عندما	איזיל ברחוק	incedam, dum affligit
اضطهدني عدو ♣ ارسل	בעיל דבבא: שדר	patronus inimicitie. Ordinato
نورك وعدلك ♣ فانهما	נהורך והימנותך הינון	lucem tuam & veritatem tuam, ipſa
اللذان ارشداني واصعداني	ידברנני יעלון יתי	ducent me & introducent me,
الى طورك المقدس	לטור בית מוקדשך	in montem domus ſanctuarii tui,
والى مسكنك ♣	ולמדרש בית שכינתך:	& in ſcholis domus diuinitatis tue.
ادخل الى مذبح ♣	ואיעול לקרבא קרבני	Et introibo v t ſacrificẽ ſacrificiũ meũ
الله الى الهي	למדבחא דיי אלהא	ſuper altare DEI Dei.
المبهج لشبابي ♣ اشكرك	דמיניה חידות ביעותי	qm̃ ab ipſo gaudium exultationis mee,
بالقيثاره يا الله	אודה קדמך בכינרא	confiteborq; coram te in cithara
الهي ♣ لماذا تحزنين	יי אלהי: מה תתמככין	DEO Deo meo. Quare triſtaris
يا نفسي ولماذا تقلقينني ♣	נפשי ומא תתרגושי	anima mea & quare conturbaris
توكلي علي	עלי אוריכי	pro me, ſpera
الله فاني	לאלהא ארום תוב	in Deo quoniam adhuc
اشكره مخلص	אשבחיניה בפורקנא	laudes perſoluam propter redẽptionẽ
وجهي هو الهي ♣	דמן קדמוי דהוא אלהי:	q̃ ẽ a ↄſpectu eius qm̃ ipſe ẽ Deus meus
المزمور	לשבחא על ידיהון דבני	XLIIII. In laudẽ. Per manũ filiorũ
الثالث والاربعون	קרח שכלא טבא:	Quorah intelligentia bona.
اللهم انا قد سمعنا	יי באודננא	DEVS auribus noſtris
باذاننا واخبرنا اباؤنا	שמענא אבהתנא	audiuimus patres noſtri
بالاعمال	אשתעיין לנא עובדא	nunciauerunt nobis, opera
التي صنعت في ايامهم	דעבדתא ביומיהון	que operatus es in diebus eorum,
الايام الاولى ♣ التي	ביומא דמלקדמין: את	in diebus antiquis. In
ابدت فيها بيدك الشعوب	בידא גבורתך עממי כנען	mãu fortitudinis tue, pp̃los chananeos
وغرستهم ♣ كددت الامم	תרכתא ונציבתינון לבית	de leſti, & plantaſti domum
وشردتهم	ישראל בארעהון תברתא	iſrael in terra eorum, confregiſti
لانهم ♣ لم	עממיא ושלחתינון:	populos & eieciſti eos.
يرثوا الارض	ארום לא בגבורת	Quoniam non propter robur
بسيفهم ولم يتخلصوا	סייפיהון ירתו ארעא	gladiorũ ſuorũ hereditauerunt terram,
بقوة سواعدهم ♣	ובתקוף אדרעיהון לא	& p̃pter fortitudinem brachii ſui non
ولكن	פרקת להון ארום ימינך	ſaluaſti eos. Sed dextera tua,
يمينك وذراعك	ואדרע גבורתא ונהור	& brachio fortitudinis tue, & lumine
ونور وجهك ♣	זיו יקרך ארום כל זמן	ſplẽdoris glorie tue. Qm̃ quocũq; tp̃e
لانك سررت بهم ♣	דעסיקין באוריתא	ſtuduerunt legi
انت ملكي	איתרעי בהון את הוא מלכי	cõplacuit tibi in eis. Tu ipſe rex meus
والهي الذي امرت	אלהא בעידנא הדא פקד	Deus meus, in tempore hoc precipe
بخلاص يعقوب ♣	פורקנות דבית יעקב:	redẽptõnẽ domus Iacob. (bimo cor̃,
بك نخط اعداينا	במימרך מעיקנא נגנח	In ũbo tuo moleſtatores nr̃os vẽtila(
وباسمك نهين من يقوم علينا	ובשמך נבדוש על דקימ	& ĩ noĩe tuo ſubiiciemus oẽs iſurgẽtes

A. In cithara qua ternarius deſignatur. Eſt q3 ſm ſpiritum trigona & cithara peculiaris ſolis Chriſti cultoribus. Nam ipſi ſoli canunt canticum nouũ. Benedicamus patrem & filium cum ſancto ſpiritu laudemus & ſuperexaltemus eum in ſecula. Ex cõmẽtariis Fabri noſtri.

Digitized by Google

כי לא בקשתי	Non enim in arcu meo	Non enim in arcu meo	Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου
אבטח וחרבי	confidam, & gladius meus	ſperabo & gladius meus	ἐλπιῶ, καὶ ἡ ῥομφαία μου
לא תושיעני:	non ſaluabit me,	non ſaluabit me.	οὐ σώσει με.
כי הושעתנו	Quia ſaluaſti nos, (deſt nos	Saluaſti enim nos (nos	Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς (τας ἡμᾶς
מצרינו ומשנאינו	ab his q̃ agũt nos, & eos q o(	de affligẽtibus nos, & odiẽtes(	ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς μισοῦν(
הבישות: באלהים	confudiſti. In DEO	confudiſti. In Deo	κατῄσχυνας. Ἐν τῷ θεῷ
הללנו כל היום	laudabimus tota die,	laudabimur tota die,	ἐπαινεσθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ושמך לעולם	& nomini tuo in eternum	& in nomine tuo confitebimur	καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου, (μα. Νυνὶ δὲ ἀπώσω
נודה סלה: אף זנחת	cõfitebimur ſp. Verũ ꝓiecisti	in ſeculum. Nunc autẽ repuliſti	ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα. διάψαλ(
ותכלימנו ולא	& confudiſti nos, & non	& confudiſti nos, & non	καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ (μεων
תצא בצבאותינו:	egredieris ĩ exercitibus nr̃is.	egredieris ĩ virtutibus noſtris.	ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
תשיבנו אחור	Vertiſti terga noſtra hoſti,	Auertiſti nos retrorſũ poſt ini(	Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω (ἡμῶν
מני צר ומשנאינו	& qui oderunt nos	noſtros, & q̃ oderũt nos (micos	παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες(
שסו למו: תתננו	diripuerũt nos, Dediſti nos	diripiebant ſibi. Dediſti nos	διήρπαζον ἑαυτοῖς. Ἔδωκας ἡμᾶς
כצאן מאכל	quaſi gregem ad votandum,	tanq̃ oues eſcarum	ὡς πρόβατα βρώσεως,
ובגוים זריתנו:	& in gentibus diſperſiſti nos.	& in gentibus diſperſiſti nos.	καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.
תמכר עמך	Vendidiſti populum tuum	Vendidiſti populum tuum	Ἀπέδου τὸν λαόν σου
בלא הון ולא	ſine precio, & non	ſine precio, & non (bus eorũ.	ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ
רבית במחיריהם:	acceſſit tibi ĩ ꝯmutatõe eorũ.	fuit multitudo ĩ cõmutationi(	ἦν πλῆθος τοῖς ἀλλάγμασιν ἡμῶν.
תשימנו חרפה	Poſuiſti nos opprobrium	Poſuiſti nos opprobrium	Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος
לשכנינו לעג	vicinis noſtris, ſubſãnationẽ	vicinis noſtris, ſubſannationem	τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν
וקלס לסביבותינו:	& irriſũ iis q erãt ĩ circuitu(	& deriſũ his q ĩ circuitu nr̃o ſt.	καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
תשימנו משל	Poſuiſti nos puerbiũ (nr̃o.	Poſuiſti nos in ſimilitudinem	Ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν
בגוים מנוד ראש	ĩ gẽtib. s, cõmotionẽ capitis	gentibus, cõmotionem capitis	ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς
בלאמים: כל היום	in nationibus. Tota die	in populis. Tota die	ἐν τοῖς λαοῖς. Ὅλην τὴν ἡμέραν
כלמתי נגדי	confuſio mea contra me,	verecundia mea contra me	ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου (λυψέ με.
ובשת פני כסתני:	& ignominia faciei mee coo(	ẽ & ꝯfuſio faciei mẽ cooperuit me.	ἐστι, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκά(
מקול מחרף	A voce expbrãtis (puit me.	A voce exprobrantis	Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος (θροῦ
ומגדף מפני אויב	& blaſphemãtis, a fa. inimici	& obloquentis, a facie inimici	καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχ(
ומתנקם: כל זאת	& vltoris. Omnia hec	& perſequentis. Hec omnia	καὶ ἐκδιώκοντος. Ταῦτα πάντα
באתנו ולא	venerunt ſuper nos, & obliti	venerunt ſuper nos nec obliti	ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου,
שכחנוך ולא	nos ſumus tui, neq̃	ſumus te, & (to tuo,	καὶ οὐκ
שקרנו בבריתך:	mentiti ſumus in pacto tuo.	inique nõ egimus in teſtamen(	ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.
לא נסוג אחור	Non eſt conuerſum retro	& non receſſit retro (noſtras	Καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω (ἡμῶν
לבנו ותט אשורנו	A. cor nr̃um, & declinaſti ſe(	cor noſtrũ, & declinaſti ſemitas(	ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους(
מני ארחך: כי	a via tua. Q.m̃ (mitas nr̃as	a via tua. Quoniam	ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου. Ὅτι
דכיתנו במקום	cõminuiſti nos in loco	humiliaſti nos in loco	ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ
תנים ותכס עלינו	draconum, & operuit nos	afflictionis, & cooperuit nos	κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς
בצלמות: אם שכחנו	vmbra mõtis. Si obliti ſumꝰ	vmbra mortis. Si obliti ſumus	σκιὰ θανάτου. Εἰ ἐπελαθόμεθα (μῶν
שם אלהינו ונפרש	noĩs Dei nr̃i, & ſi expãdimus	nomen Dei nr̃i, & ſi expãdimus	τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσα(
כפינו לאל זר:	manus nr̃as, ad Deũ alienũ.	manus noſtras ad Deũ alienũ.	χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον.

Digitized by Google

In nos. Quoniam non in arcu meo
ego confido, & gladius meus
non ſaluabit me.
Q̃m̃ redemiſti nos ab affligẽtib⁹ nos
& ineos qui oderunt nos adduxiſti
confuſionem. In verbo
DEI nos laudamus tota die
& in nomine tuo DEVS
confitebimur in ſeculum. Verum
oblitus es noſtri & confudiſti nos, & nõ
hĩtabit maieſtas tua ĩ exercitibus nr̃is.
Feciſti vt verteremus terga coram
hoſtibus, & qui oderunt nos
ſubiecerunt nos. Dediſti nos
ſicut oues ad vorandum, & inter
populos diſperſiſti nos.
Vendidiſti populum tuũ gratis & ſine
pretio, & non multiplicaſti
lucrum in commutatione eorum.
Poſuiſti nos vituperium
vicinis noſtris, ſubſannationem
& irriſum his qui circum nos ſunt.
Poſuiſti nos opprobrium
populis, motionem capitis
nationibus. Omnibus diebus
verecũdia mea cõtra me eſt, & cõfuſio
faciei mee cooperuit me.
A voce obloquentis (citie
& calũniantis ab aſpectu pſoni inimi(
& vlciſcentis vltiones. Hec omnia
venerunt nobis, & non
obliti ſumus te, & non ſumus
mentiti in teſtamento tuo. (ſupbi
Nõ eſt reuerſum retrorſũ neq; factũ(
cor noſtrũ & tu declinaſti greſſus nr̃os a
recta via tua. Quoniam
humiliaſti nos in locis
draconum, & cooperuiſti nos
vmbra mortis. Si obliti ſumus nomen
Dei nr̃i, & tetẽdim⁹ mãus nr̃as ĩ orõne
idolis populorum alienorum.

A. Hebrea ſtructura affirmatiua eſt, tam & ſi Hieronymus & poſt illũ Faber noſter, negatiue legant.

הלא אלהים יחקר	Nunqd non Deus veſtigabit	Nonne Deus requiret	Οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει
זאת כי הוא ידע	illud, ipſe enim nouit	iſta, ipſe enim nouit	ταῦτα, αὐτὸς γὰρ γινώσκει
תעלמות לב׃ כי	occulta cordis. Quoniam	abſcondita cordis. Quoniam	τὰ κρύφια τῆς καρδίας. Ὅτι
עליך הרגנו כל	pp̄ te mortificati ſumus tota	propter te mortificamur tota	ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην
היום נחשבנו	die, reputati ſumus	die, eſtimati ſumus	τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς
כצאן טבחה׃ עורה	ſic̄ oues occiſiōis. Expgiſcere	ſicut oues occiſionis. Exurge	πρόβατα σφαγῆς. Ἐξεγέρθητι,
למה תישן אדני	quare obdormis domine,	quare obdormis domine,	ἵνα τί ὑπνοῖς κύριε,
הקיצה אל תזנח	euigila ne deſeras nos	exurge & ne repellas	ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπώσῃ
לנצח׃ למה	in ſempiternū. Quare (ris	in finem. Quare	εἰς τέλος. Ἵνα τί τὸ
פניך תסתיר תשכח	faciē tuā abſcōdis, obliuiſce(	faciem tuā auertis, obliuiſceris	πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις, ἐπιλανθάνῃ
עניינו ולחצנו׃	afflictionū & āguſtiarū nr̄arū.	inopie noſtre & tribulatōis nr̄e.	τῆς πτωχείας ἡμῶν, καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν
כי שחה לעפר	Qm̄ īcuruata eſt in puluere	Qm̄ humiliata eſt in puluere	Ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν
נפשנו דבקה	anima noſtra adheſit	anima noſtra, cōglutinatus eſt	ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη
לארץ בטננו׃	terre venter noſter.	in terra venter noſter.	εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.
קומה עזרתה לנו	Surge auxiliare nobis, (tuā.	Exurge domine adiuua nos,	Ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν,
ופדנו למען חסדך׃	& redime nos pp̄ miſericōdiā(	& redime nos pp̄ter nomē tuū.	καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
מה. למנצח	XLV, Ad victoriam	XLIIII. In finē p̄ his q̄	μδ'. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν
על ששנים ל	liliis.i.īſtrumēto muſices	commutabuntur	ἀλλοιωθησομένων
לבני קרח	filiorum Quorah.	filiis chore	τοῖς υἱοῖς κορὲ
משכיל ש	Intellectus.	ad intellectum,	εἰς σύνεσιν,
שיר ידידות׃	Canticum amicitiarum.	canticum pro dilecto.	ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ.
רחש לבי דבר	Eructauit cor meū verbum	Eructauit cor meum verbum	Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον
טוב אמר אני מעשי	bonum, dico ego opera mea	bonum, dico ego opera mea	ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου
למלך לשוני עט	regi, lingua mea,	regi. Lingua mea (bentis.	τῷ βασιλεῖ. Ἡ γλῶσσά μου
עט סופר מהיר׃	ſtilus ſcribe velocis.	calamus ſcribe, velociter ſcri(	κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.
יפיפית מבני	Pulcherrimus fuiſti filiorum	Speciosus forma pre filiis	Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς
אדם הוצק חן	hominum, diffuſa eſt gratia	hominum, diffuſa eſt gratia	τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις
בשפתותיך על כן	in labiis tuis, propterea	in labiis tuis, propterea	ἐν χείλεσί σου, διὰ τοῦτο
ברכך אלהים	benedixit tibi Deus	benedixit te deus	εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς
לעולם׃ חגור	in eternum. Accingere	in eternum. Accingere	εἰς τὸν αἰῶνα. Περίζωσαι
חרבך על ירך	gladio tuo ſuper femur,	gladio tuo ſuper femur tuum,	τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου
גבור הודך	fortis, ſpecie tua	potentiſſime. Specie tua	δυνατέ. Τῇ ὡραιότητί σου
והדרך׃ והדרך	& decore tuo. Decore āt tuo	& pulchritudine tua,	καὶ τῷ κάλλει σου,
צלח רכב	proſpere equita.	intende proſpere procede	καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ
על דבר א	Propter verbum	& regna. Propter	καὶ βασίλευε. Ἕνεκεν
אמת ענ	veritatis	veritatem	ἀληθείας
וענוה צד	& manſuetudinem	& manſuetudinem	καὶ πραότητος
צדק ותורך	& iuſtitiam, & docebit te	& iuſtitiam, & deducet te	καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει
נוראות ימינך׃	timenda dextera tua.	mirabiliter dextera tua.	θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.
חציך שנונים	Sagitte tue acute	Sagitte tue acute,	Τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ,
עמים תחתיך	populi ſub te	populi ſub te	λαοὶ ὑποκάτω σου

افليس الله يفحص	הלא ייי יבצי דנא	Nunqu'dnon Deus inquiret iſta,
ذلك وهو عالم	ארום הוא ידע	ip'e enim ſcit
سرائر القلوب ؛ ولاجل	טמירי ליבא : ארום	ſecreta cordis. Q uoniam
اسمك نحن نقتل في كل	מטולך איתקטילנא כל	propter te mortificamur tota
يوم الموت صرنا	יומא איתחשבנא כענא	die, exiſtimati ſumus ſicut oues
مثل الغنم للذبح ؛ انتبه	דמסיתא לניכסא איתגבר	que deputantur occiſioni. Vigeas
انظر ولا تغفل	ייי למה תיהי כגבר	DEVS quare es ſicut homo
عنا ولا تنسنا	דמיך איתער אלהא לא	qui dormit, expergiſcere Deus ne
ولا تصرف	תתנשי לעלמא : למא	proiicias nos in ſempiternum. Q uare
وجهك عنا ولا تطرح	שכינת יקרך תסליק	diuinitatem glorie tue auferes, (nſe.
تواضعنا	תשלי סיגופנא ודוחקנא:	obliuiſceris āguſtie nſe & tribulatōis(
واضطهادنا فان	ארום שייחא לעפרא	Q uoniam humiliata eſt in puluere
نفوسنا قد صارت في التراب	נפשנא דבקת לארעתא	anima noſtra, copulatus eſt terre
ولصقت بطوننا بالارض ؛	גופנא מעננא :	curuus venter noſter.
قم يا الهنا لعوننا وانقذنا	קום סעיד לנא	Exurge auxiliare nobis,
من اجل اسمك القدوس	ופרוק יתנא מטול טובך:	& ſalua nos propter bonitatem tuam.
	לשבחתא על יתבי סנהדרין	XLV. In Laudē. Pro ſedēribus iudi(
	דמשיח דאיתאמר ברוח	a Meſſe, dicta ſpiritu (cibus ordinatis
	נביאת על ידיהון דבני	prophetico per manum filiorum
	קרח שכלא טבא	Q uorah, intelligentia bona,
المزمور الرابع والاربعون	תושבחתא ואודאותא :	Laudatoria & confeſſio.
فاض قلبي قولا	בעא לבי ממלל	Q uerit cor meum ſermonem
حسنا سا خبر الملك	טב אמרא אנא עובדי למלכא	bonum, dico ego opera mea regi,
بافعالي ؛ لساني	ממלל לישני מוחי היך	verba lingue mee prompta tanq̄
قلم الكاتب الماهر ؛	קולמוס כספא תקיפא :	calamus ſcribe exercitati.
بهي في الحسن افضل من بني	שופרך מלכא משיחא עדיף	Pulchritudo tua o rex Meſſia maior
البشر ؛ فاضت النعمة	מבני נשא איתיהב רוח	filiorum hominum datus eſt ſpiritus
من شفتيك لذلك	נבואה בשפוותך	prophetie in labiis tuis,
بارك الله	מטול כן בריכך ייי	propterea benedixit te DEVS
الى الابد ؛ تقلد	לעלמין : זרז סייפך על	in eternum. Cinge enſem tuum ſuper
سيفك على فخذك	ירכך גברא למקטל מלכין	latus tuū o fortis, quo interficias reges
جبار ؛ ببهاك	עם שולטנין זיוך	& poteſtates, ſplendore tuo
و لك	ושבחך : ושבחך	& gloria tua. Gloria autem tua
امتد وانجح	סגי בנין כן תצלח	multiplicabit filios ſicq; proſperabis
واملك ؛ من	למירכב על כורסי	vt equites ſuper thronos
اجل الصدق	מלכותא על עיסק הימנות	regios, propter negocium fidei
والدعة	וקשוט ענוותנותא	& veritatem & humilitatem
والبر ؛ بالعجب	וצדקתא וילפינך ייי	atq; iuſtitiam, & docebit te DEVS
تهديك يمينك	למעבד דחילן בידימינך:	operari timenda, manu dextera tua.
نبلك مسنونة ايها الجبار ؛	גירך שליפין למקטל	Sagitte tue acute ad interficiendas
الشعوب تصرع	אוכלוסין עממין תחותך	acies, populi ſub te

A. De quo nimirum ſcriptum eſt. Dum me dium ſilentium tene rent omnia ſermo tu us domine a regalibus ſedibus uenit.

Digitized by Google

יִפְּלוּ בְּלֵב	cadent,in corde	cadent in corda	πεσοῦνται, ἐν καρδίᾳ
אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃	inimicorum regis.	inimicorum regis.	τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.
כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם	Thronus tuus deus ĩ ſeculũ	Sedes tua Deus in ſeculum	Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα
וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר	& in eternũ,ſceptrũ eqtatis	ſeculi, virga directionis	τοῦ αἰῶνος ῥάβδος εὐθύτητος,
שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃	ſceptrum regni tui.	virga regni tui.	ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא	Dilexiſti iuſtitiam & odiſti	Dilexiſti iuſtitiam & odiſti	Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας
רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ	ĩpietatẽ,propterea vnxit te	iniquitatem ꝑpterea vnxit te	ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ	Deus Deus tuus,	Deus deus tuus	ὁ θεὸς ὁ θεός σου,
שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מחב	oleo exultationis	oleo leticie	ἔλαιον ἀγαλλιάσεως
מֵחֲבֵרֶךָ׃ מֹר־	pre pticipibus tuis.Myrrha	pre conſortibus tuis.Myrrha	παρὰ τοὺς μετόχους σου. Σμύρνα καὶ
וַאֲהָלוֹת קצ	& ſtorax	& gutta	καὶ στακτὴ
קְצִיעוֹת כָּל־	& caſſia lignea in cunctis	& caſia a	καὶ κασσία ἀπὸ
בִּגְדֹתֶיךָ מִן ה	veſtimentis tuis de	veſtimentis tuis,a	τῶν ἱματίων σου, ἀπὸ
הֵיכְלֵי שֵׁן	pretoriis eburneis,	domibus eburneis	βάρεων ἐλεφαντίνων
מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃	quibus letificauerunt te.	ex quibus delectauerunt te	ἐξ ὧν εὔφρανάν σε,
בְּנוֹת מְלָכִים	Filie regum	filie regum	θυγατέρες βασιλέων
בִּיקְּרוֹתֶיךָ	in honore tuo,	in honore tuo,	ἐν τῇ τιμῇ σου.
נִצְּבָה שג	ſtetit	Aſtitit	Παρέστη
שֵׁגַל לִימִינְךָ	regina ad dexteram tuam,	regina a dextris tuis	ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου,
בְּכֶתֶם אופ	in diademate	in veſtitu (Audi	ἐν ἱματισμῷ (μένη. Ἄκουσον
אוֹפִיר׃ שִׁמְעִי־	aureo. Audi	deaurato circũdata varietate.(	διαχρύσῳ, περιβεβλημένη πεποικιλ(
בַת ור	filia	filia	θύγατερ
וּרְאִי הט	& vide	& vide	καὶ ἴδε,
וְהַטִּי . אזנ	& inclina	& inclina	καὶ κλῖνον
אָזְנֵךְ ושכ	aurem tuam,	aurem tuam,	τὸ οὖς σου,
וְשִׁכְחִי עמ	& obliuiſcere	& obliuiſcere	καὶ ἐπιλάθου
עַמֵּךְ וּבֵית ׀ אב	populi tui & domus	populum tuum & domum	τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου
אָבִיךְ׃ וְיִתְאָו	patris tui.Et concupiſcet	patris tui.Et concupiſcet	τοῦ πατρός σου. Καὶ ἐπιθυμήσει
הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי הוּא	rex decorem tuum,quia ipſe	rex decorẽ tuum, quoniã ipſe	ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός
אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־	eſt dominus tuus & adora	eſt dñs deus tuus & adorabunt	ἐστι κύριός σου καὶ προσκυνήσεις
לוֹ׃ וּבַת־צֹר	eum.Et o tu filia fortiſſimi,	eum.Et filie tyri	αὐτῷ. Καὶ θυγάτηρ Τύρου
בְּמִנְחָה פ	in muneribus	in muneribus	ἐν δ[illegible]
פָּנַיִךְ יְחַלּוּ	faciem tuam deprecabũtur	vultum tuum deprecabuntur	τὸ πρό[illegible]σωπόν σου λιτανεύσουσιν
עֲשִׁירֵי עָם׃	diuites populi.	omnes diuites plebis.	οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.
כָּל־כְּבוּדָּה	Omnis gloria eius	Omnis gloria eius	Πᾶσα ἡ δόξα
בַת־מֶלֶךְ פ	filie regis	filie regis	τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως
פְּנִימָה ממש	intrinſecus	ab intus	ἔσωθεν,
מִמִּשְׁבְּצוֹת זה	faſciis	in fimbriis	ἐν κροσσωτοῖς
זָהָב לְבוּשָׁהּ׃	aureis veſtita eſt.	aureis,	χρυσοῖς
לִרְקָמוֹת	Intextura varii operis,	circũamicta varietatibus.	περιβεβλημένη πεποικιλμένη.
תּוּבַל לַמֶּל	ducetur	Adducentur	Ἀπενεχθήσονται

Digitized by Google

تسقط في قلب	יפלון ובני קשתיך	cadent,& filii arcuum .A. tuorum	A. Ideſt ſagitte.
اعدا الملك	ישתלחון בלב שנאי מלכא	tranſmittētur in corda odiētiū regē.	
اللهم ان كرسيك الى الابد	כורסיך אלהא בשמיא	Sedes tua Deus in celis,	
والدهر القضيب المستقيم	לעלם עלמין מלכותך	in ſecula ſeculorum regnum	
قضيب ملكك	תריץ חטר מלכותך :	rectitudinis ſceptrum regni tui.	
احببت العدل وابغضت	אנת מלכא משיחא מטול	At,o,tu rex MESSIAS,quoniam	
الاثم ولذلك مسحك	דרחמתא צדקתא וסנית	dilexiſti iuſtitiam & odiſti	
الله الهك	רשעא מטול היכנא רביך	impietatem propterea vnxit te	
بدهن الفرح افضل	יי אלהך משחא דחדותא	DEVS Deus tuus oleo leticie	
من اصحابك المر	יתיר מן חברך : מירא	abundantius q̃ cõſortes tuos,Myrrha	
والميعة	וקסיקסי לאין	& ligno aloes	
والسليخة	וקציעתא מתגמרין כל	& caſſia lignea,ſuffumigabunt omnia	
من ثيابك من	לבושיך מן היכלי	indumenta tua,a pallatiis	
منازل شريف	דמכבשין בשן דפיל	que conſtruentur dentibus elephātorum	
العاج التي بهجتك	מארע מני יחדנך :	de armenia,letificabunt te.	
بنات الملوك	פילכי מלכותא אתיין	Regionum regna venient	
في كرامتك	למקבל אפך ויקרותך	vt ſuſcipiāt faciē tuā,& vt glorificēt te,	
قامت	בזמן דמתעתד ספר	in tempore quo ſtabit liber	
الملكة عن يمينك	אורייתא בסטר ימינך	legis in latere dextere tue	
بثياب مذهبه مشتمله بها	ומכתבא באובריזין	& ſcribetur obrizo	
مزينة باشكال كثيرة	דמן אופיר: שמעי כנישתא	ophiritico.Audiſti congregatio	
اسمعي يا بنت	דישראל אורייתא פומי	iſrael,legem oris eius	
وافهمي	וחמי פרישן עובדוי	& intuita es miranda opera eius,	
واصغي	ואצלי אודנך לפתגמי	& inclinaſti aurem tuam ad verba	
بسمعك	אורייתא ותתנשי	legis,& obliuiſceris	
وانسي	עובדין בישיא דרשיעי	operationum iniquarum impiorum	
شعبك وبيت	עמך ובית טעות דפלחת	populi tui & domus idolorum quibus fuiſti	
ابيك فان الملك	בבית אבוך: ובכן ירגג	ī domo patrū tuorum.Propterea expetit	
اشتاق الى جمالك لانه	מלכא שופרך ארום	rex pulchritudinem tuam,quoniam	
الهك وله تسجدين تسجد	הוא רבונך ותסגדין ליה:	ipſe eſt dominus tuus,& adorabis eum.	
له بنات صور	ויתבי קרתא דצור	Habitatores arcis munitiſſime	
وسيلقون	בתקרובתא תהא אתיא	cum muneribus venturi ſunt,	
وجهك بالهدايا	ואפיך ישחרון לבית	faciem vero tuā deprecabunt in domo	
اغنيا شعب الارض	מוקדשיך עתירי עמא :	ſanctuarii tui, diuites populorum.	
جميع مجد	כל שבח את נכסי	Oē laudabile & pulchrū atq; deſidera(	
ابنة الملك	פילכי אוצרי מלכיא	regionū theſauriq; regū (bile ī ſecul(	
من داخل	ומשפרין מלכא יקרבון	q repoſiti erāt ītcrius offerēt (tatibus	
مزينه	לכהניא דמדרין	ſacerdotibus,quorum veſtes	
مشتمله	בדהבא סניא לבושיהון:	auro optimo ſunt intexte.	
بالذهب الداخر	בלבושי ציורין	In veſtibus varii coloris	
وتدنا الى	יקרבון קורבניא קדם	ſacrificabunt ſacrificia coram	

למלך בת	ad regem,	regi	τῷ βασιλεῖ
בתולות	virgines	virgines	παρθένοι
אחריה רעותיה	poſt eam, ſodales eius	poſt eam, proxime eius	ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς
מובאות לך :	adducentur	afferentur	ἀπενεχθήσονται
תובלנה בשמחות	tibi. Ducentur in letitiis,	tibi. Afferentur in leticia	σοι. Ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ
וגיל תבאינה	& exultatione ingredientur	& exultatione, adducentur	καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχθήσονται
בהיכל מלך :	thalamum regis.	in templum regis.	εἰς ναὸν βασιλέως.
תחת אבתיך יהיו	Vice patrum tuorum erunt	Pro patribus tuis nati	Ἀντὶ τῶν πατέρων σου, ἐγενήθησαν
בניך תשיתמו	filii tui, pones eos	ſunt tibi filii, conſtitues eos	οἱ υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς
לשרים בכל הארץ :	principes in vniuerſa terra.	principes ſuper omnem terrã.	ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
אזכירה	Recordabor	Memor ero	Μνησθήσομαι
שמך בכל	nominis tui,	nominis tui	τοῦ ὀνόματός σου
בכל דור	in omni generatione	in omni generatione	ἐν πάσῃ γενεᾷ
ודור על כן	& generatione. Propterea	& generatione. Propterea	καὶ γενεᾷ. Διὰ τοῦτο
עמים יהודך	populi confitebuntur tibi	populi confitebuntur tibi,	λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι
לעולם ועד :	in ſeculum & in eternum.	in eternum & ĩ ſeculum ſeculi.	εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
מו למנצח	XLVI. Ad victoriã.	XLV. In finem	με. Εἰς τὸ τέλος
לבני קר	Filiorum	filiis	ὑπὲρ τῶν υἱῶν
קרח על	Quorah,	chore	κορὲ
על עלמות	ſuper alamot	pro archanis.	ὑπὲρ τῶν κρυφίων
שיר : אל	.i.iſtrũ muſices. Canticũ.	Pſalmus Dauid.	ψαλμός.
אלהים לנו מחסה	Deus noſtra ſpes	Deus noſter refugium	Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ
ועז עזרה	& fortitudo, auxilium	& virtus, adiutor (nimis,	καὶ δύναμις, βοηθὸς
בצרות נמצא מאד	ĩ ãguſtiis, ĩuẽtus es validẽ.	ĩ tribulatõibus q̃ inuenerũt nos(	ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.
על כן לא נירא	Ideo non timebimus	Propterea non timebimus	Διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα,
בהמיר א	cum mutabitur	dum turbabitur	ἐν τῷ ταράσσεσθαι
ארץ ובמוט	terra dum mouebuntur	terra, & transferentur	τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι
הרים בלב	montes in cor	montes in cor	ὄρη ἐν καρδίαις
ימים : יהמו	maris.	maris.	θαλασσῶν.
יהמו יח	Sonabunt	Sonuerunt	Ἤχησαν
יחמרו מימיו	criſpe fient aque eius	& turbate ſunt aque eorum,	καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν,
ירעשו הרים	contumeſcent montes	conturbati ſunt montes	ἐταράχθησαν τὰ ὄρη
בגאותו סלה :	in ſuperbia eius, ĩ perpetuũ.	in fortitudine eius.	ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ διάψαλμα.
נהר פלגיו	Fluminis ſeparationes	Fluminis impetus	Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα
ישמחו עי	letificabunt	letificat	εὐφραίνουσι
עיר אלהים	ciuitatem Dei,	ciuitatem Dei,	τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ,
קדש משכ	ſanctum	ſanctificauit	ἡγίασε
משכני עליון :	tabernaculum altiſſimi.	tabernaculum ſuũ altiſſimus.	τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.
אלהים בקרבה בל	Deus in medio eius non	Deus in medio eius non	Ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ
תמוט יעזרה	commouebitur, auxiliabit ei	commouebitur, adiuuabit eam	σαλευθήσεται, βοηθήσει αὐτῇ
אלהים לפנות בקר :	Deus in regreſſu diluculi,	Deus mane diluculo.	θεὸς τὸ πρὸς πρωΐ.

Digitized by Google

rege mundi,& reliqui	מלכא דעלמא ושארי	الملك
ſocii qui diſperſi ſunt inter	חבריא דמתבדרין ביני	سيسعد ارى
gentes ducentur in leticia	עממיא יתיין בחדוא	خلفها
ad te Ieruſalem.	לותיך לירושלם :	مع الهد يا وتكاف
Venient in gaudio	ייתיין בחדוא	صواحباتها العذارى في اثرها
& exultatione,& aſcendent	ותושבחתא ויעלון	يوتى بهن بالفرح و [illegible]
in templum regis mundi.	בהיכלא דמלכא עלמא :	يدخلن الى هيكل الملك
Loco patrum tuorum iuſtorum	בתר אבהתך צדיקיא	عوض ابايك فليكن
erunt filii tui,conſtitues eos	יהון בנך תמנינון	بنوك يقمهم
principes in totam terram.	לרברבא בכל ארעא :	روسا على جميع الارض
In tempore illo dicetis, (generatiõe	בעדנא ההיא תימרון	وسيذكرون
memorabo nomẽ tuũ in oĩ gñatiõe &(	אידכר שמך בכל דר ודר	اسمك
Quoniam populi	מטול היכנא עממיא	جيل بعد
conuerſionis confitebuntur	דמתגיירין יודון	جيل لذلك
te in eternum & in ſecula	לך לעלם ולעלמי	ستشكرك الشعوب
ſeculorum.	עלמיא :	يا الله الى الابد والى ابد الابد
XLVI. In laudẽ,Per manus filioꝝ	לשבחא על ידיהון דבני	
Quorah,dicta ſpiritu prophetico,	קרח אתאמר ברוח נבואה	
quo tempore abſconditus eſt ab eis	בזמן דאתכסי אבוהון	
pater eorum,ipſi vero	מנהון והינון אש	
liberati dixerunt canticum.	אשתזבו אמרו שירתא :	المزمور الخامس والاربعون
Deus noſtrum refugium	אלהא לנא רוחצנא	اللهم انت ملجانا
& virtus,adiutor	ותוקפא סעדא ב	وقوتنا ومعيننا
in tribulatione inuentus validus.	בעקתא אשתכח לחדא :	في كثرة الشدائد التي
Propterea non timuimus	מטול היכנא לא נדחל	نالتنا جدا وجد لنا عونا في
eo tempore quo expulſi fuerunt	בעדן דאשתלהיפו	كل وقت من اجل ذلك فلسنا
patres noſtri a terra,quando	אבהתנא מן ארעא כד	نخاف اذا اجزعت الارض
concuſſi ſunt veluti montes	מטלטלין היך טוריא	وتزلزلت الجبال
in pelago maris magni.	בפילגוס ימא רבא :	في قلوب البحار
Sonuerunt & turbatę ſunt	משתגשין ומשתשתין	ستعكرت
aque,a puluere eorum	מוהי מן עפריהון	المياه وستقلبت
commoti ſunt montes	מתרגפין טוריא	الجبال
in fortitudine tua in ſecula	בגבורתך לעלמין :	من عز ه
Populi tanquam flumina	עממין היך נהרין	تزعزعت مجارى الانهار ه
& impetus eorum,venient	ומבועיהון יתיין	ستفرح
& letificabunt ciuitatem DEI,	ויחדון קרתא דיי	مدينة الله
& orabunt in domo ſanctitatis	ומצלין בבית מקדשא	مقدس
Dei ĩ tabernaculo altiſſimi.(mouebit,	דיי במשכני עילאה :	هو بيت الرب ه
Deus & diuinitas eiꝰ ĩ medio eiꝰ ſi cõ(	אלהא שכינת בגוה לא תזוע	واله في وسطها لا
adiuuabit eam DEVS ꝑpter meritũ	יסייעינה יי בזכותיה	يزول ه ومعينها
Abraham,qui orauit pro ea in tẽpore	דאברהם דצלי עלה לעדתא	الله في اوان الصبح ه

Digitized by Google

המו גו	Conturbate ſunt	Conturbate ſunt	Ἐταράχθησαν
גוים מטו ממ	gentes commota ſunt	gentes & inclinata ſunt	ἔθνη, ἔκλιναν
ממלכות נתן	regna, dedit	regna, dedit	βασιλεῖαι, ἔδωκε
בקולו תמוג	vocem ſuam proſtrata eſt	vocem ſuam mota eſt	φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη
ארץ: יהוה צבאות	terra. DEVS exercituum	terra. Dominus virtutum	ἡ γῆ. Κύριος τῶν δυνάμεων
עמנו משגב לנו	nobiſcum, protector noſter	nobiſcum, ſuſceptor noſter	μεθ᾽ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν
אלהי יעקב סלה:	Deus Iaacob in eternum.	Deus Iacob.	ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
לכו חזו מפעלות	Ambulate, videte, opera	Venite & videte opera	Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα
יהוה אשר שם שמות	DEI, qui poſuit ſolitudines	domini que poſuit prodigia	τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα
בארץ: משבית	in terra. Compeſcuit	ſuper terram, auferens	ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνταναιρῶν
מלחמות עד קצה	bella vſq; ad extremum	bella vſq; ad finem	πολέμους μέχρι τῶν περάτων
הארץ קשת ישבר	terre, arcum confringet	terre. Arcum conteret	τῆς γῆς. Τόξον συντρίψει
וקצץ חנית	& concidet haſtam,	& confringet arma	καὶ συνθλάσει ὅπλον,
עגלות ישרף באש:	plauſtra comburet igni.	& ſcuta comburet igni.	καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί.
הרפו ודעו כי	Vacate & cognoſcite, quõ	Vacate & videte quoniam	Σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι
אנכי אלהים ארום	ego ſum Deus exaltabar	ego ſum Deus, exaltabor	ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι
בגוים ארום בארץ:	in gẽtibus, exaltabor ĩ terra.	in gẽtibus & exaltabor ĩ terra.	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.
יהוה צבאות עמנו	DEVS exercituũ nobiſcũ,	Dominus virtutum nobiſcum.	Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ᾽ ἡμῶν,
משגב לנו אלהי	fortitudo noſtra Deus	ſuſceptor noſter Deus	ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς
יעקב סלה:	Iaacob in perpetuum.	Iacob.	ἰακώβ. διάψαλμα.
מז למנצח	XLVII. Ad victoriã	XLVI. In finem	μϛʹ. Εἰς τὸ τέλος
לבני קרח מזמור:	filiorũ. Quorah. Pſalmus.	p̃ filiis chore. pſ. Dauid.	ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός.
כל העמים תקעו	Omnes populi plaudite	Omnes gentes plaudite	Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε
כף הריעו לאלהים	manibus iubilate Deo	manibus, iubilate Deo	χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ
בקול רנה: כי יהוה	in voce cantus. Quõ DEVS	in voce exultationis. Quõ dñs	ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Ὅτι κύριος
עליון נורא מלך	altiſſimus metuendus, rex	excelſus terribilis rex	ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς
גדול על כל הארץ:	magnus ſuper omnẽ terrã.	magnus ſuper omnem terram.	μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
ידבר עמים תחתינו	Interficiet pp̃los ſubter nos,	Subiecit populos nobis,	Ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν,
ולאמים תחת	& nationes ſub	& gentes ſub	καὶ ἔθνη, ὑπὸ τοὺς
רגלינו: יבחר	pedibus noſtris. Delegit	pedibus noſtris. Elegit	πόδας ἡμῶν. Ἐξελέξατο
לנו את נחלתנו	nobis hereditatem noſtram,	nobis hereditatem ſuam,	ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτοῦ,
את גאון יעקב אשר	celſitudinem Iaacob, quam	ſpeciem Iacob quam	τὴν καλλονὴν ἰακώβ, ἣν
אהב סלה: עלה	dilexit in perpetuũ. Aſcẽdit	dilexit. Aſcendit	ἠγάπησε. διάψαλμα. Ἀνέβη
אלהים בתרועה	Deus in iubilo	Deus in iubilo,	ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ,
יהוה בקול שופר:	DEVS in voce buccine.	& dominus in voce tube.	κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος.
זמרו אלהים זמרו	Canite Deo canite,	Pſallite Deo noſtro pſallite,	Ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε,
זמרו למלכנו	canite regi noſtro	pſallite regi noſtro	ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν,
זמרו כי מלך כל	canite. Quia rex	pſallite. Quoniam rex	ψάλατε. Ὅτι βασιλεὺς
הארץ אלהים	vniuerſe terre Deus,	omnis terre Deus,	πάσης τῆς γῆς ὁ θεός,
זמרו משכיל: מלך	cãite itellectualr. Regnauit	pſallite ſapient. r. Regnabit	ψάλατε συνετῶς. Ἐβασίλευσεν
אלהים על גוים	Deus ſuper gentes.	Deus ſuper gentes,	ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη.

خا ذت	צפרא : במיתן אורייתא	matutino.Quando dabat legem
لشعوبه واضطربت	לעמיה איתרגישו עממיא	populo ſuo conturbate ſunt gentes,
الملوك ❧ اذا	איזדעזעו מלכותא כד	tremuerunt reges,quando
صوته فتزلزلت	ארים קליה איתמסמסו	exaltauit vocem ſuam confuſi ſunt
الارض ❧ الرب اله الجنود	יתבי ארעא: מימרא דיי	habitatores terre. Verbum DEI
معنا ناصرنا	צבאות בסעדנא תקוף	exercituũ ĩ adiutoriũ noſtrũ,fortitudo
هو اله يعقوب ❧	לנא אלהא דיעקב לעלמין	noſtra Deus Iaacob ſemper.
اقبلوا وانظروا الى ايات	איתו חמון עובדא דיי	Ambulate videte opera DEI
الله العجايب التي صنعها	דשוי צדיין ברשיעי	qui poſuit deſolationes in impios
في الارض ❧ مزيل	ארעא : מבטיל	terre.Ablator
الحروب من اقاصي	קרבא עד סייפי ארעא	belli vſq; ad extremum terre,
الارض ❧ يكسر القسي	קשתא יתבר ויקצץ	arcum confringet,& concidet
ويرض الرماح	מורניתא תריסיא	arma,ſcuta
ويحرق التراس بالنار ❧	עגילן יוקד בנורא :	rotunda comburet igni.
فتفقنوا واعلموا انني	פסוקו מן קרבא ודעו	Diſcedite a bello & aduertite,
انا هو الله انعالي	ארום אנא יי רמא בעממיא	qm̃ ego ſum DEVS exaltatus ĩ pp̃lis,
في الامم واتعالى على الارض	ורמא על יתבי ארעא :	& exaltatus ſuper habitatores terre.
الرب العزيز معنا ❧	מימרא דיי בסעדנא	Verbum DEI in auxilium noſtrum,
ناصرنا هو اله	תקוף לנא אלהא	fortitudo noſtra Deus
يعقوب	דיעקב לעלמין :	Iaacob in eternum.
المزمور	לשבחא על ידיהון	XLVII. In laudẽ.Per manus
السابع والاربعون	דבני קרח תושבחתא :	filiorum Quorah. Laudatoria.
صفقوا يا جميع الامم	כל עממיא תקעו	Omnes populi plaudite
بايديكم هللوا لله	ידא בחדותא יבבו קדם יי	manibus gaudio,iubilate coram DEO
بصوت الفرح فان	בקל תושבחתא: ארום יי	in voce laudis.Quoniam DEVS
الرب الها عال مخوف هو	עילאה דחילא מלך	altiſſimus & timendus,rex
الملك العظيم على جميع	רב על כל יתבי ארעא :	magnus ſup omnes habitatores terre.
الارض اخضع الشعوب لنا	יקטול במותנא עממיא	Occidet interitu populos
والامم تحت	חילופנא ואומיא יכבוש	propter nos,& gentes ſuponet
ارجلنا ❧ اختار لنا	תחות ריגלנא : יתרעי לנא	pedibus noſtris.Elegit nos
ميراثا له ❧	למירות ית אחסנתנא	vt hereditaremus hereditatẽ noſtrã,
جمال يعقوب الذي	ית בית מקדשא דיעקב	domum ſanctam Iaacob
احب ❧ صعد	דרחים לעלמין : יתעלה	quam dilexit ſemper.Exaltabitur
الاله بالتهليل	שום אלהא ביבבא	nomen Dei in iubilo,
والرب بصوت البوق ❧	יי בקל שופרא :	DEVS in voce cornu.
رتلوا لالهنا رتلوا	שבחו קדם יי שבחו	Laudate coram DEO laudate,
رتلوا لملكنا	שבחו למלכנא	laudate regem noſtrum,
رتلوا رتلوا فان الرب هو	שבחו : ארום מלך על	laudate.Quoniam rex ſuper (dicite
ملك الارض كلها	כל יתבי ארעא יי שבחו	oẽs habitatores terre DEVS,laudes(
رتلوا له بفهم ❧ ملك	קדמוהי בסכלתנא טבא מלך	coram eo ĩ intelligẽtia bona.Regnabit
الرب على جميع الامم	על כל עממיא	ſuper omnes populos,

Digitized by Google

אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־	Deus ſedit ſuper	Deus ſedet ſuper	ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ
כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי	thronum ſanctū ſuū. Inclyti	ſedem ſanctam ſuam, Principes	θρόνου ἁγίου αὐτοῦ. Ἄρχοντες
עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם	pploꝝ aggregati ſt pplo A.	populorum congregati ſunt cū	λαῶν συνήχθησαν μετὰ
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי	Dei Abraham, quoniam.	Deo Abraam, quoniam	τοῦ θεοῦ ἀβραάμ, ὅτι
לֵאלֹהִים מָגִנֵּי	Dii ſcuta	. Dii fortes	τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ,
אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃	terre vehemēter eleuati ſūt.	terre vehemēter eleuati ſunt.	τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.
מח שִׁיר	XLVIII. Canticū.	XLVII. Pſalmus cātici filiis	μζ΄. Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς
מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃	Pſalmus. Filioꝝ Quorah.	chore ſecunda ſabbati.	κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου.
גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל	Magnus DEVS & laudabil(	Magnus dominus & laudabilis	Μέγας κύριος, καὶ αἰνετὸς
מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ	nimis, ī ciuitate .B. Dei nr̄i,	nimis, in ciuitate Dei noſtri	σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν
הַר־קָדְשׁוֹ׃	mōte ſancto eius. (eās oēm	in monte ſancto eius.	ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.
יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל	Pulcherrimo frutice, letifi(	Fundatur exultatiōe vniuerſe	Εὐρίζῳ ἀγαλλιάματι πάσης
הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן	terram monte cion,	terre mons ſyon,	τῆς γῆς, ὄρη σιών
יַרְכְּתֵי צָפוֹן	lateribus aquilonia	latera aquilonis	τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ,
קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃	ciuitate regis magni.	ciuitas regis magni.	ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.
אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ	Deus in pretoriis ſuis	Deus in domibus eius	Ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς
נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃	agnitus eſt, dum auxiliatur.	cognoſcetur cum ſuſcipiet eā.	γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς.
כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים	Quia ecce regea	Quoniā ecce reges (in vnū.	Ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς
נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃	ɔgregati ſt, trāſierūt ī vnū.	terre ɔgregati ſūt, cōuenerūt(	τῆς γῆς συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.
הֵמָּה רָאוּ כֵּן	Ipſi videntes ſic	Ipſi videntes ſic	Αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως
תָּמָהוּ נב	obſtupuerunt,	ammirati ſunt,	ἐθαύμασαν,
נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃	cōturbati ſūt & admirati ſt.	conturbati ſunt, cōmoti ſunt,	ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν,
רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם	Horror poſſedit eos, ibi	timor apprehendit eos. Ibi	τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. Ἐκεῖ
חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃	dolor quaſi parturientis.	dolores vt parturientis,	ὠδῖνες ὡς τικτούσης,
בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר	In vēto oriētali confringēs	in ſpiritu vehementi conterēs	ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψει
אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃	nauea maris.	naues tharſis,	πλοῖα θαρσίς.
כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן	Sicut audiuimus ita	Sicut audiuimus ſic	Καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως
רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה	vidimus, in ciuitate DEI	vidimus in ciuitate domini	καὶ εἴδομεν, ἐν πόλει κυρίου
צְבָאוֹת בְּעִיר	exercituum, in ciuitate	virtutum in ciuitate	δυνάμεων, ἐν πόλει
אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים	Dei noſtri, Deus	Dei noſtri, Deus	τοῦ θεοῦ ἡμῶν διάψαλμα. Ὁ θεὸς
יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם	cōponet eam vſq; in ſeculū	fundauit eam in eternum.	ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα,
סֶלָה׃ דִּמִּינוּ אֱלֹהִים	ſēpitnū. Eſtimauimus Deus	Suſcepimus Deus (tui.	ὑπελάβομεν ὁ θεὸς
חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ	miſi. tuā, in medio tēpli tui.	miſicordiā tuā, ī medio tēpli(	τὸ ἔλεός σου, ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.
כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן	Secūdū nomē tuū Deus, ſic	Secundū nomen tuū Deus, ſic	Κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως
תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי	laus tua, vſq; ad extremum	& laus tua in fines	καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα
אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה	terre, iuſtitia repleta eſt	terre iuſticia plena eſt	τῆς γῆς, δικαιοσύνης πλήρης
יְמִינֶךָ׃ יִשְׂמַח הַר־	dextera tua. Letetur mons	dextera tua. Letetur mons	ἡ δεξιά σου. Εὐφρανθήτω ὄρος σιών,
צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת	cion & exultent filie	ſyon & exultent filie	καὶ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες
יְהוּדָה לְמַעַן	Iude propter	Iude, propter	τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν
מִשְׁפָּטֶיךָ׃ סֹבּוּ צִיּוֹן	iudicia tua. Circundate cion	iudicia tua dñe. Circūdate ſyon	τῶν κριμάτων σου κύριε. Κυκλώσατε σιών,
וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ	& circuite eam, numerate	& complectimini eam, narrate	καὶ περιλάβετε αὐτήν, διηγήσασθε

الله استوى على	יי יתיב על כורסי	DEVS ſedet ſuper ſedem
عرش مجده ۞ يا رؤساء	קודשיה : רברבי עם	ſanctitatis ſue, Principes
الشعوب اقبلوا الى	עמא אתכנשו עמא	populi aggregati ſunt populo,
اله ابرهيم ۞ لان	די מהימנין לאלהא	qui fidelis eſt Deo
اعزا الله	דאברהם ארום קדם יי	Abraham, quoniam coram DEO
ارتفعوا جدا على الارض ۞	תריסי ארעא לחדא אתעליו:	ſcuta terre vehementer exaltata ſunt.
المزمور	שירתא ותושבחתא	XLVIII. Canticũ & laudatoria,
السابع والاربعون	על ידיהון דבני קרח :	per manus filiorum Q uorah.
عظيم هو الرب ومسبح	רב יי ומשבח לחדא	Magnus DEVS & laudabilis valde,
جدا في مدينة الهنا	בירושלם קרתא דאלהנא	in ieruſalem ciuitate Dei noſtri,
على جبله المقدس	ובטור בית מקדשיה :	& in monte domus ſanctitatis eius.
يطون الفرح في	שפיר היך חתנא חדות	Pulcher vt ſponſus, gaudium
الارض كلها جبال صهيون	כל יתבי ארעא טורא	omnium habitatorum terre, mons
الشامخه ۞ في جانب الشمال	דציון שידא דציפונא	cion, a partibus aquilonis,
مدينة الملك العظيم ۞	קריתא דמלכא רבא :	ciuitas regis magni.
الله اظهر عن	יי בבירניתא	DEVS in pretoriis ſuis
في قصورها اذ هو ناصرها	אתידע לאתקפא :	cognoſcetur ad fortitudinem,
لان ملوكها قد	ארום הא מלכיא	quoniam reges
اجتمعوا واتوا وعبروا جميعا	אתכנשו עברו כחדא	congregati ſunt, tranſierunt ſimul.
حين نظروا	הנון חמון היכדין	Ipſi videntes ſic
وبهتوا	תמהו על ניסיא ופרישן	admirati ſũt ꝑpter ſigna & miracula,
وجزعوا ۞	אתבהילו אף עריקו :	conturbati ſunt & fugerunt,
ولحقتهم رعدة هناك	רעתא אחדתנון תמן	tremor apprehendit eos, ibi
مثل طلق الحامل عند	רתיתא היך אתתא ילדא :	tremor ſicut mulieris parturientis.
الولادة بريح شديدة	בקדום תקיף כאשא דמן	In vento noto valido qui egreditur a
تحطم سفن ترسيس	קדם יי תתבר אילפיא	conſpectu Dei, conſtringentur naues
كالذي سمعنا كذلك	דטרסיס : ימרון כולהון	tarſis. Dicent omnes
راينا في مدينة الهنا	כחדא היך דשמענא	ſimul, ſicut audiuimus
رب	היכדין חמינא בקרתא דיי	ſic vidimus in ciuitate DEI
القوات ۞ الله	צבאות אלהא ישכללינה	exercituum, Deus fundabit eam
اسسها الى الابد ۞	עד עלמי עלמין :	in ſecula ſeculorum.
الهم بشرنا	סברנא יי טובך	Eſtimauimus DEVS benignitatẽ tuã
برحمتك في وسط شعبك ۞	במציעות היכלך :	in medio templi tui.
كمثل اسمك يارب يكون	היך שמך יי היכדין	Ecce ſecundũ nomen tuũ DEVS, ſic
تمجيدك في اقطار	תושבחתך על סיפי	laus tua in fines
الارض ۞ وبمينك	ארעא צדקתא מליא	terre iuſtitia plena eſt
مملوءة عدلا لتفرح جبال	ימינך : יחדי טורא דציון	dextera tua. Letetur mons cion
صهيون ولتهلل بنات	בני כרכין בתושבחתא	plena letitia in laudibus
يهوذا ۞ من اجل	כנשתא דבית יהודה	congregationis domus iude,
احكامك يارب احتاطوا	מטול דינך : אקיפו ציון	propter iudicia tua. Circundate cion,
بصهيون واكتنفوها تحدثوا	וחוזרו עלה מנו	& circuite eam numerate

A. Populi Dei Abrahã ſũt chriſtiani. Ipſe ſiqdẽ pricipiũ fuit credẽdi patrẽ & filium & ſpiritũ ſanctũ.

B. Ciuitas Dei noſtri, Mons ſanctus, Specioſum germẽ, Exultatio uniuerſe terre, Mons cion, Latera aqlonis, Ciuitas magni regis; Septẽ ecclẽie noĩa ut ſenciunt eruditiores.

Pſalmi. xlix.

A. Et filii hominis, in hebreo, & filii Adam, ſuper quo uerbo libro midras tehilim וכתיב
גם בני אדם גם בני איש
בני אדם זה אברהם
שנקרא האדם הגדול
שבענקים גם בני איש
אלו בניו של ישמעאל
ובני קטורה איש אלו
בניו של נח שנקרא איש
צדיק דא אלו שבעים
אומות שיורדין לגיהנם
יחד עשיר ואביון עשיר
בתורה. ואביון בתורה
כולם יורדין לגיהנם
עשיר בתורה זה דואג
ואחיתופל לפי שלא
שמרו את התורה ירדו
לגיהנם אפי' שהן ראשי
סנהדרין ואביון בתורה
כל מי שיש ספק בידו
ללמוד ולא למד. i. Et qd illud, & filii Adã & filii uiri. Filii Adã hic eſt Abrahã q uocatus eſt homo magnus in gigantibus. Ioſue. xiiii. Etiam filii, i. hi ſunt filii Iſmael & Ceture, qđ ſeqtur uiri hi ſunt filii Noah, qui uocatus eſt uir iuſtus. Et ſunt qui dicũt hos eſſe ſeptuaginta populos q deſcendũt in gehẽna, ſimul diues & pauper. Diues in lege & pauper in lege oẽs deſcẽdunt i gehẽnã. Diues i lege Doeg & Achitophel, qm nõ ſuauerũt legẽ deſcẽderũt in gehẽnã Etiã ſi fuerint capita iudiciũ ordinariorum. Pauper uero i lege oĩs qui habet facultatẽ in manu ſua ad diſcẽdã legem & non diſcit.

מִגְדָּלֶיהָ׃ שִׁיתוּ	turres eius.Ponite (ſepate	in turribus eius.Ponite (buite	ἐν ταῖς πύργοις αὐτῆς. Θέσθε
לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ	cor veſtrũ ĩ menibus eius,(	corda vr̃a ĩ ṽtute eiꝰ,& diſtri(	τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐ(
אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן	palatia eius vt	domos eius,vt	τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως (τῆς, καὶ καταδιέ(
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃	enarretis gñatiõi nouiſſime.	enarretis in progenie altera.	ἂν διηγήσησθε εἰς γενεὰν ἑτέραν. (λεσθε
כִּי זֶה אֱלֹהִים	Quoniam ipſe Deus	Quoniam hic eſt Deus	Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς
אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם	deus noſter in ſeculum	deus noſter in eternum,	ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,
וָעֶד הוּא	& in perpetuum,ipſe	& in ſeculum ſeculi,ipſe	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, αὐτὸς
יְנַהֲגֵנוּ עַל	erit dux noſter	reget nos	ποιμανεῖ ἡμᾶς
עַל־מוּת׃	in iuuentute.	in ſecula.	εἰς τοὺς αἰῶνας.
מט לַמְנַצֵּחַ	XLIX. Ad victoriã	XLVIII. In finẽ ꝑ filiis	μη. Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς
לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃	filioꝝ Quorah.Pſalmus.	chore.Pſalmus Dauid.	Κορὲ ψαλμός.
שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־	Audite hoc omnes	Audite hec omnes	Ἀκούσατε ταῦτα πάντα
הָעַמִּים הַאֲזִינוּ	populi,auribus percipite	gentes,auribus percipite	τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε (μένην. Οἵ τε
כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד׃ גַּם־	vniuerſi habitatores orbis.Et	oẽs qui habitatis orbẽ.Quiq;	πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμέ(
בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־	filii hominis .A. & filii	terrigenę & filii	γηγενεῖς καὶ υἱοὶ
אִישׁ יַחַד עָשִׁיר	viri,ſimul diues	hominum,ſimul in vnum diues	τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλούσιος
וְאֶבְיוֹן׃ פִּי יְדַבֵּר	& pauper.Os meũ loquetur	& pauper.Os meum loquetur	καὶ πένης. Τὸ στόμα μου λαλήσει
חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי	ſapiẽtias,& meditatio cõdi(	ſapiẽtiã,& meditatio cõdis mei	σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου
תְבוּנוֹת׃ אַטֶּה	prudẽtias.Inclinabo (mei	prudentiam.Inclinabo	σύνεσιν. Κλινῶ
לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח	ad parabolã,aurẽ meã, apiã	in parabolã aurem meã,aperiã	εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω
בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃	in cithara enigma meum.	in pſalterio propoſitionẽ meã.	ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
לָמָּה אִירָא בִּימֵי	Quare timebo in diebus	Cur timebo in die	Ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ
רָע עֲוֹן עק	malis,iniquitas	malo,iniquitas	πονηρᾷ; ἡ ἀνομία
עֲקֵבַי יסוב	calcanei mei (habent	calcanei mei	τῆς πτέρνης μου,
יְסֻבֵּנִי׃ הַבֹּטְחִים	circũdabit me.Qui fiduciã(	circũdabit me.Qui cõfidũt B.	κυκλώσει με. Οἱ πεποιθότες
עַל־חֵילָם וּבְרֹב	in re ſua,& in multitudine	in virtute ſua,& ĩ multitudine	ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει
עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃	diuitiarum gloriantur.	diuitiarum ſuarum gloriãtur.	τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
אָח לפ־	C. Fratrem	Frater	Ἀδελφὸς
לֹא־פָדֹה	nequaquam redemptione	non redimit	οὐ λυτροῦται,
יִפְדֶּה אִישׁ לֹא	redimet vir .D. nec	redimet homo,non	λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ
יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃	dabit Deo ꝓciũ rẽdẽptõis eiꝰ.	dabit Deo placationem ſuam.	δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
וְיֵקַר פִּד	Et pretioſam fecit	Et pretium	Καὶ τὴν τιμὴν
פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וח	redemptionẽ aĩarũ ſuarum,	redemptionis anime ſue,	τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ,
וְחָדַל	& ceſſauit	& laborabit	καὶ ἐκοπίασεν
לְעוֹלָם׃ וִיחִי־עוֹד	in ſeculum.Et viuet vltra	in eternum & viuet adhuc	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζήσεται
לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה	ĩ ſempiternũ, E. nõ videbit	in finem.Non videbit	εἰς τέλος. Οὐκ ὄψεται
הַשָּׁחַת׃	Interitum.	interitum	καταφθοράν,
כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים	Cum viderit ſapientes	cum viderit ſapientes	ὅταν ἴδῃ σοφοὺς
יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל	morientes,ſimul inſipiens	morientes,ſimul inſipiens	ἀποθνήσκοντας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων
וָבַעַר יֹאבֵדוּ	& indoctus peribunt,	& ſtultus peribunt.	καὶ ἄνους ἀπολοῦνται.
וְעָזְבוּ לַא	& relinquent	Et relinquent	Καὶ καταλείψουσιν

في ابراجها ۞ اعدلوا	מגדליהא : שוו לבכון	turres eius. Ponite cor veſtrum
بقلوبكم الى قوتها اقتسموا	לאוכלוסהא רמין לציר	in exercitibus eius, exaltata in altum
منازلها	בירניתהא מטול	pretoria eius, propterea
لكيما يخبروا جيلا اخر ۞	דתשתעין לדר אוחרן :	narrabitis in generatione nouiſſima.
ان الله هو	ארום דין אלהא אלהנא	Quoniam hic eſt Deus deus noſter,
الهنا الى الابد	שכינתיה בגוה ומדוריה	diuinitas eius in ea, & habitatio eius
والى ابد الابد ۞ وهو	בשמיא לעלמי עלמין	in celis in ſecula ſeculorum,
الذي يرعانا	הוא ידברננא ביומי	ipſe ducet nos in diebus
الى جميع الدهور	טליותנא :	iuuentutis noſtre.
المزمور	לשבחא על ידיהון	XLIX. In laudẽ. Permanus
الثامن والاربعون	דבני קרח תושבחתא :	filiorum Quorah. Laudatoria.
اسمعوا هذا يا جميع	שמעו אוריתא דא כל	Audite legem hanc omnes
الامم ۞ انصتوا يا	עממיא אציתו	populi, auſcultate
جميع سكان الارض اهل	כל דיירי ארעא : אף	omnes habitatores terre. Et
الارض وابنا	בני אדם קדמאה אף בני	filii Adam antiqui, & filii
البشر ۞ الاغنيا والفقرا	דיעקב כחדא זכאה	Iaacob, ſimul mundus
جميعا ۞ فمي ينطق	וחייבא : פומי ממליל	& prophanus, Os meum loquetur
بحكمة وتلاوة قلبي	חוכמתא ורינון לבי	ſapientiam, & meditatio cordis mei
بفهم ۞ انصت الى	ביונא : אצלי למתלא	intellectum. Inclinabo ad parabolam
الامثال بسمعي واكشف	אודני אשרי למיפתח	aurem meam, incipiam aperire
بالترمير خفياتي	בכינרא אחוותי :	in cithara enigma meum.
لاخاف في يوم	מטול מה אידחל ביום	Quare timebo in die
سو ۞ اذا	אסערות בישתא אלהין	tempeſtatis male, niſi
احاطبي	דחובת סורחנותי בסופי	quia reatus peccati mei in fine mea
اعدايهم الواثقون	יחזרנני : דאתלחייבא	circundabit me. Vt peccatoribus
بقوتهم المفتخرون	דמתרחצין על נכסיהון	qui confidunt in ſubſtantiis ſuis
بكثرة اموالهم ۞	ובסגיעות עותריהון	& in multitudine diuitiarum ſuarum
لا يفدي	משתבחין : אחוהי	laudantur. Fratrem ſuum.
الاخ :	דאשתבא לא מיפרק	captiuum nequaquam redemptione
ولا ينجي انسان ۞ ولا	יפרוק גבר רשיעא ולא	redimet vir impius, & non
يعطي الله له خلاصا	יהב לאלהא פורקניה :	dabit Deo pretium redemptionis eius.
ولا ثمن	דאילו יהיב יהי יקר	Quod ſi daret eſſet pretioſum
فدية نفسه ۞	בפורקן נפשיה ויפסוק	in redẽptione anime eius, & aufferret
تعب	בישותיה ופורענותיה	malum eius, & punitionem eius
الى الدهر ليحيى الى	לעלם : ויהי תוב לחיי	in ſeculum. Et viuet adhuc vita
الابد لا يرى	עלמא ולא יחמי דין	eterna & non videbit iudicium
الفساد ۞	גיהנם : ארום	gehenne.
حين يرى الحكما	יחמון חכימיא	Quoniam videbit ſapientes
يموتون ۞ الجاهل	רשיעיא מתדנין בגיהנם	impios iudicatos gehenne,
والناقص الفهم جميعا	כסילא ושטיא	ſimul neſcius & prauus
يهلكان	כחדא יאבדון וישבקון	perdentur, & relinquent

B. Qui confidũt, Libro midras tehilim
שאין בוטחין על חילם
שנא הבוטחים על חילם
ואת שנה פה תן יכולין
לעשות אין עשרם עומד
להן וכן הוא אומ׳ כספם
גם זהבם לא יוכל להצילם
אל יאמר אדם אבי כשר
היה בזכותו אני נמלט
אין אברהם מציל לבנו
ישמעאל ולא יעקב לעשו
אחיו וכן הוא אומ׳ אח לא
פדה יפדה איש מה
הצדיקים אינן עושין אתו
היום אין מה קשה ואין לא
פדה יפדה איש ויפה יקר
פדיון נפשם. i. Qui cõfidũt ĩ uirtute ſua, ſicut dictũ ẽ cõfidẽtes ĩ uirtute ſua. Quid ualebũt facere. Diuitie ſiquidẽ eorũ nõ remanebũt eis, & ſic eſt dictũ. Sopho. i. Argentũ eorũ & aurũ eorũ nõ poterit liberare eos. Non dicat hõ pr̃ meus fuit diues multitudine meritorũ, & pp̃ meritũ eius liberabor. Nã Abrahã nõ ualebit liberare filium ſuũ Iſmaelẽ. Nec Iaacob Eſau fratrẽ ſuũ, & p̃pter dictũ eſt frater non redimet, redimet uir &c.

C. Sunt ex hebreis q̃ iterpretãt. Vnus non redimit, redimãt ſinguli uel redimat q̃ſq; ut ſit poſitũ אח pro אחד ſicut alibi אחד ק׳ אח.

D. Ex libro ciphre
אני אמית ואחיה וגו׳ כה
אמר ה׳ מלך ישר׳ וגואלו
ה׳ צבאות אני ראשון ואני
אחרון אני אמית ואחיה
זה אחד שנתן רחם הכן
לתחיית המתים אני
אמית ואחיה תמות נפשי
במות ישרים יחי ראובן
אני ימות ויחיינו מיומים
לא אני אמית ואחיה
שומע אני מיתה באחד
וחיים באחד ת״ל מחצתי
ואני ארפא כדרך כך
מיתה וחיים באחד ואין
מידי מציל אין אבות
מצילין את הבנים לא
אברהם מציל את ישמעאל
ולא יצחק מציל את עשו
אין לי אלא אבות שאין
מצילין את הבנים אחין
את אחין מנין ת״ל אח
לא פדה יפדה איש ולא
יצחק מציל את ישמעאל
ולא יעקב מציל את עשו
ואם נותן לו ממון
שבעולם אין נותנין לו
כופרו של אח לא פדה

לַאֲחֵרִים חֵילָם׃	alienis diuitias ſuas,	alienis diuitias ſuas,	ἀλλοτρίοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν,
קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ	ſepulchra eorũ domus eorũ	& ſepulchra eorũ domus illorũ	καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν, οἰκίαι αὐτῶν
לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם	in ſeculum. Tabernacula ſua	in eternum. Tabernacula eorũ	εἰς τὸν αἰῶνα, σκηνώματα αὐτῶν,
לְדֹר וָדֹר׃	ĩ generatiõe & generatiõe,	in progenie & progenie,	εἰς γενεὰν καὶ γενεάν,
קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם	vocauerunt in noĩbus ſuis	vocauerunt nomina ſua	ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν
עֲלֵי אֲדָמוֹת׃	in regionibus.	in terris ſuis.	ἐπὶ τῶν γαιῶν.
וְאָדָם בִּיקָר בַּל	Et homo in hónore non	Et homo cũ in honore eſſet non	Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὤν, οὐ
יָלִין נִמְשַׁל	cõmorabitur, aſſimilatus eſt	intellexit, comparatus eſt	συνῆκε, παρασυνεβλήθη
כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃	iumentis mutis.	iumẽtis ĩſipiẽtibus, (rũ ſcãdalũ	τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις (σκάνδαλον
זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל	Hec via illorum, vecordia	& ſiliis facto ẽ illis. Hec via illo(	καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν, (
לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם	eis, & poſt hos	ipſis, & poſtea	αὐτοῖς, καὶ μετὰ
בְּפִיהֶם	in ore ſuo	in ore ſuo	ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
יִרְצוּ סֶלָה׃	current in perpetuum.	complacebunt.	εὐδοκήσουσι.
כַּצֹּאן	Quaſi oues	Sicut oues	Ὡς πρόβατα,
לִשְׁאוֹל	in inferno	in inferno	ἐν ᾅδῃ
שַׁתּוּ מָוֶת	poſiti ſunt, mors	poſiti ſunt, mors	ἔθετο, θάνατος
יִרְעֵם	paſcet eos.	depaſcet eos.	ποιμανεῖ αὐτούς.
וַיִּרְדּוּ בָם	Et ſubiicient eos	Et dominabuntur eorum	Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν,
יְשָׁרִים לַבֹּקֶר	rectos in matutino,	iuſti in matutino,	οἱ εὐθεῖς τὸ πρωΐ,
וְצוּרָם לְבַלּוֹת	& figura eorum conteretur	& auxilium eorum veteraſcet	καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν, παλαιωθήσεται
שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃	in inferno ab habitaculo ſuo.	in inferno a gloria eorum.	ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν
אַךְ אֱלֹהִים	Verumtamen Deus	Verumtamen deus	ἐξώσθησαν. Πλὴν ὁ θεὸς
יִפְדֶּה נַפְשִׁי	redimet animam meam	redimet animam meam	λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי	de manu inferi,	de manu inferi,	ἐκ χειρὸς ᾅδου,
יִקָּחֵנִי סֶלָה׃	cum aſſumpſerit me ſemper.	cum acceperit me.	ὅταν λαμβάνῃ με.
אַל תִּירָא	Noli timere	Ne timueris	Μὴ φοβοῦ,
כִּי יַעֲשִׁר	cum diues fiet	cum diues factus fuerit	ὅταν πλουτήσῃ
אִישׁ כִּי יִרְבֶּה	vir, cũ multiplicata fuerit	homo, & cũ multiplicata fuerit	ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ
כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃	gloria domus eius.	gloria domus eius.	ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח	Neq; enim moriens tollet	Quoniã cũ interierit nõ ſumet	Ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν, λήψεται
הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו	omnia, nec deſcẽdet poſt eũ	omnia, neq; deſcendet cum eo	τὰ πάντα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ
כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ	gloria eius. Quia anime ſue	gloria eius, Quia anima eius	ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
בְּחַיָּיו	in vita ſua	in vita ipſius	ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ
יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי	benedicet, laudabunt te	benedicetur, confitebitur tibi	εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι
כִּי תֵיטִיב לָךְ׃	cum benefeceris tibi.	cum benefeceris ei.	ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.
תָּבוֹא עַד	Venient vſq; ad	Introibit vſq; in	Εἰσελεύσεται ἕως
דּוֹר אֲבוֹתָיו	generationem patrũ ſuorũ	progenies patrum ſuorum,	γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ,
עַד נֵצַח לֹא	vſq; in eternum non	vſq; in eternum non	ἕως αἰῶνος οὐκ
יִרְאוּ אוֹר׃ אָדָם	videbunt lumen. Homo	videbit lumen. Homo	ὄψεται φῶς. Καὶ ἄνθρωπος
בִּיקָר וְלֹא	cum in honore eſſet, non	cum in honore eſſet non	ἐν τιμῇ ὤν, οὐ
יָבִין	intellexit	intellexit,	συνῆκε,

Digitized by Google

يتركان ما جمعا لاخر يز	לצדיקיא ממונהון׃	iuſtis diuitias ſuas.
قبورهم منازلهم	בבית קבורתהון ישרון	In domo ſepulture eorum habitabunt
الى الابد ومساكنهم	לעלם ולא יקומון	in eternum, & non ſurgent (tionem.
الى حقب الاحقاب	ממשכניהון לדרי דרין׃	de tabernaculis ſuis, a gñatione ĩ gña(
[illegible] باسمايهم	מטול דאתרברבו וקנו	Q̃m ſuperbi facti ſunt & ſortiti ſunt
على ارضهم	ביש עלוי ארעא׃	nomen prauum ſuper terram.
انسان في كرامة	ובר נשא חייבא ביקרא לא	Et homo peccator, in honore non
وجهلها شبه	יבית עם צדיקיא אתמתיל	cõmorabitur cum iuſtis, aſſimilatus eſt
بالبهايم التي لا تعقل	היך בעירא אשתקא׃	beſtie mute.
لها وما ذهلها هذه سبلهم	דין ארחתהון שטותא	He vie illorum ſtulticia
[illegible] لهم [illegible]	להון ובסופיהון	ipſis, & in fine eorum
هذا بافواههم	בפומהון מפרסמין	ore ſuo, palam faciens
يباركون	סורחניהון לעלמא	peccata ſua ſeculo
مثل الغنم	דאתי היך ענא למותא	futuro. Sicut oues ad mortem,
الى الجحيم	צדיקיא וקטלון	iuſti, & interfecerunt
يدفعون والموت	ותברו צדיקיא ופלחו	& extirpauerunt iuſtos, & ſubiecerunt
يرعاهم	בהון ותריציא אלקו	eos, rectos inſuper percuſſerunt.
وتسلط عليهم	מטול הכי גופיהון	Propterea corpora eorum
المستقيمون في الغداة	בליין בגיהנם מן בגלל	conſumentur in gehenna quoniam
معونتهم بليت	דאושיטו ידיהון וחבילו	extenderũt manũ ſuã & deſtruxerũt
في الجحيم ومن مجدهم	בית מדור שכינתיה דאלהא	domum habitationis diuinitatis eius.
ويسقطون من الاله	אמר דוד ברוח נבואה ברם	Dixit Dauid in ſpiritu ꝓphetico vtiq;
منقذ نفسي	אלהא יפרוק נפשי מדינה	Deus redimet animam meam a iudicio
من ايدي الجحيم	גיהנם ארום ילפינני	gehenne, quoniam docebit me
اذا اخذها	אוריתיה לעלמין׃	legem ſuam in eternum. (phetauit
لا تخف	על קרח וסיעתיה אתנבי	De Quorah, & de ſocietate eius pro(
اذا ما الرجل	ואמר לא תדחל משה ארי	& dixit. Ne timeas Moſſe, licet
كان مستغنيا ولا اذا كثر	יתעתר קרח גברא מצותא	diues ſit Quorah homo contentioſus,
مجد بيته	ארום יסגי יקר ביתיה׃	licet creſcat gloria domus eius,
لانه لا ينال عند موته	ארום לא במותיה יסב	quoniã nequaq̃ in morte eius portabit
شيا ولا ينزل معه	כולא ולא יחות בתרוהי	omnia, & non ſequetur poſt eum
ما اقتنى الى الجحيم لان	יקריה׃ ארום נפשיה	gloria eius. Quoniam anima
نفسه انما نمجد	דמשה בחיוהי יברך לך	Moſſe in vita eius benedixit te,
[illegible] ويشكرك	ויהודון צדיקיא ארום	& confitebuntur te iuſti, quoniam
النظر كله اذا انعمت عليه	תוטב לפלחין קדמך׃	beneficus eris ſeruientibus coram te.
ويبلغ الى	תיעול דוכרנהון	Aſcendet memoria
اعمار [illegible]	דצדיקי עד דרי אבהתהון	iuſtorũ vſq; ad gñationẽ patrũ ſuorũ,
ولا يبصرون النور	ורשיעיא לעלמי עלמיא	& impii in ſecula ſeculorum
الى الابد الانسان	לא יחמון נהורא׃ ובר	non videbunt lumen. Homo
الذي [illegible] بنعمته	חייבא בזמן דאיתיה	iniquus in tempore quo manet
جاهل فانه	ביקרא ולא יתביין	in gloria non intelliget,

[illegible]

.i. Ego occidã & ego uiuere faciã, &c. Hec enĩ ait Deus rex iſrael & redẽptor eoꝝ Deus exercituũ. Ego ꝑmus & ego nouiſſimus. Ego occidã & ego uiuere faciã. Hoc qdẽ poſtq̃ data eſt eis mãna ꝓ uiuificatione mortuorũ. Ego occidã & ego uiuere faciã. Morietr aĩa mea morte rectoꝝ. Viuet Ruben & nõ morietr, Viuificabit nos, poſt dies tres. Ego occidã & ego uiuere faciam, uti ſentio ipſe. Quod mors qdẽ ĩ uno, & uita in uno & eodẽ, queãdmodũ dictũ eſt. Ego uulnus inferã, & ego medebor, ita mors & uita ĩ uno erũt, & nõ eſt q de manu mea poſſit euadere. Pr̃es ſaluabũt ne filios? nequaq̃. Nã Abrahã nõ ſaluabit Iſmael, nec Iſaac ſaluabit Eſau. Quoniã mors & uita ad me ſolũ ptinẽt. Fratres ẽt ñ poterũt ſaluarẽ fratres ſuos. Et hoc eſt q̃ ſcriptũ eſt. Frater nõ redimet ſiue ñ ſaluabit, ſaluabit aũt uir. Et Iſaac ñ ſaluabit Iſmaelẽ. Et Iaacob nõ ſaluabit Eſau. Et ſi darẽt ꝓ ſaluatione eoꝝ oẽs mũdi diuitias, nõ ſufficiũt, ſaluare illos, nec ſũt dignũ aiaꝝ eoꝝ ꝓtiũ. & hoc ẽ q̃ ſcriptũ eſt. Frẽ nõ redimet, redimet ẽt uir, & nõ dabit Deo ꝓtiũ redẽptionis eoꝝ.

E. Ex cõmẽtariis. R. Moſſe hadarſan [illegible]

Et uiuet ultra. &c. ſiue & uiuet ſemp & ñ uidebit infernũ uti uidebũt ſapiẽtes moriẽtes, uti aliq̃ iterpẽtati ſũt. Dixit R. Moſſe hadarſan hic uerſus dictus eſt de rege Meſſia, q morietr ꝓ ſaluãdo ꝓ pr̃es. Et poſtmodũ uiuet in ſempiternũ. Nec uidebit infernũ queãdmodũ ſapiẽtes qui moriunt.

נִמְשַׁל נבת	aſſimilatus eſt	comparatus eſt	παρασυνεβλήθη
כַּבְּהֵמוֹת נדם	iumentis	iumentis inſipientibus &	κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ
נִדְמוּ:	mutis.	ſimilis factus eſt illis.	ὡμοιώθη αὐτοῖς.
נ׳ מִזְמוֹר לְאָסָף	L. Pſalmus. Aſapl.	XLIX. Pſalmus Aſaph.	μθ'. Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
אֵל אֱלֹהִים יְהוָה	Deus, deus, DEVS A.	DEVS deorum dominus	Θεὸς θεῶν κύριος
דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ	locutus ē, B. & vocauit trã,	locutus eſt, & vocauit terram.	ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν,
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד	ab ortu ſolis vſq; ad	A ſolis ortu vſq; ad	ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι
מְבֹאוֹ: מִצִּיּוֹן מב	occaſum eius. De cion	occaſum, ex ſyon	δυσμῶν. Ἐκ σιὼν
מִכְלַל יֹפִי א	perfecto decore,	ſpecies decoris eius.	ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ.
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ:	Deus apparuit	Deus manifeſte	Ὁ θεὸς ἐμφανῶς
יָבֹא אלה	veniet	veniet	ἥξει
אֱלֹהֵינוּ וְאַל	deus noſter & non	deus noſter & non	ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ
יֶחֱרַשׁ אֵשׁ	tacebit, ignis	ſilebit. Ignis	παρασιωπήσεται. Πῦρ
לְפָנָיו תֹּאכַל	coram eo vorabit,	in conſpectu eius exardeſcet,	ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται,
וּסְבִיבָיו נסע	& in circuitu eius	& in circuitu eius	καὶ κύκλῳ αὐτοῦ
נִשְׂעֲרָה מְאֹד:	tempeſtas valida.	tempeſtas valida.	καταιγὶς σφοδρά.
יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם	Vocabit celum	Aduocauit celum	Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν
מֵעָל וְאֶל הָאָרֶץ	deſurſum & terram	de ſurſum, & terram	ἄνω, καὶ τὴν γῆν
לָדִין עַמּוֹ: א	vt iudicet populum ſuum.	diſcernere populum ſuum.	τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ.
אִסְפוּ לִי ח	Congregate mihi	Congregate illi	Συναγάγετε αὐτῷ
חֲסִידָי כר	miſericordes meos,	ſanctos eius,	τοὺς ὁσίους αὐτοῦ,
כֹּרְתֵי בר	qui paciſcuntur	qui ordinant	τοὺς διατιθεμένους
בְרִיתִי עֲלֵי	pactum meum in	teſtamentum eius ſuper	τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ
זָבַח: וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם	ſacrificio. Et ãnũciabũt celi	ſacrificia. Et annunciabũt celi	θυσίαις. Καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ
צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים	iuſtitiam eius, quia Deus	iuſtitiam eius, quoniam Deus	τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς
שֹׁפֵט הוּא סֶלָה:	iudex eſt in perpetuum.	iudex eſt.	κριτής ἐστι. διάψαλμα.
שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה	Audi popule mi & loquar,	Audi populus meus & loquar,	Ἄκουσον λαός μου, καὶ λαλήσω σοι,
יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה	iſrael & conteſtabor	iſrael & teſtificabor	ἰσραὴλ καὶ διαμαρτύρομαί
בָּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ	te, Deus Deus tuus	tibi, Deus deus tuus	σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου
אָנֹכִי: לֹא עַל	ego ſum. Non propter	ego ſum. Non	εἰμὶ ἐγώ. Οὐκ
זְבָחֶיךָ אוכ	victimas tuas	in ſacrificiis tuis	ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου
אוֹכִיחֶךָ וע	arguam te,	arguam te,	ἐλέγξω σε,
וְעוֹלֹתֶיךָ ל	& holocauſtomata tua	holocauſta autem tua	τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου
לְנֶגְדִּי תָמִיד:	coram me ſunt ſemper.	in conſpectu meo ſunt ſemper.	ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ	Non accipiam de domo tua	Non accipiam de domo tua	Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου
פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ	vitulũ, neq; de gregibus tuis	vitulos, neq; de gregibus tuis	μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου
עַתּוּדִים: אם כי	hircos.	hyrcos.	χιμάρους.
כִּי לִי כָל	Mea enim ſunt omnia	Quoniam mee ſunt omnes	Ὅτι ἐμά ἐστι πάντα
חַיְתוֹ יָעַר	animalia ſiluarum,	fere ſyluarum,	τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ,
בְּהֵמוֹת בה	pecudes	iumenta	κτήνη
בְּהַרְרֵי אָלֶף	in montibus	in montibus &	ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ

يستكبر بمجده	ובאיסתלקות יקריה	& dum extollitur gloria eius
للبهايم مما دلا	איתמתיל לבעיריא	aſſimilatus eſt beſtiis
وبها متشبها	ואישתויא ללמיא :	& equatus eſt mutis.
المزمور التاسع والاربعون	תושבחא על ידיה דאסף	L. Laudatoria per manũ Aſap.
اله الالهه الرب	תקיפא אלהא יי מליל	Fortis Deus DEVS loquebatur
تكلم ودعا الارض ه	מבראשית וקרא למעבד	a principio, & vocabat vt faceret
من مشارق الشمس الى	ארעא ממדנח שמשא עד	terram, abortu ſolis vſq;
مغاربها ه في صهيون	מעלניה : ושירוי בריית	ad occaſum eius. Cepit autem creare
اكمل	עלמא מציון ותמן גמיר	mundum de cion & inde perfecit (ſe.
الله مجيد ه	שופריה אלהא אתגלי :	pulchritudinẽ eius, Deus mãifeſtauit(
الهنا ياتي ظاهرا	ימרון צדיקיא ליום	Dicturi ſunt iuſti in die
الهنا لا	דינא רבא ייתי אלהנא	iudicii magni, veniet Deus noſter
يغفل ه النار	ולא ישתוק למעבד	& non tacebit vt faciat
تنقد امامه	פורענות עמיה אשתא קדם	vltionem populi ſui, ignis coram eo
يشتد حوله	תצלהב וחזרחזין ליה	ardebit, & circa eum
هبوبا جدا ه	תזעף עלעולא לחדא :	ſpirabit turbo validus nõ ſingulariter
يدعو السما	יקרי לאנגלי מרומא	Inuocabit angelos .bb. excelſos
من فوق والارض	מלעיל ולצדיקי ארעא	de ſurſum & iuſtos terre
ان يحاكم شعبه ه	מלרע למימחת דין על	de deorſum, quo diſtendat iudiciũ ſup
اجمعوا اليه	עמיה : כנישו לותי חסידי	pplm ſuũ. Cõgregate ad me pios mos,
يا عد يسيه	דגזרו קיימי וקיימי	q ordinauerũt pactũ meũ & pactiones
الواضعين	אורייתי ואיתעסקון	legis mee, & vacauerunt
عهده على	בצלותא דאמתילא	orationi que equiſpollet
الذبايح والسموات تخبر	לקורבניא : ויחוון אנגלי	ſacrificiis. Et annunciabũt angeli .bb
بعدله لان الله	מרומא זכותיה ארום	altiſſimi iuſtitiam eius, quoniam
هو الديان ه	אלהא דיין הוא לעלם :	Deus iudex ipſe in eternum.
اسمع يا شعبي فاكلمك	שמעו עמי ואימליל	Audi popule mi & loquar
ويا اسراييل فاشهد	ישראל ואסהיד	Iſrael, & teſtificabor
عليك انا هو الله الهك	בך אלהא אלהך	in te Deus Deus tuus
لست	אנא : לא מטול דבחיך דלא	ego. Non propter ſacrificia tua que nõ
او بخك علي	קריבתא קדמי בגלותא	ſacrificaſti mihi in captiuitate
ذبايحك	אנא מוכח לך, אלהן על	ego coẽtripio te, ſed propter
وقودك	עלוותא דקריבו	holocauſtomata que ſacrificauerunt
امامي في كل حين	אבהתך לקבלי תדירא :	patres tui coram me iugiter.
لا اقبل ثيرانا	מן יומא דחריב בית	A die deſtructionis domus
من بيتك ولا جداء من	שכינתי לא קבילית מן ידך	diuinitatis mee, nõ accepi de mãu tua
اغنامك ه	תוראין עזיין בריתי :	boues, nec de gregibus tuis hircos.
لان لي جميع	ארום דילי כל חיות ברא	Q̃m mea ſunt omnia aĩalia ſilueſtria
حيوان البر	חורשא ועתדית לצדיקיא	nemorum, & preparaui iuſtis
بها يم	בגן עדן בעירן דכיין	in horto deliciarum animalia munda
الجبال	ותור בר דרעי בכל יומא	& bouẽ ſilueſtrẽ qui paſcitur quotidie

bb. Angeli nomẽ prius chaldeum q̃ grecũ fuiſſe ſuſpicati ſunt nonnulli, quod pluribus in locis apud Chaldeos legat, uti liquet. xiii. & xxi. linea huius pſalmi, ubi bina uice chaldeus interpres dixit angeli.

A. Librom idras tehilim [illegible] .i. Quã ob rẽ memoratũ eſt nomẽ Dei ſanctũ & bñdictũ tribus uicibus? quo doceret illis tribus noĩbus Deũ ſanctũ & bñdictũ creaſſe mundũ e regione triũ ꝓprietatũ qbus mundus creatus eſt, & iſte ſũt ſapiẽtia, ſciẽtia, & itellectus, e qbus dictũ eſt. Prouerbio. iii. Deus ſapiẽtia fundauit terrã, ſciẽtia eius erupũt abyſſi. Cõcinnauit celos, itellectu. Ipſe quoq; ſic ait. Exo. xx. Ego Deus Deus tuus Deus zelator. Ecce tres loco triũ proprietatũ qbus mũdus creatus ẽ. Sic ẽt filii Gad, & filii Ruben dixerũt Deus Deus Deus ipſe ſcit. Ioſue. xxii. Quid nã uiderũt, ut hoc idẽ repeterẽt duabus uicibus. Deus deus deus qa eis creatus eſt mũdus. Deus Deus Deus qa eis data eſt lex &c. Sed nunqd potuit alter eorũ ELOHIM. ſ. ſe ſolo & alter ẽt IOVA. ſ. ſe ſolo, ſeparatimq;

l

Digitized by Google

בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃ יָדַעְתִּי	mille. Scio	boues. Cognoui	βόες. Ἔγνωκα
דר כָּל־עוֹף	omnes aues	omnia volatilia	πάντα τὰ πετεινὰ
ח הָרִים	montium,	celi,	τοῦ οὐρανοῦ,
שד וְזִיז	& fera	& pulchritudo	καὶ ὡραιότης
עמד שָׂדַי	agri	agri	ἀγροῦ
אם עִמָּדִי׃	mecum eſt.	mecum eſt,	μετ᾽ ἐμοῦ
אִם־אֶרְעַב לֹא־	Si eſuriero non	Si eſuriero non	ἐστιν. Ἐὰν πεινάσω, οὐ
אֹמַר לָךְ כִּי־	dicam tibi, meus eſt	dicam tibi, meus eſt	μή σοι εἴπω, ἐμὴ γάρ
לִי תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ׃	enĩ orbis & plenitudo eius.	enĩ orbis terre, & plẽitudo eius	ἐστιν ἡ οἰκουμένη, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
הַאוֹכַל בְּשַׂר	Nunquid comedam carnes	Nunquid manducabo carnes	Μὴ φάγομαι κρέα
ח אַבִּירִים	taurorum,	taurorum	ταύρων,
עתד וְדַם	& ſanguinem	aut ſanguinem	ἢ αἷμα
אש עַתּוּדִים	hircorum	hircorum	τράγων
אֶשְׁתֶּה׃ זְבַח	bibam. Immola	potabo. Immola	πίομαι. Θῦσον
לֵאלֹהִים תּוֹדָה	Deo ſacrificium cõfeſſionis.	Deo ſacrificium laudis,	τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως,
וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן	& redde altiſſimo	& redde altiſſimo	καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ
נְדָרֶיךָ׃ וּקְרָאֵנִי	vota tua, Et inuoca me	vota tua. Et inuoca me	τὰς εὐχάς σου. Καὶ ἐπικάλεσαί με
בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ	ĩ die tribulatõis, liberabo te,	in die tribulationis, eruam te	ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε,
וּתְכַבְּדֵנִי׃ וְלָרָשָׁע	& glorificabis me. Impio aũt	& honorificabis me. Peccatori ãt	καὶ δοξάσεις με. Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ
אָמַר אֱלֹהִים	dixit Deus,	dixit Deus,	εἶπεν ὁ θεός,
לם מַה־לְּךָ	quid tibi eſt (meorũ,	quare tu	ἵνα τί σὺ
לְסַפֵּר חֻקָּי	cũ enarratione pceptorum	enarras iuſtitias meas,	ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου,
וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי־	& vt aſſumas pactum meum	& aſſumis teſtamentum meum	καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου
פִיךָ׃ וְאַתָּה שָׂנֵאתָ	in ore tuo. Et tu odiſti	per os tuum. Tu vero odiſti	διὰ στόματός σου. Σὺ δὲ ἐμίσησας
מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ	diſciplinam & proieciſti	diſciplinam, & proieciſti	παιδείαν, καὶ ἐξέβαλες
דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃	verba mea poſt te.	ſermones meos retrorſum.	τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.
אִם־רָאִיתָ גַנָּב	Si videbas furem	Si videbas furem	Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην
וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם	conſentiebas ei, & cum	currebas cum eo, & cum	συνέτρεχες αὐτῷ καὶ μετὰ
מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃	adulteris erat pars tua,	adulteris portionẽ tuã põebas.	μοιχῶν τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
פִּיךָ שָׁלַחְתָּ	Os tuum dimiſiſti	Os tuum abundabit	Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε
בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ	ad malitiam, & lingua tua	malicia, & lingua tua	κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου
תַּצְמִיד מִרְמָה׃	concinnauit dolum.	concinnabat dolos. (quebaris,	περιέπλεκε δολιότητα. (λάλεις,
תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְדַבֵּר	Sedẽs ĩ fratrẽ tuũ loqbaris,	Sedens aduerſus fratrẽ tuũ lo(	Καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατε(
בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־	& ĩ filiũ mẽis tue fabricabas	& aduerſus filiũ mẽis tue põebas	καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις
דֹּפִי׃ אֵלֶּה	opprobrium. Hec	ſcandalum, hec	σκάνδαλον. Ταῦτα
עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי	feciſti	feciſti	ἐποίησας,
וְהֶחֱרַשְׁתִּי	& tacui,	& tacui.	καὶ ἐσίγησα.
דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה	exiſtimaſti me eſſe futurum	Exiſtimaſti inique q ero	ὑπέλαβες ἀνομίαν ὅτι ἔσομαί
כָמוֹךָ	ſimilem tui.	tui ſimilis,	σοι ὅμοιος.
וא אוֹכִיחֲךָ	Arguam te	arguam te	Ἐλέγξω σε,
וְאֶעֶרְכָה	& ordinabo illa	& ſtatuam	καὶ παραστήσω

والبقر اعـــزن	טורין אלפין דמיכל	mõtes mille. Note fũt ĩ ꝯſpectu meo,(
جميع طير	מיני עופין דפרחין	ſpecies auium que volant (oẽs
السما	באויר שמיא ותרנגול	in aera celorum, & gallus
وكل وحش	ברא דקרסולוי שרין	ſilueſter cuius pedes quieſcunt
الصحاري	בארעא ורישיה מטי	in terra, & cuius caput attingit
حسن الحقول معي	בשמיא מרנן קדמי	celum cantat coram me.
فانه جعت فلا	אין מטי זמן קרבנא	Si venerit tempus ſacrificii
اقول لك لان لي	תדירא לא אימר לך ארום	continui non dicam tibi, quoniam
الدنيا وما فيها	דילי ארעא ומליתה	mea eſt terra & plenitudo eius.
لا اكل لحم	מן יומא דחרב בית	A die deſtructionis domus
الثيران	מקדשא לא קבילית בשר	ſanctuarii non accepi carnes
ولا اشرب دم	נכסת פטימין ואדמא	ſacrificiorum pinguium & ſanguinem
الجدا	דברחי לא אריקו כהניא	hircoꝝ nõ fuderũt ſacerdotes (prauã,
اذبح	קדמי כבוש יצרך בישא	corã me. Reprime concupiſcẽtiã tuã(
الله ذبيحة التسبيح	ויתחשב קדם יי כניכסת	& reputabiẽ corã DEO ſicut ſacrificiũ
واوف العلي	תודתא ושלים לעילאה	manifeſtum, & redde altiſſimo
نذورك وادعني	נדרך: וצלי קדמי	vota tua. Et orabis coram me
في يوم سدتك فانقذك	ביומא דעקתא אשיזבך ארום	in die tribulationis liberabo te quoniã
وتمجدني قال	תיקרינני: ולרשיעא דלא	honorificabis me. Impio autẽ quẽ non
الله للخاطي	עבד תתובא ומצלי	penitet & orat
تخبر بعدلي	במדור אמר אלהא מה לך	in habitaculo dixit Deus, quare
وتتخذ	לאשתעי קיימי ותיומי	enarras preceptum meum & cur iuras
بفيك عهدي وانت شنيت	בשמי ותתבר קיימי על	in noĩe meo, & verſatur ꝑceptũ meũ ĩ
موعظتي واطرحت	פומך: ואת שנאתא	ore tuo. Et tu odiſti
كلامي	מכסנותא דחכימיא	caſtigationem ſapientum,
ورا ظهرك ان رايت سارقا	ורמית פתגמי בתרך:	& proieciſti verba mea poſt te.
سعيت معه ومع	אין חמיתא גנבא	Si vides furem
الفاسقين جعلت نصيبك	ורהטת בתריה ועם	curris poſt illum, & cum
فمك	גיורין עם נואפין חלקך:	fornicariis ponis partem tuam.
بالشر بتكلم ولسانك	פומך שלחתא למשתעי	Os tuum diſpoſuiſti vt loqueretur
بالمكر	לישנא בישא ולישנך	loquellam iniquam, & linguam tuam
اند حالس تكثف لاخاك	מרבקא למללא נכלא:	ſtrinxiſti vt loqueretur dolum.
وفي ابن امك تضع	תתיב ובאחוך תמלל	Stas & in fratrem tuum loqueris
الشك	כדיבותא בבר אמך תשוי	mẽdacia, & in filium matris tue ponis
تفعل	חופי: אלין עובדין	opprobrium. Has operationes
	בישן עבדתא ואורכית	malas operatus es, ego vero expectaui
	דיתהדר חשבתא למהוי	conuerſionẽ, exiſtimaſti permãſurũ te
الاثم اكون	עד עלמין שלמא דמית	in eternum pacificum, dixiſti
مثلك	בלבך איהי היך	in corde tuo ero fortis
حـزبك	דיכוך אוכחינך בעלמא	ſicut tu, arguam te in hoc mundo,
وافيمـ	הדין ואסדר גיהנם	& ordinabo gehennam

ſuple dediſſe legẽ, aut creaſſe mũdũ: Nequaquã. Sꝫ duo ĩ unũ ſiue unite, neceſſario creauerũt. Et ſic eſt ipſe dicẽs. Vtrãq; manus mea fecit fundamẽta terre, & dextera mea cõcinnauit celos. Et hoc eſt illud. Ab ortu ſolis uſq; ad occaſum, laudabile. ſ. ẽ nomẽ Dei &c.

B. Deus pater locutus eſt, tum alibi, tum ibi. Hic eſt filius meus dilectus. Deus filius locutus eſt ut paſſim habetur in euãgelio. Deus ſpiritus ſanctus locutus eſt, tum per apoſtolos, tum per eorum ſucceſſores.

B. Iterum. Ex commentariis hebraicis

אמר ר' נחום ספרא בר' חת
מאי ותחוט המשולש לא
במהרה ינתק זה נאמר על
תשובת העולם כמו שאמר
דוד אל אלהים יהוה דבר
ויקרא ארץ כי יבוא האל
עם נביאיו ולהוכיח את
עמו והם יכפרו בו ויחזור
להוכיחם בגבורת אלהים
אשר הוא מדת הדין ולא
יאמנו עד שיבא הוא
ברחמיו אשר הוא שם יי
ויקרא לכל הארץ להודיעם
משפטיו ותורתו אמר
הוא תפיסה השלישית זה
הוא אמרו אל אלהים יי
דבר שם אותיותיו המשולש
ולא במהרה בעזרם
בשלשת נתות ובצעם
אחד והשלישי יהיה קים

.i. Dixit. R. Nahum ſcriptum, bedira, quid eſt dictum id quod ſcriptum eſt. Filum tripli catum non facile rumpetur. Hoc dictum eſt pro penitentia & conuerſione mundi, quem admodũ dixit Dauid, Deus Deus Deus locutus eſt & uocauit terram, quoniam ueniet Deus cum prophetis ſuis pro emendatione populi ſui & ipſi negabunt eum. Et rurſum ueniet ad corrigendos illos uirtute diuinitatis, que eſt regula iudicii, & non credent in eũ, donec ueniat ipſe in miſericordia ſua, q̃ quidem eſt ipſum nomen Dei tetragrammaton .i. יהוה Ioua. Et uocabit totam terrã ut cognoſcere eos

לעיניך : בי	ante oculos tuos.	contra faciem tuam.	κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
נו נא זאת	Intelligite queſo hec	Intelligite hec	Σύνετε δὴ ταῦτα
שכחי אלוה פן	q obliuiſcimini Dei, ne forte	qui obliuiſcimini Deum, neq̃ñ	οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μήποτε
אטרף ואין	rapiam & non ſit	rapiar & non ſit	ἁρπάσῃ καὶ οὐ μὴ ᾖ
מציל : זבח	qui liberet. Qui immolat	qui eripiat. Sacrificium	ὁ ῥυόμενος. Θυσία
תודה יכבדנני	confeſſionem glorificat me,	laudis honorificabit me,	αἰνέσεως δοξάσει με,
ושם דרך אר	& preparanti iter	& illic iter	καὶ ἐκεῖ ὁδὸς
אנו ב	oſtendam ei	quo oſtendam illi	ᾗ δείξω αὐτῷ
בישע אלהים :	in ſalute Dei.	ſalutare Dei.	τὸ σωτήριόν μου.
נא · למנצח	LI. Ad victoriã.	L. Pſalmus in finem	ν'. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς
מזמור לדוד :	Pſalmus Dauidis.	Dauid quando	τῷ Δαβίδ, ἐν τῷ
בבוא אליו נתן	Q̃ñ venit ad eũ Natan	venit ad eum Nathan	ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Νάθαν
הנביא כאשר בא	propheta, cũ intrauit	propheta quãdo intrauit	τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς
אל בת שבע :	ad Bar ſabaa. A.	ad Berſabee.	Βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα Οὐρίου.
חנני אלהים	Miſerere mei Deus, (tuã,	Miſerere mei Deus (miſa. tuã	Ἐλέησόν με ὁ θεός, (θος τῶν οἰκτιρμῶν σου,
כחסדך כרב רחמיך	ſm miſi. tuã, iuxta mul. mi.(	ſm mag. miſi. tuã. Et ſm mul.(	κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Καὶ κατὰ τὸ πλῆ(
מחה פשעי הרב	dele iniq̃tates m̃as. Admodũ	dele iniquitatẽ meã. Amplius	ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. Ἐπὶ πλεῖον
כבסני מעוני ומ	laua me ab iniquitate mea,	laua me ab iniquitate mea,	πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου,
ומחטאתי טהרני :	& a peccato meo mũda me.	& a pctõ meo mũda me. (ſco,	καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.
כי פשעי אני אדע	Q̃m iniq̃ta. m̃as ego cogno.	Q̃m iniq̃tatẽ meã ego cogno(	Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω,
וחטאתי נגדי	& peccatũ meum cõtra me	& peccatum meum contra me	καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου
תמיד : לך לבדך	eſt ſemper. Tibi ſoli	eſt ſemper. Tibi ſoli	ἐστὶ διαπαντός. Σοὶ μόνῳ
חטאתי והרע	peccaui & malum	peccaui & malum	ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν
בעיניך עשיתי	in oculis tuis feci,	coram te feci,	ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
למען תצדק בדברך	vt iuſtificeris ĩ ſmõibus tuis	vt iuſtificeris ĩ ſermonibus tuis	Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου,
תזכה בשפטך הן	& emũdes ĩ iudicio tuo. Ecce	& vincas cum iudicaris. Ecce	καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Ἰδοὺ
בעון חוללתי	in iniquitate cõceptus ſum,	enĩ in iniq̃tatibus cõceptus ſũ,	γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην,
ובחטא יחמתני	& ĩ pctõ cõcepit me (luiſti,	& ĩ peccatis cõcepit me (xiſti,	καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με
אמי הן אמת חפצ	m̃r m̃a. Ecce. n. veritatẽ vo(	m̃r mea. Ecce. n. veritatẽ dile(	ἡ μήτηρ μου. Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας,
בטחות ובסתם	in abſconditis & in archano	incerta & occulta	τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια
חכמה תודיעני :	ſapientie, erudies me.	ſapientie tue manifeſtaſti mihi.	τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.
תחטאני באזוב	Aſperges me hyſſopo	Aſperges me hyſopo	Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ,
ואטהר	& mundabor,	& mundabor,	καὶ καθαρισθήσομαι,
תכבסני ומשלג	lauabis me & ſup niuẽ (c'as	lauabis me & ſuper niuem	πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα
אלבין : תשמיעני	dealbabor. Auditũ mihi fa(	dealbabor. Auditui meo dabis	λευκανθήσομαι. Ἀκουτιεῖς μοι
ששון ושמחה תגלנה	gaudiũ & leticiã, & exultent	gaudiũ & leticiã, & exultabunt	ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται
עצמות דכית :	oſſa humiliata. (tis meis,	oſſa humiliata. (meis,	ὀστέα τεταπεινωμένα. (ἁμαρτιῶν μου,
הסתר פניך מחטאי	Abſcõde faciẽ tuã a pecca(	Auerte faciem tuã a peccatis (	Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν(
וכל עונתי מחה :	& oẽs iniq̃tates meas dele.	& omnes iniq̃tates meas dele.	καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.
לב טהור ברא לי	Cor mundum crea mihi	Cor mundum crea in me	Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ
אלהים ורוח נכון	Deus, & ſpiritum ſtabilem	Deus, & ſpiritum rectum	ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς

Digitized by Google

امام وجهك A	בעלמא דאתי קדמך :	in mundo futuro coram te.
افهموا هذا	אסתכלו כען דא	Intelligite queſo hec
ايها الناسون الله A لئلا	רשיעיא דאנשין אלהא	impii qui obliuiſcimini Dei,
تخطفوا ولا تجدوا من	דלמא איתבר תוקפכון	ne forte conteram fortitudinē veſtrā,
ينقذكم A بذبيحة	ולית דמשיזב : דדבח	& non erit qui vos eripiat. Domanti
التسبيح مجدوني	יצרא בישא היך קורבן	fomitem prauū veluti ſacrificiū laudis
وهناك	תודתא יתחשב ליה ומוקיר	imputabitur ei, & honoranti
اريكم	לי ודצדי אורחא בישא	me, & obſeruanti ſemitas prauas
خلاصي A	אחמי ליה בפורקנא דיי	oſtendam ei in redemptione Dei.
	לשבחא	LI. In laudem.
	תושבחתא לדוד :	Laudatoria Dauidis,
	כד אתא לותיה נתן	quando venit ad eum Natan
	נביא כד שמיש ע	propheta, quando miſcuit ſe
المزمور الخمسون	עם בת שבע :	cum Bat ſabah.
ارحمني يا الله كعظيم	חוס עלי יי היך טבותך	Miſere mei Deus ſm benignitatē tuā
رحمتك ومثل كثرة رافتك	היך סגיעות רחמיך	ſm multitudinē miſerationū tuarum
امح ذنبي واكثر	כד שבוק מרודי : סגיעא	dimitte peccatum meum. Admodum
غسلي من اثمي	תחורינני מן עויתי	lauabis me ab iniquitatibus meis,
ونقني من خطيتي A	ומן חובי תדכי יתי :	& a culpa mea mundabis me.
لاني عارف بذنبي	ארום מרודי קדמי גלין	qm̄ ſcelera mea corā me mãifeſta ſunt,
وخطيتي امامي في	וחובי לקבלי תדירא :	& peccatū meū i ɔſpectu meo cōtinue.
كل حين A لك وحدك	קדמך לבלחודך	Coram te ſolo
اخطأت وبين	חבית ודביש קדמך עבדית	peccaui & malum coram te feci,
يديك عملت السيات	מן בגלל דתזכי יתי	propterea iuſtificabis me
ليحق قولك وتغلب في حكمك	במללותך תברור יתי בד	in ſermone tuo, purum reddes me
لاني بالاثم حبل بي	דינך : הא בע	cum iudicabis. Ecce
وبالخطايا ولدتني	בעויתא איתילידית	in iniquitate conceptus ſum
امي A انت هو ريد العدل	ובחובא עברת מני	& in peccato concepit me
اعلمتني بواطن	אמי : הא קושטא תרעי	mater mea. Ecce veritatem voluiſti
سراير حكمتك A	בכוליין ובטפשות לבא	in ebetudinibus & obtuſo corde
انضح علي زوفا	חכמתא תהודעינני תדי עלי	ſapiētiā docebis me. Infūde ſup me ſic(
فانقى	הי כהנא דמדכי על מסאבי	ſrī mūdū aq̄ aſpſiōis, (ſacerdos īfūdēs
اغسلني فابيض من	אדיות באיזובא מן קטם תורתא	cum hyſſopo & cineribus vacce,
الثلج اسمعني سرورا	ואדכי תחורינני ומן	& mundus ero, lauabis me & pluſquā
وفرحا لتبتهج A عظامي	תלגא אתחור : תבשר יתי	nix candidus ham. Nunciabis mihi
المتواضعة A	חדוא ואדיצותא ירננון	gaudium & leticiam, & perſonabunt
اصرف وجهك عن خطاياي	תושבחתא איברי דשפית :	laudes membra que confregiſti.
وامح جميع سيئاتي	סליק אפיך מן חובי	Amoue furorem tuum a peccato meo,
اللهم اجعل لي	וכל עויתי מחי :	& cunctas iniquitates meas expunge.
قلبا طاهرا	לב בריר ברי לי אלהא	Cor mundum crea mihi Deus
وجدد في صدري	ורוח תקין בדחלתך	& ſpiritum rectum in timore tuo

faciat, iudicia eius, & p̄cepta eius, quod erit vice tertia, & hoc eſt qđ dicitur Deus Deus Deus locutus eſt, ipſe ſiquidem eſt ſilum triplum, & eo operatus eſt in mundo terna uirtute & unica ſubſtantia. Et hec trinitas erit ſummiſſima.

A. Berſabee, legendum, bar ſaba citra dubium non Berſabee, quod corruptum eſt & apud latinos & apud grecos.

l iii

Digitized by Google

חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ אַל	renoua ĩ viſceribus meis.Ne	innoua in viſceribus meis.Ne	ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. Μὴ
תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ	proiicias me,a facie tua,	proiicias me a facie tua,	ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου,
וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח	& ſpũm ſcũm tuũ ne auferas	& ſpũm ſanctũ tuũ ne auferas	καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον, μὴ ἀντανέλῃς
מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי	a me.Redde mihi	a me.Redde mihi	ἀπ' ἐμοῦ. Ἀπόδος μοι (ματι
שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ	letitiã ſalutaris tui,& ſpiritu	leticiam ſalutaris tui,& ſpiritu	τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου καὶ πνεύ(
נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃	nobili confirma me.	principali confirma me.	ἡγεμονικῷ στήριξόν με.
אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים	Docebo iniquos	Docebo iniquos	Διδάξω ἀνόμους
דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים	vias tuas,& peccatores	vias tuas,& impii	τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς
אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃	ad te reuertentur.	ad te conuertentur.	ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι.
הַצִּילֵנִי מִדָּמִים	Libera me de ſanguinibus	Libera me de ſanguinibus	Ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי	Deus Deus	Deus Deus	ὁ θεὸς ὁ θεὸς
תְּשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן	ſalutis mee,laudabit	ſalutis mee,& exultabit	τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται
לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃	lingua mea iuſtitiam tuam.	lingua mea iuſtitiam tuam.	ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח	Domine labia mea aperies,	Domine labia mea aperies,	Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις,
וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃	& os mũ ãnũciabit laudẽ tuã	& os meũ annũciabit lau dẽ tuã.	καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.
כִּי לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח	Nõ enĩ vis vt victimã feriã,	Q̃m ſi voluiſſes ſacrificiũ de(	Ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα
וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא	nec holocauſtum tibi	vtiq̃,holocauſtis nõ (diſſem	ἄν, ὁλοκαυτώματα οὐκ
תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים	placet.Sacrificium Dei,	delectaberis.Sacrificium Deo	εὐδοκήσεις. Θυσία τῷ θεῷ,
רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב	ſpiritus confractus cor	ſpiritus contribulatus,cor	πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν
נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה	contritum & humiliatum	contritum & humiliatum	συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην
אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃	Deus non deſpicies.	Deus non deſpicies.	ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.
הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ	Benigne fac in volũtate tua	Benigne fac ĩ bõa volũtate tua	Ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου
אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה	cion,& edificentur	ſyon,vt edificentur	τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω
חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃	muri ieruſalem.	muri hieruſalem.	τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.
אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־	Tunc ſuſcipies ſacrificium	Tunc acceptabis ſacrificium	Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν
צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל	iuſtitie oblatiões & holocau(	iuſtitie oblatiões & holocauſta,	δικαιοσύνης, ἀναφορὰς καὶ ὁλοκαυτώματα,
אָז יַעֲלוּ עַל	tunc imponent ſuper (ſta,	tunc imponent ſuper	τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ
מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃	altare tuum tauros.	altare tuum vitulos.	τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.
נב לַמְנַצֵּחַ	LII. Ad victoriã.	LI. In finem	να. Εἰς τὸ τέλος
מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃	Dauidis,intellectus.	intellectus Dauid	συνέσεως τῷ Δαβίδ,
בְּבוֹא דּוֹאֵג הָאֲדֹמִי	Cum venit Doeg idumeus,	cũ venit ad eũ Doech idumeus	ἐν τῷ ἐλθεῖν Δωὴκ τὸν Ἰδουμαῖον
וַיַּגֵּד לְשָׁאוּל	& nunciauit Sauli,	& nunciauit Sauli,	καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ Σαοὺλ
וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד	& dixit ei.Venit Dauid	venit Dauid	καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε Δαβίδ
אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃	in domum Achimelec.	in domum abimelech.	εἰς τὸν οἶκον Ἀβιμέλεχ.
מַה־תִּתְהַלֵּל	Quid gloriaris	Quid gloriaris	Τί ἐγκαυχᾷ,
בְּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד	in malicia,potẽs miſericordia	in malicia,qui potens	ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός,
אֵל כָּל־הַיּוֹם׃	Dei tota die.	es in iniquitate.Tota die (tua,	ἀνομίαν ὅλην τὴν ἡμέραν,
הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ	Inſidias cogitauit lĩgua tua,	iniuſtitiã tuã cogitau't lingua(	ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου.
כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ	quaſi nouacula acuta	ſicut nouacula acuta	Ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον
עֹשֵׂה רְמִיָּה׃	faciens dolum.	feciſti dolum. (tatem,	ἐποίησας δόλον.
אָהַבְתָּ רָּע מִטּוֹב	Dilexiſti malũ magiſ q̃ bonũ,	Dilexiſti maliciã ſuper benigni(	Ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην,

Digitized by Google

روحا مستقيما ﴿ لا	חדת בגוי [illegible]	renoua in me.Nc
تطرحني من بين يديك	תטליק יתי מן קדמך ורוח	proiicias me a preſentia tua,& ſpiritũ
ولا تنزع غير روح	נבואת קודשך לא תסליק	ꝓpheticum ſanctitatis tue ne auferas
قدسك اعطني	מני: אתיב לי אורייתך	a me.Conuerte ad me legem tuam
بهجة خلاصك وبروح	למיחדי בפורקנך ורוח	vt gaudeam in redẽptione tua,& ſpũs
قاهر ثبتني ﴿	נבואתך תסמכינני:	propheticus confortabit me.
حتى اعلم المذنبين	[illegible]	Docebo ſceleſtos
طرقك والخاطئ	אורחתך ורשיעיא	vias tuas & impii
ترجع الكافرون ﴿	קדמך יתובון: פצ	coram te conuertentur.
نجني من الدما	פצא יתי מדין קטול	Libera me de iudicio interfectionis
يا الله اله	יי אלהא פורקני	DEVS Deus redemptionis mee,
خلاصي ليسبح بعدلك	תיבע תושבחתא	& ſtillabit laudem,
لساني	לישני צדקתך:	lingua mea iuſtitie tue.
وتفتح شفتاي	יי ספותי פתח באורייתך	DEVS labia mea aperi in lege tua,
وينطق فمي بتسابيحك ﴿	ופומי יחוי תושבחתך:	& os meum annunciabit laudẽ tuam.
لانك لم تشا الذبايح	ארום לא מתרעי נכסת	Quoniam non placent tibi ſacrificia
ولم ترم	קודשיא מן עלתא לית	ſancta,holocauſta quoq; non
الوقود ﴿ ذبايح الله	את רעי: נכסת קודשא	vis.Sacrificia ſancta Dei
ارواح متواضعة ﴿ قلب	דאלהא נפשא מתברא לב	anima contrita,cor
مكسور متواضع	תביר ושפיל [illegible]	confractum & humiliatum
الله لا يرذله ﴿	אלהא לא תבסור:	Deus non deſpicies.
انعم يارب على	אוטיב ברעותך	Fac benigne in voluntate tua
صهيون بمسرتك وابن	[illegible] ציון תשכלל	ciõn vt edificentur
حصون اورشليم ﴿	שורי ירושלם:	muri ieruſalem.
حينيذ تسر بذبايح	הדבכין תיצבי דיבחין	Tunc acceptabis ſacrificia
العدل والوقود الكاملة ﴿	דצדקתא עלתא וגמיר	iuſtitie,oblationes & incenſa,
هناك ترتفع العجول على	הדבכין יסקון כהניא	tunc ponent ſacerdotes
مذابحك	על מדבחך תורין:	ſuper altare tuum vitulos.
	לשבחא שכלא טבא	LII, In laudẽ,ĩtellectus bonus
	על ידוי דדוד:	per manus Dauidis,
	כד אתא דואג אדומאה	quando acceſſit Doeg idumeus,
	ותני לשאול וא	& nunciauit Sauli
المزمور	אמר ליה אתא דוד	& dixit ei. Venit Dauid
الثاني والخمسون	לבית אחימלך:	in domum Achimelec.
لماذا يفتخر القوي	מא תשתבח בלשנא ביש	Quid laudaris lingua iniquitatis,
بالشر وبالاثم	גבר למישד אדם זכאי	potens vt damnes ſanguinem iuſtum,
النهار كله	חיסדא דאלהא כל יומא:	miſericordia Dei adeſt tota die.
لسانك يتلو الظلم	אתנכלותא תחשיב בלבבך	Dolos cogitaſti in corde tuo,
ومثل الموسى المسنونة	לישנך היך איזמל חריף	lingua tua ſicut nouacula acuta
عمل الغدر	עביד מילי מלשינותא:	operatur verborum ſuſurrationes.
آثرت الشر على الخير	רחימתא ביש מן טב שיקרא	Dilexiſti malũ magis q̃ bonũ mẽdaciũ

שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה	mēdaciū magi ꝗ loq iuſticiā(	iniqtatē magis ꝗ loq equitatē.	ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην(
אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי	Dilexiſti oīa ūba (ī ꝑpetuū.	Dilexiſti omnia verba	Ἠγάπησας πάντα ῥήματα (διάψαλμα.
בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה	deſtructōis,linguāq; doloſā.	precipitationis lingua doloſa.	καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν.
גַּם אֵל יִת	Sed Deus	Propterea Deus	Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς
תָּצְךָ לָנֶצַח	deſtruet te in ſempiternum	deſtruet te in finem,	καθελάσει εἰς τέλος,
יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ	incidet te,& ꝓcidet te,	euellet te & emigrabit te	ἐκτίλαισε καὶ μεταφυτεύσαισε,
מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ	de tabnaclo & eradicabit te	de tabnaculo tuo,& radicē tuā	ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה :	de terra viuētiū in ꝑpetuū.	de terra viuentium.	ἐκ γῆς ζώντων διάψαλμα.
וְיִרְאוּ צַדִּיקִים	Videbunt iuſti	Videbunt iuſti	Ὄψονται δίκαιοι
וְיִירָאוּ וְעָלָיו	& timebunt & ſuper eum	& timebunt,& ſuper eum	καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν
יִשְׂחָקוּ : ח	ridebunt.	ridebunt	γελάσονται
הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא־	Ecce vir qui non	& dicent,ecce homo qui non	καὶ ἐροῦσιν. Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ
יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוּזּוֹ	poſuit Deū fortitudinē ſuā,	poſuit deū adiutorē ſuū.(ſuaꝝ,	ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ,(τοῦ αὐτοῦ,
וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ	ſed ſpauit ī mul.diuiti.ſuaꝝ,	Sed ſpauit ī mltitudi.diuitiaꝝ(	Ἀλλ᾽ ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου(
יָעֹז בְּהַוָּתוֹ : וַאֲנִי	ↄforta.ē ī īſidiis ſuis.Ego āt	& ꝓualuit ī vanitate ſua.Ego āt	καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.(
כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית־	ſicut oliua ramoſa in domo	ſicut oliua fructifera in domo	ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ. Ἐγὼ δὲ
אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי	Dei,ſperaui	Dei,ſperaui	τοῦ θεοῦ. Ἤλπισα (εἰς τὸν αἰῶνα
בְּחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם	in mſericordia Dei ī ſeculū	ī miſicordia ī eternū & ī ſeculū	ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ(
וָעֶד : אוֹדְךָ לְעוֹלָם	ſepitnū.Cōfitebō tibi ī ſclm	ſeculi.Cōfitebor tibi in ſeculū	τοῦ αἰῶνος. Ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τοὺς(
כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה	quoniā feciſti,& expectabo	quia feciſti,& expectabo	ὅτι ἐποίησας, καὶ ὑπομενῶ (αἰῶνας
שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד	nom̄ tuū,qm̄ bonū ī ↄſpectu	nom̄ tuū qm̄ bonū ē ī cōſpectu	τὸ ὄνομά σου ὅτι χρηστὸν ἐνώπιον
חֲסִידֶיךָ :	miſericordium tuorum.	ſanctorum tuorum.	τῶν ὁσίων σου.
נג לַמְנַצֵּחַ	LIII. Ad victoriā.	LII. In finem	νβ΄. Εἰς τὸ τέλος
עַל־מָחֲלַת	Per chorum.	intellectus	ὑπὲρ μαελὲθ
מַשְׂכִּיל לְדָ	Intellectus.	Dauid	συνέσεως
וִד :	Dauidis.	pro amalech.	τῷ Δαβίδ.
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין	Dixit īgratus ī corde ſuo,nō	Dixit inſipiens in corde ſuo,nō	Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ
אֱלֹהִים	eſt Deus,	eſt Deus.	ἔστι θεός.
הִשְׁחִיתוּ	corrupti ſunt	Corrupti ſunt	Διεφθάρησαν
וְהִתְעִיבוּ	& abominabiles facti ſunt	& abominabiles facti ſunt	καὶ ἐβδελύχθησαν
עָוֶל אֵין עֹשֵׂה	iniquitate,non eſt qui faciat	in iniqtatibus,nō eſt qui faciat	ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστι ποιῶν
טוֹב: אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם	bonum.Deus de celo	bonum.Deus de celo	ἀγαθόν. Ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
הִשְׁקִיף עַל־	proſpexit,ſuper	proſpexit ſuper	διέκυψεν ἐπὶ
בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת	filios hominum vt videret	filios hominum,vt videat	τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν
הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל	ſi eſſet intelligens,	ſi eſt intelligens	εἰ ἔστι συνιῶν,
דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים :	requirens Deum.	aut requirens Deum.	ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו	Omnes auerſi ſunt pariter	Omnes declinauerunt ſimul	Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα
נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־	aboīabiles fcī ſūt ñ ē q faciat	inutiles facti ſunt,nō eſt q faciat	ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד :	bonum vel etiam vnus.	bonum non eſt vſq; ad vnum.	ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי	Nunqd cognouerūt q opant	Nonne ſcient oēs qui operātur	Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי	iniqtatē,cōcdēres ꝑplm̄ mū,	iniqtatē,q deuorāt plebē meā,	τὴν ἀνομίαν, οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου

Digitized by Google

والكذب على الصدق	מלמללא צדקתא לעלמין:	magis quam loqui iuſtitiam in ppetuũ.
احببت الذين يتكلمون	רחימתא כל מילי	Dilexiſti omnia verba
بالجهل والالسن الداينه	סלעמתא לישן דנכלין:	precipitationis lingua doloſa.
لاجل ذلك	לחוד אלהא יתרעינך	Ideo Deus deſtruet te
استاصلك الله الى الابد	לעלמין יתריך	in eternum diſſipabit te,
ويقلعك وينقلك	ויטלטלינך מלמיתב	migrare te faciat ab habitatione
من مسكنك واصلك	במשכנא ויחלושינך	tabernaculi, eradicabit te
من ارض الاحيا	מן ארע חייא לעלמין:	de terra vite in eternum.
يرى الصديقون	ויחמון צדיקיא בפ	Videbunt iuſti
فيخشون	בפורענותך וידחלון מן	punitionem tuam & timebunt ab
ويضحكون عليه	קדם יי ואמטולתיה יגחכון:	aſpectu Dei, & ſuper eum ridebunt,
ويقولون هذا الرجل الذي لم	ויימרון הא גברא דלא	& dicent hic eſt homo qui non
يتوكل على الله	שוי מימרא דיי עושניה	poſuit verbum DEI fortitudinẽ ſuã,
لكنه توكل على كثرة غناه	סבר בעותריה עשין	ſpauit vero ĩ diuitiis ſuis fortis factus ẽ
واعتمد على حيله وانا	בממוניה: ואנא	in pecunia ſua. Et ego
مثل شجرة الزيتون المثمره	היך זיתא דמתעטף בבית	ſicut arbor oliue frondoſe in domo
في بيت الله متوكل	מקדשא דאלהא סברית	ſancta Dei confiſus ſum
على رحمة الله الى الابد	בחסדא דאלהא לעלמי	in miſericordia Dei in ſecula
والى ابد الابد اشكرك يارب	עלמין: אודי קדמך לעלם	ſeculorum. Confitebor tibi in ſeculum
الى الابد على فعلك واتمسك	ארום עבדת פורענות	quoniam operatus es punitionem
باسمك لانه صالح امام	דיני ואסכי שמך ארום	iudicii mei, & expectabo nomẽ tuũ qm̃
اصفيايك	טב קבל חסידיך:	bonum eſt coram piis tuis.
	לשבחא על פורענות	LIII, In laudẽ. Pro punitione
	רשיעיא דמחרפין שמא	impiorum blaſphemãtiũ nomen
المزمور	דקירס שכלא טבא	Domini. Intellectus bonus
الثاني والخمسون	על ידוי דדוד:	per manum Dauidis.
قال الجاهل في قلبه انه ليس	אמר נבלא בליביה לית	Dixit ingratus ĩ corde ſuo, nequaq̃ eſt
اله	אלהא פרע מניה מטול	Deus. Qui puniat me, propterea
فسدوا	היכנא חבילו רשיעי	corrumpunt impii
ورذلوا	ארחתהון רחיקו מן טבא	vias ſuas, elongantur a bono,
بنجاساتهم وليس من يعمل	אשתכחת בהון עולא לית	obliquum inuenitur in eis non eſt qui
صالحا اطلع الله من السما	דעביד טב: ברם אלהא	operetur bonum. Verũtamen Deus
على	משמיא אודיק על	de celis proſpiciet ſuper
بني البشر لينظر	בני נשא למיחמי האית	filios hominum vt videat ſi eſt
هل من عاقل	דמשכיל באוריתא תבע	intelligens legem, & querens
او طالب الله	אולפן מן קדם יי	eruditionem a conſpectu DEI.
زاغوا جميعا	כולהון ...	Omnes alieni ſunt ſimul
ورذلوا وليس من يعمل	אסתאבו לית עביד	maculati ſunt, non eſt qui faciat
صالحا ولا واحدا	טב לית אפילו חד:	bonum vel etiam vnus.
الم يعلم جميع عاملي	הלא ידעון עבדי שקרא	Nũq̃d nõ cognouerũt q̃ opãt iniq̃tatẽ,
الاثم لا كلين	דמן קדמוי מתיהב מזונא	quod a conſpectu Dei dat nutrimẽtũ,

אכלו לחם:	comederunt panem	vt cibum panis.	ἐν βρώσει ἄρτου.
אלהים לא קראו:	Deum non inuocauerunt.	Deum non inuocauerunt,	Τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο,
שם פחדו פחד	Ibi timuerunt timore	illic trepidauerunt timore	ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον,
לא היה פחד כי	vbi non eſt timor, quoniam	vbi non fuit timor, Quoniam	οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι
אלהים פזר	Deus diſperſit	Deus diſſipauit	ὁ θεὸς διεσκόρπισεν
עצמות חנך	oſſa circundantium te,	oſſa eoꝝ que hominibus placēt,	ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων,
הבשתה כי	confuſi ſunt quoniam	confuſi ſunt quoniam	κατῃσχύνθησαν ὅτι ὁ θεὸς
אלהים מאסם:	Deus proiecit eos.	Deus ſpreuit eos.	ἐξουδένωσεν αὐτούς.
מי יתן מציון יש	Quis dabit ex ſion	Quis dabit ex ſyon	Τίς δώσει ἐκ σιὼν
ישעות ישראל	ſalutare iſrael, (tatem	ſalutare iſrael	τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ, (σίαν
בשוב יהוה שבות	cū reduxerit Deus captiui(	cū conuerterit dn̄s captiuitatē	ἐν τῷ ἐπιστρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλω(
עמו יגל יעקב	populi ſui, exultabit iacob,	plebis ſue exultabit iacob	τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ
ישמח ישראל:	letabitur iſrael.	& letabitur iſrael.	καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.
נד למנצח	LIIII. Ad victoriā,	LIII. In finem	νγ'. Εἰς τὸ τέλος
בנגינות משכיל	laudatoriis intellectus,	in carminibus intellectus	ἐν ὕμνοις συνέσεως,
לדוד בבא הזפים	Dauidis. Cū veniſſent Zipei	Dauid, cū vēiſſent zyphei	τῷ Δαβίδ, ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους
ויאמרו לשאול	& dixiſſent Sauli,	& nunciaſſent Sauli,	καὶ εἰπεῖν τῷ σαούλ,
הלא דוד	nonne Dauid	nonne Dauid	οὐκ ἰδοὺ Δαβὶδ
מסתתר עמנו:	abſconditus eſt apud nos.	abſconditus eſt apud nos.	κέκρυπται παρ' ἡμῖν.
אלהים בשמך	Deus in nomine tuo	Deus in nomine tuo	Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου
הושיעני	ſalua me,	ſaluum me fac,	σῶσόν με,
ובגבורתך תדינני:	& ī fortitudīe tua iudica me	& in virtute tua iudica me.	καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με.
אלהים שמע תפלתי	Deus exaudi orationē meā,	Deus exaudi orationem meam,	Ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
האזינה לאמרי פי:	auribꝰ ꝑcipe verba oris mei.	auribus ꝑcipe verba oris mei.	ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
כי זרים קמו עלי	Quia ſpbi īſurrexeſt aduer(	Qm̄ alieni īſurrexerūt aduer(	Ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ,
ועריצים בקשו	& fortes queſierūt (ſus me,	& fortes queſierūt (ſum me,	καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν
נפשי לא שמו	aīam meam, non poſuerunt	animā meā & non ꝑpoſuerunt	τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντο
אלהים לנגדם סלה:	Deū ī cōſpectu ſuo ī eternū.	Deum ante conſpectum ſuum.	τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν. διάψαλμα.
הנה אלהים עזר	Ecce Deus auxiliabitur	Ecce enim Deus adiuuat	Ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ
לי אדני בסמכי	mihi, dominus ſuſtentans	me, & dominus ſuſceptor eſt	μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς
נפשי: ישוב הרע	aīam meam. Redde malum	anime mee. Auerte mala	ψυχῆς μου. Ἀπόστρεψε τὰ κακὰ
לשררי באמתך	īſidiatoribꝰ m̄is, ī ůitate tua	inimicis meis, & in veritate tua	τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου
הצמיתם: בנדבה	diſperde eos. Voluntarie	diſperde illos. Voluntarie	ἐξολόθρευσον αὐτούς. Ἑκουσίως
אזבחה לך אודה	ſacrificabo tibi, confitebor	ſacrificabo tibi, & confitebor	θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι
שמך יהוה כי טוב:	noī tuo DEVS qm̄ bonū eſt	nomini tuo dn̄e qm̄ bonum eſt.	τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν.
כי מכל צרה	Quoniā ex omni tribulatōe	Quoniam ex omni tribulatiōe	Ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως
הצילני ובאיבי	libauit me, & ī inimicos m̄os	eripuiſti me, & ſup inimicos m̄os	ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου
ראתה עיני:	vidit oculus meus.	deſpexit oculus meus.	ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου.
נה למנצח	LV. Ad victoriā.	LIIII. In finem	νδ'. Εἰς τὸ τέλος
בנגינות משכיל	Laudatoriis ītellectus	in carminibus intellectus	ἐν ὕμνοις συνέσεως
לדוד : וא	Dauidis.	Dauid.	τῷ ἀσάφ.

شعبي الخبز	וסת דין אכל עמין סעיין	qd hoc,comedētes pplm ſnū comedūt
ولله لم يسموا ♣	לחמא שמא דיי לא בריכו :	panē,nomē aūt Dei nō benedixerunt.
هناك سيخافون	תמן דחלו דלוחא	Ibi timuerunt timore
حيث لا خوف لان	מן פיסליהון ולית ביה	ab idolis eorum,& non eſt in illis
الله يفرق	צרוך למדחל אהום אלהא	cauſa qua timeantur.quoniam Deus
عظام المرائين للناس	מבדר תקוף משריית	diſperdet robur exercituum
يخزون لان	חייביא בהתתא ארום	peccatorum,erubuerunt quoniam
الله رذلهم	מימרא דיי רחיקינון :	verbum DEI abiecit eos.
من يعطي من صهيون	מאן יתן דיהב מן ציון	Quis ipſe qui dabit de cion
الخلاص لاسرائيل ♣	פורקנא דישראל אילהן יי	redemptionem iſrael niſi DEVS,
اذا رد الرب سبي	בד יחזר מימרא דיי גלות	qñ reduxerit verbū DEI captiuitatē
شعبه فليتهلل يعقوب	עמיה ירנן דבית יעקב	populi ſui exultabit domus Iaacob
وليفرح إسرائيل	ויחדי דבית ישראל :	lerabitur domus iſrael.
	לשבחא על תושבחת	LIIII. In laudē.Laudatoriis,
	שכלא טבא על ידי דוד :	ītellectus bonus p manū Dauidis
	בד אתו אינשי זיפא	quando venerunt viri Ziphei
	ואמרו לשאול	& dixerunt Sauli,
المزمور	הלא דוד מטמר	nonne Dauid
الثالث والخمسون	מטמר גבן :	latitat apud nos.
نجني باسمك	אלהא בשמך פרוק	Deus in nomine tuo
يا الهي	פרוק יתי ובכ	redime me,
وبجبروتك احكم لي ♣	ובכח גבורתך דון יתי :	& ī virtute fortitudinis tue iudica me.
اللهم استجب صلاتي	אלהא קביל צלותי	Deus meus accipe orationem meam,
وانصت لكلام فمي	אצית למימרי פומי :	auſculta verba oris mei.
فان الغربا قاموا علي	ארום זדונין קמו עלי	Q m̄ ſupbi inſurrexerūt aduerſum me
والاقويا طلبوا	ותקיפין תבעו נפ	& fortes queſierunt
نفسي ♣ لم يجعلوا	נפשי לא שוון אלהא	animam meam.Non poſuerunt Deum
الله امامهم	לקבליהון לעלמין :	in conſpectu ſuo in eternum.
الان الله عوني	הא אלהא סעיד ליה	Ecce Deus adiuuat me,
والرب ناصر	יי בסומכי	Deus inter ſuſtentatores
نفسي ترد الشر	נפשי יתיב	anime mee,fac vt reuertatur
على اعداي ♣ استاصلهم	בישא למעיקי :	malum ad eos qui angunt me,
بعدلك ♣ اسبح	בהימנותך אמאיך	in veritate tua confundam
لك ذبيحة واشكر	יתהון : בניסבתא אדבח	illos.Sacrificia ſacrificabo (qm̄ bonū,
اسمك يا رب لانه صالح ♣	קדמך אודי שמך יי ארום	corā te,laudabo nomen tuū DEVS,(
وانت نجيتني من كل حزن	טב : ארום מכל עקתא	quoniam ex omni tribulatione
وقررت	פצא יתי ובבעלי דבבי	liberauit me,& ī pſonis inimicitie mee
عيني بـــا عداي	חמית עיני נקמתא :	vidit oculus meus vltionem.
المزمور	לשבחא עלמא	LV. In laudem eternam.
الرابع	תושבחתא שכלא טבא	Laudatoria,intelligentia bona
والخمسون	על ידי דוד :	per manum Dauidis.

האזינה אלהים	Auſculta Deus	Exaudi Deus	Ἐνώτισαι ὁ θεὸς
תפלתי ואל תתעלם	oſonē meā,& ne abſcondaris	orationē meā,& ne deſpexeris	τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπερίδης
מתחנתי: הקשיבה	a deprecatione mea. Attēde	deprecationem meam,intende	τὴν δέησίν μου, πρόσχες
לי וענני אריד	mihi & rn̄de mihi,obſtrepam	mihi & exaudi me.Cōtriſtatꝰ ſū	μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. Ἐλυπήθην
בשיחי ואהימה:	ī lamētatione mea & rugiā.	ī exercitatōe mͣa,& ɔturbatꝰ ſū	ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου καὶ ἐταράχθην,
מקול אויב מפני	A voce inimici a facie	a voce inimici & a tribulatione	ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως
עקת רשע כי ימיטו	pſequētis īpii,qm̄ pleceīūt	peccatoris. Q̄m declinauerūt	ἁμαρτωλοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν
עלי און ובאף	ſup me iniquitatē,& ī furore	in me iniquitates,& in ira	ἐπ᾽ ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ
ישטמוני: לבי יחיל	aduſabāt mihi.Cōmū doluit	moleſti erāt mihi.Cor meū cō(	ἐνεκότουν μοι. Ἡ καρδία μου ἐταράχθη
בקרבי ואימות	in vitalibus meis,& terrores	in me,& formido (turbatū eſt	ἐν ἐμοί, καὶ δειλία
מות נפלו עלי:	mortis ceciderūt ſuper me.	mortis cecidit ſuper me.	θανάτου, ἐπέπεσεν ἐπ᾽ ἐμέ.
יראה ורעד יבא	Timor & trēor venerit ſup(	Timor & trēor venerit ſup me,	Φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ᾽ ἐμέ,
בי ותכסני פלצות:	& operuit me formido.(me,	& contexerunt me tenebre.	καὶ ἐκάλυψέ με σκότος.
ואמר מי יתן לי	Et dixi quis dabit mihi	Et dixi,quis dabit mihi	Καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι (σομαι
אבר כיונה אעופה	alas ſicut columbe,volabo	pēnas ſicut columbe,& volabo	πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ πετα-
ואשכנה: הנה	& requieſcam.Ecce	& requieſcam.Ecce	καὶ καταπαύσω. Ἰδοὺ
ארחיק נדד	longe fugiam,	elongaui fugiens,	ἐμάκρυνα φυγαδεύων
אלין במדבר סלה:	cōmorabor in deſerto ſemp.	& manſi in ſolitudine.	καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ διάψαλμα.
אחישה מפלט לי	Feſtinabo vt ſaluer	Expectabā eū q ſaluū me fecit	Προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με,
מרוח סעה מסער:	a ſpū tēpeſtatis & turbinis.	a puſillanimitate ſpūs & tēpe(	ἀπὸ ὀλιγοψυχίας, καὶ ἀπὸ καταιγίδος.
בלע אדני פלג	Precipita Deus diuide	Precipita dn̄e diuide (ſtate.	Καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε
לשונם כי ראיתי	linguas eorum, quoniā vidi	linguas eorum,quoniam vidi	τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον
חמס וריב בעיר:	iniqtatē & cōtradictionē in(	iniqtatē & ɔtradictiōē ī ciuitate	ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
יומם ולילה	Die ac nocte (ciuitate.	Die ac nocte	Ἡμέρας καὶ νυκτὸς
יסובבה על	circumeuntes	circundabit eam ſuper	κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ
חומתיה ואון	muros eius,& ſcelus	muros eius iniquitas (ſtitia.	τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ ἀνομία
ועמל בקרבה:	& iniquitas in medio eius	& labor in medio eius & iniu(	καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία.
הוות בקרבה ולא	Inſidie in medio eius,& non	Et non defecit	Καὶ οὐκ ἐξέλιπεν
ימיש מרחבה תוך	recedit de platea eiꝰ falſitas	de plateis eius,vſura	ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος
ומרמה: כי לא	& fraudulentia.Non enim	& dolus.Quoniam ſi (hi,	καὶ δόλος. Ὅτι εἰ
אויב יחרפני	inimicus exprobrauit mihi	inimicus meus maledixiſſet mi(	ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με
ואשא ולא משנאי	vt ſuſtieā,neq̄ qs q me oderat	ſuſtinuiſſē vtiq̄.Et ſi is q oderat	ὑπήνεγκα ἄν. Καὶ εἰ ὁ μισῶν
עלי הגדיל	ſuper me magnificatus eſt,	me ſr me magna locutus fuiſſet,	με ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν,
ואסתר ממנו:	vt abſcondar ab eo.	abſcondiſſem me forſitan ab eo.	ἐκρύβην ἂν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
ואתה אנוש	Sed tu homo	Tu vero homo	Σὺ δὲ ἄνθρωπε
כערכי אלו	valoris mei,	vnanimis,	ἰσόψυχε,
פי ומידעי:	dux meus & notus meus.	dux meus & notus meus.	ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου
אשר יחדו נמתיק	Qui ſimul habuimus dulce	Qui ſimul mecum dulces	Ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανάς
סוד בבית אלהים	ſecretum,in domo Dei	capiebas cibos,in domo Dei	μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ
נהלך ברגש: ישי	āmbulauimꝰ ī cōgregatōe,Sit	āmbulauimus cū cōſenſu. Veniat	ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. Ἐλθέτω
מות עלימו	mors ſuper eos	mors ſuper illos,	δὴ θάνατος ἐπ᾽ αὐτούς,

استمع يا الله	צות אלהא צלו	Auſculta Deus
صلاتي ولا تغفل	צלותי ולא תתכסי מן	orationem meam,& nō abſcondaris a
عن تضرعي ✿ انظر	צלותי׃ אצית	precatione mea. Attende
الي وارحمني فاني حزنت	לסדור מלולי וקביל מני	ordinatiū ſmonē meū & accipe a me,
في اجتهادي ✿ وراعني	אתרעם במלי וארגיש׃	lamentabor in verbis meis & rugiam.
صوت العدو والذين	מן קל בעיל דבבא מן קדם	A voce patroni inimicitie a conſpectu
احزنوني مالوا	עקת רשיעא ארום יצלון	infeſtantis impii,quoniā declinauerūt
علي بالشر ✿ وبالرجز	עלי שיקרא וברתגא	ſuper me mendacia & in furore
عادوني وجزع قلبي في	ינטרון לי בבבא׃ לבי ירתת	obſeruāt odire me. Cor meum tremit
داخلي خوف	בגוי ודחלת	in me,& timores
الموت اكلني	דמותא נפלו עלי׃	mortis ceciderunt ſuper me.
خوف ورعدة وقعا علي	דחלתא ורתיתא אתיין	Timor & tremor venerunt
وغشيتني ظلمة	לי וחפת יתי תברא׃	mihi,& cooperuit me formido.
فقلت من يعطيني	ואמרית מאן יתין לי	Et dixi quis dabit mihi
جناحين كمثل حمامة	כדפא היך יונתא אטוס	pennas ſicut columbe volarem
لكي اطير واستريح ✿ عند	ואשרי׃ הא	& hoſpitio me reciperem. Ecce
ذلك بعدت	ארחיק ארדוף למנדד	proriperer a loco fuga,
هاربا واويت البرية	אבית במדברא לעלמין׃	habitarem in deſerto perpetuo
وارجو الله الذي ينجيني	ארחיש שיזבותא לי מן	accelerarem ſaluationem meam
من صغر النفس ✿ والريح	זעפא נכלא מעלעולא׃	a vento tempeſtatis & a turbine.
العاصف غرقهم يا رب واقطع	סלעם יי עצתהון פליג	Diſſipa Deus conſilia eorum diuide
السنتهم فاني رايت	לישנהון ארום חמית	linguas eorum,quoniam vidi
في المدينة اثما وشغبا قد	חטוף ומצו בקרתא׃	rapinam & rixam in ciuitate.
النهار كله والليل	יממ ולילי	Die ac nocte
يحوطانها حصونها	יחזרונה עיל	circumeuntes ſuper
الاثم والفجور	שורהא לאונס	muros eius iniquitas
والظلم في وسطها	ושקרא במיצעה׃	& falſitas in medio eius,
لم يذهب	ארגושיא במיצעה	inſidie quoq; in ea,
من اسواقها الربا	לא עדי מן פלטיתה שקר	nō diſcedunt de plateis eius mēdaciū
والغش ✿ فلو كان	ונכילא׃ ארום לא	& fraus. Quoniam non
عدوي عيرني	בעיל דבבי יחסדינני	patronus inimicitie mee impellet
لصبرت ✿ ولو كان مبغضي	יתי ואסובר ולא	me & ſuſtinebo. Et non
عظم علي القول	סנאי עלי יתרברב	is qui odit me,ſuper me,exaltabitur
لتواريت عنه	ואטמר מן קדמוי׃	& abſcondar a conſpectu eius.
وانت ايها الانسان	ואנת אחיתופל גבר דדמי	Et tu Achitophel homo ſimilis
عديل	לי רבי ואליפת יתי	mihi,preceptor qui docuiſti me,
نفسي وقريبي الذي اعرفه	ומהודע חכמתא יתי׃	& ſcire feciſti ſapientiam mihi.
الذي يا كل معي ملاذ	די כחדא נחשב רז בבית	Simul enim dirigemus ſecretū ī domo
الاطعمة والى بيت الله	מקדשא דאלהא נהלך	ſancta Dei ambulabimus
انطلقنا جميعا بالفة واحدة	ברהוביא׃ יחייבינון דין	cū feſtinatione. Cōdēnabit eos iudiciū
يأتي عليهم الموت	קטול ויהב עליהון	mortis & ſententiam dabit,ſuper eos

ירדו שאול	deſcendant in infernum	& deſcendant in infernum	καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου
חיים כי רע	viuentes,quia	viuentes.Quoniam	ζῶντες, ὅτι
רעות במגורם	nequitie ĩ cõgregatiõe eoꝝ,	nequitie in habitaculis eorum,	πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν,
בקרבם : אני אל	& ĩ medio eorũ. Ego autẽ ad	in medio eorum. Ego autem ad	ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐγὼ πρὸς
אלהים אקרא	Deum clamabo,	Deum clamaui,	τὸν θεὸν ἐκέκραξα,
ויהוה יושיעני :	& DEVS ſaluabit me.	& dominus ſaluauit me.	καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου.
ערב ובקר וצהרים	Veſpere & mane & meridie,	Veſpere & mane & meridie	Ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας,
אשיחה ואהמה	loquar & reſonabo (met	narrabo & annunciabo,	διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, (ρώσεται
וישמע קולי : פדה	& exaudiet vocẽ meã. Redi(	& exaudiet vocẽ meã. Redimet	καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου. Λυτ(
בשלום נפשי	in pace animam meam	in pace animam meam	ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου,
מקרב לי כי	ab appropinquantibus mihi,	ab his qui appropinquant mihi,	ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι
ברבים היו עמדי	multi enim ſtãt aduerſũ me.	qm̃ inter multos erant mecũ.	ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
ישמע אל ויענם	Exaudiet Deus & humi. eos,	Exaudiet Deus & hũiliabit illos	Εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐτούς,
וישב קדם סלה :	qui iudex eſt ab initio ſemp,	qui eſt ante ſecula.	ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. διάψαλμα
אשר אין חליפות	non enim mutantur	Non enim eſt illis cõmutatio,	Οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα,
למו ולא יראו	neq̃ timent	& non timuerunt	ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν
אלהים :	Deum. ca ſua,	Deum	τὸν θεόν, (διδόναι
שלח ידיו בשלמיו	Extẽdit manũ ſuã ad pacifi(	extẽdit manũ ſuã ĩ retribuẽdo.	ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀπο(
חלל בריתו :	cõtaminabit pactum ſuum.	Cõtaminauerũt teſtamẽtũ eius,	Ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
חלקו מח	Mollificauerunt	diuiſi ſunt ab	διεμερίσθησαν ἀπὸ
מחמאת פיו	pluſquã butyra os eorum,	ira vultus eius,	ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ,
וקרב לבו	pugnat autem cor illorum,	& appropinquauit cor illius,	καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν.
רכו דבריו	molliores ſermones eorum	Molliti ſunt ſermones eius ſup	Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ
משמן והמה	oleo, cum ſint	oleum, & ipſi ſunt	ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι
פתחות : השלך על	enſes. Proiice ſuper	iacula. Iacta ſuper	βολίδες. Ἐπίρριψον ἐπὶ
יהוה יהבך והוא	DEVM onus tuum, & ipſe	dominum curam tuam & ipſe	κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός
יכלכלך לא יתן	enutriet te, non dabit	te enutriet, & non dabit	σε διαθρέψει, οὐ δώσει
לעולם מוט לצדיק :	ĩ eternum vt labatur iuſtus.	in eternum fluctuationẽ iuſto.	εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
ואתה אלהים	Tu autem Deus	Tu vero Deus	Σὺ δέ, ὁ θεός,
תורדם לבאר	deduces eos in puteum	deduces eos in puteum	κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ
שחת אנשי	interitus. viri	Interitus. Viri	διαφθορᾶς. Ἄνδρες
דמים ומרמה לא	ſanguinum & doloſi, non	ſanguinum & doloſi non	αἱμάτων καὶ δολιότητος, οὐ
יחצו ימיהם ואני	dimidiabunt dies ſuos, ego	dimidiabunt dies ſuos, ego	μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν, ἐγὼ
אבטח בך :	autem confidam in te.	autem ſperabo in te domine.	δὲ, κύριε, ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.
נו למנצח	LVI. Ad victoriã.	LV. In finem	νε΄. Εἰς τὸ τέλος
על יונת א	Pro columba	pro populo qui	ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
לם רח	muta A.	a ſanctis	τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων
רחקים	longitudinum,	longe factus	μεμακρυμμένου,
לדוד מכתם	Dauidis.	eſt in titulũ inſcriptiõe ipſi	τῷ Δαυὶδ
באחז	Mictam. i. iſtro ſuauiter	Dauid	εἰς στηλογραφίαν
אתו פלשתים	reſonãre. Q ſi tenuerũt	cum tenerent	ὅτε ἐκράτησαν

Digitized by Google

malum Doeg,deſcendent
in infernum viuentes.Quoniam
mala in tabernaculis eorum,
in corporibus eorum.Ego autẽ coram
Deo orabo & verbum
DEI redimet me.
Veſpere & mane & meridie,
orabo & clamabo,
& exaudiet vocem meam.Redimet
in pace animã meã,& nõ admouebitur
malũ mihi,quoniã in multis (meus.
tribulatõibus fuit verbũ eius adiutor(
Audiet Deus & accipiet ab eis,
& habitator celorum a principio
ſeculorum,peccatores autem qui non
mutantur a viis ſuis peſſimis,
& non timent ab aſpectu Dei. A.
Extendet manum ſuam,in hominibus
pacis ſue permutabit pactum ſuum.
Teneriora quam pinguedo
caſei verba oris eius,
& ſicut arma bellica cor eius.
Lenia verba eius pluſquam
oleum & ipſa arma
occiſionis.Proiice Dauid ſup DEVM
onus tuum & ipſe nutriet te
in eternum,nec dabit in perpetuum
egeſtatem iuſto.
Et tu in verbo tuo Deus
facies eos deſcendere in gehennam
ꝓfundã,hoĩes authores interfectionis,
& doloſi non videbunt dimidium
dierum ſuorum,& ego ſperabo
in verbo tuo.

LVI. In laudẽ.Pro eccleſia
iſraelis que ſimilatur columbe
mute in tempore
elõgationis eoꝝ a ciuitatibus eoꝝ,
& reuertuntur & laudant authorẽ
mundi,ſicut Dauid contritus
& perfectus,quando tenuerunt eũ

A. Defectiua ſtructura.

A. Ideo columba mu ta iuxta Dauid Chimchi in cõmentariis,quãdũ detineretur i Gad urbe paleſtinorum neq̃quã auſus fuit uel uerbum ex ſententia animi loqui.

פלשתים בגת׃	cum paleſtini in gat.	cum allophyli in geth.	αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.
חנני אלהים כי	Miſerere mei Deus, quoniã	Miſerere mei Deus quoniam	Ἐλέησόν με ὁ θεὸς, ὅτι
שאפני אנוש כל	abſorbuit me homo, tota	conculcauit me homo, tota	κατεπάτησέ με ἄνθρωπος, ὅλην
היום לחם ילחצני	die oppugnator moleſtauit(	die impugnans tribulauit me.	τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
שאפו שור	Abſorbuerunt me (me.	Conculcauerunt me	Κατεπάτησάν με
שוררי כל	inſidiatores mei tota	inimici tota	οἱ ἐχθροί μου ὅλην
היום כי רבים	die, multi enim	die, quoniam multi	τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ
לחמים לי מרום׃	q pugnãt cõtra me excelſũ.	bellantes aduerſum me.	οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
יום אירא אני	Die qua timuero ego	Ab altitudine diei timebo, ego	Ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ
אליך אבטח׃	in te confidam.	vero in te ſperabo.	δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.
באלהים אהלל	In Deo laudabo	In Deo laudabo	Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω
דברו באלהים	verbum eius, in Deo	ſermones meos, in Deo	τοὺς λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ
בטחתי לא אירא	ſperaui non timebo,	ſperaui non timebo	ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι
מה יעשה בשר לי	quid faciat caro mihi.	quid faciat mihi caro.	τί ποιήσει μοι σάρξ.
כל היום דברי	Tota die ſermonibus meis	Tota die verba mea	Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου
יעצבו עלי כל	renitebantur, cõtra me oẽs	execrabãtur, aduerſum me oẽs	ἐβδελύσσοντο, κατ᾽ ἐμοῦ πάντες
מחשבתם לרע׃	cogitationes eorũ in malũ.	cogitationes eorum in malum.	οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
יגורו יצפינו	Cõgregabunt, abſcõdẽtur.	Inhabitabunt & abſcondent,	Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν
המה עקבי	ipſi calcanea mea	ipſi calcaneum meum	αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου
ישמרו כאשר קוו	obſeruabũt, ſicut expectãres	obſeruabunt. Sicut ſuſtinuerũt	φυλάξουσι. Καθάπερ ὑπέμειναν
נפשי׃ על און	aĩam meã. Propter iniqtatẽ	animã meam pro nihilo ſaluos	τὴν ψυχήν μου, ὑπὲρ τοῦ μηδενὸς σώσεις
פלט למו באף	eiicies eos, in furore	facies illos, in ira	αὐτούς, ἐν ὀργῇ
עמים הורד אלהים׃	populos deſcẽdere fac Deus.	populos confringes. Deus	λαοὺς κατάξεις. Ὁ θεὸς
נדי ספרתה אתה	Peregrĩatõẽ mã nũeraſti tu,	vitam meam annunciaui tibi,	τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι,
שימה דמעתי בנאדך	põe lachrimã mã ĩ vtre tuo,	poſuiſti lachrymas meas ĩ cõſpe(	ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου,
הלא בספרתך׃	vtiq & in libro tuo.	Sicut & ĩ pmiſſiõe tua (ctu tuo.	ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου.
אז ישובו אויבי	Tũc cõuertenſ inimici mei	tunc cõuertentur inimici mei	Ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου (σωμαί σε,
אחור ביום אקרא	retrorſũ, ĩ die q̃ ĩuocauero,	retrorſũ. In q̃cũq die ĩuoca te,	εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέ(
הידעתי כי אלהים	hoc ſcio quia Deus meus es.	ecce cognoui q̃m Deus meus es.	ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ.
לי באלהים אהלל	In Deo laudabo	In Deo laudabo	Ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω
דבר ביהוה	verbum, in Deo	verbum, in domino	ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ
אהלל דבר	laudabo verbum.	laudabo ſermonem,	αἰνέσω λόγον,
באלהים בטחתי	In Deo ſperaui	in Deo ſperaui	ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα,
לא אירא מה יעשה	non timebo, quid faciat	non timebo quid faciat	οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
אדם לי עלי אלהים	mihi hõ. Sup me ſunt Deus	mihi homo. In me ſunt Deus	μοι ἄνθρωπος. Ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς,
נדריך אשלם	vota tua, reddam (puiſti	vota tua, que reddam	εὐχαὶ ἃς ἀποδώσω
תודת לך כי הצלת	confeſſiones tibi. Quia eri(	laudationes tibi. Q̃m eripuiſti	αἰνέσεώς σου. Ὅτι ἐρρύσω
נפשי ממות הלא	aĩam meam de morte, ſed &	animam meam de morte, &	τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς
			ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων.
רגלי מדחי	pedes meos de lapſu,	pedes meos de lapſu,	καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος.
להתהלך לפני	vt ambulem coram	vt placeam coram	Εὐαρεστήσω ἐνώπιον

المزمور الخامس والخمسون	פלשתאי בגת	paleſtini in Gat.
ارحمني يا الله لان	חוס עלי אלהא ארום שפייני	Miſerere mei Deus, quoniã cõculcans
الانسان قد علاني	תחותי שבי גבר רשיע	coartauit me adũſarius meus hõ pec(
احزنوني في القتال النهار كله	כל יומא מגיח יחקבנני :	tota die bellator moleſtat me. (cator,
اعدائي	שפיין גרמי מעיקי כל	Cõculcauerũt oſſa mea moleſtatores(
داسوني جميع	יומא ארום סגיאין	die, quoniã multi (mei tota
نهاري ۞ لان	מגיחין לי אלהא עילאה	pugnant contra me, Deus altiſſime
اعدائي كثيرة	די כורסיא במרומא :	cuius ſedes eſt in excelſo.
لا اخشى في سائر الايام	יומא דאידחל אנא	In die qua timuero ego
لاني عليك توكلت يارب	עלך אתרחיץ :	in te confidam.
اشكر الرب	במדת דינא דאלהא אשבח	In proprietate iudicii Dei, laudabo
بقولي النهار كله ۞ الله	במימריה באלהא אתרחיצית	in verbo eius, in Deo ſperaui
رجائي فلا اخاف	לא אידחל מה יעביד	non timebo quid faciat
ماذا يصنع بي البشر ۞	בישרא לי :	caro mihi.
رذلوا كلامي	כל יומי פתגמי	Omnibus diebus ſuſtinui
النهار كله ۞ امكارهم	טורחין עלוי כל	anguſtias, contra me omnes
كلها في اساتي ۞	מחשבתהון לביש :	cogitationes eorum in malum.
يتواحون ويختفون	יכנשון ויטשון כמינא	Congregabunt & abſcõdent in iſidiis,
ويرصدون انا ريدة ۞	והינון [illegible]	ipſi plantas meas
كمثل ما يطلبون	יטמרון היכמא דסכיתו	obſeruabunt, ſicut expectauerunt
نفسي عن لاشي	עברו לנפשנא : על שיקרא	ſic fecerunt aĩe mee. Propter falſitatẽ
يجازيهم الله بذلك	דבידיהון זוקין יתהון	que eſt in manibus eorum contere eos,
الامم برجزه اللهم	ברוגזא עממיא תמסכן אלהא :	in furore miſeros faciet populos Deus.
اني شكرت حياتي لك	יומי טילטולי מנית	Dies peregrinationis mee numeraſti
جعلت دموعي امامك	אנת שוי דמעתי בזיקך	tu, pone lachrymã meam in vtre tuo
كمثل وعدك ۞	הלא בחושבנך :	vtiq & in rationibus tuis.
اعداي يرتدون على	הכדין יתובון בעלי	Tunc reuertentur patroni
اعقابهم في اليوم الذي	דבבי מחורי קדל ביומא	inimicitie mee vertẽtes ceruicẽ, in die
ادعوك الان علمت انك انت	דאיצלי הדין ידעית	qua inuocabo hoc ſciui,
هو الهي اسبح الهي	ארום אלהא בסעדי :	quod Deus ſit in adiutorium mihi.
بقولي بكلامي	במדת דינא דאלהא אשבח	In proprietate iudicii Dei, laudabo
اسبح الهي	במימריה במדת רחמין	in verbo eius, in ꝓprietate miſicordie
توكلت على الله	יי אשבח במימריה :	DEI, laudabo in verbo eius.
فلا اخشى ماذا يفعل بي	במימר אלהא סברית	In verbo Dei ſperaui
الانسان لك يا الهي	לא אידחל מה יעביד בר	non timebo quid faciat filius
اوفي نذوري ۞	נש לי : עלי קבילית אלהא	hominis mihi. In me accepi Deus
اسبحك لانك نجيت	נדריך אשלים קורבני	vota tua, reddam ſacrificia
نفسي من الموت ۞	תודין לך ארום פצית	confeſſionis tibi. Quoniam liberaſti
وعيني من الدموع	נפשי ממותא הלא	animam meam de morte ſed &
ورجلي من الزلل	רגלי מתקלא	pedem meum a lapſu
لكي اعمل	למהלכא קדם יי	vt placeam coram DEO

K

אלהים באור החיים	Deo in lumine viuentium.	Deo in lumine viuentium.	κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.
נז למנצח אל תשחת	LVII. Ad victo. nō diſpdas	LVI. In finē, ne diſpdas	μέ. Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς,
לדוד מכתם	Dauidis. Mictā. i. īſtrumento	Dauid ī tituli inſcriptiōe,	τῷ Δαβὶδ εἰς στηλογραφίαν ἐν
בברחו מפני	ſuaue ſonātis, qñ fugit a facie	cum fugeret a facie	τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου
שאול במערה:	Saulis in ſpeluncam.	Saul regis iſrael ī ſpelūcā.	σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον.
חנני אלהים חנני	Miſere mei Deus miſerē mei,	Miſere mei Deus miſere mei,	Ἐλέησόν με ὁ θεὸς, ἐλέησόν με,
כי בך חסיה נפשי	qm̄ in te ſperat anima mea,	quoniā in te cōfidit anima mea.	ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου.
ובצל כנפיך אחסה	& ī vmbra alaꝝ tuaꝝ ſpabo,	Et ī vmbra alaꝝ tuaꝝ ſperabo,	Καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ,
עד יעבר הוות:	donec tranſeant inſidie.	donec tranſeat iniquitas.	ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία.
אקרא ל	Inuocabo	Clamabo	Κεκράξομαι
אלהים עליון	Deum altiſſimum,	ad Deum altiſſimum,	πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον,
לאל גמר	Deum vltorem	Deum qui benefecit	τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά
עלי: ישלח משמים	meum. Mitter de celo	mihi. Miſit de celo	με. Ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ
ויושיעני חרף	& ſaluabit me, exprobrabit	& liberauit me, dedit ī opp̄briū	καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος (πέστειλεν
שאפי סלה ישלח	abſorbētime ī ppetuū, mittet	cōculcantes me. Miſit (tē ſuā,	τοὺς καταπατοῦντάς με. Διάψαλμα. Ἐξα(
אלהים חסדו ואמתו	Deus miſicōdiā ſuā, & veri(	Deus miſicordiā ſuā, & verita(	ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ,
נפשי בתוך ל	Aīa mea ī medio (tatē ſuā,	& eripuit animā meā de medio	καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου
לבאים אשכבה	leonum dormiuit	catulorum leonum dormiui	σκύμνων, ἐκοιμήθην
לוהטים בני	ferocientium, filii	conturbatus. Filii	τεταραγμένος. Υἱοὶ
אדם שניהם	hominum dentes eorum	hominum dentes eorum	ἀνθρώπων, οἱ ὀδόντες αὐτῶν,
חנית וחצים	lancee & ſagitte,	arma & ſagitte,	ὅπλα καὶ βέλη,
ולשונם חרב	& lingua eorum gladius	& lingua eorum gladius	καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν, μάχαιρα
חדה: רומה על שמים	acutus. Exaltare ſuper celos	acutus. Exaltare ſuper celos	ὀξεῖα. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς
אלהים על כל	Deus, ſuper omni	Deus, & in omni	ὁ θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
הארץ כבודך:	terra gloria tua. (meis,	terra gloria tua.	τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
רשת הכינו לפעמי	Rete parauerunt greſſibus(	Laqueū parauerūt pedib⁹ mis,	Παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου,
כפף נפשי כרו	ad īcuruādū aīā meā. Fodeſt	& īcuruauerūt aīā meā. Fodeſt	καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. Ὤρυξαν
לפני שיחה נפלו	ante me foueam, ceciderunt	ante faciē meā foueā, & īciderūt	πρὸ προσώπου μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον
בתוכה סלה: נכון	ī mediū ei⁹ ī ppetuū. Paratū	ineam. Paratum	εἰς αὐτόν. Διάψαλμα. Ἑτοίμη
לבי אלהים נכון	cor meum Deus paratum	cor meum Deus, paratum	ἡ καρδία μου ὁ θεὸς ἑτοίμη
לבי אשירה	cor meum, cantabo	cor meum, cantabo	ἡ καρδία μου, ᾄσομαι
ואזמרה: עורה	& pſallam. Expergiſcere	& pſalmum dicam dn̄o. Exurge	καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι
כבודי עורה הנבל	glīa mea, expgiſcerē pſalteriū	gloria mea, exurge pſalterium	ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον
וכנור אעירה שחר:	& cithara, expergiſcar, mane	& cithara exurgam diluculo.	καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.
אודך בעמים אדני	Cōfitebor tibi ī populis dn̄e,	Confitebor tibi in populis dn̄e,	Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε,
אזמרך בלאמים:	cantabo tibi in nationibus.	& pſalmūdicā tibi in gentibus.	ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
כי גדל עד שמים	Quia magna vſq ad celos	Qm̄ magnifica. ē vſq ad celos	Ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν
חסדך ועד שחקים	miſicōdia tua, & vſq ad celū	miſicordia tua, & vſq ad nubes	τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν
אמתך: רומה על	veritas tua. Exaltare ſuper	veritas tua. Exaltare ſuper	ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ
שמים אלהים על	celos Deus, in	celos Deus, & ſuper	τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεὸς, καὶ ἐπὶ
כל הארץ כבודך:	omni terra gloria tua.	omnem terram gloria tua.	πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

In lumine viuorum. (quo dixit

LVII. In laudē, p moleſtia, t pe(
Dauid ñ me deſtruas, p manū Dauidis
humilis & perfecti, dum fugeret ab
aſpectu Saulis in ſpeluncam.

Miſerere mei Deus miſerere mei, q̄m
in verbo tuo ſperauit anima mea,
& in vmbra diuinitatis tue ego cōfido
donec tranſeat tumultus.
O rabo coram DEO altiſſimo
& forti. Q ui precepit aranee
vt perficeret in ore ſpelunce
telā in defenſionem meā. Miſit angelū מלאכיא עיזלא
de celis altiſſimis & ſaluum me fecit,
confudit conculcantes me in eternū,
miſit Deus bōitatē ſuā & veritatē ſuā.
Anima mea colligata tanq̄ in medio
flammarum dormiuit inter
carbones flammigeros, filii
hominis quorum dentes ſunt ſicut
arma & ſagitte,
& lingue eorum ſicut enſis
acutus. Exaltare ſuper
angelos celorum Deus, ſuper omnes
habitatores terre g'oria tua.
Laqueum parauerunt
greſſibus meis icuruauerūt aīam meā,
foderunt ante me foueam, ceciderunt
in mediū eius in eternum. Paratum
cor meum Deus ad legē tuam, paratū
cor meum timori tuo laudes dicam
& pſallā. Expgiſceſ gl'ia mea expgiſceſ
vt laudes ore pſalterii
& cithare, expergiſcar ad orationem
matutinā. Cōfitebor corā te ī populis
DEVS, laudabo te in nationibus,
q̄m magnificata eſt vſq; ad ſupficiē ce(
benignitas tua, & vſq; ad celos (lorū
ipſos veritas tua. Exaltare ſuper
angelos celorum Deus, ſuper
omnes qui habitant terram gloria tua.

Digitized by Google

נח לַמְנַצֵּחַ	LVIII. Ad victoriã.	LVII. In finem	νζ. Εἰς τὸ τέλος
אַל־תַּשְׁחֵת	Nõ diſperdas. Dauidis Mictã	ne diſperdas Dauid	μὴ διαφθείρῃς τῷ Δαβὶδ
לְדָוִד מִכְתָּם ׃	.i. inſtrumẽto ſuaue ſonanti.	in tituli inſcriptione.	εἰς στηλογραφίαν.
הַאֻמְנָם אֵלֶם	Si vere vtiq;	Si vere vtiq;	Εἰ ἀληθῶς ἄρα
צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן	iuſtitiam loquimini,	iuſtitiam loquimini	δικαιοσύνην λαλεῖτε,
מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ	recte iudicate	recte iudicate	εὐθεῖα κρίνετε
בְּנֵי אָדָם ׃ א	filii hominum.	filii hominum.	υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
אַף־בְּלֵב עוֹלֹת	Et enim in corde iniq̃tates	Et enim in corde iniquitates	Καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας
תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ חֲמַס	opabimini in terra, iniq̃tatẽ	operamini in terra, iniuſtitias	ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν
יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן ׃ ו	manuũ veſtrarũ cõcinnabitĩ.	manus veſtre concinnant.	αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.
זֹרוּ רְשָׁעִים	Alienati ſunt peccatores	Alienati ſunt peccatores	Ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ
מֵרָחֶם תָּעוּ	a vulua, errauerunt	a vulua, errauerunt	ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν
מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב ׃	ab vtero loquẽtes mẽdaciũ.	ab vtero locuti ſunt falſa.	ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.
חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת	Furor eorũ ad ſimilitudinẽ	Furor illis ſm̃ ſimilitudinem	Θυμὸς αὐτοῖς εἰς τὴν ὁμοίωσιν
חֲמַת־נָחָשׁ כְּמוֹ־פֶתֶן	furoris ſpẽtis ſic̃ aſpidis A.	ſerpentis, ſicut aſpidis	τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος
חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ ׃	ſurde obturantis aurẽ ſuam.	ſurde & obturantis aures ſuas.	κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.
אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע	Vt non audiat	Que non exaudiet	Ἥτις οὐκ εἰσακούσεται
לְקוֹל מְלַחֲשִׁים	vocẽ murmurantiũ, (tiões.	vocem incantantium,	φωνῆς ἐπαδόντων, (φοῦ.
חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם ׃	nec icãtatoris callidi ĩcãta(	& venefici incantãtis ſapiẽter.	φαρμακοῦται φαρμακευομένη παρὰ σο(
אֱלֹהִים הֲרָס־שִׁנֵּימוֹ	Deus contere dentes eorum	Deus conteret dentes eorum	Ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν
בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת	in ore eorum, molares	in ore ipſorum, molas	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, τὰς μύλας
כְּפִירִים נְתֹץ יְהוָה ׃	leõculorũ cõfringe DEVS.	leonum confringet dominus.	τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος.
יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם	Diſſoluantur quaſi aque	Ad nihilũ deueniẽt tanq̃ aqua	Ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ
יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ יִדְרֹךְ	que defluunt, intendet	decurrens, intendit	διαπορευόμενον, ἐντενεῖ
חִצָּו כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ ׃	ſagittas ſuas, ſubito cõterẽt.	arcũ ſuum donec infirmentur,	τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.
כְּמוֹ שַׁבְּלוּל	Sicut limax	Sicut cera	Ὡσεὶ κηρὸς
תֶּמֶס יַהֲלֹךְ	tabefactus pertranſeant,	que fluit auferentur,	τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται,
נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל־	ſicut abortus mulieris q̃ non	ſupercecidit ignis	ἔπεσε πῦρ
חָזוּ שָׁמֶשׁ ׃ ב	vidit ſolem.	& non viderunt ſolem.	ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.
בְּטֶרֶם יָבִינוּ ס	Antequam creſcant	Priuſquã intelligerent	Πρὸ τοῦ συνιέναι
סִּירֹתֵיכֶם אָטָד	ſpine veſtre in rhannum. B.	ſpine veſtre rhannum,	τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον,
כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ	quaſi viuentes, quaſi	ſicut viuentes ſic	ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ
חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ ׃	ira tempeſtas rapiet eos.	in ira abſorbet eos.	ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.
יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־	Letabitur iuſtus cum	Letabitur iuſtus cum	Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ
חָזָה נָקָם פְּעָמָיו	viderit vltionem, pedes ſuos	viderit vindictam, manus ſuas	ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ
יִרְחַץ בְּדַם ת	lauabit in ſanguine	lauabit in ſanguine	νίψεται ἐν τῷ αἵματι
הָרָשָׁע ׃ וְיֹאמַר אָדָם	impii. Et dicet homo,	peccatoris. Et dicet homo	τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος,
אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק	vere fructus eſt iuſto,	ſi vtiq; eſt fructus iuſto,	εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ
אַךְ יֵשׁ־אֱלֹהִים	vere eſt Deus	vtiq; eſt Deus	ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς
שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ ׃	iudicans in terra.	iudicans eos in terra.	κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.
נט לַמְנַצֵּחַ אַל	LIX. Ad victoriã. Nõ	LVIII. In finem ne	νη. Εἰς τὸ τέλος μὴ

Digitized by Google

LVIII. In laudẽ. Pro tribulatõe ĩ tpe	לשבחא על עקתא בזמן	المزمور
quo dixit Dauid ne deſtruas me.	דאמר דוד לא תחבל	السابع والخمسون
Pro dauide contrito & perfecto.	על דוד מכיך ושלים:	
Si vtiq̃ in veritate ſiletis	הברם בקושטא שתקין	انـــ كنتم
iuſti, in tempore litis decet	צדיקי בעידן מצו דינא	بالصدق والحق تتكلمون
vos iuſte loqui,	לכון תריצתא למללא	فبالعدل احكموا
& recte iudicare filios hominum.	ותריצותא תדינון בני נשא:	يا بني البشر ❧
Etenim impii quid nam habetis	ברם רשיעי מה דין	فان افكار قلوبكم
in corde dolos operabimini,	בלבכון עילא תעבדון	السو
iniqua manus veſtre concinnabunt.	חטוף אידיכון תקנון:	بها تعملون الاثم في الارض
Alieni facti ſunt ab vtero	אתעקרו רשיעיא	فايديكم في الظلم منغمسة
peccatores, errauerunt a	רשיעיא מן מעיא תעו מן	ابتعد الاثمة
ventre, loquuntur mendacium.	כרסא ממללי כדיבא:	من الرحم وضل
Venenũ eorũ ſimile veneno ſerpẽtis,	ארסא להון בדמות ארסא	من البطن المتكلمون
ſimile aſpidis	דחויא היך חורמנא	بالكذب الغضب فليكن لهم
ſurde obturantis autem ſuam.	חרשא דמטמטם אודניה	مثل الحية ❧ ومثل الافعى
Que non admittit verba malefici	דלא יקבל מילי חרשיא	الصما التي تشد اذنيها
ligantia ſerpentes, & magis	אסורי נחשיא ומן	فلا تسمع
q̃ incantans incantationes, ipſa ſaplẽs	רטוני רטין חכים:	صوت الراقي ❧
Deus conteret dentes eorum	אלהא תבר ככיהון	وكان التعزيم عليها من
in ore ipſorum, maxillas	בפומהון ניבי	حكيم الله يرض اسنانهم
filiorum leonum confringet DEVS.	בני אריון תתרעע:	في افواههم ❧ الاسد
Liquefient in peccatis ſuis, ſicut	יתמסון בחוביהון היך	ينزع الرب انيابها ❧
aqua defluent tetendit in eos	מיא דאזלין להון יגגיד	ويرذلون كالما
ſagittas ſuas mortiferas	גירי אמטולהון	المهراق ❧ يرميهم
& ipſi abſcindentur. Sicut limax	ויהון מתגזזין היך זחיל	بنبله حتى يضعفوا
tabefactus, qui cõſumitur itinere ſuo,	תבללא דמאיס אורחיה	ويكونون كالشمعة
ſicut ſorex & talpa	היך נפלא ואשותא די	التي تذوب يفنون
cecus, qui non vident ſolem.	סמין ולא חמון שמשא:	وعند سقوط النار
Priuſquam impii	עד לא יתעבדון רשיעי	لم يبصروا ضو الشمس ولم
teneri dureſcant ſicut ſpine	רביבי אקושין היך אטיא	يعقلوا فيكون شوكهم
donec ſunt ſicut herba	עד דהינון כבוסיא	عوسجا
turbine deſtruet illos.	בעלעולא ישיצינון:	يبتلعهم
Letabitur iuſtus, quando viderit	יחדי צדיקא ארום חמא	الرجز وهم احيا ❧
vltionem illorum,	פורענותהון מנהון	يفرح البار اذا
pedes ſuos lauabit in ſanguine	אסחרתיה ישוג באדם	راى الجزا ❧ ويدهم
impiorum. Et dicent filii hominis	רשיעא: ויימרון בני נשא	العالم اذا غسل
profecto eſt premium bonum iuſto,	ברם אית אגר טב לצדיק	يديه ويقول الانسان
profecto eſt DEVS, cuius iudicia	ברם אית אלהא דדינוי	هذه ثمرة الصديق
extenduntur in terra.	פתיחין בארעא:	انت يا رب
LIX. In laudẽ. Pro tribulatõe, tpe	לשבחא על עקתא בזמן	الحاكم بينهم في الارض

A. Regulus, incantationibus minime patens. Aſpis autem patere incãtationibus arbitror notum.

תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם	diſpdas, dauidis Mictā.i.iſtio	diſpetdas Dauid in tituli	διαφθείρῃς· τῷ Δαυὶδ εἰς
בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל	ſuaue ſonāti.Q ñ miſit Saul	inſcriptione qñ miſit Saul	στηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־	& cuſtodierunt	& cuſtodiuit domum	καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον
הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ :	domum, vt eū interficerent.	eius vt interficerēt eum.	αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν.
הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי	Eripe me de inimicis meis	Eripe me de inimicis meis	Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου
אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי	Deꝰ meo, & a īſiſtētibꝰ mihi	Deo meo, & ab īſurgētibꝰ ī me	ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ᾽ ἐμέ,
תְּשַׂגְּבֵנִי : הַצִּילֵנִי	protege me. Libera me	libera me. Eripe me	λύτρωσαί με. Ῥῦσαί με (ἀνδρῶν
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי	ab oꝑariis iniqtatis, & a viris	de opātibus iniqtatē, & de viris	ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ
דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי :	ſanguinum ſalua me.	ſanguinum, ſalua me.	αἱμάτων σῶσόν με.
כִּי הִנֵּה אָרְבוּ	Quia ecce inſidiati ſunt	Quia ecce ceperunt	Ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν
לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי	aīe mee, cōgregāt adūſū me	animam meā, irruerunt in me	ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ᾽ ἐμὲ
עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי	fortiſſimi, abſq iniqtate mea	fortes. Neq iniquitas mea	κραταιοί. Οὔτε ἡ ἀνομία μου,
וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה :	& abſq peccato meo DEVS	neq peccatum meum domine,	οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε,
בְּלִי־עָוֹן יְרוּצוּן	Nō egi inique, & illi currunt	ſine iniquitate cucurri	ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον
וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה	& preparant. Expergiſcere	& direxi. Exurge	καὶ κατεύθυνα. Ἐξεγέρθητι
לִקְרָאתִי וּרְאֵה :	ex aduerſo pro me & reſpice.	in occurſum meum & vide,	εἰς συνάντησίν μου καὶ ἴδε,
וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים	Et tu DEVS Deus	& tu domine Deus	καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי	exercitus, A. Deus	virtutum Deus	τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς
יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה	iſrael, euigila	iſrael. Intende	τοῦ ἰσραήλ. Πρόσχες
לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם	vt viſites omnes gentes,	ad viſitandas omnes gentes,	τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα (ἐργαζομένους
אַל תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי	nō miſcearis vniuſis q opant	nō miſercaris oībus q operant	τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς(
אָוֶן סֶלָה : יָשׁוּבוּ	iniqtatē ī ꝑpetuū. Reuertāt	iniquitatem. Conuertentur	τὴν ἀνομίαν. Ἐπιστρέψουσιν
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב	ad veſperā, latrent vt canes	ad veſperā & famē patient vt(	εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων,
וִיסוֹבְבוּ עִיר :	& circumeant ciuitatem.	& circuibunt ciuitatē, (canes,	καὶ κυκλώσουσι πόλιν.
הִנֵּה יַבִּיעוּן	Ecce loquuntur	Ecce loquentur	Ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται
בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת	in ore ſuo, gladii	in ore ſuo, & gladius	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם	in labiis eorum,	in labiis eorum,	ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν,
כִּי מִי שֹׁמֵעַ :	quoniam quis audiuit.	quoniam quis audiuit.	ὅτι τίς ἤκουσε.
וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק	Tu autē DEVS derridebis	Et tu dñe derridebis (gētes.	Καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις
לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם :	eos, ſubſannabis oēs gentes.	eos, & ad nihilū deduces omēs(	αὐτούς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη.
עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה	Fōtitudo eoꝝ, B. te obſuabo	Fortitudinē meā ad te cuſtodiā	Τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω,
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי :	qm̄ Deus exaltator meus,	quia Deus ſuſceptor meus	ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου
אֱלֹהֵי חַסְדִּי	Deꝰ miſericordia mea	es, Deus meus miſicordia eius	εἶ. Ὁ θεός μου, τὸ ἔλεος αὐτοῦ
יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים	preueniet me. Deus (meis	preueniet me. Deus	προφθάσει με, ὁ θεὸς
יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי	oſdit mihi ꝑ inſid atoribus(	oſtēdit mihi ſuꝑ inimicos meos	δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.
אַל תַּהַרְגֵם פֶּן	Ne occidas eos ne forte	ne occidas eos nequando	Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε
יִשְׁכְּחוּ עַמִּי	obliuiſcatur populus meus,	obliuiſcantur populi mei.	ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου.
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ	diſpge eos ī fortitudine tua,	Diſperge illos in virtute tua,	Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου,
וְהוֹרִידֵמוֹ	& deſtrue eos	& depone eos	καὶ κατάγαγε αὐτοὺς
מָגִנֵּנוּ יְהוָה :	protector noſter DEVS.	protector meus domine.	ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר	Peccato oris eorū, ſermone	Delictum oris eorū ſermonem	Ἁμαρτία στόματος αὐτῶν, λόγος

المزمور الثامن والخمسون

quo dixit Dauid ſi me deſtruas, p̄ manſi
Dauidis contriti & pfecti, quādo miſit
Saul ad cuſtodiendam domum
vt eum interficerent.
Eripe me de patronis inimicitie mee
Deus meus, & ab īſurgēribꝫ aduſū me
libera me. Libera me
ab operatiis falſitatis, & a viris
homicidis ſalua me.
Quoniam ecce inſidiati ſunt
aīe mee, congregati ſunt aduerſum me
fortes, non propter iniquitatē meam,
& non propter peccatum meum
DEVS. Abſq; culpa mea currunt
& parant bellum,
roborare coram me & reſpice.
Et tu DEVS Deus exercituum, Deus
Iſrael, euigila in adiutorium
ſuper gentes, non miſeratis
omnibus principibus mendacii
in eternum. Conuertentur
ad veſperam latrabunt vt
canes circuibunt ciuitatem.
Ecce loquentur ore ſuo
verba acuta ſicut
gladius, labiis ſuis
dicent fortificabimur, quoniā
quis ille qui audiet & puniet.
Et tu DEVS derridebis eos,
ſubſannabis omnes populos.
Fortitudo mea, te obſeruabo,
quoniam Deus refugium meum.
Deus bonitas mea
pteibit me, Deus oſtendet mihi
vltionem inimicorum meorum.
Ne occidas eos ſubito, ne forte
obliuiſcantur populi mei, expelle
eos a domibus eorum
in virtute tua, & minue
facultates eoꝝ defenſor meus DEVS.
Propter delictū oris ſui & pp ſermonē

A. Exercitus, tanq̄ unum nomen Dei, nominatiui uel uocatiui caſus. Qui licet ſit in ſe unus tamen dicitur pluraliter exercitus, ſicut dicitur adonai, q̄d interpretatur pluraliter Dñi mei. Et hec ſententia. R. Moſe egyptii.

B. Admiratiuus ſermo & defectiuus, qua ſi dicat ꝑpter immenſam eorum fortitudinem, obſeruabo te.

שפתימו וילכדו	labiorũ eorum,& capiantur	labioꝝ ipſorũ,& cõprehẽdãtur	χειλέων αὐτῶν, καὶ συλληφθήτωσαν
בגאונם ומאלה	in ſupbia ſua,& maledictionẽ	in ſupbia ſua.Et de execratione	ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς
ומכחש יספרו :	& mendacium narrantes.	& de mendacio annunciabũtur	καὶ ψεύδους διαγγελήσονται
כלה בחמה כלה	Conſume in furore cõſume,	in cõſumatiõe ĩ ira cõſumatiõis	ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας
ואינמו וידעו כי	vt nõ ſubſiſtant, & ſciãt qm̃	& non erunt.Et ſcient quia	καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. Καὶ γνώσονται ὅτι
אלהים משל ביעקב	Deus dominabitur Iaacob,	Deus dominabitur Iacob,	ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ ἰακὼβ,
לאפסי הארץ סלה:	in finibus terre in perpetuũ.	& finium terre. (patientur	καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς.
וישבו לערב יהמו	Cõuertãt ad veſperã,latrẽt	Cõuertent ad veſperã & famẽ(	Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν
ככלב ויסובבו	vt canis & circũeant	vt canes,& circuibunt	ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι
עיר : המה	ciuitatem.Ipſi	ciuitatem.Ipſi	πόλιν. Αὐτοὶ
יניעון לאכל	vagabuntur vt comedant,	diſpergentur ad manducandũ,	διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν.
אם לא ישבעו	& quãuis ſaturati non	ſi vero non fuerint ſaturati	ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι,
וילינו : א	fuerint dormient. (tuã,	& murmurabunt.	καὶ γογγύσουσιν.
ואני אשיר עזך	Ego aũt cãtabo fortitudinẽ(	Ego ãt cãtabo fortitudinẽ tuã,	Ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου,
וארנן לבקר חסדך	& laudabo mãe miſicor.tuã.	& exaltabo mãe miſicõdiã tuã.	καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός
כי היית משגב לי	Q m̃ fcũs es fõtitudo mihi,&	Q uia factꝰ es ſuſceptor meꝰ &	σου. Ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ
ומנוס ביום צר	refugium in die tribulatiõis.	refugiũ meũ,in die tribulatiõis	καταφυγή μου, ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς
לי: עזי אליך	Fortitudo mea tibi	mee.Adiutor meus tibi	μου. Βοηθός μου εἶ, σοὶ
אזמרה כי אלהים	cãtabo,qm̃ Deus (miſi.mea.	pſallã,qa Deus (ſicordia mea.	ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς
משגבי אלהי חסדי:	adiutor meus,DEVS meꝰ(	ſuſceptor meꝰ es,Deꝰ meꝰ mi(	ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.
ס למנצח על	LX. Ad victoriã.Pro	LIX. In finem pro	νθʹ. Εἰς τὸ τέλος τοῖς
שושן עדות מכתם	liliis teſtimonii.Mictam	his q cõmutabũt ĩ (doctrinã	ἀλλοιωθησομένοις εἰς (χὴν,
לדוד ללמד :	.i.iſtrũ ſuaue ſonãs,Dauidis(	tituli ĩſcriptõe ipſi Dauid ĩ(	στηλογραφίαν τῷ Δαβὶδ εἰς διδα(
בהצותו את	qñ pugnauit aduſꝰ (ad doc.	cũ ſuccẽdit meſopotamiam	ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποτα(
ארם נהרים	Syriam fluuiorum A.	ſyrie &	συρίας καὶ (μίαν
ואת ארם	& aduerſus Syriam	ſobal	τὴν συρίαν σωβὰλ,
צובה וישב ע	ſoba C. & reuerſus eſt	& conuertit	καὶ ἐπέστρεψεν
יואב ויך את	Ioab & percuſſit	Ioab & percuſſit	ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε
את אדום	Edom	Edom	τὴν ἐδὼμ
בגיא מלח	in valle ſalinarum	in valle ſalinarum	ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν,
שנים עשר אלף :	duodecim milia.	xii.milia.	δώδεκα χιλιάδας.
אלהים זנחתנו	Deus proieciſti nos	Deus repuliſti nos	Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς
פרצתנו אנפת	ſcidiſti nos,iratus es,	& deſtruxiſti nos,iratus es	καὶ καθεῖλες ἡμᾶς, ὠργίσθης
תשובב לנו :	conuerte nos.	& miſertus eſt nobis.	καὶ οἰκτείρησας ἡμᾶς.
הרעשתה ארץ	Commouiſti terram	Cõmouiſti terram	Συνέσεισας τὴν γῆν
פצמתה רפה	& dirupiſti eam,ſana	& conturbaſti eam ſana	καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι
שבריה כי	rupturas eius quoniam	contritiones eius quia	τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι
מטה: הראית עמך	mota eſt.Oſtendiſti pplo tuo	cõmota eſt.Oſtendiſti pplo tuo	ἐσαλεύθη. Ἔδειξας τῷ λαῷ σου
קשה השקיתנו יין	dura,potaſti nos vino	dura potaſti nos vino	σκληρὰ, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον
תרעלה: נתתה	venenato. Dediſti	compunctionis. Dediſti	κατανύξεως. Ἔδωκας
ליראיך נס	metuentibus te vexillum,	metuentibus te ſignificationẽ,	τοῖς φοβουμένοις σημείωσιν,

Digitized by Google

labiorum ſuorum, comprehendantur
in ſuperbia ſua. Quoniam
periurium & mendacium narrabunt.
Deſtrue illos in ira, deſtrue
illos vſq; ad nihilum,
& ſcient quoniam Deus dominatur
Iaacob & finium terre in
ſeculum. Conuertentur ad veſperam
& latrabunt ſicut canis,
& circuibunt ciuitatem. Ipſi
fatigabuntur querentes predam
vt comedant, & non quieſcent donec
ſaturentur & dormiant.
Et ego laudabo fortitudinem tuam,
& pſallã tp̃e matutino bonitatem tuã,
quoniam factus es refugium meum
& auxilium meum in die tribulationis
mee. Fortitudo mea te
laudabo, quoniam Deus
redẽptor meus, Deus miſericordie mee.

المزمور التاسع والخمسون

LX. In laudẽ. Pro veteri teſtimonio
Inter Iaacob & Laban, traducti
per manum Dauidis ad eruditionẽ
qñ congregauit Dauid exercitus
trãſiuitq; p Algat ſaduta.i.p mõtẽ
teſtimõii & īſtruxit bellũ adũſo, arã b q̃
ẽ ſup Prat, D. & adũſus arã ſoba, E. &
poſt hec reuerſus eſt Ioab & p̄cuſſit
idumeos, in planitie ſalis,
& ceciderunt de exercitibus Dauid
& Ioab duodecim milia,
dixit Dauid. Deus dereliquiſti nos,
ɔfregiſti nos iratus ẽ nobis vehemẽter,
iube vt reuertatur gloria tua ad nos.
Commouiſti terram iſrael,
conturbata eſt, & diſrupiſti eam,
ſana ſciſſuras eius quoniam
commota eſt. Oſtendiſti populo tuo
duriciem, potaſti nos vino
luctus. Dediſti metuentibus te
vexillum vt exaltentur in illo

A. .i. Meſopotamiã ſm aliquos. Non deſunt tamen qui contendant Syriam fluuiorũ eſſe Damaſcum, propter duo flumina que per ciuitatem tranſeunt, inter quos Aben ezra, Chimchi, & author midras.

b. Ideſt ſyriam
C. Ideſt Pheniciam.
D. Ideſt Euphraten.
E .i. Syriã phenicã.

להתנוסס מפני	vt exaltentur a facie	vt fugiant a facie	τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου
קשט סלה׃ למען	veritatis in perpetuum. Vt	arcus. Et	τόξου. διάψαλμα. Ὅπως
יחלצון יד	liberentur	liberentur	ἂν ῥυσθῶσιν
ידידיך	amici tui,	dilecti tui,	οἱ ἀγαπητοί σου,
הושיעה ימינך	ſalua dexteram tuam	ſaluum fac dextera tua	σῶσον τῇ δεξιᾷ σου
ועננו׃ אלהים	& reſponde mihi. Deus	& exaudi me. Deus	καὶ ἐπάκουσόν μου. Ὁ θεὸς
דבר בק	locutus eſt	locutus eſt	ἐλάλησεν
בקדשו	in ſanctuario ſuo,	in ſancto ſuo,	ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
אעלזה	letabor	letabor	ἀγαλλιάσομαι
אחלקה	diuidam	& partibor	καὶ διαμεριῶ
שכם ועמק סכ	ſiccimam & vallem	ſichimam, & conuallem	σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα
סכות אמדד׃	ſoccot demetiar.	tabernaculorum metibor.	τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.
לי גלעד	Meus eſt galaad,	Meus eſt galaad	Ἐμός ἐστι γαλαάδ,
ולי מנשה	& meus eſt manaſſe,	& meus eſt manaſſes,	καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς,
ואפרים מעוז	& effraim fortitudo	& effraim fortitudo	καὶ ἐφραὶμ κραταίωσις
ראשי	capitis mei.	capitis mei.	τῆς κεφαλῆς μου.
יהודה מחקקי׃	Iudas preceptor meus,	Iuda rex meus,	Ἰούδας βασιλεύς μου,
מואב סיר	moab olla	moab olla	μωὰβ λέβης
רחצי ע	lauacri mei,	ſpei mee.	τῆς ἐλπίδος μου.
על אדום א	Super idumeam	In idumeam	Ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν
אשליך נ	proiiciam	extendam	ἐκτενῶ
נעלי ע	calciamentum meum,	calciamentum meum,	τὸ ὑπόδημά μου.
עלי פלשת	mihi paleſtina	mihi alienigene	ἐμοὶ ἀλλόφυλοι
התרועעי׃ מי	federata eſt. Quis (nitam,	ſubditi ſunt. Quis (nitam,	ὑπετάγησαν. Τίς
יבלני עיר מצור	deducet me ad ciuitatē mu(	deducet me vſq; ī ciuitatē mu(	ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς,
מי נחני עד אדום׃	qs deducet me vſq; ad idūeā.	qs deducet me vſq; in idumeā.	ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας.
הלא אתה אלהים	Nonne tu Deus	Nonne tu Deus	Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς
זנחתנו ולא תצא	q̄ piciſti nos, & ñ egredieri,	q̄ repuliſti nos, & nō egredieris	ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ
אלהים בצבאותינו׃	Deus in exercitibus noſtris.	Deus in virtutibus noſtris.	ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
הבה לנו עזרת מצר	Affer nobis auxiliū ī tribula.	Da nobis auxiliū de tribulatōe,	Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως,
ושוא תשועת אדם׃	vana eſt enim ſalus ab hoīe.	& vana ſalus hoīs. (tes nos.	καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.
באלהים נעשה חיל	In Deo faciemus virtutem,	In Deo faciemus virtutē, (lā(	Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν.
והוא יבוס צרינו׃	& ipſe peſſūdabit tribulā.nos.	& ipſe ad nihilū deducet tribu(	καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.
סא למנצח	LXI. Ad victoriā.	LX. In finem	ξ΄. Εἰς τὸ τέλος
על נגינת לדוד׃	In organis, Dauidis.	ī hymnis pſalmus Dauid.	ἐν ὕμνοις τῷ Δαβὶδ ψαλμός.
שמעה אלהים רנתי	Exaudi Deus canticū meum	Exaudi Deus depcationē meā,	Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου,
הקשיבה תפלתי׃	intende orationi mee.	intende orationi mee.	πρόσχες τῇ προσευχῇ μου,
מקצה הארץ אליך	De nouiſſimo terre ad te	A finibus terre ad te	Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς, πρὸς σὲ
אקרא בעטף	clamabo, cum triſte fuerit	clamaui dum anxiaretur	ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι
לבי בצור ירום	cor meum, in petra altiore	cor meum, in petra exaltaſti	τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς
ממני תנחני כי	me, eris ductor meus. Quia	me. Deduxiſti me, quia	με. Ὡδήγησάς με, ὅτι

propter veritatem Abraham
in eternum. Propter
meritum Iſaac liberabuntur
amatores tui, redime dexteram tuam,
propter miſericordiam Iaacob,
& ſuſcipe orōnē meā. Deus locutus eſt
in domo ſanctuarii lętabor quoniam
preualebit domus iſrael,
diuidam predam cum filiis
Ioceph, habitantes in ſichem
in valle tabernaculorum menſura
menſurabo, & diuidam ſpolia.
Meeum erat domus Gilat,
& mecum domus Manaſſe
& fortes filiorum Ephraim fortitudo
capitis mei, a domo autem Iude,
ſcribe domus doctrine mee.
Dū conculcarent moabite fedati ſunt
pedes mei in ſanguine procerum eius,
ſicut olla lotionis ſuper
collum occipitii, proceres idumeorum
conculcauerunt calcei mei, ſuper
paleſtinos leticia congregationis
iſrael. Quis deducet
me ad ciuitatem deſtructam Zor,
quis deducet me vſq; idumeam.
Nonne tu es DEVS
qui dereliquiſti nos, & non egrederis
Deus cum exercitibus noſtris.
Affer nobis auxi'ium in tribulatione
quoniam vana redemptio homin's,
In verbo DEI operabimur virtutem,
& ipſe conculcabit tribulantes nos,

LXI. In laudem.

Pro laudibus Dauidis.

Accipe Deus deprecationem meam,
intende orationi mee.
Ab extremis terre coram te optabo
cum triſte fuerit cor meum; in arce
munita, que cōſtructa eſt ſuper rupem
altiorē me ipſo, deduxiſti me. Quoniā

היית מחסה לי מגדל	fuiſti ſpes mea turris	factus es ſpes mea, turris	ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος
עז מפני אויב :	munitiſſima, a facie inimici.	fortitudinis a facie inimici.	ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.
אגורה באהלך	Habitabo ĩ tabernaculo tuo	Inhabitabo in tabernaculo tuo	Παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου
עולמים אחסה	in ſecula, ſperabo	in ſecula, protegar	εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι
בסתר כנפיך סלה :	ĩ ꝓtectiõe alaꝝ tuaꝝ ſemp.	in velamento alarum tuarum.	ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. διάψαλμα.
כי אתה אלהים	Tu enim Deus	Quoniam tu Deus (diſti	Ὅτι σὺ ὁ θεὸς
שמעת לנדרי נתת	exaudiſti vota mea dediſti	meus exaudiſti oĩonẽ meã de(	εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας
ירשת יראי שמך :	hẽditatẽ, timẽtibꝰ nomĩ tuũ.	hẽditatẽ timentibus nomẽ tuũ.	κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου.
ימים על	Dies ſuper	Dies ſuper	Ἡμέρας ἐφ'
ימי מלך	dies regis	dies regis	ἡμέρας τοῦ βασιλέως
תוסיף שנותיו	adiicies annos eius,	adiicies, annos eius	προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ
כמו דר ודר :	donec eſt generatio	vſq; in diem generationis	ἕως ἡμέρας γενεᾶς
ישב עולם ל	& gñatio. Cõmorabit ſemp	& gñatiõis. Permanet ĩ eternũ	καὶ γενεᾶς. Διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα
לפני אלהים חסד	ante faciẽ Dei, miſericordia	in cõſpectu Dei, miſericordiam	ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος
ואמת מן ינצרהו :	& veritas ꝑparate ſuabũt eũ	& veritatẽ eius quis requiret.	καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει;
כן אזמרה	Sic canam	Sic pſalmum dicam	Οὕτως ψαλῶ τῷ
שמך	nomini tuo	nomini tuo	ὀνόματί σου
לעד לשלמי	iugiter, reddens	in ſeculum ſeculi, vt reddam	εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με
נדרי יום	vota mea per	vota mea de	τὰς εὐχάς μου
יום :	ſingulos dies.	die in diem.	ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.
סב למנצח	LXII. Ad victoriã ſup idutũ	LXI In finẽ ꝓ idytum	ξα´ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθοὺμ
על ידותון מזמור	.i. muſices inſtrũ. Pſalmus	pſalmus	ψαλμὸς
לדוד :	Dauidis.	Dauid.	τῷ Δαβίδ.
אך אל אלהים	Profecto apud Deum	Nonne Deo	Οὐχὶ τῷ θεῷ
דומיה נפשי ממנו	ſilebit anima mea, ex eo	ſubiecta erit anima mea, ab ipſo	ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ' αὐτοῦ
ישועתי : אך הוא	ſalus mea. Certe ipſe	enim ſalutare meũ. Nam & ipſe	γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς
צורי וישועתי	robuſtꝰ meꝰ & ſalutarĩ meꝰ,	Deus meus & ſalutaris meus,	θεός μου καὶ σωτήρ μου,
משגבי לא אמוט	fortitudo mea, nõ emouebor	ſuſceptor meus non mouebor	ἀντιλήπτωρ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ
רבה : עד אנה	amplius. Vſquequo	amplius. Quouſq;	ἐπὶ πλεῖον. Ἕως πότε
תהותתו על איש	inſidiamini contra virum	irruitis in hominem	ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον,
תרצחו כלכם	interficiemini omnes vos,	interficitis vniuerſi vos,	φονεύετε πάντες ὑμεῖς,
כקיר נטוי גדר	ſicͤ paries inclinatus & ſepes	tãq̃ parieti ĩclinato & macerie	ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ
הדחויה : אך משאתו	ĩpulſa. Certe ꝑ exaltatõe ſua	depulſe. Verũtamẽ p̃ciũ meũ	ὠσμένῳ. Πλὴν τὴν τιμήν μου
יעצו להדיח	conſiliũ fecerũt vt pellerẽt,	cogitauerunt repellere,	ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι,
ירצו כזב בפיו	placuerũt ſibi ĩ mẽda. ore ſuo	cucurri in ſiti, ore ſuo	ἔδραμον ἐν δίψει. Τῷ στόματι αὐτῶν
יברכו ובקרבם	bñdicũt, ĩterioribus aũt ſuis	benedicebant & corde ſuo	εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν
יקללו	maledicunt	maledicebant.	κατηρῶντο. διάψαλμα.
סלה : אך לאלהים	in ꝑpetuũ. Verũtamen Deo	Verũtamen Deo	Πλὴν τῷ θεῷ
דומי נפשי כי ממנו	retice anima mea, ab ipſo	ſubiecta eſto aĩa mea, qm̃ ab ipſo	ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ' αὐτοῦ
תקותי : אך הוא	.n. ꝑſtolatio mea. Certe ipſe ẽ	patientia mea. Quia ipſe	ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι αὐτὸς
צורי וישועתי	robur meum & ſalus mea,	Deus meus & ſaluator meus,	θεός μου καὶ σωτήρ μου,

منجيا وحصنا	הויתא רחיץ לי קושטא	factus es ſpes mea turris
حصينا في وجه العدو	עשינא מן קדם בעל דבבא:	fortitudinis a facie patroni inimicitie.
اسكن في مسكنك	איתב במשכנך	Habitabo in tabernaculo tuo,
الى الابد واستتر	לעלמין איתחפי	in ſecula, protegar
بظلال كنفك A	בטלל שכינתך לעלמין:	vmbra diuinitatis tue in eternum.
لانك انت الله	ארי את יי	Quoniam tu DEVS
سمعت صلاتي A اعطيت	שמעת נדרי יהבת	exaudiſti vota mea, dediſti
خايفي اسمك ميراثا	ירותא לדחלי שמך:	hereditatem timentibus nomē tuum.
زدت الملك	יומין לעלמא דאתי על	Dies mundi futuri ſuper
على ايامه	יומי מלכא משיחא	dies regis MESSIE
اياما A وسنيه	תוסיף שנוי היך דרי	appones, anni eius ſicut generationes
الى جيل بعد	עלמא הדין ודרי עלמא	mundi huius, & generationes mundi
جيل ويدوم امام الرب	דאתי: יתיב לעלמין	venturi. Cōmorabitur in ſecula (rauit
الى الابد A رحمته	קדם אלהא טיבו וקשוט	corā DEO, bonitas & veritas q̄s p̄pa(
وعدله من يبتغيهما	מן מרי עלמא ינטרון ליה:	author ſeculi ſeruabunt eum.
لذلك امجد	היכדין אשבח שמך לעלמין	Sic laudabo nomē tuū in eternū, poſtq̄
اسمك	כד אשלים ביום פורקנא	A. compleuero in die redemptionis A .i. Perſoluero uota.
الى ابد الابد A واوفي	דישראל וביום דיתרבי	iſrael, in die quo vngetur
نذوري	מלכא משיחא למימלך	rex MESSIAS, vt conſtituatur
يوما فيوما	מלך:	Rex.
	לשבחתא	LXII. In laudem,
المزمور	על ידי ידותון	per manus Idutum,
الثاني والستون	תושבחתא לדוד	Laudatoria Dauidis.
انما الله	ברם לאלהא שתיקא	Certe DEO ſilet
تخضع نفسي لانه من	נפשי מניה פורקן	anima mea, ab eo autem
عنده خلاصي A هو	פורקני: ברם הוא	redēptio mea. Profecto ipſe (um meū
الهي ومخلصي	תוקפי ופורקני מסייעי	fortitudo mea & redēptio mea, auxili(
وناصري فلا احول	לא אזוע ביום עקתא	non mouebor in die tribulationis
ابدا A حتى متى	רבתא: עד אימתי תתחשבון	magne. Vſquequo fremetis
تميلون على الانسان	על גבר חסידא תעבדון	in virum miſericordem, perpetrabitis
لتقتلوه كلكم A	קטולין כולכון היך שור	homicidia. Omnes vos ſicut murus
مثل جدار مايل	דסטי היך גודא	inclinatus, & ſicut ſeptum
وسياج واقع لانكم تحبون	רעיעא ברם כד יומא	corruens. Profecto in die
تقصوا دنيه من نعمته	דאוטבא מתמלכין	bone operationis conſiliantur
سعوا بعطش ويباركون	למדחיה יהבין כדיבותא	vt impingant, loquunturq; mendaciū.
بافواههم ويلعنون	בפומהון מברכין	Ore ſuo benedicunt
بقلوبهم	ובלבהון מלטטין	& corde ſuo maledicunt
الله	לעלמין: ברם לאלהא שתיקי	In eternum. Verumtamen Deo taceas
تخضع نفسي لان من	נפשי ארי מניה	anima mea quoniam ab ipſo
عنده صبري لانه	סברי: ברם הוא	patientia mea. Profecto ipſe
هو ومخلصي	תוקפי ופורקני	fortitudo mea, redemptor meus,

מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃	fortitudo mea nõ mouebor.	adiutor meus non emigrabo.	ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω,
עַל אֱלֹהִים יִשְׁעִי	In Deo ſalutare meum	In Deo ſalutare meum	ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου,
וּכְבוֹדִי צוּר עֻזִּי	& glõa mea, robur fortitudĩ(	& gloria mea, Deus auxilii mei	καὶ ἡ δόξα μου. Ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου
מַחְסִי בֵּאלֹהִים׃	& ſpes mea ĩ Deo. (nis mee,	& ſpes mea in Deo eſt.	καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ,
בִּטְחוּ בוֹ בְכָל עֵת	Sperate in eo omni tẽpore	Sperate in Deo oĩs cõgregatio	ἐλπίσατε ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ
עָם שִׁפְכוּ לְפָנָיו	populi, effundite coram eo	populi, effundite coram illo	λαοῦ. Ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ
לְבַבְכֶם אֱלֹהִים	cor veſtrum, Deus	corda veſtra, Deus	τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς
מַחֲסֶה לָּנוּ סֶלָה׃	ſpes noſtra in perpetuum.	adiutor noſter in eternum.	βοηθὸς ἡμῶν διάψαλμα.
אַךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם	Verũtamẽ vanitas filii hoĩs,	Verũtamen vani filii hominũ	Πλὴν μάταιοι, οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων,
כָּזָב בְּנֵי אִישׁ	mendacium filii viri,	mendaces filii hominum	ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων,
בְּמֹאזְנַיִם לא	ſi aſcendãt	in ſtateris, vt	ἐν ζυγοῖς τοῦ
לַעֲלוֹת הֵמָּה	in ſtateras, minus q̃ vanitas	decipiant ipſi de	ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ
מֵהֶבֶל יָחַד׃	erunt inſimul.	vanitate in idipſum.	ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό.
אַל תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק	Nolite confidere in calũnia,	Nolite ſperare in iniquitate,	Μὴ ἐλπίζετε ἐπ᾽ ἀδικίαν,
וּבְגָזֵל אַל תֶּהְבָּלוּ	neq̃ ĩ rapina ne fruſtremini.	& rapinas nolite concupiſcere,	καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπιποθεῖτε,
חַיִל כִּי יָנוּב אַל	Diuitie ſi affluxerint, ne	diuitie ſi affluant nolite	πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ
תָּשִׁיתוּ לֵב אַחַת	apponatis cor. Vnum	cor apponere. Semel	προστίθεσθε καρδίαν. Ἅπαξ
דִּבֶּר אֱלֹהִים	locutus eſt Deus,	locutus eſt Deus	ἐλάλησεν ὁ θεός,
שְׁתַּיִם זוּ שמע	duo hec	duo hec	δύο ταῦτα
שָׁמַעְתִּי כִּי עֹז	audiui, quia fortitudo	audiui, quia poteſtas	ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος
לֵאלֹהִים וּלְךָ אֲדֹנָי	Dei eſt Et tibi domine	Dei eſt, & tibi domine	τοῦ θεοῦ, καὶ σοὶ κύριε
חֶסֶד כִּי אַתָּה תְשַׁלֵּם	miſericordia, quia tu reddes	miſericordia, quia tu reddes	τὸ ἔλεος. Ὅτι σὺ ἀποδώσεις
לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃	vniuiq; ſecundũ opus eius.	vnicuiq; iuxta opera ſua.	ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
סג׳ מִזְמוֹר	LXIII. Pſalmus,	LXII. Pſalmus	ξβʹ. Ψαλμὸς
לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ	Dauidis cum eſſet	Dauid cum eſſet	τῷ Δαβὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν
בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃	in deſerto Iudee.	in deſerto idumee.	ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας.
אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה	Deus Deus meus .A. tu,	Deus Deus meus,	Ὁ θεὸς ὁ θεός μου,
אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ	inquiram te, ſitiuit te (mea	ad te de luce vigilo. Sitiuit ĩ te	πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σοι
נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי	aĩa mea, deſiderauit te caro(	aĩa mea, q̃ multipliciter tibi ca(	ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου.
בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף	in terra in via, & confitiente	In terra deſerta ĩ via (ro mea.	Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ
בְּלִי מָיִם׃ כֵּן בַּקֹּדֶשׁ	ac ſine aqua. Sic in ſancto	& inaquoſa ſic in ſancto	καὶ ἀνύδρῳ, οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ
חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת	aſpexit te, vt videat	apparui tibi, vt viderem	ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν
עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃	fortitudinẽ tuã & gloriã tuã	virtutem tuam & gloriã tuam.	τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.
כִּי טוֹב	Melior eſt enim	Quoniam melior eſt	Ὅτι κρεῖσσον
חַסְדְּךָ	miſericordia tua	miſericordia tua	τὸ ἔλεός σου
מֵחַיִּים שפ	quam vite,	ſuper vitas,	ὑπὲρ ζωάς,
שְׂפָתַי ישב	labia mea	labia mea	τὰ χείλη μου
יְשַׁבְּחוּנְךָ׃ כ	laudabunt te.	laudabunt te.	ἐπαινέσουσί σε.
כֵּן אֲבָרֶכְךָ	Sic benedicam tibi	Sic benedicam te	Οὕτως εὐλογήσω σε
בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ	in vita mea, & in nomine tuo	in vita mea, & in nomine tuo	ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου
אֶשָּׂא כַפָּי	leuabo	leuabo	ἀρῶ

Digitized by Google

refugium meum non mouebor,
In Deo redemptio mea,
gloria mea, robur fortitudinis mee,
ſpes mea in Deo.
Sperate in verbo eius omni
tẽpore, popule domus iſrael expãdite
corã eo ſuperbiã cordiũ veſtrorum, dicite
Deus ſaluator noſter in eternum.
Quippe nihil hoĩum filii, mendacium
viri filii quando ducunt vxores
ſtatera ponderantur
fata eorum. Verum oſſa eorum
in nihilum redigentur ſimul.
Nolite confidere in rapinis
& violentiis, nolite concupiſcere
diuitias, que & ſi affluant
non apponatis cor. Legem vnam
locutus eſt Deus & bis
illam audiuimus de ore Moſſe
ſcribe magni, quoniam virtus
corã Deo noſtro. Tuum vero DEVS
vt benefacias iuſtis, quoniam tu
reddes homini ſecundum opera eius.

LXIII, Laudatoria, Dauidis ĩ tpe
quo erat in deſerto
in finibus tribus Iude.

Deus meus fortitudo mea tu preueniã
in mane coram te, ſitiuit te
anima mea, deſiderauit te caro mea
in terra arida & ſitienti
& ſine aqua. Sic in loco
ſancto vidi te, tribue mihi meritum
quo videã virtutem tuã & gloriã tuã.
Quoniam bona miſericordia tua
quam facies iuſtis in mundo
venturo, pluſquã vita quam dediſti
impiis in mundo iſto,
propterea labia mea laudabunt te.
Sic benedicam te in vita
mea in mundo iſto, & in nomine
verbi tui extẽdã manus meas in orõne

A. Primo hoc uerſu inſinuatur trinitatis myſterium. Siquidem primum uerbum אלהים elhoim pluralis eſt numeri, ſin uero אלי eli, numeri eſt ſingularis, poſſetq; non abſurde ſic uerti Dii ſunt Deus meus. Dii inquã diſcreti tribus perſonis, uniti autem eſſentia, ſunt Deus meus, quẽ ego inquiram.

כפי׃ כמו חלב	manus meas. Quaſi adipe	manus meas. Sicut adipe	τὰς χεῖράς μου. Ὡς ἐκ στέατος
ודשן תשבע נפשי	& pĩguedĩe ĩplebit aĩa mea,	& pinguedine repleat aĩa mea,	καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου,
ושפתי רננות	& labiis laudantibus	& labiis exultationis	καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως
יהלל־פי׃ אם־	canet os meum. Si	laudabit os meum. Sic	αἰνέσει τὸ στόμα μου. Εἰ
זכרתיך על־יצועי	recordatus tui ĩ cubili meo,	memor fui tui ſup ſtratũ meũ,	ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου,
באשמרות אהגה	ꝑ ſingulas vigilias meditabõ	in matutinis meditabor in	ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς
בך׃ כי־היית	tibi. Quia fuiſti	te, quia fuiſti	σέ. Ὅτι ἐγενήθης
עזרתה לי ובצל	auxilium meum, & in vmbra	adiutor meus. Et in velamento	βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ (λήθη
כנפיך ארנן׃ דבקה	alarũ tuaꝝ laudabo. Adheſit	alarum tuarũ exultabo, adheſit	τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι. Ἐκολ
נפשי אחריך בי	anima mea poſt te, quia	anima mea poſt te, me	ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ
תמכה ימינך׃	ſuſcepit me dextera tua.	ſuſcepit dextera tua.	ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου.
והמה לשואה	Ipſi vero interficere	Ipſi vero in vanum.	Αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην
יבקשו נפשי יבאו	querũt aĩam meã, ĩgredient	queſierunt aĩam meã, itroibũt	ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται
בתחתיות הארץ׃	In inferiora terre,	in inferiora terre,	εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.
יגירהו על־ידי	deturbabuntur in manus	tradentur in manus	Παραδοθήσονται εἰς χεῖρας
חרב מנת שעלים	gladii, pars vulpium	gladii, partes vulpium	ῥομφαίας, μερίδες ἀλωπέκων
יהיו׃ והמלך	erunt. Rex autem	erunt. Rex vero	ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς
ישמח באלהים	letabitur in Deo,	letabitur in Deo,	εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ,
יתהלל כל־הנשבע	laudabitur omnis qui iurat	laudabuntur omnes qui iurant	ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων
בו כי יסכר פי	in eo, quia obſtruetur os	in eo, quia obſtructum eſt os	ἐν αὐτῷ. Ὅτι ἐνεφράγη στόμα
דוברי־שקר׃	loquentium mendacium.	loquentium iniqua.	λαλούντων ἄδικα.
סד למנצח	LXIIII. Ad victoriã.	LXIII. In finem	ξγ΄. Εἰς τὸ τέλος
מזמור לדוד׃	Pſalmus. Dauidis.	pſalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שמע אלהים קולי	Audi Deus vocem meam	Exaudi Deus orationem meam	Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου,
בשיחי מפחד	loquentis, a timore	cum deprecor, a timore	ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἀπὸ φόβου
אויב תצר חיי׃	inimici ſerua vitam meam.	inimici eripe animam meam.	ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.
תסתירני מסוד	Abſconde me a ſecreto	Protexiſti me a conuentu	Σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς
מרעים מרגשת	malignorum, a tumultu	malignantium, a multitudine	πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους
פעלי און׃ אשר	operantiũ iniquitatẽ. Quia	operãtium iniquitatem. Quia	ἐργαζομένων ἀδικίαν. Ὅτι
שננו כחרב	exacuerunt quaſi gladium	exacuerunt vt gladium	ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν
לשונם דרכו	linguam ſuam, tetenderunt	linguas ſuas, intenderunt	τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν
חצם דבר	ſagittã ſuã, verbũ (abſcõdit	arcum rem	τόξον αὐτῶν πρᾶγμα (φοις
מר׃ לירות במסתרים	amariſſimũ. Vt ſagittarẽt ĩ(	amarã, vt ſagittent in occultis	πικρόν. Τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύ(
תם פתאם ירהו	ꝑfectũ, ſubito ſagittabũt eũ	ĩmaculatũ. Subito ſagittabũt eũ	ἄμωμον, ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτόν,
ולא ייראו׃ יחזקו־	& nõ timebũt. Cõfortauerũt	& non timebunt, firmauerunt	καὶ οὐ φοβηθήσονται. Ἐκραταίωσαν
למו דבר רע יספרו	ſibi ſmõẽ peſſimũ, narrauerũt	ſibi ſmonẽ nequã. Narrauerũt	ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο
לטמן מוקשים	vt abſconderent laqueos,	vt abſconderent laqueos	τοῦ κρύψαι παγίδας.
אמרו מי יראה־למו׃	dixerunt quis videbit nos.	dixerunt quis videbit eos.	Εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς,
יחפשו עולת	Scrutati ſunt obliqua,	Scrutati ſunt iniquitates,	ἐξηρεύνησαν ἀνομίας,
תמנו חפש	compleuerunt ſcrutari	defecerunt ſcrutantes	ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες
מחפש וקרב	ſcrutationes, in ventre	ſcrutinio. Accedet	ἐξερευνήσει. Προσελεύσεται

يخي فتملئ	לעלמא דאתי: היך תרבא	In mundo venturo. Quaſi adipe
نفسي كشبعها من الشحم	ודהנין תסבע נפשי	& pinguedine ſaturabis animã meam
وتتهلل شفتاي	וסיפוון דתושבחן ישבח	& labiis laudabundis, laudabit
وتسبح فمي اذا	פומי: אין אדכרתך על	os meum. Si recordatus fuero tui ſup
ذكرتك على مضجعي	דרגשי במטרתא אתנין	cubili meo, p ſingulas cuſtodias cãtabo
وفي الاسحار اتلوتي	במימרך: ארום הויתא	in verbo tuo. Quoniam fuiſti
لانك كنت	סעיד לי ובטלל	robur meum, & in vmbra
عوني وفي ظلال	שכינתך אבוע: אתדבקת	diuinitatis tue exultabo. Adheſit
كيف بهجة تبعت	נפשי בתר אורחתך	anima mea poſt vias tuas,
نفسي اثارك	בי סעדת ימינך: וה	ſuſtinuit me dextera tua.
وعضدتني يمينك A	הינון לקבורתא	Ipſi vero ad ſepulturam
طلبوا نفسي	יתבעון נפשי יעלון	inquirent animam meam intrabunt
ظلما فلينهبطوا	בארעית ארעא:	in inferiores partes terre.
الى اسافل الارض	ימחון יתיה מטול מחרת	Timebunt eum propter percuſſionem
والسيف يسلمون	סייפא מהבית תעליא	gladii, partes vulpium
وللثعالب يكونون طعاما	יהון: ומלכא יחדי	erunt. Et rex letabitur
بفرح الملك	במימר אלהא ישבח כל	in verbo DEI, laudabunt omnes
بالله	דמקיים במימריה	qui paciſcũtur in verbo eius.
ويفتخر كل من يحلف	ארום יסתתק	Quoniã claudentur
به لانه سد افواه	פומהון דממללי	ora eorum qui loquuntur
المتكلمين بالظلم	שקרא:	mendacium.
المزمور	תושבחא	LXIIII. Laudatoria
الثالث والستون	לדוד:	Dauidis.
اللهم تقبل صلاتي	שמע אלהא קלי בעידן	Audi Deus vocem meam in tempore
اذا تضرعت اليك ومن	צלותי מדלותא דבעיל	orationis mee, a timore patroni
جزع العدو انقذ نفسي	דבבי תנטר חיי:	inimicitie mee cuſtodi vitam meam.
ومن غل الاشرار وكثرة	תטמרינני מסוד רשיעין	Abſcondes me a ſecretis
ظلم الظالمين	דמכוונין מאתרגשת	prauorum a fremitu
استرني الذين حددوا	עבדי שקר: דישננו היך	operantiũ falſitatẽ. Qui exacuerũt ſicꝫ
السنتهم مثل	כסייפא לישנהון נגדו	gladium linguas ſuas, tetenderunt
السيف واوترو	קשתהון משחינו	arcus ſuos vnxerunt
قسيهم مكرا	גיריהון סמא דקטול	ſagittas ſuas veneno mortifero
ليرموا في خفية	ומריר: למרמא בטמרא	& amaro. Vt ſagittarent occulte
السليمين من العيب	דלא מום בתכיף עדן	immaculatum, ſubito ſagittabunt
بغتة يرمون ولا يخافون	ליה ולא ידחלון: יתקפון	eum & non timebunt. Roborauerunt
وبكلام الشر عززوا نفوسهم	להון פתגם ביש ישתעון	ſibi verbum iniquum, narrabunt
وتواطوا ليخفوا فخا	למטמן תקלין אמרין	vt abſcondant laqueos, dicunt
وقالوا من يرانا A	מאן חמי להון:	quis videt nos.
وعند همتهم	יבלשון למשבק עילין	Querunt vt inueniant iniquitates
بالسوء بادوا	לשיצאה זכאין בלושא	n interitum iuſtorum, ſcrutationem
لان الانسان	דמתפרש בגוף בר נשא	occultam invnetre hominis,

A. In ſecunda tẽpli deſolatione, pluſquam undecies centena millia iudeoꝝ deſiderata ſũt, mater pietatis materne oblita, proprium mandit filiũ & ut Hieremias habet, qui nutriebantur in croceis amplexati ſunt ſtercora, ut que egerebant pre nimia fame, cogebantur paulo momẽto ad uitam retinendam, in uentrem iterum ingerere. Hec omnia uidentes gentes timuerunt & annũciauerũt opus Dei, ut habetur circa pſalmi finem.

Pſalmi. lxv.

A. Silentium. Hinc diuinus ille Dionyſius libro de myſtica theologia exclamauit. Ne-

L

אִישׁ וְלֵב עָמֹק׃	viri & corde acuto. (lum	homo ad cor altum	ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα,
וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ	Et ſagittabit eos Deus, iacu(	& exaltabitur Deus. Sagitte	καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. Βέλη
פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃	repẽtinũ erũt ꝑcuſſiões eoꝝ.	paruuloꝝ facte ſunt plage eoꝝ,	νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν,
וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ	Et ſcãdalizate ſunt ꝯtra eos	& infirmate ſunt contra eos	καὶ ἐξησθένησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς (πάντες
לְשׁוֹנָם יִתְנֹדְדוּ כָּל־	lingue eoꝝ, cõmouebant oẽs	lingue eoꝝ. Cõturbati ſunt oẽs	αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. Ἐταράχθησαν(
רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ	q̃ videbant eos. Et timebunt	qui videbant eos & timuit	οἱ θεωροῦντες αὐτούς, καὶ ἐφοβήθη
כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ	oẽs hoĩes, & annũciabũt A.	omnis homo. Et ãnunciauerũt	πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ ἀνήγγειλαν
פֹּעַל אֱלֹהִים	opus Dei,	opera Dei	τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ,
וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ׃	& opus eius intelligent.	& facta eius intellexerunt.	καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.
יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה	Letabitur iuſtus in DEO	Letabitur iuſtus in domino	Εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ,
וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ	& ſperabit in eo & exultabũt	& ſperabit in eo, & laudabũtur	καὶ ἐλπιεῖ ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ ἐπαινεθήσονται
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃	omnes recti corde.	omnes recti corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
סה לַמְנַצֵּחַ	LXV. Ad victoriã.	LXIIII. In finem.	ξδ΄. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃	Pſalmus Dauidis. Cãticũ.	Pſalmus Dauid canticum	ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαβίδ, ᾠδὴ
		aggei hieremie & ezechielis de	ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ
		verbo peregrinationis, & de	τοῦ λαοῦ τῆς
		populo tranſmigrationis	παροικίας, ὅτε ἔμελλον
		cum inciperent proficiſci.	ἐκπορεύεσθαι.
לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה	Tibi ſilentium A. laus	Te decet hymnus	Σοὶ πρέπει ὕμνος
אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ	Deus in cion & tibi	Deus in ſyon, & tibi	ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ
יְשֻׁלַּם נֶדֶר׃	reddetur votum. (ad te	reddetur votum in hieruſalẽ.	ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.
שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ	Exaudiẽs orõnẽ, vſquequo(	Exaudi orationem meam ad te	Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ
כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃	omnis caro veniat.	omnis caro veniet.	πᾶσα σὰρξ ἥξει.
דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ	Verba iniq̃tatũ ꝑualuerũt,	Verba iniquorum ꝑualuerunt	Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν
מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה	aduſũ nos, ſceleribus nr̃is tu	ſup nos, & impietatibus nr̃is tu	ἡμᾶς, καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ
תְכַפְּרֵם׃ אַשְׁרֵי תִּבְחַר	ꝓpitiaberis. Btũs quẽ elegeris	ꝓpitiaberis. Beatus quẽ elegiſti	ἱλάσῃ. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω (αὐλαῖς σου.
וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ	& ſuſce. hĩtabit. n. ĩ atriis tuis	& aſſũpſiſti ĩhĩtabit ĩ atriis tuis.	καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς(
נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ	Replebimur ĩ bõis domo tue	Replebimur ĩ bõis domus tue,	Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου
קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃	ſanctũ eſt templum tuum.	ſanctũ eſt templum tuum	ἅγιος ὁ ναός σου,
נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק	Terribilis in iuſtitia,	mirabile in equitate,	θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ.
תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי	reſponde nobis Deus	Exaudi nos Deus	Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς
יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־	ſaluator nr̃, cõfidentia oĩum	ſalutaris noſter ſpes omnium	ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων
קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם	finium terre & maris	finium terre & in mari	τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ
רְחֹקִים׃ מֵכִין	longinqui B. Preparans	longe. Preparans	μακράν. Ἑτοιμάζων
הָרִים בְּכֹחוֹ	montes in virtute ſua,	montes in virtute tua	ὄρη ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ,
נֶאְזָר בג	accinctus	accinctus	περιεζωσμένος
בִּגְבוּרָה׃ מַשְׁבִּיחַ	fortitudine, compeſcens	potentia, qui conturbas	ἐν δυναστείᾳ. Ὁ συνταράσσων
שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן	ſonitum maris, fremitum	profundum maris ſonum	τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους
גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן	fluctuum eius, & tumultum	fluctuum eius. Turbabuntur	κυμάτων αὐτῆς, τίς ὑποστήσεται. Ταρα(
לְאֻמִּים׃ וַיִּירְאוּ	nationum. Et timebunt	gentes & timebunt	τὰ ἔθνη καὶ φοβηθήσονται, (χθήσονται
יֹשְׁבֵי קְצָוֹת	qui habitant in extremis	qui habitant terminos	οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα,

Digitized by Google

بتفكر من بقلب غميق	והירהורי ליבא עמיקא :	&cogitationes cordis profundas.
ويضرب فيشالي الله	ויגרי עליהון אלהא גירא	Excutiet in eos ſagittas Deus, ſagitta
جراحهم بالنبل الصغار	ויתיגרון על מחתהון :	inferet plagas eorum.
وتضعف	ויתקלון להון	Confundent eos
السنتهم فتزعزع جميع	לישנהון יבלחון כל	lingue eorum, mouebūt capita omnes
ويجزع من يراهم	דחמי בהון : ויתחלון	qui reſpicient in eos. Et timebunt
ويخبر كل انسان	כל בני נשא ויתנון	omnes filii hominis & annunciabunt
بايات الله	עובדא דיי אלהים	opera DEI Dei,
فيهم وصنعه	ועובדוהי יתהון מתבינין :	& opera eius inquirentur.
عند ذلك تفرح الصديقون	יחדי צדיקא ביי	Letabitur iuſtus in DEO
وتسبحه بالرب	ויתרחיץ במימריה	& ſperabit in verbo eius,
قلوبهم جميع الصادقة	וישתבחון כל תריצי לבא :	& laudabuntur omnes recti corde.
المزمور	לשבחא	LXV. In laudem.
الرابع والستون	תושבחא לדוד ושירתא :	Laudatoria Dauidis & canticum.

لك يا الله ينبغي	קדמך מתחשבא היך	Coram te reputatur ſicut
التسبيح في صهيون ولك	שתיקותא תושבחתא אלהא	ſilentium laus Deus
توفي النذور في اورشليم	בציון ולך ישתלמון נדרא :	in ſion & tibi reddentur vota.
اسمع يا الله صلاتي	מקבל צלותא לותך	Receptor orationis, ad te
فاليك ياتي كل البشر	כל בני בסרא ייתון :	omnes filii carnis venient.
كلام الظالمين قوي	פתגמי עוין תקיפו	Verba iniquitatum potentiora
علينا وانت غافر	מני סורחננא אנת	me fuerunt, peccata noſtra tu
ذنوبنا طوبى لمن انتخبته	תכפרינון טובי דתבחר	remittes. Beatus quem elegeris
وقبلته ليسكن في ديارك	ותקרב ישרי בדרתך	& ſuſceperis, habitabit in atriis tuis,
الى الابد ويشبع من نعيم	יימרון צדיקי נסבע בטוב	dicent vero iuſti ſaturabimur bonitate
بيتك هيكلك مقدس	ביתך קודשא היכלך :	domus tue, ſanctitare templi tui.
وبالبر عجيب	דחילן בצדקתא תקבל	Timenda in iuſtitia, exaudies
استجب لنا يا الهنا	צלותנא אלהא פורקנן	orationē noſtrā, Deus redēptor noſter
ومخلصنا يا رجا من في	סיברא דכל סיפי ארעא	ſpes omnium finium terre
اقاصي الارض والذين في	ונגות ימא דרחיקן מן	& inſularum maris diſtantis ab
البحار البعيدة انت صانع	יבישתא דאתקין מזונא	arida. Qui preparat cibum
الجبال بقوتك	ליעלי טוריא בגבורתיה	ibicibus montium in virtute
وبجبروتك	גבורתיה מזרז קמור	fortitudinis ſue, accintus cingulo
تقرها تقلب	בגבורתא ממכיך	in robore. Compeſcens
فلبسكن عمق البحار	אתרגושת ימא אתרגושת	ſonitum maris, ſonitum
امواجها لذلك دوي	גלליהון וריגושת	vndarum eius & tumultus
وتحاف تجزع الشعوب	עממיא ויתחלון	gentium. Et timebunt
الارض جميع سكان	דיתבין סייפי מאתוותך	qui habitant fines a ſignis ſuis,

q₃ ueritas eſt, neq₃ regnum, neq₃ ſapientia, neq₃ unū, neq₃ unitas, neq₃ deitas aut bonitas, neq₃ ſpiritus eſt quantū ſcire ipſi poſſumus, neq₃ filii, neq₃ patris eſt denominatio, neq₃ aliud aliquid ex his que nobis aut alteri cuiquā in mūdo ſunt cognita, neq₃ aliquid eorū que nō ſunt, neq₃ eorū que ſunt eſt, neq₃ ea que ſunt illā ſciūt, ſicuti ipſa eſt, neq₃ ſcit ipſa q ſunt ſicuti ſūt, neq₃ ſermo ipſius eſt, neq₃ nomen neq₃ ſciētia, neq₃ tenebre neq₃ lux, neq₃ error neq₃ ueritas, neq₃ eſt ipſius ulla ꝯpoſitio neq₃ ablatio. Vera ꝓinde Dei laus ſilentiū, q̄ negatiuā reſpicit theologiā. In quā poſt Paulum, Bartholomeum, Ioſephum, Dionyſiū, Hierotheū, & Antipharū, ualuit Nicolaus Cuſanus, ſancte romane eccleſie cardinalis.

B. Libro midras tehilim ר׳ חיננא בר פפא שאל לר׳ שמואל בר נחמני מהו כבותה בענן לך אם לו שערי תפלות פעמים פתוחים ופעמים נעולים אבל שערי תשובה אינן נעולים של פתוח כל קצוי ארץ וים רחוקים מה הים הזה אינו נעול לעולם אלא כל מי שמבקש לרחוץ בו רוחץ בכל שעה שהוא רוצה כך התשובה בכל שעה שאדם רוצה לעשות תשובה עושה ותבא מקבלו .i. R. Chanina filius papa interrogauit. R. Samuel filium Nachmani, quid ſibi uult illud qđ ſcriptū eſt Coperuiſti i nube tibi. Dixit ei, porte orationis quaq₃ ſūt aperte quādoq₃ ſunt clauſe. Porte uero penitentie nunquā ſunt clauſe in eterna ſicut dictū eſt ſpes omniū finiū terre & maris longinquorū. Quemadmodū mare iſtud nunq̄ clauditur. Sed quicūq₃ uult lauat ſe ibi, i omni hora qua uult. Sic & penitētia ī omni hora qua homo uult penitere, ſe mitet & Deus ſanctus & benedictus recipit eum.

L ii

מאותתיך מוצאי	a ſignis tuis,egreſſus	a ſignis tuis,exitus	ἀπὸ τῶν σημείων σου. Ἐξόδους
בקר וערב תרנין:	matutini & veſpi laudãtes(	matutini & veſpere delectabis.	πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις,
פקדת הארץ	Viſitaſti terram (facies	Viſitaſti terram	ἐπεσκέψω τὴν γῆν
ותשקקה רבת	& potum dediſti ei,multum	& inebriaſti eam,multiplicaſti	καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. Ἐπλήθυνας
תעשרנה פלג	ditabis eam.Riuus	locupletare eam.Flumen	τοῦ πλουτίσαι αὐτήν, ὁ ποταμὸς
אלהים מלא מים	Dei plenus aqua,	Dei repletum eſt aquis,	τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων.
תכין דגנם כי	preparabis ſegetẽ eorũ,quia	paraſti cibum illorum quoniam	Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν ὅτι
כן תכינה:	talis preparatio eius,	ita eſt preparatio eius.	οὕτως ἡ ἑτοιμασία,
תלמיה רוה נחת	Sulcos eius ſatia,depone	Riuos eius inebria,multiplica	τοὺς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Πλήθυνον
גדודיה ברביבים	areolas eius,pluuiis	genimina eius,in ſtillicidiis	τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν
תמגגנה צמחה	irriga eam,germini eius	eius letabit germinãs.Bñdices	αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα. Εὐλογή(
תברך: עטרת שנת	benedic.Coronaſti annum	corone anni	τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ (σεις
טובתך ומעגליך	bẽignitatis tue,& nubes tue	benignitatis tue,& campi tui	τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου
ירעפון דשן:	ſtillabunt pinguedinem.	replebuntur vbertate.	πλησθήσονται πιότητος.
ירעפו נאות	Pingueſcent paſcue	Pingueſcent ſpecioſa	Πιανθήσονται τὰ ὡραῖα
מדבר וגיל גבעות	deſerti,& exultatione colles	deſerti,& exultatione colles	τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ
תחגרנה: לבשו	accingentur.Veſtite ſunt	accingentur.Induti ſunt	περιζώσονται. Ἐνεδύσαντο
כרים הצאן	planities ouibus,	arietes ouium,	οἱ κριοὶ τῶν προβάτων,
ועמקים יעטפו	& valles operientur	& valles abundabunt	καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι
בר יתרועעו אף	frumento,iubilabunt &	frumento,clamabunt etenim	σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ
ישירו:	canent.	hymnum dicent.	ὑμνήσουσιν.
סו למנצח שיר	LXVI.Ad victoriã.Cãticũ	LXV. In finẽ cãticũ pſalmi	ξε. Εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ
מזמור הריעו	Pſalmus. Iubilate	reſurrectionis. Iubilate.	ἀναστάσεως. Ἀλαλάξατε
לאלהים כל הארץ:	Deo omnis terra,	Deo omnis terra,	τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ,
זמרו כבוד שמו	cantate gloriã nomini eius,	pſalmum dicite nomini eius,	ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
שימו כבוד תהלתו:	date gloriam laudi eius.	date gloriam laudi eius.	Δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ,
אמרו לאלהים מה	Dicite Deo quam (tudine	Dicite Deo q̃ (multitudine	εἴπατε τῷ θεῷ ὡς
נורא מעשיך ברב	terribilia opera tua,ĩ multi(	terribilia ſunt opa tua dñe,in(	φοβερὰ τὰ ἔργα σου. Ἐν τῷ πλήθει
עזך יכחשו לך	fortitudinis tue,mẽtiẽt tibi	virtutis tue mentientur tibi	τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε
איביך: כל הארץ	inimici tui.Omnis terra	inimici tui,Omnis terra	οἱ ἐχθροί σου. Πᾶσα ἡ γῆ
ישתחוו לך	adoret te	adoret te	προσκυνησάτωσάν σοι
ויזמרו לך יזמרו	& canat tibi,canat	& pſallat tibi,pſalmum dicat	καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν
שמך סלה: לכו	nomini tuo ſemp.Ambulate	nomini tuo.Venite	δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Διάψαλμα.(
וראו מפעלות	& videte opera	& videte opera	καὶ ἴδετε τὰ ἔργα (Δεῦτε
אלהים נורא עלילה	Dei,terribilia opera	Dei,terribilis in conſiliis	τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς
על בני אדם: הפך	ſuper filiis hominũ.Cõuertit	ſup filios hoĩum.Qui cõuertit	ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μετα(
ים ליבשה	mare in aridam,	mare in aridam,	τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, (στρέφων
בנהר יע	in flumine	in flumine	ἐν ποταμῷ
יעברו בר	pertranſibunt	pertranſibunt	διελεύσονται
ברגל שם	pede,ibi	pede ibi	ποδί. Ἐκεῖ (ζοντι
נשמחה בו: משל	letabimur ĩ eo.Qui dñatur	letabimur in ipſo.Qui dñatur	εὐφρανθησόμεθα ἐπ᾽ αὐτῷ, τῷ δεσπό(

من اياتك ومن خروج	מפקני צפר ורמשא	ab ortu matutino & veſpere
الليل والنهار	תסיד בפומהון שבחא :	ordinabis in ore eorum laudem.
ذكرت الارض	אידכרתא ארעא	Recordatus es terre
فارويتها وبالكثرة	ואשקיתה סוגי עללתא	& potum dediſti ei. vbertate ſegetum
اغنيتها انهار	ועתרתה סדקבתא	ditaſti eam. Ex fonticulo
الله مملوء من المياه	דאלהא דבשמיא דמליא	Dei, qui eſt in celis qui plenus eſt
تهيء ذلك يسر	מיטרא ותתקין עיבוריהון	pluuia preparabis ſegetes eorum
كما مصر اد اصلحتها	ארום הלכנא תשכלילנה	quando talis preparatio eius.
لتروي حرثها	מרביצי צימחהא רוי	Irrigationes germinum eius ſatia,
ولتكثر ثمارها وبالقطر	תשיד גייסהא ברסיסין	compeſces acies eius, ſtillicidiis
تربي نبتها باركت	תחמסינה ציצתהא	liquefacies eam, germinationibus eius
اكليل السنة	תברך: אכלילתא שנת טוב	benedices. Coronaſti annum bonitate
بنعمتك تملي	בירכתך וכיבשי אורחך	bñdictiõis tue, & cõculcatões itiner[;] tui
من بركتك بقاع	יבכמון דיהנא :	ſtillabunt pinguedinem.
يكثر عشب	דבסמין תושבחתא	Stillabit laudem
البريه وتتمنطق الاكام	מדברא וחדוא גלמתא	deſertum, & exultatione colles
بالسرور تملي	תקמרן להון : יעלון	accingentur ei. Aſcendent
ع احقول	דכרי ... עילוי	arietes ſuper
قمحا	ענא ומישרא יתחפיין	peccora, & valles cooperientur
فيصرخون	עיבורא יבבון ברם	frumento iubilabunt
ويسبحون	ישבחון :	& laudem dicent.
المزمور	לשבחא שירתא	LXVI. In laudem, canticũ
الخامس والستون	ותושבחתא ...	& laudatoria. Iubilate
تسبح لله الارض كلها	קדם יי כל יתבי ארעא :	corã DEO omnes habitatores terre,
رتلوا لاسمه	שבחו איקר שמיה	laudes dicite glorie nominis eius,
سبحوا لمجده	שוו איקר תושבחתיה :	conſtituite gloriam laudi eius.
قولوا لله ما	אמרו קדם אלהא מה	Dicite coram Deo quam
ارهب اعمالك من كثرة	דחילין הינון עובדך	timenda illa opera tua, in multitudine
اياتك يجحدها	בסגיעות עושנך יכדבון לך	fortitudinis tue, mentientur tibi
اعداؤك فلتسجد لك	בעלי דבבך : כל יתבי ארעא	pſoni inimicitie tue. Oẽs habitatores(
الارض كلها	יסגדון קדמך ישבחון	adorabunt coram te, (terre
ولترتلوا لك ولترتلوا	וישבחון לך ישבחון	& laudabunt te, laudabunt
اسمك هلموا	שמך לעלמין : איתיו	nomen tuum in eternum. Ambulate
وانظروا اعمال	וחמון עובדי אלהא	videte opera
الله المرهوب في ارادته	אלהא דחיל מרי תסקופין	Dei, terribilis, author adinuentionum
اكثر من بني البشر لانه	על בני נשא : דהפיך	ſuper filios hominum. Qui conuertit
جعل البحر يبسا	ימא דסוף ליבשתא בנהר	mare rubrum in ſiccum in flumine
فجازوا	ירדנא עברו בני ישראל	iordanis tranſierunt filii iſrael
الانهار	בריגליהון אוביל	pedibus ſuis ducam
بارجلهم هناك	יתהון לטור קודשיה תמן	eos ad montem ſanctitatis, il[l]i
سيفرح بدائم بسوده	נחדי במימריה : דשליט	letabimur ĩ ũbo eio. Qui prĩcẽ habet

TRINITAS.
Pſalm. lxvii.

A. Vltimo uerſu. Bñdicat nos Deus Deus nr̃ bñdicat nos Deus. Ter uoces Deũ repertũ ad hyperthee triados ſupq; diuine trinitatis myſteriũ, qui ad uẽtu Meſſie, & i receptiõe fidei eius a gẽtibus cognitũ ẽ, & q illi cõſubiugiẽ & metuãt eũ oẽs fines terre, p id ſingulare eũ nõ minus declarat myſteriũ trinitatis i ſubſtantia & natura, q & ita eẽ cõfirmat Alexãder, nõ e lõginquo Petro i ſede ſuccedẽs, hinc de trinitate & unitate argumẽtũ ſumẽs. Si trinitas ĩ q̃ nõ ẽ, q̃re Dauid tertio dixit bñdicat nos deus, Deus nr̃ bñdicat nos Deus. Si unitas ñ eſt, q̃re cũ tertio Deũ noĩaſſet bñdicat dixit & nõ bñdicãt adiũxit ex uerbo bñdicat idẽ (q & relatiuũ eũ oſtẽdit) colligens. Hec ex Fabri comentariis. Et ydẽ de beatiſſima trinitate dei p̃re & filio & ſpu ſ. ĩ, multa habẽtur i remotiſſimis cõmẽtariis cabaliſtaꝝ, & i uniuerſũ i cõmẽtariõi hebreoꝝ q̃ an uel p pe aduẽtu Chriſti ſcripſerũt. Illi tñ q legiẽ ẽpſa. Neumie filii hacana, ad Haccanã filiũ q̃ אגרת הסודות agheret haſodot. i. ep̃la ſecretoꝝ appellat, cõprobatũ q; ex libro רזיא בגלי aegale raiaia, q̃dq; hoc loco ſcere opeptiũ iudicauimus, mihi ſpĩbt oĩa manifeſtiſſimũ uiſũ eſt, & q a iunior hebreis neq̃q̃ negari poſſit. i. בספר אגרת הסודות

בקש פעם אחת
אנטונינוס נגיד על עיר
רומי מר הקדוש
שילמדהו אמתת הדעת
שם ד׳ אותיות ושם יב
אותיות ושם מב אותיות
תשובת בעגר שתאר
חיות נכסו מיאפת רך
מחראות שם ד׳ אותיות
ושם יב אותיות ושם מב
אותיות אני מודיע לך
אתם ויהיו בסוד האלהים
אמר ראוי היותם נסתרים
מכל איש אבל בעבור
שאני מכיר אותך
מתלמידים המאושרים
והוא דבר קרוב אל

L iii

בגבורתו עולם
עיניו בגוים תצ
תצפינה הסוררים
אל ירומו למו סלה
ברכו עמים אלהינו
והשמיעו קול
תהלתו השם נפשנו
בחיים ולא נתן
למוט רגלנו כי
בחנתנו אלהים
צרפתנו כצרף כסף
הבאתנו במצודה
שמת מועקה
במתנינו הרכבת
אנוש לראשנו
באנו באש ובמים
ותוציאנו לרויה
אבוא ביתך בעולות
אשלם לך נדרי
אשר פצו שפתי
ודבר פי בצר לי
עולות מחים אעלה
לך עם קטרת אילים
אעשה בקר עם
עתודים סלה לכו
שמעו ואספרה כל
יראי אלהים אשר
עשה לנפשי אליו
פי קראתי ורומם
תחת לשוני און
אם ראיתי בלבי
לא ישמע אדני
אכן שמע אלהים
הקשיב בקול
תפלתי ברוך אלהים
אשר לא הסיר
תפלתי וחסדו
מאתי
סו למנצח
בנגינת מזמור שיר
אלהים יחננו

In fortitudine ſua mundo,
oculi eius gentes
aſpiciũt, q̃ icreduli ſũt (nõ
ſi exaltẽt ĩ ſemetipſis ĩ ſẽpit(
Bñdicite populi Deo noſtro,
& auditã facite vocẽ (noſtrã
laudis eio. Q ui poſuit aĩam(
in vita, & non dedit
ĩ cõmotionẽ pedes noſtros.
Probaſti.n.nos Deo, (argẽtũ
repurgaſti nos ſic repurgat(
Introduxiſti nos ĩ obſidionẽ,
poſuiſti ſtridorem
in dorſo noſtro, egtare feciſti
homines ſuper caput noſtrũ.
Venimus per ignẽ & aquã,
& induxiſti nos ĩ ſaturitatẽ.
Ingrediar domũ tuã ĩ holo(
ſddã tibi vota mea. (cauſtis,
q̃ pmiſerũt labia mea, (ter.
& locutũ ẽ os mũ cũ tribula(
Holocauſta medullata offerã
tibi, cum incenſo arietum,
faciam vaccas cum
hircis in perpetuũ. Venite,
audite & narrabo omnes
qui timetis Deum, quanta
fecerit anime mee. Ipſum
ore meo inuocaui, & exaltaui
ſub lingua mea. Iniquitatem
ſi vidi in corde meo,
non exaudiet dominus.
Ideo exaudiuit Deus,
& attendit vocem (Deus
depcationis mee. Bñdictus(
qui non abſtulit
oſonẽ meã, & miſicordiã ſuã
a me.

LXVII. Ad victoriã,
laudatoriis, pſ. Canticũ.
Deus miſereatur noſtri,

In virtute ſua in eternum,
oculi eius ſuper gentes
reſpiciunt, qui exaſperant
non exaltentur in ſemetipſis.
Benedicite gentes Deũ noſtrũ,
& auditam facite vocem
laudis eius. Q ui poſuit aĩã meã
ad vitam, & non dedit
in cõmotionem pedes meos.
Q̃m pbaſti nos Deus, (argẽtũ.
igne nos examiaſti ſic examiat(
Induxiſti nos in laqueum
poſuiſti tribulationes
in dorſo noſtro, impoſuiſti
homines ſuper capita noſtra.
Tráſiuimus per ignem & aquã
& eduxiſti nos in refrigerium.
Introibo ĩ domũ tuã ĩ holocau(
reddam tibi vota mea (ſtis,
q̃ diſtinxerũt labia mea. (mea,
Et locutũ ẽ os mũ ĩ tribulatõe(
Holocauſta medullata offeram
tibi cum incenſo arietum,
offeram tibi boues cum
hircis. Venite
audite & narrabo omnes
qui timetis Deum, quanta
fecit anime mee. Ad ipſum
ore meo clamaui, & exultaui
ſub lingua mea. Iniquitatem
ſi aſpexi in corde meo,
non exaudiet dominus.
Propterea exaudiuit Deus,
& attendit voci
depcatõis mee. Bñdictus Deus,
qui non amouit
orõnẽ meã & miſericordiã ſuã
a me.

LXVI. In finẽ ĩ hymnis.
Pſalmi. Cantici Dauid.
Deus miſereatur noſtri

ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος.
Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη
ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες
μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.
Εὐλογεῖτε ἔθνη, τὸν θεὸν ἡμῶν,
καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν (χήν μου
τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ. Τοῦ θεμένου τὴν ψυ(
εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος
εἰς σάλον τοὺς πόδας μου,
ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός. (ριον
Ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύ(
εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα,
Ἔθου θλίψεις
ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν, ἐπεβίβασας
ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.
Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος,
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν.
Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλο(
ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, (καυτώ(
ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, (μασιν
καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν τῇ θλίψει μου.
Ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω
σοὶ μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν,
ἀνοίσω σοι βόας μετὰ
χιμάρων. διάψαλμα. Δεῦτε
ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες
οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα
ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν
τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα
ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Ἀδικίαν
εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου,
μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.
Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός,
προσέσχε τῇ φωνῇ
τῆς δεήσεώς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεὸς
ὃς οὐκ ἀπέστησε
τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ
ἀπ᾽ ἐμοῦ.

ξϛ´. Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις
ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαβίδ.
Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς

virtute fortitudinis ſue ſuper orbem,
oculi eius populos reſpiciunt,
at rebelles non exaltentur
in ſecula.
Benedicite populi Deo,
& audiri facite vocem (noſtrã in vitã
laudis eius. Qui connumerauit aĩam(
mundi venturi, & non permiſit
commoueri pedes noſtros. Quoniam
piculũ de nobis feciſti Deus cõflaſti nos
ſicut argẽtarius qui repurgat argẽtũ.
Introduxiſti nos in laqueum
poſuiſti catenam
lumbis noſtris humiliaſti nos,
iuſſiſti equitare authorẽ increpationis
ſuper caput noſtrũ, iudicaſti nos igne
& aqua & duxiſti nos in latitudinem.
Introibo in domum tuã in holocauſtis,
reddam tibi vota mea.
Propterea apta ſũt labia mea, (ſet mihi.
& locutũ ẽ os meũ dũ tribulatio adeſ(
Holocauſta pinguia ſacrificabo corã te,
cum thure aromatico ſacrificiaq̃
arietum, offeram boues cum
hircis, ſemper. Ambulate
audite & narrabo omnes
qui timetis Deum,
quid fecerit anime mee. Ipſum
ore meo inuocaui & laus eius
ſub lingua mea. Mendacium
ſi vidi in corde meo
vtinam non exaudiat DEVS.
In veritate audiuit Deus,
exaudiuit vocem
orationis mee. Benedictus Deus
qui non amouit
orationem meã & benignitatem ſuam
a me.

LXVII, In laudẽ. Laudatoriis.

Laudatoria & canticum.

Deus miſereatur nobis,

וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר	& benedicat nobis, illuſtret	& benedicat nobis, illuminet	καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπιφάναι (ἡμᾶς.
פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃	faciẽ ſuã ſup nos ĩ ſẽpiternũ.	vultũ ſuũ ſup nos & miſeaẽ nři.	τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐλεήσαι(
לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ	Vt nota fiat ĩ terra via tua,	Vt cognoſcamus ĩ ẽta viã tuã,	διάψαλμα. Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδ(
בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃	ĩ vniuerſis gẽtibus ſalus tua.	& ĩ oĩbus gẽtibus ſalutare tuũ.	ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου. (όν σου,
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים	Cõfiteanẽ tibi populi Deus,	Cõfiteantur tibi populi Deus,	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃	confiteantur tibi populi oẽs.	cõfiteantur tibi populi omnes.	ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ	Letentur & laudent	Letentur & exultent	Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν
לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט	nationes, quoniam iudicas	gentes, quoniam iudicas	ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
עַמִּים מִישׁוֹר וּלְאֻמִּים	populos in eqtate, & gentiũ	populos in equitate & gentes	λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη
בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃	q i ẽta ſt, ductor es i ſẽpiẽnũ.	in terra dirigis.	ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים	Cõfiteanẽ tibi populi Deus,	Confiteantur tibi populi Deus,	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
כ יוֹדוּךָ עַמִּים	confiteantur tibi populi	confiteantur tibi populi	ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ
כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה	omnes. Terra dedit	omnes, terra dedit	πάντες, γῆ ἔδωκε
יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ	fructum ſuum, bñdicat nobis	fructum ſuum. Benedicat nos	τὸν καρπὸν αὐτῆς. Εὐλογήσαι ἡμᾶς
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃	Deus Deus noſter.	Deus Deus noſter,	ὁ θεός, ὁ θεὸς ἡμῶν
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים	Benedicat nobis Deus A.	benedicat nos Deus,	εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός.
וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־	& timeant eum omnes	& metuant eum omnes	Καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα
אַפְסֵי־אָרֶץ׃	fines terre.	fines terre.	τὰ πέρατα τῆς γῆς.
סח לַמְנַצֵּחַ	LXVIII. Ad victoriã,	LXVII. In finem	ξζ'. Εἰς τὸ τέλος
לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃	Dauidis, Pſalmus, Cãticũ.	pſal. cantici Dauid.	ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. (σου
יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ	Exurgat Deus & diſſipentur	Exurgat Deus & diſſipentur	Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτω(
אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ	inimici eius, & fugiant	inimici eius, & fugiant	οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν
מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו׃	qui oderũt eum a facie eius.	qui oderunt eum a facie eius.	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν.
כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף	Scd̃m expulſionẽ, fumi ex(	Sicut defecit fumus deficiant,	Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν,
כְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־	ſic tabeſcit cera a facie (pel(	ſicut fluit cera a facie	ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου
אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים	ignis, pereant impii (le eos,	ignis ſic pereant peccatores	πυρός. Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃	a facie Dei.	a facie Dei.	ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ,
וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ	Iuſti autem letentur	Et iuſti epulentur	καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν.
יַעַלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים	& exultẽt in conſpectu Dei	& exultent in conſpectu Dei,	Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
וְיָשִׂישׂוּ בְשִׂמְחָה׃	& gaudeant in leticia.	& delectentur in leticia.	τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
שִׁירוּ לֵאלֹהִים	Cantate Deo,	Cantate Deo	Ἄσατε τῷ θεῷ,
זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ	canite nomini eius, extollite	pſalmũ dicite nomini eius, iter	ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ	eqtatẽ in A. celis, ĩ DEO	facite ei q aſcẽdit ſt occaſũ dñs	τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν. Κύριος
שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃	nomẽ eius, & exultate corã eo	nomẽ illi. Exultate ĩ cõſpectu eio,	ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ
אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן	Patte pupillorum & iudice	turbabunẽ a facie eius p̃ris or(	Ταραχθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, (
אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים	viduarum, Deus	viduaꝝ. Deus (phãoꝝ, & iudic|	τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς (τοῦ πατρὸς τῶν ὀρ(
א בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃	in habitaculo ſancto ſuo.	in loco ſancto ſuo,	ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. (φανῶν καὶ κριτοῦ
אֱלֹהִים מוֹשִׁיב	Deus inhabitare facit	Deus qui inhabitare facit	Ὁ θεὸς κατοικίζει
בי יְחִידִים	vnicos	vnius moris	μονοτρόπους
ס בַּיְתָה	in domo,	in domo.	ἐν οἴκῳ,
אס מוֹצִיא	qui educit	Qui educit	ἐξάγων

Digitized by Google

ويبارك فينا ويشرق	ויברכיננא ינהר זיו	& benedicat nobis lucere faciat
وجهه علينا ويرحمنا	אנפוהי עימנא לעלמין׃	ſplẽdorem faciei ſue ſuper nos ſemper
لنعرف في الارض سبلك	להודעא בארעא ארחך	Vt innoteſcat in terra via tua,
وفي جميع الشعوب خلاصك	בכל עממיא פורקנך׃	in omnibus populis redemptio tua.
تشكرك الامم يا الله	יודון קודמך עממיא אלהא	Confitebuntur coram te populi Deus,
وتعترف لك الشعوب كلها	יודון קודמך עממיא כולהון	cõfitebuntur coram te populi omnes.
وتفرح الامم	יחדון ויבועון אומיא	Letabuntur & gaudebunt gentes,
ويسرون لانك تحكم	ארום תדין עממיא	quoniam iudicabis populos
بين الشعوب بالعدل وتهدي	בתריצותא ואומיא	in equitate, & gentes
الامم في الارض	בארעא תדברינון לעלמין׃	que ſunt in terra duces in eternum.
فلتمجدك الشعوب يا الله	יהודון קודמך עממיא	Confitebuntur coram te populi
وتسبحك جميع	אלהא יודון קודמך עממיא	Deus confitebuntur coram te populi
الامم وتعطي الارض	כולהון׃ ארעא יהבת	omnes. Terra dedit
اثمارها الله	איבה יברכיננא	fructum ſuum, benedicet nobis
يبارك فينا الهنا	אלהא אלהנא׃	Deus Deus noſter.
يباركنا	יברך יתן אלהנא	Benedicet nobis Deus noſter,
فلتخشاه جميع	וידחלון יתיה כל	& timebunt eum omnes
سكان الارض	סיפי ארעא׃	fines terre.
المزمور	לשבחא	LXVIII In laudem.
السابع والستون	לדוד תושבחתא ושירתא׃	Dauidis. Laudatoria & canticũ.
ليقم الله وجميع اعدايه	יקום אלהא יתבדרון	Exurgat Deus, diſpergantur
فليتفرقوا ومخالفوه	בעלי דבבוי ויערקון	patroni inimicitie eius & fugiant
عن وجهه يتبددون	סנאוהי מן קומוי׃	odientes eum a facie eius.
يضمحلون كما يضمحل	הי כמה דדכס שעוהא מן	Ecce ſicut liqueſit cera ab
الدخان	קדם אשתא יובדון רשיעיא	aſpectu ignis, peribunt impii
ومثلما يذوب الشمع	מן קדם אלהא׃	ab aſpectu Dei.
بالنار كذلك يهلك الخطاه	וצדיקין יחדון ויח	Et iuſti letabuntur
من قدامه	וידוצון קדם יי׳	& exultabunt coram DEO,
وليفرح الصديقون	ויחדון בחדותא׃	& letabuntur in letitia.
وليسروا امام الله	שבחו קדם אלהא	Laudate coram Deo,
ويفتخرون بالتهليل	שבחו שום יקר	laudes dicite nomini
سبحوا الله ورتلوا	יקריה קלסון ליתיב על	glorie eius, extollite ſedentem ſuper
لاسمه يسروا طريق	כורסי יקרא בערבות ביה	ſedem glorie in nono celo, in DEO
الرب الذي استوى على المغارب	שמיה ובועו קומוי׃	nomen eius, & letamini coram eo.
الرب هو اسمه ابتهجوا بين	אבוהון דיתמי מדינהון	Patre orphanorum & iudice
يديه واخشوا من قدامه	דארמלן אלהא במדור	viduarum, Deus in habitaculo
لانه ابو الايتام وقاضي	בית שכינתיה קודשיה׃	domus diuinitatis ſancte ſue.
الارامل الله في	אלהנא דמזווג זוגין	Deus qui combinat combinationes
مكانه المقدس	יחידאין לבר זוגא כחדא	ſingulorum, ad filum cõbinationis ſimul.
الله يسكن	דיאפיק בית ישראל דהוו	Qui eduxit domum iſrael que fuit
المتقين في بيته ويطلق	אסירין במצרים על	in captiuitate in egypto, propter

Queſiuit aliquã Antoninus cõſul urbis Rome a Rabbeno haccha dos ut eũ de ueritate inſtrueret eius uidelicet quod ſignat nomẽ .iiii. lrarũ .i. tetragrãmatõ & nomen .xii. & .xlii. lrarũ. rñſio. Qd' petis te de ueritate iformari eius .ſ. quod demõſtrat nomẽ .iiii. nom .xii. & nomẽ xlii. lrarũ, notũ tibi facio hec eẽ archana diuina q̃ oẽs hoies clã eẽ debẽt. Veruntñ qa te ex ſcholaſticis bñmeritis eſſe cognoſco, cõſenta neq̃ eẽ rõni detegere illis huiuſmõi res, quibus huiuſce gñris hoibus haud quaq̃ occultãda ſũt talia. Idcirco notũ tibi facio, Deũ ñ hẽre nom cuius nos cognitionẽ hẽre poſſimus. Quiquidẽ eius ſubſtãtia ẽ nom ipſius & ecõtra & quemadmodum eius ſubſtãtie noticiã ullã hẽre ñ poſſumus, quia ea cognita illi ſiles efficeremur, atq̃ ita ſui nois cognitõẽ habẽ nequimus, nihilominus oia eius noia ſunt attributiua. Et qa nomẽ quattuor lrarũ operationibus eius eſt peculiarius oñditq̃ noticiã perfectiorẽ & illi accõmodatiorẽ put eſt nobis poſſibile captu, ex hoc aũt pcedũt oia ſua nomina. Ideo hoc nom dictũ ẽ Semhamephoras, nõ q ipſũ ſit eius nom ſubſtantiale, ſz nos id dicimus qm hoc ẽ quo nr̃a facultas cõprehẽdere pt, & altius aſcẽdere nõ poſſumus. Notat aũt debes nom .xii. nom quoq̃ .xlii. lrarũ non eẽ noia duorũ unũ quodq̃ uerbũ .xii. lrĩs conſtet aut .xlii. ſz quodlibet eorũ ſũt uerba diuerſa q̃ unũ oñdũt. Poſtq̃ aũt hoc tibi a pncipio aduerte nomẽ .iiii. lrarũ prout ſcriptũ eſt, & ſic ſcribit i hebraico יהוה .i. Ioua, ipſum Deũ generãtẽ ſignificare. Et qa nõ pt eſſe generãs abſq̃ gñito, neceſſario pcedere debet amor a gñrãte ad gñatũ & econuerſo, qaſi hoc non eẽt nõ gñaret, & nõ pcederet amor a gñato ad generãtẽ, diſtingue

אֲסִירִים בכ	vinctos		vinctos	πεπεδημένους
בַּכּוֹשָׁרוֹת	in congruentiis,		in fortitudine, ſimiliter	ἐν ἀνδρίᾳ. Ὁμοίως
אַךְ סוֹרְרִים	increduli autem		eos qui exaſperant qui	τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς
שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃	habitauerunt in ſiccitate.		habitant in ſepulchris.	κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ	Deus cum egrederis		Deus cum egredieris	Ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε
לִפְנֵי עַמֶּךָ	ante populum tuum,		in conſpectu populi tui,	ἐναντίον τοῦ λαοῦ σου,
בְּצַעְדְּךָ בי	& ambulares		cum pertranſies	ἐν τῷ διαβαίνειν
בִישִׁימוֹן סל	per deſertum		in deſerto.	ἐν τῇ ἐρήμῳ. διάψαλμα.
סֶלָה׃ אֶרֶץ רָעָשָׁה	ſemper. Terra cõmota eſt,		Terra mota eſt,	Γῆ ἐσείσθη,
אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ	& celi diſtillauerunt		etenim celi diſtillauerunt	καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν,
מִפְּנֵי אֱלֹהִים	a facie Dei		a facie	ἀπὸ προσώπου
זֶה סִינַי מפ	hoc eſt cinai, A.	A. .i. Hoc factum fuit i mõte cinai	ſynai, a facie	τοῦ θεοῦ τοῦ σινᾶ, ἀπὸ προσώπου
9 מִפְּנֵי אֱלֹהִים	a facie Dei		Dei	τοῦ θεοῦ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃	Dei iſrael.		iſrael.	ἰσραήλ.
גֶּשֶׁם נְדָבוֹת	Pluuiam voluntariam		Pluuiam voluntariam	Βροχὴν ἑκούσιον
תָּנִיף אל	eleuaſti		ſegregabis	ἀφοριεῖς
אֱלֹהִים	Deus,		Deus	ὁ θεὸς
נַחֲלָתְךָ	hereditatem tuam		hereditati tue	τῇ κληρονομίᾳ σου,
וְנִלְאָה א	laborantem,		& infirmata eſt,	καὶ ἠσθένησε,
אַתָּה כונ	tu		tu	σὺ
כּוֹנַנְתָּהּ חי	confortaſti.		vero perfeciſti eam.	δὲ κατηρτίσω αὐτήν.
חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ	Aialia tua habitauerũt ĩ ea,		Animalia tua habitabunt in ea,	Τὰ ζῷά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ,
תָּכִין בְּטוֹבָתְךָ	preparaſti in bonitate tua		paraſti in dulcedine tua	ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου
לֶעָנִי אֱלֹהִים׃	pauperi Deus.	B. Feminino genere. Nã hebreus habet הַמְבַשְּׂרוֹת qđ feminimum eſt.	pauperi Deus.	τῷ πτωχῷ ὁ θεός.
אֲדֹנָי יִתֶּן	Domine dabis		Dominus dabit	Κύριος δώσει
אֹמֶר הם	ſermonem		verbum	ῥῆμα
הַמְבַשְּׂרוֹת	annunciatricibus, B.		euangelizantibus,	τοῖς εὐαγγελιζομένοις
צָבָא רָב׃	exercitus multi,		virtute multa.	δυνάμει πολλῇ,
מַלְכֵי צב	reges		Rex	ὁ βασιλεὺς
צְבָאוֹת יִדֹּדוּן	exercituum retrouertentur		virtutum dilecti	τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ,
יִדֹּדוּן וּנְוַת	retrouertẽtur, C. & hera		dilecti, & ſpeciei	τῇ ὡραιότητι
בַּיִת תְּחַלֵּק	domus diuidet	C. Retro uertẽt ſut mouebunt, rectius q̃ ſe derabũtur, etiã authoritate gallici dictionarii.	domus diuidere	τοῦ οἴκου διελέσθαι
שָׁלָל׃ א	ſpolia.		ſpolia.	σκῦλα.
אִם־תִּשְׁכְּבוּן ב	Si accubueritis		Si dormiatis	Ἐὰν κοιμηθῆτε
בֵּין שְׁפַתַּיִם כ	inter terminos,		inter medios cleros	ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων,
כַּנְפֵי יו	penne		penne	πτέρυγες
יוֹנָה נֶח	columbe		columbe	περιστερᾶς
נֶחְפָּה ב	cooperientur		deargentate,	περιηργυρωμέναι,
בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ	argento, & ale eius		& poſteriora dorſi eius	καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς
בִּירַקְרַק חר	in virore		In pallore	ἐν χλωρότητι
חָרוּץ׃ בְּפָרֵשׂ	auri. Dum diuideret		auri. Dum diſcernit	χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλλειν

Digitized by Google

الاسرائيل	עובדי אבהתהון כשירין	opera patrum eius abſoluti ſunt
فعل بقدرته	בפומבי ברם פרעה	manifeſte,Pharao autem
يحل	ומשריתיה דסריבו	&exercitus eius q pertinaces fuerunt
المرده في القبور	לשלחתהון שרון בצוען:	ad dimittẽdos illos,habitauerũt in ſic(
اللهم حين حبرت	אלהא כד נפקתא בעמוד	Deus cũ egredereris ĩ colũna (cita tibɔ
امام شعبك	דאישתא ובעמודא	ignis,in columna
واذ عبرت	דעננא קדמי עמך כד	nubis ante populum tuum,cum
في البرية	טיילתא במדברא דישימון	perambulares in deſerto ſolitudinis
تزلزلت الارض	לעלם כד יהבת אוריתא לעמך	in eternũ.Q ſi dabas legẽ populo tuo,
والسموات امطرت	ארעא אזדעזעת לחוד שמיא	terra mota eſt & inſuper celi
من عند	אטיפו טלא מן קדם יי דין	ſtillauerunt rorẽ a conſpectu DEI hic
الله في جبل سينا ومن وجه	סיני סליק תננה כתננא	ẽ cinai,aſcẽdebat fumus eius ſic̃ fumus
اله	דאתונא מן קדם דאתגלי	fornacis,a ɔſpectu eius q mãifeſtatus ẽ
اسرائيل	עלוי יי אלהא דישראל:	ſuper eum DEVS Deus iſrael.
سمعت	כד שמעו בית ישראל קל	Quando audiuit domus iſrael vocem
مبر اتك مطر	גבורתך פרחו נפשיהון	fortitudinis tue,euolauit anima eorũ
الرضا	מן יד אחיתתא עליהון	ſubito,aſcendere feciſti ſuper eos
مرض	טלין דתחיותא מטרין	rorem viuificationis,pluuiam
فجبرته	דרעוא אסקתא אלהא על	voluntariã deſcẽdere feciſti Deus ſup
اسكنت فيه	אחסנתך וכנישתא	hereditatem tuam,& eccleſiam
حيوانك صنعت	דאישתלהיית אנת אתקינת:	laborantem tu erexiſti.
المساكين	תחייתך אתיבתא בה	Viuificationẽ tuã reuerti feciſti ĩ eã,
يا الله بجودك	אתקינת משריית מלאכי	preparaſti exercitus angelorum
انت المعطي	לאוטבא לעניי אלהא:	vt benefacerent pauperibus Deus.
كلمة	יי יהיב פתגמי אוריתא	Deus dedit verba legis
لمبشرين	לעמיה ברם משה ואהרן	pplo ſuo mediantibus Moſſe & Aharon
بالقوة	מבשרן מימר אלהא	qui annunciauerunt verbum Dei,
العظيمة	לחילא רבא דישראל:	exercitui magno iſraelis.
ملك	מלכיא עם חיליהון	Reges cum exercitibus ſuis,
القوات هو المحبوب	איטלטלו מן פלטיריהון	migrauerunt de pretoriis ſuis.
ومن خيرات	וחכימיא איטלטלו מן	Qui ſapiẽtes habiti ſunt migrauerũt
بيتك الغنيمة	מדעיהון וכנישתא דישראל	a ſenſibus ſuis,cõgregatio aũt iſraelis
يقتسمون	מפלגא עדאה מן שמיא:	diuidebat predam de celis.
ان اضطجعتم	אין אתון מלכיא רשיעיא	Si vos reges impii
في وسط السهل	שכבין בגו קילקלתא	commorantes in malitia,
فتم	כנישתא דישראל דדמיא	eccleſia iſraelis ſimilis
اجنحة	ליונתא מטללא בעננא	columbe cooperta nubibus
حمامة	יקרא מפלגא ביזת	glorie,diuiſit predam
مفضضة	מצראי סימא זקיק	egyptiorum, argentum repurgatum,
منكبا ها بصفرة	וטסבריתא מליין	& arculas plenas
الذهب حين انتحب	אובריזין נקי: כד פרסת	obrizo puriſſimo.Quando extendit

retur q; ab ipſo,& eſſent due ſubſtantie. Nos aũt uolumus generantẽ & generatum unã eſſe ſubſtantiam. Idcirco neceſſario ex uno ad alterũ proceſſurus eſt amor. Et propterea ex hoc ſemhameforas deriuatũ eſt nomen .xii.lraꝝ,eſt q; pater,filius,& ſpiritus almus,q hebraice .xii. literis cõtinẽt huiuſmodi אב בן ורוח הקדש ab. ben .ueruha.haccodes. Quoniam autem non inuenitur aliquid in Deo quod non ſit Deus,ex noie duodecim literarum emanat nomen quadraginta duaꝝ lraꝝ q.ẽ eſt אב אלהים בן אלהים רוח הקדש אלהים שלשה באחד אחד בשלשה ab.elohim.ben.elohim ruha.haccodes.elohim ſeloſſa.beehad ehad beſeloſſa,q hebraice ſũt .xlii.lre,ſignificãt q; Deũ patrẽ. Deum filium. Deum ſpiritum ſanctum,trinitatem in unitate & unitatem in trinitate. Notare autem debebis hec nomina eſſe ex diuinis archanis que a quocunq; occultari debent quouſq; ueniat Meſſias iuſtus noſter. Illa tibi patefeci ea occule. Quoniam uero liber ageret haſodot rariſſimus eſt & fortaſſis unicus tota europa ne cauſent hebrei nos iſta cõfinxiſſe ad corroborãda myſteria chriſtiane religiõis,ſubnectẽda duxi,q̃ de noie xii.literarũ,deq; nomine .xlii. lraꝝ,ſcripta reliquit.R.Moſſe egyptius,libro primo more haneuochim .i. directionis mutantiũ cap.lxii,cuius liber ad manus cuilibet eẽ pt,tã etſi olim igni cõbuſtus fuerit a gallis hebreis quod nimis fauere uideret rõnibus chriſtianorum. Igitur egyptii uerba hec ſũt בספר מורה הנבוכים אפ׳ ר׳ טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אימא לדוכן והטיתי אזני אצל כהן ושמעתי שהבליעו בנעימות אחיו הכהנים והיה אולם גב בן שם בן

מל	שדי	qui ſufficit ſibi	celeſtis	τὸν ἐπουράνιον
כ	מלכים	reges	reges	βασιλεῖς
שלג	בה תשלג	in ea, niue dealbabis eam	ſuper eam niue dealbabuntur	ἐπ' αὐτῆς, χιονωθήσονται
ח	בצלמון :	in vmbra mortis.	in ſelmon,	ἐνσελμών.
אל	הר	Mons	mons	Ὄρος
	אלהים	Dei [12]	Dei	τοῦ θεοῦ
בש	הר	mons	mons	ὄρος
הר	בשן	Baſſan	pinguis.	πῖον,
גב	הר	mons	Mons	ὄρος
הר	גבננים	excelſus,	coagulatus	τετυρωμένον,
בש	הר	mons	mons	ὄρος
הר	בשן :	Baſſan.	pinguis,	πῖον.
	למה תרצדון	Quare inſultaſtis	vt quid ſuſpicamini	ἵνα τί ὑπολαμβάνετε
ג	הרים	montes	montes	ὄρη,
הר	גבננים	coagulorum,	coagulatos.	τετυρωμένα,
ח	ההר	aduerſus montem,	Mons in quo	τὸ ὄρος ὃ
	חמד אלהים	quem dilexit Deus, [13]	beneplacitum eſt Deo	εὐδόκησεν ὁ θεὸς
ישב	לשבתו	vt habitaret in eo	habitare in eo,	κατοικεῖν ἐν αὐτῷ.
יש	אף יהוה	ſiquidem DEVS	etenim dominus	Καὶ γὰρ ὁ κύριος
	ישכן לנצח :	habitabit ſemper	habitabit in finem.	κατασκηνώσει εἰς τέλος,
	רכב אלהים	Currus Dei [14]	Currus Dei	τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ
א	רבתים	myriadum	decem milibus multiplex	μυριοπλάσιον,
ש	אלפי	milia	milia	χιλιάδες
	שנאן אדני	angelorum, dominus	letantium, dominus	εὐθηνούντων. Κύριος
בק	בם סיני	in eis sinai	in eis in ſyna	ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾶ
	בקדש עלית למרום	ĩ ſancto. Aſcẽdiſti ĩ excelſum	in ſancto. Aſcendiſti in altum	ἐν τῷ ἁγίῳ, ἀνέβης εἰς ὕψος
ש	שבית	captiuam duxiſti	cepiſti	ᾐχμαλώτευσας
לק	שבי	captiuitatem,	captiuitatem,	αἰχμαλωσίαν.
מת	לקחת	accepiſti	accepiſti	Ἔλαβες
בא	מתנות	dona	dona	δόματα
	באדם ואף	in homine, & inſuper	in hominibus. Etenim	ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ
	סררים לשכן	ſceleſti cohabitare	non credentes inhabitare	ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι.
	יה אלהים :	DEO Deo. [15]	dominum Deum.	Κύριος ὁ θεὸς
	ברוך אדני יום	Benedictus Deus die	Benedictus dominus die	εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν
	יום יעמס	& die ornabit	quotidie, proſperum iter faciet	καθ' ἡμέραν. Κατευοδώσαι
	לנו האל	nos, Deus	nobis Deus	ἡμῖν ὁ θεὸς
ס	ישועתנו	ſalus noſtra	ſalutarium noſtrorum	τῶν σωτηρίων ἡμῶν. διάψαλμα,
	סלה : האל	ſemper. Deus	Deus	ὁ θεὸς
	לנו אל למושעות	noſter Deus ſalutis,	noſter Deus ſaluos faciendi,	ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν,
אד	וליהוה	& Deo	& domini	καὶ τοῦ κυρίου
	אדני למות תוצאות	domino mortis egreſſus.	domini exitus mortis.	κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.

viã ſup mare, dũ precarenť oĩpotentẽ
humiliari ſunt reges, & propter eum
refrixit gehenna ſicut nix,
eripuit eum de vmbra mortis.
Mons moria locus vbi adorauerunt
patres ſeculi coram DEO
electus eſt pro edificatione domus
ſanctuarii, & mons Cinai
ad dandam legem mons
Baſſan, mons Tabor, & Carmelus
repudiati ſunt, facta eſt
eis altitudo ſicut montis Baſſan.
Dixit Deus quare admiramini
montes, non eſt mihi voluntas dare
legem in montibus
altis & excelſis, hoc
in mõte Cinai q humilis eſt deſiderauit
verbum DEI ponere ſuper eum
diuinitatem ſuam, ſolum in celis
celorum Deus habitabit in eternum.
Currus Dei bine.
myriades ignis ardentis duo
millia angelorum ducunt
illos diuinitas Dei quieſcit
ſuper illos, ſuperq̃ montem Cinai
in ſanctitate. Aſcendiſti celos (tatẽ,
Moſſe ꝓpheta captiuã duxiſti captiui(
didiciſti verba legis
dediſti ea donſum filiis
hominum, verum & in rebelles,
qui conuertuntur & veniunt
ad penitentiam quieſcet ſuper illos
diuinitas glorie DEI Dei.
Benedictus DEVS qui quotidie
onerat nos, apponit
precepta ſuper precepta,
fortis, qui eſt redemptor noſter
& robur noſtrum in eternum. Deus,
nſa fortitudo & redẽptio, & a cõſpectu
Dei concertant in impios mors
& exitus anime in ſuffocatione.

אך־אלהים ימחץ	Verumtñ Deus confringet	Verũtñ Deus cõfringet capita	Πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς
ראש איביו קדקד	caput inimico.ſuoꝝ,verticẽ	inimicorum ſuorum,verticem	ἐχθρῶν αὐτοῦ,κορυφὴν
שער מתהלך	crinium perambulantium	capilli perambulantium	τριχὸς διαπορευομένων
באשמיו : אמר	in delictis ſuis.Dixit	in delictis ſuis.Dixit	ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε
אדני	dominus	dominus	κύριος,
מבשן אשיב	de Baſſan conuertam,	ex Baſan conuertam,	ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω,
אשיב ממצלות	conuertam de profundis	conuertam in profundum	ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς
ים : למען ת	maris.Vt	maris.Vt	θαλάσσης. Ὅπως
תמחץ תג	calcet	intingatur	ἂν βαφῇ
רגלך בדם ל	pes tuus in ſanguine,	pes tuus in ſanguine,	ὁ ποῦς σου ἐν αἵματι,
לשון כל	lingua	lingua	ἡ γλῶσσα
כלביך מא	canum tuorum,	canum tuorum	τῶν κυνῶν σου
מאיבים מנ	ex inimicis	ex inimicis	ἐξ ἐχθρῶν
מנהו : רא	a temetipſo.	ab ipſo.	παρ' αὐτοῦ.
ראו הליכותיך	Viderunt itinera tua	Viderunt ingreſſus tuos	Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου
אלהים	Deus, 17	Deus,	ὁ θεός,
הליכות אלי	itinera Dei mei	ingreſſus Dei mei	αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου
מלכי בקדש :	regis mei in ſancto	regis mei qui eſt in ſancto.	τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
קדמו שרים	Preuenerunt principes	Preuenerunt principes	Προέφθασαν ἄρχοντες
אחר נגנים	coniuncti pſallentibus,	coniuncti pſallentibus,	ἐχόμενα ψαλλόντων,
בתוך עלמות	in medio puellarum	in medio iuuencularum	ἐν μέσῳ νεανίδων
תופפות במקהלות	tympaniſtriarũ.In eccleſiis	tympaniſtriarum.In eccleſiis	τυμπανιστριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις
ברכו אלהים	benedicite Deo 18	benedicite Deo,	εὐλογεῖτε τὸν θεόν,
אדני ממקור	domino,de fontibus	domino de fontibus	κύριον ἐκ πηγῶν
ישראל :	iſrael.	iſrael.	ἰσραήλ.
שם בנימן צע	Ibi Beniamin	Ibi Beniamin	Ἐκεῖ Βενιαμὶν
צעיר רד	paruulus	adoleſcentulus,	νεώτερος
רדם שר	continens eos,	in mentis exceſſu.	ἐν ἐκστάσει,
שרי יה	principes	Principes	ἄρχοντες
יהודה רג	Iuda	Iuda	ἰούδα
רגמתם ש	lapis D. eorum,	duces eorum,	ἡγεμόνες αὐτῶν,
שרי זב	principes	principes	ἄρχοντες
זבלון שר	Zebulon,	Zabulon	ζαβουλών,
שרי נפ	principes	& principes	ἄρχοντες
נפתלי : צו	Naphtali. tudine tua,	Neptalim.	νεφθαλείμ.
צוה אלהיך עזך	Precipit Deus tuus de forti(	Manda Deus virtuti tue,	Ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου,
עוזה אלהים ז'	conforta Deus hoc quod 19	confirma hoc Deus quod	δυνάμωσον ὁ θεός, τοῦτο, ὃ
פעלת לנו :	operatus es in nobis.	operatus es in nobis.	κατειργάσω ἐν ἡμῖν,
מהיכלך על	De templo tuo,quod eſt ſup	A templo tuo in	ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ
ירושלם ל	ierusalem,	hieruſalem,	ἱερουσαλήμ.
לך יובילו מלכים	tibi offerent reges	tibi offerent reges	Σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς

برض روش	ברם אלהא יתבר	Verum Deus confringet (capillos
وهـــام اعدايه	ריש בעלי דבבוי יתמר שער	capita pſonorũ inimicitie ſue, vellet(
يمشون رووس الدين	רישא דגברא דמהליך	capitis, viri ambu'antis
فى خطايا هـــم & قال	בחוביה: צדיקיא דמיתו	in deliƈtis ſuis. Iuſti qui mortui ſunt
الرب	ואתאכלו מן חית ברא	& vorati a beſtiis ſilue,
من بين انا اخرج	אמר יי מבתן איתיב	dixit DEVS de Baſan, faciã reuerti
من عمق الاسدة وارجع	צדיקיא דאשתנקו	iuſtos qui demerſi ſunt
البحار	במצולתיה דימא: מן	in profundo maris. Propterea
لكيما تنصبغ	בגלל דיחמון בפורענות	eorum qui videbunt punitionem
من الدم رجلك	רשיעיא יטמשון	impiorum calcabunt
والسن	ריגליהון באדם קטילין	pedes, in ſanguine interfectorum,
كلابك	לישן חיות ברא מן	lingua beſtie ſilueſtris de
من	תרבהון יחדון מן בעלי	numero eorum, letabũtur de inimicis
اعـــداك &	דבבא מנהון יסבינון:	ſuis, ex ipſis predabuntur.
راوا اسيارك	חמון בית ישראל הליכת	Viderunt domus iſrael ambulantem
يا الهـــى	שכינתך על ימא אלהא	diuinitatem tuam ſuper mare Deus,
اذا الهـــى	אמרין הליכת אלהנא מלך	dixerũt ambulatio Dei noſtri, ĩperauit
الملك القدوس	כל עלמא בקדושה:	toti orbi in ſanctitate.
العظيم	אקדימו ואמרו שירתא	Preuenerunt, & dixerunt canticum
المجدين	בתר משה ואהרן דמנגנין	poſt Moſſe & Aharon, qui pulſabant
	במצע נשיא צדקתא דעים	in medio mulierum iuſtarum cum
	מרים מטפפן: ביני	Maria tympana, atq; ludebant. In
باركوا الله	בכנישתא בריכו אלהא	eccleſiis benedicite Deo,
	רוממו יי עובריא במעי	exaltent DEVM pueri in ventre
اسرائيل	אמהתהון מן זרעא דישראל:	matrum ſuarum de ſemine iſrael.
بنيامين	תמן בנימן זעירא בש	Ibi erat Beniamin minor
	בשבטיא מן שירויא נחת	in tribubus, in principio deſcendit
	לימא מטול היכנא קביל	ad mare, propterea recepit
	מלכותא מן שירויא	imperium ab initio.
	ובתריהון נחתו רברבי	Poſt eos deſcenderunt principes
	יהודה רגמו יתהון	Iuda, lapidauerunt eos
	אבנין וקבילו רבנותא	lapidibus & acceperunt principatum
زابلون	בתריהון רבני זבולון	poſt eos, principes Zebulon
	הוו תגריהון רבני	fuerũt negociatores eorum, principes
نفتاليم	נפתלי הוו גיבריהון:	Naptali fuerunt eorum milites.
اللهم	פקיד אלהא עושנך	Precipe Deus fortitudine tua,
	איתעשן אלהא שרי בבית	fortis eſto Deus, habita in domo
	מוקדשא דן דעבדת לנא:	ſancta hac quam feciſti nobis.
فى هيكلك المقدس	מן היכלך תקבל קורבנין	A templo tuo accipies ſacrificia,
بيروشليم	על ירושלם שכינתך שריא	ſuper Ieruſalem diuinitas tua quieſcit,
الملوك	מפטימי קורבניהון לך ייתון	pinguia ſua tibi offerent

d. Dixit. R. Tarphun Aſcẽdi aliqñ, poſt patrem meũ in tẽplũ, & adhibui aurẽ meã ſacerdoti, & percepi q̃ exigeret horã magna delectatiõe, cũ reliqs fratribus ſacerdotib9. Erat aũt apud illos nomen duar͂ & quadraginta lr͂ar͂. Nouit aũt q̃cũq3 itellectu uiget, nõ poſſe aliquo modo fieri ut noĩa, unũ cõſtet duabo & quadraginta lr͂is, uerũ erant multa noĩa compoſita ex lr͂is duabo & quadraginta. Nec dubiũ qn illa noĩa ſignificarẽt aliquas rõnes pducentes hoĩem ad ueritatẽ ſubſtãtie creatoris, eomõ quẽ diximus. Dicebãt uero illa multa noĩa, unũ nomẽ, pp unã rẽ q̃ ſignificabat, ſicut alia noia ab opibo ſunt pca. Sed erat illor͂ nonunũ multitudo ũt intelligeret racio, q fortaſſis, nõ poterat itelligi niſi p multa uerba. Itaq3 notato hec. Et aduertas q̇ res q̃ demõſtrat ſcẽtia rõnũ, quas illa noia ſignificant, nõ erat ſimplicis ſmonis lr͂ar͂, nunq̃ enĩ dictũ eſt nom duodecĩ & nomẽ duar͂ & quadraginta lr͂ar͂, eſſe nomina ſeparata. Atqui nom ſeparatũ, eſt p ſe ſeparatũ, ſicut iã declarauimus. Alia ãt noia magno adiumẽto erãt homini ad cognoſcendũ creatorẽ. Cuius rei argumẽto eſt, q̇ dicũt ſapiẽtes, nom. xlii. lrarũ, eſt ſanctũ & ſanctificatũ, & nõ pditũ niſi humili & q pceſſit ultra dimidiũ etatis ſue, minime iracundo aut ebrio uel pueriſis moribus, ſ3 affabili. Quicũq3 uero eius nois ſcientiã hʒ, & cauet ſibi in illo, cuſtoditq3 illũ ſcũ mũditia, diligit a ſuperis, & deſiderat ab iferis, & timet a creatura, & diſciplina eius ẽ ppetua i manu ipſius, & obtinebit duos mũdos, pſentẽ & futurũ. Et hoc eſt q̇ ſcriptũ ẽ italmut. O q̃tũ diſtat q̇ intelligãt hoĩes ex his ut r. . . ab eo q̇ fuit in mẽte dicẽtis. Nã

שי : גער ח	munera.Increpa	munera.Increpa	δῶρα, ἐπιτίμησον
חית קנה	beſtiam calami	feras arundinis	τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου.
עדת אבי	congregatio	congregatio	Ἡ συναγωγὴ
רים בע	fortium	taurorum	τῶν ταύρων
בעגלי עמים	in vitulis populorum,	in vaccis populorum,	ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν,
מתרפס בר	calcitrantium	vt excludant eos	τοῦ ἐκκλεισθῆναι τοὺς
ברצי כסף ב	contra rotas argenteas.	qui probati ſunt argento.	δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.
בזר עמים ק	Diſperſit populos	Diſſipa gentes	Διασκόρπισον ἔθνη,
קרבות יחפצו :	qui bella voluerunt,	que bella volunt,	τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα,
יאתיו חש	offerent	venient	ἥξουσι
חשמנים מני	principes ex	legati ex	πρέσβεις ἐξ
מצרים כוש	egypto, ethiopia	egypto, ethiopia	αἰγύπτου, αἰθιοπία
תריץ ידיו לא	feſtinet .E. manus ſuas	preueniet manus eius	προφθάσει χεῖρας αὐτῆς
לאלהים : ממלכות	Deo.Regna	Deo.Regna	τῷ θεῷ. Αἱ βασιλεῖαι
הארץ שירו לאלהים	terre cantate Deo,	terre cantate Deo	τῆς γῆς, ᾄσατε τῷ θεῷ,
זמרו אדני סלה :	cantate domino ſemper.	pſallite domino. Pſallite Deo	ψάλατε τῷ κυρίῳ. Διάψαλμα.
לרכב בשמי	Qui equitauit ſuper celum	qui aſcendit ſuper celum	Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν
שמי קדם ה	celi a principio,	celi, ad orientem.	τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὰς ἀνατολάς.
הן יתן בקולו	ecce dabit voci ſue,	Ecce dabit voci ſue	Ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ,
קול עז : תנ	vocem virtutis.	vocem virtutis,	φωνὴν δυνάμεως,
תנו עז לאלהים :	Date gloriam Deo	date gloriam Deo,	δότε δόξαν τῷ θεῷ.
על ישראל גאותו	ſup iſrael, magnificētia eius,	ſuper iſrael magnificentia eius	Ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ,
ועזו בשחקים :	& fortitudo eius in celis.	& virtus eius in nubibus.	καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
נורא אלהים	Terribilis Deus	Mirabilis Deus	Θαυμαστὸς ὁ θεὸς
ממקדשיך אל	in ſanctuariis eius, Deus	in ſanctis ſuis, Deus	ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς
ישראל הוא נתן	iſrael, ipſe dabit	iſrael ipſe dabit	ἰσραήλ. Αὐτὸς δώσει
עז ותעצמות ל	fortitudinē, & roborationes	virtutem & fortitudinem	δύναμιν καὶ κραταίωσιν
לעם ברוך אלהים :	populo, benedictus Deus	plebi ſue, benedictus Deus.	τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.
סט למנצח	LXIX Ad victoriā.	LXVIII. In finē p̄ his q	ξη. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
על שושנים לדוד :	liliis.i.muſices iſtſo, dauidis.	cōmutabūt. ps. ipſi dauid.	τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
הושיעני אל	Salua me	Saluum me fac	Σῶσόν με
אלהים כי	Deus, A. quoniam	Deus, quoniam	ὁ θεὸς ὅτι
באו מים עד	venerunt aque vſq	intrauerunt aque, vſq	εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως
נפש : טבעתי :	ad animam. Infixus ſum	ad animam meam. Infixus ſum	ψυχῆς μου. Ἐνεπάγην
ביון מצולה	in limo profundi,	in limo profundi,	εἰς ἰλὺν βυθοῦ,
ואין מעמד ב	& non poſſum conſiſtere.	& non eſt ſubſtantia.	καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις,
באתי במעמקי	Veni in profundum	Veni in altitudinem	ἦλθον εἰς τὰ βάθη
מים ושבלת	aquarum & tempeſtas	maris & tempeſtas	τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς
שטפתני :	operuit me.	demerſit me.	κατεπόντισέ με.
יגעתי בקראי	Laboraui clamās (defecerūt	Laboraui clamans (fecerunt	Ἐκοπίασα κράζων,
נחר גרוני כלו	raucū factū ē guttur meū, (	rauce facte ſunt fauces mee, de(	ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. Ἐξέλι

ازجر ه بالغرابين	מלכיא קורבניא: רגז	reges ſacrificium.Iraſcere
ه الهمر السباع	במשריית חייביא תבע	in exercitus peccatorum confringe
جمع وحوش الغاب	יתהון היך קניא כנישת	illos ſicut cannam,congregationem
الثيران	גיברייא דסבירין	gigantium qui confidunt
وعجول الشعوب	בעיגלי אטעות עממיא	in vitulis idola populorum.
ليحبس المختبرين	רעותיה בעם דמתעסקין	Beneplacitum eius in populis q ſtudẽt
بالفضة ه	ברעותא באורייתא דכיך	legi voluntarie,multo puriori
مزق الامم	מכספא בדר עממיא די	argento.Diſſipa gentes
الذين يحبون القتال لتاتي	לאתחרא קרבא צבין:	que bella volunt tumentes,
الشيوخ الرسل	ייתון רברבין אוכלוסיא	venient principes.
من مصر ه الحبش	ממצרים לאתגיירא	de egy pto ad conuerſionem,
تسبق بيدها الى	בני כוש יריהטון	filii ethiopum current
الله ه ملوك	לפרסא ידיהון בצלו קדם	extẽdere manus ſuas in oratione ante
الارض تسبح لله	אלהא: מלכוות	Deum.Reges
رتلوا الرب	ארעא שבחו קדם יי	terre laudate coram DEO
رتلوا الله	שבחו קדם יי לעלמין:	laudate coram DEO in eternum,
الذي استوى على سما	ליתיב על כורסיה בשמי	ſedenti ſuper thronum ſuum in celis
السما جبهة المشارق	שמיא מן לקדמין הוא	celorum a principio,ipſe
ها هوذا اسمع صوته	במימריה יהיב בקליה	in verbo ſuo,dabit in voce ſua,
صوتا بقوة	קל רוח נבואתא לנביא:	vocem ſpiritus prophetici,prophete.
عظموا الرب بالتسبيح	הבו יקר ועושנא לאלהא	Date gloriam in fortitudine Deo
وكثرة بهايه على اسراييل	דעל ישראל גיותנותיה	qui eſt ſuper iſrael,robur eius
وجبروته في السحاب	ועושניה בשמיא:	& fortitudo eius in celis
عجيب انت يا الله	דחילא אלהא	Timearis Deus
في قدسه الاه	מבית מקדשך תקיפא	a domo ſancta tua,fortis
اسراييل يعطي	דישראל הוא יהיב	iſrael ipſe,dabit
شعبه قوة وعزا	עושנא לעמיה	fortitudinem populo ſuo,
ومبارك هو الله	ויימרון בריך אלהא:	& dicent benedictus Deus.
المزمور	לשבחא על גלות	LXIX. In laudẽ.Pro captiuitate
الثامن والستون	סנהדרין על ידוי דדוד:	ſenatus per manum Dauidis.
اللهم خلصني	פרוק יתי אלהא ארום סקפו	Redime me DEVS quoniam irruit
فان	משריית חייבין עד די	cohors peccatorum vt inferat
المياه وصلت	אעיקו לי היך מיא די	tribulationem mihi,ſicut aque que
الى نفسي والى العمق	מטו עד נפשי: טמעית	irruũt vſq; ad animam.Demerſus ſum
العميق وطئت	בגלותא היך טינא	in captiuitatem tanquam in lutum
فلامقام فيه ه	דמצולתא ולית אתר לי	profunditatis,& non eſt mihi locus
وصلت الى عمق	למיקום מטית בעומקי	vt conſiſtam,applicui in validam
البحر اغرقتني	תקוף משריית רשיעין	fortitudinem cohortis peccatorum,
العاصف ه	ומלכא רשיעא אגלי יתי:	& rex impius captiuum tenet me.
مللت من دعاي	אשתלהית במקריא	Laſſatus ſum a clamoribus
مستغيثا وبحت حلقي وفنيت	איתחרחר ציני גרוני	ſiccatũ eſt guttur meũ cõſumpti ſunt

multi arbitrantur,q ſint ſolũ littere de qui bus loquantur,nõ etiã q ſit in eis ratio qua acquirantur dicti gradus ſublimes,qui ſcilicet ſint neceſſarie ad componendos modos illos, de quibus ſapiens quẽ ſupra noiauimus fecit mentionem.Clarũ uero eſt quod hoc totum non eſt,niſi ſcientia diuinarum rationum,de numero rationum que ſunt archana legis ſicuti expoſuimus.Iam autem monſtratum eſt in libris compoſitionis ſapientie ſpiritalis, quod iſtius ſcientie nõ poteſt obliuiſci,qui peritus i ea fuerit,qm ẽ apprehẽſio itelligẽtie agẽtis. Et ꝓpter hoc dictum eſt,ſcientia huius perpetua in manu ipſius.

A. Nomum celum appellant hebrei proprio nomine pluraliſ numero arauot, q deſerta pluraliter ſonat. Deſertum autẽ dicitur q ſtellis omnino careat.

D. .i. cordis roboratio contra periculum.

E. Et de feſtina conuerſione, oblationeq; egyptioꝝ Chriſto domino oraculũ iſtud impletum eſt, eccleſiis a Marco euangeliſta alexandrie & circa alexãdriam mira ſanctimonia inſtitutis,quarum etiam Philo iudeus magnifica cũ laude meminit. Et de ethiopia idẽ impletum eſt , Mattheo apoſtolo eodẽ & euangeliſta ibi predicante & euangeliũ relinquente. Et hec & ſimilia ex hyſtoria Africani quam poſt Abdiã reliq; manifeſta ſunt. Ex Fabro.

A. Apud noſtrates ꝑcõperto habetur & ꝑceſſanti hunc pſalmũ ꝓphetiã eſſe de Chriſto,quod & ipſe ſaluator & diſcipuli eius,& apoſtolus inſuper Paulus,nobis aperuerunt multis in locis.

M

עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃	ocũ mei expectãtes Deũ mũ.	ocĩ mei dũ ſpo ĩ Deũ mũ.(mei,	οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ (
רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי	Mltiplicati ſt ſr capil. capi. mi	Mltiplicati ſt ſr capillos capit((	Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κε(β
שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ	q oderũt me gratis. Cõfor. ſũt	q oderũt me gratis. Cõfortati ſũt	οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἐκραταιώθησαν
מַצְמִיתַי אֹיְבַי	qui trucidãt me, inimici mei	qui pſecuti ſunt me inimici mei	οἱ ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές
שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא	mendacio que non	iniuſte, que non rapui	με ἀδίκως. Ἃ οὐχ ἥρπαζον,
גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃	rapui tunc exſoluebam.	tunc exoluebam.	τότε ἀπετίννυον. (τὸν θεόν μου.
אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ	Deus tu ſcis	Deus tu ſcis	Ὁ θεὸς σὺ ἔγνως (β φαλῆς μου,
לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי	ſtulticiã meã, & peccata mea	inſipientiã meã, & delicta mea	τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμέλειαί μου
מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ׃	a te non ſunt abſcõdita. (te	a te non ſunt abſcondita. (te	ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν. (σε
אַל יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ	Nõ ɔfũdãt ĩ me, q expectãt(	Nõ erubeſcãt ĩ me q expectãt(	Μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές (
אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת	Deus, DEVS, exercitus,	domine, domine virtutum.	κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων
אַל יִכָּלְמוּ בִי	non confundantur in me,	Non confundantur ſuper me,	μὴ δὲ ἐντραπείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ
מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	qui querunt te Deus iſrael.	qui querunt te Deus iſrael.	οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.
כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי	Quia propter te portaui	Quoniam propter te ſuſtinui	Ὅτι ἕνεκα σοῦ ὑπήνεγκα
חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה	opprobriũ, operuit confuſio	opprobrium, operuit confuſio	ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ (
פָנָי׃ מוּזָר הָיִיתִי	faciẽ meã. Alienus factus ſũ	faciẽ meã. Extraneus factus ſũ	τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην
לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי	frĩbus meis, & pegrinus filiis	fratribus meis, & pegrinus filiis	τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς
אִמִּי׃ כִּי קִנְאַת	matris mee. Quia zelus	matris mee. Quoniam zelus	τῆς μητρός μου. Ὅτι ὁ ζῆλος
בֵּיתְךָ אכ	domus tue	domus tue	τοῦ οἴκου σου
אֲכָלָתְנִי	comedit me,	comedit me,	κατέφαγέ με,
וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ	& opprobria expbrãtiũ tibi	& opprobria exprobrantiũ tibi	καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε
נָפְלוּ עָלָי׃	ceciderunt ſuper me,	ceciderunt ſuper me.	ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ.
וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי	& fleui in ieiunio aĩam meã,	Et operui in ieiunio aĩam meã,	Καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου
וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃	& factũ eſt ĩ opprobria mihi.	& factũ eſt in opprobrium mihi.	καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.
וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק	Et poſui veſtimẽtũ mũ ſaccũ,	Et poſui veſtimẽtũ meũ ciliciũ,	Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον,
וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃	& factus ſum eis in parabolã.	& factus ſum illis in parabolam.	καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.
יָשִׂיחוּ בִי	Contra me loquebantur	Aduerſum me loquebantur	Κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν
יֹשְׁבֵי שָׁעַר׃	qui ſedebant in porta,	qui ſedebant in porta,	οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις,
וּנְגִינוֹת שו	& cantabant	& in me pſallebant	καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον
שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃ וַאֲנִי	bibentes ſiceram. Et ego	bibentes vinum. Ego vero	οἱ πίνοντες οἶνον. Ἐγὼ δὲ
תְפִלָּתִי לְךָ יְהוָה	orationẽ meã ad te DEVS,	orationẽ meam ad te domine,	τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ, κύριε
עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב	tpſ bñplaciti ẽ Deo ĩ mltitu.	tpſ bñplaciti Deo. In mltitudĩe	καιρὸς εὐδοκίας. Ὁ θεός, ἐν τῷ πλήθει
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת	miſicõdie tue exaudi me, ĩ(	miſicordie tue exaudi me, ĩ ve(	τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ
יִשְׁעֶךָ׃ הַצִּילֵנִי	ſalutis tue. Eripe me (ũitate	ſalutis tue. Eripe me (ritate	τῆς σωτηρίας σου, σῶσόν με
מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה	de luto, & non infigar,	de luto vt non infigar,	ἀπὸ πηλοῦ ἵνα μὴ ἐμπαγῶ.
אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי	liberabor ab his q oderũt me,	libera me ab his qui oderũt me	Ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με,
וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם׃	& de profundis aquis.	& de profundis aquarum.	καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων.
אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת	Non operiat me impetus	Non me demergat tempeſtas	Μή με καταποντισάτω καταιγὶς
מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי	aque, & non abſorbeat me	aque, neq̃ abſorbeat me	ὕδατος, μὴ δὲ καταπιέτω με
מְצוּלָה וְאַל תֶּאְטַר	profundum, & non claudat	profundum, neq̃ vrgeat	βυθός, μὴ δὲ συσχέτω
עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃	ſuper me puteus os ſuum.	ſuper me puteus os ſuum.	ἐπ᾽ ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.

Digitized by Google

oculi mei, pꝑter expectatõnẽ Dei mei.
Mľtip'icati ſũt pluſq̃ capilli capit[mei
inimici mei, ſine cã roborati ſũr irrita(
pſoni inimicitie mee, teſtes(tores mei,
mendaces, que non rapui ob
teſtimonium eorum tunc reſtitui.
Deus meus tu noſti
ignorantiam meam, & peccata mea
a conſpectu tuo non ſunt abſcondita.
Non erubeſcant in me qui expectant
te DEVS.
& non confundantur in me qui querũt
eruditionem a te Deus iſrael.
Quoniam propter te ſuſtinui
opꝓbriũ coopuit verecũdia faciẽ meã.
Extraneus cõputatus ſũ fr̃ibus meis,
& veluti filius populorum filiis
populi mei. Quoniam zelus domus
ſanctitatis tue, vorauit me
& vituperia impiorum qui vituperant
te, cum laudant idola ſua
pro honore tuo, ceciderunt ſuper me.
Et fleui in ieiunio animam meam
& fuit pietas mea in opprobriũ mihi.
Et ĩdutus ſum ꝓ veſtibus meis ſaccos,
& fui illis ad parabolam.
Loquunť aduerſũ me ſedẽtes ĩ porta,
in domo anguli, & fui cantillena illorũ
qui vadunt bibitum ſiceram
in domo cauponaria ſua. Et ego
oſonẽ meã corã te DEO, ĩ tpe (tis tue
bñplaciti, Deus ꝑꝑ multitudinẽ bõita(
rñdebis mihi, ĩ veritate redẽptõis tue.
Libera me de
captiuitate que ſimilis eſt luto,
& nõ ſubmergar, redime me ab (aq̃rũ.
oſoribus meis, q ſimilãt ꝓfunditates(
Non captiuabit me rex fortis,
& non preualeat vt cooperiat
me potentatus arduus & non
aperiat aduerſum me gehẽna os ſuum.

Digitized by Google

Hebrea	Lat.ª ingred. Heb.	Vulgata	Græca
עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב	Rñde mihi DEVS qm̃ bona	Exaudi me dñe qm̃ benigna	Εἰσάκουσόν μου κε, ὅτι χρηστὸν (μῶν σου
חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ	ẽ miſicor.tua, ſm mul.miſe(	ẽ miſicordia tua, ſm multi.mi(	τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρ(
פְּנֵה אֵלָי׃ וְאַל־	reſpice ad me. Et ne (ra.tua.	reſpice me. Et ne (ſatõnũ tuaꝝ	ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμέ. Μὴ (παιδός σου,
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ	abſcõdas faciẽ tuã a ſuo tuo	auertas faciẽ tuã a puero tuo,	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ (
כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃	qm̃ tribulor cito rñde mihi.	qm̃ tribulor velocit exaudi me.	ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου,
קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי	Appropinqua anime mee	Intende anime mee	πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, (θρῶν μου
גְאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי	& libera eã, pp inimicos m̃os	& libera eã, pp inimicos meos	καὶ λύτρωσαι αὐτήν. Ἕνεκα τῶν ἐχ(
פְּדֵנִי׃ אַתָּה יָדַעְתָּ	libera me. Tu ſciuiſti (meã,	eripe me. Tu ſcis (ſionẽ meã,	ῥῦσαί με, σὺ γὰρ γινώσκεις
חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי	opprobriũ meũ & ɔfuſionẽ(	ĩpropiũ meũ & cõfu( )ſũt oẽs	τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου,
וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ כָּל־	& ignominiã meã, corã te oẽs	& ĩuerẽtiã meã. In ɔſpectu tuo)	καὶ τὴν ἐντροπήν μου. Ἐναντίον σου πάντες
צוֹרְרָי׃ חֶרְפָּה שָׁבְרָה	ĩfeſtatores mei. Opprobrio(	q tribulãt me, ĩ ppiũ expectauit	οἱ θλίβοντές με, ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν
לִבִּי וָאָנוּשָׁה	cõ meũ & egrotaui(ɔtritũ ẽ	cor meum & miſeriã. (nõ fuit,	ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν. (ὑπῆρξε,
וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן	& expectaui q ɔtriſtaret & ñ(	Et ſuſtinui q ſiſ cõtriſtaret &(	Καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ(
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא	& qui cõſolaret & nõ (fuit,	qui conſolaretur & non	καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐχ
מָצָאתִי׃ וַיִּתְּנוּ	inueni. Et dederunt	inueni. Et dederunt	εὗρον. Καὶ ἔδωκαν
בְּבָרוּתִי רֹאשׁ	in eſcam meam fel,	in eſcam meam fel,	εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν,
וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי	& in ſiti mea potauerũt me	& in ſiti mea potauerunt me	καὶ εἰς τὴν δίψαν μου, ἐπότισάν με
חֹמֶץ׃ יְהִי־	aceto. Sit	aceto. Fiat	ὄξος. Γενηθήτω
שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם	menſa eorum coram eis	menſa eorum coram ipſis	ἡ τράπεζα αὐτῶν, ἐνώπιον αὐτῶν,
לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים	ĩ laqueum, & expectãti pacẽ	in laqueum, & in retributiones	εἰς παγίδα καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν
לְמוֹקֵשׁ׃ תֶּחְשַׁכְנָה	ad ſcandalum. Cõtenebrent	& in ſcandalum. Obſcurentur	καὶ εἰς σκάνδαλον. Σκοτασθήτωσαν
עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת	oculi eorum ne videant,	oculi eorum ne videant,	οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד	& lumbos eorum ſemper	& dorſum eorum ſemper	καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς
הַמְעַד׃ שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם	tabefac. Effunde ſup eos (tuĩ	incurua. Effunde ſuper eos	σύγκαμψον. Ἔκχεον ἐπ᾽ αὐτοὺς
זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ	ĩdignatõnẽ tuã, & ira furori(	iram tuam, & furor ire tue	τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου (αὐτοὺς
יַשִּׂיגֵם׃ תְּהִי־טִירָתָם	cõphẽdat eos. Fiat hĩ ta. eoꝝ	cõphẽdat eos. Fiat hĩtatio eorũ	καταλάβοι αὐτούς. Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις(
נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם	deſerta, in tabernaculis eoꝝ	deſerta, & in tabernaculis eorũ	ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν
אַל־יְהִי יֹשֵׁב׃ כִּי־	nõ ſit qui habitet. Quoniam	nõ ſit qui inhabitet. Quoniam	μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι
אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ	quem tu percuſſiſti	quem tu percuſſiſti	ὃν σὺ ἐπάταξας,
רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב	pſecuti ſunt & vt affligerẽt,	perſecuti ſunt, & ſup dolorem	αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος
חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃	vulneratos tuos narrabant.	vulnerum eorum addiderunt.	τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.
תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֺנָם	Da iniqtatẽ ſr iniqtatẽ eoꝝ,	Appõe iniqtatẽ ſr iniqtatẽ eoꝝ	Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν,
וְאַל־יָבֹאוּ בְּצִדְקָתֶךָ	& nõ veniant in iuſtitiã tuã.	& non intrent in iuſtitiam tuã.	καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.
יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים	Deleantur de libro viuẽtiũ,	Deleantur de libro viuentium,	Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων,
וְעִם צַדִּיקִים אַל־	& cum iuſtis non	& cum iuſtis non	καὶ μετὰ δικαίων μὴ
יִכָּתֵבוּ׃ וַאֲנִי עָנִי	ſcribantur. Ego aũt pauper	ſcribantur. Ego ſum pauper	γραφήτωσαν. Πτωχὸς
וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ	& dolens, ſalus tua	& dolens ſalus tua	καὶ ἀλγῶν εἰμι ἐγώ, ἡ σωτηρία σου
אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃	Deus ſuſcipiet me.	Deus ſuſcepit me.	ὁ θεός, ἀντελάβετό μου.
אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים	Laudabo nomen Dei	Laudabo nomen Dei	Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ	in cantico, & magnificabo	cum cantico, & magnificabo	μου μετ᾽ ᾠδῆς, μεγαλυνῶ
בְתוֹדָה׃ וְתִיטַב	eũ in cõfeſſione. Et placebit	eum in laude. Et placebit	αὐτὸν ἐν αἰνέσει, καὶ ἀρέσει

Digitized by Google

Arabea | Chaldea | Lat. (handwritten column headings)

[illegible]

[illegible]

Reſponde mihi DEVS, quoniã bona
eſt miſicordia tua, ſic in multitudine(
verte te ad me. Ne (pietatis tue
auferas diuinitatem tuam a ſeruo tuo,
quoniam tribulor feſtina mihi.
Appropinqua anime mee redime illã,
quo non magnificentur patroni
inimicitie mee, redime me. Tu noſti
verecundiã meam & confuſionẽ meã,
& opprobriũ meũ, ĩ ɔſpectu tuo ſtãt oẽs
q moleſtant me. Ignominia diſſipauit(
& ecce ipſa valida, & expectaui (cor(
preficos luctus & nõ ſubſiſtunt (meũ,
& prefectos conſolationis & non
inueni. Et dederunt in eſcam meam
fel capitum reguli, r
& cum ſititem, potauerunt me
aceto. Sit menſa eorum
quã parauerũt corã me vt comederẽ,
corã eis in laqueum, & ſacrificia eorum
in ſcandalum. Obtenebrentur
oculi eorum ne videre poſſint,
& lumbos eorum continue
tremore affice. Effunde ſuper eos
furorem tuum, & fortitudo furoris tui
apprehendat eos. Sit habitatio eorum
deſerta & in tabernaculis eorum non
ſit qui inhabitet. Quoniam
quem tu vulneraſti
perſecuti ſunt, & in eum qui affligitur
propter interfectos tuos, obloquũtur.
Adde peccatum ſuper peccatum eoꝝ,
& non mereantur intrare in eccleſiã
iuſtorum tuorum. Deleantur de libro
memorie viuorum, & cum iuſtis
non ſcribantur. Et ego pauper
& meſtus, redemptio tua
Deus ſuſcipiat me.
Laudabo nomen Dei
in cantico, & magnificabimus illum
in confeſſione. Et placebit oratio mea

Digitized by Google

ליהוה משור פר	DEO ſuper bouem & tauꝝ,	Deo ſuper vitulum nouellum,	τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον,
מקרן מפ	cornua &	cornua	κέρατα
ומפריס: רא	vngulas efferentem.)	producentem & vngulas.	ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.
ראו ענוים	Viderunt manſueti	Videant pauperes	Ἰδέτωσαν πτωχοὶ
ישמחו דרשי	& letabuntur, querite	& letentur, querite	καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε
אלהים ויחי	DEVM & viuet	Deum & viuet	τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ
לבבכם כי שמע	cor veſtrũ. Quõ exaudiuit	aĩa veſtra. Quoniã exaudiuit	ὑμῶν. Ὅτι εἰσήκουσε
אביונים יהוה	pauperes DEVS,	pauperes dominus,	τῶν πενήτων ὁ κύριος, (νωσεν.
ואת אסיריו לא בזה	& vinctos ſuos non deſpexit.	& vinctos ſuos non deſpexit.	καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδέ(
יהללוהו שמים	Laudent eum celi	Laudent illum celi	Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ
וארץ ימים וכל	& terra, mare & omnia	& terra, mare & omnia	καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ πάντα
רמש בם כי אלהים	q̃ mouentur in eis. Quia Deus	reptilia in eis. Quoniam Deus	τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. Ὅτι ὁ θεὸς
יושיע ציון ויבנה	ſaluabit cion & edificabit	ſaluã faciet ſyon, & edificabunt	σώσει τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται
ערי יהודה וישבו	ciuitates Iuda, & habitabunt	ciuitates Iude. Et inhabitabũt	αἱ πόλεις τῆς ἰουδαίας. Καὶ κατοικήσουσιν
שם וירשוה: וזרע	ibi & poſſidebũt eã. Et ſemen	ibi, & hẽditate acqrẽt eã. Et ſẽm	ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν, καὶ τὸ σπέρ(
עבדיו ינחלוה	ſeruoꝝ eius hereditabit eã,	ſeruorum eius poſſidebit eam,	τῶν δούλων αὐτοῦ καθέξουσιν αὐτήν. (μα
ואהבי שמו	& qui diligunt nomen eius	& qui diligunt nomen eius	Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ישכנו בה:	habitabunt in ea.	habitabunt in ea. (memoratiõe	κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. (ἀνάμνησιν,
ע למנצח	LXX. Ad victoriã,	LXIX. In finẽ. ps. Dauid i re(	ξθ'. Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβὶδ εἰς(
לדוד להזכיר:	Dauidis. Ad recordãdũ.	eo q̃ ſaluũ fecit eum dominus.	εἰς τὸ σῶσαί με κύριον.
אלהים להצילני:	Deus vt liberes me,	Deus in adiutoriũ meũ intẽde,	Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες.
יהוה לעזרתי	DEVS vt auxilieris mihi,	domine ad adiuuandum me	κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι
חושה: יבשו	feſtina. Confundantur	feſtina. Confundantur	σπεῦσον. Αἰσχυνθήτωσαν
ויחפרו מבקשי	& erubeſcant, querentes	& reuereantur qui querunt	καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες (πίσω
נפשי יסגו אחור	aĩam meã, auertãt retrorſũ	aĩam meã. Auertãt retrorſum	τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀ(
ויכלמו חפצי	& erubeſcãt, qui volũt mihi	& erubeſcant qui volunt mihi	καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ βουλόμενοί μοι
רעתי: ישובו על	malum. Reuertantur ad	mala. Auertantur ſtatim	κακά. Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα
עקב בש	veſtigium	erubeſcentes,	αἰσχυνόμενοι
בשתם האמרים	confuſionis ſue, qui dicunt	qui dicunt mihi	οἱ λέγοντές μοι
לי האח האח:	mihi heah heah.	euge euge.	εὖγε εὖγε. (ἐπὶ σοὶ
ישישו וישמחו בך	Gaudeant & letentur in te	Exultent & letentur in te	Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν(
כל מבקשיך	omnes qui querunt te,	omnes qui querunt te,	πάντες οἱ ζητοῦντές σε
ויאמרו תמיד	& dicant ſemper	& dicant ſemper	ὁ θεός. Καὶ λεγέτωσαν διαπαντός,
יגדל אלהים	magnificetur dominus	magnificetur dominus	μεγαλυνθήτω ὁ κύριος,
אהבי ישועתך:	amatores ſalutis tue.	qui diligunt ſalutare tuum.	οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
ואני עני ואביון	Ego autẽ egenus & pauper	Ego vero egenus & paup ſum	Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης,
אלהים חושה לי	Deus feſtina mihi. (meus tu	Deus adiuua me. (us es tu,	ὁ θεὸς βοήθησόν μοι,
עזרי ומפלטי אתה	Auxiliũ meũ, & liberator(	Adiutor meus & liberator me(	βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ,
יהוה אל תאחר:	DEVS ne moreris.	domine ne moreris.	κύριε μὴ χρονίσῃς.
		LXX. Pſalmus Dauid filioꝝ	ο'. Τῷ Δαβὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν
		Ionadab & priorum	ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισ

corã Deo, mag[ ] q̃ bos pĩguis & electus,
quẽ offerebat Adam primus (nem.
cuius cornua pcedebãt vngulas fiſſio(
Viderunt humiles,
& letabuntur querentes doctrinam
a conſpectu DEI, & viuet
cor veſtrum. Quoniam ſuſcepit
orationẽ pauperum ſuorum DEVS,
& innocentes ſuos non deſpicit.
Laudent eum angeli celorum,
& habitatores terre & maris & omnia
reptantia in eis. Quoniam Deus
redimet cion & edificabit
ciuitates Iude, & reuertentur ibi
& poſſidebunt eam. Et filii
ſeruorum eius hereditabunt eam
& qui diligunt nomen eius
habitabunt in illa.

LXX. In laudẽ. Per manũ Dauidis,
ad memoriam pro faſciculo thuris.

Deus ad liberandum
nos, DEVS in auxilium noſtrum
eſto ſolicitus. Confundantur
& vituperentur, querentes
aĩam meam. Conuertantur retrorſum
& erubeſcant, volentes
malum meũ. Cõuertentur retrorſum
quoniam inſidiati ſunt mihi,
punientur iuxta verecundiam ſuam
qui dicebant mihi
gaudeas gaudeas.
Exultabunt & letabunt in verbo tuo,
omnes querentes eruditionem a te,
& dicent continue, magnificetur
gloria DEI, diligẽtes redẽptionẽ tuã.
Ego autem egenus ſum & pauper,
Deus adiuua me
auxilium meum & redemptio mea tu
es, Deus ne moreris.

Digitized by Google

עא	LXXI.	captiuorum.	ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις.
בך יהוה חסיתי	In te DEVS ſperaui	In te domine ſperaui	Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα,
אל אבושה לעולם:	non confundar in eternum.	non confundar in eternum,	μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.
בצדקתך תצילני	In iuſtitia tua libera me	in iuſtitia tua libera me	Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με
ותפלטני הטה אלי	& erue me, inclina ad me	& eripe me. Inclina ad me	καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον πρός με
אזנך והושיעני:	aurem tuam & ſalua me. (ſiū	aurem tuam, & ſalua me.	τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.
היה לי לצור מעון	Eſto mihi robuſtū habitacu(	Eſto mihi in Deum protectorē	Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν,
לבוא תמיד צוית	vt igrediar iugiter, ꝓcepiſti	& in locū munitum, vt ſaluum	καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ
להושיעני כי	vt ſaluares me, quia	me facias. Quoniam	σῶσαί με. Ὅτι
סלעי ומצודתי	petra mea & fortitudo mea	firmamētū meū, & refugiū meū	στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου
אתה: אלהי פלטני	es tu. Deus meus erue me	es tu. Deus meus eripe me	εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥῦσαί με
מיד רשע מכף מעול	de manu īpii, & de manu iniq	de manu pctōris, & de mãu ɔtra	ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς
וחומץ: כי אתה	& vim inferētis. Quia tu es	legē agētis & iniqui. Qm̄ tu es	παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος. Ὅτι σὺ εἶ
תקותי אדני יהוה	expectatio mea, dñe DEVS	patientia mea domine, domine	ἡ ὑπομονή μου κύριε,
מבטחי מנעורי:	fiducia mea, ab adoleſcētia(	ſpes mea a iuuentute mea.	κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου.
עליך נסמכתי	Sup te ſuſtētatus ſū (mea.	In te confirmatus ſum	Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην
מבטן ממעי אמי	ex vtero, de vētre mr̄is mee	ex vtero, de ventre matris mee	ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλίας μητρός μου,
אתה גוזי בך	tu es erutor meus, in te	tu es protector meus. In te	σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ
תהלתי תמיד:	laus mea ſemper.	cantatio mea ſemper,	ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός,
כמופת הייתי	Quaſi portentū factus ſum	tanq̄ prodigium factus ſum	ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην
לרבים ואתה מחסי	multis, & tu ſpes mea	multis, & tu adiutor	τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου
עז: ימלא פי	fortiſſima. Impleať os meū	fortis. Repleatur os meum	κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου
תהלתך כל היום	laude tua, tota die	laude vt cãtē gl'iā tuā, tota die	αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, (
תפארתך: אל	gloria tua. Ne (do mea,	magnitudinem tuam. Ne	μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ (ὅλην τὴν ἡμέ(
תשליכני לעת	piicias me in tpe (fortitu(	proiicias me in tempore (mea	ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν (ραν τὴν
זקנה ככלות כחי	ſenectutis, A cū defecerit(	ſenectutis, cū defecerit virtus(	γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου
אל תעזבני:	ne derelinquas me.	ne derelinquas me.	μὴ ἐγκαταλίπῃς με.
כי אמרו אויבי לי	Quia dixe. inimici mei mihi,	Quia dixerūt inimici mei mihi,	Ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί,
ושמרי נפשי	& q obſeruabāt aīam meam	& qui cuſtodiebant aīam meam	καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου
נועצו יחדו: לאמר	inierūt piter ɔſiliū. Dicētes	cōſiliū fecerūt in vnū. Dicētes	ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό. Λέγοντες,
אלהים עזבו רדפו	Deus dereliq̄t eū, pſeq̄mini	Deus dereliquit eū pſequimini	ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτόν, καταδιώξατε
ותפשוהו כי אין	& cōprehendite eū, quia nō	& comprehendite eum, quia nō	καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ
מציל: אלהים אל	eſt qui eruat. Deus ne	eſt qui eripiat. Deus ne	ἔστιν ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεός μου, μὴ
תרחק ממני אלהי	elongeris a me, Deus meus	elongeris a me, Deus meus	μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου, (λοντες
לעזרתי חושה:	in auxilium meum feſtina.	in auxilium meum reſpice.	εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. (διαβάλ(
יבשו יכלו שטני	Cōfūdanť & ɔſumāť aduſarii	Cōfūdāť & deficiāt dettahētes	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐν(
נפשי יעטו חרפה	aīe mee, operianť opprobrio	aīe mee, operiantur confuſione	τὴν ψυχήν μου, περιβαλέσθωσαν αἰσχύνην
וכלמה מבקשי	& confuſione, qui querunt	& pudore qui querunt	καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες
רעתי: ואני תמיד	malū mihi. Ego autē iugiter	mala mihi. Ego autem ſemper	τὰ κακά μοι. Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς
איחל והוספתי	expectabo, & multiplicabo	ſperabo, & adiiciam	ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω
על כל תהלתך:	ſuper omnes, laudem tuam.	ſuper omnem laudem tuam.	ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

المزمور السبعون

عليك يارب توكلت	בְּמֵימְרָךְ יְיָ רְחֵיצִית	In verbo tuo DEVS confiſus ſum
فلا اخزا ابدا	לָא אֵבְהֵת לְעָלְמָא:	non confundar in ſeculum.
بعدلك نجني	בְּצִדְקָתָךְ פְּצֵי יָתִי	In iuſtitia tua erue me,
وانقذني ❀ امل الي	וּתְשֵׁיזְבִינַנִי אַצְלֵי לְוָתִי	& libera me,inclina ad me
بسمعك وخلصني	אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי:	aurem tuam & redime me.
كن لي الها حافظا	הֲוִי לִי לִתְקִיף עֲשִׁין	Sis mihi rupes fortis,
وحصنا الجا اليه في كل حين	לְמֵיעַל תְּדִירָא פַּקֵּידְתָּא	ad refugium iugiter,iuſſiſti
لخلاصي فانك	לְמִפְרוֹק יָתִי	vt redimeres me,firmitas mea
ملجاي وناصري	תּוּקְפִּי וּכְרַךְ חוּסְנִי אַתְּ	& arx refugii mei tu
الهي نجني	אֱלָהִי אֱלָהִי שֵׁיזֵיב יָתִי מִן	Deus.Deus libera me ab
من يد المنافق ومن يد	רְשִׁיעַיָּא מִן יְדָא דִסְטָנָא	impiis,de manu authoris
الشرير الظالم فانك	עַוְּלָא וְחַטּוֹפָא אֲרוּם אַתְּ	iniquitatis & vim inferẽtis.Q̃m tu es
عمادي يا الهي ❀ انت	הוּא סִבְרִי יְיָ אֱלָהִי	ſpes mea,DEVS Deus meus
يارب رجائي منذ صباي ❀	רְחֵיצָנִי מִן טַלְיוּתִי:	ab adoleſcentia mea,
عليك اعتمدت	עֲלָךְ אִסְתְּמֵכִית מִן	Super te confirmatus ſum
من الاحشا ومذ كنت في	מִן כְּרֵיסָא מִמְּעַיָּא	ab vtero,de ventre
بطن امي انت هو ناصري ولك	דְאִמִּי אַתְּ מַפְקִי בְּמֵימְרָךְ	mĩs mee tu extraxiſti me,ĩ verbo tuo
اسبح في كل حين	תּוּשְׁבַּחְתִּי תְּדִירָא:	laus mea iugiter.
كنت عجبا	הֵיךְ תִּמְהָא הֲוֵיתִי	Sicut ſignum fui
للكثيرين وانت لي ناصر	לְסַגִּיעִין וְאַנְתְּ רְחוּצָנִי	plurimis,& tu fiducia mea
ومعين ❀ الان يمتلي فمي	וְעוּשְׁנָא דִילִי: יִתְמְלֵי	& fortitudo mea.Replebitur
تسبيحا لاسبح في كل يوم	פּוּמִי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ כָּל יוֹמָא	os meum laude tua,tota die
عظم جلالك ومجدك	שִׁבְחוֹרְתָּךְ: לָא	gloria tua.Ne
لا ترفضني عند	תְּטַלֵּק יָתִי לְעִדָּן	proiicias me in tempore
كبري ولا تطرحني	סִיבוּ כַּד יִפְסוֹק חֵילִי	ſenectutis cum defecerit
عند ذهاب قوتي	חֵילִי לָא תִשְׁבּוֹק יָתִי:	virtus mea ne deſeras me.
فان اعدائي ايتمروا علي	אֲרוּם אֲמַרוּ בַּעֲלֵי דְבָבַי	Q̃m dixerunt patroni inimicitie mee
والذين يرصدون نفسي	עֲלַי בִישׁ וְנַטְרֵי נַפְשִׁי	adúſú me mali,& obſuatores aĩe mee
اشتوروا علي جميعا قائلين	יִתְמַלְּכוּן כַּחְדָא: לְמֵימַר	conſuluerunt ſimul.Dicunt
قد رفضه الله فاطلبوه	אֱלָהָא שְׁבַקֵיהּ רְדוּפוּ	Deus dereliquit eum perſequimini
وادركوه فليس	וְאַחֲדוּ יָתֵיהּ אֲרוּם לֵית	& apprehendite eum,quoniam non eſt
له ناصر ❀ فلا	דְפָצֵי: אֱלָהָא לָא	qui redimat.Deus ne
تبعد عني يا الهي ❀ الهي	תִתְרַחַק מִנִּי יְיָ	elongeris a me,DEVS
اعطف علي بعونك	לְסַעֲדוּתִי מְבַע:	in auxilium meum feſtina.
ليخزوا ويرذل ثالبوا	יִבְהֲתוּן יִשְׁתֵּיצוּן סָטְנַי	Confundẽtur & diſſipabunt aduerſarii
نفسي وليلبسوا الخزي	נַפְשִׁי יִתְעַטְּפוּן קְלָנָא	anime mee,amicientur ignominia
والعار المريدون	וְכִיסוּפָא תָּבְעֵי בִישׁוּ	& opprobrio querentes
بي الشر ❀ لهذا يكون	בִּישׁוּתִי: וַאֲנָא תְּדִירָא	malum meum.Ego autem iugiter
توكلي عليك في كل	אֲסַבַּר וְאוֹסִיף	expectabo,& accreſcam
حين وازيد على تسبيحك	עַל כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּךְ:	pluſquam omnes laudem tuam.

A. Precatur hoc loco Chriſtus, modo uera ſit temporum ſupputatio, non de ſua ipſius ſenecta & ſenio quod ſentit Hireneus martyr libro quem contra hereſes ſcripſit, uerũ de ſenecta & ſenio corporis ſui,hoc eſt eccleſie,ne ĩ ultimis diebus reiiciatur, iuxta illud ego pro te rogaui Petre ut non deficiat fides tua.

פי יספר צדקתך	Os meũ narrabit iuſtitiã tuã	Os meũ ãnũciabit iuſtitiã tuã,	Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου
כל היום תשועתך	tota die ſalutare tuum,	tota die ſalutare tuum.	ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.
כי לא ידעתי	quia non cognoui	Quoniam non cognouit	Ὅτι οὐκ ἔγνων
ספרות : אבוא	numerationes. Ingrediar	litteraturam introibo	γραμματείας, εἰσελεύσομαι
בגבורות אדני יהוה	in fortitudinem domini Dei	in potentias domini, domine	ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε
אזכיר צדקתך לבדך	recordabor iuſtitie tue (mea,	mẽorabor iuſtitie tue (te mea,	μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου
אלהים למדתני מנעורי	ſolio. Deo docui me ab ado.(	ſolio. Deo docuiſti me a iuuẽtu(	μόνου. Ὁ θεός μου ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεό(
ועד הנה אגיד	& vſq; nunc annunciabo	& vſq; nunc, pronunciabo	καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ (τητός μου,
נפלאותיך : וגם עד	mirabilia tua. Inſup & vſq;	mirabilia tua. Et vſq;	τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἕως
זקנה ושיבה אלהים	in ſenectutem & canos, Deus	in ſenectam & ſenium, Deus	γήρους καὶ πρεσβείου. Ὁ θεός
אל תעזבני עד	ne derelinquas me, donec	ne derelinquas me. Donec	μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἕως
אגיד זרועך לדור	ãnũciẽ brachiũ tuũ gñatiõi,	annũciẽ brachiũ tuũ, gñationi	ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ
לכל יבוא גבורתך :	cũctis q̃ vẽturi ſũt fortitudi(	oĩ que ventura eſt. Potẽtiã tuã	πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ. Τὴν δυναστείαν σου
וצדקתך אלהים	Et iuſtitiã tuã Deus (nẽ tuã.	& iuſtitiam tuam Deus	καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεός
עד מרום אשר עשית	vſq; ĩ excelſum, quãta feciſti	vſq; in altiſſima que feciſti	ἕως τῶν ὑψίστων. Ἃ ἐποίησας με-
גדלות אלהים מי	magnalia, Deus quis	magnalia, Deus quis	γαλεῖα, ὁ θεὸς τίς
כמוך : אשר הראיתנו	ſilis tibi. Qui oſtẽdiſti nobis	ſimilis tibi. Quãtas oſtendiſti mihi	ὅμοιός σοι. Ὅσας ἔδειξάς μοι
צרות רבות ורעות	tribulatões plurias & malas,	tribulationes multas & malas,	θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς,
תשוב תחיינו	cõuertes & viuificabis nos,	& conuerſus viuificaſti me,	καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με,
ומתהומות הארץ	& de abyſſis terre (gnificabis	& de abyſſis terre	καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς
תשוב תעלני : תרב	cõuertes & educes nos. Ma(	iterũ reduxiſti me. Multiplicaſti	ἀνήγαγές με. Ἐπλεόνασας
גדלתי ותסב	magnitudinẽ meã & cõuerſus	magnificentiã tuã, & cõuerſus	ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλοσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας
תנחמני : גם אני	conſolaberis me. Sed & ego	conſolatus es me. Nam & ego	παρεκάλεσάς με. Καὶ γὰρ ἐγὼ
אודך בכלי נבל	cõfitebor tibi ĩ vaſis pſalterii,	confitebor tibi in vaſis pſalmi	ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κῦ, ἐν σκ(
אמתך אלהי אזמרה	ũitatẽ tuã Deo meo, cãtabo	veritatem tuam Deus, pſallam	τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. Ψαλῶ (ύεσι ψαλμοῦ
לך בכנור קדוש	tibi in cithara ſancte	tibi in cithara ſanctus	σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος
ישראל : תרננה	iſrael. Laudabunt	iſrael. Exultabunt	τοῦ ἰσραήλ. Ἀγαλλιάσονται
שפתי כי אזמרה	labia mea cum cantauero	labia mea cum cantauero	τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω
לך ונפשי אשר	tibi, & anima mea quam	tibi, & anima mea quam	σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν
פדית : גם לשוני	redemiſti. Inſup & lĩgua mea	redemiſti. Sed & lingua mea	ἐλυτρώσω. Ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου
כל היום תהגה	tota die meditabitur	tota die meditabitur	ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει
צדקתך כי בשו כי	iuſtitiã tuã, qa cõfuſi ſunt, qa	iuſtitiam tuam, cum confuſi &	τὴν δικαιοσύνην σου. Ὅταν αἰσχυνθῶσι
חפרו מבקשי רעתי :	dehoneſtati ſunt, q̃rẽtes ma(	fuerint & reuerẽtur q̃ q̃rũt mala mihi.	καὶ ἐντραπῶσιν, οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
עב	LXXII. (lũ meũ.	LXXI. Pſalmus Dauid ĩ	οα. Εἰς σαλωμὼν
לשלמה	Salomonis. A.	Salomonem.	ψαλμὸς τοῦ Δαβίδ.
אלהים משפטיך	Deus iudicium tuum	Deus iudicium tuum	Ὁ θεός, τὸ κρίμα σου
למלך תן וצדקתך	regi da, & iuſtitiam tuam	regi da, & iuſtitiam tuam	τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύνην
לבן מלך : ידין	filio regis. Iudicabit (res tuos	filio regis. Iudicare (tuos	τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. Κρίνειν (χούς σου
עמך בצדק ועניך	pplm̃ tuũ ĩ iuſtitia, & paupe(	pplm̃ tuũ ĩ iuſtitia, & pauperes(	τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς πτω(
במשפט : ישאו הרים	in iudicio. Aſſumẽt montes	in iudicio. Suſcipiant montes	ἐν κρίσει. Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη
שלום לעם וגבעות	pacem populo, & colles	pacem populo, & colles	εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοί

Os meum anuñciabit iuſtitiam tuam,
tota die redemptionem tuam,quoniã
neſciui nu merum earum.Ingrediar
in fortitudinem DEI,Deus
recordabor iuſtitie tue
tantummodo,Deus
docuiſti me in portentis ab
adoleſcẽtia mea,& vſq; nũc annũciabo
mirabilia tua,Et etiam vſq;
in ſenectutem & decrepitatẽ,Deus ne
derelinquas me donec annunciem
fortitudinem brachii tui generationi,
cũctisq; vẽturi ſunt virtutẽ fortitudi(nis tue.
Et iuſtitia tua Deus
vſq; ad celos excelſos,
feciſti enim magnalia,Deus quis
ſicut tu.Qui oſtendiſti mihi
tribulationes multas & malas,
conuertens viuificabis nos,
& de abyſſis terre (plicabis
cõuertens aſcẽdere facies nos.Multi(
magnificentiam tuam,& reuerſus
conſolaberis me.Sed & ego
cõfitebor corã te,inſtrumẽtis muſices
& laudatorio, ãnũciabo veritatẽ tuã(
laudabo nomẽ tuũ cithara (Deus meus,
ſancte iſraelis.Exultabunt
labia mea,quod laudes dixerim
corã te,& anima mea quam redemiſti.
Inſuper lingua mea
tota die annunciabit
iuſtitiam tuam.quoniam confuſi ſunt,
qm̃ vituperati ſũt.querẽtes malũ meũ.

LXXII. Per manũ Salomonis,
dicta prophetice.

Deus ſententiã iudicioꝝ tuorum regi
MESSIE da,& iuſtitiam tuam filio
Dauidis regis.Iudicabit populum
tuũ in iuſtitia,& pauperes tuos in ſñia
iudicii. Afferent habitatores mõtium
pacem populo domus iſrael,

A. Antiqui hebrei hunc pſalmũ de Meſſia dictum intellexerunt, quod etiam refert .R. Salomon qui tamen a patrum ſententia aberrauit. Verba eius ſunt hec [illegible] idest pizat bar [illegible] (q. d. nos uertimus placentula frumenti) loquella eſt abundantie & multiplicationis. At qui magistri noſtri expoſuerunt ſermonem eſſe placentularum in diebus Meſſie, totumq; pſalmum expoſuerunt de diebus Meſſie. Libro quoq; midras tehilim [illegible] .i. Sermo alius. Iudicia tua regi da. Hic eſt rex Meſſias ſicut dictu eſt. Et odor eius cũ timore Dei. Iſaio ẽcefima ſup illud Deuteronomii xxxii. Et nõ erat cũ eo Deus aliẽus [illegible] .i. Sermo alius. Dixit Deus ſanctus & benedictus futurus ſum ego ut conuertam uos in mãſuetudinem ſpiritus in mundo iſto. Et non erit cum eo Deus alienus. Quia non erfit in uobis filii Adã exercentes negociationem aliquam ſicut dictũ eſt pſalmo .lxxiii. Erit pizat bar idest placentula frumenti in terra in capite mõtiũ. Erit pizar bar, quoniã frumenta producẽt in diebus Meſſie placentas, ſicut eſt plenitudo uole ſeu palme iſtius, ſequitur. Turgeſcet ſicut libani fructus eius. Quoniã frumenta

Digitized by Google

בִצְדָקָה׃ יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי	Iuſtitiā.Iudicabit pauperes	Iuſtitiam.Iudicabit pauperes	δικαιοσύνῃ. Κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς
עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי	populi,ſaluabit filios	populi & ſaluos faciet filios	τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει
אֶבְיוֹן וִידַכֵּא	egenorum,& confringet	pauperum,& humiliabit	τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων. Καὶ ταπεινώσει
עוֹשֵׁק׃ יִירָאוּךָ עִם	calūniatorē.Timebūt te cū	calūniatorem.Et ꝑmanebit cū	συκοφάντην, καὶ συμπαραμενεῖ
שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי	ſole,& ante	ſole & ante	τῷ ἡλίῳ. Καὶ πρὸ τῆς
יָרֵחַ דּוֹר	lunam,generatio (pluuia	lunam,in generatione	σελήνης γενεὰς
דּוֹרִים׃ יֵרֵד כְּמָטָר	generationū.Deſcēdet vt(	& gñatōnē.Deſcēdet ſicͭ pluuia	γενεῶν. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς
עַל גֵּז כִּר	ſuper vellus,	in vellus	ἐπὶ πόκον,
כִּרְבִיבִים זַר	vt ſtille	& ſicut ſtillicidia	καὶ ὡσεὶ σταγὼν
זַרְזִיף אָרֶץ׃	irrorantes terram.	ſtillantia ſuper terram.	ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
יִפְרַח בְּיָמָיו	Germinabit in diebus eius	Orietur in diebus eius	Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ
צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם	Iuſtus & multitudo pacis,	iuſtitia,& abundantia pacis	δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης,
עַד בְּלִי יָרֵחַ׃	donec non ſit luna. (mare,	donec auferatur luna.	ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. (θαλάσσης
וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם	Et dñabitur a mari vſq; ad(	Et dñabitͬ a mari vſq; ad mare,	Καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως(
וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי	& a flumine vſq; ad terminos	& a flumine vſq; ad terminos	καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων (σοῦν)
אָרֶץ׃ לְפָנָיו יִכְרְעוּ	terre.Ante eum procidnet	orbis terrarū.Corā illo ꝓcidēt	τῆς οἰκουμένης. Ἐνώπιον αὐτοῦ προπε(
צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר	ppl'ī,& inimici eius puluerē	ethiopes,& inimici eius terrā	αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν
יְלַחֵכוּ׃ מַלְכֵי	lingēt.Reges	lingent.Reges	λείξουσι. Βασιλεῖς
תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים	B. tarſis & inſule	tharſis & inſule	θαρσεῖς καὶ νῆσοι,
מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי	munera offerent,reges	munera offerent, reges	δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς
שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר	arabes & ethiopes munus	arabum & ſaba dona	ἀράβων καὶ σαβᾶ, δῶρα
יַקְרִיבוּ׃ וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ	offerent. Et adorabunt eum	adducent.Et adorabunt eum	προσάξουσι. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ
כָל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם	oēs reges,omnes gētes C.	omnes reges,omnes gentes	πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη
יַעַבְדוּהוּ׃ כִּי יַצִּיל	ſeruient ei.Quia eruet	ſeruient ei.Quia liberauit	δουλεύσουσιν αὐτῷ. Ὅτι ἐρρύσατο
אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי	pauperē clamantē,& inopē	pauperē a potente,& paupe.ē	πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα,
וְאֵין עֹזֵר לוֹ	cui non eſt adiutor.	cui non erat adiutor.	ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός.
יָחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן	Compatietur inopi & paupi	Parcet pauperi & inopi,	Φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος,
וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים	& animas pauperum	& animas pauperum	καὶ ψυχὰς πενήτων
יוֹשִׁיעַ׃ מִתּוֹךְ וּמ	ſaluabit.A fraude	ſaluas faciet.Ex vſuris	σώσει. Ἐκ τόκου (αὐτῶν,
וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם	& iniqtate redimet aīas eoꝝ,	& iniquitate redimet aīas eoꝝ,	καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς(
וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו׃	& ꝓcioſus erit ſāguis eoꝝ co(	& honorabile nomē eoꝝ corā illo	καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ
וִיחִי וְיִתֶּן לוֹ	Et viuet & dabiͭ ei (rā ocu(	Et viuet & dabitur ei	Καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ
מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל	de auro ſaba,& orabit(l)ei.	de auro arabie,& adorabunt	ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας, καὶ προσεύξονται
בַּעֲדוֹ תָמִיד כָּל	pro eo iugiter tota	de ipſo ſemper,tota	περὶ αὐτοῦ διαπαντός. Ὅλην τὴν ἡμέραν
הַיּוֹם יְבָרְכֶנְהוּ׃	die benedicet ei.	die benedicent ei.	εὐλογήσουσιν αὐτόν,
יְהִי פִסַּת בַּר	D Erit placētula frumenti,	Erit firmamentum	ἔσται στήριγμα
בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים	in terra in capite montium	in terra in ſummis montium,	ἐν τῇ γῇ ἐπ᾽ ἄκρων τῶν ὀρέων.
יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן	turgeſcet ſicut libani	ſuper extolletur ſuper libanum	Ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον
פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מ	fructus eius & pullulabunt	fructus eius,& florebunt	ὁ καρπὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν
מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃	de ciuitate ſicut herba terre	de ciuitate ſicut fenum terre.	ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς. (αἰῶνας,
יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם	Erit nomen eius in eternū	Sit nomē eius bñdictū ī ſecula,	Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς (

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

& colles iuſtitiam. Iudicabit pauperes
populi, redimet filios
miſerorum & humiliabit virum
raptorem. Timebunt a te cum
ortu ſolis, orabunt coram te
a lumine lune a generationibus
i generationes. Deſcēdet ſicut pluuia
beneplaciti, ſuper herbam q̄ roſerunt
locuſte, ſicut ſtille
ſerotine ſtillantes ſuper terram.
Multiplicabuntur in diebus eius iuſti
& abundabit pax, donec
deſtruantur ſerui lune.
Et dominabit ab angulo maris magni,
ad águlū maris magni, & ab euphrate
ad fines terre, Corā illo humiliabūtur
proceres, & patroni inimicitie eius
puluerem lingent. Reges
tarſis & inſule magni maris
occeani, munera
adducent reges ſeba
& ceba dona offerent, Et adorabunt
eum omnes reges, omnes populi
ſubditi erunt ei. Quoniam liberabit
miſerum qui implorat miſericordiam
& pauperem cui non eſt adiutor.
Miſerebitur miſero
& inopi, & animas inopum
redimet. A fraude
& furtis, liberabit animas eorum,
& erit honorificus ſāguis eoꝝ corā eo.
Et viuet & dabitur ei
de auro, quod afferent ei de ſeba
& orabit pro eo continue
omni die benedicet illi.
Erit ſubſtantificus panis
in terra, in capite montium,
concutietur ſicut libani fructus eius
& germinabunt de ciuitate ieruſalem
ſicut herba terre.
Erit nomen eius memorabile ſemper,

cōfricabunt ſe inuicē, & deiicient ſimilā ſuā in terrā, & tu ueniens accipies inde plenitudinem uole ſeu palme illius ſꝫ refectioē tuā Ex commentariis. R. moſſe hadarſan [illegible]

Alius ſer [illegible] mo Malchicedec hoc eſt ac ſi dixerit ſcriptura ꝙ dictū eſt. ps. cx. Iurauit dn̄s & nō penitebit eū tu es ſacerdos in eternū ſm uerbum Malchicedec, Et quis eſt iſte. Iſte eſt rex iuſtus & ſaluator rex Meſſias. Sicut dictum eſt Zach. ix. Ecce rex tuus uenit tibi iuſtus & ſaluator. Et qd docet dicēdū, protulit panem & uinū: quaſi dicat, erit placentula tritici in terra & hoc eſt qd ſcriptū eſt. Et ipſe ſacerdos Deo altiſſimo.

B. Tarſis, ut aliqui opinantur cilicie ciuitas, ut alii Cartago, ut alii India, ut alii mare,

C. Ex cōmentariis R. moſſe hadarſſan.

[illegible]

לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן	ante ſolem filius E.	ante ſolem permanet	πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ (αὐτοῦ
שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ	nomē eius. Et bñdicent ĩ eo	nomē eius. Et benedicent ĩ ipſo	τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ εὐλογηθήσονται ἐν(
יא כָּל־גּוֹיִם	omnes gentes,	omnes tribus terre,	πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς,
יְאַשְּׁרוּהוּ ׃	beatificabunt eum.	oēs gentes magnificabunt eū.	πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν.
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus	Εὐλογητὸς κύριος
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה	Deus iſrael, qui facit	Deus iſrael qui facit	ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, ὁ ποιῶν
נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ ׃	mirabilia ſolus.	mirabilia ſolus.	θαυμάσια μόνος. (αὐτοῦ
וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ	Et bñdictū nomē glorie eius	Et bñdictū nomē maieſtatis eius	Καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης(
לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא	in ſempiternū & implebitur	in eternum, & replebitur	εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.(
כְבוֹדוֹ אֶת־כֹּל	gloria eius vniuerſa	maieſtate eius omnis	τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα (Καὶ πληρωθήσεται
הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן ׃	terra amen & amen.	terra, fiat fiat,	γῆ, γένοιτο γένοιτο.
כָּלּוּ תְפִלּוֹת	Complete ſunt orationes	Defecerunt hymni	Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι
דָּוִד בֶּן־יִשָׁי ׃	Dauidis filii Iſſai.	Dauid filii Ieſſe.	Δαβὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.
עג מִזְמוֹר לְאָסָף	LXXIII. Pſalmus Aſaph.	LXXII. Pſalmus Aſaph.	οβ΄. ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל	Attamen bonus eſt iſraeli	Quam bonus iſrael	Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ
אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב ׃	Deus, his q̄ mūdo ſūt corde.	Deus, his qui recto ſunt corde.	ἰσραήλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
וַאֲנִי כִּמְעַט נָטָיוּ	Mei autē pene vacillauerūt	Mei autem pene moti ſunt	Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν
רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכָה	pedes, pene effuſi ſunt (ſum	pedes pene effuſi ſunt	οἱ πόδες, παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη
אֲשֻׁרָי ׃ כִּי קִנֵּאתִי	greſſus mei. Quia emulato(	greſſus mei. Quia zelaui	τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα
בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם	in ſtultos pacem	ſuper iniquos, pacem	ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρήνην
רְשָׁעִים אֶרְאֶה ׃ כִּי	impiorum videbo. Quoniā	peccatorum videns. Quia	ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. Ὅτι
חד אֵין	non ſunt	non eſt	οὐκ ἔστιν
ל חַרְצֻבּוֹת	colligati A.	reſpectus	ἀνάνευσις
לְמוֹתָם	de morte ſua,	morti eorum,	ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν,
וּבָרִיא	& firma	& firmamentum	καὶ στερέωμα
אוּלָם ׃ בַּעֲמַל	veſtibula eorum. In labore	in plaga eorum. In labore	ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Ἐν κόποις
אֱנוֹשׁ	hominum	hominum	ἀνθρώπων
אֵינֵמוֹ	non ſunt,	non ſunt,	οὐκ εἰσί,
וְעִם	& cum	& cum	καὶ μετὰ
אָדָם	hominibus non	hominibus	ἀνθρώπων
לֹא יְנֻגָּעוּ ׃ לָכֵן	vulnerabuntur. Ideo (bie,	non flagellabuntur. Ideo	οὐ μαστιγωθήσονται. Διὰ τοῦτο
עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה	circūdediſti eis torquē ſup(	tenuit eos ſuperbia,	ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία
ח יַעֲטָף־שִׁית	operti ſunt iniquitate	operti ſunt iniquitate	αὐτῶν εἰς τέλος. Περιεβάλοντο ἀδικίαν
חָמָס לָמוֹ ׃	& impietate ſua. (culi eoꝝ,	& impietate ſua.	καὶ ἀσέβειαν ἑαυτῶν.
יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ	Proceſſerūt a pinguedine o(	Prodiit q̄ſi ex adipe iniq̄tas eoꝝ	Ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν.
עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת	ſuperauerunt cogitationes	tranſierunt in affectum	Διῆλθον εἰς διάθεσιν
לֵבָב ׃ יָמִיקוּ	cordis. Diſſoluentur	cordis. Cogitauerunt	καρδίας. Διενοήθησαν
וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק	& loquent ĩ malū, calūniam	& locuti ſunt nequitiā iniq̄tatē	καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν
מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ ׃	de excelſo loquentes.	in excelſo locuti ſunt.	εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν.
ט שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם	Poſuerunt in celum	Poſuerunt in celum	Ἔθεντο εἰς οὐρανὸν
פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם	os ſuum, & lingua eorum	os ſuum, & lingua eorum	τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν

A. Aliqui ſic uertendū cēſent, quoniā non eſt nodoſa mors eoruꝫ .i. penoſa.

Digitized by Google

[illegible]

& antequam eſſet ſol preparatum
erat nomen eius & benedicentur
in merito eius omnes populi,
& dicent, bonum illi.
Benedictus DEVS Deus
Deus iſraelis, qui fecit
mirabilia magna ſolus.
Et benedictum nomen glorie eius
in eternum, & replebitur
ſplendore glorie eius omnis
terra amen & amen.
Complete ſunt orationes
Dauidis filii Iſſai.

LXXIII. Laudatoria p manũ Aſaph.
Profecto bonus iſraeli
Deus, ei qui mundo eſt corde.
Mei autem pene moti ſunt
pedes pene vacillauerunt
greſſus mei. Quoniam emulatus ſum
iniquos, in tempore pacis
peccatores videbo. Quoniam
non terrentur
nec conturbantur, propter diem
mortis eorum, efferuntur
cogitatus eorum, & pingue
& forte eſt cor eorum. In labore
virorum laborantium
in lege, non
loquuntur, & cum hominibus
iuſtis qui patiuntur martyria
non vulnerantur. Ideo
circundedit eos ſuperbia,
coronam imponent capiti ſuo
de rapina ſua.
Mutata eſt ob pinguedinẽ figura eoꝝ,
trãſierũt inciſiones ſue q cooperuerũt
cor. Liquefiunt propter pinguedinẽ,
loquuntur vt noceant, & ad violentiã,
de celſitudine cordis ſui loquuntur.
Poſuerunt in ſanctis celorum
os ſuum, & lingue eorum

לך באחרית ימים רבים
כמו שתא ובשיליתא
ובגברתת כי הוא אשר
יקהלו אליו כל הגוים
וימלוך עליהם מלכות
שלמה ככו שנ׳ וישתחו
לו כל מלכים כל גוים
יעבדוהו ופשט האלף
לא יוסיף וכרוע לפני
והוא אכל כולם לפניו
יכרעו ויפולו שנ׳ לפניו
יכרעו ציים ואויביו עפר
ילחכו .i. Expoſitio. R. Moſſe hadarſſan. Nõ auferetſ ſceptrũ de Iuda nec ſcriba de pedibus eius donec ueniat ſilo .i. MESSIAS & ei aggregabunt populi. Demõſtrat qꝑ quis ſit potẽtiſſimus fratrꝫ ſuoꝝ & ſceptrũ regni ſit in manu eius ueluti leo qui eſt rex cũctoꝝ animaliũ, nihilominus eueniet ei quemadmodum euenit leoni, qui quartanã patit, & q̃uis ſit ualidiſſimus, tamen flectit genua, & proſternitur, nec poteſt conſiſtere in perſona & ſubſtantia ſua. Sic & ipſe genua flectet & cadet ſubtus ſarcinã ſuã, & proſternet magnificẽtia eius, & erit ſeruus in manu regum gentiũ mundi. Et dicit ſcriptura. Et qs ſurgere eũ faciet, nimirum ꝓpter captiuitatem hanc longam, ex qua conſequitur & genuflexio, & proſtratio, in tantum qꝑ exclamabunt gentes. Creator eoꝝ carcere occluſit illos, & quis liberabit eos & iuuenit. Et quẽadmodũ dictũ eſt a ꝓpheta. Quis ſurgere faciet Iaacob, qm̃ minimus ipſe relictus eſt ſuper terram, & nõ eſt qui ſurgere eũ faciat, & ꝓpterea dixit ſceptrũ, & nõ regem, qm̃ notum & manifeſtum eſt apud eum, qꝑ reges eius non ſunt ſemp permanſuri, ſed ſolum uſqꝫ ueniat ſilo .i. MESSIAS q eſt filius paruulus, q erit ei, poſt multos dies, ut i expoſuit Anchelus, de ꝓphetia & de paruitate eius, qm̃ ipſe eſt cui aggregabuntur oẽs gentes & regnabit ſup illas regno iuſtitie & pacis, ſicut ſcriptum eſt,

תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃	deambulauit in terra.	tranſiuit in terra.	διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ	Propterea ɔuertet̃ ppl̃s eius	Ideo cõuertetur populus meus	Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου
הֲלֹם וּמֵי מָלֵא	hic, B, & plenum aqua	hic, & dies pleni	ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι πλήρεις
יִמָּצוּ לָמוֹ׃	ſugent ipſi.	inuenientur in eis.	εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע	Et dixerunt quomodo nouit	Et dixerunt quomodo ſcit	Καὶ εἶπον, πῶς ἔγνω
אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה	Deus, & ſi eſt ſcientia	Deus, & ſi eſt ſcientia	ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις
בְעֶלְיוֹן׃ הִנֵּה־אֵלֶּה	in excelſo. Ecce iſti	in excelſo. Ecce ipſi	ἐν τῷ ὑψίστῳ. Ἰδοὺ οὗτοι
רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי	impii & quieſcentes	peccatores & abundantes	οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες
עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל׃	ĩ ſc̃lo, mľtiplicauerũt diuitias.	in ſeculo, obtinuerunt diuitias.	εἰς τὸν αἰῶνα, κατέσχον πλούτου.
אַךְ־רִיק זִכִּיתִי	Ergo ne fruſtra mundaui	Et dixi, ergo ſine cã iuſtificaui	Καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα
לְבָבִי וָאֶרְחַץ	cor meum, & laui	cor meum, & laui (Et fui	τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην
בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃ וָאֱהִי	ĩ innocẽtia mãus meas. Et fui	inter innocẽtes manus meas.(	ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ ἐγενόμην
נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם	vulneratus tota die,	flagellatus tota die,	μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃	& ĩcrepatio mea ĩ matutinis	& caſtigatio mea in matutinis.	καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας.
אִם־אָמַרְתִּי	Si dixi	Si dicebam	Εἰ ἔλεγον
אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה	narrabo ſic ecce (fraudaui.	narrabo ſic, ecce	διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ
דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי׃	generationẽ filiorũ tuorũ de(	nationẽ filiorũ tuorũ reprobaui.	τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα,
וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת	Et cogitaui vt ſcirem	Exiſtimabam vt cognoſcerem	καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι.
זֹאת עָמָל הִיא	iſtud, labor hoc	hoc labor eſt	Τοῦτο κόπος ἐστὶν
בְעֵינָי׃ עַד־אָבוֹא	in oculis meis. Donec veniã	ante me. Donec intrem	ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ εἰσέλθω
אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל	ad ſanctuarium Dei,	in ſanctuarium Dei,	εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ
אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם׃	intelligam in nouiſſimo eorũ.	& intelligam in nouiſſimis eorũ.	καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.
אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית	Verũtñ in adulatõe poſuiſti	Verũtñ propter dolos poſuiſti	Πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν, ἔθου
לָמוֹ הִפַּלְתָּם	eos deieciſti eos	eis, deieciſti eos	αὐτοῖς κακά, κατέβαλες αὐτοὺς
לְמַשּׁוּאוֹת׃ אֵיךְ	ad euaſtationes. Quomodo	dum alleuarentur. Quomodo	ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע	facti ſũt ĩ deſolationẽ ſubito	facti ſunt in deſolationẽ, ſubito	ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν ἐξάπινα, (αὐτῶν
סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃	defecerũt cõſũpti ſunt a fre(	defecerũt perierunt pp iniqta(	ἐξέλιπον, ἀπώλοντο, διὰ τὴν ἀνομίαν(
כַּחֲלוֹם ם	Quaſi ſomnium (mitibus	Velut ſomnium (tem ſuam.	Ὡσεὶ ἐνύπνιον
מֵהָקִיץ אד	euigilantis,	ſurgentium,	ἐξεγειρομένου,
אֲדֹנָי בָּעִיר	domine in ciuitate	domine in ciuitate	κύριε ἐν τῇ πόλει
צַלְמָם תב	imaginem eorum	tua imaginẽ ipſorũ (natũ eſt	σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν
תִבְזֶה׃ כִּי יִתְחַמֵּץ	cõtẽnes. Quia acetoſum ẽ	ad nihilũ rediges. Quia ĩflam(	ἐξουδενώσεις. Ὅτι ἐξεκαύθη
לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי	cor meum, & renes mei	cor meum, & renes mei	ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου,
אֶשְׁתּוֹנָן׃ וַאֲנִי	acuti. Et ego	cõmutati ſunt, & ad nihilum	ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος,
בַעַר וְלֹא אֵדָע	inſipiens & neſcius,	redactus ſum & neſciui.	καὶ οὐκ ἔγνων,
בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃	beſtia fui tecum.	Vt iumẽtũ factus ſum apud te,	κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί,
וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ	Et ego ſemper apud te,	& ego ſemper tecum.	κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ.
אָחַזְתָּ בְּיַד־יְמִינִי׃	apprehẽdiſti manũ dexterã(	Tenuiſti manũ dexterã meam,	Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου,
בַּעֲצָתְךָ תנ	In conſilium tuum (meã.	& in voluntate tua	καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου
תַנְחֵנִי וא	deduces me,	deduxiſti me,	ὡδήγησάς με,
וְאַחַר כָּבוֹד	& poſtea in gloria	& cum gloria	καὶ μετὰ δόξης

في الارض السنتهم ه	מצלהבא בצדיקי ארעא :	inflammant iuſtos terre. pulſũ DEI,
عند ذلك يرجع شعبي	בכין תאיב על עמיה דיי	Propterea cõuertuntur aduerſus po(
الى ها هنا ويجدون	ומחיין יתהון במרזפין	& feriunt eos malleis,
ايا ما كاملة	ודמעין סגיעין מחתין	& lachrymis multis humiliant
ويقولون كيف علم	להון: ואמרין היכדין	eos. Et dicunt quomodo
الله وهل عند العلي	ידע אלהא ואית מנדעא	ſcit Deus, quomodo & eſt ſcientia
علم هولا	בעילאה: הא איליין	in altiſſimo. Ecce ipſi
المنافقون المخصبون	רשיעיא דיתבין בשלותא	impii permanentes in tranquillitate
دايما قد حازوا الغنى	בעלמא אדביקו חילא קנו	ĩ mũdo, adepti ſunt ſubſtãtiã acqſierũt
الى الابد فقلت عند ذلك	ניכסין: ברם לריקנותא	diuitias. Ergo inaniter purificaui
اتريدا كلا زكيت قلبي	זכיית לבבי ושזגית	cor meum, & laui
وغسلت بالطهارة يدي	בברירות ידיי והויית	in mundiríe manus meas. Et fui
وصرت كالمضروب النهار	מתמחי כל יומא	flagellatus tota die
كله ومدكنا في الغدوات	ומכסנותי לצפריא:	& caſtigatio mea in matutinis.
بالقول ان كنت فعلت	אין אמרית	Si dixi
كفعلهم ذا جيلا زيد	אישתעי זכמה היכדין הינון	narrabo qualitates eorum, ecce
في دريتك التي صلبت	על דר בנייך ארשעית:	ſup generatione filiorꝫ tuorꝫ ĩpie agã.
لاني عار فانا	וחשבית למידע	Et cogitaui vt ſcirem
هذا الثم على	דא ליעות היא	iſtud, labor hoc
حسن اذ حل	בעיני: עד זמן פורקנא	ĩ oculis meis. Vſqꝫ ad tẽpus redẽptiõis
قدس الله	דאיתי לבית מקדשי	quo veniam ad ſanctuaria
وافهم عواقبهم	אלהא אתבין לסופיהון:	Dei intelligam finem eorum.
عطايك لاغنايهم	ברם בקבלא שויתא	Profecto in obſcuro poſuiſti
قد وضعت لهم سوا وعند	להון ומפרגון	eos, proieciſti eos
رفعتهم صرعتهم والحرد	לשיחותא: היכדין	ad foueas. Quomodo
بغتة اسقطتهم بادوا وانتنوا	הוו וצדו לשעתא	facti ſunt in deſolationem in momẽto,
لاجل اثمهم مثل رويا	אישתיצו מן אתתיושו :	vaſtati ſunt a tribulatione.
المستيقظ	היך חילמא מן גברא דרוי	Sicut ſomnium hominis ebrii
اللهم ارذل	דמיתער ייי ליום דינא	euigilantis, DEVS (a domo
اشخاصهم في	רבא באתערותהון מן בית	ĩ die iudicii magni ſurgere eos faciet(
مدينتك	קבורהא ברגזו דמותהון	ſepulchri, & fremens imaginem eorũ
فقد لهب	תבסר: ארום יתרגיש	ſpernet. Etenim ſentiet
قلبي ودابتا	לבי וכוליתי בערין	cor meum, & renes mei ardentes
كليداي ه وانا	כאישתא: ואנא	ſicut ignis. Et ego
مرذول ولم اعلم	שטיא ולא ידע היך	ſtultus & neſcius, quaſi
صرت كالبهيمة بين يديك	בעירי אתחשבית גבך:	beſtia reputatus ſum apud te.
وانا في كل حين معك	ואנא תדירא עמך	Ego autem continue ſum tecum,
اخذت بيدي اليمين	אחדתא בידי ימיני:	tenuiſti manum dexteram meam.
مشيئتك	במלכך תדבר יתי	In conſilio tuo duc me,
ثم يدي	בעלמא הדין ובתר	in hunc mundum, & poſtquam
فلست	שלים איקרא דאמרת	compleueris gloriã q̃ dixiſti venturã

Et humiliabuntur ei omnes reges, cunctę gentes ſeruient ei, & poſtea ipſe nemini humiliabitur, imo coram eo procidẽt & proſternentur omnes. Et hoc eſt quod ſcriptum eſt. Coram eo humiliabuntur populi ſiue ethiopes & inimici eius puluerem lingent.

D. Quãplures ex noſtris qui hebraicis literis nauauerunt operam, ſcripſerũt, in textu chaldeo huic uerſiculo correſpondente, ſic haberi. Erit facticium frumenti in terra in capite montium eccleſie. Ipſe uero, qui plures textus & quidem antiquos perſcrutatus ſum, nequaquã reperi ſicut illi ſcripſerunt. De quo admonuiſſe lectorem non abre mihi uiſum eſt.

E. Filius nomẽ eius, huic iterpretationi hebrei conſentiunt. Et in primis. R. Dauid Chimchi libro radicũ,

B. Aduerbium.

N

תקחני :	ſuſcipies me.	ſuſcepiſti me.	προσελάβου με.
מי לי בשמים	Quid mihi in celis,	Quid enim mihi in celo,	Τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ,
ועמך לא חפצתי	& tecum non volui in	& a te quid volui ſuper	καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ
בארץ : כלה שארי	terra. Cōſumpta ē caro mea	terram. Defecit caro mea	τῆς γῆς. Ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου
ולבבי צור לבבי	& cor meū, tobur cordis mei	& cor meum, Deus cordis mei	καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου,
וחלקי אלהים	& pars mea Deus	& pars mea Deus	καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς
לעולם : כי הנה	in eternum. Quia ecce	in eternum. Quia ecce	εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι ἰδοὺ
רחקיך יאבדו	qui propellunt te peribunt	qui elongant ſe a te peribunt,	οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται,
הצמתה כל זונה	perdidiſti oēm fornicantem	perdidiſti omnes qui fornicātur	ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα
ממך : ואני קרבת	abs te. Mihi aūt appropinqre	abs te. Mihi autem adherete	ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι
אלהים לי טוב	Deo bonum eſt,	Deo bonum eſt,	τῷ θεῷ, ἀγαθόν ἐστι,
שתי באדני יהוה	ponete in domino DEO	ponere in domino Deo	τίθεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ
מחסי לספר כל	ſpem meam, vt narrem oēs	ſpem meā. Vt anunciem oēs	τὴν ἐλπίδα μου. Τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας
מלאכותיך :	annunciationes tuas.	pdicatōes tuas, ī portis filie ſyō	τὰς αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγα(
עג משכיל לאסף	LXXIIII. Intellectus aſapi	LXXIII. In finē itelle. aſaph.	ογ'. Συνέσεως τῷ ἀσάφ. (τρὸς σιών.
למה אלהים זנחת	Vt quid Deus dereliquiſti	Vt quid Deus repuliſti	Ἵνα τί ὁ θεὸς ἀπώσω
לנצח יעשן אפך	ī ppetuū, fumauit furor tuus	in finem, iratus eſt furor tuus	εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου
בצאן מרעיתך :	ī oues paſcue tue. (poſſediſti	ſup oues paſcue tue. (poſſediſti	ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου.
זכר עדתך קנית	Recōdaē ɔgregatōis tue, q̄(	Memor eſto ɔgregatōis tue, q̄(	Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω
קדם גאלת שבט	ab initio & redemiſti, virgā	ab initio. Redemiſti virgam	ἀπ' ἀρχῆς, ἐλυτρώσω ῥάβδον
נחלתך הר ציון	hereditatis tue, montē cion	hereditatis tue, mons ſion	κληρονομίας σου. Ὄρος σιὼν
זה שכנת בו :	hunc in quo habitaſti.	in quo habitaſti in eo.	τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ.
הרימה פעמיך	Leua greſſus tuos	Leua manus tuas	Ἔπαρον τὰς χεῖράς σου (Ὅσα
למשאות נצח כל	in deſolatiōes in ppetuū, oē	in ſuperbias eorū in finē quanta	ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος. (
הרע אויב	malū egit inimicus (ſtes tui,	malignatus eſt inimicus	ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς (σου ἐν τοῖς
בקדש : שאגו צרריך	ī ſāctuario A. Fremuerūt ho(	ī ſācto. Et gl'ati ſūt q oderūt te,	ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισ(
בקרב מועדך שמו	ī medio ſolēnitatꝫ tue poſuerūt	ī medio ſolēnitatꝫ tue. Poſuerūt	ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἔθεντο
אותתם אתות :	ſigna ſua ſigna.	ſigna ſua ſigna,	τὰ σημεῖα αὐτῶν, σημεῖα,
יודע כמביא	Oſtendebatur ac ſi donaret	& nō cognouerūt ſic ī exitu ſup	καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον
למעלה בסבך	altiſſimo, in contextu	ſummum. Quaſi in ſylua	ὑπεράνω. Ὡς ἐν δρυμῷ
עץ קרדמות :	fructicum ſecures.	lignorum ſecuribus	ξύλων, ἀξίναις
ועת פתוחיה	Et nunc ſculpturas eius	exciderunt ianuas eius	ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς
יחד בכשיל	pariter, maleis	in idipſum, in ſecuri	ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν πελέκει
וכילפות יהלמון :	& ſecuribus fregerunt.	& aſcia deiecerunt eam.	καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν.
שלחו באש	Miſerunt ignem	Incenderunt igni	Ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ
מקדשך לארץ	in ſanctuarium tuū in terra	ſanctuarium tuum in terra,	τὸ ἁγιαστήριόν σου, εἰς τὴν γῆν
חללו משכן שמך :	ɔtaminauerūt taber. noīs tui.	polluerūt tabernaculū noīs tui	ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου.
אמרו בלבם נינם	Dixerūt ī cordibꝯ ſuis filii eorū	Dixerūt ī cōde ſuo cognatio eorū	Εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἡ συγγένεια αὐτῶν
יחד שרפו כל	ſimul, incenderunt omnes	ſimul, quieſcere faciamus oēs	ἐπὶ τὸ αὐτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν (
מועדי אל בארץ :	ſolēnitates Dei in terra.	dies feſtos Dei a terra.	τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. (πάσας
אותתינו לא	Signa noſtra non	Signa noſtra non	Τὰ σημεῖα ἡμῶν, οὐκ

ſuper me accipies me.
Quis ſimilis tui mihi in celo,
niſi tu,& tecum ſocium non
volui in terra. Conſumptum eſt
corpus meum, cor meum robuſtum
ꝙ diſcernit, cor meũ & pars mea Deus
in eternum. Quia ecce impii
qui elongantur a te peribunt,
perdidiſti omnem apoſtatantem a
timore tuo. Mihi vero appropinquare
Deo bonum,
poſui in DEO fiduciam meam,
vt enarrem iuſtis
omnibus, precepta apoſtolorum tuoꝝ.
LXXIIII. Intel. bonus, ꝑ manũ aſaph.
Quare Deus repuliſti
in perpetuũ, fortificatus eſt furor tuus
in oues paſcue tue.
Recordare ꝯgregatõis tue ꝗ acqſiuiſti
ab initio redemiſtiq; ex egypto,
tribus hereditaris tue, montis cion
huiꝯ, ꝙ qeſceĩ fecer[diuinitatẽ tuã ĩ eo
Leua greſſus tuos ad humiliandas
nationes in perpetuum, quoniã omni
vi, ſua malignatus eſt patronus
inimicitie in ſanctuario. Clamauerunt
moleſtatores tui, in medio tẽpoꝝ tuoꝝ
poſuerunt ſigna ſua ſigna.
Contundet maleo, ſicut
vir qui leuat manum ſuam in ramis
lignorum, vt incidat ſecuribus.
Et ſic rami eius excidentur
ſimul bipẽni, trũcus aũt qui ĩ medio ẽ
largiens vitam in fruſtra cõminuetur.
Incenderunt igni domum
ſanctuarii tui, ad terram proſtrauerũt
tabernaculũ ĩ quo inuocať nomẽ tuũ.
Dixerunt in corde ſuo filii eorum
ſimul, combuſſerunt patres eorum
omnes feſtiuitates Dei in terra.
Signa noſtra que dederunt nobis

A. Sunt qui locum iſtum de impio exponant Mahumete quẽ adulteraſſe & temeraſſe euangelium & legẽ Chriſti omnibus manifeſtum eſt. Quibus & ego aſſentio. In Mahumete uero, & in inſanum eius dogma, abũde ſcripſimus ĩ noſtris ſup apocalypſim ſcholiis.

Digitized by Google

ראינו אין עוד	vidimus non eſt vltra	vidimus iam non eſt	εἴδομεν, οὐκ ἔστιν
נביא ולא אתנו	propheta,& non eſt nob:ſcũ	propheta,& nos non	ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ
יודע עד־מה :	qui ſciat vſquequo. A.	cognoſcet amplius.	γνώσεται ἔτι.
עד־מתי אלהים	Vſquequo Deus (phemauit	Vſquequo Deus	Ἕως πότε ὁ θεός,
יחרף צר ינאץ	exꝑbrabit aduerſarius,blaſ(	improperabit inimicus, irritat	ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ
אויב שמך לנצח :	inimicus nom̃ tuũ ĩ ꝑpetuũ.	aduerſarius nomen tuũ in finẽ.	ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος.
למה תשיב ידך	Quare conuertis manũ tuã	Vt quid auertis manum tuam	Ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου
וימינך מקרב	& dexteram tuam,in medio	& dexteram tuam,de medio	καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου
חיקך כלה: ואלהים	ſinu tuo prohibens.Deus	ſinu tuo in finem.Deus	τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος. Ὁ δὲ θεός,
מלכי מקדם פעל	aũt rex meus ab initio,opat	aũt rex noſter añ ſecula opatus	βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος, εἰργάσατο
ישועות בקרב	ſalutes in medio	eſt ſalutem in medio	σωτηρίαν ἐν μέσῳ
הארץ: אתה פוררת	terre.Tu diſſipaſti (triuiſti	terre.Tu confirmaſti	τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας (τρίψας
בעזך ים שברת	in fortitudine tua mare,cõ(	ĩ virtute tua mare,cõtribulaſti	ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέ(
ראשי תנינים	capita draconum	capita draconum	τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων
על־המים :	in aquis.	in aquis.	ἐπὶ τοῦ ὕδατος.
אתה רצצת ראשי	Tu confregiſti capita	Tu confregiſti capita	Σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν
לויתן תתננו	Leuiathan,dediſti eum	draconis,dediſti eum	τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν
מאכל	in eſcam	eſcam	βρῶμα
לעם לציים :	populo ethiopum.	populis ethyopum.	λαοῖς τοῖς αἰθίοψι.
אתה בקעת	Tu dirupiſti	Tu dirupiſti	Σὺ διέρρηξας
מעין ונחל	fontem & torrentem,	fontes & torrentes,	πηγὰς καὶ χειμάρρους,
אתה הובשת	tu exiccaſti	tu ſiccaſti	σὺ ἐξήρανας
נהרות	flumina	fluuios	ποταμοὺς
איתן : ל	fortia.	ethan.	ἠθάμ.
לך יום אף־לך	Tua eſt dies,& tua eſt	Tuus eſt dies & tua eſt	Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν
לילה אתה הכינות	nox,tu ordinaſti	nox,tu fabricatus	ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω
מאור ושמש: אתה	luminaria & ſolem.Tu	es auroram & ſolem.Tu	φαῦσιν καὶ ἥλιον. Σὺ
הצבת כל־גבולות	ſtatuiſti omnes terminos	feciſti omnes	ἐποίησας πάντα
ארץ קיץ וחרף	terre,eſtatẽ & hiemem	terminos terre,eſtatem & ver	τὰ ὡραῖα τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ
אתה יצרתם זכר	tu plaſmaſti ea.Memento	tu plamaſti ea.Memor eſto	σὺ ἔπλασας αὐτά, μνήσθητι
זאת אויב חרף	huius inimicus exprobrauit	huius inimicus improperauit	ταύτης. Ἐχθρὸς ὠνείδισε
יהוה ועם־נבל	DEO & populus ingratus	domino,& populus inſipiens	τὸν κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων
נאצו שמך: אל־	blaſphemauit nomẽ tuũ.Ne	incitauit nomen tuum.Ne	παρώξυνε τὸ ὄνομά σου. Μὴ
תתן לחית נפש	tradas beſtie animam	tradas beſtiis animas	παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν
תורך	turturis tue,	confitentes tibi,	ἐξομολογουμένην σοι,
חית ענייך	vite pauperum tuorum	& animas pauperum tuorum	τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου,
אל תשכח לנצח :	ne obliuiſcaris in perpetuũ.	ne obliuiſcaris in finem.	μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
הבט לברית	Reſpice ad pactum,	Reſpice in teſtamentum tuum,	Ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου,
כי מלאו	quia repleuerunt	quia repleti ſunt	ὅτι ἐπληρώθησαν
מחשכי אר	obſcurantes	qui obſcurati ſunt	οἱ ἐσκοτισμένοι
ארץ נאות	terram,habitationem	terre domibus	τῆς γῆς οἴκων

لننظر علاماتنا لا	נביאיא לא חמינא לית	prophete non vidimus, non eſt
نبي لنا	תוב נביא ולית עימנא	amplius propheta, & non eſt nobiſcum
وحكيم ليس معنا	דידע עד אימתי:	qui ſciat quouſq;.
اللهم حتى متى	עד אימתי אלהי יחסד	Vſquequo Deus impropetabit
يعيرنا العدو ويستهين	מעיקא ירחיק בעיל	moleſtator, repellet pattonus
المخالف اسمك دايما	דבבא שמך לעלמין:	inimicitie nom̃ tuũ ĩ eternũ. (aũt tuã
لماذا ترد يدك	למא תתיב ידך וימינך	Quare cõuertes manũ tuã, dexterã(
ويمينك من وسط	מן גו אוטבך אפיך ושיצי	de medio bõitatis tue extrahe, & cõte ẽ
حضنك الى الانقضا والله	עקתך: ואלהי מלכנא	q p̃bẽt moleſtias tibi. At Deꝰ meꝰ rex
ملكنا قبل الدهور صانع	די שכינת קודשיה	cuius diuinitas ſancta
الخلاص في وسط	מלקדמין עביד פורקנא	ab eterno, operatus eſt redemptionem
الدنيا انت حصنت	בגווה ארעא: את גזרתא	in medio terre. Tu diuiſiſti
البحر بقوتك وسحقت	בעושנך מי ימא את	in fortitudine tua aquas maris, tu
رووس التنين	תברתא רישי תניניא	contriuiſti capita draconum,
في المياه	ושניקתא מצראי עלי ימא:	& merſiſti egyptios in mari,
ورضضت راس	את תרעתא רישי גיברת	Tu confregiſti capita procerum
التنين وجعلته	פרעה יהבתנון לגבריא	Pharaonis, dediſti eos ad deſtructionẽ
طعاما	לעמא בית ישראל	populo domus iſrael,
لشعب الحبش	וגושמיהון לחיוי:	corpora vero eorum draconibus.
فجرت	את בזעתא מעיינא מן	Tu confregiſti fontem de
العيون والاودية	כיפא והוי לנחלין את	rupe, & fuit in flumen, tu
انت جففت	יבשת נחלי ארנונא	ſiccaſti flumina arnon,
انهارا	ומגיזרת יובקא וד	& decurſum eius rapidiſſimum
جبارية	וירדנא דהוו תקיפין:	& iordanem inſuper valdiorem.
لك النهار ولك	דילך יממא לחוד דילך	Tuus eſt dies & inſuper tua eſt
الليل وانت اتقنت	ליליא את תקנתא	nox, tu preparaſti
الشمس والقمر	סיהרא ושמשא: את	lunam & ſolem. Tu
انت صنعت جميع	קיימתא כל תחומי ארעא	ſtatuiſti omnes terminos terre,
حدود الارض خلقت القيظ	קייטא וסיתווא את	eſtatem & hyemem tu
والخريف ه اذكر	בריתנון: דכר דא	creaſti. Memento
خليقتك هذه يارب وتعيير	דין דבבא מגדף	huius, dominus inimicitie exprobrauit
العدو والشعب الجاهل استخف	יי ועמא טפשא	DEO, & populus ingratus
اسمك لا تسلم الوحوش نفسا	דרחיקו שמך: לא	proiecit nomen tuum. Ne
عارفة بك	תמסר לעממיא דמתילין	tradas populis ſimilibus
ولا تنس نفوس	לחיות ברא נפשא מאלפי	animalibus ſilueſtribus, aĩas diſcentiũ
فقراك الى الابد	אורייתך חייתהון	legem tuam, vitas
انظر يارب الى ميثاقك ه	דעניך לא תתנשי לעלמין:	pauperꝶ tuoꝶ ne obliuiſcaris ĩ ppetuũ.
فان اخطاه	אסתכל לקיימא דגזרתא	Reſpice ad pactum quod pepigiſti
قد ملوا ديار	לאבהתנא ארום איתמליאו	patribus noſtris, quoniã cõſumati ſunt
الارض اثما	בניהון חשוכין פריס	filii eorum, obſcuritas autẽ diſperſa eſt
وظلما ه لا يرجع المتواضع	על ארעא ואוני אתרא	ſuper terram, & dolus

A. Ex commentariis R. Moſſe hadarſſan

שאל ר' נטרונאי מהוא
דכתי' אותותינו לא ראינו
אין עוד נביא ולא אתנו
יודע עד מה אמר לו רב
אחא זה נאמר על פרושי
הדור שלא יאמינו
באותות שיעשה משיח
צדקנו ויאמרו עליו כי
הוא פועל בכשפים
ובשמות הטומאה וכי אותם
האותות לא היו אותם
שאמרו הנביאים על
המשיח ואם היו כי הם
[illegible]
להם נביא שיגיד להם
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
הנביא עד מתי אלהים
יחרף צר ינאץ אויב שמך
לנצח לומר שלא יאמר
דברים כאלו

idest. Interrogauit. R. Nattonai quid nã illud eſt qđ ſcriptũ eſt. Signa noſtra nõ uidimus, nõ eſt amplius propheta & nõ eſt nobiſcũ qui ſciat uſquequo. Dixit ei. R. Acha. Hoc dictũ eſt de phariſeis, de quorũ genere erunt aliqui qui nõ credent ſignis que faciet Meſſias iuſtus noſter, & dicent de illo qđ operetur, magica arte & nominibus incantationis, & quod ſigna que ipſe dabat non ſunt ſigna illa, que prophetizauerunt prophete, de Meſſia. Et quod ſi ipſa erant latebat eos, & quod nõ erat inter eos propheta qui poſſet illis ueritatem manifeſtare, quapropter neceſſe illi erat probationem uerborum ſuorũ afferre aliquã ipſi interficerent eũ. Et ideo exclamat propheta. Vſquequo Deus improperabit inimicus, blaſphemabit inimicus nomen tuum in perpetuum: ac ſi dicat Deo, qđ non patiatur ſimilia uerba.

חמס׃ אל־ישוב דך	iniqtati. Ne fuertaf confuſus	iniqtatum. Ne auertaf humilis	ἀνομίᾳ. Μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος
נכלם עני ואביון	& cõfuſus, egenus & pauper	factus cõfuſus, pauper & inops	κατῃσχυμμένος, πτωχὸς καὶ πένης,
יהללו שמך׃ קומה	laudabũt nomen tuũ. Surge	laudabunt nomeu tuũ. Exurge	αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου. Ἀνάστα,
אלהים ריבה ריבך	Deus iudica cauſam tuam,	Deus iudica cãm tuam, (q̃ ab	ὁ θεὸς δίκασον τὴν δίκην σου,
זכר חרפתך מני	memento opprobrii tui ab	mẽor eſto ĩpropioꝝ tuoꝝ eoꝝ(	μνήσθητι τοῦ ὀνειδισμοῦ σου τοῦ ὑπὸ
נבל כל־היום׃	ingrato tota die.	inſipiente ſunt tota die.	ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
אל־תשכח קול	Ne obliuiſcaris voces	Ne obliuiſcaris voces	Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς (σούντων σε,
צרריך שאון קמיך	tuoꝝ, ſonitꝯ aduẽſarioꝝ tuoꝝ	inimicoꝝ tuoꝝ, ſupbia eorũ q(	τῶν ἱκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία τῶν μι(
עלה תמיד׃	aſcendit iugiter.	aſcendit ſemper. (te oderunt	ἀνέβη διαπαντός.
למנצח	LXXV. Ad victoriã,	LXXIIII. In finem	οδ´. Εἰς τὸ τέλος
אל־תשחת מזמור	Nõ diſperdas. Pſalmus,	ne diſperdas vel corrũpas	μὴ διαφθείρῃς
לאסף שיר׃	Aſapi Canticum.	Pſalmus cantici Aſaph.	ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ ἀσάφ.
הודינו לך אלהים	Confeſſi ſumus tibi Deus,	Confitebimur tibi Deus	Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός,
הודינו וקרוב	cõfeſſi ſumus pximũ eſt (lia	confitebimur, & inuocamus	ἐξομολογησόμεθά σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα
שמך ספרו נפלאותיך	nom̃ tuũ, narrauerũt mirabi(	nom̃ tuũ. Narrabimus mirabi(	τὸ ὄνομά σου. Διηγήσομαι πάντα τὰ θαυ(
כי אקח מועד אני	tua. Cũ accepo tẽpũ, ego	cũ accepero tẽpus ego (lia tua,	ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ (μάσιά σου,
מישרים אשפט׃	recta iudicabo.	iuſtitias iudicabo.	εὐθύτητα κρινῶ.
נמגים ארץ וכל	Diſſoluetur terra cum oĩbus	Liquefacta eſt terra & omnes	Ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες
ישביה אנכי תכנתי	habitatoribꝰ ſuis, ego direxi	q̃ habitant in ea, ego cõfirmaui	οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ἐγὼ ἐστερέωσα
עמודיה סלה׃	columnas eius in perpetuũ.	columnas eius.	τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα.
אמרתי להוללים	Dixi ſtolidis,	Dixi iniquis (tiſ us	Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι,
אל־תהלו ולרשעים	nolite ſtolide agere, & ĩpiis	nolite iniq̃ agere, & delinquen(	μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι
אל־תרימו קרן׃	nolite exaltare cornu.	nolite exaltare cornu.	μὴ ὑψοῦτε κέρας.
אל־תרימו למרום	Nolite extollere ĩ excelſum	Nolite extollere in altum	Μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος
קרנכם תדברו	cornu veſtrum, loquentes	cornu veſtrum, nolite loqui	τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λαλεῖτε
בצואר עתק כי לא	ĩ ceruice veteri. Quia neq̃	aduerſus Deũ iniqtatẽ. Quia(	κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. Ὅτι, οὔτε
ממוצא ומ	ab oriente,	ab oriente (neq̃	ἐξ ἐξόδων,
וממערב ול	neq̃ ab occidente,	neq̃ ab occidente	οὔτε ἀπὸ δυσμῶν,
ולא ממדבר	neq̃ a ſolitudine	neq̃ a deſertis	οὔτε ἀπὸ ἐρήμων
הרים׃ כי־אלהים	montium. Quoniam Deus	montibus quoniam Deus	ὀρέων, ὅτι ὁ θεὸς
שפט זה ישפיל	iudex, hunc humiliabit,	iudex eſt. Hunc humiliat	κριτής ἐστι. Τοῦτον ταπεινοῖ
וזה ירים׃ כי כוס	& hũc exaltabit. Quia calix	& hunc exaltat, quia calix	καὶ τοῦτον ὑψοῖ, ὅτι ποτήριον
ביד יהוה	in manu DEI	in manu domini	ἐν χειρὶ κυρίου,
ויין חמר	& vino mero	vini meri	οἴνου ἀκράτου
מלא מסך	vſq̃ ad plenum mixtus	plenus mixto.	πλῆρες κεράσματος.
ויגר מזה	& propinabit ex eo,	Et inclinauit ex hoc in hoc	Καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου, εἰς τοῦτο,
אך־שמריה	verumtamen feces eius	verumtamen fex eius	πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ
ימצו ישתו כ	epotabunt, bibentes	non eſt exinanita bibent	οὐκ ἐξεκενώθη. Πίονται
כל רשעי־ארץ׃	omnes impii terre.	omnes peccatores terre.	πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς,
ואני אגיד לעלם	Ego aũt annũciabo ĩ ſeculũ,	Ego autẽ annunciabo ĩ ſeculũ,	ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα,
אזמרה לאלהי יעקב	cantabo deo Iaacob.	cantabo Deo Iacob	ψαλῶ τῷ θεῷ ἰακώβ.

Digitized by Google

خبز بالاسقط يسبح	וחטופין: לא יתוב מסכן	&rapina.Non reuertatur miſer
المسكين والبايس ه فم	מכסף ועניא ומסכינא	confuſus,pauper &egenus
يارب وانتقم من الظالمين	ישבחון שמך: קום	laudabunt nomen tuum.Surge
اذكر تعيير المسفيهين	אלהא נצי מצותך	Deus age cauſam tuam,
لك النهار كله	אידכר קלנך ועמך מן	memẽto improperii populi tui,
لا تغفل عن صوت	מלכא טפשא כל יומא:	a rege ingrato tota die.
الراغبين اليك كلا	לא תתנשי קל מעיקיך	Ne obliuiſcaris vocis moleſtantiũ te,
يرتفع تعاظم	אתרגישת דקיימין	fremitus inſurgentium
شانيك كل حين	לקובלך דסלקא תדירא:	aduerſum te aſcendit iugiter.
	לשבחא בזמן דאמר דוד	LXXV. In laudẽ,ĩ tpe quo(
المزمور	לא תחבל תושבחתא על	nõ deſtruas, per (dixit Dauid
الرابع والسبعون	ידוי דאסף ושירתא:	manũ Aſaph laudatoria & cãticũ.
نشكرك يا الله	אודינא קדמך אלהא אודינא	Confeſſi ſumus te DEVM
ونعترف لك ه وندعوا	אודינו וקרב שכינתך	confeſſi ſumus,admoue diuinitatem
اسمك ونخبر بجميع	שמך אשתעיא פרישתך:	nois tui,& narrabimus mirabilia tua.
عجايبك واذي اذا اعضيد	ארום אזמין זמנא	Cum ſtatuero tempus
اجلا فسوف احكم بالعدل	בתריצין אדין:	recta iudicabo.
تذل الارض وجميع	מתמסמסין ארעא וכל	Liquefit terra & omnis
سكانها انا اثبت	יתבהא אנא אתקינית	habitator eius,ego firmaui
عمدها	עמודהא לעלמין:	columnas eius in perpetuum.
قلت للجهال	אמרית למרשיעין	Dixi iniquis
لا تسفهوا والخطاة	לא תתרעבון ורשיעיא	nolite inique agere.& impiis
لا ترفعوا رووسكم	לא תרימון איקר	nolite extollere cornu.
لا يرتفع الى العلى	לא תרימון למרומא	Non extollatis in excelſum
قرنكم ولا تتكلموا	איקרכון אתון דממללין	gloriam veſtram vos loquentes
على الله كذا فان	בתוקפא ובגידופא: ארום	ĩ fortitudine & in opprobrio.Quoniã
خروجه لا من المشرق	לית בר מיני ממדינחא	non eſt alius preter me,ab oriente
ولا من المغرب	עד מערבא ומצפונא	vſq; ad occidentem,a ſeptentrione
ولا من الجبال	בית מדבריא ומדרומא	domus deſerte,& ab auſtro
الخربة بل هو الله	אתר טוריא: ארום אלהא	loca montoſa.Quoniam Deus
الديان ه يضع من	דיין זכאי דין ממכיך	iudex iuſtus hunc humiliabit,
يشا ويرفع من يشا لكاس	ודין ירומם: ארום כס	& hunc exaltabit,Quoniam calix
بيد الرب	דלוט בידוי דיי וחמר	maledictionis in manu Dei,vino
مملوه خمرا	עתיק מליא מזגת מרירתא	puro pleno,tẽperamẽtoq; amaritudis,
صرفا يميلها	לטלטלא מרותא דרשיעיא	ad tollendam prauitatem impiĩ,
من هذا الى هذا	ברם דשדי מניה קשין	quod vero proiecit ab illo,durius eſt
وعكرها	דינא קדמאי ברם דורדייה	iudicio antiquo,feces autem
لا يهراق جميع	ופקטידייה ימצון	& ſpumam ſugent,
خطاة الارض يشربوها	ישתון כל רשיעי ארעא:	& epotabunt omnes impii terre.
انا اجدل الى الابد	ואנא אחוי לעלם ניסיא	Ego au-ẽ narrabo in eternũ mirabilia,
وامجد اله يعقوب	אשבח לאלהא דיעקב:	laudabo Deum Iaacob.

Digitized by Google

וכל קרני	Et omnia cornua	Et omnia cornua	Καὶ πάντα τὰ κέρατα
רשעים אגדע	impiorum abſcindam,	peccatorum confringam,	τῶν ἁμαρτωλῶν συνθλάσω
תרוממנה קרנות	&exaltabũt cornua iuſti. A	& exaltabuntur cornua iuſti.	καὶ ὑψωθήσεται τὸ κέρας τοῦ δικαίου.
צדיק :	LXXVI. Advictoriã.	LXXV. In finem	οε. Εἰς τὸ τέλος
למנצח בנגינות	In laudatoriis, Pſalmus,	in carminibus canticum	ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς
מזמור לאסף שיר	Aſapi, Canticum.	ad aſſyrios. pſ. Aſaph.	τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ πρὸς τὸν ἀσσύριον.
נודע ביהודה	Notus eſt in iudea	Notus in iudea	Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
אלהים בישראל	Deus in iſrael,	Deus, in iſrael	ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ
גדול שמו : ויהי	magnũ nomen eius. Et fuit	magnũ nomẽ eius. Et factus eſt	μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη
בשלם סכו	i ſa ẽ A. tabernaculũ eius,	in pace locus eius,	ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ,
ומעונתו בציון :	& habitatio eius in cion.	& habitatio eius in ſyon.	καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών.
שמה ש	Ibi	Ibi	Ἐκεῖ
שבר רש	confregit	confregit	συνέτριψε
רשפי קשת	aculeos, arcus,	potentias, arcum	τὰ κράτη τῶν τόξων,
מגן ות	ſcutum,	ſcutum	ὅπλον
וחרב ום	& gladium,	gladium	καὶ ῥομφαίαν
ומלחמה	& bellum,	& bellum.	καὶ πόλεμον.
סלה : נאור	in perpetuum. Illuminatus	Illuminans	Φωτίζεις
אתה אנ	tu	tu	σὺ
אדיר מה	& fortis,	mirabiliter	θαυμαστῶς
מהררי	pluſq̃ illi, qui ſunt a mõtibus	a montibus	ἀπὸ ὀρέων
טרף : אשת	rapine,	etern's,	αἰωνίων,
אשתוללו	deturbati ſunt	turbati ſunt	ἐταράχθησαν
אבירי לב נמו	ſuperbi corde. Errauerunt	oẽs iſipiẽtes corde. Dormierũt	πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Ὕπνωσαν
שנתם ולא	ſomnium ſuum, & non	ſomnum ſuum, & nihil	ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ
מצאו כל אנשי	inuenerunt omnes viri	inu. nerunt omnes viri	εὗρον οὐδέν, πάντες οἱ ἄνδρες
חיל ידיהם :	ſtrenui manus ſuas.	diuitiarum in manibus ſuis.	τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
מגערתך אלהי	Ab increpatione tua Deus	Ab increpatione tua Deus	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς
יעקב נרדם ורכב	Iaacob, ↄſopitus ẽ & currus	iacob, dormitauerũt qaſcẽdeřt	ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες
וסוס : אתה נורא	& equus. Tu terribilis es,	equos. Tu terribilis es	τοῖς ἵπποις. Σὺ φοβερὸς εἶ,
אתה ומי יעמד	& quis ſtabit	& quis reſiſtet	καὶ τίς ἀντιστήσεταί
לפניך מאז אפך :	aduerſum te, ex tũc ira tua.	tibi ex tunc ira tua.	σοι, ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου,
משמים השמעת	De celo annunciaſti	De celo auditum feciſti	ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἠκούτισας
דין ארץ יראה	iudicium, terra timuit	iudicium, terra tremuit	κρίσιν. Γῆ ἐφοβήθη,
ושקטה : בקום	& quieuit. Cum ſurrexerit	& quieuit. Cum exurgeret	καὶ ἡσύχασεν, ἐν τῷ ἀναστῆναι
למשפט אל	ad iudicandum	in iudicium	εἰς κρίσιν
אלהים להושיע	Deus, vt ſaluos faciat.	Deus, vt ſaluos faceret	τὸν θεόν, τοῦ σῶσαι
כל עניי ארץ	omnes mites terre	omnes manſuetos terre.	πάντας τοὺς πρᾳεῖς τῆς γῆς διάψαλμα
סלה : כי חמת	in perpetuum. Quia ira	Quoniam cogitatio	Ὅτι ἐν θυμίον
אדם ת	hominis	homin's	ἀνθρώπου
תודך ש	confitebitur tibi,	confitebitur tibi,	ἐξομολογήσεταί σοι,

وا حطم جميع قرون	וְכָל תְּקוֹף חַטָּיַיָּא אֲקַצֵּץ	Et oēm fortitudinē celſitudīs īpiorꝫ(
الخاطئ	[illegible]	euellā eos a fortitudine eorꝫ, (ɔſtringā,
ويعلو قرن الصديق	יִתְרוֹמְמָן תְּקוֹף צַדִּיקַיָּא	& exaltabūt fortitudies excelſe iuſtorꝫ.
	לְשַׁבָּחָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא	LXXVI. In laudem, laudatoriis,
المزمور	תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹי דְאָסָף	Laudatoria per manum Aſaph.
لاساف مزمور والتسبيح	וְשִׁירָתָא	& canticum.
في ال	אִתְיְדַע בְּבֵית יְהוּדָה	Notus eſt in domo iuda
الله معروف يهوذا واسمه معظم	אֱלָהָא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל	Deus, in domo iſraelis
في ال اسرائيل ويكون	רַב שְׁמֵיהּ וַהֲוָה בִּירוּשְׁלֶם	magnū nomen eius. Et fuit in ieruſalē
السلام في كلاله	בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ וּמְדוֹר	domus ſanctuarii eius, & habitaculū(
وفي صهيون مسكنه	שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ בְּצִיּוֹן	diuinitatis ſanctę eius in ſion. (domus
[illegible]	כַּד עֲבַד בֵּית יִשְׂרָאֵל	Quando fecit domus iſrael
كسر	רְעוּתֵיהּ אַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ	volūtatē eius, habitauit diuinitas eius
القسي	בֵּינֵיהוֹן תַּמָּן תַּבַּר	inter eos, ibi confregit
والسلاح	גִּירִין וְקַשְׁתִּין לְעַמֵּיהּ	ſagittas & arcus populo ſuo,
والسيوف	מְגִנֵּי קְרָבָא תְּרִיסָא	protector prelii ſcutum
في القتال	וְחַרְבָּא וְסִדְרֵי קְרָבָא בַּטִּיל	& gladium, & ordines belli deſtruxit
منير	לְעָלְמִין דְּחִילָא אַתְּ אֱלָהָא	in perpetuum. Timendus tu Deus,
وممجد	מְשַׁבַּח בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ	laudatus in domo ſanctuarii tui,
من	יִזוּעוּן מִן קֳדָמָךְ מַלְכַיָּא	contremiſcent ab aſpectu tuo reges,
الجبال	דָּיְרִין בִּכְרַכֵּי טוּרַיָּא	habitantes in arcibus montium,
الابد يه	אֲתַר בֵּית כְּנִישַׁת בִּיזְּתְהוֹן	locus domus cōgregatōis ſpoliorꝫ eorꝫ.
تدحال	אִתְפַּלְחוּ מִנְהוֹן	Ablata ſunt ab eis
جميع العلوبجز وباسر	זֵינֵי קְרָבָא גֻּבְרֵי לִבָּא	arma bellica, viri cordati
الاشداو من الرجال	אִתְנַמְנְמוּ בְּשִׁינַתְהוֹן	dormierunt in ſomnis ſuis,
يقدروا على	לָא אַשְׁכָּחוּ כָּל גֻּבְרֵי חֵילָא	non potuerunt cuncti viri robuſti
تحريك ايديهم	לְמֵיחַד זֵינֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן	capere arma ſua manibus ſuis.
من يااله	מִמְּזוֹפִיתָךְ אֱלָהָא דְיַעֲקֹב	Ab increpatione tua Deus Iaacob
يعقوب	דְּמָכוּ וּרְתִכִין וּפָרָשִׁין	dormierunt, & currus & equites
الخيل انت مخوف	אִתְעַקַּרוּ אַנְתְּ דְּחִילָא	ſubneruati ſunt. Tu timendus,
فمن	וּמַן יְקוּם קֳדָמָךְ בְּעִדָּן	& quis ſurget contra te in tempore
لهذا السخط	[illegible]	ire furoris tui.
اسمعت من السما	מִשְּׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא דִינָא	De celo audiri feciſti iudicium,
فخر الارض	אַרְעָא דְעַמְמַיָּא דְּחִילַת אַרְעָא	terra nationum timuit, terra
وسكنت اذا قهر	דְיִשְׂרָאֵל שַׁדְכַת אָמְרִין	autem iſrael quieuit. Dicunt
الرب	צַדִּיקַיָּא יְקוּם לְדִינָא עִם	iuſti exurget ad iudicium cum
لتخلص ولحكم	רַשִׁיעַיָּא אֱלָהָא לְמִפְרַק	impiis Deus, vt redimat
جميع المتوا ضعين في الارض	מִן יְדֵיהוֹן כָּל עִנְוְתָנֵי	de manibus eorum, omnes mites
لك بفرلط	אַרְעָא לְעָלְמִין	terre in perpetuum. Quare
الانسان	יִתְקוֹף חֲמָתָךְ עַל עַמָּךְ	roboratur furor tuus ſup populū tuū,
فكره	יְתוּבוּן וְיוֹדוּן לִשְׁמָךְ	cōuertentur & cōfitebunt nomē tuū,

A. Exaltabūtur cornua iuſti. I libro midras tehilim עשר קרנות הן שנתן הקב״ה לישראל קרן אברהם שנ׳ אשירה נא לידידי קרן בן שמן קרן יצחק שנ׳ נאחז בסבך בקרניו וקרנו של משה שנ׳ כי קרן עור פניו וקרנו של יוסף שנ׳ וקרני ראם קרניו וקרן של נבואה שנ׳ ותתפלל חנה ותאמר רמה קרני וקרן של תורה שנ׳ וקרנים מידו לו וקרנה של כהונה שנ׳ מוני תרום בכבוד וקרן לויה שנ׳ כל אלה בני הימן לחזי קרן וקרן ירושלים שנ׳ ומקרני ראמים עניתני וקרנו של מלך המשיח שנ׳ ויום קרן משיחו [illegible] קרן לדוד כיון שחטאו ניטלו מהן וניתנו לאומות העולם שנ׳ וקרנים עשר [illegible] אומות העולם [illegible] ועתיד הקב״ה [illegible] קרני ישראל [illegible] אף כל קרני ישראל .i. Decem ſunt cornua q̄ dedit Deus ſanctus & benedictus iſraeli. Cornu Abraham ſicut dictum eſt. Iſaie. v. Vinea fuit dilecto meo ī cornu filio olei. Cornu Iſaac de quo dictū eſt. Gen. xxii. Detentus ī denſitate p cornua, & cornu Moſſe de quo dictum eſt. Exo. xxxiiii, Quia cornuta cutis faciei eius. Et cornu Ioſeph de quo dictū eſt. Deute. xxxiii. Et cornua rhinocerotis cornua eius. Cornu pphetie ſicut dictū eſt. i. R. xx. Et orauit Anna & dixit Exaltatū eſt cornu meū. Cornu legis de quo dictū eſt. Abacuc. xxx. Et cornua de māu eius ei. Et cornu ſacerdotii de quo dictū eſt. ps. cxi. Cornu eius exaltabitur in gloria. Cornu leuiticū de quo dictum eſt. i. Para. xxv. Omnes iſti filii Heman ad extollendum cornu. Cornu Jeruſalem ſicut dictū eſt. ps. xxi. A cornibus narcorniū me exaudiſti me. Et cornu regis Meſſie de quo dictum eſt. i. R. ii. Et exaltabit cornu Meſſie ſui & illud. ps. cxxxi. Ibi germinare faciā cor-

שארית ח	reliquias	& reliquie	καὶ ἐγκατάλειμμα
חמת תח	irarum	cogitationis	ἐνθυμίου
תחגר: נדרו	cinges. Vouete	diem feſtum agent tibi. Vouete	ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε
ושלמו ליהוה	& reddite DEO	& reddite domino	καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ
אלהיכם כל	Deo veſtro, omnes	Deo veſtro omnes	τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες
סביביו יובילו	q̄ i circuitu eius ſunt, offerēt	qui in circuitu eius affertis	οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι
שי למורא :	dona timendo.	munera. Terribili	δῶρα. Τῷ φοβερῷ
יבצר רוח	Auferet ſpiritum	& ei qui aufert ſpiritum	καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα
נגידים נורא	ducum, timendus	principum, terribili	ἀρχόντων, φοβερῷ
למלכי ארץ :	regibus terre.	apud omnes reges terre.	παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
למנצח עז	LXXVII. Ad victoriā,	LXXVI. In finem	οϛ΄. Εἰς τὸ τέλος
על ידיתון לאסף	ſup idutū .i. iſtſo muſices,(	per idytum.	ὑπὲρ ἰδιθοὺμ
מזמור : קו	Pſalmus. (Aſapi,	Pſalmus Aſaph.	ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
קולי אל אלהים	Voce mea ad Deum	Voce mea ad dominum	Φωνῇ μου πρὸς κύριον
ואצעקה קולי אל	clamaui, voce mea ad	clamaui, voce mea ad	ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς
אלהים והאזין אלי	Deum & intendit mihi.	Deum & intendit mihi.	τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι.
ביום צרתי אדני	In die tribulatiōis mee dñm	In die tribulationis mee Deum	Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν
דרשתי ידי לי	exquiſiui. plaga mea	exquiſiui manibus meis	ἐξεζήτησα, ταῖς χερσί μου
לילה נגרה ולא	nocte decurrit, & non	nocte contra eum, & non ſum	νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ
תפוג מאנה	quieſcit, noluit	deceptus. Renuit	ἠπατήθην. Ἀπηνήνατο
הנחם נפשי :	conſolari anima mea.	conſolari anima mea,	παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου
אזכרה אלהים	Recordabor Dei	memor fui Dei	ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ,
ואהמיה אשיחה	& tumultuabor, loq̄r (ſemp.	& delectatus ſum, & exercitatus	καὶ εὐφράνθην. Ἠδολέσχησα, (μου
ותתעטף רוחי סלה	& extaſim patief ſpūs meus(	ſum & defecit ſpiritus meus.	καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου, διάψαλ(
אחזת שמרות עיני	Apphēdiſti cuſtodias oclorū(	Anticipauerūt vigilias ocli mei,	Προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου
נפעמתי ולא אדבר	ſtupebā & nō loq̄bar (meorū,	turbatus ſum & nō ſū locutus.	Ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλάλησα,
חשבתי ימים	Recogitabam dies	Cogitaui dies	διελογισάμην ἡμέρας
מקדם שנות	antiquos, annos	antiquos, & annos	ἀρχαίας, καὶ ἔτη
עולמים : אזכרה	ſeculorum. Recordabar	eternos in mente habui.	αἰώνια ἐμνήσθην
נגינתי בלילה	cantus mei in nocte,	Et meditatus ſum nocte	καὶ ἐμελέτησα. Νυκτὸς
עם לבבי א	cum corde meo	cum corde meo,	μετὰ τῆς καρδίας μου
אשיחה ויחפש	loquebar, & ſcopebam	& exercitabar & ſcopebam	ἠδολέσχουν καὶ ἔσκαλλε τὸ
רוחי : הלעולמים	ſpūm meū. Ergo ne ī eternū	ſpiritū meū. Nunqd in eternū	πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας
יזנח אדני ולא	obliuiſcetur dominus, & nō	proiiciet Deus aut non (huc.	ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ
יסיף לרצות עוד :	apponet vt cōplaceat vltra.	apponet vt cōplacitior ſit ad(	προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι,
האפס לנצח חסדו	Ergo ne deſc. ī ppe. miſi. eius,	Aut in finē miſicordiā ſuā ab(	ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει
גמר אמר לדר	cōſumatū ē uerbū de gñatōe	a generatione (ſcidet,	Συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς
ודר : השכח	in gñationē. Nūqd oblitus ē	in generationē. Aut obliuiſcet	εἰς γενεάν. Μὴ ἐπιλήσεται
חנות אל אם	miſereri Deus, aut	miſereri Deus, aut	τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός. Ἢ
קפץ באף רח	conſtringet in furore	continebit in ira	συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ
רחמיו סלה :	miſicordias ſuas in ppetuū.	ſua miſericordias ſuas.	τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ. διάψαλμα.

Digitized by Google

ويذعك	ארום תאיב מן חמתך כל	& tu conuerteris a furore tuo, verum
لك	על שאר עמיא מאני חזך	aduerſus reliquas populoꝝ armis furor]
اندروا في سره ۵	תזרז: נדרו נדריא	accingeris. Vouete vota
واوفوا الرب	ושלימו קדם יי אלהכון	& reddite coram DEO Deo veſtro,
جميع الاهنا يا	כל דיתבין חזור חזור	omnes qui habitant in circuitu
الحاضرين	למקדשיה ייתון קורבנא	ſanctuarii offerent ſacrificia
قربوا امامه ۵	לבית מקדשא דחילא:	domui ſanctuarii in timore.
ونازع للخشى القراين	יתבר גסות רוחהון	Humiliabit timiditatem ſpiritus
ارواح السلاطين المرهوب	רברבניא אלהא דחילא	principum, Deus timendus
عند جميع ملوك الارض	על כל מלכי ארעא:	ſuper omnes reges terre.
	לשבחא	LXXVII. In laudē, Idutū(
المزمور	על ידי ידותון לאסף	inſtrumento, Aſapi (.I. muſices
السادس والسبعون	תושבחתא:	laudatoria.
بصوتي اعلنت	קלי קדם אלהא אצלי	Vox mea coram Deo,
الى الرب ۵ ورفعت الى	ואקבל לותיה קלי קדם	& clamabo ad eum, vox mea coram
الله ابتهالي ونظر الي	אלהא יצית למימרי:	Deo, & precipiet verbum meum.
رغبت الى الله في يوم	ביומא דעקתי אולפן מן	In die tribulationis mee eruditionē ab
شدتي بسطت يدي	קדם יי תבעית שרת עלי	aſpectu DEI q̄ſiui, Quieuit ſtat ſup me
في الليل امامه فزال	רוח נבואה בליליא זלגת	ſpiritus prophetie in nocte ſtillauerūt
جزعي وحيث	עיני דמעתא ולא פגו	oculi mei lachrymas & non quieſcunt
لم يكن لنفسي	סריבת לאתנחמא נפשי:	reſpuit conſolationem anima mea.
معز ذكرت الله	אדכר אלהא	Recordabor Dei ,
فتعزيت ۵ وعند همي	ואהמי רגשי קדם יי ות	& rugiam coram DEO
ضعفت نفسي سبقت	ותשתלהי רוחי לעלמין::	laſſatus eſt ſpiritus meus in eternum.
جميع اعيادي فادركو	אחדתא תימורתא	Apprehendiſti vigilias
امدارسي جزعت ولم	דעיני איטרפית ולא	oculorum meorum, turbatus ſui & nō
انطق نكرت في الايام	אמליל: מנית יומין טבין	loquebar. Numeraui dies bonos
السالفة وتذكرت	דמלקדמין שנייא טביא	a principio, annos felicitatis
ما مضى من السنين الازلية	דמן עלמין: אדכר	a ſeculis. Recordabor
ونلود في الليل	תושבחתי בליליא עם	laudis mee in nocte cum
وتفكرت بقلبي	הרהורי לבבי אמליל	cogitationibus cordis mei loquar,
وفحصت	ויבלוש ניסיא מנדע	& inquiret mirabilia ſcientia
بروحي فقلت	רוחי: האפשר די	ſpiritus mei. Nūquid poſſibile eſt, quod
عسى الرب نسيني الى الابد	לעלמיא ירחק יי ולא	in eternum expellat DEVS, & non
ولا يعود بالرضى علي	יוסיף לאתרעאה תוב:	apponat vt complaceat vlterius.
اوالعله الى الدهر قد صرف	האפשר דיפסק לעלמין	Nūqd poſſibile eſt, ꝙ amouerit ī etnū,
رحمته او تمم كلمته لجيل	טיבותיה שלים פתגם דביש	ſuā bēignitatē cōpleuerit verbū malū
بعد جيل اوينكر حسنى	על כל דר ודר האפשר	ſup oēm gn̄ationē & gn̄ationē. Nūqd(
فلا برحمني اويمنع	דאתנשי לחיסא אלהא	ꝙ oblitus ſit miſeri Deus, (poſſibile ē
بسخطه	ואין סריק בחמתה מן	& ſi ira percitus eſt, vt non
رحمته عني	למכמר רחמוי לעלמין:	incaleſcāt miſericordie eius ī eternū.

nu Dauid. Quādo uero peccauerunt ablata ſunt eis, & data ſunt nationibus ſeculi. Sicut dictū eſt, Dan. vii. Et cornua decem habebat. Aſſimulate ſut enim gentes ſeculi huiuſmodi feris. Et omni tepore quo cornua nationum ſiue gentiū, ſeculi ſtabunt, cornua iſrael abſciſa erunt ſicut dictū eſt. Treno. ii. Confregit in ira furoris oē cornu iſrael.

A. *Salem* idem quod Ieruſalem, tum ex textu chaldeo, tum authoritate gallici dictionarii. Verum plura de re hac in anotamentis geneſeos, & euangelio, ubi lectoribus no ſolū ſcripto ſed etiā pictura urbem ipſam monſtrauimus.

Libro midras tehilim בשעה שעושה הקב״ה חסד עם יהודה כאלו אתה עושה חסד עם כל ישראל שכל ישראל נקראו על שם יהודה .i. In hora qua Deus ſanctus & benedictus facit miſericorditer cum Iuda, perinde eſt ac ſi miſereatur uniuerſo iſraeli. Omnis ſiquidē iſrael comprehenditur ſiue nominatur nomine tribus Iude.

B. Ex uocabulario galico. אשתורדיש פרי״אדש כמו פור״ך מיעצים שהול ז׳ שטות רא פורפאלופק ז׳ עקירות מן שרת אשל והוא סתבות הכפשות דבר וחלום

ואמר חלותי היא	Et dixi imbecillitas mea eſt,	Et dixi, nunc cepi,	Καὶ εἶπα νῦν ἠρξάμην. (ὑψίστου,
שנות ימין עליון :	hec ɔmutatio dextere excelſi	hec mutatio dextere excelſi,	Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ(
אזכיר מעללי יה כי	Recordabor opatõnũ DEI,	memor fui operum domini,	ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου.
אזכרה מקדם פלאך	reminiſcẽs ãtiqua mirabilia	qa memor ero ab initio (ĩ oĩbus	Ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
והגיתי בכל פעלך	tua. Et meditabõ ĩ oĩ opẽ tuo	mirabiliũ tuoꝝ. Et meditabor(	τῶν θαυμασίων σου, καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι
ובעלילותיך אשיחה :	& ad inuẽtiões tuas loquar.	opibus tuis, & ĩ adiuẽtõibɔ tuis	τοῖς ἔργοις σου. Καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου
אלהים בקדש	Deus in ſancto	exercebor. Deus in ſancto	ἀδολεσχήσω, ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ
דרכך מי אל גדול	via tua, qs Deus magnus A	via tua, quis Deus magnus	ἡ ὁδός σου. Τίς θεὸς μέγας
כאלהים : אתה האל	vt Deus. Tu es Deus	ſicut Deus noſter tu es Deus	ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ ὁ θεὸς
עשה פלא הודעת	faciens mirabilia, oſtendiſti	qui facis mirabilia. Notã feciſti	ὁ ποιῶν θαυμάσια. Ἐγνώρισας
בעמים עזך : גאלת	ĩ pplĩs potẽtiã tuã. Redẽiſti	ĩ populis virtutẽ tuã, redemiſti	ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου, ἐλυτρώσω
בזרוע עמך	brachio populum tuum,	in brachio tuo populum tuum,	ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου,
בני יעקב ויוסף	filios Iaacob, & Ioceph	filios Iacob & Ioſep.	τοὺς υἱοὺς ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ. διάψαλμα.
סלה : ראוך	in perpetuum. Videntes te	Viderunt te	Εἴδοσάν σε
מים אלהים	aque Deus,	aque Deus	ὕδατα ὁ θεός,
ראוך מים	videntes te aque	viderunt te aque	εἴδοσάν σε ὕδατα,
יחילו אף	timuerunt, &	& timuerunt,	καὶ ἐφοβήθησαν.
ירגזו תהמות :	commote ſunt abyſſi.	& turbate ſunt abyſſi.	Ἐταράχθησαν ἄβυσσοι,
זרמו מים עבות	Excuſſerunt aquas nubila,	Multitudo ſonitus aquarum,	πλῆθος ἤχους ὑδάτων,
קול נתנו שחקים	vocem dederunt celi,	vocem dederunt nubes.	φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι.
אף חצציך	& ſagitte tue (tui	Etenim ſagitte tue	Καὶ γὰρ τὰ βέλη σου
יתהלכו : קול רעמך	diſcurrebãt. Vox tonitrui(	tranſeunt, vox tonitrui tui	διαπορεύονται, φωνὴ τῆς βροντῆς σου
בגלגל האירו	in rota, apparuerunt	in rota. Illuxerunt (cõmota eſt	ἐν τῷ τροχῷ. Ἔφαναν
ברקים תבל רגזה	fulgura tua orbi. Cõcuſſa eſt	coruſcationes tue orbi terre, (	αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη
ותרעש הארץ : בים	& cõtremuit terra. In mari	& contremuit terra. In mari	καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ. Ἐν τῇ θα(
דרכך ושביליך	via tua & ſemite tue,	via tua & ſemite tue	αἱ ὁδοί σου, καὶ αἱ τρίβοι σου, (λάσσῃ
במים רבים	in aquis multis	in aquis multis	ἐν ὕδασι πολλοῖς,
ועקבותיך לא	& veſtigia tua non (oues	& veſtigia tua non	καὶ τὰ ἴχνη σου, οὐ
נדעו : נחית כצאן	ſunt agnita. Deduxiſti q̃ſi(	cognoſcenť. Deduxiſti ſic oues	γνωσθήσονται. Ὡδήγησας ὡς πρόβατα
עמך ביד משה	populũ tuũ in manu Moſſe	populum tuum, in manu Moyſi	τὸν λαόν σου, ἐν χειρὶ μωυσῆ
ואהרן :	& Aharon.	& Aaron. (ſima carmĩa Dauid.	καὶ ἀαρών. (ᾄσματα Δαβίδ,
עו משכיל	LXXVIII. Intellectus.	Lxxvii. Harmonię ſacrę ſuauiſ(	οζ΄. Ἁρμονίης ἱερῆς μελιηδέα(
לאסף ה	Aſapi.	Intellectus Aſaph.	Συνέσεως τῷ ἀσάφ.
האזינה עמי	Auſculta popule mi (ſtrã	Attendite popule meus	Προσέχετε λαός μου
תורתי הטו אזנכם	legẽ meã, iclinate aurẽ ve(	legẽ meã inclinare aurẽ veſtrã	τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν
לאמרי פי : אפתחה	ad verba oris mei. Aperiam	in verba oris mei. Aperiam	εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Ἀνοίξω
במשל פי אביעה	in parabola os meũ, loquar	in parabolis os meum, loquar	ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι
חידות מני קדם :	enigmata, q̃ fuerũt ab ãtiq°.	propoſitiones ab initio. (mus	προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.
אשר שמענו ונדעם	Que audiuimus & cogno.	Quãta audiuimus & cognoui(	Ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν
ואבותינו ספרו	& patres noſtri narrauerũt	ea, & patres noſtri narrauerũt	αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο
לנו : לא נכחד מבניהם	nob. Nõ abſcõdẽ a filiis eoꝝ,	nob. Nõ ſũt occltata a filiis eoꝝ.	ἡμῖν. Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν

Digitized by Google

Et dixi infirmitas mea hec
mutatio potentis dextere
excelſi. Recordabor operum DEI,
quapropter memor ero ab initio
mirabilium tuoꝝ. Meditabor in oībus
operibus tuis optimis,
& in cauſis miraculoꝝ tuoꝝ loq̄r Deus
ſācte vie tue, Quis Deus magnus ſic (Deus
iſrael. Tu Deus faciens
miranda, oſtendiſti in populis
fortitudinem tuam. Redemiſti
brachio, vi, inquam brachii tui
populū tuū filios quos genuit Iaacob
& enutriuit Ioceph in ſecula. Viderūt
diuinitatem tuam in mari Deus,
viderunt virtutem tuam in mari,
contremuit populus & inſuper
interturbate ſunt abyſſi.
Effuderunt aquas nubes celorum
vocem dederunt celi, ſed &
valide ſagitte tue diſcurrebant
& accendebantur. Vox tonitrui tui
in rota audita eſt, illuminabant
corruſcationes orbem, infremuit
& commota eſt terra. In mari
rubro vie tue
& ſemite tue in aquis multis,
& veſtigia greſſuum tuorum non
ſunt agnita. Deduxiſti, ſicut oues
populum tuum in manu Moſſe
& Aharon.

LXXVIII. Intellectus ſpūs ſancti
per manum Aſaph.

Auſcultra popule mi
legem meam, inclinate aures veſtras
ad verba oris mei. Aperiam
in parabola os meum, loquar
propoſitiones que fuerūt a principio.
Que audiuimus & que cognouimus,
& patres noſtri nunciauerunt
nobis. Non abſcondemus a filiis eorū,

אלה יקדישין אורחתך
מן אלהא רבא כאלהא

A. Quis Deus magnus ut Deus, melius ſonat in hebreo, quod ipſi duabus diſtinctis uocibus. El. ſ. & elhoim hoc loco Deum exprimant, quibus nos caremus.

לדור אחרון	a generatione altera.	in generatione altera.	εἰς γενεὰν ἑτέραν,
מספרים תהלות	Narrantes laudes	Narrantes laudes	ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις
יהוה ועזוזו	DEI, & potentiam eius	domini & virtutes eius,	τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ.
ונפלאותיו אשר	& mirabilia eius que	& mirabilia eius que	Καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ
עשה ויקם עדות	fecit. Statuit conteſtationẽ	fecit. Et ſuſcitauit teſtimonium	ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε μαρτύριον
ביעקב ותורה שם	in Iaacob, & legem poſuit	in Iacob, & legem poſuit	ἐν ἰακώβ, καὶ νόμον ἔθετο
בישראל אשר צוה	in iſrael, que mandauit	in iſrael. Quanta mandauit	ἐν ἰσραήλ. Ὅσα ἐνετείλατο
את אבותינו	patribus noſtris	patribus noſtris	τοῖς πατράσιν ἡμῶν,
להודיעם לבניהם:	vt docerent filios ſuos.	nota facere ea filiis ſuis	τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
למען ידעו דור	Vt cognoſceret generatio	vt cognoſcat generatio	Ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ
אחרון בנים יולדו	vltima, filii naſcituri	altera. Filii qui naſcentur	ἑτέρα, υἱοὶ τεχθησόμενοι,
יקמו ויספרו	ſurgent, & narrabunt	& exurgent, narrabunt	καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν
לבניהם: וישימו	filiis ſuis. Vt ponant	filiis ſuis. Vt ponant	αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ἵνα θῶνται
באלהים כסלם ולא	in Deo ſpem ſuam, & non	in Deo ſpem ſuam, & non	ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ
ישכחו מעללי אל	obliuiſcantur operum Dei,	obliuiſcantur operum Dei,	ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ.
ומצותיו ינצרו:	& mandata eius cuſtodiant.	& mandata eius exquirant.	Καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν,
ולא יהיו כאבותם	Et non ſint ſicut patres eoꝝ	Ne fiant ſicut patres eorum,	ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν,
דור סורר ומורה	gñatio declinans & ꝑuocãs,	generatio praua & exaſperans.	γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα.
דור לא הכין לבו	gñatio q̃ ñ ꝑparauit cor ſuũ,	Generatio q̃ nõ direxit cor ſuũ,	Γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς,
ולא נאמנה את אל	& non eſt fidelis Deo	& non eſt creditus cum Deo	καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ
רוחו: ב	ſpiritus eius.	ſpiritus eius.	τὸ πνεῦμα αὐτῆς.
בני אפ	Filii	Filii	Υἱοὶ
אפרים נש	ephraim	effrem	ἐφραίμ
נשקי רו	armati	intendentes	ἐντείνοντες
רומי קש	emittentes	& mittentes	καὶ βάλλοντες
קשת הפ	arcu	arcum,	τόξοις,
הפכו בי	terga verterunt	conuerſi ſunt	ἐστράφησαν
ביום קר	in die	in die	ἐν ἡμέρᾳ
קרב: ול	belli.	belli.	πολέμου.
ולא שמרו ברית	Non cuſtodierunt pactum	Non cuſtodierunt teſtamentũ	Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην
אלהים ובתורתו	Dei, & in lege eius	Dei, & in lege eius	τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ
מאנו ללכת:	noluerunt ambulare.	noluerunt ambulare.	οὐκ ἠβούλοντο πορεύεσθαι.
וישכחו עלילותיו	Et obliti ſunt oꝑationũ eius,	Et obliti ſunt benefactorũ eius,	Καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ
ונפלאותיו אשר	& mirabilium eius que	& mirabilium eius que	καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν
הראם: ונגד	oſtendit eis. Coram	oſtendit eis. Coram	ἔδειξεν αὐτοῖς. Ἐναντίον
אבותם עשה	patribus eorum fecit	patribus eorum fecit	τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε
פלא בארץ	mirabilia, in terra	mirabilia in terra	θαυμάσια, ἐν γῇ
מצרים שדה	egypti, in regione	egypti in campo	αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ
צען: בקע	tanis . A . Diuiſit	taneos. Interrupit	τάνεως. Διέρρηξε
ים ויעבירם	mare & induxit eos,	mare & perduxit eos	θάλασσαν καὶ διήγαγεν αὐτούς,
ויצב מים כמ	& ſtare fecit aquas	& ſtatuit aquas	παρέστησεν ὕδατα

Digitized by Google

generationi vltime,
narrantes laudes
DEI & fortitudinem eius,
& mirabilia eius
q̃ operatus eſt. Et firmauit teſtamentũ
in domo Iaacob, & legem
ordinauit in domo iſrael, que
precepit partibus noſtris,
vt docerent filios ſuos.
Vt cognoſceret generatio
vltima, filii autem qui naſcituri ſunt
ſurgent & narrabunt
filiis ſuis. Et ponent
in Deo ſpem ſuam, & non
obliuiſcentur operum Dei,
& mandata eius cuſtodient.
Et non ſint ſicut patres eorum
generatio rebellis & prouocans,
generatio que non direxit cor ſuum
ad authorem ſuum, & non credidit
in Deum ſpiritus eius.
Cum habitarent in egypto,
magnificati ſunt
filii ephraim, numerauerunt
autem terminum & errauerunt,
& egreſſi ſunt triginta annis
ante terminũ cũ armamẽtis bellicis,
& cum hominibus geſtantibus arcum,
verterunt ceruicẽ & interturbati ſunt
ordines belli, quoniam non
obſeruauerunt mandata Dei
& in lege eius ambulare renuerunt.
Et obliti ſunt operationũ eius populus
domus iſrael, & mirabilium eius
que oſtendit eis. Coram
partibus eorum Abraham Iſaac
& Iaacob, & coram tribubus fecit
mirabilia in terra egypti
in campo tanitico. Diuiſit mare
virga Moſſe preceptoris eorum
& tranſierunt, & ſtare fecit

A. Tanis ciuitas egypti de qua Ptolemeus, Strabo, Stephanus & reliqui. Cuius ſinus & ager, taniticus dicit ab authoribus. Chaldeus uero hic interpres & nauticũ uulgus, tenes uocant.

Digitized by Google

כמו נד ׃ רג	quaſi aceruum.	quaſi in vtre.	ὡσεὶ ἀσκόν.
וינחם בענן יומם	Et duxit eos in nube p diem,	Et deduxit eos in nube diei,	Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας,
וכל הלילה באור	& tota nocte in lumine	& tota nocte in illuminatione	καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ
אש ׃ יבקע	ignis. Scidit	ignis. Interrupit	πυρός. Διέῤῥηξε
צרים במדבר	rupes in deſerto,	petram in eremo,	πέτραν ἐν ἐρήμῳ,
וישק כתהמות	& potũ dedit quaſi de abyſſis	& adaquauit eos velut ĩ abyſſo	καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ
רבה ׃ ויוצא	magnis. Et eduxit	multa. Et eduxit	πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν
נוזלים מסלע	riuos de petra,	aquam de petra	ὕδωρ ἐκ πέτρας,
ויורד כנהרות מים ׃	& elicuit q̃ſi flumina aquas.	& eduxit tanq̃ flumina aquas.	καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα,
ל ויוסיפו עוד	Et addiderunt vltra	Et appoſuerunt adhuc	καὶ προσέθεντο ἔτι
לחטא לו למרות	peccare ei, vt prouocarent	peccare ei, in irã cõcitauerunt	τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ. Παρεπίκραναν
עליון בציה ׃	excelſũ in deſerto. (bus ſuis,	excelſum in inaquoſo. (ſuis,	τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ. (σαν αὐτῶν.
וינסו אל בלבבם	Et tẽtauerũt Deũ in cordi(	Et tẽtauerũt Deũ in cordibus(	καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδί(
לשאל אכל לנפשם	petentes cibum anime ſue.	vt peterent eſcas aĩabus ſuis.	τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.
וידברו באלהים	Et loquentes contra Deum	Et male locuti ſunt de Deo,	Καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ
אמרו היוכל אל	dicebãt, nũqd poterit Deus	dixerunt nũquid poterit Deus	καὶ εἶπον. Μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς
לערך שלחן במדבר	ponere mẽſam ĩ ſolitudine.	parare menſam in deſerto.	ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ.
הן הכה צור ויזובו	Ecce pcuſſit petrã & fluxerũt	Q̃m pcuſſit petrã & fluxerunt	ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐῤῥύησαν
מים ונחלים	aque, & torrentes	aque, & torrentes	ὕδατα, καὶ χείμαῤῥοι
ישטפו הגם לחם	inundauerũt. Nũqd & panẽ	inundauerunt. Nunqd & panẽ	κατεκλύσθησαν. Μὴ καὶ ἄρτον
יוכל תת אם יכין	poterit dare ſeu preparare	poterit dare, aut parare	δύναται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι
שאר לעמו ׃ לכן	carnes populo ſuo. Ideo	menſam populo ſuo. Ideo	τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο
שמע יהוה	audiuit DEVS	audiuit dominus,	ἤκουσε κύριος
ויתעבר ואש	& iratus eſt, & ignis	& diſtulit, & ignis	καὶ ἀνεβάλετο καὶ πῦρ
נשקה ביעקב וגם	accenſus eſt in Iaacob, &	accenſus eſt in Iacob &	ἀνήφθη ἐν Ἰακώβ, καὶ
אף עלה בישראל ׃	ira DEI aſcendit in iſrael	ira aſcendit in Iſrael.	ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.
כי לא האמינו	Quia non crediderunt	Quia non crediderunt	Ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν
באלהים ולא בטחו	ĩ Deũ, nec habuerũt fiduciã	in Deo, nec ſperauerunt	ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν
בישועתו ׃ ויצו	in ſalutari eius. Et precepit	in ſalutari eius. Et mandauit	ἐπὶ τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Καὶ ἐνετείλατο
שחקים ממעל	nubſbus deſuper,	nubibus deſuper,	νεφέλαις ὑπεράνωθεν,
ודלתי שמים פתח ׃	& portas celi aperuit.	& ianuas celi aperuit.	καὶ θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε.
וימטר עליהם מן	Et pluit ſuper eos manna	Et pluit illis manna	Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα
לאכל ודגן שמים	vt comederẽt, & frumẽtũ celi	ad manducandum, & panẽ celi	φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
נתן למו ׃ לחם	dedit eis. Panem	dedit eis. Panem	ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἄρτον
אבירים אכל איש	fortium comedit vir,	angelorum manducauit homo	ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος, (μονήν.
צידה שלח להם לשבע	cibaria miſit eis ĩ ſaturitatẽ.	cibaria miſit eis in abundantia.	ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησ(
יסע קדים בשמים	Abſtulit eurum de celo,	Tranſtulit auſtrum de celo	Ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ,
וינהג בעזו תימן ׃	& iduxit in fortitudine ſua(	& induxit in virtute ſua africũ.	καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
וימטר עליהם	Et pluit ſup eos (aphricũ.	Et pluit ſuper eos ſicut	Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ
כעפר שאר וכחול	q̃ſi puluerẽ carnes, & q̃ſi a(	puluerẽ carnes, & ſicut arenam	χοῦν σάρκας. Καὶ ὡσεὶ ἄμμον
ימים עוף כנף ׃	maris volatilia pẽnata (renã	maris volatilia pennata.	θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.

Digitized by Google

كا نها في زقاق	מיא צרירן היך זיקיא :	aquas coadunatas ſicut in vtribus.	Στίχοι εἰς τὸν θεῖον
وهداهم في النهار بالغمام	ודברינון בעננא ביממא	Et duxit eos in nube per diem,	Δαβίδ.
وفي الليل اجمع بضيا	וכל ליליא בנהור	& tota nocte in illuminatione	Σίγησον Ὀρφεῦ, ῥῖψον
النار ❧ شق	אישא: בזע טינרין במדברא	ignis. Rupit petras in deſerto	Ἑρμῆ τὴν λύραν.
صخرة في البر [illegible]	בחוטרא דמשה רבהון	virga Moſſe preceptoris eorum,	Τρίπους ὁ Δελφοῖς,
وسقاهم منها كاللجج	ואשקי כד בתהומין	& potũ dedit eis quaſi ibi eſſent abyſſi	δύνου εἰς λήθην ἔτι.
العظيمة ❧ واخرج	רברבין: ואפיק מבועי	magne. Et eduxit aquarum	Δαβὶδ γὰρ ἡμῖν, πνεύ
المياه من الصخرة	נזליא מן כיפא ואחית	fluenta de petra, & eduxit	ματος κρούων λύραν,
فجرت المياه كمجرى الانهار	היך נהרין דנגדין מיא :	tanquam flumina currentia aquas.	Τρανοῖ τὰ κρυπτὰ
ثم عاد الشعب ايضا في	ואוסיפו תוב למחטי	Et addiderunt vltra peccare	τῶν θεοῦ μυστηρίων,
الخطية ❧ واسخطوا	קומוי לארגזא קדם	coram eo, prouocauerunt ad iram	Πληθὺν παλαιῶν, ἱστορ
العلي حيث لم يكن ما	עלאה במדברא צחיא :	altiſſimum in deſerto arido.	εῖ πρασιῶν.
وجربوا الله في قلوبهم	ונסיאו אלהא במדברא	Et tentauerunt Deum in deſerto	Κινεῖ πρὸς ὕμνον τοῦ
عندما سالوا طعاما لنفوسهم	בלבהון למשאל מיכלא	in cordibus ſuis, petentes eibaria	κτίσαντος τὴν κτίσιν.
وتكلموا على الله	לנפשהון: ואתרעמו קדם	animabus ſuis. Et infremuerunt corã	Σώζων ἀπάντας, μο
وقالوا هل يقدر الله	אלהא אמרו האית יכלא	Deo, dixerunt ergo poterit	σατωνεῖ καὶ γραφῇ.
ان يعد لنا مايدة في البرية	אלהא לסדרא פתורא במדברא	Deus inſtruere menſam in deſerto.	Ἁμαρτάνοντας, εἰς
لانه ضرب الصخرة فجرت	הא כד מחא בטינרא	Ecce iam percuſſit petram	ἐπιστροφὴν φέρει.
المياه ❧ وفاضت	ודייבו מיא הלא תוד	& fluxerunt aque, nunquid	Πολλοῖς σὺν ἄγαν, καὶ
الاودية هل يستطيع	לחמא יכיל למיתן	& panem poterit dare	κριτὴς δηλῶν κρίσιν.
ان يعطينا خبزا او يعد	אם יתקן מזו	& parare	Σμήχειν διδάσκει, τυ
مايدة لشعبه لاجل هذا	מזונא לעמיה: בכן	nutrimentum populo ſuo. Ideo	χικὰς ἁμαρτάδας.
سمع الرب	שמיע קדם אלהא ורתח	audiuit Deus & iratus eſt,	
فرذلهم الى خلف واشتعلت	ואישתא איתסקת בדבית	& ignis accenſus eſt in domo	
النار في يعقوب	יעקב ורוגזא תקיף	Iaacob, & furor inſuper validus	
وصعد الرجز على اسرايل	רגזא סליק בישראל :	graſſatus eſt in iſrael.	
لانهم لم يومنوا	ארום לא הימינו	Quoniam non crediderunt	
بالله ❧ ولا رجوا	באלהא ולא אתרחיצו	Deo & non ſperauerunt	
خلاصه فامر	בפורקניה: ופקיד	in redemptione eius. Et precepit	
السحاب من فوق وفتح	שחקי מלעיל	nubibus deſuper	
ابواب السما وانزل المن	ודשי שמיא פתח :	& ianuas celi aperuit.	
لياكلوا واعطاهم خبز	ואחית עליהון מנא	Et deſcendere fecit ſuper illos manna	
السما ❧ خبز	למיכל ועיבור שמיא	vt manducarent, & triticum celi	
الملايكة اكله الانسان	יהב להון: מזון דנחת	dedit eis. Cibum qui deſcendit	
ارسل اليهم صيد ليشبعوا	ממדור מלאכיא אכלו בני	de hĩtaculo ãgelorũ comederũt hoĩes,	
واثار ريحا قبلية من السما	נשא זוודין שלח להון לשבע	cibaria miſit eis ad ſaturitatem.	
واتا بقوة العاصف	אטיל רוחא קידומא בשמיא	Abſtulit ventum notum de celo,	
وانزل عليهم	ודבר בעושניה דרומא :	& induxit virtute ſua aphricum.	
اللحم مثل	ואחית עליהון	Et pluit ſuper eos	
التراب ❧ وطاير السما	היך עפרא בסרא והיך	ſicut puluerem carnes, & ſicut	
داجنة مثل رمل البحر	חלא דימא עופא דפרח :	arenam maris volatilia allata.	

Hec ſupraſcripta carmina paſſim habent in cunctis græcis codicibus in principio huius pſalmi, que & ipſe ĩ noſtro octaplo inſerere uolui, additis duabus latinis interpretationibus, quarum alteram ex tempore luſit Iacobus Furnius iure cõſultus inſignis, & ĩ græcis litteris etiam Hermolai teſtimonio nemini ſecundus, qui in caſtigatione græca mihi maximo adiumento fuit. Alteram uero etiã extẽporanee cecinit Baptiſta Cigala orator & literarii ludi pceptor doctiſſimus, quẽ in correctione latina adiutorem mihi aſciui.

Furnii.

Orpheu ſileto, abiicito Mercuri lyram
Et tu tripus, obliteraſre delphice.
Nam Dauid ad nos ſpiritus pulſans lyram
Myſteriorũ operta patefacit Dei

O

וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ	Et ceci. ĩ medio caſtroꝝ eoꝝ,	Et ceciderũt in medio caſtroꝝ(	Καὶ ἐπέπεσον ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς(
סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו׃	ĩ circuitu tabernaculoꝝ eoꝝ	circa tabernacula eoꝝ. (eorũ	κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. (αὐτῶν,
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ	Et comederũt & ſaturati ſũt	Et mãducauerũt & ſaturati ſũt	Καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν
מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא	nimis, & deſideriũ eoꝝ attu(	nimis, & deſideriũ eorũ attulit	σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν
לָהֶם׃ לֹא־זָרוּ	eis. Non indiguerunt (lit	eis, non ſunt fraudati	αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν (Βρώσεως
מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם	de cupidi. ſua, cũ adhuc cibuſ	a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eoꝝ	ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν. Ἔτι τῆς(
בְּפִיהֶם׃ וְאַף אֱלֹהִים	eẽt ĩ ore eoꝝ. Furor ergo dei	erant in ore ipſorum, & ira Dei	οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ
עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג	aſcendit ſuper eos, & occidit	aſcendit ſuper eos. Et occidit	ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἀπέκτεινεν
בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי	pingues eorum & electos	pingues eorum, & electos	ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς
יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃	iſraelis incuruauit.	iſrael impediuit.	τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ	In omnibus his peccauerũt	In omnibus his peccauerunt	Ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον
עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ	vltra, & non crediderunt	adhuc, & non crediderunt	ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν
בְּנִפְלְאוֹתָיו׃ וַיְכַל־	mirabilibus eius. Et cõſũpſit	ĩ mirabilibus eius. Et defecerũt	ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον
בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם	in vanitate dies eorum,	in vanitate dies eorum,	ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν,
וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃	& annos eorum in pauore.	& anni eorum cũ feſtinatione.	καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
אִם־הֲרָגָם	Si occidebat eos (bantur,	Cum occideret eos	Ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς
וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ	tũc req̃rebãt eũ & reuerte(	q̃rebant eum, & reuertebantur	τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ ἐπέστρεφον
וְשִׁחֲרוּ־אֵל׃	& diluculo ↄſurgebãt ad deũ	& diluculo veniebant ad eum.	καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים	Et recordabãtur quia Deus	Et rememorati ſunt quia Deus	Καὶ ἐμνήσθησαν ὅτι ὁ θεὸς
צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן	fortitu. ſua ẽ, & Deꝰ excelſꝰ	adiutor ẽ eoꝝ, & Deus excelſus	βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος
גֹּאֲלָם׃ וַיְפַתּוּהוּ	redemptor eoꝝ eſt. Et lacta(	redẽptor eoꝝ ẽ. Et dilexerũt eũ	λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι. Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν
בְּפִיהֶם ובל	in ore ſuo, (uerunt eũ	in ore ſuo,	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν,
וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ	& in lingua ſua mentiti ſunt	& lingua ſua mentiti ſunt	καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο
לוֹ׃ וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן	ei. Cor aũt eoꝝ nõ erat rectũ	ei. Cor autẽ eorũ nõ erat rectũ	αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα
עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ	cum eo, nec fuerunt fideles	cum eo, nec fideles	μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν
בִּבְרִיתוֹ׃	in pacto eius.	habiti ſunt in teſtamento eius,	ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.
חֲצִי	Dimidium. A.		
וְהוּא רַחוּם	Ipſe vero miſericors,	Ipſe autem eſt miſericors	Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων
יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־	parcet iniquitati & non	& ꝓpitius fiet peccatis eoꝝ, & nõ	καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ
יַשְׁחִית וְהִרְבָּה	diſperdet. Multumq;	diſperdet eos. Et abundauit	διαφθερεῖ. Καὶ πληθυνεῖ
לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא	auertit iram ſuam, & non	vt auerteret iram ſuam, & non	τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ
יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃	ſuſcitauit totum furorẽ ſuũ.	accendit omnem iram ſuam.	ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר	Et recordatus ẽ q̃a caro B.	Et recordatus eſt quia caro	Καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι,
הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ	ipſi, ſpiritus vadens	ſunt ſpiritus vadens	πνεῦμα πορευόμενον
וְלֹא יָשׁוּב׃ כַּמָּה	& non reuertens. Quoties	& non rediens. Quoties	καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. Ποσάκις
יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר	ꝓuocauerunt eũ in deſerto,	exacerbauerũt eum in deſerto,	παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃	ĩobediẽtes fuerũt ei ĩ ſolitudĩe	ĩ irã cõcitauerũt eũ ĩ inaquoſo.	παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל	Et ↄuerſi ſũt & tẽtauerũt Deũ,	Et ↄuerſi ſũt & tẽtauerũt Deũ	Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν,
וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃	& ſanctũ iſraelis diffinierũt.	& ſanctũ iſrael exacerbauerũt.	καὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν.
לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ	Nõ ſũt recordati manus eiꝰ,	Nõ ſunt recordati manus eius,	Καὶ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ
יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי	diei qua redemit eos a	die qua redemit eos de	ἡμέρας, ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς

Digitized by Google

فسقطت في محالهم	ואפין במיצע משריתיה	Et ceciderunt in medio caſtrorũ eorũ
حول خبايهم	חזור חזור למשכניה׃	circũcirca tabernacula eorum.
فاكلوا وشبعوا	ואכלו ושבעו לחדא	Et comederunt & ſaturati ſunt
جدا اعطاهم شهوتهم	וריגוגיהון ייתי	nimis, & deſiderium eorum expleuit
ولم يحر منهم	להון׃ לא רחיקו מן ריגוגהון	eis. Nõ fuerunt alieni a cupiditate ſua
اراد تهم بينما الطعام	עוד כדון מיכלהון	cum adhuc cibus eorum eſſet
في افواههم اذ نزل	בפומהון׃ ורוגזא דאלהא	in ore ipſorum. Et furor Dei
عليهم غضب الرب فقتل	סליק בהון וקטל	graſſatus eſt in eos, & occidit
مختاريهم واسر	בגיבריהון ו	robuſtos eorum
مختاري اسرايل	ושלמי ישראל איתמטו׃	& perfectos iſrael proſtrauit.
ومع هذا كله اخطوا	בכל דא חטו	In omnibus his peccauerunt
اليه ايضا ولم يومنوا	תוב ולא הימינו	adhuc, & non crediderunt
بعجايبه ففنيت	בפרישוותיה׃ ושיצי	miraculis eius. Et defecerunt
في الباطل ايامهم	בהבלא יומיהון	in vanitate dies eorum
وتصرمت عاجلا سنوهم	ושנותיהון בבהילותא׃	& anni eorum in obſtupefactione.
فحين قتلهم	בזמן דקטיל יתהון	In tempore quo interficiebat eos, ſi
رغبوا الى الله وعادوا	אם תייבין ובעין יתיה	conuerſi fuiſſent exorare eum,
وبكروا اليه وذكروا ان	ויתובין ומצלין אלהא׃	& reuerſi fuiſſent orare coram Deo.
الله هو معينهم وان	ואדכרו ארום אלהא	Et recordati ſunt quod Deus
الله العلي هو	תקיפהון ואלהא עילאה	fortitudo ſua eſt, & qđ Deus excelſus
خلصهم فاحبوه	פרקהון׃ ושדלוליה	redemit eos. Et blandiebantur ei
بافواههم	בפומהון ובלישנהון	ore ſuo atq; lingua,
وكذبوه بالسنتهم	מכדבין ליה בעידן	mentiebantur autem ei in tempore
ولم تخلص له قلوبهم	צלותהון׃ מטול דלבהון	orationis ſue. Quoniam cor eorum
ولم يومنوا	לא מכוין עמיה ולא	non erat rectum cum eo, & non
بعهده	הימינו בקימיה׃	fuerunt fideles in pacto eius.
وهو رووف رحيم	והוא רחמנא מכפר	Et ipſe eſt miſericors parcens
يغفر ذنوبهم ولا	על חוביהון ולא מחבל	peccatis eorum & non exterminabit
يهلكهم ويرد كثرة	יתהון ומסגי לאתבא	eos, ſed multiplicat vt reuertatur
سخطه عنهم ولا	מן רתחיה ולא יעיר	ab ira ſua, & non accelerat
يبعث كل رجزه	בהון כל ריתחיה׃	complere in eos omnem furorem ſuũ.
ذكر انهم لحم	ודכיר ארום בני בסרא	Et recordatur quoniam filii carnis
وروح ذاهب	אינון רוחא דאזלא	ipſi, ſpiritus vadens
غير عايد مرارا	ולא תייבא כמיתא	& non rediens. Quoties
كثيرة اسخطوه في مكان	כמה סרבין ליה במדברא	defecerunt ab illo in deſerto, (tionis.
عديم الما	ירגזון קדמוי באתר צדיא׃	& ad irã puocauerũt eũ ĩ loco deſola(
وعادوا وجربوا الله	ותבו ונסיאו אלהא	Et cõuerſi ſunt & tentauerunt Deum
واسخطوا قدوس اسرايل	וקדישא דישראל אתיזתו׃	& ſanctum iſraelis conculcauerunt.
ولم يذكروا يده	לא דכירו ית	Non ſunt recordati
في اليوم الذي نجاهم	יומא דפרקנון	diei quo redemit eos

Miraculorũ ſignat ueterum copiam
Creata cit creantis in laudem ſui
Preſeruat omnes, initians myſteriis
I abare non ſinit, & iã lapſos erigit
Inter futura, aperit iudicium iudicis
Anime reatum eluere ſordentis docet.

Cigale.

Orpheum reticeto, lyrã obrigito & Hermes
Tuq; tripus ſortes delphice conde tuas
Nã citharã Dauid cae Ieſſi pectine pulſans
Eterni nobis pandit operta Dei
Plurima & antiqui ſignat miracula ſaecli
Inq; Dei laudẽ cuncta creata canit
Imbutos omnes ſacris cuſtodit, & auget
Erigit & lapſos, atq; labare uetat
Iudicium referat uenturi iudicis idem
Sordentes animas elui ab igne docet.

A. Diligẽtiſſimi hebrei aut potius ſuperſticioſiſſimi quẽadmodum literas legis numerauerunt notaueruntq; que nam eſſet medietatis literam, pari modo numerauerũt uerſus pſalterii quos ipſi paſuchin uocant, notaueruntq; hoc loco haberi dimidiũ eorũ.

B. Libro midras tehilim ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב סברו דאפרי אישבי דורות פתין חיין רוח הולך ולא ישוב אלא זה יצר הרע שיולד עמו בשעת מיתה ואינו שב עמו אחיה שיצלו המתים .i. Et recordatus eſt quia caro ſunt ſpiritus uadens, & non rediens. Opinati ſunt aliqui propter hoc quod hic dictum eſt. Quod mortui non uiuent, dicitur enim ſpiritus uadens & nõ rediens. Sed hic eſt iecer ara .i. fomes prauus, qui uadit cum homine in hora mortis, & non reuertetur cum eo in hora qua reſurgent mortui.

Digitized by Google

צר: אשר שם במצרים	tribuláte.Qui poſuit ĩ egy(	mãu tribulãtĩ.Sic poſuit ĩ egy(	ἐκ χειρὸς θλίβοντος. Ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ
אתתיו ומפתיו	ſigna ſua,& oſtenta ſua (pto	ſigna ſua,& prodigia ſua (pto	τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ
בשדה צען: ויהפך	in regiõe tanis.Qui ɔuertit	in campo taneos.Et conuertit	ἐν πεδίῳ τάνεως. Καὶ μετέστρεψεν
לדם יאריהם	in ſanguinem fluuios eorũ,	in ſanguinem flumina eorum,	εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν,
ונזליהם בל	& riuos eorum,vt non	& imbres eorum ne	καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν
ישתיון: ישלח בהם	biberent.Miſit in eos	biberent.Miſit in eos	ὅπως μὴ πίωσιν. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς
ערב ויאכלם	mixtionẽ,vt comederet eos,	cynomiam & comedit eos,	κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς,
וצפרדע ותשחיתם:	& ranas vt diſperderet eos	& ranam & diſperdidit eos.	καὶ βάτραχον καὶ διέφθειρεν αὐτούς.
ויתן לחסיל יבולם	Et dedit brucho germẽ eorꝝ	Et dedit erugini fructus eorũ,	Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν
ויגיעם לארבה:	& laborem eorum locuſte.	& labores eorum locuſte.	καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. (αὐτῶν,
יהרג בברד גפנם	Occidit ĩ grãdĩe vineas eorꝝ,	Et occidit ĩ grãdine vineas eorꝝ	Ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον(
ושקמותם בחנמל:	& ſyccomoros eorꝝ ĩ pruina.	& moros eorum in pruina.	καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν, ἐν τῇ πάχνῃ.
ויסגר לברד	Et tradidit grandini	Et tradidit grandini	Καὶ παρέδωκεν εἰς χάλαζαν
בעירם ומקניהם	armẽta eorꝝ,& iumẽta eorũ	iumẽta eorꝝ,& poſſeſſiones eorũ	τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν
לרשפים: ישלח בם	demonibus.Miſit in eos	igni.Miſit in eos	τῷ πυρί. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς
חרון אפו	iram furoris ſui,	iram indignationis ſue,	ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ,
עברה וזעם	ĩdignationẽ & cõminationẽ	indignationem & iram	θυμὸν καὶ ὀργὴν
וצרה משלחת	& anguſtiam,immiſſionem	& tribulationem,immiſſiones	καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν
מלאכי ר	angelorum	per angelos	δι' ἀγγέλων
רעים: יפלס נתיב	malorum.Direxit ſemitam	malos. Viam fecit ſemite	πονηρῶν. Ὡδοποίησε τρίβον
לאפו לא חשך	furori ſuo,non pepercit	ire ſue,non pepercit	τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσατο
ממות נפשם וחיתם	a morte aĩe eorꝝ,& vitã eorꝝ	a morte aiarꝝ eorꝝ & iumẽta eorꝝ	ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Καὶ(
לדבר הסגיר:	peſtilentia concluſit.	in morte concluſit.	εἰς θάνατον συνέκλεισε. (τὰ κτήνη αὐτῶν
ויך כל בכור	Et percuſſit oẽ primogenitũ	Et ꝑcuſſit omne primogenitũ	Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον
במצרים ראשית	in egypto,primitias	n terra egypti,primitias	ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν (σι χάμ.
אונים באהלי חם:	partus,ĩ tabernaculĩ Cham.	oĩs laboris eorꝝ ĩ tabnaculĩ chã.	παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμα(
ויסע כצאן עמו	Et tulit velut oues pplm̃ ſuũ	Et abſtulit ſicut oues pplm̃ ſuũ,	Καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ,
וינהגם כעדר	duxit eos ſicut gregem	& perduxit eos tanquã gregem	καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον
במדבר: וינחם	in deſerto.Et duxit eos	in deſerto.Et deduxit eos	ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
לבטח ולא פחדו	cũ fiducia,& non timuerũt,	in ſpe & non timuerunt,	ἐπ' ἐλπίδι καὶ οὐκ ἐδειλίασαν,
ואת אויביהם כסה	inimicos autẽ eorũ operuit	& inimicos eorum operuit	καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε
הים: ויביאם אל	mare.Et adduxit eos ad	mare.Et induxit eos in	θάλασσα. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς
גבול קדשו הר זה	t̃minũ ſcĩfica.ſuũ,mõtẽ iſtũ,	montẽ ſanctificatiõis ſue,montẽ	ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος
קנתה ימינו: ויגרש	quẽ poſſedit dextera eiꝰ.Et(	quẽ acqſiuit dextera eius.Et e(	τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. Καὶ(
מפניהם גוים	a facie eorũ gentes, (eiecit	a facie eorum gentes, (iecit	ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, (ἐξέβαλεν
ויפילם בחבל	& poſſidere eos fecẽ ĩ funiculo	& ſorte diuiſit eis terram	καὶ ἐκληροδότησεν αὐτοὺς
נחלה וישכן	hereditatem. Et collocauit	ĩ funiculo diſtributiõis.Et hĩtarĩ	ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκήνωσε
באהליהם שבטי	in tabernaculis eorũ tribus	fecit in tabernaculis eorꝝ tribus	ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς
ישראל: וינסו	iſraelis.Et tentauerunt	iſrael.Et tentauerunt	τοῦ ἰσραήλ. Καὶ ἐπείρασαν
וימרו את אלהים	& prouocauerunt Deum	& exacerbauerunt Deum	καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν
עליון ועדותיו לא	excelſũ,& teſtimonia eius nõ	excelſum,& teſtimonia eius	τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ

Digitized by Google

من يد مضطهد الذي صنع	מן עיק: דשוי במצרים	ab infeſtatore. Qui poſuit in egypto
آياته بمصر وعجايبه في	אתוותיה ותמהוהי	ſigna ſua, & portenta ſua
مزارع صاغان وجعل	בחקל טאנים: והפך	in agro tanis. Et conuertit
انهارهم دما ه	לדמא אריתיהון	in ſanguinem flumina eorum,
وما مطرهم يدهم	ונגדיהון לא ישתון	& ſtillationes eorum ne biberent
لكيلا يشربوا ارسل	מנהון: גרי בהון ערבובי	ex illis. Miſit in eos mixtiones
عليهم لتوا مرو ذباب الكلب	חיות ברא ונכר יתהון	beſtiarum ſilueſtriũ & comederũt eos
فا هلكهم والضفادع	ועורדעניא וחבל יתהון:	& ranas & diſſipauerunt eos.
فا غسد دهم اكعر العمل	ומסר לזחלא עיבוריהון	Et dedit brucho germina eorum,
ذارهم والجراد كدهم	ויגיעתהון לגובאי:	& labores eorum locuſte.
قتل بالبرد كرومهم	וקליף ברדא גופניהון	Et decorticauit grandine vineas eoꝝ,
وبالجليد تينهم	ושקמיהון בכרדנא:	& ficus eorum pruina.
اسلم للبرد مواشيهم	ומסר לברדא	Et tradidit grandini
للحريق اموالهم	בעירהון ונכסיהון	beſtias eorum, & armenta eorum
ارسل عليهم	לרשפין דנור: יגרי	carbonibus ignis. Immiſit
شده رجزه	בהון מאתן וחמשין מחן	in eos ducentas & qnquaginta plagas,
سخطا وغضبا	בתקוף רוגזיה ברתחא	in valida ira ſua, in furore,
وضيقا ه ارسلها	ובתריכותא ובעקתא	in comminatione, & in anguſtia,
مع ملايكة	דמשתלחא בידיהון	quas miſit per manum
الشر ه فتح طرقه	דשידין בישין: יציל בכבי	demonum malorum. Direxit viam
سخطه ولم يظلم	תוקפיה לא מנע	fortitudini ſue, non prohibuit
من الموت نفوسهم واسلم	ממות נפשהון ובעיריהון	a morte animas eorũ & iumenta eorũ
للموت دوابهم	לשיציאה מסר:	morti penitus tradidit.
فقتل جميع ابكار	וקטל כל בוכרא	Et occidit omne primogenitum
مصر واول	במצרים שירוי	in egypto, primitias
اولادهم في مساكن حام	עמליהון במשכניא דחם:	laboris eorum in tabernaculis Cham.
وساق شعبه مثل الغنم	ואטיל היך ענא עמיה	Et mouere iuſſit velut oues pplm ſuũ,
واصعدهم كالراعي	ודברינון היך עדרא	& perduxit eos ſicut gregem
في البرية ه وهداهم	במדברא: ואשרינון	in deſerto. Et habitare eos fecit
بالرجا ولم يجزعوا	לרוחצן ולא דחלין	ſecure & non timuerunt,
وغرق في	וית בעלי דבביהון חפא	& patronos inimicitie eorũ coperuit
البحر اعداهم واد خلهم في	ימא: ואעלינון לתחום	mare. Et adduxit eos ad fines
طور قدسه هذا الجبل	אתר בית מקדשיה טור	loci domus ſancte ſue, montem
الذي ملكته يمينه واخرج	דין דקנת ימיניה: ותריך	quem acquiſiuit dextera eius. Et eiecit
الامم من بين ايديهم	מן קדמיהון עממיא	a facie eorum gentes,
وورثهم بمساحة الجبل	ואפיל יתהון	& ſorte diſtribuit eis
المواريث واسكن	בעדבא אחסנתא	hereditatem. Et habitare
في مساكنهم قبايل	ואשרי במשכניהון	fecit in tabernaculis
اسرائيل ه وعادوا	שבטיא דישראל: ונסיאו	eorum tribus iſrael. Et tentauerunt
ايضا وجربوا الله	וארגיזו קדם אלהא	& ad iracundiam cõcitauerunt Deum
العلي واسخطوه ه ولم	עלאה וסהדותיה לא	altiſſimum, & teſtimonia eius non

Digitized by Google

שָׁמָרוּ ׃ וַיִּסֹּגוּ	cuſtodierunt.Et auerſi ſunt	nō cuſtodierūt.Et auerterūt ſe	οὐκ ἐφυλάξαντο. Καὶ ἀπέστρεψαν
וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם	& ꝑuaricati ſūt vt pr̃es eoꝝ,	& nō ſuauc.pactū,quē ad.pr̃es(	καὶ ἠθέτησαν καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν,
נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה	reuerſi ſunt q̃ſi arcus dece(	cōuerſi ſunt ī arcū prauū. (eoꝝ	μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν.
ב וַיַּכְעִיסוּהוּ	Et ꝓuocauerūt eū (ptius.	In iram concitauerunt eum	Καὶ παρώργισαν αὐτὸν
וב בְּבָמוֹתָם	in excelſis ſuis,	in collibus ſuis,	ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν
וּבִפְסִילֵיהֶם	& in ſculptilibus ſuis (diuit	& in ſculptilibus ſuis (Audiuit	καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν
יַקְנִיאוּהוּ ׃ שָׁמַע	ad emulādū ꝯcitauerūt.Au(	ad emulationē eū ꝓuocauerūt.(	παρεζήλωσαν αὐτόν. Ἤκουσεν
אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר	Deus & iratus eſt,	Deus & ſpreuit,	ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε,
וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל ׃	& ꝓiecit vehemēter iſraelē.	& ad nihilū redegit valde iſrael	καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν ἰσραήλ.
וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ	Et reliq̃t tabernaculum ſilo,	Et repulit tabernaculum ſylo	Καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν σηλωμ
אֹהֶל שִׁכֵּן	tentorium habitationis	tabernaculum ſuum vbi	σκήνωμα ὃ (αὐτῶν,
ח בָּאָדָם ׃	ītet hoīes.(fortitudinē eoꝝ,	habitauit in hoībus. (tē eoꝝ,	κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις. (ἰσχὺν
וַיִּתֵּן לַשְּׁבִי עֻזּוֹ	Et tradidit in captiuitatē,(	Et tradidit ī captiuitatē virtu(	Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν(
וְתִפְאַרְתּוֹ בְיַד צָר ׃	& gl'iā eoꝝ ī māu moleſtato.	& pulchritu.eoꝝ ī man' inimici	καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν.
וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ	Et ꝯcluſit ī gladio ppl'm ſuū,	Et cōcluſit in gladio ppl'm ſuū,	Καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν αὐτοῦ,
וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר ׃	& ī hereditatē ſuā iratus eſt.	& hereditatem ſuam ſpreuit.	καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
בַּחוּרָיו אָכְלָה אֵשׁ	Iuuenes ei' deuorauit ignis,	Iuuenes eorum comedit ignis,	Τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ,
וּבְתוּלֹתָיו לֹא	& ūgines eius n̄ (eius gladio	& virgines eoꝝ non ſunt (dio	καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν οὐκ
הוּלָּלוּ ׃ כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב	fuerūt laudate.Sacerdotes(	lamētate.Sacerdotes eoꝝ ī gla(	ἐπενθήθησαν. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו	ceciderunt,& vidue eius	ceciderunt,& vidue eorum	ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν
לֹא תִבְכֶּינָה ׃ וַיִּקַץ	non fleuerunt.Et euigilauit	nō plorabātur.Et excitatus eſt	οὐ κλαυθήσονται. Καὶ ἐξηγέρθη
כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי כְּגִבּוֹר	q̃ſi dormiēs dn̄s,quaſi fortis	tanq̃ dormiēs dn̄s,tanq̃ potens	ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς
מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן ׃	poſt crapulam vini. (ſum,	crapulatus a vino. (ſteriora,	καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου. (τὰ ὀπίσω
וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר	Et ꝑcuſſit hoſtes ſuos rētror(	Et ꝑcuſſit inimicos ſuos in po(	Καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς(
חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן	opprobriū ſempiternū dedit	opprobriū ſempiternum dedit	ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν
לָמוֹ ׃ וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל	eis.Et proiecit tabernaculū	illis.Et repulit tabernaculum	αὐτοῖς. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα
א יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט	Ioſeph,& tribum	Ioſeph,& tribum	ἰωσήφ, καὶ τὴν φυλὴν
אֶפְרַיִם לֹא בָחָר ׃	ephraim non elegit.	effrem non elegit.	ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט	Sed elegit tribum A .i.Ce	Sed elegit tribum	Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν
יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן	Iuda montem cion lorum.	iuda,montem ſion	ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν
אֲשֶׁר אָהֵב ׃ וַיִּבֶן	quē dilexit.Et edificauit(ſuū	quem dilexit.Et edificauit	ὃ ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν
כְּמוֹ רָמִים מִקְדָּשׁוֹ	ī ſili.excelſoꝝ A ſāctuariū(	ſicut vnicorniū ſanctificiū ſuū	ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ,
כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם ׃	q̃ſi terrā fūdauit illud ī ſcl'm	in terra quā fundauit in ſecula.	ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
ע וַיִּבְחַר בְּדָוִד	Et elegit Dauidem	Et elegit Dauid	Καὶ ἐξελέξατο Δαβὶδ
עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ	ſeruum ſuum,& tulit eum	ſeruum ſuum & ſuſtulit eum	τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν
מִמִּכְלְאֹת צֹאן ׃	de ſtabulis ouium,	de gregibus ouium	ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ	ſequētē lactātes,adduxit eū,	de poſt fetantes accep'it eum.	Ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν,
לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ	vt paſceret iaacob ppl'm ei',	Paſcere iacob ſeruum ſuum,	ποιμαίνειν ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ ׃	& iſraelem hereditatē eius.	& iſrael hereditatem ſuam.	καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ	& pauit eos ī itegri.cōdꝫ ſui,	Et pauit eos ī inocētia cōdꝫ ſui,	καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρ(
וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו	& in prudētia manuū ſuarū	& in intellectibus manuū ſuarū	καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ, (δίας αὐτοῦ

Digitized by Google

يحفظوا شهاداته ورجعوا	נטרו : ותבו ושקרו	ſuauerunt. Et auerſi ſunt & blaſphemi
فغدروا مثل ابايهم	היך אבהתהון אתהפיכו	fuerunt ſicut patres eorũ remiſſi ſunt
وانقلبوا مثل اعوجاج	היך קשתא דרמיא גירין	ſicut arcus quo exeutiuntur ſagitte.
القوس واسخطوه	וארגיזו קד	Et in iram concitauerunt
باصنامهم	קדמוי בבמתהון	eum in collibus ſuis,
واغضبوه	ובצלמיהון אם	& in idolis ſuis (tum eſt corã
باوثانهم ۞ سمع	אקניאו יתיה : שמע קדם	ad emulationẽ eũ ꝓuocauerũt. Audi(
الله ذلك واهملهم	אלהא ותקיף וקצת	Deo & iratus eſt, & proiecit
ورذل اسرائيل جدا	נפשיה לחדא בישראל :	anima eius vehementer iſraelem.
ورفض مظلة سيلوم	ושבק משכנא דשילו	Et reliquit tabernaculum ſilo,
مسكنه الذي	משכן דשרי שכינתיה	tabnaculũ vbi habitauit diuinitas eius
نصبه الناس	תמן בגו בני נשא ומסר	inter homines. Et tradidit
واسلم قوتهم للسبي	לשביתא אוריתיה	captiuitati legem ſuam,
وجمالهم الى ايدي اعدايهم	ושבהוריה ביד מעיקא :	& pulchritudinẽ ſuã ĩ manu moleſtãtis
واسلم شعبه للسيف	ומסר לקטלי חרבא	Et tradidit occidentibus gladio
ونفر عن ميراثه	עמיה ובאחסנתיה ארגיז	pplm ſuum, & hereditati ſue iratus eſt.
فاكلت النار شبانهم	עולימוי אכלת אשתא	Iuuenes eorum deuorauit ignis,
واجحدت عذاراهم	ובתולתיה לא	& virgines eorum non fuerunt
ووقع احبارهم تحت	אשתבחו כהנוי בחרבא	laudate. Sacerdotes eius gladio
السيف ۞ ولم تبك	נפלו וארמלתיה לא	ceciderunt, & viduis eius non
اراملهم عليهم واستيقظ	ספיקן דתבכיין : ואתער	licuit plangere eos. Et euigilauit
الرب كالنايم ومثل	היך דמדמיך יי היך גוברא	tãq̃ a ſomno DEVS, ſicut homo fortis
الجبار الثمل من الخمر	דמתפקח מן חמרא :	inebriatus a vino. (bus
ورد اعداه الى ورايهم	ומחא מעיקוי בטחורין	Et percuſſit moleſtãtes eos emorroydi(
وجعلهم عارا الى	באחוריהון קלנא דעלמא	in poſteriora, opprobrium ſempiternũ
الدهر ورذل مسكن	יהב להון ורחיק במשכנא	dedit eis. Et abiecit tabernaculum
يوسف ولم ينتخب	דפריס על תחומא דיוסף	quod tetenderat in finibus Ioceph
سبط افرام ۞	ובשבטא אפרים לא רעא	& in tribu ephraim nõ cõplacuit ſibi,
وانتخب سبط	ואתרעי ית שבטא	ſed elegit tribum
يهودا جبل صهيون	יהודה ית טורא דציון	Iude, montem ſion
هو الذي احبه اسس	דרחים : ובנא היך	quem dilexit. Et edificauit ſicut
على العلا قدسه	קרנא דרימנא מקדשיה	cornu naricornis ſanctuarium ſuum,
وانقنه على الارض الى الابد	מעתד היך ארעא דיסד	permanebit ſicut terra quam fundauit
واصطفى داود	לעלמי עלמין : ואתרעי	in ſecula ſeculorum. Et cõplacuit ſibi
عبده واجتذبه	בדוד עבדיה ודבריה	in Dauide ſeruo ſuo, & tulit eum
من قطيع الغنم ۞	מן עדרי ענא :	de gregibus ouium
ومن خلف المرضعات اخذه	מן בתר מינקן איתייה	a veſtigiis lactantium aſciuit eum
ليرعى يعقوب شعبه	למשלט ביעקב עמיה	vt dominaretur ĩ Iaacob populo ſuo,
واسرايل ميراثه ۞	ובישראל אחסנתיה :	& in iſrael hereditate ſua.
فرعاهم بدعة قلبه	ומלך עליהון בשלמות	Et regnauit ſuper eos in integritate
وبفهم يديه	לבביה ובסוכלתנותיה	cordis ſui & in prudentiis

ינחם :	dux eorum fuit.	deduxit eos.	ὡδήγησεν αὐτούς.
עט	LXXIX.	LXXVIII.	οη.
מזמור	Pſalmus	Pſalmus	Ψαλμὸς
לאסף	Aſapi.	Aſaph,	τῷ ἀσάφ.
אלהים באו גוים	Deus venerunt gentes A.	Deus venerunt gentes	Ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη,
בנחלתך טמאו את	in hereditatẽ tuã, polluerũt	in hereditatem tuã polluerunt	εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν
היכל קדשך שמו	templũ ſanctũ tuũ poſuerũt	templũ ſanctũ tuũ, poſuerunt	τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Ἔθεντο
את ירושלם לעיים:	ieruſalẽ ĩ aceruis lapidũ. B	hieruſalem in pomoꝝ cuſtodiã.	ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον,
נתנו את נבלת	Dederunt cadauera	Poſuerunt morticinia	ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα
עבדיך מאכל לעוף	ſeruoꝝ tuoꝝ eſcã volatilibꝰ	ſeruoꝝ tuorũ eſcas volatilibus	τῶν δούλων σου, βρώματα τοῖς πετεινοῖς
השמים בשר	celi, carnes	celi, carnes	τοῦ οὐρανοῦ. Τὰς σάρκας
חסידיך לחיתו ארץ:	piorum tuorũ beſtiis terre.	ſanctorũ tuorum beſtiis terre.	τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
שפכו דמם כמים	Effuderũt ſãguinẽ eoꝝ q̃ſi aq̃	Effuderũt ſãguinẽ ipſoꝝ tãq̃ aq̃	Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ,
סביבות ירושלם	in circuitu ieruſalẽ, (mus	in circuitu hieruſalem,	κύκλῳ ἱερουσαλὴμ
ואין קובר : היינו	& fierat q ſepeliret. Facti ſu(	& fierat q ſepeliret. Facti ſumꝰ	καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. Ἐγενήθημεν
חרפה לשכנינו לעג	oppro. vicinꝭ nr̄is, ſubſãnatio	op p̄briũ vicinis nr̄is, ſubſãnatio	ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς
וקלס לסביבותינו:	& deriſio iis q ĩ circuitu nr̄o ſt	& illuſio his q ĩ circuitu nr̄o ſũt.	καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
עד מה יהוה תאנף	Vſquequo DEVS iraſceris	Vſquequo domine iraſceris	Ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ,
לנצח תבער כמו	in perpetuum, ardebit quaſi	in finem, accendetur velut	εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς
אש קנאתך : שפך	ignis zelus tuus. Effunde	ignis zelus tuus. Effunde	πῦρ ὁ ζῆλός σου. Ἔκχεον
חמתך אל הגוים	furorem tuũ ſuper gentes,	iram tuam in gentes	τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη,
אשר לא ידעוך	que non cognouerunt te,	que te non nouerunt,	τὰ μὴ γινώσκοντά σε
ועל ממלכות אשר	& ſuper regna que	& in regna que	καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ
בשמך לא קראו:	nomẽ tuũ nõ ĩuocauerunt.	nomẽ tuũ non ĩuocauerunt.	τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο.
כי אכל את יעקב	Quia comederunt Iaacob,	Quia comederunt Iacob,	Ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακώβ,
ואת נוהו השמו:	& decorẽ eius deſolauerunt.	& locum eius deſolauerunt.	καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
אל תזכר לנו עונת	Ne recorderis iniquitatum	Ne memineris iniquitatum	Μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν
ראשנים מהר	noſtrarum primarum, cito	noſtrarum antiquarum, cito	ἀρχαίων. Ταχὺ
יקדמונו רחמיך	p̄ueniãt nos miſericordie tue,	anticipẽt nos miſericordie tue,	προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου
כי דלונו מאד:	quia attenuati ſumus nimis.	q̄a pauperes facti ſumus nimis.	κύριε. Ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.
עזרנו אלהי	Auxiliare nobis Deus	Adiuua nos Deus	Βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς
ישענו על דבר	ſalus noſtra propter honorẽ	ſalutaris noſter, & propter	ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν
וה כבוד שמך	glorie nominis tui,	gloriam nominis tui	τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου
והצילנו וכפר	& libera nos, & propiciare	dñe libera nos, & p̄pitius eſto	κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς. Καὶ ἱλάσθητι
על חטאתינו למען	peccatis noſtris propter	peccatis noſtris propter	ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν
שמך : למה יאמרו	nomen tuũ. Quare dicunt	nomen tuum, ne forte dicant	τοῦ ὀνόματός σου. Μήποτε εἴπωσι
הגוים איה אלהיהם	gentes vbi eſt Deus	in gentibus vbi eſt Deus	τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
לג יודע בגוים	eorum, nota fiat in gentibus	eorũ, & innoteſcat in natiõibus	αὐτῶν, καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν
לעינינו נקמת דם	an̄ oc'los nr̄os, vltio ſãguinis	corã oculis nr̄is. Vltio ſãguinis	ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἡ ἐκδίκησις τοῦ (
עבדיך השפוך :	ſeruorũ tuorũ qui effuſus eſt.	ſeruorũ ſuorum qui effuſus eſt,	τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου. (αἵματος
תבוא לפניך	Ingrediatur coram te	introeat in conſpectu tuo	Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου

Digitized by Google

manuum ſuarum dux eorum fuit.

LXXIX. Laus p manũ Aſaph. Pro
deſtructione domus ſanctuarii,
dixit ſpiritu prophetico.

Deus aſcenderunt populi
in hereditatem tuam polluerunt
templum ſanctum tuum, poſuerunt
ierusalem in deſolationem.
Dederunt cadauera
ſeruorum ſuorum eſcas volatilibus
celi, carnes
ſanctorum tuorum beſtiis terre.
Effuderunt ſanguinem eorum ſicut
aquam in circuitu ieruſalem
& non erat qui ſepeliret. Facti ſumus
opprobriũ vicinis noſtris, blaſphemia
& irriſio his qui ĩ circuitu noſtro ſunt.
Vſquequo DEVS iraſceris
in perpetuum, accendetur ſicut
ignis zelus tuus. Effunde
iram tuam ſuper populos
qui te non nouerunt,
& ſuper regna
que nomen tuum non inuocauerunt.
Quoniam diſſipauerũt domũ Iaacob,
& domum ſanctuarii deſolauerunt.
Ne cõmemores nobis iniquitates no(ſtras qbus
deliquimus a principio
celeriter pueniant nos bonitates tue,
quoniã miſerabiles facti ſumus nimis.
Adiuua nos,
red'me nos, propter
gloriam nominis tui,
& libera nos & propitiare
peccatis noſtris, propter
nomen tuum. Quare dicent
populi, vbi eſt Deus eorum,
manifeſtetur in populis,
vt videamus ipſi, vltionem ſanguinis
ſeruorum tuorum qui effuſus eſt.
Veniat coram te clamor

A. Iocephus qui machabeorum hyſtoriã cõſcripſit & eiuſdẽ tẽporis hebrei intellexerunt hũc pſalmum de illis cõcuſſionibus hebreorum que in hyſtoria illa leguntur.

B. In aceruis lapidũ. Sub Antiocho hoc factum eſt. Biẽnio ſiquidem poſt Antiochi ingreſſum princeps tributorum Antiochi, diripuit ieruſalem, & ſuccendit eam igni, & deſtruxit domos eius & muros eius in circuitu.

אנקת אסיר	clamor vincti, (ſolue	gemitus cōpeditorꝝ. (i, poſſide	ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων. (περιποίησαι
כגדל זרועך הותר	in magnitudine brachii tui(	Sc̄dm magnitudinē brachii tu(	Κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου,(
בני תמותה :	filios interitus.	filios mortificatorum.	τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.
והשב לשכנינו	Et redde vicinis noſtris	Et redde vicinis noſtris	Ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν
שבעתים אל חיקם	ſeptuplū C. in ſinu eorum	ſeptuplū in ſinu eorꝝ, (rūt tibi	ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν,
חרפתם אשר חרפוך	opꝓbriū eorꝝ, qđ exꝓbraue(	īproperiū ipſorꝝ qđ exꝓbraue(	τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε
אדני : ואנחנו	Deus. Nos enim (rūt tibi	domine. Nos autem	κύριε. Ἡμεῖς δὲ
עמך וצאן מרעיתך	ppl's tuus, & oues paſcue tue,	pplus tuus & oues paſcue tue,	λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου. (αἰῶνα
נודה לך לעולם	cōfitebimur tibi ī ſempitnū,	confitebimur tibi in ſeculum.	Ἀνθομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν(
לדור ודר נספר	ī gn̄atiōe & gn̄ationē narra(	In gn̄atiōe & gn̄ationē, ānūcia(	εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν
תהלתך :	laudem tuam. (bimus	laudem tuam. (bimus	τὴν αἴνεσίν σου.
פ למנצח	LXXX. Ad victoriā.	LXXIX. In finē pro his	οθʹ. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν
אל ששנים ע	Liliis.i. muſices iſtrum̄to.	qui cōmutabuntur	ἀλλοιωθησομένων
עדות לאסף	Deeus Aſapi	pſalmus pro aſſyriis	μαρτύριον τῷ ἀσάφ,
מזמור : רע	pſalmus.	teſtimonium aſaph.	ψαλμὸς ὑπὲρ τοῦ ἀσσυρίου.
רעה ישראל	Q ui paſcis iſrael	Q ui regis iſrael	Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ
האזינה נהג כצאן	auſculta, q deducis q̄ſi ouem	intēde, qui deducis velut ouem	πρόσχες ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον
יוסף ישב הכ	Ioceph, ſeſſor	ioſeph. Q ui ſedes	τὸν ἰωσήφ. Ὁ καθήμενος
הכרובים הופיעה	cherubim oſtendere.	ſuper cherubin manifeſtare	ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι,
לפני אפרים	Ante ephraim	coram effraim	ἐναντίον ἐφραὶμ
ובנימן ומנשה	& beniamin & manaſſe,	beniamin & manaſſe.	καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ.
עוררה את גבורתך	ſuſcita fortitudinem tuam	Excita potentiam tuam	Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου
ולכה לישעתה לנו :	& veni, ad ſaluandum nos.	& veni, vt ſaluos facias nos.	καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
אלהים השיבנו	Deus conuerte nos.	Deus conuerte nos,	Ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς,
והאר פניך	& oſtende faciem tuam	& oſtende faciem tuam	καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
ונושעה : יה	& ſalui erimus.	& ſalui erimus.	καὶ σωθησόμεθα.
יהוה אלהים צבאות	DEVS, Deus, exercitus,	Domine Deus virtutum,	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
עד מתי עשנת	vſquequo fumaſti	quouſq; iraſceris	ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ
בתפלת עמך :	ad orationem populi tui.	ſuper orationem ſerui tui.	τὴν προσευχὴν τῶν δούλων σου.
האכלתם לחם	Cibaſti eos pane	Cibabis nos pane	Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον
דמעה ותשקמו	flebili, & potaſti eos	lachrymarꝝ, & potū dabis nobis	δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς
בדמעות שליש :	in lachrymis tripliciter.	in lachrymis in menſura.	ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ.
תשימנו מדון ל	Poſuiſti nos contentionem	Poſuiſti nos in cōtradictionem	Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν
לשכנינו ואיבינו	vicinis noſtris, & inimici nr̄i,	vicinis noſtris, & inimici noſtri	τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν
ילעגו למו : אלהים	ſubſannauerunt nos. Deus,	ſubſannauerunt nos. Deus	ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Κύριε
צבאות השיבנו	exercituum conuerte nos,	virtutum conuerte nos,	ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς,
והאר פניך	& oſtende faciem tuam	& oſtende faciem tuam	καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
ונושעה : ג	& ſalui erimus.	& ſalui erimus.	καὶ σωθησόμεθα.
גפן ממצרים	Vineam de egypto	Vineam de egypto	Ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου
תסיע רח	tuliſti,	tranſtuliſti,	μετῆρας,
תגרש גוים	eiciſti gentes	eieciſti gentes	ἐξέβαλες ἔθνη,

تنهد الاسرى المغلولين	דאסיריד סגי תקוף	vin॰toꝝ,ſm multitudinẽ fortitudinis
وكمثل عظمة ذراعك	אידעך שרי שאר בניא	brachii tui,ſolue reliquias filiorum
انقذ بني المقتولين	דמתמסרין למיתותא:	qui traditi ſunt in mortem.
اجز جيرننا في	ותיב לשיבבנא על חד	Et redde vicinis noſtris pro ,vno
حضنهم للواحد سبعة	שובעין ומלעל פורענות	ſeptuplum, punitionem ſcelerum
بالعار الذي عيرونا به	קיימיהון וחיסודך די	federis eorum,& improperii quod
يارب وانا نحن فانا	חסידו יתך יי: ואנחנא	improperauerunt tibi DEVS.Et nos
شعبك وغنم رعيتك	עמך ועאן מרעיתך	populus tuus & oues paſcue tue
نشكرك الى الابد	נודי קדמך לעלמא	confitebimur coram te in ſeculum,
ونخبر بتسابيحك	לדר ודר לעלם	a generatione in generatiõe in eternũ
من جيل الى جيل	נתני תושבחתך:	annunciabimus laudem tuam.
	לשבחא על יתבי	LXXX. In laudẽ.Pro fœderibus
	סנהדרין דמתעסקין	iudicibus ordinariis qui incũbũt
المزمور	בסהדות אוריתא על	teſtimoniis legis,per
التاسع والسبعون	ידוי דאסף תושבחתא:	manum Aſaph.Laudatoria.
يا راعي اسرايل انصت	פרנסא דישראל אציתא	Paſtor iſraelitarum intellige,
يا هادي يوسف كالخروف	דמדבר היך ענא אבונא	qui ducis velut ouem patrem noſtrum
انكرايها الجالس	יוסף דשכינתיה שריא	Ioceph,cuius diuinitas quieſcit
على الكاروبين اظهر	בין כרוביא הופע:	inter cherubim manifeſtare
قدام افرام	לקדם אפרים ובנימין	coram Ephraim & Biniamin
وبنيامين ومنسى	ומנשה עורר ית גבורתך	& Manaſſe,moue virtutem
اظهر جبروتك	גבורתך תעלך מן	fortitudinis tue,tuum
وتعال لخلاصنا	דינא למפרק לנא:	enim vt redimas nos a iudicio.
اللهم ردنا	אלהא אתיב יתנא	Deus conuerte nos
العوى	מגלותנא ואנהר זיו	a captiuitate noſtra,& ſplẽdeſcere fac,
الى متى	סבר אפיך עלנא ונתפרק:	ſplẽdorẽ iocũditatiſ faciei tue ſup nos,(
تسخط	יי אלהים צבאות	DEVS,Deo,exercito, (& rẽdimemur.
على صلاة عبيدك	עד אימתי לא תקבל	vſquequo non recipies
وتطعمهم الخبز	צלותהון דעמך:	orationem populi tui.
بدموعهم وتسقيهم	אוכלתא להון לחים	Pauiſti eos panibus
الدموع بالكيل	טמיש בדמעתא ואשקיתהון	intinctis lachrymis & potũ dediſti eis
جعلتنا عارا	חמר דדמעין תגלתיהון	vinum lachrymis affluens.
لجيرتنا وهزوا بنا	שויתנא למדינא	Poſuiſti nos contradictionem
اعداونا اللهم	לשיבבנא ובעלי דבבנא	vicinis noſtris,& p̃roni inimicitie nr̃e
رب الاجناد اقبل	יתהון עבון לנא: ייי	blaſphemauerunt nos,DEVS
بنا واشرق وجهك	צבאון אתיב יתנא	exercituum conuerte nos (cũditatis
علينا وخلصنا	מגלותנא אנהר זיו סבר	de captiuitate,illumina ſplendorẽ io(
انتقلت الكرمة	אפיך עלנא ונתפרק:	faciei tue ſuper nos & ſalui erimus.
من مصر	בית ישראל דמתילין	Domum iſraelis que aſſimulatur
اخرجت الشعوب	לגופנא ממצרי אטלתא	vinee,de egypto tranſtuliſti,
وغرستها	תריכתא עממיא מארעא	expuliſti,populos de terra

C. *Septupla punitio apud hebreos, perfecta & conſumata punitio intelligitur.*

ט ׃ ותטעה	& plantaſti eam.	& plantaſti eam.	καὶ κατεφύτευσας αὐτήν.
פנית לפניה	Preparaſti ante faciem eius,	Dux itineris fuiſti ĩ ɔſpectu eiɔ,	Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς,
ותשרש שרשיה	& ſtabiliſti radices eius	& plantaſti radices eius	καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς,
׃ ותמלא ארץ	& repleuit terram.	& impleuit terram.	καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν,
צ כסו הרים	Operti ſunt montes	Operuit montes	ἐκάλυψεν ὄρη,
רצ צלה	vmbra eius,	vmbra eius	ἡ σκιὰ αὐτῆς,
אר וענפיה	& ramis illius	& arbuſta eius	καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς
׃ ארזי אל	cedri Dei.	cedros Dei.	τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. (αὐτῆς.
תשלח קציריה עד	Expandit comas ſuas vſq;	Extẽdit palmites ſuos vſq; (eiɔ	Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς, ἕως (θαλάσ(
ים ואל נהר יונקותיה ׃	ad mar̃, & vſq; ad flu.ger.ſua	ad mare, & vſq; ad flum̃ ꝑpagi.(	θαλάσσης, καὶ ἕως ποταμοῦ τὰς παραφυάδ(
למה פרצת גדריה	Quare diſſipaſti ſepem eius,	Vt qd deſtruxiſti maceriã eius,	Ἵνα τί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς
וארוה כל עברי	& carpũt eã oẽs q tranſeunt	& vindemiãt eã oẽs q ꝑtergre(	καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπορ(
דרך ׃ יכרסמנה	per viam. Vaſtauit eam	viã. Exterminauit eã (diũtur	τὴν ὁδόν. Ἐλυμήνατο αὐτὴν (ευόμενοι
חזיר מיער וזיז	aper de ſilua, & fera A.	aper de ſylua, & ſingularis	ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς
שדי ירענה אלהים	agri depaſta eſt eam. Deus	ferus depaſtus eſt eam. Deus	ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. Ὁ θεὸς
צבאות שוב נא	exercituũ reuertere obſecro	virtutum conuertere	τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή,
הבט משמים וראה	reſpice de celo & vide	reſpice de celo & vide	καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε.
׃ ופקד גפן זאת	& viſita vineam hanc.	& viſita vineam iſtam.	Καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην,
וכנה אשר נטעה	Et habitationem q̃ plãtauit	Et perfice eam quã plantauit	καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν
ימינך ועל בן	dextera tua, & ſuper filium	dextera tua, & ſuper filium	ἡ δεξιά σου. Καὶ ἐπὶ υἱὸν (πεπυρωμένη,
אמצתה לך ׃ שרפה	quẽ ɔfirmaſti tibi. Succẽſam	hoĩs quẽ cõfirmaſti tibi. Incẽſa	ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ. Ἐμ(
באש כסוחה מגערת	igni & cõciſam, ab ĩcrepatõe	igni & ſuffoſſa, ab increpatione	πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως
׃ פניך יאבדו	faciei tue pereant.	vultus tui peribunt.	τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
תהי ידך על	Fiat manus tua ſuper	Fiat manus tua ſuper	Γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ'
איש ימינך על בן	virum dextere tue, & ſuper	virum dextere tue, & ſuper	ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ
אדם אמצת	filium hoĩs quem cõfirmaſti	filium hominis quẽ confirmaſti	υἱὸν ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σε
לך ׃ ולא נסוג	tibi. Et non recedimus	tibi. Et non diſcedimus	αὑτῷ. Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν
ממך תחינו	a te viuificabis nos,	a te, viuificabis nos	ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις
׃ ובשמך נקרא	& in noĩe tuo inuocabimus.	& nomen tuum inuocabimus.	ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα.
יהוה אלהים צבאות	DEVS Deus exercitus,	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
השיבנו האר	conuerte nos, & oſtende	conuerte nos & oſtende	ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον
׃ פניך ונושעה	faciem tuã & ſalui erimus.	faciem tuam & ſalui erimus.	τὸ πρόσωπόν σου καὶ σωθησόμεθα.
פא למנצח	LXXXI. Ad victoriã.	LXXX. In finẽ ꝑ torculari(	π'. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν(
׃ על הגתית לאסף	Haghitina.i.cithara ab vr(	ipſi aſaph, q̃nta ſabbati (bus.pſ.	ὠδῆς τῷ ἀσάφ. (ψαλμός
הרנינו לאלהים	Laudate Deũ (be gat, aſaph.	Exultate Deo	Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ
ל עוזנו הריעו	fortitudinẽ noſtrã, iubilate	adiutori noſtro iubilate	τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
לאלהי יעקב ׃ שאו	Deo Iaacob. Aſſumite	Deo Iacob. Sumite	τῷ θεῷ ἰακώβ. Λάβετε
זמרה ותנו	carmen & date	pſalmum & date	ψαλμὸν καὶ δότε
תף כנור נעים	tympanum, citharã ſuauem	tympanum, pſalteriũ iocundũ	τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν
עם נבל ׃ תקעו	cum pſalterio. Clangite	cum cithara. Buccinate	μετὰ κιθάρας. Σαλπίσατε
בחדש שופר	in neomenia buccina,	in neomenia tuba	ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι,

Digitized by Google

iſraelis & plantaſti eos.
Expuliſti a facie eius
cananeos, plantaſti
radices eius & impleſti terram.
Cooperuit montes ieruſalem
vmbra domus ſanctuarii & vmbra
domorum doctrine preceptorum eruditorum,
que aſſimulate ſunt cedris fortiſſimis.
Expandit ramos eius, miſiſti
diſcipulos eius vſque ad mare magnum,
& vſque ad flumẽ Euphratẽ germina eius.
Quare deſtruxiſti ſepem eius,
& vindemiant eam omnes trãſeuntes
viam. Vaſtauit eam
aper de ſilua & gallus
ſilueſter depaſcitur eam. Deus
virtutum conuertere obſecro aſpice
de celo & vide, & recordare
in miſericordia vinee huius.
Et operis quod plantauit dextera tua,
& regis MESSIE
quem confirmaſti tibi, incenſum
igni & conciſum
ab increpatione vultus tui
pereant. Sit manus tua ſuper
virum, quia iuraſti ei in manu
dextera, ſuper hominẽ quẽ confirmaſti
tibi. Et ñ diſcedemus a loco timoris tui,
fortes fac nos & ĩ noĩe tuo inuocabimus
Deus exercituũ ɔuerte nos (cũditatis
de captiuitate nr̃a, illuſtra ſplẽdorẽ iu(
faciei tue ſuper nos, & ſalui erimus.

LXXXI. In laudẽ, cithara allata ab vrbe Gat, per manum Aſaph.

Laudes dicite coram Deo
fortitudine noſtra, iubilate coram
Deo Iaacob. Erigite
vocem in laude & ordinate
tympanum citharam vocis
dulcis eum pſalteriis. Clangite
per lunam ſeptembris cornu,

A. *Singularis ferus.* Varii habentur docto res hebreorũ in inter pretatiõe huius uocis זיז, nã alii interpre tantur motionem, alii pulchritudinem alii a uem ignotam, alii ge nerale nomẽ ad omnes feras, alii gallum ſilue ſtrem.

בְּכֶסֶה לְיוֹם	in determinato die	In inſigni die	ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ
חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק	ſolénitat[is] v[est]re. Quia p[rae]ceptũ	ſolénitat[is] veſtre. Quia p[rae]ceptũ	ἑορτῆς ὑμῶν. Ὅτι πρόσταγμα
לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט	iſraeli eſt, & iudiciuṁ	in iſrael eſt, & iudicium	τῷ ἰσραὴλ ἐστὶ, καὶ κρίμα
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ו	Deo Iaacob.	Deo Iacob.	τῷ θεῷ ἰακώβ.
עֵדוּת ג׳	Teſtimonium	Teſtimonium	Μαρτύριον
בִּיהוֹסֵף	in Ioceph	in Ioſeph	ἐν τῷ ἰωσὴφ
שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ	poſuit, cum egrederetur	poſuit illud cum exiret	ἔθετο αὐτῷ, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
עַל־אֶרֶץ ם	de terra	de terra	αὐτὸν ἐκ γῆς
מִצְרָיִם שְׂפַת	egypti, labium	egypti linguam	αἰγύπτου. Γλῶσσαν
לֹא־יָדַעְתִּי א	quod neſciebat	quam non nouerat	ἣν οὐκ ἔγνω
אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי	audiuit. Amouit (nus eius	audiuit. Diuertit (nus eius	ἤκουσεν, ἀπέστησεν (αὐτοῦ
מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו	ab onere humerum eius, ma(	ab oneribus dorſum eius, ma(	ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. Αἱ χεῖρες(
מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה ו	ab olla receſſerunt.	in cophino ſeruierunt.	ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν,
בַּצָּרָה ק	In tribulatione	In tribulatione	ἐν θλίψει
קָרָאתָ וא	inuocaſti,	inuocaſti me	ἐπεκαλέσω με
וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ	& erui te, reſpondi tibi	& liberaui te, exaudiui te	καὶ ἐρρυσάμην σε. Ἐπήκουσά σου
בְּסֵתֶר רַעַם	in abſcondito tonitrui,	in abſcondito tempeſtatis,	ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος,
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי	probaui te ſuper aquas	probaui te apud aquam	Ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος
מְרִיבָה ס	contradictionis	contradictionis.	ἀντιλογίας
סֶלָה׃ שְׁמַע עַמִּי	in p[er]petuũ. Audi populе mi	Audi populus meus	διάψαλμα. Ἄκουσον λαός μου
וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל	& conteſtabor te, iſrael	& conteſtabor te iſrael	καὶ διαμαρτύρομαί σοι. Ἰσραὴλ
אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃ לֹא־	ſi audies me. Non	ſi audieris me non	ἐὰν ἀκούσῃς μου, οὐκ
יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר	ſit in te Deus alienus,	erit in te Deus recens,	ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	& non adores	neq[ue] adorabis	οὐδὲ προσκυνήσεις
לְאֵל נֵכָר׃ ו	Deum peregrinum.	Deum alienum.	θεῷ ἀλλοτρίῳ.
אָנֹכִי יְהוָה	Ego DEVS	Ego enim ſum dominus	Ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ	Deus tuus, qui eduxi te	Deus tuus, qui eduxi te	ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	de terra egypti,	de terra egypti,	ἐκ γῆς αἰγύπτου.
הַרְחֶב־פִּיךָ	dilata os tuum	dilata os tuum	Πλάτυνον τὸ στόμα σου
וַאֲמַלְאֵהוּ׃	& implebo illud.	& implebo illud.	καὶ πληρώσω αὐτό.
וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי	& nõ audiuit populus meus	Et non audiuit populus meus	Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου
לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל	vocem meam, & iſrael	vocem meam, & iſrael	τῆς φωνῆς μου, ἢ ἰσραὴλ
לֹא־אָבָה לִי׃	noluit me.	non intendit mihi.	οὐ προσέσχε μοι. (τηδεύματα
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת	Et dimiſi eum in prauitate	Et dimiſi eos ſ[ecundu]m deſideria	Καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπι(
לִבָּם יֵלְכוּ	cordis eius, ambulabunt	cordis eorum, ibunt	τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ ו	in conſiliis ſuis.	in adinuentionibus ſuis.	ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי	Vtinã p[o]p[u]l[u]s meo audiſſet me,	Si populus meus audiſſet me,	Εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου
יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי	iſrael in viis meis	iſrael ſi in viis meis	ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου
יְהַלֵּכוּ׃ כִּמְעַט	ambulaſſet. Quaſi nihilum	ambulaſſet. Pro nihilo	εἰ ἐπορεύθη, ἐν τῷ μηδενὶ
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ	inimicos eius humiliaſſem,	forſitã inimicos eoꝝ humiliaſſẽ,	ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα.
וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב	& ſup[er] moleſtãtes eos verti ſſẽ	& ſuper tribulãtes eos miſiſſem	Καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον

Digitized by Google

في رووس الشهور بالبوق في	ביורחא דמתכסי יומי	in menſe qui coopertus eſt,die
الاعياد المعلومة ❧ فانها	חגא דילנא : ארום קיים	ſolēnitatis noſtre,Quoniā preceptū
سنة الرب اسرايل	גזר לישראל הוא והילכת	ſtatutum iſraeli eſt,& ſententia
وحكم اله يعقوب	דינא לאלהא דיעקב :	iudicii Deo Iaacob.
جعل سهادة	סהדותא על בית יוסף	Teſtimonium ſuper domum Ioceph
في يوسف	שוייה דלא קרב לאתת	poſuit,qui non appropinquauit vxori
حين خرج الى	ריבוניה ביה ביומא	domini ſui,in illo die (natus eſt
ارض	נפק מבית אסירי ושלט	egreſſus eſt de domo carceris,& domi(
مصر سمع	על ארעא דמצרים שיפתא	ſuper regionem egypti labium
لسانا لم يكن	דלא חכימית אליפית	quod neſciebat didicit (eius,
يعرفه ❧ نزع الثقل	ושמעית : אעדיתי מן כתף	& audiuit. Amoui a ſuitute humeros(
عن ظهره اطلق من	אידוהי מלמרמי טינא	manus eius a ferendo luto
ونات العودية بيديه	לקידרין איסתליקו :	ad ollas receſſerunt.
دعاني في	בעידן עקתא דמצרים	In tempore tribulationis,egypti
الضر فنجيته ❧	קרית ופציתי יתך עניתך	inuocaſti,& liberaui te,reſpondi
وفي خفايا	יתך באתר טמיר בית	tibi in loco occulto domo
ابتليته وعلى ما	שכינתי דיזקן	diuinitatis mee,vbi ardebant
المقاومة	קדמי גלגלין דנור	coram me rote ignis,
جربته	בחנתך על מי מצותא	probaui te apud aquas contradictionis
اسمعوا يا شعبي	לעלמין : שמע עמי	in perpetuum.Audi popule mi
فاقول لك ويا اسرايل	ואסהיד בכון ישראל	& teſtificabor in vos,iſrael
فاندركان اطعتني ولم	אין תקבל במימרי : לא	ſi admiſeritis verbum meum.Non
يكن فيك اله غريب	יהון בגיכון פלחין	erunt in vobis qui ſeruiant
ولا تسجد	לטעותא נוכראה ולא	idolis alienigenarum,& non
لاله غريب	תסגדון לטעות חלונאי :	adorabitis idola peregrina.
انى انا هو الرب	אנא הוא יי אלהכון	Ego ipſe DEVS Deus veſter,
الهك ❧ الذي اخرجتك	דאסיקית יתכון מארעא	qui eduxi vos de terra
من ارض مصر	דמצרים פתחו פומכון	egypti,aperite os veſtrum
اوسع فال	בפתגמי אורייתא ואמלי	ad verba legis,& implebo
فاملاه ❧	יתיה מכל טבאתא :	illud omni bono.
فلم يسمع شعبي A.	ולא קבילו עמי ל	Et non recepit populus meus
صوتي واسرايل	לקלי וישראל ל	vocem meam,& iſrael
لم يسمع الي	לא צבו למימרי :	non obediuit verbo meo.
فتركتهم ومزاد	ותריכתינון בהירהורי	Et expuli eos in cogitationibus
قلوبهم يذهبون	לבהון הליכו	cordis eorum ambulauerunt
في اعمالهم فلوان	במילכת רשיעיהון :	in conſiliis impietatum ſuarum.
شعبي اذا سمعني	הלואי עמי שמע לי	Vtinam populus meus audiſſet me,
واسرايل سلك في	ישראל באורחתי	iſtael in viis meis
سبلي اذا	יהכון : כזעיר בעדן	ambulaſſet.Quaſi in momento p̄onos
في لاشولته اذل اعداهم	דבביהון אמאיך ועל	inimicitie eoꝝ humiliaſſē,& aduerſus
واجعل يدي على	מעיקי בבביהון אתיב מחת	p̄onos inimicitie eoꝝ ītiſſē p̄cuſſionē

A. Hec que ſequunt̄ uerba arabica uſq; ad finē pſalmi deſumpta ſunt ab interpretatione egyptia,quod ea que in ſyra leguntur adeo deprauata & corrupta eſſent ut nullum penitus redderēt ſenſum, q.ď exprimere libuit ne ſermonis atq; interpretationis uarietas ignarum turbaret lectorem.

Digitized by Google

ידי: משנאי יהוה	manũ meã.Q ui oderũt Deũ	manum meam, Inimicí domini	ἂν τὴν χεῖρά μου. Οἱ ἐχθροὶ κυρίου
יכחשו לו ויהי	negabunt eum,& erit	mentiti ſunt ei,& erit	ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται
עתם לעולם:	tempus eorum in ſeculum.	tempus eorum in ſecula.	ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
ויאכילהו מחלב	Et cibaui eos adipe	Et cibauit illos ex adipe	Καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος
חטה ומצור דבש	frumenti,& ſaxatili melle	frumenti,& de petra melle	πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι
אשביעך:	ſaturaui te.	ſaturauit eos.	ἐχόρτασεν αὐτούς.
·פב· מזמור לאסף	LXXXII. Pſalmus Aſapi.	LXXXI. Pſalmus Aſaph.	πα. Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
אלהים נצב	Deus ſtetit A.	Deus ſtetit	Ὁ θεὸς ἔστη
בעדת אל	in cetu Dei	in ſynagoga Deorum,	ἐν συναγωγῇ θεῶν,
בקרב אלהים	In medio iudicum	In medio autem Deos	ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς
ישפט: עד מתי	diiudicat. V ſquequo	diiudicat. V ſquequo	διακρίνει. Ἕως πότε
תשפטו עול ופני	iudicatis iniquitatẽ,& facies	iudicatis iniquitatem & facies	κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα
רשעים תשאו	impiorum ſuſcipitis	peccatorum ſumitis.	ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε
סלה: שפטו דל	in ppetuũ.Iudicate pauperi	Iudicate egeno	διάψαλμα. Κρίνατε ὀρφανὸν
ויתום עני ורש	& pupillo,egeno & inopi	& pupillo,humilem & pauperẽ	καὶ πτωχόν, ταπεινὸν καὶ πένητα
הצדיקו: פלטו דל	iuſte facite.Eruite inopem	iuſtificate.Eripite pauperem,	δικαιώσατε. Ἐξέλεσθε πένητα
ואביון מיד	& pauperem,de manu	& egenum de manu	καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς
רשעים הצילו:	impiorum liberate.	peccatoris liberate.	ἁμαρτωλοῦ ῥύσασθε
לא ידעו	Non cognoſcunt,	Ne ſcierunt	αὐτόν. Οὐκ ἔγνωσαν
ולא יבינו	& non intelligunt	neqꝫ intellexerunt	οὐδὲ συνῆκαν
בחשכה יתהלכו	in tenebris ambulant,	in tenebris ambulant,	ἐν σκότει διαπορεύονται
ימוטו כל	mouebuntur omnia	mouebuntur omnia	σαλευθήτωσαν πάντα
מוסדי ארץ:	fundamenta terre.	fundamenta terre.	τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
אני אמרתי	Ego dixi	Ego dixi	Ἐγὼ εἶπα,
אלהים אתם ובני	Dii eſtis,& filii	Dii eſtis,& filii	θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ
עליון כלכם:	excelſi omnes vos.	excelſi omnes. Vos	ὑψίστου πάντες, ὑμεῖς
אכן כאדם תמותון	Ergo q̃ſi hoĩes moriemini,	autẽ ſicut homines moriemini,	δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε,
וכאחד השרים	& quaſi vnus de principibus	& ſicut vnus de principibus	καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων
תפלו: קומה אלהים	cadetis.Surge Deus	cadetis.Surge Deus	πίπτετε. Ἀνάστα ὁ θεὸς
שפטה הארץ כי אתה	iudica terram,quoniam tu	iudica terram,quoniam tu	κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ
תנחל בכל הגוים:	hereditabis omnes gentes.	hereditabis in oĩbus gentibus.	κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.
·פג· שיר	LXXXIII. Canticum.	LXXXII. Canticum	πβ. Ὠδὴ
מזמור לאסף:	Pſalmus Aſapi.	pſalmi Aſaph.	ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ.
אלהים אל דמי לך	Deus ne taceás tibi,	Deus quis ſimilis erit tibi,	Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι,
אל תחרש ואל תשקט	ne ſileas,& non quieſcas	ne taceas neqꝫ compeſcaris	μὴ σιγήσῃς μηδὲ καταπραΰνῃς
אל: כי הנה אויביך	Deus. Q uia ecce inimici tui	Deus. Q uoniã ecce inimici tui	ὁ θεός. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου
יהמיון ומשנאיך	tumultuati ſũt,& q oderũt te	ſonuerunt,& qui oderunt te	ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε
נשאו ראש: על עמך	eleua.caput.Cõtrapplm tuũ	extulerũt caput.Sup pplm tuũ	ἦραν κεφαλήν. Ἐπὶ τὸν λαόν σου
יערימו סוד	neqter tractauerũt ſecretũ,	malignauerunt conſilium,	κατεπανουργεύσαντο γνώμην,
ויתיעצו על	& inierũt cõſiliũ aduerſus	& cogitauerunt aduerſus	καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ
צפוניך:	eos qui a ſecretis tibi ſunt.	ſanctos tuos.	τῶν ἁγίων σου.

Digitized by Google

fortitudinis mee. Odientes DEVM
negauiſſent eum, & fuiſſet
fortitudo eorum in eternum.
Et cibaui eos de optimo pane tritici,
& de rupis melle
ſaturaui te.

LXXXII. Laudatoria p manũ aſaph.

Deus diuinitatem ſuam poſuit,
in cõgregatione iuſtoꝝ q potẽtes ſunt
in lege, in medio iudicum
veritatem iudicabit. Vſquequo
impii iudicabitis falſitatem,
& facies impiorum ſuſcipietis
in eternum. Iudicate miſerabili
& pupillo, egeno & miſero
iuſte facite. Saluate miſerum,
& egenos de manu
impiorum liberate.
Neſcierunt bonum operari, & non
intellexerunt legem,
in tenebris ambulant, propterea
ſic mouebuntur
pedes fundamentorum terre.
Ego dixi ecce veluti angeli
reputati eſtis vos, & tanquam
angeli excelſi vos omnes.
Attamen in veritate ſicut homines
moriemini, & tanquam vnus de
principibus cadetis. Surge DEVS
iudica oẽs habitatores terre, quoniam
tu hereditabis omnes populos.

LXXXIII. Hymnus & ſuauitas
& laudatoria, per manum Aſaph.

Deus ne taceas tibi,
& ne graueris, neue quieſcas
Deus. Q̃m ecce pſoni inimicitie tue
infremuerunt, & odiẽtes te extulerũt
caput. Super populum tuum
inique tractauerunt ſecretum,
& conſuluerunt ſuper
abſcondita in theſauris ſuis.

A. Libro midras te hilim [illegible] i. Sermo alius & dabis mihi clypeum ſalutem tuã, loquitur de patre noſtro Abraham, de cuo ſcriptum eſt. Et erat Abraham ſedens & diuinitas aſtabat ei. R. barchia in nomine. R. Leui dixit Voluit ſiue queſiuit Abrahã pater noſter ſtare, dixit autẽ ei Deus ſanctus & benedictus ſede, optimum quippe hoc ſignũ erit filiis tuis. Nam ipſi ſedebunt & ego ſtabo ante eos. Sicut dictũ Deus ſtetit in concilio Deorũ. Quod autẽ legitur & Abraham ſtabat corã domino, nõ eſt ſm ſcripture ueritatẽ, imo a ſcribis & ſapientibus hebreorum correctum aut potius deprauatũ eſt uti teſtatur, liber midras tehilim ubi ſupra his uerbis [illegible] i. Dixit. R. Cimon. Aptatio ſeu correctio ſcribarum eſt id quod legitur Abraham ſtabat coram domino. Nam diuinitas ſtabat & confortabat eũ iuxta illud. Et humilitas tua ſiue & mãſuetudo tua confortabit me. De correctione uerbo ſcribarum, in libris legis & prophetarum diffuſe egimus.

Digitized by Google

אָמְרוּ לְכוּ	Dixerunt venite	Dixerunt, venite	Εἶπαν δεῦτε
וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי	& conteramus eos de gente,	& diſperdamus eos de gente,	καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους,
וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל	& nõ ſit mẽoria noĩs iſtaelis	& non memoretur nomẽ iſrael	καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ
עוֹד: כִּי נוֹעֲצוּ לֵב	vltra. Q̃m tractauerũt corde	vltra. Quoniam cogitauerũt	ἔτι. Ὅτι ἐβουλεύσαντο
יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית	vno, contra te fedus (mee	vnanimiter, ſimul aduerſum te	ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ
יִכְרֹתוּ: אָהֳלֵי אֱדוֹם	pepigerũt. Tabnacula idu(	teſtm̃ diſpoſuerũt tabernacula(	διαθήκην διέθεντο. Τὰ σκηνώματα τῶν
וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב	& iſmaelitarum, moab	& hiſmaelite. Moab (idumeoꝝ	καὶ οἱ ἰσμαηλῖται. Μωὰβ (ἰδουμαίων
וְהַגְרִים: גְּבָל	& agareni. Gebal	& agareni gebal	καὶ οἱ ἀγαρηνοί. Γέβαλ
וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק	& Amon & Amalec	& amon & amalech	καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ.
פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי	paleſtina cum habitatoribus	alienigene cum habitantibus	Ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικούντων
צוֹר: גַּם־אַשּׁוּר	tyri. Sed & aſſur	tyrum. Etenim aſſur	τύρον. Καὶ γὰρ καὶ ἀσσοὺρ
נִלְוָה עִמָּם הָיוּ	aſſociatus eſt eis,	venit cum illis,	συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν,
זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט	facti ſunt brachiũ filioꝝ Lot	facti ſunt ĩ adiutoriũ filiis Loth.	ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ
סֶלָה: עֲשֵׂה־לָהֶם	in perpetuum. Fac illis	Fac illis	διάψαλμα. Ποίησον αὐτοῖς
כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא	ſicut midian & eicera,	ſicut madian & ſyſare,	ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρᾳ,
כְּיָבִין בְּנַחַל	ſicut Iabin in torrente	ſicut iabin in torrente	ὡς τῷ ἰαβεὶμ ἐν τῷ χειμάρρῳ
קִישׁוֹן: נִשְׁמְדוּ	chiſon. Contriti ſunt	cyſon. Diſperierunt	κισσῶν. Ἐξωλοθρεύθησαν
בְעֵין־דֹּאר הָיוּ	in, en, dor fuerunt	in endor, facti ſunt	ἐν ἀενδώρ, ἐγενήθησαν
דֹּמֶן לָאֲדָמָה:	quaſi ſterquilinium terre.	vt ſtercus terre.	ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ	Pone duces eorum,	Pone principes eorum,	Θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν
כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב	ſicut Oreb & Zeb	ſicut oreb & zeb	ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζὴβ
וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע	& Zebeah & Salmuna	& zebee & ſalmana.	καὶ ζεβεὲ καὶ σαλμανᾶν
כָּל־נְסִיכֵמוֹ: אֲשֶׁר	oẽs principes eorum. Qui	Omnes principes eorum qui	πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν. Οἵτινες
אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ	dixerunt poſſideamus nobis	dixerũt hereditate poſſideamus	εἶπον κληρονομήσωμεν
אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים	pulchritudinem Dei.	ſanctuarium Dei.	ἑαυτοῖς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ.
אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ	Deus meus pone eos	Deus meus pone illos	Ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς
כַגַּלְגַּל כ	vt carduum,	vt rotam,	ὡς τροχόν,
כְּקַשׁ לִפְנֵי־ רח	quaſi ſtipulam ante faciem	& ſicut ſtipulam ante faciem	ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον
רוּחַ: כְּאֵשׁ	venti. Quomodo ignis	venti. Sicut ignis	ἀνέμου. Ὡσεὶ πῦρ
תִּבְעַר־יָעַר	comburit ſiluam,	qui comburit ſyluam,	ὃ διαφλέξει δρυμόν,
וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט	& ſicut flamma deuorat	ſicut flamma comburens	ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύσει
הָרִים: כֵּן ת	montes. Sic	montes. Ita	ὄρη. Οὕτως
תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ	pſequere eos ĩ tẽpeſtate tua,	pſequeris illos in tẽpeſtate tua,	καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου,
וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם:	& ĩ turbine tuo cõturba eos.	& in ira tua turbabis eos.	καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.
מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן	Imple facies eoꝝ ignominia,	Imple facies eorum ignominia,	Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας,
וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה:	& querẽt nomẽ tuũ DEVS.	& querent nomen tuũ domine.	καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ	Cõfundantur & cõturbent,	Erubeſcant & conturbentur	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν
עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ	vſq; in ſeculum, & erubeſcãt	in ſeculũ ſeculi, & confundãtur	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν
וְיֹאבֵדוּ: וְיֵדְעוּ	& pereant. Et ſciant	& pereant. Et cognoſcant,	καὶ ἀπολέσθωσαν. Καὶ γνώτωσαν
כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה	quia nomen tuũ eſt DEVS,	quia nomen tibi dominus,	ὅτι ὄνομά σοι κύριος,
לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־	ſolus tu excelſus ſuper	tu ſolus altiſſimus in	σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ

Dixerunt venite
& diſperdamus eos ne ſint populus,
& non cōmemoretur nomen iſrael
amplius. Quoniā cogitauerūt in toto
cōde adūſū te pariter, & ppea adūſū te
pactum pepigerunt. Tabernacula
idumeorum & arabum, moabite
& vngarinite. Gebalite
& amonite & amalechite,
& paleſtini cum habitantibus
tyrum. Sed & Senacherib
rex aſſyrie aſſociatus eſt
illis, fuerunt adiutorio filiis Lot
in perpetuum. Fac illis
ſicut feciſti madianitis, & ciſare,
& ſicut feciſti Iabin in valle
chiſon. Diſperſi fuerunt
ad fontem dor, facti ſunt ſicut
ſtercus conculcatum in terra.
Pone eos & principes eorum
ſicut Oreb, & ſicut Zeb,
& ſicut Zebah, & ſicut Zalmun,
& omnes reges eorum. Qui
dixerunt hereditabimus nobis
quicquid electum eſt Dei.
Deus meus pone eos ſicut
rotam que voluitur & mouetur
& non conſiſtit in decliui, & ſicut
paleam coram vento, & tanquā ignem
qui comburit ſiluam & tanquam
flammam que comburit
& vorac montes. Sic
perſequere eos in tempeſtate tua,
& furor tuus interturbet eos.
Imple facies eorum ignominia,
& querent nomen tuum Deus.
Confundantur & interturbentur
in ſecula ſeculorum, & erubeſcant
& pereant. Et ſciant
quoniam tibi nomen eſt Deus,
ſolus tu altiſſimus pre

כָּל־הָאָרֶץ׃	omnem terram.	omni terræ	πᾶσαν τὴν γῆν.
פד לַמְנַצֵּחַ	LXXXIIII. Ad victoriã.	LXXXIII. In finem	πγ'. Εἰς τὸ τέλος
עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־	Haghitina.i.cithara ab ur(	pro torcularibus filiis	ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς
קֹרַח מִזְמוֹר	Quorah.pſ.(be gat, filioꝝ	chore. Pſalmus.	Κορὲ ψαλμός.
מַה־יְּדִידוֹת	Quam amabilia	Quam dilecta	Ὡς ἀγαπητὰ
מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה	tabernacula tua DEVS	tabernacula tua domine	τὰ σκηνώματά σου κύριε
צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה	exercituum. Deſiderat	virtutum concupiſcit,	τῶν δυνάμεων. Ἐπιποθεῖ
וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי	atq; deficit anima mea	& deficit anima mea	καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου
לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי	in aulis DEI, cor meum	in atria domini. Cor meum	εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου. Ἡ καρδία μου
וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל־	& caro mea, laudabunt	& caro mea, exultauerunt	καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο
אֵל־חָי׃ גַּם־צִפּוֹר	Deum viuentẽ. Siqdẽ paſſer	in Deum viuum. Etenim paſſer	ἐπὶ θεὸν ζῶντα. Καὶ γὰρ στρουθίον
מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר	inuenit domum, & hirundo	inuenit ſibi domum, & turtur	εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν
קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה	nidum ſibi, vbi ponat	nidum vbi reponat	νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει
אֶת־אֶפְרֹחֶיהָ	pullos ſuos.	pullos ſuos.	τὰ νοσσία ἑαυτῆς.
מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה	Altaria tua DEVS	Altaria tua domine	Τὰ θυσιαστήριά σου κύριε (μου.
צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃	exercituũ, rex meus & De(	virtutũ, rex meus & Deus meus.	τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός(
אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי	Beati q habitant (us meus.	Beati qui habitant	Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες
בֵיתֶךָ עוֹד	in domo tua, perpetuo	in domo tua domine in ſecula	ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας
יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃	laudabunt te in eternum.	ſeculorum laudabunt te.	τῶν αἰώνων, αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־	Beatus hõ cuius fortitudo	Beatus vir cuius eſt auxilium	Μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἐστὶν ἀντίληψις
לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת	in te eſt, laudationes	abs te, aſcenſiones	αὐτῷ παρὰ σοῦ, ἀναβάσεις
בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי	in corde eius. Tranſeuntes	in corde ſuo diſpoſuit	ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
בְּעֵמֶק הַבָּכָא	in valle fletus	in valle lachrymarum	Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος,
מַעְיָן יש	fontem	in loco	εἰς τὸν τόπον
יְשִׁיתוּהוּ גַּם־	ponent eam,	quem poſuit.	ὃν ἔθετο,
בְּרָכוֹת יע	benedictionibus quoq;	Etenim benedictionem	καὶ γὰρ εὐλογίας
יַעְטֶה מוֹרֶה׃	amicietur doctor.	dabit legiſlator,	δώσει ὁ νομοθετῶν.
יֵלְכוּ מֵחַיִל	Ibunt de fortitudine	ibunt de virtute	Πορεύσονται ἐκ δυνάμεως
אֶל־חָיִל	in fortitudinem,	in virtutem,	εἰς δύναμιν,
יֵרָאֶה א	comparebunt	videbitur	ὀφθήσεται
אֶל־אֱלֹהִים	apud Deum	Deus deorum	ὁ θεὸς τῶν θεῶν
בְּצִיּוֹן׃ יה	in cion.	in ſyon.	ἐν σιών.
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת	DEVS, Deus, exercitus	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων,
שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	exaudi orationem meam	exaudi orationem meam,	εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב	auſculta Deus Iaacob,	auribus percipe Deus iacob.	ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
סֶלָה׃ מָגִנֵּנוּ רְאֵה	ĩ perpetuũ. Clypeus nr̃ vide	Protector noſter aſpice	Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε
אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי	Deus, & attende faciem	Deus, & reſpice in faciem	ὁ θεός, καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον
מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי טוֹב יוֹם	meſſie tui. Q̃m melior ẽ dies	Chriſti tui. Quia melior ẽ dies	τοῦ χριστοῦ σου. Ὅτι κρείσσων ἡμέρα
בַּחֲצֵרֶיךָ מ	in atriis tuis	vna in atriis tuis	μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου,
מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי	ſuper millia. Elegi A.	ſuper millia. Elegi	ὑπὲρ χιλιάδας. Ἐξελεξάμην
הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית	abiectus eſſe in domo	abiectus eſſe in domo	παραριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ

Digitized by Google

omnibus habitatoribus terre.

LXXXIIII. In laudem,
cithara allata ab vrbe gat, per
manũ filiorũ Q uorah laudatoria.

Quante nam ille dilectiones
tabernaculorum tuorum DEVS
exercituum. Languet
atq; deſiderat anima mea
in aulis DEI. Cor meum
& caro mea exultauerunt in Deo
permanenti. Equidem columba
inuenit domum & turtur
nidum ſibi, quod legitimi ſint
pulli eorum vt offerantur
ſuper altare tuum, DEVS
virtutum rex meus & Deus meus.
Beati iuſti
qui habitant in domo ſanctuarii tui,
adhuc laudabunt te in eternum.
Beati viri quorum fortitudo
eis in verbo tuo, fiducia
i corde eorũ. Peccatores aũt q trãſibũt
in profundum gehenne planctum
plangent, ſicut fontem
ponent illum, at qui benedictione
amicientur qui inſudant
vt diſcant legem tuam.
Ibunt iuſti a domo
ſanctuarii ad domum ſtudiorum,
apparebunt labores de lege
eorum coram DEO,
qui diuinitatem ſuam poſuit in ſion.
Dixit Dauid DEVS Deus exercitus
accipe orationem meã, auſculta Deus
Iaacob ſemper.
Meritum patrum noſtrorum reſpice
Deus, & attende faciem
MESSIE. Q uoniã melior ẽ habitatio
vnius diei in aulis ſanctuarii tui, quam
mille in captiuitate, elegi
abiectus eſſe in domo ſanctuarii

A. Egyptia, arabica interpretatio ſic habet, conformiter magis latine & reliquis interpretationibus.

A A. Mallem eſſe uilis portarius, mallem eſ ſeruire i domo Dei mei, q̃ habitare in tabernaculis impietatis.

אלהי מדור באהלי	Dei mei, magiſ q̃ hitare i tab.	Dei mei, magis q̃ hĩtar̃ ĩ tab̃na.	Τῷ θεοῦ μου μᾶλλον, ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν
רשע כי שמש ומגן	ſpietatis. Quia ſol & ſcutũ	pctõꝝ. Quia miſicordiã & ve(	ἁμαρτωλῶν. Ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν
יהוה אלהים חן	DEVS, Deus gratiam	diligit Deus, gratiam (ritatẽ	ἀγαπᾷ, κύριος, ὁ θεὸς χάριν
וכבוד יתן יהוה	& gloriam dabit, DEVS	& gloriam dabit dominus.	καὶ δόξαν δώσει. Κύριος
לא ימנע	nonprohibebit (ctione.	Non priuabit	οὐ στερήσει
טוב להלכים בתמים	bonũ ab his q ambulãt ĩ pfe(	boniseos q ambulãt ĩ ĩnocẽtia,	Τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ.
יהוה צבאות אשרי	DEVS exercituum, beatus	domine virtutum beatus	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, μακάριος
אדם בטח בך :	homo, qu confidit in te.	homo qui ſperat in te.	ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.
פה . למנצח	LXXXV. Advictoriã.	LXXXIIII. In finem	πδ´. Εἰς τὸ τέλος τοῖς
לבני קרח מזמור :	Filioꝝ Quorah. Pſalmus	filiis chore.	υἱοῖς κορὲ ψαλμός.
רצית יהוה ארצך :	Volũtas tua Deo ad trã tuã,	Benedixiſti domine terrã tuã,	Εὐλόγησας κύριε τὴν γῆν σου,
שבת שבות יעקב :	A. reduxiſti captiui. Iaacob.	auertiſti captiuitatem iacob.	ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν ἰακώβ.
נשאת עון עמך	Dimiſiſti iniqtatẽ pplo tuo,	Remiſiſti iniqtatem plebis tue,	Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου,
כסית כל חטאתם	operuiſti omnia peccata eoꝝ	operuiſti omnia peccata eorũ.	ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
סלה : אספת כל	in ppetuũ. Cõtinuiſti omnẽ	Mitigaſti omnem	διάψαλμα. Κατέπαυσας πᾶσαν
עברתך השיבות	indignationẽ tuã, conuerſus	iram tuam, auertiſti	τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας
מחרון אפך : שובנו	es ab ira furoris tui. Cõuerte	ab ira indignatõis tue. Cõuerte	ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. Ἐπίστρεψον
אלהי ישענו והפר	nos DEVS ſalus nr̃a, & aũte	nos Deus ſalutaris nr̃, & auerte	ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον
כעסך עמנו :	iram tuam a nobis.	iram tuam a nobis.	τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν.
הלעולם תאנף בנו	Nũqd i ętnũ iraſceris nobis,	Nunqd in eternũ iraſceris nobis,	Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν,
תמשך אפך לדר	extẽdẽs irã tuã i gñationem	aut extẽdes irã tuã a gñatione	ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς
ודר הלא אתה	& generationem. Nonne tu	in generationem. Deus tu	εἰς γενεάν. Ὁ θεός, σὺ
תשוב תחיינו	reuertens viuificabis nos,	conuerſus viuificabis nos,	ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς,
ועמך ישמחו בך :	& populus tuus letabit̃ ĩ te.	& plebs tua letabitur in te.	καὶ ὁ λαός σου εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί.
הראנו יהוה חסדך	Oñde nob DEVS miſi. tuã,	Oñde nobis dñe miſicõdiã tuã,	Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου,
וישעך תתן לנו :	& ſalutare tuum da nobis.	& ſalutare tuum da nobis.	καὶ τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν.
אשמעה מה ידבר	Audiam quid loquatur	Audiam quid loquatur	Ἀκούσομαι τί λαλήσει
האל יהוה כי ידבר	Deus DEVS, loquet̃ enim	in me dñs Deus, qm̃ loquetur	ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. Ὅτι λαλήσει
שלום אל עמו ואל	pacẽ ad populum ſuum, & ad	pacem in plebem ſuã. Et ſuper	εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
חסידיו ואל	pios ſuos vt non	ſanctos ſuos, & in eos qui	τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς
ישובו לכסלה :	conuertantur ad ſtulticiam.	conuertuntur ad cor.	ἐπιστρέφοντας καρδίαν ἐπ' αὐτόν.
אך קרוב ליראיו	Verũtñ ppe ẽ hos q timẽt eũ	Verũtamẽ prope timẽtes eũ,	Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν
ישעו לשכן כבוד	ſalutare eius, vt habitet gl̃ia	ſalutare ipſius, vt ĩhabitet gl̃a	τὸ σωτήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν
בארצנו : חסד ואמת	in t̃ra nr̃a. Miſicõdia & ũitas	ĩ terra nr̃a. Miſicõdia & veritas	ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια
נפגשו צדק ושלום	ĩuicẽ obuiauerũt, iuſti. & pax	obuiauerunt ſibi, iuſtitia & pax	συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη
נשקו : אמת מארץ	deoſculate ſt. Veritas de t̃ra	oſculate ſunt. Veritas de terra	κατεφίλησαν. Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς
תצמח וצדק משמים	orietur, & iuſtitia de celo	orta eſt, & iuſtitia de celo	ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
נשקף : גם יהוה	manabit. Sed & DEVS	proſpexit. Etenim dominus	διέκυψε. Καὶ γὰρ ὁ κύριος
יתן הטוב וארצנו	dabit bonum, & terra noſtra	dabit benignitatẽ, & terra nr̃a	δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν
תתן יבולה : צדק	dabit germen ſuum. Iuſtitia	dabit fructum ſuum. Iuſtitia	δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς. Δικαιοσύνη
לפניו יהלך וישם	ante eum ibit, & ponet	ante eum ambulabit, & ponet	ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει

Digitized by Google

الرب الهي افضل من المقام في	אלהי מן למדור במשכני	Dei mei, magis q̃ habitare ĩ tabernaculis
مساكن الخطاة لان الرب الاله	רשיעיא: ארום היך שורם	impiorum. Quoniã ſicut arx excelſa
يحب الرحمة والعدل	ותריס תקיף יי אלהים	& clypeus fortis DEVS Deus,
ويعطي النعمة والتسبحة	חינא ויקרא יתן יי לא	gratiã & gloriam dabit DEVS, non
للذين يسلكون بالدعة	ימנע טבא מן דאזלין	priuabit beatitudine ambulantes
لا يعدمهم الرب الخيرات	בשלימותא:	in perfectione. DEVS
النعم اله القوات طوبى	צבאות טוביה לבר נש	exercituum beatitudo homini
الانسان المتوكل عليه	דמתרחיץ במימרך:	ſperanti in verbo tuo.
المزمور	לשבחא על ידוהי	LXXXV. In laudẽ, p manũ
الرابع والثمنون	דבני קרח תושבחא:	filiorum Quorah, Laudatoria.
رضيت يارب عن ارضك	רעיתא יי ארעך אתיבתא	Volũtas tua Deus ad terrã tuã, amo(
ورددت سبي يعقوب	שביתא דבית יעקב:	captiuitatem domus Iaacob. (uiſti
غفرت ذنوب شعبك	שבקתא חוביהון דעמך	Remiſiſti iniquitatem populo tuo
سترت جميع خطاياهم	כסיתא כל חטאיהון	operuiſti omnia peccata eorum
سكنت كل	לעלמין: כנישתא כל	in eternum. Temperaſti omnem
رجزك ورددت	חימתך אתיבתא מן	iram tuam, conuerſus es a
شدة غضبك اقلب	תקוף רוגזך: תוב לותנא	fortitudine ire tue. Conuerte nos
بنا يا اله خلاصنا وارفع	אלהא פורקננא ובטיל	Deus redemptor noſter, & ceſſet
رجزك عنا	רוגזך מיננא:	ira tua a nobis.
ولا تسخط	האפשר דלעלמין	Nunquid poſſibile eſt quod in ppetuũ
علينا الى	תתקף בנא תנגוד תוקפך	iraſcaris nobis, extendens furorẽ tuũ
الابد الا انت الله	לדר ודר: הלא את תתוב	a gñatõe ĩ gñationẽ. Nõne tu cõuerſus
تعطف علينا واحيينا	תחיינא יתנא ועמך	vitam preſtabis nobis, & populus tuus
شعبك ليسر بك	יחדון במימרך:	letabitur in verbo tuo,
اظهر لنا يا رب رحمتك	אחמי יתנא יי טובך	oſtẽde nobis DEVS benignitatẽ tuã,
وهب لنا خلاصك	ופורקנך תיהב לנא:	& redemptionem tuam da nobis.
لنسمع ما يقول	אשמע מה ימלל	Audiam quid loquatur
الله رب لانه يتكلم	אלהא ארום מליל	Deus, quoniam loquetur
بالسلامة على شعبه وعلى	שלם לעמיה ולחסידוהי	pacem populo ſuo & piis ſuis
وابراره والمنصرفين	ולא יתובון	& non conuertentur
اليه بقلوبهم	לטפשותא:	ad inſipientiam.
خلاصه قريب	ברם קריב לדחלין מניה	Siquidem prope eſt timentibus ab illo
من اتقياه ليحل المجد في	פורקניה לאשראה יקרא	redemptio eius, vt habitet gloria
ارضنا الرحمة والعدل	בארענא: טבון וקשוט	in terra noſtra. Benignitas & veritas
تلاقيا والبر والسلامة	ארעין זכותא ושלמא	obuiauerunt inuicem, rectitudo & pax
تقبلا الحق من الارض	אזדקפו: קשוט מארעא	coniunctæ ſunt. Veritas de terra
اشرق والعدل من السما	רביא וזכותא מן שמיא	pullulauit & iuſtitia de celo
اطلع لان الرب	אודיק: ברם יי	manauit. Inſuper & DEVS
يعطي الخيرات والارض	יתן טבא וארענא	dabit beatitudinem, & terra noſtra
تثمر ثمرتها العدل	תתן עללתה: זכותא	dabit germen ſuum. Iuſtitia
امامه يسبق وينبت	קדמוהי יהך וישוי	ante eum ibit & ponet

A. Sunt qui putant, ex p̃mo huius pſalmi uerſiculo poſſe manifeſtum ualidũq́ elici argumentũ ad demonſtrandũ beatiſſimã uirginẽ mariã nec uaq̃ cõtraxiſſe maculã originalis peccati. Sȝ difficilior hec q̃ſtio q̃ ut poſſit breui ſermone determinari, i qua tot p̃clariſſimorꝫ uirorꝫ ingenia inſudarũt. Nec ſolius ſancti Ildelphõſi authoritas, p̃ferẽda eſt authoritati Auguſtini, Hieronymi, Ambroſii, Gregorii & ceterorꝫ omniũ ſanctorũ. Verũ hec obiter & in trãſcurſu. In nr̃is uero ſcholiis ſup Pauli epiſtolis, ex ꝓfeſſo de re hac egimus. Preſtat uero magis hoc loco nr̃is cõicare, q̃ de uirginitate btiſſime uirginis, offendi in cõmẽtariis hebreorꝫ patrũ. Ex annotatiõibus. R. Moſſe hadarſſan אמת מארץ תצמח וגו׳ קפטים נסקף אמר ר׳ יודן זאת היא תשובתינו שתצמח מארץ באמונות אלהי דתין במשרות שנינם יתדולפת אמר תצמח ולא אמר תולד לפי שלא תהיה דומה לתולדת בריות העולם אלא גמרות בלתי חכור ... אשר ישיחתו אלהים ... נם יי יתן הטוב וארצנו תתן יבולה והאמת הוא ביאין משיח ... אלא היא נסתר ... הדבון עד שיבא הוא ... i. Veritas d̃ terra germinabit ſiue creſcet, & iuſtitia de celis ꝓtendet. Dixit. R. Ioden. Hec ẽ ſalus noſtra, que de terra orieť, mediante Deo, erũtq́ȝ cõiuncte ambo ſimul. Et cur dixit creſcet ſiue orieť, ſiue pullulabit, & nõ dixit naſceť? Q̃in nimirũ generatio ſiue natiuitas eius, nõ erit ſimilis, gñatiõi ſiue natiuitati creaturarꝫ q̃ ſunt in mundo immo diuerſa & diſtans, abſq́ȝ ſocio & cõiunctiõe. & hic erit ſaluator nr̃ & iuſtus nr̃, quẽ mittet Deus, & hoc ẽ q̃ dicit Vtiq́ȝ Deus dabit bonũ, & terra noſtra dabit germen ſuũ. Con

לדרך פעמיו׃	in via greſſus eius.	in via greſſus ſuos.	εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
פו · תפלה לדוד	LXXXVI. Oro Dauidis.	LXXXV. Oratio Dauid.	πε΄. Προσευχὴ τῷ Δαυίδ.
הטה יהוה אזנך	Inclina DEVS aurem tuã,	Inclina domine aurem tuam	Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου
ענני כי עני וא	reſponde mihi, quia egenus	& exaudi me, quoniam inops	καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς
ואביון אני ושמרה	& pauper ſum ego. Cuſtodi	& pauper ſum ego. Cuſtodi	καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. Φύλαξον
נפשי כי חסיד אני	aiam meã, qa miſicors ſum,	aiam meã quoniã ſanctus ſum,	τὴν ψυχήν μου ὅτι ὅσιός εἰμι, (ζοντα
הושע עבדך אתה אלהי	ſalua ſuũ tuũ, tu DEVS mõ	ſaluũ fac ſuũ tuũ Deꝰ meꝰ ſpe(	σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπί(
הבוטח אליך׃ חנני אדני	q ɔfidit ĩ te. Miſerẽ mei Deus,	ĩ te. Miſerere mei dñe (rantẽ	ἐπὶ σέ. Ἐλέησόν με κύριε
כי אליך אקרא כל	quoniam ad te clamabo tota	quoniam ad te clamaui tota	ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην
היום׃ שמח נפש	die, letifica animam	die, letifica animam	τὴν ἡμέραν. Εὔφρανον τὴν ψυχὴν
עבדך כי אליך	ſerui tui, quia ad te	ſerui tui, quoniam ad	τοῦ δούλου σου ὅτι πρὸς σὲ
אדני נפשי אשא׃	animam meam leuo.	te domine animam meã leuaui.	ἦρα τὴν ψυχήν μου.
כי אתה אדני טוב	Tu enim domine es bonus	Quoniam tu domine ſuauis	Ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς
וסלח	& propitiabilis	& mitis,	καὶ ἐπιεικὴς,
ורב	& multus	& multe	καὶ
חסד	miſericordia,	miſericordie	πολυέλεος
לכל קראיך׃	omnibus qui inuocant te.	omnibus inuocantibus te.	πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
האזינה יהוה	Auribus percipe domine	Auribus percipe domine	Ἐνώτισαι κύριε
תפלתי והקשיבה	orationem meã, & auſculta	orationem meam, & intende	τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες
בקול תחנונותי׃	vocẽ deprecationũ mearũ.	voci deprecationis mee.	τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
ביום צרתי	In die tribulationis mee	In die tribulationis mee	Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου
אקראך כי תענני׃	inuocabo te, qa rñdebis mihi.	clamaui ad te qa exaudiſti me.	ἐκέκραξα πρὸς σὲ, ὅτι ἐπήκουσάς μου.
אין כמוך באלהים	Non eſt ſimilis tibi, in Diis	Non eſt ſimilis tui in diis	Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς
אדני ואין כמעשיך׃	Deus & nõ eſt iuxta opa tua.	domine, & nõ eſt ſm opera tua.	κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
כל גוים אשר עשית	Omnes gentes, quas feciſti	Omnes gentes quaſcũq; feciſti	Πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐποίησας,
יבואו וישתחוו	venient & adorabunt	venient & adorabunt	ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν
לפניך אדני	coram te Deus,	coram te domine,	ἐνώπιόν σου κύριε.
ויכבדו לשמך׃	& glorificabunt nomen tuũ.	& glorificabunt nomen tuum.	Καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου,
כי גדול אתה	Quia magnus es tu,	Quoniam magnus es tu	ὅτι μέγας εἶ σὺ,
ועשה נפלאות	& faciens mirabilia	& faciens mirabilia,	καὶ ποιῶν θαυμάσια,
אתה אלהים לבדך׃	tu Deus ſolus.	tu es Deus ſolus.	σὺ εἶ θεὸς μόνος.
הורני יהוה דרכך	Doce me deus viam tuam	Deduc me domine in via tua,	Ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, (θήτω
אהלך באמתך יחד	vt ambulẽ ĩ veritate tua, vni	& ĩgrediar ĩ veritate tua, letẽ(	καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εὐφραν(
לבבי ליראה שמך׃	cor meũ vt timeat nom̃ tuũ.	cor meũ vt timeat nomen tuũ.	ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.
אודך יהוה אלהי	Cõfitebõ tibi DEVS deꝰ mꝰ	Cõfitebor tibi dñe Deus meus	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου
בכל לבבי ואכבדה	ĩ toto corde meo, & glĩficabo	ĩ toto corde meo, & glorificabo	ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ δοξάσω
שמך לעולם׃ כי	nomẽ tuũ ĩ ſempiternũ. Quia	nomen tuum in eternũ. Quia	τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι
חסדך גדול עלי	miſĩcordia tua magna ſr me,	miſericordia tua magna ẽ ſup me,	τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ,
והצלת נפשי	& eruiſti animam meam	& eruiſti animam meam	καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου
משאול תחתיה׃	de inferno extremo.	ex inferno inferiori.	ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
אלהים זדים קמו	DEVS ſuperbi ſurrexerunt	Deus iniqui inſurrexerunt	Ὁ θεὸς, παράνομοι ἐπανέστησαν

Digitized by Google

in via bona greſſus ſuos.

LXXXVI. Ofo qua orabat Dauid.

Inclina DEVS aurem tuam,
reſponde mihi, quoniam pauper
& egenus ego. Cuſtodi
animam meam quoniā miſericors ſum
redime ſeruum tuum tu Deus meus
ſperantem in te. Miſerere
mei DEVS qm̄ coram te orabo tota
die. Letifica animam
ſerui tui, quoniam ad te
DEVM animā meā leuabo in oratione,
Quoniam tu ipſe DEVS bonus es
iuſtis, & remittis
iis qui conuertuntur ad legem,
& multus bonitate omnibus
orantibus coram te.
Exaudi DEVS
orationem meam & intende
voci fletus mei.
In die tribulationis meæ clamabo
ad te, quoniam tu reſpondebis mihi.
Non eſt preter te in angelis
altiſſimis, DEVS, & nō ē ſicut opus tuū.
Omnes populi quos feciſti
venient & adorabunt
coram te DEVS,
& dabunt gloriam nomini tuo.
Quoniam magnus tu ipſe
Deus noſter, & faciens mirabilia
tu Deus ſolus.
Doce nos DEVS vias tuas,
ambulabo in veritate tua, vni
cor meum vt timeat te nomen tuum.
Confitebor tibi DEVS Deus
in toto corde meo, & honorificabo
nomen tuum in eternum. Quoniam
benignitas tua magna eſt ſuper me,
& liberaſti animam meam
de inferno terreno.
Deus ſuperbi inſurrexerunt

ſtat adhuc nō reperitur & non eſt qui enarret nomen patris eius, neq; qui illud ſciat. Verū hoc occultum eſt ab oculis uulgi, donec ueniat ipſe & manifeſtum faciat illud.

A. Libro midras tehilim ... B. Dixit R. Pinchas in nomine rabi rauben. Futurum eſt ut Deus ſanctus & bñdictus, adducat tabor & carmellū, & dabit Ieruſalē in capite eorū iuxta illud q̄ dictū eſt. Iſaie. ii. & Michee. iiii. Paratus erit mons domus Dei ī capite mōtium. Vulgus hebreorū innixus his q̄ ſupra dicunt credidit in aduētu Meſſie ciuitatem Ieruſalē fore a loco proprio mouendam ponēdāq; ī uerticibus mōtis tabor & montis carmelli. Horū uero fatuū & reprobatū ſenſum reprehendit. R. Salomon, in cōmētariis Iſaie, dicens ...

עלי ועדת עריצים	adúſus me, & cetus robuſtoꝝ	ſup me, & ſynagoga potentium	ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ συναγωγὴ κραταιῶν
בקשו נפשי ולא	queſierunt aĩam meã, & non	queſierunt animã meã, & non	ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ
שמוך לנגדם ואתה	poſuerũt te ĩ ɔſpectu ſuo. Tu(	ꝓpoſuerũt te ĩ ɔſpectu ſuo. Et tu	προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ σὺ
יהוה אל רחום	DEVS Deus miſicors (aũt	domine Deus miſerator	κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων
וחנון ארך אפים	& clemens, diſtans ab ira,	& miſericors, patiens &	καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ
ורב חסד ואמת :	& multe miſicordie, & ũitas.	multe miſericordie & verax.	πολυέλεος καὶ ἀληθινός.
פנה אלי וחנני	Reſpice ad me & miſerẽ mei,	Reſpice in me & miſerere mei,	Ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με,
תנה עזך לעבדך	da fortitudinẽ tuã ſuo tuo,	da imperium tuum puero tuo,	δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου,
והושיעה לבן	& ſalua filium	& ſaluum fac filium	καὶ σῶσον τὸν υἱὸν
אמתך : עשה עמי	ancille tue. Fac mecum	ancille tue. Fac mecum	τῆς παιδίσκης σου. Ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ
אות לטובה	ſignum in bonitate,	ſignum in bonum	σημεῖον εἰς ἀγαθόν,
ויראו ש	vt videant	vt videant	καὶ ἰδέτωσαν
שנאי ויב	qui oderunt me	qui oderunt me	οἱ μισοῦντές με
ויבשו כי	& confundantur, ꝗa	& confundantur, quoniam	καὶ αἰσχυνθήτωσαν. Ὅτι
אתה יהוה	tu DEVS	tu domine	σὺ κύριε
עזרתני וג	auxiliatus es mihi,	adiuuiſti me	ἐβοήθησάς μοι
ונחמתני :	& conſolatus es me.	& conſolatus es me.	καὶ παρεκάλεσάς με.
פז · לבני קרח	LXXXVII. Filioꝝ corah	LXXXVI. Pſalmus cantici	πς'. Τοῖς υἱοῖς κορὲ
מזמור שיר	Pſalmus, Canticum.	filiis chore.	ψαλμὸς ᾠδῆς.
יסודתו בהררי	fundamẽtũ eius ĩ mõtibus	Fundamenta eius in montibus	Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι
קדש : אח	ſanctuarii.	ſanctis,	τοῖς ἁγίοις.
אהב יהוה שערי	Diligit DEVS portas	diligit dominus portas	Ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας
ציון מכל משכנות	cion ſup omnia tabernacula	ſion ſuper omnia tabernacula	σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα
יעקב : גב	Iaacob. A.	Iacob.	ἰακώβ.
נכבדות מדבר בך	Glorioſa dicta ſunt in te	Glorioſa dicta ſunt de te,	Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ
עיר האלהים סלה :	ciuitas DEI ĩ ꝑpetuũ (ſonẽ	ciuitas Dei.	ἡ πόλις τοῦ θεοῦ. διάψαλμα.
אזכיר רהב ובבל	Cõmẽorabo Rahab, & baby(	Memor ero raab & babylonis,	Μνησθήσομαι ῥαὰβ καὶ βαβυλῶνος
לידעי הנה פלשת	his q ſciũt me. Ecce paleſtina	ſcientibus me. Ecce alienigene	τοῖς γινώσκουσί με. Καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι
וצור עם כוש זה	& tyrus cum ethiopia, iſte	& tyrus & populus ethyopũ, hi	καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιόπων, οὗτοι
ילד שם : וד	natus eſt ibi.	fuerunt illic.	ἐγενήθησαν ἐκεῖ.
ולציון יאמר	Ad cion autem dicetur	Nunquid ſion dicet	Μήτηρ σιὼν ἐρεῖ
איש ואיש	vir, & vir	homo, & homo	ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος
ילד בה והוא	natus eſt in ea, & ipſe	natus eſt in ea, & ipſe	ἐγενήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς
יכוננה עליון :	preparauit eam excelſus.	fundauit eam altiſſimus.	ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
יהוה יספר בכתוב	DEVS numerabit dũ ſcri(	Dominus narrabit in ſcripturis	Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ
עמים	populos (bet	populorum,	λαῶν, (των ἐν αὐτῇ. διάψαλμα.
זה ילד שם סלה :	iſte natus eſt ibi in perpetuũ.	& principũ hoꝝ q fuerũt in ea.	καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημέ(
ושרים כח	Et cantores	Sicut letantium	Ὡς εὐφραινομένων
כחוללים	ſicut choream ducentes,	omnium,	πάντων
כל מעיני	omnes aſpectus mei	habitatio	ἡ κατοικία
בך :	in te.	eſt in te.	ἐν σοί.

Digitized by Google

aduerſum me,& robuſti quęſierunt
animam meam & non poſuerunt te
in conſpectu ſuo. Et tu ipſe
DEVS Deus miſerator
& miſericors, alienus abira, nimius
vt facias benignitatem & veritatem.
Reſpice in me & miſerere
mei, da fortitudinem tuam ſeruo tuo,
& redime filium
ancille tue. Fac mecum
ſignum ad bonū in tempore quo faciet
Salomon filius meus ingredi archam
in domum ſanctuarii, apetiantur
porte propter me & videant
qui me oderūt, quod tu remiſiſti mihi,
& erubeſcāt & oſircant, qm̄ (tu es me.
tu DEVS auxiliatus es mihi & cōſola(
LXXXVII. Per manus filiorum quorah
dicta, Laudatoria cantilena,
cuius fundamentum ſuper ore patrū
qui fuerunt a principio.
Diligit DEVS portas
ſtudioſorum ſtructas in cion (Iaacob.
pluſq̄ oēs domos, cōgregatōis domus(
Verba honorifica dicta ſunt de te
ciuitas Dei in eternum.
Cōmemorabo laudationes egyptiorū
& babyloniorum his qui ſciūt te. Ecce
paleſtina & tyrus cum
ethiopibus, hic rex vnctus fuit
ibi. Et ad cion dicetur Dauid
rex & Salomon filius eius,
vnctus fuit in ea, & Deus
ipſe fundabit eam ad celſitudinem.
Deus in libro in quo ſcriptus eſt
numerus omnium populorum, hic
rex vnctus fuit ibi, in eternum.
Et dicent cantum cum choris,
omnes ſpecies laudis, ſuper
ſacrificia dicent
in medio tui.

.i. Et erit in nouiſſimis diebus. Poſtq̄. ſ. deficient peccatores quēadmodū ſupradictū eſt. Preparatus erit, totū eodē modo, uſq; ibi, ambulantes ambulabimus ī lumine Dei, qm̄ derelictum eſt. Hanc ſniam ꝓphete ad diuinitatē referendā cenſeo. Nā q̄ derelictus ſit ppl̄s, ī cauſa fuerunt peccata eoꝝ, uſq; ibi, copleti ſunt. Et oīa q̄ ibi habent oīaq; capitula in uicem coniugūt uſq; ibi Cananeā. Itaq; ī nouiſſimis diebus, qn̄ reſpirabunt pccores, benigne cū illis facies preparatus erit in capite mōtiū, in more. ſ. q eſt caput oium montium, q̄cū ad dignitatem ſue q̄ū ad ptiū, & exiſtimationem. Et eleuabitur ſup colles. Qm̄. ſ. magnificabitur Deus ſigno q̄ fiet ī eo maiore ſignis q facta ſunt in mōte tabor, & in monte carmeli. R. quoq; Abrahā auenezra ut emunctę doctrinę in cōmētariis Michee ſpiritaliter īterpetat. Et deīnā ſubrogit uerbū. ec.

Et pau lo inferius .i. Et trāſiuit rex eoꝝ corā eis in captiuitate Qm̄ ſegregauit ſe ab eis Deus. s, &. b. a prīcipio pp operationes eoꝝ malas. Et coplēt poſtmodū reſiduum capituli pro diebus MESSIE.

Libro midras tehilim .i. Dixit R. Ioſi filius Simon. Futurū eſt ut natiões ſeculi adducāt műera regi Meſſie, ſicut dictū eſt. Cant. iiii. Munera dabis de capite Amana.

Digitized by Google

פח שִׁיר מִזְמוֹר	LXXXVIII.Cãticũ.pſ.	LXXXVII.Cãticũ pſalmi	πζ'. Ὠδὴ ψαλμοῦ
לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ	filiorũ Quorah,ad victoriã,	filiis chore in finem	τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος
עַל מַחֲלַת לְעַנּוֹת	pchorum,ad exultationem.	pro Amalech ad reſpõdẽdũ	ὑπὲρ μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι,
מַשְׂכִּיל לְהֵימָן	Intellectus,Heman	intellectus heman	συνέσεως αἰθὰμ
הָאֶזְרָחִי :	Haezrachi.	ezraite.	τῷ ἰσραηλίτῃ.
יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי	DEVS Deus ſalutis meę, A	Domine Deus ſalutis meę,	Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου,
יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה	per diem clamaui,& nocte	in die clamaui & nocte	ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ
נֶגְדֶּךָ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ	corã te.Ingrediatur ante te	corã te.Intret in cõſpectu tuo	ἐναντίον σου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου
תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ	oratio mea,inclina autẽ tuã	oratio mea,inclina aurem tuã	ἡ προσευχή μου. Κλῖνον τὸ οὖς σου
לְרִנָּתִי כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת	ad lauda, meã.Quia ſati.ẽ ma.	ad pcẽ mã.Quia ĩpleta ẽ malis	εἰς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐπλήσθη κακῶν
נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל	aĩa mea,& vita mã ad ĩfernũ	anima mea,& vita mea inferno	ἡ ψυχή μου καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.
הִגִּיעוּ : נֶחְשַׁבְתִּי	applicuit.Reputatus ſum	appropinquauit.Eſtimatus ſum	Προσελογίσθην μετὰ
עִם יוֹרְדֵי בוֹר	cum deſcentibus in lacum.	cum deſcendentibus in lacum,	τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין	Factus ſum quaſi homo	factus ſum ſicut homo	Ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος
אֱיָל : בַּמֵּתִים חָפְשִׁי	inualidus.Inter mortuos lib.	ſine adiutorio ĩter mõtuos lib.	ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος.
כְּמוֹ חֲלָלִים	ſicut interfecti	Sicut vulnerati	Ὡσεὶ τραυματίαι
שֹׁכְבֵי קב	& dormientes	dormientes	καθεύδοντες
קֶבֶר אֲשֶׁר	in ſepulchro,quorum	in ſepulchris quorum	ἐν τάφῳ, ὧν
לֹא זְכַרְתָּם	non recordaris	non es memor	οὐκ ἐμνήσθης
עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ	amplius,& ipſi a manu tua	amplius,& ipſi de manu tua	ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου
נִגְזָרוּ : ש	abſciſſi ſunt.	repulſi ſunt.	ἀπώσθησαν.
שַׁתַּנִי בְּבוֹר	Poſuiſti me in lacu	Poſuerunt me in lacu	Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ
תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים	nouiſſimo,in tenebroſis	inferiori,in tenebroſis	κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς
בִּמְצֹלוֹת :	& in profundis. (tuus,	& in vmbra mortis.	καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου.
עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ	Sup me ɔfirmatus eſt furor(	Sup me ɔfirmatus ẽ furor tuus,	Ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου,
וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ	& cunctis fluctibus tuis	& omnes fluctus tuos	καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου
עִנִּיתָ סֶּלָה :	affixiſti me in perpetuum.	induxiſti ſuper me.	ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. Διάψαλμα.
הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי	Longe feciſti notos meos	Longe feciſti notos meos	Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου
מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי ת	a me,poſuiſti me	a me,poſuerunt me	ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με
תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא	abominationẽ eis,clauſum	abominationẽ ſibi.Traditus	βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην
וְלֹא אֵצֵא : עֵינִי	& nõ pdeuntẽ.Oculus meuſ	ſum & nõ egrediebar,oculi mei	καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην, οἱ ὀφθαλμοί μου
דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי	infirmatus eſt ab afflictione,	languerunt pre inopia.	ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας.
קְרָאתִיךָ יְהוָה	inuocaui te DEVS.	Clamaui ad te domine,	Ἐκέκραξα πρὸς σέ, κύριε,
בְּכָל יוֹם שִׁטַּחְתִּי	tota die expandi (mortuis	tota die expandi	ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα
אֵלֶיךָ כַפָּי הֲלַמֵּתִים	ad te palmas meas.Nunqd(	ad te manus meas.Nũqd mõtuis	πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. Μὴ τοῖς νεκροῖς
תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם	facies mirabilia aut	facies mirabilia,aut	ποιήσεις θαυμάσια, ἢ
רְפָאִים יָקוּמוּ	mortui reſurgent	medici ſuſcitabunt	ἰατροὶ ἀναστήσουσι
יוֹדוּךָ ס	& confitebuntur tibi	& confitebuntur	καὶ ἐξομολογήσονταί
סֶּלָה : ה	ſemper.	tibi.	σοι, διάψαλμα.
הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר	Nunqd narrabit ĩ ſepulchro	Nũqd narrabit aliqs ĩ ſepſchro	Μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ
חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ	miſericõdia tua,& veritas tua	miſericõdiã tuã,& veritatẽ tuã	τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου

Digitized by Google

المزمور
السابع والثمنون

LXXXVIII. Cãticũ & laudatoria, p
manum filiorum Quorah in laudem
pro oratione, in laudem. Intellectus
bonus, per manus Heman
Iziuei .i. indigene.

DEVS Deus redemptionis mee, p diẽ
clamaui, & in nocte oratio mea
coram te. Ingrediatur coram te
oratio mea, declina aurem tuam
ad precẽ meã. Quoniam ſatiata eſt malorũ
anima mea, & vita mea in infernum
applicuit. Reputatus ſum
cũ deſcẽdẽtibus ĩ domũ coꝝ q̃ ĩ carce(ribus detinent,
fui ſicut hõ cui nõ eſt
adiutoriũ. Sicut impli q mortui ſunt,
& non ſunt conuerſi, facti ſunt
liberi a mandatis. Sicut
interfecti gladio dormientes
in ſepulchris, quorum non
recordaberis amplius, & ipſi
qdẽ a facie diuinitatis tue ſeparati ſũt.
Poſuiſti me in captiuitatem
que ſimilis eſt foſſe terr ne,
in tenebris & in vmbra mortis.
Sup me cõfirmatus ẽ furor tuus, & oẽs
deſtinationes male attriuerunt
me, afflixiſti me in eternum.
Elongaſti notos meos a me,
poſuiſti me elongationem
eis, clauſum in domo carceris
& non prodeuntem. Oculus meus
ſtillauit lachrymas ob calamitatem
inuocaui te DEVM omnibus diebus
extendi ad te
in oratione manus meas. Scilicet
mortuis facies miracula,
fortaſſis corpora que conſumpta ſunt
in puluere reſurgent & confitebuntur
tibi in perpetuum.
Scilicet narrabit quis in
ſepulchro bonitatẽ tuã, veritatẽ tuã

A. Libro midras tehilim ... .i. Dixit eccleſia Iſrael coram Deo ſancto & bñdicto. Non eſt mihi ſalus niſi in te, & non excitat oculus meus niſi ĩ te. Dixit ei Deus ſanctus & benedictus. Quoniam res ita ſe habet, & ipſe ſaluabo te ſicut dictum eſt. Iſaie. xly. Iſrael ſaluatus eſt in Deo ſalute eterna. Aduertẽdũ ĩ chaldea editione ſic hẽri Iſrael redẽptus in uerbo Dei redemptione eterna. Id ẽq3 interpreti chaldeo ſignificare Deum & uerbum Dei.

Digitized by Google

באבדון היודע	ī iſerno.Nunq̄d cognoſcent	ī p̄ditionē.Nunq̄d cognoſcent	ἐν τῇ ἀπωλείᾳ. Μὴ γνωσθήσεται
בחשך פלאך	in tenebris mirabilia tua,	in tenebris mirabilia tua,	ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου,
וצדקתך כא	& iuſtitia tua	& iuſtitia tua	καὶ ἡ δικαιοσύνη σου
בארץ נשיה:	ī terra q̄ obliuioni tradita ē.	in terra obliuionis.	ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ.
ואני אליך יהוה	Ego autem ad te DEVS	Et ego ad te domine	Κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε
שועתי ובבקר	clamaui & mane	clamaui, & mane	ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ
תפלתי תקדמך:	oratio mea preueniet te.	oratio mea preueniet te.	ἡ προσευχή μου προφθάσει σε.
למה יהוה תזנח	Quare DEVS abiicis	Vt quid domine repellis	Ἵνα τί κύριε ἀπωθεῖς (πρόσωπόν σου
נפשי תסתיר פניך	aīam meā, abſcōdis faciē tuā	orationē meā, auertis faciē tuā	τὴν ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσω(
ממני: עני אני	a me. Pauper ego (portaui	a me. Paup̄ ſum ego (exaltatus	ἀπ᾽ ἐμοῦ. Πτωχός εἰμι
וגוע מנער נשאתי	& et ūnoſus ab adoleſcētia,(	& ī laboribus a iuuētute mea,(	ἐγώ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς
אמיך אפונה: עלי	furorē tuū dubitabūdus. Su(	ā̄r hūiliatꝰ ſū & ↄturbatꝰ. In me	δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. Ἐπ᾽ ἐμὲ
עברו חרוניך	tranſierunt ire tue, (p̄ me	tranſierunt ire tue,	διῆλθον αἱ ὀργαί σου,
בעותיך צמתתוני:	terrores tui oppſſerunt me.	& terrores tui ↄturbauerūt me	οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με,
סבוני כמים כל	Circūdederūt me q̄ſi aq̄ tota	Circūdederūt me ſicut aqua tota	ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. Ὅλην
היום הקיפו עלי	die, vallauerunt me	die circundederunt me	τὴν ἡμέραν περιέσχον με
יחד: הרחקת ממני	pariter. Longe feciſti a me	ſimul. Elongaſti a me	ἅμα, ἐμάκρυνας ἀπ᾽ ἐμοῦ
אהב ורע מידעי	amicū & ſodalē, notos meos	amicū & p̄ximū, & notos meos	φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου
מחשך:	abſtuliſti.	a miſeria.	ἀπὸ ταλαιπωρίας.
פט· משכיל	LXXXIX. Intellectus,	LXXXVIII. Intellectus	πη. Συνέσεως
לאיתן ה	Etan	ethan	Αἰθὰμ
האזרחי:	Haezrachi.	ezraite.	τῷ Ἰσραηλίτῃ.
חסדי יהוה עולם	Miſicordias DEI eternū A.	Miſericordias domini, ī eternū	Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα
אשירה לדר ודר	cantabo, gn̄ationi & gn̄atiōi,	cātabo. In gn̄atiōe & gn̄ationē,	ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
אודיע אמונתך	annunciabo veritatē tuam	annunciabo veritatem tuam	ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου
בפי: כי אמרתי	in ore meo. Quia dixi	in ore meo. Quoniam dixiſti	ἐν τῷ στόματί μου. Ὅτι εἶπας
עולם חסד יבנה	mūdus miſicōdia edificabit,	in eternū miſericordia edificabit	εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται,
שמים תכן אמונתך	celi, cōcinnabis veritatē tuā	in celis, preparabit veritas tua	ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλή(
בהם: כרתי ברית	in eis. Pactus ſum pactum	in eis. Diſpoſui teſtamentum	Διεθέμην διαθήκην (θειά σου.
לבחירי נשבעתי	cum electo meo, iuraui	electis meis, iuraui	τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα
לדוד עבדי: עד	Dauid ſeruo meo. Vſq;	Dauid ſeruo meo vſq;	Δαβὶδ τῷ δούλῳ μου, ἕως
עולם אכין זרעך	ī eternū firmabo ſemen tuū,	in eternū p̄parabo ſemen tuū.	τοῦ αἰῶνος. Ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου,
ובניתי לדר ודר	& edificabo ī gn̄atiōe & gn̄a.	Et edificabo ī gn̄atiōe & gn̄atiōē	καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
כסאך סלה: ויודו	ſem̄ tu. thro. tu. ī ſēpi. Et ↄfi.	ſedem tuam. Confitebuntur	τὸν θρόνον σου. Διάψαλμα. Ἐξομολογήσονται
שמים פלאך יהוה	celi mirabilia tua DEVS,	celi mirabilia tua domine,	οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε,
אף אמונתך בקהל	īſup veritatē tuā in eccleſia	etenim veritatē tuā in eccleſia	καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ
קדשים: כי מי ב	ſanctorum. Quoniam quis	ſanctorum. Quoniam quis	ἁγίων. Ὅτι τίς
בשחק יערך ליהוה	in celo equabitur DEO,	in nubibus equabitur domino,	ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ,
ידמה ליהוה בבני	aſſimulabitur DEO de filiis	ſimilis erit Deo in filiis	ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς
אלים: אל נערץ	Dei. Deus inclytus	Dei. Deus qui glorificatur	θεοῦ. Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος
קד בסוד	in archano	in conſilio	ἐν βουλῇ

Digitized by Google

حقك او بهل تعرف	בבית אובדנא האיפשר	in domo perditionis. Scilicet
في الظلمة عجايبك	דיתידע בחשוך גיהנם	cognoſcentur in tenebris gehenne
او في الارض	פרישותך וצדקתך	mirabilia tua & iuſtitia tua
المنسيه عدلك	בארע צחותא וצדיא :	in terra ſiccitatis & deſolationis.
وانا اليك يارب	ואנא קדמך יי צ	Et ego in conſpectu tuo DEVS
صرخت ۵ صلاتي تاتي	צליתי ובצפרא	oraui, & mane
اليك في غدواتي	צלותי תקדמינך :	oratio mea preueniat te.
لماذا يارب تقصي	למה יי תשבוק	Quare DEVS abiicies
صلاتي لاتصرف وجهك	נפשי תטמר אפך	animam meam, abſcondes faciem tuã
عني فاني مسكين	מיני : עני אנא	a me. Pauper ſum ego
في التعب منذ صباي وحين	ונגיד מוטלא סוברית	& conſumptus ab adoleſcẽtia, ſuſtinui
ارتفعت اتضعت	דחלתך טעינא : עברו	timorem tuum oneroſum. Tranſierũt
وجاز زجرك علي	עלוי רוגזך	ſuper me ire tue,
افزعتني مخوفاتك	ביעותיך שיצו יתי :	terrores tui interturbauerunt me.
واحاطت بي كالما	אחזרו יתי היך מוי כל	Circundederunt me ſicut aque tota
واستولت علي جميعا النهار	יומא אקפון עלי	die, vallauerunt me
كله ۵ بعدت عني	כחדא : ארחיקת מני	ſimul. Elongaſti a me
اقاربي ومعارفي	רחימא וחברא ומיודעי	amicum & ſocium, & fui notis meis
من المسكنة ۵	חשוך אנא באפיהון :	obſcurus, ipſe in conſpectu eorum.
	שכלא טבא	LXXXIX. Intellectus bonus,
المزمور	דאיתאמר על ידוי	dicta per manum
الثامن والثمانون	דאברהם דאתא ממדינחא :	Abrahe qui venit de oriente.
لرحمتك يارب ارتل	חסדיא דיי לעלם	Miſericordiam DEI in perpetuum
الى الابد ۵ اخبر بفمي	אשבח לדר ודר	laudibus efferã generationi & gñatiõi
عدلك من جيل الى	אחוי קושטך ב	annunciabo veritatem tuam
جيل لانك قلت	בפומי : ארום אמרית	in ore meo. Q uoniam dixi
ان الرحمة تبنى الى الدهر	עלמא בחסדא יתבני	mundus miſericordia edificabitur,
اتقنت في السما صدقك	שמיא תתקן קושטך	celi, preparabis veritatem tuam
عهدت عهدا	בהון : גזרית קיים	in eis. Diſpoſui fedus
لاصفيائك ۵ وحلفت	לאברהם בחירי קיימית	Abraham electo meo, iuraui
لداود عبدي اني	לדוד עבדי : עד	Dauidi ſeruo meo. Vſq;
مطح زرعك الى الدهر	עלמא אתקין בניך	in eternum firmabo filios tuos,
ومثبت كرسيك الى	ואבני לדר ודר כורסי	& edificabo a gñatione ĩ gñatione ſedẽ
الابد ۵ اللهم ان	מלכותך לעלמין : ויודן	regni tui in eternum. Et confitebũtur
السموات تعترف لك	שמיא פרישותך יי	celi mirabilia tua DEVS,
وصدقك في مجمع	לחוד קושטך במישרית	inſuper veritatem tuam in eccleſia
القديسين لبشر	קדישין : ארום מאן הוא	ſanctorum. Q uoniam quis ille
في السحب نكبر الله	בשחקי דמשתוי לייי	in celis qui equatur DEO,
ولامن يشبه الرب في ابنا	דמי לייי באוכלוסי	quis ſimilis DEO inter choros
الله ممجد	מלאכיא : אלהא תקיפא	angelorum. Deus fortis
في اسرار	ברזיון קדישין יתיב	in ſecreto ſanctorum, ſedens

A. Libro midras tehilim אמר להם אני אמרתי עולם חסד יבנה אף שמים תכין ולא תשמי בלבד אלא אפי׳ הכסא אינו עומד אלא בחסד שנ׳ והוכן בחסד כסא ומה הדבר דומה לכסא שיש לו ארבע רגלים והיה האחד מהם מטלטל צרור וסמכו כך היה הכסא של מעלה מטלטל עד שהקב״ה סמכו ובמה סמכו ובמה סמכו בחסד הוי עולם חסד יבנה אף שמים וכן דוד א״א לעושה השמים בתבונה וגו׳ ועל מה הם עומדין על החסד שנ׳ כי לעולם חסדו לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו. i. Dixit eis. s. Dauid Iſraeli. Quoniam dixi mũdus miſericordia edificabitur, inſup & celos concinnabis, ſupple tu Deus, miſericordia, & nõ tantum celi uerum & ipſe thronus non ſubſiſtit niſi miſericordia, ſicut dictum eſt. Iſaie. xvi. Et preparabitur in miſericordia thronus. Hoc autem ſimile eſt ac ſi haberetur thronus quatuor pedum, quorũ unus tractus eẽt, ſuppoſuit autem ei quiſpiam lapillum & firmauit illum. Sic & thronus ſupernus commotus eſt, firmãuit autem illũ Deus ſanctus & benedictus, & qua re firmauit illum? nimirum miſericordia, ut dictum eſt. Mundus miſericordia edificabitur & inſup celi. Et ſic dixit Dauid. ps. cxxxvi. Faciens celos in intellectu, & cuius uirtute perſiſtunt. Miſericordie ſicut dictum eſt. Quoniam in ſeculum miſericordia eius. Extendit terram, per cuius manum, quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Digitized by Google

קְדֹשִׁים רַבָּה	ſanctorum,magnus	ſanctorum,magnus	ἁγίων, μέγας
וְנוֹרָא עַל כָּל	& timendus pre cunctis	& terribilis ſuper omnes	καὶ φοβερὸς ἐστὶν ἐπὶ πάντας
יח סְבִיבָיו :	qui circa eum ſunt.	que in circuitu eius ſunt.	τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.
יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת	DEVS,Deus,exercitus,	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων,
מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ	quis ſicut tu fortiſſime Deus	quis ſimilis tibi,potens es dñe	τίς ὅμοιός σοι, δυνατὸς εἶ κύριε,
וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ	& veritas tua ĩ circuitu tuo.	& veritas tua in circuitu tuo.	καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου.
אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת	Tu dominaris ſuperbie	Tu dominaris poteſtati	Σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους (αὐτῆς,
הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו	maris,elatiões gurgitũ eius	maris,motum aut fluctuũ eius	τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם אַתָּה	tu comprimis.Tu	tu mitigas.Tu	σὺ καταπραΰνεις. Σὺ
כ דִכִּאתָ	confregiſti	humiliaſti	ἐταπείνωσας
כֶחָלָל רָהַב	quaſi vulneratũ ſuperbum,	ſicut vulneratum ſuperbum,	ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, (κόρπισας
בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ	brachio fortitudinis tue diſ(	in brachio virtutis tue diſpſiſti	ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου, διεσ(
ל אוֹיְבֶיךָ :	inimicos tuos. (perſiſti	inimicos tuos.	τοὺς ἐχθρούς σου.
לְךָ שָׁמַיִם אַף לְךָ	Tibi celi,& tibi	Tui ſunt celi & tua (dinẽ eius	Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή (μα αὐτῆς
אֶרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ	terra,orbẽ & plẽitudinẽ eius	eſt terra,orbẽ terre & plenitu(	ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρω(
אַתָּה יְסַדְתָּם : צָפוֹן	tu fundaſti.Aquilonem	tu fundaſti,aquilonem	σὺ ἐθεμελίωσας, τὸν βορρᾶν
וְיָמִין אַתָּה	& dextrum tu.	& mare tu	καὶ τὴν θάλασσαν σὺ
ת בְרָאתָם	creaſti.	creaſti.	ἔκτισας.
תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן	Tabor & hermon	Tabor & hermon	Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν
בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ :	in nomine tuo laudabunt.	in nomine tuo exultabunt,	ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται,
לְךָ זְרוֹעַ	Tibi brachium	tuum brachium	σὸς ὁ βραχίων
עִם גְּבוּרָה	cum fortitudine,	cum potentia.	μετὰ δυναστείας.
תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם	roboreẽ manus tua exalteẽ	Firmetur manus tua & exalteẽ	Κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω
יְמִינֶךָ : צֶדֶק וּם	dextera tua.Iuſtitia	dextera tua,iuſtitia	ἡ δεξιά σου. Δικαιοσύνη
וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ	& iudiciũ ꝑparatio thrõi tui,	& iudiciũ preparatio ſedis tue.	καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου.
חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ	miſicordia & veritas ꝑcedẽt	Miſericordia & veritas ꝑcedẽt	Ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται
פָנֶיךָ : אַשְׁרֵי הָעָם	faciem tuã.Beatus populus	faciem tuam,beatus populus	πρὸ προσώπου σου. Μακάριος ὁ λαὸς
יוֹדְעֵי	qui ſcit	qui ſcit	ὁ γινώσκων
תְרוּעָה יְהוָה	iubilum,DEVS	iubilationem.Domine	ἀλαλαγμόν. Κύριε
בְּאוֹר פָּנֶיךָ	in lumine vultus tui	in lumine vultus tui	ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου
יְהַלֵּכוּן : בְּשִׁמְךָ	ambulabunt.In nomine tuo	ambulabunt,& in nomine tuo	πορεύσονται, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου
יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם	exultabunt tota die,	exultabunt tota die,	ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν,
וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ :	& ĩ iuſtitia tua exaltabũtur.	& in iuſtitia tua exaltabuntur.	καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται.
כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ	Quia glĩa fortitudinis eorũ	Quoniã gloria virtutis eorum	Ὅτι καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν
אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ	tu es,& in voluntate tua	tu es,& in beneplacito tuo	σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου
תָּרוּם קַרְנֵנוּ :	exaltabis imperium noſtrũ.	exaltabitur cornu noſtrum.	ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν.
כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ	Quia DEI eſt ſcutũ noſtrũ,	Quia dñi eſt aſſumptio noſtra,	Ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις,
וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל	& ſancti iſraelis	& ſancti iſrael	καὶ τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ
מַלְכֵּנוּ : אָז דִּבַּרְתָּ	regis noſtri. Tũc locutus es	regis noſtri.Tunc locutus es	βασιλέως ἡμῶν. Τότε ἐλάλησας
לח בְחָזוֹן	per viſionem	in viſione	ἐν ὁράσει
לַחֲסִידֶיךָ וַתֹּאמֶר	piis tuis,& dixiſti,	ſanctis tuis & dixiſti	τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας

ſuper thronum glorie, magnus
& timendus pluſquã omnes angeli
qui aſſiſtunt circa eum.
DEVS Deus prĩceps ſup hierarchias
excelſas, quis ſicut tu fortiſſime
DEVS & veritas tua circundat te.
Tu poteſtatem habes in elationibus
maris, quãdo intumeſcunt fluctus eius
tu deprimis illos. Tu
humiliaſti veluti interfectum gladio,
ſuperbum, hic eſt Pharao impius,
in fortitudine brachii roboris tui
deſpexiſti patronos inimicitie tue.
Tui ſunt celi & inſuper tua eſt
terra, orbem & plenitudinem eius
tu fundaſti. Deſertum
aquilonis habitatoreſq;
auſtri, tu creaſti,
tabor ab occidente & hermon
ab oriente, in noĩe tuo laudes dicunt.
Quoniã tibi brachiũ cũ fortitudine,
roborab; manũ tuã vt redimas pplm(
exaltabis dexterã tuã p edificãda(tuã,
domo ſanctuarii tui. Iuſtitia
& iudicium habitatio ſedis glorie tue.
benignitas & veritas precedent
faciem tuam. Beatus populus
qui nouit complacere
creatori ſuo, DEVS ĩ lumĩe ſplẽdoris
faciei tue ambulabunt, & liberabuntur
in iudicio. In nomine tuo
exultabunt tota die,
& in iuſtitia tua exaltabuntur.
Quoniam gloria fortitudinis eorum
tu es, & in beneplacito tuo
extolles honorem noſtrum.
Quoniam ipſi Deo eſt ſcutũ noſtrum,
& ſancto iſrael
regi noſtro. Tunc locutus es
in viſione
piis tuis, & dixiſti

Q

Digitized by Google

שויתי עזר על־גבור	poſui fortitudinē ſ̄ robuſtū,	poſui adiutorium in potente,	ἔθηκα βοήθειαν ἐπὶ δυνατόν,
הרימותי בחור	exaltaui electum	& exaltaui electum	ὕψωσα ἐκλεκτὸν
מעם: מצאתי דוד	de populo. Inueni Dauid	de plebe mea. Inueni Dauid	ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον Δαβὶδ
עבדי בשמן קדשי	ſeruū meū, oleo ſancto meo	ſeruum meūm, oleo ſancto meo	τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου
משחתיו: אשר ידי	vnxi eum. Q̄m manus mea	vnxi eum. Manus enim mea	ἔχρισα αὐτόν. Ἡ γὰρ χείρ μου
תכון עמו אף־	firma erit cum eo, &	auxiliabitur ei, &	συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων
זרועי תאמצנו:	brachiū meum roborabit eū.	brachium meū confirmabit eū.	μου κατισχύσει αὐτόν.
לא־ישא אויב בו	Nō felicitabit inimicus ī eū,	Nihil proficiet inimicus in eo,	Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ,
ובן עולה לא	& filius iniquitatis non	& filius iniquitatis non	καὶ υἱὸς ἀνομίας, οὐ (συγκόψω
יעננו: וכתותי	affliget eum. Et concidam	apponet nocere ei. Et concidā	προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Καὶ (
מפניו צריו	ante faciē eius, q̄ angunt eū,	a facie ipſius inimicos eius,	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ,
ומשנאיו אגוף:	& qui eum oderunt ꝑcutiā.	& odiētes eum in fugā cōuertā.	καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι.
ואמונתי וחסדי	Et ūitas m̄a, & miſicōdia m̄a	Et veritas m̄a & miſicōdia mea	Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου
עמו ובשמי תרום	cū eo, & ī noīe meo exaltabit	cū ipſo, & in noīe meo exaltabit	μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται
קרנו: ושמתי בים	imperiū eius. Et ponā ī mari	cornu eius. Et ponam in mari	τὸ κέρας αὐτοῦ. Καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ
ידו ובנהרות	manū eius, & in fluminibus	manum eius, & in fluminibus	χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς
ימינו: הו	dexteram eius.	dexteram eius.	δεξιὰν αὐτοῦ.
הוא יקראני אבי	Ipſe inuocabit me pr̄ meus	Ipſe īuocabit me pater meus es	Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ
אתה אלי וצור	es tu, DEVS m̄s & fōtitudo	tu, Deus meus & ſuſceptor	σύ, θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ
ישועתי: אף־אני	ſalutis mee. Ego autem	ſalutis mee. Et ego	τῆς σωτηρίας μου. Κἀγὼ
בכור אתנהו	primogenitum ponam eum,	primogenitum ponam illum,	πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν,
עליון למלכי־ארץ:	ſupremum regibus terre.	excelſum pre regibus terre.	ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
לעולם אשמור־לו	In eternum cuſtodiam ei	In eternum ſeruabo illi	Εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ
חסדי ובריתי	miſicōdiā meā, & pactū meū	miſericordiā meā, & teſtm̄ meū	τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ διαθήκη μου (αὐτοῦ
נאמנת לו: ושמתי	fidele erit ei. Et ponā (eius	fidele ipſi. Et ponam (eius	πιστὴ αὐτῷ. Καὶ θήσομαι (καὶ τὸν θρόνον(
לעד זרעו וכסאו	ꝑpetuū ſem̄ eius, & thronū(	ī ſclm̄ ſcli ſemē eius, & thronū(	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, (
כימי שמים: אם־	ſicut dies celorum. Si	ſicut dies celi. Si	ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. Ἐὰν
יעזבו בניו הו	autē dereliquerint filii eius,	autem dereliquerint filii eius	ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
תורתי ובמשפטי	legem meā & in iudiciis meis	legē meā, & in iudiciis meis nō	τὸν νόμον μου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου μὴ
לא ילכון: אם־חקתי	n̄ ābulauerint. Si p̄cepta mea	ambulauerint. Si iuſtitias meas	πορευθῶσιν. Ἐὰν τὰ δικαιώματά μου
יחללו ומצותי	ꝓphanauerit, & mādata m̄a	prophanauerint, & mādata mea	βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου
לא ישמרו: ופקדתי	non cuſtodierint. Viſitabo	non cuſtodierint. Viſitabo	μὴ φυλάξωσιν. Ἐπισκέψομαι
בשבט פי	in virga	in virga	ἐν ῥάβδῳ
פשעם ובנ	ſcelera eorum,	iniquitates eorum,	τὰς ἀνομίας αὐτῶν,
ובנגעים עו	& in plagis	in verberibus	καὶ ἐν μάστιξι
עונם: וח—	iniquitates eorum.	peccata eorum.	τὰς ἀδικίας αὐτῶν.
וחסדי לא־אפיר	Miſicōdiā āt meā nō auferā	Miſericordiā aūt meā nō diſꝑgā	Τὸ δὲ ἔλεός μου, οὐ μὴ διασκεδάσω
מעמו ולא־אשקר	ab eo, nec mentiar	ab eo, neq̄ nocebo	ἀπ᾽ αὐτῶν, οὐδ᾽ οὐ μὴ ἀδικήσω
באמונתי: לא־אחלל	in fide mea. Non violabo	ī veritate mea. Neq̄ ꝓphanabo	ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Οὐδ᾽ οὐ μὴ βεβηλώσω
בריתי ומוצא	pactū meū, & q̄ egreſſum eſt	teſtamentū meū, & q̄ ꝓcedunt	τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα
שפתי לא אשנה:	de labiis meis non mutabo.	de labiis meis nō faciam irrita.	διὰ τῶν χειλέων μου, οὐ μὴ ἀθετήσω.

انى جعلت عونا للقوى	שויתי סעד לעלימי על ידיה	poſui adiutoriũ pplõ meo, pp manũ eiꝰ
ورفعت مختارا	באוריתא אפרישית עולימא מן	qui valet in lege, ſecreui iuuenem de
من شعبى ٭ وجدت داود	בגו עמא : אשכחית דוד	populo. Inueni Dauidem
عبدى ومسحته بدهن	עבדי במשח קודשי	ſeruum meum, vnctione ſancta
قدسى يدى	רביתיה : דאידי	mea vnxi eum. Q̃m & manus mee
اعانته	מתקנן בסעדיה ברם	parate ſunt in adiutorio eius, ſed &
وذراعى قوته	אדרעי תתקפיניה	brachium meum virtutem dabit ei.
عدوه لا ينتصر	לא ישני בעיל דבבא ביה	Nõ fortunabit pſonus inimicitię ĩ eo,
وابن الخطيه لا	ובר רשיעא לא	& filius impietatis non
يذله ٭ قطعت	יסגפיניה : ואכתוש	affliget eum. Et conteram
اعداه من بين يديه	מן קדמוי מעיקוי ומס	a conſpectu eius qui angunt eum,
ومبغضيه قهرت	ומסנאוי אמגוף :	& qui oderunt eum perimam.
حقى ورحمتى	וקושטי וטובי עימיה וב	Et veritas mea & bonitas mea cũ ipſo,
معه وباسمى يرتفع	ובשום מימרי תרום	& in nomine verbi mei exaltabitur
قرنه ٭ جعلت فى البحار	יקריה : ואשוי בספיני	gloria eius. Et ſtatuam in regionibus
يده وعلى الانهار	ימא שולטניה ובדיהבי על	maris regnum eius, & in his q habitant
يمينه ٭	כתרתא גבורת ימיניה:	iuxta flumina robur dextere eius.
وهو يدعونى قايلا	הוא יקרי לי אבא	Ipſe inuocabit me pater meus es
انت هو الهى وناصر	את אלהי ותקוף	tu, Deus meus & fortitudo
خلاصى وانا	פורקני : לחוד אנא	redemptionis mee. Erego
اجعله بكرا	בוכרא למלכיא דבית יהודה	primogenitum regibus domus Iude
ارفعه على جميع ملوك	אתניניה על מלכי ארעא:	ponam eum, ſuper reges terre.
الارض واحفظ عليه	לעלם אטור ליה	In eternum ſeruabo illi
رحمتى الى الابد وبصدق	טובי וקימי מה	benignitatem meã, & pactum meum
فيه عهدى ويدوم زرعه	מהימנא ליה : ואשוי	fidele ipſi erit. Et ponam
الى الابد وكرسيه	לעלמין בנוי וכורסייה	in perpetuum filios eius, & ſedem eius
كايام السما ٭ فان	כיומיא דקיימין שמיא :	ſicut dies firmitatis celorum.
رفض بنوه	אין ישבקון בנוי ית	Si autem dereliquerint filii eius
ناموسى ولم يسيروا	אורייתי ובדיני	legem meam & in iudiciis meis
باحكامى ودنسوا	לא יהלכון : אין קיימי	non ambulauerint. Si precepta mea
حقوقى ولم يحفظوا	יפסון ופיקודי	violauerint, & mandata mea
وصاياى لافتقدن	לא ינטרון : ואסער	non cuſtod'erint. Puniam
بالعصا	על ידיהון דשרבט	manu virge
سياتهم	רשיען מן חוביהון	impia ſcelera eorum,
وبالسوط	ובמזיקיא דמכתשין	& plagis, quibus vulnerabuntur
اثمهم	להון עויתהון :	iniquitates eorum.
واما رحمتى فلا اقطعها	וטובי לא אעדי	Bonitatem autem meam non aufferam
عنهم ولا اكلم	מניה ולא אשקר	ab eo, & non mentiar
فى حقى ولا انجس	בהימנותי : לא אפיס	in fide mea. Non violabo
عهدى ٭ ولا اغير ما خرج	קימי ומפקנות פומי לא	pactum meum, & que emiſerunt
من فمى	שפותי לא אשני :	labia non mutabo.

שרתי סעיד לעמי על
ידית דמתנבר
באוריתא אפרישית
עולימין

Digitized by Google

אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי	Semel iuraui	Semel iuraui	Ἅπαξ ὤμοσα
בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד	in ſancto meo, ne Dauid	in ſancto meo ſi Dauid	ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαβὶδ
אֲכַזֵּב׃ זַרְעוֹ לְעוֹלָם	mẽtiar. Semẽ eius ĩ ſẽpiternũ	mentiar, ſemen eius in eternũ	ψεύσομαι. Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα
יִהְיֶה וְכִסְאוֹ	erit, & thronus eius	manebit. Et thronus eius	μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ
כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃	ſicut ſol coram me.	ſicut ſol in conſpectu meo,	ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου. (αἰῶνα,
כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם	Sicut luna ꝑparabit̃ ꝑpetuo	& ſicut luna perfecta in eternũ,	Καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν
וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן	& teſtis in celis fidelis	& teſtis in celo fidelis.	καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός.
סֶלָה׃ וְאַתָּה זָנַחְתָּ	ſemper. Tu autem repuliſti	Tu vero repuliſti	διάψαλμα. Σὺ δὲ ἀπώσω
וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ	& proieciſti, ſucceñſuiſti	& deſpexiſti, diſtuliſti	καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου
עִם־מְשִׁיחֶךָ׃	in Meſſiam tuum.	chriſtum tuum.	τὸν χριστόν σου.
נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ	Attenuaſti pactum ſerui tui,	Auertiſti teſtamentũ ſerui tui,	Κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου,
חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃	ꝓphanaſti ĩ t̃ra diadema eiꝰ,	ꝓphanaſti ĩ t̃ra ſanctuariũ eius.	ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו	Diſſipaſti omnes ſepes eius,	Deſtruxiſti omnes ſepes eius,	Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ,
שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃	poſuiſti mũitões eiꝰ pauorẽ.	poſuiſti firmamẽtũ eiꝰ formidinẽ	ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν. (ὁδόν,
שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ	Diripuerũt eũ oẽs, q̃ trã. ꝑ viã	Diripuerũt eũ oẽs trãſeuntes viã,	Διήρπασαν αὐτὸν πάντες οἱ διαπορευόμενοι
הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃	factus ẽ opꝓbriũ vicinis ſuis	factus ẽ opprobriũ vicinis ſuis.	ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו	Eleuaſti dexterã ãgẽtiũ eũ,	Exaltaſti dexterã deꝓmẽtiũ eũ,	Ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν,
הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃	letificaſti oẽs inimicos illius.	letificaſti omnes inimicos eius.	Εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
אַף תָּשִׁיב צוּר	Retudiſti aciem	Auertiſti adiutorium	Ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν
חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ	gladii eius, & non ſubleuaſti	gladii eius, & non es auxiliatus	τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελάβου
בַּמִּלְחָמָה׃ הִשְׁבַּתָּ	eum in prelio. Ceſſare feciſti	ei in bello. Deſtruxiſti eum	αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. Κατέλυσας
מִטְּהָרוֹ וכ	mundiciam eius,	ab emundatione	ἀπὸ καθαρισμοῦ
וְכִסְאוֹ	& thronum illius	& ſedem eius	αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ
לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃	in terram detraxiſti.	in terra colliſiſti.	εἰς τὴν γῆν κατέρραξας.
הִקְצַרְתָּ יְמֵי	Abbreuiaſti dies	Minoraſti dies	Ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας
עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ	adoleſcentie eius, operuiſti	temporis eius, perfudiſti	τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας
עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה׃	eum ignominia perpetuo.	eum confuſione.	αὐτοῦ αἰσχύνην. διάψαλμα.
עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר	Vſq; quo DEVS abſcõderis	Vſquequo domine auertis	Ἕως πότε κύριε ἀποστρέψῃ
לָנֶצַח תִּבְעַר	in perpetuum, ſuccendetur	in finem, exardeſcet	εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃	quaſi ignis indignatio tua.	ſicut ignis ira tua.	ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου.
זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד	Meṁro ꝙ tparius A. ſũ ego,	Memorare que mea ſubſtantia,	Μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις.
עַל־מַה־שָּׁוְא	alioqui quare ſtuſtra	nunquid enim vane	μὴ γὰρ ματαίως
בָּרָאתָ כָל־בְּנֵי־אָדָם׃	creaſti omnes filios hominũ.	conſtituiſti omnes filios hoĩum.	ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων
מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא	Quis eſt vir qui viuat & nõ	Quis eſt homo qui viuet & nõ	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ
יִרְאֶה־מָּוֶת	videat mortem,	videbit mortem,	ὄψεται θάνατον,
יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד	liberans animã ſuã de manu	eruet animam ſuam de manu	ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς
שְׁאוֹל סל	inferi (tue	inferni.	ᾅδου.
סֶלָה׃ אַיֵּה חֲסָדֶיךָ	ꝑpetuo. Vbi ſũt miſericordie(	Vbi ſunt miſericordie tue	διάψαλμα. Ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου
הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי	primordiales domine,	antique domine,	τὰ ἀρχαῖα κύριε,
נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד	quas iuraſti Dauidi	ſicut iuraſti Dauid	ἃ ὤμοσας τῷ Δαβὶδ
בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ זְכֹר	in veritate tua. Recordare	in veritate tua. Memor eſto	ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Μνήσθητι,

Digitized by Google

حلفت مرة بقدسي	חדא זמנא קיימית	Semel iuraui
اني لا اخلف داود	בשום קודשי אין לדוד	in nomine ſancto meo, nequaq̃ Dauidi
يكون زرعه الى ابد	אכדב: בנוהי לעלם	mentiar. Filii eius in perpetuum
الابد ✿ ومثل الشمس	יהון וכורסיה נהור	erunt, & thronus eius lucidus
كرسيه امامي	היך שמשא לקבלי:	ſicut ſol in conſpectu meo.
ويثبت كالقمر الى الابد	היך סיהרא דמתקן לאת	Sicut luna firmata ad ſignum (ruũ.
الشاهد في السماء حق	לעידנא בשחקא לעלם	etnũ, & teſtimoniũ i celo fidele i ppe(
وانت رفضت		A.
واقصيت		
مسيحك		
ونقضت عهد عبدك	אשניית קיים דעם עבדך	Auertiſti pactũ qđ habebas cũ ſuo ruo,
وفي الارض دنست قدسه	אפיסתא לארעא כליליה:	prophanaſti ad terram coronam eius.
هدمت جميع سياجه	תקיפתא כל כרכוי	Deſtruxiſti omnia caſtra eius,
وكل حصونه اخفت	שוית פצחוי תברא:	poſuiſti arces eius deſtructionem.
اختطفه عابرو السبيل	דמסין יתיה כל עוברי	Cõculcauerunt eũ oẽs trãſeũtes viã,
صار عارا في جيرته	אורחא הוה קלנא לשיבבוי:	fuit opprobrio vicinis ſuis.
رفعت يمين اعدائه	ארימתא ימינא דמעיקוי	Exaltaſti dexteram moleſtantiũ eum,
فرحت جميع مبغضيه	אחדית כל בעלי דבבוי:	letificaſti omnes patronos odii eius.
ورددت نصرة	לחוד תתיב לאחורא חורפ	Siquidẽ conuertiſti retrorſum aciem
سيفه لم تعنه	סייפיה ולא אוקימתא	gladii eius, & non ſubleuaſti
في الحرب ✿ ابطلت	יתיה בקרבא: בטילתא	eum in prelio. Abſtuliſti (altari
شيا عته	כהניא דסרין על מדבחא	ſacerdotes q aſperſionẽ faciebant ſup(
كرحت	ומדכין עמיה וכורסית	purificantes populum eius, & ſedem
في الارض كرسيه	מלכותיה לארע מגרת:	regni eius ad terram detraxiſti.
اقللت ايام	קצרתא יומי עול	Breuiaſti dies
سنيه ✿ صببت	עולימותיה עטפתא	iuuentutis eius, amicuiſti
عليه خزيا	עלוי בהתא וכסופא:	eum verecundia & confuſione.
فحتى متى تسخط	עד אימתי יי תסלק	Vſquequo DEVS auferes
يا رب الى الابد ✿ ويتقد	שכינתך לעלמין תדלק	diuinitatem tuam in eternum, ardere
مثل النار رجزك	היך אשתא חימתך:	facies quaſi ignis iram tuam.
اذكر خلقك لي ✿	אידכר דאנא אתבריתי	Recordare quod creatus ſum
فاذا لم	מן עפרא פטמא לבטלא	de puluere, alioqui qũo ad vanitatem
تخلق الانسان باطلا	בריתא לכל בני נשא:	creaſti omnes filios hominum.
من هو الانسان الذي	מאן הוא גברא דיחי ולא	Quis eſt ille vir qui viuet & non
يعيش ولا يعاين الموت	יחמי מלאכא דמותא	videbit angelum mortis,
او تنجوا نفسه من	ישיזב נפשיה מן ידיה	liberans animam ſuam de manu eius,
الجحيم	ולא יחות לבית קבורתא	& non deſcendet in domum ſepulchri
اللهم اظهر رحمتك	לעלמין: היין אינון טבוותך	in ꝑpetuum. Vbi ille benignitates tue
القديمة	דמן שירויא ד	primordiales,
الذي حلفت بحقك لداود	דקיימתא לדוד	quas pactus es Dauidi
عليها ✿ اذكر	בהימנותך: אידכר	in veritate tua. Recordare

לעלם וסהיד בשחקא מהימן לעלמין:

A. Chaldei omnes codices quos dũtaxat uidere potui manci & defectiui habentur hoc loco, nec habent interpretationem uerſus q e regione conſcriptus eſt in cũctis hebraicis libris. Que uero huius defectus ſit rõ non ſatis coniectura aſſequi datur. Placuit proinde locum uacuum relinquere, ut ſi alicuius diligentia reperiri contingat huius uerſus Chaldeam interpretationem quam myſterio & ſacramento non carere arbitror, poſſit qſ qȝ illam, ſuo inſerere libro. Nãquod hebrei omnes conſpirauerint eamqȝ de cunctis uoluminibus toto orbe abraſerint, non ſatis noſtro facit ingenio.

Digitized by Google

אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ	dñe opprobrii ſeruoꝝ tuorũ	dñe opprobrii ſeruoꝝ tuorum,	κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου,
שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל	quia portaui in ſinu meo, oĩa	quod continui in ſinu meo	οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου
רַבִּים עַמִּים׃	multorum populorum,	multarum gentium. (tui	πολλῶν ἐθνῶν.
אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ	qbus exꝓbrauerũt inimici tui	Quod exprobrauerũt inimici(	Οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου
יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ	DEVS, qbus exꝓbrauerũt	domine, quod exprobrauerunt	κύριε, οὗ ὠνείδισαν
עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ׃	A. extrema Meſſie tui.	cõmutationem Chriſti tui.	τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου.
יח בָּרוּךְ	Benedictus	Benedictus	Εὐλογητὸς
יְהוָה	DEVS	dominus	κύριος
א לְעוֹלָם	in ſempiternum,	in eternum,	εἰς τὸν αἰῶνα,
אָמֵן וְאָמֵן׃	amen & amen.	fiat fiat.	γένοιτο γένοιτο.
צ תְּפִלָּה	XC. Oratio	LXXXIX. Oratio	πθ΄. Προσευχὴ
א לְמֹשֶׁה	A. Moſſe	Moyſi	μωυσῆ
אִישׁ הָאֱלֹהִים	viri DEI.	hominis Dei.	ἀνθρώπου θεοῦ.
אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה	Domine habitaculum tu	Domine refugium	Κύριε καταφυγὴ
הָיִיתָ לָּנוּ	factus es nobis,	factus es nobis,	ἐγενήθης ἡμῖν
בְּדֹר וָדֹר׃	ingñatione & generatione,	a generatione in generationẽ.	ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
ב בְּטֶרֶם	Anteq̃	Priuſquam	Πρὸ τοῦ
הָרִים יֻלָּדוּ	montes naſcerentur	montes fierent	ὄρη γενηθῆναι
וַתְּחוֹלֵל	& crearetur	aut formaretur	καὶ πλασθῆναι
ות אֶרֶץ	terra	terra	τὴν γῆν
וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם	& orbis, a ſeculo	& orbis a ſeculo	καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
א וְעַד עוֹלָם	& vſq; in ſeculum,	& in ſeculum	καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
אַתָּה אֵל׃	tu Deus. (tritionem,	tu es Deus.	σὺ εἶ. (σιν,
תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא	Cõuertẽs hoĩem vſq; ad cõ(	Ne auertas hoĩem ĩ humilitatẽ,	Μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνω(
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי	& dicens reuertimini filii	& dixiſti conuertimini filii	καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε υἱοὶ
אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים	Adam. Quia mille anni	hominum. Quoniã mille anni	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι χίλια ἔτη
א בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם	in oculis tuis, ſicut dies	ante oculos tuos, tanq̃ dies	ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר	heſterna que pertranſiit,	heſterna que preteriit.	ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε,
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃	& vigilia nocturna.	Et cuſtodia in nocte,	καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
ה זְרַמְתָּם	Impetu irruiſti in eos,	que pro nihilo habentur	Τὰ ἐξουδενώματα
שֵׁנָה יִהְיוּ	B. ſomnia erunt,	eorum anni erunt.	αὐτῶν ἔτη ἔσονται,
כ בַּבֹּקֶר	mane	Mane	τὸ πρωῒ
כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃	quaſi herba pertranſiens.	ſicut herba tranſeat	ὡσεὶ χλόη παρέλθοι,
יצ בַּבֹּקֶר	Mane	mane	τὸ πρωῒ
יָצִיץ וְחָלָף	floruit & abiit,	floreat & tranſeat,	ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι.
ט לָעֶרֶב	ad veſperum	veſpere	Τὸ ἑσπέρας
יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃	contereretur atq; ſiccabitur.	decidat induret & areſcat.	ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ	Cõſũpti.n. ſumus furoř tuo,	Quia defecimus in ira tua,	Ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου,
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ	& indignatiõe tua turbati ſũ.	& in furore tuo turbati ſumus.	καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν.
שַׁתָּה עֲוֺנֹתֵינוּ	Poſuiſti iniquitates noſtras	Poſuiſti iniquitates noſtras	Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν
לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ	coram te, occulta noſtra	in conſpectu tuo, ſeculũ noſtrũ	ἐνώπιόν σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν

Digitized by Google

يا رب معيرة عبيدك	יי חיסודי עבדך	DEVS opprobrii ſerui tui,
الذي قبل فيه من حضن	סבירית על עיטפי כל	quoniam ſuſtinui in ſinu meo cuncta
الامم الكثيرة	גוהפיהון דסגיעין עממין	opprobria multoꝝ populoꝝ.(DEVS,
اللهم ان اعداك	דחסידו בעלי דבבך יי	Q̃m̃ exprobrauerũt pſoni inimicitie tue(
عيروا وغيروا	דחסידו איחור דשמ־	exprobrauerũt tarditatem veſtigiorũ
اثار مسيحك	ריגלי משיחך׃	pedum MESSIE tui.
مبارك	בריך שמא דיי בעלמא	Benedictum nomen DEI in mundo
الرب	הדין אמן ואמן בריך	iſto amen & amen. Benedictum
الى الابد	שמא דיי לעלמא דאתי	nomen DEI in mundo qui vẽturus eſt
يكون يكون	אמן ואמן׃	amen & Amen.
	צלותא דצלי משה	XC. Oratio qua orauit Moſſe
المزمور	נביא דיי כד חבו בני	pphcta DEI, qñ peccauerũt filii
التاسع والثمنون	ישראל במדברא עני וכן אמר	iſrael ĩ deſerto. Rñdit & ſic dixit.
اللهم كنت	יי דמדור בית שכינתיה	DEVS cuius hĩtatio, & cuius diuini(
لنا ملجا	בשמיא את הויתא לנא	domus eſt in celis, tu fuiſti nobis (tatis
جيلا فجيل	סעיד בכל דר ודר׃	adiutorio ĩ oĩ generatione & gñatiõe.
من قبل ان	כד אתגלי קדמך דעמך	Q̃ ſi mãifeſtũ fuit corã te ꝙ ppl's tuus
تكون الجبال	עתידין למיחב אתקינתא	eſſet peccaturus, diſpoſuiſti
وقبل ان تتقن	תתובא עד דלא טוריא	conuerſionem, priuſquam montes
الارض	איתנטלא ואיתבריאת	erigerentur, & creata eſſet
والبلاد وانت	ארעא ויתבי תבל ומן	terra, & habitatores orbis. a
الله منذ الاول	עלמא הדין ועד עלמא	mundo hoc & vſq; ad mundum
والى الابد	דאתי את הוא אלהא׃	futurum, tu ipſe es Deus.
فلا ترد الانسان الى الذل	תתיב ברנש על חוביה עד	Cõuertens hoĩem de peccato eius vſq;
وقلت توبوا يا بني	מות ואמרת תובו בני נשא׃	ad mõtẽ, & dixiſti ↄuertimini filii hoĩs.
البشر فان الف سنة	ארום אלף שנין בעינך	Q uoniam mille anni in oculis tuis
امام عينيك يا رب مثل	מתחשבין קדמך היד יום	reputantur apud te, ſicut dies
امس الذاهب	דאתמלי ארום יעבר	heſterna quando preteriit
او كهجعة من	והיך מטרת ליליא׃	& ſicut vigilia noctis.
الليل	ואין לא תייבין תייתי	Et ſi non conuertantur induces
سنوهم تكون	עליהון מותא היך דמכין	in eos mortem, tanquã dormientes
هم مرذوله	יהון ולעלמא דאתי היך	erunt, & ad mundum venturum ſicut
كنبات العشب	עיסבא דמתפרך יתחלפון׃	herba que ſiccatur tranſibunt.
الذي	דמיין עובדיהון היך	Similes ſunt operationes eorum,
خضر بالغداة	עיסבא די בצפרא יציץ	herbe que de mane floret
طريا يزهر في	ויסגי ולרמשא מתמולל	& augetur, veſperi autem decidit
الغدوات ويزول	ומתייבש מן חורבא׃	& ſiccatur propter eſtum.
ويذبل عند	ארום אשתיצינא מן תוקפך	Q̃m̃ defecimus propter furorẽ tuum,
المسا وييبس فنحن	ומן חימתך אתבהלנא׃	& ab ĩdignatione tua cõturbati ſumus
الان بسخطك	שויתא חובנא לקובלך	Poſuiſti peccata noſtra ĩ cõſpectu tuo,
فانون وهفواتنا	עוית עולימותנא קבל	iniquitates iuuentutis noſtre coram

A. Veſtigia ſiue extrema Chriſti tui. Tẽpus ſ. ultimum & prefinitum aduentũ Meſſie. Quod magna obſtinatione inficiantur nõdum aduenisſe noſtri tẽporis hebrei. Significatur etiã quod mortuo domino priuſquã ſurgeret a mortuis, imperatum fuiſſe apoſtolis diſcipulis & amicis eius. Quod ſecuti eum fuerant. Quod eum imitati, eiuſq; doctrinam audierãt & reliqua.

A. Vbicũq; apud hebreos legit̃ Moſſe uir Dei. intelligũt ſine cõtrouerſia Moſſem legislatorem.

B. Somnia erũt. Hominum uita poſt diluuium ſi conferatur uite hominum, qui diluuium anteceſſerunt, ſomnium iure dici poteſt.

לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי	in luce vultus tui. Omnes	ī illūinatōe vultꝰ tui. Q̄ oēs	εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. Ὅτι (
כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ	enim dies noſtri tranſierūt,	dies noſtri defecerunt,	αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, (πᾶσαι
בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ	in furore tuo conſumpſimus	& in ira tua defecimus.	καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν.
שָׁנֵינוּ כְמוֹ ה	annos noſtros quaſi	Anni noſtri ſicut (noſtroꝝ	Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ (ἡμῶν
הֶגֶה׃ יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ	verba. Dies annoꝝ noſtrorū	aranea meditabūſ, dies ānoꝝ(	ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν(
בָהֶם שִׁבְעִים	in ipſis ſeptuaginta	in ipſis ſeptuaginta	ἐν αὐτοῖς, ἑβδομήκοντα
שָׁנָה וְאִם	anni, & ſi	anni. Si autem	ἔτη, ἐὰν δὲ
בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים	in validiſſimis octoginta C.	in potentatibus octoginta	ἐν δυναστείαις, ὀγδοήκοντα
שָׁנָה וְרָהְבָּם	anni, & excellentia eorum	anni, & amplius eorum	ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν,
עָמָל וָאָוֶן כִּי־	labor & dolor, quoniam	labor & dolor. Quoniam	κόπος καὶ πόνος. Ὅτι (σόμεθα
גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃	trāſiuimꝰ cito & auolauimꝰ.	ſupuenit māſuetudo, & corri(	ἐπῆλθε πραότης ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ παιδευθη(
מִי־יוֹדֵעַ ע	Quis nouit	Quis nouit (piemur.	Τίς γινώσκει
עֹז אַפֶּךָ וּכ	vehementiam ire tue,	poteſtatem ire tue,	τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου,
וּכְיִרְאָתְךָ	& ſicut timor tuus	& pre timore tuo	καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου,
עֶבְרָתֶךָ׃	indignatio tua.	iram tuam	τὸν θυμόν σου
לִמְנוֹת יָמֵינוּ	Numerus dierū noſtrorum	dinumerare. Dexteram tuam	ἐξαριθμήσασθαι. Τὴν δεξιάν σου
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא	ſic fac ſcire nos, & pducamuſ	ſic notam fac & eruditos	οὕτω γνώρισόν μοι, καὶ τοὺς πεπεδημένους
לְבַב חָכְמָה׃	cor ſapientie.	corde in ſapientia.	τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
שׁוּבָה יְהוָה עַד־	Reuertere DEVS vſquequo,	Cōuertere domine vſquequo,	Ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε,
מָתָי וְהִנָּחֵם	& conſolare	& deprecabilis eſto	καὶ παρακλήθητι
עַל־עֲבָדֶיךָ׃	ſup ſeruos tuos. (cōdia tua,	ſuper ſeruos tuos. (dia tua,	ἐπὶ τοῖς δούλοις σου.
שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ	Satura nos matutina miſi(	Repleti ſumus mane miſicor(	Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου
וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה	& laudabimus & letabimur	exultauimus & delectati ſumus	κύριε, καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν
בְּכָל־יָמֵינוּ׃	cunctis diebus noſtris.	in omnibus diebus noſtris.	Ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת	Letifica nos pro diebus	Letati ſumus pro diebus	εὐφράνθημεν, ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν
עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת	quibus afflixiſti nos, & annis	quibus nos humiliaſti, annis	ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν
רָאִינוּ רָעָה׃	quibus vidimus mala.	quibus vidimus mala.	ὧν εἴδομεν κακά.
יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ	Oſtendatur ſeruis tuis	Reſpice in ſeruos tuos	Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־	opus tuum, & gloria tua ſup	& in opera tua, & dirige	καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ὁδήγησον
בְּנֵיהֶם׃ וִיהִי נֹעַם	filios eoꝝ. Et ſit māſuetudo	filios eorum. Et ſit ſplendor	τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ	domini Dei noſtri	domini dei noſtri	κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה	ſuper nos, & opus	ſuper nos, & opera	ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה	manuū noſtrarum fac ſtabile	manuum noſtrarum dirige	τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον (παρ᾽ ἑβραίοις
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה	ſuper nos, & opus	ſuper nos, & opus (Dauid.	ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὸ ἔργον (ἀνεπίγραφος
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃	manuū noſtrarū confirma.	manuū nr̃aꝝ dirige. (tici ipſi(	τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον. (Δαβίδ
צא יֹשֵׁב	XCI. A. Sedens	XC. Qui habitat Laus cā(	ς'. Ὁ κατοικῶν Αἶνος ᾠδῆς τῷ
בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל	ī abſcōdito excelſi, ī ūbraclo	ī adiutorio altiſſimi, ī ptectione	ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ
שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר	ſufficiētiſſimi ꝯmorabiſ. Dicā	dei celi cōmorabitur, Dicet	τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. Ἐ
לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי	DEO ſpes mea, & forti. mea	dño ſuſceptō meus es tu, & refu(	τῷ κῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ καὶ καταφυγή
אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃	Deus meus confidam in eo.	Deus meus ſpabo ī eū. (giū mēū	ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν.
כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח	Quia ipſe libabit te, de laqo	Q̄m ipſe liberabit me de laqueo	Ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος

Digitized by Google

نور وجهك ايا منا بسخطك	ניהור אפיך : ארום	luce vultus tui.Quoniam
كلها فانيه ۞ واعمارنا	כל יומנא אתפנו	omnes dies noſtri defecerunt
مثل نسج العنكبوت	בחרגזך שיצינן יומי	ira tua,conſumpti ſunt dies
ماضيه	חיינא היך הבל פומא	vite noſtre tanquam vapor oris
ايام حياتنا	דסיתוא : יומי שנינא	in hyeme.Dies annorum noſtrorum
سبعون	בעלמא הדין שבעין שנין	in hoc mundo ſeptuaginta anni
سنه ۞ وان	באלימין ואין בגבורתא	fortitudinis,& ſi in valitudine
زادت فثمنون	תמנן שנין וסוגעיהון	octoginta anni,multiplicatio eorum,
وازيد مما عنا	ליעות ושקר לחייביא	labor & falſitas peccatoribus,
والام ۞ بخف	ארום עבר בסרהובין	quoniam tranſeunt velociter
الان في دعتك	וכפרחין לעפרא :	& volant in puluerem.
ما دبين ۞ لانا لا نقدر	מן הוא דידע לאתבא	Quis eſt ille qui ſciat conuertere
علي شدة سخطك	עושנא דתוקפך אלהא	fortitudinem ire tue Deus,
وخشية رجزك	אילהין צדיקיא דדחלין	tantum iuſti qui timent
قاهدنا	מינך משדכין רוגזך :	te ſedant furorem tuum.
بيمينك	למימני יומנא מאן	Ad numerandos dies noſtros quis
لنكن مع المودبين	יתכוון להודעא ברם נביא	cõputabit vt ſcire faciat,ſolus ꝓpheta
القلب بالحكمة	דלביה מלא חכמתא :	cuius cor abundat ſapientia.
حتى متى يارب	תוב יי עד אימתי	Conuertere DEVS vſquequo
تعطف علينا	תסגף יתנא ותוב מן בישתא	affliges nos,conuertere a malo
وعز عبيدك	דמליל למעבד לעמך	quod locutus es facere populo tuo.
وغدنا في الغدوات من	שבע יתנא לעלמא דמתיל	Satura nos in mundo,qui ſimilis eſt
رحمتك ۞ لنسبح ونسر	לצפרא טובך ונשבח	matutino bẽignitate tua,& letabimur
جميع ايام حياتنا	ונחדי בכולהון יומנא :	& exultabimus oĩbus diebus noſtris.
وافرحنا عوض الايام	שמח יתנא היך יומין	Letifica nos ſicut dies
التي اقصيتنا فيها والسنين	דסגיפתנא היך שניא	humiliationis noſtre,ſicut anni
التي راينا فيها الرزايا	דחמינא בישתא	quibus vidimus mala.
انظر الى عبيدك	יתחמי לעבדך עובדי	Manifeſte fiant ſeruo tuo operationes
وصنيعك واهد	ניסך ושבחך על	ſignorum tuorum,& decor tuus ſuper
بنيهم فليكن بها	בניהון : ויהי בסימותא	filios eorum.Et ſit dulcedo
الرب الهنا	דגן עדן מן קדם יי אל	ortus deliciarum de conſpectu DEI,
علينا وبسهل	אלהנא עלנא ועובדי ידנא	Dei noſtri ſup nos,& opa manuũ nr̃aꝝ
لنا اعمال	יצלחון אתקין פתגמי	proſpera ſint,preparata verba
ايدينا ۞	אורייתך עלנא ועובדי	legis tue ſuper nos,& opera
وسهل عمل ايدينا	ידנא מניה יתקנון :	manuum noſtrarum a te preparentur.
المزمور التسعون ۞ الساكن	דאשרי שכינתיה ברזא	xci.Qui poſuit diuinitatẽ ſuã ĩ ſecreto
في عون العلي ممجد	עילא בטלל ענני יקרא	altiſſimo,in vmbra nubiũ glorie (dicã
في ظلال اله السما يقول	יי שדי יבית אמר דוד אם	Dei ſufficiẽtis ꝯmorabiť Dixit Dauid,(
للرب انه هو ناصري وملجي	ליהוה רחצני וכרך תוקפי	Deo fiducia mea & arx fortitudis mee,
الهي الذي عليه توكلت	אלהי איכלי במימריה אתי	Deus meus ſperabo ĩ verbo eius.Q̃m
هو ينجيني من فخ	הוא יפצינך שלמה ברי	ipſe liberabit te Salomonẽ filiũ meũ,

C. Octoginta anni. Non eſt breuior noſtri temporis hominũ uita ꝙ fuerit tempore Dauidis. Multi ſiquidem nunc attingunt octogeſimum annum. Nec Petrus apponẽſis quẽ conciliatorẽ appellant huius rei quãtum ego ſentio eſt ueritatem aſſecutus.

A. Hieronymus in cõmentariis prophetarum,& in expoſitione pſalterii,negare uidetꝰ hũc pſalmum dictum de Chriſto,cui ipſe nequaquam aſſentio. Libro midras tehilim וכן כשאמר לו הקב׳ה צו את בני ישראל את קרבני לחמי אמ׳ משה ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה מי יכול לספק אילים לקרבנות אמ׳ לו הקב׳ה חייך לא כשאתה סבור איני מבקש מידם אלא שני כבשים אחד תעשה בבקר .i. Et parimodo quãdo dixit ei .ſ. Moſſe Deus ſanctus & benedictus. Precipe filiis Iſrael. Sacrificiũ meũ caro mea. Dixit Moſſe. Iſaie .xl. Et libanus non erit ſufficiens ad incẽdium, animaliaqꝫ eius nõ ſatis erunt ad holocauſtum. Quis ergo poterit ad ſufficientiam arietum ad ſacrificia. Dixit ei Deus .s. & benedictus. Viuus tu. Non quẽadmodum tu opinaris ego requiro ab eis. Non enim requiro ab eis niſi unum tantũ arietem. Hec, quando ad literam uerificari nequeãt, notat Prophetus eſſe intelligẽda myſtice, refertqꝫ uerba Dei, ad unicum & uerum ſacrificium Ieſu Chriſti filii Dei, qui uerus eſt aries uetuſqꝫ agnus ĩmaculatus, cuius ſanguis quotidie in altari inuiſibiliter immolatur, uidetur qꝫ a ſolo Deo, ut ẽt habẽt hebrei libro mechilta his uerbis ודם נקי תרשיעו זה הוא שאמר וראיתי את הדם והראית לי ולא לאחרים דברי ר׳ ישמעאל וספרי לית ואית הדם לכם לאות לאות לכם ולא לאחרים .i. Et ĩ ſanguinẽ innocentis impie egiſtis. Hoc eſt ꝙ dictum eſt, & uidebo ſanguinem,

Digitized by Google

יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃	venãtiũ & a peſtilẽtia deua(	venantium, & a verbo aſpero.	θηράτων, καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους,
בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ	Pẽn: ſu: obũbrabit tibi(ſtãte	Scapulis ſuis obumbrabit tibi,	ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι,
וְתַחַת־כְּנָפָיו	& ſub alis eius	& ſub pennis eius	καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ
תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה	ſperabis, lancea & parmula	ſperabis. Scuto circundabit te	ἐλπιεῖς. Ὅπλῳ κυκλώσει σε
אֲמִתּוֹ׃ לֹא	veritas eius. Non	veritas eius, non	ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ, οὐ
תִירָא מִפַּחַד	timebis a timore	timebis a timore	φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου
לָיְלָה מֵחֵץ	nocturno, a ſagitta	nocturno. A ſagitta	νυκτερινοῦ. Ἀπὸ βέλους
יָעוּף יוֹמָם׃ מ	volante per diem.	volante in die	πετομένου ἡμέρας, (μένου,
מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ	A peſte in tenebris ãbulãte,	a negocio pambulãte ĩ tenebr(	ἀπὸ πράγματος, ἐν σκότει διαπορευο(
מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם	ab exĩmiatorĩ q́ exĩmiat me(	ab īcurſu & demonio meridiãno.	ἀπὸ συμπτώματος, καὶ δαιμονίου μεσημ(
יִפֹּל מִצִּדְּךָ א	Cadent a latere tuo (ridie.	Cadent a latere tuo	Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου (βρινοῦ.
אֶלֶף ור.	mille	mille	χιλιάς,
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ	& decẽ millia a dextris tuis,	& decem millia a dextris tuis,	καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου,
אֵלֶיךָ לֹא	ad te autem non (lis tuis	ad te autem non (lis tuis	πρὸς σὲ δὲ οὐκ
יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ	appropinq̃bit. Verũtñ ocu(	appropinquabit. Verũtñ ocu(	ἐγγιεῖ. Πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου
תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת	videbis & vltionem	conſiderabis, & retributionem	κατανοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν
רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃	impiorum cernes.	peccatorum videbis.	ἁμαρτωλῶν ὄψει.
כִּי־אַתָּה יה	Tu enim es	Quoniam tu es	Ὅτι σύ
יְהוָה מַחְסִי	DEVS ſpes mea,	domine ſpes mea,	κύριε ἡ ἐλπίς μου,
עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ	excelſum poſuiſti	altiſſimum poſuiſti	τὸν ὕψιστον ἔθου
מְעוֹנֶךָ׃ לֹא־תְאֻנֶּה	habitaculũ tuũ. Nõ eueniet	refugium tuum. Non accedet	καταφυγήν σου. Οὐ προσελεύσεται
אֵלֶיךָ רָעָה	ad te malum,	ad te malum,	πρὸς σὲ κακά,
וְנֶגַע לֹא	& plaga non	& flagellum non	καὶ μάστιξ οὐκ
יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃	apppinq̃bit tabernaclõ tuo.	appropinq̃bit tabernaculo tuo,	ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה	Q͞m angelis ſuis mandauit	Quoniã angelis ſuis mandauit	Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται
לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־	de te vt cuſtodiãt te in oĩbus	de te, vt cuſtodiant te in oĩbus	περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις
דְּרָכֶיךָ׃ עַל־כַּפַּיִם	viis tuis. In manibus	viis tuis. In manibus	ταῖς ὁδοῖς σου, ἐπὶ χειρῶν
יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן	portabunt te, ne forte	portabunt te, ne forte	ἀροῦσί σε, μήποτε
תִּגֹּף בָּאֶבֶן	offendat ad lapidem	offendas ad lapidem	προσκόψῃς πρὸς λίθον
רַגְלֶךָ׃ עַל־שַׁחַל	pes tuus. Aſpidem	pedem tuum. Super aſpidem	τὸν πόδα σου. Ἐπὶ ἀσπίδα
וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס	& baſiliſcũ calcabis, ↄculcab(	& baſiliſcũ ãbulabis, & ↄculcab(	καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις
כְּפִיר וְתַנִּין׃	leonem & draconem.	leonem & draconem.	λέοντα καὶ δράκοντα.
כִּי בִי חָשַׁק	Quoniam me intẽſe dilexit	Quoniam in me ſperauit	Ὅτι ἐπ᾽ ἐμὲ ἤλπισε,
וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ	liberabo eum, exaltabo eũ,	liberabo eum, protegam eum	καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν,
כִּי יָדַע שְׁמִי׃	quoniã cognouit nomẽ meũ	quoniam cognouit nomẽ meũ.	ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου. (αὐτοῦ,
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ	B. Inuocabit me & rñdebo ei	Clamauit ad me & ego exaudi(	Κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπακούσομαι(
עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה	cũ ipſo ego in tribulatione,	cũ ipſo ſum ĩ tribulatiõe, (am eũ	μετ᾽ αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει.
אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃	etuã eum & glorificabo eũ.	eripiã eum & glorificabo eum.	Ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν,
אֹרֶךְ יָמִים אש	C. Longitudine dierum	Longitudine dierum	μακρότητα ἡμερῶν
אַשְׂבִּיעֵהוּ ו	ſaturabo eum,	replebo eum,	ἐμπλήσω αὐτόν,
וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃	& oſtẽdã ei ſalutare meũ. D	& oſtendam illi ſalutare meum.	καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

Digitized by Google

de laqueo & de morte & de inſidiis.
Vmbra diuinitatis eius obumbrabit
tibi, & ſub vmbra glorie eius
ſecurus conſiſtes, clypeus & parmula
veritas eius. Non timebis a
timore nocentium qui ambulant
in nocte, a ſagitta angeli
mortis, volantis in die.
A morte ambulante in tenebris,
a caterua demonum qui nocent
meridie. Recordaberis nominis ſancti,
& cadent a latere ſiniſtro tuo
millia, & myriades a
dextera tua tibi autẽ nõ appropinq̃bit
vt noceat. Verũtamen oculis tuis
conſiderabis, & quemadmodum
perturbentur impii cernes.
Rñdit Salomon & ſic locutus eſt, q̃m
tu ipſe DEVS fiducia mea
in habitaculo excelſo poſuiſti
domum diuinitatis tue. Rñdit author
mundi & ſic locutus eſt, non eueniet
tibi malum, & flagellum
non appropinquabit
tabernaculis tuis. Q̃m angelis ſuis
pcipiet de te, vt cuſtodiant te in oĩbus
viis tuis. Fortitudine ſua
portabunt te ne forte impingant
cupiditate praua ſimili
lapidi pedes tui. Catulum
filium leonum & baſiliſcum calcabis,
conculcabiſq; leonem & draconem.
Q̃m in verbo meo fuit voluntas mea
liberabo eum, & protegam eum
quoniam ſciuit nomen meum. Orabit
coram me & ego reſpondebo ei,
cum ipſo ego ſum in tribulatione,
eruam eum & glorificabo eum.
Longitudine dierum
ſatiabo eum,
& oſtendam illi redemptionem meam.

qui quidem uidebitur a me non aũt ab aliis. Verba. R. Iſmael, & huic annexũ eſt illud. Et erit ſanguis uobis in ſignũ. In ſignũ inq̃ uobis, non autem aliis erit in ſignum.

Libro midras tehilim [Hebrew text] .i. R. Rachmia dixit. Tres lapides accepit .s. Iaacob, & dixit ſi Deus unit nomẽ ſuper me quẽadmodũ uniuit ſup patres meos fiant oẽs unus, ſtetit & inuenit oẽs unus ſicut dictum eſt Geñ. xxviii. Et accepit lapidem. Hoc enim uerbo docet q̃ oẽs facti ſunt unus. Volunt nõnulli hinc argumentũ elicit poſſe ad aſtruendum beatiſſime trinitatis myſterium.

B. Libro midras tehilim [Hebrew text] .i. Dixit R. Ieoſua filius leui in noie. R. Pinchas filii Iair. Quãobrem orationẽ fundũt Iſraelite ĩ mũdo iſto & nequaq̃ exaudiunt. Propterea nimirũ q̃ neſciũt nom hamephoras ſiue nom q̃tuor lrar. Futurũ eſt aũt ut Deus .s. & .b. doceat eos illud ſic dictũ ẽ. Iſaie. lii. Sciet pp̃ls meus nomẽ meũ. Tũc uero orabũt & exaudientur, ſicut dictũ eſt. Inuocabit me & ego reſpondebo ei.

C. Libro midras tehilim [Hebrew text] .i. Lõgitudine dierũ ſaturabo eũ. Hec ẽ una de ſcripturis grauioribus q̃ .s. ſalus Iſrael ſit ſalus dei .s. & .b. ſicut dictũ ẽ & oñdã ei in ſalute mea,

Digitized by Google

צב - מזמור	XCII. Pſalmus,	XCI. Pſalmus	ϛα΄ Ψαλμὸς
שיר ליום השבת׃	canticũ,in die ſabbati.	cantici in die ſabbati.	ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.
טוב להדות ליהוה	Bonum eſt confiteri DEO,	Bonum eſt confiteri domino,	Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ,
ולזמר לשמך עליון׃	& pſallere noĩ tuo altiſſime.	& pſallere nomini tuo altiſſime.	καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε.
להגיד בבקר חסדך	Ad ãnũciãdũ mãe miſicõ.(	Ad ãnũciãdũ mane miſicõdiã(	Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου,
ואמונתך בלילות׃	& fidẽ tuã ĩ noctibus. (tuã,	& veritatẽ tuã ꝑ noctẽ. (tuã,	καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα.
עלי עשור ועלי	In decade, & in	In decachordo	Ἐν δεκαχόρδῳ
נבל עלי הגיון	pſalterio,in cantico	pſalterio,cum cantico	ψαλτηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς
בכנור׃ כי שמחתני	ĩ cithara.Q̃m letificaſti me	in cithara.Quia delectaſti me	ἐν κιθάρᾳ. Ὅτι εὔφρανάς με
יהוה בפעלך	DEVS,in opere tuo,	domine in factura tua,	κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου, (σομαι.
במעשי ידיך ארנן׃	ĩ ope manuũ tuaꝝ laudabo.	& ĩ opibꝰ manuũ tuaꝝ exultabo.	καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιά(
מה גדלו מעשיך	Quã magnificata ſt opa tua	Quã magnificata ſunt opa tua	Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου
יהוה מאד עמקו	DEVS,quã ꝑfũde facte ſũt	dñe,nimis profunde facte ſunt	κύριε, σφόδρα ἐβαθύνθησαν
מחשבתיך׃ איש	cogitationes tue.Vir	cogitationes tue.Vir	οἱ διαλογισμοί σου. Ἀνὴρ
בער לא ידע וכסיל	ĩſipiẽs ñ cognoſcet & ſtultus	inſipiẽs nõ cognoſcet,& ſtultus	ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος
לא יבין את זאת׃	non intelliget iſtud.	non intelliget hec.	οὐ συνήσει ταῦτα.
בפרח רשעים כמו	Dũ germinauerint impii q̃ſi	Cũ exorti fuerĩt peccatores ſic̃	Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ
עשב ויציצו כל	herba,& floruerint omnes	fenum,& apparuerint omnes	χόρτον, καὶ διέκυψαν πάντες
פעלי און	qui operantur iniquitatem,	qui operantur iniquitatem.	οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. (τοῦ αἰῶνος,
להשמדם עדי עד׃	vt cõterant̃ vſq; ĩ ſempiťnũ.	Vt intereant in ſeculũ ſeculi,	Ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα(
ואתה מרום לעלם	Tu autem excelſus ĩ eternũ	tu autem altiſſimus in eternum	σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα
יהוה׃ כי הנה	DEVS.Quoniam ecce	domine.Quoniam ecce	κύριε. Ὅτι ἰδοὺ
איביך יהוה	inimici tui DEVS,	inimici tui domine,	οἱ ἐχθροί σου κύριε,
כי הנה	quoniam ecce	quoniam ecce	ὅτι ἰδοὺ
איביך יאבדו	inimici tui peribunt,	inimici tui peribunt,	οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται.
יתפרדו כל	diſſipabuntur omnes	& diſpergentur omnes	Καὶ διασκορπισθήσονται πάντες
פעלי און׃	qui operantur iniquitatem.	qui operantur iniquitatem.	οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
ותרם כראים	Et exaltabit̃ q̃ſi naricornis	Et exaltabitur ſicut vnicornis	καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος
קרני בלתי	cornu meum & ſenecta mea	cornu meum,& ſenectus mea	τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆράς μου
בשמן רענן׃	in oleo vberi. (q ĩſidiant̃	in miſericordia vberi. (cos	ἐν ἐλαίῳ πίονι. (ἐχθροῖς
ותבט עיני בשורי	Et ĩſpiciet oculus meus eos(	Et deſpexit oculus meus inimi(	Καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς (
בקמים עלי מרעים	mihi,de iis q ↄſũt.adũſũ me(	meos,& ab ĩſurgẽtibꝰ ĩ me ma(	μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανιστανομένοις ἐπ᾽ ἐμὲ πο(
תשמענה אזני׃	audiet auris mea. (malignis	audiet auris mea. (lignãtibus	ἀκούσεται τὸ οὖς μου. (νηρευομένοις
צדיק כתמר	Iuſtus vt palma	Iuſtus vt palma	Δίκαιος ὡς φοῖνιξ
יפרח כארז	florebit,vt cedrus	florebit,ſicut cedrus	ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος
בלבנון ישגה׃	in libano multiplicabitur.	libani multiplicabitur.	ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
שתולים בבית	Tranſplantati in domo	Plantati in domo	Πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ
יהוה בחצרות	DEI,in atriis	domini,in atriis	κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς
אלהינו יפריחו׃	Dei noſtri germinabunt,	domus Dei noſtri florebunt.	τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν.
עוד ינובון בש	Adhuc fructificabunt	Adhuc multiplicabuntur	Ἔτι πληθυνθήσονται
בשיבה דשנים	in ſenectute,pingues	in ſenecta vberi,	ἐν γήρει πίονι,

Digitized by Google

المزمور الحادي والتسعون

[illegible]

XCII. Laudatoria & cãticũ, q(primus pro die ſabbati. (dixit hõ

Bonum eſt confiteri coram DEO,
& laudate nomen tuum altiſſimum.
Ad annũciãdũ mane benignitatẽ tuã,
& veritatem tuam nocte.
In ore cithare decem
cordarum, in ore pſalterii inq
tenore cithare. Quoniã letificaſti me
Deus in opere tuo,
in operibus manuũ tuarum exultabo.
Quam magnifica illa
opera tua DEVS, multum profunde
ille cogitationes tue. Homo
inſipiens non ſcit, & ſtultus
non cognoſcet hec.
Quando germinabunt impii
ſicut herba & florebunt omnes
operarii falſitatis, & futurum eſt quod
deſtruat eos Deus vſq in eternum.
Et tu excelſus altiſſimus ad mundum
venturum DEVS. Q̃m ecce patroni
inimicitie tue fortunantur in ſeculo
hoc DEVS, quoniam ecce patroni
inimicitie tue diſſipabuntur in ſeculo
futuro, ſeparabuntur a
congregatione iuſtorum omnes
qui operanť iniquitatẽ. Exaltaſti quaſi
naricotnis fortitudinem meam
vnxiſti me oleo recenti oliue frondoſe,
vidit oculus meus interitum
moleſtãtiũ me q inſurgunt contra me
vt malignẽtur, audiẽt aures mee vocẽ
confractionum eo℞. Iuſtus tanq̃ palma
producet germina ſicut cedrus
libani, multiplicabitur & mittet
radices. Filii eius
plantati erũt in domo ſanctuarii DEI
in atriis domus Dei noſtri florebunt.
Adhuc veluti patres eo℞ generabunt
filios in ſenectute, pingues

D. Ex libro tertio more haneuoc hip. R. Moſſe egyptii cap. li.

[illegible]

וְיַעֲנַנִּים יִהְיוּ:	& frondentes erunt.	& benepatientes erunt	καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται
לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר	Vt annuncient quod rectus	vt annuncient. Quoniã rectus	τοῦ ἀναγγεῖλαι. Ὅτι εὐθὺς
יְהוָה צוּרִי	DEVS fortitudo mea	dominus Deus noſter,	κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ:	& non eſt iniquitas in eo.	& non eſt iniquitas in eo.	καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.
צג	XCIII.	XCII. Laus cantici Dauid	ϟβʹ. Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ
		in die ante ſabbatum	προσαββάτου ὅτε κατῴκισται
		quando fundata eſt terra.	ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαβίδ.
יְהוָה מָלָךְ	DEVS regnauit	Dominus regnauit	Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν,
גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ	celſitudinẽ ĩdutus ẽ, ĩdutꝯ ẽ	decorem ĩdutus eſt, indutus eſt	εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Ἐνεδύσατο
יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר	DEVS fõtitu. & accĩctus ẽ,	dñs fortitudinẽ & preeinxit ſe.	κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο.
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל	inſup direxit orbẽ qui non	Etenĩ firmauit orbẽ terre, q nõ	καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ
תִּמּוֹט נָכוֹן כִּסְאֲךָ	cõmouebit. Paratũ ſoliũ tuũ	cõmouebitur. Parata ſedes tua	σαλευθήσεται. Ἕτοιμος ὁ θρόνος σου
מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה:	ex tunc, ab eterno tu es.	extunc, a ſeculo tu es.	ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה	Leuauerũt flumina DEVS,	Eleuauerunt flumina domine,	Ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ κύριε,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	leuauerunt flumina	eleuauerunt flumina	ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ
קוֹלָם יִשְׂאוּ	voces ſuas, eleuauerunt	vocem ſuam. Eleuauerunt	φωνὰς αὐτῶν. Ἀροῦσιν
נְהָרוֹת דָּכְיָם:	flumina gurgites ſuos.	flumina fluctus ſuos	οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν,
מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים	A vocibus aquarũ multarũ	a vocibus aquarum multarum.	ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν.
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם	validi fluctus maris	Mirabiles elationes maris,	Θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה	magnificus ĩ excelſo DEVS	mirabilis in altis dominus.	θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος.
עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ	Teſtimonia tua fidelia facta	Teſtimonia tua credibilia facta	Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν
מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה	ſunt nimis, domũ tuã decet	ſunt nimis, domum tuam decet	σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει
קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:	ſcitas DEVS ĩ lõgitu. dierꝫ.	ſcitudo dñe, ĩ lõgitudinẽ dierꝫ.	ἁγίασμα κύριε, εἰς μακρότητα ἡμερῶν.
צד	XCIIII.	XCIII. pſ. Dauid q̃rta ſabbati.	ϟγʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ τετράδι σαββάτου.
אֵל נְקָמוֹת יְהוָה	Deus vltionum DEVS	Deus vltionum dominus Deus	Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς
אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ:	Deus vltionum oſtendere.	vltionum libere egit.	ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο.
הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ	Eleuare qui iudicas terram,	Exaltare qui iudicas terram,	Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν,
הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים:	redde viciſſitudinẽ ſupbis.	redde retributionem ſuperbis.	ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις.
עַד מָתַי רְשָׁעִים	Vſquequo impii	Vſquequo peccatores	Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ
יְהוָה עַד מָתַי	DEVS, vſquequo	domine, vſquequo	κύριε, ἕως πότε
רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ:	impii exultabunt,	peccatores gloriabuntur.	ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται.
יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ	affluent loquentes	Effabuntur & loquentur	Φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν
עָתָק יִתְאַמְּרוּ	ĩueteratã maliciã, exaltabũt	iniquitatem, loquentur	ἀδικίαν, λαλήσουσι
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן:	oẽs qui operantur iniqtatẽ.	omnes qui operãtur iniuſtitiã.	πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ	Populũ tuũ DEVS cõterẽt.	Populũ tuũ dñe humiliauerũt,	Τὸν λαόν σου κύριε, ἐταπείνωσαν,
וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ:	& hereditatẽ tuã affligent.	& hereditatem tuã vexauerũt.	καὶ τὴν κληρονομίαν σου, ἐκάκωσαν.
אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ	Viduã & aduenã ĩterficiẽt,	Viduã & aduenã interfecerũt,	Χήραν καὶ ὀρφανοὺς, ἀπέκτειναν,
וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ:	& pupillos occident.	& pupillos occiderunt.	καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν.
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה	Et dixerunt non videbit	Et dixerunt non videbit	Καὶ εἶπον οὐκ ὄψεται
יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי	DEVS & nõ ĩtelliget Deus	dominus, nec intelliget Deus	κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς
יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹּעֲרִים	Iaacob. Intelligite ſtulti	Iacob. Intelligite inſipientes	τοῦ Ἰακώβ. Σύνετε δὴ ἄφρονες

Digitized by Google

& floridi erunt.
Q̃ñ annunciabunt habitantes terrã,
quod rectus eſt DEVS fortitudo mea,
& non eſt iniquitas in eo.

المزمور التاني والتسعون

XCIII.

DEVS regnauit celſitudinem
īdutus ē, īdutus ē DEVS fortitudinē
& cinxit ſe, inſuper direxit
orbem qui non
commouebitur. Parata eſt ſedes tua
ab eterno, a ſeculo tu ipſe es
Deus. Leuauerunt flumina laudem
coram Deo, eleuauerunt flumina
vocem ſuam in cantico, recipient
flumina premium laudum ſuarum.
A vocibus aquarum multarum,
a laudibus fluctuum maris magni
laudata eſt in celis DEI celſitudo.
Teſtimonia tua vera ſunt nimis,
domo ſãctuarii tui cõueniũt, & ſcã ſũt
DEVS in longitudine dierum.

المزمور الثالث والتسعون

XCIIII.

Deus author vltionum, DEVS Deus
author vltionum oſtendere.
Eleuare iudex terre, & redde
retributionem malam ſuperbis.
Vſquequo impii
fortunabuntur DEVS, vſquequo
impii conſiſtent in tranquillitate.
Affluunt & loquuntur
iniqua, dicentes verba
opprobrii, oẽs qui operant falſitatem.
Populum tuum DEVS humiliant
& vexant hereditatem tuam.
Viduam & aduenam
interficiunt & pupillos occidunt.
Et dicunt non videbit
DEVS, & non intelliget Deus
Iaacob. Intelligite vos inſipientes

Aduerte pſalmũ, cuius principium eſt. Qui habitat in adiutorio altiſſimi quia in eo agitur, de prouidentia & de cura & de adiutorio atq; protectione Dei, in cunctis que eueniunt corpori, tum uniuerſalia tum particularia, que inueniuntur in uno indiuiduo & nõ in alio, in accidentibus etiam que eueniunt, a natura cõpoſite ſubſtantie, nec non in illis que perpetrant & comentantur homines praui moribus, & propterea dixit Ipſe liberabit te de laqueo uenantium, & a pernicie aduerſa. Et iterũ, ſcapulis ſuis obumbrabit tibi & ſub pennis eius ſperabis. Et rurſum, nõ timebis a timore nocturno, nec a ſagitta uolante per diem, & a pernicie ambulante in tenebris. Loquitur inſuper de cuſtodia ſua, ab his q̃ eueniũt ab hominibus & dicit, quod quamuis tranſires per medium acriter pugnantiũ ita quod uiri interfecti caderent a dextris & a ſiniſtris tuis, & ad leuã quidẽ caderent mille, ad dexteram autẽ myriades ad te nihilominus pernicies non appropinquaret. Et ſubintulit. Verũtamen oculis tuis cõſiderabis, & retributionem peccatorum inſpicies, & demum intulit quam allatum eſt, de gloria & de honore, poſuitq; rationẽ & cauſam huius cure & prudentie erga hominem hũc, &

בָּעָם וּכְסִילִים	in populo,& inſipientes	in populo,& ſtulti	ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροί,
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃	quando eritis intelligētes.	aliquando ſapite.	ποτὲ φρονήσατε.
הֲנֹטַע אֹזֶן	An qui plantauit aurem	Qui plantauit aurem	Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς,
הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־	non audiet, aut qui	non audiet,aut qui	οὐχὶ ἀκούει, ἢ ὁ
יֹצֵר עַיִן הֲלֹא	finxit oculum non	finxit oculum non	πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ
יַבִּיט׃	videbit.	conſiderat.	κατανοεῖ.
הֲיֹסֵר גּוֹיִם	Qui erudit gentes	Qui corripit gentes	Ὁ παιδεύων ἔθνη,
הֲלֹא יוֹכִיחַ	non arguet,	non arguet,	οὐχὶ ἐλέγξει,
הַמְלַמֵּד א	qui docet	qui docet	ὁ διδάσκων
אָדָם דָּעַת׃	hominem ſcientiam.	hominem ſcientiam.	ἄνθρωπον γνῶσιν.
יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת	DEVS nouit cogitationes	Dominus ſcit cogitationes	Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς
אָדָם כִּי הֵמָּה הָבֶל׃	hominum,quia vane ſunt.	hominum,quoniam vane ſunt.	τῶν ἀνθρώπων ὅτι εἰσὶ μάταιοι.
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־	Beatus vir quem	Beatus homo quem	Μακάριος ἄνθρωπος ὃν
תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ	tu eorripies DEVS,	tu erudieris domine,	ἂν παιδεύσῃς κύριε,
וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃	& de lege tua docueris eum.	& de lege tua docueris eum.	καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν,
לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי	Vt quieſcat a diebus	Vt mitiges ei a diebus	Τοῦ πραῢναι αὐτὸν ἀφ᾽ ἡμερῶν
רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע	afflictionis, donec fodiaſ ïpio	malis,donec fodiatur peccatori	πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ
שָׁחַת׃	interitus. (populū ſuū,	fouea.	βόθρος. (αὐτοῦ,
כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ	Nō.n. derelinquet DEVS(	Quia ſi repellet dñs plebē ſuā,	Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν
וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃	& hereditatē ſuā nō deſeret.	& hēditatē ſuā nō derelinquet.	καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, οὐκ ἐγκατα
כִּי עַד־צֶדֶק יָשׁוּב	Qm̄ ad iuſtitiam reuertet	Quoadusq; iuſtitia conuertaſ	Ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει (λείψει.
מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו	iudicium,& ſequentur illud	in iudicium,& qui iuxta illam	εἰς κρίσιν καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃	omnes recti corde.	omnes qui recto ſunt corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
מִי־יָקוּם לִי עִם־	Quis ſurget p me aduerſus	Quis conſurget mihi aduerſus	Τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ
מְרֵעִים מִי יִתְיַצֵּב־	ſceleſtos, quis ſtabit (tatis.	malignantes,aut quis ſtabit	πονηρευομένους, ἢ τίς συμπαραστήσεται
לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	p me aduerſus oparios iniq(	mecū adūſus operātes iniqtatē	μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה	Niſi quia DEVS auxiliator	Niſi quia dominus adiuuit me,	Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι,
לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה	meus,paulominus habitaſſet	paulominus habitaſſet	παραβραχὺ παρῴκησε
דוּמָה נַפְשִׁי׃	in interitu anima mea.	in inferno anima mea.	τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου.
אִם־אָמַרְתִּי מָטָה	Si dicebā motus eſt (DEVS	Si dicebam motus eſt	Εἰ ἔλεγον σεσάλευται
רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה	pes meus,miſericordia tua(	pes meus,miſericordia tua dñe	ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε,
יִסְעָדֵנִי׃ בְּרֹב שַׂרְעַפַּי	ſuſtēta.me. In mul.cogi.me.	adiuua.me. Scd̄m mul.do.mog	ἐβοήθει μοι, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν
בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ	q̄ ſü ī me īrīſecus, ɔſolatōes(	in corde meo, cōſolationes tue	ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου,
יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי׃	delectabāt aīam meā. (tue	letificauerunt animam meam.	εὔφραναν τὴν ψυχήν μου.
הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא	Nūqd pticeps erit tui thro(	Nunquid adheret tibi ſedes	Μὴ συμπροσέσεταί σοι θρόνος
הַוּוֹת יֹצֵר	inſidiarum,formator (nus	iniquitatis,qui fingis	ἀνομίας, ὁ πλάσσων
עָמָל עֲלֵי־חֹק׃	laboris in precepto.	laborem in precepto.	κόπον ἐπὶ πρόσταγμα.
יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ	Copulabunt aduerſum aīam	Captabunt in animam	Θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
צַדִּיק וְדָם נק	iuſti,& ſanguinem	iuſti,& ſanguinem	δικαίου, καὶ αἷμα
נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃	innocentem condēnabunt.	innocentem condēnabunt.	ἀθῷον καταδικάσουσι.
וַיְהִי יְהוָה לִי	Erit autem DEVS mihi	Et factus eſt mihi dominus	Καὶ ἐγένετό μοι κύριος,

Digitized by Google

الشعب وانتم ايها	בעמא וכסיליא	In populo, & vos ſtulti
الجهال متى تعقلون	אימתי תסכלון:	quando eritis intelligentes.
افلا يسمع الذي	האיפשר דאיתנציבא	An poſſibile eſt quod plantauerit
خلق الاذن ✱	אודנא ולא שמע אולפנא	aurem & non audiat diſciplinam,
ولا يبصر الذي	אין איפשר דברא עיינא	an poſſibile eſt quod creauerit oculum
كون العين ✱	ולא איסתכל באוריתא:	& non ſpeculetur in lege.
والذي ادب الامم	האיפשר דיהיב אוריתא	An poſſibile eſt quod qui dedit legem
افما يبكت	לעמיה וכד יחובון לא	populo ſuo, cum peccauerint non
الذي فهم	יתוכחון הלא יי אליף	arguat eos. Nonne DEVS docuit
الانسان الحكمة	לאדם קדמאי מנדעא:	hominem primum ſcientiam.
الرب يعلم افكار	קדם יי ידיען מחשבת בני	Corã DEO notæ ſũt cogitatiões filiorũ
الانسان انها باطلة	נשא ארום הינון למא:	hominis, quoniam vane ſunt.
طوبا للانسان الذي	טוביה לגברא די	Bonum viro, quem
تهذبه يارب	תכסניניה יה ומן	corripies Deus, & de
ومن سنتك تعلمه	אורייתך תאלפיניה:	lege tua docebis eum.
لتنجيه من الايام	לשדכא ליה מן יומי בישא	Vt des quietem illi in diebus malis,
السوء ✱ حتى يعد للخاطي	עד דיתחפר לרשיעא	donec fodiatur peccatori
حفرة	שוחתא: אר	fouea.
لان الرب لا يقصي شعبه	ארום לא ינטוש יי עמיה	Q̃m non derelinquet Deus pp̃l'm ſuũ,
ولا يرفض ميراثه	ואחסנתיה לא ישבוק	& hereditatem ſuam non deſeret.
حتى يعود العدل	ארום עד צדיקתא יתוב	Quoniam in iuſtitiam conuertetur
الى حقه ونتبعه	דינא ובתרוי יתפרקון	iudicium & poſt eum redimentur
جميع مستقيمي القلوب	כל תריצי ליבא:	omnes recti corde. (tionẽ belli
من يساعدني الان	מן יקום לי לאגחא קרבא	Quis cõſurget pro me ad corroborã(
على الاشرار ومن يقوم	עם מבאשין מן יתעתד לי	aduerſum malignos. Quis ſtabit p me
معي على فاعلي الاثم	למינצי עם עבדי שקר:	ĩ certamine aduerſũ ſuiẽtes mẽdacio.
فلولا ان الرب انقذني	אילולפון יי סעיד	Niſi quia DEVS ſuſtentauit
لكادت نفسي عن	לי בזעיר שריית	me paulominus habitaſſet
قليلا تحل في الجحيم	בשתיקותא נפשי:	in ſilentio anima mea.
وان قلت قد زلت	אין אמרית אתמוטטת	Si dicam motus eſt (ſtuabit
قدمي فرحمتك يارب	רגלי טובך יי יסעוד	pes meus, miſericordia tua DEVS ad(
تعينني وكمثل كثرة	יתי: בסוגעי מחשבתא	me. In multitudine cogitationũ mearũ
احزان قلبي يارب كان	בגו גופי תנחומתך יפ	in corpore meo, conſolationes tue
عزاوك يفرح نفسي	יפרקון נפשי:	liberabunt animam meam.
لن يثبت معك كرسي	האיפשר דיתחבר עמך	An poſſibile eſt quod adhereat tibi
الاثمه الذين يختلقون	כורסי שיקרא בריית	ſedes mendacii qui creaſti
على شريعتك	ליעות תתעד על קיים:	laborem in precepto.
ويخنقون لصيد نفسي	יכנשון בישין על נפשא	Coaceruabũt mala aduerſus animam
الصديق ويستحلون	דצדיקא ואדמא זכאי	iuſti, & ſanguinem innocentem
دم الزكي	יחייבון דין קטול:	condẽnabunt iudicio interfectionis.
والرب صار لي	והוה יי לי	Et erit DEVS mihi

dixit, quoniã me uehementer dilexit liberabo eũ, & protegam eũ qm ſcit nomen meum. Nos uero iam monſtrauimus in precedentibus, rõnem ſcientię nominis cõprehẽſionem eẽ creatoris. Dicimus itaq3, prouidentiam & curam diuinã ideo adherere & cõiũgi huic homini, qm ſciuit Deum atq3 dilexit eum. Differentia uero eſt inter אהב oheb & חשק choſec. Nam qñ amor multum intenditur & oculi amantis & cor & cunctę cogitationes feruntur in rem q̃ amat adeo q nil aliud cogitat preter illam hic talis uocat̃ חשק choſec. Philoſophorum autẽ documentũ eſt, q paſſiones corporee tempore iuuentutis impedimento ſunt homini ne aſſequatur bonos mores, quãto ergo magis impedimento erũt ad aſſequendam hanc clariſſimam cognitiõem, quã aſſequitur homo perfectionibus intellectus que inducunt hominẽ ut ſit חשק choſec .i. diligens creatorem. Vanũ uero & fatuum eſt opinari quod ſpeculationes iſte limpide homini ineẽſe poſſint dum feruent corporee paſſiones. Siquidem quantum remiſſe fuerint corporee paſſiones, & extinctus ignis cõcupiſcentię tantũ uigebit intellectus, & lumẽ eius augebit, & comprehenſio illius clariſſima erit & lucida, adeo q cum homo peruenerit ad etatem maturam & morti propinquus fiet, intendet operatio intellectus in tentione maxima, & creſcet delectatio & leticia in apprehẽſione ſiue in operatiõe illa & intẽdetur amor rei apprehenſe, tantũ q ſeparabitur anima a corpore in hac delectatione. Propter hanc autẽ rationem dixerunt ſapientes, in morte Moſſe Aharon & Marie q de duobus illorũ dictũ ſit peculiari carmine, mortuus eſt ex ore do-

R

Digitized by Google

למשגב ואלהי	In refugium,& Deus meus	in refugium,& Deus meus	εἰς καταφυγὴν, καὶ ὁ θεός μου
לצור מחסי: וישב	qſi petra ſpei mẽe. Et iſtituet	ĩ adiutoriũ ſpei mee. Et reddet	εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Καὶ ἀποδώσει
עליהם את־אונם	ſuper eos iniquitatem ſuam,	illis iniquitatem ipſorum,	αὐτοῖς κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν,
וברעתם יצמיתם	& in malitia ſua perdet eos,	& in malicia eorũ diſperdet eos,	καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν, ἀφανιεῖ αὐτοὺς,
יצמיתם יהוה	perdet eos DEVS	diſperdet illos dominus	ἀφανιεῖ αὐτοὺς
אלהינו:	Deus noſter.	Deus noſter.	κς ὁ θς ἡμ. (ἀνεπίγραφος παρ᾽ Ἑβραίοις.
צה.	XCV.	XCIIII. Laus cãtici ipſi Dauid	ϟδ΄. Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυΐδ, (
לכו נרננה	Venite laudemus	Venite exultemus	Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα
ליהוה נריעה	DEVM, iubilemus	domino, iubilemus	τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν
לצור ישענו:	forti, ſaluti noſtre.	Deo ſalutari noſtro.	τῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν.
נקדמה פניו	Preoccupemus faciem eius	Preoccupemus faciem eius	Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
בתודה בזמרות	in confeſſione, in pſalmis	in confeſſione & in pſalmis	ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
נריע לו: כי אל	iubilemus ei, Quoniã Deus	iubilemus ei. Quoniam Deus	ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Ὅτι θεὸς
גדול יהוה ומלך	magnus DEVS,& rex	magnus dominus,& rex	μέγας κύριος, καὶ βασιλεὺς
גדול על־כל־אלהים	magnus ſuper omnes Deos.	magnus ſup oẽs Deos, (ĩ manu	μέγας ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς (τόν. Ὅτι
אשר בידו מחקרי־	In cuius manu penetralia	qm̃ nõ repel. dñs plebẽ ſuã. Quia(	Ὅτι οὐ μὴ ἀπώσεται κς τὸν λαὸν αὐ(
ארץ ותועפות הרים	terre,& excelſa montium	eiꝰ ſũt oẽs fines t̃re,& alti. mõti.	αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων
לו: אשר־לו הים	ipſius ſunt. Cuius eſt mare	ipſius ſunt. Qm̃ ipſius eſt mare	αὐτοῦ εἰσιν. Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα
והוא עשהו ויבשת	& ipſe fecit illud,& ſiccam	& ipſe fecit illud,& ſiccam	καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν
ידיו יצרו: באו	manꝰ eiꝰ plaſmauerũt. Vẽite	manus eius formauerũt. Vẽite	αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν. Δεῦτε
נשתחוה ונכרעה	adoremus curuemur,	adoremus & procidamus	προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν
נברכה לפני יהוה	flectamus gẽua añ faciẽ DEI	& ploremus ante dominum	αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου
עשנו: כי הוא	factoris noſtri. Quia ipſe eſt	qui fecit nos quia ipſe eſt	τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. Ὅτι αὐτός ἐστιν
אלהינו ואנחנו	Deus noſter,& nos	Deus noſter. Et nos	ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς
עם מרעיתו וצאן	populus paſcue eius,& oues	populus paſcue eius,& oues	λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα (αὐτοῦ
ידו היום אם־בקלו	manus eiꝰ. Hodie ſi vocẽ eiꝰ	manus eius. Hodie ſi vocẽ eius	χειρὸς αὐτοῦ. Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς (
תשמעו: אל־תקשו	audieritis, nolite indurare	audieritis nolite obdurare	ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε (κρασμῷ.
לבבכם כמריבה	corda vr̃a ſic ĩ cõtradictiõe,	corda veſtra, Sicut ĩ irritatiõe	τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι(
כיום מסה במדבר	ſic ĩ die tẽtationis ĩ deſerto.	ſm̃ diem tẽtationis in deſerto,	Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
אשר נסוני	Vbi tentauerunt me	vbi tentauerunt me	οὗ ἐπείρασάν με
אבותיכם בחנוני	p̃res veſtri probauerunt me	patres veſtri, probauerunt	οἱ πατέρες ὑμῶν. Ἐδοκίμασάν με,
גם ראו פעלי:	& viderũt opus meũ. (me	& viderunt opera mea.	καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου,
ארבעים שנה אקוט	Quadragita ãnis faſtidiuit(	Quadraginta ãnis offenſus fui	τεσσαράκοντα ἔτη, προσώχθισα
בדור ואמר עם	gñatio illa,& dixi populus	generationi illi,& dixi ſemper	τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπα, ἀεὶ
תעי לבב הם והם	errans corde eſt,& ipſi	hi errant corde. Et iſti	πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ
לא־ידעו דרכי:	nõ cognouerunt vias meas.	non cognouerunt vias meas	οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.
אשר נשבעתי	Quibus iuraui	vt iuraui in	Ὡς ὤμοσα ἐν
באפי אם־יבאון	in furore meo, non introibũt	ira mea ſi introibunt	τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται (ᾠκοδομεῖτο
אל־מנוחתי:	in requiem meam.	in requiem meã. (edificabat	εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. (οἶκος ἐκ(
צו	XCVI.	XCV. p̃s. Dauid qñ domus(	ϟε΄. Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυΐδ, ὅτε ὁ(
שירו	Cantate	poſt captiuitatem. Cantate	μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἄσατε

ملجا والهي لمعونتي ورجائي	לסעיד ואלהי	in ſuſtentationem,& Deus meus
كافيهم على اثامهم	לתקוף רוחצני: ואתיב	in fortitudinẽ fiducie mee. Et reddet
الرب	עליהון ית שקריהון	illis mendacia eorum,
الــــد	ובבישתהון ישיצינון	& in malign'tate eorum perdet eos
يبيدهم	יי ישיצינון יי	DEVS, perdet eos DEVS
بسيا ــــ	אלהנא:	Deus noſter.
المزمور الرابع والتسعون ٨		XCV.
اقبلوا ابتهج	איתו נשבח	Venite & laudes dicamus
بالرب ولنهلل	קדם יי נבבא קדם	coram DEO, iubilemus coram
الله مخلصنا	תקיף פורקננא:	fortiſſimo redemptore noſtro.
نتقدم له الشكر	נקדם אפוי בתודתא	Preueniamus faciem eius in cõfeſſione
والتسبيح ٨ ولنهلل	בתושבחין נבבא	in hymnis iubilabimus
بالتراتيل لانه	קדמוי ארום אלהא	coram eo. Quoniam Deus
الله عظيم بارب ٨ ملك	רבא יי ומלכא	magnus, DEVS & rex
جبار على جميع الالهة	רבא על כל אלהיא:	magnus ſuper omnes Deos.
لان الرب لا يقصي شعبه	דבידיה מלכוון ...	Q̃m in manu eius pẽdẽt (mox mõtiũ
لان بيده اقطار الارض له	דארעא ותוקפי טוריא	penetralia terre, & fortitudĩes altiſſi(
اعالي الجبال ماله البحر	דיליה: דיליה ימא	ipſius ſunt. Quoniam ipſius eſt mare
وهو صنعه بداه ...	והוא עבדיה ויבשתא	& ipſe fecit illud, & aridam
الارض ٨ تعالوا	אידוי בריאו: איתו	manus eius creauerunt. Venite
نسجد ونركع	נסגוד ונכרע נבריך	inclinemus & adoremus & genu flecta(
امام الرب له ونركع	קדם יי דעבדנא	coram DEO qui fecit (mus
لانه هو	ארום הוא אלהנא	nos. Quoniam ipſe
الهنا ونحن	אלהנא ואנחנא עמיה	Deus noſter, & nos populus eius,
شعب رعيته واغنام	ועאן רעיתיה אידוי	& oues paſcue manuum eius,
يديه اليوم اذا سمعتم	יומא דין אין במימריה	Die iſto ſi verbum eius
صوته فلا تقسو قلوبكم	תקבלון ולא תקשון לבכון	receperitis. Ne ĩduretis corda veſtra,
كمثل السخط	היך במצותא היך יומא	ſicut in prouocatione, ſicut die
يوم التجربة في البرية	דנסיתון אלהא במדברא	in qua tentaſtis Deum in deſerto.
حيث جربوني	דנסיוני ...	Quoniam tentauerunt me
اباوكم ٨ فحصوا	אבהתכון בחנו יתי	patres veſtri, probauerunt me
اعمالي ونظروها	לחוד חמון עובדי:	inſuper & viderunt opera mea.
اربعين سنة ٨ مقت	ארבעין שנין מאיסו	Quadraginta annis odioſa mihi fuit
ذلك الجيل ٨ وقلت انهم	בדרא דמדברא ואמרית	generatio deſerti, & dixi
ضالون بقلوبهم ٨ ولم	עמא טעיא בלבהון אינון	populus errans in corde eorum
يعرفوا السبل	והינון לא ידעו אורחתי:	ipſi ſunt, & nõ cognouerunt vias meas
كما اقسمت في	דקיימית ברתגזי	quibus iuraui in vehementia
غضبي ٨ انهم لا	רוגזי אין יעלון לבית	furoris mei, ſi introibunt in requiem
يدخلون موضع راحتي	בית מוקדשי:	domus ſanctuarii mei.
المزمور		XCVI.
الخامس والتسعون ٨ سبحوا	שבחו קדם יי תושבחא	Laudem dicite coram DEO laudem

mini. ideſt dicto domini. Verum ſapiẽtes adheſerunt huic verbo, quod dicitur ex ore domini. Et dixerunt q̃ mortui ſũt oſculo. Et de maria inſuper dixerũt q̃ mortua ſit oſculo nõ autem ex ore domini quoniam mulier erat, &c. Oſculum ſapientibus ſignificat affectionẽ hominis intenſo amore affecti erga creatorem ſuum quod dictũ eſt in canticis canticorũ. Oſculetur me oſculo oris ſui &c.

לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ	DEO canticum nouum,	domino canticum nouum,	τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν,
שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־	cantate DEO omnis	cantate domino omnis	ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα
הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיהוָה	terra. Cantate DEO	terra. Cantate domino	ἡ γῆ. ᾌσατε τῷ κυρίῳ, (ζεσθε
בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ	bn̄dicite noī eius, annūciate	& bn̄dicite noī eius, annūciate	εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Εὐαγγελί(
מִיּוֹם־לְיוֹם	in diem	de die in diem	ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ	ſalutare eius. Narrate	ſalutare eius. Annunciate	τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἀναγγείλατε
בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־	ī gētibus gl'iā eius, ī vniūſis	īter gētes gloriā eius, in oībus	ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν
הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃	populis mirabilia eius.	populis mirabilia eius.	αὐτοῦ ἐν πᾶσι λαοῖς θαυμάσια αὐτοῦ.
כִּי גָדוֹל יְהוָה	Quia magnus DEVS	Quoniam magnus dominus	Ὅτι μέγας κύριος
וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא	& laudabilis nimis, timēdus	& laudabilis nimis, terribilis	καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός
הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃	ipſe ſuper omnes Deos.	eſt ſuper omnes Deos.	ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים	Omnes enim DII populorū	Quoniam omnes dii gentium	Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν,
אֱלִילִים וַיהוָה	ſculptilia, DEVS autem	demonia, dominus autem	δαιμόνια, ὁ δὲ κύριος
שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד	celos fecit. Laus (tudo	celos fecit. Cōfeſſio (ſāctimonia	τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. Ἐξομολόγησις
וְהָדָר לְפָנָיו עֹז	& decor añ vultū eius, forti(	& pulchritudo ī ɔſpectu eius, (	καὶ ὡραιότης, ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη
וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃	& gloria in ſanctuario eius.	& magnificētia ī ſanctificatiōe(	καὶ μεγαλοπρέπεια, ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ.
הָבוּ לַיהוָה	Afferte DEO	Afferte domino (eius	Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ	familie populorum, afferte	patrie gentium, afferte	αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃	DEO gloriā & fortitudinē,	domino gloriam & honorem,	τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד	afferte DEO gloriam	afferte domino gloriam	Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν
שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה	nomini eius. Leuate mūera,	nomini eius. Tollite hoſtias	ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας
וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃	& introite in atria eius,	& introite in atria eius,	καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה	adorate DEVM	adorate dominum	Προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חִילוּ	in decore ſanctuarii, paueat	in atrio ſancto eius. Cōmoueat	ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω
מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃	a facie eius omnis terra.	a facie eius vniuerſa terra,	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.
אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה	Dicite in gentibus DEVS	dicite in gētibus quia dominus	Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος
מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל	A. regnauit, īſ direxit orbē,	regnauit. Etenī correxit orbē	ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰ(
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין	non cōmouebitur, iudicabit	terre q̄ nō cōmouebiᵭ, iudicabit	ἥτις οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ (κουμένην,
עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃	populos in equitatibus.	populos in equitate.	λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	Letamini celi	Letentur celi	Εὐφρανθήτωσαν οἱ οὐρανοὶ
וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם	& exultet terra, tonet (deat	& exultet terra, cōmoueatur	καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω (σεται
הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ יַעֲלֹז	mare & plenitudo eius. Gau(	mare & plētudo eiꝰ, gaudebūt	ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Χαρή(
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר בּוֹ	ager & omnia que in eo ſunt,	campi & omnia que in eis ſunt.	τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς,
אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־	tūc laudabūt vniuerſa ligna	Tunc exultabunt omnia ligna	τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα
יַעַר לִפְנֵי יְהוָה	ſaltus. Ante faciem DEI	ſyluarum a facie domini	τοῦ δρυμοῦ. Ἀπὸ προσώπου κυρίου,
כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט	qm̄ venit, qm̄ venit iudicare	quia venit, qm̄ venit iudicare	ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל	terram. Iudicabit orbem	terram. Iudicabit orbem	τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμένην
בְּצֶדֶק וְעַמִּים ב	terre in iuſtitia, & populos	terre in equitate, & populos	ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς
בֶּאֱמוּנָתוֹ׃	in fide ſua,	in veritate ſua.	ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.
		XCVI. p̄s. ipſi Dauid qn̄ terra	ϟϛʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ὅτε ἡ γῆ
		eius reſtituta eſt ei.	αὐτῷ καθίσταται, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.

الرب تسبيحا جديدا	חדתי אנגלי מרומא	nouam,angeli exce'ſi
الارض كلها تسبح	שבחו קדם יי׳ כל צדיקי	laudate coram DEO omnes iuſti
الرب سبحوا الرب	ארעא: שבחו קדם יי׳	terre.Laudate coram DEO,
وباركوا اسمه بشروا	בריכו שמיה בשרו	benedicite nomen eius,annunciate
يوما فيوما	מן יומא ליומא	de die in diem
بخلاصه ه اخبروا	פורקניה: אשתעו	redemptionem eius.Narrate
في الامم بمجده وفي جميع	בעממיא איקריה בכל	in populis gloriam eius,in omnibus
الشعوب بعجائبه	עממיא פרישותיה:	populis mirabilia eius.
لان الرب عظيم	ארום רב יי׳	Quoniam magnus DEVS
هو ومسبح جدا مخوف	ומשבח לחדא דחיל	& laudabilis nimis,& timendus
هو على جميع الالهة	הוא על כל אלהיא:	ſuper omnes deos.
اذ كل الهة الامم	ארום כל דחלת עממיא	Quoniam omnia que timent populi,
شياطين ه والرب	טעוון אינון ויי׳ שמ	idola ſunt,DEVS autem
هو خلق السموات الشكر	שמיא עבד שבחא	celos fecit.Laus
والبها امامه التقديس	ושבחתא קדמוהי עושנא	& gloria coram eo,fortitudo
وعظم الجلال في قدسه	ושבחא בבית מקדשיה:	& laus in domo ſanctuarii eius.
قربوا للرب	הבו קדם יי׳ ייחוס	Afferte coram DEO
يا جميع قبائل الشعوب قربوا	ייחוסי עממיא הבו	familie populorum afferte
للرب تمجيدا ووقارا	קדם יי׳ איקר ועושנא:	coram DEO honorem & fortitudiné.
اعطوا الرب تمجيدا	הבו קדם יי׳ איקר	Afferte coram DEO gloriam
لاسمه احملوا القرابين	שמיה סבו תקרובא	nomini eius,afferte munera
وادخلوا دياره	ועולו לדרתיה:	& intrate in atria eius.
اسجدوا للرب	סגידו קדם יי׳ ב	Adorate coram DEO
في بها كل قدسه لان	בשבחורת קודשא רתיתו	in decore ſanctitatis,contremiſcite
سمح الارض تتزلزل من	מן קדמוהי כל יתבי ארעא:	a cõſpectu eius oẽs habitatores terre.
بديه قولوا في الشعوب ان	אמרו בעממיא יי׳	Dicite in gentibus DEVS
الله قد ملك انفن الدنيا	מלך לחוד תקין תבל	regnauit,inſuper ordinauit orbem
لكيلا تزول يقضي بين	דלא תתמוטט ידין	qui non mouebitur,iudicabit
الشعوب بالعدل	עממיא בתריצותא:	populos in equitate.
فلتفرح السموات	יחדון חילי שמיא	Letentur exercitus celorum
وتبتهج الارض وليتقلقل	ויחדון צדיקי ארעא	& exultent iuſti terre,
البحر في عمقه تتهلل	יכלי ימא ומליה: יבוע	tonet mare & plenitudo eius.Plaudãt
البقاع وما فيها	תושבחא חקלי וכל דביה	laudibus,cãpi & omnia que in eis ſunt,
هنالك تبتهج جميع شجر	הבכין ישבחון כל אילני	tunc laudabunt omnes arbores
الغياض قدام الرب	חורשא קדם יי׳	ſiluarum.Coram DEO
الاتي اذا جا ليحكم بين	ארום אתא ארום אתא	quoniam venit,quoniam venit
اهل الارض ويدين البلاد	למידן ארעא ידון תבל	iudicare terram,iudicabit orbem
بالعدل والشعوب	בזכותא ועממיא	in iuſtitia & populos
بالحق	בהימנותיה:	in veritate ſua.

A. Deus regnauit. Quod legiť in Romana pſalmodia regnauit a ligno Deus, non eſt de hebraica ueritate ſed chriſtiana deuotione ut arbitror additum. Secutus eſt uero hanc paraphraſticam additionẽ Theodulphus q nobile paſſionis carmen ac deuotum compoſuit ubi dixit. Impleta ſunt que concinit Dauid fideli carmine dicens in nationibus regnauit a ligno Deus. Ex Fabro.

الزمور ه
السادس ه والتسعون

XCVII.

יְהוָה מל	DEVS	Dominus	Ὁ θεὸς
מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ	regnauit exultet terra,	regnauit exultet terra,	ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ,
יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃	letabuntur inſule multe.	letentur inſule multe.	εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί.
עָנָן וַעֲרָפֶל	Nubes & caligo	Nubes & caligo	Νεφέλη καὶ γνόφος
סְבִיבָיו צֶדֶק ום	in circuitu eius, iuſtitia	in circuitu eius, iuſtitia	κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύνη
וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כ	& iudicium apparatus	& iudicium correctio	καὶ κρίμα, κατόρθωσις
כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ	ſolii eius. Ignis	ſedis eius. Ignis	τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Πῦρ
לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט	ante faciẽ eius ibit & exuret	ante ipſum p̃cedet, & iflãmabit	ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ
סָבִיב צָרָיו׃ הֵאִירוּ	p circuitũ hoſtes eiꝰ. Illũina(	icircuitu inimicos eius. Illuxerũt	κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἔφαναν
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה	fulgura eiꝰ orbẽ, vidit (uerũt	fulgura eius orbi terre, vidit	αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, εἶδε
וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים	& contremuit terra. Montes	& cõmota eſt terra. Montes	καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Τὰ ὄρη
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מ	ſicut cera tabefacti ſunt	ſicut cera fluxerunt	ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν
מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי	a facie DEI, a facie	a facie domini, a facie	ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου
אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃	dominatoris omnis terre.	domini omnis terra.	κυρίου πάσης τῆς γῆς.
הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם	Annunciauerunt celi	Annunciauerunt celi	Ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ (πάντες
צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־	iuſtitiam eius, & viderũt oẽs	iuſtitiam eius, & viderunt oẽs	τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἶδον(
הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃	populi gloriam eius.	populi gloriam eius.	οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. (νοῦντες
יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי	Cõfundanf vniuerſi q̃ ſuiũt	Confundantur oẽs qui adorant	Αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυ(
פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים	ſculptili, qui gloriantur	ſculptilia, & qui gloriantur	τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι
בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ־	in idolis, adorate eum	in ſimulachris ſuis. Adorate eũ	ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Προσκυνήσατε αὐτῷ
לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃	omnes DII.	omnes angeli eius,	πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן	Audiuit & letata eſt cion,	audiuit & letata eſt ſion.	Ἤκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών,
וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת	& exultauerunt oppida	Et exultauerunt filie	καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες
יְהוּדָה לְמַעַן	iude propter	iude, propter	τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν
מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃	iudicia tua DEVS.	iudicia tua domine.	τῶν κριμάτων σου κύριε.
כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן	Tu enim DEVS excelſus	Quoniã tu dominus altiſſimus	Ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος
עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד	ſup omnẽ terrã, vehemẽter	ſuper omnem terram, nimis	ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, σφόδρα
נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים	eleuatus es ſup oẽs DEOS.	exaltatus es ſuper omnes Deos,	ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ	Amatores DEI odio habete	Qui diligitis dominum odite	Οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε
רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת	malum, cuſtodit animas	malum, cuſtodit dominus aĩas	πονηρόν, φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς
חֲסִידָיו מִיַּד ר	miſicordiorꝫ ſuorꝫ, de manu	ſanctorum ſuorum de manu	τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς
רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃	impiorum eruet eos.	peccatoris liberabit eos.	ἁμαρτωλοῦ ῥύσεται αὐτούς.
אוֹר זָרֻעַ	Lux ſeminata eſt	Lux orta eſt	Φῶς ἀνέτειλε τῷ
לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־	iuſto, & rectis	iuſto, & rectis	δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι
לֵב שִׂמְחָה׃	corde letitia.	corde letitia.	τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη.
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים	Letamini iuſti	Letamini iuſti	Εὐφράνθητε δίκαιοι
בַּיהוָה וְהוֹדוּ	in DEO, & confitemini	in domino, & confitemini	ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃	memorie ſancte eius.	memorie ſanctificationis eius.	τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
מִזְמוֹר צח	XCVIII. Pſalmus.	XCVII. Pſalmus Dauid.	ϟζʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר	Cantate domino canticum	Cantate domino canticum	Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα
חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת	nouum, quia mirabilia fecit.	nouum, quia mirabilia fecit.	καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησε

Digitized by Google

DEVS
regnauit exultet terra,
lerentur inſule multe.
Nubes glorie & tenebre
in circuitu eius
iuſtitia & iudicium locus
preparationis ſedis eius. Ignis
ante eum ambulat, & comburit
per circuitū moleſtatores eius. Splen(
fulgura eius orbi, vidit (deſcunt
& cōmora eſt terra. Montes
tanquam cera liquefacti ſunt,
a preſentia DEI
dominatoris omnis terre.
Annunciabunt angeli altiſſimi
iuſtitiam eius, & videbunt omnes
populi gloriam eius.
Confundentur omnes qui ſeruiunt
ſculptili, qui gloriantur
in idolis ſuis, & adorabunt coram eo
omnes populi qui ſeruiunt idolis.
Audiuit & letata eſt eccleſia cion,
exultabunt filie
domus iude propter
iudicia tua DEVS.
Quoniam tu ipſe DEVS altiſſimus
ſuper omnes habitatores terre nimis
exaltatus es ſuper omnes Deos.
Amatores DEI odio habete
malum, quoniam dominus cuſtodit
animas miſericordium ſuorum, & de
manu impiorum
eruet eos. Lux quieſcit
& conſeruata eſt iuſtis,
& rectis corde letitia.
Letamini iuſti
in verbo DEI, & confitemini
memorie nominis ſanctitatis eius.
XCVIII, Laus
prophetica. Laudate corā Deo laude
noua quoniam mirabilia

Digitized by Google

עשה הושיעה לו	Saluabit ſibi	Saluauit ſibi	ὁ κύριος. Ἔσωσεν αὐτὸν
ימינו וזרוע	dexteram eius & brachium	dextera eius, & brachium	ἡ δεξιὰ αὐτοῦ, καὶ ὁ βραχίων
קדשו׃ הודיע יהוה	ſcm̃ eius. Notã fecit DEVS	ſanctum eius. Notum fecit dñs	ὁ ἅγιος αὐτοῦ. Ἐγνώρισε κύρ.
ישועתו לעיני	ſalutem ſuam, in oculis	ſalutare ſuum, in conſpectu	τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐνώπιον (αὐτοῦ
הגוים גלה צדקתו׃	gentiũ reuelauit iuſtitiã ſuã.	gentium reuelauit iuſtitiã ſuã.	τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην(
זכר חסדו	Recordatus ẽ miſieõdie ſue,	Recordatus eſt miſieordie ſue,	Ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ
ואמונתו לבית	& veritatis ſue domui	& veritatis ſue domui	τῷ ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ
ישראל ראו כל	iſrael. Viderunt omnes	iſrael. Viderunt omnes	τῷ ἰσραήλ. Εἴδον πάντα
אפסי־ארץ את	fines terre,	termini terre,	τὰ πέρατα τῆς γῆς
ישועת אלהינו׃	ſalutare DEI noſtri.	ſalutare Dei noſtri.	τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
הריעו ליהוה כל	Iubilate DEO omnis	Iubilate domino omnis	Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα
הארץ פצחו ורננו	tẽra, vociferamini & laudate	terra, cantate & exultate	ἡ γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε
וזמרו׃ זמרו ליהוה	& canite. Cantate DEO	& pſallite. Pſallite domino	καὶ ψάλατε. Ψάλατε τῷ κυρίῳ
בכנור בכנור	in cithara, in cithara	in cithara in cithara	ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ
וקול זמרה׃	& voce carminis.	& voce pſalmi,	καὶ φωνῇ ψαλμοῦ, (πιγγος
בחצצרות וקול	In tubis & clangore	in tubis ductilibus & voce tube	ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλ(
שופר הריעו לפני	buccine, iubilate coram	cornee. Iubilate in conſpectu	κερατίνης. Ἀλαλάξατε ἐνώπιον
המלך יהוה׃ ירעם	rege DEO. Tonet	regis domini moueatur	τοῦ βασιλέως κυρίου. Σαλευθήτω (μένη
הים ומלאו תבל	mare & plenitudo eius, orbis	mare & plenitudo eius, orbis	ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκου(
וישבי בה׃ נהרות	& habitatores eius. Flumina	terraꝝ & q̃ habitãt ĩ eo. Flumĩa	καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ποταμοὶ
ימחאו כף יחד	plaudent manu ſimul,	plaudent manu ſimul	κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ αὐτό,
הרים ירננו׃	montes laudabunt.	montes exultabunt	τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται
לפני יהוה כי בא	Ante DEVM, quia venit	a conſpectu domini, qm̃ venit	ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται,
לשפט הארץ ישפט	iudicare terram, iudicabit	iudicare terram. Iudicabit	ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ
תבל בצדק ועמים	orbem in iuſtitia, & populos	orbẽ terraꝝ in iuſtitia, & pp̃los	τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς
במישרים׃	in equitatibus.	in equitate. (gnauit	ἐν εὐθύτητι. (ἐβασίλευσεν,
צט יהוה מלך	• XCIX. DEVS regnauit	XCVIII. p̃s. Dauid. Dñs re(	ϟη. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ κύριος(
ירגזו עמים ישב	contremiſcent populi, ſeſſor	ira ̃cantur populi, qui ſedes	ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθήμενος
כרובים תנוט	cherubim, concutiatur	ſuper cherubin moueatur	ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, σαλευθήτω
הארץ׃ יהוה בציון	terra. DEVS in cion	terra. Dominus in ſion	ἡ γῆ. Κύριος ἐν σιὼν
גדול ורם הוא	magnus, & excelſus ipſe	magnus & excelſus	μέγας, καὶ ὑψηλὸς
על כל העמים׃	ſuper omnes populos.	ſuper omnes populos.	ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς. (μεγάλῳ,
יודו שמך גדול	Cõfiteãt noĩ tuo magno A.	Confiteant̃ nomini tuo magno	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ(
ונורא קדוש הוא׃	& timendo, ſanctũ enim eſt.	quon ã terribile & ſanctum eſt,	ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι,
ועז מלך משפט	Et fortitudo regis iudicium	& honor regis iudicium	καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν
אהב אתה כוננת	diligit, tu compoſuiſti	diligit. Tu paraſti	ἀγαπᾷ. Σὺ ἡτοίμασας
מישרים משפט	equitates iudicium	directiones, iudicium	εὐθύτητας, κρίσιν
וצדקה ביעקב	& iuſtitiam in Iaacob	& iuſtitiam in iacob	καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ,
אתה עשית׃ רוממו	tu feciſti. Exaltate	tu feciſti. Exaltate	σὺ ἐποίησας. Ὑψοῦτε
יהוה אלהינו	DEVM Deum noſtrum,	dominum Deum noſtrum,	κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν,
והשתחוו להדם	& adorate ſcabellum	& adorate ſcabellum	καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ

Digitized by Google

fecit ſaluauit ſibi
dexteram eius, & brachium diuinitatis
ſancte eius. Manifeſtauit DEVS
redemptionem ſuam, proſpectui
populorum reuelauit iuſtitiam ſuam.
Recordatus eſt benignitatis ſue
& veritatis ſue domui
iſrael & viderunt omnes
fines terre
redemptionem Dei noſtri.
Iubilate coram DEO omnes
hitatores tre, plaudite & laudes dicite
& pſallite. Canite coram DEO
in citharis in citharis
& voce fiſtule.
In tubis & voce
cornu, iubilate coram
rege DEO. Tonet
mare & plenitudo eius, orbis
& omnes habitantes in eo. Flumina
percutient manuum palmas ſimul.
montes laudes d cent.
Coram DEO quoniam venit
iudicare terram, iudicabit
orbem in iuſtitia, & populos
in equitatibus.

XCIX. DEVS regnauit
contremiſcant populi, cuius maieſtas
habitat inter cherubim
concutiatur terra. DEVS in cion
magnus, & excelſus
ſuper omnes populos.
Confitebuntur nomini tuo magno
& timendo, ſanctũ ſiquidem ipſum eſt.
Et fortitudo regis iudicium
diligit, tu preparaſti
directiones, iudicium
& iuſtitiam in Iaacob
tu feciſti. Laudate
coram DEO Deo noſtro,
& adorate domum

A. De magno Dei nomine יהוה quem & hebrei & græci quatuor literarum nomen appellant, multa ſcripſimus tum in ſcholiis libri exodi tum in libello duorum & ſeptuaginta nominum (q̃uis libellus ipſe imperfectus & mancus circumferatur abſq; hebreo ſermone) quem dicauimus nominatim Stephano Saulo prothonotario apoſtolico, nobiſq; conſobrino iuueni magne ſpei qui breuiſſimo tempore & in grecis & in latinis literis mirum immodum profecit, adeo q̃ de ſe dicere poteſt (nec me fallit naturale affinitatis uinculũ) illud apoſtoli Pauli profeci ultra multos coetaneos meos, in ſacris philoſophie ſtudiis.

Digitized by Google

רגליו קדוש הוא ׃	pedũ eius,quia ſanctus ipſe.	pedum eius,quoniã ſanctũ eſt.	τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι.
משה ואהרן	Moſſe & Aharon	Moyſes & aaron	Μωυσῆς καὶ ἀαρὼν
וש בכהניו	in ſacerdotibus eius	in ſacerdotibus eius,	ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ,
ב ושמואל	& Semuel	& Samuel	καὶ σαμουὴλ
בקראי שמו	in iis qui inuocãt nomẽ eius.	ĩter eos qui inuocãt nomẽ eius.	ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
קראים אל	Inuocabant	Inuocabant	Ἐπεκαλοῦντο
יהוה והוא	DEVM & ipſe	dominum & ipſe	τὸν κύριον καὶ αὐτὸς
יענם ׃ בעמוד	reſpondebat eis,in columna	exaudiebat eos,in columna	εἰσήκουεν αὐτῶν, ἐν στύλῳ (τάγματα,
ענן ידבר אליהם	nubis loquebatur ad eos,	nubis loquebatur ad eos.	νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς. (τὰ προς
שמרו עדתיו וחק	Cuſtodiere teſtimõia eiꝯ,&(	Cuſtodiebant teſtimonia eius,(	Ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ καὶ(
נתן למו ׃ יהוה	ꝙ dedit eiꝯ.DEVS (pceptũ	qđ dedit illis.Dñe (& pceptũ	αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. Κύριε
אלהינו אתה עניתם	Deus noſter tu reſpõdiſti eis,	Deus noſter tu exaudiebas eos,	ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ ἐπήκουες αὐτῶν,
אל נשא היית להם	Deus propitius fuiſti eis,	Deus tu propitius fuiſti eis,	ὁ θεὸς, σὺ εὐΐλατος ἐγίνου αὐτοῖς,
ונקם על עלילותם ׃	& vltor ſup adinuẽtões eoꝝ	& vlciſcẽs ĩ oẽs adinuẽtões eoꝝ	καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύ(
רוממו יהוה	Exaltate DEVM	Exaltate dominum	Ὑψοῦτε κύριον (ματα αὐτῶν.
אלהינו והשתחוו	Deum noſtrum,& adorate	Deum noſtrum,& adorate	τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε
להר קדשו כי קדוש	ĩ mõte ſãcto eius qa ſanctus	in mõte ſancto eius,qm̃ ſanctus	εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος
יהוה אלהינו ׃	DEVS Deus noſter.	dominus Deus noſter.	κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.
ק מזמור	C. Pſalmus	XCIX. Pſalmus	ϙθʹ, Ψαλμὸς τῷ
לתודה הריעו	in cõfeſſione. A. Iubilate	in confeſſione. Iubilate	Δαβὶδ εἰς ἐξομολόγησιν. Ἀλαλάξατε
ליהוה כל הארץ ׃	DEO omnis terra,	Deo omnis terra,	τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ,
עבדו את יהוה	ſeruite DEO	ſeruite domino	δουλεύσατε τῷ κυρίῳ
בשמחה באו לפניו	ĩ letitia,ĩgredimini corã eo	ĩ letitia.Introite ĩ ɔſpectu eius,	ἐν εὐφροσύνῃ. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ
ברננה ׃ דעו כי י	ĩ cãtu.Scitote qm̃ q dat eſſe	in exultatione.Scitote qm̃ dñs	ἐν ἀγαλλιάσει, γνῶτε ὅτι κύριος (μᾶς,
הוא אלהים הוא עשנו	ipſe eſt Deus,ipſe fecit nos,	ipſe eſt Deus,ipſe fecit nos	αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν. Αὐτὸς ἐποίησεν ἡ(
ולא אנחנו עמו	B. & non nos,populus eius	& non ipſi nos.Populus eius	καὶ οὐχ ἡμεῖς, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ
וצאן מרעיתו ׃	& oues paſcue eius. (feſſione	& oues paſcue eius	καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ. (λογήσει,
באו שעריו בתודה	Ingredimini portas eiꝯ ĩ cõ(	ĩtroite portas eius ĩ cõfeſſione,	Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομο(
חצרתיו בתהלה	atria eius in laude,	atria eius in hymnis	εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις.
הודו לו ברכו שמו	ɔfitemini & bñdicite noĩe eiꝯ	ɔfitemini illi.Laudate nom̃ eius	Ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα(
כי טוב יהוה	Quia bonus DEVS (vſq;	quoniam ſuauis eſt dominus	ὅτι χρηστὸς κύριος, (αὐτοῦ,
לעולם חסדו ועד	ĩ ſempitnũ miſicõdia eiꝯ,&(	ĩ eternũ miſericordia eius.& vſq;	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἕως
דר ודר אמונתו ׃	ad gña.& gñatiõẽ fides eius.	ĩ gñatiõe & gñatiõẽ veritas eius	γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.
קא לדוד מזמור	CI. Dauidis Pſalmus.	C. Pſalmus ipſi Dauid.	ρʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
חסד ומשפט	Miſericordiam & iudicium	Miſericordiam & iudicium,	Ἔλεον καὶ κρίσιν
אשירה לך	cantabo tibi	cantabo tibi	ᾄσομαί σοι
יהוה אזמרה ׃	DEVS,pſallam	domine. Pſallam	κύριε, ψαλῶ
אשכילה בדרך	& erudiar in via	& intelligam in via	καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ
תמים מתי תבוא	perfecta,quando venies	immaculata,quoniam venies	ἀμώμῳ, πότε ἥξεις
אלי אתהלך	ad me.Ambulabo (dio	ad me.Perambulabam	πρός με. Διεπορευόμην
בתם לבבי בקרב	ĩ itegritate cordis mei,ĩ me(	ĩ innocẽtia cordis mei ĩ medio	ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ

Digitized by Google

قدوس قدميه فانه	מִקְדְּשֵׁיהּ קַדִּישׁ הוּא׃	ſanctuarii eius, ſanctus ſiquidē ipſe eſt.
جعل موسى وهرون	מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנוֹי	Moſſe & Aharon in ſacerdotibus eius,
في كهنته	דִּמְסַרוּ נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּל	qui tradiderunt animas ſuas propter
وصموئيل	עַמֵּיהּ דַיְיָ וּשְׁמוּאֵל	populum DEI. Et Samuel
في الذين يدعون باسمه	אַמְטוּלְהוֹן צַלִּי קֳדָם יְיָ	propter illos orauit DEVM,
دعو حين	הֵיךְ אֲבָהַת עָלְמָא דְצַלּוֹ	quēadmodū patres ſeculi q orauerūt
الرب	בִּשְׁמֵיהּ מְצַלִּין קֳדָם יְיָ	in nomine eius, orabant coram DEO
فاستجاب لهم وكلمهم	וְהוּא עָנֵי יָתְהוֹן׃ בַּעֲנָנֵי	& ipſe reſpondebat eis. In nubibus
من عمود الغمام	יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן נַטְּרוּ	glorie loquebaẽ cū illis, obſeruauerūt
لانهم حفظوا شهاداته	סַהֲדְוָתֵיהּ וּקְיָמִין דִּיהַב	teſtimonia eius, & pacta que dedit
الذي اعطاهم ومياثقه	לְהוֹן׃ יְיָ אֱלָהָנָא אַתְּ	eis. DEVS Deus noſter tu
اللهم انك المستجيب لهم	עֲנֵיתָ יָתְהוֹן אֱלָהָא שָׁבִיק	reſpondebas eis, Deus tu propitius
اللهم انك الغافر لهم	הֲוֵיתָא לְעַמָּא אַמְטוּלְהוֹן	fuiſti populo propter eos
المنتقم في جميع اعمالهم	וּמִתְפְּרַע עַל עוֹבָדֵיהוֹן׃	& vitor operationum ipſorum.
الرب عظموا	שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא	Laudes dicite corā DEO Deo noſtro,
الهنا واسجدوا	וּסְגִידוּ לְטוּרָא בֵּית	& adorate montem domus
لان قدسه في جبل	מִקְדְּשֵׁיהּ אֲרוּם קַדִּישׁ	ſanctuarii eius, quoniam ſanctus
الرب الهنا قدوس	יְיָ אֱלָהָנָא׃	DEVS Deus noſter.
المزمور	שִׁבְחָא עַל קֻרְבָּן	C. Laudatoria, pro ſacrificio
الارض والنسمون التاسع	תּוֹדְתָא יַבָּבוּ קֳדָם	confeſſionis. Iubilate coram
كلها تسبح الرب	יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃	DEO omnes habitatores terre.
نعبدوا للرب	פְּלַחוּ קֳדָם יְיָ	Seruite coram DEO
ادخلوا امامه بالفرح	בְּחֶדְוְתָא אִיתוּ קֳדָמוֹהִי	in letitia, venite coram eo
بالتهليل اعلموا ان الرب	בְּתוּשְׁבַּחְתָּא׃ אוֹדְעוּ אֲרוּם יְיָ	in hymnis. Notum facite qm̄ q dat eſſe
هو الهنا هو خلقنا	הוּא אֱלֹהִים הוּא עֲבַד	ipſe eſt Deus, ipſe fecit
ولم نكن نحن شعبه	יָתָנָא וְדִילֵיהּ אֲנַחְנָא	nos, & ipſius ſumus,
وغنم رعيته	עַמֵּיהּ וְעָאן רַעְיָתֵיהּ׃	populus eius & oues paſcue eius.
ادخلوا ابوابه بالشكر	עוּלוּ בִּתְרְעוֹי בְּאוֹדָתָא	Ingredimini portas eius in cōfeſſione,
وديارة بالتسبيح	דָּרְתוֹי בְּתוּשְׁבַּחְתָּא אוֹדוּן	porticus eius in laudibus, confitemini
اعترفوا له وباركوا الاسمه	קֳדָמוֹי בָּרִיכוּ שְׁמֵיהּ׃	coram eo, benedicite nomini eius.
فان الرب صالح	אֲרוּם טַב יְיָ	Quoniam bonus DEVS,
والى الابد رحمته	לְעָלַם טוּבֵיהּ וְעַד	in eternum benignitas eius & vſq
وحقه من جيل الى جيل	דָּר וְדָר הֵימָנוּתֵיהּ׃	in gn̄atione & generationē fides eius.
المزمور المائة	עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא	CI. Per manū Dauidis, Laudatoria.
اللهم انى بالرحمة	אִין חִסְדָּא אַתְּ גָּמֵיל לְעַמִּי	Si miſericordiam tu reddis mihi
والعدل	אִין דִּינָא עָבֵד עִמִּי עַל כּוֹלָּא	ſi iudicium mecum facis, pro omnibus
ارتل لك امجدك	אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ יְיָ אֲזַמַּר׃	hymnos dicam corā te DEO & pſallā.
لانفهم طريقا	אֲמַר אֱלָהָא אַשְׂכְּלִינָךְ בְּאוֹרַח	Dixit Deus faciam te intelligere viam
فيها فلا يلامني لا عيب	שְׁלִים אֵימָתַי תֵּיתוֹל לְוָתִי	perfectam, quando venies ad me.
مشيت تاتى الى	אֲמַר דָּוִד אֶתְהַלֵּיךְ	Dixit Dauid ambulabo
قلبى بتواضع في بيتى	בִּשְׁלֵימוּת לִבִּי בְּגוֹ בֵּית	in pfectione cordis mei, ī medio domus

A. Pſalmus ad confeſſionem. Libro midras tehilim אר׳ יעקב אר׳ אבהו בשם ר׳ אחא מזמור לתודה יודוני כל האומות ואני מקבלן שנ׳ כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון אני מקבלן .i. Dixit. R. Iacob dictum eſt a. R. Abahu in nomine. R. aha pſalmus ad confeſſionem. Cōfitebuntur mihi omnes gentes, & ego recipiam eas, ſicut dictum eſt. Iſaie. xlv. Quoniam mihi flectetur omne genu, & iurabit omnis lingua & ego recipiam eos.

B. Et non nos, cuīquā durior ſermo reſpondens nihilominus hebraice ueritati. Nam in hebreo & negatiua particula ponitur לא .i. non, & pronomen pluralis numeri prime perſone ſcilicet אנחנו .i. nos.

Digitized by Google

ביתי׃ לא אשית	domus mee. Non ponam	domus mee. Non proponebam	τοῦ οἴκου μου. Οὐ προετιθέμην
לנגד עיני דבר	coram oculis meis verbum	ante oculos meos rem	πρὸ ὀφθαλμῶν μου, πρᾶγμα
בליעל עשה סטים	Belial, operantem deuia	iniuſtã, facientes ꝑuaricationes	παράνομον, ποιοῦντας παραβάσεις
שנאתי לא ידבק בי׃	odio habui nec adheſit mihi.	odiui. Non adheſit mihi	ἐμίσησα. Οὐκ ἐκολλήθη μοι
לבב עקש יסור	Cor prauum recedet	cor prauum, declinantem	καρδία σκολιὰ, ἐκκλίνοντος
ממני רע לא אדע׃	a me, malum neſciam,	a me malignum nõ cognoſcebã.	ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον.
מלשני בסתר	inſimulantem in abſcondito	Detrahentem ſecreto	Τὸν καταλαλοῦντα λάθρᾳ
רעהו אותו אצמית	proximum ſuum interficiã.	proximo ſuo, hunc perſequar.	τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον.
גבה עינים ורחב	Superbum oculis & altum	Superbo oculo & inſatiabili	Ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ
לבב אתו לא אוכל׃	corde non potero. A. Suple ferre, aut	corde, cum hoc non edebam.	καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.
עיני בנאמני	Oculi mei ad fideles ſuſtinere	Oculi mei ad fideles	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς
ארץ לשבת עמדי	terre vt habitent mecum,	terre vt ſedeant mecum,	τῆς γῆς, τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ἐμοῦ,
הלך בדרך תמים	ambulãs in via perfectionis	ambulans in via immaculata,	Πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ,
הוא ישרתני׃ לא	ipſe miniſtrabit mihi. Non	hic mihi miniſtrabat. Non	οὗτός μοι ἐλειτούργει. Οὐ
ישב בקרב ביתי	habitabit ĩ medio domus mẽe	habitabit in medio domus mee	κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου,
עשה רמיה דבר	faciens dolum, loquens	qui facit ſuperbiam, qui loqtur	ποιῶν ὑπερηφανίαν. Λαλῶν
שקרים לא	mendacia non (meorũ.	iniqua non	ἄδικα, οὐ
יכון לנגד עיני׃	erit rectus ĩ cõſpectu oc'loꝝ(	direxit ĩ cõſpectu oculoꝝ meoꝝ.	κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.
לבקרים אצמית	Mane perdam	In matutino interficiebam	Εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον
כל רשעי	omnes impios	omnes peccatores	πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
ארץ להכרית	terre, vt interficiam	terre, vt diſperderem	τῆς γῆς. Τοῦ ἐξολοθρεῦσαι
מעיר יהוה	de ciuitate DEI,	de ciuitate domini	ἐκ πόλεως κυρίου,
כל פעלי און׃	vniuerſos q operãt iniqtatẽ.	omnes operantes iniquitatem.	πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
קב. תפלה	CII. Oratio	CI. Oratio	ρα. Προσευχὴ
לעני כי יעטף	paupĩs cũ anxius fuerit,	pauperis cum anxiaretur,	τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ.
ולפני יהוה ישפך	& corã DEO effuderit	& coram domino effudit	καὶ ἐνώπιον κυρίου ἐκχέῃ
שיחו׃ יהוה שמעה	eloqũ ſuũ. DEVS exaudi A.	precem ſuã. Domine exaudi	τὴν δέησιν αὐτοῦ. Κύριε εἰσάκουσον
תפלתי ושועתי	orõnẽ meã, & clamor meus	orationẽ meã, & clamor meus	τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου
אליך תבוא׃ אל תסתר	ad te veniat. Non abſcondas	ad te veniat. Non auertas	πρὸς σὲ ἐλθέτω. Μὴ ἀποστρέψῃς
פניך ממני ביום	faciem tuam a me, in die	faciem tuã a me, in quacũq; die	τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ
צר לי הטה אלי	tribulatõis mee ĩclina ad me	tribulor inclina ad me (ro te,	θλίβωμαι, κλῖνον πρός με
אזנך ביום אקרא	aurẽ tuã. In q̃cũq; die ĩuo. te	aurẽ tuã. In q̃cũq; die ĩuocaue(	τὸ οὖς σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε
מהר ענני׃ כי כלו	velo. r̃ide mihi. Q̃ m̃ cõſũ. ſt	velo. exau. me. Quia defecerũt	ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Ὅτι ἐξέλιπον
בעשן ימי ועצמותי	ſicũ fumus dies mei, & oſſa m̃a	ſicũ fumus dies mei, & oſſa mea	ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου
כמוקד נחרו׃	veluti focus arida ſunt. (ctũ	ſicut cremium aruerunt.	ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.
הוכה כעשב ויבש	Percuſſũ ẽ q̃ſi herba & areſa(	Percuſſus ſum vt fenũ & aruit	Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη
לבי כי שכחתי	eſt cor meũ, q̃a oblitus ſum	cor meum, quia oblitus ſum	ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην
מאכל לחמי׃ מקול	comederẽ panẽ meũ. A voce	comedere panẽ meum. A voce	τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου. Ἀπὸ φωνῆς
אנחתי דבקה	gemitus mei, adheſit	gemitus mei, adheſit	τοῦ στεναγμοῦ μου, ἐκολλήθη
עצמי לבשרי׃	os meum carni mee.	os meum carni mee.	τὸ ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου.
דמיתי לקאת	Aſſimulatus ſum pelicano	Similis factus ſum pellicano	Ὡμοιώθην πελεκᾶνι

Digitized by Google

doctrine mee.Non ponam
in corde meo verbum impietatis,
operantes malum & pretergredičtes
mādata tua odio habui,nequaꝗ adhe(
mihi. Cor prauum recedet (rebūt
a me,cōcupiſcētiā malā nō cognoſcā.
Loquentem tertio aduerſus
proximum ſuum hunc concidā,cū eo
qui graditur in ſuperbia
oculorum non habitabo in eternum.
Oculi mei ad veraces terre
vt inhabitem in ſorte iuſtorum,
ambulans in via perfecta hic
ſurget cum miniſtris meis.Non
habitabit in medio domus
ſanctuarii mei faciens iniquitatem,
qui loquitur mendacium non
ꝑualebit vt ſit acceptus ī oculis meis.
Mundo venturo qui aſſimulatur
luci matutine perdam omnes
peccatores terre,vt diſperdam
de ieruſalem ciuitate DEI omnes
operarios falſitatis.

CII. Oratio pro
miſero cum fuerit in afflictione,
& coram DEO dicet
orationem ſuā. DEVS accipe
orationem meam,& clamor meus
coram te aſcendat.Ne auferas
diuinitatem tuam a me in die
tribulatōis mee īclina ad me aurē tuā,
in die inuocationis mee velociter
reſponde mihi.Quoniam defecerunt
ſicut fumus dies mei,& membra mea
ſicut focus aruerunt.
Percuſſum eſt ſicut fenum & arefactū
eſt cor meum,quoniam oblitus ſum
legem doctrine mee.A voce
ſuſpirii mei,adheſit
os meum carni mee.
Similis factus ſum pelicano

A. Hunc pſalmum non abre de filio Dei interpretatum intelligas.Nam & Paulus capite prio epiſtole ſue ad hebreos.xxvi.verſum & obiter duos ſubſequētes,adducit ad filium Dei dirigi.

Digitized by Google

מדבר הייתי ככוס	deſerti,factus ſum qſi bubo	ſolitudĩs,factus ſũ ſicͫ nicticorax	ἐρημικῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ
חרבות׃	ſolitudinum.	in domicilio.	ἐν οἰκοπέδῳ.
שקדתי ואהיה	Perſeueraui & fui	Vigilaui,& factus ſum,	Ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην
כצפור בו	ſicut paſſer	ſicut paſſer	ὡς στρουθίον
בודד על גג׃	ſolitarius ſuper tectum.	ſolitarius in tecto.	μονάζον ἐπὶ δώματος.
כל היום חרפוני	Tota die exprobrabãt mihi	Tota die exprobrabant mihi	Ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με
אויבי מהוללי בי	inimici mĩ,ĩſultã.mihi,adũ.	inimici mĩ,& q laudabãt me ad(	οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κα(
נשבעו׃ כי אפר	me iurabant.Quia cinerem	me iurabãt.Quia cinerẽ (uſũ	ὤμνυον. Ὅτι σποδὸν (τ᾽ἐμοῦ
כלחם אכלתי ושקוי	ſicͫ panẽ comedi,& potũ mũ	tãq̃ panẽ mãducabã,& poculũ(	ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου
בבכי מסכתי׃	cum fletu miſcui.	cũ fletu miſcebam. (meum	μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων.
מפני זעמך יק	A facie indignationis	A facie ire	Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς
וקצפך כי נשאתני	& ire tue,quia eleuaſti me	indignationis tue,quia eleuans	σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας
ותשליכני ימי	& alliſiſti me.Dies mei	alliſiſti me.Dies mei	κατέῤῥαξάς με. Αἱ ἡμέραι μου
כצל נטוי ואני	qſi vmbra declinauerũt & ego	ſicͫ vmbra declinauerũt,& ego	ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ
כעשב איבש ואתה	quaſi herba arui.Tu autem	ſicut fenũ arui.Tu autem	ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθην. Σὺ δὲ
יהוה לעולם תשב	DEVS in eternũ pmanes,	domine in eternum permanes,	κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις,
וזכרך לדר ודר׃	mẽoria tua ĩ gñatiõe & gña(	& memoriale tuũ ĩ gñatiõe &(	καὶ τὸ μνημόσυνόν σου, εἰς γενεὰν, καὶ γενεάν.
אתה תקום תרחם	Tu ſurgẽs miſereberis (tiõe.	Tu exurgẽs miſereberis (gñatiõẽ.	Σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις
ציון כי עת לחננה	cion,qa tpſ ẽ vt miſeareris eius,	ſion,qa tẽpus miſerendi eius,	τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτήν
כי בא מועד׃	quoniam venit tempus.	quia venit tempus.	ὅτι ἥκει καιρός.
כי רצו עבדיך את	Qm̃ placitos fecerũt ſerui tui	Quoniã placuerũt ſeruis tuis	Ὅτι εὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου
אבניה ואת עפרה	lapides eius,& pulueri eius	lapides eius,& terre eius	τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς
יחננו׃ וייראו	miſerebuntur.Et timebunt	miſerebuntur.Et timebunt	οἰκτειρήσουσι. Καὶ φοβηθήσονται
גוים את שם יהוה	gentes nomen DEI,	gentes nomen tuum domine,	τὰ ἔθνη τὸ ὄνομά σου κύριε,
וכל מלכי הארץ	& vniuerſi reges terre	& omnes reges terre	καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
את כבודך׃ כי בנה	gloriã tuã.Quia edificauit	gloriam tuam.Quia edificauit	τὴν δόξαν σου. Ὅτι οἰκοδομήσει
יהוה ציון נראה	DEVS cion viſus eſt	dominus ſion,& videbitur	κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται
בכבודו׃ פנה אל	in gloria ſua.Vertit ſe ad	in gloria ſua.Reſpexit in	ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἐπέβλεψεν
תפלת הערער ולא	orationem excitantis,& non	orationem humilium,& non	ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ οὐκ
בזה את תפלתם׃	deſpexit orationem eius.	ſpreuit precem eorum.	ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.
תכתב זאת לדור	Scribaſ hoc pro generatione	Scribantur hec in generatione	Γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν
אחרון ועם נברא	nouiſſima,& ppl's q creabit	altera,& populus qui creabitur	ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος
יהלל יה׃	laudabit DEVM.	laudabit dominum.	αἰνέσει τὸν κύριον.
כי השקיף ממרום	Quoniã pſpexit de excelſo	Quia proſpexit de excelſo	Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους
קדשו יי משמים	ſãctuario ſuo DEVS de celo	ſancto ſuo,dominus de celo	ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐρανοῦ
אל ארץ הביט׃	terrã contẽplatus eſt.	in terram aſpexit.	ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε. (δημένων
לשמע אנקת אסיר	Vt audiret clamorẽ vincti,	Vt audiret gemitus cõpeditorũ,	Τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπε
לפתח בני תמותה	& ſolueret filios occiſionis.	vt ſolueret filios interemptorũ.	τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων,
לספר בציון	Vt narretur in cion	Vt annuncient in ſion	Τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν
שם יהוה ותהלתו	nomen DEI.& laudatio eius	nomen domini,& laudem eius	τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ
בירושלם׃ בהקבץ	ĩ ieruſalẽ.Cũ ꝯgregati fuerint	in hieruſalem.In conueniendo	ἐν ἱερουσαλήμ. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι

Digitized by Google

خربة سهرت وكنت	דמדברא הויתי היך	deſerti, factus ſum ſicut
وحدني في	קיפופא דבארעא נגובא:	noctua in terra ſicca.
كالعصفور على	שקדית כל ליליא והויתי	Vigilaui tota nocte & fui
السطح ۞ عيرني	היך ציפר דפריח ונייד	ſicut auis que volatu mouetur
اعدائي النهار كله	בלחודוהי על איגרא:	ſolitaria in tecto.
المادحون لي	כל יומא יחסדון לי בעלי	Tota die exprobrabant mihi patroni
تحالفوا علي ۞	דבבי מחלעבי במימרי	inimicitie mee blaſphemantes verbis
لاني اكلت الرماد	קיימין בגין ארום איפרא	iurantesq; in vanum. Quoniã cinerẽ
كالخبز وبدموعي	היך מיכלא סעדית	tanq̃ cibum comedi,
مزجت شرابي	ושקייתי בבכיתא מזגית:	& potum meum fletu temperabam.
من خوف زجرك	מן קדם יי רוגזך	Ab aſpectu DEI, indignatio tua
وسخطك لانك رفعتني	וקצפך ארום נטלתני	& ira tua, quoniam eleuaſti me
ثم طرحتني وكالفي	וטלקתני: יומי כט	& proieciſti me. Dies mei
زالت ايامي ۞ وانا	כצולא דשאר מצלי ואנא	ſicut vmbra auis inclinata & ego
فمثل العشب يبست وانت	כעיסבא איתייבא ואנת	ſicut fenum arui. Tu autem
يا رب دايم الى الابد	יי מיותבך לעלם בשמיא	DEVS hitationẽ habes ĩ eternũ ĩ celo
وذكرك الى دهر الدهور	מירב ודכרנך לדר ודר:	pmanẽtẽ, & mẽoria tua a gñatõe ĩ ge(
وحين تقوم تتراف على	אנת תקום תרחם	Tu exurgens miſereberis (nerationẽ.
صهيون لانه اوان الرافة	ציון ארום עידן למיחוס	cion, quoniã tempus eſt vt miſerearis
عليها وقد حضر الزمان ۞	עלה ארום אתא זמנא:	eius, quoniam venit tempus.
ان عبيدك سروا	ארום רעו עבדך ית	Quoniam placuerunt ſeruis tuis
بحجرها وتحننوا	אבנהא וית עפרהא	lapides eius, & pulueri eius
على ترابها ومن	יחוסון: וידחלון	miſerebuntur. Et timebunt
اسمك يا رب تخاف الامم	עממיא ית שמא דיי	populi nomen DEI,
وجميع ملوك الارض	וכל מלכי ארעא	& omnes reges terre
من مجدك والرب	ית יקרך: ארום בנא	gloriam tuam. Quoniam edificauit
يبني صهيون ويظهر	יי ציון איתגלי	DEVS cion, manifeſtatus eſt
في مجده ويعطف	ביקריה: איתפני לות	in gloria ſua, Reſpexit ad
على صلاة المتواضعين ولم	צלותיה דמצטריאין ולא	orationem deſolatorum, & non
يرذل تضرعهم	בסר ית צלותהון:	ſpreuit precationem eorum.
هذا يكتب للخلف	תתכתב צלותהון דין בדר	Scribatur oratio eorũ hec, in gñatione
الاخر الشعب	בתראי ועמא דעתיד	vltimorũ, & populus qui in futurum
المخلوق يمجد الرب	לאתבריא ישבח יה:	creandus eſt laudabit Deum.
لانه اطلع من علو	ארום אודיק משמי מרומא	Quoniam proſpexit de celo excelſo,
قدسه نظر الرب من السما	דקודשיה יי מן שמיא	de ſanctuario ſuo, DEVS de celo
على الارض	לארעא אסתכל:	in terram aſpexit.
ليسمع تنهد الاسرى	למשמע אניקת אסיריא	Vt audiret gemitus compeditorum,
ويطلق بني المقتولين	למשרי בניא דכסיין	& ſolueret filios, qui morti
لينشروا باسم الرب في	למיתותא: למשתעי בציון	traditi ſunt. Vt nnncierut in cion
صهيون وتسبحته	שמא דיי ותושבחתיה	nomen Dei, & laus eius
في ايروشليم عند اجتماع	בירושלם: באתכנשות	in ieruſalem. Dum congregabuntur

עמים יחדו ו	populi ſimul,	populos in vnum,	λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό,
וממלכות לעבד	& regna vt ſeruiant	& reges vt ſeruiant	καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν
את־יהוה ענה	DEO. Affixit	domino. Reſpondit	τῷ κυρίῳ. Ἀπεκρίθη
בדרך כח	in via	ei in via	αὐτῷ ἐν ὁδῷ
כחי קצר	fortitudinē meā, breuiauit	virtutis ſue, paucitatem	ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα
ימי׃ אמר אלי אל־	dies meos. Dicam, DEVS (	dierum meorū nuncia mihi. Ne	τῶν ἡμερῶν μου, ἀνάγγειλόν μοι. Μὴ
תעלני בח	deſtruas me, (meus ne	reuoces me	ἀναγάγῃς με
בחצי ימי ב	in medio dierum meorum,	in dimidio dierum meorum	ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου,
בדור דורים	in generatione generationū	in generatione & generationē	ἐν γενεᾷ γενεῶν
שנותיך׃ ל	anni tui.	anni tui.	τὰ ἔτη σου.
לפנים הארץ	A principio terram	Initio tu domine terram	Κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν
יסדת ומעשה	fundaſti, & opus	fundaſti, & opera	ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα
ידיך שמים׃ ת	manuum tuarum ſunt celi.	manuum tuarum ſunt celi.	τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
המה יאבדו ואתה	Ipſi peribunt tu autem	Ipſi peribunt tu autem	Αὐτοὶ ἀπολοῦνται σὺ δὲ
תעמד וכלם כבגד	ſtabis & omnes quaſi pannus	pmanes, & oēs ſicut veſtimētū	διαμένεις. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον
יבלו כלבוש	veteraſcēt, quaſi veſtimētū	veteraſcent. Et ſicut opertoriū	παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον
תחליפם ויחלפו׃	mutabis illos & mutabunt.	mutabis eos & mutabuntur,	ἀλλάξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται.
ואתה הוא	Tu autem idem,	tu autem idem	Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς
ושנותיך לא יתמו׃	& anni tui non deficient.	ipſe es, & anni tui non deficiēt.	εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
בני עבדיך יש	Filii ſeruorum tuorum	Filii ſeruorum tuorum	Οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου
ישכונו וזרעם	habitabunt, & ſemen eorum	habitabunt, & ſemen eorum	κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν
לפניך יכון׃	ante faciē tuā perſeuerabit.	in ſeculum dirigetur.	εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.
קג לדוד	CIII. Dauidis.	CII. Pſalmus ipſi Dauid.	ρβ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
ברכי נפשי את־	Benedic anima mea A.	Benedic anima mea	Εὐλόγει ἡ ψυχή μου
יהוה וכל־קרבי	DEO, & omnia viſcera mea	domino, & oīa que ītra me ſunt	τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου
את־שם קדשו׃ ברכי	nomini ſancto eius. Benedic	nomini ſancto eius. Benedic	τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Εὐλόγει
נפשי את־יהוה ואל	anima mea DEO, & noli	anima mea domino, & noli	ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ (αὐτοῦ.
תשכחי כל־גמוליו	obliuiſci oīū retributōū eis.	obliuiſci oēs retributiōes eius.	ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις(
הסלח לכל־	Qui propitiatur cunctis	Qui propitiatur omnibus	Τὸν ἱλατεύοντα πάσας
עונכי הרפא לכל־	iniqtatibus tuis, q ſanat oēs	iniquitatibus tuis, qui ſanat oēs	τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμενον πάσας
תחלואיכי׃ הגואל	īfirmitates tuas. Qui rēdimit	infirmitates tuas. Qui redimit	τὰς νόσους σου. Τὸν λυτρούμενον
משחת חייכי	de corruptione vitā tuam,	de interitu vitam tuam,	ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου,
המעטרכי חסד	qui coronat te miſericordia	qui coronat te in miſericordia	τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει
ורחמים׃ המשביע	& miſerationibus, qui replet	& miſerationibus. Qui replet	καὶ οἰκτιρμοῖς. Τὸν ἐμπιπλῶντα
בטוב עדיך ת	bonis buccam tuam,	in bonis deſiderium tuum,	ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου,
תתחדש כ	innouabitur	renouabitur	ἀνακαινισθήσεται
כנשר נעוריכי׃	ſicut aquile iuuentus tua.	vt aquile iuuentus tua.	ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου.
עשה צדקות יהוה	Faciens iuſtitias DEVS	Faciēs miſericordias dominus,	Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος
ומשפטים לכל־	& iudicia cunctis	& iudicium omnibus	καὶ κρίμα πᾶσι
עשוקים׃ יודיע	q calūnias ſuſtinēt. Notas fec	iniuriā patiētibus. Notas fecit	τοῖς ἀδικουμένοις. Ἐγνώρισε
דרכיו למשה לבני	vias ſuas Moſe, filiis	vias ſuas Moyſi, & filiis	τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ Μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς

Digitized by Google

الشعوب جميعا	עממין כחדא ומלכותא	populi in vnum, & reges
والملوك ليعبدوا	למפלח קדם יי׳ ׃ איסתגף	vt ſeruiant coram DEO. Afflicta eſt
الرب ٭ وبعد عدوا	כן ארחא טורחא דאורח	a via laborioſa, ipſa eſt via
الى سدل	גלותא חילי אתקצרון	captiuitatis, virtus mea, breuiati ſunt
مبروته ٭ اللهم	יומי ׃ אימר קדם אלהי לא	dies mei. Dicam coram Deo meo ne
افقني فصرايامي ولا	תסלקינני מן עלמא	tollas me de mundo
تحييني	בפלגות יומי אחייתני	in dimidio dierum meorū viuifica me
٭ في نصف عمري ٭	לעלמא דאתי מטול	in mundo venturo, quoniam
قال سنيك	דדרין ודרייא	de generatione in generatione
الى ابد الابد	שנתך ׃	anni tui.
ابتدئت يارب اسست	מן שירויא ואיתבריי כל	A principio cum crearetur omnis
الارض منذ الابد ٭	ברייתא ארעא יסדתא	creatura terram fundaſti,
والسموات صنع يديك	ועובדי אידך שמיא ׃	& opera manuum tuarum ſunt celi.
هي تزول	אינון יהובדון ואת תקים	Ipſi peribunt & tu permanebis
وانت دائم جميعهم مثل	וכולהון היך לבושא	& omnes ſicut veſtimentum
الثوب يبلون ومثل الرداء	איתבלין היך אצטלא	veteraſcent tanquam amictum
تطويهن فيتغيرون	תחלפינון ויתחלפון	mutabis eos & mutabuntur.
وانت كما انت	ואנת הוא דבריתנון	Et tu idem qui creaſti eos,
وسنوك لا تفنى	ושנתך לא משתלמן ׃	& anni tui non deficient.
بنو عبيدك	בני עבדך	Filii ſeruorum tuorum
يسكنون في هدو وزرعهم	ישרון ארעא ובניהון	habitabunt terram, & ſemina eorum
الى الابد يستقيم	קדמך יתקנון ׃	coram te dirigentur.
المزمور الثاني والمايه	על ידוי דדוד	CIII. Per manum Dauidis
يا نفسي باركي	איתאמר בנבואה ׃	dicta prophetice.
الرب وكل احشائي	בריכי נפשי ית	Benedic anima mea
علتسبح لسمه القدوس	שמא וקודשיה דיי׳ בריכי	nomen ſanctitatis DEI, benedic
يا نفسي باركي الرب ولا	נפשי ית שמא דיי׳ ולא	anima mea nomen Dei, & non
تنسي كل خيراته	תתנשי כל חיסוליה ׃	obliuiſcaris oīum retributionū eius.
جميع لانه غافر	דשביק לכל	Qui remiſit omnes
كل اثامك ومشفي	עויתיך דמסי לכל	iniquitates tuas, qui ſanat omnes
اسقامك ومنقذ	מרעייכי ׃ דפריק	infirmitates tuas. Qui redemit
حياتك من الفساد	מגיהנם חייכי	a gehenna vitam tuam,
يشملك بالرحمة	דאכליל יתייכי חסדא	qui coronauit te miſericordia
والرافة يشبع	ורחמי ׃ דמשבע בטובא	& pietate. Qui ſatiabit bonis,
شهواتك من الخيرات	יומי סיבותייכי	dies ſenectutis tue,
يتجدد	ולעלמא דאתי תחדת היך	& mundo venturo renouabit ſicut
شبابك مثل النسر	נשרא דבלאת טליותייכי ׃	aquila que ſenuit iuuentutem tuam.
الرب صانع الرحمة	עבד צדקתא יי׳	Faciens iuſtitiam DEVS
والعدل لجميع	ודינין לכל	& iudicium omnibus
المظلومين عرف	טלומין ׃ גלי	iniuriam patientibus. Reuelauit
موسى طرقه وبني	ארחתיה למשה לבני	B. vias ſuas Moſſe, filiis

A. Libro midras tehilim רבנן אמרי מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקב״ה ממלא את עולמו מה הנפש סובלת את הגוף כך הבה סובל את העולם ומה הנפש יחידה בגוף כך הבה יחיד בעולמו ומה הנפש אינה אוכלת ואינה שותה כך הבה אינו אוכל ואינו שותה ומה הנפש טהורה בגוף כך הבה טהור שהוא למעלה מעולמו ומה הנפש רואה ואינה נראית כך הבה רואה ואינו נראה אמר דוד תבא הנפש שיש בה כל המדות הללו ותהלל להקבה שיש בו כל המדות הללו .i. magiſtri dixerunt, ut anima implet corpus, ſic Deus ſanctus & bndictus implet mundū eius, ut aīa regit corpus, ſic Deus ſanctus & bndictus regit mundum, ut anima eſt una in corpore, ſic Deus .s. & .b. eſt unus in mūdo eius, ſit anima nō manducat & non bibit ſic Deus .s. & .b. nec manducat nec bibit, ut aīa habitat in corpore, ſic Deus .s. & .b. habitat in ſuperiori mūdo, Ve anima uidet & nō uidet ita Deus .s. & .b. uidet & non uidetur. Dixit Dauid. Accedat anima cui inſunt oēs iſte proprietates. Laudetqꝫ Deum .s. & b. cui etiā inſunt oēs iſte proprietates.

B. Vie Dei quas ipſe docuit Moſſe ſunt uti ego ſentio. Dilectio Dei & proximi, quibus duabus uiis patet iter ad celeſtem patriam. Doctiſſimi uero hebreorum cabaliſte, numerant duas & triginta uias quas uocant uias ſcientie Dei quſqꝫ edoctos fuiſſe a Deo optimo maximo nō ambigunt patrem Abraham Moſſe & reliquos patres qui fuerūt ante Chriſti aduētum. Cōprehēduntur uero he due & triginta uie decem ſephirot, ut ipſi uocant & duabus & uiginti alphabeti literis. De decem ſephirot ſic habetur ī libro formationis quē hebrei uocant cepher

Digitized by Google

יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו ׃	iſrael operationes ſuas.	iſrael voluntates ſuas.	ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ.
רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה	Miſicors & clemẽs DEVS,	Miſetator & miſericors dñs,	Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος,
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־	diſtanſa furore, & multe	longanimis & multum	μακρόθυμος καὶ πολυέλεος.
חָסֶד ׃ לֹא־לָנֶצַח	miſationis. Nõ ĩ ſempiternũ	miſericors. Non imperpetuum	Οὐκ εἰς τέλος
יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם	litigabit, neq; in eternum	iraſcetur, neq; in eternum	ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα
יִטּוֹר ׃ לֹא כַחֲטָאֵינוּ	obſuabit. Nõ ſm peccata nr̃a	cõminabit. Nõ ſm peccata nr̃a	μηνιεῖ, οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν
עָשָׂה לָנוּ וְלֹא	fecit nobis, neq;	fecit nobis, neq;	ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ (κεν
כַעֲוֺנֹתֵינוּ גָּמַל	ſm iniqtates nr̃as retribuit	ſm iniqtates noſtras retribuit	κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνταπέδω(
עָלֵינוּ ׃ כִּי כִגְבֹהַּ	nobis. Quãto.n. excelſius ẽ	nobis. Q m̃ ſm altitudinem	ἡμῖν. Ὅτι κατὰ τὸ ὕψος
שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ	celum terra, (eius ſup	celi a terra,	τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς,
גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־	rm̃ cõfirmata eſt miſicordia(	corroborauit miſicõdiã ſuã ſup	ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ
יְרֵאָיו ׃ כִּרְחֹק	timẽtes eũ. Quãtũ lõge eſt	timentes ſe. Quantum diſtat	τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καθόσον ἀπέχουσιν
מִזְרָח מִמַּעֲרָב	oriens ab occidente,	ortus ab occidente,	ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν,
הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־	tantum longe fecit a nobis	longe fecit a nobis	ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν (τὴρ
פְּשָׁעֵינוּ ׃ כְּרַחֵם אָב	ſcelera nr̃a. Sicut miſef pr̃	iniqtates nr̃as. Q ũo miſef pr̃	τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Καθὼς οἰκτείρει πα(
עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה	filiorũ, miſertus eſt DEVS	filiorum miſertus eſt dominus	υἱούς, ᾠκτείρησε κύριος
עַל־יְרֵאָיו ׃ כִּי־הוּא	timentibus ſe. Ipſe enim	timentibus ſe, quoniam ipſe	τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ὅτι αὐτὸς
יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר	nouit fomitẽ noſtrũ, recor(	cognouit figmẽtũ noſtrũ. Re(	ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν, ἐμνήσθη
כִּי־עָפָר אֲ	q; puluis (datus eſt	quoniam puluis (cordatus eſt	ὅτι χοῦς
נָחְנוּ ׃	ſumus.	ſumus	ἐσμεν.
אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו	Homo quaſi herba, dies eius	homo ſicut fenum, dies eius	Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ,
כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן	ſicut flos agri ſic	tanquam flos agri ſic	ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ
יָצִיץ ׃ כִּי רוּחַ	efflorebit. Quia ſpiritus	efflorebit. Quoniam ſpiritus	οὕτως ἐξανθήσει. Ὅτι πνεῦμα
עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ	ptrãſibit eum, & nõ ſubſiſtet	ptranſibit in illo & nõ ſubſiſtet,	διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει,
וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד	& non cognoſcet eum vltra	& non cognoſcet amplius	καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι
מְקוֹמוֹ ׃ וְחֶסֶד יְהוָה	locus eius. Miſicõdia ãt DEI	locũ ſuũ. Miſericordia autẽ dñi	τὸν τόπον αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου
מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם	ab eterno, & vſq; in eternũ,	ab eterno & vſq; in eternum,	ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
עַל־יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ	ſup timẽtes eũ, & iuſtitia eiꝰ	ſup timẽtes eũ. Et iuſtitia illius	ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καὶ ἡ(
לִבְנֵי בָנִים ׃	in filiis filiorum.	in filios filiorum,	ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν, (δικαιοσύνη αὐτοῦ
לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ	His qui cuſtodiũt pactũ eius,	his qui ſeruant teſtamẽtũ eius.	τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו	& recordantur pceptoꝝ eius	Et memores ſũt mãdatoꝝ ipſius	καὶ μεμνημένοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ
לַעֲשׂוֹתָם ׃ יְהוָה	ad faciendum ea. DEVS	ad faciendum ea. Dominus	τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. Κύριος
בַּשָּׁמַיִם הֵכִין	in celo prepatauit	in celo patauit	ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε
כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ	thronũ ſuum, & regnũ illius	ſedem ſuam, & regnum ipſius	τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ
בַּכֹּל מָשָׁלָה ׃ בָּרְכוּ	omniũ dominabit. Bñdicite	omnibus dominabit. Bñdicite	πάντων δεσπόζει. Εὐλογεῖτε
יְהוָה מַלְאָכָיו	DEO angeli eius	domino omnes angeli eius	τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ,
גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי	potentes virtute, facientes	potentes virtute, facientes	δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες
דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל	verbũ eius, obedientes voci	verbum illius ad audiẽdã vocẽ	τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς
דְּבָרוֹ ׃ בָּרְכוּ יְהוָה	ſmonis eius. Bñdicite DEO	ſermonũ eius. Benedicite dño	τῶν λόγων αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον
כָּל־צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו	oẽs exercitꝰ eiꝰ, miniſtri eiꝰ	oẽs virtutes eius, miniſtri eius	πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ
עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ ׃ בָּרְכוּ	q facitꝭ placitũ illiꝰ. Bñdicite	q facitis volũtatẽ eiꝰ. Bñdicite	ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε

Digitized by Google

iſrael opera ſua.
Miſericors & clemens Deus alienus
ab ira, multus vt faciat benignitatem
& veritatem. Non in perpetuum
concertabit neq; in eternũ
obſeruabit. Non ſm peccata noſtra
fecit nobis, neq;
ſm iniquitates noſtras fecit
nobiſcum. Quoniam quanto eſt altius
celum terra,
tantum firmauit benignitatẽ ſuã ſup
timentes ſe. Quantum longe eſt
oriens ab occidente, tantum
longe fecit a nobis
iniqtates noſtras. Sicut miſeret̃ pater
filiorum ſic miſerebitur DEVS
timentibus ſe. Quoniam ipſe
nouit fomitem prauum
q peccatũ ſuggerit, mẽorat̃ corã eo q̃d
ex puluere ſumus ipſi.
Filius hominis ſicut herba, dies eius
ſicut flos agrorum
ſic efflorebit. Quoniam ventus
ſpirauit ĩ eũ & nõ ſubſtitit ãplius, & nõ
cognoſcet eum amplius
locus eius. Miſericordia autem DEI
a mundo hoc, & vſq; ad
mundũ venturũ ſuper timentes eum,
& iuſtitia eius in filios filiorum.
Seruantibus pactum eius,
& his qui recordantur mandatorũ eius
vt faciant ea. DEVS
in celo excelſo parauit
ſedem eius & regnum illius
vbiq; poteſtatem habet. Benedicite
nomen Dei angeli eius
vigentes virtute facientes
verba eius ad audiendam vocem
ſermonũ eius. Benedicite nomẽ DEI
omnes exercitus eius, miniſtri eius
facientes voluntatem eius. Benedicite

i. Decẽ ſephiroth ...
i. decẽ incorporei ab ſtractiq; numeri ſeu potius decem incorporee ſecreteq; unitates. Vna, ſpiritus Dei ſiue ſpiritus Deus, benedicens & benedictum nomen eius, qui eſt uita mũdi, uox, & ſpiritus, & uerbum, hic eſt ſpiritus ſactus, cuius (ut habent alij libri) principium perſcrutari non pot, & cuius finis nullus eſt terminus. Due, ſpiritus de ſpiritu, exculpſit inciditq; in eis duas & uiginti literas pro fundamento, tres matres, ſeptem duplices, & duodecim ſimplices, & ſpiritus unus de eis. Tres, aqua de ſpiritu, ſculpſit inciditq; in eis, inane & uacuum, cenum & lutum. Eas ad areole ſimilitudinẽ ſculpſit, ut q; murum ſtatuit, & eas pauimenti inſtar contexuit. Quatuor, ignis de aqua, ſculpſit inciditq; in eis thronum glorie, & rotas, ſeraphim, & animalia ſanctuarij, & ãgelos miniſterij & ex

יהוה כל־מעשיו	DEO vniuerſa opera eius,	domino omnia opera eius,	τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ
בכל־מקמות	in omnibus locis	in omni loco	ἐν παντὶ τόπῳ (συντάσει.
ממשלתו ברכי	poteſtatis eius, benedic	dominationis eius benedic	τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει (κώμη(
נפשי את־יהוה׃	anima mea DEO.	anima mea domino. (mea	ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. (δι' ὑπὲρ τῆς τῆς(
קד · ברכי נפשי	CIIII. Benedic aĩa mea	CIII. ps. ipſi Dauid. Bñdic aĩa(	ργ'. Ψαλμὸς τῷ Δα(Εὐλόγει ἡ ψυχή μου
את־יהוה יי אלהי	DEO, DEVS Deus meus,	domino, domine Deus meus	τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου
גדלת מאד הוד	magnificatus es nimis, pul(	magnificatus es vehementer.(	ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν
והדר לבשת׃	& decorẽ ĩdutꝰ es. (chritudĩe	& decorẽ induiſti. (Cõfeſſionẽ	καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω.
עטה אור כשלמה	Induẽs lucẽ qſi veſtimentũ,	amictus lumine ſicut veſtimẽto	Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον,
נוטה שמים כ	extendens celos	Extendens celum	ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν
יריעה׃ המקרה	vt cortinam. Qui cõtignat	ſicut pellem, qui tegis	ὡσεὶ δέρριν. Ὁ στεγάζων
במים עליותיו השם	in aqs cenaculũ ſuũ, q ponit	aqs ſuperiora eius. Qui ponis	ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, ὁ τιθεὶς
עבים רכובו	nubem currum ſuum,	nubem aſcenſum tuum,	νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ.
המהלך על־כנפי־	qui ambulat ſuper pennas	qui ambulas ſuper pennas	Ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων
רוח׃ עשה מלאכיו	vẽti. Qui facit angelos ſuos	vẽtorum. Qui facis angelos tuos	ἀνέμων, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ
רוחות	ſpiritus,	ſpiritus,	πνεύματα,
משרתיו אש	miniſtros ſuos ignem	& miniſtros tuos ignem	καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς
להט׃ יסד־ארץ על־	ſcintillãtẽ. Fundauit ẽrã ſup	vrentẽ. Qui fundaſti terrã ſup	φλόγα. Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν
מכוניה בל־תמוט	ſubſtẽtacula eius ſi ɔmouebit	ſtabilitatẽ ſuã, non inclinabitur	ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται
עולם ועד׃ תהום	in ſeculum ſeculi. Abyſſo	in ſeculum ſeculi. Abyſſus	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄβυσσος
כלבוש כסיתו על־	qſi veſtimẽto operuiſti eã, ſup	ſicut veſtimentũ amictus eius, ſup	ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτῆς, ἐπὶ
הרים יעמדו מים׃	montes ſtabunt aque.	montes ſtabunt aque.	τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα.
מן־גערתך ינוסון	Ab increpatione tua fugiẽt,	Ab increpatione tua fugiet,	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται,
מן־קול רעמך	a voce tonitrui tui	a voce tonitrui tui	ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου
יחפזון׃ יעלו	properabunt. Aſcendunt	formidabunt. Aſcendunt	δειλιάσουσιν. Ἀναβαίνουσιν
הרים ירדו	montes & deſcendunt	montes & deſcendunt	ὄρη, καὶ καταβαίνουσι
בקעות אל־מקום	valles, ad locum	campi, in locum	πεδία εἰς τὸν τόπον
זה יסדת להם׃	hunc quem fundaſti eis.	quem fundaſti eis.	ὃν ἐθεμελίωσας αὐτοῖς.
גבול שמת בל־	Terminũ poſuiſti quem non	Terminum poſuiſti quem non	Ὅριον ἔθου ὃ οὐ
יעברון בל־ישובון	pertranſibũt, nec reuertent	tranſgredient, neq; cõuertent	παρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι
לכסות הארץ׃	vt operiant terram.	operire terram.	καλύψαι τὴν γῆν.
המשלח מעינים	Qui emittit fontes	Qui emittis fontes	Ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς
בנחלים בין	in conuallibus, inter medios	in conuallibus, inter medium	ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον
הרים יהלכון׃	montes fluunt.	montium pertranſibunt aque.	τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα.
ישקו כל־חיתו	Potũ dabunt oĩbus aĩalibus	Potabunt omnes beſtie	Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία
שדי ישברו פראים	agri, ſuſtinebunt onagri	agri expectabunt onagri	τοῦ ἀγροῦ προσδέξονται ὄναγροι
צמאם׃ עליהם עוף־	ſitim ſuã. Super ea volucres	in ſiti ſua. Super ea volucres	εἰς δίψαν αὐτῶν. Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ
השמים ישכון	celi morabuntur,	celi habitabunt,	τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει,
מבין עפאים יתנו־	de medio nemorum dabunt	de medio petrarum dabunt	ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι
קול׃ משקה הרים	vocem. Qui irrigat montes	voces. Rigans montes	φωνήν. Ποτίζων ὄρη
מעליותיו מפרי	de cenaculis ſuis, de fructu	de ſuperioribus ſuis, de fructu	ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ

nomē DEI in omnibus operibus eius,
in omni loco
poteſtatis eius benedic
anima mea nomen DEI.
CIIII. Benedic aīa mea nomē DEI,
DEVS Deus meus
magnificatus eſt nimis,
laudem & pulchritudinē indutus eſt.
Qui amicitur lumine ſicut
linteo, qui extendit celos ſicut
cortinam, Qui ſtruit veluti
contignationem trabium, in aquis,
que ſite ſunt ſuper nubes,
leues tanquam ale aquilarum.
Qui facit nuncios ſuos
veloces ſicut ſpiritus,
miniſtros ſuos fortes ſicut ignis
ardens. Qui poſuit terram
baſem, que non mouebitur
in ſeculum ſeculi (nes aquarum
Abyſſum ſicut veſtimentum, eruptio(
ſuper montes, & permanent aque.
Ab increpatione tua fugient
vt currant, a voce tonitrui tui
conturbabunt vt reuertant. Aſcēdūt
de abyſſis ad montes,
& deſcendunt in valles ad locum
hunc vbi fundaſti eas.
Terminum poſuiſti fluctibus maris,
quem non tranſgrediuntur, & non
conuertentur cooperire terram.
Tu emittis fontes
in vallibus, inter q
montes incedunt.
Potum dabunt omnibus animalibus
deſerti, ſuſtinebunt onagri
ſitim ſuam. Super ea
volucres celi habitabunt,
de medio ramuſculorum dabunt
vocem cantus. Qui irrigas montes
de domo theſauri excelſi tui,

tribus his regiam ſuam fundauit ut dictū eſt. Qui facit angelos ſuos ſpiritus & miniſtros ſuos ignem urentem. Quinq3, ſigillum altitudinis in miſterio trium matrum, ex ſimplicibus cōſtituit eas in magno ſuo nomine יהו, ex quibus ſex ſigillauit extrema, aſpexit ſuperius, & ſigillauit ipſum, cum יהו. Sex, aſpexit deorſum & ſigillauit ipſum cū היו. Septem, ſigillum orientis aſpexit, anterius, & ſigillauit ipſum cum והי. Octo, ſigillū occidentis, aſpexit poſterius & ſigillauit ipſum cum ויה. Nouem, ſigillū ſeptētrionis aſpexit dextrū & ipſum ſigillauit cum יוה. Decem, ſigillum meridiei aſpexit: ſiniſtrum & ipſum ſigillauit cum והי. Hec ſunt decem abſtracte unitates, Spiritus Dei, ſpiritus de ſpiritu, ſpiritus aque, ignis, ſuperius, inferius, oriens, occidēs, ſeptētrio, & meridies. Duas uero & uiginti literas trifariā partiuntur, pſes hebrei. Tres matres, Septem duplices, Duodecim ſimplices. Ex quarum uaria combinatione, conſtituunt fere innumerabiles portas innumerabileſq3 ſcientie domos & hac alphabetaria reuolutione uolunt eliciſ poſſe uerū ſenſum ueriumq3 intellectum legis & prophetarum & has dicunt eſſe uias de quibus hoc loco loquitur diuinus uates. Sed de his alias & maiore ocio, & nō in ſcholiis. Sed iuſto cōmentario.

Digitized by Google

מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע	operum tuorum	operum tuorum	τῶν ἔργων σου
הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ	ſatiabitur terra. Germinans	ſatiabitur terra. Producens	χορτασθήσεται ἡ γῆ. Ὁ ἐξανατέλλων
חָצִיר לַבְּהֵמָה	herbam iumentis,	fenum iumentis,	χόρτον τοῖς κτήνεσι,
וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת	& herbam ſeruituti	& herbam ſeruituti	καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ
הָאָדָם לְהוֹצִיא	hominum vt educat	hominum. Vt educas	τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ ἐξαγαγεῖν
לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃	panem de terra.	panem de terra,	ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,
וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב	Et vinum letificat cor	& vinum letificet cor	καὶ οἶνος εὐφραίνει
אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל	hominis, ad exhilarandam	hominis. Vt exhilaret	καρδίαν ἀνθρώπου. Τοῦ ἱλαρῦναι
פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם	faciem oleo, panis autem	faciem in oleo, & panis	πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος
לְבַב־אֱנוֹשׁ	cor hominis	cor hominis	καρδίαν ἀνθρώπου
יִסְעָד׃ יש	roborat.	confirmet.	στηρίζει.
יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה	Saturabuntur ligna DEI,	Saturabuntur ligna campi	Χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου,
אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר	cedri libani quas	& cedri libani quas	αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς
נָטָע׃ אֲשֶׁר שָׁם	plantauit. Ibi	plantauit, illic	ἐφύτευσας. Ἐκεῖ
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ	aues nidificabunt,	paſſeres nidificabunt.	στρουθία ἐννοσσεύσουσι,
חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים	ciconia abies	Herodii domus	τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία
בֵּיתָהּ׃ הָרִים	domus eius. Montes	dux eſt eorum, montes	ἡγεῖται αὐτῶν. Ὄρη
הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים	excelſi ibicibus,	excelſi ceruis	τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις,
סְלָעִים מַחְסֶה	petra refugium	petra refugium	πέτρα καταφυγὴ
לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה יָרֵחַ	cuniculis. Fecit lunam	herinaciis. Fecit lunam	τοῖς λαγωοῖς. Ἐποίησε σελήνην
לְמוֹעֲדִים ש	per tempora,	in tempora,	εἰς καιρούς,
שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃	ſol cognouit occubitū ſuum.	ſol cognouit occaſum ſuum.	ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.
תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי	Poſuiſti tenebras & facta eſt	Poſuiſti tenebras & facta eſt	Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο
לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל־	nox, in ipſa reptabunt oēs	nox, in ipſa ptranſibunt omnes	νύξ, ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα
חַיְתוֹ־יָעַר׃	beſtie ſilue.	beſtie ſylue.	τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.
הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים	Leonculi rugientes	Catuli leonum rugientes	Σκύμνοι ὠρυόμενοι
לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל	ad predā, & querētes a Deo	vt rapiant, & querant a Deo	τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ θεῷ
אָכְלָם׃ תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ	eſcam ſibi. Oriente ſole	eſcam ſibi. Ortus eſt ſol	βρῶσιν αὐτοῖς. Ἀνέτειλεν
יֵאָסֵפוּן וְאֶל־	recedent, & in	& congregati ſunt, & in	ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς
מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃	ſpeluncis ſuis accubabunt.	cubilibus ſuis collocabuntur.	τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.
יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ	Egredietur hō ad opus ſuū,	Exibit homo ad opus ſuum,	Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ,
וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב׃	& ad ſeruit. ſuā vſq; ad veſpū	& ad operatōnē ſuā vſq; ad veſpā.	καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.
מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ	Q̄m multa ſunt opera tua	Quā magnificata ſunt opa tua	Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου
יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה	DEVS, omnia in ſapientia	domine omnia in ſapientia	κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ	feciſti, impleta eſt terra	feciſti, impleta eſt terra	ἐποίησας. Ἐπληρώθη ἡ γῆ
קִנְיָנֶךָ׃ זֶה הַיָּם	lucris tuis. Hoc mare	poſſeſſione tua. Hoc mare	τῆς κτίσεώς σου, αὕτη ἡ θάλασσα
גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם	magnum & ſpacioſum locis,	magnū & ſpacioſum manibus,	ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος.
שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר	ibi reptilia innumerabilia,	illic reptilia quorū nō ē numero.	Ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός,
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־	animalia parua cum	Animalia puſilla cum	ζῷα μικρὰ μετὰ
גְּדֹלוֹת׃ שָׁם אֳנִיּוֹת	grandibus. Ibi naues	magnis, illic naues	μεγάλων. Ἐκεῖ πλοῖα
יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן	pertranſeunt, leuiatan	pertranſibunt. Draco	διαπορεύονται, δράκων

Digitized by Google

[illegible] (Arabic column)

[illegible] (Aramaic column)

de fructu operum tuorum ſaciabitur
terra. Multiplicans
fenum iumentis & herbas
ſeruituti hominum,
ad producendum alimentum
de terra.
Et vinum quod letificat cor
hominum, ad illuminandam faciem in
oleo, & panis cor filiorum
hominum
ſuſtentat.
Saturabuntur arbores quas creauit
DEVS, cedri libani
quas plantauit. Illic
enim aues nidos faciunt,
ciconie abies domus
habitationis eius. Montes
excelſi ibicibus,
petra refugium
cuniculis. Fecit lunam
vt numerentur in ea tempora,
ſol nouit tempus occaſus ſui.
Poſuiſti tenebras & fuit
nox, in ipſa mouebuntur omnes
beſtie ſilue.
Filii leonum rugientes vt inueniant
nutrimentum, & vt inquirant a Deo
cibum ſuum. Oriente ſole
congregati ſunt, & in domo
habitationis ſue requieſcent.
Egredietur homo ad opus ſuum,
& ad operationem ſuā vſq; ad occaſum
ſolis. Quam multa illa
opera tua DEVS omnia in ſapientia
feciſti impleta eſt terra
acquiſitione tua. Hoc mare magnum
& ſpacioſum terminis, illic
reptilia innumerabilia, animalia
parua cum magnis
Ibi naues pertranſeunt. Leuiatan
hic quem creaſti ad ludendum

Quod in Deo ſit pluralitas. Ex libello R. Abraham Pici, de ſignificatione taghin .i. apicum que ſuperſcribuntur literis legis, & hec quidem hebraice ſcientibus ſcribimus, nam qui hebrearum literarum rudes habent hec ſine commentario uix odorati ualebunt

[illegible] (Hebrew)

.i. Ecce doceo te quid ſecreti contineat ſigno magno ſeptem literarū ש ע ט ג ז ג ץ Tu uero aduerte & re

ג ıııı

יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ ׃	iſtū plaſmaſti ad deludēdū eū	iſte quē formaſti ad illudendum	οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν
כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן	Omnia te expectant,	ei, omnia a te expectant	αὐτῷ. Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι,
לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ ׃	vt des cibū eis in tpe eorū.	vt des illis eſcam in tempore.	δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον,
תִּתֵּן לָהֶם	Dante te illis	Dante te illis	δόντος σου αὐτοῖς,
יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח	colligent, aperiente te	colligent, aperiente te	συλλέξουσιν. Ἀνοίξαντος σου (χρηστότητος
יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב ׃	manū tuā ſaturabunt bono.	manū tuā oīa īplebūt bonitate.	τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται
תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ	Abſcondes vultum tuum	Auertente autem te faciem	ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον,
יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף	& turbabuntur auferes	turbabuntur, auferes	ταραχθήσονται. Ἀντανελεῖς
רוּחָם יִגְוָעוּן	ſpiritum eorum & deficient,	ſpiritum eorum & deficient,	τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι
וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן ׃	& in puluerē ſuū reuertent.	& in puluerem ſuū reuertent.	καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.
תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ	Emittes ſpiritum tuum	Emitte ſpiritum tuum	Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου
יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ	& creabuntur & renouabis	& creabuntur, & renouabis	καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς
פְּנֵי אֲדָמָה ׃ יְהִי	faciem terre. Sit	faciem terre. Sit	τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἤτω
כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם	gloria DEI in ſempiternū,	gloria domini in ſeculum,	ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας,
יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו ׃	letabit DEVS ī opibus ſuis.	letabitur dñs in operibus ſuis.	εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
הַמַּבִּיט לָאָרֶץ	Qui reſpicit terram	Qui reſpicit terram	Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν
וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים	& tremet, tangit montes	& facit eā tremere, q tāgit mōtes	καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος
וְיֶעֱשָׁנוּ ׃ אָשִׁירָה	& fumabunt. Cantabo	& fumigant. Cantabo	καὶ καπνίζονται. Ἄσω (τῶν ὀρέων
לַיהוָה בְּחַיָּי	DEO in vita mea,	domino in vita mea,	τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου,
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי	pſallam Deo meo	pſallam Deo meo	ψαλῶ τῷ θεῷ μου
בְּעוֹדִי ׃ יֶעֱרַב עָלָיו	quam diu ſum. Placeat ei	quādiu ſum. Iocundum ſit ei	ἕως ὑπάρχω. Ἡδυνθείη αὐτῷ
שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח	eloquiū meū, ego āt letabor	eloqū meū, ego vero delectabō	ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι
בַּיהוָה ׃ יִתַּמּוּ	in DEO, Deficiant	in domino. Deficiant	ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἐκλείποιεν
חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ	peccatores de terra,	peccatores à terra	ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς,
וּרְשָׁעִים עוֹד	& impii vltra	& iniqui ita vt	καὶ ἄνομοι ὥστε
אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי	non ſint. Benedic aīa mea	non ſint, benedic anima mea	μὴ ὑπάρχειν αὐτούς. Εὐλόγει ἡ ψυχή μου
אֶת־יְהוָה הַלְלוּיָהּ ׃	DEO Aleluia.	domino.	τὸν κύριον.
קה • הוֹדוּ לַיהוָה	CV. Confitemini DEO,	CIIII. Allā. Cōfitemini dño	ρδ'. Ἀλληλούϊα. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ,
קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ	inuocate nomen eius,	& inuocate nomen eius,	καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	notas facite in populis	annunciate inter gentes	Ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι
עֲלִילוֹתָיו ׃ שִׁירוּ	opera eius. Canite	opera eius. Cantate	τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἄσατε αὐτῷ
לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ	ei & pſallite ei, loquimini	ei & pſallite ei, narrate	καὶ ψάλατε αὐτῷ. Διηγήσασθε
בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו ׃	ī vniuerſis mirabilibus eius.	omnia mirabilia eius.	πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ,
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם	Laudare in nomine	Laudamini in nomine	ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι
קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב	ſancto eius, letetur cor	ſancto eius, letetur cor	τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Εὐφρανθήτω καρδία
מְבַקְשֵׁי יְהוָה ׃	querentium DEVM. (eius,	querentium dominum.	ζητούντων τὸν κύριον,
דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ	Inqrite DEVM & virtutē(	Querite dñm & cōfirmamini,	ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε.
בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד ׃	querite faciem eius iugiter.	querite faciem eius ſemper.	Ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ παντός,
זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו	Recordamini mirabiliū eius	Mementote mirabilium eius	μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו	que fecit, ſignorum eius	que fecit, prodigia eius	ὧν ἐποίησε. Τὰ τέρατα αὐτοῦ,
וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו ׃ זֶרַע	& iudicioꝝ oris ei9. Seminis	& iudicia oris eius. Semen	καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Σπέρμα

Digitized by Google

لبتعجب منه والكل	בִּסְעִידַת צַדִּיקַיָּא בֵּית	in conuiuio iuſtorum habitat
اياك يرجون	מְדוֹרֵיהּ ׃ כּוּלְהוֹן עֲלָךְ	in eo.Omnia in te
لتعطيهم طعامهم في حينه	סַבְרִין לְמִיתַּן מְזוֹנְהוֹן	ſperant vt des eſcam illis
واذا انت اعطيتهم	בְּזִמְנֵיהּ ׃ תִּיתַּן לְהוֹן	in tempore ſuo.Dabis illis
يعيشون وعند بسط	וְכָנְשִׁין תִּפְתַּח	& colligent,aperies
يدك بالطيبات يشبعون	אִידָךְ וְשָׂבְעִין טָבְתָא ׃	manus tuas & ſaturabuntur bonitate.
وحين تصرف وجهك	תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ	Auferes diuinitatem tuam
يجزعون تنزع	מִתְבַּהֲלִין תִּכְנוֹשׁ רוּחְהוֹן	& turbabũtur,cõgregabis ſpiritũ eorũ
ارواحهم فيموتون	וּמִתְנַגְּדִין	& deficient,
والى التراب يرجعون ترسل	וּלְוָת עַפְרְהוֹן תָּיְבִין ׃	& in puluerem ſuum reuertentur.
روحك فيخلقون وتجدد	תְּשַׁלַּח רוּחַ קוּדְשָׁךְ	Mittes ſpiritum ſanctum tuum
وجه الارض دفعه اخرى	וּמִתְבָּרְיָין וּמְחַדֵּית	& creabuntur,& renouabis
فليكن مجد الرب الى الابد	אַפֵּי אַרְעָא ׃ יְהֵי	faciem terre.Sit
يفرح الرب باعماله	אִיקָרָא דַייָ לְעָלְמָא	gloria Dei in ſeculum
الذى ينظر الى الارض	יֶחְדֵי יְיָ בְּעוֹבָדוֹי ׃	letabitur Deus in operibus ſuis
فتتزلزل يلمس الجبال	דְּמִסְתַּכַּל לְאַרְעָא וּמִתְחַלְחְלָא	qui reſpicit terram & tremit,
فتدخن اسبح	מְקָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמְתַנְּנִין	tangit montes & fumigaut.
الرب في حياتي	בְּחַיַּי ׃ אֲשַׁבַּח	Laudabo
واشكر الهي	קֳדָם יְיָ בְּחַיַּי	coram Deo in vita mea
ما دمت ه وبلذ له	אֲזַמֵּר לֶאֱלָהִי בְּעוֹד	pſallam Deo meo quam
تسبيحي انا ابتهج	אִיתָאי ׃ יִבְסַם קוּמוֹי	diu ſum.Iocundum ſit coram eo
بالرب والخطاه	שׁוּתִי וַאֲנָא אֶחְדֵי	eloquium meum.Ego vero delectabor
يبيدون من الارض	בְּמֵימְרָא דַייָ ׃ יִשְׁתֵּיצוּן	in verbo DEI,deficiant
ومخالفوا الناموس	חַטָּאִין מִן אַרְעָא	peccatores a terra
كانهم لم يكونوا	וְרַשִּׁיעִין תּוּב	& iniqui vltra
يا نفسي باركي	לֵיתֵיהוֹן בְּרִיכִי נַפְשִׁי	non ſint.Benedic anima mea.
الرب الليلويا	יָת שְׁמָא דַייָ הַלְלוּיָהּ ׃	nomen DEI Aleluia.
المزمور الرابع والمايه	שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ	CV. Laudes dicite corã DEO,
اشكروا الرب	קְרוֹן בִּשְׁמֵיהּ	inuocate in nomine eius
وادعوا اسمه	הוֹדְעוּן בְּעַמְמַיָּא עוֹב	notas facite in populis
اذكروا في الامم	עוֹבָדוֹי ׃ שַׁבַּחוּ	operationes eius.Laudes dicite
اعماله سبحوه	קוּמוֹי זַמַּרוּ קוּמוֹי	coram eo,pſalmos dicite coram eo,
ورتلوه حدثوا	מַלִּילוּ בְּכָל פְּרִישׁוּתֵיהּ	narrate omnia mirabilia eius.
بجميع عجايبه ولاسمه	שַׁבַּחוּ בְּשׁוּם קוּדְשֵׁיהּ	Laudate in nomine ſancto eius,
القدوس امدحوا ولتبتهج	יֶחְדֵי לִבְהוֹן דְּתָבְעֵי	letetur cor illorum qui querunt
قلوب طالبي الرب	אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ ׃	doctrinam a conſpectu DEI.
وللرب اطلبوا وبه اعتزوا	תִּבְעוּ אוּלְפָנָא דַייָ	Q uerite doctrinam DEI
ولوجهه في كل حين	וְאוֹרַיְתֵיהּ אַקְבִּילוּ אַפּוֹי	& legem eius,accipite faciem eius
ابتغوا واذكروا	תְּדִירָא אִידְכַּרוּ פְּרִישׁוּתֵיהּ	ſemper.Recordamini miraculorũ eius
عجايبه التي صنع واعماله	דַּעֲבַד תִּמְהוֹהִי	que fecit,portentorum eius
وقضايا فمه ذريه	וְדִינֵי פּוּמֵיהּ ׃ זַרְעָא	& iudiciorum oris eius.Semen

peries ſuper eas unam & uiginti coronam, & eſt ſecretum nominis אהיה cuius nimirum literarum numerus conſurgit in unum & uiginti, & hoc quidem ſignum eſt comprehenſum cum nomine magno tetragrammaton. Et propterea aduerte q dixerit Deus Moſſe אהיה אשר אהיה & terminatur uerſus ſcripture in uerbo אהיה miſit me ad uos. Ter autem dictum eſt אהיה e regione trium coronarum que inſunt ſingulis ſeptẽ ſupraſcriptis literis, & iam edoctus es rõnem numeri earũ. Et rurſum. Tres corone in ſingulis ſeptem literis, e regione trium patrũ Abraham Iſaac & Iaacob, quemadmodum dictũ eſt & rurſum dixit Deus Moſſe ſic dices domui Iaacob. Deus, Dñi patrum ueſtrorum Dñi Abrahã Dñi Iſaac Dñi Iaacob miſit me ad uos hoc eſt nomẽ meũ ſempiternum, & hec nominatio mea in omni generatione. Et ſi conſideraueris literas nominum patrum percipies ſecretũ tredecim articulorum ſicut declarauimus. Percipies inſuper ſecretum nominis יה quoniam reperies coronas quindecim ſuper nominibus patrũ. Ecce habes ſacramentũ tredecim articulorum, ſacramentumq; אהיה & ſacramentum nois magni hamephoras. In qbus quidem nominibus & in nominibus patrum fit mentio diuinitatis, quoniã dicit Dei Abrahã Dei Iſaac Dei Iaacob. Et quando ſpeculatus fueris in nomine אלהים reperies diuinitatem pluraliter ſignatam, & intelligens intelligat, & hoc eſt q dicit hoc eſt nomen meũ eternum, & ſcriptũ eſt ſic לעלם leholam quod occultũ ſignificat, nec licet hoc ſacramentũ patefacere niſi homini mitti, & qui incumbat doctrine receptiue, & ſignat hoc in pphetis quando dicitur Deus

אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי	Abraham ſerui eius,filiorũ	Abraam ſerui eius, filii	ἀβραάμ, δούλου αὐτοῦ, υἱοὶ
יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃	Iaacob electorum eius.	Iacob electi eius.	ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ.
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	Ipſum DEVS Deus noſter,	Ipſe dominus Deus noſter,	Αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו	ĩ vniuerſa terra iudicia eius.	in vniuerſa terra iudicia eius.	ἐν πάσῃ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ	Recordatꝰ ẽ ĩ etnũ pacti ſui,	Memor fuit ĩ ſclm teſtamẽti ſui,	Ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ,
דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף	verbi quod precepit in mille	verbi quod mãdauit in mille	λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας
דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־	gñatiões. Quod pepigit cũ	generationes. Quod diſpoſuit	γενεάς. Ὃν διέθετο
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ	Abraham,& iuramenti ſui	ad Abraam & iuramenti ſui	τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ
לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ	ad Iſaac. Et firmauit illud	ad Iſaac. Et ſtatuit illud	τῷ ἰσαάκ. Καὶ ἔστησεν αὐτὸν
לְיַעֲקֹב לְחֹק	cum Iaacob in preceptum,	Iacob in preceptum,	τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα,
לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃	cũ iſrael in pactũ ſempitnũ.	& iſrael in teſtamentũ eternũ.	καὶ τῷ ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον,
לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־	Dicens tibi dabo	Dicens tibi dabo	Λέγων, σοὶ δώσω
אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל	terram chanaam funiculum	terram chanaan, funiculum	τὴν γῆν χαναάν, σχοίνισμα
נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם	hereditatis veſtre. Cũ eſſent	hereditatis veſtre. Cum eſſent	κληρονομίας ὑμῶν. Ἐν τῷ εἶναι
מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט	viri numerabiles A. modici	numero breui pauciſſimi	αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγοστοὺς
וְגָרִים בָּהּ׃	& aduene in ea.	& incole eius.	καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ.
וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי	Et tranſierunt de gente	Et pertranſierunt de gente	Καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους
אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה	in gentem,& de regno	in gentem,& de regno	εἰς ἔθνος, καὶ ἐκ βασιλείας
אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־	ad populum alterum. Non	ad populum alterum. Non	εἰς λαὸν ἕτερον. Οὐκ
הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם	dimiſit hoĩem vt noceret eis	reliquit hominem nocere eis,	ἀφῆκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς,
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם	& corripuit pro eis	& corripuit pro eis	καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν
מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ	reges. Nolite tãgere (meos	reges. Nolite tangere	βασιλεῖς. Μὴ ἅπτεσθε
בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי	chriſtos meos,& in ꝓphetas(	chriſtos meos,& ĩ ꝓphetis meis	τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου
אַל־תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא	nolite maligni eẽ. Et vocauit	nolite malignari. Et vocauit	μὴ πονηρεύεσθε. Καὶ ἐκάλεσε
רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־	famem ſuper terrã, omnem	famem ſuper terram,& omne	λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν
מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃	virgam panis contriuit.	firmamentum panis contriuit.	στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν. (πον,
שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ	Miſit ante faciẽ eoꝝ virum,	Miſit ante eos virum,	Ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἄνθρω(
לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃	ĩ ſuũ venũdatus eſt Ioceph.	in ſeruũ venundatus eſt ioſeph.	εἰς δοῦλον ἐπράθη ἰωσήφ. (αὐτοῦ,
עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלָיו	Afflixerũt cõpede pedes eiꝰ	Hũiliauerũt ĩ cõpedibꝰ pedes eius	Ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας(
בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃	ĩ ferrũ venit aĩa eius. (eius,	ferrũ pertranſiit animam eius,	σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
עַד־עֵת בֹּא דְבָרוֹ	Vſq; ad tpˢ dõec vẽiret vbũ(	donec veniret verbum eius.	Μέχρι τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ,
אִמְרַת יְיָ צְרָפָתְהוּ׃	eloquiũ DEI repurgauit eũ.	Eloquium dñi inflãmauit eum	τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ	Miſit rex & ſoluit eum,	miſit rex & ſoluit eum,	Ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν,
מֹשֵׁל עַמִּים	principem populorum	princeps populorum	ἄρχων λαοῦ
וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ	& dimiſit illum. Poſuit eum	& dimiſit eum. Conſtituit eum	καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Κατέστησεν αὐτὸν
אָדוֹן לְבֵיתוֹ	dominum domus ſue,	dominum domus ſue,	κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ,
וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃	& pricipẽ in oĩ acqſitiõe ſua.	& principẽ oĩs poſſeſſionis ſue.	καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ	Vt eru.pri.eiꝰ iuxta vo.ſuã,	Vt erudi.prĩci.eiꝰ ſicẽ ſemetip.	Τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑ(
וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃	& ſenes eius ſapiẽtiã doceret	& ſenes eius prudentiã doceret.	καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. (αὐτ
וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל	Et ingreſſus eſt iſrael	Et intrauit iſrael	Καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ
מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר	egyptũ,& Iaacob pegrĩatꝰ ẽ	in egyptum,& Iacob accola fuit	εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ παρῴκησεν

Abraham ſerui eius, filii
Iaacob electi eius.
Ipſum DEVS Deus noſter,
in oĩ terra protenſa ſunt iudicia eius.
Recordatus eſt in eternum pacti ſui,
verbi quod precepit mille
generationibus. Quod pepigit cum
Abraham & iuſiurandum ſuum
ad Iſaac. Et ſtatuit illud
Iaacob in preceptum
& iſraeli in pactum eternum.
Dicens tibi dabo
terram Chanaam, ſortem
hereditatis veſtre. Cum eſſent
populus modicus numero pauciſſimi
& incole in ea.
Et tranſierunt de populo
in populum, de regno
ad populum alterum. Non
permiſit hominem vt violaret eos
& corripuit pro eis
reges. Nolite tangere
chriſtos meos, & prophetis meis
non ſitis infenſi. Et vocauit
famem ſuper terram, omne
ſubſtentamentum panis contriuit.
Miſit ante eos virum
ſapientẽ, in ſeruũ venditus eſt Ioceph.
Cõtriuerunt compedibus pedes eius,
catena ferrea pertranſiuit aĩam eius.
Quouſq; veniret tẽpus ſmonis eius,
verbum DEI, repurgauit eum.
Miſit angelum & ſoluit eum,
principem populorum & dimiſit
eum. Conſtituit eum
dominum ſuper domum eius,
principem in omni acquiſitione eius.
Vt erudiret proceres eius ſicut
aĩã ſuã, & ſeniores eiꝰ ſapiẽtiã doceret
Et iuit Iſrael
in egyptum & Iaacob peregrinatus eſt

in tabernaculo ſanctitatis eius, timeat ab eo omnis terra. Et hic ſignatur ſecretũ יהוה & ſecretum אדני & cõprehenduntur in illo nomine. Et in hoc uerſiculo quem nunc tractamus inuenies declarationẽ nominis hamephoras, quoniã dixit מפני לי פה שמו פה Ecce quomodo in litera י dictionis לי & in litera ה dictionis פה & in litera ו dictionis שמו & in litera ה dictionis פה detegitur magnum amen יהוה & ꝓpterea reſpõdit Deus hoc eſt nomen meũ occultum. Sed dices filiis Iſrael יהוה miſit me ad uos, &c.

A .i. adeo pauci ꝗ facile numerari poterãt.

בארץ חם ויפר את-	ĩ terra Cham.Et creſcere fec̃	in terra Cham.Et auxit (uit eũ	ἐν γῇ χάμ. Καὶ ηὔξησε (αὐτοῦ
עמו מאד ויעצמהו	pplm̃ ſuũ nimis,& robora.cũ	pplm̃ ſuũ vehementer,& firma(	τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν(
מצריו : הפך לבם	ſr ãgẽtes eos.Cõuer. cõ eoꝶ	ſr inimicos eiꝰ.Cõuertit cõ eoꝶ	ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Μετέστρεψε τὴν καρ(
לשנא עמו	vt odio haberẽt populũ eius,	vt odirent populum eius,	τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, (δίαν αὐτῶν
להתנכל בעבדיו	vt doloſe agerẽt cõtra ſuos(	& dolũ facerent in ſeruos eius.	τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
שלח משה עבדו	Miſit Moſſe ſuũ ſuũ, (illius.	Miſit Moyſen ſeruum ſuum,	Ἐξαπέστειλε μωυσῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
אהרן אשר בחר בו	Aharon quem elegit ſibi.	Aaron quem elegit ipſum.	ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ.
שמו בם דברי	Poſuit in eis verba	Poſuit in eis verba	Ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους
אותתיו ומפתים	ſignoꝶ ſuorũ,& portentorũ	ſignorũ ſuorum,& prodigiorũ	τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ
בארץ חם : שלח חשך	ĩ terrã Cham.Miſit tenebras	in terra Cham.Miſit tenebras	ἐν γῇ χάμ. Ἐξαπέστειλε σκότος
ויחשך ולא מרו	& ↄtenebrauit,& ñ fuerũt ĩ(	& obſcurauit,& nõ exacerbauit	καὶ ἐσκότασεν, ὅτι παρεπίκραναν
את דברו : הפך את-	ũbis eiꝰ.Cõmutauit(creduli	ſermones ſuos.Conuertit	τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετέστρεψε
מימיהם לדם	aquas eorum in ſanguinem,	aquas eorum in ſanguinem,	τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα,
וימת את דגתם :	& occidit piſces eorum.	& occidit piſces eorum,	καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
שרץ ארצם	Ebuliuit terra eorum	Edidit terra eorum	Ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν
צפרדעים בחדרי	ranas,in cubilibus	ranas,in penetralibus	βατράχους, ἐν τοῖς ταμείοις
מלכיהם : אמר ויבא	regum eorũ.Dixit & venit	regum ipſorum.Dixit & venit	τῶν βασιλέων αὐτῶν. Εἶπε, καὶ ἦλθε
ערב כנים בכל-	mixtio,pediculi ĩ vniuerſos	cynomia & cyniſes in omnibus	κυνόμυια, καὶ σκνῖπες ἐν πᾶσι
גבולם : נתן	terminos eorum.Dedit	finibus eorum.Poſuit	τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. Ἔθετο
גשמיהם ברד אש	pluuias eoꝶ grãdinem,ignẽ	pluuias eorum grãdinẽ, ignem	τὰς βροχὰς αὐτῶν χάλαζαν, πῦρ
להבות בארצם :	flãmaꝶ in terra eoꝶ. (eoꝶ,	cõburẽtẽ ĩ terra ipſoꝶ.(as eoꝶ,	καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. (συκᾶς αὐτῶν
ויך גפנם ותאנתם	Et pcuſſit vineã eoꝶ & ficũ(	Et pcuſſit vineas eoꝶ & ficulne(	Καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς(
וישבר עץ גבולם :	& cõfregit lignũ finiũ eorũ.	& contriuit lignum finiũ eorũ.	καὶ συνέτριψε πᾶν ξύλον ὁρίου αὐτῶν.
אמר ויבא ארבה	Dixit & vẽit locuſta(merus.	Dixit & venit locuſta (tus.	Εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρίς,
וילק ואין מספר :	& bruchus,cuius ñ erat nu(	& bruchus,cuius nõ erat nume(	καὶ βροῦχος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός.
ויאכל כל עשב	Et comedit omnem herbam	Et comedit omne fenum	Καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον
בארצם ויאכל	terre eorum,& deuorauit	in terra eoꝶ,& comedit (ſit oẽ	ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε
פרי אדמתם : ויך כל	fructũ ẽre eoꝶ.Et pcuſſit oẽ	oẽm fructũ terre eoꝶ.Et pcuſ(	πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Καὶ ἐπά(
בכור בארצם	primogenitum in terra eoꝶ,	primogenitum in terra eorum,	πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, (ταξε πᾶν
ראשית לכל אונם :	primitias oĩs fortitudĩs eoꝶ.	primitias omnis laboris eorũ.	ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν.
ויוציאם בכסף	Et eduxit eos cum argento	Et eduxit eos cum argento	Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ
וזהב ואין ב	& auro,& non erat	& auro,& non erat	καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν
בשבטיו כושל :	in tribubus eorũ ceſpitans.	in tribubus eorum infirmus,	ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν ὁ ἀσθενῶν.
שמח מצרים בצאתם	Letata ẽ egy.cũ egrederent̃	Letata ẽ egyptus ĩ pfectõe eoꝶ	Εὐφράνθη αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν
כי נפל פחדם	qm̃ irruerat terror eorum	quia incubuit timor eorum	ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν
עליהם : פרש ענן	ſuper eos.Expandit nubem	ſuper eos.Expãdit nubẽ (ceret	ἐπ᾽ αὐτούς. Διεπέτασε νεφέλην
למסך ואש להאיר	in rẽtoriũ,& ignẽ vt luceret	ĩ protectionẽ eorũ & ignẽ vt lu(	εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φωτίσαι
לילה : שאל ויבא	nocte.Petiuit & adduxit	eis p nocte.Petierunt & venit	αὐτοῖς τὴν νύκτα. Ἤτησαν, καὶ ἦλθεν
שלו ולחם שמים	coturnicem,& pane celi A.	coturnix & pane celi	ὀρτυγομήτρα, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
ישביעם : פתח צור	ſaturauit eos.Aperuit petrã	ſaturauit eos.Dirupit petram	ἐνέπλησεν αὐτούς. Διέρρηξε πέτραν,
ויזובו מים הלכו	& fluxerũt aque,cucurrerũt	& fluxerunt aque,abierunt	καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν

في ارض حام وجعل	בארעא דחם: ואפיש ית	in terra Cham.Et creſcere fecit
شعبه يكثر جدا اعلا	עמיה לחדא ואתקפיה	populũ ſuum nimis,& fortiorẽ eũ fecit
على اعدايه فانصرف	מן מעיקוהי: אתהפיך	q̃ qui moleſtabant eos.Conuertit
قلبهم لبغض شعبه	לבהון למסני עמיה	cor eoꝵ ad habendũ odio populũ eius,
ليمكروا بعبيده	לחשבא כישין על עבדוהי:	& ad cogitãda mala ſuper ſeruos eius.
فارسل موسى عبده	שדר משה עבדיה	Miſit Moſe ſeruum ſuum
وهرون صفيه	אהרן דאתרעי ביה:	Aharon quoniã complacuit eĩ in illo.
صنع فيهم	שויאו בהון פתגמי	Poſuit in eis verba
اياته وعجايبه	אתוותיה ותמהוהי	ſignorũ ſuorũ,& mirabilium ſuorum
في ارض حام بعث ظلمة	בארעא דחם: שדר חשוכא	in terra Cham.Miſit tenebras
فصار ليلا لانهم اسخطوا	ואחשיך יתהון ולא סריבו	& obtenebrauit eos,& non reſtiterunt
كلامه فحول	על פתגמיה: הפיך	verbis eius.Conuertit
مياههم دما	לאדמא ית מימיהון	in ſanguinem aquas eorum,
وامات حيتانهم	וקטל ית כל נוניהון:	& occidit omnes piſces eorum.
ايضا وانبعثت ارضهم	ורחש ארעהון	Ebulliuit terra eorum
ضفادع في مخادع	עורדענייא בקיטוני	ranas,in cubilibus
ملوكهم امر فجا دبا	מלכיהון: אמר ואיתי	regum eorum.Dixit & venit
الكلب والقمل في جميع	עירבוב קלמתא בכל	mixtio,pediculi in omnibus
تخومهم جعل	תחומיהון: יהב	finibus eorum.Conuertit
امطارهم بردا واشعلت	מיטריהון ברדא אישתא	pluuias eorum in grandinem,ignem
النار في ارضهم	מצלהבא בארעהון:	vrentem in terra eorum.
ضرب كرومهم وتينهم	ומחא גופניהון	Et percuſſit vineas eorum
وحطم جميع شجر تخومهم	ותיניהון ותבר אילני	& ficus eorum,& confregit arbores
قال فاتى جراد	תחומיהון: אמר ואיתי	finium eorum.Dixit & venit
ودبا لا يحصى	גובאי ורשתא דלית מניין	locuſta & bruchus,& ñ erãt nũerabiles
فاكل جميع ثمار	ואכל ית כל עיסבא	Et conſumpſit omnem herbam
ارضهم وقتل	בארעהון ואכל ית פירי	in terra eorum,& comedit oẽs fructus
كل ابكار مصر ووالى	בארעהון: וקטל ית כל	in terra eorum.Et occidit omne
ولدانهم	בוכרא בארעהון	primogenitum in terra eorum
واخرجهم	שירוי לכל תוקפהון:	primitias omnis fortitudinis eorum.
بالذهب	ואפקינון בסימא	Et eduxit eos cum argento
والفضة ولم يكن	ובדהבא ולא איתוהי	& auro,& non adiudicati ſunt
في قبايلهم مريض	עם מצראי למתקלא:	cum egyptiis ad ſcandalum.
ففرحت مصر بخروجهم	חדון מצרים במפקיהון	Letata eſt egyptus profectione eorum
لان جزعهم وقع	ארום נפל דלוחתהון	quod irruiſſet timor eorum
عليهم بسط سحابا	עליהון: פרסיה לעננא	ſuper eos.Expandit nubem
فظللهم ونارا في الليل	היך וילתא ואשתא לאנהרא	ranquã tentorium,& ignẽ vt luceret
تضي عليهم سالوا اطعاما	בליליא: שאילו ביסרא	in nocte.Petierunt carnes
فاتاهم بالسلوى واشبعهم من	ואיתי פסיונין ולחמא	& venire iuſſit coturnices,& pane
خبز السما شق صخرة	דשמיא שבעינון: פתח	celeſti ſaturauit eos.Scidit
فسالت المياه وجرت	טינרא ואתנגידו מיא הליכו	petrã & fluxerunt aque,ambulauerũt

A. Ex cõmentariis Haramban השליך משמים ארץ תפארת ישראל כאומר שמן השמים השליך הארץ את התפארת תגנוז ידעתה סודם ולא תזוז בינה שישאה עתה בעת הרצון כאשר תבין מן שנשא השם פניו אליך בברכת כהנים ותמיה מקבל בו תבונות .i.Proiecit in terram pulchritudinẽ Iſrael, ſignificare uolẽs quod Deus deſcẽdere fecit de celis ſummã & ſupremam pulchritudinem in terram. Et notato ſecreta eius huiuſcemodi, nec diſcedas abeis. Et ipſe ad ſe accipiet ſupremam pulchritudinem cum ſibi beneplacitum fuerit, quemadmodum intelliges ex benedictione ſacerdotum in qua dicitur. Aſcendere faciet Deus facies ſuas ad ſe, & ſi hoc bene intellexeris, etiam quod ſupradictum eſt intelliges. Aduerte ſummam pulchritudinem Chriſtum ſignificare, cuius celeſtis mãna celeſtiſq; panis figura fuit,

Digitized by Google

בַּצִּיּוֹת נָהָר ׃ כִּי	in arida flumina. Quia	in ſicco flumina. Quoniam	ἐν ἀνύδροις ποταμοί. Ὅτι
זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ	recordatus ē verbi ſācti ſui,	memor fuit verbi ſancti ſui,	ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ,
אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ ׃	cum Abraham ſeruo ſuo.	qđ habuit ad Abraā puerū ſuū.	τοῦ πρὸς Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.
וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן	Et eduxit pplm ſuū ī letitia	Et eduxit pplm ſuū ī exultatōe,	Καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει,
בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו ׃	in cantu, electos ſuos	& electos ſuos in letitia.	καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת	& dedit eis terras	Et dedit illis regiones	Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים	gētium, & laborem nationū	gentium, & labores populorum	ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν
יִירָשׁוּ ׃ בַּעֲבוּר	poſſederunt. Vt	poſſederunt. Vt	κατεκληρονόμησαν. Ὅπως
יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו	cuſtodirent precepta eius,	cuſtodiant iuſtificationes eius,	ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ,
וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ	& leges eius ſeruarent	& legem eius requirant.	καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν.
הַלְלוּ יָהּ ׃	Halelula.	Alleluia.	
קו הַלְלוּ יָהּ	CVI. Halelula.	CV. Alleluia.	ρέ. Ἀλληλούϊα.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי	Confitemini DEO quoniā	Confitemini domino quoniam	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι
טוֹב כִּי לְעוֹלָם	bonus, quoniam in eternum	bonus, quoniam in ſeculum	χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ ׃ מִי יְמַלֵּל	miſicordia eius. Quis loqͭ	miſicordia eius. Quis loquet	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τίς λαλήσει
גְּבוּרוֹת יְהוָה	fortitudines DEI,	potentias domini.	τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου,
יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ ׃	auditas faciet oēs laudes eiꝰ.	auditas faciet oēs laudes eius.	ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ.
אַשְׁרֵי שׁם	Beati qui	Beati qui	Μακάριοι οἱ
שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה	cuſtodiūt iudiciū & faciunt	cuſtodiunt iudicium, & faciunt	φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες
צְדָקָה בְכָל־עֵת ׃	iuſtitiam in omni tempore.	iuſtitiam in omni tempore.	δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן	Recordarē mei DEVS ī be(	Memēto noſtri dñe ī bñplacito	Μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ
עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי ב	ppli tui, viſita me (niuolētia	populi tui viſita nos	τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς
בִּישׁוּעָתֶךָ ׃ לִרְאוֹת	in ſalutari tuo. Vt videam	in ſalutari tuo. Ad videndum	ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Τοῦ ἰδεῖν
בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ	bona electorum tuorum	in bonitate electorum tuorum	ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου,
לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת	& leter in letitia	ad letandum in letitia	τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ
גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־	gentis tue, & exultem cum	gentis tue, vt lauderis cum	τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
נַחֲלָתֶךָ ׃ חָטָאנוּ עִם	hēditate tua. Peccauimus cū	hereditate tua. Peccauimus cū	τῆς κληρονομίας σου. Ἡμάρτομεν μετὰ
אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ	A. pñibus nñs, iniq̃ fecimus	patribus noſtris, iniuſte egimus	τῶν πατέρων ἡμῶν, ἠνομήσαμεν,
הִרְשָׁעְנוּ ׃ אֲבוֹתֵינוּ	impie egimus. Patres noſtri	iniqtatē fecimus. Patres noſtri	ἠδικήσαμεν. Οἱ πατέρες ἡμῶν
בְמִצְרַיִם לֹא	in egypto non	in egypto non	ἐν Αἰγύπτῳ οὐ
הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ	intellexerunt mirabilia tua,	intellexerunt mirabilia tua.	συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου,
לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב	nō fūt recordari multitudis	nō fuerūt memores multitudis	οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους (ἀναβαίνοντες
חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ	miſicordie tue. Et rebelles(	miſicordie tue. Et irritauerūt(	τοῦ ἐλέους σου. Καὶ παρεπίκραναν ἀνα(
עַל־יָם בְּיַם־סוּף ׃	ī mari, ī mari rubro. (fuerūt	ī mare, mare rubrū. (aſcēdētes	ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ,
וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן	Saluauit autem eos propter	Et ſaluauit eos propter	καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν
שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־	nomen ſuum, vt oſtenderet	nomen ſuum, vt notam faceret	τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Τοῦ γνωρίσαι
גְּבוּרָתוֹ ׃ וַיִּגְעַר	fortitudinē ſuā. Et cōmina(	potentiam ſuam. Et increpauit	τὴν δυναστείαν αὐτοῦ, καὶ ἐπετίμησε
בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרָב	mari rubro, & aruit, (tus eſt	mare rubrum & exiccatum eſt,	τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη.
וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת	& traduxit eos per abyſſos	& deduxit eos in abyſſis	Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ,
כַּמִּדְבָּר ׃ וַיּוֹשִׁיעֵם	q̃ſi ī deſerto. Et ſaluauit eos	ſicut in deſerto. Et ſaluauit eos	ὡς ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
מִיַּד שׂוֹנֵא	de manu odientis,	de manu odientium,	ἐκ χειρὸς μισοῦντος.

per aridam ſicut flumina.Q uoniam
memor fuit verbi ſancti ſui
quod habuit cum Abraham ſeruo ſuo.
Et duxit populum ſuum
in letitia,& in laude electos ſuos.
Et dedit eis terras
populorum,& labores populorum
poſſederunt. Vt
obſeruent precepta eius,
& legem eius cuſtodiant.
Aleluia,

CVI. Aleluia.

Confitemini coram Deo,quoniam
bonus,quoniam in eternum
benignitas eius.Q uis poterit narrare
fortitudines DEI,va'ebit
notas facere omnes
laudes eius.Beati
cuſtodientes iudicium facienteſq;
iuſtitiam in omni tempore.
Recordare mei in voluntate
bona cum populo tuo,recordare mei
in redemptione tua.Vt videam
in bonitate electorum tuorum
& gaudeam in letitia populi tui,
& laudes dicam cum
hereditate tua.Peccauimus cum
patribus noſtris,inique fecimus
impie egimus.Patres noſtri
in egypto non fuerunt memores
mirabilium tuorũ & nõ ſunt recordati
multitudinis miſericordie tue,& puo(
verbũ tuũ in mari,in mari (cauerũt
rubro.
Et redemit eos propter
nomen ſuum vt ſciri faceret
potentiam ſuam.Et cõminatus eſt
mari rubro & ſiccatum eſt
& deduxit eos in abyſſis ſicut
in deſerto.Et redemit eos
de manu odientis & redemit

A De peccato hebreorum Ex libro ciphre
ואין בהם תבונה אין בהם
איך ישכילו ויאמר עכשיו
אחד ממנו ירדוף אלף
ושנים יניסו רבבה אם
לא כי צורם מכרם
.i. Et non eſt in eis intellectus nõ erit in eis qui intelligat & dicat, nunc ex noſtris unus, perſequetur mille & duo compellent fugere decẽ millia, quoniã uendiderunt creatorẽ ſuum ſiue fictorem ſuum, aut ſi mauis, eum qui formam dedit eis.

Digitized by Google

ויגאלם מיד אויב :	& ředemit A. eos de mãu ini.	& redemit eos de manu inimici.	Καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
ויכסו מים צריהם	Et operuit aqua hoſtes eorũ,	Et operuit aqua tribulãtes eos,	Ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς,
אחד מהם לא נותר :	vnus de ipſis non ſuperfuit.	vnus ex eis nõ remanſit.	εἷς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη.
ויאמינו בדבריו	Et crediderunt verbis eius	Et crediderunt verbis eius,	Καὶ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ,
ישירו תהלתו :	cecineruntq; laudem eius.	& laudauerunt laudem eius.	καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ.
מהרו שכחו מעשיו	Cito obliti ſunt operũ illius,	Cito fecerũt obliti ſt opũ eius,	Ἐτάχυναν ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ,
לא חכו ל	nec expectauerunt	& non ſuſtinuerunt	οὐχ ὑπέμειναν
עצתו : ח	voluntatem eius.	conſilium eius.	τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
ויתאוו תאוה	Et deſiderauerũt deſideriũ	Et cõcupierunt cõcupiſcentiã	Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν
במדבר וינסו	in deſerto,& tentauerunt	in deſerto,& tentauerunt	ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπείρασαν
אל בישימון :	Deum in ſolitudine,	Deum in inaquoſo.	τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ.
ויתן להם שאלתם	Et dedit eis petitionẽ ipſorũ,	Et dedit eis petitionẽ ipſorũ,	Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν,
וישלח רזון	& miſit tenuitatem	& miſit ſaturitatem	ἐξαπέστειλε πλησμονὴν
בנפשם : ויקנאו	in aĩam eorũ.Et zelati ſunt	in animas eorũ.Et irritauerunt	εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Καὶ παρώργισαν
למשה במחנה	Moſſe in caſtris	Moyſen in caſtris,	τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ,
לאהרן קדוש יהוה	Aharon ſanctum DEI.	Aaron ſanctum domini.	τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.
תפתח ארץ ותבלע	Apta eſt terra & deuorauit	Aperta eſt terra & deglutiuit	Ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε
דתן ותכס על עדת	Datan, & operuit ſynagogã	Dathan,& opuit ſup ɔgregatõẽ	δαθὰν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν
אבירם ותבער אש	Abirã . Et ſuccẽſus eſt ignis	Abyron.Et exarſit ignis	ἀβειρών. Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ
בעדתם להבה	in ſynagoga eorum,flamma	in ſynagoga eorum,flamma	ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, φλὸξ
תלהט רשעים :	exuſſit impios.	combuſſit peccatores.	κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς.
יעשו עגל בחרב	Fecerunt vitulũ in Choreb,	Et fecerunt vitulum in Oreb,	Καὶ ἐποίησαν μόσχον ἐν χωρὴβ,
וישתחוו למסכה :	& adorauerunt conflatile.	& adorauerunt ſculptile.	καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ.
וימירו את כבודם	Et murauerunt gloriã ſuam	Et mutauerunt gloriam ſuam	καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ,
בתבנית שור אכל	ĩ ſilitudinẽ bouis comedẽtis	ĩ ſimilitudinẽ vituli,comedẽtis	ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος
שב עשב :	herbam.	fenum.	χόρτον. (αὐτούς,
שכחו אל מושיעם	Obliti ſũt Dei ſaluatoris ſui,	Obliti ſunt Deũ q ſaluauit eos,	Καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος(
עשה גדלות במצרים	q fecit magnalia in egypto.	qui fecit magnalia in egypto,	τοῦ ποιήσαντος μεγάλα ἐν αἰγύπτῳ.
נפלאות בארץ חם	Mirabilia in terra Cham. A	mirabilia in terra cham,	Θαυμάσια ἐν γῇ χάμ,
נוראות על ים סוף :	timenda ſuper mare rubrũ.	terribilia in mari rubro.	φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς.
ויאמר להשמידם	Dixit ergo ꝙ cõtereret eos,	Et dixit vt diſperderet eos,	Καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
לולי משה בחירו	niſi Moſſe electus eius(illius,	ſi non Moyſes electus eius	εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ,
עמד בפרץ לפניו	ſtetiſſet p flagello ɔtra faciẽ(	ſtetiſſet ĩ ɔfractõe ĩ ɔſpectu eiꝰ.	ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ,
להשיב חמתו	vt ɔuerteret ĩdignatõẽ eiꝰ,	Vt auerteret iram eius,	τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, (νωσαν
מהשחית : וימאסו	vt ñ iterficeret.Et deſpexe(	ne diſperderet eos,& p nihilo(	τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς. Καὶ ἐξου(
בארץ חמדה לא	terrã deſiderabilẽ,nec (rũt	terrã deſiderabilẽ.Nõ(habuerũt	γῆν ἐπιθυμητὴν, οὐκ
האמינו לדברו :	crediderunt ſermoni eius.	crediderunt verbo eius,	ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ.
וירגנו באהליהם	Et murmurauerũt ĩ tabnacu(	& murmurauerũt ĩ tabernacu(	Καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν,
ולא שמעו בקול	ñ exaudierũt vocẽ (lis ſuis,	nõ exaudierũt vocẽ (lis ſuis.	οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς
יהוה : וישא ידו	DEI.Et eleuauit manũ ſuã	domini . Et eleuauit manũ ſuã	κυρίου. Καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
להם להפיל אותם	ſuper eos,vt deiiceret eos	ſuper eos,vt proſterneret eos	ἐπ᾽ αὐτοὺς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς

Digitized by Google

واتقذهم من ايدي	יתהון מן ידא דבעיל דבבא:	eos de manu patroni inimicitie.
المبغضين فاطبق الما على	וחפון מיא מעיקיהון	Et operuit aqua tribulantes eos,
مضطهديهم فلم يبق واحد	חד מנהון לא אשתייר:	vnus ex eis non ſuperfuit.
منهم فامنوا بكلامه	והימינו בשום מימריה	Et crediderunt in nomine verbi eius
ومجدوا تسبيحه	שבחו תושבחתיה:	hymnoſq; dixerunt laudantes eum.
ثم اسرعوا ونسوا اعماله	סרהיבו אתנשיאו	Cito obliti ſunt
ولم ينتظروا	עובדוי ולא אסתכיאו	operum eius, & non ſuſtinuerunt
ارادته	למלכתיה:	conſilium eius.
اشتهوا شهوة	ואתרגיגו רגיגתא	Et concupiuerunt concupiſcentiam
في البرية وجربوا	במדברא ונסיאו	in deſerto, & tentauerunt
الله حيث لاما	אלהא באתר צדי:	Deum in loco deſolato.
فاعطاهم الذي سالوه	ויהב להון שאלתהון	Et dedit eis petitionem eorum,
وارسل شبعا	ושלח פתרנותא	& miſit maciem
لانفسهم اغضبوا	בנפשיהון: וקניאו	in animas eorum. Et emulati ſunt
موسى في المعسكر	למשה במשריתא	Moſſe in caſtris
وهرون قديس الرب	לאהרן קדישא דיי׳:	Aharon ſanctum DEI.
فانفتحت الارض وابتلعت	אתפתחת ארעא ובלעת	Aperta eſt terra & deglutiuit
داثان وانطبق على	דתן וחפא על סיעת	Datan, & operuit congregationem
جماعة ابيرون واشتعلت	אבירם: ודליקת אשתא	Abiram. Et ſuccenſus eſt ignis
نارا في جمعهم فاحرقت	בסיעתהון להבותא	in congregatione eorum flamma
اللهيب الخطاة	תשלהב רשיעיא:	vorauit impios.
وصنعوا عجلا في حوريب	עבדו עגלא בחורב	Fecerũt vitulum in choreb,
وسجدوا لصانع	וסגידו למתכא:	& adorauerunt conflatile.
اليد وبدلوا مجدهم	ופרגו ית איקר	Et mutauerunt gloriam
بشبه عجل ياكل	ריבונהון בדמות תור	domini ſui, in ſimilitudinem vituli
حشيشا	דאכיל עיסבא ומדהם:	comedentis herbam atq; mugientis.
ونسوا الله الذي خلصهم	אתנשיאו אלהא פריקהון	Obliti ſunt Dei redemptoris eorum,
وصنع العظايم بمصر	דעבד רברבן במצרא:	qui fecit magnalia in egypto.
والعجايب في ارض حام	פרישן בארעא דחם	Mirabilia in terra Cham
والمخوفات في البحر الاحمر	דחילן על ימא דסוף:	terribilia in mari rubro.
وقال انه يهلكهم	ואמר במימריה לשיציתהון	Et dixit in verbo ſuo vt cõtereret eos,
فلولا موسى صفيه	אלמלא משה בחיריה	niſi Moſſe electus eius (ctu eius,
قام بين يديه في وقت	דקם ואתקף בצלו קדמוי	ſurrexiſſet & inſtitiſſet orare in cõſpe(
الانكسار ليصرف سخطه	לאתבא חמתיה מלחבלא:	vt conuerteret irã ſuã a deſtructione.
حتى لا يبيدهم ورذلوا	ואתרחיקו	Et deſpexerunt
الارض اشتهيه ولم	נפשהון בארעא דרגגא	anime eorum, terram deſiderabilem,
يومنوا بكلمته	לא הימינו בפתגמיה:	neq; crediderunt verbo eius.
وتقمقموا في مساكنهم	ואתרעמו במשכניהון	Et murmuraue rũt i tabernaculis ſuis,
ولم يسمعوا قول	לא קבילו במימרא	non admiſerunt verbum
الرب فرفع يده	דיי׳: וארים ידיה בשבועה	DEI. Et leuauit manum ſuã & iurauit
عليهم ليصرعهم	מטול להון למרמא	in illos, quod daret

A. Quod redemptor eſſet futurus. Deus & homo. Ex cõmẽtariis R. Abraham Pici, que inſcribuntur de ſignificatione apicũ qui ſuperſcribũtur literis libri legis quos hebrei taghin uocant

ואמר שלמה עליו השלום ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמוד תחתיו ואכנה דרך האדם בזמן שנולד הוא ילד והולך וגדל עד כי גדל מאד ועל זה אמר ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני זה עם השני שהגעתה בעין השכל הילד השני אחר התחיה משכל הראשון ודי בזה למשכיל ואין ראוי לגלותו אלא למבין מדעתו ואמר פעמים שלש עם גבר וכפיך ויש להשיב נפשו מני שחת ולתת לו גוף אחר לאור באור החיים בהחיים בצירם הבא

.i. Dictum eſt a Salomone. Sic pax ſuper eum. Vidi cunctos uiuẽtes qui ꝑficiſcũtur ſub ſole, cũ adoleſcente ſecũdo q manebit loco eius. Eccle. iiii. Certum eſt homini ꝓprium eſſe, naſci puerũ & adoleſcentem, & in dies ꝓficere accipereq; incrementum, donec ueniat ad ꝑfectionẽ, & hec eſt qđ dicit, oẽs uiuentes proficiſcentes .i. proficientes ſub ſole, cũ adoleſcente ſecundo. Eſtq; hui9 uerbi ſẽſus, iuxta doctrinã meam, ſm quã iubeo te itellectu percipere hoc, qđ adoleſcens ſecũdus, eſt intelligẽtia prima .i. Deus. Nec licet hec pandere & reuelare, niſi illi duntaxat qui per ſe ipſum hec intelliget. Et hoc eſt qđ hꝫ Iob. cap. xxxiii. Duabus uicibus .ſ. a Deo remiſſio facta eſt. Tertiã uero fecit homo. Et mox ſubiũgit, ut redimeret animas de iferno, daretq; eis corpus aliud lucidum, ut luceret i uita, & uita itelligitur uita eterna, hec ibi.

A. Egyptum nominat hebrei miſraim, ſumpta denominatiõe a filio Cham qui miſ-

T

במדבר :	In deſerto.	In deſerto.	ἐν τῇ ἐρήμῳ
ולהפיל זרעם	Et vt deiiceret ſemen eorũ	Et vt deiiceret ſemen eorum	Καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν
בגוים ולזרותם	in gentibus,& diſpderet eos	ĩ nationibus,& diſperderet eos	ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς
בארצות : ויצמדו	in terris.Et conſecrati ſunt	in regionibus.Et initiati ſunt	ἐν ταῖς χώραις. Καὶ ἐτελέσθησαν
לבעל פעור	Baalpehor, A.	beelphegor,	τῷ Βεελφεγώρ,
ויאכלו זבחי	& comederunt victimas	& comederunt ſacrificia	καὶ ἔφαγον θυσίας
מתים : ויכעיסו	mõtuoꝝ.Et cõcitauerũt eũ	mortuoꝝ.Et irritauerunt eum	νεκρῶν. Καὶ παρώξυναν αὐτὸν
במעלליהם	in ſtudiis ſuis,	in adinuentionibus ſuis	ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν,
ותפרץ בם מגפה	& percuſſit eos plaga.	& multiplicata eſt in eis ruina.	καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις.
ויעמד פינחס	Stetit autem Pinchas	Et ſtetit phinees	Καὶ ἔστη Φινεὲς
ויפלל ותעצר	& orauit,& eſt retenta	& placauit & ceſſauit	καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν
המגפה ותחשב לו	pcuſſio.Et reputatum eſt ei	quaſſatio.Et reputatum eſt ei	ἡ θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
לצדקה לדר ודר	ĩ iuſtitiã ĩ gñatiõe & gñatiõe	ad iuſtitiã,ĩ gñatõe & gñationẽ	εἰς δικαιοσύνην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
עד עולם : ויקציפו	vſq; in etnũ.Et puocauerũt	vſq; ĩ ſempitnũ.Et irritauerũt	ἕως τοῦ αἰῶνος. Καὶ παρώργισαν
על מי מריבה וירע	ſup aqs cõtradictiõis,& affli(	eũ ad aqs cõtradictiõis & vexa(	αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη
למשה בעבורם :	Moſſe propter eos. (ctus eſt	Moyſes ppter eos, (xatus eſt	Μωυσῆς δι᾽ αὐτούς.
כי המרו את רוחו	Quia ĩnitẽtes fuerũt ſpũi eius,	qa exacerbauerũt ſpiritũ eius.	Ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ,
ויבטא בשפתיו :	& diſtinxit labiis ſuis.	Et diſtinxit in labiis ſuis,	καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν
לא השמידו את	Non exterminauerunt	non diſperdiderunt	αὐτοῦ. Οὐκ ἐξωλόθρευσαν
העמים אשר	populos,quos	gentes quas	τὰ ἔθνη ἃ
אמר יהוה להם :	dixit DEVS eis.	dixit dominus Deus illis.	εἶπε κύριος αὐτοῖς,
ויתערבו בגוים	Et cõmixti ſunt gentibus,	Et cõmixti ſunt inter gentes,	καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι
וילמדו מעשיהם :	& didicerunt opera eorum,	& didicerunt opera eorum	καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν.
ויעבדו את	& ſeruierunt	& ſeruierunt	Καὶ ἐδούλευσαν
עצביהם ויהיו	ſculpturis eoꝝ,& factum eſt	ſculptilibus eorum & factum eſt	τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη
להם למוקש :	eis in ſcandalum.	illis in ſcandalum.	αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον.
ויזבחו את בניהם	Et imolauerunt filios ſuos	Et immolauerunt filios ſuos	Καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν,
ואת בנותיהם	& filias ſuas,	& filias ſuas	καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν
לשדים : וישפכו	demonibus.Et effuderunt	demoniis.Et effuderunt	τοῖς δαιμονίοις. Καὶ ἐξέχεαν
דם נקי דם בניהם	ſãguinẽ ĩnocẽtẽ, ſãguinẽ fi(	ſanguinẽ inocẽtẽ,ſãguinẽ filio(	αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν
ובנותיהם אשר	& filiaꝝ ſuaꝝ,quas (lioꝝ ſuoꝝ	& filiaꝝ ſuaꝝ,quas (rũ ſuorũ	καὶ θυγατέρων, ὧν
זבחו לעצבי כנען	imolauerunt idolis Chanaã.	ſacrificauerũt ſculptilibꝰ chanaã	ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χαναάν.
ותחנף הארץ בדמים	Et polluta ẽ tra ĩ ſãguinibꝰ,	Et ĩfecta eſt terra ĩ ſãguinibꝰ,	Καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι,
ויטמאו במעשיהם	& coinqnati ſũt ĩ opibꝰ ſuis,	& cõtaminata eſt ĩ opibus eoꝝ,	καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. (αὐτῶν.
ויזנו במעלליהם :	& fornicati ſũt ĩ ſtudiis ſuis.	& fornicati ſũt ĩ adĩuẽtõibꝰ ſuis	Καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν(
ויחר אף יי בעמו	Ira.ẽ ita pfu.DEI ĩ pplm ſuũ	Et iratꝰ ẽ furore dñs ĩ pplm ſuũ,	Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ,
ויתעב את נחלתו	& aboĩatus eſt hẽditatẽ ſuã.	& abominatus eſt hẽditatẽ ſuã.	καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
ויתנם ביד גוים	Et dedit eos ĩ manũ gẽtiũ, B	Et tradidit eos ĩ manus gẽtiũ,	Καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν,
וימשלו בהם	& dominati ſunt eis, (eos	& dominati ſunt eorum (eos	καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν
שנאיהם : וילחצום	hi q oderũt eos.Et afflixerũt(	q oderũt eos.Et tribulauerũt(	οἱ μισοῦντες αὐτούς. Καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς
איביהם ויכנעו	inimici eorũ,& humiliati ſũt	inimici eorũ,& humiliati ſunt	οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ ἐταπεινώθησαν

Digitized by Google

eos internitioni in deſerto.
Et vt diſpergeret ſemen eorum
in populis,& diſperderet eos
in terra.Et coniunxerunt ſe
idolo peor,
& comederunt ſacrificia
mortuorum.Et prouocauerunt
eum in operibus ſuis,
& multiplicata eſt ſuper eos pernicies.
Et ſurrexit Pinchas
& orauit & ceſſauit
pernicies.Et reputatum eſt ei
ad meritũ a generatione in gñatione
vſq; i ſempiternũ.Et ꝓuocauerunt eũ
ſup aq̃s cõtradictiõis & iterturbatus ẽ
Moſſe propter eos.
Quoniam teſtiterunt ſpiritui
ſancto eius & ſeparationem fecit
labiis ſuis.Et non deſtruxerunt
populos,
de quibus dixerat DEVS illis.
Et commixti ſunt populis,
& didicerunt opera eorum.
Et ſeruierunt
idolis eorum
& fuit illis ad ſcandalum.
Et ſacrificauerunt filios ſuos
& filias ſuas
demoniis,Et effuderunt ſanguinem
innocentem,ſanguinem filiorũ ſuorũ
& filiarum ſuarum,quos ſacrificauerũt
idolis chanaan,& maculata eſt
terra iniquitate interfectorum.
Et polluti ſunt in operibus ſuis,
& fornicati ſunt ĩ adinuẽtionibus ſuis.
Et roboratus ẽ furor DEI ĩ ppl'm ſuũ,
& abominatus eſt hereditatem ſuam.
Et tradidit eos in manus populorum
& dominari ſunt eis
hi qui oderunt eos.Et affiixerunt eos
patroni inimicitie eoꝝ,& humiliati ſũt

raim appellatus eſt,no minant inſuper,terrã Chã ſumpta ẽt nomẽ clarura,ab alio filiorũ Noha,qui ut ſatis conſtat Cham appellatus eſt.Chimchi nihilominus in expoſitiõe pſalmorum contendit terram Cham & egyptũ diſtingui tanquã totũ & pars & tanquã continens & contentum ut egyptus.ſ.contineatur ueluti pars a terra Cham.

A. Belphegor, id idolum ignominie, & erat ut pleriq; arbitrãtur,quem ſtulta gẽtilitas Deũ ortor: colebat nũc Alcinoũ,nũc Verturnum,nũc Ianũ,nũc Priapum appellans.

B. Ex libro ciphre.
פוסם בני יהודה את שפכי דם נקי בארצם באותה שעה ויהודה לעולם תשב ונקיתי דמם לא נקיתי וכפר אדמתו עמו מניין את או שיתירתו שליש ביד אומות העולם כפרה היא להן לעולם אבא שנ מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך
.i.De ui filiorum Iuda qui fuderunt ſanguinem iuſti in terra eorũ in illa hora.Et Iudas ſemp manebit & parcam,ſãguini uero eius non parcam,parcet tamen terra eius.i.cadauer eius populo ſuo. Et unde nam habes qȝ mors eorum ſit in manus gentiũ mundi huius,& remiſſio ſiue indulgentia eorum ſit futura mundo uenturo? Quia nimirum dictũ eſt Deus uenerunt gẽtes in hereditatem tuam. Aduerte quod dictum eſt cadauer parcet populo ſuo,quod de cadauere diuinitate preſtante tantum intelligi poteſt quale fuit cadauer Chriſti.Remittere ſiquidem peccata ſolius diuinitatis eſt.

Digitized by Google

תחת ידם פעמים	ſub manu eorũ. Sepenumero	ſub manibus eorum ſepe	ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. Πλεονάκις
רבות יצילם והמה	liberauit eos, ipſi vero	liberauit eos. Ipſi autem	ἐῤῥύσατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ
ימרו בעצתם	diſſiſi ſunt in conſiliis ſuis,	exacerbauerũt eũ ĩ cõſilio ſuo,	παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν.
וימכו בעונם ׃	& hũiliati ſũt pp iniqtatẽ ſuã	& humiliati ſũt ĩ iniqtatibꝰ ſuis.	Καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.
וירא בצר להם	Et vidit tribulationẽ eorũ,	Et vidit cum tribularentur,	Καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
בשמעו את־רנתם ׃	cum audiret eos rogantes.	& audiuit orationem eorum,	ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν.
ויזכר להם בריתו	Et rcõdatꝰ ẽ pacti ſui cũ eis,	Et memor fuit teſtamenti ſui,	Καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ,
וינחם כרב חסדיו ׃	& pẽituit eũ ſm mltitudinẽ(	& penituit eũ ſm multitudinẽ(	καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐ(
ויתן אותם	Et dedit eos (miſicõ. ſuaꝝ.	Et dedit eos (miſicordie ſue.	Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς (λέους αὐτοῦ.
לרחמים לפני כל־	miſerabiles, coram omnibus	ĩ miſicordias, in cõſpectu oĩum	εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων
שוביהם ׃ הושיענו	qui ceperant eos. Salua nos	qui ceperãt eos. Saluos fac nos	τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς. Σῶ(
יהוה אלהינו	DEVS Deus noſter,	domine Deus noſter,	κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, (σον ἡμᾶς
וקבצנו מן־הגוים	& cõgrega nos de gentibus.	& congrega nos de nationibus.	καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν.
להודות לשם קדשך	Vt cõfiteamur noĩ ſcõ tuo,	Vt cõfiteamur noĩ ſancto tuo,	Τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου τῷ(
להשתבח בתהלתך ׃	& canamus laudantes te.	& gloriemur in laude tua.	Τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου. (ἁγίῳ,
ברוך יהוה אלהי	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus Deus	Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
ישראל מן העולם	iſraelis ab eterno	iſrael a ſeculo	ἰσραήλ, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
ועד העולם ואמר	& vſq; in eternum, & dicat	& vſq; in ſeculum, & dicet	καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ
כל־העם אמן	omnis populus Amen	omnis populus fiat fiat.	πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο γένοιτο.
הללו־יה ׃	Aleluia.	Alleluia. Alleluia. CVI.	ρϛʹ. Ἀλληλούϊα.
קז הדו ליהוה	CVII. Confitemini DEO	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
כי־טוב כי לעולם	qm̃ bonus, quoniã in eternũ	qm̃ bonus, quoniam in ſeculum	ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חסדו ׃ יאמרו	miſericordia eius. Dicant	miſericordia eius. Dicant	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτωσαν
גאולי יהוה אשר	A. q redẽpti ſũt a DEO, quos	qui redẽpti ſunt domino quos	οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς
גאלם מיד־צר ׃	redemit de manu tribulãtis.	redemit de manu inimici,	ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
ומארצות קבצם	Et de terris ꝯgregauit eos,	de regionibus congregauit eos.	καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς.
ממזרח ום	ab oriente	A ſolis ortu	Ἀπὸ ἀνατολῶν,
וממערב מצפון	& occidente, ab aquilone	& occaſu ab aquilone	καὶ δυσμῶν, καὶ βοῤῥᾶ,
ומים ׃ תעו במדבר	& mari. Errauerũt ĩ ſolitudĩe	& mari. Errauerũt in ſolitudine	καὶ θαλάσσης, ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ
בישימון דר	& in deſerto	in inaquoſo,	ἐν ἀνύδρῳ.
דרך עיר	a via, ciuitatem	viam ciuitatis	Ὁδὸν πόλεως
מושב לא ם	que habitaretur non	habitaculi non	κατοικητηρίου
מצאו ׃ רע	repererunt.	inuenerunt.	οὐχ εὗρον.
רעבים גם־צמאים	Eſurientes & ſitientes,	Eſurientes & ſitientes,	πεινῶντες καὶ διψῶντες,
נפשם בהם תתעטף ׃	aĩa eorũ in ipſis deficiebat.	anima eorum in ipſis defecit.	ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
ויצעקו אל־יהוה בצר	Et clamauerũt ad DEVM ĩ tri(	Et clamauerũt ad dñm eũ tri(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι
להם ממצוקתיהם	de afflictiõe eorũ (bulatiõe ſua,	& de neceſſitatibꝰ eorũ (bularẽt,	αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
יצילם ׃ וידריכם	eripuit eos. Et duxit illos	eripuit eos. Et deduxit eos	ἐῤῥύσατο αὐτούς. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
בדרך ישרה ללכת	per viam rectã, vt venirent	in viam rectam, vt irent	εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι
אל־עיר מושב ׃	in ciuitatẽ habitabilẽ. (eius,	in ciuitatem habitationis.	εἰς πόλιν κατοικητηρίου. (λέη αὐτοῦ,
יודו ליהוה חסדו	Cõfiteantur DEO miſicõdiã(	Cõfiteantur dño miſicordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐ(

تحت ايديهم مرارا كثيره	תחות ידיהון: זמנין סגיעין	ſub manibus eorum. Sepiſſime
نجاهم وهم	שיזיב יתהון והינון	liberauit eos, ſed ipſi
...كونه بافكارهم	מסרבין ליה במילכתהון	prouocabant eum in conſiliis ſuis,
وذلوا بسياتهم	ואתמככו בחוביהון:	& humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis.
راهم في اضطهادهم	וחמא כד עיק להון	Et vidit tribulationem eorum,
ما استجاب لطلبتهم	כד שמע ית צלותהון:	dum audiret orationem eorum.
وذكر عهده	ודכיר להון קיימיה	Ad memoriam adduxit eis pactũ ſuũ,
وندم بحسب كثرة رحمته	ותב מן חמתיה בסגיע	& cõuerſus ẽ ab ira ſua, ob mĩltitudinẽ
واكنعهم	חסדוהי: ויהב יתהון	miſericordie ſue. Et dedit eos
برافته امام	לרחמין באנפי כל	miſerationem, in conſpectu omnium
الذين سبوهم خلصنا	דשבין יתהון: פרוק יתנא	qui captiuos ceperãt eos. Redime nos
يا ربنا الهنا	יי אלהנא וכנוש יתנא	DEVS Deus noſter, & congrega nos
واجمعنا من الامم	מביני עממיא לאודאה	de medio populorum vt confiteamur
لنشكر اسمك القدس	לשום קודשך	nomen ſanctum tuum,
ونفتخر بتسبحتك	ואשתבחא בתושבחתך:	& laudemus laude tua.
مبارك الرب الاه	בריך שמא דיי אלהא	Benedictum nomen DEI Dei
اسرايل من الان	דישראל מן עלמא הדין	iſrael a mundo hoc
والى الابد جميع	ועד עלמא דאתי ויימר	vſq; ad mundum venturum & dicet
الشعب يقول يكون يكون	כל עמא אמן	omnis populus Amen
اللوياه المزمور السادس	הללויה:	Aleluia.
والمايه اشكروا الرب	שבחו קדם יי	CVII. Laudate DEVM
فانه صالح والى الابد	ארום טב ארום לעלם	quoniam bonus, quoniam in eternum
رحمته فليقل	טוביה: יימרון	miſericordia eius. Dicant
الذين خلصهم الرب	פריקיא דיי דפרקינון	q redempti ſunt a DEO, quos redemit
وانقذهم من ايدي	מיד מעיקא	de manu moleſtantis.
مضطهديهم ومن البلدان	ומארעתא כנשינון	Et de terris congregauit eos,
جمعهم من المشرق	ממדינחא וממערבא ומן	ab oriente & ab occidente, & ab
والمغرب ومن البر	ציפונא ומן ימא ספר	aquilone & de mari regione
والبحر ضلوا في القفر	דרומא: על עמא בית ישראל	auſtri. De populo domus iſrael
في مكان	איתנבי ואמר עמא בית	prophetauit & dixit, populus domus
عديم الما	ישראל טעו במדברא	iſrael, errauit in deſerto
لم يعرفوا	בציה אורחא קרתא	in deſolata via ciuitatem
طريقا الى مدينه	דמיתבא לא אשכחו:	habitabilem non inuenerunt.
يسكنوها	כפינין לחוד צחין	Eſurientes ſimul & ſitientes,
جاعوا وعطشوا فغنيت	נפשהון בהון אשתלהיאת	anima eorum in ipſis defecit.
نفوسهم فيهم فصرخوا	וצליאו קדם יי כד עיק להון	Et orauerũt DEVM i tribulatiõe ſua
الى الرب في ضرهم فنجاهم	ממעיקתהון פצינון	& a tribulatione eorum liberauit
من شدايدهم وهداهم	אנון: ודברינון	eos. Et duxit eos
الى طريق مستقيمه	באורחא תריצא למיזל	per viam rectam ducentem
لياتوا الى المداين العامره	לירושלם קרתא דמיתבא:	in ieruſalem ciuitatem habitabilem.
فليشكر الرب مراحمه	יהודון קדם יי טוביה	Cõfitebũtur eorã Deo pp miſericordiã eius

A. Libro midras tehilim
אר' יהודה בר שלום יפה הוא אמ' לפי שמאמרו של הקב"ה מעשה אמר ר' הונא בשם ר' דוסתאי בשם ר' שמואל בר נחמן וממקום אחר למד שמאמרו של הקב"ה מעשה הוא ומפני את למד מאברהם מה כתי' ביום ההוא כרת אדני' את אברם ברית לזרעך נתתי אין אמ' אלא נתתי ועד עכשו לא הוליד בני אלא שמאמרו של הקב"ה מעשה אם הקב"ה אמרתי דבר נעשה מעשה אף כאן הוא אומ' גאולי שכבר גאלם

.i. Dixit. R. Iuda filius Salom. Pulchre dictum eſt redemit & congregauit, q̄nis futurum eſſet quomam dictum Dei ſancti & benedicti tãquã factum eſt. Dixit. R. Huna in nomine. R. Duſtai, in nomine. R. Samuel filii Nachman Ex alio quoq; loco docemur, q̄d dictum Dei tanq̃ factum eſt, ubi .s. de Abraham ſcriptum eſt in illa die ſcidit Deus cum Abrahã pactum dicẽs. Semini tuo dedi terram hanc non aut ẽ ait dabo ſed dedi. Cũ enim adhuc non genuiſſet filios nõ potuit ſic dici, niſi q̄a dictum Dei tanquam factũ eſt, & illud. Ego dominus locutus ſum & feci, & quando fecerat illud? Sed ideo ſic dixit, quia dictum Dei factum reputatur. Bene ergo dictum eſt, redemit quãuis futurũ eſſet.

	ונפלאותיו לבני	& mirabilia eius in filios	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς
	אדם׃ כי השביע	hominum. Quia ſaturauit	hominum. Quia ſatiauit	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἐχόρτασε
	נפש שקקה ונפש	aiam deſiderantem, & aiam	animam inanem, & animam	ψυχὴν κενήν, καὶ ψυχὴν
	רעבה מלא טוב׃	eſurientem impleuit bono.	eſurientem ſatiauit bonis.	πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν.
חש	ישבי	Habitantes	Sedentes	Καθημένους
תנ	חשך	in tenebris	In tenebris	ἐν σκότει
א	וצלמות	& vmbra mortis,	& in vmbra mortis,	καὶ σκιᾷ θανάτου,
ע	אסירי	alligatos	vinctos	πεπεδημένους
וב	עני	in afflictione	in mendicitate	ἐν πτωχείᾳ
ב	וברזל	& ferro.	& ferro.	καὶ σιδήρῳ.
	כי המרו אמרי אל	Quia repulerũt ſmões Dei,	Quia exacerbauerũt eloqa Dei,	Ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ
	ועצת עליון	& conſilium excelſi	& conſilium altiſſimi	καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου
	נאצו׃ ויכנע	blaſphemauerũt. Et hũiliauit	irritauerunt. Et humiliatũ eſt	παρώξυναν. Καὶ ἐταπεινώθη
	בעמל לבם כשלו	in labore cor eorũ, ceciderũt	i laboribꝰ cor eorũ, & ĩfirmati ſũt	ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν
	ואין עזר׃	& non erat qui adiuuaret.	nec fuit qui adiuuaret.	καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. (σθαι
	ויזעקו אל יי בצר	Et clamaue. ad DEVM ĩ tri(	Et clamaueũt ad dñm cũ tribu(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβε(
	להם ממצוקתיהם	ſua, & de ãguſtijs eorũ (bulatiõe	& de neceſſitatibus eorũ (larẽt,	αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
	יושיעם׃ יוציאם	ſaluauit eos. Et eduxit eos	liberauit eos. Et eduxit eos	ἔσωσεν αὐτούς. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς
	מחשך וצלמות	de tenebris & vmbra mortis	de tenebris & vmbra mortis,	ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου,
	ומוסרותיהם ינתק׃	& vincula eorum dirupit.	& vincula eorum dirupit.	καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
	יודו ליהוה חסדו	Cõfiteanẽ DEO m'ſicõdiã(	Cõfiteanẽ dño mĩſicordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κῷ τὰ ἐλέη(
	ונפלאותיו לבני	& mirabilia eius ĩ filios (eius,	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς (αὐτοῦ,
	אדם׃ כי שבר	hominum. Quia contriuit	hominum. Quia contriuit	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι συνέτριψε
	דלתות נחשת	portas ereas,	portas ereas,	πύλας χαλκᾶς,
	ובריחי ברזל גדע׃	& vectes ferreos confregit.	& vectes ferreos confregit.	καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασεν.
ס	אוילים	Stultos	Suſcepit	Ἀντελάβετο
פש	מדרך	propter viam	eos de via	αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ
ום	פשעם	ſceleris eorum,	iniquitatis eorum,	ἀνομίας αὐτῶν,
	ומעונתיהם	& propter iniquitates	propter iniuſtitias	διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας
ב	יתענו׃	afflictos.	enim ſuas humiliati ſunt.	αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

	כל אכל תתעב	Omnem eſbũ abominata eſt	Omnem eſcam abominata eſt	Πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο
	נפשם ויגיעו עד	aĩa eorum, & acceſſerunt ad	aĩa eorũ, & appropinquerũt vſq;	ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν ἕως
	שערי מות׃	portas mortis.	ad portas mortis.	τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου.
	ויזעקו אל יהוה	Et clamauerunt ad DEVM	Et clamauerunt ad dominum	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον
	בצר להם	in tribulatione ſua,	cum tribularentur,	ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
	ממצקותיהם	de anguſtiis eorum	& de neceſſitatibus eorum	καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
ש	יושיעם׃	ſaluauit eos.	liberauit eos.	ἔσωσεν αὐτούς.
	ישלח דברו	A. Mittet verbum ſuum	Miſit verbum ſuum &	Ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ
	וירפאם וימלט	& ſanabit eos, & eripiet eos	ſanauit eos, & eripuit eos	ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτούς,

Digitized by Google

[illegible]

& narrabunt mirabilia eius filiis
hominum. Quoniam ſaturauit
animam egentem, & animam
fameſcentem impleuit bono.
De Sedechia & de principibus iſrael,
pphetauit & dixit, Sedechias (bylonia,
& principes iſrael fuerũt captiui i ba(
& fuerunt in tenebris & in vmbra
mortis, & fuerunt in carceribus
in afflictione & vinculis ferreis.
Quia rebelles fuerunt verbo
Dei, & conſilium a'tiſſimi
abiecerunt, Et depreſſit
in labore cor eorum
impegerunt & non fuit qui adiuuaret.
Et orauerunt DEVM in tribulatione
ſua, & de tribulationibus eorum
redemit eos. Eduxit eos
de tenebris & vmbra mortis,
& vincula eorum dirupit.
Confitebunt corã DEO ꝑpter (eius
miſericõdiã eius, & narrabũt mirabilia(
filiis hominum. Quoniam confregit
portas calibeas,
& peſſulos ferreos contriuit.
De Ezechia rege tribuum domus
Iuda prophetauit & dixit
Ezechias rex domus
Iuda, qui tenuit
coniugiũ afflictus fuit ſicut declinãtes
ad ſuperbiam, qui propter viam
iniquã ſuã, & ꝑp peccata ſua afflicti ſũt.
Omnem cibum abominata eſt
anima eorum, & appropinquauerunt
ad portas mortis.
Et orauerunt coram DEO
in tribulatione eorum,
& de tribulationibus eorum
redemit eos.
Miſit verbum ſanationis ſue
& ſanauit eos, & eripuit

A. Ex cõmentariis in librum numeri. R. Iſaac ãnima cuibus titulus e ſacrificiũ Iſaac [illegible]

d. Mittet uerbum ſuum & ſanabit eos, & eripiet eos de plagis eorũ. Dixit. R. Semuel leuita. Verbũ Dei, eſt nũtius ſiue orator eius, de quo ſcriptum eſt. Profecto tale uerbum meũ, qualis eſt ignis, dixit Deus. Et hoc eſt quod dictum eſt. Veni et uerbum tuũ, & honorificabimus te. Vtiq; cum ueniet uerbũ Dei, quod eſt nuntius eius, tũc honorabimus eum. Dixit. R. Saul. Nõne uenerũt ꝑphete & occidimus illos, fudimuſq; ſanguinẽ eorũ, quõ ergo nunc accipiemus uerbũ eius, aut q̃ obrẽ credemus ei? Reſpõdit ei. R. Semuel. Quoniam ſanabit eos, & liberabit eos a plagis eorum, ꝑpter hec inquã ſigna credemus ei, & honori eum habebimus. Dixit tunc illi, quare precor nõ dixit, mittet uerbum ſuũ & ſanabit uos ſed dixit,

T iii

מִשְּׁחִיתוֹתָם	a vulneribus eorum. (eius,	de interitionibus eorum.	ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν. (αὐτοῦ,
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ	Cõfiteāt DEO miſ.cordiã(	Cõfiteanť dño miſericordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη(
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי	& mirabilia eius in filios	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς (θυσίαν
אָדָם ׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי	hominũ.Et immolẽt hoſtias	hoïum.Et ſacrificẽt ſacrificium	τῶν ἀνθρώπων. Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ(
תוֹדָה וִיסַפְּרוּ	confeſſionis,& narrent	laudis,& annuncient	αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν
מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה ׃	opera eius in laude.	opera eius in exultatione.	τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει.
יוֹרְדֵי הַיָּם	Qui conſcendunt mare	Qui deſcendunt mare	Οἱ καταβαίνοντες εἰς θάλασσαν
בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי	in nauibus,facientes	in nauibus,facientes	ἐν πλοίοις, ποιοῦντες
מְלָאכָה	opus	operationem	ἐργασίαν
בְּמַיִם ר	in aquis	in aquis	ἐν ὕδασι
רַבִּים ׃ חם	multis.	multis.	πολλοῖς.
הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי	Ipſi viderunt opera	Ipſi viderunt opera	Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα
יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו	DEI,& mirabilia eius	domini,& mirabilia eius	κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
בִּמְצוּלָה ׃ וַיֹּאמֶר	in profundo.Dixit	in profundo.Dixit	ἐν τῷ βυθῷ. Εἶπε
וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה	& ſtetit ventus tempeſtatis,	& ſtetit ſpiritus procelle.	καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος,
וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו ׃	& eleuati ſũt gurgites eius.	& exaltati ſũt fluctus eius. (dũt	καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτῆς. (βαίνουσι
יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ	Aſcẽdũt in celũ & deſcẽdũt	Aſcẽdũt vſq; ad celos,& deſcẽ(	Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ κατα(
תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם	in abyſſos,anima eorum	vſq; ad abyſſos,anima eorum	ἕως τῶν ἀβύσσων. Ἡ ψυχὴ αὐτῶν
בְּרָעָה תִתְמוֹגָג ׃	in afflictione liquefiebat.	in malis tabeſcebat.	ἐν κακοῖς ἐτήκετο,
יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ	Obſtupuerũt & itremuerũt	Turbati ſunt & moti ſunt	ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν
כַּשִּׁכּוֹר וְכָל	quaſi ebrius,& vniuerſa	ſicut ebrius,& omnis	ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα
חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע ׃	ſapientia eorum abſorta eſt.	ſapientia eorum deuorata eſt.	ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. (θλίβεσθαι αὐτοὺς,
וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר	Clamauerũt ad DEVV i(	Et clamauerũt ad dñm eũ tribu(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλί(
לָהֶם וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם	ſua,& de āguſtiis eoꝝ(tribu(	& de neceſſitatibus eoꝝ (larẽt,	καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν,
יוֹצִיאֵם ׃ יָקֵם	educet eos.Statuet (latiõe	eduxit eos.Et ſtatuit	ἐξήγαγεν αὐτούς. Καὶ ἐπέταξε
סְעָרָה לִדְמָמָה	turbinem in tranquillitatẽ,	procellam eius in auram	τῇ καταιγίδι καὶ ἔστη εἰς αὔραν,
וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם ׃	& ſilebunt fluctus eius.	& ſiluerunt fluctus eius.	καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς.
וַיִּשְׂמְחוּ כִי	Letabuntur quoniam	Et letati ſunt quia	Καὶ εὐφράνθησαν, ὅτι
יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם	quieuerunt,& deducet eos	ſiluerunt,& deduxit eos	ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם ׃	ad portum quem voluerũt.	in portum voluntatis eorum.	ἐπὶ λιμένα θελήματος αὐτῶν.
יוֹדוּ לַיהוָה	Confiteantur DEO (eius	Confiteantur domino	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ
חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו	miſicõdiã eius,& mirabilia(	miſicõdie eius,& mirabilia eius	τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
לִבְנֵי אָדָם ׃	in filios hominum.	filiis hominum.	τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל	Et exaltent eum in eccleſia	Et exaltent eum in eccleſia	Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ
עָם וּבְמוֹשַׁב זק	populi,& in cathedra	plebis,& in cathedra	λαοῦ, καὶ ἐν καθέδρᾳ
זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ ׃	ſeniorum laudent eum.	ſeniorum laudent eum.	πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν.
יָשֵׂם נהר	B. Ponet B .i.Conuertet.	Poſuit	Ἔθετο
נְהָרוֹת	flumina	flumina	ποταμοὺς
לְמִדְבָּר ום	in deſertum,	in deſertum,	εἰς ἔρημον,
וּמֹצָאֵי מ	& egreſſiones	& exitus	καὶ διεξόδους
מַיִם לצ	aquarum	aquarum	ὑδάτων

Digitized by Google

eos a ruina eorum. (eius,
Cõfitebunt corã DEO pp miſericõdiã(
& narrabunt mirabilia eius filiis
hominum. Et ſacrificabunt ſacrificia
confeſſionis, & narrabunt
opera eius in letitia.
De nautis A. Ione filii
Amitai prophetauit & dixit
naute deſcendentes in mare
eum nauibus facientes opus
in aquis multis.
Ipſi viderunt opera
DEI & mirabilia eius
in profundo. Et dixit in verbo ſuo
& ſurrexit tempeſtas & nimbus,
& exaltati ſunt fluctus eius. (ſcẽdũtq;
Aſcẽdũt vſq; ad ſummitatẽ celoꝝ, de(
vſq; ad profunditatem abyſſi,
animus eorum in malis deficit.
Tremuerunt & moti ſunt
ſicut ebrius, & omnis
ſapientia eorum deuorata eſt.
Et orauerunt corã DEO in tribulatõe
ſua & de tribulatõibus eoꝝ liberauit
eos. Commutauit
tempeſtatem in tranquillitatem,
& ceſſauerunt fluctus eius.
Et letati ſunt quia
ceſſauerunt & duxit eos
ad portum voluntatis eorum.
Confitebuntur coram DEO propter
benignitatem eius, & narrabunt
mirabilia eius filiis hominum.
Et exaltent eum in congregatione
populi filiorum iſrael, in ordine
ſapientum laudent eum.
De generatione Ioel filii Petuel
prophetauit & dixit, quando peccauit
domus iſrael in diebus Ioel
prophete induxit caritatem annone
in orbem, poſuit flumina

& ſanabit illos. Reſpõdit hoc ideo eſt ut ego ſentio, quoniam loquebatur de parte deq; aliquibus dũtaxat non etiam de omnibus, q; ſignatur. ſ. ſm proprietatẽ hebrei ſermonis in dictione, illos. Dixit illi. Verum certe dicis. Nam uerbum uenit ſanare omnes in uniuerſum non tantum aliquos, & in parte. Verũ non fuit acceptus niſi ab aliquibus particularibus, qui cenſebantur inter omnes craſſioris ingenii, uiri piſcatores exercentesq; ſe in mari. Et hoc eſt quod dictum eſt. Conſcendentes in mare nauibus, facientes opera in aquis magnis ipſi uiderunt opus Dei. Illi profecto qui ſi recte conſideres, non uidebantur apti poſſe admittere quicquam intellectũ ſiue q; ad intellectum pertinet, ob ruditatem ſenſus eorũ, illi ſm quã acceperunt ueritatem prophetie & uiſionis, quoniam crediderunt uerbo eius. Et hoc eſt quod dictum eſt. Credidit Deo & reputatũ eſt illi ad iuſtitiam.

A Vt Ionas figura fuit Chriſti dñi noſtri ita naute eius figura fuerunt apoſtolorum Chriſti, qui & ipſi naute maritimiq; hoies fuerunt quos intellexiſſe inter omnes ſui tẽporis, opera Dei, incarnatiõis. ſ. redẽptionis, mortiſq; & reſurrectionis, teſtati ſunt pñtes hebrei, quod maxime liquet ex his q̃ imediate premiſimus. Ad que quid reſpõdere, aut potius quid mutire ualeant iuniores hebrei nõ ſatis cõſtat.

לְצִמָּאוֹן :	in ſitim.	in ſitim.	εἰς δίψαν
אֶרֶץ פ	Terram	Terram	Γῆν
פְּרִי לִמְלֵחָה	fructiferam in deuaſtationẽ	fructiferam in ſalſuginem,	καρποφόρον εἰς ἅλμην,
מֵרָעַת	propter malitiam	a malitia	ἀπὸ κακίας
יֹשְׁבֵי בָהּ :	habitatorum eius.	inhabitantium in ea.	τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.
יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם	Ponet deſertum in paludes	Poſuit deſertum in ſtagna	Ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας
מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה	aquarum, & terram aridam	aquarum, & terram ſine aqua	ὑδάτων, καὶ γῆν ἄνυδρον
לְמֹצָאֵי מָיִם :	fontes aquarum.	in exitus aquarum.	εἰς διεξόδους ὑδάτων.
וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים	Et collocauit ibi eſurientes,	Et collocauit illic eſurientes,	Καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας,
וַיְכוֹנְנוּ עִיר	& formabunt vrbem	& ↄſtituerũt ciuitatẽ hitatõis.	καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας.
מוֹשָׁב : וַיִּזְרְעוּ	ad habitandum. Et ſerent	& ſeminauerunt	Καὶ ἔσπειραν
שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ	agros & plantabunt	agros & plantauerunt	ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν
כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ	vineas, & facient	vineas, & fecerunt	ἀμπελῶνας, καὶ ἐποίησαν
פְּרִי תְבוּאָה :	fruges & germina. (bunt	fructum natiuitatis.	καρπὸν γεννήματος.
וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ	Et bñdicet eis & multiplica(	Et bñdixit eis & multiplicati ſt	Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν
מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא	nimis. & pecora eorum non	nimis, & iumenta eorum	σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
יַמְעִיט : וַיִּמְעֲטוּ	minuet. Imminuta ſunt aũt	nõ minorauit. Et pauci facti ſt,	οὐκ ἐσμίκρυνε. Καὶ ὠλιγώθησαν
וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה	& afflicta, ꝑpter ãguſtiã mali	& vexati ſt a tribulatõe malorũ	καὶ ἐκακώθησαν, ἀπὸ θλίψεως κακῶν
וְיָגוֹן : שֹׁפֵךְ בּוּז	& ãxietati. Effũdet deſpectũ	& dolore. Effuſa eſt contentio	καὶ ὀδύνης. Ἐξεχύθη ἐξουδένωσις
עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם	ſr prĩcipes & errare eos faciet	ſup principes, & errare fecit eos	ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς
בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ :	in ſolitudine deuia.	in inuio & non in via.	ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן	Et ſubleuabit pauperem	Et adiuuit pauperem	Καὶ ἐβοήθησε πένητι
מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן	de inopia, & ponet q̃ſi gregẽ	de inopia, & poſuit ſicut oues	ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα
מִשְׁפָּחוֹת : יִרְאוּ יְשָׁרִים	familias, Videbunt recti	familias. Videbunt recti	πατριάς. Ὄψονται εὐθεῖς
וְיִשְׂמָחוּ וְכָל	& letabuntur, & omnis	& letabuntur, & omnis	καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ πᾶσα
עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ :	iniquitas cõtrahet os ſuum.	iniquitas opilabit os ſuum.	ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς.
מִי חָכָם וְיִשְׁמָר	Quis ſapiens & cuſtodit	Quis ſapiens & cuſtodiet	Τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα,
אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי	hec, & ĩtelliget miſicordias	hec, & intelliget miſericordias	καὶ συνήσει τὰ ἐλέη
יְהוָה :	DEI.	domini.	τοῦ κυρίου.
קח שִׁיר	CVIII. Canticũ.	CVII. Alla. Canticũ	ρζ΄. Ὠδὴ
מִזְמוֹר לְדָוִד :	Pſalmus Dauidis.	pſalmi ipſi Dauid.	ψαλμοῦ τῷ Δαβίδ.
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים	Paratum cor meum Deus,	Paratũ cor meũ Deus paratum	Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה	cantabo & pſallam,	cor meum, cantabo & pſallam	ἡ καρδία μου, ᾄσομαι καὶ ψαλῶ
אַף כְּבוֹדִי : עוּרָה	ſed & gloria mea. Conſurge	in gloria mea. Exurge	ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι (δόξα
הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר	pſalterium & cithara,	pſalterium & cithara,	ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κι(
אָעִירָה שָּׁחַר : אוֹדְךָ	ↄſurgã mane. Cõfitebor tibi	exurgã diluculo, Cõfitebor tibi	ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξομολογήσο(
בָעַמִּים יְהוָה	in populis DEVS,	in populis domine,	ἐν λαοῖς κύριε, (μαί σοι
וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים :	& cantabo te in nationibus.	& pſallam tibi in nationibus.	ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם	Quoniam magna ſup celos	Quia magna eſt ſuper celos	Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν
חַסְדֶּךָ וְעַד שְׁחָקִים	miſicõ. tua, & vſq; ad ethera	miſericordia tua, & vſq; ad nubes	τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν
אֲמִתֶּךָ : רוּמָה עַל	veritas tua. Exaltare ſuper	veritas tua. Exaltare ſuper	ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ

Digitized by Google

ſicut deſertum,& egreſſus
aquarum ſicut ſiccitatem. Terram
iſrael facientem fructus, deſolatam
ſicut ſodomam que ſubmerſa eſt
propter malitiam habitantium in ea.
Quando conuerſi ſunt ad legẽ poſuit
deſertum ſicut fluenta aquarum,
& terram aridam curſus
aquarum. Et habitare fecit ibi
eſurientes & ɔſtruerũt ciuitatẽ (uerũt
ad hitãdũ. Et ſemĩauerũt agroſ & plãta(
vineas & fecerũt fructũ & germĩauerũt.
Et benedixit eis & multiplicati ſunt
nimis, & iumenta eorum non
diminuit. Et cũ peccauerũt iminuti ſũ,
& afflicti ab anguſtia
mali & doloris.
Miſit contentionem ſuper
principes & errare fecit eos
in inani vbi non erat via.
Et vbi cõuerſi ſunt ad legẽ, ſubleuauit
pauperem de miſeria, & poſuit
ſicut oues familias.
Videbunt recti & letabuntur,
& omnis author iniquitatis aperiet
os ſuum vt frenetur.
Quis ſapiens & cuſtodiet
hec, & intelliget miſericordias
DEI.

المزمور السابع والمائة

שירא ותשבחא על ידא דדוד

CVIII. Canticum
& laudatoria per manũ Dauidis.

Paratum cor meum Deus
canam & pſallam
inſuper gloria mea que laudabit
pſalterio & cithara,
laudabo mane. Confitebor
coram te in populis,
& laudabo te in gentibus.
Qm̃ magna eſt pluſq̃ altitudo celorũ
bẽignitas tua, & vſq; ad nubẽ attingit
veritas tua. Exaltare ſuper

Digitized by Google

שמים אלהים ועל	celos DEVS & ſuper	celos Deus, & ſuper	τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ
כל־הארץ כבודך :	omnem terram gloria tua.	omnem terram gloria tua,	πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
למען יחלצון	Vt liberentur	vt liberentur dilecti tui,	Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί
ידידיך הושיעה	dilecti tui, ſalua	Saluum fac dextera tua	σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου
ימינך ועננו :	dexterã tuam, & rñde mihi.	& exaudi me,	καὶ ἐπάκουσόν μου.
אלהים דבר	Deus locutus eſt	Deus locutus eſt	Ὁ θεὸς ἐλάλησεν
בקדשו אעלזה	in ſanctuario ſuo, gaudebo	in ſancto ſuo. Exultabo	ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι
אחלקה שכם	diuidam ſichem	& diuidam ſichimam,	καὶ διαμεριῶ σίκιμα,
ועמק סכות	& vallem ſochot	& conuallem tabernaculorum	καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν
ל אמדד :	demetiar. (naſſe,	dimetiar. (naſſes,	διαμετρήσω.
לי גלעד ולי מנשה	Meus eſt gilad & meus ẽ ma(	Meus eſt galaad & meus eſt ma(	Ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς
אפרים מעוז ראשי	& ephraim fortitudo capiti(	& effraim ſuſceptio capitis mei.	καὶ ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου.
יהודה מחקקי :	Iuda dux meus. (mei,	Iuda rex meus,	Ἰούδας βασιλεύς μου,
מואב סיר	Moab lebes	moab lebes	μωὰβ λέβης
רחצי על־אדום	ablutionis mee, ſuper edom	ſpei mee. In idumeam	τῆς ἐλπίδος μου. Ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν
אשליך נעלי	proiiciam calciamentũ meũ,	extendam calciamentũ meum,	ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου,
עלי פלשת	cum paleſtinis	mihi alienigene	ἐμοὶ ἀλλόφυλοι
אתרועע : מי	percutiam fedus. Quis	amici facti ſunt. Quis	ὑπετάγησαν. Τίς
יבלני עיר	deducet me in ciuitatem	deducet me in ciuitatem	ἀπάξει με εἰς πόλιν
מבצר מי נחני	muniram, quis deducet me	munitam, quis deducet me	περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με
ח עד־אדום :	vſq; in edom.	vſq; in idumeam.	ἕως τῆς ἰδουμαίας.
הלא־אלהים	Nonne Deus	Nonne tu Deus	Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς
זנחתנו ולא־תצא	qui piecisti nos, & nõ exibis	qui repuliſti nos & non exibis	ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ
אלהים בצבאתינו :	Deus in exercitibus noſtris.	Deus in virtutibus noſtris.	ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
הבה־לנו עזרת	Da nobis auxilium	Da nobis auxilium	Δὸς ἡμῖν βοήθειαν
מצר ושוא תשועת	i tribulatiõe, vana ẽ.n. ſalus	de tribulatione, quia vana ſalus	ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία (μιν,
אדם באלהים נעשה	ab homine. In Deo faciemus	hõis. In Deo faciemus virtutẽ,	ἀνθρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύνα(
חיל והוא יבוס	virtutẽ, & ipſe conculcabit	& ipſe ad nihilum deducet	καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει
צרינו :	moleſtatores noſtros.	inimicos noſtros.	τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.
קט ׳ למנצח	CIX. Ad victoriã.	CVIII. In finem	ρη. Εἰς τὸ τέλος
לדוד מזמור אלהי	Dauidis. Pſalmus. A. Deus	pſalmus Dauid. Deus	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ θεὸς
תהלתי אל־תחרש :	laudis mee, ne taceas	laudem meam ne taceueris,	τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς,
כי פי רשע ופי	quia os impii, & os	quia os peccatoris & os	ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα
מרמה עלי פתחו	doloſi contra me apta ſunt,	doloſi ſuper me apertum eſt.	δολίου ἐπ᾽ ἐμὲ ἠνοίχθη.
דברו אתי לשון	locuti ſunt de me lingua	Locuti ſunt aduerſũ me lingua	Ἐλάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ γλώσσῃ
שקר ודברי שנאה	mendacii. Et verbis odii	doloſa, & ſmõibus odii (cũt me	δολίᾳ, καὶ λόγοις μίσους
סבבוני וילחמוני	circũde. me, & oppugna. me	circũdederũt me, & expugnaue(	ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με
חנם תחת אהבתי	fruſtra. Pro dilectione mea	gratis. Pro eo vt me diligerent	δωρεάν. Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με,
ישטנוני ואני	aduerſabantur mihi, ego aũt	detrahebant mihi, ego autem	ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ
תפלה : וישימו	orabam. Et poſuerunt	orabam. Et poſuerunt	προσηυχόμην. Καὶ ἔθεντο
עלי רעה תחת	contra me malum pro	aduerſum me mala pro	κατ᾽ ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ

Digitized by Google

وعلى	الله على السموات	שמיא יי ועל	celos Deus,& ſuper
مجدك	الارض كلها	כל יתבי ארעא איקרך :	omnes habitatores terre gloria tua.
احباوك	لكيما تخلص	מן בגלל דישתיזבון	Vt liberentur
يمينك	نجني	רחימיך פרוק	dilecti tui,redime
	واستجب لي	ימינך ועני יתי :	dexteram tuam & reſponde mihi.
	نطق الرب	אלהא מליל מאתר בית	Deus locutus eſt de loco domus
وقال	في قديسيه	שכינת קודשיה איבוע	habitationis ſanctuarii ſui,lerabor
ساجيم	ارتفع واقسم	אפליג ביזתא עם יתבי	diuidam predam cum habitatoribus
	واقيس واد	שכם ועם יתבי מישר	ſiehem,& eum habitatoribus planitiei
	المظال	סכות אמשח תחומא :	ſoceot,menſurabo terminum.
ولي منسا	لي جلعاد	דילי גלעד דילי מנשה	Meus eſt gilahad meus eſt menaſſe,
هو عز راسي	افرام	דבית אפרים עושנא	domus ephraim fortitudo
هو ملكي	يهودا	דרישי ומדבית יהודה	capitis mei,& de domo iuda
	مواب اينه	ספרי : ודשית מואבאי	ſcriba meus.Confregi moabitas
	رجاي على ادوم	היך דודי שיזוגי על	tanquã ollas lotionis mee,ſuper
A	ندوس حذاي	מלכות אדום אטליק	regnum edom proiiciam
	لي خضعت	סנדלי על מלכי פלשתאי	calciamentũ meũ,ſup reges paleſtinos
الغريبه من	القبايل	איבבא : וקרתא דהבית מן	iubilabo.Quis deducet
مدينه	يبلغني الى	אוביל יתי עד רומי	me vſq; romam
يرشدني	حصينه او من	רשיעא מן דברני עד	impiam,quis deducet me vſq;
	الى ادوم A	קושטנטינא דאדום :	conſtantinam idumeorum.
	اللهم انك	הלא עד קדם יי	Nonne DEVS
تخرج معنا	اقصيتنا ولم	שבקתנא ולא נפקא	qui abiecit nos,& nequaquã egreſſa eſt
	في جيوشنا	שכינתיה בחילותנא :	diuinitas eius in exercitibus noſtris.
معونه	اعطنا	הב לנא סעדא מן	Da nobis auxilium in
خلاص	في الشده فان	מעיקא דסגין פורקן דבר	infeſtatorem,qm̃ vana eſt redemptio
نصنع	الانسان باطل بالهنا	נשא : במימר אלהא נעביד	hominis.In verbo Dei faciemus
وهو يخذل	القوه	חילא והוא יחשש	virtutem & ipſe conteret qui
	جميع شانئينا	מעיקנא :	moleſtant nos.
	المزمور	לשבחא על	CIX. In laudem.Per
اللهم	الثامن والمايه A	יד דוד תושבחתא אלהא	manũ Dauidis.Laudatoria. Deus
تسبيحي	لا تغفل عن	שבחתי לא תשתוק :	laus mea & non tacebis.
وافواه	فان فم الخاطي	ארום פומא דרשיעא	Quoniam os impium
علي	الغادرين انفتحا	ופום דנכלא עלי פתחו	& os doloſum ſuper me aperta ſunt,
بلسان	داجيا دني	מלילו עמי בלישן	locuti ſunt aduerſum me lingua
بقول	غاشا كتنفاني	דשקר : ומלי סניתא	mendaci.Et verbis odii (uerſum me
وحاربوني	مبغض	חזרו יתי ואגיחו עימי	circũdederũt me,& pugnauerunt ad(
يحبونني	باطلا بدل ان	מגן : חולף דרחמית	ſine cauſa.Eo quod eos diligebam
وانا كنت	غدروا بي	שטנו לי ואנא	aduerſabantur mihi,& ego
كافوني	مصليا	צלי : ושוון עלי	orabam.Poſuerunt ſuper me
الخير شرا	بدل	בישתא חולף טבתא	malum pro

A. *Sunt qui uano & ſupſticioſe aut potius magico deteſtabili ritu. Vti Faber ſcribit ſe nouiſſe, luminibus extinctis a ſacris altaribus uultibus auerſis, ſe turpiter pulueribo ululãtes hũc pſalmũ exectandi deuouendiq; ſtudio immurmurãt. Homines alioqui peſſimi & de medio tollendi.*

Digitized by Google

טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת	bono,& odium pro	bonis,& odium pro	ἀγαθῶν, καὶ μῖσος ἀντὶ
אַהֲבָתִי׃ הַפְקֵד עָלָיו	dilectõe mã.Cõſtitue ſup eũ	dilectione mea.Cõſtitue ſup eũ	τῆς ἀγαπήσεώς μου. Κατάστησον ἐπ᾽ αὐτὸν
רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד	impiũ,& ſatan ſtet (dicatus	peccatorem,& dyabolus ſtet	ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στήτω
עַל־יְמִינוֹ׃ בְּהִשָּׁפְטוֹ	a dextris eius.Cũ fuerit iu(	a dextris eius.Cum iudicatur	ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν
יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ	excat cõdẽnatus & orõ eius	exeat cõdẽnatus,& oratio eius	ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, καὶ ἡ προσευ(
תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃	fiat in peccatum.	fiat in peccatum.	γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. (χὴ αὐτοῦ
יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים	Sint dies eius pauci, (ter.	Fiant dies eius pauci,	Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι,
פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃	& pricipatũ eius accipiat al(	& epiſcopatũ eius accipiat alter	καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος.
יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים	Sint filii eius pupilli,	Fiant filii eius orphani,	Γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοί,
וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃	& vxor eius vidua. (filii eius	& vxor eius vidua.	καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. (αὐτοῦ,
וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו	Et pegrĩatione pegrĩabũt(	Nutantes tranſferant filii eius	Σαλευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ (
וְשִׁאֵלוּ וְדָרְשׁוּ	& mendicabunt,& inquirẽt	& mendicent eiciantur	καὶ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβληθήτωσαν
מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃ יְנַקֵּשׁ	de parietinis ſuis.Scrutetur	de habitationibus ſuis.Scrutetẽ	ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Ἐξερευνησάτω
נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ	exactor vniuerſa que habet,	fenerator omnẽ ſubſtantiã eius,	δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ,
וְיָבֹזּוּ זָרִים	& diripiant alieni	& diripiant alieni	καὶ διαρπασάτωσαν ἀλλότριοι
יְגִיעוֹ׃ אַל־יְהִי־לוֹ	labores eius.Non ſit q eius	labores eius.Non ſit illi	τοὺς πόνους αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ
מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי	miſereatur,nec q clemẽs ſit	adiutor,nec ſit qui miſereatur	ἀντιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων
חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃	in pupillos eius.	pupillis eius.	τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ.
יְהִי־אַחֲרִיתוֹ	Fiat nouiſſimum eius	Fiant nati eius in	Γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς
לְהַכְרִית בְּדוֹר	interitus,in generatione	interitum,in generatione	ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃	altera deleatur nomen eius.	vna deleatur nomẽ eius. (eius	μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. (αὐτοῦ
יִזָּכֵר עֲוֺן אֲבֹתָיו	Redeat ĩ mẽoriã iniqtas pa(	In mẽoriã rdeat iniqtas patrũ(	Ἀναμνησθείη ἡ ἀνομία τῶν πατέρων(
אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת	apd DEVM,& pcm (trũ eis	in conſpectu domini,& peccatũ	ἐναντίον κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
אִמּוֹ אַל־תִּמָּח׃ יִהְיוּ	matris eius nõ deleat. Sint	matris eius nõ deleatur. Fiant	τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη, Γενηθή(
נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד	coram DEO ſemper,	contra dominum ſemper	ἐναντίον κυρίου διαπαντός, (τωσαν
וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ	& intereat de terra	& diſpereat de terra	καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς
זִכְרָם׃ יַעַן אֲשֶׁר לֹא	memoria eorũ.Eo quod non	memoria eorum,pro eo q non	τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἀνθ᾽ ὧν οὐκ
זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד	ẽ rcordatus facerẽ miſicõdiã,	ẽ recordatus facere miſicõdiã.	ἐμνήσθη, ποιῆσαι ἔλεος,
וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי	& pſecutus eſt virũ inopem	Et perſecutus eſt hominem,	καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה	& pauperem,& humiliatum	inopẽ & mendicũ,& cõpunctũ	πένητα καὶ πτωχόν, καὶ κατανενυγμένον
לֵבָב לְמוֹתֵת׃ וַיֶּאֱהַב	cõde vt iterficeret.Et dile.	corde mortificare. Et dilexit	τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι. Καὶ ἠγάπησε
קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ	maledictionẽ que veniet ei,	maledictionem & veniet ei,	κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ,
וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה	& noluit benedictionẽ (ſuo,	& noluit benedictionem	καὶ οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν,
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃	& elõgabit ab eo.(veſtimẽto(	& elongabitur ab eo. (mentũ,	καὶ μακρυνθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ	Et idutus ẽ maledictõe qſi(	Et induit maledictionẽ ſicut veſti(	Καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον,
וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ	& igredietur qſi aqi viſce.eio,	& itrauit ſic aqua i iteriora eio,	καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ
וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃	& quaſi oleum in oſſa eius.	& ſicut oleum in oſſibus eius.	καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ.
תְּהִי־לוֹ כְּבֶגֶד	Sit ei ſicut pallium (ſemp	Fiat ei ſicut veſtimentum	Γενηθήτω αὐτῷ, ὡς ἱμάτιον (παντὸς
יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד	quo circũdatur,& cigulũ quo(	quo operitur,& ſic zona qua ſemp	ὃ περιβάλλεται, καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν δια(
יַחְגְּרֶהָ׃ זֹאת פְּעֻלַּת	accingitur.Hoc opus	precingitur.Hoc opus	περιζώννυται. Τοῦτο τὸ ἔργον
שֹׂטְנַי מֵאֵת יְהוָה	eorũ q aduerſantur mihi a DEO,	eorũ q detrahũt mihi apud dñm,	τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ κυρίου,

وخصومة	טבתא וסנאתא	bono, & odium
محبتي بدلا اقم عليهم	חולף רחמתי: אסעליה	pro dilectione, irruat ſuper
خاطيا الشيطان فليقف	רשיעא וסטנא יקום	eum peccator. & ſatanas ſtet
عن يمينه اذا حوكم	על ימיניה: באיתדיניה	ſuper dexteram eius. Cum iudicatur
يخرج مخصوما وصلاته	יפוק חייב וצלותיה	exeat condẽnatus, & oratio eius
تصير الى خطية	תהוי לחובתא:	ſit ad peccatum.
ايامه تكون قصيرة	יהון יומוי קלילין	Sint dies eius pauci,
ورياسته تصير الى غيره	מנין שנוי ירית אוחרן:	nũeꝝ ãnoꝝ eius hẽditate acqrat alius.
تكون بنوه ايتاما	יהון בנוי יתמין	Sint filii eius pupilli
وامراته ارملة	ואתתיה ארמלתא:	& vxor eius vidua.
وتتزعزع اولاده	ומטלטל יטלטלון בנוהי	Vagatione vagentur filii eius
ويتصدقون ويبغون	וישאלון ויבעון מה דהוה	& petant & inquirant que fuerint
من مساكنهم يحوز	צדיותהון: יגבי	deſolationes eorum. Colligat
مفروضه كل شي له	מריפא לכל דיליה	fiſcus omnia que ipſius ſunt,
تخطف الغربا	ויבזון נוכראין	& conſumant extranei
جميع عناه ولا يكون له	ליעותיה: לא יהי ליה	labores eius. Non ſit illi
ناصر ولا من يترأف	נגיד חסדא ולא יהי	adiutor miſericors, & non ſit
على ايتامه	חייס על יתמוהי:	qui miſereatur pupillis eius.
وتسد كل ذريته	יהי סופיה	Sit finis eius
ويمحا اسمه	לאשתיצאה בדרא	ad interitum in generatione
من جيل واحد	חורן יתמחי שמיה:	altera deleatur nomen eius.
وتذكر اثام اباه	ידכר עוית אבהתוי	Cõmemoretur iniquitas patris eius
امام الرب ولا تمحى خطية	קדם יי וחובת אמיה	ĩ cõſpectu DEI & iniqtas matris eius
امه وتكون	לא תתמחי: יהון	non deleatur. Sint
امام الرب في كل حين	לקבל מימרא דיי תדירא	in conſpectu verbi DEI ſemper,
ويبيد من الارض	וישיצי מארעא	& deleatur de terra
ذكره لانه لم	דכרניהון: מטול דלא	memoria eorum. Quoniam non
يذكر ان يعمل خيرا	אדכר למעבד טיבו	meminit facere benigne,
طرد المسكين والبايس	ורדף גבר עניא	& perſequitur hominem pauperem
والحزين القلب	ומסכינא ומכיך	& mendicum & compunctum
ليميته احب	ליבא לאתקטלא: ורחים	corde ad internitionem. Et dilexit
اللعنات فلتدركه	לוטא ואתיית עליה	maledictionem & veniet ſuper eum
ولم يشا البركات	ולא איתרעי בבירכתא	& non voluit benedictionem
فلتبعد عنه ليس	ורחיקת מניה:	& elongabitur ab eo. (mentũ,
اللعنة كالردا ودخلت في	ולבש לוטא היך לבושין	Et indutus eſt maledictionẽ ſic veſti(
بواطنه مثل الما	ועלת היך מיא בגושמיה	& intrauit quaſi aqua in corpus eius,
وكالدهن في عظامه	והיך משחא באברוי:	& ſicut oleum in membris eius.
تكون له مثل الردا	תהוי ליה היך לבושא	Sit ei ſicut veſtimentum
اذا اشتمل به ومثل المنطقة	יתעטף ולקמור תדיר	copertionis, & cinctorium quo ſemp
التي يشد بها حقويه	יזרזיניה: דא אחסנת	cingitur. Hec eſt hereditas
في كل حين هذا اجر	דסטני מעם יי	dettahentium mihi apud DEVM,

וְהַדֹּבְרִים רָע עַל	& qui loquuntur malũ cõtra	& qui loquuntur mala aduerſus	καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ
נַפְשִׁי׃ וְאַתָּה יְהוִה	aĩam meã. Tu autẽ DEVS	animam meam. Et tu domine	τῆς ψυχῆς μου. Καὶ σὺ κύριε
אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי	Deus fac mecum	fac mecum	κύριε ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ,
לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי טוֹב	pp nomen tuũ, q͞m bona eſt	pptet nomen tuũ, q͞a ſuauis eſt	ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, ὅτι χρηστὸν
חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃	miſericordia tua libera me.	miſericordia tua. Libera me	τὸ ἔλεός σου. Ῥῦσαί με
כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן	Quoniam egenus & pauper	quia egenus & pauper	ὅτι πτωχὸς καὶ πένης
אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל	ego, & cor meũ vulneratũ ē	ſum ego, & cor meũ ꝯturbatũ ē	εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάρακται
בְּקִרְבִּי׃ כְּצֵל	intrinſecus. Quaſi vmbra	intra me. Sicut vmbra	ἐντός μου. Ὡσεὶ σκιὰ
כִּנְטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי	cũ inclinatur abductus ſum,	eum declinat ablatus ſum,	ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν ἀντανῃρέθην,
נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃	& excuſſus quaſi locuſta.	& excuſſus ſum ſicut locuſte.	ἐξετινάχθην ὡσεὶ ἀκρίδες.
בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם	Ge. m. vacillauerũt a ieiunio	Genua mea ĩfirmata ſũt a ieiunio	Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας,
וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃	& ca. m. macilẽ. abſq pĩgue.	& caro mea ĩmutata ē ppoleũ.	καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι᾽ ἔλαιον.
וַאֲנִי הָיִיתִי חֶרְפָּה	Ego aũt factus ſum oppbriũ	Et ego factus ſum opprobrium	Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος
לָהֶם יִרְאוּנִי	eis, videntes me	illis viderunt me	αὐτοῖς, εἴδοσάν με,
יְנִיעוּן רֹאשָׁם׃	mouerunt caput ſuũ. (meus	& mouerunt capita ſua.	ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν.
עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי	Adiuua me DEVS Deus(	Adiuua me domine Deus meus	Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου,
הוֹשִׁיעֵנִי כְחַסְדֶּךָ׃	ſalua me ſm miſicordiã tuã.	ſaluũ me fac pp miſicõdiã tuã.	καὶ σῶσόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου.
וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹּאת	Et ſciant q͞m plaga tua hec,	Et ſcient quia manus tua hec,	Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη,
אַתָּה יְהוָה עֲשִׂיתָהּ׃	tu DEVS feciſti eam.	& tu domine feciſti eam.	καὶ σὺ κύριε ἐποίησας αὐτήν. (τάσονται,
יְקַלְלוּ הֵמָּה וְאַתָּה	Maledicent illi, & tu (dent,	Maledicent illi & tu	Καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ (χυνθή-
תְּבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ	bñdices, ĩſurrexerũt & cõfun(	bñdices, q ĩſurgũt ĩ me ꝯfundãt	εὐλογήσεις. Οἱ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσ(
וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃	ſeruus autẽ tuus letabitur.	ſeruus autem tuus letabitur.	ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσεται.
יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי	Induantur aduerſarii mei	Induantur qui detrahunt mihi	Ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντές με
כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְּעִיל	ꝯfuſione, opiant (bor DEO	pudore, & opiant (fitebor dño	ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν (μαι τῷ κῷ
בָּשְׁתָּם׃ אוֹדֶה יְהוָה	q̃ſi toga ꝯfuſiõe ſua. Cõfite(	ſicut diploide ꝯfuſione ſua. Cõ(	ὡς διπλοΐδα αἰσχύνην αὐτῶν. Ἐξομολογήσο(
מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ	vehemẽtẽ ĩ ore m̃o, & ĩ medio	nimis in ore meo, & in medio	σφόδρα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ
רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃	multorum laudabo eum.	multorum laudabo eum.	πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.
כִּי־יַעֲמֹד לִימִין	Quoniam ſtabit a dextris	Quia aſtitit a dextris	Ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν
אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ	pauperis, vt ſaluet	pauperis. vt ſaluam faceret	πένητος, τοῦ σῶσαι
מִשֹּׁפְטֵי נַפְשִׁי׃	a iudicibus animam meam.	a perſequentibus animam meã.	ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.
קי לְדָוִד	CX, A. Dauidis.	CIX. Pſalmus	ρθ΄. Ψαλμὸς
מִזְמוֹר נא	Pſalmus.	ipſi Dauid.	τῷ Δαβίδ.
נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי	Dixit DEVS domino meo,	Dixit dominus domino meo,	Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου,
שֵׁב לִימִינִי	ſede ad dexteram meam.	ſede a dextris meis.	κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
עַד־אָשִׁית	Donec ponam	Donec ponam	ἕως ἂν θῶ
אֹיְבֶיךָ הֲדֹם	inimicos tuos, ſcabellum	inimicos tuos ſcabellum	τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον
לְרַגְלֶיךָ׃	pedum tuorum. (mittet	pedum tuorum.	τῶν ποδῶν σου.
מַטֵּה־עֻזְּךָ יִשְׁלַח	Virgam fortitudinis tue e(	Virgam virtutis tue emittet	Ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι
יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה	DEVS ex cion, dominare	dominus ex ſion, dominare	κύριος ἐκ Σιών, καὶ κατακυρίευε
בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃	in medio inimicorũ tuorũ.	in medio inimicorum tuorum.	ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.
עַמְּךָ נְדָבֹת	Populus tuus voluntarii	Tecum principium	Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ

والذين يتكلمون بالسياة	וְימַלְלִין בִּישָׁא עַל	& loquentium malum aduerſus
على نفسي وانت يا ربي	נַפְשִׁי: וְאַתְּ יְיָ	animam meam. Et tu DEVS
واهي اصنع معي	אֱלֹהִים עֲבֵיד עִמִּי	Deus operare mihi
لاجل اسمك لان	מִן בִּגְלַל שְׁמָךְ הֵיךְ טוּבָךְ	pp nomē tuū, iuxta benignitatē tuam,
رحمتك يا ربي هي سابغة	וְחִסְדָּךְ פְּצָא יָתִי	& miſericordiam tuam libera me.
نجني فاني مسكين بائس	אֲרוּם עַנְיָא וְחַשִּׁיכָא	Quoniam egenus & pauper
وقد جزع قلبي	אֲנָא וְלִבִּי שָׁפִי	ego & cor meum conturbatum eſt
في باطني وانا مثل الفي	בְּגַוִּי: הֵיךְ טוּלָא	in me. Sicut vmbra
في ميلانه اذهب	בִּצְלִיתֵיהּ אִתְגְּרֵית	cum declinat ablatus ſum,
وكالجراد نفضت	אִיטַלְטְלָא הֵיךְ גּוּבָאי:	fugatus ſum ſicut locuſta.
ركبتاي ضعفتا من الصوم	רְכוּבַי אִתְקְלוּ מִצּוֹמָא	Genua mea infirmata ſunt a ieiunio
وتغير جسدي لعدم	וּבִשְׂרִי פְּתַח מִלְמֶהֱוֵי	& caro macillenta abſq;
الدهن صرت لهم معيرة	פְּטִים: וַאֲנָא הֲוֵית קְלָנָא	pinguedine. Et ego ſui opprobrium
نظروا الي	לְהוֹן וְחָמְיָן יָתִי	eis, & viderunt me
وهزوا روسهم	יְטַלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן:	& mouerunt capita ſua.
اعنّي يا ربي والهي	סַיְּיעַ יָתִי יְיָ אֱלָהִי	Adiuua me DEVS Deus meus,
وخلصني بقدر رحمتك	פְּרוֹק יָתִי הֵיךְ חִסְדָּךְ:	ſalua me ſm miſericordiam tuam.
وليعلموا ان هذه هي يدك	וְיִדְּעוּן אֲרוּם מְחָתָךְ	Et ſciant quia percuſſio tua
وانت يا رب صنعتها هم	דָּא אַתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ:	hec, tu DEVS feciſti eam.
يلعنون وانت	יְלַטְּטוּן הִינוּן וְאַתְּ	Maledicent illi & tu
تبارك القايمون علي	תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיִבְהֲתוּן	benedices, inſurgent & confundētur,
فيخزوا واما عبدك فيفرح	וְעַבְדָּךְ יֶחְדֵּי:	& ſeruus autem tuus letabitur.
الماكرون بي يلبسون هوانا	יִלְבְּשׁוּן סָטְנַי כִּיסוּפָא	Induantur detrahentes mihi pudore
يشتملون بالخزي	וְיִתְעַטְּפוּן הֵיךְ מְעִילָא	& cooperiantur ſicut clamide
كالردا اشكرك يا رب	בַּהֲתַתְהוֹן: אוֹדֵי יְיָ	confuſione ſua. Confitebor DEO
جدا اسبحك بفمي	לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבִמְצִיעַ	multum in ore meo, in medio
في الملا	חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּיהּ:	ſapientum laudabo eum.
لانه قام عن يمين	אֲרוּם יְקוּם מִן יְמִינָא	Quoniam ſtabit ad dexteram
المسكين وخلصني	דְּחַשִּׁיכָא לְמִפְרַק	pauperis vt redimat
من الذين يطلبون نفسي	מִמַּדִּינֵי נַפְשֵׁיהּ:	a iudicibus animam meam.
المزمور	עַל יַד דָּוִד	CX. Per manum Dauidis.
التاسع والمايه	תּוּשְׁבַּחְתָּא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ	Laudatoria. Dixit DEVS i verbo ſuo,
قال الرب لربي	לְמִיתַּן לִי רַבְּנוּתָא חֲלַף	quod daret mihi dominationem eo
اجلس عن يميني	דְּתֵיבִית לְאוּלְפַן	quod ſederim ad diſcendam
حتى اضع	אוֹרַיְתָא יְמִינֵי אוֹרִיךְ	legem, dexteram mea expecta,
اعداك تحت موطئ	עַד דְּאֵשַׁוֵּי בַּעֲלֵי	donec ponam patronos
قدميك	דְּבָבָךְ כְּבֵישׁ לְרִגְלָךְ:	inimicitie tue ſupedaneū pedū tuorū.
يرسل لك الرب من	חוּטְרָא דְּעוּשְׁנָךְ יְשַׁדַּר	Virgam fortitudinis tue mittet
صهيون قضيب قوة	יְיָ מִצִּיּוֹן וְתִתְרְדֵי	DEVS ex cion, & dominaberis
وتملك على اعدايك	בִּמְצִיעַ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ:	in medio patronorum inimicitie tue.
تكون معك الرياسة	עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין	Populus tuus domus iſrael, q incūbūt

A. Ex commentariis R. Iſaac arama i librū geneſeos, in expoſitōe capl'i. xlvii. uel circa, ubi ſit ſermo de loco q datus eſt Iaacob ī quo cōmode hitare poſſet.

מרחם משחר לך טל ילדותיך. לא מצינו אדם ונביא שתנבא ילידתו קודם ילדת אביו ואמו כי אם משיח צדקנו ולזה דמו מרחם משחר לך קודם שיבא רחם יולדתך נתנבא יולדתך ולזה דמו לפני שמש ינון שמו כי אפילו קודם בריאת השמש היה חוק זקיים שמו של משיחנו והיה יושב כימין האל ההוא שאמר שבלימינו ואמר גם והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת

I. De uulua bona annūciatio, ſiue ortus eſt, ſiue ex aurora, tibi ros, ſiue terminus adoleſcētie, ſiue natiuitatis tue. Non inuenimus hominem etiam prophetam cuius pphetata ſit natiuitas, ante natiuitatem pris & matris, niſi tātūmō MESSIAM iuſtum noſtrum, & propterea dicit a uulua euāgelizatus eſt tibi ſtet minus natiuitatis tue, hoc eſt anteq̄ crearet uulua genitricis tue, pphetata fuit natiuitas tua. Et huic concinit illud, ante ſolem filius nomen eius, cuius ſenſus eſt, quod anteq̄ crearetur ſol ſubſiſtēs ac firmum erat, nomen MESSIE noſtri, & ſedebat ad dexterā Dei. Et hoc eſt q dicit ſede a dextris meis. Et alibi dicit, cōcinnabit miſericordia ſoliū, & ſedebit ſuper illud ueritate.

Pſalmi. cxi.

A. Ex commentariis R. Iſaac ben ſchola.

ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם אתיהו עוספות לעד החכמה אשר דמו אליה ... היא החכמה אשר ... [illegible]

V

ביום חי	in die	in die	ἐν ἡμέρᾳ
חילך ב	virtutis tue,	virtutis tue	τῆς δυνάμεώς σου,
בהדרי קדש	in decoribus ſanctuarii	in ſplendoribus ſanctorum,	ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων
מרחם מ	ex matrice	ex vtero	Ἐκ γαστρὸς
משחר לך	ab aurora, tibi	ante luciferum	πρὸ ἑωσφόρου
טל ילדתיך :	ros adoleſcentie tue.	genui te.	ἐγέννησά σε,
נשבע יהוה ולא	Iurauit DEVS & non	Iurauit dominus & non	ὤμοσε κύριος καὶ οὐ
ינחם אתה כהן	penitebit eũ, tu es ſacerdos	penitebit eum, tu es ſacerdos	μεταμεληθήσεται. Σὺ ἱερεὺς
לעולם על דברתי	in eternum propter verbũ	in eternum ſm ordinem	εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
מלכי צדק :	Malchiſedec.	Melchiſedech.	μελχισεδέκ.
אדני על ימינך	Dominus a dextera tua.	Dominus a dextris tuis,	Κύριος ἐκ δεξιῶν σου
מחץ ביום אפו	percuſſit in die furoris ſui	confregit in die ire ſue	συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ
מלכים : ידין	reges. Iudicabit	reges. Iudicabit	βασιλεῖς. Κρινεῖ
בגוים מל	in gentibus,	in nationibus	ἐν τοῖς ἔθνεσι,
מלא גויות	plena cadauera,	implebit ruinas,	πληρώσει πτώματα,
מחץ ראש על ארץ	percutiet capita in terra	conquaſſabit capita in terra	συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς
רבה : מג	multa.	multorum.	πολλῶν.
מנחל בדרך	De torrente in via	De torrente in via	Ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ
ישתה ע	bibet,	bibit,	πίεται,
על כן ירים ראש :	propterea exaltabit caput.	propterea exaltabit caput.	διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.
קיא הללו יה	CXI. Aleluia.	CX. Alleluia. Aleph.	ρι. Ἀλληλούϊα.
אודה יהוה בכל	Confitebor DEO in toto	Cõfitebor tibi dñe. Beth, ĩ toto	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ
לבב בסוד ישרים	corde, in ſecreto rectorum	corde meo in conſilio iuſtorum	καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ εὐθείων
ועדה : גדלים	& congregatione. Magna	& cõgregatione. Gimel. Magna	καὶ συναγωγῇ. Μεγάλα
מעשי יהוה דרושים	opera DEI, exquirenda	opera domini. Daleth, exquiſita	τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα
לכל חפציהם :	in cunctis volũtatibus eius.	in omnes voluntates eius.	εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.
הוד וה	Confeſſio	He. Confeſſio	Ἐξομολόγησις
והדר פעלו	& decor opus eius,	& magnificentia opus eius,	καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ,
וצדקתו עומדת	& iuſtitia eius perſeuerans	Vau. & iuſtitia eius manet	καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει
לעד : זכר עשה	ſemper, Memoriam fecit	ĩ ſclm ſcli. Zain. Memoriã fecit	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Μνείαν
לנפלאותיו חנון	mirabilium ſuorum, clemẽs	mirabiliũ ſuoꝝ. Heth. miſericors	ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. Ἐλεήμων
ורחום יהוה טרף	& miſericors DEVS. Eſcã	& miſerator dñs. Teth. eſcam	καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος, τροφὴν
נתן ליראיו יזכר	dedit timentibus ſe, memor	dedit timẽtibus ſe. Ioth. Memor	ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Μνησθήσεται
לעולם בריתו כח	erit ĩ ſẽpitnũ pacti ſui. Fõti(	erit ĩ ſclm teſti ſui. Caph. ṽtutẽ	εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, ἰσχὺν
מעשיו הגיד	operꝫ ſuoꝝ ãnũciabit (tudiẽ	operum ſuorum annunciabit	ἔργων αὐτοῦ, ἀνήγγειλε
לעמו לתת להם	populo ſuo, vt det eis	populo ſuo. Lamed. Vt det illis	τῷ λαῷ αὐτοῦ. Τοῦ δοῦναι αὐτοῖς
נחלת גוים : מעשי	hereditatẽ gentium. Opus	hereditatẽ gẽtium. Mem. opera	κληρονομίαν ἐθνῶν, ἔργα
ידיו אמת ומשפט	mãuũ eiꝯ veritas & iudiciũ,	manuũ eius veritas & iudiciũ.	χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις.
נאמנים כל פקודיו	fidelia omnia mandata eius.	Nun. Fidelia oĩa mandata eius.	Πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
סמוכים לעד	Firmata vſq; in	Samech. confirmata in	ἐστηριγμέναι εἰς
לעולם עשוים	ſempiternum, facta	ſeculum ſeculi. Ain. facta	τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι

A. Egyptia clarius ſic.

legi, in die concertationis
prelii tui adiuuabis eos
ſplendoribus ſancti, miſericordie
Dei preſto erunt tibi
tanquã deſcendens ros, ſedebunt
confidenter nati tui
Iurauit Deus & non penitebit eum, tu
conſtitueris dominus in orbe futuro,
propter iuſtitiam eo quod fueris
rex immaculatus.
Diuinitas Dei in dextera tua,
percuſſit in die ire ſue
reges. Conſtitutus eſt iudex
ſuper populos implebit terram
cadaueribus ĩpſoꝝ, q̃ ĩterfecti fuerunt,
percuſſit capita regum ſuper terra,
multa nimis.
Ab ore prophete in via
doctrinam accipiet, propterea
exaltabit caput.

CXI. Aleluia.

Laudabo coram Deo, in toto
corde in ſecreto rectorum
& congregatione. Magna
opera DEI exquirenda
ab omnibus qui volunt illa.
Laus & pulchritudo
opus eius,
& meritum eius perſtat
in ſeculum. Memoriam bonam fecit
mirabilibus ſuis, clemens
& miſericors DEVS. Cibum
dedit timentibus ſe, memor erit
in eternum pacti ſui. Virtutem
operum ſuorum annunciabit
populo ſuo, vt det illis
hereditatem populorum. Opera
manuum eius veritas & iudicium,
fidelia omnia mandata eius.
Confirmata in ſeculum
ſeculi, facta

.I. Sapien... tia de qua ho... telligit ... ſap...

באמת וישר: פדות	ĩ ũitate & eq̃tate.Redẽptõẽ	ĩ verita.& eq̃ra.Phe.Redẽptõẽ	ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. Λύτρωσιν
שלח לעמו צוה	miſit populo ſuo, mandauit	miſit dñs pp'lo ſuo.Zadic,man(	ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. Ἐνετείλατο
לעולם בריתו	in eternum pactum ſuum.	in eternũ teſtamẽtũ ſuũ.(dauit	εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ,
קדוש ונורא שמו:	Sãctũ & timẽdũ nomẽ eius,	Coph.Sãctũ & tribile nomẽ eius,	ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
ראשית חכמה	A. principium ſapientie	Res,initium ſapientie	Ἀρχὴ σοφίας,
יראת יהוה שכל	timor DEI.Intellectus(illa.	timor dñi.Sin.Intellectus	φόβος κυρίου, σύνεσις
טוב לכל עשיהם	bonoͻ ieſteũcťs q operant ſm(	bonus oĩbus facientibus eum,	δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν.
תהלתו עמדת לעד:	Laus eius pſeuerat iugiter.	Thau,laudatiõ eius manet ĩ ſe(	ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ(
קיב· הללו יה	CXII. Aleluia.	CXI. Alľa. culũ ſcl'i.	ριά. Ἀλληλούια. (αἰῶνος.
אשרי איש ירא את	Beatus vir qui timet	Aleph.Beatus vir qui timet	Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος
יהוה במצותיו	DEVM,in mandatis eius	dominũ, Beth.in mãdatis eius	τὸν κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ
חפץ מאד: גבור	volet nimis.Potens	volet nimis.Gimel.Potens	θελήσει σφόδρα. Δυνατὸν
בארץ יהיה זרעו	in terra erit ſemen eius,	in terra erit ſemen eius,	ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
דור ישרים יברך:	generatio rectoꝝ benedicet.	Daleth.gñatio rectoꝝ bñdicet.	γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται.
הון ועשר בביתו	Subſtãtia & diui.ĩ domo eiͻ,	He.Glĩa & diuitie ĩ domo eius,	Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
וצדקתו עמדת לעד:	& iuſtitia eius pſeuerãs ſẽp.	Vau.& iuſti.eiͻ mãet ĩ ſcl'm ſcl'i	καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα(
זרח בחשך אור	Reſplẽduit in tenebris lumẽ	Zain.Exortũ eſt ĩ tenebris lum̃	Ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς (τοῦ αἰῶνος.
לישרים חנון	rectis,clemens	rectis,Heth.miſericors	τοῖς εὐθέσιν, ἐλεήμων
ורחום וצדיק:	& miſerator & iuſtus.	& miſerator & iuſtus.	καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.
טוב איש חונן	Bonus vir & clemens	Teth.Iocundus homo q miſet	Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτίρμων
ומלוה יכלכל	& cõmodans,diſpenſabit	& cõmodat,Ioth.diſponet	καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει
דבריו במשפט:	verba ſua in iudicio.	ſermones ſuos in iudicio,	τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει,
כי לעולם לא ימוט	Quia ĩ etnũ nõ cõmouebit,	Caph.qa ĩ etnũ nõ cõmouebit.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται.
לזכר עולם יהיה	in memoria ſempiterna erit	Lamed.In memoria etna erit	Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται
צדיק: משמועה	iuſtus,Ab auditu	iuſtus,Mem.ab auditione	δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς
רעה לא יירא נכון	malo non timebit,paratum	mala non timebit,Nun.Paratũ	πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἑτοίμη
לבו בטח ביהוה:	cor eius confidens in DEO.	cor eius ſperate in domino,	ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον,
סמוך לבו לא	Firmum cor eius non	Samec.cõfirmatũ ẽ cor eius,ñ	ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ
יירא עד אשר	timebit,donec (perſit	cõmouebitur,Ain.donec (pſit	φοβηθῇ, ἕως (κόρπισεν
יראה בצריו: פזר	aſpiciat ĩ eos q ãgũt eũ.Diſ(	deſpiciat inimic.ſuos.Phe.Diſ(	οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἐσ(
נתן לאביונים	dedit pauperibus	dedit paupibus (culũ ſeculi,	ἔδωκε τοῖς πένησιν, (τοῦ αἰῶνος.
צדקתו עמדת לעד	iuſtitia eius pmanet ĩ etnũ,	Zadic.iuſtitia eius manet in ſe(	ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα(
קרנו תרום בכבוד:	cornu eius exaltabit in glĩa.	Coph.cornu eiͻ exaltabit ĩ glĩa	Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ.
רשע יראה וכעס	Impius videbit & iraſcetur,	Res.Peccator videbit & iraſcet	Ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται,
שניו יחרק ונמס	dẽtibͻ ſuis frẽdet & tabeſcet	Sin.dẽtibͻ ſuis fremet & tabe.	τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται.
תאות רשעים תאבד:	deſiderium impiorum peribit.	Thau.deſideriũ pcõrũ peribit.	Ἐπιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.
קיג הללו יה	CXIII. Aleluia.	CXII. Alleluia.Alleluie.	ριβ'. Ἀλληλούια.
הללו עבדי יה	Laudate ſerui DEI,	Laudate pueri dominum,	Αἰνεῖτε παῖδες κύριον,
הללו א·	laudate nomen DEI.	laudate nomen domini.	αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.
	Sit nomen DEI	Sit nomen domini	Εἴη τὸ ὄνομα κυρίου
	‥dictum ex nunc & vſq;	benedictum,ex hoc nunc & vſq;	εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως

Digitized by Google

بالعدل والصدق . ارسل	בקושטא ותריצותא: פורקנא	in veritate & equitate. Redemptionē
خلاصا لشعبه امر بعهده	שלח לעמיה פקיד	miſit populo ſuo, precepit
الى الابد	לעלם קיימיה	in eternum pactum ſuum,
ومخوف اسمه قدوس	קדיש ודחיל שמיה:	ſanctum & timendum nomen eius.
راس الحكمة	שירוי חכמתא	Principium ſapientie
مخافة الله والفهم	דחלתא דיי סוכלתנו	timor DEI, intellectus
صالح لمن عمل به تمجيده	טבא לכל עובדיהון	bonus omnibus qui ſe exercent in eis
دايم الى ابد الابد	תושבחתיה קיימא לעלמין:	laus eius manet in eternum.
المزمور الحادي عشر والمايه	הללו יה	CXII, Aleluia.
طوبى للرجل الخايف من	טוביה דגברא דדחיל מן	Beatus vir qui timet
الرب المتمسك بوصاياه جدا	יי בפיקודוי	DEVM, in mandatis eius
يكون زرعه	צבי לחדא: גיבר	expetit multum. Fortes
بارك جيل الابرار	בארעא יהון בנוי	in lege erunt filii eius,
قويا على الارض	דרא דתריצין יתברכון:	in generatione rectorum benedicetur
في بيته ويكثر المال والغنى	עותרא ונכסין בביתיה	Felicitas & diuitie in domo eius,
وعدله يدوم الى الابد	וזכותיה קיימא לעלמין:	& iuſtitia eius manet in eternum.
اشرق النور في الظلمة	דנח בחשוכא נהורא	Orietur in tenebris lumen
الله الرب للصديقين	לתריצין חנינא	rectis, clemens
رؤوف رحيم	ומרחמנא וזכאה:	& miſerator & iuſtus.
الصالح الرجل الذي يرحم	טב גברא דחיס	Beatus vir qui miſeretur
ويقرض	ומוזיף	pauperum & commodat eis,
بالحق ويميز كلامه	מסדר מילוי בדינא:	diſponit verba ſua quaſi ſententiam.
لا يتزول الى الابد	ארום לעלם לא יזוע	Quoniam in eternum nō cōmouebit,
ذكر الصديق دايم	להוכרן עלם יהוי	ad memoriam perpetuam erit
من خبر	צדיקא: משמועה בישא	iuſtus. Ab auditu
سوء لا يخشى قلبه	לא ידחל תקין	malo non timebit, paratum eſt
مستعد للتوكل على الرب	ליביה רחיץ במימרא דיי:	cor eius ſperans in verbo DEI.
ثابت قلبه لا	סמיך ליביה לא	Firmat cor ſuum non
يجزع حتى	ידחל עד די	timebit, donec (ſuis. Diſperſit
يظفر باعدايه ويفرق	יחמי בפורענות מעיקוי: בדר	videat redēptionē in tribulationibus(
عطاياه على اهل الفاقة	יהב לחשיכי	pecuniam dedit pauperibus,
وبره يدوم الى الابد	זכותיה קיימא לעלמין	iuſtitia eius manet in ſecula,
ذكره يعلو بالمجد	תקפיה יתרם ביקרא:	fortitudo eius exaltabitur in gloria.
ويغضب الخاطي ينظر	רשיעא יחמי ויתכעס עלוי	Impius videbit & iraſcetur ſuper eū,
ويذوب ويصر باسنانه	ככוי יחרוק ויתמסי	dentibus ſuis frendet & deficiet, A.
شهوة الخاطي تبيد	רגיגת רשיעי תיבד:	deſiderium impiorum peribit.
المزمور الثاني عشر والمايه	הללויה	CXIII. Aleluia.
سبحوا الرب يا عبيد	שבחו עבדי דיי	Laudate ſerui DEI,
الرب سبحوا اسم الرب	שבחו ית שמא דיי	laudate nomen DEI.
ليكن اسم الرب مباركا	יהי שמא דיי	Sit nomen DEI
من الان والى	מברך מן כדון ועד	benedictum, ex nunc & vſq;

ſtractiſſimi, hic eſt Deus, hec.n. oia preſefert dictio meain, & reperitur in dictiōe בראשית bereſit.ſ. in principio, hoc eſt in lra bet, & ꝓpterea dixerūt, ne uoces illā bet, ſed bait.i. domū, ſicut dictū eſt. Sapiētia edificabit domus, & ꝓprietas hec ē copta & occulta atq; ſigillata ſigillo ſecretorū, ſicut dictū eſt. Copta ē & occulta ab oculis oium uiuētiū, & ab auibus celoꝶ abſcōdita. Et dicit. Deus itelligit uias eius & ipſe ſcit locū eius, ac ſi dicat nullus pter eū ſcit ſemitas q̄ ſculpte ſūt in ea. Et ubicūq; enumerauerūt ſapiētes ꝓprietates poſuerūt tā q̄ principē ſapientiā, qm extrahit de fonte uite, & eſt pricipiū ois numeri. Et dixerūt illam eſſe ꝓprietatē iteriorem, q eſt exuberātiſſima eris uena q̄ uulgus minerā uocat, & fōs ſiue emanatio i ea depreh ēſa eſt, ſiqdē & argēti ꝓfluentes uene ſūt. Et dicit, ꝙ qualis umbra ſapientie, talis & umbra argenti. Et authores ſapiētie nominauerūt hanc interiorem ꝓprietatē multis noibus. Alii.n. nominauerūt eā coronā, ꝙ ſingule ꝓprietates coronent ab illa, & illa a ſingulis. Et alii noiauerūt eā ain ꝙ nullus ſit q imaginatione deprehendere eā poſſit, eſt.n. ſolo intellectu attingibilis. Et huic alludit ꝙ dictū ē meain, .i. Vñ ueniet auxiliū meū, meain ſiqdē ſignificare uidet qd incorporeum, abſtractum, ſecretū & itelligibile Et ſi fueris fortunatus in dictis meis ſcies ſecreta mōtiū altiſſimorū, qm hec ꝓprietas ē ueluti lux qua coronātur oēs alie ꝓprietates i uia lucis. Itaq; i hoc textu aduerte ꝓprietatem hāc in dictione principiū, in qua cōtinetur ſapiētia. Dixerunt itaq; authores. Oēs ꝓphete ꝓphetizauerūt in uiſione nō lucida, Moſſe uero prophetauit uiſione luci-

V iii

עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ	i eternũ. Ab ortu ſolis (nomẽ	in ſeculum. A ſolis ortu	τοῦ αἰῶνος. Ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου
עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם	vſq; ad occaſũ ei9, laudabile(	vſq; ad occaſum, laudabile nomẽ	μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα
יְהוָה׃ רָם עַל כָּל	DEI. Excelſus ſuper omnes	domini. Excelſus ſuper omnes	κυρίου. Ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα
גּוֹיִם יְהוָה עַל	gentes DEVS, ſupra	gentes dominus, & ſuper	τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃	celum gloria eius.	celos gloria eius.	τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.
מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ	Quis vt DEVS Deus nr̃,	Quis ſicut dñs Deus noſter	Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת	qui altus ad ſedendum	qui in altis habitat,	ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת	qui humilis ad videndum	& humilia reſpicit	καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν.
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃	in celis & in terra.	in celo & in terra.	Ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ,
מְקִימִי מֵעָפָר דָּל	Erigens de terra inopem,	Suſcitans a terra inopem,	ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν,
מֵאַשְׁפֹּת יָרִים	de ſtercore eleuat	& de ſtercore erigens	καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν
אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי	pauperẽ. Vt eũ ſedere faciat	pauperem. Vt collocet eum	πένητα. Τοῦ καθίσαι αὐτὸν
עִם נְדִיבִים עִם	cum principibus, cum	cum principibus, cum	μετὰ ἀρχόντων, μετὰ
נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ ס	principibus populi ſui.	principibus populi ſui.	ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.
מוֹשִׁיבִי עק	Qui collocat	Qui habitare facit	Ὁ κατοικίζων
עֲקֶרֶת ה	ſterilem	ſterilem	στεῖραν
הַבַּיִת אֵם	in domo, matrem	in domo, matrem	ἐν οἴκῳ, μητέρα
הַבָּנִים שְׂמֵחָה	filiorum letantem.	filiorum letantem.	ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην.
הַלְלוּ יָהּ׃	Aleluia.	Alleluia. Alleluia.	Ἀλληλούια.
קיד בְּצֵאת	CXIIII. Cũ egrederetũ	CXIII. In exitu	ριγ΄. Ἐν ἐξόδῳ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם	iſrael de egypto,	iſrael de egypto,	Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου,
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם	domus Iaacob de populo	domus Iacob de populo	οἴκου Ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה	barbaro. Fuit Iuda	barbaro. Facta eſt iudea	βαρβάρου. Ἐγενήθη Ἰουδαίας
לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל	in ſanctificatione eius, iſrael	ſanctificatio eius, iſrael	ἁγίασμα αὐτοῦ, Ἰσραὴλ
מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם	poteſtas eius. Mare	poteſtas eius. Mare	ἐξουσία αὐτοῦ. Ἡ θάλασσα
רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן	vidit & fugit, iordanis	vidit & fugit, iordanis	εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης
יִסֹּב לְאָחוֹר׃	conuerſus eſt retrorſum.	conuerſus eſt retrorſum.	ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.
הֶהָרִים רָקְדוּ	Montes ſubſilierunt	Montes exultauerunt	Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν
כְאֵילִים גְּבָעוֹת	quaſi arietes, colles	vt arietes, & colles	ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ
כִּבְנֵי צֹאן׃ מַה לְּךָ	quaſi filii ouiũ. Quid eſt tibi	ſicut agni ouium. Quid eſt tibi	ὡς ἀρνία προβάτων. Τί σοί ἐστι
הַיָּם כִּי תָנוּס	mare quod fugiſti, (trorſũ.	mare quod fugiſti, (trorſum.	θάλασσα ὅτι ἔφυγες,
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר	iordanis qđ conuerſus es re(	& tu iordanis q᷑ cõuerſus es re(	καὶ σὺ Ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ	Montes ſubſultaſtis	Montes exultaſtis	Τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε
כְאֵילִים גְּבָעוֹת	quaſi arietes, colles	ſicut arietes, & colles	ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ
כִּבְנֵי צֹאן׃ מִלִּפְנֵי	quaſi filii ouium. A facie	ſicut agni ouium. A facie	ὡς ἀρνία προβάτων. Ἀπὸ προσώπου
אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ	domini contremiſcit terra,	domini mota eſt terra,	κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ,
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב	a facie Dei Iaacob.	a facie Dei Iacob.	ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Ἰακώβ.
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם	Qui cõuertit petrã ĩ paludes	Qui conuertit petrã in ſtagna	Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας
מָיִם חַלָּמִישׁ	aquarum, ſilicem	aquarum, & rupem	ὑδάτων, καὶ τὴν ἀκρότομον
לְמַעְיְנוֹ מָיִם׃	in fontes aquarum.	in fontes aquarum.	εἰς πηγὰς ὑδάτων.
קטו לֹא לָנוּ יי	CXV. Nõ nobis DEVS	Non nobis domine	Μὴ ἡμῖν κύριε,

الابد من مشارق الشمس	עלמא: ממדנח שמשא	in eternum. Ab ortu ſolis
الى مغاربها تبارك	עד מטמעיה משבח שמ	& uſq; ad occaſum eius laudabile nomē
اسم الرب عالى	דיי: רמא על כל	DEI. Excelſus ſuper omnes
على جميع الامم وعلى	עממיא יי עילוי	populos DEVS, ſuper
السموات مجده	שמיא איקריה:	celos gloria eius.
من مثل الرب الهنا	מאן כותיה דיי אלהנא	Quis ſicut ipſe DEVS Deus noſter,
الساكن في العلا	דמגביה מותביה למיתב	qui exaltat habitationē ſuā ad ſedēdū
يعاين المتواضعين	דמכיך עיניה ל	demittit oculos ſuos
في السما والارض	למחמי בשמיא וארעא:	vt videat in celis, & in terra.
ويقيم المسكين من التراب	מקים מעפרא מסכינא	Erigens de puluere miſerum,
يرفع الفقير من	ומקלקלתא ירים	& de ſtercore exaltans
المزبلة ليجلسه	חשוכא: לאותבא	egenum. Vt ſedere eum faciat
مع الروسا مع	עם רברבין עים	cum principibus, cum
روسا شعبه	רברבי דעמיה:	principibus populi ſui.
يقعد	מייתיב כנישתא דישראל	Qui habitare facit eccleſiam iſraelis
العاقر	דמתילא לעקרא דיתבא	que ſimilis eſt ſterili degenti
في البيت ام	מורקא לאינשי ביתיה	ſegregate ab hominibus domus ſue
الاولاد بفرح حسينا	מליא אוכלוסין היך אימ	plene exercitibus, ſicut mater
الليلويا المزمور الثالث عشر	דעל בנהא חדיא הללויה:	que letatur cum filiis ſuis Aleluia.
والمايه عند خروج	כמיפק	CXIIII. Dum exiret
اسرايل من مصر	ישראל ממצרים	iſrael ex egypto,
وال يعقوب من شعب	בית יעקב מעממיא	domus Iaacob ex populo
البربر صار يهودا من	ברברא: הות כנישתא דבי	barbaro. Fuit eccleſia domus Iude
قدسه واسرايل	יהודא אחיא לקדישי ישר	vnita ſanctis, iſrael
هو سلطانه راه	לשלטנוהי: ימא	poteſtatibus eius. Mare
البحر فهرب ورجع	אסתכל ואפך יורדנא	vidit & fugit iordanis
الاردن الى ورايه	חזר לאחורוי:	conuerſus eſt retrorſum.
رقصت الجبال	טוריא טפו	Montes reſilierunt
كالايايل والتلال	היך דיכרין גילמתא	ſicut arietes, colles
كاولاد الضان فما لك	היך בני עאן: מה לך	ſicut filii ouium. Quid tibi mare
ايها البحر هربت وانت ايها	ימא ארום טאפת יורדנא	quod fugiſti iordanis cur
الاردن حتى رجعت الى	תחזור לאחורוי:	conuerſus es retrorſum.
ورايك الجبال اذ رقصت	טוריא תטפון	Montes inſiliiſtis
كالايايل والاكام	כדיכרין גילמתא היך	ſicut arietes, colles ſicut
كاولاد الضان تزلزلت	כבני עאן: מן קדם	filii ouium. Ab aſpectu
الارض من قدام وجه	קדים איתחלחלי ארעא	domini commota eſt terra,
الرب ومن امام وجه اله	מן קדם אלהא דיעקב:	a preſentia Dei Iaacob.
يعقوب الذي حول الصخرة	דהפיך טינרא לארחתא	Qui conuertit petram in lacum
وجعلها غديرا ما	דמיא שמיר	aquarum, rupem
والحجر الاصم ينابيع	לעיינין דמיין:	in fontes aquarum.
ليس لنا يارب	לא מטולתנא יי	CXV. Non propter nos DEVS,

da & clara, ſicut dictū eſt, & uiſum eſt principiū ei. Et ſequitur timor Dei, & hoc inſup declaratiuū eſt principii ſicut dictum eſt, & Deus fecit ꝙ timerent a facie eius & ſūt iſte tres ꝓprietates uocate facies, cōtinēturq; inuicem una ab alia. Et dictū eſt. Pricipiū, ſapiētia, timor Dei. Et dicit ſapiēs ꝑfecto timor Dei eſt ſapiētia, & dictū eſt, ecce ſapiētia, ecce itellectꝰ. Ecce dixiſti q̄ſi tres iſte corone ſunt una corona, unite unitate, admodū equali. Et ſunt qd electiſſimū, treſq; firmitates qbus firmat mūdus, ſuntq; luminaria aſcēdentia, & ſupeminentia, qꝛ reliquū eſt intantū ꝙ luce eorꝫ cūcta illuminant. Et ſūt uerba Dei uerba munda & ꝓcioſa, ſignificatio ſeptē ſpicaꝝ i canna una q̄ plene ſunt & optime, & q̄n ſunt ligamen unū forte atq; iſeparabile oēs cōprehendunt in unū, ſicut dictum eſt. Intellectus bonus oibus faciētibꝰ ea, i. illis q intendūt in ea ſicut ē alibi dicit. Certe Deus fecit hodie, & dixit laus eius pſeuerat iugiter, ꝓp ꝓprietatē interiore q̄ ſupra mēorauimus & etiā dicit. Timor Dei mundus ꝑmanet iugiter, & dixit. Ipſa laus tua & ipſe Deus tuus, Et intelligas tu.

Pſalmi cxii.

A. Ex commentariis R. Iſaac ben ſchola

רשע יראה וכעס שיניו יחרוק ותאות רשעים תאבד הפסוק הזה רומז למדת הדין שלפעמים כי הרשע בועט ביסורין וחורק שיניו בלפני שכינה ומפני זה תאות רשעים תאבד ובלכינתא בזה נאמר כי יי אלהיך אש אוכלה הוא האומר אש לפניו תאכל ומבי ביונסיצראמאד הריתום בדמין פתספתח בספור הראשון והודיע כי המלאכים נחמדות האלוהיות הם שמן של תנת שמו הוא ית ומפני זה הוא פועל בבני רעותיו במדת הצורצת

Digitized by Google

לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ	non nobis, ſed nomini tuo	Nõ nobis dñe nõ nobis, ſed no(	Μὴ ἡμῖν κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἢ τῷ ὀνό(
תֵּן כָּבוֹד עַל	da gloriã, propter (tẽ tuã.	da gloriam, Super (mini tuo	δὸς δόξαν. Ἐπὶ (ματί σου
חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ׃	miſericordiã tuã, & pp verita(	miſericordia tua & veritate tua,	τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου,
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם	Quare dicunt gentes,	nequando dicant gentes	μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη,
אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם׃	vbi nunc Deus eorum.	vbi eſt Deus eorum.	ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν.
וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם	Deus autem noſter in celis,	Deus autem noſter in celo,	Ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ
כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃	vniuerſa que voluit fecit.	oĩa quecũq; voluit fecit. (rũ,	καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησε.
עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב	Idola eorũ argentũ & aurũ,	Simulachra gẽtiũ argẽtũ & au(	Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον,
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃	opus manuum hominum.	opera manuum hominum.	ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ	Os habent & nõ loquentur,	Os habent & non loquentur,	Στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν,
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא	oculos habent & non	oculos habent & non	ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ
יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם	videbunt. Aures habent	videbunt. Aures habent	ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι,
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף	& non audient, naſum	& non audient, nares	καὶ οὐκ ἀκούσονται, ῥῖνας
לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃	habent & non odorabunt.	habent & non odorabunt.	ἔχουσι, καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται.
יְדֵיהֶם וְלֹא	Manus habent & non	Manus habent & non	Χεῖρας ἔχουσι καὶ οὐ
יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם	palpabunt, pedes habent	palpabunt pedes habent	ψηλαφήσουσι, πόδας ἔχουσι
וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא	& non ambulabunt, nec	& non ambulabunt, non	καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ
יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃	diſſertabunt in gutture ſuo.	clamabunt in gutture ſuo.	φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ	Similes illis ſint,	Similes illis fiant	Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο
עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר	qui faciunt ea, omnes qui	qui faciunt ea, & omnes qui	οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες οἱ
בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יִשְׂרָאֵל	confidunt in eis. Iſrael	confidunt in eis. Domus iſrael	πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς. Οἶκος ἰσραὴλ
בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם	ɔfidit ĩ DEO, auxiliator eoꝝ	ſperauit ĩ domino, adiutor eorũ	ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא׃	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ	Domus Aharon confidit	Domus Aaron ſperauit	Οἶκος ἀαρὼν ἤλπισεν
בַיהוָה עֶזְרָם	in DEO, auxiliator eorum	in domino, adiutor eorum	ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא׃	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ	Timentes DEVM cõfidunt	Qui timent dñm ſperauerunt	Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν
בַיהוָה עֶזְרָם	in DEO, auxiliator eorum	in domino, adiutor eorum	ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא׃	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ	DEVS memor nrĩ bñdicet,	Dñs memor fuit nrĩ, & bñdixit	Κύριος μνησθεὶς ἡμῶν, εὐλόγησεν
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית	benedicet domui	nobis. Benedixit domui	ἡμᾶς, εὐλόγησε τὸν οἶκον
יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת	iſrael, benedicet	iſrael benedixit	ἰσραὴλ, εὐλόγησε
בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ	domui Aharon. Benedicet	domui Aaron. Benedixit	τὸν οἶκον ἀαρών. Εὐλόγησε
יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים	timentibus DEVM paruis	omnibus q timẽt dñm, puſillis	τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς
עִם הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף	& magnis. Addat	cum maioribus. Adiiciat	μετὰ τῶν μεγάλων. Προσθείη
יְהוָה עֲלֵיכֶם	DEVS ſuper vos,	dominus ſuper vos, ſuper vos	κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐφ᾽ ὑμᾶς
עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃	ſup vos & ſup filios veſtros.	& ſuper filios veſtros.	καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν.
בְּרוּכִים אַתֶּם	Benedicti vos a	Benedicti vos a	Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ
לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם	DEO, qui fecit celum	domino, qui fecit celum	κυρίῳ, τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν
וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם	& terram. Celum	& terram. Celum	καὶ τὴν γῆν. Ὁ οὐρανὸς
שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ׃	celi DEO, terram autem	celi domino, terram autem	τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν

Digitized by Google

ليس لنا يا رب	לא מטול זכותנא אלהים	non propter meritum noſtrum, verū
ليس لنا لكن لاسمك	לשמך הב איקרא מטול	nomini tuo da gloriam, propter
اعطي المجد علي	טובך ומטול קושטך:	benignitatē tuā, & pp veritatem tuā.
رحمتك وعدلك	למא ימרון עממיא	Quare dicturi ſunt populi,
لئلا يقال في الشعوب	האן השתא אלההון:	vbi nunc Deus eorum.
اين الههم	ואלהנא מדורה בשמיא	Dei autem noſtri habitatio in celis,
والهنا في السما والارض	כל די יצבי עבד: טע	quicquid voluit fecit.
وكلما شا صنع	טעוותהון כספא	Idola eorum argentea
اوثان الامم ذهب وفضة	ודהבא עובד אידי בר נשא:	& aurea, opus manuum hominis.
عمل ايدي البشر	פומא להון ולא ממללין	Os ineſt eis, & non loquuntur
لها افواه ولا تتكلم	עיינין להון ולא	oculi inſunt eis & non
لها اعين ولا	חמיין: אודנין להון	vident. Aures inſunt eis
تبصر لها اذان	ולא שמעין נחירין	& non audiunt, nares
ولا تسمع ولها انف	להון ולא מריחין:	inſunt eis & non odorant.
ولا تشتم	אידיהון ולא	Manus habeant & non
واييد ولا	ממשמשין ריגליהון	palpant, pedes habent
تلمس وارجل ولا	ולא מהלכין ולא	& non ambulant, & non
تمشي ولا	מרנינין בעינקיהון:	clamant in gutture ſuo.
تصوت بحنا جرها	דכוותהון יהון	Similes illis ſint
فليكن صانعوها	עובדיהון כל דרחיץ	qui faciunt ea, omnes qui confidunt
مثلها وجميع من	עליהון: ישראל	in eis. Iſrael
يتوكل عليها بيت اسرائيل	רחיץ במימרא דיי	confidit in verbo DEI,
متوكل علي الرب هو ناصرهم	סעידהון ותריסיהון	adiutor eorum & ſcutum eorum
وعونهم بيت هرون	הוא: דבית אהרן רחיצו	ipſe. Domus Aharon confidit
متوكل علي الرب هو ناصرهم	במימרא דיי סעידהון	in verbo DEI, adiutor eorum
وعونهم	ותריסיהון הוא:	& ſcutum eorum ipſe.
واتقيا الرب متوكلون	דחלייא דיי רחיצו	Qui timent DEVM confidant
علي الرب هو ناصرهم	במימרא דיי סעידהון	in verbo DEI, adiutor eorum
وعونهم	ותריסיהון הוא:	& ſcutum eorum ipſe.
الرب ذكرنا وبارك	מימרא דיי דכירנן	Verbum DEI recordatum eſt noſtri.
فينا بارك بيت	ובריך יברך ית בית	& benedictionibus benedicet domui
اسرائيل بارك	ישראל יברך ית	Iſrael, benedicet
بيت هرون بارك	בית אהרן: יברך	domui Aharon. Benedicet
جميع خائفيه صغارهم	דחלייא דיי זעירייא	timentibus DEVM paruis
وكبارهم يزيد	עם רברביא: יוסף	cum magnis. Apponat
الرب فينا	מימרא דיי עליכון	verbum DEI ſuper vos
وفي اولادنا	עליכון ועל בניכון:	ſuper vos, & ſuper filios veſtros.
نحن مباركون من	בריכין אתון מן	Benedicti vos a
الرب الذي خلق السما	קדם יי דעבד שמיא	preſentia DEI, qui fecit celum
والارض السما	וארעא: שמיא	& terram. Celi
السما للرب والارض	שמיא לשכינת יקרא דיי	celorum pro habitatióne glorie DEI,

ואם כפי כחם נכלל
גבורות ונפגעת עמים
אגלפגד עצמו אכל ההולך
אם מקום אחד והכל הוא
ייחוד שלש ספירות האלה
אינם מוגבלות לא נפרדות
ומגביר אותם פרי פות
אות מהן אותפוסיף
עליהן אתגורע מהם
נקרא קוצץ בנטיעות
ועונשו גדול כאלישע
אחר אמנם מן הפרות
האלה ונפטר עולם
הנפרדים אמם שאין ראות
לובר זכר לדבר ואחר
יוצא מעדן להשקות
אתהגן ומשם יפרד ואם
תתבונן בבת שפתותיך
תוכח. לסוד תוסף תוה

.i. Impius uidebit & iraſcet, dētes ſuos auel let & pdet, deſideriū ipioꝝ peribit. Verſus hic, ſignificatiuus eſt pprietatis infernalia ſententie, qm̄ impius pedibus calcitrabat, & mouebit dētes ſuos cōtra diuinitatē. Et pp hoc deſideriū impiorū peribit. Vnde dictū eſt Qm̄ Deus Deus tuus ignis ardens eſt, & inſup. Ignis coram eo exardeſcet, & eaque ī circuitu eius ſunt cōburet p̄citus. Ecce expreſſit ſignificatū eius quod habetur p̄cedēti pſalmo, quo doceret q̄ omnes unum ſunt. Et proprietates iſte quas cōmemorauimus ſunt nomen Dei, & nomen eius eſt exaltatum. Et quoniā operatur circa creaturas ſuas ſm̄ proprietatem eis cōgruētem iuxta uirtutem earum, ideo ipſe continetur in iſtis proprietatibus & numeratur cum eis. Verum ſi cōſideres ipſum, qua ſubſtantia eſt, omnia tendunt ad locum unum & omnia ſunt unitas una, undequaqꝫ equalis. Et proprietates iſte non ſunt definite nec ſeparate. Quod ſi quis, aut diffiniret, aut ſeparet, aut adderet, aut diminueret uel unam dictarū proprietatum iure appellaretur, plante abſciſor. Et punitio eius magna eſſet ſicut Heliſei poſtremi. Ab iſtis uero proprietatibus infra cōſiſtit mundus rerumque definite & ſeparate ſunt, q̄uis hunc

נתן לבני אדם ׃	dedit filiis hominum.	dedit filiis hominum.	ἔδωκε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
לא המתים יהללו	Non mortui laudabunt	Non mortui laudabunt te	Οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε
יה ולא כל ירדי	DEVM, nec oẽs q deſcẽdũt	dñe, neq; omnes qui deſcẽdunt	κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες
דומה ׃ ואנחנו	in ſilentium. Sed nos	in infernum. Sed nos	εἰς ᾅδου. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς
נברך יה מעתה	benedicemus DEO, amodo	q viuimus bñdicimo dño, ex hoc	οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
ועד עולם הללו יה ׃	& vſq; in ſeculum Aleluia.	nunc & vſq; in ſeculum.	τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קיו אהבתי כי	CXVI, Dilexi qm̃	CXIIII. Alla. Dilexi qm̃	ριδ΄. Ἀλληλούϊα. Ἠγάπησα, ὅτι
ישמע יהוה את	exaudiet DEVS,	exaudiet dominus,	εἰσακούσεται κύριος
קולי תחנוני ׃	vocem deprecationis mee.	vocem orationis mee.	τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.
כי הטה אזנו לי	Quia iclinauit aurẽ ſuã mihi,	Quia inclinauit aurẽ ſuã mihi,	Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί,
ובימי אקרא ׃	& in diebus meis inuocabo.	& in diebus meis inuocabo.	καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι.
אפפוני חבלי	Circũdederunt me dolores	Circumdederunt me dolores	Περιέσχον με ὠδῖνες
מות ומצרי שאול	mortis, & anguſtie inferni	mortis, & pericula inferni	θανάτου, κίνδυνοι ᾅδου
מצאוני צרה	inuenerunt me, anguſtiam	inuenerũt me. Tribulationem	εὕροσάν με. Θλῖψιν
ויגון אמצא ׃	& dolorem reperi.	& dolorom inueni.	καὶ ὀδύνην εὗρον,
ובשם יהוה אקרא	Et in nomine DEI iuocabo,	& nomen domini inuocaui.	καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην,
אנא יהוה מלטה	obſecro Deus libera	O domine libera	ὦ κύριε ῥῦσαι
נפשי ׃ חנון יהוה	animã meã. Clemẽs DEVS	aĩam meã miſericors dominus	τὴν ψυχήν μου. Ἐλεήμων ὁ κύριος
וצדיק ואלהינו	& iuſtus, & Deus noſter	& iuſtus & Deus noſter	καὶ δίκαιος, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν
מרחם ׃ שמר פתאים	miſericors. Cuſtodit iſipiẽtes	miſeretur. Cuſtodiẽs paruulos	ἐλεεῖ, φυλάσσων τὰ νήπια
יהוה דלותי ולי	DEVS, attenuatus ſum &	dominus, humiliatus ſum &	ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ
יהושיע ׃ שובי	ſaluauit me. Reuertere	liberauit me. Gonuertere	ἔσωσέ με. Ἐπίστρεψον
נפשי למנוחיכי	anima mea in requiem tuã,	anima mea in requiem tuam,	ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου,
כי יהוה גמל עליכי ׃	quia DEVS reddet tibi.	quia dominus benefecit tibi.	ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
כי חלצת נפשי	Quia eruiſti animam meam	Quia eripuit animam meam	Ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου
ממות את עיני מן	de morte, oculos meos a	de morte, oculos meos a	ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ
דמעה את רגלי	lachrymis, pedem meum	lachrymis, pedes meos	δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου
מדחי ׃ אתהלך	ob offenſa. Deambulabo	a lapſu. Placebo	ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐαρεστήσω
לפני יהוה בארצות	coram DEO, in terris	domino, in regione	ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ
החיים ׃ האמנתי	viuentium. Credidi	viuoꝝ. Alla. CXV. Credidi	ζώντων. ριε΄. Ἐπίστευσα,
כי אדבר אני	ꝑꝑ qđ locutus ſum, ego autẽ	ꝑpter qđ locutus ſum, ego aũt	διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ
עניתי מאד ׃	afflictus ſum nimis.	humiliatus ſum nimis.	ἐταπεινώθην σφόδρα.
אני אמרתי	Ego dixi	Ego dixi	Ἐγὼ δὲ εἶπα
בחפזי כל האדם	in feſtinatione mea, oĩs homo	in exceſſu meo omnis homo	ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος
כזב ׃ מה אשיב	mendax. Quid reddam	mendax. Quid rettribuam	ψεύστης. Τί ἀνταποδώσω
ליהוה כל תגמולוהי	DEO, ꝑ oĩbus que retribuit	dño, pro oĩbus que retribuit	τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ
עלי ׃ כוס ישועות	mihi. Calicem ſalutaris	mihi. Calicem ſalutaris	μοι. Ποτήριον σωτηρίου
אשא ובשם יהוה	accipiam, & in nomine DEI	accipiam, & nomen domini	λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
אקרא ׃	inuocabo.	inuocabo.	ἐπικαλέσομαι.
נדרי ליהוה אשלם	Vota mea DEO reddam	Vota mea domino reddam	Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω,
נגדה נא לכל עמו ׃	coram omni populo eius,	coram omni populo eius,	ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

جعلها لبني البشر	וארעא יהב לבני נשא:	terram autem dedit filiis hominum.
يسبحونك ليس الموتى	לא מתיא משבחין שמא דיי	Non mortui laudabunt nomen DEI,
ولا كل هابطي	ולא כל נחתי בית קבורתא	neq; oẽs q deſcẽdũt in domũ ſepulture
الجحيم لكن نحن الاحيا	ארעתא: ואנחנא	terreſtris. Sed nos
نبارك الرب من الان	נברך יה מן השתא	benedicimus DEO, ex nunc
والى الابد	ועד עלמא הללו יה:	& vſq; in eternum. Aleluia.
المزمور الرابع عشر والمايه	רחמית ארום	CXVI. Dilexi quoniam
احببت ان	ישמע יי ית	audiet DEVS
يسمع الرب	קל בעותי	vocem orationis mee.
صوت تضرعي	ארום אצלי אודניה לי	quoniã inclinauit aurem ſuam mihi,
ويقبل بسمعه الي	וביומי אנא קארי:	& in diebus meis ego inuocabo.
يوم ادعوه	אקפו יתי כרעי	Circundederunt me egritudines
لا عمرت الموت	מותא ועקתין דשאול	mortis & moleſtie inferni
اجادتني وشدايد	אשכחוני עקתא	inuenerunt me, tribulationem
الجحيم اصابتني فالذي	ודוונא אשכח:	& dolorem inueni.
ضر ومشقة	ובשמא דיי אקרי	In nomine autem DEI inuocabo,
فدعوت اسم الرب	בבעותי שיזב	obſecro DEVS libera
انعم نج	נפשי: חננא יי	animam meam. Clemens DEVS
نفسي وانت يارب رحوم	וזכאה ואלהנא	& iuſtus & Deus noſter
عادل انت الله	מרחם: נטיר שטיי	miſericors. Cuſtodit neſcios
الرحمن حافظ الاطفال	יי אתמסכנית ולי חמי	DEVS, humiliatus ſum & reſpexit me
ذو الرب انتعشت	למפרק: תובי	ad redemptionem. Conuertere
فخلصني وعادت	נפשי למנחייכי ארום	anima mea in requiem tuam, quoniam
نفسي الى الراحة	מימרא דיי גמיל טבא	verbum DEI reddet bonum
لان الرب قد احسن الي	עלייכי ארום פצית נפשי	tibi. Quoniam eripuit animam meam
منقذ حياتي	מקטול ית עייני מן	ab interitu, oculos meos a
من الموت وعيني من الدموع	דמעתא ית רגלי	lachrymis, pedes meos
ورجلي من الزلل لارضى	מן לאיתקלא: אהלך	a lapſu. Incedam
للرب في ارض الحياة المزمور	קדם יי בארעת	coram DEO in terra
الخامس عشر والمايه امنت	חייא: הימנית ארום	viuorum. Credidi propterea
لاجل هذا تكلمت	אמליל בכנישת צדיקי	locutus ſum, in congregatione iuſtorũ
انا تواضعت جدا	אנא שבחית לחדא:	ego laudaui nimis.
انا قلت	אנא אמרית	Ego dixi
في تحيري ان كل الناس	במערקי כל בני נשא	inter fugiendũ, oẽs filii hoĩum (oĩbus
كاذبون ماذا اجازي	מכדבין: מה אתיב קדם יי	mẽdaces. Quid reddã corã DEO, p(
الرب عوض كل شي	גמולין טבין דיליה גמלין	bonis retributiõibus eius, q̃s retribuet
اعطاني لاني اخذت	היכין עלי: כסא דפורקני	ipſi mihi. Calicem redemptionis
كاس الخلاص ودعوت	אסובר לעלמא דאתי	kuabo mundo venturo
اسم الرب	ובשמא דיי אקרי:	& in nomine DEI inuocabo.
اوفي الرب نذوري	נדרי קדם יי אשלם איתנא	Vota mea corã DEO reddã, narrabo
قدام جميع شعبه	כדון ניסוהי לכל עמיה:	tũc ſigna eius omni populo ſuo.

rei authoritatem non habeamus niſi illã tantũmodo qua dicitur. Et fluuius egredit de paradiſo ut irriget ortum, & ide diuiditur. Et ſi aduertes eade q̃bus te admonui fortunatus eris ad intelligẽdum ſacramentum huius uerſus.

A. Libro midras tehilim אר יהודה הנשיא חבך על דפונדין ולא משכחין שאלית את ר׳ אליעזר ולא אמרה לי כן אלא כך אמר לי נה ביה שמו בשני אותיות הללו ברא הבה שני עולמי שנא כי ביה יי צור עולמים ואין אנו יודעין אם העולם הזה נברא בה׳ ואם העולם הבא נברא בי׳ כמה שנא אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה בראם העולם הזה נברא בה׳ ולמה פריסקא של ה׳ פתוחה למטה מכאן לכל צדדיה כך תענוגים הות כל מה שנברא בו יורדין לשאול ואת היבקיצא שיש בה רמז לתחיית המתים והעול הבא נברא בי׳ ולמה היא עיקרא של קומה כפופה כך פניהם של רשעים עתידין להיות מכורכמות לעתיד לבא זה מה עיקמא של י׳ קטן בקומתה כך הרשעים לעתיד לבא שנא ושח גבהות האדם משראה דחכן בשתי אותיות הללו ברא הבה שני עולמות התחיל מקלם בהם הללו יה .i. Dixit. R. Iuda Funis illorũ qui inquirũt & nõ reperiunt. Sciſcitatus ſum quid nam hoc eẽt a. R. Eleazar. Et nõ dixit mihi uerũ Sʒ taliter dixit mihi, quid nam illud beia .i. in Deo .i. in ה · iod he nomẽ eius. Duabꝰ iſtis lr̃is creauit Deus .s. & b. duos mũdos, ſicut dictũ eſt q̃m in ה · Deus formauit mundos. Et nos neſcimus ſi hic mũdus ſit creatus cũ ה & mũdus futurus ſit creatus cũ י. Et quid fecit nos neſcire hoc q̃m dictum eſt. He ſunt generatiões celi & terre, q̃n creata ſunt ubi ſm proprietatẽ ſcripture

יקר בעיני יהוה	precioſa in oculis DEI	precioſa in conſpectu domini	Τίμιος ἐναντίον κυρίου
המותה לחסידיו ׃	mors ſanctorum eius.	mors ſanctorum eius.	ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.
אנה יהוה כי אני	Obſecro DEVS quia ego	O domine quia ego	Ὦ κύριε ἐγὼ
עבדך אני ע	ſeruus tuus, ego	ſeruus tuus, ego	δοῦλος σός, ἐγὼ
עבדך בן אמתך	ſuus tuus filius ancille tue	ſeruus tuus & filius ancille tue.	δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου,
פתחת למוסרי ׃	diſſoluiſti vincula mea.	Dirupiſti vincula mea,	διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου.
לך אזבח זבח	Tibi ſacrificabo ſacrificium	tibi ſacrificabo hoſtiam	Σοὶ θύσω θυσίαν
תודה ובשם יהוה	confeſſionis, & in nōe DEI	laudis, & nomen domini	αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου
אקרא ׃ נדרי ליהוה	inuocabo. Vota mea DEO	inuocabo. Vota mea domino	ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ
אשלם נגדה נא	reddam in conſpectu	reddam in conſpectu	ἀποδώσω, ἐναντίον
לכל עמו ׃ בחצרות	omnis populi eius, in atriis	omnis populi eius, in atriis	παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐν αὐλαῖς
בית יהוה בתוככי	domus DEI, in medio	domus domini in medio	οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ
ירושלם הללו יה ׃	tui ieruſalem Aleluia.	tui hieruſalem.	σου ἱερουσαλήμ.
קיז הללו את	CXVII, Laudate	CXVI. Allā. Allā. Laudate	ρις΄. Ἀλληλούια. Αἰνεῖτε
יהוה כל גוים	DEVM omnes gentes,	dominum omnes gentes,	τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη,
שבחוהו כל האמים	laudate eum omnes populi.	laudate eum omnes populi.	ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
כי גבר עלינו	Quia roborata eſt ſup nos	Q̄m confirmata eſt ſuper nos	Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ
חסדו ואמת יהוה	miſicōdia eius, & ūitas DEI	miſericordia eius, & veritas dn̄i	ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου
לעולם הללו יה ׃	in eternum Aleluia.	manet in eternum. Alleluia.	μένει εἰς τὸν αἰῶνα. (κυρίῳ ὅτι
קיח הודו ליהוה	CXVIII. Cōfitemini DEO	CXVII. Allā. Cōfitemini do(	ριζ΄. Ἀλληλούια. Ἐξομολογεῖσθε τῷ(
כי טוב כי לעולם	q̄m bonus, quoniā in eternū	bonus, q̄m in ſeculū (mino q̄m	ἀγαθός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חסדו ׃ יאמר נא	miſericordia eius. Dicat nūc	miſericordia eius. Dicat nunc	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ (αἰῶνα
ישראל כי לעולם	iſrael, quoniam in eternum	iſrael q̄m bonus, q̄m in ſeculum	οἶκος ἰσραήλ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν(
חסדו ׃ יאמרו נא	miſicordia eius. Dicat nunc	miſericordia eius. Dicat nunc	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ
בית אהרן כי	domus Aharon quoniam	domus Aaron, quoniam	οἶκος ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι
לעולם חסדו ׃	in eternū miſericordia eius.	In ſeculum miſericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
יאמרו נא יראי	Dicat nunc qui timent	Dicant nunc qui timent	Εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι
יי כי לעולם	DEVM, quoniam in eternū	dominum, quoniam in ſeculum	τὸν κύριον ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חסדו ׃	miſericordia eius.	miſericordia eius.	τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
מן המצר	Cum tribularer	De tribulatione	Ἐκ θλίψεως (σέ μου
קראתי יה ענני	īuocaui DEVM, rn̄dit mihi	inuocaui dn̄m, & exaudiuit me	ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπήκουσε(
במרחב יה ׃ יהוה	ī latitudine DEVS. DEVS	in latitudine dominus. Dn̄s	εἰς πλατυσμὸν ὁ κύριος. Κύριος
לי לא אירא מה	pro me, non timebo quid	mihi adiutor, non timebo quid	ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί
יעשה לי אדם ׃	faciat mihi homo.	faciat mihi homo.	ποιήσει μοι ἄνθρωπος.
יהוה לי בעזרי	DEVS mihi auxiliator	Dominus mihi adiutor,	Κύριος ἐμοὶ βοηθός
ואני אראה בשנאי	& ego deſpiciā odientes me.	& ego deſpiciā inimicos meos.	κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου.
טוב לחסות	Melius eſt ſperare	Bonum eſt confidere	Ἀγαθὸν πεποιθέναι
ביהוה מבטח	in DEO, quam ſperare	in domino, quam confidere	ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι
באדם ׃ ט	in homine.	in homine.	ἐπ᾽ ἄνθρωπον.
טוב לחסות ביהוה	Melius eſt ſperare in DEO,	Bonum eſt ſperare in domino,	Ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον,
מבטח בנדיבים ׃	quā ſperare in principibus.	quam ſperare in principibus.	ἢ ἐλπίζειν ἐπ᾽ ἄρχουσιν.

Honorifica coram DEO, mors
que infertur ſanctis eius.
Obſecro DEVS quia ego
ſeruus tuus, ego
ſeruus tuus filius ancille tue,
dirupiſti vincula mea.
Coram te ſacrificabo ſacrificium
confeſſionis, & in nomine DEI
inuocabo. Vota mea coram DEO
reddam, narrabo tunc mirabilia eius
omni populo ſuo. In atriis
domus ſanctuarii Dei noſtri, in medio
tui Ieruſalem Aleluia.

CXVII. Laudate

DEVM omnes populi,
laudate eum omnes nationes.
Quoniam roborata eſt ſuper nos
benignitas eius & veritas DEI
in eternum. Aleluia.

CXVIII. Laudate DEVM

quoniam bonus, quoniam in eternum
benignitas eius. Dicant
nunc iſrael, quoniam in eternum
benignitas eius. Dicant nunc
domus Aharon, quoniam
in eternum benignitas eius.
Dicant nunc qui timent
DEVM, quoniam in eternum
benignitas eius.
De tribulatione
inuocaui DEVM, exaudiuit orōnē meā
in latitudine DEVS. Verbum DEI
in adiutorium mihi, non timebo quid
faciat mihi homo.
Verbum DEI in adiutorium mihi
& ego videbo vltionem
inimicorū meorū. Melius eſt confidere
in verbo DEI quam
confidere in homine.
Melius eſt ſperare in verbo DEI,
quam ſperare in principibus.

hebraice, uidelꝫ ꝙ cum ה uterqꝫ mundus creatus ſit. Verum cum ה hic pſens mūdus creatus eſt, & qm̄ litera ה a parte inferiori aperta eſt, & clauſa ab oibus lateribus, ſic ois huius mūdi creatura deſcendit ad infernū. Et illud modicū apicis, quo una partium ה alteri coniungiť, denotat uiuificationē ſiue reſurrectionem mortuorū. Mundus uero futurus creatus eſt cū י. Quemadmodū uero figura literę י curua eſt ſic facies impiorum mundo uenturo erunt pallide & propter erubeſcentiam recurue. Sermo alius, ſicut litera י parua undiqꝫ eſt ſic & impii minimi uileſcꝫ erunt in futurū ſicut dictum eſt. Deprimens arrogantiam hominis Cernēs autem Dauid duabus līis illis, creaſſe Deum ſanctū & benedictum mūdos duos cepit magnificare cū eis & laudare Deū dixitqꝫ הללו יה aleluia .i. laudate Deū cuius dictionis due ultime lrę ſunt יה iod he.

A. Interptatō arabica egyptia clarius ſic hꝫ
بموت قديسيه

A. Paulus epiſcopus burgenſis, refert ſex pſalmos hunc .ſ. & qnqꝫ precedentes, apud hebreos magnū & ſolennem hymnum appellari, quem in neomeniis & in tribus precipuis feſtis cum maiori celebritate quam ceteros hymnos canunt, & inſuper moris eorum fuiſſe, nocte paſche ſumpto paſchali agno hunc hymnum ſecum bentes in menſa ſolēniter recitare. De quo uult & illud Matthei intelligi, & hymnodicto exierunt in montē oliueti.

Digitized by Google

כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי	Oēs gētes circūdedeſt me,	Oēs gentes circūdederunt me,	Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με,
בְּשֵׁם יְהוָה כִּי	in nomine DEI certe(me,&	&ī noīe dñi q̃a (cūdederūt me,	καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου (σάν με,
אֲמִילַם סַבּוּנִי גַם	excidā eas. Circūdederunt(	vltus ſū in eos. Circūdātes cir(	ἠμυνάμην αὐτούς. Κυκλώσαντες ἐκύκλω(
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה	circūdedeſt me, ī noīe DEI	& in noīe domini (rūt me	καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου
כִּי אֲמִילַם : סַבּוּנִי	vtiq; excidā eas. Circūdede(	q̃a vltus ſum ī eos. Circūdede(	ἠμυνάμην αὐτούς. Ἐκύκλωσάν με
כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ	q̃ſi apes, extincti ſūt (rūt me	ſicut apes, & exarſerunt	ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθησαν
כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם	quaſi ignis ſpinaꝝ, ī nomine	ſicut ignis in ſpinis, & in noīe	ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι
יְהוָה כִּי אֲמִילַם :	DEI profecto excidam eas.	domini qu'a vltus ſum in eos.	κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל	Impulſiōe īpuliſti me vt ca(	Impulſus euerſus ſū vt caderē,	Ὠσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν,
וַיהוָה עֲזָרָנִי :	& Deus ſuſtētauit me.(derē,	& dominus ſuſcepit me.	καὶ ὁ κύριος ἀντελάβετό μου.
עָזִּי וְזִמְרָת	Fortitudo mea atq; hymnus	Fortitudo mea & laus mea	Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
יָהּ וַיְהִי לִי	DEVS, & factus eſt mihi	dominus, & factus eſt mihi	ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι
לִישׁוּעָה :	in ſalutem.	in ſalutem.	εἰς σωτηρίαν.
קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה	Vox laudis & ſalutis	Vox exultationis & ſalutis,	Φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας
בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים	in tabernaculis iuſtorum,	in tabernaculis iuſtorum.	ἐν σκηναῖς δικαίων.
יְמִין יְהוָה עֹשָׂה	dextera DEI operata eſt	Dextera domini fecit	Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε
חָיִל : יְמִין יְהוָה	fortitudinem. Dextera DEI	virtutem dextera domini	δύναμιν, δεξιὰ κυρίου
רוֹמֵמָה יְמִין	excelſa, dextera	exaltauit me, dextera domini	ὕψωσέ με. Δεξιὰ κυρίου
יְהוָה עֹשָׂה חָיִל :	DEI operata eſt fortitudinē.	fecit virtutem.	ἐποίησε δύναμιν,
לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה	Non moriar ſed viuam,	Non moriar ſed viuam,	οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι,
וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ :	& narrabo opa DEI. (VS,	& narrabo opera domini.	καὶ ἐκδιηγήσομαι τὰ ἔργα κυρίου.
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ	Cōreptiōe cōripuit me DE(	Caſtigans caſtigauit me dñs,	Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος,
וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי :	& morti non tradidit me.	& morti non tradidit me.	καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με.
פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי	Aperite mihi portas	Aperite mihi portas	Ἀνοίξατέ μοι πύλας (μολογήσομαι
צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה	iuſtitie, īgreſſus eas ɔfitebor	iuſtitie ingreſſus ī eas cōfitebor	δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς, ἐξο(
יָהּ : זֶה הַשַּׁעַר	DEO, hec porta	domino, hec porta	τῷ κυρίῳ. Αὕτη ἡ πύλη
לַיהוָה צַדִּיקִים	DEI iuſti	domini iuſti	τοῦ κυρίου, δίκαιοι
יָבֹאוּ בוֹ : אוֹדְךָ	ītrabūt in eā. Cōfitebor tibi	intrabūt in eā. Confitebor tibi	εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. Ἐξομολογήσομαί σοι
כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי	q̃m ēdidiſti mihi, & factus es	q̃m exaudiſti me, & factus es	ὅτι ἐπήκουσάς μου καὶ ἐγένου
לִי לִישׁוּעָה :	mihi in ſalutem. (dificātes,	mihi in ſalutem. (ficantes,	μοι εἰς σωτηρίαν. (μοῦντες,
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים	A. Lapis quē cōtēpſerūt e(	Lapidē quē reprobauerūt edi(	Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο(
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה :	factus eſt in caput anguli.	hic factus eſt in caput anguli.	οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.
מֵאֵת יְהוָה	A DEO	A domino	Παρὰ κυρίου
הָיְתָה זֹּאת הִיא	factum eſt illud, hoc eſt	factum eſt illud, & eſt	ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι
נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ :	mirabile in oculis noſtris.	mirabile in oculis noſtris.	θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה	Hec eſt dies quā fecit	Hec eſt dies quā fecit	Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν
יְהוָה נָגִילָה	DEVS, exultemus	dominus, exultemus	ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμεθα
וְנִשְׂמְחָה בוֹ :	& letemur in ea.	& letemur in ea.	καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.
אָנָּא יְהוָה	Obſecro DEVS	O domine	Ὦ κύριε
הוֹשִׁיעָה נָּא	B. ſalua obſecro,	ſaluum me fac, o	σῶσον δή, ὦ
אָנָּא יְהוָה	obſecro DEVS	domine	κύριε

احاط بي جميع الامم	כל עממי חזור יתי בשום	Oẽs populi circundederũt me, in noĩe
وباسم الرب	מימרא דיי רחיצית ארום	verbi DEI confiſus ſum, proprerea
بددتهم اكتنفوني	איתושינון: אקפוני אף	abſcindã eos. Circundederunt me, &
واحاطوا بي احتياطا	אקפוני בשמא דיי	circundederunt me in nomine DEI
وباسم الرب شردتهم	ארום איתושינון: אקפוני	vtiq; abſcindã eos. Circundederũt me
اكتنفوني كالنحل حول الشمع	היך דבורייתא דלקין	ſicut apes, ardent
واشتعلوا مثل الشوك في النار	היא אשתא בסובי בשום מימר	ſicut ignis in ſpinis in nomine verbi
وباسم الرب اقيتهم	דיי רחיצית ארום איתושינון:	DEI ſperaui ideo abſcindam eos.
دفعوني لكي اسقط	מידחא דחיית יתי חובי	Impulſione, impulit me peccarũ meũ
والرب عضدني	למנפל ומימרא דיי	vt caderem, & verbum DEI (mea,
الرب قوتي	סייעני: תוקפי ותושבחת	ſuſtẽtauit me. Fortitudo mea & laus(
ومجدي هو صار لي	דחיל על כל עלמיא יי	qui timẽdus eſt ſup oĩa ſecula DEVS,
مخلصا	אמר במימריה והוה לי	dixit in verbo ſuo & fuit mihi
صوت التمجيد والخلاص	לפרוק: קל תושבחתא	ad redemptionem. Vox laudis
في مساكن الابرار	ופורקנא במשכניהון	& redemptionis in tabernaculis
يمين الرب رفعتني	דצדיקי ימינא דיי עבדת	iuſtorum, dextera DEI (eſt, dextera
يمين الرب	חילא: ימינא דיי מרמא ימינא	fecit virtutẽ. Dextera DEI exaltata(
قوتني يمين الرب	דיי עבדת חילא:	DEI fecit virtutem.
صنعت القوة	לא אמות ארום איחי	Non moriar ſed viuam
لن اموت بل اعيش	ואשתעי עובדי אלהא:	& narrabo opera Dei.
واقص اعمال الرب	מרדותא אכסנני יה	Correctione corripuit me DEVS,
ادبا ادبني الرب	ולמותא לא מסר יתי:	& morti non tradidit me.
والى الموت لم يسلمني	פתחו לי מעלי קרתא	Aperite mihi portas ciuitatis
يفتح لي ابواب	דצידקא איעול בהון	iuſtitie, ingrediar illas
البر لادخلها واشكر	אשבח יה: דין מעלנא	& laudabo DEVM. Hec porta
الرب هذا باب	מקדשא דיי צדיקיא	ſanctuarii Dei iuſti
الرب وفيه	ייעלון ביה: אהודינך	intrabunt in eam. Confitebor
يدخل الابرار اشكرك يا رب	קדמך ארום קבילתא צלותי	coram te qm̃ accepiſti orationẽ meam,
لانك استجبت لي وصرت	והוית לי לפורקנא:	& fuiſti mihi ad redemptionem.
لي مخلصا	טליא שביקו ארדיכליא	Iuniorem deſpexerunt edificatores
الحجر الذي رذله البناؤون	ביני בנייא דישי וזכא	inter filios Iſſai, meruit vero
هو صار راس الزاوية	לאיתמנא למלך ושולטן	vt conſtitueretur rex & dominator.
من عند الرب	מן קדם יי הות דא אמרו	A conſpectu Dei fuit hoc dixerunt
كان هذا وهو	ארדיכליא היא פרישא	edificatores, hoc eſt mirabile
عجيب في عيوننا	קדמאה אמרו בנוי דישי:	antiquum dixerunt filii Iſſai.
هذا هو اليوم الذي	דין יומא עבד יי אמרו	Hanc diem fecit DEVS dixerunt
صنعه الرب فلنبتهج	ארדיכליא נדוץ ונחדי	edificatores, exultemus & letemur
ونسر فيه	ביה אמרו בנוי דישי:	in ea dixerunt filii Iſſai.
اللهم	בבעו מינך יי פרוק	Impetremus a te DEVS redime
خلصنا	כען אמרו ארדיכליא	nunc dixerunt edificatores,
اللهم	בבעו מינך יי אצלח כען	impetremus a te DEVS pſperare nũc

היך אשתא בסובין
בשום מימרא דיי
רחיצית ארום
איתושינון

חילא: ימינא דיי
מרממא ימינא

A. Lapis quẽ repba uerũt &c. de Chriſto dictũ eſt, tum ob eius in euangelio teſtimoniũ, tum ob teſtimoniũ R. Salomonis, ſuper illud, q̃d ſcribitur Michee. 5. Ex te mihi egredietur, ita dicentis זה משיח בן דוד וכן נאמ אבן מאסו הבונים וגו׳ .i. eſt Meſſias filius Dauidis, ſicut dictũ eſt. Lapis quẽ reprobauerũt edificantes &c.

B. Salua obſecro i hebreo ſider הושיעה נא hoſiah na, hebreũ uerbum, duabus comprehenſum dictionibus, quarum prima uerbũ eſt ſaluationem ſignificans, ſecunda uero particula deprecatiua.

הצליחה נא :	proſperate obſecro.	bene proſperare,	Εὐόδωσον δή.
ברוך הבא	Benedictus qui venit	benedictus qui venit	Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
בשם יהוה	in nomine DEI,	in nomine domini.	ἐν ὀνόματι κυρίου.
ברכנוכם מ	benediximus vobis	Benediximus vobis	Εὐλογήκαμεν ὑμᾶς
מבית יהוה :	de domo DEI.	de domo domini,	ἐξ οἴκου κυρίου.
אל יהוה	Deus DEVS	Deus dominus	Θεὸς κύριος
ויאר לנו	& illuminabit nos,	& illuxit nobis.	καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν.
אסרו	ligate	Conſtituite	Συστήσασθε
חג בע	oblationem	diem ſolēnem	ἑορτὴν
בעבתים ע	funibus,	in condenſis,	ἐν τοῖς πυκάζουσιν,
עד קרנות	vſq; ad cornua	vſq; ad cornu	ἕως τῶν κεράτων
המזבח :	altaris. (bor tibi,	altaris.	τοῦ θυσιαστηρίου.
אלי אתה ואודך,	Deus meus es tu & confite(	Deus meꝯ es tu & ꝯfitebor tibi,	Θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι,
אלהי ארוממך :	Deus meus exaltabo te. A.	Deus meus es tu & exaltabo te.	Θεός μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε.
הודו ליהוה	Confitebor DEO	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
כי טוב כי לט	quoniam bonus, quoniam	quoniam bonus, quoniam	ὅτι ἀγαθός, ὅτι
לעולם חסדו :	in eternū miſericordia eius.	in ſeculum miſericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
קיט אשרי תמימי	CXIX. B. Beati pfecti	CXVIII. Allā. Aleph. Beati(	ις΄. Ἀλληλούια. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι
דרך ההלכים	in via, qui ambulant	in via, qui ambulāt (īmaculati	ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι
בתורת יהוה :	in lege DEI.	in lege domini.	ἐν νόμῳ κυρίου.
אשרי נצרי	Beati qui cuſtodiunt	Aleph. Beati qui ſcrutantur	Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες
עדתיו בכל	teſtimonia eius, in toto	teſtimonia eius, in toto	τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ
לב ידרשוהו :	corde inquirent eum.	corde exquirunt eum.	καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν.
אף לא פעלו	Nec enim qui operantur	Aleph. Non enim qui operātur	Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι (θησαν.
עולה בדרכיו הלכו :	iniqtatē, ī viis eius ābulaue(	iniqtatē, ī viis eius ambulauerūt.	τὴν ἀνομίαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύ(
אתה צויתה	Tu mandaſti, (runt.	Aleph. Tu mandaſti,	Σὺ ἐνετείλω
פקדיך לשמר מאד	mādata tua cuſtodiri nimis.	mandata tua cuſtodiri nimis.	τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα.
אחלי יכנו	Vtinā dirigantur (ta tua.	Aleph. Vtinā dirigant̄ (tuas.	Ὄφελον κατευθυνθείησαν (ματά σου.
דרכי לשמר חקיך :	vie mee, ad cuſtodiēda p̄cep(	vie mē, ad cuſtodiē. iuſtificatō.(	αἱ ὁδοί μου, τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ(
אז לא אבוש	Tunc non confundar	Aleph. Tunc non confundar,	Τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ
בהביטי אל	cum perſpexero ad	cum perſpexero in	ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐπὶ
כל מצותיך :	omnia mandata tua.	omnibus mandatis tuis.	πάσας τὰς ἐντολάς σου.
אודך בישר	Confitebor tibi in directione	Aleph. Cōfitebor tibi ī directiōe	Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι
לבב בלמדי	cordis, cum didicero	cordis, in eo ꝙ didici	καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με
משפטי צדקך :	iudicia iuſtitie tue.	iudicia iuſtitie tue.	τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
את חקיך	Precepta tua	Aleph. Iuſtificationes tuas	Τὰ δικαιώματά σου
אשמר אל	cuſtodiam, ne	cuſtodiam, non	φυλάξω, μή
תעזבני עד מאד :	derelinquas me nimis.	me derelinquas vſquequaq;.	με ἐγκαταλίπῃς ἕως σφόδρα.
במה יזכה	In quo mundabit	Beth. In quo corrigit	Ἐν τίνι κατορθώσει
נער את ארחו	puer ſemitam ſuam,	adoleſcentior viam ſuam,	νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
לשמר כדברך :	vt obſeruet ſm verba tua.	in cuſtodiendo ſermones tuos.	ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.

Digitized by Google

[illegible] طريقا	אמרו ישי ואנתתיה	dixerunt Iſai & vxor eius.
هو الاتي مبارك	בריך דאתי בשום מימרא	Benedictus qui venit in nomine verbi
باسم الرب	דיי אמרו ארדיכליא	DEI dixerunt edificatores,
باركناكم	בריכנא יתכון מבית	benediximus vobis a domo
الرب من بيت	מקדשא דיי אמר דוד	ſancta Dei dixit Dauid.
الاله الرب	אלהא יי אנהר לנא אמרו	Deus DEVS illuminabit nos dixerũt
[illegible]	שבטיא דבית יהודה כפיתו	tribus domus iude, ligate
ووصل	טליא לניכסת חגא	iuniorem ad ſacrificium ſolẽnitatis
[illegible]	בשושלוון עד	catenis donec
[illegible]	דתקרבוניה ותדרון	ſacrificemus illum, & effundite
[illegible] الى	אדמיה בקרנת מדבחא	ſanguinem ipſius in cornibus altaris,
المذبح [illegible]	אמר שמואל נביא	dixit Semuel propheta. (us meus
فاشكرك الهي انت	אלהי את ואודי קדמך אלהי	Deus meus tu & ɔfitebor corã te, De(
فامجدك ربي انت	אשבחנך אמר דוד	laudabo te dixit Dauid.
اشكروا الرب	מתיב שמואל שבחו	Reſpondit Semuel, laudate
فانه صالح والى الابد	כנשתא דישראל אודו קדם יי	eccleſia iſrael confitemini corã (eius.
رحمته المزمور الثامن عشر	ארום טב ארום לעלם טוביה	DEO qm̃ bonus, qm̃ i eťnũ bẽignitas(
طوبى للذين هم بلا عيب في الدين	טוביהון דשלמין	CXIX. Beati qui perfecti ſunt
السالكين بلا عيب في السبيل	אורחא דמהלכין	in via, qui ambulant
في سنة الله	באוריתא דיי	in lege DEI.
طوبى للذين يحفظون	טוביהון דנטרין	Beati qui obſeruant
شهاداته [illegible]	סהדותיה בכל	teſtimonia eius, in toto
قلوبهم [illegible]	לבא יתבעון אולפניה	corde quęrunt doctrinam eius.
الاثم [illegible] لان	ברם לא עבדו שקרא	Et enim q nõ operati ſunt mẽdaciter,
في سبله لا يسلكون	באורחתיה תקנן הליכו	in viis rectis ambulauerunt.
امرت انت	אנת פקידתא	Tu mandaſti
وصاياك جدا ان يحفظ	פקודך למנטר לחדא	mandata tua cuſtodiri multum.
[illegible] تستقيم	טב לי דיתקנן אורחתי	Bonum mihi quod preparentur vie
عدلك [illegible] سبلي	יי למנטר גזירתך	DEI, ad cuſtodienda precepta tua.
لا اخزى حينئذ	הידין לא איבהית	Tunc non confundar
اذا انا [illegible]	במסתכלותי	cum proſpiciam
وصاياك جميع	לכל פקודך	ad omnia mandata tua.
اشكرك يارب	אודי קדמך	Confitebor coram te
[illegible] بقلب	בתריצות לבא	in directione cordis,
عدلك احكام [illegible]	במילפי דיני צדקתך	cum didicero iudicia iuſtitie tue.
[illegible]	ית גזירתך	Precepta tua
فلا [illegible]	אנטור לא	cuſtodiam non
ترفضني ابدا	תשבקנני עד לחדא	derelinquas me prorſus.
بما ذا يقوم	במה ידכי	In quo purificabit
الشاب سبيله	טליא ית אורחתיה	iunior viam,
وصاياك يحفظ	למנטר היך פתגמך	vt obſeruet verba tua.

A. Cõfitebor tibi quoniam exaudiſti me, & factus es mihi in ſalutem.

Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν.

اشكرك يارب لانك استجبت لي وكنت لي مخلصا

A. Hic ſupraſcriptus uerſus, habetur in cõmuni latina interpretatione, habeturq; in græca & in utraq; arabica, nihilominus eſt obelo confodiendus, quãdo nec hebrea nec chaldea, que archetypus cenſentur illũ minime habeant.

B. Hec que ſubiicimus octo carmina edita ſunt ad ſimilitudinẽ octo primorũ uerſuũ huius pſalmi, Beati immaculati, quorũ uti omniũ principiũ apud hebreos eſt א aleph, prima hebreorum litera, ita horum principium eſt. A prima latinorum litera.

Ambulat in dñi quicũq; eſt lege beatus.
Atq; eius ſequitur cõſtanti pectore iuſſa.
Auius a recto declinat tramite iniquus.
Arcta Deus nimiũ q̃ tu ſeruanda dediſti.
Ad mandata tũ tua ſit mea pmpta uolũtas.
Alme in te genitor nũ q̃ cõfundar amãdo.
Addictuſq; tuæ legi te corde fatebor.
At tu ſeruantẽ me ne tua uerba relinquas.

Fuere ex noſtris latinis tum anticuis tum iunioribus, qui obſeruarunt, nullu eſſe uerſum in his duabus & uiginti ogdoadibo, uno dumtaxat excepto, in quo nõ ponatur aliqd hor̃ duodecim uerborum, uia, lex, teſtimonium, mandatum, iuſtifi

X

בכל־לבי	In toto corde meo	Beth.In toto corde meo	Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου
דרשתיך אל־תשגני	exqſiui te,ne errarē me facias	exquiſiui te,ne repellas me	ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με
ממצותיך : ב	a mandatis tuis.	a mandatis tuis.	ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
בלבי צפנתי	In corde meo abſcondi	Beth.In corde meo abſcondi	Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα
אמרתך למען	eloquia tua,vt	eloquia tua,vt	τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν
לא אחטא־לך :	non peccem tibi.	non peccem tibi.	μὴ ἁμάρτω σοι.
ברוך אתה יהוה	Benedictus tu DEVS,	Beth.Benedictus es domine,	Εὐλογητὸς εἶ κύριε,
למדני חקיך :	doce me precepta tua.	doce me iuſtificationes tuas.	δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
בשפתי ספרתי	In labiis meis narraui	Beth.In labiis meis pnunciaui	Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα
כל משפטי־פיך :	omnia iudicia oris tui.	omnia iudicia oris tui.	πάντα τὰ κρίματα τοῦ στόματός σου,
בדרך עדותיך	In via teſtimoniorū tuorum	Beth.In via teſtimonioꝝ tuorū	ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου
ששתי כעל כל־הון :	letatus ſū,q̄ſi ī oībꝯ diuitiis.	delectatus ſū,ſicē ī oībꝯ diuitiis.	ἐτέρφθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ.
בפקודיך אשיחה	In mādatis tuis meditabor,	Beth.In mādat; tuis exercebō,	Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω
ואביטה ארחתיך :	& contēplabor ſemitas tuas.	& ↄſiderabo vias tuas, (ditabor	καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου.
בחקתיך אשתעשע	In preceptis tuis delectabor	Beth.In iuſtificatōibꝯ tuis,me(	Ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω,
לא אשכח דברך :	non obliuiſcar verba tua.	nō obliuiſcar ſmones tuos. (ſica	οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου.
גמל על־עבדך אחיה	Retribue ſeruo tuo,viuam	Gimel.Retribue ſuo tuo viui(	Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζήσομαι
ואשמרה דברך :	& cuſtodiam verba tua.	mē,& cuſtodiā ſermones tuos.	καὶ φυλάξω τοὺς λόγους σου. (τ[illegible]
גל־עיני ואביטה	Reuela oclos mōs,& videbo	Gimel.Reuela oclos me.& ↄſi(	Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κα
נפלאות מתורתך :	mirabilia,de lege tua.	mirabilia de lege tua. (derabo	τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου.
גר אנכי בארץ	Aduena ego ſum in terra,	Gimel.Incola ego ſum ī terra,	Πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ,
אל־תסתר	ne abſcondas	non abſcondas	μὴ ἀποκρύψῃς
ממני מצותיך :	a me mandata tua.	a me mandata tua.	ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
גרסה נפשי	Attrita eſt anima mea,	Gimel.Concupiuit anima mea	Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου
לתאבה אל־	deſiderare	deſiderare	τοῦ ἐπιθυμῆσαι
משפטיך בכל־עת :	iudicia tua ī omni tempore.	iuſtificatiōes tuas,in oī tēpore.	τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ.
גערת זדים ארורים	Increpuiſti ſ̄bos maledictos,	Gimel.Increpa. ſup. maledicti	Ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις, ἐπικατάρατοι
השגים ממצותיך :	qui recedunt a mādatis tuis.	qui declinant a mandatis tuis.	οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου
גל מעלי	Aufer a me	Gimel.Aufer a me	Περίελε ἀπ' ἐμοῦ
חרפה ובוז	opprobrium & cōtemptum,	opprobrium & contemptum,	ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν
כי עדתיך נצרתי	qm̄ teſtimonia tua cuſtodiui.	quia teſtimonia tua exquiſiui.	ὅτι τὰ μαρτύριά σου ἐξεζήτησα.
גם ישבו שרים	Etenim ſedentes principes	Gimel.Etenī ſederūt pricipes	Καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες
בי נדברו עבדך	aduſū me loq̄bāt,ſuꝯ āt tuus	& aduſū me loq̄bāt,ſuꝯ āt tuus	καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν, ὁ δὲ δοῦλός
ישיח בחקיך	meditabatur precepta tua.	exercebat̄ ī iuſtificatōibus tuis.	σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου.
גם עדתיך שעשעי	Sed & teſtimōia tua ſolatiū(	Gimel.Nā & te.tua medi.m.ē,	Καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐ
אנשי עצתי :	viri conſilii mei. (meū,	& cōſiliū meū iuſtificatōes tue.	καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου
דבקה לעפר	Adheſit pulueri (ūbū tuū.	Daleth.Adheſit paulimento	Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει
נפשי חיני כדברך :	aīa mea,viuifica me iuxta(	aīa mā viuifica me ſm̄ ūbū tuū.	ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον
דרכי ספרתי	Vias meas expoſui	Daleth.Vias meas enunciaui	Τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα
ותענני למדני	& reſpondiſti mihi,doce me	& exaudiſti me,doce me	καὶ ἐπήκουσάς μου, δίδαξόν με
חקיך : דד	precepta tua.	iuſtificationes tuas.	τὰ δικαιώματά σου.

بكل قلبي	בכל לבי	In toto corde meo
ابتغيت فلا تقصني	תבעית אולפנך לא	queſiui doctrinam tuam, ne
من كلامك	תשליני מפקודך:	deficere me facias a mandatis tuis.
بقلبي اخفيت	בלבי טמרית	In corde meo abſcondi
قولك لكيلا	מימרך מן בגלל	verbum tuum, propterea
اخطي اليك	דלא איחוב קדמך:	non peccabo coram te.
مبارك انت يا رب	בריך את יי	Benedictus tu DEVS
فعلمني عدلك	אליף יתי גזירתך:	doce me precepta tua.
اخبرت بشفتي	בספותי אשתעיתי	In labiis meis narraui
جميع احكام فيك	כל דיני פומך:	omnia iudicia oris tui.
اثرت سبل	באורח סהידותך	In via teſtimoniorum tuorum
شهاداتك على جميع المال	חדיתי כמא דעל כל ממונא:	gauiſus ſū ſicͣ de ſupma oīum fortuna:
بوصاياك اهتممت	בפקודך אשתעי	In preceptis tuis loquar
واتفهم في طرقك	ואסתכל אורחתך:	& ſpeculabor vias tuas.
ادرس حقوقك	בגזירתך אפתנק	In preceptis tuis delectabor
ولا انسى كلامك	לא איתנשי דביריך:	non obliuiſcar verborum tuorum.
استجب لعبدك ايحيا	שלים טב על עבדך	Perfice bonum ſeruo tuo
واحفظ قولك	ואיחי ואטור דבירך:	& viuam & cuſtodiam verba tua.
نزعني لانظر العجايب	גלי עייני ואסתכל	Reuela oculis meis, & conſiderabo
التي في شرعك	פרישן מאורייתך:	mirabilia de lege tua.
غريب انا في الارض	דייר אנא בארעא	Peregrinus ego ſum in terra,
فلا تخف	לא תכסי	non auferas
عني وصاياك	מני פקודך:	a me mandata tua.
هويت نفسي	רגיגת נפשי	Deſiderauit anima mea
واشتهت احكامك	לרגיגתא	deſiderare
في كل حين	לפקודך בכל עידן:	mandata tua in omni tempore.
انتهر المتعظمين ملعون	נזפת זידנין ליטין די	Increpuiſti ſuperbos maledictos, qui
كل من يحيد عن وصاياك	אשתלייו מפקודך:	declinant a mandatis tuis.
انزع عني	אעדי מעלי בהתא	Aufer a me opprobrium
العار والذله	ובזיונא ארום	& vituperium, quoniam
فاني لشهاداتك ابتغيت	נטרית סהידותך:	cuſtodiui teſtimonia tua.
جلس الروسا	לחוד אתם יתבין רברביא	Quãuis ſedeant principes
ويقولوا علي وعبدك	מני ממללין עבדך	de me loquentes, ſeruus tamen tuus
يتنعم في عدلك	עסיק באחרת גזרתך:	intentus eſt vt annunciet ꝑcepta tua.
ويدرس شهاداتك	לחוד סהידותך	Sed & teſtimonia tua
ويحبر صدقك	פירוקי מרי עצתי:	delectatio mea, authores conſilii mei.
لصقت نفسي بالتراب	אידבקת לעפרא	Adheſit pulueri
فاحييني ككلمتك	נפשי אסיתי בדבירך:	anima mea, ſana me verbis tuis.
فوضت اليك سبلي	אורחתי תניתי	Vias meas enarraui
فاستجبت	וקבילתא צלותי	& accepiſti orationem meam,
لي وعلمني سننك	אליף יתי ית גזירתך:	doce me precepta tua.

catio, iudiciū, iuſtitia, ſermo, eloquium, uerbum, ueritas, & bonū: dixeruntq; omnia hec in unum conſpirare, & pro lege diuina accipienda eſſe, ut res quidē eadem ſit, nomina plura, ſubſtantia una, rationes nominum diuerſe. Et ingenioſe quidē & docte. Sꝫ & hoc idē etiā primitus obſeruatū eſt a patribus hebreis, qui nihilominus nō contenti pro dignitate legis ſue illam duodecim tantum nominibus coartari, aſſerūt ſeptuaginta legis nomina ſeptuagintaq; nomina ſynagoge, ac ſeptuaginta nomina Dei, uoluntq; tria hec quantum ad nomen attinet paria eſſe. Que quidem noia operepretiū recenſenda duxi omiſſis plurimis que illi adducūt, de diuiſione huius pſalmi in duas & uiginti partes, iuxta numerū hebraicarum literarum, & cui quelibet ſectionis pars octo contineat uerſus, uendicentq; ſibi ſinguli octonarii ſingularem literā ſm alphabeti hebraici ſeriem. Itaq; in caballiſticis fragmentis, hec legūtur. Noia Dei ſeptuaginta

אל אלהים אחד אתני
אזון אחר אהית
אמיץ אמתי אדר
אפים אחרון אשכול
הטפר ברוך בורא
גחל נאה גואל
גיבור תגול תידע
ועד זוכר חי חסיד
חנון חוקר חסין חכם
טוב טהור עזים ישר
יושב בסתר כביר
כח מלך מסתתר
נורא נשגב נצח
נוצר חסד נושא עון
נושא פשע
נושא הנא נאמן
נותם נוטר סולח

דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ	Viam mandatorum tuorũ	Daleth. Viã iuſtificationũ tuaꝝ	Ὁδὸν δικαιωμάτων σου
הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה	fac me intelligere, & loquar	inſtrue me, & exercebar	συνέτισόν με, καὶ ἀδολεσχήσω
בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃	in mirabilibus tuis.	in mirabilibus tuis. (pre tedio,	ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה	Diſtillauit aĩa mẽa ob dolorẽ,	Daleth. Dormitauit aĩa mea(	Ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας,
קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃	ſerua me iuxta eloquiũ tuũ.	ɔfirma me ĩ verbis tuis. (me,	βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου.
דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי	Viam mendacii aufer a me,	Daleth. Viã iniqtatis amoue a(	Ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ,
וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃	& de lege tua miſerere mei.	& de lege tua miſerere mei.	καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με.
דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָחָרְתִּי	Viam fidei elegi,	Daleth. Viam veritatis elegi,	Ὁδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην,
מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃	iudicia tua propoſui.	iudicia tua non ſum oblitus.	καὶ τὰ κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ	Adheſi teſtimoniis tuis	Daleth. Adheſi teſtimoniis tuis	Ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου
יְהוָה אַל־תְּבִישֵׁנִי׃	DEVS, ne confundas me.	dñe, noli me cõfundere. (curri,	κύριε μή με καταισχύνῃς.
דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ	Viã mandatoꝝ tuoꝝ currã,	Daleth. Viã mãdatoꝝ tuoꝝ cu(	Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον
כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃	quoniã dilataſti cor meum.	cum dilataſti cor meum.	ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.
הוֹרֵנִי יְהוָה	Oſtende mihi DEVS	He, Legem pone mihi domine	Νομοθέτησόν με κύριε
דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ	viam preceptorum tuorum,	viam iuſtificationum tuarum,	τὴν ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου,
וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃	& cuſtodiã ea vſq; in finem.	& exquiram eam ſemper. (bor	καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός.
הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה	Doce me & obſeruabo	He. Da mihi itellectũ & ſcruta(	Συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω
תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה	legem tuã, & cuſtodiam eam	legem tuam, & cuſtodiam illam	τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν
בְכָל־לֵב׃	in toto corde,	in toto corde meo.	ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου.
הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב	Deduc me in ſemitam	He. Deduc me in ſemitam	Ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ
מִצְוֹתֶיךָ כִּי	mandatorum tuorum, quia	mandatorum tuorum, quia	τῶν ἐντολῶν σου ὅτι
בוֹ חָפָצְתִּי׃	ipſam volui. (nĩa tua,	ipſam volui. (nĩa tua,	αὐτὴν ἠθέλησα. (ρίαν σου
הַט־לִבִּי אֶל־עֵדְוֹתֶיךָ	Inclina cor meũ ad teſtimo(	He. Inclina cor meũ in teſtimo(	Κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύ(
וְאַל אֶל־בָּצַע׃	& non ad auaritiam.	& non in auaritiam.	καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν.
הַעֲבֵר עֵינַי	Auerte oculos meos	He. Auerte oculos meos	Ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου
מֵרְאוֹת שָׁוְא	ne videant vanitatem,	ne videant vanitatem,	τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα,
בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃	in via tua viuifica me.	in via tua viuifica me.	ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με.
הָקֵם לְעַבְדְּךָ	Firma ſeruo tuo	He. Statue ſeruo tuo	Στῆσον τῷ δούλῳ σου
אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר	eloquium tuum, in	eloquium tuum, in	τὸ λόγιόν σου εἰς
לְיִרְאָתֶךָ׃	timorem tuum.	timore tuo.	τὸν φόβον σου.
הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי	Auerte opprobrium meum	He. Amputa opprobriũ meum	Περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου
אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי	quod teueritus ſum, quia	quod ſuſpicatus ſum, quia	ὃν ὑπώπτευσα ὅτι
מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃	iudicia tua bona.	iudicia tua iocunda.	τὰ κρίματά σου χρηστά.
הִנֵּה תָּאַבְתִּי	Ecce deſideraui	He. Ecce concupiui	Ἰδοὺ ἐπεθύμησα
לְפִקֻּדֶיךָ	mandata tua,	mandata tua,	τὰς ἐντολάς σου
בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃	in iuſtitia tua viuifica me.	in equitate tua viuifica me.	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με.
וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ	Et veniãt mihi miſericõdie tue	Vau. Et veniat ſup me miſericor(	Καὶ ἔλθοι ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ ἔλεός σου,
יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ	DEVS, ſalus tua	dñe, ſalutare tuum (dia tua	κύριε τὸ σωτήριόν σου
כְּאִמְרָתֶךָ׃	iuxta eloquiũ tuũ. (ſmonẽ,	ſm eloquiũ tuũ. (mihi verbũ,	κατὰ τὸν λόγον σου. (με λόγον,
וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר	Et rñdebo exprobrãti mihi(	Vau. Et rñdebo exprobrãtibus(	Καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί(
כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃	quia ſperaui in ſermone tuo.	quia ſperaui ĩ ſermonibus tuis.	ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.

Digitized by Google

ارشدني الى	אֹורַח פִּקּוּדָךְ	Viam mandatorum tuorum
سبل عدلك	הַבְיְנַנִי וְאֶמַלֵּיל	fac me intelligere,& loquar
لا فهم عجايبك	בְּפְרִישׁוּתָךְ׃	in mirabilibus tuis.
ذبلت نفسي من السخط	אִתְמְסַת נַפְשִׁי מִדְּוֹנָא	In agonia fuit anima mea pre dolore,
فثبتني بقولك	קַיֵּים יָתִי כְּפִתְגָמָךְ׃	viuifica me ſm verba tua.
ابعد عني طرق الظلم	אֹורַח שִׁקְרָא אַעְדִּי מִנִּי	Viam mendacii aufer a me
وارحمني بشرعك	וְאוֹרָיְתָךְ חַיֵּס עֲלַי׃	& lex tua miſereatur mei.
فقد اخترت طريق	אֹרַח הֵימְנוּתָא בְּחָרִית	Viam fidei elegi
الحق ولم انس احكامك	דִּינָךְ שַׁוֵּיתִי׃	iudicia tua propoſui.
لا تخزني	אִדְבְּקִית בְּסַהֲדְוָתָךְ	Adheſi teſtimoniis tuis
فقد لزمت شهاداتك	יְיָ לָא תְבַהֲתִנַּנִי׃	DEVS,non me confundas.
وفي طرق وصاياك	אֹורַח פִּקּוּדָךְ אַרְהֵיט	Viam mandatorum tuorum percurram,
سلكت لانك افرحتني	אֲרוּם תַּפְתֵּי לִבִּי׃	quoniam dilataſti cor meum.
علمني الاهم	אַלֵּיף יָתִי יְיָ	Doce me DEVS
سبل عدلك	אֹורַח קְיָמָךְ	viam preceptorum tuorum,
لا تبعها في كل حين	וְאֶנְטְרִנָּהּ עַד סוֹפָא׃	& ſeruabo ea vſq; in finem.
افهمني وصاياك	הַבְיְנַנִי וְאֶנְטַר	Da mihi intellectum & ſeruabo
لا فتش عنها	אוֹרָיְתָךְ וְאֶנְטְרִנָּהּ	legem tuam,& cuſtodiam illam
واحفظها بكل قلبي	בְּכָל לִבָּא׃	in toto corde.
اهدني الى طرق	אַדְרִיכְנַנִי בִּשְׁבִיל	Dirige me in ſemitam
وصاياك	פִּקּוּדָךְ אֲרוּם	mandatorum tuorum,quoniam
فاني لها هويت	בֵּיהּ צְבֵית׃	in illis complacuit mihi.
امل قلبي الى شهاداتك	אַצְלֵי לִבִּי לְסַהֲדְוָתָךְ	Inclina cor meum in teſtimonia tua,
لا الى الظلم	וְלָא לְמָמוֹנָא׃	& non in pecuniam.
اصرف عيني	אַעְבַר עֵינַי	Auerte oculos meos
لئلا ينظرا الباطل	מִן לְמֶחְמֵי שִׁקְרָא	a videnda falſitate,
واحييني في سبلك	בְּאֹרְחָתָךְ אַסֵּי יָתִי׃	verbis tuis ſana me.
حقق لعبدك	אַקִּים לְעַבְדָּךְ	Confirma ſeruo tuo
قولك الراغب	מֵימְרָךְ דִּי	verbum tuum,quod ſit
في مخافتك	לְדַחַלְתָּךְ׃	ad timorem tuum.
انزع عني	אַעְבַר חִסּוּדִי	Amoue opprobrium meum
العار الذي كنت فان	דִּי הֲוֵיתִי	quod ſuſpicatus ſum,
احكامك شهية	אֲרוּם דִּינָךְ טָבִין׃	quoniam iudicia tua bona.
اشتهيت	הָא רְגֵיגִית	Ecce deſideraui
وصاياك	לְפִקּוּדָךְ	precepta tua,
فاحييني بعدلك	בְּצִדְקָתָךְ אַסֵּי יָתִי׃	iuſtitia tua viuifica me.
لتغشاني رحمتك	וְיֵיתוּן עֲלַי	Et veniant ſuper me
يارب وخلاصك	חִסְדָּךְ יְיָ פוּרְקָנָךְ	miſericordie tue DEVS,redẽptio tua
كمثل قولك	הֵיךְ מֵימְרָךְ׃	ſecundum verbum tuum.
حينئذ اجيب المعيرين لي	וְאָתֵיב מְחַסְּדִי פִּתְגָמָא	Et reſpõdebo exprobrãti mihi verbũ,
لاني توكلت على قولك	אֲרוּם סְבָרִית בְּפִתְגָמָךְ׃	quoniam ſperaui in verbis tuis.

עליון עופר עיזוז
פארה צור צדיק צבי
צבאות ישראל קדוש
קנוא קרוב רחום רם
ראשון שלא קבל
מלכותו מאחר
רב חסד שומר שופט
שלטון שדי שוכן עד
תמים תקיף הדר
כאן שבעים לגבורה

.i. Deus, Dñs, Vnus, Dñs mei, Dominus, Terribilis, Futurus, Firmus, Verax, Diſtãs ab ira, Vltimus, Boterus camphore .i. uir p omnibus ſatiſfaciens, Benedictus, Creator, Magnus, Sublimis, Redẽptor, Gigas, Cui antefertur uexillum, Sciẽs, Teſtis, Memor, Viuus, Pius, Miſericors, Scrutator, Suſtinens, Sapiens, Bonus, Mundus oculis, Rectus, Sedẽs in occulto, Multus, Preditus uirtute, Rex, Cellator, Qui timetur, Exaltatus, Eternus, Retributor mercedis, Remittens ſcelus, Remittẽs iniqtatem, Remittens peccatum, Fidelis, Ferox, Vltor, Parcens, Altus, Capreolus, Viges, Pulchritudo, Fortis, Iuſtus, Politus, Exercitus iſraelis, Sãctus, Zelator, Propinquus, Cõpatiens, Excelſus, Primus, Qui non accepit regnũ ab alio, Multus bonitate, Cuſtos, Iudex, Poteſtas, Sufficiens, Habitator ineternũ, Perfectus, Fortitudo. Et hec quidem ſeptuaginta fortitudinis noia. Atqui iſrael, ſynagoga .f. & populus etiam ſeptuaginta amoris nominibus donatus eſt.

וישראל נקראו
בשבעים שמות של
אהבה אלהים אשת
נעורים איש הצדק
אלופים אחים
אהובים אום אם

וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר	Et ne auſeras de ore mõ ubũ	Vau. Et ne auferas de ore meo(	Καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον
אֱמֶת עַד־מְאֹד כִּי	ũitatis vſq; ad nimietatẽ, qm̃	veritatis vſquequaq;, qa (verbũ	ἀληθείας ἕως σφόδρα, ὅτι
לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי׃	iudicia tua expectaui.	in iudiciis tuis ſuperſperaui.	ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλπισα.
וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ	Et cuſtodiam legem tuam	Vau. Et cuſtodiam legem tuã	Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου (τοῦ αἰῶνος.
תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃	iugiter, in ſeculum & vltra.	ſemp, in ſeculũ & in ſeculũ ſcl̃i.	διαπαντὸς, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα(
וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה	Et ambulabo in ſpatioſo,	Vau. Et ambulabã ĩ latitudine,	Καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ,
כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃	quia mandata tua queſiui.	quia mandata tua exquiſiui.	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα.
וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ	Et loquar in teſtimoniis tuis	Vau. Et loq̃bar de teſtimõiis tu(	Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου
נֶגֶד מְלָכִים	coram regibus,	in conſpectu regum	ἐναντίον βασιλέων
וְלֹא אֵבוֹשׁ׃	& non confundar.	& non confundebar.	καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην.
ב וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע	Et delectabor	Vau. Et meditabar	Καὶ ἐμελέτων
א בְּמִצְוֹתֶיךָ	in mandatis tuis,	in mandatis tuis,	ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου
אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃	que dilexi.	que dilexi.	ἃς ἠγάπησα σφόδρα.
וְאֶשָּׂא־כַפַּי אֶל־	Et leuabo manus meas ad	Vau. Et leuaui manus meas ad	Καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς
מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר	mandata tua que	mandata tua que	τὰς ἐντολάς σου ἃς
אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה	dilexi, & loquar	dilexi, & exercebor	ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν
בְחֻקֶּיךָ׃	in preceptis tuis.	in iuſtificationibus tuis.	ἐν τοῖς δικαιώμασί σου.
זְכֹר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ	Memento ſmonis ſeruo tuo.	Zain. Memor eſto verbi tui	Μνήσθητι τῶν λόγων σου
עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃	quẽ me ſperare feciſti. (mea,	ſuo tuo, in quo mihi ſpẽ dediſti.	τῷ δούλῳ σου ὧν ἐπήλπισάς με.
זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי	Hec ẽ ꝯſolatio mã ĩ afflictõe(	Zain. Hec me ꝯſolata ẽ ĩ hu. mã,	Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει μου,
כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃	qa eloq̃ũ tuũ viuificauit me.	qa eloquiũ tuũ viuificauit me.	ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.
זֵדִים הֱלִיצֻנִי	Superbi deridebant me	Zain. Superbi inique agebant	Ὑπερήφανοι παρηνόμουν
עַד־מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ	nimis, a lege tua	vſquequaq;, a lege autem tua	ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου
לֹא נָטִיתִי׃	non declinaui.	non declinaui.	οὐκ ἐξέκλινα.
זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ	Recordatꝰ ſũ iudicioꝝ tuoꝝ	Zain. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ	Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου
לְעוֹלָם יְיָ וָאֶתְנֶחָם׃	a ſclo DEVS, & cõſolatus ſũ.	a ſeculo dñe, & conſolatus ſum.	ἀπ᾽ αἰῶνος κύριε, καὶ παρεκλήθην.
זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי	Horror obtinuit me	Zain. Defectio tenuit me	Ἀθυμία κατέσχε με (τῶν
מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי	ab impiis, qui dereliquerunt	p peccatoribus derelinquẽtibꝰ	ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόντων(
תּוֹרָתֶךָ׃	legem tuam.	legem tuam.	τὸν νόμον σου.
זְמִרוֹת הָיוּ־לִי	Carmia erãt mihi (tiõis mẽ.	Zain. Cãtabiles mihi (grĩa. mẽ.	Ψαλτὰ ἦσάν μοι (μου.
חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃	p̃cepta tua, ĩ domo pegrina(	erãt iuſtificatões tue, ĩ loco pe(	τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας(
זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ	Recõdatꝰ ſũ ĩ nocte nois tui	Zain. Memor fui nocte nois tui	Ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου
יְיָ וָאֶשְׁמְרָה תוֹרָתֶךָ׃	DEVS, & cuſtodiui legẽ tuã	domine, & cuſtodiui legem tuã.	κύριε, καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου.
זֹאת הָיְתָה לִּי כִּי	Hoc fuit mihi, quia	Zain. Hec facta eſt mihi, quia	Αὕτη ἐγενήθη μοι
פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃	mandata tua cuſtodiui.	iuſtificationes tuas exquiſiui.	ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.
חֶלְקִי יְיָ אָמַרְתִּי	Pars mea DEVS, dixi	Heth. Portio mea domine, dixi	Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα
לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃	vt cuſtodiam verba tua.	cuſtodire legem tuam. (toto	τοῦ φυλάξασθαι τὸν νόμον σου.
חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־	Dep̃catꝰ ſũ vultũ tuũ ĩ toto	Heth. Dep̃catus ſũ faciẽ tuã in(	Ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ
לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ׃	cõde, miſerẽ mĩ ſm eloq̃ũ tuũ	cõde mõ, miſerẽ mĩ ſm elo. tuũ.	καρδίᾳ μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου.
חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי	Recogitaui vias meas,	Heth. Cogitaui vias meas,	Διελογισάμην τὰς ὁδούς σου,
וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־	& conuerti pedes meos ad	& conuerti pedes meos in	καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου

Digitized by Google

فمى قول لاتنزع من	וְלָא תַסְלֵק מִפּוּמִי פִּתְגָם	Et ne auferas de ore meo verbum	אברים אישים אדרים
الحق لانى	קְשׁוֹט עַד לַחֲדָא אֲרוּם.	veritatis penitus, quoniam	אגלם אגוז אגודה
اعتمدت على احكامك	לְדִינָךְ אוֹרִיכִית:	in iudiciis tuis ſperaui.	אומה בנים בני אל
سننك الى حفظت	וְאֶטַּר אוֹרָיְתָךְ	Et ſeruabo legem tuam	חי ברוכי ברוך בתי
الابد الابد والى ابد	תְּדִירָא לְעָלְמֵי עָלְמִין:	ſemper in ſeculum ſeculi.	בחורים ברא בעולה
اسلك فى السعة	וְאֵהַךְ בִּפְתָיוּת אוֹרָיְתָא	Et ambulabo in latitudine legis,	גרי גחלין גן נעול נפן
وصاياك لانى ابتغيت	אֲרוּם בִּפְקוֹדָךְ תְבָעִית:	quoniam precepta tua queſiui.	העמוסים ונשואים
بشهاداتك وانطق	וְאֶמַלֵּל בְּסָהֲדְוָתָךְ	Et loquar de teſtimoniis tuis	זרע קדש חכמים
الملوك بين يدى	קֳדָם מַלְכַיָּא	coram regibus,	טובים יחידים יתירים
ولا اخزا	וְלָא אֶבְהֵת:	& non confundar.	יקרים ישראל ישורון
واتلو	[illegible]	Et delectabor	יעקב יוסף יהודים
وصاياك	בְּפִיקוּדָךְ	in mandatis tuis	ילד ידידים כלה
التى احببت	[illegible]	que dilexi.	כנת כרם כהנים
يدى الى بسطت	[illegible]	Et leuabo manus meas ad	משרתים מלכים
سننك التى	[illegible] פִּיקוּדָךְ [illegible]	mandata tua que	מעיין חתום נחלה
وامجد هويت	רְחִימִית וְאֶמַלֵּל	dilexi, & loquar	נדיבים נאות נער
بك بالايمان	בִּגְזֵירָתָךְ	in preceptis tuis.	נטע סגולה עליונים
لعبدك اذكر كلامك	אִידְכַר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ	Memento verbi tui ſeruo tuo,	עניים עמים עדה
اتكلتنى الذى عليه	[illegible]	quod me expectare feciſti.	עם עבדים פדויים
لان هو عزائى فى تواضعى	דָּא תַנְחוּמְתִי בְּסִגּוּפִי	Hoc cõſolatio mea in humilitate mea,	צאן צדיקים קדושים
هواحيانى قولك يارب	אֲרוּם מֵימְרָךְ קַיֵּימְתַנִי:	quoniã verbum tuum viuificauit me.	קרואים רבים רבים
حادوا المتعظمون	זֵידָנִין מְמִיקְנִין לִי	Superbi detrahebant mihi	שבטי יה תמימים
واناما احد عن سننك	עַד לַחֲדָא מֵאוֹרָיְתָךְ	nimis, de lege tua	.i. Vxor adoleſcentie, Vir, Iuſtus, Duces, Fratres, Amici, Gens, Mater, Ephraim, Proceres, Fortes, Liberati, Nuces, Vinculum, Exaltata, Filii, Filii Dei viui, Benedicti, Benedictus, Filia, Electi, Clara, Cõiugata, Gẽs, Magna, Ortus clauſus, Vitis, Deſiderati, Sublimati, Semina ſãctitatis, Sapientes, Boni, Singulares, Lucidi, Precioſi, Iſrael, Rectus, Iaacob, Ioceph, Iudei, Adoleſcens, Dilecti, Spõſa, Poſſeſſio, Vinea, Sacerdotes, Serui, Reges, Fons ſignatus, Hereditas, Liberales, Gratioſi, Adoleſcens, Planta, Secretum, Alti, Modeſti, Populi, Societas. Populus, Serui, Redempti, Oues, Iuſti, Sãcti, Empti, Multi, Augumentati, Tribus dei, Perfecti. Sequuntur totidem nomina legis.
عن سننك	לָא אַצְלֵיתִי:	non declinaui.	
يارب ذكرت احكامك	אִידְכָּרִית דִּינָךְ מִן	Recordatus ſum iudiciorum tuorũ a	
فتعزيت منذ القديم	עָלְמָא יְיָ וְאִיתְנַחֲמִית:	ſeculo Deus & conſolatus ſum.	
كآبة لزمتنى	רְתֵיתָא אַחֲדַת יָתִי	Tremor obtinuit me,	
من الخطاة الذين يرفضون	מֵרַשִׁיעַיָּא דְּשָׁבְקִין	a peccatoribus qui dereliquerunt	
شرعك	אוֹרָיְתָךְ:	legem tuam.	
كانت وصاياك	לְתוּשְׁבְּחָן הֲווֹ לִי	Hymni fuerunt mihi	
غربتى فى قرانى	גְּזֵירָתָךְ בְּבֵית תּוֹתָבוּתִי:	p̃cepta tua ĩ domo peregrinatõis mee.	
اسمك فى الليل ذكرت	דְּכָרִית בְּלֵילְיָא שְׁמָךְ	Recordatus ſum nocte nominis tui	
سننك يارب وحفظت	יְיָ וְאֶטַּר אוֹרָיְתָךְ:	DEVS & ſeruabo legem tuam.	
لانى هذا صارلى	דָּא הֲוָת לִי לִזְכוּתָא	Hec fuit mihi ad meritum,	
وصاياك تبعيت	אֲרוּם פִּקוּדָךְ נַטְרִית:	quoniam mandata tua ſeruaui.	
يارب انت هو حظى	חוּלָקִי יְיָ אֲמָרִית	Pars mea eſt Deus, dixi	
وصاياك اذا حفظت	לְמִטַּר דְּבָרָיךְ:	vt cuſtodiam verba tua.	
بكل وجهك طلبت	צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ בְּכָל	Oraui coram te in toto	
كقولك قلبى فارحمنى	לִבָּא חוּס עֲלַי הֵי דְּמֵימְרָךְ:	corde, miſerere mei ſicut verbum tuũ.	
طرقك فى فكرت	חֲשַׁבִית לְאוֹטָבָא אוֹרְחִי	Cogitaui bonam facere viam meam,	
الى قدمى وصرفت	וְאָתֵיבִית רַגְלַי	& conuerti pedes meos	

עדתיך : ח	teſtimonia tua.	teſtimonia tua.	εἰς τὰ μαρτύριά σου.
חשתי ולא	Feſtinaui & non	Heth.Paratus ſum & non	Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ
התמהמהתי	neglexi,	ſum turbatus,	ἐταράχθην
לשמר מצותיך:	cuſtodire mādata tua. (me,	vt cuſtodiā mādata tua. (ſt me,	τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου.
חבלי רשעים עודני	Caterue ipſorū depdate ſūt(	Heth.Funes pctōꝝ circūplexi(.	Σχοινία ἁμαρτωλῶν περιεπλάκησάν μοι,
תורתך לא שכחתי:	legem tuā non ſum oblitus.	& legem tuam non ſum oblitus.	καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
חצות לילה אקום	Medio noctis ſurgam	Heth.Media nocte ſurgebam	Μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην
להודות לך על	ad confitendum tibi, ſuper	ad confitendum tibi, ſuper	τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ
משפטי צדקך :	iudicia iuſtitie tue.	iudicia iuſtificationis tue.	τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
חבר אני לכל אשר	Particeps ego ſum omnium	Heth.Particeps ego ſum oīum	Μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων
יראוך ולשמרי	timentium te, & cuſtodiētiū	timentium te, & cuſtodientium	τῶν φοβουμένων σε, καὶ τῶν φυλασσόντων
פקודיך : חם	mandata tua. (uit	mandata tua.	τὰς ἐντολάς σου.
חסדך יהוה מלאה	Miſicordia tua DEVS iple(	Heth.Miſicordia tua dñe plena	Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
הארץ חקיך למדני:	terrā, precepta tua doce me.	ē t̄ra, iuſtificatōes tuas doce me.	ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με.
טוב עשית עם	Bonum feciſti cum	Teth.Bonitatem feciſti cum	Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ
עבדך יהוה כדברך:	ſuo tuo DEVS, ſm ūbū tuū	ſeruo tuo dñe, ſm verbū tuum.	τοῦ δούλου σου, κύριε κατὰ τὸν λόγον σου.
טוב טעם ודעת	Bonū, diſciplinā, & ſcientiā,	Teth.Bonitatē & diſciplinā &(	Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν
למדני כי ב	doce me, quia	doce me, quia (ſcientiam	δίδαξόν με, ὅτι
במצותיך האמנתי:	mandatis tuis credidi.	mandatis tuis credidi.	ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. (λησα,
טרם אענה אני שגג	Anteq̄ rñderē ego erraui,	Teth. Priuſq̄ humiliarer ego(	Πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι ἐγὼ ἐπλημμέ(
ועתה אמרתך	nunc autem eloquium tuum	propterea eloquiū tuū (deliq,	διὰ τοῦτο τὸ λόγιόν σου
שמרתי : ט	cuſtodiui.	cuſtodiui.	ἐφύλαξα. (τητί
טוב אתה ומטיב	Bonus tu & beneficus,	Teth.Bonus es tu & ī bonitate	Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε καὶ ἐν τῇ χρηστό(
למדני חקיך :	doce me precepta tua.	tua doce me iuſtificatiōes tuas.	σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
טפלו עלי שקר	Cōpoſuerūt adūſū me falſū	Teth.Multiplicata ē ſ̄ſ me ini(	Ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία
זדים אני בכל	ſuperbi, ego autem in toto	ſupboꝝ, ego aūt in toto (qtas	ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν ὅλῃ
לב אצר פקודיך	corde ſeruabā mandata tua.	cōde mō ſerutabor mādata tua.	καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου.
טפש כחלב לבם אני	Craſſū ſcm̄ ē vt adeps cō.c.(	Teth.Coagu. ē ſic lac cor eoꝝ,(	Ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ
תורתך שעשעתי:	ī lege tua delectabar. (& ego	vero legē tuā meditar ſū, (ego	δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
טוב לי כי עניתי	Bonū mihi qa afflictus ſum,	Teth.Bonū mihi qa hūiliaſti me	Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με,
למען אלמד חקיך :	vt diſcerem precepta tua.	vt diſcam iuſtificationes tuas.	ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.
טוב לי תורת פיך	Melior eſt mihi lex oris tui,	Teth.Bonū mihi lex oris tui,	Ἀγαθόν μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου
מאלפי זהב וכסף :	ſuper millia auri & argenti.	ſuper millia auri & argenti.	ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
ידיך עשוני	Manus tue fecerunt me,	Iod.Manus tue fecerunt me	Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με
ויכוננוני הבינני	& p̄parauerunt me, doce me	& plaſmauerūt me, da mihi in(	καὶ ἔπλασάν με, συνέτισόν με
ואלמדה מצותיך :	& diſcam mandata tua.	vt diſcā mādata tua. (tellectū	καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
יראיך יראוני	Qui timēt te, vidēbunt me	Iod.Qui timēt te videbūt me	Οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με
וישמחו כי ל	& letabuntur, quia	& letabuntur, quia	καὶ εὐφρανθήσονται, ὅτι
לדברך יחלתי:	ſermonem tuum expectaui.	in verba tua ſuper ſperaui.	εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
ידעתי יהוה כי	Sciui DEVS quia	Iod.Cognoui domine quia	Ἔγνων κύριε ὅτι
צדק משפטיך	iuſtitia ſunt iudicia tua,	equitas iudicia tua	δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου,

Digitized by Google

شهادتك	לסהדותך׃	ad teſtimonia tua.
استعددت ولم	זריזית ולא	Feſtinaui & non
انقبض	אתעכבית ל	neglexi,
لحفظ وصاياك	למשר פקודך׃	obſeruare mandata tua.
عاقتني مصايد الخطاة	סיעת רשיעי אתכנשו עלי	Cohors ipſorũ cõgregata eſt cõtra me,
ولم انس سننك	אוריתך לא אתנשיתי׃	legem tuam non ſum oblitus.
كنت استيقظ في	בפלגות ליליא אקום	In medio noctis ſurgebam
نصف الليل واسجد	לשבחא קדמך מטול	vt laudes dicerem coram te, propter
على احكام عدلك	דיני צדקתך׃ ח	iudicia iuſtitię tue.
انا قرين انقيائك	חברא אנא לכל	Socius ego ſum omnium
وخائفيك وحافظي	דדחלין מנך ולנטרי	timentium te, & cuſtodientium
وصاياك	פקודך׃ ט	mandata tua.
الارض مملوءة من رحمتك	טובך יי מליא כל	Benignitate tua DEVS plena eſt oĩs
يارب نطني عدلك	ארעא גזרתך אליף יתי׃	terra, precepta tua doce me.
اصنع بعبدك	טבא עבדת עם	Bonitatem feciſti cum
خيرا كقولك	עבדך יי היך דברך׃	ſeruo tuo DEVS, ſm verbum tuum.
افهمني صلاحا وادبا	שפיר טעם ומנדעא	Pulchritudinem, ordinem, & ſcientiã
ومعرفة لاني	אליף יתי ארום	doce me, quia
صدقت وصاياك	בפקודך הימינית׃	preceptis tuis credidi.
اذ دنت قبل خضوعي	עד דלא אסתגף אנא	Donec affligerer fui ego
ضللت حفظت	שלי וכדון מימרך	in errore, nunc autem verbum tuum
كلامك	נטרית׃	obſeruaui.
انك انت صالح يا رب	טב אנת ומטיב י	Bonus es tu & beneficus,
فبصلاحك علمني حقوقك	אליף יתי גזרתך׃	doce me precepta tua.
كثر علي ظلم المتعظمين	חברו עלי שקרא	Cumulabant ſuper me mendacia
وانا بكل قلبي افحص	זידנין אנא בכל	ſuperbi, ego autem in toto
عن وصاياك	לבא אטור פקודך׃	corde ſeruabo mandata tua.
غلظت قلوبهم مثل اللبن	איטפש היך תרבא יצרא	Craſſus factus eſt ſicut adeps ſomes
وانا كنت اتلو سننك	דלבהון ואנא אוריתך פרנוקי	cord' ſ eorũ, ego vero in lege tua dele(
الصلاح لي مع التواضع	טב לי ארום אתעניית	Bonũ mihi q̃m humiliaſti me, (ctabar.
لكي اتعلم وصاياك	מן בגלל דאילף גזרתך׃	propterea didici mandata tua.
سننك عندي افضل	טב לי אוריתא פומך מן	Bonum mihi lex oris tui,
من الوف الذهب والفضة	אלפי ככרין דדהב וסאמא׃	ſuper millia talentorum auri & argẽti.
يداك صنعاني	אידך עבדנה יתי	Manus tue fecerunt me,
وجبلتاني فافهمني	ואתקינו יתי אסברני	& cõcinnauerũt me, da mihi itellectũ,
لاتعلم وصاياك	ואילף פקודך׃	& diſcam mandata tua.
يراني خائفوك	דחלך יחמון	Qui timent te videbunt me
ويسرون لاني	יתי ויחדון ארום	& letabuntur, quia
رجوت قولك	לפתגמך אוריכית׃	verbum tuum expectaui.
علمت يا رب ان	ידענא יי ארום	Scio DEVS quoniam
احكامك عادلة هي	קושטא דינך ובקו	iuſta iudicia tua,

ותן הכל התורה
שנקראת בשבעים
שמות האלוהן אמת
אור-חיים אורח אילת-
אהבים אמרי-נעם
אמון בר ברית בינת
גבורה דעת דת דבש
הליכות-עולם אחוזות
זהב זקקה חכמה
חוק חלב חיים טהרה-
טוב יקרה יין יפי
יעלת-חן ירושה
ישרה יראה כבוד
כסף לקח-טוב לוית-
חן לחם מנוקה .
מועצות מים
משיבת-נפש
מישרים משפט מרפא
מחכימת-פתי מצוא
משל מליצה מאירת
עינים משמחי-לב
נאמנת נחמדים
נעם נופת צופים
סוד ערמת עדות
ענקים עושר פקודים
פז פאר צדק קנין
ראשית שמן שלישים
תמימה תהלות
תושיה תורה תעודה

.i. Veritas, Lux uitæ, Semite, Ceruæ amoris, Eloquia ſuauia, Fides Clara, Pactum, Intellectus, Fortitudo, Scientia. Mel, Semite mundi, Theſauri, Aurum, Coniugata, Sapientia, Regula. Lac. Vite, Mũdities. Bonitas, Pretioſa, Vinum, Pulchritudo, Capreolla gratie, Hereditas, Heres, Timor, Honor, Argentum, Lex bona, Societas gratie, Panis, Purificata. Retinens, Aqua, Redemptio anime. Rectitudines, Iuſtitia, Cogitabunda, Dans ſapientiam pet-

וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃	& vere afflixiſti me.	& ī veritate tua humiliaſti me.	καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
יְהִי נָא חַסְדְּךָ	Sit obſecro miſericordia tua	Iod. Fiat miſericordia tua	Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου
לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ	ī ɔſolatōe mea, ſicͫ locutus es	vt conſoletur me, ſm eloquium	τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ λόγιόν
לְעַבְדֶּךָ׃	ſeruo tuo.	tuum ſeruo tuo.	σου τῷ δούλῳ σου.
יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ	Veniāt mihi miſicordie tue	Iod. Veniāt mihi miſatiōes tue	Ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου
וְאֶחְיֶה כִּי ת	& viuam, quia	& viuam, quia	καὶ ζήσομαι, ὅτι
תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃	lex tua delectatio mea.	lex tua meditatio mea eſt.	ὁ νόμος σου μελέτη μού ἐστι.
יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי	Confundantur ſuperbi qm̄	Iod. Cōfundantur ſuperbi quia	Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, ὅτι
שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי	inique torſerunt me, ego	iniuſte iniq̄tatē fecerūt ī me, ego	ἀδίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ
אָשִׂיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ׃	autē loquar in mādatis tuis.	autē exercebor ī mādatis tuis.	δὲ ἀδολεσχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου.
יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ	Reuertāť ad me q̄ timēt te,	Iod. Cōuertāť mihi timētes te,	Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε
וְיֹדְעוּ עֵדֹתֶיךָ׃	& q̄ ſciūt teſtimoniū tuum.	& qui nouerunt teſtimonia tua.	καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
יְהִי לִבִּי תָמִים	Fiat cor meum perfectum	Iod. Fiat cor meū immaculatū	Γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος
בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן	in preceptis tuis, vt	in iuſtificationibus tuis vt	ἐν τοῖς δικαιώμασί σου ὅπως ἂν
לֹא אֵבוֹשׁ׃	non confundar.	non confundar.	μὴ αἰσχυνθῶ.
כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ	Defecit in ſalutare tuum	Caph. Defecit in ſalutare tuum	Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου
נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃	aīa mea, ūbū tuū expectaui.	aīa m̄a, & ī verbū tuū ſup ſpaui.	ἡ ψυχή μου εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ	Cōſūpti ſt ocl'i m̄i ī ūbū tuū,	Caph. Defecerūt ocl'i m̄i ī elo-(	Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ λόγιόν σου
לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃	dicentes q̄n cōſolaberis me.	dicētes q̄n ɔſolaberis me. (tuū,	λέγοντες πότε παρακαλέσεις με.
כִּי הָיִיתִי כְּנֹאד	Et cum eſſem quaſi vter	Caph. Quia factus ſum ſicͫ vter	Ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς
בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ	in fumo, precepta tua	in pruina, iuſtificationes tuas	ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
לֹא שָׁכָחְתִּי׃	non ſum oblitus.	non ſum oblitus.	οὐκ ἐπελαθόμην.
כַּמָּה יְמֵי עַבְדֶּךָ מָתַי	Quot ſunt dies ſerui tui, q̄n	Caph. Quot ſūt dies ſui tui, q̄n	Πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε
תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃	facies ī pſequētibꝰ me iudi-(	facies de pſequētibꝰ me iudiciū	ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν.
כָּרוּ לִי זֵדִים	Foderunt mihi ſupbi-(ciū.	Caph. Narrauerūt mihi iniqui	Διηγήσαντό μοι παράνομοι
שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא	foueas, que non	fabulationes, ſed non	ἀδολεσχίας, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς
כְתוֹרָתֶךָ׃	erant iuxta legem tuam.	vt lex tua.	ὁ νόμος σου κύριε.
כָּל מִצְוֺתֶיךָ אֱמוּנָה	Omnia mandata tua vera,	Caph. Oīa mādata tua veritas,	Πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια,
שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃	falſo pſe. ſt me auxiliare mihi.	iniq̄ pſecuti ſunt me adiuua me.	ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι.
כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ	Paulominꝰ ɔſūpſerūt me ī tra	Caph. Paulominus ɔſumauerūt(	Παρὰ βραχὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ.
וַאֲנִי לֹא עָזַבְתִּי	ego autem non dimiſi	ego aūt nō dereliq̄ (me ī terra,	Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
פִקֻּדֶיךָ׃ כ	mandata tua. (fica me,	mandata tua. (viuifica me,	τὰς ἐντολάς σου.
כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי	Secūdū miſicōdiā tuā viui-(	Caph. Secūdū miſicordiā tuā(	Κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με
וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃	& cuſtodiā teſtimōiū oris tui.	& cuſtodiā teſtimonia oris tui.	καὶ φυλάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.
לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ	In etnū DEVS, verbū tuū	Lamed. In etnū dn̄e, verbū tuū	Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου
נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃	perſtat in celis. (tua,	pmanet in celo. (veritas tua,	διαμένει ἐν τῷ οὐρανῷ,
לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ	In gn̄atiōe & gn̄atiōe fides(	Lamed. In gn̄atiōe & gn̄ationē(	εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου.
כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃	cōpoſuiſti terrā & pmanet.	fundaſti terram & permanet.	Ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει
לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ	Iudiciis tuis permanſerunt	Lamed. Ordinatiōe tua pſeue-(	τῇ διατάξει σου διαμένει
הַיּוֹם כִּי הַכֹּל	vſq̄ hodie, quia omnes	dies, quoniam omnia (rant	ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα
ל עֲבָדֶיךָ׃	ſerui tui.	ſeruiunt tibi.	δοῦλα σά.

& in veritate afflixiſti me.
Sit nunc miſericordia tua
ad cõſolationem meã, ſicut verbũ tuũ
ſeruo tuo.
Veniãt mihi miſericordie tue
& viuam, quoniam
lex tua delectatio mea eſt.
Confundantur ſuperbi quoniam
iniuſte iniquitatem fecerunt, ego
autem loquar in mandatis tuis.
Reuertãt ad doctrinã meã timẽtes te,
& qui ſciunt teſtimonium tuum.
Fiat cor meum perfectum
in preceptis tuis, vt
non confundar.
Deſiderauit redemptionem tuam
anima mea, verbumq; tuũ expectaui.
Defecerunt oculi mei in verbum tuũ,
dicentes quando conſolaberis me.
Quoniam factus ſum ſicut vter
ſuſpenſus ad fumum, precepta tua
non ſum oblitus.
Quot ſunt dies ſerui tui, quando
facies in perſecutoribus meis iudiciũ.
Foderunt mihi ſuperbi,
foueas, quas non
precepiſti in lege tua.
Omnia mandata tua veritas
mẽdaciter pſecuti ſunt me adiuua me.
Paulominus cõſumpſerũt me in terra,
ego autem non dimiſi
precepta tua.
Secundũ miſericordiã tuã viuifica me
& cuſtodiam teſtimonia oris tui.
In eternum Deus, verbum tuum
firmum eſt in celo.
In generatiõe & generatiõe fides tua,
preparaſti terram & permanet.
Iudicio tuo permanent
dies quoniam cuncta
ſeruiunt tibi.

fidis, Preceptum, Exẽplum, Rethorica, Illuminans oculos, Letificans cor, Fidelis, Deſiderium, Dulcedo, Fauum melis, Nuntia, Secretum, Ingenium, Teſtamentum, Torques, Diuitie, Precepta, Obrizum, Gratia, Iuſtitia, Emptio, Principium, Deus, Oleum, Trinitas, Perfecta, Ars, Subtilitas, Lex, Experecho.

Digitized by Google

לוּלֵי תוֹרָתְךָ	Niſi quod lex tua	Lamed.Niſi ꝙ lex tua	Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου
א שַׁעֲשֻׁעָי אָז	delectatio mea, tunc	meditatio mea eſt, tunc	μελέτημου ἐςὶ, τότε
אָבַדְתִּי בְעָנְיִי ׃	periſſem in preſſura mea.	forte periſſem in hũilitate mea.	ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου.
לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח	In ſempiternũ nõ obliuiſcar	Lamed.In eternũ nõ obliuiſcar	Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι
פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם	mãdaroꝝ tuorũ, quia ꝑ ipſa	iuſtificationes tuas, qa in ipſis	τῶν δικαιωμάτων σου ὅτι ἐν αὐτοῖς
חִיִּיתָנִי ׃	viuificaſti me.	viuificaſti me. (fac,	ἔζησάς με.
לְךָ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי	Tuus ego ſum ſalua me,	Lamed.Tuus ſũ ego ſaluũ me(	Σός εἰμι ἐγὼ σῶσόν με,
כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי ׃	quoniã mandata tua queſiui.	qm̃ iuſtificationes tuas exqſiui.	ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.
לִי קִוּוּ רְשָׁעִים	Me expectauerunt impii	Lamed.Me expectauerũt pcõres	Ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ
לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ	vt ꝑderẽt me teſtimonia tua	vt ꝑderent me, teſtimonia tua	τοῦ ἀπολέσαι με, τὰ μαρτύριά σου
אֶתְבּוֹנָן ׃ ל	conſiderabo.	intellexi.	συνῆκα.
לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי	Omnis conſumationis vidi	Lamed.Oĩs cõſumationis vidi	Πάσης συντελείας εἶδον
קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ	finem, latũ mandatum tuum	finem.latum mandatum	πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου
מְאֹד ׃	nimis.	tuum nimis.	σφόδρα.
מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ	Quam dilexi legem tuam,	Mem.Quomõ dilexi legẽ tuã	Ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου
כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי	tota die hec meditatio mea.	dñe, tota die meditatio mea eſt.	κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτημά ἐστι.
מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי	Sup inimi.meos iſtruxiſti me	Mem.Sĩ inimi.me.prudẽtẽ me(	Ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με
מִצְוֺתֶךָ כִּי לְעוֹלָם	mãdato tuo qa i ſempiternũ	mãdato tuo, qa in etnũ (feciſti	τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
הִיא־לִי ׃	hoc eſt mihi.	mihi eſt.	ἐμή ἐστιν.
מִכָּל־מְלַמְּדַי	Pre oĩbus qui docebant me	Mem.Sup omnes docentes me	Ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με
הִשְׂכַּלְתִּי כִּי	eruditus ſum, quia	intellexi, quia	συνῆκα, ὅτι
עֵדְוֺתֶיךָ שִׂיחָה לִי ׃	teſtimõia tua meditatio mã.	teſtimonia tua meditatio mea ẽ.	τὰ μαρτύριά σου μελέτημά μου ἐστί.
מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן	Super ſenes intellexi,	Mem.Super ſenes intellexi,	Ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα,
כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי ׃	quia mandata tua ſeruaui.	quia mandata tua queſiui,	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα.
מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי	Ab oĩ ſemita mala prohibui	Mem.Ab oĩ via mala prohibui	Ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα
רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר	pedes meos, vt cuſtodirem	pedes meos, vt cuſtodiam	τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλάξω
דְּבָרֶךָ ׃ ס	verbum tuum.	verba tua.	τοὺς λόγους σου.
מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי	A iudiciis tuis non receſſi,	Mem.A iudiciis tuis ñ declinaui,	Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέκλινα,
כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי ׃	quia tu docuiſti me.	quia tu legem poſuiſti mihi.	ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με.
מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי	Quam dulce palato meo	Mem.Quã dulcia faucibꝫ meis	Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου
אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי ׃	eloquiũ tuũ, ſup mel ori mẽo.	eloquia tua, ſuper mel ori meo.	τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.
מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן	Precepta tua conſiderabam,	Mem.A mandatis tuis ĩtellexi	Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα,
עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־	propterea odio habui omnẽ	propterea odio habui omnem	διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν
אֹרַח שָׁקֶר ׃	ſemitam mendacii.	viam iniquitatis .(verbũ tuũ,	ὁδὸν ἀδικίας.
נֵר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ	Lucerna pedi meo ũbũ tuũ,	Nun. Lucerna pedibus meis (	Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ λόγος σου,
וְאוֹר לִנְתִיבָתִי ׃	& lux ſemite mee.	& lumen ſemitis meis.	καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου.
נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה	Iuraui & ꝑſeuerabo, (tue.	Nun.Iuraui & ſtatui,	Ὤμοσα καὶ ἔστησα (σύνης σου.
לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ	vt cuſtodiã iudicia iuſtitie(	cuſtodire iudicia iuſtitie tue.	τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιο(
נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד	Afflictus ſum nimis(bũ tuũ.	Nun.Humiliatus ſũ vſquequaꝙ	Ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα,
יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ ׃	DEVS, viuifica me ſm ver(	dñe, viuifica me ſm verbũ tuũ.	κύριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου.
נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא	Voluta.orꝭ mi ↄpla.tibi ob.	Nũ.Voluta.orꝭ mi bñplaci.fac	Τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου, εὐδόκησον

Digitized by Google

لولا درسي	אילולי אורייתך	Niſi quod lex tua
سنتك هلكت	פרנוקי הויין	delectatio mea eſt, iam
في تواضعي	הובדית בסיגופי:	periſſem in preſſura mea.
والى الابد لم انس	לעלם לא אתנשי	In eternum non obliuiſcar
وصاياك لان	פקודיך ארום בהון	preceptorum tuorum, quoniã in ipſis
بها احييتني يارب	קיימתני:	viuificaſti me.
انا لك يارب فنجني	דילך אנא ופרוק יתי	Tuus ego ſum ſalua me
لاني ابتغيت وصاياك	ארום פקודיך תבעית:	quoniam mandata tua queſiui.
الخطاة رصدوني	לותי אמתינו רשיעיא	Me expectauerunt impii
ليهلكوني فتفهمت	להובדן יתי סהידותך	vt perderent me teſtimonia tua
شهاداتك	אסתכלית:	intellexi.
رايت لكل تمام	לכל מה דאשתכללו	Omnium que cẽpta ſunt
انقضى فاما وصاياك	ואשתכלל חמיתי סופא	& fundata vidi finem,
فواسعة جدا	פתיא תפקדתך לחדא:	latum mandatum tuum nimis.
اللهم اني احببت سنتك	כמה רחימית אורייתך	Quam dilexi legem tuam,
وكل يوم انا اتلوها	כל יומא היא שותי:	tota die hec locutio mea.
افهمني وصاياك	יתיר מבעלי דבבי	Abundantius quã dños inimicitie mee
افضل من اعدائي	תחכמא יתי פקודיך	doce me mandata tua,
لانها ثابتة الى الابد	ארום לעלם היא דילי:	quoniam in eternum hec mihi ſunt.
علمني اكثر من	מכל מלפי	Pluſquã omnes doctores meos
جميع المعلمين لاني	אסתכלית ארום	intellexi, quoniam
ادرس سنتك	סהידותך שותא דילי:	teſtimonia tua cogitationes mee ſunt.
فهمت اكثر من الشيوخ	מן חכימיא אתבוננית	Pluſquã ſapientes intellexi,
لاني ابتغيت وصاياك	ארום פקודיך נטרית:	quoniam precepta tua ſeruaui.
منعت قدمي من كل	מכל ארח בישא מנעית	Ab omni via mala prohibui
طريق سوء لكيما	ריגלי מן בגלל דאטר	pedes meos, vt cuſtodiam
احفظ كلامك	דבירך:	verba tua.
لم احد عن احكامك	מן דיניך לא עדית	A iudiciis tuis non declinaui,
لانك علمتني سنتك	ארום את אולפתני:	quoniam tu docuiſti me.
كلامك داو في نطقي	מה חליין למוריגי מימרך	Quam dulcia palato meo verba tua
افضل من الشهد في فمي	בסימין יתיר מן דובשא	dulciora quam mel
فهمت وصاياك	לפומי מפקודיך אתבוננית	ori meo. A p̃ceptis tuis eruditus ſum,
لاجل ذلك شنيت	מטול היכנא סניתי כל	propterea odi omnem
جميع طرق الاثمة	בר נש די שקר:	virum mendacem.
قولك مصباح لقدمي	היך דמנהר לרגלי דבירך	Sicut lucerna pedibus meis verba tua,
ونور في سبل	ונהור לשבילי:	& lumen ſemitis meis.
قسمت وثبت	קיימית וקיימית	Iuraui & conſtitui,
لاحفظ احكام عدلك	למיטר פקודי זכותך:	cuſtodire precepta iuſtitie tue.
عظم ذلي جدا	איתגנפית עד לחדא	Conturbatus ſum vehementer,
يارب فاحييني كقولك	יי אסי יתי הי כדבירך:	DEVS ſana me ſm eloquia tua.
ارض عن قولي يارب	נדבאתא דפומי אתרעי	Voluntaria oris mei complaceant tibi

וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי	DEVS, & iudi. tua doce me.	dñe, & iudicia tua doce me.	δὲ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.
נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד	Aĩa mea in manu mea ſemp,	Nun. Aĩa mea ĩ mãibꝰ mĩs ſẽp,	Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός,
וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃	& legis tue non ſum oblitus.	& legem tuã non ſum oblitus.	καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח	Poſuerunt impii laqueum	Nun. Poſuerunt pctõres laqueũ	Ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι,
לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ	mihi, & a mandatis tuis	mihi, & de mandatis tuis	καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου
לֹא תָעִיתִי׃	non aberraui.	non erraui.	οὐκ ἐπλανήθην.
נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ	Hereditaui teſtimonia tua	Nun. Hereditate acquiſiui	Ἐκληρονόμησα τὰ (νόμα
לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן	in ſempiternũ. quia gaudiũ	teſtimõia tua ĩ etnũ, qa exultatio	μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλ(
לִבִּי הֵמָּה׃	cordis mei ſunt.	cordis mei ſunt. (ciendas	τῆς καρδίας μου εἰσίν.
נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת	Inclinaui cor meũ vt facerẽ	Nun. Inclinaui cor meũ ad fa(	Ἔκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι
חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃	precepta tua ad eternũ finẽ.	iuſtifica. tuas ĩ etnũ, ppter retribu.	τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀν(
סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי	Praue cogitãtes odio habui,	Samech. Iniquos odio habui,	Παρανόμους ἐμίσησα, (τάμειψιν
וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃	& legem tuã dilexi. (tues,	& legẽ tuã dilexi. (meus es tu,	τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה	Protectio mea & ſcutũ meũ(	Samech. Adiutor & ſuſceptor(	Βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ,
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃	verbum tuum expectaui.	& ĩ verbũ tuũ ſupſperaui. (gni,	εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים	Recedite a me maligni,	Samech. Declinate a me mali(	Ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι,
וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃	& cuſtodiã mãdata Dei mei.	& ſcrutabor mandata Dei mei.	καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου.
סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ	Confirma me ſm verbũ tuũ	Samech. Suſcipe me ſm eloquũ(	Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου
וְאֶחְיֶה וְאַל	& viuam, & noli me	& viuã, & nõ cõfundas (tuũ	καὶ ζήσομαι, καὶ μὴ καταισχύνῃς
תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃	ꝯfunderẽ ab expectatiõe mea.	me ab expectatione mea. (ero,	με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου.
סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה	Auxiliare mihi & ſaluus ero,	Samech. Adiuua me & ſaluus(	Βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι,
וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ	& loquar in preceptis tuis	& meditabor ĩ iuſtificatõibꝰ tuis	καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου
תָמִיד׃ סל	iugiter.	ſemper.	διαπαντός.
סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים	Conculcaſti oẽs qui aberrãt	Samech. Spuiſti oẽs diſcedẽtes	Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας
מֵחֻקֶּיךָ כִּי	a preceptis tuis, quia	a iudiciis tuis, quia	ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃	mendax deceptio eorum.	iniuſta cogitatio eorũ. (ui oẽs	ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν.
סִגִים הִשְׁבַּתָּ כָל	Chalchimiã computaſti oẽs	Samech. Preuaricãtes reputa(	Παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας
רִשְׁעֵי אָרֶץ לָכֵן	impios terre, propterea	peccatores terre, ideo	τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο
אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ׃	dilexi teſtimonia tua.	dilexi teſtimonia tua. (nes mẽas,	ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου. (μου,
סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי	Exhorruit a timorẽ tuo caro(	Samech. Cõfige timorẽ tuo car(	Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας(
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃	& iudicia tua timui. (mea,	a iudiciis enim tuis timui.	ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק	Feci iudicium & iuſtitiam,	Ain. Feci iudicium & iuſtitiam,	Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην,
בַּל תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃	ne derelĩqs me iis q pdãt me	nõ tradas me calũniãtibus me.	μὴ παραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με.
עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל	Dulceſcat ſuo tuo ĩ bono, ne	Ain. Suſcipe ſuũ tuũ ĩ bonũ, nõ	Ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν, μὴ
יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ ע	calumnientur me ſuperbi.	calũnientur me ſupbi. (tate tuũ,	συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.
עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ	Oclĩ mĩ defecerũt ĩ ſalutarẽ(	Ain. Oculi mei defecerũt ĩ ſalu(	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου
וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃	& ĩ eloquũ iuſtitie tue. (tuũ,	& in eloquium iuſtitie tue.	καὶ εἰς τὸ λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου.
עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ	Fac cum ſeruo tuo (tua	Ain. Fac cũ ſuo tuo (tões tuas	Ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου
כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ	ſm miſercordiã tuã, & pcepta(	ſm miſericordiã tuã, & iuſtifica(	κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου
לַמְּדֵנִי׃ ע	doce me.	doce me. (hi intellectũ	δίδαξόν με.
עַבְדְּךָ אָנִי הֲבִינֵנִי	Seruus tuꝰ ſũ ego iſtrue me,	Ain. Seruus tuus ſũ ego, da mi(	Δοῦλός σού εἰμι ἐγώ, συνέτισόν με

Digitized by Google

obſecro DEVS,& iudicia tua doce me
In periclitatõe fuit aĩa mea,ac ſi fuiſſet
ĩ extremitate manus ſp,& legẽ tuã nõ
ſum oblitus. Tetenderunt impii
laqueum mihi,& a preceptis tuis
non aberraui.
Heres fui teſtimoniorum tuorum
in eternum,quoniam gaudium
cordis mei ſunt
Inclinaui cor meum vt faciat
mandata tua,a ſeculo vſq; ad finem.
Cogitantes cogitationes vanas
odio habui,& legem tuam dilexi.
Abſconſio mea & ſcutum meum tu,
& in verbum tuum ſperaui.
Recedite a me maligni
& cuſtodiam mandata Dei mei.
Coniunge me verbo tuo
& viuam,& non confundar
ab expectatione mea.
Adiuua me & ſaluus ero,
& meditabor in lege tua
ſemper.
Conculcaſti omnes diſcedentes
a preceptis tuis. Quoniam
mendax deceptio eorum.
Idola confregiſti,interfeciſti
omnes impios terre,propterea
dilexi teſtimonia tua.
Exhorruit a timore tuo carõ mea,
& a iudiciis tuis timui.
Feci iudicium & iuſtitiam,
non tradas me raptoribus meis.
Facilis ſeruus tuus ad bonum,non
vſurpent me ſuperbi.
Oculi mei ſperauerũt ĩ redẽptõe tua,
& in verbo iuſtitie tue.
Fac cum ſeruo tuo
ſm miſericordiam tuã & precepta tua
doce me.
Seruus tuus ego ſum da mihi ĩtellectũ,

ואדעה עדתיך:	& cognoſcã teſtimonia tua.	vt ſciam teſtimonia tua.	καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύριά σου.
עת לעשות ליהוה	Tempus eſt vt facias DEO,	Ain. Tempus faciendi domine,	Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ,
הפרו תורתך:	preuaricati ſunt legem tuã.	diſſipauerunt legem tuam.	διεσκέδασαν τὸν νόμον σου.
על כן אהבתי	Propterea dilexi mãdata tua	Ain. Ideo dilexi mandata tua,	Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου
מצותיך מזהב	ſuper aurum	ſuper aurum	ὑπὲρ χρυσίον
ומפז: ע	& obrizum. (ta tua	& topazion. (tua	καὶ τοπάζιον.
על כן כל פקודי	Propterea ĩ vniuerſa p̃cep(	Ain. Propterea ad oĩa mãdata(	Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου
כל ישרתי כל ארח	direxi me, omnem ſemitam	dirigebar, omnem viam	κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν
שקר שנאתי:	mendacii odio habui.	iniquam odio habui.	ἄδικον ἐμίσησα.
פלאות עדותיך על	Mirabilia teſtimonia tua, iõ	Phe. Mirabilia teſtimõia tua, iõ	Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο
כן נצרתם נפשי:	cuſtodiuit ea anima mea.	ſcrutata ẽ ea aĩa mea. (luminat	ἐξηρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.
פתח דבריך יאיר	Apertura ſermonis tui illu(	Phe. Declaratio ſmõnũ tuoꝝ il(	Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ
מבין פתיים:	docẽs neſcientes. (minabit	& intellectũ dat paruulis.	καὶ συνετιεῖ νηπίους.
פי פערתי ואשאפה	Os meũ aperui & reſpiraui	Phe. Os meũ aperui & attraxi(	Τὸ στόμα μου ἤνοιξα καὶ εἵλκυσα πνεῦμα,
כי למצותיך	quia mandata tua	quia mandata tua (ſpũm,	ὅτι τὰς ἐντολάς σου
יאבתי: פ	deſideraui.	deſiderabam.	ἐπεπόθουν.
פנה אלי וחנני	Reſpice ad me & miſerere mei	Phe. Aſpice ĩ me & miſerẽ mei,	Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με,
כמשפט לאהבי שמך	iuxta iudi. diligẽtiũ nom̃ tuũ	ſm iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ.	κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου.
פעמי הכן באמרתך	Gre. mos firma ſm ſmo. tu.	Phe. Gre. me. dirige ſm eloqũ(	Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου,
ואל תשלט בי כל און	& ñ des ptãtẽ ĩ me oĩ iniqtati	vt ñ dñẽt mei oĩs iiuſtitia. (tuũ,	καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία.
פדני מעשק אדם	Redime me a calũnia hoĩum	Phe. Redime me a calũniis hoĩũ,	Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων,
ואשמרה פקודיך:	& cuſtodiã mãdata tua. (tuũ,	vt cuſtodiã mãdata tua. (tuũ,	καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς σου. (δοῦλόν σου,
פניך האר בעבדך	Vultũ tuũ lucere fac ĩ ſuũ(	Phe. Faciẽ tuã illũina ſup ſuũ(	Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν(
ולמדני את חקיך:	& doce me precepta tua.	& doce me iuſtificationes tuas.	καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
פלגי מים ירדו	Riui aquarum fluebant	Phe. Exitus aquaꝝ deduxerunt	Διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν
עיני על לא	de oculis meis, quia non	oculi mei, quia non	οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ
שמרו תורתך:	cuſtodierunt legem tuam.	cuſtodierunt legem tuam.	ἐφύλαξαν τὸν νόμον σου.
צדיק אתה יהוה	Iuſtus tu DEVS,	Sadic, Iuſtus es domine	Δίκαιος εἶ κύριε.
וישר משפטיך	& rectum iudicium tuum.	& rectũ iudiciũ tuũ. (nia tua,	καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
צוית צדק עדתיך	Precepiſti iuſtitiam teſtimo(	Sadic. Mãdaſti iuſtitiã teſtimo(	Ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου,
ואמונה מאד:	& veritatem nimis. (nii tui,	& veritatẽ tuã nimis. (meo, qa	καὶ ἀλήθειαν σφόδρα.
צמתתני קנאתי כי	Cõſũpſit me zelus meus, qa	Sadic. Tabeſcere me fec̃ zelus(	Ἐξέτηξέν με ὁ ζῆλός μου, ὅτι
שכחו דבריך צרי:	obliti ſt ũboꝝ tuoꝝ mole. mĩ	obli. ſt ũba tua inimici mĩ. (ter,	ἐπελάθοντο τῶν λόγων σου οἱ ἐχθροί μου.
צרופה אמרתך מאד	Repurgatus ſmo tuus nimis,	Sadic. Ignitũ eloq. tuũ vehem̃(	Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφόδρα,
ועבדך אהבה:	& ſeruus tuus dilexit illum.	& ſuus tuus dilexit illũ. (ɔtẽptɔ,	καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό.
צעיר אנכי ונבזה	Paruulɔ ego ſũ & ɔtẽptibilis,	Sadic. Adoleſcẽtulɔ ſũ ego &(	Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος,
פקדיך לא שכחתי:	mãdata tua nõ ſum oblitus.	iuſtificatões tuas nõ ſũ oblitus.	τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
צדקתך צדק לעולם	Iuſtitia tua iuſtitia ſẽpitẽna,	Sadic. Iuſtitia tua iuſtitia ĩ ẽnũ	Ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν(
ותורתך אמת:	& lex tua veritas. (rũt me,	& lex tua veritas. (nerũt me,	καὶ ὁ νόμος σου ἀλήθεια. (αἰῶνα,
צר ומצוק מצאוני	Tribulatio & ãguſtia iuene(	Sadic. Tribulatio & ãguſtia iue(	Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με,
מצותיך שעשעי:	mãdata tua delectatiões me.	mãdata tua meditatio mea eſt.	αἱ ἐντολαί σου μελέτη μου.

Digitized by Google

لا عرف شهاداتك	יתי ואידע סהידותך:	& ſciam teſtimonia tua.
هذا زمان يعمل فيه	עידן למעבד רעותא דיי	Tempus eſt faciendi volũtatem DEI,
للرب وقد عطلوا سنتك	אפישו תלמידיא אורתך:	augere diſcipuli legem.
لذلك احببت وصاياك	על היכנא רחימית	Propterea dilexi
افضل من الذهب	פקודיך מן דהבא	mandata tua ſuper aurum
والجوهر	ומפיזא:	& obrizum.
لهذا ابتغيت جميع	על היכנא כל פקודיא	Propterea mandata tua
وصاياك وابغضت	קודמך תריצתנון כל	omnia direxi, omnem
جميع طرق الاثم	אורח שקרא סניתי:	viam iniquam odio habui.
شهاداتك هي جليلة	פרישן סהידותך מטול	Mirabilia teſtimonia tua, propterea
لذلك حفظتها نفسي	היכנא נטרתנון נפשי:	cuſtodiuit ea anima mea.
اعلان كلامك ينير لي	גליף דבירך ינהר	Impreſſio ſermonũ tuorũ illuminabit,
ونامو سك يفهم الاطفال	חכימא יתבין שברייא:	& dabit intellectum neſcientibus.
فتحت فاي واستنشقت	פומי פתחית ואליפית	Os meum aperui & didici,
روحا لاني احببت	ארום הלפקודיך	quoniam mandata tua
وصاياك	צביתי:	volui.
انظر الي وارحمني كمثل	אתפני לותי וחוס עלי	Reſpice me & miſerere mei
رحمة محبي اسمك يارب	כהלכתא לרחמי שמך:	ſm ſententiam diligentium nomẽ tuũ.
قوم طرقي كمثل قولك لكيلا	אסתוורי אתקן במימרך	Greſſus meos dirige in verbum tuum,
تتسلط علي الاثم	ולא תשליט בי כל שקר:	& nõ des poteſtatẽ in me omni iniquo.
انقذني من بغي	פרוק יתי מטלומיא אנש	Redime me a calumnia hominum,
البشر لاحفظ وصاياك	ואטור פקודיך:	& cuſtodiam mandata tua.
اشرق وجهك على	זיו אפך	Splendorem faciei tue lucere fac
عبدك وعلمني عدلك	בעבדך ואלפני ית גזרתך	in ſeruũ tuũ, & doce me precepta tua,
فاضت دموعي من	טופני מיא	Fluentã aquarum emiſerunt
عيني كجاري المياه	עיני מטול דלא	oculi mei, quoniam non
اذ لم احفظ سنتك	נטרו אורייתך:	cuſtodierunt legem tuam.
انت عادل يارب	זכאי את יי	Iuſtus es tu DEVS,
واحكامك مستقيمة	ותריצין דינך:	& recta iudicia tua.
اوصيت كثير بالبر	פקידתא זכותא סהידותך	Precepiſti iuſtitiã teſtimoniorũ tuorũ,
والامانة في شهاداتك	והימנותא לחדא:	& veritatem nimis.
غيرة بيتك اذابتني	מגרת יתי טינתי ארום	Tabeſcere me fecit zelus meus, qm̃
لان اعداي نسوا وصاياك	אתנשיאו דבירך מעיקי:	obliti ſũt verboꝝ tuoꝝ moleſtatores (mei.
قولك مجرب جدا	סנינא מימרך לחדא	Purum verbum tuum nimis,
وعبدك احبه	ועבדך רחמיה:	& ſeruus tuus dilexit illud.
انا صغير وحقير	זעיר אנא ובסיר	Paruulus ego & contemptus
ولم انس وصاياك	פקודיך לא אתנשיתי:	mandata tua non ſum oblitus.
عدلك عدل الى الابد	צדקך זכותא לעלמא	Iuſtitia tua, manifeſta in eternum,
وسنتك حق	ואורייתך קשוט:	& lex tua veritas.
احزان وشدايد لحقتني	עקא ומעיקא ערעוני	Moleſtator & moleſtatiões ĩſecute ſũt
وكانت وصاياك قراتي	יתי פקודיך פרקתי:	me, mãdata tua fuerũt delectatio mea.

Y

צדק עדותיך לעולם	Iuſtitia teſtimonia tua ĩ ſclm	Sadic. Eqtas teſtimo. tua ĩ etnũ,	Δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
הבינני ואחיה :	doce me & viuam.	intellectum da mihi & viuam.	συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι.
קראתי בכל לב	Clamaui in toto corde	Coph. Clamaui in toto corde	Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
ענני יהוה חקיך	reſide mihi, Deus pcepta tua	exaudi me dñe, iuſtificatio. tuas	μου, ἐπάκουσόν μου κύριε, τὰ δικαιώματά σου
אצרה :	cuſtodiam.	requiram. (me fac	ἐκζητήσω.
קראתיך הושיעני	Inuocaui te ſaluum me fac,	Coph. Clamaui ad te & ſaluum(	Ἐκέκραξά σοι, σῶσόν με,
ואשמרה עדתיך :	& cuſtodiam teſtimonia tua.	vt cuſtodiam mandata tua.	καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου.
קדמתי בנשף	Preueni in mane	Coph. Preueni in maturitate	Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ
ואשועה לדבריך	& clamabam verbum tuum	& clamaui, quia in verba tua	καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγους σου
יחלתי :	expectans.	ſuperſperaui.	ἐπήλπισα.
קדמו עיני אש	Preueniebant oculi mei	Coph. Preuenerunt oculi mei	Προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου
מרות	vigilias,	ad te diluculo,	πρὸς ὄρθρον τοῦ
לשיח באמרתך :	vt loquerer ĩ ſmonibus tuis.	vt meditarer eloquia tua.	μελετᾶν τὰ λόγιά σου. (ἔλεός σου
קולי שמעה כחסדך	Vocẽ mã audi iuxta miſ. tu:	Coph. Vo. meã au. ſm miſi. tu.	Τῆς φωνῆς μου ἄκουσον κε κατὰ τὸ(
יי כמשפטך חייני :	DEVS, ſm iudi. tua viui. me	dñe & ſm iudi. tuũ viuifica me.	κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. (μίᾳ
קרבו רדפי זמה	Apppinquerũt pſecu. ſceleri,	Coph. Appro. pſequẽ. me iniq.	Προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνο(
מתורתך רחקו :	a lege tua procul facti ſunt.	a lege autẽ tua longe facti ſunt.	ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν.
קרוב אתה יי וכל	Prope tu DEVS, & omnia	Coph. Prope es tu dñe, & oẽs	Ἐγγὺς εἶ κύριε, καὶ πᾶσαι
מצותיך אמת :	mandata tua veritas.	vie tue veritas.	αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια.
ס קדם ידעתי	A principio noui	Coph. Initio cognoui	Κατ᾽ ἀρχὰς ἔγνων
מעדתיך כי	de teſtimoniis tuis, quod	de teſtimonijs tuis, quia	ἐκ τῶν μαρτυρίων σου, ὅτι
לעולם יסדתם :	in eternum fundaueris ea.	in eternum fundaſti ea. (pe me,	εἰς τὸν αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
ראה עניי וחלצני	Vide afflictionẽ meã & eri(	Res. Vide hũilitatẽ meã & eri(	Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με,
כי תורתך לא	quia legis tue, non (pe me,	quia legem tuam non	ὅτι τοῦ νόμου σου οὐκ
ר שכחתי :	ſum oblitus.	ſum oblitus. (dime me,	ἐπελαθόμην.
ריבה ריבי וגאלני	Iudica cãm mã & redime me,	Res. Iudica iudiciũ meũ & re(	Κρῖνον τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρωσαί με,
לאמרתך חייני :	in ſermone tuo viuifica me.	pter eloquiũ tuũ viuifica me.	διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με.
רחוק מרשעים	Longe ab impiis	Res. Longe a peccatoribus	Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
ישועה כי חקיך	ſalus, quia precepta tua	ſalus, quia iuſtificationes tuas	σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά σου
לא דרשו :	non queſierunt.	non exquiſierunt.	οὐκ ἐξεζήτησαν.
רחמיך רבים יהוה	Miſicõdie tue multe DEVS	Res. Miſicordie tue multe dñe,	Οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε,
כמשפטך חייני :	iuxta iudicia tua viuifica me	ſm iudiciũ tuum viuifica me.	κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με.
רבים רדפי וצרי	Mlti q pſequũt me & affli. me	Res. Mlti q pſe. me & tribu. me,	Πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με,
מעדותיך לא נטיתי	a teſtimõiis tuis nõ decliaui.	a teſtimoniis tuis nõ declinaui.	ἐκ τῶν μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα.
ראיתי בגדים	Vidi preuaricatores	Res. Vidi preuaricantes	Εἶδον ἀσυνθετοῦντας
ואתקוטטה אשר	& faſtidio affectus ſum, quia	& tabeſcebam, quia	καὶ ἐξετηκόμην,
אמרתך לא שמרו :	verbũ tuũ nõ cuſtodierunt.	eloquia tua non cuſtodierunt.	ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυλάξαντο.
ראה כי פקודיך	Vide quoniam precepta tua	Res. Vide quoniã mandata tua	Ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σου
אהבתי יהוה	dilexi domine, (ca me.	dilexi domine,	ἠγάπησα, κύριε
כחסדך חייני :	iuxta miſicordiã tuã viuifi(	in miſericordia tua viuifica me.	ἐν τῷ ἐλέει σου ζῆσόν με.
ראש דברך אמת	Caput verboꝝ tuoꝝ veritas	Res. Pricipiũ ũboꝝ tuoꝝ ũitas,	Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια

Iuſtitia teſtimonia tua in eternum,
intellectum da mihi & viuam.
Clamaui in toto corde
exaudi me DEVS precepta tua
cuſtodiam.
Clamaui ad te redime me,
& cuſtodiam teſtimonia tua.
Preueni mane
& oraui,& verba tua
expectaui.
Anticipauerunt oculi mei
vigilias matutinas & veſpertinas,
vt loquerer in verbo tuo.
Vocem meã audi ſm miſericordiã tuã.
DEVS, ſm iudicia tua viuifica me.
Appꝛopiqueſt pſecutores mei adulterio,
a lege autem tua longe facti ſunt.
Prope es tu Deus & omnia
mandata tua veritas.
A principio
ſciui de teſtimoniis tuis,
quod in eternum fundaueris ea.
Vide humilitatem meã & libera me,
quia legem tuam non
ſum oblitus.
Age cauſam meam & redime me,
verbo tuo ſana me.
Longe ab impiis
ſalus quoniam mandata tua
non exquiſierunt.
Miſericordie tue multe DEVS,
ſm iudicia tua, Deus ſana me.
Multi pſecutores mei & moleſtatores (mei,
a teſtimoniis tuis non declinaui.
Vidi preuaricatores
& certaui cum illis, quoniam
verbum tuum non obſeruauerunt.
Vide quoniam mandata tua
dilexi DEVS, ſm
miſericordiam tuam ſana me.
Principium verbi tui veritas,

ולעולם כל־משפט	in eternum omnia iudicia	in eternum omnia iudicia	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα
צדקך ׃	iuſtitie tue. (cauſa,	iuſtitie tue. (gratis,	τῆς δικαιοσύνης σου.
שרים רדפוני חנם	Pricipes pſecuti ſūt me ſine(	Sin. Pricipes pſecuti ſunt me(	Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν,
ומדבריך פחד לבי ׃	verba āt tua timuit cor m̄ū.	& a vbis tuis formidauit cor m̄ū.	καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία μου.
שש אנכי על אמרתך	Gaudēs ego ſū in eloqo tuo,	Sin. Letabor ego ſup eloqa tua,	Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου,
כמוצא שלל רב ׃	ſicut q̄ inuenit ſpolia multa.	ſicut qui inuenit ſpolia multa.	ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά.
שקר שנאתי ואתעבה	Mēdaciū odio habui & dete(	Sin. Iniqtatē odio habui & abo(	Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην,
תורתך אהבתי ׃	legē āt tuā dilexi. (ſtatus ſū,	ſū, legē āt tuā dilexi. (m̄inatus	τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
שבע ביום הללתיך	Septies in die laudaui te,	Sin. Septies ī die laudē dixi tibi,	Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε,
על משפטי צדקך ׃	ſuper iudiciis iuſtitie tue.	ſuper iudicia iuſtitie tue.	ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
שלום רב לאהבי	Pax multa diligentibus	Sin. Pax multa diligentibus	Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι
תורתך ואין למו	legem tuā, & non eſt in illis	legem tuam, & non eſt illis	τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
מכשול ׃ ש	ſcandalum.	ſcandalum.	σκάνδαλον.
שברתי לישועתך	Expectaui ſalutare tuum	Sin. Expectabam ſalutare tuū	Προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου
יהוה ומצותיך	DEVS, & mandata tua	domine, & mandata tua	κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς σου
עשיתי ׃	feci. (nia tua,	dilexi. (monia tua,	ἠγάπησα.
שמרה נפשי עדתיך	Cuſtodiuit aīa mea teſtimo(	Sin. Cuſtodiuit aīa mea teſti(	Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου,
ואהבם מאד ׃	& dilexit ea nimis.	& dilexit ea vehementer.	καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα.
שמרתי פקודיך	Cuſtodiui mandata tua	Sin. Seruaui mandata tua	Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου
ועדתיך כי כל־	& teſtimonia tua, quia oēs	& teſtimonia tua, quia omnes	καὶ τὰ μαρτύριά σου, ὅτι πᾶσαι
דרכי נגדך ׃	vie mee in conſpectu tuo.	vie m̄e ī ꝯſpe. tuo. (ſpectu tuo	αἱ ὁδοί μου ἐνώπιόν σου κύριε.
תקרב רנתי לפניך	Appinq̄t laus mea corā te	Tau. Appro. depcatio m̄a ī cō(	Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου
יי כדברך הבינני	DEVS ſm̄ vbū tuū doce me	dñe, iuxta elo. tu. da mihi itelle.	κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με.
תבוא תחנתי לפניך	Vēiat depca. m̄a añ vul. tuū,	Tau. Intret poſtula. m̄a ī ꝯſpec.	Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου ἐνώπιόν σου
כאמרתך הצילני ׃	ſm̄ eloquiū tuū libera me.	ſm̄ eloqū tuū eripe me. (tuo,	κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με.
תבענה שפתי תהלה	Fundēt labia mea hymnum,	Tau. Eructabūt lab. m̄a hymnū	Ἐξερεύξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον,
כי תלמדני חקיך ׃	docebis enī me pcepta tua.	cū docueris me iuſtificatōes tu.	ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώματά σου.
תען לשוני אמרתך	Loq̄t lingua m̄a ſmonē tuū,	Tau. Pronūciabit līi. m̄a eloqū(	Φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
כי כל־מצותיך צדק ׃	quia oīa mandata tua iuſta.	q̄a oīa mādata tua eq̄tas. (tuū,	ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη.
תהי־ידך לעזרני	Sit manꝰ tua auxiliatrix m̄a,	Tau. Fiat ma. tua vt ſaluet me,	Γενέσθω ἡ χείρ σου τοῦ σῶσαί με,
כי פקודיך בחרתי	quia mandata tua elegi.	quoniam mandata tua elegi.	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ᾑρετισάμην.
תאבתי לישועתך	Deſideraui ſalutarē tuū (m̄e.	Tau. Concupiui ſalutare tuum	Ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου
יי ותורתך שעשעי	DEVS, & lex tua delecta.(	dñe, & lex tua meditatio mea ē.	κύριε, καὶ ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστί.
תחי־נפשי ותהללך	Viuet aīa m̄a & laudabit te,	Tau. Viuet aīa mea & lauda. te,	Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε,
ומשפטיך יעזרני	& iudicia tua auxiliabūt mi(	& iudicia tua adiuuabunt me.	καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει με.
תעיתי כשה אבד	Erraui q̄ſi ouis pdita, (hi.	Tau. Erraui ſicut ouis q̄ periit	Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός,
בקש עבדך כי־	quere ſeruum tuum, quia	quere ſeruum tuum, quia	ζήτησον τὸν δοῦλόν σου ὅτι
מצותיך לא שכחתי	mādatoꝝ tuoꝝ nō ſū oblitus	mandata tua non ſum oblitus.	τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.
קכ שיר המעלות	CXX. Canticū graduū.	CXIX. Allꝰa. Cāticū graduū.	ριθʹ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אל־יהוה בצרתה	Ad DEVM in tribulatione	Ad dominum cum tribularer	Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με
לי קראתי	mea clamaui,	clamaui	ἐκέκραξα,

Digitized by Google

وجميع احكام عدلك	ולעלם כל דיני	& in eternum omnia iudicia
دايمة الى الابد	צדקך:	iuſtitie tue.
طاردني العظما باطلا	רברבין רדפו יתי מגן	Principes pſecuti ſunt me ſine cauſa,
ومن كلامك جزع قلبي	ומפתגמך דחיל לבי:	verbum autem tuum timuit cor meũ.
فرحت بقولك كمثل	חדי אנא על מימרך	Letus ego in verbo tuo,
من وجد غنايم كثيرة	היך גבר דמשכח עדי סגי:	ſicut homo qui inuenit ſpolia multa.
ابغضت الظلم	שיקרא סניתי ורחקית	Falſitatẽ odio habui & abominatus ſũ,
وارذلته واحببت سنتك	ואורייתך רחימית:	& legem tuam dilexi.
سبع مرات كل يوم اسجد	שבע זמנין ביומא שבחית	Septem temporibus in die laudẽ dixi
على احكامك العادلة	יתך מטול דיני צדקך:	tibi, propter iudicia iuſtitie tue.
فليكن الامن الكثير	שלם סגי לרחמי אורייתך	Pax multa diligentibus legem tuam
لمحبي اسمك اذ لم يكن لهم	בעלמא הדין ולית להון	in mundo hoc, & non eſt illis
شك	תקלא לעלמא דאתי:	ſcandalum in mundo venturo.
رجوت خلاصك	סכיית לפורקנך	Expectaui redemptionem tuam
يارب واحببت	יי ופקודיך עב	DEVS & mandata tua
وصاياك	עבדית:	feci.
وشهاداتك	נטר נפשי סהידותך	Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua,
وهويتها جدا	ורחמתינון לחדא:	& dilexit ea vehementer.
حفظت وصاياك	נטרית פקודיך וסה	Seruaui mandata tua
وشهاداتك لان جميع	וסהידותך ארום כל	& teſtimonia tua, quoniam omnes
طرقي بين يديك يارب	אורחתי לקבלך:	vie mee in conſpectu tuo.
فليقترب دعايي منك	תתקרב צלותי קדמך	Appropinquet oſo mea cõſpectui tuo
يارب ومثل قولك افهمني	יי היך פתגמך תביננני	DEVS, ſm vbũ tuũ da mihi ĩtellectũ.
ليدخل اليك تضرعي	תיעול צלותי קדמך	Veniat oratio mea in conſpectũ tuum
كقولك خلصني	יי היך מימרך פצי יתי:	DEVS, ſm verbum tuum libera me.
شفتاي تنطق بالتسبيح	תבעין ספותי תושבחתא	Effundent labia mea hymnum,
اذا علمتني وصاياك	ארום תלפינני גזירתך:	quoniam docebis me precepta tua.
لساني تنطق بقولك	תתיב לישני מימרך	Narrabit lingua mea verbum tuum,
لان جميع وصاياك	ארום כל דינך צדקא:	quoniam omnia iudicia tua iuſta.
عادلة لتكن يدك	תהי ידך לסיועתי	Sit manus tua in auxilium meum,
لسلامتي فقد احببت سنتك	ארום פקודיך תרעית:	quoniam mandata tua elegi.
تشوقت نفسي الى خلاصك	תאיבית לפורקנך	Deſideraui redemptionem tuam
وفي سنتك درسي	יי ואורייתך פרנוקי:	DEVS, & lex tua ſolatium meum.
فلتحيا نفسي وتسبحك	תחי נפשי ותשבחינך	Viuifica animam meam & laudabit te,
واحكامك تعنني	ודינך יסייעונני:	& iudicia tua adiuuabunt me.
ضللت كالخروف الضال	תעית היך ען דמתבד	Erraui ſicut ouis que periit,
فاطلب عبدك	בעי עבדך ארום	quere ſeruum tuum, quoniam
فاني لم انس وصاياك	פקודיך לא אתנשיתי:	mandata tua non ſum oblitus.
المزمور التاسع عشر والماية	שירא דאתאמר על	CXX. Canticũ quod dictũ eſt pro
الى الرب صرخت	מסוקין דתהומא	aſcenſionibus abyſſi.
في ضيقي	קדם יי כד עקת לי צליתי:	Corã DEO in tribulatione mea oraui,

Furnii noſtri octonarii quadrati, græce & latine, ad imitationem prime, & vltime ogdoadis huius pſalmi, cuius principium eſt, Beati immaculati.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἀ πρώτην ὀγδοάδα μετὰ τὸ ἅγιον καὶ μελῳδήσαντος προφήτου. Ὑμνήσουτες ἐποιξόμην οὕτως ἑλλάδι. Τῶν λατινικῶν φθεγμάτων τῶν ἐπῶν ἐκεῖνα τοῦ πολυμαθεστάτου φαβρου ἤδη εὐδαιμόνως ἀπὸ τοῦ ὄγδοα ξύμπαντα προσδοκῶντος.

Ἀγὸλη ἄμωμοι, μάκαρες βαίνοντες ἐν νόμῳ θεοῦ.
Ἅπαντες φασὶ θεῖα μαρτύρια ἰχνεύοντες, ὄλβιοι.
Ἄβατα γάρ εἰσι παρανομοῦσιν αἱ θεῖαι τρίβοι
Ἄγαν ἱμεναι φυλάκτας ἐντολάς τὰς σὰς ἰθὺς
Αἱ βάσεις ἐμοῦ κομίσαιντ᾽ εἰς φυλακὴν τῶν σῶν δικαίων.
Ἀναίσχυντος ἔσομ᾽ ἀπέμπτα οὐδὲν ἐφορῶν προστάγματα.
Αὖ μαθὼν δίκαιοσου κρίσιν τὴν ὀρθὴν ἐξομολογήσομαι.
Αὐ σὰς φυλάξοντ᾽ ἐντολὰς μὴ δ᾽ ὁμόσε λιμπάνης.

Te dñe da precer corã inſtruar eloquiis tuis.
Tibi vota preſto ſine ma, verba me fuẽt tua
Tua me doce mãdata, rumpar ĩ laudes tuas,

וק ויענני :	& reſpondit mihi	& exaudiuit me.	καὶ εἰσήκουσέ μου.
יהוה הצילה	DEVS libera	Domine libera	Κύριε ῥῦσαι
נפשי משפת שקר	aĩam meã a labio mendacii,	animam meam a labiis iniquis,	τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων
מלשון רמיה :	a lingua doloſa. (ponet	& a lingua doloſa.	καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
מה יתן לך ומה יסיף	Q uid dabit tibi aut qd ap(	Q uid det tibi aut qd apponat	Τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι
לך לשון רמיה :	tibi, lingua doloſa.	tibi, ad linguam doloſam.	πρὸς γλῶσσαν δολίαν.
חצי גבור	Sagittas potentis	Sagitte potentis	Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ
ע שנונים	acutas	acute	ἠκονημένα,
עם גחלי	cum carbonibus	cum carbonibus	σὺν τοῖς ἄνθραξι
רתמים :	geniſtarum.	deſolatoriis.	τοῖς ἐρημικοῖς.
אויה לי כי גרתי	Heu mihi qa peregrinatus ſũ	Heu mihi, quia incolatus	Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου
משך שכנתי עם-	in cappadocia, habitaui cum	meus prolongatus eſt, habitaui	ἐμακρύνθη, κατεσκήνωσα
אהלי קדר :	tabernaculis cedar.	cum habitantibus cedar	μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ,
רבת שכנה לה נפשי	Multũ ſibi hĩtauit A. aĩa mẽa,	multum incola fuit anima mea.	πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου.
עם שונא שלום :	cum oſore pacis. A .i. Depreſ ſa fuit.	Cum his qui oderunt pacem	Μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην
אני שלום וכי	Ego pax, & dum	eram pacificus, cum (gratis.	ἤμην εἰρηνικός. Ὅταν
אדבר המה למלחמה	loquebar, illi ad bellum.	loquebar illis impugnabãt me(	ἐλάλουν αὐτοῖς ἐπολέμουν με δωρεάν.
קכא שיר למעלות	CXXI. Canticũ graduũ.	CXX. Canticũ graduũ.	ρκ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אשא עיני אל-	Leuabo oculos meos in	Leuaui oculos meos in	Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς
ההרים מאין	montes, vnde	montes, vnde	τὰ ὄρη, ὅθεν
יבא עזרי :	veniet auxilium meum.	veniet auxilium mihi.	ἥξει ἡ βοήθειά μου.
עזרי מעם יהוה	Auxilium meum a DEO.	Auxilium meum a domino,	Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου
עשה שמים וארץ :	factore celi & terre.	qui fecit celum & terram.	τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
אל יתן למוט רגלך	Nõ det ĩ cõmotõẽ pedẽ tuũ,	Nõ det in cõmotionẽ pedẽ tuũ,	Μὴ δῴης εἰς σάλον τὸν πόδα σου,
אל ינום שמרך :	nec dormitet q cuſtodit te.	neq; dormitet qui cuſtodit te.	μηδὲ νυστάξει ὁ φυλάσσων σε.
הנה לא ינום ולא	Ecce non dormitabit neq;	Ecce non dormitabit neq;	Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ
יישן שומר ישראל	dormiet qui cuſtodit iſrael.	dormiet qui cuſtodit iſrael.	ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν Ἰσραήλ.
יהוה שמרך	DEVS cuſtodit te	Dominus cuſtodit te,	Κύριος φυλάξει σε,
יהוה צלך	DEVS vmbra tua,	dominus protectio tua	κύριος σκέπη σου
על יד ימינך :	ſuper manum dexterã tuã.	ſuper manum dexteram tuam.	ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου.
יומם השמש	Per diem ſol	Per diem ſol	Ἡμέρας ὁ ἥλιος
לא יככה	non percutiet te,	non vret te,	οὐ συγκαύσει σε,
וירח בלילה	neq; luna per noctem.	neq; luna per noctem.	οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα.
יהוה ישמרך מכל	DEVS cuſtodit te ab omni	Dominus cuſtodit te ab omni	Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς
רע ישמר את נפשך	malo, cuſtodiat animã tuam.	malo, cuſtodiat animam	κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχήν σου
יהוה ישמר	DEVS cuſtodiat .	tuam dominus. Dñs cuſtodiat	ὁ κύριος. Κύριος φυλάξει
צאתך	exitum tuum	introitum tuum	τὴν εἴσοδόν σου
ובואך מעתה	& introitum tuum, ex nunc	& exitum tuum, ex hoc	καὶ τὴν ἔξοδόν σου, ἀπὸ τοῦ
ועד עולם :	& vſq; in eternum.	nunc & vſq; in ſeculum.	νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קכב שיר המעלות	CXXII. Canticũ graduũ.	CXXI. Canticũ graduũ,	ρκα΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לדוד שמחתי	Dauidis. Letatus ſum	Letatus ſum	Εὐφράνθην

فاستجاب لي	וקביל צלותי:	& accepit orationem meam
يا رب نج	יי פצי נפ	DEVS libera
نفسي من الشفاه الغاشه	נפשי משפותא דשקרא	animam meam a labiis mendacii,
والالسن الماكره	מן לישנא נכילתא:	& a lingua doloſa.
ماذا تعطيك وماذا	מה יתב לך ומה יוסף	Quid dabit tibi aut quid adiiciet
تزيدك الالسن الغاشه	לך לישנא נכילתא	tibi lingua doloſa.
نبل القوي	גירין דגיברא שנינין	Sagitte robuſti acute,
مسنونه	היך ברקא מלעיל עם	ſicut fulgura ſuperna, cum
مثل الجمر	גומרי רתמין דדלקין	carbonibus geniſtarum ardentibus
المحرقه	בגיהנם מלרע:	in gehenna inferius.
الويل لي فان غربتي	ווי לי ארום איתותבית	Hei mihi, quoniam peregrinatus ſum
قد طالت وحللت	עם אוסאי שריתי עם	cum aſiaticis, habitaui cum
في مساكن قيدار	משכניהון דערבאי:	tabernaculis arabum.
طال سكون نفسي	יתיר מנהון שרת נפשי	Pluſquam illi peregrinata eſt aīa mea,
مع باغضي السلامه	עם אנום סני שלם:	cum oſoribus pacis.
وكنت اذا كلمتهم	אנא שלם ארום	Ego eram pax, quando
بالسلامه جاهدوني بلا	אצלי ואינון לקרבא:	orabam & ipſi ad bellum.
المزمور العشرون والمايه	שירא דאיתאמר על	CXXI. Canticū q̄ dictū eſt pro
رفعت عيني الى	מסוקין דתהומא	aſcenſionibus abyſſi.
الجبال من	אזקוף עיני לטוריא	Leuabo oculos meos ad montes,
حيث تاتي معونتي	מן האן ייתי סעדי:	vnde veniet auxilium meum.
معونتي من عند الرب	סעדי מן קדם יי דע	Auxilium meum a preſentia DEI
خالق السما والارض	דעביד שמיא וארעא:	qui fecit celum & terram.
لا تعط الزلل رجلك	לא יתן לאיתמוטטא	Non dabit vt cōmoueantur
ولا يغفو حافظك	ריגלך לא ינום נטרך:	pedes tui, nec dormitabit q̄ cuſtodit te.
ها حافظ اسرايل	הא לא נאים ולא	Ecce non dormitabit neq̄
لا يغفو ولا ينام	ידמוך נטיר ישראל:	dormiet, cuſtos iſrael. (bit tibi,
الرب حافظك	יי נטרך יי טלליך	DEVS cuſtodiet te DEVS obūbra(
الرب يظلل	מן בגלל מזוזתא דקביע	propter chartulam preceptorum
على يدك اليمنى	על סטר ימינך במיעלך:	q̄ ɔfirmata ē ad manū dexterā tuā in(
لا تحرقك	ביממא כד שליט שמשא לא	In die q̄n dn̄atur ſol nō (igreſſu tuo.
الشمس نهارا	יחבלנך צפריריא ולילי	nocebunt tibi diurni, neq̄ nocturni
ولا القمر ليلا	כד שליט סיהרא בליליא:	quando dominatur luna in nocte.
الرب يحفظك من كل	מימרא דיי יטרינך מכל	Verbum DEI cuſtodiet te, ab omni
سو الرب يحفظ	ביש יטור ית נפשך:	malo, cuſtodiet animam tuam.
نفسك الرب يحفظ	יי יטר מפקך לפתגמי	DEVS cuſtodiet exitum tuū ad nego(
مدخلك	ומיעלך למיעסק	& introitum tuū ad ſtudia (ciationē,
ومخرجك	באוריתא מן כען	legis, ex nunc
من الان والى الابد	ועד עלם:	& vſq̄ in eternum.
المزمور الحادي والعشرون	שירא דאיתאמר על	CXXII. Canticū quod dictū eſt pro
والمايه فرحت	מסוקין דתהומא על	aſcenſionibus abyſſi per

Tua uerba promet os meū, æq̄ nāq; lex tua. Tua dextra fuet me, mandata ſi elegi tua Tu mihi ſalus, mihi unica cura, lex ſemp tua Tibi uiuo, te laudabo iudiciis nixus tuis Trahe me ouē abactā ceu, haud tamē immemorem legis tue.

Beati immaculati ī uia. Ex libro תורת כהנים Torat choanim

אמר רב אחא מאי דא דאמר דוד תמימי דרך הוה לו לומר תמימי לב אלא תא שמע דיקרי להו תמימי דרך דעתיד קרי להו לפי שהיו הולכים ממקום למקום כדי להודיע תורת י׳ ולא היו קיימים במקום אחד אלא דורשים בכל המקומות תורתו ועדותיו ונותנים על קדושת שמו לפי שמסרו לו בכל לבם ולא היו חוששים מיתה וזה הוא שאמר בכל לב ידרשוהו וסמיך ליה אף לא פעלו עולה בדרכיהו הל׳ בי תמימותם לא היתה לבד בהתהלכותם מעל הרע אבל היו נמנעים מרע ודרשים תורה ומצוה כי היו סובלים כל הצרות שבעולם כדי להגיד תורה בתורה ובאמת זאת היא סדר התמימות שלמות ודי לך בזאת ההערה

.i. Dixit R. Acha, quid nam illud eſt quod dixit Dauid. Beati immaculati ſiue beati perfecti in uia, nōne magis cōueniēs erat dicere, pfecti cor de quā perfecti in uia. Verum audi quāobrē appellauerit eos pfectos ī uia, q̄ & rōnabiliter factū ē. Iſti ſiqdē fuere hoīes q̄ diſcurrebāt circūquaq; p oēs uias docētes legē Dei, nec qeſcebāt ī loco aliquo, uer sine itermiſſione diſcurrebāt pdicātes legē & teſtimōia Dei, & p̄p ſanctū nomē Dei mortē libēter amplectebant, qm̄ deuouerāt ſe Deo ī toto corde nec mori formidabant pp eū, & hoc eſt q̄ dicit ī toto corde exqrūt eū. Et huic cōcinit q̄ ſeqtur. Etenī nō operātes iniqtatē ī uiis ſuis ābulāt. Cuius dicti ſenſus eſt, q̄ perfectio hoīꝫ nō erat q̄ recte

בְּאֹמְרִים לִי	In iis qui dicebant mihi,	In his que dicta ſunt mihi,	ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι,
בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ ׃	In domum DEI ibimus.	in domum domini ibimus.	εἰς οἶκον κυρίου πορευσώμεθα.
עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ	Stantes erant pedes noſtri,	Stantes erant pedes noſtri,	Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν
בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם ׃	In portis tuis Ieruſalem.	in atriis tuis hieruſalem.	ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ἱερουσαλήμ.
יְרוּשָׁלִַם הַבְּנוּיָה	Ieruſalem que edificata eſt	Hieruſalem que edificatur	Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη,
כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה	vt ciuitas, in qua conueniant	vt ciuitas, cuius participatio	ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ
לָּהּ יַחְדָּו ׃	inſimul.	eius in idipſum.	αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό.
שֶׁשָּׁם עָלוּ	Quia eo aſcenderunt	Illuc enim aſcenderunt	Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν
שְׁבָטִים שִׁבְטֵי	tribus, tribus	tribus, tribus	αἱ φυλαί, φυλαὶ
יָהּ עֵדוּת	DEI teſtimonium	domini teſtimonium	κυρίου μαρτύριον
לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת	iſrael, ad confitendum	iſrael ad confitendum	τῷ ἰσραήλ. Τοῦ ἐξομολογήσασθαι
לְשֵׁם יְהוָה ׃	nomini DEI.	nomini domini.	τῷ ὀνόματι κυρίου.
כִּי שָׁמָּה	Quia ibi	Quia illic	Ὅτι ἐκεῖ
יָשְׁבוּ כִסְאוֹת	ſederunt ſedes	ſederunt ſedes	ἐκάθισαν θρόνοι
לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת	in iudicio, ſedes	In iudicio, ſedes	εἰς κρίσιν, θρόνοι
לְבֵית דָּוִד ׃	domui Dauidis.	ſuper domum Dauid.	ἐπὶ οἶκον Δαβίδ.
שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם	Rogate pacem	Rogate que ad pacem ſunt	Ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην
יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ	ieruſalem, ſit pax	hieruſalem, & abundantiam	τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ εὐθηνία
אֹהֲבָיִךְ יְהִי שָׁלוֹם	iis qui diligunt te. Sit pax	diligentibus te. Fiat pax	τοῖς ἀγαπῶσί σε. Γενέσθω δὴ εἰρήνη
בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה	in exercitu tuo, ſitq; pax	In virtute tua, & abundantia	ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ εὐθηνία
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ ׃ לְמַעַן	in regiis tuis. Propter	in turribus tuis. Propter	ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Ἕνεκα
אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה	fr̃es meos & ſocios meos, loq̃r	fr̃es meos & p̃ximos meos, loq̃bat	τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν
נָּא שָׁלוֹם	nunc pacem	pacem de te.	δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
בָּךְ ׃ לְמַעַן בֵּית יְהוָה	in te. Propter domum DEI	Propter domum domini	Ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου
אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה	noſtri, queram	Dei noſtri queſiui	τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα
טוֹב לָךְ ׃	bonum tibi.	bona tibi.	ἀγαθά σοι.
קכג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXIII. Canticũ graduũ.	CXXII. Canticũ graduũ.	ρκβ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי	Ad te leuaui	Ad te leuaui	Πρὸς σὲ ἦρα
אֶת־עֵינַי	oculos meos,	oculos meos,	τοὺς ὀφθαλμούς μου
הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם ׃	qui habitas in celis.	qui habitas in celis.	τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ.
הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים	Ecce ſicut oculi ſeruorum	Ecce ſicut oculi ſeruorum,	Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων
אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם	ad manum dominorum ſuorũ.	in manibus dominorum ſuorũ.	εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν,
כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד	Sicut oculi ancille ad manũ	Sicut oculi ancille in manibus	ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας
גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ	domine ſue, ſic oculi noſtri	domine ſue ita oculi noſtri	τῆς κυρίας αὐτῆς, οὕτως, οἱ ὀφθαλμοὶ (ἡμῶν
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	ad DEVM Deum noſtrum,	ad dominum Deum noſtrum,	πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν
עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ ׃	donec miſereat̃ noſtri. (q̃m	donec miſereatur noſtri.	ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.
חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי	Miſerẽ nr̃i DEVS miſerẽ nr̃i, (	Miſerere nr̃i dñe miſerere nr̃i, quia	Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι
רַב שָׂבַעְנוּ בוּז ׃	mr̃tũ ſatiati ſumꝰ deſpectõe.	multũ repleti ſumus deſpectõe.	ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως.
רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ	Multũ ſatiata eſt aĩa noſtra,	Quia multũ repleta ẽ aĩa nr̃a,	Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν,
הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים	opprobrio delicioſorum	opprobrium abundantibus	τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι
הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים ׃	& deſpectione ſuperborum.	& deſpectio ſuperbis.	καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

بالقايلين لي الى	יד דוד חדיתי באמרין	manũ Dauidis. Letatus ſũ ĩ his q̃ dixerũt
بيت الرب ننطلق	לי לבית מקדשא דיי ניזיל	mihi, in domũ ſanctuarii DEI ibimus.
كانت اقدامنا قياما	קימין הואן ריגלנא	Srantes erant pedes noſtri
في ديار اورشليم	בתרעיך ירושלם:	in portis tuis ieruſalem.
اورشليم مبنية	ירושלם דמתבניא	Ieruſalem que edificatur
كالمدينة	ברקיעא היך קרתא	in celis tanquam ciuitas.
المحيط بها سور	דאיתחברלה כחדא בארע	in qua conueniant ſimul in terra,
هناك صعدت	דתמן סליקו שיבטיא	quoniam eo aſcenderunt tribus
القبايل قبايل	שבטין דיי מסהיד לישר	tribus DEI teſtificantis iſrael,
الرب شهادة	דשכינתיה שריא	quod diuinitas eius habitauit
لاسرايل ليشكروا	ביניהון במיזלהון	inter eos eum acceſſerunt
اسم الرب	לאודאה לשמא דיי:	ad confitendum nomen DEI.
لان	ארום תמן מתייתבן	Quia ibi preparabantur
فيها نصبت كراسي	כורסון לדינא	ſedes ad iudicium
الحكم كراسي	בירושלם כורסין בבית	in ieruſalem, ſedes in domo
ال داود	מוקדשו למלכי דבית דוד	ſanctuarii, regibus domus Dauid.
سلوا السلام	שאילו בשלמא	Rogate pro pace
لاورشليم والغنى	דירושלם יתבון בשלותא	Ieruſalem, ſedeant in tranquillitate
لمحبيها فلتكن السلامة	רחמיך: יהא שלם	amatores tui. Sit pax
في جنودك الخصب	בחילך שלותא	in exercitu tuo, tranquillitas
واليسار في ابرجة منازلك	בבירניתיך: מן בגלל	in pretoriis tuis. Propter
لاجل اخوتي واقاربي	אחיי וחבריי	fratres meos & ſocios meos,
اتكلم فيك بالسلامة	אמליל כדין שלם בך:	loquar nunc pacem pro te.
ولاجل بيت الرب	מטול בית מקדשא דיי	Propter domum ſanctuarii DEI
الهنا طلبت	אלהנא אתבוע	Dei noſtri, que tam
لك الخيرات	לאוטבא לך:	vt bona adſint tibi.
المزمور الذي والعشرون	שירא דאיתאמר על	CXXIII. Canticũ q̃ dictũ eſt pro
والماية ٣ رفعت عيني اليك	מסוקין דתהומא קדמך	aſcenſionibus abyſſi. Coram te
ايها الرب	זקפית ית עיני דיתיב	leuaui oculos meos qui habitas
الساكن في السما	על כורסיה יקרא בשמיא:	ſuper ſedem glorie in celis.
كاعين العبيد	הא היך כעיני ומודקין	Ecce ſicut reſpiciunt
الى ايدي مواليهم	עיני דעבדין אמהתא	oculi ſeruorum & ancillarum
وكعيني الامة الى يدي	כעיני מודקין ד	de latere
سيدتها كذلك عيوننا	דריבונתהא הכדין מדקין	dominorum ſuorum, ſic reſpiciunt
الى الرب الهنا	עינינא ליי אלהנא עד	oculi noſtri DEVM Deũ noſtrũ donec
حتى يتراف علينا	דירחם עלנא:	miſereatur noſtri.
ارحمنا يا رب ارحمنا فقد	חוס עלן יי חוס עלן ארו	Miſere nr̃i DEVS, miſere noſtri, q̃m
امتلانا من الهوان كثيرا	סגי שבענא בסירותא:	multum ſaturati ſumus deſpectione.
وبكثيرا امتلات نفوسنا	סגיעא סבעת לה נפשנא	Multum ſaturata eſt anima noſtra
اعطي عارا للموسرين	תילעיבא דשליין	opprobrio opulentorum,
وهوانا للمتعظمين	מסכדיא וגיותניא:	& deſpectione ſuperborum.

detent a malo tantum imo quod recedentes a malo operabant̃ bonũ, & ſufferebant quecunq; aduerſa mundi tam ſcĩ multa & mala, quo dirigerẽt mundũ ĩ uia legis, & in uia ueritatis. Et citra dubiũ hec eſt uera ꝓprietas ꝑfectionis que perducit ad beatitudinẽ. Et ſatis ſit nunc tibi hac modica excitatione.

קכד שיר המעלות	CXXIIII.Canticũ graduũ	CXXIII. Canticũ graduũ.	ρκγ΄. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לדוד לולי	Dauidis. Niſi quod	Niſi quia	Εἰ μὴ ὅτι
יהוה שהיה	DEVS aderat	dominus erat	κύριος ἦν
לנו יאמר	nobis,dicat	in nobis dicat	ἐν ἡμῖν, εἰπάτω
נא ישראל׃	nunc iſrael.	nunc iſrael,	δὴ ἰσραήλ.
לולי יהוה שהיה	Niſi quod DEVS aderat	niſi quia dominus erat	Εἰ μὴ ὅτι κύριος
לנו בקום עלינו	nobis,cũ exurgerẽt ſup nos	in nobis.Cum exurgerent	ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι
אדם׃ אזי חיים	homines.Tunc viuos	homines in nos forte viuos	ἀνθρώπους ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα ζῶντας
בלעונו בחרות	abſorbuiſſẽt nos,cũ iraſceret	deglutiſſent nos.Cũ iraſceret	ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆναι
אפם בנו׃ אזי	furor eorum ſup nos.Tunc	furor eorum in nos,forſitan	τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα
המים שטפונו	aque circundediſſent nos,	aqua abſorbuiſſet nos.	τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς
נחלה עבר על נפשנו	torrẽs trãſiſſet ſup aĩã nſam.	Torrentẽ ptrãſiuit aĩa noſtra,	χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν.
אזי עבר על	Tunc tranſiſſent ſuper	forſitan pertranſiſſet	Ἄρα διῆλθεν
נפשנו המים	animam noſtram aque	anima noſtra aquam	ἡ ψυχὴ ἡμῶν (κύριος,
הזידונים׃ ברוך יהוה	ſupbie. Benedictus DEVS,	intolerabilem. Benedictus dñs	τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Εὐλογητὸς(
שלא נתננו טרף	qui non dedit nos in predam	qui non dedit nos in captionem	ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν
לשניהם׃ נפשנו	dentibus eoꝝ. Anima noſtra	dentibus eorum. Anima noſtra	τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν
כצפור נמלטה	quaſi auis erepta eſt,	ſicut paſſer erepta eſt	ὡς στρουθίον ἐρρύσθη
מפח יוקשים	de laqueo venantium.	de laqueo venantium.	ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων.
הפח נשבר	Laqueus contritus eſt	Laqueus contritus eſt,	Ἡ παγὶς συνετρίβη,
ואנחנו נמלטנו׃	& nos liberati ſumus.	& nos liberati ſumus.	καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.
עזרנו בשם יהוה	Auxiliũ noſtrũ in noĩe DEI	Adiutorium noſtrũ in noĩe dñi,	Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου,
עשה שמים וארץ	facientis celum & terram.	qui fecit celum & terram.	τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
קכה שיר המעלות	CXXV. Canticũ graduũ.	CXXIIII..Canticũ graduũ.	ρκδ΄. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
הבטחים ביהוה	Qui confidunt in DEO	Qui confidunt in domino	Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον
כהר ציון ל	ſicut mons cion	ſicut mons ſyon,	ὡς ὄρος σιών,
לא ימוט ל	immobilis,	non cõmouebitur	οὐ σαλευθήσεται
לעולם ישב׃	in eternum habitabilis.	in eternum qui habitat	εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν
ירושלם הרים	Ieruſalem habens montes	in hieruſalem.Montes	ἱερουσαλήμ. Ὄρη,
סביב לה ויהוה	in circuitu ſuo,& DEVS	in circuitu eius & dominus	κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος
סביב לעמו מעתה	in circuitu populi ſui nunc	in circuitu populi ſui,ex hoc	κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ
ועד עולם׃	& vſq in eternum.	nunc & vſq in ſeculum.	νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
כי לא ינוח שבט	Quia non requieſcet virga	Quia non relinquet dñs virgã	Ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον
הרשע על גורל	impietatis ſuper ſortem	peccatorum ſuper ſortem	τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον
הצדיקים למען	iuſtorum,vt	iuſtorum,vt non	τῶν δικαίων. Ὅπως ἂν μὴ
לא ישלחו הצדיקים	non mittant iuſti	extendant iuſti	ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι
בעולתה ידיהם׃	in iniquitates manus ſuas.	ad iniquitatem manus ſuas.	ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν.
היטיבה יי לטובים	Benefac DEVS, bonis	Benefac domine,bonis	Ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς
ולישרים בלבותם׃	& his q recti ſũt ĩ corde ſuo	& rectis corde.	καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. (λιάς,
והמטים עקלקלותם	Qui ãt decli.ad praui.ſuas,	Declinãtes aũt in obligationes	Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγα(
יוליכם יהוה את	deducet eos DEVS,cum	adducet dominus cum	ἀπάξει κύριος μετὰ

Digitized by Google

المزمور الثالث والعشرون	שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל	CXXIIII. Canticũ quod dictũ eſt pro
والمايه ة لولا ان	מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא עַל יַד	aſcenſionibus abyſſi per manum
الرب كان	דָּוִד אִלּוּלֵי יְיָ דַּהֲוָה	Dauidis. Niſi Deus fuiſſet
لنا يقول	בְּסַעֲדָנָא כַּד קָם	in adiutoriũ noſtrũ, cum inſurrexiſſet
اسرايبل	עֲלָנָא בַּר נָשׁ:	aduerſum nos homo.
لو لا ان الرب	אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַּיְיָ דַּהֲוָה	Niſi verbum DEI fuiſſet
كان لنا عند قيام	בְּסַעֲדָנָא כַּד קָם	In adiutoriũ noſtrum,cum inſurrexiſſet
الناس علينا اذن لابتلعونا	עֲלָנָא בַּר נָשׁ: הָדֵין כַּד	aduerſum nos homo. Tunc
ونحن احيا وعند شدة	חַיִּין בַּלְעוּנָנָא כַּד תְּקִיף	viuos deglutiſſent nos,cũ iraſcebatur
غضبهم علينا ارادوا	חֲמַתְהוֹן בְּנָא: הָדֵין	furor eorum aduerſum nos. Tunc
تغريقنا في الما	מַיָּא שְׁטָפוּ יָתָנָא מַרְעִית	aque abſorbuiſſent nos,
طرت نفوسنا كانها	עֲבַר עַל נַפְשָׁנָא:	torrens trãſiuit ſuper animam noſtrã,
في واد هالكه وقلوبنا	הָדֵין עֲבַר עַל נַפְשָׁנָא	Tunc pertranſiſſet ſuper aĩam noſtrã
ذايبه كمثل الما الذي	מַלְכָּא דִּמְתִיל לְמֵי יַמָּא	rex ſimilis voragini aquarum
لا يستقر تبارك الرب	דְּרָתְחִיא: בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ	elatarum.Benedictum nomen DEI
الذي لم يجعلنا اكلا ل	דְּלָא מְסַרְנָא הֵיךְ תַּבְרָא	qui non dedit nos tanquam predam
سنانهم نجت نفوسنا	לְשִׁנֵּיהוֹן: נַפְשָׁנָא הֵיךְ	dentibus eorum. Anima noſtra ſicut
مثل العصفور	צִפְּרָא אִשְׁתֵּזַבַת	auis elapſa eſt,
من فخ الصياد	מִפּוּחֵי חַקְלָאֵי	de laqueo venantium,
انكسر الفخ	פּוּחָא אִתְּבַר	laqueus contritus eſt
ونحن نجونا	וַאֲנַחְנָא אִשְׁתֵּזַבְנָא:	& nos liberati ſumus.
لان عوننا اسم الرب الذي	סַעֲדָנָא בְּשׁוּם מֵימַר אֱלָהָנָא	Adiutoriũ noſtrũ ĩ noĩe verbi Dei nrĩ,
خلق السما والارض	דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא:	qui fecit celum & terram.
المزمور الرابع والعشرون	שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל	CXXV. Canticũ quod dictũ eſt pro
والمايه ة المتوكلون على	מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא צַדִּיקַיָּא	aſcenſionibus abyſſi. Iuſti
الرب مثل جبل صهيون	דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַּיְיָ	qui confidunt in verbo DEI
الذي باورسليم	הֵיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן דְּלָא	ſicut mons cion,qui non
لا يزول	יִתְזַעְזַע לְעָלַם יִתְּיַתַּב:	cõmouebitur & in eternum habitabit.
الى الابد الجبال	יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא	Ieroſolyme montes
حولها	סְחוֹר סְחוֹר לַהּ	in circuitu
والرب محيط بشعبه مد	לְעַמֵּיהּ מִן כְּדוּן	populi ſui,ex nunc
الان والى الابد	וְעַד עָלְמָא:	& vſq; in eternum.
ان الرب لا يدع عصا	אֲרוּם לָא יְשָׁרֵי שִׁיבַט	Quoniam non quieſcet virga
الخطاة على نصيب	רִשְׁעָא עַל פִּיצְתָא דְצַדִּיקַיָּא	impietatis ſuper ſortem iuſtorum,
الصديقين لئلا	מִן בִּגְלַל דְּלָא יִשְׁטוֹן	ne extendant
تمد الصديقون	צַדִּיקַיָּא בְּשִׁיקְרָא	iuſti in iniquitatem
ايديهم الى السيات	יְדֵיהוֹן:	manus ſuas.
اصنع يا رب الخير الى	אוֹטֵיב יְיָ לְטָבַיָּא	Benigne fac DEVS,bonis
الصالحين ولمستقيمي القلوب	וְלִדְתְרִיצִין בְּלִבְּהוֹן:	& rectis corde.
واما الذين يميلون الى	וּדְסָטְיָין בָּתַר	Sed declinantium poſt
سبل العوج الرب	עֲקְמוּתְהוֹן יַדְבְּרִינוּן יְיָ	obliquitates ſuas,deducet DEVS

פעלי און שלום	his q operant̄ iniquitatē,pax	operantibus iniquitatem pax	τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. Εἰρήνη
על ישראל :	ſuper iſrael,	ſuper iſrael.	ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
קכו שיר המעלות	CXXVI. Canticū graduū.	CXXV. Canticū graduū.	ρκέ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
בשוב יהוה את	Cum conuerteret DEVS	In conuertendo dominus	Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον
שיבת ציון	captiuitatem cion	captiuitatem ſyon,	τὴν αἰχμαλωσίαν σιών,
היינו כחלמים :	facti ſumus quaſi ſomniātes.	facti ſumus ſicut conſolati.	ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι.
אז ימלא שחוק	Tunc implebitur riſu	Tunc repletum eſt gaudio	Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς
פינו ולשוננו	os noſtrum,& lingua noſtra	os noſtrum,& lingua noſtra	τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν
רנה אז יאמרו	laude.Tunc dicent (VS	exultatione.Tunc dicent	ἀγαλλιάσεως. Τότε ἐροῦσιν
בגוים הגדיל יהוה	ī gētibus,magnificauit DE(	inter gentes,magnificauit dn̄s	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος
לעשות עם אלה :	facere cum iſtis.	facere cum eis	τοῦ ποιῆσαι μετ᾽ αὐτῶν,
הגדיל יהוה לעשות	Magnificauit DEVS facere	Magnificauit dominus facere	ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι
עמנו היינו שמחים	nobiſcū,facti ſumus letātes.	nobiſcum.facti ſumus letantes.	μεθ᾽ ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.
שובה יהוה את	Conuerte DEVS (nuſ,	Conuertere domine	Ἐπίστρεψον κύριε
שבותנו כאפיקים	captiuitatē noſtrā,veluti ri(	captiuitatē noſtrā ſicut torrens	τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους
בנגב : הז	in arido.	in auſtro.	ἐν τῷ νότῳ.
הזרעים בדמעה	Qui ſemināt in lachrymis,	Qui ſeminant in lachrymis,	Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν,
ברנה יקצרו :	in exultatione metent.	in exultatione metent.	ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι.
הלוך ילך	Ambulans ambulabit	Euntes ibant	Πορευόμενοι ἐπορεύοντο,
ובכה נשא	& flebit,portans	& flebant mittentes	καὶ ἔκλαιον βάλλοντες
משך הזרע	charum ſemen.	ſemina ſua. (tatione	τὰ σπέρματα αὐτῶν.
בא יבא ברנה	Veniēs veniet in exultatōe,	Venientes aūt venient cū exul(	Ἐρχόμενοι δέ, ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει
נשא אלמתיו :	portans manipulos ſuos.	portantes manipulos ſuos.	αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.
קכז שיר המעלות	CXXVII. Cāticū graduū.	CXXVI. Cāti.grad.ſalomonis	ρκϛ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לשלמה אם יהוה	Salomonis. Si DEVS	Niſi dominus	Ἐὰν μὴ κύριος
לא יבנה בית	non edificauerit domum,	edificauerit domum,	οἰκοδομήσῃ οἶκον,
שוא עמלו	vane laborauerunt	in vanum laborauerunt	εἰς μάτην ἐκοπίασαν
בוניו בו אם יהוה	qui edificāt eam.Si DEVS	qui edificant eam.Niſi dominus	οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ κύριος
לא ישמר עיר שוא	ſi cuſtodierit ciuitatē,fruſtra	cuſtodierit ciuitatem, fruſtra	φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην
שקד שומר :	vigilat cuſtos.	vigilat qui cuſtodit eam.	ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.
שוא לכם	Fruſtra vobis eſt	Vanum eſt vobis	Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι
משכימי קום ס	mane conſurgere,	ante lucem ſurgere,	τὸ ὀρθρίζειν.
מאחרי שבת	detenti ſeſſione	ſurgite poſtq̄ ſederitis	Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι,
אכלי לחם	manducantes panem	qui manducatis panem	οἱ ἐσθίοντες ἄρτον
העצבים כן	dolorum.Sic	doloris.Cum	ὀδύνης, ὅταν
יתן לידידו ש	dabit dilecto ſuo	dederit dilectis ſuis	δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ
שנא : ח	ſomnum,	ſomnum	ὕπνον.
הנה נחלת יהוה בנים	ecce hereditas DEI,filii	ecce hereditas domini filii	Ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοί,
שכר פרי הבטן :	mercedis,fructus ventris.	merces fructus ventris.	ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
כחצים ביד גבור	Sic ſagitte in manu potētis,	Sicut ſagitte in manu potentis,	Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ,
כן בני הנעורים :	ita filii iuuentutis.	ita filii excuſſorum.	οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.

Digitized by Google

in gehennam partem eorum, cum
operantibus iniquitatẽ, pax ſup iſrael.

CXXVI. Cãticũ qđ dictũ eſt ꝑ
aſcenſionibus abyſſi. Quando
conuerteret DEVS captiuitatem cion,
erimus veluti infirmi qui cõualuerũt.
Tunc replebitur riſu
os noſtrum, & lingua noſtra
laude. Tunc dicent
in populis magnificauit DEVS facere
benigne cum iſtis.
Magnificauit DEVS facere benigne
nobiſcum, facti ſumus letantes.
Conuerte DEVS captiuitatem tuã,
ſicut conuertitur terra, qñ abundant
fluenta aquarum, tempore ſiccitatis.
Qui ſeminauerunt in lachrymis
in exultatione metent.
Ambulans ambulabit in fletu, bos
qui expectabat prouentum
ſemẽtis. Veniẽs veniet cũ exultatiõe,
quando cuſtodiet greſſus ſuos
& paſcetur germine ſulci.

CXXVII. Cãticũ ꝙ dictũ eſt ꝑ aſcẽ(ſionibus.
abyſſi per manum Salomonis.
Si verbum DEI non edificauerit
ciuitatem, fruſtra laborãt qui edificãt
eam, ſi verbum DEI non
cuſtodierit ciuitatem ieruſalem
fruſtra vigilat cuſtos.
Propterea in vanum laboratis vos
qui preuenitis mane perpetraturi
rapinam, & vos qui tardatis
& cõcinnatis ꝑparatiões, & mãducatis
cibos miſerorum, qui laborauerunt
in illis, conueniẽter aũt dabit DEVS
dilectis ſuis ſomnum.
Ecce hereditas DEI, filii recti, B
premium bonorum operum fructus
ventris. Sicut ſagitte in manu
gigantis ita filii iuuentutis.

A. Ex libro Tanchuma. [illegible]
.i. Legimus. Dũ conuerteret Deus captiuitatem cion eramus ſicut ſomniãtes. Quid eſt eramus ſicut ſomniantes? Reſponſum eſt ei. Hoc erit in bello MESSIE filii ephraim, qui cũ ſubtrhaet ſe, ne ſit in auxilium filiorũ iſrael erimus omnes ueluti ſomniantes, non dormientes, nec uigilantes, qñ uero reuertet MESSIAS oſtẽdetq; ſe ipſum eis, tunc implebit riſu os eorum eruntq; gaudentes & uerificabunt primum aduentum, ratione huius ſecunde oſtenſionis, & dicent. Magnificauit Deus facere pro nobis. Hec quãuis iuniores hebrei in alienum retorqueant ſenſum, cõmode tamen morti & reſurrectiõi Chriſti domini noſtri applicari poſſunt.

B. .i. Mundi puri & legitimi.

Digitized by Google

אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר	Beatus vir	Beatus vir	Μακάριος
אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת	qui impleuit	qui impleuit	ὃς πληρώσει
אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם	pharetram ſuam ex ipſis,	deſiderium ſuum ex ipſis	τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.
לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ	nõ confundet eum loquetur	non confundetur cũ loquetur	Οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι
אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃	ini nicis ſuis in porta.	inimicis ſuis in porta.	τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.
קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXVIII. Cãticũ graduũ	CXXVII. Canticũ graduũ.	ρκζ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אַשְׁרֵי כָּל	Beatus omnis	Beati omnes	Μακάριοι πάντες
יְרֵא יְהוָה	qui timet DEVM,	qui timent dominum,	οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον,
הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃	qui ambulat in viis eius.	qui ambulant in viis eius.	οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כ	Laborem manuum tuarum	Labores manuum tuarum	Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου
כִּי תֹאכֵל	cum comederis,	quia manducabis,	φάγεσαι.
אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃	beatus tu & bene tibi erit.	beatus es & bene tibi erit.	Μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι ἔσται,
אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה	V xor tua ſicͭ vitis fructifera,	V xor tua ſicut vitis abundans	ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα,
בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ	in angulis domus tue.	in lateribus domus tue.	ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου.
בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי	Filii tui ſicut germina	Filii tui ſicut nouelle	Οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα
זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ	oliuaꝝ, ĩ circuitu mẽſe tue.	oliuarum, in circuitu mẽſe tue.	ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.
הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ	Ecce ſic benedicetur	Ecce ſic benedicetur	Ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται
גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃	viro qui timet DEVM.	homo, qui timet dominum.	ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον.
יְבָרֶכְךָ יְהוָה	Benedicat tibi DEVS	Benedicat tibi dominus	Εὐλογήσαι σε κύριος
מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב	ex cion, & videas in bono	ex ſyon & videas bona	ἐκ σιών. Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ
יְרוּשָׁלָ͏ִם כֹּל	ieruſalem omnibus	hieruſalem omnibus	ἱερουσαλὴμ πάσας
יְמֵי חַיֶּיךָ׃ ו	diebus vite tue.	diebus vite tue.	τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.
וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ	Et videas filios filioꝝ tuorũ	Et videas filios filiorum tuorũ	Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου,
שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃	pacem ſuper iſrael.	pacem ſuper iſrael.	εἰρήνην ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
קכט שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXIX. Canticũ graduũ.	CXXVIII. Cãticũ graduũ.	ρκη΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
רַבַּת צְרָרוּנִי	Sepe oppugnauerunt me	Sepe expugnauerunt me	Πλεονάκις ἐπολέμησάν με
מִנְּעוּרָי א	ab adoleſcentia mea,	a iuuentute mea,	ἐκ νεότητός μου,
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל	dicat nunc iſrael.	dicat nunc iſrael.	εἰπάτω δὴ ἰσραήλ.
רַבַּת צְרָרוּנִי	Sepe oppugnauerunt me	Sepe expugnauerunt me	Πλεονάκις ἐπολέμησάν με
מִנְּעוּרָי גַּם	ab adoleſcentia mea, ſed	a iuuentute mea, etenim non	ἐκ νεότητός μου, καὶ γὰρ
לֹא יָכְלוּ לִי׃	non potuerunt mihi. (tes,	potuerunt mihi. (peccatores,	οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. (τωλοί,
עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים	Supra dorſũ mẽũ arabãt arã(	Supra dorſũ meũ fabricauerũt(	ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρ(
הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם׃	prolongauerunt ſulcũ ſuum	prolongauerũt iniquitatẽ ſuã.	ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.
יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ	DEVS iuſtus incidet	Dominus iuſtus concidet	Κύριος δίκαιος συγκόψει
עֲבוֹת רְשָׁעִים׃	funes impiorum, (trorſum,	ceruices peccatorum,	αὐχένας ἁμαρτωλῶν. (εἰς τὰ ὀπίσω
יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר	Cõfundant & reuertant re(	cõfundãt & cõuertãt retrorſũ	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν(
כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃	omnes qui oderunt cion.	omnes qui oderunt ſyon.	πάντες οἱ μισοῦντες σιών.
יִהְיוּ כַּחֲצִיר	Fiant ſicut fenum	Fiant ſicut fenum	Γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος
גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת	tectorum, quod priuſquã	tectorum quod priuſquã	δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ
שָׁלַף יָבֵשׁ׃	euellatur areſcit. (meſſor	euellatur exaruit. (metet,	ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη. (ῥίζων
שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר	De quo ſi ĩplebit manũ ſuã(	De quo nõ ĩpleuit manũ ſuã q(	Οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θε(

Beatus vir qui impleuit
ſcholas ſuas ex ipſis, non
confundetur, quando contenderit
cum patronis inimicitie ſue
in porta domus iudicii.

CXXVIII. Cãticũ quod dictũ eſt ꝑ
aſcenſionibus abyſſi.

Beati omnes qui timent DEVM,
qui ambulant in viis eius.
Laborem manuum tuarum cum
comederis beatus tu in mundo
iſto, & beatus tu in mundo venturo.
Vxor tua erit ſic vitis que facit
fructum in lateribus domus tue,
filii tui ſicut plantationes oliuarum
in circuitu menſe tue.
Quoniam ecce ſic benedicetur
viro, qui timet a conſpectu DEI.
Benedicat tibi verbum
DEI ex cion, & videas
bona ieruſalem
omnibus diebus vite tue.
Et videas filios filiorum tuorum,
pax ſuper iſrael.

CXXIX. Canticũ q̧ dictũ eſt ꝑ aſcẽ(ſionibus
abyſſi. Multi qui moleſtias intulerunt
mihi a iuuentute mea, dicat
nunc iſrael.
Multi qui moleſtias intulerunt mihi
a iuuentute mea, verum non potuerũt
inferre malum mihi.
Super corpus meum arauerũt arãtes,
prolongauerunt arationes ſuas.
Deus iuſtus concidit
funes impiorum.
Confundantur & reuertantur
retrorſum omnes qui oderunt eion.
Fiant ſicut fenum tectorum quod
anteq̃ floreſcat irruit ventus notus
ſpiratq; in illud & ſiccatur.
De quo nõ implebit manũ ſuã meſſor,

וחצנו מעמר :	& ſinũ ſuũ manipulos faciẽs.	& ſinũ ſuũ q manipulos colliget	καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα
ולא אמרו	& non dixerunt	Et non dixerunt	Καὶ οὐκ εἶπαν (συλλέγων
העברים ברכת יי	tranſeuntes, bñdictio DEI	qui pteribãt benedictio domini	οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου
אליכם ברכנו	ſuper vos, benediximus	ſuper vos benediximus	ἐφ' ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν
אתכם בשם יהוה	vobis in nomine DEI.	vobis in nomine domini.	ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.
קל שיר המעלות	CXXX. Cãticũ graduũ. A.	CXXIX. Canticũ graduũ	ρκθ΄. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
ממעמקים קראתיך יי	De pfũdis cla. ad te DEVS,	De pfundis clamaui ad te dñe,	Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε,
אדני שמעה בקולי	Deus exaudi vocem meam.	domine exaudi vocem meam.	κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου.
תהיינה אזניך	Fiant aures tue	Fiant aures tue	Γενηθήτω τὰ ὦτά σου
קשבות לקול	intendentes ad vocem	intendentes in vocem	προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν
תחנוני אם־עונות	depcatiõis mee. Si iniqtates	deprecationis mee. Si iniqtates	τῆς δεήσεώς μου. Ἐὰν ἀνομίας
תשמר־יה אדני	obſeruaueris DEVS, Deus	obſeruaueris domine, domine	παρατηρήσῃς κύριε, κύριε
מי יעמד כי עמך	quis ſuſtinebit. Quia tecum	quis ſuſtinebit. Quia apud te	τίς ὑποστήσεται, ὅτι παρὰ σοὶ
הסליחה למען	eſt indulgentia, vt	propitiatio eſt, &	ὁ ἱλασμός ἐστιν. Ἕνεκα
תורא : קויתי יהוה	timearis. Suſtinui DEVM	propter legem tuam ſuſtinui	τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε
קותה נפשי	ſuſtinuit anima mea,	te domie. Suſtinuit anima mea	κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου
ולדברו הוחלתי :	& verbum eius expectaui.	in verbo eius, ſperauit	εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν
נפשי לאדני	Anima mea ad dominum,	anima mea in domino.	ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον.
משמרים לב	a cuſtodia	A cuſtodia	Ἀπὸ φυλακῆς
לבקר שמרים	matutina vſq ad cuſtodiam	matutina vſq ad noctem	πρωΐας μέχρι νυκτός,
לבקר : יחל ישראל	matutinam. Expectet iſrael	ſperet iſrael	ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας ἐλπισάτω ἰσραὴλ
אל־יהוה כי־עם־	DEVM, quia apud	in domino. Quia apud	ἐπὶ τὸν κύριον. Ὅτι παρὰ
יהוה החסד	DEVM miſericordia,	dominum miſericordia,	τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος
והרבה עמו פדות :	& multa apud eũ redẽptio.	& copioſa apud eum redẽptio.	καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις,
והוא יפדה את־	Et ipſe redimet	Et ipſe redimet	καὶ αὐτὸς λυτρώσεται
ישראל מכל עונתיו :	iſrael ex oibꝰ iniqtatibꝰ eiꝰ.	iſrael ex oibus iniqtatibus eius.	τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.
קלא שיר המעלות	CXXXI. Cãticũ graduũ	CXXX. Canticũ graduũ.	ρλ΄. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לדוד יהוה לא־גבה	Dauidi, DEVS ñ ẽ exaltatũ	Domine non eſt exaltatum	Κύριε οὐχ ὑψώθη (ὀφθαλμοί μου.
לבי ולא־רמו עיני	cor mũ, neq elati ſt oclĩ mĩ.	cor meũ neq elati ſũt ocli mei.	ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ(
ולא־הלכתי	Et non ambulaui	Neq ambulaui	Οὐδὲ ἐπορεύθην
בגדלות	in magnis, A.	in magnis,	ἐν μεγάλοις,
ובנפלאות ממני :	& in mirabilibus ſuper me.	neq in mirabilibus ſuper me.	οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ.
אם לא שויתי	Si non repoſui	Si non humiliter ſentiebam	Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν
ודוממתי נפשי	& ſilere feci animam meam,	ſed exaltaui animam meam.	ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. (τέρα αὐτοῦ,
כגמל עלי אמו	tanq̃ lactentẽ ſup matre ſua,	Sicut ablactatus ẽ ſup matrẽ ſuã,	Ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μη(
כגמל עלי נפשי :	tãq̃ lactẽtẽ ſup me aiã meã.	ita retributio in animam meã.	ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου.
יחל ישראל אל־יי	Expectabit iſrael DEVM	Speret iſrael in domino,	Ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον
מעתה ועד־עולם :	ex nunc & vſq in ſeculum.	ex hoc nunc & vſq in ſeculum.	ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קלב שיר המעלות	CXXXII. Canticũ graduũ.	CXXXI. Cãticũ graduũ.	ρλα΄. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
זכור יהוה לדוד	Memento DEVS Dauidis	Memento domine Dauid,	Μνήσθητι κύριε τοῦ Δαβίδ,
את כל־ענותו :	& omnis afflictionis eius,	& omnis manſuetudinis eius.	καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ.

Digitized by Google

ولا الجامع له حضنه A	ויכתפיה מעמר :	& ſcapulas ſuas manipulos faciens.
ولا يقول	ולא אמרו דעברין מתמן	Et non dixerunt tranſeuntes inde,
المارة بركة الرب	ברכתא דיי עליכון ולא	benedictio DEI ſuper vos, & non
عليكم باركناكم	יתיבין להון ברכנא	reſponderunt eis, benediximus
باسم الرب	יתכון בשמא דיי:	vobis in nomine DEI.
المزمور التاسع والعشرون	שירא דאיתמר על	CXXX. Canticũ qđ dictũ eſt pro
والمابه A من الاعماق	מסוקא דתהומא מן	aſcenſionibus abyſſi. De
صرخت اليك يا رب يا رب	עומקיא קריתי יתך יי:	profundis inuocaui te DEVS. A.
اسمع صوتي واقبل	יי קביל צלותי תהוין	DEVS exaudi orationem meam, ſint
بسمعك الى صوت	אודנך צייתין לקל	aures tue intendentes in vocem
تضرعي ان واخذت	צלותי : אין עוויין	orationis mee. Si iniquitates
بالخطايا يا رب فيا رب	תנטור יי יי	obſeruaueris DEVS, DEVS
من يستطيع ان يثبت لان	מאן יקום : ארום גבך	quis ſuſtinebit. Quoniam tecum
المغفرة من	שביקותא מן בגלל	indulgentia eſt vt
عندك ولاسمك	דתתחמי : סכיית יי	videaris. Expectaui DEVM,
يا رب ترجت ولكلمتك	סכיית נפשי	expectauit anima mea,
رجت نفسي A نفسي	ולאיקריה אוריכית :	& in gloria eius ſperaui.
توكلت على الرب	נפשי אוריכא לייי מן	Anima mea ſperauit in DEO, ab
مد حسين	נטורי מטרת צפרא	obſeruatione cuſtodie matutine
الصباح الى المسا	דנטרין לקרבא קורבן	que obſeruãt pro ſacrificãdo ſacrificio
فليتوكل اسرائيل	צפרא : סביר ישראל	matutino. Speret iſrael
على الرب من حين	לייי ארום גבי	in DEO, quoniam apud
الصباح لان الرحمة	יי חסדא וס	DEVM miſericordia
من عند الرب وكثرة الخلاص	וסגי עמיה פורקן:	& copioſa cum illo redemptio.
منه وهو ينقذ	והוא יפרוק ית	Et ipſe redimet
اسرائيل من جميع اثامه	ישראל מכל עויתיה:	iſrael ex omnibus iniquitatibus eius.
المزمور الثلثون والمايه A	שירא דאיתמר על מסוק	CXXXI. Cãticũ ꝙ dictũ eſt p aſcẽſio(
يا رب لم ينعاظم	דתהומא יי לא	abyſſi. DEVS non eſt (nibus
قلبي ولم تتعالى عيناي	גבה לבי ולא	exaltatum cor meum, & non
ولم امش	איתרמו עיני	ſunt elati oculi mei,
متعظما ولا مع	ולא הליכית ברברבן	& non ambulaui in magnis, A.
عجب اعظم مني	ובפרישן מני:	& in mirabilibus ſuper me.
لكني تواضعت	אין לא שויתי אידא לפום	Si non poſui manum ad os,
ورفعت صوتي	ושתיקית נפשי עד	& tacere feci animam meam donec
مثل الفطيم من امه	דמציית פתגמי אוריתא	audiret verba legis,
هكذا مجازاة نفسي	היך חסילא נפשי:	ſicut lactentem animam meam.
فليتوكل اسرائيل على	יוריך ישראל לייי מן	Sperabit iſrael in DEO
الرب من الان والى الابد	השתא ועד עלמא:	ex nunc & vſq; in eternũ. (ſionibus
المزمور الحادي والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוק	CXXXII. Cãticũ ꝙ dictũ eſt p aſcẽ(
والمايه A اذكر يا رب	דתהומא אידכר יי לדוד	abyſſi. Memento DEVS Dauidis.
داود وكثرة دعته	ית כל סגופיה:	& omnis afflictionis eius.

A.
Epos Maphaei Vegij.

Exaudi Deus intentis
atq; auribus hauri
Fūdimus ex alto quas
tibi corde preces.
Et quis ſuſtineat: ſi
tu obſeruaris iniqua:
Si tu obſeruaris ii ma
leſacta Deus.
Tu bonus atq; tuis mi
ſerans queq; excipis
ulnis.
Te propter legem ſu
ſtinuiq; tuam.
Cōfidant in te populi
ſperentq; fideles.
Speraui in te equidē
ſuſtinuiq; Deus.
Nāq; te apud pietas ē
lōga ſed: ꝑ ꝓlonga ē
Et redimes noſtris nos
Deus ipſe malis.

A. Non ambulaui in magnis. In magnis ambulat, qui nititur ad ea que ſuperant uirtutem eorum ut ſcripſit R. Moſſe egyptius libro more hanebochim capite. xxxi. q̃les ſunt qui poſt deliramenta magica commentaq; demonum inſaniunt ſicut olim. Zoroaſter, Oſtanes, Apuſorus, Zaracus, Marmaridius, Hippocus, Zarmocenides, Simon magus, Apollonius, Carpocrates, monſtroſa nomina, Chiromantici quoq; Genethliaci, Alchimici uel potius Chalchimici. Et qui noua emententur miracula, oſtentantes ſtigmata manuu & pedu ac lateris, que non a Deo aut a beato angelo acceperunt, ſed ipſi met ſibi ipſis inculſerunt, quo perſuadeant ſe ſtrui Dei conſortio ac ſanctorum, cum tamen membra ſint diaboli.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה	qui iurauit DEO	Sicut iurauit domino,	Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ
נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃	votũ vouit fortiſſimo Iaacob	votũ vouit Deo Iacob. (mee,	ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ,
אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי	Si itraue.ĩ tabna.domꝰ me,	Si itroiero ĩ rabnaculũ domus(	Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου,
אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ	ſi aſcendero ſuper lectum	ſi aſcendero in lectum	εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης
יְצוּעָי׃ אִם־אֶתֵּן	ſtraminiſ mei. Si dedero	ſtrati mei. Si dedero	στρωμνῆς μου. Εἰ δώσω
שְׁנָת לְעֵינָי	ſomnũ oculis meis, (tionẽ.	ſomnum oculis meis,	ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου,
לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃	& palpebris meis dormita(	& palpebris meis dormitatõnẽ.	καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν,
עַד־אֶמְצָא מָקוֹם	Donec inueniam locum	Et requiẽ tpibus meis donec(	καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου. Ἕως(
לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת	DEO, tabernacula	dño, tabernaculũ (iueniã locũ	τῷ κυρίῳ, σκήνωμα, (οὗ εὕρω τόπον
לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃	fortiſſimo Iaacob.	Deo Iacob.	τῷ θεῷ ἰακώβ.
הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ	Ecce audiuimus eam	Ecce audiuimus eam	Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν
בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ	in ephrata, inuenimus eam	in effrata, inuenimus eam	ἐν ἐφραθᾷ, εὕρομεν αὐτὴν
בִּשְׂדֵי־יָעַר׃	in regione ſaltus.	in campis ſilue.	ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ.
נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו	Intremus ĩ tabernacula eiꝰ,	Introibimus ĩ tabernaculũ eiꝰ,	Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.
נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם	adoremus ſcabellum	adorabimus in loco,	Προσκυνήσομεν εἰς τὸν τόπον
רַגְלָיו׃ קוּמָה יְהוָה	pedum eius. Surge DEVS	vbi ſteterũt pedes eiꝰ. Surge dñe	οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀνάστηθι κύριε
לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה	in requiẽ tuã, tu (cerdotes	in requiem tuam, tu (cerdotes	εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ
וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ	& archa fortitudinis tue. Sa(	& archa ſanctificatiõis tue, Sa(	καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου. Οἱ ἱερεῖς
יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק	tui induant iuſtitiam,	tui induantur iuſtitiam	σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην,
וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃	& miſericordes tui laudent.	& ſãcti tui exultent.	καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται.
ח בַּעֲבוּר	Propter	Propter	Ἕνεκεν
עב דָּוִד	Dauid	Dauid	Δαβὶδ
עַבְדֶּךָ אַל־	ſeruum tuum ne	ſeruum tuum, non	τοῦ δούλου σου μὴ
ם תָּשֵׁב פְּנֵי	auertas faciem	auertas faciem	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον
כ מְשִׁיחֶךָ׃	Meſſie tui.	chriſti tui.	τοῦ χριστοῦ σου.
נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד	Iurauit DEVS Dauidi	Iurauit dominus Dauid	Ὤμοσε κύριος τῷ Δαβὶδ
אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב	veritatem, non auertetur	veritatem & non fruſtrabitur	ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει
מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ	ab ea. De fructu ventris tui	eum, de fructu ventris tui	αὐτήν. Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου,
אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃	ponam ſuper ſedem tuam.	ponam ſuper ſedem tuam.	θήσομαι ἐπὶ τὸν θρόνον σου.
אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ	Si cuſtodierint filii tui (hãc,	Si cuſtodierint filii tui (hec	Ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου (ταῦτα,
בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי ז	pactũ meũ, & teſtifica. meã(	teſtm̃ meũ, & teſtimonia mea(	τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ μαρτύριά μου(
אֲלַמְּדֵם גַּם־בְּנֵיהֶם	quã docuero eos. Et filii eorũ	que docebo eos. Et filii eorum	ἃ διδάξω αὐτούς. Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν
עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא	vſq; ĩ etnũ, ſedebũt ſ̃ thronũ	vſq; in ſeculũ ſedebũt ſup ſedẽ	ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου
לָךְ׃ כִּי־בָחַר יְהוָה	tuũ. Quoniã elegit DEVS	tuam. Quoniã elegit dominus	σου. Ὅτι ἐξελέξατο κύριος
בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב	ciõ, deſiderauit eã ĩ hitaculũ	ſyon, elegit eam in habitationẽ	τὴν σιών, ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοικίαν
לוֹ׃ זֹאת־מְנוּחָתִי	ſibi. Hec requies mea A.	ſibi. Hec requies mea	ἑαυτῷ. Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου
עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי	in ſempitnũ, hic habitabo qa	in ſeculũ ſeculi, hic habitabo qm̃	εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι
אִוִּתִיהָ׃ צֵידָהּ בָּרֵךְ	deſideraui eã. Viaticũ eius(	elegi eã. Viduã eius benedicẽs	ᾑρετισάμην αὐτήν. Τὴν χήραν αὐτῆς εὐ
אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ	bñdicã, paupes eius (bñdicẽs	benedicam, pauperes eius	λογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς αὐτῆς (χορ
אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃	ſaturabo pane.	ſaturabo panibus.	χορτάσω ἄρτων.
וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ	Sacerdotes eius induam	Sacerdotes eius induam	Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω

Qui iurauit DEO uouit
fortiſſimo Iaacob.
Si acceſſero ad uxorem meam,
ſi aſcendero ſuper lectum
ſtraminis mei. Si dedero
ſomnum oculis meis
& palpebris meis dormitationem.
Donec inueniam locum
pro edificanda domo ſancta DEI,
tabernaculum fortiſſimo Iaacob.
Ecce audiuimus eam in ephrata,
inuenimus eam in campis ſilue
libani loco ubi adorauerunt patres
mũdi. Intrabimus ĩ tabernaculis eius,
adorabimus ſcabellum
pedũ eius. Surge DEVS pone ĩ domũ
hoſpitii mei quietem tuam tu & archa
in qua eſt lex ſua. Sacerdotes
tui induent ueſtes iuſtitie,
& leuite ſacri tui laudes dicent
propter ſacrificia. Propter
meritum Dauidis ſerui tui,
dum ingredietur archa in medio
portatum non auertas faciem
ſalomonis Meſſie tui.
Iurauit DEVS Dauidi
in ueritate, non auertetur ab ea,
de fructu uentris tui ponam
regem ſuper ſedem tuam.
Si cuſtodierint filii tui pactum meum,
& teſtificatões meas iſtas quas docebo eos
etiam filii eorum uſque in ſeculum
ſedebunt ſuper ſedem
tuam. Quoniam elegit DEVS cion,
deſiderauit eam pro habitatione
ſua. Hec requies diuinitatis mee
uſque in ſeculum hic habitabo quoniam
deſideraui eam. Viatica eius bñdicens
benedicam, & pauperes eius
ſaturabo panibus.
Sacerdotes eius induam ueſtibus

A. Ex libro bereſit raba, ſup illud. Geñ. xxii. Die autem tertio eleuatis oculis uidit locum .i. Deum procul

אמר ר' יצחק מהו מרחוק עתיד המקום ליתרחק מבניו יכול לעולם תל׳ זאת מנוחתי עדי עד ... אשרי כי אויתיה ... ברך אברך ואביוניה אשביע לחם ... ואני והנער נלכה עד כה אמר ר׳ יהושע בן לוי ... ונשתחוה ונשובה אליכם ... אמר ר׳ יצחק והכל בזכות השתחויה ... לא חזר אלא בזכות השתחויה ... ונשובה אליכם ... לא נגאלו ממצרים אלא בזכות השתחויה ... בזכות השתחויה ... בית המקדש לא נבנה אלא בזכות השתחויה ... ונברכה לפני יי׳ עושנו

.i. Dixit .R. Iſaac quid eſt uidit Deum procul? ſiue manentẽ a lõge? Nimirum quoniam tenetur Deus elongari ab amicis ſuis. Erit ne hec ſemper? Docemur reſponſionem ex eo quod ſcriptũ eſt. Hec requies mea in eternũ hic manebo quoniam expetii illam. Viaticũ eius bñdictionibus benedicã, pauperes ſiue egenos eius, ſaturabo pane. Quando ueniet ille de quo ſcriptũ eſt, pauper & equitans ſuper aſinum? Reuertetur Deus ad amicos ſuos, ſequitur. Ego & puer ibimus uſque illuc. Dixit .R. Ioſua filius Leui. Quare dictũ eſt in fine hoc uerborum .ſ. Sic erit ſemen tuũ. Et adorabimus & reuertemur ad uos. Quoniam reuelatum erat

ישע וחסידיה רנן	ſalute & miſicõdes eiꝫ laude	ſalutari, & ſancti eiuſ exultatõe	σωτήριον, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς, ἀγαλλιάσει
ירננו׃ שם אצמיח	laudabunt. Ibi oriri faciam	exultabunt. Illuc producam	ἀγαλλιάσονται. Ἐκεῖ ἐξανατελῶ
קרן לדוד ערכתי	cornu Dauid, paraui	cornu Dauid, paraui	κέρας τῷ Δαβίδ, ἡτοίμασα
נר למשיחי׃	lucernam Meſſie meo.	lucernam chriſto meo.	λύχνον τῷ χριστῷ μου.
אויביו אלביש	Inimicos eius induam	Inimicos eius induam	Τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω
בשת ועליו	confuſione, ſuper ipſum aũt	confuſione, ſuper ipſum autem	αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ αὐτὸν
יציץ נזרו׃	effulgebit diadema eius.	efflorebit ſanctificatio mea.	ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.
קלג. שיר המעלות	CXXXIII. Cãticũ graduũ	CXXXII. Canticũ graduũ.	ρλβʹ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לדוד הנה מה טוב	Dauidis. Ecce quã bonum	Ecce q̃ bonum &	Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν,
ומה נעים שבת	& quam ſuaue, habitare	q̃ iocundum, habitare	ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ᾽ ἢ τὸ κατοικεῖν
אחים גם יחד׃	fratres ſimul.	fratres in vnum.	ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό.
כשמן הטוב על	Sicut oleum optimum in	Sicut vnguentum in	Ὡς μύρον ἐπὶ
הראש ירד על הזקן	capite, qđ deſcẽdit in barbã,	capite, quod deſcendit in barbã	κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα,
זקן אהרן שירד	barbã Aharon, qđ deſcendit	barbã Aaron, Quod deſcendit	τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρών. Τὸ καταβαῖνον
על פי מדותיו׃	ſup oram veſtimentoꝝ eius.	in oram veſtimenti eius,	ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
כטל חרמון שירד	Sic̃ ros charmon, q deſcẽdit	ſicut ros hermon qui deſcendit	Ὡς δρόσος ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα
על הררי ציון כי	ſuper montana cion, quoniã	in montem ſyon. Quoniam	ἐπὶ τὰ ὄρη σιών. Ὅτι
שם צוה יי את הברכה	ibi mandauit DEVS bñdic(	illic mandauit dñs bñdictionẽ,	ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν
חיים עד העולם׃	& vitã vſqꝫ ĩ eẽnũ. (ctionẽ,	& vitam vſqꝫ in ſeculum.	καὶ ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.
קלד שיר המעלות	CXXXIIII. Cãticũ grad.	CXXXIII. Canticũ graduũ.	ρλγʹ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
הנה ברכו את יי כל	Ecce benedicite DEO, oẽs	Ecce nunc benedicite dño, oẽs	Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες
עבדי יי העמדים	ſerui DEI, qui ſtatis	ſui dñi. Qui ſtatis (In noctibus	οἱ δοῦλοι κυ. Οἱ ἑστῶτες (Ἐν ταῖς νυξὶν
בבית יי בלילות׃	in domo DEI in noctibus.	ĩ do. dñi ĩ atriis domo Dei nr̃i.(	ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.
שאו ידכם קדש	Leuate manus vr̃as ad ſãctũ	extollite manus veſtras ĩ ſancta	ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
וברכו את יהוה׃	& benedicite DEO.	& benedicite domino.	καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
יברכך יהוה מציון	Bñdicat te DEVS ex cion,	Benedicat te dominus ex ſyon,	Εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών,
עשה שמים וארץ׃	factor celi & terre.	qui fecit celum & terram,	ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
קלה הללו יה הללו	CXXXV. Allã. Laudate	CXXXIIII. Allã. Laudate	ρλδʹ. Ἀλληλούια. Αἰνεῖτε
את שם יהוה	nomen DEI,	nomen domini,	τὸ ὄνομα κυρίου,
הללו עבדי יהוה׃	laudate ſerui DEI.	laudate ſerui dominum.	αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.
שעמדים בבית יי	Qui ſtatis in domo DEI,	Qui ſtatis in domo domini	Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου,
בחצרות בית	in atriis domus	in atriis domus	ἐν αὐλαῖς οἴκου
אלהינו׃ הללו יה	DEI nr̃i. Laudate DEVM	Dei noſtri. Laudate dominum	θεοῦ ἡμῶν. Αἰνεῖτε τὸν κύριον
כי טוב יהוה זמרו	qm̃ bonus DEVS, cantate	quia bonus dominus, pſallite	ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε
לשמו כי נעים׃	nomini eius qm̃ ſuaue eſt.	nomini eius quoniam ſuaue.	τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.
כי יעקב בחר לו יה	Qm̃ Iaacob elegit ſibi DE(	Qm̃ Iacob elegit ſibi dominus	Ὅτι τὸν Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κς
ישראל לסגלתו׃	iſrael in peculiũ ſuũ. (VS	iſrael in poſſeſſionem ſibi.	ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.
כי אני ידעתי כי	Quia ego ſcio quod	Quia ego cognoui quod	Ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι
גדול יהוה ואדנינו	magnus DEVS, & dñs nr̃	magnus eſt dñs, & Deus noſter	μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
מכל אלהים כל	pre omnibus DIIS. Omnia	pre omnibus diis. Omnia	παρὰ πάντας τοὺς θεούς. Πάντα
אשר חפץ יי עשה	que voluit DEVS fecit	quecunqꝫ voluit dominus fecit	ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν

Digitized by Google

خلاصا وابرارها سرورا	פורקן וחסידהא משבח	redemptionis & pii eius laude
ومجدا هناك اشرف	ישבחון תמן אצמח מלך	laudabũt. Vbi germinare faciã regnũ
لداود قرنا واضي	יקר לבית דוד סדרית	glorie domui Dauidis, ordinaui
لمسيحي نورا	שרגא למשיחי:	lucernam Meſſie meo.
واشمل اعداءه	בעלי דבבוהי אלביש	Patronos inimicitie eius
خزيا وبزهر	לבושין דבהתא ועלוי	induam veſtes cõfuſionis, & ſup ipſum
عليه قدسي	יציץ כליליה:	florebit corona eius. (ſionibus abyſſi.
المزمور الثاني والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוקיה תהום	CXXXIII. Cãticũ q̃ dictũ eſt ꝑ aſcẽ(
والمايه ه ما احسن	הא כמה טב ובסים	Ecce quam bonum & quam
وابهج الاخوه	בסים למיתב ציון וירושלם	iocundum habitare cion & ieruſalem
اذا سكنوا جميعا	כתרין גם לחדא:	ſicut duo in vnum.
كمثل الطيب الكاين علي	כמשח טב דמתריק	Sicut vnguentũ bonũ q̃d effuſum eſt
الراس النازل علي النحيه	על רישא נחית	ſuper caput deſcenditq;
لحية هرون الذي نزله	על דיקניה דאהרן דנחת	ſuper barbam Aharon, & deſcendit
علي جيب قميصه	על איכמא דלבושוי:	ſuper oram veſtimenti eius.
ومثل طل حرمون المنحدر	היך טלא דחרמון דנחית	Sicut ros hermon qui deſcendit
علي جبل صهيون لان	על טורי ציון ארום	ſuper montes cion, quoniam
هناك امر الرب بالبركة	תמן פקיד יי ית ברכתא	illic precepit Deus benedictionem
والحياة الي الابد	וחיי עד עלמא:	& vitã vſq; in etnũ. (ſionibus abyſſi.
المزمور الثالث والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוקי תהומא	CXXXIIII. Cãticũ q̃ dictũ ẽ ꝑ aſcẽ(
والمايه ه باركوا الرب	הא בריכו ית יי כל עבדי	Ecce benedicite Deo omnes ſerui
يا جميع عبيد الرب القايمين	דיי דקיימין על מטרת בית	DEI. Qui ſtatis ſuper cuſtodia domus
في بيت الرب في مواضع	מקדשא דיי ומשבחין בלילי	ſanctuarii DEI, & laudatis in nocte.
بيت الهنا ارفعوا ايديكم	טולו ידיכון כהניא על	Leuate manus veſtras ſacerdotes ſup
في الليالي الي القدس وباركوا	דוכן קודשא וברכו ית יי:	ambonem ſanctũ & benedicite DEO.
الرب يباركك الرب من صهيون	יברכינך יי מציון	Benedicat ti.i DEVS ex cion
خالق السما والارض المزمور	דעבד שמיא וארעא:	qui fecit celum & terram.
الرابع والثلثون والمايه سبحوا	הללו יה שבחו	CXXXV. Aleluia. Laudate
الاسم الرب	ית שמא דיי שבחו	nomen DEI,
مجدوا يا عبيد الرب	שבחו עבדין דיי:	laudate ſerui DEI.
القايمين في بيت الرب	דקיימין בבית מקדשא	Qui maneris in domo ſancta
في ديار بيت	דיי בדרת בית	DEI in atriis domus
الهنا سبحوا الرب	אלהנא: שבחו קדם יי	Dei noſtri. Laudate coram DEO
فانه صالح رتلوا	ארום טב יי זמרו	quoniam bonus DEVS, pſallite
الاسمه العظيم ه	לשמיה ארום בסים:	nomini eius quoniam ſuaue.
لان الرب اصطفي يعقوب له	ארום דבית יעקב בחר ליה	Quoniam domum Iaacob elegit ſibi
واسرايل ميراثا له	יי ישראל לחביביה:	DEVS iſrael dilectum ſuum.
علمت ان الرب عظيم	ארום אנא ידעית ארום	Quoniam ego ſcio quod
هو والهنا [illegible]	רב יי ומרנא	magnus eſt DEVS, & dñator noſter
من جمع الالهة وكلما	על כל אלהיא: כל	pre omnibus Diis. Omnia
شا الرب صنعه	דאיתרעי יי עבד	que voluit DEVS fecit,

ille q̃ reuerſurus eſt a monte moria in pace req̃ʒ bene peracta. Dixit R. Iſaac cũcta hec propter meritum adorationis, Abraham pater noſter nõ eſt reuerſus niſi propter meritum adorationis ſicut dictum eſt, Et adorabimus & reuertemur ad uos, Iſrael non fuit redemptus ex egypto niſi propter adorationis meritum ſicut dictum eſt. Et adorabitis a lõge, & prope accedet Moſſe. Lex data non fuit niſi propter meritum adorationis ſicut dictũ eſt. Et credidit populus & audiuit q̃ redẽptionem feciſſet Deus, & incuruate ſut & adorauerunt. Anna non fuit exaudita niſi ꝑpter adorationis meritum ſicut dictũ eſt. Et adorauit corã Deo & recordatus eſt eius. Tranſmigrationes ſiue captiuitates nõ ſũt redempte niſi propter meritum adorationis ſicut dictũ eſt. Et erit in illo die clanget tuba magna & uenient qui diſperſi erant de regione Aſſur, & qui non erant in uia de terra egypti & adorabũt dominum in habitaculo ſanctuarii & in Ieruſalem. Templũ edificatum non fuit niſi propter meritum adorationis ſicut dictũ eſt Exaltate dominũ Deum noſtrũ & adorate in templo ſancto eius. Mortui non reſurgẽt niſi propter meritum adorationis ſicut dictũ eſt. Venite adoremus & genuflectamus & benedicamus corã te q̃ feciſti nos. Et q̃d e de reſurrectiõe mortuorũ hec leguntur in libro Helle hadebarim rabba

ר׳ כסאי אומר כל בריות שנבראו מן השמים נפשן וגופן מן השמים וכל שנבראו מן הארץ נפשן וגופן מן הארץ לפיכך עשה אדם תורה ועשה רצון אביו שבשמים הרי הוא כבריות של מעלה שנ׳ אני אמרתי אלהים אתם ולא עשה תורה ולא רצון אביו שבשמים הרי הוא כבריות של מטה שנ׳ אכן כאדם

בשמים ובארץ	in celo & in terra	in celo & in terra,	ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ.
בימים ובכל	in mari & in omnibus	in mari & in omnibus	Ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις
תהומות : מעלה	abyſſis. Leuans	abyſſis. Educens	ταῖς ἀβύσσοις. Ἀνάγων
נשאים מקצה הארץ	nubes de ſummitatibus t̃re,	nubes ab extremo terre,	νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς,
ברקים למטר עשה	fulgura in pluuiam fecit.	fulgura in pluuiam fecit.	ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν.
מוצא רוח	Educens ventos	Qui produxit ventos	Ὁ ἐξάγων ἀνέμους
מאוצרותיו : שהכה	de theſauris ſuis, qui pcuſſit	de theſauris ſuis, qui percuſſit	ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξε
בכורי מצרים	primogenita egypti	primogenita egypti	τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου,
מאדם עד בהמה :	ab homine vſq ad pecus.	ab homine vſq ad pecus.	ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.
שלח אתות ומפתים	Miſit ſigna & portenta	Et miſit ſigna & prodigia	Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα
בתוככי מצרים	in medio tui egypte	in medio tui egypte,	ἐν μέσῳ σου αἴγυπτε.
בפרעה ובכל עבדיו	in Parao & in cunctos ſeruos	in Pharaonem & in oẽs ſeruos	Ἐν φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις
שהכה גוים רבים	eius. Qui pcuſſit gẽtes mul(	eius. Qui pcuſſit gẽtes multas,	αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλά,
והרג מלכים	& oocidit reges (tas,	& occidit reges	καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς
עצומים : לסיחון	fortes. Cichon	fortes. Seon	κραταιούς. Τὸν σηὼν
מלך האמרי ולעוג	regem amorreorum, & Og	regem ammorreorum & Og	βασιλέα τῶν ἀμορραίων καὶ τὸν ὢγ
מלך הבשן ולכל	regem Baſſan, & omnia	regem Baſan, & omnia	βασιλέα τῆς βασὰν, καὶ πάσας
ממלכות כנען :	regna chanaam.	regna chanaan.	τὰς βασιλείας χαναάν.
ונתן ארצם נחלה	Et dedit terrã eorꝫ hẽditatẽ,	Et dedit terram eorꝫ hẽditatẽ,	Καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν,
נחלה לישראל עמו	hereditatẽ iſrael populo ſuo.	hereditatem iſrael populo ſuo.	κληρονομίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.
יהוה שמך לעולם	DEVS nomẽ tuũ ĩ eternũ,	Domine nomen tuũ in eternũ,	Κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
יהוה זכרך לדר ודר	DEVS mẽo. tua ĩ ge. & ge.	dñe mẽoriale tuũ ĩ gñatõnẽ & (	καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
כי ידין יהוה	Quia iudicabit DEVS	Quia iudicabit dñs (gñatiõnẽ.	Ὅτι κρινεῖ κύριος
עמו ועל	populum ſuum, & in	populum ſuum, & in	τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
עבדיו יתנחם :	ſeruis ſuis conſolabitur.	ſeruis ſuis deprecabitur.	τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.
עצבי הגוים כסף	Idola gentium argentum	Simulachra gentium argentũ	Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον
וזהב מעשה ידי	& aurum opera manuum	& aurum, opera manuum	καὶ χρυσίον ἔργα χειρῶν
אדם : פה להם ולא	hominum. Os habent & non	hominum. Os habent & non	ἀνθρώπων. Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ
ידברו עינים להם	loquentur, oculos habent	loquentur, oculos habent	λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι
ולא יראו : אזנים	& nõ videbunt. Aures habẽt	& non videbunt. Aures habent	καὶ οὐκ ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι
להם ולא יאזינו	& non audient,	& non audient,	καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται,
אף אין יש רוח	ſed nec eſt ſpiritus	neq enim eſt ſpiritus	οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦμα
בפיהם : כמוהם	in ore eorum. Similes illis	in ore ipſorum. Similes illis	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς
יהיו עשיהם כל	ſint facientes ea, & omnis	fiant qui faciunt ea, & omnes	γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες
אשר בטח בהם :	qui confidit in eis.	qui confidunt in eis.	οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
בית ישראל ברכו	Domus iſrael benedicite	Domus iſrael benedicite	Οἶκος ἰσραὴλ εὐλογήσατε
את יהוה בית אהרן	DEO, domus Aharon	domino, domus Aaron	τὸν κύριον. Οἶκος ἀαρὼν
ברכו את יהוה	benedicite DEO.	benedicite domino.	εὐλογήσατε τὸν κύριον.
בית הלוי ברכו	Domus Leui benedicite	Domus leui benedicite	Οἶκος λευὶ εὐλογήσατε
את יהוה יראי יהוה	DEO, timientes DEVM	domino, qui timetis dominum	τὸν κύριον. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον
ברכו את יהוה :	benedicite DEO.	benedicite domino.	εὐλογήσατε τὸν κύριον.

في السما والارض	בשמיא ובארעא	in celis & in terra
وفي البحار وجميع	בימיא ובכל	in mari,& in omnibus
الاغماق الذي يصعد	תהומיא: דמסיק	abyſſis. Eleuans
السحاب من اقاصي الارض	ענני מסייפי ארעא	nubes ab extremis terre,
وجعل البرق للمطر	ברקין למיטרא	fulgura pro deſcenſu pluuie
الذي اخرج الرياح	עבד דמפיק רוחא מן	fecit. Qui produxit uentos de
من خزاينه الذي اهلك	תוסברוי דיליה: דקטל	theſauris ſuis. Qui interfecit
ابكار مصر	בוכרייא דמצרים	primogenita egypti
من الانسان الى البهيمة	מאינשא ועד בעירא:	ab homine uſq; ad pecus.
وارسل الايات والعجايب	שדר אתין ותמהין	Miſit ſigna & portenta
في وسطك يا مصر	במיצעא דמצרים	in medio tui egypte,
في فرعون وجميع عبيده	בפרעה ובכל עבדוהי:	in Pharaonem & in omnes ſeruos eius.
الذي اهلك شعوبا كثيرة	דמחא עממין סגיאין	Qui percuſſit populos plurimos,
وقتل ملوكا	וקטל מלכין תקיפין:	& interfecit reges fortes.
اعزا سيحون	לסיחון מלכא	Sichon regem
ملك الاموريين وعوج	אמוראי ולעוג מלכא	amorreorum,& Og regem
ملك باسان وجميع	דבתנין ולכל	Baſſan & omnes
مملكات كنعان	מלכוות כנענאי:	reges cananeos.
واعطى ارضهم ميراثا	ויהב ארעהון לאחסנא	Et dedit terras eorum hereditatem,
ميراثا لشعبه اسرايل	אחסנת לישראל עמיה:	hereditatem iſrael populo ſuo.
اسمك يا رب دايم الى الابد	יי שמך לעלמין	DEVS nomen tuum in eternum,
وذكرك من جيل الى جيل	יי דוכרנך לדר ודר:	DEVS mẽoria tua ĩ gñarõe & gñatõe
الرب يتراف	ארום ידין מימרא דיי	Quoniam iudicabit uerbum DEI
على شعبه	דינא דעמיה ועל עבדוהי	iudiciũ populi ſui,& ſuper ſeruos ſuos
ويعزي عبيده	צדיקיא יתוב ברחמוי:	iuſtos cõuertet in miſerationibus ſuis.
اوثان الامم ذهب	טעוון דעממיא סימא	Idola populorum argentea
وفضة صنعة ايدي	ודהבא עובד	& aurea, opera
البشر لها افواه ولا	ידי בר נש: פום להון ולא	hominis. Os habent & non
تنطق واعين ولا	ממללין עינין להון	loquuntur, oculos habent
تنظر واذان	ולא חמיין: אודנין	& non uident. Aures
ولا تسمع	להון ולא צייתין	habent & non audiunt,
ولا روح	נחירי להון ולא אית רוחא	naſum habent & non eſt ſpiritus
في افواهها فليكن	דחיי בפומהון: דכוותהון	vite in ore ipſorum. Similes illis
صانعوها مثلها وجميع	יהון עבדיהון כל	fiant qui faciunt ea,& omnes
من يتوكل عليها	דסמיכין עליהון:	qui confidunt in eis.
يا ال اسرايل باركوا	דבית ישראל בריכו	Domus iſrael benedicite
الرب يا ال هرون	ית יי דבית אהרן	DEVM, domus Aharon
باركوا الرب	בריכו ית יי:	benedicite DEVM
يا ال لاوي باركوا	דבית לוי בריכו	domus leui benedicite
الرب يا متقي الرب	ית יי דדחלין דיי	DEVM, timentes DEVM
باركوا الرب	בריכו ית יי:	benedicite DEVM.

ואפוהון וכן ואת ר׳ כיפאי
אין לך פת פרשה שאין
בה תחיית המתים אלא
שאין בנו כח לדרוש שנ׳
יקרא אל השמים מעל
וגו׳ יקרא אל השמים מעל
זו נשמה ואל הארץ לדין
עמו זה הגוף פי׳ דין עמו
ומניין שאין מדבר אלא
בתחיית המתים שנ׳
מארבע רוחות באי הרוח
כי שם יהוה אקרא
נמצינו למדין שאין מזכיר
משה שמו של מקום אלא
לאחר עשרים ואחד דבר
מפי למד ממלאכי השרת
לפי שאין מלאכי השרת
מזכירין את השם אלא
לאחר שלש קדושות
שנ׳ וקרא זה אל זה ואמר
קדוש קדוש קדוש

.i. Dixit . R . Cimai. Omnium creaturarũ que de celo create ſũt, anima & corpus ad celum pertinet. Creaturarum uero que de terra create ſunt, aia & corpus ad terrã pertinet. Itaq; ſi obſeruat homo legem ac uoluntatem patris ſui qui in celis eſt, citra dubiũ efficit de numero creaturarum ſupernarum ſicut ſcriptũ eſt. Ego dixi Dii eſtis uos. Atqui ſi nõ obſeruat legẽ ac uoluntatẽ patris ſui qui in celis eſt efficitur de numero creaturarum inferiorum ſicut ſcriptũ eſt. Profecto ſicut hoĩes moriemini. Quapropter ẽ dictum a . R . Cimai non extare aliquod ſcripture capitulũ in quo non fiat mentio de reſurrectione mortuorum, tamẽ & ſi uis noſtra non poſſit illud penetrare. Et hoc eſt quod ſcriptum eſt. A quatuor partibus ueniet ſpiritus quẽ nomen Dei uocabit. Repertum eſt aũt in cõmentariis iudicum quod nõ protulit Moſſe nomen domini, niſi poſt unũ & uiginti uerba. Sed a quo didicit hoc? Ab angelis miniſtrantibus. Quandoquidem angeli ipſi miniſtrantes non proferunt Dei nomen, niſi poſt ternã ſanctitatem queadmodum dictum eſt. Vocabit hunc & illum & dicet ſanctus ſanctus ſanctus. &c.

Digitized by Google

בָּרוּךְ יְהוָה	Benedictus DEVS	Benedictus dominus	Εὐλογητὸς κύριος
מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יר	ex cion,qui habitat.	ex ſyon,qui habitat	ἐν σιὼν ὁ κατοικῶν
יְרוּשָׁלָם הַלְלוּ־יָהּ׃	in Ieruſalē Aleluia. (bonus,	ĩ hieru ſalē. Allſa. (dño qm̃ bonꝰ	ἱερουσαλήμ. (κυρίῳ ὅτι ἀγαθός,
קלו הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב	cxxxvi.Cõfitemi DEO,qm̃(	CXXXV. Allſa. Cõfitemi(	ρλέ. Ἀλληλούια. Ἐξομολογεῖσθε τῷ(
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in eťnū miſicordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	Confitemini Deo Deorum,	Confitemini Deo Deorum,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in eťnū miſicordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי	Confitemini domino	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
הָאֲדֹנִים כִּי ל	dominorum, quoniam	dominorum.	τῶν κυρίων,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternū miſericordia eius	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	Qui fecit mirabilia	Qui facit mirabilia	Τῷ ποιήσαντι θαυμάσια
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ	magna ſolus,	magna ſolus,	μεγάλα μόνῳ,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in eťnū miſicordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם	Qui fecit celos	Qui fecit celos	Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς
בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם	in intellectu,qm̃ in eternum	in intellectu,quoniā in ſeculum	ἐν συνέσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ לְרֹקַע הָאָרֶץ	miſicō.eiꝰ.Qui extēdit ťrā	miſi. eius.Qui firmauit terrā	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν
עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם	ſuper aquas,qm̃ in eternum	ſuper aquas,quoniā in ſeculum	ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα,
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים	miſi.eius.Qui fec̄ luminaria	miſi.eius.Qui fecit luminaria	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα
גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם	A. magna,quoniā in eternū	magna,quoniam in ſeculum	μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ	miſericordia eius.Solem	miſericordia eius.Solem	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τὸν ἥλιον
לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי	in poteſtate diei,quoniam	in poteſtatem diei,quoniam	εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternū miſericordia eius.	in ſeculum miſericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים	Lunam & ſtellas	Lunam & ſtellas	Τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας
לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה	in poteſtatibus noctis,	in poteſtatem noctis,	εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in eťnū miſicordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְמַכֵּה מִצְרַיִם	Qui percuſſit egyptum	Qui percuſſit egyptum	Τῷ πατάξαντι αἴγυπτον
בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי	in primogenitis eoꝝ,quoniā	cum primogenitis eorum,	σὺν τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternū miſericordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל	Et eduxit Iſraelem	Qui eduxit iſrael	Καὶ ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם	de medio eoꝝ qm̃ in eternū	de medio eorum,qm̃ in ſeculum	ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ בְּיָד חֲזָקָה	miſcordia eiꝰ.In mãu valida	miſicōdia eius.In manu potēti	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐν χειρὶ κραταιᾷ
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי	& brachio extento,quoniam	& brachio excelſo,	καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternū miſericordia eius.	qm̃ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְגֹזֵר יַם־סוּף	Qui diuiſit mare rubrum	Qui diuiſit mare rubrum	Τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν
לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם	in diuiſiones,qm̃ in eternum	in diuiſiones, quoniā in ſeculū	εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ וְהֶעֱבִיר	miſicor.eius.Et trāſire fecit	miſericordia eius.Et eduxit	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ διαγαγόντι
יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי	Iſrael p̄ mediū eius,quoniā	iſrael per medium eius,quoniā	τὸν ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eťnū miſi.eius. (citū eius	in ſeculū miſicor.eius. (tē eius	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. (μιν αὐτοῦ
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ	Et ɔuoluit Parao B.& exer(	Et excuſſit Pharaonē & virtu(	Καὶ ἐκτινάξαντι φαραὼ καὶ τὴν δύνα(
בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם	in mari rubro,qm̃ in eternū	in mari rubro,quoniā in ſeculū	εἰς θάλασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ	miſi.e.Qui duxit pplm̄ ſuū	miſi.e.Qui traduxit pplm̄ ſuū	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ

Digitized by Google

Benedictus DEVS
ex cion qui poſuit diuinitatem ſuam
in ieruſalem Aleluia. (qm̃ bonus,
CXXXVI. Laudes dicite corã DEO(
quoniam in eternum benignitas eius.
Laudes dicite Deo Deorum
quoniam in eternum benignitas eius.
Laudes dicite domino
dominorum, quoniam
in eternum benignitas eius.
Qui fecit mirabilia
magna ſolus,
quoniam in eternum benignitas eius.
Qui fecit celos
in intelligentia, quoniam in eternum
benignitas eius. Qui extendit terram
ſuper aquas, quoniam in eternum
benignitas eius. Qui fecit luminaria
magna, quoniam in eternum
benignitas eius. Solem
vt preeſſet in die, quoniam
in eternum benignitas eius.
Lunam & ſtellas
vt preeſſent in nocte,
quoniam in eternum benignitas eius.
Qui percuſſit egyptum
plagis, & occidit primogenita eorum,
quoniam in eternum benignitas eius.
Qui eduxit iſraelem
redimẽs eos de medio eoꝝ, qm̃ ĩ eternũ
benignitas eius. In manu forti
& brachio excelſo, quoniam
in eternum benignitas eius.
Qui diuiſit mare rubrum
in diuiſiones, quoniam in eternum
benignitas eius. Et tranſire fecit
iſrael per medium eius, quoniam
in eternum benignitas eius.
Et inuoluit Pharaonẽ & exercitũ eius
in mari rubro, quoniam (pulũ ſuũ
ĩ eternũ benignitas eius. Et eduxit po(

A. Ex fragmẽtis cabaliſticis [illegible] .i. De duobus luminaribus ſcriptũ eſt. Sint luminaria in extenſione celorum. Et quidẽ ſapientes authores noſtri, declarauerunt nobis citra dubium quãtum datum eſt eis intelligere de re hac, dixeruntq; Luminaria ſcriptum eſt, & alter eorũ eſt ſol, alter uero luna, quorum occultus ſenſus denotat ſiue ſignificat, lineã pralina, & cor tenerum. Et demũ iubeo te ueraciter ſcire, quod cauſa totius idolatrie fuit dualitas, & bene aduertito hoc. Id uero quod dixerunt ſapientes Luminaria ſcriptũ ẽ, cõtinet myſterium ſiue ſecretum trinitatis, quam uocauerũt adornatum ſiue pulchritudinem cũ cõiunctione ad ſuam propriam ſubſtantiã perſpicies autem tum ex ſole tum ex luna, quod operibus eius comprehendit mundũ totum,

B. Parao. Sic.n. proferunt hebrei, nec reperitur ſcriptum Pharao in tota ſerie ſacre ſcripture niſi tantũ ſemel.

בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם	per deſertum, qm̄ in eternū	ꝑ deſertū, qm̄ in ſcl̄m miſi. eius.	ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ(
חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מְלָכִים	miſi. eius. Qui pcuſſit reges	Qui percuſſit	Τῷ πατάξαντι (λεος αὐτοῦ.
גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם	magnos, quoniam in eternū	reges magnos. qm̄ in ſeculum	βασιλεῖς μεγάλους ὅτι εἰς τὸν
חַסְדּוֹ׃ וַיַּהֲרֹג	miſericordia eius. Et occidit	miſericordia eius. Et occidit	αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἀποκτείναντι
מְלָכִים אַדִּירִים	reges fortes,	reges fortes,	βασιλεῖς κραταιούς,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	Cichon regem ammorreoꝝ,	Seon regem ammorreorum,	Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	Et Og regem Baſſan,	Et og regem baſan,	Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασάν,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה	Et dedit terra eoꝝ hḗditatē,	Et dedit terram eoꝝ hḗditatē,	Καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל	Hereditatem iſrael	Hereditatem iſrael	Κληρονομίαν ἰσραὴλ
עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם	ſeruo ſuo, quoniā in eternum	ſeruo ſuo, quoniam in ſeculum	δούλῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα (μῶν
חַסְדּוֹ׃ שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ	miſi. e. Quia ī hūilitate nr̄a	miſi. eius. Quia ī hūilitate nr̄a,	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ(
זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם	memor fuit noſtri, qm̄ i etnū	memor fuit noſtri, qm̄ in ſeculū	ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ	m. e. Et ṙdemit nos de mole(	m. e. Et ṙdemit nos ab inimicis(	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ(
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ i et. mi. e. (ſtatoribꝰ nr̄is,	qm̄ ī ſeculū miſeri. eius. (nr̄is,	ὅτι εἰς τ. αἰ. τὸ ἔλε. αὐ. (τ) ἐχθρ. ἡμ.
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר	Qui dat eſcam omni carni,	Qui dat eſcam omni carni,	Ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם	Confitemini Deo celorum,	Confitemini Deo celi,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̄ in etnū miſicordia eius.	qm̄ in ſeculū miſericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
		Confitemini domino dominoꝝ,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ τῶν κυρίων,
	(bylonis	qm̄ ī et. mi. eius. (na babylonis	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
קלז עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל	CXXXVII. Sup flumīa ba(	cxxxvi. Alā. ps. Dd̄. Sup flumī(	ρλϛʹ. Τῷ Δαδ διὰ ἱερεμίου. Ἐπὶ τῶν πο(
שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ	ibi ſedimus & fleuimus,	illic ſedimus & fleuimus,	ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν (ταμῶν
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן׃	cum recordaremur cion.	dum recordaremur tui ſyon.	ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών. (Βαβυ(
עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ	In ſalicibus in medio eius,	In ſalicibus in medio eius,	Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς (λῶνος,
תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃	ſuſpendimus citharas nr̄as.	ſuſpendimus organa noſtra.	ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.
כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ	Qm̄ ibi īterrogauerūt nos,	Quia illic interrogauerūt nos	Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς,
דב שׁוֹבֵינוּ	qui captiuos duxerunt nos	qui captiuos duxerunt nos,	οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς,
דִּבְרֵי־שִׁיר	verba carminis.	verba cantionum.	λόγους ᾠδῶν,
וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה	Et qui abduxerunt nos leti,	Et qui abduxerunt nos, hymnū	καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον
שִׁירוּ לָנוּ	canite nobis	cantate nobis	Ἄσατε ἡμῖν
מִשִּׁיר צִיּוֹן׃	de canticis cion.	de canticis ſyon.	ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών,
אֵיךְ נָשִׁיר	Quōmodo cantabimus	Quomodo cantabimus	πῶς ᾄσωμεν
אֶת־שִׁיר	canticum	canticum	τὴν ᾠδὴν
יְהוָה עַל	DEI in	domini, in	κυρίου ἐπὶ
ש אַדְמַת	terra	terra	γῆς
א נֵכָר׃	aliena.	aliena.	ἀλλοτρίας.
אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ	Si oblitus fuero tui	Si oblitus fuero tui	Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου

Digitized by Google

per deſertum,quoniam	במדברא ארום	في القفر والى الابد رحمته
in eťnū benigni.eius.Et p̄cuſſit regts	לעלם טוביה׃ למחי מלכין	الحميد ضرب
magnos,quoniam	רברבין ארום	ملوكا عظيمه والى الابد
in eternū benignitas eius.Et occidit	לעלם טוביה׃ וקטל	رحمته وقتل
reges ſuperbos,	מלכין גיותנין	ملوكا مجيده
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
Sichon regem amorreorum,	לסיחון מלכא דאמוראי	سيحون ملك الاموراتيين
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
Et Og regem Baſſan,	ולעוג מלכא דמתנן	وعوج ملك تبسان
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
Et dedit terram eorum hereditatem,	ויהב ארעהון לאחסנתא	واعطى ارضهم ميراثا
.quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
Hereditatem iſrael	אחסנתא לישראל	ميراثا لاسرائيل
ſeruo ſuo,quoniam in eternum	עבדיה ארום לעלם	عبده والى الابد
benignitas eius.Et ī humilitate noſtra	טוביה׃ באיתמככותנא	رحمته الرب ذكرنا في
cōmēorauit nob pactū ſuū,qm̄ ī eťnū	דכר לנא קיימיה ארום לעלם	تواضعنا والى الابد
be.e.Et redemit nos ab his q angebāt(	טוביה׃ ופרקנא ממעיקנא	رحمته وخلصنا من اعدائنا
qm̄ in eternū benignitas eius. (nos,	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
Qui dat eſcam omni carni,	דיהיב מזונא לכל בסרא	الرازق قوتا لكل ذي
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	جسد والى الابد رحمته
Laudes dicite Deo celi,	שבחו לאלהא שמיא	اشكروا اله السما
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה׃	والى الابد رحمته
		اشكروا رب الارباب فانه
		صالح والى الابد رحمته

المزمور السادس عشر والثلثون والمايه

CXXXVII, Sup̄ flumina babylonis	על נהרותא דבבל	المزمور السادس ... وعلى انهار بابل
Ibi ſedimus & fleuimus	תמן יתבנא לחוד בכינא	جلسنا هناك وبكينا
cum recordaremur ſion.	כד הוינא דכרין ית ציון׃	حين ذكرنا صهيون
Super ſalices in medio eius	על ערבין במציעה	وعلقنا قيثاراتنا على
ſuſpendimus citharas noſtras.	תלינן כינרנא׃	الصفصاف الذي في
Ibi aūt rogauerūt nos (vt diceremus	ארום תמן שאילו יתנא	وسالنا لان الذين سبونا
babylonii,q captiuos abduxerūt nos,(	בבלאי דשבו יתנא למימר	سالونا هناك
verba cantilenarū, & raptores noſtri	מלין דשירא ובזוזנא	قول التمجيد
affecti letitia dicebant,	על עיסק חדוא אמרין	والذين انطلقوا بذ
pſallite nobis cantica	שבחו לנא מן שירתא	قالوا اسجدوا لنا
que dicebatis in ſion.	דהויתון אמרין בציון׃	من تسابيح صهيون
Subito preciderunt ſibi leuite	מן יד קטעו ליואי	كيف نسبح
polices dentibus ſuis	אליוניהון בשניהון	تسابيح
& dixerunt,quomodo cantabimus	ואמרין היכדין נשבח	الرب في
hymnos DEI in	ית תושבחתא דיי על	ارض
terra aliena.	ארעא חילונאה׃	غريبه
Reſpondit vox ſpiritus ſancti	מתיב קל רוחא דקודשא	ان نستطيع

ירושלם	Ieruſalem,	hieruſalem	ἱερουσαλὴμ,
תשכח ימ	in obliuione ſit	obliuioni detur	ἐπιλησθείη
ימיני : תדבק	dextera mea. Adhereat	dextera mea. Adhereat	ἡ δεξιά μου. Κολληθείη
לשוני לחכי אם	lingua mea gutturi meo, ſi	lingua mea faucibus meis, ſi	ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου ἐὰν μή
לא אזכרכי אם לא	nō recordatus ſuero tui. Si nō	non meminero tui. Si non	σου μνησθῶ. Ἐὰν μὴ
אעלה את ירושלם	propoſuero Ieruſalem	propoſuero hieruſalem,	προανατάξωμαι τὴν ἱερουσαλὴμ
על ראש שמחתי :	in principio letitie mee.	in principio letitie mee.	ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
זכר יהוה לבני	Memento DEVS filiorum	Memor eſto domine filiorum	Μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν
אדום את יום	edom, in die	edom in die	Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν
ירושלם האמרים	Ieruſalem dicentium	hieruſalem. Qui dicunt	ἱερουσαλήμ. Τῶν λεγόντων
ערו ערו עד	ſubuertite ſubuertite, vſq	exinanite exinanite, vſq	ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως
היסוד בה :	ad fundamentum eius.	ad fundamentum in ea.	τῶν θεμελίων αὐτῆς.
בת בבל השדודה	Filia babylonis vaſtata,	Filia babylonis miſera,	Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος.
אשרי שישלם	beatus quis retribuet	beatus qui retribuet	Μακάριος ὃς ἀνταποδώσει
לך את גמולך	tibi viciſſitudinem tuam,	tibi retributionem tuam	τὸ ἀνταπόδομά σου,
שגמלת לנו :	quam tu retribuiſti nobis.	quam retribuiſti nobis.	ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
אשרי שיאחז ונפץ	Beatus q tenebit & allidet,	Beatus qui tenebit & allidet	Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ
את עולליך אל הסלע	paruulos ſuos ad petram.	paruulos ſuos ad petram. (tibi	τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.
קלח · לדוד אודך	Cxxxviii. Daui. Cōfitebō tibi	Cxxxvii. ps. ipſi Dd. Cōfitebor(	Ἐξομολογήσομαί σοι. ρλζ. Ψαλμὸς τῷ(
בכל לבי נגד	in toto corde meo, ī cōſpectu	dñe ī to. cō. m. qm̄ audi. oīa uba(	κε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐναντίον (Δα(
אלהים אזמרך :	Deorum cantabo tibi.	āgeloꝝ pſallā tibi, (oris mei. In(	ἀγγέλων ψαλῶ σοι. (βὶδ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.
אשתחוה אל היכל	Adorabo in templo	adorabo ad templū (cōſpectu	Ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ τοῦ στόματός μου(
קדשך ואודה את	ſancto tuo, & cōfitebor (ſup	ſanctum tuum & confitebor	ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογήσομαι(Προσκυνή(
שמך על חסדך ועל	noī tuo. Sup miſicōdia tua, &(	nomini tuo. Sup miſicordia tua	τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου(σω πρὸς(
אמתך כי הגדלת	veritate tua, qa magnificaſti.	& veritate tua, qm̄ magnificaſti	καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Ὅτι ἐμεγάλυνας (ναὸν
על כל שמך אמרתך :	Sup oē nom̄ tuū, ſmonē tuū.	ſup omne nomen ſanctū tuum.	ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου,
ביום קראתי	In die inuocabo	In quacūq die inuocauero	ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε,
ותענני תרהבני	& reſpondebis mihi, dilatabis	te exaudi me, multiplicabis	ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Πολυωρήσεις
בנפשי עז :	anime mee fortitudinem.	in anima mea virtutem.	με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει.
יודוך יהוה כל	Cōfiteantur tibi DEVS oēs	Confiteantur tibi domine oēs	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε, πάντες
מלכי ארץ כי	reges terre, quoniam	reges terre, quia	οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅτι (τοῦ σου.
שמעו אמרי פיך :	audient eloquia oris tui.	audierunt oīa verba oris tui.	ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόμα(
וישירו בדרכי	Et cantent in viis	Et cantent in viis	Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς
יהוה כי גדול	DEI, quoniam magna	domini, quoniam magna	κυρίου, ὅτι μεγάλη
כבוד יהוה :	gloria DEI. (milia	eſt gloria domini.	ἡ δόξα κυρίου.
כי רם יהוה ושפל	Q̄m excelſus DEVS & hu(	Q̄m excelſus dn̄s & humilia	Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ
יראה וגבה	reſpicit & excelſa	reſpicit, & alta	ἐφορᾷ, καὶ τὰ ὑψηλὰ
ממרחק ידע :	de longe cognoſcit. (latiōis	a longe cognoſcit. (tionis	ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει.
אם אלך בקרב צרה	Si ābulauero ī medio tribu(	Si ābulauero ī medio tribula(	Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως,
תחיני על אף	viuificabis me, ſr furorē (tuas	viuificabis me, & ſup irā (tuā,	ζήσεις με. Ἐπ' ὀργὴν
איבי תשלח ידך	inimicoꝝ mōꝝ mittes mãus(	inimicoꝝ mōꝝ extēdiſti manū(	ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου,

يا اورشلم	ואמרת דאין אתנשינא	& dixit, ſi oblitus fuero
تنسى	ליך ירושלם אתנשי	tui ieruſalem, obliuioni tradatur
يمني ويلصق	ית ימיני: תדבק	dextera mea. Adhereat
لساني بحنكي ان لم	לישני למוריגי אין לא	lingua mea palato meo, ſi non
اذكرك وان لم	אדכור יתיכי אין לא	recordatus fuero tui, & niſi
اسبق واصعد الى يروشليم	אסיק דוכרן ירושלם על	aſcendere faciã memoriam ieruſalẽ in
في ابتدا افراحي	שירוי חדות בית שכינתי:	caput letitie ſeruorum meorum.
اذكر يا رب بني	אמר מיכאל רבה דירושלם.	Dixit Michael princeps ieruſalem,
ادوم في يوم	איכר יי לעמא דאדום	memor eſto DEVS populi edom,
ايروشليم القايلين	ית יומא דחרבו ית	& diei qua deſtruxerunt
اهدموا اهدموا الى	ירושלם דאמרין צדו צדו	ieruſalẽ cũ dicerent deſtruite deſtruite
اساسها	עד די שתאסיא בה:	etiam vſq; ad fundamenta in ea.
يا ابنة بابل الشقيه	אמר גבריאל רבה דציון	Dixit Gabriel princeps cion,
طوبى لمن يجازيك	לאומא בבליתא בוזזתא	gens babylonica rapax,
جزا	טב ליה דישלם לך ית	beatus qui reddet tibi (nobis.
صنيعك بنا	גומליך בישא דגמלתא לנא	retributionẽ tuã malã q̃ retribuiſti (
طوبى لمن ياخذ	טב ליה דיאחוד וירטוש	Beatus qui capiet & conteret
اطفالك وضرب بهم الصخرة	ית טליך על כיפא:	paruulos tuos ſuper petram.
المزمور السابع والثلثون	לדוד אודה	CXXXVIII. Dauidis. Confitebor
واليه اشكرك يارب	קדמך יי בכל לבי	coram te DEO, in toto corde meo,
من كل قلبي وامجدك بين	קביל דייניא אזמרינך:	in conſpectu iudicum pſallam tibi.
يدي الملائكة لانك استجبت	אסגוד קבל היכלא דקודשך	Adorabo in templo ſancto tuo,
لكلام فمي واسجد امام	ואודי ית שמך מטול טובך	& cõfitebor nõi tuo pp benignitatẽ tuã
هيكل قدسك واعترف	ומטול קושטך ארום	& propter veritatem tuam, quoniam
لاسمك على نعمتك وعدلك	אסגיתא על כל שמך	magnificaſti ſuper omne nomen tuũ,
تعالى اسمك القدوس على	מימרי תושבחתך:	verba laudis tue.
الكل اللمتقبل دعاي	ביומא דקריתי	In die qua inuocaui
يوم ادعوك فيه عاجلا	ענית יתי אסגיתני	reſpondiſti mihi, multiplicaſti
واحفظ نفسي بقوة	בנפשי עושנא:	in anima mea fortitudinem.
كل ملوك الارض	יודון קדמך יי כל מלכי	Cõfiteantur corã te DEVS oẽs reges
فلتشكرك يارب	ארעא ארום שמעו	terre, quoniam audierunt
لانهم سمعوا جميع اقوال	מימרי תושבחתך:	verba laudis tue.
فمك مجدوا بمجد الرب	וישבחון על	Et laudent propter
لان مجد الرب	כיבשי יי ארום	vias DEI, quoniam
عظيم	רב איקרא דיי:	magna gloria DEI.
الرب عالي ويرى	ארום רמא יי ומכיך	Quoniã excelſus DEVS & humilem
ما في الاعماق	יחמי לטב ותותניא מן	reſpiciet ad bonum, & ſuperbos a
ويعرف	שמיא רחיק מאיד:	celo longe propellet.
العاليات من البعد	אין אהליך במצע עקתא	Si ambulauero in medio tribulationis
وعند توسط حزني تحييني	תחייני על נחירא דבעלי	viuificabis me, ſuper naſum patronoꝝ
اكثرا عداي وابسط يدك	דבבי תושיט ידך	inimicitie mee pones manum tuam

ותושיעני ימינך׃	& ſaluabit me dextera tua.	& ſaluum me fecit dextera tua.	καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
יהוה יגמר בעדי	DEVS perficiet pro me,	Dominus retribuet pro me	Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ.
יהוה חסדך	DEVS miſericordia tua	domine miſericordia tua	Κύριε τὸ ἔλεός σου
לעולם מעשי	in eternum, opera	in ſeculum, opera	εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα
ידיך אל־תרף׃	manuũ tuaꝝ ne remittas.	manuum tuarum ne deſpicias.	τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς. (ζαχαρίο
קלט למנצח לדוד	CXXXIX. Ad victo. Daui.	CXXXVIII. In finẽ. pſ.	ρλή. Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβὶδ ψαλμός (
מזמור יהוה	Pſalmus. DEVS	Dauid. Domine	ἐν τῇ διασπορᾷ. Κύριε
חקרתני ותדע׃	veſtigaſti me, & cognouiſti.	probaſti me & cognouiſti me,	ἐδοκίμασάς με καὶ ἔγνως με.
אתה יד	Tu	tu	Σὺ
ידעת שב	cognouiſti	cognouiſti	ἔγνως
שבתי וק	ſeſſionem meam	ſeſſionem meam	τὴν καθέδραν μου
וקומי בנ	& reſurrectionem meam,	& reſurrectionem meam.	καὶ τὴν ἔγερσίν μου.
בנתה לרעי	intellexiſti cogitationẽ meã	Intellexiſti cogitationes meas	Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου
מרחוק׃	de longe.	de longe,	ἀπὸ μακρόθεν.
ארחי ור	Semitam meam	ſemitam meam	Τὴν τρίβον μου
ורבעי זר	& accubitum meum	& funiculum meum	καὶ τὸν σχοῖνόν μου
זרית וכל	euentilaſti, & omnes	inueſtigaſti. Et omnes	σὺ ἐξιχνίασας. Καὶ πάσας
דרכי הסכנתה׃	vias meas didiciſti.	vias meas preuidiſti,	τὰς ὁδούς μου προεῖδες,
כי אין מלה בלשוני	Quia nõ ẽ eloquiũ ĩ liguã mã,	quia nõ eſt ſermo ĩ lingua mea.	ὅτι οὐκ ἔστι δόλος ἐν γλώσσῃ μου.
הן יהוה ידעת כלה׃	ecce DEVS noſti omnia.	Ecce domine tu cognouiſti oĩa	Ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως πάντα, (σύ με
אחור וקדם צרתני	Retro &, añ formaſti me, A.	nouiſſima & ãtiq̃, tu formaſti me	τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Σὺ ἔπλασας(
ותשת עלי כפכה׃	& poſuiſti ſup me manũ tuã. palmã	& poſuiſti ſuper me manũ tuã.	καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου.
פליאה דעת ממני	Occulitur mihi ſcientia,	Mirabilis facta eſt ſcientia	Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου (αὐτήν.
נשגבה לא אוכל לה׃	ardua eſt nõ potero ad eam.	tua ex me, ↄfortata ẽ & ñ pote(	ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς(
אנה אלך מרוחך	Quo ibo a ſpiritu tuo	Quo ibo a ſpũ tuo (ro ad eã.	Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου,
ואנה מפניך אברח׃	& quo a facie tua fugiam.	& quo a facie tua fugiam.	καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω.
אם אסק שמים שם	Si aſcendero in celum ibi	Si aſcendero in celum tu illic	Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ
אתה ואציעה שאול	es tu, ſi iacuero ĩ iferno (tiaſ	es, ſi deſcẽdero ĩ infernũ (luculo,	εἶ, ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, (κατ' ὄρθρον,
הנך׃ אשא כנפי־שחר	adeſ. Si portauero alas matu(aurore	ades. Si ſũpſero pẽnas meas di(	πάρει. Ἐὰν ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου(
אשכנה באחרית ים	ſi habitauero ĩ extrẽo maris	& habitauero ĩ extremis maris.	καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θα(
גם שם ידך תנחני	Etiã ibi manꝯ tua dedu. me,	Etenĩ illuc mãus tua deducet(	Καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, (λάσσης
ותאחזני ימינך׃	& tenebit me dextera tua.	& tenebit me dextera tua. (me	καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.
ואמר אך־חשך	Et dixi forte tenebre	Et dixi forſitan tenebre	Καὶ εἶπα ἄρα σκότος
ישופני ולילה	obſcurabunt me, & nox	cõculcabunt me, & nox (Quia	καταπατήσει με, καὶ νὺξ
אור בעדני׃ גם־	lux erit circa me. Vtiq;	illumĩatio mea ĩ delitiis meis.(	φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. Ὅτι
חשך לא־יחשיך	tenebre non obtenebrant	tenebre non obſcurabuntur	σκότος οὐ σκοτισθήσεται
ממך ולילה כיום	apud te, & nox ſicut dies B.	a te, & nox ſicut dies	ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
יאיר כחשיכה	lucet, tantum tenebre	illuminabitur, ſicut tenebre	φωτισθήσεται. Ὡς τὸ σκότος
כאורה׃ כי אתה	quantum lux. Quoniam tu	eius ita & lumen eius. Quia tu	αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Ὅτι σὺ
קנית כליתי	poſſediſti renes meos,	poſſediſti renes meos,	ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου,
תסכני בבטן אמי׃	opuiſti me ĩ vtero mr̃is mee.	ſuſcepiſti me de vtero mr̃is mee	ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

quo deſtruas illos,& redimet me
dextera tua.DEVS reddet malum
illis propter me,
DEVS benignitas tua in eternũ,opa
manuum tuarum ne derelinquas.
CXXXIX.In laudẽ p manũ Dauidis,
Laudatoria. DEVS
perſcrutatus es me,& cognouiſti.
Coram te nota eſt ſeſſio mea
ad ſtudendum legi,
& reſurrectio mea ad eundum
in prelium. Veſtigatus ſum,
quo ſim in ſocietate eccleſie tue,
populi longinqui.
Sed & quando ambulauero in via.
aut quando accubuero ad ſtudẽdũ legi
feciſti me extraneum,& omnes
vias meas frequentaſti.
Et cũ nõ eſt eloqum ĩ lingua mea,ecce
DEVS noſti cogitatões cõdis mei oẽs.
Poſterius & anterius moleſtaſti (tuaq;
me,cõcitaſti ſup me pcuſſionẽ manuũ(
Occultata eſt ſcientia a me,
ardua facta eſt non potero ad eam.
Quo ibo a preſentia tempeſtatis tue,
& quo a conſpectu tuo me vertam.
Si aſcendero in celum illic tu es,
& ſi deſcẽdero ad ĩfernũ ecce ibi(culo,
ẽ ũbũ tuũ.Si leuauero pẽnas m̃as dilu(
& habitauero in extremis maria.
Etiam ibi manus tua deducet
me,& apprehendet me dextera tua.
Et dixi certe tenebre
obſcurabunt me,nox quoq; eſt
obſcuritas propter me.Verum
tenebre nõ obtenebrabũt verbũ tuũ,
& nox ſicut dies illuminabit,
& lux & tenebre
equales.Quoniam tu
poſſediſti renes meos, feciſti fũdamẽtũ
mihi in ventre matris mee.

A. Ex fragmẽtis cabaliſticis [illegible]

.i. Tu ue[illegible]ro aduertito omnia q̃ ipſe loquor tibi. Scire te uolo,q̃ creator Deus,creauit homines inferiores,ad imaginem hominum ſuperiorum creauitq; hoiem,duos habẽtẽ uultus, anteriorẽ & poſteriorẽ ſicut dictũ eſt. Ante & retro formaſti me, & inuenitur in illo appetitus bonus & appetitus malus,& ſunt duo angeli ꝫ alter eorũ ſit ſatanas & alter angelus. Atqui intellectus q̃ dedit ei eſſe,eſt Deus,& uocat̃ angelus,& ꝓpterea dictũ eſt a ſapientibus,angelus bonus & angelus malus. Angelus bonus ille q̃ dirigit hoiem in bonũ in uita ſua. Et ſi homo operat̃ cõtrariũ uertit ſe in ipſum & eſt homini infernus & ꝓpterea uocatur mediũ,ſignificans q̃ medietas ſpere eſt bona,& medietas mala,& hoc eſt

אודך על כי	Confitebor tibi quoniam	Confitebor tibi quoniam	Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι
נוראות נפליתי	terribiliter mirificaſti me,	terribiliter magnificatus es,	φοβερῶς ἐθαυμαστώθης.
נפלאים מעשיך	mirabilia opera tua,	mirabilia opera tua	Θαυμάσια τὰ ἔργα σου
ונפשי ידעת מאד :	& aīa mea cognouit nimis.	& anima mea cognoſcet nimis.	καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.
לא נכחד עצמי ממך	Nō ē occulta.cētia mā a te,	Nō eſt occultatū os meum a te	Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ,
אשר עשיתי בסתר	qua factus ſum in abſcōdito,	quod feciſti in occulto,	ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ,
רקמתי בתחתיות	acupictus in inferioribus	& ſubſtātia mea in inferioribus	καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις
ארץ גלמי ראו	terre.Informē adhuc me vi(	terre.Imperfectū meū viderūt	τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέργαστόν μου, εἶδον
עיניך ועל	oculi tui,& in (derunt	oculi tui,& in	οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
כ ספרך	libro tuo	libro tuo	τὸ βιβλίον σου
יכ כלם	omnes	omnes	πάντες
יכתבו ימים	ſcribentur,dies	ſcribentur,dies	γραφήσονται. Ἡμέρας
יצרו ולא	formati ſunt & non eſt	formabuntur &	πλασθήσονται καὶ
אחד בהם :	vna in eis.	nemo in eis.	οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς.
ולי מה יקרו	Mihi autem,quā honorifice	Mihi aūt nimis honorificati ſūt	Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν
רעיך אל מה עצמו	cogitationes tue Deus, q̄ (	amici tui Deus,nimis ɔfortatus	οἱ φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν
א ראשיהם :	cōputatio earum. (difficilis	eſt principatus eorum.	αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.
ם אספרם	Dinumerabo eas	Dinumerabo eos	Ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς
מחול ירבון	& harena plures erunt,	& ſuper arenā multiplicabunt	καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται.
הקיצתי	euigilaui	exurrexi	Ἐξηγέρθην
ועודי עמך :	& adhuc ſum tecum.	& adhuc ſum tecum.	καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ,
אם תקטול אלוה	Si occideris DEVS	Si occideris Deus	ἐὰν ἀποκτείνῃς
רשע ואנשי	impium,viri	peccatores viri	ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. Ἄνδρες
דמים סורו מני :	ſanguinum declinare a me.	ſanguinum declinate a me.	αἱμάτων ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ,
אשר ימרוך למזמה	Q.r ɔtradicēt tibi ſcelerate,	Quia dicitis ī cogitatōe, accī(	ὅτι ἐρεῖτε εἰς διαλογισμούς. Λήψονται
נשוא לשוא עריך :	eleuati ſt fruſtra adūſarii tui	ī vanitate ciuitates ſuas. (piāt	εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
הלוא משנאיך יי	Nonne odientes te DEVS	Nonne qui oderunt te domine	Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε
אשנא ובתקוממיך	odio habui,& ī adūſarios tuos	oderam,& ſuper inimicos tuos	ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου
ת אתקוטט :	certabam.	tabeſcebam.	ἐξετηκόμην.
תכלית שנאה	Perfecto odio	Perfecto odio	Τέλειον μῖσος
שנאתים לאויבים	oderam illos,inimici	oderam illos, & inimici	ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς
היו לי חקרני אל	ſci ſt mihi.Scrutare me Deo	facti ſunt mihi.Proba me Deus	ἐγένοντό μοι. Δοκίμασόν με ὁ θεός,
ודע לבבי בחנני	& ſcito cor meum,proba me	& ſcito cor meū interroga me	καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. Ἔτασόν με,
ודע שרעפי :	& ſcito cogitationes meas.	& cognoſce ſemitas meas.	καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.
וראה אם דרך	Et vide ſi via	Et vide ſi via	Καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς
עצב בי ונחני	iobediētie ī me eſt,& deduc	iniqtatis in me eſt,& deduc me	ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με
בדרך עולם :	me in via eterna.	in via eterna.	ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.
קם למנצח מזמור	CXL. Ad victoriā. ps.	CXXXIX. In finē. ps.	ρλθ´. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς
לדוד חלצני יהוה	Dauidis. Erue me DEVS	Dauid. Eripe me domine,	τῷ Δαβίδ. Ἐξελοῦ με κύριε
מאדם רע מאיש	ab homine malo,a viris	ab homine malo,a viro	ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς
חמסים תנצרני :	iniquis ſerua me.	iniquo eripe me.	ἀδίκου ῥῦσαί με.

Confitebor tibi quoniam
terribiliter mirificaſti me,
mira opera tua,
& anima mea ſapiens nimis.
Non ſunt abſcondita oſſa mea a te
que facta ſunt in ſecreto,
figuramq; adepta ſũt i vtero [illegible] tui, & in
miſis mee. Corporeũ meũ viderũt ocu(li)
libro memorie tue omnes
dieſq; mei ſcripti ſunt, in die
qua creatus eſt mundus a principio
create ſunt omnes
creature & non in vno
die vnico in illis
Mihi autẽ q̃ honorabiles ſunt q amant
te iuſti Deus & quam
validi ſunt principes eorum.
Dinumerabo eos in mundo iſto,
exuberãtius q̃ arena multiplicabunt,
reſurgam in mundo venturo
& adhuc ſum tecum.
Si occideris Deus impios,
viri addicti iudicio
mortis diſcedant a me.
Qui iurant in noie tuo mendacium,
iurant in vanum patroni
inimicitie tue. Nõne odiẽtes te DEVS
odi, & in eos qui ſurgunt
ad reſiſtendum tibi, nõne ego certaui,
vſq; ad conſumatum odium
odi illos, patroni inimicitie
facti ſunt mihi. Scrutare me Deus
& ſcito cogitationes meas, proba me
& cognoſce affectus meos,
& vide ſi via in'quitatis
in me eſt, & deduc me in via
rectorum mundi.

CXL. In laudem. Laudatoria
p manum Dauidis. Libera me DEVS
a homine malo, a viro
peccanti cuſtodi me.

ſecretũ cõtentũ in eo q dicit aſi & retro &c. Ab eo ãt ꝓcedit eſſentia ꝓbens uitã ꝓbẽſq; mortẽ, & ab eo iſup ẽ natura bona & natura cõtraria .i. mala. Et dixerũt q opus iferiorꝫ eſt itellectus ſecundi occulti, q ꝓpoſitus eſt toti uniuerſo & dirigit illã ſic iã ꝓduximꝰ & propterea ab illo facti ſumus hñtes duas cõcupiſcentias quarũ ſecretũ eſt crux, & innuit ecuaor ceuaot. (Cõputãtibꝰ.n. arithmetica ratione literas qbus ſignificãt crucẽ & literas quibus ſcribitur bis ceuaot, reſultat idẽ preciſe numerus ex utraq; ſupputatione, ſignificãs dextrum & ſiniſtrũ. Et nomen .i. Deus donauit eam corona q̃ eſt nomẽ ſuum altiſſimũ & dixit ei uocetur nomen tuum noie meo, & hoc eſt quod dictum eſt nomen meũ eſt in ea, & ꝓpterea uocauit illã hominem, qm̃ influit ſup oẽs hoies. Et inuentũ ẽ q fomes prauus ſiue cõcupiſcẽtia corrupta eſt oppoſitũ eius, qm̃ ipſa eſt ſummũ bonũ. Hec ibi Quõ ãt itelligẽdũ ſit crucẽ eẽ ſummũ bonũ influereq; in oẽs hoies donatãq; coronã, eſſeq; in ea nomẽ Dei altiſſimi, callẽtibꝰ theologiã arbitror nõ difficile.

A. Et nox q̃ſi dies lucet. F. Oculis diuinis q nõ ex obiectis pẽdent, ſꝫ oia i ueritate uidẽt, ubi oia coincidũt diſcrete & diſcernunt cõiũcte, nõ aliud & aliud lux & tenebre, neq; ibi tenebre priuatio, ſꝫ ſũma lux, neq; lux poſitio, ſꝫ eminẽs negatio, atq; idẽ lux & tenebre, & ut odorãs i luce & tenebris eque cognoſcit, ſuntq; ei tenebre ad odorandum ut lux & lux ut tenebre, ita Deus eque in luce & in tenebris cognoſcit, & ſi ſurgis, ut lux & tenebre nihil faciunt ad odorãdũ, ita nulla creatura, nullũ interuallũ, nulliuſq; creature poſitio aut priuatio Deo ad intelligendum.

&

אשר חשבו רעות	Quia cogitaueſt malitias A	Qui cogitauerunt iniquitates	Οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν
בלב כל־יום יגורו	i corde, tota die verſati ſunt	in corde, tota die conſtituebant	ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο
מלחמות ׃ שננו	in preliis. Exacuerunt	prelia. Acuerunt	τοὺς πολέμους. Ἠκόνησαν
לשונם כמו־נחש	linguam ſuam quaſi ſerpens,	linguas ſuas ſicut ſerpentes,	γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως,
חמת עכשוב תחת	venenum aſpidum ſub	venenum aſpidum ſub	ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ
שפתימו סלה ׃	labiis eorum ſemper.	labiis eorum.	τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.
שמרני יהוה מידי	Cuſtodi me DEVS de manu	Cuſtodi me domine de manu	Φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς
רשע מאיש חמסים	impii, a viro iniquitatum	peccatoris & ab hoĩbus iniquis	ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων
תנצרני אשר חשבו	ſerua me. Qui cogitauerũt	eripe me. Qui cogitauerunt	ἐξελοῦ με. Οἵτινες διελογίσαντο
לדחות פעמי ׃	ſupplantare greſſus meos,	ſupplantare greſſus meos,	τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου,
טמנו גאים פח לי	abſcõdeſt ſupbi laqueũ mihi,	abſcõderunt ſupbi laqueũ mihi.	ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλμα
וחבלים פרשו רשת ליד	& funibus extenderunt rete,	Et funes extẽderũt in laqueũ,	Καὶ σχοινία διέτειναν παγίδα (μου
מעגל מק	iuxta ſemitam (ſemper.	iuxta iter	τοῖς ποσί μου, ἐχόμενα τρίβου
שים שתו־לי סלה	offendicula poſuerunt mihi(	ſcandalum poſuerunt mihi.	σκάνδαλα ἔθεντό μοι.
אמרתי ליהוה	Dixi DEO	Dixi domino	Εἶπα τῷ κυρίῳ,
אלי אתה האזינה	Deus meus es tu, exaudi	Deus meus es tu, exaudi	θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι
יהוה קול תחנוני	DEVS vocẽ dep̃catiõis mee.	dñe vocem deprecationis mee.	κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
יהוה אדני עז	DEVS domine fortitudo	Domine domine virtus	Κύριε κύριε δύναμις
ישועתי סכתה	ſalutis mee, protexiſti	ſalutis mee, obumbraſti	τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας
לראשי ביום נשק ׃	caput meum in die belli.	ſuper caput meum in die belli.	ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
אל־תתן יהוה	Ne perficias DEVS	Non tradas me dñe (girauerũt	Μὴ παραδῷς με κύριε (λογίσαντο
מאויי רשע זממו	deſideria ĩpii cogitatõẽ eius	a deſiderio meo peccatori, co(	ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. Δι(
אל־תפק ירומו	ne perficias ne eleuetur	otra me ne derelĩqs me ne forte	κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε
סלה ׃ ראש מסבי	i cẽnũ. Caput circũdãtiũ me,	exaltẽt. Caput circuitus eoꝝ,	ὑψωθῶσι. διάψαλμα. Ἡ κεφαλὴ τοῦ (
עמל שפתימו	prauitas labiorum eorum	labor labiorum ipſorum	κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν, (κυκλώματος αὐτῶν
יכסמו ׃ ים	operiet eos.	operiet eos.	καλύψει αὐτούς.
ימוטו עליהם	Cadent ſuper eos	Cadent ſuper eos	Πεσοῦνται ἐπ᾽ αὐτοὺς
גחלים באש	carbones, in ignem	carbones, in ignem	ἄνθρακες ἐν πυρί,
יפלם במ	deiiciet eos	deiicies eos,	καταβαλεῖς αὐτοὺς
מהמרות	in foueas,	in miſeriis	ἐν ταλαιπωρίαις,
בל־יקומו ׃	non conſurgent.	non ſubſiſtent.	οὐ μὴ ὑποστῶσιν.
איש לשון ב	Vir linguax	Vir linguoſus	Ἀνὴρ γλωσσώδης,
בל־יכון בא	non dirigetur	non dirigetur	οὐ κατευθυνθήσεται
בארץ איש־	in terra, virum	in terra virum	ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄνδρα
חמס רע	iniquum mala	iniuſtum mala	ἄδικον, κακὰ
יצודנו למדחפת ׃	capient in interitu.	capient in interitu.	θηρεύσει εἰς διαφθοράν.
ידעת כי־יעשה	Scio quod faciet	Cognoui quia faciet	Ἔγνων ὅτι ποιήσει
יהוה דין עני	DEVS cauſam inopis,	dominus iudicium inopis,	κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν,
משפט אבינים ׃	iudicia pauperum.	& vindictam pauperum.	τὴν δίκην τῶν πενήτων.
אך צדיקים יודו	Attamen iuſti confitebũtur	Verũtamen iuſti confitebũtur	Πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται
לשמך ישבו	nomini tuo, habitabunt	nomini tuo, & habitabunt	τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν

Digitized by Google

الذين يفكرون السو	דחשיבו בישן ב	Qui cogitauerunt mala
في قلوبهم اعد والحروب	בלבא כל יומא מתקנין	in corde, tota die componunt
النهار اجمع وسنوا	קרבין: מחרפין	bella. Exacuerunt
السنتهم كالسنة الحيات	בלישנהון היך חויא	linguas ſuas ſicut ſerpentes,
سم الافاعي تحت	אירסא דעכובישא תחות	venenum aſpidis ſub
شفاههم	ספותהון לעלמין:	labiis eorum in eternum.
احفظني يارب من يد	נטר יתי יי מן ידוי	Cuſtodi me DEVS de manu
الشرير ومن الرجال	דרשיעא מן גבר חטופין	impii, a viro peccati
الظالمين سلمني الذين هموا	תנטור יתי דחשיבו	cuſtodi me, qui cogitauerunt
ان يعرقلوا اخطواتي	למתקלא אסתוורתי:	ſupplantare greſſus meos.
المتعظمون اخفوا الي فخا	טמרו גיותנין פחא לי	Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi,
بسطوا القدمي في سبل	ואשליא פרסין מצדתא	& funibus extenderunt rete
حبالا لي حطوا الي	לסטר אורחא תקלין	iuxta ſemitam ſcandala
عثرة قربه من طريقي	שוין לי תדירא:	poſuerunt mihi continenter.
فقلت للرب	אמרית קדם	Dixi coram
انت هو الهي استجب	יי אלהי אנת אציתא	DEO Deus meus es tu, exaudi
يارب صوت تضرعي	יי לקל בעותי:	DEVS vocem deprecationis meę.
اللهم يارب قوة	יי אלהים עושניה	DEVS Deus fortitudo
خلاصي وظلال	ופורקני טליתא	& redemptio mea, obumbraſti
راسي في يوم القتال	על רישי ביום קרבא:	caput meum in die belli.
يارب لا تعط	לא תיתן יי ריגוני	Non des DEVS deſideria
الفاجر شهوته وعند	דואג רשיעא מחשבתיה	Doeg impii, cogitationes eius
فكرهم علي لا تطرحني	לא תספיק יסתלקון	ne perficias, auferantur
لكيلا يتعظموا وعند احتيا	לעלמין אחיתופל ריש סנהד	in eternum Achitophel caput ſenatus
لهم وكلام شفاههم	תלמידיה דיעית לישנות	& diſcipulorum doli, inſimulatio
اعطهم	דסיפותהון חפיאינון:	labiorum eorum cooperiet eos.
ينزل عليهم	ימוטון עילויהון	Cadent ſuper illos
جمر نار علي	גומרין מן שמיא בנורא	carbones de celo in ignem
الارض وفي الشقا	ולגיהנם יפילינון	& in gehennam precipitabis eos,
القبهم فلا يستطيعون	בגוביין דסחרין דלא	& in foueas illaqueationis cadēt vt nō
القيام من المسكنة	יקומון לחיי עלמא:	reſurgant ad vitam eternam.
رجل ذو لسنين	גבר דמשתעי לישן	Vir delator lingua
لا يستقيم	תליתאי לא אפשר דיתב	tertia nequaq̄ habitare poterit
علي الارض الرجل	בארעא דחיי גבר חטוף	in terra viuentium, Virum prauum
الظالم يبتغي	ב[illegible]דיניה מלאך	& malignum venabitur angelus
اشلر للهلاكة	מותא ותקפיניה בגיהנם:	mortis & detrudet in gehennam.
علمت ان الرب يصنع	חכימין גלי קדמי ארום	Propterea conſtat mihi,
للمساكين جزا	יעביד יי דינהון	facturum DEVM iudicium
والفقرا حكما	דעניי דינא דחשיבי:	pauperum, & iudicium egenorum.
الابرار يشكرون	ברם צדיקיא יהודון	Profecto iuſti confitebuntur
اسمك والمستقيمون	לשמך יתבון תריצי	nomini tuo, reuertentur recti

A. Quia cogitauerūt malitias in corde. Malitias cogitāt impii q prouidentiam negant diuinam, quiq3 dicunt res hoīum ſyderū poſiture fatoq3 & fortune ſubditas eē. Hi nō ſolū redargui poſſūt, ex his que leguntur ap̄ theologos chriſtianos Sed & ex his que habent authores hebrei & in primis cōmentator libri geneſis quicūq3 is fuerit quem tamē conſtat Ieroſolymā linguā uſum qui ſuper illud. In principio. Creauit Deus celum & terram, que ſecuntur cōtra impios iſtos ſcripta relicuit

תם ר אלעזר בריה ת... דאמר הכל תלוי במזל ואפי' ספר תורה בהיכל פליא דא תוקפת ספרא דצניעותא דהכי אמר וכי במזל הכל תלוי ותנינן ספר תורה הוא קדש גרתיקו הוא קדש היכל קדש וכתיב וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש תלתא אינון וספר תורה למגליהון והיכל קדוש גרתיקו קדוש הוא קדוש התורה ניתנת בשלש קדושות בשלש פצלות בימים שלשה שכינה בש׳ש לוחות וארון שלש והיכל ספר תורה תליא ואיתו תליא במזל וכתיב ומאותות השמים אל תחתו מאן ראמו בקדושין חדרין ליחוד תליא במזלא אלא הכי אוקמיה ספרא דצניעותא הא חזמא יקירא קדישא דכל שער דיקנא תליין בית אתקרי מזל מאי טעמא משום דכל קרושי קידושין דקודשיא ביה מזלא תליין .i. Surrexit. R. Eleazar orſus eſt & dixit. Cuncta ſubiecta ſunt fortune etiā uolumen legis quod in altari recōditū eſt. Hoc enim reperimus in ſenioꝝ de ciphra hoc eſt in libro cellate pudicitie in quo ſic habet. Eſt ne uerū omnia ſubiecta eſſe fortune? Nobis traditū eſt, uolumen legis eſſe ſanctitatem, archā quoq3 eius eſſe ſanctitatem, altare etiam eſſe ſanctitatem. Et ſcriptum eſt uocabit hunc & hunc & dicet ſanctus ſanctus ſanctus. Tres ſunt. Et

& ii

Digitized by Google

ישרים את־פניך׃	recti cum vultu tuo.	recti cum vultu tuo.	εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.
קמא מזמור לדוד	CXLI. Pſalmus Dauidis.	CXL. Pſalmus Dauid.	ρμ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה קראתיך	DEVS inuocaui te,	Domine clamaui ad te	Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ
חושה לי האזינה	feſtina mihi, exaudi	exaudi me, intende	εἰσάκουσόν μου, πρόσχες (με πρὸς σέ.
קולי בקראי לך׃	vocē meā clamantis ad te.	voci mee cum clamauero ad te.	Τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι(
תכון תפלתי	Dirigatur oratio mea,	Dirigatur oratio mea	Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
קטרת לפניך	ſic̄ fumigatio ī cōſpectu tuo,	ſicut incenſum in cōſpectu tuo,	ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.
משאת כפי	eleuatio manuum mearum	eleuatio manuum mearum	Ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου,
מנחת ערב׃	ſacrificium veſpertinum.	ſacrificium veſpertinum.	θυσία ἑσπερινή.
שיתה יי שמרה	Pone DEVS cuſtodiam	Pone domine cuſtodiam	Θοῦ κύριε φυλακὴν (καρδίαν μου
לפי נצרה על־דל	ori meo, ſerua hoſtiū (meū	ori meo, & hoſtiū (clines cō mū	τῷ στόματί μου, καὶ θύραν (κλίνῃς τὴν(
שפתי׃ אל־תט־לבי	labioꝝ meoꝝ. Ne declines cō(	circūſtātie labiis meis. Nō de(	περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου. Μὴ ἐκ(
לדבר רע להתעולל	in verbum malum, voluere	in verba malitie, ad excuſandas	εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι
עללות ברשע את	cogitationes impias, cum	excuſationes in peccatis. Cum	προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Σὺν
אישים פעלי־און	viris operantibus iniq̄tatē,	hoībus operantibus iniq̄tatem,	ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν,
ובל אלחם במנעמיהם׃	neq̄ comedere, ī delicatis ci(	& nō cōicabo cum electis eorū.	καὶ οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν.
יהלמני צדיק	Percutiet me iuſtus (bis eoꝝ	Corripiet me iuſtus	Παιδεύσει με δίκαιος
חסד ויוכיחני	in miſicordia, & arguet me,	ī miſericordia & ī crepabit me,	ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με,
שמן ראש	oleum principatus	oleum autem peccatoris	ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ,
אל־יני ראשי	non deuirabit caput meum,	non impinguet caput meum.	μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου.
כי־עוד ותפלתי	quia adhuc oratio mea	Quoniam adhuc & oratio mea	Ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου
ברעותיהם נשמטו	p̄ maliciis eoꝝ. Declinauerit	in beneplacitis eoꝝ, abſorpti ſūt	ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν, κατεπόθησαν
בידי־סלע ש	iuxta petram	iuncti petre	ἐχόμενα πέτρας
שפטיהם ט	iudices eorum,	iudices eorum.	οἱ κριταὶ αὐτῶν.
ושמעו אמרי כי	& audient verba mea quoniā	Audient verba mea quoniam	Ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι
נעמו׃ כמו פ	placentia ſunt. Sicut	potuerunt ſicut	ἡδύνθησαν, ὡσεὶ
פלח ובקע	a partiente & ſcindente	craſſitudo terre, erupta eſt ſup	πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ
בארץ נפזרו	terram, diſſipata ſunt	terram. Diſſipata ſunt	τῆς γῆς, διεσκορπίσθη
עצמינו לפי שאול׃	oſſa noſtra in ore inferni.	oſſa noſtra ſecus infernum,	τὰ ὀστᾶ αὐτῶν παρὰ τὸν ᾅδην.
כי אליך יהוה	Quia ad te DEVS	quia ad te domine	Ὅτι πρὸς σέ κύριε
אדני עיני בכה	domine oculi mei,	domine oculi mei,	κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου,
חסיתי אל־תער	in te ſperaui ne fruſtreris	in te ſperaui non auferas	ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλῃς
נפשי׃ שמרני	aīam meā. Cuſtodi me (mihi,	animam meam. Cuſtodi me	τὴν ψυχήν μου. Φύλαξόν με
מידי פח יקשו לי	de māibus laq̄i quē poſuerīt(	a laqueo quē abſconderūt mihi,	ἀπὸ παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι,
ומקשות פעלי און׃	& de offēdiculis opātiū iniq(	& a ſcādalis operantiū iniq̄tatē.	καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν(
יפלו במכמריו	Incidēt in retia eius (tatē.	Cadent in retiaculo eius	Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν (ἀνομίαν.
רשעים יחד	impii ſimul,	peccatores, ſingulariter	οἱ ἁμαρτωλοί, κατὰ μόνας
אנכי עד אעבור׃	donec ego tranſeam.	ſum ego donec tranſeam.	εἰμι ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.
קמב. משכיל לדוד	CXLII. Intellectus, Dauidis	CXLI. Intellectus Dauid	ρμα΄. Συνέσεως τῷ Δαβίδ
בהיותו במערה	cum eſſet in ſpelunca	cum eſſet in ſpelunca.	ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ
תפלה׃ קולי אל־	Oratio. Voce mea ad	Oratio. Voce mea ad	προσευχόμενον. Φωνῇ μου πρὸς

Digitized by Google

vt orent coram te.

CXLI. Laudatoria Dauidis.

DEVS clamaui ad te
feſtina ad me, intende
voci mee dum clamo ad te.
Dirigatur oratio mea, ſicut ſuffimentũ
aromaticum coram te, eleuatio
manuũ mearũ in oratione, ſicut munus
ſuaue quod offertur in veſpere.
Pone DEVS cuſtodiam
ori meo, cuſtodi eleuationem
labiorum meoꝝ. Nõ declines cor meũ
in verbum malum, ad cogitandas
cogitationes impias hominis
operantis falſitatem, & nõ ſuſtentabor
cantilenis domus conuiuii eorum.
Verberabit me iuſtus propter
miſericordiã, & corripiet me, oleũ aũt
vnctionis ſancte, non deponet
de capite meo, quoniam adhuc
oratio mea ordinata eſt
in malicias eorum. Declinauerunt
a domo ſcholarum propter duritiam
iudicum eorum, & reuertentur
& audient verba mea quoniam
iocunda ſunt. Sicut ab homine fodiẽte
& ligone ſcindente terram,
ſic diſperſa ſunt membra noſtra
in ore fouee.
Quoniam ſic ad te DEVS
Deus meus oculi mei aſpiciũt,
in verbum tuum ſperaui ne
defraudes animam meam. Cuſtodi me
de manibus laquei quem poſuerunt
mihi, & de ſcandalis opantiũ iniqtatẽ.
Incident in retiacula eius
impii, ſingularis ſum ego
donec tempus tranſeat.

CXLII. Intellectus bonus p manũ
Dauidis, quando erat in ſpeleo.
Oratio. Voce mea ad

uolumen legis e regione eorum. Altaré ſanctum & archa ſancta, & ipſum ſanctum. Sȝ & lex data eſt in tribo ſanctitatibus, in tribo gradibus. in tribus diebus. Diuinitas quoqȝ ĩ tribus. Tabule & archa tres. In cunctis autem continetur uolumen legis, qua ergo ratione eſt ſubiectũ fortune? Adde quod ſcriptum eſt. A ſignis celi nõ timearis. Res itaqȝ que cõſiſtunt in ſanctitate ſicut iſte non uidentur comprehendi ſub fortuna. Audi qd determinatum ſit in libro cenota de ciphra ſupra memorato. Corpus illud honore dignum & ſanctum, in quo comprehendũtur omnes adornatus ipſũ uocatum eſt Mazal. i. fortuna ſiue fatum, cũ omnis ſanctitas ſanctitatis ſanctitatum continetur & comprehendit in ipſo. Quod fortunam ſiue fatum dicimus.

& iii

יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי	DEVM clamabo, voce mea	dominum clamaui, voce mea	κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου.
אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃	ad DEVM deprecabor.	ad dominum deprecatus ſum.	πρὸς κύριον ἐδεήθην.
אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי	Effũdã ĩ ꝯſpcũ eiꝰ eloqũ mũ,	Effũdo ĩ ꝯſpectu eiꝰ orõnẽ meã,	Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου.
צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃	tribula. meã corã illo ãnũci.	& tribulatõẽ mã añ ipm ꝓnũcio	Τὴν θλῖψίν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.
בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי	Cũ ãxiꝰ ĩ me fuerit ſpũs m̃ꝰ,	In deficiẽdo ex me ſpiritũ meũ,	Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου,
וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי	tu enim noſti ſemitã meam,	& tu cognouiſti ſemitas meas.	καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
בְּאֹרַח־זוּ אֲהַלֵּךְ	in via hac qua ambulabo.	In via hac qua ambulabam	Ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην,
טָמְנוּ פַח לִי׃	abſconderunt laqueos mihi.	abſconderũt ſupbi laqueũ mihi.	ἔκρυψαν οἱ ὑπερήφανοι παγίδα μοι.
הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה	Reſpice ad dexterã & vide,	Cõſiderabã ad dextrã & videbã,	Κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον,
וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד	q̃a nõ ſit q cognoſcat me, p̃iit	& ñ erat q cognoſcẽt me. Periit	καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. Ἀπώλετο
מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין	fuga a me, & non eſt	fuga a me, & non eſt	φυγὴ ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ οὐκ ἔστιν
דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃	qui requirat animam meam.	qui requirat animam meam.	ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.
זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה	Clamaui ad te DEVS,	Clamaui ad te domine,	Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε,
אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי	dixi tu es ſpes mea,	dixi tu es ſpes mea,	εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου,
חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃	pars mea in terra viuẽtium.	portio mea in terra viuentium.	μερίς μου ἐν γῇ ζώντων.
הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי	Auſculta dep̃cationẽ meã,	Intẽde ad dep̃cationẽ meam	Πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου,
כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד	quia paup̃ factus ſum nimis,	quia humiliatus ſum nimis.	ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα.
הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי	libera me a perſecutoribus	Libera me a perſequentibus	Ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με,
כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃	q̃m cõſortati ſunt ſuper me.	me, quia confortati ſunt ſup me	ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.
הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר	Educ de carcere	Educ de cuſtodia	Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς
נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת	animã meam, vt confiteatur	animã meam ad confitendum	τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι
אֶת־שְׁמֶךָ בִּי	nomini tuo, in me	nomini tuo me (ſalon.	τῷ ὀνόματί σου. Ἐμὲ (ὁ υἱὸς αὐτοῦ
יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים	coronabuntur iuſti,	expectant iuſti (filius ſuus Ab(	ὑπομενοῦσι δίκαιοι (τὸν ἀβεσσαλώμ(
כִּי תִגְמֹל עָלָי׃	cum retribueris mihi.	donec retribuas mihi. (baſ eũ(	ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι. (διώκει αὐτὸν(
קמג· מִזְמוֹר לְדָוִד	CXLIII. Pſalmus Dauidis.	CXLII. pſ. Dauid q̃n pſeque(	ρμβ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ὁπότε κατ(
יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי	DEVS exaudi oõnẽ meam,	Domine exaudi orationẽ meã,	Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
הַאֲזִינָה אֶל־	auſculta	auribus pcipe	ἐνώτισαι
תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ	dep̃catõẽs meas, ĩ ṽitate tua	obſecratõnẽ meã, ĩ veritate tua	τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου,
עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ׃	reſponde mihi in iuſtitia tua.	exaudi me in tua iuſtitia.	Εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου,
וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט	Et non venias in iudicium	Et non intres in iudicium	καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν
אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־	cũ ſeruo tuo, q̃a non (viuẽs.	cum ſeruo tuo, quia non	μετὰ τοῦ δούλου σου. Ὅτι οὐ
יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל־חָי׃	iuſtificabit ĩ ꝯſpectu tuo, oĩs(	iuſtificabit ĩ ꝯſpcũ tuo oĩs viuẽs	δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν.
כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי	Q̃m pſecu. ẽ inimi. aĩã meã,	Quia pſecutꝰ ẽ inimicꝰ aĩã m̃ã	Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου,
דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי	ꝓſtrauit ad terrã vitã meã,	humiliauit in terra vitã meam.	ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου.
הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים	poſuit me in tenebris	Collocauit me in obſcuris	Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς
כְּמֵתֵי עוֹלָם׃	quaſi mortuos ſeculi.	ſicut mortuos ſeculi,	ὡς νεκροὺς αἰῶνος,
וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי	Et ãxius fuit ĩ me ſpũs m̃us,	& anxiatus eſt ſup me ſpũs meꝰ,	καὶ ἠκηδίασεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.
בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי	ĩ medio m̃i ſollicitꝰ fuit cor m̃ũ.	in me turbatum eſt cor meum.	Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου,
זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם	Recordatꝰ fui dierꝝ ãtiquorꝝ	Memor fui dierum antiquorũ,	ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων.
הָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ	meditabar oĩa opera tua,	meditatus ſũ ĩ oĩbus opibꝰ tuis,	Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου,
בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	facta manuum tuarum	in factis manuum tuarum	ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου

الرب تضرعت	יי בקלי קרית	DEVM clamabo, voce mea
الى الرب في ابتهالي	קדם יי מצלי:	ad DEVM deprecabor.
ابث بين يديه رذيتي	אישוד קדמך שועתי	Effundam coram eo loquulum meum,
شكوى امامه اصطلحت	עקתי קודמוי אחוי:	& tribulatõnẽ meã corã illo ãnũciabo
عند ذبول روحي	באשתלהיות עלי רוחי	Cũ defeciſſet in me ſpiritus meus,
انت تعرف سبلي	ואנת ידעת שבילי	& tu cognouiſſes ſemitas meas,
في الطريق الذي اسلكها	בביבשארתן דאהלך	in gradibus iſtis quibus ambulabam
اخفوا لي فخا	טמנו פחתא לי:	abſconderunt laqueos mihi.
نظرت عن يميني وابصرت	אסתכלית על ימינא	Reſpexi ad dexteram
فلم اجد من يعرفني ضل	וחמית ולית לי	& vidi,& non erat qui
عني الخلاص وليس	משתמודע הובד שיזבו	cognoſceret me,periit refugium
لنفسي طالب	מני ולית תבע לנפשי	a me & nõ eſt qui quętat animã meam.
صرخت اليك يا رب	קבילית לותך אמרית	Clamaui ad te,dixi
وقلت انت رجائي	אנת משיזבי חולקי	tu es refugiũ meũ,portio mea
وحظي في ارض الحياة	בארעא דחיי:	in terra vitę.
انصت الى تضرعي	אציית לצלותי ארום	Auſculta orationem meam,quoniam
فاني اتضعت جدا	אתמסכנית לחדא	pauper factus ſum multum
نجني من الطاردين لي	פצי יתי מן רדפי	libera me a perſecutoribus meis,
فانهم اعتزوا مني	ארום איתחלון מיני:	quoniam fortiores me facti ſunt.
اخرج نفسي من	הנפק מן מסגרא נפשי	Educ de cuſtodia animam meam
الحبس لاشكر	לאודאה ית שמך אמטולתך	vt confiteaſ nomini tuo,ob gratiã mei
اسمك يا رب	יעבדון הלך כלילא	fac'ent tibi coronam
فلي ينتظر الابرار حتى	תשבחת צדיקיא ארום	laudis,iuſti quoniam
[illegible] بني	תשלם גמלא טבא עלי:	reddes retributionem bonam mihi.
المزمور الثاني والاربعون	שבחא לדוד	CXLIII. Laudatoria Dauidis.
والما به اسمع يارب صلاتي	יי שמע צלותי	Deus exaudi orationem meam,
واستجب طلبتي	אצית לתחינתי	auſculta deprecationem meam,
بعدلك انصت	בקושטך עני	in veritate tua reſponde
لي بصدقك	יתי בצדקתך:	mihi in tua iuſtitia.
ولا تدخل عبدك	ולא תיעול לבי דינא	Et non intres in iudicium
ابدا [illegible] فكل حي	עם עבדך ארום לית	cum ſeruo tuo,quoniam non
لا يتزكى امامك والعدو	יזכי קדמך כל דחיי:	iuſtificabitur coram te omnis viuens.
قد اضطهد نفسي	ארום רדף בעיל דבבא	Q̃m pſecutus ẽ pſonus inimicitię meę
واذل في الارض حياتي	נפשי דכדך לארעא חייי	aĩam meã,humiliauit ad ẽrã vitã meã,
اجلسني في الظلام	אותיבני בחשוכא היך	poſuit me in tenebris ſicut
كالهالكين من الابد	שכיבי עלמא ההוא:	iacentes ſęculi illius.
حزن روحي علي	באשתלהיות עלי רוחי	Anxius fuit ſuper me ſpiritus meus,
وجزع قلبي في باطني	בגושמי יתעמם לבי:	in corpore meo turbatũ eſt cor meum.
تذكرت الايام السالفة	דכירית יומין	Recordatus ſum dierum
فكان ذكري في جميع	דמלקדמין רננית בכולהון	antiquorũ,meditatus ſum in omnibus
اعمالك ما صنعت	עובדך בעובדי איד	operibus tuis,opera

אשוחח: פרשתי ידי	loq̃bar. Expādi manus meas	meditabar. Expādi manus meaſ	ἐμελέτων. Διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς
אליך נפשי כארץ	ad te, anima mea quaſi terra	ad te, anima mea ſicut terra	χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου, ὡς γῆ
עיפה לך סלה:	ſitiens ad te ſemper.	ſine aqua tibi.	ἄνυδρός σοι. Διάψαλμα.
מהר ענני יהוה	Cito reſponde mihi, DEVS,	Velociter exaudi me domine,	Ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε,
כלתה רוחי אל	defecit ſpiritus meus ne	defecit ſpiritus meus. Non	ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ
תסתר פניך ממני	abſcōdas faciem tuam a me,	auertas faciem tuam a me,	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ,
ונמשלתי עם־יורדי	& cōparabor deſcēdētibus ĩ	& ſimilis ero deſcendentibus in	καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν
בור: השמיעני	lacum. Fac me audire	lacum. Auditam fac mihi	εἰς λάκκον. Ἀκουστὸν ποίησόν μοι
בבקר חסדך כי בך	mane miſ̃icordiā tuā, q̃m ĩ te	mane miſericordiā tuā, q̃a in te	τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ
בטחתי הודיעני	confido, notam fac mihi	ſperaui. Notam fac mihi	ἤλπισα. Γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν,
דרך־זו אלך כי	viā in qua ambulem, quoniā	viam in qua ambulem, quia	ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι
אליך נשאתי נפשי:	ad te leuaui animam meam.	ad te leuaui animam meam,	πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
הצילני מאיבי	Libera me de inimicis meis,	Eripe me de inimicis meis	Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου,
יהוה אליך כסתי:	DEVS ad te occulte cōfugi.	domine, quia ad te confugi,	κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον,
למדני לעשות	Doce me, vt faciam	doce me facere	δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν
רצונך כי־אתה	voluntatem tuam, quia tu	voluntatem tuam quia	τὸ θέλημά σου. Ὅτι (ἀγαθὸν
אלוהי רוחך טובה	DEVS meus, ſpũs A. tuus(	Deus meus es tu. Spũs tuus bonus	σὺ εἶ ὁ θεός μου, τὸ πνεῦμά σου τὸ(
תנחני בארץ	deducet me in terrā (bonus	deducet me in terram	ὁδηγήσει με ἐν γῇ
מישור: למען־שמך	rectā. Propter nomen tuum	rectam, propter nomen tuum	εὐθείᾳ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
יהוה תחייני	DEVS, viuificabis me	domine viuificabis me	κύριε ζήσεις με.
בצדקתך תוציא	in iuſtitia tua, educes	in equitate tua. Educes	Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις
מצרה נפשי:	de anguſtia animam meam.	de tribulatione animam meam,	ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
ובחסדך תצמית	Et ĩ miſ̃icordia tua diſſipabis	& in miſericordia tua diſperdes	Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις
איבי והאבדת	inimicos meos. Et perdes	omnes inimicos meos. Et p̃des	τοὺς ἐχθρούς μου. Καὶ ἀπολεῖς
כל־צררי נפשי	oẽs qui angunt animā meā,	oẽs qui tribulant animam meā,	πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου,
כי אני עבדך:	ego enim ſum ſeruus tuus.	quoniam ego ſeruus tuus ſum.	ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί. (πρὸς τὸν Γολιάθ.
קמד לדוד ברוך	CXLIIII. Dauidis. Bñdictus	Bñdictus CXLIII. p̃s. Dauid(	Εὐλογητὸς ρμγ. Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ(
יהוה צורי המלמד	DEVS fortitudo m̃a, q̃ docet	dñs meus q̃ docet (aduerſus(	κύριος ὁ θεός μου. Ὁ διδάσκων
ידי לקרב	manus meas ad prelium,	manus meas ad p̃liũ, (Goliath.	τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν,
אצבעתי למלחמה:	digitos meos ad bellũ. (mea	& digitos meos ad bellum.	τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον.
חסדי ומצודתי	Miſ̃icordia mea & fortitudo(	Miſ̃icordia mea & refugiũ meũ	Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου,
משגבי ומפלטי	auxiliator meus & liberator	ſuſceptor meus & liberator	ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης
לי מגני ובו	meus. Scutũ meum & in ipſo	meus. Protector meus & in ipſo	μου, ὑπερασπιστής μου καὶ ἐπ' αὐτῷ
חסיתי הרודד	ſperaui, qui ſubiecit	ſperaui, qui ſubdit	ἤλπισα. Ὁ ὑποτάσσων
עמי תחתי:	populos ſub me.	populum meum ſub me.	τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ.
יהוה מה־אדם	DEVS quid eſt homo,	Domine quid eſt homo,	Κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος
ותדעהו בן־אנוש	quia agnoſcis eũ, filius hoĩs	quia innotuiſti ei, aut filius hoĩs	ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου
ותחשבהו: אדם	quia reputas eum. Homo	quia reputas eum. Homo	ὅτι λογίζῃ αὐτόν. Ἄνθρωπος
להבל דמה ימיו	vāitati aſſimulat eẽ, dies eius	vanitati ſil̃is factus eſt, dies eius	ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ
כצל עובר: יהוה	q̃ũ vmbra ptrāſiens. DEVS	ſicut vmbra pretereunt. Dñe	ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι. Κύριε
הט־שמיך ותרד גע	ĩclia celos tu. & dſcēde, tāge	inclina celos tuos & deſcēde, tāge	κλῖνον οὐρανούς σου καὶ κατάβηθι, ἅψαι

داك بسطت اليك	אידיך אמליל: פרסית ית	manuũ tuaꝶ loqr. Expãdi manus m̃as
يدي كميت اليك	בצלו קדמך נפשי היך	in oratione coram te, anima mea ſicut
نفسي كالارض العطشانه	ארעא דצחיא למיא	terra que indiget aqua,
استجب لي يارب	סוברא לך לעלמין:	reſpicit te in eternum.
عاجلا فقد فنيت روحي لا	סרהבא ענני יתי תאבת לך	Velociter reſpõde mihi, deſiderauit te
تصرف وجهك عني	רוחי נפשתי לא תסלק	ſpũs meus & aĩa mea. Non ammoueas
فاصير مثل الهابطين في	שכינתך מני ואתמתיל	diuinitatem tuã a me, ne ſimilis ſiam
الجب. اسمعني رحمتك في	עם נחתי גוב בקבורתא	his qui deſcendunt in puteũ ſepulchri.
الغداة فاني عليك	אשמע יתי בצפר טובך	Fac me audire mane benignitatẽ tuã,
توكلت عرفني يارب	ארום במימרך סברית	quoniam in verbum tuum ſperaui,
الطريق التي اسلكها	אודע יתי אורח דין	notam mihi fac viam hanc
فاليك رفعت نفسي	דאהלך ארום לותך	in qua ambulem, quoniam ad te
نجني من اعدائي	זקפית נפשי בצלו:	animam meam leuaui in oratione.
يارب فاني لجات اليك	פצא יתי מבעלי דבבי יי	Libã me a pſon; inimicitie m̃e DEVS,
علمني العمل	מימרך פריקתי לפרק:	verbũ ſiqdẽ tuũ cõſtitui redẽptõẽ m̃ã,
بمسرتك فانك	אליף יתי למעבד רעותך	Doce me facere voluntatem tuam
انت هو الهي فليهدني روح	ארום את אלהי רוחך	quoniam tu Deus meus es, ſpiritus
قدسك الى سبل	טבא תדבר יתי באורח	bonus ducet me in terram
الاستقامه احييني لاجل	תריץ: מן בגלל שמך	rectam. Propter nomen tuum
اسمك يارب بعدلك	יי תקיימינני בצדקך	DEVS viuifica me
انقذ من	בצדקתך תפיק	in iuſtitia tua, educes
الشدايد نفسي	מן עקתא נפשי:	de tribulatione animam meam.
استاصل اعدايي برحمتك	ובטובך תשיצי	Et in miſericordia tua diſperdes
اهلك جميع الذين	בעלי דבבי ותהובד	pattonos inimicitie mee & perdes
يحزنون نفسي فاني انا	כל מעיקי נפשי	omnes qui tribulant animam meam
هو عبدك اذا المزمور	ארום אנא עבדך:	quoniam ego ſeruus tuus ſum.
الثالث والاربعون والمايه	על יד דוד בריך	CXLIIII. p manũ Dauidis. Bñdictus
مبارك هو الرب الهي الذي	יי תוקפי דמאלף	DEVS fortitudo mea, qui docet
علم يدي القتال في الحرب	אידי לסידרי קרבא	manus meas ad ordines belli,
واصابعي الاستعداد	ואצבעתי לאגחא קרבא:	& digitos meos ad mouendum preliũ.
راحمي وملجاي	עבד טובי ותקיפי	Author benignitatis mee & arx
ناصري ومنقذي	תוקפי ומשזיבי	fortitudis mee, robur meũ & liberator
معيني وعليه	יתי תריסי ובמימריה	meus, ſcutum meum & in verbo eius
توكلت الذي اخضع	סברית דמשעביד	ſperaui, qui ſubiicit
الشعوب تحتي	עממין תחותי:	populos ſub me.
اللهم من هو الانسان	יי מה הוא בר נש	DEVS quid eſt homo
الذي ذكرت له او ابن	דחכמתיה בני אינשא	quod ſapientem facis eum, filius hoïs
الانسان حتى عددته	וחשבתיה: בר נש	quod reputas eum. Homo
ان الانسان كالهوا ايامه	להבלא אידמי יומוהי היך	vanitati ſimilis eſt, dies eius ſicut
مثل الفي نعبر. اللهم	טולא דעבר: יי ארכין	vmbra tranſiens. DEVS inclina
طاطي السموات وانزل المس	שמיא ואתגלי קרב	celos & manifeſta te, tange

De ſpiritu ſancto.

A. Ex fragmẽtis cabaliſticis poſtq̃ author ingenioſe admodum, multa dixit de materia, de forma, de anima intellectiua, & de ſeparatis ſubſtantiis, exclamans ait

ואלו הסודות כלם הם מרגליות ואבנים טובות שישתדל לדעתם יהיה השם עמו והוא עם השם והם עושים שלום בינו ובין הנמצאים בחוזקם לו לאמת יגבר ולפיכך תמצא עצם רוח הקדש ומדע נבדל איש ואשה ביניהם שלום ואלה והם ראשית ראשית

.i. Et myſteria hec oïa ſunt margarite & gemme. Quicũq3 uero ſtudiũ adhibuerit quo ſciat illa erit Deus cũ eo & ipſe cũ Deo. Faciunt autẽ huiuſcemodi ſecreta pacem inter eũ & Deum quandoquidem uirtute illorũ nouit homo omnimodã ueritatem. Itaq3 reperies, ſpiritus ſancti ſubſtantiam, eſſentiam ſeparatam, uirum, & mulierem, & inter illos pax eſt & ueritas, ſim. q3 principium de principiis.

בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃	mõtes & fumigabũt.(pa eos,	mõtes & fumigabũt.(pabis eos,	τῶν ὀρέων, καὶ καπνισθήσονται. (αὐτούς,
בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם	Fulminatiõe fulmi a & diſſi(	Fulgura corruſcationẽ & diſſi(	Ἄστραψον ἀστραπὴν, καὶ σκορπιεῖς (
שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃	mitte ſagittas tuas & inter(	emitte ſagittas tuas & cõtur(	ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐτούς.
שְׁלַח יָדֶיךָ ם	Mitte manũ tuã(turba illos.	Emitte manũ tuã (babis eos.	Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου
מִמָּרוֹם פְּצֵנִי	de excelſo, libera me	de alto, eripe me	ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με,
וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם	& erue me de aquis	& libera me de aquis	καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων
רַבִּים מִיַּד ב	multis, de manu	multis, & de manu	πολλῶν, ἐκ χειρὸς
בְּנֵי נֵכָר׃	filiorum alienorum.	filiorum alienorum.	υἱῶν ἀλλοτρίων.
אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר	Quorum os locutum eſt	Quorum os locutum eſt	Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין	vãitatẽ, & dextera eoꝝ dex(	vãitatẽ, & dextera eoꝝ dextera	ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ
שָׁקֶר׃ אֱלֹהִים שִׁיר	mẽdacii. Deus cãticũ (tera	iniquitatis. Deus canticum	ἀδικίας. Ὁ θεὸς ᾠδὴν
חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ	nouum cantabo tibi,	nouum cantabo tibi	καινὴν ᾄσομαί σοι,
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה	in pſalterio decado pſallam	in pſalterio decachordo pſallã	ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι.
לָּךְ׃ הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה	tibi. Qui dat ſalutem	tibi. Qui das ſalutem	Τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν
לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה	regibus, qui eruit	regibus, qui redemiſti	τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ
אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ	Dauid ſeruum ſuum	Dauid ſeruum tuum,	Δαβὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי	de gladio malo. Libera me	de gladio maligno eripe me.	ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς. Ῥῦσαί με
וְהַצִּילֵנִי מִיַּד	& erue me de manu	Et erue me de manu	καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς
בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר	filiorum alienorum, quorum	filiorum alienorum quorum	υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν
פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא	os locutum eſt vanitatem,	os locutum eſt vanitatem,	τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα,
וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃	& dexta coꝝ dexta mẽdacii.	& dextera eoꝝ dextera iniqtatis.	καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας.
אֲשֶׁר בָּנֵינוּ	Vt ſint filii noſtri,	Quorum filii,	Ὧν οἱ υἱοὶ
כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים	quaſi plantatio creſcens	ſicut nouelle plantationes	αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα
בִּנְעוּרֵיהֶם׃	in adoleſcentia ſua,	in iuuentute ſua.	ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν.
בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת	filie noſtre quaſi anguli	Filie eorum compoſite,	Αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι,
מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית	dolati ad ſimilitudinem	circũornate vt ſimilitudo	περικεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα
הֵיכָל׃	templi.	templi.	ναοῦ.
מְזָוֵינוּ מְלֵאִים	Promptuaria noſtra plena,	Promptuaria eorum plena,	Τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη,
מְפִיקִים מִזַּן אֶל־	& ſupeffundẽtia, de alimẽto	eructantia ex hoc	ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου
זַן צֹאונֵנוּ מא	In alimentum, pecora noſtra	in illud. Oues eorum fetoſe	εἰς τοῦτο. Τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα,
מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת	millia & myrias,	abundantes in	πληθύνοντα ἐν
בְּחוּצוֹתֵינוּ׃	in plateis noſtris.	egreſſibus ſuis,	ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.
אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים	Tauri noſtri laborioſi,	boues eorum craſſe.	Οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς.
אֵין פֶּרֶץ וְאֵין	non eſt interruptio & nõ eſt	Non eſt ruina macerie neq;	Οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ
יוֹצֵאת וְאֵין	egreſſus, & non eſt	tranſitus neq;	διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃	clamor in plateis noſtris.	clamor in plateis eorum.	ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה	Beatus pplus cuius talia A.	Beatũ dixerunt populũ cui hec	Ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά
לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם	ſunt. Beatus populus	ſunt beatus populus	ἐστι, μακάριος ὁ λαὸς
שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו׃	cuius q dat eſſe, eſt Deus eio.	cuius dominus Deus eius.	οὗ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.
·קמה· תְּהִלָּה לְדָוִד	CXLV. Hymnus Dauidis.	CXLIIII. Laudatio ipſi dauid.	ρμδ. Αἴνεσις τῷ Δαβίδ.
א אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי	Exaltabo te Deus meus	Aleph. Exaltabo te Deus meus	Ὑψώσω σε ὁ θεός μου

Digitized by Google

الجبال فتدخن	בטוריא ויסקון תננין :	montes & emittent fumum.
ابرق بروقا فتبددهم	אברק ברקין ובדרינון	Fulgura fulgurationes & diſſipa eos,
ارسل سهاما فارجفهم	שדר גירריך ותשגשנון :	mitte ſagittas tuas & conturbabis eos.
ابسط يدك	אושיט אידך מן מרום	Extende manũ tuam de celis excelſis,
من العلا وانقذني	פצא יתי ושיזיב יתי מן	eripe me & libera me de
واصعدني من المياه	אוכלוסין דמתילין	exercitibus ſimilibus
الغزيرة نجني من ايدي	למיין סגיעין מן	aquis multis & de
المخالفين	אידיהון דבני עממין :	manu filiorum alienorum.
الذين تكلمت افواههم	די פומהון ממליל	Quorum os locutum eſt
بالباطل يمينهم يمين	שקרא דמגן ואורייתהון	iuramentũ vanum, & dextera eorum
الظلم اللهم اني امجدك	אורית שיקרא : אלהא שבח	dextera iniquitatis. Deus laude
تمجيدا جديدا وارتل	חדת אשבח קדמך בנבל	noua laudabo corã te, in pſalterio, dño
لك بكنار ذي عشرة	מאה עשרתי נימין אזמר	decem cordarum pſallam
اوتار انت الذي تعطي	קדמך : די יהב פורקן	coram te. Qui das ſalutem
الملوك خلاصا منقذ	למלכיא דפצי ית	regibus, qui liberaſti
داود عبده	דוד עבדיה מחרבא	Dauid ſeruum tuum a gladio
من السيف السو	בישא דגליית : פצא יתי	prauo Golie. Libera me
نجني وخلصني من ايدي	ושיזיב יתי מן ידיהון	& eripe me de manu
المخالفين الذين تكلمت	דבני עממין די פומהון	filiorum alienorum, quorũ os
افواههم بالباطل	ממליל שקרא דמגן	locutum eſt iuramẽtũ vanitatis,
يمينهم يمين الظلم	ואורייתהון אורית שיקרא :	& dextera eorũ dextera mendacii.
بنوهم	די בניהון כנציבין	Quod filii noſtri ſint ſicut plantationes
ينشون	דדקלין באולפן אורייתא	dactylorum in doctrina legis
في شبيبتهم	רביין מן טליותהון בנתנא	nutriti a iuuentute ſua, filie noſtre
بناتهم كالعرايس	זהירתן וכשרן	ſplendide & accepte
المزينة كشبه	לכהניא דמשמשין	ſacerdotibus qui miniſtrant
الهياكل	במצע היכליא :	In medio templi.
خزاينهم مملوة	תסוריא מליין	Cellaria noſtra plena
تفيض بعضها	מספקן מן שתא לשתא	ſuper effundentia quotãnis,
الى بعض اغنامهم يكثرون	עאנא מולדן אלפיא	oues noſtre pregnantes, ſorde noſtre
الاولاد ويتربون	סגיין רבואתא	creſcentes in millenarium
في اسواقهم	בבית שוקיא :	in ſtabulis noſtris.
ونقرهم سمان	תוריא מרי מטולית	Tauri nři portãtes & onerarii, quõ nõ
ليس سبا خبهم	תקוף ולית מפקא בישא	eſt fortitudo nõ eſt extractio inſgratia,
فدهاشي وانفتح طرقهم	ולית צווחת בכיתא	non eſt clamor luctuoſus
لانوح فيها ولاصراخ	בפלטיותנא :	in plateis noſtris.
مغبوط الشعب الذي	טובוי דעמא דין	Beatus populus
هذاله كذلك الشعب	דהכין ליה טובוי	cui hec ſunt, beatus
الذي الرب الهه	דעמא דיי אלהיה :	populus cuius q dat eſſe eſt Deus eius.
المزمور الرابع والاربعون	תושבחתא לדוד	CXLV. Laudatoria Dauidis.
واما يه اعظمك بالهي	ארוממך אלהי	Exaltabo te Deus meus

A. Beatus populus cui hec ſunt. Ex ſepe memoratis cõmẽtariis libri geneſeos ieroſolymitana lingua perſcriptis

קם ר׳ יוסי ותח ואמר אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהוה אלהיו אשרי העם שככה לו מהו שככה כוא ותפת דפרך שככה שככת שכיך פרוגזא דא שכיך בהגזא דהוו ואם ככה אתה עושה לי הורגני נא דא הוא דינא דדינין אשרי העם שיהוה אלהיו רחמי דרחמי דא שככה שמא דכליל שמי הן וקודשא בריך הוא מצבר רוגזית ואנת ית רוגזא אזין מצבר על כל אינון דבר דתניא אורחא דתיקונא וקריבא צילאה עתיקא דעתיקין דאיתו גחית בדיקונית תמית עקבי מטמא והוי אורחא דלתתא שקילו אינון גברא דאת לציורא דא דלתתא

.i. Stetit. R. Ioſe, orſus eſt & dixit. Beatus pplus cui ſic eſt. Beatus populus cuius q dat eſſe eſt Deus eius. Beatus populus cui ſic eſt. Quid eſt, cui ſic eſt, Hoc eſt qđ dictũ eſt. Ceſſauit furor regis .i. mitigatus ẽ rex a furore quo percituſerat. Alia expoſitio, cui ſic eſt .i. qui ſuffert ſuſtinetq3 iram & furorem, ſicut dictum eſt. Et ſi ſic mecum tu habes interfice me nũc, hec eſt iuſtitia iuſtitiarum. Beatus populus cuius qui dat eſſe eſt Deus eius. Pietas pietatum. Alia expoſitio, cui ſic eſt. Hoc eſt nomen qđ comprehendit ſanctum & benedictũ .ſ. Deum cuius quidẽ ceſſat ira, & dat poteſtatem iuniori facierum & iubet tranſire omnes has poteſtates ad filium quẽadmodũ nobis traditũ eſt. Via adornatus ſanctitatis ſupreme eſt antiquus antiquorum, qui illam ponit continue ſub feminino uultu. Et hec uia inferior tanti precii eſt quanti omnes ille ſuperiores. Et q ſunt ſuperius, ſunt etia inferius.

Digitized by Google

הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרֲכָה	rex & benedicam	rex, & benedicam	ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω (τοῦ αἰῶνος.
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד ׃	nomini tuo ĩ ſeculũ & vltra.	nomini tuo ĩ ſclm & ĩ ſclm ſcli.	Τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα(
בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ,	In omni die benedicam tibi,	Beth. Per ſingulos dies bñdicã(	Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε,
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ	& laudabo nomen tuum	& laudabo nomen tuum (tibi	καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου (νος. Μέγας
לְעוֹלָם וָעֶד ׃ גָּדוֹל	in ſeculũ & vltra. Magnus	ĩ ſclm & ĩ ſclm ſcli. Gimel. Ma(	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶ(
יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד	DEVS & laudabilis nimis,	dñs & laudabilis nimis, (gnus	κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα,
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר ׃	& magnificẽtie eiꝰ ñ ẽ iuẽrõ.	& magnitudinis eius nõ ẽ finis.	καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח	Gñatio ad gñationẽ laudabit	Daleth. Gñatio & gñatõ lauda(	Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ	opa tua, & fortitudines tuas	opa tua, & potentiã tuã (bũt	τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου (δόξης
יַגִּידוּ ׃ הֲדַר כְּבוֹד	annunciabunt. Decorẽ glĩe	pnũciabũt. He. Magnificẽtiã(	ἀπαγγελοῦσι. Τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς(
הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי	laudis tue, & verba	ſanctitatis tue loquenẽ, (glĩe	τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι,
נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה ׃	mirabilium tuorum loquar.	& mirabilia tua narrabunt.	καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.
וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ	Et fõtitudiẽ horribiliũ tuoꝝ	Vau. Et ũtutẽ terribiliũ tuoꝝ	Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου
יֹאמֵרוּ וּגְדוּלֹּתְךָ	loquenẽ, & magnitudinẽ tuã	dicent, & magnitudinem tuam	ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου
אֲסַפְּרֶנָּה ׃ זֵכֶר רַב־	narrabo. Memoriam multe	narrabũt. Zain. Mẽoriã abũdã(	διηγήσονται. Μνήμην τοῦ πλήθους
טוּבְךָ יַבִּיעוּ	bonitatis tue loquentur,	ſuauitatis tue eructabũt, (tie	τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται,
וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ ׃	& iuſtitias tuas canent.	& iuſtitia tua exultabunt.	καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται.
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה	Clemẽs & miſicors DEVS,	Heth. Miſator & miſicors dñs	Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος,
אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־	alienus ab ira & magne	patiens & multum (uerſis,	μακρόθυμος καὶ πολυέλεος.
חָסֶד ׃ טוֹב־יְיָ לַכֹּל	miſatõis. Bonꝰ DEVS oĩbꝰ	miſicors. Teth. Suauis dñs vni(	Χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι,
וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־	& miſericordie eius, ſuper	& miſerationes eius ſuper	καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ (σθωσάν σοι κύ
מַעֲשָׂיו ׃ יוֹדוּךָ יְהוָה	vniuerſa opa eiꝰ. Cõfiteanẽ(	oĩa opa eius. Ioth. Cõfiteãẽ tibi(	πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἐξομολογησά(
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ	oĩa opera tua, (tibi DEVS	omnia opera tua, (dñe	πάντα τὰ ἔργα σου,
וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה ׃	& miſicõdes tui bñdicãt tibi.	& ſancti tui benedicant tibi.	καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε.
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ	Gloriam regni tui	Caph. Gloriam regni tui	Δόξαν τῆς βασιλείας σου
יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ,	dicent, & fortitudines tuas	dicent, & potentiam tuam	ἐροῦσι, καὶ τὴν δυναστείαν σου
יְדַבֵּרוּ ׃ לְהוֹדִיעַ	loquentur. Vt oſtendant	loquenẽ. Lamed. Vt notã faciãt	λαλήσουσι. Τοῦ γνωρίσαι
לִבְנֵי הָאָדָם	filiis hominum	filiis hominum	τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων
גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד	fortitudines eius, & gloriam	potentiam tuam, & gloriam	τὴν δυναστείαν σου, καὶ τὴν δόξαν
הֲדַר מַלְכוּתוֹ ׃	decoris regni eius.	magnificentie regni tui.	τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου.
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת	Regnum tuum regnum	Mem. Regnum tuum regnum	Ἡ βασιλεία σου βασιλεία
כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	oĩum ſeculoꝝ, & poteſtas tua	oĩum ſeculoꝝ, & dominatio tua	πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου
בְּכָל־דּוֹר וָדֹר ׃	ĩ omni gñatiõe & gñationes	ĩ oĩ gñatione & generationem.	ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־	Suſtentat DEVS omnes	Nũ. Fidelis dñs ĩ oĩbꝰ ũbis ſuiſ,(	Πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ(
הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף	corruentes, & erigit	q corruũt, & erigit (& ſcũs ĩ oĩ(	τοὺς καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ (ὅσιος ἐν(
לְכָל־הַכְּפוּפִים ׃	omnes iacentes.	oẽs eliſos. (bꝰ opibꝰ ſuis. Sam.(	πάντας τοὺς κατερραγμένους. (πᾶσι τοῖς(
עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ	Oculi omnium in te	Ain. Oculi oĩum ĩ te (Alleuat(	Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ (ἔργοις αὐτοῦ(
יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן	ſperant, & tu das	ſperãt dñe, & tu das (dñs oẽs	ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως (Ὑποστηρίζει(
לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ ׃	eis eſcã A. eoꝝ, in tpe ſuo.	eſcam illoꝝ in tpe opportuno.	τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. (κύριος πάν(
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ	Aperis manus tuas,	Phe. Aperis tu manum tuam,	Ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, (τας
וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי	& facias cunctorum aĩalium	& imples omne animal	καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον

Digitized by Google

وملكي وابارك	מַלְכָּא וַאֲבָרֵיךְ	rex, & benedicam
اسمك الى الابد والى ابد الابد	שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין	nomen tuum in ſecula ſeculorum.
كل يوم اباركك	בְּכָל יוֹמָא אֲבָרְכִינָךְ	Omni die benedicam tibi,
وابارك اسمك	וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ	& laudabo nomen tuum
الى الابد والى ابد الابد	לְעָלְמֵי עָלְמִין : רַב	in ſecula ſeculorum. Magnus
عظيم هو الرب وممجد جدا	יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא	DEVS & laudabilis multum,
لا منتهى لعظمته	וּלְרַבְרְבוּתֵיהּ לֵית סוֹף :	& magnificentie eius non eſt finis.
جيل فجيل يمدحون	דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח	Generatio generationi laudabit
اعمالك ويخبرون	עוֹבָדָךְ וּגְבוּרָתָא דִילָךְ	opera tua, & robur tuum
جبروتك ويتكلمون بعظيم	יְחַוּוּן : שִׁבְהוֹר אִיקַר	narrabunt. Decorem glorie
بها مجدك قدسك	זִיוָךְ וּמִלֵּי פְּרִ	ſplendoris tui, & verba
ويقولون عجايبك	פְּרִישׁוּתָךְ יְמַלְּלוּן :	mirabilium tuorum loquentur.
وينطقون بخشية	וְתוֹקְפָא דְדַחֲלָתָךְ	Et fortitudinem terribilium tuorum
عزتك وبعظمك	יֵימְרוּן וְרַבְרְבוּתָךְ	dicent, & magnificentiam tuam
يتحدثون وبكثرة برك	יִשְׁתָּעֵין : דּוּכְרָן סַגִּיעֵי	narrabunt. Memoriam multe
يستبشرون	טוּבָךְ יַבְּעוּן וצי	bonitatis tue perſonabunt,
وبعدلك يهللون	דְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן :	& iuſtitiam tuam laudabunt.
الرب رؤوف رحيم	חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְהוָה	Clemens & miſericors DEVS
هو كثير الاناة	מְרַחִיק רוּגְזֵיהּ וּמַסְגֵּי	diſtans ab ira & multus (omnibus,
والرحمة صالح هو الرب	לְמֶעְבַּד טַבְוָן : טַב יְיָ לְכוֹלָּא	vt faciat benignitatē. Bonus DEVS (
في جميع اعماله رافته	וְרַחֲמוֹי עַל כָּל עוֹבָדוֹי	& miſericordie eius ſuper omnia
على جميع خلقه فلتشكرك	עוֹבָדוֹי : יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ	opera eius. Confiteantur tibi DEVS
يا رب جميع اعمالك	כָּל עוֹבָדָךְ	omnia opera tua,
ويباركك اصفياوك	וַחֲסִידָךְ יְבָרְכִינָךְ :	& miſericordes tui benedicant tibi.
يخبرون بمجد	אִיקַר מַלְכוּתָךְ	Gloriam regni tui
ملكك ويحدثون بعزتك	יֵימְרוּן וּגְבוּרָתָךְ	dicent, & fortitudinem tuam
لنعرف الناس	יְמַלְּלוּן : לְהוֹדָעָא	loquentur. Vt oſtendant
جبروتك وعظيم مجد	לִבְנֵי נְשָׁא	filiis hominum
جلال ملكك	גְּבוּרָתֵיהּ וִיקָר	fortitudinem tuam, & gloriam
ملكك ملك	שִׁבְהוֹר מַלְכוּתֵיהּ :	decoris regni tui.
الابد وربوبيتك	מַלְכוּתָךְ מַלְכוּת	Regnum tuum regnum
الى دهر الداهرين	דְּכָל עָלְמַיָּא	omnium ſeculorum,
الرب صادق في كل قوله	וְשׁוּלְטָנָךְ בְּכָל דָּר וְדָר :	& poteſtas tua ī oī gñatiōe & gñatione.
بار في جميع اعماله الرب يشد	סָעִיד יְיָ לְכָל	Suſtentat DEVS omnes
جميع الساقطين ويقوم	נָפְלַיָּא וְזָקִיף	corruentes, & dirigit
جميع المنكسرين	לְכָל כְּפִיפִין :	omnes curuatos.
لان اعين الكل اليك	עֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָּא לְוָתָךְ	Oculi omnium in te
يترجون لتوتيهم	סַבְרִין וְאַנְתְּ יָהֵב לְהוֹן	ſperant, & tu das illis,
طعامهم في حينه	יַת מֵיכַלְהוֹן בְּעִדָּנֵיהּ :	cibum illorum in tempore eorum.
تبسط يدك	פָּתַח יַת אִידָךְ	Apetis tu manus tuas
فتشبع جميع نفوس	וּמְסַבַּע לְכָל חַיָּא	& ſatias omne animal

A. Et tu das eis eſcam. Inter cunctas eſcas, qbus Deus paſcit creaturas ſuas principatum tenet extra omnem controuerſiam, eſca illa, qua fideles ſuauiſſimo guſtu in ſpiritu nutriūtur, omnium ſacramentorum caput omniumq; miraculorū maximum. Cuius inſtitutionis ſacramenti q̄ tis multe afferant cauſe, illa tamen quā adducit Robertus libro de uictoria uerbi Dei, his que ſubiunximus uerbis nō eſt inter poſtremas computanda. Quod ſcilicet primi homines Deo increduli, diabolo nimis male creduli fuerunt: quia cum nō uiderent niſi pomum, quantūlibet ſuaue redolens & uiſu pulchrum, crediderunt in illo eſſe diuinitatis effectum, crediderunt diabolo dicēti nequaquā ita erit ut Deus dixit, ſed erit ꝙ dico ego: uidelꝫ eritis ut Dii. Contra cibum illum qui cibus fuit mortis, dictante ratiōe iuſtitie dari oportebat cibum alium, qui eſſet cibus uite & ſimili ordine ut. s. ineſſe illi mens crederet: ꝙ oculus non uidit crederet eſſe cibum & potū ueraciter cōmunicāde diuinitatis effectiuum: eſſe carnem & ſanguinem Chriſti ꝙ ſentire non poſſunt ſenſus carnis & ſanguinis, ꝑ hāc fidem ſibi Deus ab homine ſatiſfactum eſſe iudicat, dum non minus ſibi credit ab homine, q̄ diabolo creditum fuit.

רצון׃ צדיק יהוה	voluntatem. Iuſtus DEVS	benedictione. Sadic. Iuſtus dñs	εὐδοκίας. Δίκαιος κύριος
בכל־דרכיו וחסיד	in oĩbus viis ſuis, & mĩſicors	in omnibus viis ſuis, & ſanctus	ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος
בכל־מעשיו׃	in omnibus operibus ſuis.	in omnibus operibus ſuis.	ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
קרוב יהוה לכל־	Propinquus eſt DEVS oĩbꝰ	Coph. Prope eſt dñs omnibus	Ἐγγὺς κύριος πᾶσι
קראיו לכל אשר	qui inuocant illũ oĩbus qui	inuocantibus eum, omnibus	τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν πᾶσι
יקראהו באמת׃	inuocant illum in veritate.	inuocantibus eum in veritate.	τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.
רצון־יראיו יעשה	Volũtatẽ timẽtiũ A. ſe fa(	Res. Volũtatẽ timẽtiũ ſe faciet	Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει,
ואת־שועתם ישמע	& clamorẽ eoꝝ audiet, (ciet,	& deprecationẽ eoꝝ exaudiet,	καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται,
ויושיעם׃ שומר	& ſaluabit eos. Cuſtodit	& ſaluos faciet eos. Sin. Cuſtodit	καὶ σώσει αὐτούς. Φυλάσσει
יי את־כל־אהביו	DEVS omnes diligẽtes ſe,	dominus omnes diligentes ſe,	κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν,
ואת כל־הרשעים	& vniuerſos impios	& omnes peccatores	καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
ישמיד תהלת יהוה	conteret. Laudem DEI	diſperdet. Tau. Laudationẽ dñi	ἐξολοθρεύσει. Αἴνεσιν κυρίου
ידבר־פי ויברך	loquetur os meũ, & bñdicet	loquetur os meũ, & benedicat	λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω
כל־בשר שם קדשו	oĩs caro, nomini ſancto eius	omnis caro nomini ſancto eius,	πᾶσα σὰρξ, τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ,
לעולם ועד׃	in ſeculum & vltra.	in ſeculum & in ſeculum ſeculi.	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
קמו הללו־יה	CXLVI. Haleluia.	CXLV. Alleluia.	ρμέ. Ἀλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.
הללי נפשי את־יי׃	Lauda anima mea DEVM,	Lauda anima mea dominum	Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
אהללה יי בחיי	laudabo DEVM ĩ vita mea,	laudabo dominum in vita mea,	αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου
אזמרה לאלהי	cantabo DEO meo	pſallam Deo meo	ψαλῶ τῷ θεῷ μου
בעודי׃ אל־תבטחו	q̃ diu ſum. Nolite confidere	q̃diu fuero. Nolite confidere	ἕως ὑπάρχω. Μὴ πεποίθατε
בנדיבים בבן־אדם	in principibus, in filio hoĩs	ĩ principibus, neq̃ ĩ filiis hoĩum	ἐπ᾽ ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων
שאין לו תשועה׃	q̃ non eſt ĩ eo ſalus. (tetur	in quibus non eſt ſalus.	οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.
תצא רוחו ישב	Egredietͬ ſpũs eius, & reuer(	Exibit ſpiritus eius & reuertetͬ	Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει
לאדמתו ביום ההוא	in humum ſuam, in die illa	in terram ſuam in illa die	εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
אבדו עשתנתיו׃	peribunt cogitationes eius.	peribunt oẽs cogitationes eoꝝ.	ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.
אשרי שאל יעקב	Beatus cuius DEVS Iaacob	Beatus cuius Deus iacob	Μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ
בעזרו שברו על־	auxiliator eius, ſpes eius in	adiutor eius ſpes eius in	βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ
יי אלהיו׃ עשה	DEO Deo eius. Qui fecit	domino Deo ipſius qui fecit	κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. Τὸν ποιήσαντα
שמים וארץ את־	celos & terram,	celum & terram,	τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,
הים ואת־כל־אשר	mare & omnia que (ritatẽ	mare & omnia que	τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ
בם השמר אמת	in eis ſunt. Qui cuſtodit ve(	ĩ eis ſũt. Qui cuſtodit veritatẽ	ἐν αὐτοῖς. Τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν
לעולם עשה משפט	in ſeculũ, qui facit iudicium,	in ſeculum, facit iudicium	εἰς τὸν αἰῶνα, ποιοῦντα κρίμα
לעשוקים נתן	calũniã ſuſtinentibus & dat	iniuriam patientibus dat	τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα
לחם לרעבים יהוה	panem eſurientibus. DEVS	eſcam eſurientibus. Dominus	τροφὴν τοῖς πεινῶσι. Κύριος
מתיר אסורים׃	ſoluit vinctos,	ſoluit compeditos.	λύει πεπεδημένους,
יהוה פקח	DEVS illuminat	dominus illuminat	κύριος φωτίζει
עורים	cecos,	cecos.	τυφλούς,
יהוה זקף כפופים	DEVS dirigit recuruos,	Dominus erigit eliſos,	κύριος ἀνορθοῖ κατερραγμένους,
יהוה אהב צדיקים	DEVS diligit iuſtos.	dominus diligit iuſtos.	κύριος ἀγαπᾷ δικαίους,
יי שמר את גרים	DEVS cuſtodit aduenas	Dominus cuſtodit aduenas	κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους
יתום ואלמנה	pupillum & viduam	pupillum & viduam	Ὀρφανὸν καὶ χήραν

Digitized by Google

لاحبائه الرب عادل	כִּרְעוּתְהוֹן: זַכַּאי יְיָ	iuxta deſiderium eius.Iuſtus DEVS
في جميع سبله بار	בְּכָל אוֹרְחָתֵיהּ וְחַסִּידָא	in omnibus viis ſuis,& miſericors
في كل اعماله	בְּכָל עוּבָדוֹהִי:	in omnibus operibus ſuis.
الرب قريب من الذين	קָרִיב יְהוָה לְכָל	Proximus eſt DEVS omnibus
يدعونه ومن جميع	דְּקָרָן לֵיהּ לְכוֹלְהוֹן	qui inuocant eum,omnibus
الراغبين اليه بالحق	דְּקָרְיָין יָתֵיהּ בְּקוּשְׁטָא:	qui inuocant eum in veritate.
يفعل مسرة اتقيائه	רְעוּת דַּחֲלוֹהִי יַעֲבֵיד	Voluntatem timentium ſe faciet,
ويستجيب تضرعهم	וְיָת פְּעוּדְתְהוֹן יִשְׁמַע	& preces eorum exaudiet
ويخلصهم الرب	וְיִפְרְקִינוּן: נָטִיר	& ſanabit illos.Seruat
يحفظ جميع محبيه	יְיָ יָת כָּל רָחִימוֹהִי	DEVS omnes diligentes ſe,
ويبيد جميع الخطاة	וְיָת כָּל רַשִׁיעַיָּא	& omnes impios
بتسابيح الرب	יְשֵׁיצֵי: שְׁבָחָא דַּיְיָ	diſperdet.Laudem DEI
يتكلم فمي فليبارك	יְמַלֵּל פּוּמִי וִיבָרְכוּן	loquetur os meum,& benedicent
الرب جميع البشر واسمه	כָּל בְּנֵי בִסְרָא שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ	cũcti filii carnis,nomẽ ſanctitatis eius
القدوس الى الابد	לְעָלְמֵי עָלְמִין:	in ſecula ſeculorum.
المزمور الخامس والاربعون	הַלְלוּיָהּ	CXLVI. Alleluia.
والمائة يا نفسي تبارك الرب	שַׁבְּחִי נַפְשִׁי יָת יְיָ:	Lauda anima mea DEVM,
اسبح الرب في حياتي	אֲשַׁבַּח יָת יְיָ בְּחַיַּי	laudabo DEVM in vita mea,
وارتل لالهي	אֲזַמֵּר לֶאֱלָהִי בְּאִיתַי:	pſallam Deo meo quam diu ero.
ما دمت لا تتوكلوا على	לָא תִתְרַחֲצוּן	Nolite confidere
الروسا ولا على بني البشر	בְּרַבְרְבָנַיָּא בְּבַר נָשׁ	in principibus in filio hominis
الذين ليس عندهم خلاص	דְּלֵית לֵיהּ פּוּרְקָנָא:	in quo non eſt ſalus.
فان ارواحهم تفارقهم	תִּיפּוּק נִשְׁמָתֵיהּ	Egredietur flatus eius
ويعودون الى تربهم في	יְתוּב לְעַפְרֵיהּ בְּיוֹמָא	reuertetur in puluerem ſuum,in die
ذلك اليوم يبطل جميع	הַהוּא יְהוֹבְדוּן דְּמִיּוּנוֹהִי:	illo peribunt cogitationes eorum.
اما لهم طوبي لمن اله يعقوب	טוּבֵיהּ דֶּאֱלָהָא יַעֲקֹב	Beatus cuius Deus Iaacob
عونه وتوكله على	בְּסַעֲדֵיהּ סִבְרֵיהּ	adiutor eius,ſpes eius
الرب الهه خالق	עַל יְיָ אֱלָהֵיהּ: דַּעֲבַד	in DEO Deo eius.Qui fecit
السما والارض	שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יָת	celos & terram,
البحار وجميع ما	יַמָּא וְיָת כָּל דְּבֵיהוֹן	maria & omnia que in eis ſunt,
فيها حافظ العدل	דְּנָטִיר קוּשְׁטָא לְעָלַם:	qui cuſtodit veritatem
الى الابد صانع الحكم	לְעָלַם: דַּעֲבַד דִּינָא	in perpetuum.Qui facit iudicium
المظلومين يعطي	לִטְלוּמִין יָהֵיב	calumniam ſuſtinentibus,dat
الجياع طعاما الرب	מְזוֹנֵי לְכַפְנִין	cibum eſurientibus,
يطلق الاسرى	יְיָ דְּשָׁרֵי אֲסִירַיָּא:	DEVS ſoluit vinctos.
الرب يقيم	יְיָ דְּפָקַח אַכְסְנָאִין	DEVS illuminat alienigenas,
الساقطين	דְּמַתִילִין לְסַמְיָין	qui ſimiles ſunt cecis,
الرب يفهم العميان	יְיָ זָקִיף כְּפִיפִין	DEVS rectos facit curuos,
الرب يحب الصديقين	יְיָ רָחֵים צַדִּיקַיָּא:	DEVS diligit iuſtos.
الرب يحفظ الغربا	יְיָ נָטֵר יָת גִּיּוֹרַיָּא	DEVS ſeruat aduenas,
ويرزق الارامل	יַתְמָא וְאַרְמַלְתָּא	pupillum & viduam

A. Voluntatẽ timentium ſe faciet. Diligit .n. Deus timentes ſe. Eſt liquidẽ ſimilitudo ut conſtat dilectionis cauſa. Inter timentes uero Deum & Deũ ipſum, nõ ignobilis intercedit ſimilitudo, quando Deus ipſe, inter reliqua nomina etiam timoris nomĩe donatus eſt. Appellatur aũt recte timor, q dignũ ſit ut ab oĩbus timeatur. Hic uero timor .i. Deus ille eſt qui gratia timẽtium ſe nõ horruit feminę corpus uti legimus in cõmentariis libri geneſeos ieroſolyma lingua conſcriptis cuius author creditur. R. Simeõ ben Iochai, ſuper illud Geñ. xvii. Ambula coram me & eſto perfectus. Verba eius ſunt hec

ובין דאתפשט אפה דא
אתפשט פטר גבורה
מגנון גבורין בשמאלא
דנוקבא ואשתקע בנוקבא
באתר חד ורשים
בעיריא כסיתא דכל
גופא דנוקבא ובההוא
אתר אתקרי ערוה דכלא
לאתנציא אתר דההוא
אפה דאיקרי חסד בגין
לאתבסמא גבורא דא
דכליל חמש גבוראן והאי
חסד כליל בחמש חסד
חסד ימינא גבורה שמאלא
את דא בדא ואתקרי אדם
כליל תרין סטרוי ובגין
כך בכולהו כתרין עד לא
תקן תקונא מלכא עתיקא
דעתיקין ובנא עלמין
ואתקין תקונין לאתקיימא
ההיא נוקבא לאתבסמא
לא אתקיימו עד דנחית
חסד עילאה ואתקיימו
ואתבסמו תקוני נוקבא
בראי אפה דאיקרי חסד

.i. Et qñ declaratũ eſt qs nam eẽt timor iſte, declaratũ eſt rõne fortitudinis, illarũ .s. fortitudinũ que venerũt in latus ſiniſtrum feminę, & coniunctus eſt feminę in loco uno. Signauit aũt ſiue potius reſedit primo, in membro illo occulto q eſt ĩ cunctis feminarũ corporibus. Locus uero ille appellatus eſt matrix, eſtq3 apud omnes occultus. Eſt uero matrix hec fabrefactã quo incorporaret in ea timor hic qui etiã appellatus eſt miſericordia,

יעודד ודרך	exaltabit,& viam	ſuſcipiet,& vias	ἀναλήψεται, καὶ ὁδὸν
רשעים יעות׃	impiorum obliquam faciet.	peccatorum diſperdet.	ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ.
ימלך יהוה לעולם	Regnabit DEVS in ſeculũ,	Regnabit dominus in ſecula	Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα,
אלהיך ציון לדר	DEVS tuus cion, in gñatõe	Deus tuus ſyon, in genetatione	ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν
ודר הללו־יה׃	& generatione Haleluia.	& generationem. Allelula.	καὶ γενεάν. Ἀλληλούϊα.
קמז הללו־יה	CXLVII. Laudate DEVM	CXLVI. Laudate dominnm	ρμϛ´. Αἰνεῖτε τὸν κύριον
כי־טוב זמרה	quoniam bonum eſt canere	quoniam bonus eſt pſalmus,	ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός,
אלהינו כי־נעים	Deum noſtrũ, qm̃ ſuauis eſt,	Deo noſtro ſit iocunda	τῷ θεῷ ἡμῶν ἡδυνθείη
נאוה תהלה׃	pulchra laudatio.	decoraq; laudatio.	αἴνεσις,
בונה ירושלם יהוה	Edificãs ieruſalem DEVS,	Edificans hieruſalem dominus,	οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος,
נדחי ישראל יכנס׃	electos iſrael congregabit.	diſperſiones iſraelis ꝯgregabit	τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
הרפא לשבורי לב	Qui ſanat contritos corde,	Qui ſanat contritos corde,	Ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρ(
ומחבש לעצבותם׃	& alligat plagas eorum	& alligat contritiones eorum.	καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. δίαν,
מונה מספר	Qui ſupputat numerum	Qui numerat multitudinem	Ὁ ἀριθμῶν πλήθη
לכוכבים לכלם	ſtellarum, & omnibus	ſtellarum, & omnibus	ἄστρων, καὶ πᾶσιν
שמות יקרא׃ גדול	nomina vocat. Magnus	eis nomina vocat. Magnus	αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Μέγας
אדונינו ורב־כח	dñator nĩ, & multus virtute	dñs noſter & magna virtus eius,	ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ,
לתבונתו אין	& intelligentie eius non eſt	& ſapientie eius non eſt	καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν
מספר׃ מעודד	numerus. Exaltans	numerus. Suſcipiens	ἀριθμός. Ἀναλαμβάνων
ענוים יהוה משפיל	mãſuetos, DEVS humiliãs	manſuetos dominus, humilians	πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν
רשעים עדי־ארץ׃	impios vſq; ad terram.	autẽ peccatores vſq; ad terrã.	δὲ ἁμαρτωλοὺς ἕως γῆς.
ענו ליהוה בתודה	Canite DEO in confeſſione,	Precinite domino ĩ cõfeſſione,	Ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει,
זמרו לאלהינו	canite DEO noſtro	pſallite Deo noſtro	ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν
בכנור׃ המכסה	in cithara. Qui operit	in cithara. Qui operit	ἐν κιθάρᾳ. Τῷ περιβάλλοντι
שמים בעבים	celum nubibus,	celum nubibus,	τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις,
המכין לארץ מטר	& parat terre pluuiam,	& parat terre pluuiam.	τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν. (δόντι
המצמיח הרים	& oriri facit in montibus	Qui pducit in mõtibus (dat	Τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι (Τῷ δι(
חציר׃ נותן	germen. Qui dat	fenũ & herbã, ſuit. hoĩũ. Qui(	χόρτον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων(
לבהמה לחמה לבני	iumentis cibum ſuum, filiis	iumentis eſcam ipſorũ, & pullis	Τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς
ערב אשר יקראו׃	corui qui clamant.	coruorum inuocantibus eum.	τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
לא־בגבורת הסוס	Nõ eſt in fortitudine equi,	Non in fortitudine equi	Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου
יחפץ לא בשוקי	voluntas eius, neq; in tibiis	volũtatẽ habebit, neq; in tibiis	θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις
האיש ירצה׃	viri beneplacitum eſt ei.	viri beneplacitum erit ei.	τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ.
רוצה יהוה	Voluntas DEI	Beneplacitum eſt domino	Εὐδοκεῖ κύριος
את־יראיו את	in his qui timent eum,	ſuper timentes eum, (eius.	ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν,
המיחלים לחסדו׃	& expectãt miſericordiã eius.	& ĩ eis q̃ ſperãt ſup miſericordia(	καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
שבחי ירושלם	Lauda ieruſalem	Lauda hieruſalẽ cxlvii. Alla.(	Ἐπαίνει ἱερουσαλὴμ. ρμζ´. Ἀλληλούϊα(
את־יהוה הללי	DEVM, lauda	dñm, lauda (Aggei & zacharie.	τὸν κύριον, αἴνει (ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.
אלהיך ציון׃	Deum tuum cion,	Deum tuum ſyon.	τὸν θεόν σου σιών.
כי־חזק בריחי	Quia confortauit ſeras	Quoniam confortauit ſeras	Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς
שעריך ברך בניך	portaꝝ tuaꝝ, bñdixit filij tui	portarũ tuarum benedixit filiis	τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου

Digitized by Google

والايتام ويهلك	יְסוֹבַר וְאַרְמְלָא	ſuſcipiet & vias
سبل الاثمه	וְאוֹרְחַת רַשִׁיעַיָּא יְעַוֵּת :	impiorum diſperdet.
الرب يملك الى الابد	יִמְלוֹךְ יְיָ לְעָלְמִין	Regnabit Deus in eternum,
الهك يا صهيون الى دهر	אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדָרֵי	Deus tuus cion a generatione
الداهرين الليلويا	דָּרִין הַלְלוּ יָהּ :	& generatione Aleluia.
[illegible] سبحوا الرب	הַלְלוּ יָהּ	CXLVII. Laudate DEVM,
بالقول الصالح	אֲרוּם טָב לְזַמָּרָא קֳדָם	quoniam bonum eſt pſallere coram
ولالهنا يحسن	אֱלָהָנָא אֲרוּם בְּסִים	Deo noſtro, quoniam delectabilis
التسبيح الرب	וְיָאֵי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ :	& pulchra laus eius.
يبني اورشليم	בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם יְיָ	Edificans ieruſalem DEVS,
الرب يجمع متفرقي اسرايل	גָּלְוָתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יְכַנֵּשׁ :	captiuitatem iſrael congregabit.
الرب يشفي المنكسرة	דְּמַסֵּי לִתְבִירֵי לִבָּא	Qui ſanat contritos corde,
قلوبهم ويجبر كسرهم	וּמַסֵּי לְצַעֲרֵיהוֹן :	& alligat dolores eorum.
احصى الكواكب بكثرتها	מָנֵי סְכוּם	Supputat numerum
ولجميعها	לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְּהוֹן	ſtellarum, & omnes
سما اسما عظيم	בִּשְׁמָא קָארֵי רַב	nominatim vocat. Magnus
هو الرب وعظيمه هي	מָרַנָא וְסַגִּי חֵילֵיהּ	author noſter & multus virtute
قوته لامنتهى	וּלְסָכְלְתָנוּתֵיהּ לֵית	& prudentie eius non eſt
لعلمه الرب يرفع	סְכוּם : מְסוֹבַר עִי	numerus. Suſcipiens
المتواضعين ويذل	עִנְוְתָנֵי יְיָ מַמִּיךְ	manſuetos DEVS, humilians
الخطاة الى الارض	רַשִׁיעֵי עַד אַרְעָא :	impios vſq; ad terram.
سبحوا الرب بالشكر	שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹדְתָא	Laudes dicite corã DEO nõo ĩ ↄfeſſiõe
رتلوا لالهنا	זַמַּרוּ קֳדָם אֱלָהָנָא	pſallite coram Deo noſtro
بالقيثارة الذي يجلل	בְּכִינָּרָא : דְּחָפֵי	in cithara. Qui operit
السما بالغمام	שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דִּי	celum nubibus,
وينزل المطر على الارض	דִּמְתַקֵּן לְאַרְעָא	qui preparat terre
وينبت على الجبال	מִטְרָא דְּמַצְמַח טוּרַיָּא	pluuiam. Qui oriri facit in montibus
عشبا وخضرة لاستعباد	עִסְבָּא : יָהֵיב	herbam. Dat
البشر يعطي البهايم طعاما	לִבְעִירָא מְזוֹנָא לִבְנֵי	iumentis cibum, pullis
ولفراخ الغربان الذين	עוֹרְבַיָּא דְּקָרַיִין :	corui qui clamant.
يصرخون اليه الرب لا يشاقه	לָא בִגְבוּרְתָּא דְּרָכְבִין עַל	Non in fortitudine equitantium in
الفرس ولا يسر	סוּסְיָא יִצְבֵּי וְלָא בְשָׁקֵי	equis beneplacet ſibi, neq; in tibiis
بساقي الجبار	גַּבְרָא דְּרָהֲטִין יִרְעֵי :	virorum currentium voluntas eius.
لكن يسر الرب	רַעֲוָא דַיְיָ בִּ	Beneplacitum DEI, in
بخايفيه	דַּחֲלוֹהִי וּבִ	his qui timent eum, & in
وبالذين يرجون رحمته	דִּמְסַבְּרִין לְטוּבֵיהּ :	his qui expectant benignitatem eius.
المزمور السابع والاربعون	שַׁבַּחִי יְרוּשְׁלֵם	Lauda ieruſalem
والعايه سبحي الرب يا يروشليم	יָת יְיָ שַׁבַּחִי	DEVM, lauda
مجدي الهك يا صهيون	יָת אֱלָהָיִךְ צִיּוֹן :	Deum tuum cion.
لانه شدد غمد	אֲרוּם תַּקִּיף נַגְרֵי	Quoniam confortauit feras
ابوابك وبارك لبنيك	תַּרְעַיִךְ בָּרֵיךְ בְּנַיִךְ	portarum tuarum, benedixit filiis tuis

coniungeretur, q; forti tudini illi que comprehendit, quinq; fortitudines. Sed & miſericordia hec quinq; cõplectitur miſericordias. Miſericordia a dextris, fortitudo a ſiniſtris. Veniet hec ĩ hãc & uocabitur homo qui complectitur ſingulas partes .i. attributa omnia, quapropter omnibus coronabitur in perpetuum donec permaneat rex antiquus antiquorum. Edificabit autem mundos & concinnabit adornatus, ut reſideat femina pro incorporatione, nec perfecti erunt donec quieſcat in illa miſericordia altiſſima. Firmus uero erit & incorporabitur concinne in femina hic timor, qui etiam miſericordia uocatus eſt.

A. Beneplacitum eſt Deo in his qui timent eum. Ex fragmẽtis cabaliſticis וידוע כי ביד מטטרון תחית המתים וכן אמר לפניו ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע דורש עליו הוגיא כי לא ילחם בידיו אלא גבח השם וכל אשר יברך יבורך וכל אשר יאור יאר כי אין ליעות מעצור להושיע ברב או במעט רק שלא יעטרך לקבוץ מלחמה פתחלתו גם לא בחרב ובחנית שושיע יהוה לא בגבורת הסום יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה רוצה יהוה את יראיו את המיחלים לחסדו אשר בלחמי לו והמלא אמרו בשבט פיו היא אות הגבורות פיו ורוח שפתיו תצי השם וא רוח חכמה תבונה דעת כמו שאמרו ז׳ שלשהב יותנו דרך הפשיח במקרא יבא בימ׳נד .i. Conſtat uiuificationem mortuorũ poſitam eſſe in manu Matraton .i. Meſſie, ſicut ſcriptum eſt, & iudicabit in iuſtitia pauperes & corripiet in equitate manſuetos terre, & percutiet terram uirga oris ſui & ſpiritu labiorũ ſuorum interficiet impium. Oſtẽdit hoc loco propheta q nõ ſit bellum geſtu-

Digitized by Google

בקרבך : השם	In medio tui. Qui poſuit	tuis in te. Qui poſuit	ἐν σοί. Ὁ τιθεὶς
גבולך שלום חלב	fines, tuos pacem, adipe	fines tuos pacem, & adipe	τὰ ὅριά σου εἰρήνην, καὶ στέαρ
חטים ישביעך :	frumenti, ſaturauit te.	frumenti ſatiat te.	πυροῦ ἐμπιπλῶν σε.
השלח אמרתו ארץ	Qui emittit eloqũ ſuũ t̃re,	Qui emittit eloquiũ ſuũ terre,	Ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ,
עד מהרה ירוץ	velocitet currit	velociter currit	ἕως τάχους δραμεῖται
דברו : הנתן שלג	verbũ eius. Qui dat niuem	ſermo eius. Qui dat niuem	ὁ λόγος αὐτοῦ. Διδόντος χιόνα
כצמר כפור כאפר	quaſi lanã, pruinas q̃ſi cinerẽ	ſicut lanam, nebulã ſicut cinerẽ	αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν
יפזר : משליך קרחו	ſpargit. Proiicit glaciẽ ſuam	ſpargit, Mittit cryſtallum ſuum	πάσσοντος. Βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ
כפתים לפני קרתו	q̃ſi bucellas, añ fa. frigo. eius,	ſicẽ bucellas añ faciẽ frigoris (eius	ὡσεὶ ψωμούς, κατὰ πρόσωπον ψύχους (
מי יעמד :	quis ſtabit.	quis ſuſtinebit.	τίς ὑποστήσεται. αὐτοῦ,
ישלח דברו	A. Mittet verbum ſuum	Emittet verbum ſuum	Ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ,
וימסם ישב רו	& ſanabit illa, geſcere faciet	& liquefaciet ea, flauit	καὶ τήξει αὐτά, πνεύσει
רוחו יזלו	ſpiritum ſuum & fluent	ſpiritus eius & fluent	τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται
מים מגיד דבריו	aque. Qui annũciat ũba ſua	aque. Qui annũciat verbũ ſuũ	ὕδατα. Ὁ ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτοῦ
ליעקב חקיו	Iacob, precepta ſua	Iacob, iuſtitias	τῷ Ἰακώβ, δικαιώματα
ומשפטיו לישראל :	& iudicia ſua iſrael.	& iudicia ſua iſrael.	καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ.
לא עשה כן לכל גוי	Nõ fecit ſimiliter omnĩ gẽti,	Non fecit taliter omni nationi,	Οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει,
ומשפטים בל	& iudicia non	& iudicia ſua non	καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ
ידעום הללו יה	fecit nota eis Haleluia.	manifeſtauit eis. (charie.	ἐδήλωσεν αὐτοῖς.
קמח הללו יה	CXLVIII. Haleluia.	CXLVIII. Allꝰa. Aggei & za(	ρμη΄. Ἀλληλούια Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.
הללו את יי מן	Laudate DEVM de	Laudate dominum de	Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ
השמים הללוהו	celis, laudate eum	celis, laudate eum	τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν
במרומים : הללוהו	in excelſis. Laudate eum	in excelſis. Laudate eum	ἐν τοῖς ὑψίστοις. Αἰνεῖτε αὐτὸν
כל מלאכיו	omnes angeli eius,	omnes angeli eius,	πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,
הללוהו	laudate eum	laudate eum	αἰνεῖτε αὐτὸν
כל צבאיו	omnes exercitus eius.	omnes virtutes eius.	πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.
הללוהו שמש	Laudate eum ſol	Laudate eum ſol	Αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος
וירח הללוהו כל	& luna, laudate eum omnes	& luna, laudate eum omnes	καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα
כוכבי אור	ſtelle luminis.	ſtelle & lumen.	τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
הללוהו שמי	Laudate eum celi	Laudate eum celi	Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ
השמים והמים	celorum, & aque	celorum, & aque	τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ
אשר מעל השמים :	que ſuper celos ſunt.	que ſuper celos ſunt	τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, (αἰνε-
יהללו את שם יי	Laudent nomen DEI,	laudent nomen domini.	σάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου. (εἰς τὸν
כי הוא צוה ונבראו :	q̃m ipſe mãdauit & creata ſt̃.	Quia ipſe dixit & facta ſunt,	Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, (αὐτὰ(
ויעמידם לעד	Statuit ea in eternum,	ipſe mãda. & crea. ſt̃. Sta. ea i et̃.	αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν. Ἔστησεν(
לעולם חק נתן ולא	& i ſcl̃m, p̃ceptũ dedit & nõ	& i ſcl̃m & in ſcl̃m ſcl̃i, p̃ceptũ(	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόσταγμα(
יעבור : הללו את	preteribit. Laudate	p̃teribit. Laudate (poſuit & nõ	παρελεύσεται. Αἰνεῖτε (ἔθετο καὶ οὐ
יהוה מן הארץ	DEVM de terra,	dominum de terra	τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς,
תנינים וכל תהמות	cete & omnes abyſſi.	dracones & omnes abyſſi.	δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.
אש וברד שלג	Ignis & grando, nix	Ignis grando nix	Πῦρ, χάλαζα, χιών,
וקיטור רוח	& vapor, ventus	glacies ſpiritus	κρύσταλλος, πνεῦμα.

Digitized by Google

فبل الذي جعل	במיעיך : דשוי	In medio tui.Q ui poſuit
في حدودك السلامة	תחומך שלם שפין	terminos tuos pacem,electo
ومن شحم الحنطة اشبعك	טוב חיטיא יסבעינך :	& optimo frumento ſaturauit te.
يرسل كلمته الى الارض	דמשדר מימריה לארעא	Q ui mittit verbum ſuum in terram,
كلمته جارية	עד סרהובא ירהט	feſtinanter curret
بسرعة يبعث الثلج	מילוליה דיהב תלגא חיור	ſermo eius.Q ui dat niuem albam
كالصوف ويمزق الضباب	היך עמר גליד היך קטם	ſicut lanam,glaciem ſicut cinerem
كالدخان وينزل الجليد	יבדר : מטליק קרחיה	ſpargit.Diſperget glaciem ſuam
كلباب البر من يكيف	פליגא היך ריסקין קדם	diuiſſam tanquã bucellas,ante faciem
القيام امام برده	קוריה מן אפשר ליה	frigoris eius quis poterit
يرسل قوله	למיקם : ישדר קיחם	permanere.Mittet vigorem
فيذيبه تهب	חומריה דיה ויפסיגנון	calliditatis ſue & ſanabit eos,
ريحه فتجري	ינשב רוחיה חלחין	faciet ſedere ſpiritum ſuum & fluent
المياه اظهر كلمته	מיא : דתאני דיבריא	aque.Q ui annunciat verba
في يعقوب وسننه	דאורייתיה ליעקב	legis ſue Iaacob,
ووصاياه في اسرائيل	קימוי ודינוי לישראל :	pacta ſua & iudicia ſua iſrael.
لم يفعل هذا لجميع الشعوب	לא עבד היכנא לכל עם	Non fecit ſimiliter omni populo.
ولا علمهم	ודינין לא הוו	& iudicia non
احكامه	הודעינון הללו יה :	docuit eos. Aleluia.
المزمور الثامن والاربعون	שבחו יה	CXLVIII. Laudate DEVM.
والمايه يسبح الرب من	שבחו ית יי ברייתא	laudate DEVM creature
في السموات سبحوه	קדישא מן שמיא שבחו ית	ſancte de cel's,laudate eum
في العلا سبحوه	אנגלי מרומא : שבחו	angeli excelſi.Laudate
يا جميع ملايكته	יתיה כל מלאכי	eum omnes angeli eius
سبحوه	דמשמשין קדמוי שבחו	qui miniſtratis coram eo,laudate eum
يا جميع قواته	יתיה כל חילוותיה :	omnes exercitus eius.
الشمس والقمر	שבחו יתיה שמשא	Laudate eum ſol
تسبحانه جميع	וסיהרא שבחו יתיה כל	& luna,laudate eum omnes
الكواكب والنور	כוכבי נהורא :	ſtelle luminoſe.
تسبحه سماوات	שבחו יתיה שמי שמיא	Laudate eum celi celorum,
السماوات والمياه	ומיא דתליין במימרא	& aque que ſuſtinentur in verbo eius
التي فوق السموات	מילעלא שמי שמיא :	ſuper celos celorum
فلتسبح الجميع اسم الرب	ישבחון ית שמא דיי	laudabunt nomen DEI,
لانه قال فكانوا وامر	ארום הוא פקיד ואתבריו :	quoniam ipſe mandauit & creata ſunt.
فخلقوا واقامهم الى الابد	וקיימינון לעלמי	Firmauit ea in ſeculum
والى ابد الابد وجعل لها	עלמיא גזירתיה יהב ולא	ſeculi preceptum dedit & non
مقدارا لا تتجاوزه يسبح	יעבר : שבחו ית	preteribit.Laudate
الرب من في الارض	יי מן ארעא	DEVM de terra,
التنين وجميع اللجج	תניניא וכל תהומיא :	cete & omnes abyſſi.
والنار والبرد والثلج	אשא וברדא תלגא	Ignis & grando nix
والجليد والريح العاصفة	קוטרא רוח עלעולא	& vapor,ſpiritusq; tempeſtatis

tus manibus ſuis proprius,ſed uirtute diuina. Et ꝙ omnia que benedicet erunt benedicta,& omnia que maledicet erunt maledicta. Quoniã non mutabit Deus ſiue augẽdo ſiue diminuẽdo ſalutem ꝙ ipſe operabitur. Intendit etiã ꝓpheta,ꝙ nõ erit neceſſariũ ei mouere bellum. Quoniã Deus ſalutem preſtat nõ enſe aut lãcea ſicut dictũ eſt. Non in uiribus equi beneplacitũ eſt Deo,nec in coxis uiri cõplacet ſibi. Beneplacitũ eſt Deo in his qui timent eum. Beati oẽs qui expectant eũ. Et repertum eſt in eo ꝙ dicit uirgã oris ſui, quod os eſt ſignũ oris intelligentie. In eo uero quod dicit os ſuum & ſpiritum oris ſui cõtinetur medictãs nominis Dei. Et demum comprehendit ſcientiam,intellectum,& ſapientiam. Et ut dicũt ſapiẽtes,tria hec data erunt regi Meſſie nõ utinã cito ueniat diebus noſtris.

A. Libertatis(ſic.n. eſt uiro nomen,cõmineti hiſpani nuper a iudaiſmo ad fidẽ conuerſi,quatuordeci linguarum periti expoſitio non ſpernenda

ישלח דברו וימסם היה לו לומר ידבר דברו ולא ישלח דברו כי בדיבור הוא יותר גאות משליחות כמו שנ׳ ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר וישלח אלהים דברו לעשות או לבראות את האור לפי שאינו לשון גדול שליחות בלתי שליח כמו שאמר הנביא שולח לכם את אליהו הנביא וכו׳ כי האלהים היה שולח הנביאים להגיד דברו והוראתו ונפלאותיו ונתנו הראיה זה נב מנוש הנחושת שתאמר האלהים לעשותו על יד משה נבי או כדי לרפאות את ישראל בהבטתם אליו כי מן הראוי היה יותר ראוי באותו הזמנין שירפאו בדיבור לבד כדי שיראו תוכן נפלאותיו ויאמינוהו ולא יצם אותו הנחש אשר היה פאם חשש בלב העם היותו מנשה בכסף הנקראת הים

סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ	turbo que facitis verbū eius.	ꝓcellarū,q̄ faciūt verbū eius.	καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת	Montes & omnea colles,	Montes & omnes colles,	Τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί,
עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃	lignū fructiferū & vniuerſe(	ligna fructifera & omnes cedri.	ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι.
הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה	Alalia & oēs beſtie (cedri.	Beſtie & vniuerſa pecora,	Τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη,
רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃	reptilia & aues alate.	ſerpentes & volucres pennate.	ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτά.
מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־	Reges terre & omnes	Reges terre & omnes	Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־	natiões,pricipes & vniuerſi	populi,principes & omnes	λαοί, ἄρχοντες καὶ πάντες
שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃	iudices terre.	iudices terre.	κριταὶ γῆς.
בַּחוּרִים וְגַם	Iuuenes &	Iuuenes &	Νεανίσκοι καὶ
בְּתוּלוֹת זְקֵנִים	virgines,ſenes	virgines ſenes	παρθένοι, πρεσβύτεροι
עִם־נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ	cum pueris,laudent	cum iunioribus laudent	μετὰ νεωτέρων, αἰνεσάτωσαν
אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי־נִשְׂגָּב	nomen DEI.Qm̄ ſublime	nomen dñi, quia exaltatum eſt	τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψώθη (αὐτοῦ
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ	nomē eius ſolius.Cōfeſſio eiꝰ	nomen eius ſolius.Cōfeſſio eius	τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου. Ἡ ἐξομολόγησις
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃	ſuper terram & celum.	ſuper celum & terram,	ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ,
וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ	Et exaltauit cornu pplī ſui,	& exaltauit cornu populi ſui.	καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ.
תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו	laus omnibus piis eius,	Hymnus omnibus ſanctis eius,	Ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־	filiis iſrael populo	filiis iſrael populo	τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, λαοῦ
קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃	appropinquāti ſibi Haleluia	appropinquanti ſibi.	ἐγγίζοντι αὐτῷ.
קמט הַלְלוּ יָהּ שִׁירוּ	CXLIX.Haleluia. Cātate	CXLIX. Alleluia. Cātate	ρμθ΄. Ἀλληλούϊα. Ἄσατε
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ	DEO canticum nouum,	domino canticum nouum,	τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν,
תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל	laus eius in congregatione	laus eius in eccleſia	ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκκλησίᾳ
חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח	piorum.Letetur	ſanctorum.Letetur	ὁσίων. Εὐφρανθήτω
יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־	iſrael in factore ſuo,filii	iſrael in eo qui fecit eum,& filie	ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν, καὶ υἱοὶ
צִיּוֹן יָגִילוּ ב	cion exultent	ſyon exultent	σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν
בְמַלְכָּם׃ יְהַלְלוּ	in rege eoꝝ.Laudēt (pano	in rege ſuo.Laudent	ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Αἰνεσάτωσαν
שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף	nomē eius ī A. choro,ī tym(	nomē eius in choro,ī tympano	τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπάνῳ
וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃	& in cithara canent ei.	& pſalterio pſallant ei.	καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.
כִּי־רוֹצֶה יְהוָה	Quia cōplacet ſibi DEVS	Quia beneplacitū eſt domino	Ὅτι εὐδοκεῖ κύριος
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים	in pplō ſuo,pulchros faciet(	ī pplō ſuo,& exaltauit māſuetos	ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει πραεῖς
בִּישׁוּעָה׃ יַעְלְזוּ	ī ſalutari.Exultabūt (mā(	in ſalutem.Exultabunt	ἐν σωτηρίᾳ. Καυχήσονται
חֲסִידִים בְּכָבוֹד	ſancti in gloria, (ſuetos	ſancti in gloria	ὅσιοι ἐν δόξῃ
יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃	laudabunt in cubilibus ſuis.	letabuntur in cubilibus ſuis.	καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.
רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם	Exaltatōes DEI ī gut.eoꝝ,	Exultatōes Dei ī gutture eoꝝ,	Αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃	& gladii ācipites ī māibꝰ eoꝝ	& gladii ācipites ī māibus eoꝝ.	καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	Ad faciendam vindictam	Ad faciendam vindictam	Τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν
בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת	in gentibus increpationes	in nationibus increpationes	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς
בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר	in nationibus.Ad alligandū	in populis.Ad alligandos	ἐν τοῖς λαοῖς. Τοῦ δῆσαι
מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים	reges eorum catenis,	reges eorum in compedibus,	τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις
וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי	& inclytos eoꝝ compedibus	& nobiles eorum in manicis	καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις
בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	ferreis.Vt faciant in eis	ferreis.Vt faciant in eis	σιδηραῖς. Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς
מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר	iudicium cōſcriptum,decor	iudicium conſcriptum gloria	κρίμα ἔγγραπτον, δόξα

facientes verbum eius.
Montes & omnes colles arbores
fructifere,& vniuerſe cedri.
Animalia & omnes beſtie,
reptile & auis volatilis.
Reges terre & omnes
populi,principes & omnes
iudices terre.
Adoleſcentes ſimul
cum virginibus,ſenes
cum iunioribus.Laudabunt nomen
DEI,quoniam forte nomen eius
ſolius.laus eius
ſuper terram & celos.
Et extulit gloriam populo ſuo,
laus omnibus piis eius,
filiis iſrael populo
propinquo ei.Aleluia.

CXLIX. Aleluia. Laudate

coram DEO laude noua,
laus eius in eccleſia
piorum.Letentur qui ſunt de domo
iſraelis in factore eorum,filii
ſion exultent
in rege ſuo.Laudent
nomen eius in choris,in tympanis
& citharis pſallant ei.
Quoniam voluntas DEI
in populo eius glorificabit humiles
in redemptione.Exultabunt
miſericordes in gloria,iubilabunt in
cubilibus ſuis.
Laudes DEI in gutture eorum
& tanquam gladii ancipites
in manibus eorū.Ad faciendā vindictā
in nationibus,increpationes
in populis.Ad alligandos
reges eorum catenis,
& proceres eorum compedibus
ferreis.Ad faciendum in eis iudicium
quod ſcriptum eſt in lege

.i. Mitet uerbū ſuum & ſanabit eos. Videtur dicendū fuiſſe loquetur uerbum ſuum, non autem mittet uerbū ſuum. Verbo ſiquidem magis conuenit pronūciari & proferri, quam mitti quod uidetur proprium eſſe oratoris. Et huic rei conſonat ſcriptura. Dixit Deus fiat lux & fuit lux. Nō autem dixit miſit Deus uerbum ſuū ad creandam lucem quoniā legatio ſine legato impleri nequit. Quapropter dictum eſt. Ecce mitto ad uos Heliam prophetam. Innuens Deum mittere prophe

Digitized by Google

הוּא לְכׇל־חֲסִידָיו	hic eſt omnium ſanctoꝝ eius.	hec eſt omnibus ſanctis eius.	αὐτὴ ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.
הַלְלוּיָהּ קנ הַלְלוּיָהּ	Haleluia. CL. Haleluia.	CL. Alleluia.	ρν΄. Ἀλληλούϊα.
הַלְלוּ־אֵל בְּקׇדְשׁוֹ	Laudate Deũ in ſancto eius,	Laudate dominũ ĩ ſanctis eius,	Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ	laudate eum in extenſione	laudate eum in firmamento	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι
עֻזּוֹ ׃ הַלְלוּהוּ	fortitudinis eius laudate eũ	virtutis eius. Laudate eum	δυνάμεως αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בִּגְבוּרֹתָיו ח	in fortitudinibus eius,	in virtutibus eius,	ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ,
הַלְלוּהוּ כְּרֹב	laudate eũ iuxta multitudinẽ	laudate eum ſm multitudinem	αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος
גֻּדְלוֹ ׃ הַלְלוּהוּ	magnificẽtie eius. Laudate eũ	magnitudinis eius. Laudate eũ	τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בְּתֵקַע שׁוֹפָר	in clangore buccine,	in ſono tube,	ἐν ἤχῳ σάλπιγγος,
הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל	laudate eum in pſalterio	laudate eum in pſalterio	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ
וְכִנּוֹר ׃ הַלְלוּהוּ	& cithara. Laudate eum	& cithara. Laudate eum	καὶ κιθάρᾳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בְּתֹף וּמָחוֹל	in tympano & choro,	in tympano & choro,	ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ,
הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים	laudate eum in cordis	laudate eum in chordis	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς
וְעוּגָב ׃ הַלְלוּהוּ	& organo. Laudate eum	& organo. Laudate eum	καὶ ὀργάνῳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע	in cymbalis ſonantibus,	in cymbalis beneſonantibus	ἐν κυμβάλοις εὐήχοις,
הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי	laudate eum in cymbalis	laudate eum in cymbalis	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις
תְרוּעָה ׃ ב	tinnientibus.	iubilationis,	ἀλαλαγμοῦ.
כֹּל הַנְּשָׁמָה	Omne quod ſpirat	omnis ſpiritus	Πᾶσα πνοὴ
תְּהַלֵּל יָהּ	laudet DEVM.	laudet dominum.	αἰνεσάτω τὸν κύριον.
הַלְלוּ־יָהּ ׃	Haleluia.	Alleluia.	Ἀλληλούϊα.

Dei, ſic & Meſſias nõ eſt penitus diſtinctus a diuina ſubſtantia, & hoc eſt quod ſcriptum eſt. Veniet uerbum tuũ & honorificabimus te. Quod ſi eſſet ab eo penitus diuiſum dixiſſet & honorificabimus illud, quibus uerbis aperte monſtratur, unum & idem eſſe Deum & uerbum Dei, quando pro eodem habetur honorare Deum & uerbum Dei, utpote nequaquã in eſſentia diſtinctos. Et hoc eſt uerbum de quo prophetatum fuit quod uenturum eſſet curare infirmos ſuſcitare mortuos & hec quidem omnia operatur uerbo cum nihilominus ipſum, etiam uerbum ſit. Que omnia cõpleta ſunt in Ieſu Meſſia iuſto noſtro cuius opera pene innumerabiles infirmi curati ſunt & Lazarus a mortuis ſuſcitatus etiam poſt quartum diem mortis ſue. Et hec ſoli Deo conueniunt Concinit noſtre expoſitioni quod immediate ſequitur Quieſcere faciet ſpiritum ſuum & fluent aque & ſi.n. nullam uideantur habere communionem ſanare infirmos .ſ. & fluere aquas. Eſt nihilominus uerisſimus prophete ſenſus qui etiam non ſine myſterio dixit quieſcere faciet ſpiritum ſuum non autem reuerti faciet ſpiritũ ſuũ, demonſtrans quod Deus ſedere facere deberet ſpiritũ ſanctum ſuum apud ſe & ſubintulit & fluent aque ſignificans quod remanebunt aque ſancte ad ſaluandum populum ſuum, que quidem aque ſunt cauſa ſalutis noſtre. quemadmodum ſcriptũ eſt. Haurietis aquas de fonte ſalutis. Interuentu.n. aquarum ſanctarum Deus nobiſcum coniungitur ſicut ſcriptum eſt. Cum tranſieris per aquas ego tecum ſum. & non dixit, per aquas tantũ ſed per aquas illas demonſtrans ſe locutum non de quibuſcũq; aquis ſed de aquis ſanctis que ſunt aque baptiſmatis. &c.

A Laudent nomen eius in choro. Nomen ad cuius laudes propheta inuitat intelligas nomẽ diuinitatis quo nomine ſuper eſſicta creata preſtat Ieſus Meſſias noſter uti patet ſepe memorato libro Commentariorum geneſeos Ieroſolymaſingua conſcriptorum authore ut creditur. R. Simeon ben Iochai dum tractatur illud He ſunt generationes Noha ופבשרי אחות אלות פאי יפבשרי ופבעפי פיבעי ריה אלא ומבשרי ספש ופאי ידא זכתיב וכשד קדש יעברו ספליך וכתיב וראשא בריתי בבשרכם דהניה בכל ויפנא דא חרשים בר נש בראי רשופא דהאי אית פיניה חמי לקנה ספא ובטלתא קדישא אתאחד ביה וכי דלא נטיר דאי את מה כתיב מנשמת אלוה יאבדו דהא רישופא דקבית לא איתנטיר ואי וכי ונטיר ליה שבנתא ולא איתירשא פיניה איפתי את קודשא בריך הוא דאיתכסיא יואי את עייל באתוות ודאזוס יקבהו יה דתניא פאי טעמא אין בתוא אלא חד זכר וחד נוקבא אשתתפו כחדא ואקרי חד שמא כדין חסד עילאה סדיא עייל עילויהו כאן אתר התא סדיא בכסווא דדכורא ופאן חסד אלא דאתי ונפיק מחכמה עילאה ואיתעטר בנוקבא וכגיני כך איתכספת נוקבא תו תניא אלוה הוא הוא בהירא די ונו

ليمجده جميع اصفيايه	שִׁבְחוֹ הוּא לְכָל חֲסִידוֹהִי	gloria ipſe eſt omnibus piis eius.
المزمور الخمسون والمايه	הַלְלוּיָהּ : הַלְלוּ־יָהּ	Aleluia. CL. Aleluia.
سبحوا الرب في جميع قديسيه	שַׁבְּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית	Laudate Deum in domo
سبحوه في فلك	מַקְדְּשֵׁיהּ שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ	ſanctuarii eius, laudate eum in extenſa
قوته سبحوه	בִּרְקִיעַ תּוּקְפֵיהּ : שַׁבְּחוּ	fortitudine eius. Laudate
على جبروته سبحوه ككثرة	יָתֵיהּ בִּגְבוּרָתֵיהּ שַׁבְּחוּ	eum in fortitudinibus eius, laudate
عظمته	יָתֵיהּ הֵיךְ סוּגְעֵיהּ :	eum ſm multitudinem
سبحوه	רְבוּתֵיהּ : שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ	magnificentie eius. Laudate eum
بصوت القرن	בִּתְקִיעַת שׁוֹפָרָא	ſono buccine,
سبحوه بالمزمار	שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ בְּנִבְלִין	laudate eum pſalteriis
والقيثاره سبحوه	וְכִנָּרִין : שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ	& citharis. Laudate eum
بالمعازف والدفوف	בְּתוּפִין וּבְחִנְגִּין	tympanis & choris.
سبحوه بالاوتار	שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ בְּחַרְגּוֹלִין	Laudate eumcordis
والارغن سبحوه	וּבְאַבּוּבִין : שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ	& organis. Laudate eum
بصلاصل شجية	בְּצִלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין	cymbalis reſonantibus
الصوت سبحوه بصوت	לְבַלְחוֹדֵיהּ שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ	tantum illum, laudate eum
عاليه	בְּצִלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין בְּיַבָּבָא	cymbalis ſonantibus in iubilo.
كل نسمة	כָּל נִשְׁמְתָא	Omne quod ſpirat
فلتسبح اسم الرب	תְּשַׁבַּח יָהּ	laudet Deum,
الليلويا	הַלְלוּ יָהּ :	Aleluia.

tas ad annunciandum uerbũ ſuum, & ad manifeſtandum mirabilia ſua. Preterea auget dubium, eneus ſerpẽs, quem precepit Deus fieri p manũ Moſſe prophete ſui, quo ſanaret populus iſrael cum proſpexiſſent in eum. Rationabilius. n. apparet & conuenientius precipue illis temporibus debuiſſe Deũ uerbo curare populũ, quam ſerpentis aſpectu, que res iducere poterat in ſuſpitionẽ incãtatiõis & magice, & nihilominus tũc nõ ſanauit uerbo. Quo ergo quadrat q̃ dicit ꝓpheta. Mittet uerbum ſuum & ſanabit eos. Sed ſoluitur. Nã quãtum ipſe ſentio Dauid hoc loco uaticinatus ẽ aduẽtum Ieſu Meſſie iuſti noſtri. Qui recte dictus eſt uerbum eius, quoniã ueritas ẽ Ieſum eſſe uerbũ Dei, eſſeq; nuntium uerborum Dei, & ſicut Dei uerbum non eſt quid diſtinctum ab eſſentia

בִּיתָא דְּלֵית דְּכַר וְלָא נוּקְבָא אִשְׁתַּתְּפוּ בְּהָדָא אוֹלֹ״ת אִקְרֵי תּוּשְׁפַחְתָּא קַדִּישָׁא ... וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ
שְׁלִימוּתָא ... מִבְּשָׂרִי ... יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין ...
דְּאִית ... [illegible]
דְּאִפֵּי ... [illegible] .i. Et de carne mea uidebo Deum. Iob capite. xix. Quid nã ſibi uult de carne mea? Conueniens. n. magis erat dicere, de ſubſtantia mea, tamen dixit de carne mea propria. Hoc autem eſt quod ſcriptum eſt. Et caro ſanctitatis tranſibit ſuper te, & inſuper ſcriptum eſt, & erit fedus meum in carne ueſtra, quod ſignificat ſignum quod datum eſt nobis. Quotieſcũq; uero ſignatus erit homo hoc ſigno quod procedit ab illo uidebit Deum ipſum, & anima ipſius ſancta unum fiet cum illo, quoties uero nõ ſeruabit fedus hoc, in eum ſcriptum eſt. A flatu Dei peribunt. Siqdem ſignũ iſtud Dei eſt & nõ obſeruant illud. Quod ſi fueris de eo ſigno bñmeritus, & cuſtodies illud, diuinitas nequãq̃ a te recedet & in tempore illo colligaberis ſanctitati & aſcendes in preparatum locum. Sed que nam eſt ratio eius quod legimus ſupra de unione anime ſancte hoc eſt Dei, ad hominem? Non alia certe niſi quod mas unus & femina una iungentur in unũ quod uocabitur nomine uno, ueluti iuſtitia procedens a ſuperna miſericordia que requieſcet ſuper eos. In hoc uero loco eſt requies claritatis ſiue ſplendoris maſculi. Et que nam eſt miſericordia? Miſericordia inquamque ueniet a ſapientia altiſſimi, & coronabitur a uerbo, & propterea incorporabitur femine. Sed & ſic nobis traditum eſt, Deus. Ecce Deus illuminator fortis, littera ד dalet maſculina littera ה he feminina, iuncte ſunt in unum quod uocatur Deus. Et anima eius ſanctiſſima in hoc loco poſita eſt, nõ tamen alligata in eo. Et propterea ſcriptum eſt, & de carne mea uidebo Deum. Quandoquidem felicitas hec uniuerſalis cenſetur. Sequitur & de carne mea, ac ſi dicat de hac ipſa mea carne propria. Propter hoc autem benemeriti erunt illi de populo iſrael ſancti dũtaxat qui dicent hunc eſſe Deum. Bene meriti erunt tum in mundo hoc tum in mũdo uenturo. Et huius rei gratia ſcriptum eſt, qui cuſtodiet fedus hoc. Et hinc didicimus, quod qui cuſtodiet pactum iſtud Deus cuſtodiet illum. Sed que huius rei probatio? Liquet hoc in Boaz qui dixit moabitide mulieri. Viuus Deus. Iaceas uſq; mane, & cum eſſet pellectus a concupiſcentia, tamen cuſtodiuit fedus iſtud. Quapropter meruit ut de illo egrederentur reges potentiſſimi reliquorũ regum omnium & rex inſuper MESSIAS qui uocatur noie Dei ſancti & bñdicti. i. q eſt Deus.

Digitized by Google

C

Reuerendo Auguſtino Epiſcopo Nebieñ. Baptiſta Fliſcus. Iu.V.D.S.D.

Eſcio Auguſtine pater,quid potiſſimum mirer in tuo hoc pſalterio te ne unq̃ cogitaſſe,tam multifariam linguarum ſeriem, in te uniuerſis gentibus neceſſaria,an adgreſſum fuiſſe cogitatam. Perfeciſſe tam immanes auſus,an incepiſſe,ſecreta tot
n linguarum indagaſſe,an indagata non pro te modo didiciſſe ſed uniuerſis diſcenda,eſſe impertitum,deniq; uoluiſſe an ualuiſſe,rem tot ſeculis deſideratam.ſed a nullo uel tentatam uel preſtitam,& perficere & perfectam tanto labore & ſumptu, cunctis prebere inſpiciendã,& ad cuiuſq; uolentis uſum & ꝑfectum accõmodandã. Tot curis monaſticis addictum hominem,& ipſam paupertatem ac alienis nutibus obnoxiam uitam,ſolẽni uoto profeſſum tum omnium linguarum una latina excepta ignarum,potuiſſe tam breui temporis ſpatio,& tot linguarum peritiam comparare,& comparatam omnibus percipiendam proponere & exarare nimirũ fuit necdũ difficile & arduũ,ſꝫ pene impoſſibile & uires humanas excedens. Adde q; in tanta linguarum mixtura,& tam multiiuga cõnexione uix credibile eſt non ſepiſſime fuiſſe erratum,non mendoſam creberrime impreſſionem euaſiſſe Dum & miniſtri huiuſcemodi artis impreſſorie quam uocant,ignari ſunt bonarum literarum,& tu omnia unus corrigere & emendare non ſufficis:& tamen ego quantum quidem ualui reuoluere & excutere quæ ad latinam pertinent linguam preter pauca admodum quæ ſubieci huic epiſtolæ,nihil fere offendi aliud in quo inſignis menda appareat,uideant reliqua qui ceteras linguas callent nam mihi uel earum linguarum ignorantia uel moles ipſa curarum forenſium adimit facultatem tot uarietates uocum & literarum ſcrutandi. Tu uero perge diuinum complere negocium,& q̃ pſalterio dauidico tribuiſti,confer cæteris quoq; ſacræ ſcripturæ partibus,ut ea tot nationũ auribus accõmodata,inuitetur uniuerſus orbis,ad tantarum rerũ noticiam,neq; enim deerit ſpiritus domini bonus,qui difficilia & dura emolliat,& inuoluta & clauſa reſeret,& aſpera & confragoſa complanet. Tum Leo ipſe pontifex maximus cui tu opus ipſum dicaſti,pro ſua erga omnes benignitate & munificentia non deerit tibi quoq; in cunctis operi neceſſarius preſertim adeo utiliter nauanti operam ei cuius uices gerit in terris. Ego uero quicquid ualeo,quicquid ſum,ero itidem paratus tibi in multo ſicut fui in modico. Vale.

Perperã	R.	C.L.
הכל	בכל	ii.xxiii.
וכבוד	וכבוד	xi.yiii
בשוב	בשוב	xi.xii.
כגכה	כגוכה	xiii.xxii.
ארב	אדב	xy.yi.
לבי	לבי	xyi.xyi.
יי	יהוה	xxii.xii.
ומאורני	המאורני	xxiii.y.
יי	יהוה	xxix.xxii.
כג	בג	xxx.xiii.
כח	כא	xxxy.x.
נצב	נצח	li.xxxiii.
חין	חי	iii.xxy.
דבר	דכר	lxyi.yi.
חשכח	תשכח	ciii.xxxyii
עח	עז	ciiii.xxxii.
ודלויך	ודלויך	xiiii.xxiii.
נחלת	נחלת	xyii.xii.
ומי	מי	xyii.xyi.
חט	חט	xix.x.
בחקיץ	בהקיץ	xix.xii.
אפיפוני	כי אפפוני	xx.xxi.
נחלי	ונחלי	xx.xxii.
ורועתי	ורעתי	xxiii.xii.
עמי	עמים	xxiiii.yiii.
יהדו	יחד	xlix.xxiiii.
אחרית	אחרית	xlix.xxiiii.
ותכבדני	נתכבדתי	lxyii.xix

Charta.	linea.	Perperã.	Recte.
xxxv	x	xxviii	xxvii
xlvi.	xxvii.	ſons	fons
lxx.	xviii.	deeſt	Dei.
cxl.	xii.	ſupioria	ſupiora
clix.	xv.	dolorom	dolorẽ

Charta.	linea.	Perperã.	recte
xxvi.	iiii.	fortem	fortẽ
	viii.	erir	erit.
xl.	xi.	inficcitatis	inficcitates
xli.	viii.	eiue	eius.
lxv.	xix.	rectos	recti
lxxiii.	xv.	timeut	timẽt
lxxvii.	xxxvi.	fotte	forte
lxxxi.	xxx.	in via	inuia
xcvi.	xvi.	procidnet	procident
clix.	ix.	mec	mee
clxxxiiii.	xiiii.	quis	qui

Charta.	Linea.	Perperã.	Recte.
ii	ii	πιονήρου δίκουσιν	πιονήρων διώκουσιν
	iii	τοῖς	τοῖς
	iiii	μνημοσύματι	μνημοσύνότι
	v	πλεονεκτήσφυτισι	πλεονεκτήσφυτις
	xvii	γνώμαι	γνῶμαι
	xxiiii.	εὑρίσκιται	εὑρίσκεται
	xxv	προυχέοντε καὶ ἐτοιμασμενοι	προχέοντε καὶ ἑτοιμασμένοι
	xxvii	ἐκολούτους	ἐγκολούτους
	xxxii	φιλοφοσύνῃ	φιλοφροσύνῃ
x	xxxiiii	ὑμαθῃ	ἡμαθῃ.
xiii	xx	ψυψῆς	ψυχῆς
xv	viii	τίκος	τέλος
xvii	xxix	σογάθήσετι	σαλάθήσετι
xviii	xxxv	μου	σου
xxi	vi	deeſt	ἐνταῦθα
xxiiii	xviii	deeſt	αὐτοῦ
xxvi	xvi	νῆν	νῦν
xiii	xl	θὸς	τὸν
lxxviii	vii	deeſt	διάψαλμα

Perperā Recte. Charta. linea. العمر لقمر xiii ابارنا كمباركا نكم clxii iiii | Charta. Perpā. Recte

لجميعهم لامبعهم yii xxix نزول نزل xcvii xv يا اثقيا يا تقيار clxxxi xl | xi fuerit fuerat

لجند لانك yii xxx اليشنه لويشتملوا xxxi B. التوكل علي باباحدابد clx A | xiii psalmis psalmos

مكمينا مكبنا yii xxxi حضنة حصة c xii اللبل لوابل clxxxy xxxy | xiiii qui que

دايا داعيا yii xii اللهم صايعه Ab ciiii vi عكلمي عكالمي clxxxyi y | sibi eis

مجيدا مجميا yii xli ونسوا وقسوا cy 33 الى clxxxyiii xii deest | xyii secutus secutis

فلانك فانك yiii ii بدر بدر cxxiii xvi clvi xiii. & xiiii. linee tranſpoſite | yxiii eis sibi

ماا ما x xxxiii فنحن نحى cxxyi x cliii deest ſequēs linea ī vltio colūnelle | xxy. hūanis humanas

عجد اعجب x xxxiiii لدبفكوط cxxyii xxyi الذين يغدرون بوعزد الرب | xxy in ui

ذكريما ذكريها xii xii ليفحكوط | tam: tantū

رشكوا رثلوا xii xxiii وانتم وانتم cxxx i Perperam recte charta linea. | ultimū ultimus

لثاني عشر الثاني عشر xyi i خلقل لحقل iiii סגיתא סגיתא viii x | xxyii Dei Deus

لثالث الثالث xx القلوب العلوب xxii חי היך xxxiiii | xxx carai caari

اكهن اكهر xyii xxxyii جميع جميع cxxxiii xxy טבא טבא xxxv | lxxyi Aſpis Aſpidē

الاتفضا الانقضا xxiii xyi وبابواف cxxxiiii xyi שעלמיא עלמיא x עלמיא xxxviii | cyii literam litera

ليم هم xxxii بواف תוכבים וכוכביא xi iii | cxxyii unus unum

ماما اماما xxy xxix. cxxxyii xxii תסער תסעד vi | cxxxiiii. quem quod

شدتك شدنك xxyi iiii بحجارتها بحجتها הריא הורתא xiii xiiii | cxxxyiii. qbus edoctī quaſq; edoctos

قابل قابيل xxix xii وبطهر ويطهر xxyii דפולגא דפורענותא xv ii | cxli que qui

مواثبقه مواثيقه xxxii xxxi علو دلو xxxiiii יתי ית x | clyiii hunc huius

حتى حسن xxxiii cxxxyiii xxxyi זוד לחד xvii xiiii | clix cretus creatus

اجبد اجبت xxxiii xxx يتحدد يتحدد בהי בהי x'x xxxiiii | clxii illum minime habeant illū habeāt

الخطا لخطا مع xxxy xx عمدت عمدت cxix 30 ביהלתת ביהלתת xxii xiii | clxii لانك لاظن

superfluum كبور cxl xxxyii אל אלי אלי xxvii xli | clxxx ille illi

اجزيم اجزهم xxv كبور זרעיא זרעיא xxix xxii | incuruate incuruati

ابد الابد xxxvi xxxvii التبن التين cxli xii ברתא ברברא xxxi xvi | Perpā Recte. Charta

لهط للهط lvi xxx يبقى يبق cxlvi iii Charta. Linea. Perperam. Recte. | לעלמת לעלמא yiii

وانقم وانتقم xxxvii cxlviii xxxyiii xii xxxi quod quo | לעאת לצאת xyiii

واخبرنا واخبرنا lvii xxii وهداهم وهداهم xvi xviii meum mecum | פחלכת שחתת xiii שחית מהלך

غرين غريب lviii xii لحكمه لحكمه clvi v xvii v mēdaciū quē quod | ארבים לרבים xy

عن عزه lxi xxviii والفهم اوالفهم yi xx xxv peritotū peritorum | הפנין פנין

هان ان lxvii vii xxx oratioaem orationem | פניך פנימ x

اغسلني اغسلني lxviii xxviii xxvii xxiiii xx xxii | המנו חכו xyii

لسما السما lxxv xi lxxi xxxv eoram coram | רעתי רעתי

تقتلهم قتلهم lxxvii xxxiiii مياه deest clyii xl lxxxii xl enim in | אנם אית

هم هم lxxviii vii لا لان clix xiii lxxxviii xxix domum donum | ערוך עליך

superfluum. ال lxxx xl ينوم يفغو clxiii xxy cvi xii allata alata | לפיכך לפיכך xyiiii

الهى هن xii عبدنا بن clxxxiii xxxiii cxxxvi x'x miferaris miſeraris | גאון בארץ

على ذلى lxxxv xiiii بداط داط cxc i clvi xii caro caro mea | עצבותך עצבתו

نجبني نخبني xxiiii xl والبا والبط xxxyii clxi xxxii dominatur dominator | אף ואל ſuperfluū.

قبل قبل xcvi v الشر اشلو clxxxyii 3yi clxiii xxx virupetiū vituperiū | שנתנו שארץ

שמאנו בארץ

גאנים גאנים

עצבנך עצבון

תשוע תשוע xxiiii

ודם יום xxyi

בגיך בגך

בסאן בסאן

נתתי נמתי xxyii

פרזכי פרזפי xxyiii

לפיכך לפנך xxx

חית חית

ולאלית ודלית

חזא יא

ובטוען ובשוען

משפחות משפחית

והוא חית xlii

ומוליקו יסדיקו alyi

גם כסאים כסאם lxiiii

תשבות תשובת lxxxiii

וגוטלין הולטן xcy

התרים התרים cxix

חכמים חופים cly

רמזות רמזנות

פנגים פנגים

וביתותם נגתותם

וכן וכן

אשב אשב clxxix

שבתיג שבתם clxxxii

עליתם עליתם clxxxy

עסות עבודו

מחוקק בתושיאה נפלאה בעיר
גינובא עליד פיטרוש פבלוש.
פורוש בבית ניקולאו גושטיניין בן
פבלוש בהיות נגיד וסגנות מצד
הדרת וגדולת מלך צרפת יה השר
אוטאביאנו פראגושו שנת ביאת
משיחנו אלף תק .׳ו חודש כסליו

Impreſſit miro ingenio,Petrus Paulus
Porrus,genuæ in ædibus Nicolai Iuſti
niani Pauli,præſidente reſpub.genuenſi
pro Sereniſſimo Francoꝝ Rege,preſtan
ti viro Octauiano Fulgoſo,anno chriſtia
ne ſalutis,milleſimo quingenteſimo ſex
todecimo menſe.VIIIIbri.

Ἐντύπωσε τὴν ἴγνοιαν θαυμαστὸς πέτρος
παῦλος ὁ πόρρος, ἐν μὲν τῇ πόλει τῇ γενούῃ, ἐν
δὲ ἐπαύλι τοῦ Νικολάου ἰουστινιανοῦ τοῦ παύλου,
προεδρεύοντος δὲ ἐν τῇ τῶν γενουέων πολι-
τείᾳ ἐπισήμου ἀνδρὸς τοῦ ὀκταβιανοῦ φρε-
γοσίου τοῦ, τοῦ γαληνοτάτου τῶν κελτῶν-
ἤτοι τῶν φραγκῶν βασιλέως ὑπάρχου. Ἔτει
μὲν τῆς τῶν χριστιανῶν σωτηρίας χιλιοστῷ
πεντακοσιοστῷ δεκάτῳ ἕκτῳ μηνὸς δὲ τοῦ
νοεμβρίου.

Digitized by Google

صنيع هذا كتاب دكيمه
في مدينة جنوا على يد
بترو س بولوس بورو س في
بيت نقولاو شريوشتنيانو
بن بولوس فان
كان امير من اشرف
حضرت السلطن من فرنسا
الامبراوكتبيانوس فرغوشو
سنة الف وخمسومية
وستعشر شهر نوبمبر

סליק בחדיקותא פרישאה במדינת גינובא
על ידית דפטרוש פבלוש פורוש בבאית
ניקולאו גושטיניין בר פבלוש כד הוה
שליט רבון אוטאביאנוש פרגושוש מן
חולקית דסגיאת ומסמותא דמלכא דפרפת
יה שנתא אלף תק ע לאתואת משיחנא
תודשא די כסליו



Petrus Paulus Porrus Medio
lanenſis, Taurini degens.

Regiſtrum.

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T V X Y Z & ɔ.

A Q uinternus ɔ Ternus. Reliqui omnes quaterni.

Digitized by Google

Digitized by Google

L. GOTTSCHER 1971
Digitized by Google